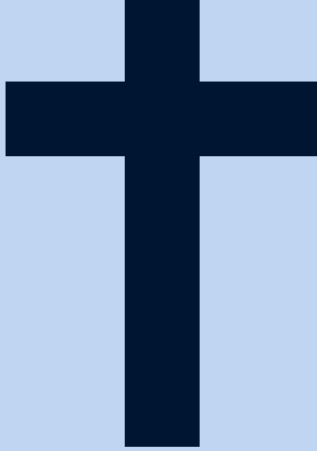

Ra 'da'yohogui
nangue ma Hmuħu ra
Jesucristo

New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,
Eastern Highland)

Ra 'da'yonhogui nangué ma HmuhꞆ ra Jesucristo **New Testament in Otomi, Eastern Highland (MX:otm:Otomi,** **Eastern Highland)**

copyright © 1974 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Eastern Highland

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomí, Sierra [otm], Mexico

Copyright Information

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Eastern Highland

© 1974, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022
 eed5311a-6154-516f-aead-3829b2989366

Contents

SAN MATEO	1
SAN MARCOS	57
SAN LUCAS	90
SAN JUAN	145
HECHOS	186
ROMANOS	237
1 CORINTIOS	260
2 CORINTIOS	283
GÁLATAS	297
EFESIOS	305
FILIPENSES	313
COLOSENSES	319
1 TESALONICENSES	325
2 TESALONICENSES	330
1 TIMOTEO	333
2 TIMOTEO	339
TITO	343
FILEMÓN	346
HEBREOS	348
SANTIAGO	365
1 PEDRO	371
2 PEDRO	377
1 JUAN	381
2 JUAN	387
3 JUAN	388
JÚDAS	389
APOCALIPSIS	391

MATEO Ran ho ma'da'yo bi 'yo't'a ra Mateo

Yám bombøta ra Jesucristo

¹ Guehna n'da ra søcuã i ja ua im ma to'o yá ngørpa bøta ra Jesucristo. Nu'a n'da ra Abraham ne man'da ra David ne xøn ngu mi'da gätho yá ngørpa bombøta u.

² Nu ra Abraham bim 'bũ a n'da rá ts'unt'u ngue ra Isaac. Nu ra Isaac xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Jacob a. Ne nu ra Jacob xø bim 'bũ yú ts'unt'u. Nu'a n'da ra Judá a ne'u yán 'yohũ. Ne gue'u bi xandgahe u dyũ ja'i israelgähe, dyũ judíohe. ³ Ne nu ra Judá bim 'bũ i yoho yú ts'unt'u. N'dam'bũi thohe yoho. Nu'a n'da ra Fares. Nu'a man'da ra Zara. Ne nu'a rá mbe u rá thuhu ra Tamar a. Ne nu ra Fares bim 'bũ a n'da rá ts'unt'u ngue ra Esrom. Ne nu ra Esrom, xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Aram a. ⁴ Ne nu ra Aram bim 'bũ a n'da rá ts'unt'u ngue ra Aminadab. Ne nu ra Aminadab, xø bim 'bũ a n'da rá ts'unt'u, ra Naason a. Ne nu ra Naason, xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Salmón a. ⁵ Nu ra Salmón xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Booz a. Ne nu ra Booz, rá mbe a ra Rahab. Ne nu ra Booz xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Obed a. Ne nu rá mbe ra Obed, ra Rut a. Ne nu ra Obed xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Isai a. ⁶ Ne nu ra Isai xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra David a. Ne nu ra David gue'a bin ts'unt'abi a. Ne nu ra David xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Salomón a. Ne nu rá mbe ra Salomón, gue'a xí du rá ndø rá thuhu Urías.

⁷ Ne nu ra Salomón xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Roboam a. Ne nu ra Roboam xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Abías a. Ne nu ra Abías xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Asa a. ⁸ Ne nu ra Asa xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Josafat a. Ne nu ra Josafat xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Joram a. Ne nu ra Joram xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra

Uzías a. ⁹ Ne nu ra Uzías xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Jotam a. Ne nu ra Jotam xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Acáz a. Ne nu ra Acáz, xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Ezequías a. ¹⁰ Ne nu ra Ezequías xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Manasés a. Ne nu ra Manasés, xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Amón a. Ne nu ra Amón, xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Josías a. ¹¹ Ne nu ra Josías, xø bim 'bũ rá ts'unt'u ra Jeconías a, ne'u yán 'yohũ. Ne gue'u yũ pa bi ts'ix u ma mi israelhe dyũ judíohe bũ ja ra häi Babilonia. Bi zix yán sũihũ.

¹² Ne nubøya nu ra Jeconías bin xand bũ ra häi Babilonia a, ne'a rá ts'unt'u ngue ra Salatiel. Nu ra Salatiel xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Zorobabel a. ¹³ Ne nu ra Zorobabel xø bim 'bũ rá ts'unt'u ra Abiud a. Ne nu ra Abiud xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Eliaquim a. Ne nu ra Eliaquim xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Azor a. ¹⁴ Ne nu ra Azor xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Sadoc a. Ne nu ra Sadoc xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Aquim a. Ne nu ra Aquim xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Eliud a. ¹⁵ Ne nu ra Eliud xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Eleazar a. Ne nu ra Eleazar xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Matán a. Ne nu ra Matán xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra Jacob a. ¹⁶ Ne nu ra Jacob xø bim 'bũ rá ts'unt'u, ra José a. Gue'a rá ndø ra María a. Ne gue'a rá mbe ra Jesús a, ngue ra Cristo a bøya, rá thahni Oja.

¹⁷ Ne gue'u gätho yám bombøta ra Jesucristo u. Mbadi tho ra Abraham, ná 'de'magoho a ra David. Ne xø bim 'bũ mi 'de'magoho yám bombøta ne gue'u yũ pa bi ts'ix pũ Babilonia. Ne xø bim 'bũ mi 'de'magoho, ná 'de'magoho a ra Cristo bøya.

Nu'a bin ja 'bũ mim 'bũ ra Jesucristo

¹⁸ Ne nu'bũ mim 'bũ ra Jesucristo, nu'a rá mbe ngue ra María bi 'yän'na ra José, ne ya in nde din thät'ui, pe nu'bũ hin ním 'bũhmi, ya bi hnu ngue in hät'uhni ra

María, pɛgue bi nequi zehɛ rá t'uhni nanguɛ rá Hogandahi Oja. ¹⁹ Nɛ nu ra José buya bi bɛni hanja bin haɫ'uhni a ra María. Pɛgue ra hocja'i a ra José ne him mi nde di yap'a ra María bu 'buh ra ze'mi pɛgue bi bɛni da hyɛtho. ²⁰ Nɛ nu ra José, nu'bu ngubu mim bɛni, bi 'ui n'da ra t'i 'bu min apu rán ngunse, bi nu rá m'behni Oja bi 'yɛmbi:

—Nu'i, hague José, rá m bom'beto i ra David, xan ho 'bu gam 'buhmi a ra xisu, nguetho nu ra 'uere dim 'bui, dim 'bui nanguɛ rá Hogandahi Oja a. ²¹ Nɛ dim 'bu a n'da rá ts'unt'u ra María, gui xip rá thuhu ra Jesús. Nu'a ra Jesús nam bɔni ngue da yaɲi gátho yá mijudfohu, yu israɛl, nanguɛ yá ts'oqui u, bi 'yɛmp'a rá m 'behni Oja a ra José 'bu min aha.

²² Nguetho maya'bu thoho bi zán Oja a ra María 'bu mi man'a ra pɔngahya ngue bi 'yɛna:

²³ N'da ra hmute ngue hin jam'bu n'dandj bi zo a n'da ran 'yohu, ne din haɫ'uhni.

Nɛ nu'a rá t'uhni dim 'bui da t'ɛmbi ra Emanuel, bi 'yɛn'a ra pɔngahya maya'bu.

Nɛ nu'a ra Emanuel in nde da ma: “Dí 'buhmbu Oja.”

²⁴ Jananguɛ'a nu'bu mi hyax buya a ra José, bi 'yɔt'e 'be'a bi xi a rá m 'behni Oja, ne 'bex bi zin'a ra María. ²⁵ Pɛ him 'bexque njuantho bim 'buhmi, ja gue'bu bim 'buh rá ts'unt'u ra María. Nɛ nu ra José buya bi xih rá thuhu ra Jesús a ra t'uhni bim 'bui.

2

Nu'u 'da yan 'yohu bi dande ra Jesús 'bu min 'uere

¹ Nɛ nu ra Jesús bám 'bupu ra hnini Belén gueru ra hai Judea. Nɛ min ts'ut'abi bu ja a ra xequi a ra Herodes, ne mí zam bu ra dahnini Jerusalén. Nɛ bi zom bu Jerusalén 'da yan 'yohu ngue yá 'befi mí hand yu sɔ. Nɛ nu'bi nɛxpɛ mbe ní bɔx

ra hyadi u. ² Nɛ nu'bu mi zom bu Jerusalén bi 'yán'du 'bupu:

—Haru i 'bucua a rá hmuts'ut'abi yu judío ja bim 'bui, bi 'yɛn'u. Nguetho dán nuhe n'da ra sɔ njam'bu dá nuhe n'dandj. Nɛ gue'a ra hmɛpya bi 'yurcahe ngue ya bim 'bui, ne bá ɛhmbe ya ga thandehe a, bi 'yɛn'u bi nu ra sɔ.

³ Nɛ nu ra ts'ut'abi Herodes, nu'bu mi sifi 'be'a bi man'u yan 'yohu bi zom bu, bi hyonya thoho nanguɛ a ram hma ngue bim 'buh man'da ra ts'ut'abi. Nɛ gátho 'bupu Jerusalén bin su nguetho im bɛni: “Masque i ja 'be'a din ja ya,” ɛn

u. ⁴ Nɛ nu'a ra ts'ut'abi Herodes buya bi zon'du yu hmumbaja ne'u yu xánbate nija, bi 'yánni haru im man yá sɔcuq yu pɔngahya dim 'bu a rá hmuts'ut'abi yu judío, ngue ra Cristo. ⁵ Nɛ nu'u bi 'yɛmbi:

—Gueru Belén ra hai Judea dim 'bui, nguetho gue'a bi man ra pɔngahya 'bu maya'bu 'bu mi hma ngue,

⁶ Nu ra hnini Belén bu ra hai Judea, ra t'uhnini a, pɛgue din ja tengu n'da ra dahnini

nguetho gueru dim 'bupu ra Hmu di jamansu ma t'uhni yu ja'i israɛl, i ɛn Oja, bi 'yɛn'a ra pɔngahya maya'bu, bi 'yɛn u yu mbaja.

⁷ Nu'bu mi mbenc'u yu mbaja ne yu xánbate nija, nu ra Herodes bi zon'du bi nu ra sɔ, pɛ njon mi ndepe da nu 'bu mam bá ts'i. Nɛ nu'bu mam bá ts'i bu 'buh ra Herodes, bi 'yánni:

—Ma njam'bu bi nequi a ra sɔ, bi t'ɛmp'u.

⁸ Nɛ nu'bu mi xifi, nu ra Herodes buya bi 'yɛmp'u bi nu ra sɔ:

—Ní mbähä bu Belén, gui hyomhbu haru bim 'bu a ra 'uere, ne nu'bu gá tɪmhbu haru i 'bui, gua ɛhmbe gui xijɛ, necä ga mba ga thande a, bi t'ɛmp'u bi nu ra sɔ. Pɛ hinga gue'a mim bɛn a.

⁹ Nɛ nu'u yan 'yohu buya bi mba da hyoni haru bim 'bu a ra 'uere,

ne xø bi nequi mahøn'a a ra sø xpi nu b_u yá häi. Ne i 'bet'o a. Ne nu'b_u mi zøm b_u Belén, bin säya a ra sø b_u din 'yε't'ui a ra ngu nub_u mí 'b_u a ra 'uere. ¹⁰ Ne nu' u y_un 'yoh_u 'b_u mí nu bin säya a ra sø, bin johya yá mb_ui b_uya. ¹¹ Ne bi y_ut'ambo, bi nu a ra 'uere ne ra María rá mbe. Ne bin danyahmu, bi dande a ra 'uere. Ne 'bexque bi xo't' yá 'beni bá tu, ne bi un y_un t'unni a ra 'uere ngue εmme x_un ngu di muui. Bi unna n'da ra oro, ne rá ndega ra za bi unni, ne n'da ra 'yεthi yaman'u. ¹² Ne nu'b_u min á u y_un 'yoh_u ngue bi nu ra sø, Oj_u bi 'yut'a n'da ra t'i ngue nu'b_u bi mbengui hin dí mba b_u bí 'b_uh ra Herodes. Janangue'a n'danni n'da ra 'yu bi hyax 'b_u mi mbeng b_u yá häi b_uya.

Ra Jesús bi ts'ix b_u Egipto

¹³ Ne nu'b_u mí mba u y_un 'yoh_u b_uya, n'da rá m 'behni Oj_u bi xi a ra José 'b_u min áha:

—Dami ndants'i. Dami six'a ra 'uere ne a rá mbe. Gui' dahmb_u, ni mbähä b_u ra häi Egipto ne gam 'b_uhmb_u b_u 'da y_u pa. Ne him 'bex gua pengüi, jague'b_u dá xi'auí gua pengüi. Nguetho nu ra Herodes da hyon'a ra 'uere, ne nu'b_u da dñi da hyo, bi 'yεmp'a rá m 'behni Oj_u a ra José.

¹⁴ Ne 'bex bi ndanc'a ra José a ra xui a. Bi zix a ra María ne rá t'uhni, ne bi mba b_u ra häi Egipto. Him bi dø'mi 'be da hyats'i. ¹⁵ Ne b_um 'b_up_u Egipto jague'b_u mi du ra Herodes, ja bá penc'u b_uya. Ne bin ja 'be'a bi man Oj_u maya'b_u, bi 'yεna: “Gan zohn'na ma t'uhni b_u Egipto,” i εn Oj_u, bi 'yεn'a rá pøngahy_u.

Ra ts'ut'abi Herodes bi manda dí ho y_u t'uhni

¹⁶ Ne nu ra Herodes εmme bin cue ngue ya bi thät'i, nguetho nu' u y_un 'yoh_u bi nu ra sø hin í mbeng b_u 'b_u mi dñi'a ra t'uhni. Janangue'a bi mben'nd_u yá dof_ui ngue da hyo y_u 'uere b_u Belén ne y_u hnini i hänb_u.

Ne gätho u y_u t'uhni hinga na pe'ts'a nyojeya gätho bi hyo. Nguetho bi man u y_un 'yoh_u, ya mbe má nyojeya ya bi nequi a ra sø. ¹⁷ Ne nu'a bin ja, maya'b_u thoho bi man a ra pøngahy_u ra Jeremías ngue ngub_u din ja 'b_u mi 'yεna:

¹⁸ Bin ja n'da ran ts'oni b_u ra hnini Ramá,

nts'edi bi mbah yá xisu y_u judío, bin zoni ne him bi 'yø a bi xi u bi hyurpa yá mb_ui, nguetho εmme im bεn'u yá t'uhni bi thopi, bi 'yεn'a ra Jeremías 'b_u maya'b_u.

¹⁹ Ne nu'b_u mí du ra Herodes b_uya bi 'u_u man'da rá m 'behni Oj_u a ra José 'b_u min xui, b_u ra häi Egipto.

²⁰ —Dami ndants'i. Dami six'a ra t'uhni ne a rá mbe. Dami penj_u b_u ra häi Israel, nguetho ya bi du u mí nde xtá hyo a ra t'uhni, bi t'εmp'a ra José.

²¹ Ne nu ra José b_uya bi hyax ra 'yu ní mba b_u ra häi Israel 'b_u mi hyats'i, ne bi zix a ra t'uhni ne'a rá mbe ra t'uhni bi zits'i, εna xtán zøm b_u ra xεqui Judea. ²² Pε nu'b_u mí 'yø a ra José ngue in ts'ut'abi b_u ra Arquelao, bi zu da zøm b_u mahøn'a, nguetho nu ra Arquelao rá ts'unt'u ra Herodes a. Ne'a xí 'u_u xø bi bεm b_uya, ngue'a hin da mba b_u Judea. Janangue'a í mba b_u ra xεqui Galilea b_uya. ²³ Ne bi mba dim 'b_up_u ra hnini Nazaret. Janangue'a bin ja 'be'a xmán t'o't'i b_u ja yá søcu_u yá pøngahy_u Oj_u, gue nu ra Jesús da t'εmbi ra mεngu Nazaret.

3

Bi man rá m hma Oj_u b_u ja ra d_upo ra Xuua Nxixy_u

¹⁻² Ne nub_uya nu ra Xuua Nxixy_u bi d_u'mi bi xih y_u j_u'i ne bi 'yεna:

—Dami päh nin 'yomfεnih_u nguetho ya mi ts'utho di manda ua rá ts'edi Oj_u, bi t'εmb y_u j_u'i.

Ne mí 'b_up_u ja ra d_upo b_u ra xεqui Judea 'b_u min y_uh_u y_u j_u'i a ra Xuua.

3 Nε nu a ra Xuua gue'a bi man ra pøngahya Isaiás maya'bu ngue bi ma ba εhe, 'bu mi 'yεna:

N'da ra ja'i din ya bu ja ra dapo ne da 'yεna:

“Damin sãhu ga simhbu ra Hmu mi ts'ũtho da zøcua, dami hoc ni mbũihũ ga tømhbũ xũn ho,” da 'yεna, bi 'yεn a ra Isaiás maya'bu.

4 Nu yũ he ra Xuua ám 'be yũ xingu yũ camello, ne midín gut'ũ yũ xifani, ne mi sa yũ t'axi ne mi si yũ t'afi t'asa dapo. 5 Nε nu'bu mi dũ'mi bi man rãm hman a ra Xuua, bi mba ỹ yũ mēngu bu Jerusalén, bi zøm bu 'bũh ra Xuua, ne yũ mēngu bu ra xεqui Judea, ne'ũ mi 'bũpũ hãnbũ ra dãthe Jordán, ngue nde da 'yøde 'be'a da man'a ra Xuua. 6 Nε nu ra Xuua bi xixyãba ỹ to'o bi 'yømãnho 'be'a bi ma, ne bin juãnni nangue yũ ts'oqui. Nε xũn ngu bi xixyãba bu ja ra dãthe Jordán.

7 Nε xũn ngu ma ngũrpihe dyũ israelhe, dyũ judíohe, bi zøm bu mí 'bãh ra Xuua εna din xixyã ỹ. Nu'ũ 'da yũ fariseo ỹ, ne ỹ 'da yũ saduceo ỹ. Nε nu ra Xuua bũya bi 'yεmp'ũ:

—Nu'ahũ tengu'bu ni menihũ yũ pozũ nguetho gyũ tontohũ. To'o bi xi ahũ gua εhmbũ ua ngue gua 'dahmbũ bu ja ran ỹnbi xũn ỹ tho, bi 'yεna. 8 Ha guĩm bεmhbu da zã gan yãmhbũ 'bu hin gui 'yøthũ a rãn sãui ỹ to'o bi pãh yũ mbũi, bi t'εmp'ũ ma ngũrpihe. 9 Pε hin din ja ran 'yεts'i ni mbũihũ ngue gui 'yεmhbu: “Nugãhe yũ t'ũhnigãhe ra Abraham, ya hin gan nuhe ran ỹnbi,” hingui sã gui 'yεmhbu, nguetho nεhya yũ do i 'bongua da zã din ja'i ngue da 'yεmbi yũ t'ũhni ra Abraham 'bu gue'a da nde Ojã da 'yøt'e, bi 'yεn'a ra Xuua. 10 Nε nu'a ra aza ya ma-hoqui xũn ho ngue da 'yεx ỹ yũ za hingui ho yãn dät'ã, ne da thøspũ ja ra sibi din zø. Nε nu'ahũ tengu'bu gyũ zahũ ngue hingui ho yãn dät'ã, bi t'εmp'ũ yũ fariseo ne yũ saduceo.

11 Nε xø bi xi ỹ mi'da:

—Nugã dí xixyã ahũ nangue ra dehe 'bu ya gã pãh ni mbũihũ, pε nu'a man'da ba εhe, di hoc'ahũ nangue rá Hogandãhi Ojã tengu'bu n'da ra sibi. Nε nu'a, man'da i ja rá ts'edi xinda guecã. Hin dí sũcã tengu a, i εn a ra Xuua. 12 Nε da 'yøt' ran juãnbũ, tenguetho 'bu i pa ma hoqui yũ ju, ngue n'danni i pa m'be'ts'i ỹ yũ ju ne n'danni da t'εn ỹ yũ häi. Nε nu ỹ yũ häi da t'upũ ja ra sibi njãm'bu i huεt'i, bi 'yεmb yũ ja'i a ra Xuua.

Bin xixyã ra Jesús

13 Nε nubũya bi nεxpũ ra häi Galilea ra Jesús, bi zøm bu ja ra dãthe Jordán guepũ ja ra dapo bí 'bũh ra Xuua. Bi zøm bu ngue bi nde din xixyã a ra Jesús. 14 Pε nu ra Xuua him mi ndehma di xixyãbi ra Jesús, ne bi 'yεmbi:

—Pε nu'i guĩ εna ga xixyã i, pε go man sã'be go gui xixyãgui, bi 'yεn'a ra Xuua.

15 —Pε nuya xũn ho 'bu gui xixyãgui, nguetho i jatho ga øthũ 'be'a bi man Ojã, bi 'yεn'a ra Jesús.

—Da nde 'bu, bi 'yεn'a ra Xuua bũya.

16 Nε nu'bu mi gua a bin xixyã ra Jesús ne bi bøx bu ja ra dehe, 'bex bi nu ngue bi xoh mahεts'i, ne bi nu bá cãh rá Hogandãhi Ojã tengu n'da ra t'azũ, bi zøpũ mí 'bã a ra Jesús. 17 Nε 'bex bi t'ø a n'da ra nde bí 'yεh mahεts'i, bi 'yεna:

—Nuna guehna ma Ts'ũnt'ũgã na, ngue εmme dídi huεcã ne dí nũmanho, bi 'yεn Ojã.

4

Bi mba nts'ã a ra Jesús nangue ra zĩthu

1 Nε nu rá Hogandãhi Ojã bũya 'bex bi zixpũ ja ra dapo, in ndepe da mba nts'ã a ra Jesús nangue ra zĩthu.

2 Nε nyote pa ne nyote nxui bim 'bũpũ ja ra dapo, ne him bin sihme,

ne ɛmmɛ bin tumanthuhu maha.
 3 Ne nubuya, bi zøm bu a ra zïthu
 ngue da zãp rá mbai ra Jesús. Ne bi
 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani rá Ts'unt'u i Oja,
 dami japi dim hmɛ yu do i 'bongua
 ne gui si, bi 'yɛn'a ra zïthu.

4 Nu ra Jesús bi ðati:

—Hin ga øt'ä a, bi 'yɛna. Nguetho
 mán t'o't'i bu ja rá m hman Oja,
 hinga hønt'a ra hmɛ dãm 'buh yu jã'i
 pɛ ne a gãtho i ma Oja, bi t'ɛmp'a ra
 zïthu.

5 Nu ra zïthu xø bi zixpu Jerusalén
 a ra Jesús, ne bi 'yɛxpɛ magats'i rá
 'bet'e ra ðanija. 6 Ne bi 'yɛmbi:

—Nu'bu majuani gue'e rá Ts'unt'u
 i Oja, damin säqui ne gui so nu häi,
 Ne Oja ba pehn yám 'behni mahɛts'i
 ngue da mbäx'i'i ne da bɛnt'i
 i,

ne hin hapu gui 'uaqui nangue yu
 do,
 tengutho im mam bu ja rá m hman
 Oja, bi 'yɛn'a ra zïthu, bi t'ɛmp'a ra
 Jesús buya.

7 Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Haha, gue'a i hmam bu, pɛ ne
 a i hmam bu, ngue “Nu Oja ma
 Hmuhu njongui sä da zã a ngue da
 ba 'bu majuani da 'yøt'a im man'a,”
 bi 'yɛn'a ra Jesús.

8 Ne xø man'dandï buya, bi zix
 mahøn'a ra zïthu a ra Jesús bu rá
 nyã n'da ra t'øhø xun hɛts'i, ne bi
 'yuti gãtho na ndoho ra ximhäi ne
 gãtho 'be'a xun ho i ja bu ja yu hnini.

9 Ne bi 'yɛmbi:

—Gãtho ga 'da a ya 'be'a dá ut'i i
 'bu gan ðanyahmu gui thãndegui, bi
 t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra zïthu.

10 Ne bi ðah mahøn'a ra Jesús, bi
 'yɛmbi:

—Nu'i grã zïthu, dami 'dagui
 nanguecã, nguetho nu rá m hman
 Oja i ɛna: “Hønt'a Oja ra Hmu ga
 thãndehu ne ga ørpahu rá 'befi a,” bi
 'yɛn'a ra Jesús.

11 Ne nubuya bi 'da'a ra zïthu bu
 'buh ra Jesús, ne bá ɛh yám 'behni

Oja bi zøpu mí 'bu a ra Jesús bu ðapo
 ne bi 'uïn a.

*Ra Jesús bi ðamp rá 'befi bu ra
 xequi Galilea*

12 Ne bi bøm bu ja ra ðapo a ra
 Jesús buya. Ne nu'bu mí bøm bu,
 bi 'yøde ngue bi jot'a fãdi ra Xuua
 nxixya. Janangue'a bi mbengda
 bu ra häi Galilea. Guepu ra hnini
 Nazaret bim 'bupu mahøn'a. 13 Pɛ
 hinga nya'a bim 'bupu ne bi mba
 bu ra hnini Capernaum, nubu ra
 ndendãdehe guepu ra xequi yú
 häi mam bombøtahe ra Zabulón
 ne mam bombøtahe ra Neftalí.
 14-15 Nu'bu mi zøm bu a ra Jesús
 bin ja 'be'a bi 'yo't'a ra pøngahya
 Isaías maya'bu ngue din ja bu ra häi
 Zabulón ne ra häi Neftalí, i hãnbu ra
 ðãdehe, 'danguadi ra ðathe Jordán,
 ngue ne a i t'ɛmbi Galilea, guepu 'bu
 u i thãnde yú ojazehe. Ne bi 'yɛn'a ra
 pøngahya ngue:

16 Nu yu jã'i mi 'bupu tengu'bu i
 bupu ja ra 'bexui, ne i ja bu
 ran ðate,

pɛ nuya bi nequi n'da ran nequi
 ngue di yot'i,

bi 'yɛn'a ra Isaías 'bu maya'bu. Ne
 gue'a bin ja 'bu mi zøm bu ra Jesús.

17 Ne nu ra Jesús bi ðu'mi bi mam
 bu rá m hma ne bi 'yɛna:

—Dami pãh nin 'yomfɛnihu
 nangue yu ts'oqui, ngue da zã di
 manda ua rá ts'edi Oja bi zøcua gui
 'buhmbu, bi 'yɛmb yu jã'i a ra Jesús
 'bu mim 'bupu.

*Goho yu mbahuq bi ðen'na ra
 Jesús*

18 Ne n'da ra pa mí 'yo bu ja ra
 ndendãdehe a ra Jesús nubu ra häi
 Galilea, ne bi nu yoho yan 'yohu din
 'yohu zehɛ u. Nu'a n'da ra Simón,
 gue'a ra Pedro a. Ne nu man'da ra
 Andrés. Ne nu yu mbahuq u, ne mi
 enxit'a bu ja ra ðãdehe. 19 Ne nu ra
 Jesús bi 'yɛmp'u:

—Ba tengauí, gui xihmbu yu jã'i
 da 'yɛc'yɛgui, tengu thoho bu gni
 theui yu huã gui øt'ui, bi 'yɛmp'u.

²⁰ Ne 'bex bi hyεpυ yá xit'á ne bi den'na ra Jesús.

²¹ Ne bi thopuya bin 'yo mi ts'υ a ra Jesús, ne bi nu mi yoho yán 'yohυ din 'yohυ zεhε υ, ne nu n'da ra Jacobo, ne nu man'da ra Xuua, gátho yoho yá ts'unt'υ ra Zebedeo υ. Ne mín 'yohυ a rá ta mi hu bυ 'ben yá mbosa, mí 'uet yá xit'á. Ne xø bi xi υ da dεnni mahøn'a. ²² Ne 'bex bi zopυ rá ta ne'υ yá mbosa, 'bex bi den'na ra Jesús baya.

Ra Jesús bi xánbi xυn ngu yυ já'i

²³ Ne nu ra Jesús mí 'yo gátho ra hái Galilea ne mí xánba yυ já'i bυ ja yυ nijá ne bi ma 'berυ dí manda ua rá ts'edi Ojá. Ne midí hoc yυ hyεnni ngue 'be'a gá ní gεhε mí hεmp'a n'da ngu n'da. ²⁴ Ne gátho yυ já'i bυ ra xεqui Siria bi 'yøde 'be'a øt ra Jesús, ne bá thunba υ yυ hyεnni ngue 'dahma 'dan'yo yán υ mí hεmbi ne'υ mín 'yohυ yυ zítu, ne'υ zánt'a mí sándáte 'da yυ ora, ne'υ xí ts'a rá já'i, ne gátho bi hoc'a ra Jesús. ²⁵ Ne xυn ngu yυ já'i bi den'na ra Jesús. Mín numanho da dεnthoho yυ já'i nangue 'be'a bi 'yøt'e. Nu'υ 'da yυ mεngu bυ ra xεqui Galilea, ne υ 'da yυ mεngu bυ ra xεqui Decápolis, ne'υ 'da mí 'bυpυ Judea, ne'υ 'da mí 'bυpυ 'danguadi ra dáthe Jordán, ne'υ 'da mí 'bυpυ ra hnini Jerusalén. Gátho bi zøm bυ mi 'bυ a ra Jesús.

5

Ra Jesús bi mba bυ ja ra nyuni

¹ Ne nu ra Jesús 'bυ mi nu yυ já'i εmme xυn ngu bi zøpυ, ne bi ndex bυ ja ra nyuni ne mi hupυ. Ne'υ yá xádi baya bi zøm bυ mí hudi, 'darpυ mí hυmbυ. ² Ne bi xánba υ.

Nu'υ i hqñ rán japi Ojá

³ Ne bi 'yεmp'υ yá xádi ra Jesús: —Nu'υ to'o pαse hingui ho yá mbai bυ na nu Ojá ne da hyon Ojá di zedi, nu Ojá da zimanho bυ di manda rá ts'edi, janangue'a majápi υ baya.

⁴ Ne nu'υ tu yá mbai, Ojá da hyurpa yá mbai, janangue'a majápi υ.

⁵ Ne nu'υ im bεni i cose hái, da hyan a ra hogahái bi man Ojá di unni, janangue'a majápi υ.

⁶ Ne nu'υ i humbi da 'yøt' ran ho, Ojá di japi da 'yøt'e xυn ho, janangue'a majápi υ.

⁷ Ne nu'υ di huεc yá mijá'ihυ, xin di huεc Ojá υ, janangue'a majápi υ.

⁸ Ne nu'υ n'dat'a im bεni, dim 'bυhmbυ Ojá υ, janangue'a majápi υ.

⁹ Ne nu'υ øt' ran hocpate, nu Ojá da 'yεmbi yá t'uhnι υ, janangue'a majápi υ.

¹⁰ Ne nu'υ i nu ran unbi nangue ran ho i øt'e, da yurpυ di manda rá ts'edi Ojá υ, janangue'a majápi υ, i εn'a ra Jesús.

¹¹ Ne gan johyahυ 'bυ i υt's'ahυ yυ já'i ne i then'nahυ ne i xi ahυ yυ fεhni 'bυ guí tengahυ, bi 'yεn'a ra Jesús. ¹² Ne da hyu ni mbaihυ, gan johyahυ, guim bεmhbυ ngue 'dat'a ran unbi guín nuhυ υ yυ pøngahyá mam 'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ahυ ngue am 'be'ts'i mahεts'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra υ ua ja ra ximhái

¹³ —Nu'ahυ gyυ qhυ hapυ 'bυh yυ já'i, nguetho nu'a ra υ di hoqui 'be'a i pa njapi, ne nguetho ahυ guídí hoju yυ já'i, i εn a ra Jesús. Pε nu'bυ bi 'bεh rá ts'edi ra υ, ya hin'yυ 'be'a sá dí hoqui, janangue da mba ma bant'i thoho bυ hái. Dami jaman-suhυ hin din ja bυ gui 'yøthυ tengu a, bi 'yεmp'υ yá xádi ra Jesús.

Ran nequi ua ja ra ximhái

¹⁴ Ne bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu ahυ gyυn nequihυ bυ 'bυh yυ já'i, bi 'yεmp'υ yá xádi. Dami jafυ da hnu a ran nequi. Tengu n'da ra hnini i ja bυ ja rá nyá ra t'øhø, am 'batho xυn ho ngue hin'yυ 'be'a i juti. ¹⁵ Ngutho n'da ra sibi, hingui sá da mba ma cεt'i bυ ja ra huada 'bυ da mba ma søque, i jatho da

t'ɛxpɐ m' batho, janangue'a di yot'i gátho 'bɐpɐ. ¹⁶ Nɛ ngutho gui 'yøthɐ ngue tengu'bɐ gyɐ sibiɐɐ ɛmmɛ di hyárpɐ i 'bɐh yɐ já'i. Janangue'a da hnut'ahɐ xɐn ho nin t'øt'ehɐ, nɛ ɐ da 'yɛspa Ojɔ ma Tahɐ 'bɐpɐ mahɛts'i ɐ bɐya, bi 'yɛmp'ɐ yá xádi ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yurcaɐ 'be'a nam bøn'ɐ yɐn t'ɛdi ra Moisés

¹⁷ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guím bɛmhɐɐ ngue ga 'bɛcä yɐn t'ɛdi bi man ra Moisés nɛ 'be'a bin xänbate ɐ yɐ pøngahyá, pɛ bá ɛcä ngue ga ut'ahɐ 'be'a majuɐni nam bøn ɐ. ¹⁸ Majuɐni dí xi ahɐ, gátho 'be'a nt'o't'i bɐ, nɛ xínga n'da ɐ ngue hin din ja, 'bɐ guexta'a i jatho ra ximhäi nɛ mahɛts'i. ¹⁹ Janangue'a madí ts'utho maha a ram hma ngue hingui nde da 'yɐrpa ra güenda n'da, nɛ i xi ɐ mi'da ngue din jabɐ da 'yøt'e, pɛ zi ts'utho rá ts'edi di nɛqui bɐ bí ja rá ts'edi Ojɔ bɐ mahɛts'i 'bɐ. Pɛ nu'ɐ di jɔ'ts'i gátho ɐ mam bɐ ja rá m hma Ojɔ, nɛ i xi ɐ mi'da ngue din ja bɐ da 'yøt'e, nɛ man'da xɐn ngu rá ts'edi di nɛqui bɐ bí ja rá ts'edi Ojɔ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁰ Nɛ gue'a dí xi ahɐ a, nde'bɐ man'da xɐn ho gui 'yøthɐ xinda gue ma ngurpiɐ yɐ fariseo nɛ yɐ xänbate nijá. Nguetho nu'bɐ hin gui 'yøthɐ xɐn ho, njɐm'bɐ da zä gui cuthɐ hapɐ di manda rá ts'edi Ojɔ, bi 'yɛmp'ɐ yá xádi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ra cue

²¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Gue'bɐ go maya'bɐ bi sih mam bombøtahɐ ran t'ɛdi ngue im ma: “O guí haɛpɐhɐ rá te ni mijá'ihɐ, nɛ nu to'o da hyácpa rá te rá mijá'iuɐ, i jatho da ts'änba rá muui a bi 'yøt'e,” bi t'ɛmp'ɐ. ²² Pɛ i jagä man'da ga xi ahɐ, ngue nu'bɐ 'bo'o di cuɛp rá mijá'iuɐ nangue'a bi 'yørpe, ngue im bɛni di co'ts'i, guehɐma da nu ran ts'ɛmbi. Nɛ nu'a to'o da xih ra ts'ore bɐ ja rá hmi rá mijá'iuɐ, da

ts'ixpɐ 'bɐh yɐ ngurpi da ts'ɛmbi. Nɛ nu to'o ɛmmɛ then rá mijá'iuɐ dí mba bɐ ja ran ts'ɛmbi ngue ra sibi njɐm'bɐ i huɛt'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Janangue'a nu'bɐ gui pähä bɐ ja ra nijá ngue gui ɛna gui thändehɐ Ojɔ, pɛ nu'bɐ gá sømhɐɐ bɐ nɛ 'bɛx gá bɛmhɐɐ 'be'a xquín xihmi ni mijá'ihɐ, ²⁴ gua peng thohɐ nɛ 'bɛ gui mba bɐ i 'bɐ a ni mijá'iuɐ gam punbauɐ, ja da zä gui thändehɐ Ojɔ bɐya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁵ Nɛ nu'bɐ gui pɔhmbɐ ja 'be'a guidín xihmbɐ n'da ni mijá'ihɐ, pɛ gan hocpa zehɛhɐ, nɛ hin gui tømhbɐ da ts'ix ahɐ bɐ 'bɐh yɐ ts'ut'abi. Nguetho nu'bɐ gui sømhɐɐ bɐ, ²⁶ guehɐma da jo ahɐ nɛ hin da hyɛc'a thohohɐ ra zɛ'mi jague'bɐ gui unhdɐ ra mbɛti hangu da 'yä ahɐ, nɛ xínga n'da centavo da nde gui 'yɛspahɐ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yɛna hingui ho ran 'yomt'ɛni

²⁷ Nɛ man'da bi xih yá xádi ra Jesús:

—Nu man'da ran t'ɛdi maya'bɐ i ɛna: “O guí øthɐ ran 'yomt'ɛni.” ²⁸ Pɛ i jagä man'da ga xi ahɐ, ngue nu'bɐ n'da ran 'yohɐ da hyant'a n'da ra xisu, nɛ im bɛn'a n'da ran 'yomfɛni xɐn ts'o nangue a, madague'bɐ bi bɛntho, tengu'bɐ ya bi 'yøt' ran 'yomt'ɛni bɐ rá mbɐi a bɐya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁹⁻³⁰ Janangue nu'bɐ i ja a i ut'ahɐ ra ts'oqui, pɛ gui sɔmzɛhɛ ni mbɐihɐ madague'bɐ guím bɛmhɐɐ ɛmmɛ xɐn ɐ 'bɐ gui 'yɛshɐ. Tengu'bɐ xquí hyá'a n'da ni dähɐ nɛ xquí 'yɛmhɐɐ bɐ ma'uɛni nɛ xquí n'dadä thohohɐ, uague tengu'bɐ xquí hyɛc'a nin 'yɛihɐ nɛ xquí 'yɛmhɐɐ bɐ ma'uɛni nɛ xquí n'da'yɛ thohohɐ. Pɛ man'da xɐn ho guin nuhɐ nangue gá 'bɛhmbɐ yɐ ts'oqui, xinda gue'bɐ xquí 'yøthɐ yɐ ts'oqui nɛ xquí 'bɛhmbɐ ran ho mazáɐ bɐ ja ra sibi.

Ra Jesús bi 'yɛna hin da hyeh rá xisu n'da ran 'yohu

³¹ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nɛ a bi mam 'bu maya'bu gue: “Nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá xisu, i jatho da 'yot'a n'da ra sɔcuɔ din xummi.” ³² Pɛ i jagä man'da ga xi ahɛ, ngue hingui sä da hyeh rá xisu n'da ran 'yohu gue'bu hingui øt' ran 'yomt'ɛni a ra xisu. Nguetho nu'bu bi hyeh rá xisu n'da ran 'yohu, di japi da 'yot' ran 'yomt'ɛni a ra xisu 'bu bi hyɛgui nɛ dim 'bɛhmi man'da ran 'yohu. Nɛ 'bu n'da ran 'yohu dim 'bɛhmi n'da ra xisu bi thegui, ra 'yomt'ɛni a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Nte ga ndɔnbahu rá thuhu, bi 'yɛn'a ra Jesús

³³ —Nɛ guí pɔhmbu ran t'ɛdi mí hmam 'bu maya'bu ngue i ɛna: “Pɛ nu'bu gá ndɔnbahu rá thuhu Oja, guehma guí ja'ts'a gá mamhbu.”

³⁴ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. Hin'yɛ 'be'a i sä guí ndɔnbahu rá thuhu 'bu ja a guí xihmbu ni mija'ihɛ ngue guín ndefu da 'yɛc'yɛi a guí xihmbu. Hingui sä guí ndɔmhbu Oja, pɛ ngutho hingui sä guí ndɔmhbu mahɛts'i, nguetho nu bu mahɛts'i bí ja bu rá ts'edi Oja. ³⁵ Nɛ xíngui sä guí ndɔmhbu ra ximhäi, nguetho nɛcua i ja ua rá ts'edi Oja. Nɛ xíngui sä guí ndɔmhbu ra hnini Jerusalén, nguetho rá hnini rá Thahni Oja a. ³⁶ Nɛ xíngui sä guí ndɔmhbu ni yahu, nguetho 'dat'a Oja bi zän'na, nɛ xinga n'da ni xtahɛ sä guí sänzehɛ gue'bu xɛn t'axi o gue xam pothi da gohi. ³⁷ Pɛ nu'bu ja a guí xihmbu ni mija'ihɛ, “da zä,” ga ɛmhbu 'bu da zä, “hin da zä,” ga ɛnthohu 'bu hin da zä. Pɛ gätho mí'da yam hma bí nɛxpɔ ja rán 'yomfɛni ra zithu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi 'yɛn'a ra Jesús hin ga cos'hɛ 'bu ja a da t'ørcahu

³⁸ Nɛ xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'ahu gá 'yøhmbu 'be'a bi sih mam bombøtahɛ ngue: “Nu'bu n'da ra ja'i di ts'onba rá dā rá mija'iuu, pɛ nɛ a da mba ma ts'onbi rá dā. Nɛ nu'bu rá ts'i da 'yøcpe, ngutho nɛ'a xin da t'øcpa rá ts'i.” ³⁹ Pɛ nuya i jagä man'da ga xi ahɛ ya, ngue nu'bu 'bu a n'da in nde di ɛn'nahɛ, pɛ o guí sɛhmbu a. Nɛ nu'bu 'bo'o da mbɛp'ahu 'danguadi ni hmihɛ, guí unhdɛ man'da nguadi da mbɛp'ahu. ⁴⁰ Nɛ nu'bu 'bo'o da zix ahɛ bu 'bɛh ra zɛ'mi ngue da gɔn'na ni pahnihɛ, pɛ nɛ a ni cotohu guí unhdɛ. ⁴¹ Nɛ nu'bu i si ahɛ guí tuspahu rá 'beni n'da ra ja'i n'da ora, xɛn ho 'bu nyo ora guí tuxhu a rá 'beni. ⁴² Nɛ hønt'a go to'o da 'yä ahɛ 'be'a i honi, dami unhdɛ. Nɛ nu'bu 'bo'o da mip'ahu 'bu ja a guí pɛs'hɛ, pɛ xɛn ho 'bu guí unhdɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ga huɛc man sɛihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús

⁴³ —Nɛ a n'da ram hma maya'bu i ɛna: “Dami huɛc ni amigohɛ nɛ guí ɛcpa nin sɛihɛ,” mí t'ɛn'ahɛ. ⁴⁴ Pɛ i ja man'da ga xi ahɛ, ngue guí huɛc nin sɛihɛ, gan yamanhohu ɛ man yu ts'ore nangue ahɛ, nɛ guí 'yørpahu ran ho to'o di ɛc'ahɛ. Nɛ dami 'yäfu rá mate Oja ɛ to'o i numan'yɛ ahɛ nɛ ɛ di ɛn'nahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁴⁵ Nɛ nu'bu ngubɛ guí 'yøthɛ, 'da'angu gá 'yøthɛ a ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i ngue bá pɛnh ra 'ye nɛ ra hyadi. Pɛ hinga hønbu 'bu ɛ yu hocja'i gue i so ra 'ye nɛ ra hyadi, pɛ nɛpɛ i 'bɛh yu ts'om'bäi, bi 'yɛna. ⁴⁶ Pɛ nu'bu hønt'ɛ to'o di huɛc'ahɛ guidi huɛju, 'be'a gue gá tɔhmbu 'bu ngubɛ gá 'yøthɛ. Pɛ nɛ n'dat'a gá 'yøthɛ ɛ yu ziyate hyacahäi. ⁴⁷ Pɛ ha guí ɛmhbu xɛn ho guí øthɛ 'bu hønt'ɛ ni cuhu guidi zenguahɛ. Nu'bu guin jahɛ bu, 'da'angu guí øthɛ ɛ i thãnde yá oja zɛhɛ. ⁴⁸ Pɛ nde'bu xɛn hotho guí 'yøthɛ, nguetho xɛn hotho Oja ma

Tah_u bí 'b_u mahçts'i, bi 'yçmp'_u yú xádi ra Jesús.

6

Hin ga øth_u ran 'yçts'i 'b_u dí øth_u yun t'øt'e xun ho

¹ N_ε man'da bi man ra Jesús, bi 'yçmp'_u mi 'b_u:

—P_ε nu'b_u guí øth_u rá 'b_εfi Ojå, hin gui 'yøth_u da 'yçs'a ni mijå'ih_u, nguetho hin te di 'da ah_u ma Tah_u 'b_u mahçts'i 'b_u din jab_u gui 'yøth_u, bi 'yçn'a. ² N_ε nu'b_u guín nde gui fåxh_u n'da ra hyoya, hin gui 'yøth_u ngue da nu ah_u y_u jå'i, tengu øt'_u di yorpa a im bçni 'b_u di un'na n'da ran t'unni y_u hyoya, ngue di um b_u ja y_u nijå o guerp_u ja y_u 'yu ngue in nde da 'yçspa y_u jå'i 'b_ε'a i øt'e. Majaçni dí xi ah_u, ya hønt'a ran 'yçts'i bi dåha 'b_u ngub_u i øt'e, bi 'yçna. ³ P_ε nu'b_u i ja a guí nde gui unhd_u n'da zi hyoya, nde'b_u hin gui xihmb_u _u mi'da 'b_ε'a gá 'yøth_u. ⁴ N_ε man'da xun ho 'b_u hin njon da nu 'b_ε'a guídí unhd_u, p_ε go da nu Ojå ma Tah_u, n_ε i ja 'b_ε'a din 'da ah_u b_uya, bi 'yçn'a ra Jesús.

Hingui yoho guim bçmh_u 'b_u guí yçh_u Ojå

⁵ N_ε man'da dí xi ah_u:

—Nu'b_u guí yçh_u Ojå, o guí øth_u tengu i øt'_u di yorpa a im bçni, bi 'yçn'a ra Jesús. Nu'_u, i 'båp_u ja y_u nijå nerp_u ja y_u xo'y_u, çna i yçh_u Ojå p_ε hønt'a ran 'yçts'i im bçni. Majaçni dí xi ah_u, hønt'a ran 'yçts'i bi dåha nangue 'b_ε'a i øt'e. ⁶ N_ε nu'b_u guí yçh_u Ojå gui mbåhå b_u njon da nu ah_u, p_ε Ojå ma Tah_u go i nu ah_u n_ε di 'da ah_u 'b_ε'a guí åf_u a, i çna.

⁷ P_ε hinga guexta'a ram hma gui mamhb_u ngue nte ní mba tho 'b_u guí yçh_u Ojå, tengu i øt'_u t_{en} yú ojå zeh_ε. N_ε så im bçni i ø'a Ojå 'b_ε'a im ma 'b_u xun ngu i xifi. ⁸ N_ε o guí øth_u tengu i øt'_u, nguetho nu Ojå ma Tah_u ya i pådí 'b_ε'a gåtho gui homhb_u gue'b_u hinga ná åf_u, i çna.

⁹ P_ε guim bçmh_u 'b_u guí yçh_u Ojå 'da y_u hma tengu dí xi ah_u ngue: Nuya ma Ta ahe guí 'b_u mahçts'i. Da hnumansu ni thuhu.

¹⁰ N_ε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

N_ε da t'øt' ua ni pähå ua ja ra häi tengu tho i t'ørp_u mahçts'i.

¹¹ N_ε dami 'daje ran ts'ihm_ε dí homhbe ra pa i jab_u ya.

¹² Dami punga ma ts'oquihe, tengu thoho b_u na punbahe _u i ørcahe ran ts'o.

¹³ N_ε o guí hegahe da daje ran ts'o, p_ε dami yånje nangue ran ts'o.

Nguetho nu'i gra hmuts'åt'abi, gå di manda ua ja ra häi ni ts'edi, n_ε i ja ni ts'edi mixte njam'b_u da guadi gåtho y_u pa mazi.

N_ε hønt'a dí xi' ahe ya.

¹⁴ Nguetho nu'b_u gadí punbah_u yú ts'oqui ni mijå'ih_u, ngutho da 'yøt'ah_u Ojå ma Tah_u 'b_u mahçts'i, di pun'na ni ts'oqui_u. ¹⁵ P_ε nu'b_u hin gadí punbah_u ni mijå'ih_u, n_ε ah_u hin di pun'nah_u Ojå ma Tah_u 'b_u mahçts'i 'b_u, bi 'yçn'a ra Jesús.

Hin gui 'yuhmb_u 'b_u guí et' yun ts'ihm_ε 'b_u guín yçh_u Ojå

¹⁶ —N_ε nu'ah_u, nu'b_u guí nde gui 'y_{et}' nin sihmeh_u n'da ora ngue guim bçmh_u Ojå, o guí øth_u tengu øt'_u di yorpa a im bçni. Nu'_u i ut y_u jå'i 'b_ε'a øt'e, nde'a dí hnumanho, p_ε hønt'a ran 'yçts'i bi dåha nangue 'b_ε'a bi 'yøzeh_ε, bi 'yçn'a ra Jesús. ¹⁷ P_ε nu ah_u, 'b_u guí et' nin sihmeh_u ngue guim bçmh_u Ojå, p_ε gan 'yomanhoh_u tengu'b_u ya gån sihmeh_u. ¹⁸ N'dahma njon da bådí 'b_ε'a gá 'yøth_u gue gá 'y_{et}' nin sihmeh_u, n_ε hønt'a Ojå ma Tah_u i nu ah_u 'b_ε'a gá 'yøth_u, n_ε i ja 'b_ε'a di 'da ah_u b_uya, bi 'yçn'a ra Jesús.

Gui hyomhb_u 'b_ε'a dí n_εcmanho b_u mahçts'i

¹⁹ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Hin gui muns'hε 'be'a gdám membεtihε ua ja ra ximhái, nguetho nuua i 'bεh yε zu'uε ngue di ts'oni 'be'a gátho guí pεs'hε, ne ja'bu da boxjua, ne ja'bu da bε ahε yε bε. ²⁰ Pεgue gui hyoni gui xanthu 'be'a dí hnumanho ahε bu mahεts'i. Nguetho hin te dim 'bεpε, hin da yεrpε yε bε ngue da bε ahε 'be'a guí pεs'hε bu, ne hin da boxjua, ne njo'o bu yε zu'uε ngue di ts'oni. ²¹ Nguetho hεnbε i ja ním pε'ts'i n'da im bεn rá mbúi n'da. Nu'bu guecua ja ra ximhái i ja 'be'a i pε'ts'a n'da, hεnt'ua im bεn a n'da, ne nu'bu guerpε mahεts'i, guerpε im bεn a n'da 'bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran nequi ní mbúi n'da

²² Nε xε bi 'yεna:

—Nε nu'bu hεnt'a xεn ho guím bεmhbu ne guí øthε, din ja ahε tengutho 'bu n'da ra ja'i xεn ho rá dā, i handi xεn ho ran nequi, din jabε ni mbúiε. ²³ Pε nu'bu hinga gue'a guím bεmhbu, sá guí εmhbu i ja ahε ran nequi, pεgue xεm 'bεxui thoho ni mbúiε, tengutho 'bu n'da ra ja'i ngue hingui ho rá dā, ne xεm 'bεxui thoho bu i handi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin di yoho yá hmu n'da

²⁴ Nε xε bi 'yεna:

—Nε hingui sá dim 'bu i yoho yá hmu n'da ra 'yεhε. Nguetho nu'bu yoho yá hmu i 'bu a n'da, nu'a n'da da numanho, ne nu'a man'da hin da numanho. Uague nu'a n'da da hyumbi dim pεhmi a, pε nu'a man'da da zocpa thoho rá 'bεfi a. Janangue'a hingui sá yoho yá hmu da dεn'na n'da. Hingui sá da 'yεmp Ojā rá Hmu 'bu i numanho ε yε mbeti, nguetho tengu'bu rá hmu a ra mbeti, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ojā di jamansu yá 'yεc'yεi

²⁵ —Janangue'a dí xi ahε, hin go guím bεnsehε 'be'a gui sihε

ngue gdám 'bεhmbu, ne xín guím bεmhbu 'be'a gui hyehε. Pε guím bεmhbu ngue man'da di muui ni tehε xinda gue ε nin ts'ihmehε, ne man'da di muui ni ja'ihε xinda gue ε ni hehε, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁶ Dami nuhε yε doja i 'yo hεnbε go hapε, ne hin'yε yá huāhi, ne xín te i pε'ts'i, pε dí xi ahε, nu Ojā ma Tahε bí 'bεpε mahεts'i gátho i 'uūn ε. Nε nu ahε, man'da di mu ahε xinda gue ε yε doja, bi 'yεn'a ra Jesús. ²⁷ Nε ha guím bεmhbu man'da nya'a gam 'bεhmbu ua ja ra ximhái 'bu εmme guím bεndumbúiε 'be'a gátho guidi 'bεhmbu.

²⁸ Nε hanja εmme go guím bεnsehε nangue ni hehε. Xøgue ts'atho guí εc'yεihε, bi 'yεn'a ra Jesús. Pε dami nuhε yε dōni i ja bu dāpo, ne nu'ε hingui dim pεfi ne xíngui di hoc yá he. ²⁹ Pε dí xi ahε, man'da mahotho yε dōni xinda gue a rá he ra ts'at'abi Salomón ngue mí he 'bu mi ja rá ts'edi, bi 'yεn'a ra Jesús. ³⁰ Nε ngubε bi 'yøt'a Ojā nangue yε dōni, mahotho nám pa ya, ne nixudi da mba nts'equi ne da t'udi. Janangue'a guím bεmhbu, man'da xεn ho da 'yøt'ahε Ojā xinda gue ε yε dōni, bi 'yεn'a. ³¹ Janangue o guí εmhbu: “'Be'a hmaha ga sihε.” Uague: “'Be'a hmaha ga hehε.” ³² Nguetho nu'ε i thānde yá ojā zehε, gue'a zāi i hon'ε, pε nu'ahε i 'bεpε ni Tahε bu mahεts'i, ne i pādi 'be'a gā guidi 'bεhmbu, bi 'yεn'a ra Jesús. ³³ Janague'a nu ahε, m'bet'o thoho gan umhbε di manda ahε rá ts'edi Ojā, ne gui hyomhbε n'da ra hogambúi nangue rá pāhā Ojā, ne nubaya di 'da ahε 'be'a gátho gui hyomhbε. ³⁴ O guím bεndumbúiε, o guí εmhbu: “'Be'a da zā ga øthε 'bu nixudi.” Pεgue gui tømhbε, 'be nixudi ja gui pāhmbε baya 'be'a da zā gui 'yøthε. N'da pa ngu n'da pa i ja 'be'a din ja, bi 'yεn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi ma hingui ho ran yaqi

1 —“Nuna bi 'yõt' yu ts'oquï,” hin gui 'yεmhbu, n'dahma hinga gue'a dí ts'εp'ahu a, bi 'yεngähe ra Jesús. 2 Pε nu'bu guidi yäfu u mi'da ngue guim bεmhbu hõnse ahü xun ho ahü, pε Ojä hin da numanho ahü 'bu. Nε 'da'ingu da 'yõt'ahü Ojä tengu gá 'yõrpahü u gá yäfu, bi 'yεna. 3 Hanja bi zä gá nurpahü ra zi häi i o rá dä ni mijä'ihü, nε hin go guí pähmbu i o ra xεcza ni dähü. In jabü ní nequi ni ts'oquihü. 4 Nε ha da zä gui xihmbu ni mijä'ihü: “Mba ga hap'a ra häi o ni dä,” sä gui 'yεmfu, nε go man'da xun ndoho ra xεcza i o ni dähü. 5 εmmε guidi yõrpahü a gui øthü. Pε nde'bu m'bet'o gan hojü nangue yu ts'oqui guidi hosehü, janangue'a da zä gui hyämp'ahu ra häi o rá dä ni mijä'ihü, bi 'yεn'a ra Jesús.

6 O guidi unhdü a xun ho u yu fo'yo, ndetho da za ahü. O gue'bu guidi unhdü a di muui u yu ts'üdi, ndetho da nem bu häi, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu'bu ja da t'äp'a Ojä di uni

7 Nε xø bi 'yεmp'ü:

—Dami 'yäfu Ojä 'be'a gui homhbu, nε nu'a di 'da ahü. 8 Nguetho nu'a to'o da 'yädi, Ojä di un'na bi 'yäpi. Nε nu'a to'o ja a i honi, di und Ojä a i honi. Nε nu'a to'o da hyoni da socpa n'da ra goxthi njut'i thoho, Ojä da xocpa a, bi 'yεn'a ra Jesús.

9-11 Pε nu'ahu madague'bu gyü ts'om'bäihü, xinga n'da ahü guidi unhdü ra do ni t'ühnihü 'bu i ä'ahü ra hme, nε xing ra c'εyá guidi unhdü 'bu i ä'ahü ra huá, pε hõnt'a xun ho guidi unhdü ni t'ühnihü. Ha maguet'a Ojä ma Tahü 'bupü mahçts'i ngue hin di 'da ahü xun ho 'bu ja a gui äfu, bi 'yεn'a ra Jesús.

12 Nε nu'bu gui nde da 'yõt'ahü ran ho ni mijä'ihü, nde'bu gui 'yõrpahü ran ho. Gue'a nam bõn'a rán t'çdi ra Moisés nε rá m hma

yu pøngahyá maya'bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti nangue ra goxthi nε yu 'yu

13-14 Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'a ní yut'a n'da bu ja ra te mazäi, tengu'bu n'da ra goxthi xun ts'it'i, uague n'da ra t'u'yu, nε hingui ngu yu jä'i i numanho da thopü. Pε dami hyomhbu gui cuthü bu. Nguetho nu'a ra goxthi xun ndoho nε ra däl'yu ní zix a n'da bu ja ran unbi mazäi, nε xun ngu u yu jä'i i numanho da thopü, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nda'a u yu hyäte pøngahyá

15 —Pε gam fähmbu nangue yu hyäte pøngahyá. Nu'bu i søm bu gui 'bahmbu, sä øt'e tengu'bu yu de'yo ngue xun ho, pε nu yé mbüi tengu'bu n'da ra zate. 16 Nε da zä gui pähmbu yu hyäte pøngahyá nangue yün t'õt'e i øt'e, tengu thoho yu za da bā a n'da nangue yün dät'ä i zupü. Nguetho hin din zupü ja n'da ra za n'da ran dät'ä 'bu hinga gue'a rá za a. 17 Pε nu ra za xun ho i zuh yün dät'ä xun ho, nε ngutho ra za hingui ho i zuh yün dät'ä hingui ho. 18 Nguetho nu'a ra za xun ho hin da zä din zupü yün dät'ä ngue hingui ho, nε ngutho a ra za hingui ho hin njäm'bu da zä din zupü yün dät'ä xun ho. 19 Nε nu yu za hingui ho u yün dät'ä, da mba nt'ets'i nε da t'üdi. 20 Janangue'a da zä gui pähmbu u yu hyäte pøngahyá nangue 'be'a da 'yõt'e, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nda'a u di manda rá ts'edi Ojä

21 Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nε sä çna yé hmuju u 'da, pε hin da yurpü di manda rá ts'edi Ojä u. Pε hõnt'ü majuani i øt' rá pähä ma Ta mahçts'i da yurpü u. 22 Nε nu'bu bi zøn ra pa ran juanbi 'bu rán zegui, xun ngu da mbarqui da 'yεngui: “Ma Hmu, nugähe dá

mamhbe a nim hma, ne nangue ni thuhu dá hómhbe thi yu zithu, ne nangue ni thuhu xan ngu yan t'ot'e mixte dá øthe," da 'yengui. ²³ Pe nugä ga empu: "Njam'bu dá pa ahu. Dami 'uehmbu ua ja ma hmigä, gyu ts'om'bäih," ga embi, bi 'yén'a ra Jesús.

Hønt'a go to'o in nde da 'yø a díma, bi 'yén'a ra Jesús

²⁴ —Pe nu'a to'o i øh ma nde ne i øt'a ma pähägä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue mí ja rán 'yomfëni ne bi hyø a n'da rá ngu bu ja n'da ra dongu xan juani. ²⁵ Ne bin ja n'da ra dā'ye, ne emme xan ngu yu dehe bi 'yugui, ne bá øh ran dāhi xan ndoho mí nde xtí yøt'a ra ngu. Pe him bi yøt'a, nguetho nu'a ra ngu mí hørp ja ra dongu xan ho. ²⁶ Pe nu'a to'o i ø'a dí ma ne hingui arpa ra güenda a, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohu ngue ra 'yambui, ne bi hyøh rá ngu bu mí ja n'da ra 'bomu. ²⁷ Ne bin ja n'da ra dā'ye ngue bi 'yuh yu dehe, ne ran dāhi xan ndoho, ne bi yøt'a rá ngu. Ne emme nts'utho bin ja buya, bi 'yén'a ra Jesús.

Nu yu jã'i bi numanho rán xädi ra Jesús

²⁸⁻²⁹ Ne nu'bu mí gua a bi ma ra Jesús 'bu mí hyupu ja ra nyuni, nu yu jã'i mí huhmbu bu bi hyonya u.

—Haguen ja i xänbi xan ho, ne hinga ngubu i xāngahu ma xānbatehu bu ja ra nija, bi 'yén'u yu jã'i.

Nguetho nu'bu mí xänba ra Jesús, bi 'yuti ngue mí ja rá ts'edi xan ho a.

8

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu mí hëmb ra t'axca'ya

¹ Ne nu'bu mí gua a bi man ra Jesús, ne bi gapu ja ra nyuni buya, ne emme xan ngu yu jã'i mí numanho da denthoh mahøn'a. ² Ne bá ç'a n'da ran 'yohu ngue mí hëmb ra

t'axca'ya. Bin danyahmu bu mí 'bäh ra Jesús, ne bi 'yëmbi:

—Gra Hmu, nu'bu ní pähä, da zä gui 'uec'i ts'u ran u dí hëmbi.

³ Ne nu ra Jesús buya bi uat rá 'ye bi dädi ne bi 'yëmbi:

—I jagä ra pähä ngue 'bex da zä i. Dami yäni.

Ne nu'bu mí 'yëmbi, 'bexgue bi yan'a ran 'yohu. ⁴ Ne nu ra Jesús buya bi hecpa a ran 'yohu njon da xifi to'o a bi japi bi yäni, ne bi 'yëmbi:

—Ní mba bu 'bah yu mbäjä da nu i ngue ya bi yan i, ne gui un'na n'da ra 'bøts'e tengu i man yan t'ëdi ra Moisés, bi 'yén'a ra Jesús.

Ne ja bi thopu ra hnini Capernaum buya.

Ra Jesús bi hocpa rá 'yëhe n'da ra hmudofui

⁵ Ne nu'bu mí zøm bu ra hnini Capernaum a ra Jesús, 'bex bá ç a n'da ra hmudofui ra mangu bu Roma, ne bin c'at'ui ne bi 'yap ra mate, ⁶ bi 'yëmbi:

—Nu'i grá Hmu, nu n'da ma 'yëhe i 'bem bu ja ma ngu, i ts'a rá jã'i, hingui sä di 'yäni, emme xan 'doni, bi 'yëmbi.

⁷ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'a:

—Ga mba bu ga hoqui.

⁸⁻⁹ Pe nu ra hmudofui buya bi 'yëmbi:

—Hingui jatho gui mba bu ja ma ngu, grá Hmu, nugä hin dí suçä tengu e ne hin drá judiögä. Pe dí paði ngue i ja ni ts'edi zehë, ngue nu'bu guim ma da yäni, ne 'bexgue da yäni, bi 'yëna. Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'ëdi, ne nu'bu i ja 'be'a dí xi u ma dofui ne'u ma 'yëhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Ne ngutho i, da zä guim mantho ua ne 'bexgue da yam buya, bi 'yén'a ra hmudofui.

¹⁰ Nu'bu mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man a ra hmudofui, bi hyonya thoho ne bi xi u min 'yohu:

—Majuḡani dí xi aḡu, nḡam'bu xta tḡngā n'da ma mēnguhū yu ja'í israel dyu judíoḡu ngue xtām baḡi i ja ma ts'edi xḡn ho tengu na ran 'yohu, bi 'yēn'a ra Jesús. ¹¹ Guim beḡmhbu a dí xi aḡu, xḡn ngu yu ja'í ngue gātho na ndoho ra ximhāi, ngue him ma mi-judíoḡu, da 'yēc'yēigui nē da yarpu di manda rá ts'edi Oja, 'darbu dim 'buhmbu ma ngarpa bombotahu ra Abraham, nē ra Isaac nē ra Jacob. ¹² Pē xḡn ngu ma mijudíoḡu ngue yān sāhu xtān yarpu, pē man'da go da t'entru ja ra 'bexui u, nē din zom bu nē din guxpu yá ts'i, bi t'ēmp'u yu ja'í 'bu mi 'yēn'a ra Jesús.

¹³ Nē nubuya bi t'ēmp'a ra hmudofai:

—Ní mba ni ngu, ya bin ja a gám ma nguetho gá 'yēc'yēi i ja ma ts'edi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Nē 'bexgue bi yaḡa a rá 'yēhe buya.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Pedro

¹⁴ Nē nu'bu mí mbenc'a ra hmudofai buya, xḡ bi tho a ra Jesús, bi zom bu rá ngu ra Pedro. Nē bi nu 'bem bu rá oi a rá suto ra Pedro, mi hēmb ra pa. ¹⁵ Nē nu ra Jesús buya bi bēndba rá 'yē, nē 'bex bi bōn a ra pa mi hēmbi. Nē bi ndanc'a ra xisu buya, bi hyonba ra hme a ra Jesús nē u mín 'yohu, nguetho ya bi yaḡa'a ra xisu buya.

Xḡn ngu yu hyēnni bi hoc'a ra Jesús

¹⁶ Nē nu'bu mín xui buya xḡn ngu yu ja'í bá ts'i bu mi 'buḡ ra Jesús ngue mín 'yohu yu zḡthu. Nē hōnt'a n'dare bi man ra Jesús, 'bexgue gātho bi hyōn a thi u yu zḡthu, nē bi hoc'u yu hyēnni. ¹⁷ Gātho bin ja 'be'a bi man a ra pōngahya Isaias maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yēna: “Da du zēhe 'be'a gātho xḡn hēi dín nuḡu, nē da nuse 'be'a gā man u dí hēmfu,” bi 'yēn'a ra Isaias 'bu maya'bu.

Yoho yuḡn 'yohu ēna da den'na ra Jesús

¹⁸ Nē nu'bu mín nu ra Jesús ngue ēmme xḡn ngu yu ja'í mi 'bāpu, bi 'yēmp'u yá xādi:

—Masque xḡn ho 'bu ga thohmbu 'danguadi ra daḡehe, bi 'yēna.

¹⁹ Nē nu n'da ra xānbate nijā bi 'yēmbi:

—Xānbate i, dín nde ga ten'ni i hōnbu go haru gui mba, bi 'yēmp'a ra Jesús.

²⁰ Nē bi da a ra Jesús nē bi 'yēmbi:

—Pē nu yu haho i ja yá ngu nē yu doja i ja haru da 'yoi. Pē nugā ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, hin'yu ma ngungā ua, bi 'yēnthoho ra Jesús.

²¹ Nē xḡ bi 'yēn'a man'da ra ja'í mín 'yohu buya:

—Ma Hmu, dami tōcpi ts'u, 'be ga ācā ts'u ma ta nē ga ten'na buya, bi 'yēmbi.

²² Bi da'a ra Jesús, bi 'yēmbi:

—Tēnga maha, nu'u xḡn du da 'yā u 'bāpu, tengu'bu nē u xḡn du u, bi 'yēna.

Ra Jesús bi sāyaba ran daḡi nē ra t'ōthe

²³ Nē nu'bu mi gua'a man ra Jesús buya, 'bex bi hyu bu ja ra mbosa nē bi mbāhā yá xādi, dí mba bu 'danguadi ra daḡehe. ²⁴ Nē bi mbu'a n'da ran daḡi ts'edi bi 'yēn ra dehe, nē ēmme di thoni yu t'ōthe, bi dons i ts'u ra dehe a ra mbosa. Pē nu ra Jesús mí aha, him bi 'yarpa ra güenda 'be'a midí ja ra dehe. ²⁵ Nē bi 'yā u yá xādi nē bi 'yēmbi:

—Gra Hmu, dami nuhu, guin yaḡje, nguetho ya in nde ga tonthu mbo ra dehe, bi 'yēmbi.

²⁶ Nē nu ra Jesús bi daḡi:

—Hanja, ha ēmme zí ts'atho guí ēc'yēigahu ngue i ja ma ts'edi, nē guin suhu.

Nē nubuya bi ndanc'a ra Jesús nē bi xi a ran daḡi ngue din hē nē ra dehe, nē 'bexgue bin hē buya.

²⁷ Nē nu'bu yuḡn 'yohu buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yōt'a ra Jesús.

—'Be'a di 'yɛt'ui na ran 'yohu, nguetho ne ran dahi i ø'a i xifi, ne ra dehe i ø'a i xifi, bin 'yɛmzɛhɛ u.

Ra Jesús bi hoc'i yoho yun 'yohu min 'yohu yu zithu

²⁸ Ne nubuya bi zom bu 'danguadi ra dadehe buya, nguere ra xequi Gadara. Ne 'bex bá ɛpu yoho yun 'yohu ngue min 'yohu yu zithu, ne man ts'utho u, tengutho u yu zate. Mí 'bapu ja yun 'yagui u, janangue'a nu yu ja'i i su da thopu hānbu ja ran 'yagui. Ne 'bex bá ɛ'u yun 'yohu bin c'athu a ra Jesús, ne bi mbafi:

²⁹ —'Be'a gni 'yɛcua gra Jesús, rá Ts'ant'u i Oja. Ha cpi 'yɛhe gui ungahe, ne hinga na sɔn ra pa gui ungahe, bi 'yɛn yu zithu min 'yohu u yun 'yohu.

³⁰ Ne hinga yatho bu mi 'bu i 'da yu ts'udi. ³¹ Ne nu'u yu zithu buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Nu'bu guin nde gui hyonje thi, dami 'daje ran t'ɛdi ga cethe nu 'yo yu ts'udi, bi 'yɛn'u:

³² —Ni mbähä, dami cethu nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ne nu yu zithu buya bi bøm bu ja rá mbai u yun 'yohu, ne 'bexgue bi yurpu 'bah yu ts'udi. Ne nu yu ts'udi buya bin tih i ne bi gapu ja ra nguani, him bi zä bin säya, nin uɛm bu ja ra dehe, bim 'beru. ³³ Ne nu'u mi fá u yu ts'udi buya, 'bexgue bi mba n'dihi bu ja ra hnini, ne nu'bu mi zøm bu, bi mam buya ngue 'be'a bin ja nangue u yun 'yohu min 'yohu yu zithu, ne nangue u yu ts'udi. ³⁴ Ne bá ɛh yu mɛngu bu ra hnini buya, bi zøpu 'bäh ra Jesús, ne nts'edi bi 'yap ra mate ngue da mbengui, nguetho him bi numanho 'be'a bi 'yot'a.

9

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu xi ts'a rá ja'i

¹ Ne nu ra Jesús buya, xø bá hu mahøn'a ra mbosa, bá peng bu 'danguadi ra dadehe. Bi zøm bu ra

hnini mi 'bu. ² Ne bá thunba bu man'da ra hyenni mahøn'a, ngue n'da ran 'yohu bá 'yox ra 'beza nguetho midí ts'a rá ja'i. Ne 'bexgue mí pa a ra Jesús mí ɛc'yɛi u ngue i jase rá ts'edi, janangue'a bi 'yɛmp'a ra hyenni:

—O te guim beni n'yø, nguetho ya dá pun'na ni ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³ Ne nu'u 'da yu xānbate nija buya, nu'bu mi 'yøde 'be'a bi man ra Jesús, 'bex bi ben u:

—Nuna ran 'yohu hingui ho i øt' na, ha hinga hont'a Oja sä di punba n'da, mi ɛnse u.

⁴ Pe nu ra Jesús 'bex bi badi 'be'a mim ben'u yu xānbate nija, ne bi 'yɛmp'u:

—Hingui ho guim bɛmhbu mbo ni mbaihu, ngue gui ɛmhbu hingui ho 'be'a dá øt'ä, bi 'yɛna. ⁵⁻⁶ Ha guim bɛmhbu nte ni mbatho dá xicä ran 'yohu, ngue rá ts'oqui ya dá punbi. Ha guim bɛmhbu man'da xqui pahmbu i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, din 'yo. Pe nuya ga ut'ahu ngue i ja man t'ɛdigä ua ja ra häi ga punba yú ts'oqui yu ja'i, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmp'u.

Ne xø bi 'yɛmp'a ran 'yohu i ts'a rá ja'i buya:

—Dami ndants'i, cax ni fidi, ní mba ni ngu, bi 'yɛmbi.

⁷ Bex bi ndanc'a ran 'yohu mi ts'a rá ja'i, bi mba rá ngu. ⁸ Ne nu'bu min nu yu ja'i 'be'a bi 'yot'a ra Jesús, bin su ne bi 'yɛspa Oja nangue a n'da ra ja'i bin t'un'na ran t'ɛdi ngue di punba yú ts'oqui yu ja'i.

Ra Mateo bi den'na ra Jesús

⁹ Ne nu'bu mi bøm bu ra Jesús, bi thopu mi hucä bu dí hacä ra renta, drá hyaçahäigä ngue drá Mateo, ne bi 'yɛngui:

—Dami tengui.

Ne nubuya dá ndangui ne dá tenni.

10 Ne nubuya 'darbu dán sihmegähe ra Jesús yú xädigähe a ya. Ne bi zøm bu xøn ngu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, 'darbu dá huhmbe bu dán sihmehe. 11 Ne nu yu fariseo buya, ngue im beñi hønse xøn ho, 'bu mi nu 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'yängähe ngue yú xädigähe buya:

—Hanja in jabu ni xänbatehu 'darbu i sihmehu yu ziyate hyaçahäi ne yu ts'om'bäi, bi 'yøn'u.

12 Nu'bu mí 'yø'a ra Jesús 'be'a bi man u, bi 'yemp'u:

—Hingui honi to'o da mbäx u im beñse xøn zaqui tengu ahü, pe hønt'u i paçe xäm böca i honi to'o da mbäx u tengu ya i nde da dengui, bi 'yemp'u. 13 Ní mbähä bán xähmbu bu ja ni søcuahü 'be'a nam bøn'a rá m hma Oja ngue i ñna: “Pe nugä man'da dí numanho 'bu gui 'yøthü ran huçcate xinda gue u yu 'bøts'e guidí 'dajü,” i ñn Oja, i em bu ja yú søcuq Oja, bi 'yøn'a ra Jesús. Ne nugä him bá ècä gan zon'du im beñse xøn ho, pe bá ècä gan zon'du i paði hingui ho, janangue da zä di päh yün 'yomfëni, bi 'yøn'a ra Jesús, bi 'yemp'u yu fariseo.

Ra Jesús bi manda'a ní pa da 'ye't' yün sihme yú xädi

14 Ne n'da ra pa buya bi zøm bu 'büh ra Jesús yú xädi ra Xuua Nxixyq, ne bi 'yänni:

—Hanja dí èt'ähe man ts'ihme, ne yu fariseo, pe nu ni xädi hingui èt' yün ts'ihme u, bi t'emp'a ra Jesús.

15 Ra Jesús bi man'a n'da ran t'uti 'bu mi dadi, bi 'yëmbi:

—Pe nu'u i 'bupü ja ran thaði hin da du yú mbäi, nguetho 'bupü a ran 'yohü din thaði. Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohü, ne ja da 'ye't' yün ts'ihme buya, bi 'yøn'a ra Jesús.

16 Pe nu'a din xä u ma xädigä hin da bømmanho 'bu ne'a ram hma maya'bu da ðen ya, bi 'yëna. Tengutho'bu n'da ra 'ya'bøt'e 'bu dí 'bøt'a ra 'bøt'e ma'da'yo, hin

da bømmanho, ne nu'a ra 'bøt'e ma'da'yo di ts'on a ra 'ya'bøt'e. 17 Ne tengutho i øt' yu ja'i 'bu da xit' ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra 'yambot'asëi, da fø'a ne dim fäni. Janangue i xit'a ra gui'uva ma'da'yo bu ja ra mbot'asëi ma'da'yo, ne hin da føgue ne hin dim fäni, bi 'yøn'a ra Jesús, bi 'yemp'u yú xädi ra Xuua.

Ra Jesús bi xoxa n'da ra hmute xí du, ne bi hoc'a n'da ra xisu mi hëmb ra mbäji

18 Ne nu'bu mí yañu u, 'bexgue bi zøm bu n'da ra ngurpi bu ja ra nijä, ne bin ðanyahmu bu mí 'bäh ra Jesús ne bi 'yëmbi:

—Bi du n'da ma t'ixu, 'yørqui ts'u ra mate ga mbe gui cäx ni 'yë, ne da ðambëni.

19 'Bex bi mba a ra Jesús, bi ðen'na bi du rá t'ühni. Ne gätho dá mbäcähe dyu xädigähe. 20 Ne nu'bu má mbähmbe bu 'yu, hin da ná sømhbe bu ja rá ngu a ra ngurpi, bi züje n'da ra xisu ngue ná 'de'mayo njeya min 'youi ra mbäji. Bi hyän bu rá xütha ra Jesús ne bi ðärpa rá nyäni rá pahni. 21 Nguetho mí ñse ra xisu: “Go høntho ga thärpa rá pahni, ya da yängui.” 22 Ne nu'bu mí ðärpa rá pahni ra Jesús a ra xisu, 'bex bi nyë a ra Jesús, bi nu a ra xisu ne bi 'yëmbi:

—Damin johya gra xisu, ya bi yän i nguetho gá 'yëc'yëi i ja ma ts'edi, bi 'yëmbi. 'Bexgue gue'a ra ora bi yän'a ra xisu buya.

23 Ne bi tho a ra Jesús buya, dá søngähe bu rá ngun'a ra ngurpi, ne mí 'bupü yu mbe'bida ne xøn ngu yu ja'i mí 'bupü ngue mí ñna xtä 'yäh ra hmute xí du. 24 Ne bi 'yøn'a ra Jesús:

—Dami pømhbü thi, nguetho nuna ra hmute him bi du, ne i ätho, bi 'yëmbi.

Pe bin thetho u yu ja'i 'bu mi 'yø a bi xifi, nguetho mi pa u ya xí du ra hmute. 25 Ne nu'bu mí bøn'u yu ja'i buya, bi thopü mbo mi 'ben a

ra hmute ra Jesús, ne bi bendba rá 'yé 'bex bi ndanc'a n'dihi ra hmute. ²⁶ Ne gátho na ndoho ra xequi bu bi 'yó u yu ja'i 'be'a bin ja.

Yoho yu xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁷ Ne bi bøm bu rá ngu ra ngurpi a ra Jesús. Ne bi denni yoho yu xädä, ne i mba't' bu ní mba:

—Dami huëgä'be, gram bom'beto i ra David, bi 'yëmbi.

²⁸ Ne bi zøm bu ja ra ngu a ra Jesús, bi den'ndu yu xädä. Nu ra Jesús bi 'yänni:

—Ha guí ëc'yëiui i ja ma ts'edigä ngue ga xoc'a ni däui, bi 'yën a ra Jesús.

—Dí ëc'yëi'be ngue i ja ni ts'edi, gra Hmu, bi 'yën u yu xädä.

²⁹ Nu ra Jesús buya bi därpa yú dä ne bi 'yëmbi:

—Din ja tengu a gá 'yëc'yëiui, bi 'yëmbi.

³⁰ Ne 'bex bi xo u yú dä. Ne nu ra Jesús buya bi hecpa u yan 'yohu, bi 'yëmbi:

—Njon gui xihmi 'be'a dá øt'au.

³¹ Pe høntho bi bøm bu yu xädä, 'bex bi xih yu ja'i 'be'a bi 'yörpa ra Jesús.

Ra Jesús bi xocpa rá nde n'da ra gore

³² Nu'bu mi bøn u yu xädä, xø bá ts'inba man'da ran 'yohu a ra Jesús. Midí goreba n'da ra zïthu min 'youi.

³³ Nu ra Jesús buya bi hyønba thi ra zïthu min 'youi a ra gore, 'bex bi nyä a buya. Nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'bu mi nu a bin ja, ne bi 'yëna:

—Hinjam'bu xtá nuhu ua ja ma häihä ra Israel tengu dí nuhu ya, bi 'yën u.

³⁴ Pe nu u yu fariseo sä i ëna:

—Nuna ran 'yohu i høn a thi yu zïthu nangué rán t'ëdi bi un'na rá hmu yu zïthu, sä i ën u.

Bi huëc yu ja'i ra Jesús

³⁵ Ne nu ra Jesús nzäi mi pa bu ja yu hnini ne min xänbate

bu ja yu nija, ne mim mam bu ran ho ma'da'yo ngue 'beru ní manda rá ts'edi Ojä. Ne midí hoqui hønt'a go man u mi hëmb yu ja'i. ³⁶ Ne bi huëc'u yu ja'i a ra Jesús nguetho mi 'bui tengu'bu yu de'yo 'bu njon midí jamansu, i 'yodumbui thoho. ³⁷⁻³⁸ Ne bi 'yëngähe ngue yú xädigähe:

—Majuani dí xi ahü, xun ngu yu ja'i i 'bui ngue di dáp rá mbui Ojä 'bu bo'o da xifi nangué'a, pe hingui ngu i 'bui ngue da xifi. Nde'bu gui 'yäfü Ojä di un ra 'befi mi'da da mbäx'a rá 'befi. Tengu'bu i ja n'da ra huähi xü 'yot'i, ne hingui ngu yu mbefi, ne da 'yäp'a ra mehuähi mi'da yu mbefi 'dahma da xoc'a n'dihi, bi 'yën'a ra Jesús.

10

Nu ra Jesús bi zänni 'de'mayoho yú xädi

¹ Ne nu ra Jesús buya bi zängahe dí 'de'mayoho gähe yú xädigähe, ne bi 'daje rán t'ëdi ga hømhbé thi yu zïthu ne ga hoje 'be'a gä nin u i hëmb yu ja'i.

² Ne nugähe 'de'mayoho bi zängahe, m'bet'o ra Simón, gue'a ra Pedro, ne'a ra Andrés rán 'yohu a ra Pedro. Ne ra Jacobo ne a ra Xuua rán 'yohu a ra Jacobo, ngue gátho yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo u. ³ Ne ra Felipe, ne ra Bartolomé, ne ra Tomás, necä dra Mateogä ngue min hācāhāigā, ne ra Jacobo rá ts'unt'u ra Alfeo, ne ra Lebeo ngue gue'a rá thuhu ra Tadeo; ⁴ ne ra Simón t'ëmbi ra cananista; ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dä a ra Jesús. Ne guecähe 'de'mayoho bi huangähe ra Jesús.

Bi mben'du yú xädi da mamp'a rámhma

⁵ Ne nu'bu mí zängahe dí 'de'ma yohogähe bi 'yënje:

—Nuya hin gui mbähä bu i 'bu u him ma mijudíohu, dyu israelhu. Xínga gueru ra xequi Samaria gui

mbähä. ⁶ Pe nuya gui mbähä bu 'bu u ma mēnguh_u yu israel. Nu'u i 'bui tengu yu de'yo bi 'beh ra 'yu in nde xtān donsp_u ja ran dāte. ⁷ Ne nub_u hap_u gui mbähä gui 'yēmfu: “Damin umhb_u ya ngue di manda ah_u rá ts'edi Ojā,” bi 'yēngähe ra Jesús. ⁸ Gui hoj_u u i hēmp'a ra t'axca'ya, ne hōnt'a go man_u i hēmb_u yu jā'i, ne gui xoxh_u u xōn du, ne gui hyōmhbu thi yu zīthu in 'yoh_u da yu jā'i. Ne nu'bu gui 'yōth_u u, hin gui 'yāh nin zābih_u, nguetho hin dá pá ah_u a ma ts'edigä, bi 'yēngähe ra Jesús.

⁹ Ne hin te ma mbeti gui hyāxh_u 'bu gá mbähä, bi 'yēngähe. ¹⁰ Ne xīn ni tu'dōzā gui tuxh_u, ne hōnt'a ni he gui heh_u ne hōnt'a ni thīxfani gui 'yūth_u, ne hin'y_u 'be'a gui hyāxh_u, nguetho nub_u gui sōmhbu i ja nin t'ēdi ngue da zimanho ah_u u.

¹¹ Ne nu'bu gá sōmhbu bu ja yū hnini ma mi israelh_u gui 'yānhdu hap_u 'bu a n'da ran 'yoh_u ngue ra hocjā'i ne nu'a gātho yu jā'i i numansu a. Ne guep_u gam 'būhmbu bu, jague'bu gui thohmbu bu man'da ra hnini mahōn'a, bi 'yēngähe ra Jesús. ¹² Nu'bu gá sōmhbu bu ja rá ngu, gui zēnguah_u, gui 'yāfu rān jāpi Ojā nangue'a. ¹³ Ne nu'bu rān sāui a da 'yōt'ah_u u yu mēngu bu hap_u gui sōmhbu, Ojā di un rān jāpi gá 'yāfu buya. Pe nu'bu hin'na, tengutho 'bu nte gami 'yāfu.

¹⁴ Ne nub_u hap_u gui sōmhbu, nu'bu hin da zimanho ah_u ne hingui nde da 'yōmanho a gui xihmbu, dami pōmhbu bu ne gui huaju yu bōhāi ni guah_u. Nu'a nam bōn'a gui sohmbu bu u. ¹⁵ Ne majūani dí xi ah_u, nu yu mēngu bu i ja n'da ra hnini hin da zimanho ah_u, pe nu'bu bin ja ra pa ran juānbi, man'da ēmmē xūn u tho da nu, xinda gue'u mí 'būp_u maya'bu bu ja ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yēnje a ra Jesús.

Yūn unbi da nu yū xādi ra Jesús

¹⁶ Ne xō bi 'yēna:

—Nuya hōnb_u go hap_u ga pēn'nah_u, ēmmē di un'nah_u u 'būp_u, tenguthoho yu zate di unba yu de'yo. Damin fāhmbu tengu yu c'ēya ne gui 'yōth_u tengu ōt' yu t'az_u, hōnt'a ran ho gui 'yōth_u. ¹⁷ Ne gam fāhmbu, nguetho nu yu jā'i di dá ah_u bu 'būh yu ngarpi bu ja yu nijā, ne da mbep'ah_u. ¹⁸ Ne da zix'ah_u bu 'būh yu zē'mi ne yu ts'ut'abi, nguetho gui ēc'yēigah_u, pe hinga ndetho da zix ah_u bu. Nguetho nu'bu da zix ah_u bu, da zā gui xihmbu yu zē'mi ne yu ts'ut'abi nangue ma thuhugä, n'dahma ne u yu judío ne u i thānde yū ojā zēhe da 'yōde nanguecä. ¹⁹ Ne nu'bu da ts'ix ah_u bu 'būh yu ts'ut'abi, o gui hādumbūh_u 'be'a guim mamhb_u o gue'bu da zā gan yāh_u uague hin'na, nguetho Ojā di 'da ah_u ran 'yomfēni 'be'a gui mamhb_u 'bu bi mba ma juān'ni ah_u. ²⁰ Nguetho hinga guese ah_u gan yāh_u 'bu bi mba ma juān'ni ah_u, pe gue'a rá Hogandāhi Ojā ma Tah_u din yā, bi 'yēngähe ra Jesús.

²¹ Ne dim 'bu i 'da di dāse yān 'yoh_u da mba ntho. Ne nu'bu 'da di dāse yū ts'unt'ū bu 'būh ra zē'mi da tho. Ne dim 'bu i 'da yu ts'unt'ū di yāp zēhe yū ta ngue da tho. Ne din jab_u da t'ōrpa u i ēc'yēigui, bi 'yēn'a ra Jesús. ²² Ne gātho na ndoho ra ximhāi da ts'an ah_u nangue gui tengah_u, pe nu'bu gui hyāth_u gue'bu go ran zēgui, gui tāha gan yāmhbu buya, bi 'yēn'a ra Jesús. ²³ Ne nu'bu n'da ra hnini di uc'ah_u, dami 'dahmbu bu, ne gui mbähä bu man'da ra hnini buya. Ne majūani dí xi ah_u, hin gní tāth_u gātho yu hnini Israel gui xihmbu rām hma Ojā ne gui 'dahmbu, 'bu bá pengä.

²⁴⁻²⁵ Ne tengu thoho n'da ra xādi hin da t'ēmbi xūn ho 'bu him bi t'ēmbi xūn ho rá xānbate; ne hin da hnumanho n'da ra 'yēhe 'bu him bi hnumanho rá hmu. Ne din jab_u da 'yōt'ah_u, hin da numanho ah_u

y_u ja'i, tengu thogoui him bi hnu-manhogui, ne i t'engui drá zithu, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hont'a Oja da ts'u

²⁶—Janangue'a hin gui suh_u 'be'a da 'y_ot'ah_u y_u ja'i, guehma gui mamhb_u a dí xi ah_u. Hin gui c_omh_u a. ²⁷ Nu'a dí xi ah_u ua njonguin nu, dami mamhb_u b_u 'b_uh y_u ja'i, ne nu'a dí xi ah_u njongui *ode*, dami mbahmb_u b_u ja y_u hnini, da t'op_u 'be'a gátho dá xi ah_u ya, bi 'y_engáhe ra Jesús. ²⁸ Ne o guí suh_u _u in nde da hyo ah_u, hin'y_u y_u ts'edi ne'a ni mb_uih_u di juat'ah_u. Man'da x_un ho 'b_u gui suh_u a Oja, ne hont'a i sá di _un'na ni ja'ih_u ne ni mb_uih_u b_u ja ran _unbi mazai, bi 'y_engáhe ra Jesús.

²⁹⁻³¹ Janangue 'yo guí h_udumb_uih_u, guim b_emh_u y_u doja i 'bá b_u ja y_u tai, hingui ngu di muui, pe nu'_u xinga n'da da du 'b_u hin rá p_uh_u Oja da du. Janangue'a guim b_emh_u, hin'y_u 'be'a din ja ah_u 'b_u hin rá p_uh_u Oja din ja. Nguetho man'da di mu ah_u b_u na nu Oja xinda gue _u y_u doja, ne i pa_udi gátho nanguue ah_u. Janangue'a hin gan suh_u, bi 'y_engáhe ra Jesús.

Da ma to'o ten ra Jesús

³²—Ne gátho to'o da mam b_u 'b_uh y_u ja'i ngue i tengá, ne cá gam ma b_u 'b_uh ma Ta nub_u mah_ets'i nanguue _u. ³³ Pe nu'a to'o din c_om b_u i 'b_uh y_u ja'i nanguecá, ne cá xin ga c_om b_u bí 'b_uh ma Ta b_u mah_ets'i, bi 'y_engáhe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da ts'_u _u to'o da den_ui

³⁴—Ne hin guim b_emh_u ngue bá *é*cá da zeh y_u sui, pe man'da din ja y_u sui nanguecá. ³⁵⁻³⁶ Nu y_u 'y_ec'y_ei da ts'ap_u ja rá nguse, nu'b_u hing y_u 'y_ec'y_ei 'b_urp_u. Nu y_un 'yoh_u din s_uhmb_u y_u ta, ne nu y_u xisu b_uya din s_uhmb_u y_u mbe ne _u y_u cá, nanguue _u hingui *é*c'y_eigui, bi 'y_ena.

³⁷ Pe nu'b_u n'da ra ja'i man'da im b_en'a rá ta ne rá mbe xinda guecá, hin ga *é*m_ubi ngue rá hmugui. Ne nu'b_u n'da ra ja'i man'da im b_en'a rá ts'_unt'_u ne rá t'ixu xinda guecá, ngutho _u hin da zä ga *é*m_ubi ngue rá hmugui, bi 'y_en'a ra Jesús. ³⁸ Pe nu'b_u 'bo'o *é*na i tengui ne hingui h_ut' y_un _unbi da t'orpe, ne cá xín ga *é*m_ubi rá hmugui. ³⁹ Ne nu'a to'o da zu da th_ucpa rá te nanguecá, da mba ma _unbi b_u ja ran *á*te rá te a, pe nu to'o hin da zu da th_ucpa rá te nanguecá, hin da mba ma _unbi b_u ja ran *á*te a, bi 'y_engáhe ra Jesús.

Ra Jesús i man y_un t'un_ui

⁴⁰ Ne x_o bi 'y_en'a ra Jesús:

—Nu'a to'o da zimanho ah_u, ne cá xin bi zimanhogui, ne'a bá p_engá xim bi zimanho a. ⁴¹ Ne nu'a to'o da zimanho n'da rá p_ongahyá Oja nanguue a ra 'b_efi i *o*t'e, 'da'angu ran ho din t'unui a ra p_ongahyá. Ne nu'b_u 'bo'o da zimanho n'da ra hocja'i nanguue a ran hocja'i i *o*t'e, 'da'angu ran ho din t'unui a. ⁴² Ne nu'b_u n'da ra ja'i i ja 'be'a di un'na n'da ma x_udigá ngue'a i tengui, madague'b_u hont'i ts'_u ra dehe di unni, pe ne a i ja 'be'a din t'unni ngue man'da x_un ho, bi 'y_en'a ra Jesús.

11

Ra Xuua Nxixyá bi manda dí änni to'o a ra Jesús

¹ Nu'b_u mi gua a man ra Jesús b_uya, bi mb_engáhe dí 'de'mayohogáhe. Ne n'danni bi mbase ra Jesús b_uya. Bi mba bin x_unbate b_u mi'da y_u hnini b_u ra häi Galilea.

² Ne mi ofädi ra Xuua Nxixyá, ne bi sifi 'be'a gátho bi 'y_ot'a ra Cristo, janangue'a bi mb_en'nd_u yoho y_u xädi a ra Xuua. Ne nu'b_u mi z_om b_u 'b_uh ra Jesús, ³ bi 'y_unni:

—Ha gue'e gra Cristo, gra Thahni i Oja, ngue mi hma ba *é*he, uague ga

thoqui ga tømhbũ, bi 'yɛn'u yá xädi ra Xuua.

⁴⁻⁵ Nu ra Jesús bũya bi 'yɛmp'u yá xädi ra Xuua:

—Ni mbɛ bũ, gui xihmi a ra Xuua 'be'a gätho gui øhmi, bi 'yɛmbi. Dami xihmi 'be'a guín nuui, ngue nu yũ xädä bin zø yá dä ya, nɛ'u yũ dogua i 'yo, nɛ'u mi hɛmb ra t'axca'ya ya bi yãn u, nɛ'u yũ gogu ya i øhnaħyã ya, nɛ'u 'da xøn du i pa nsots'i, nɛ yũ hyoya i si a ram hma ngue 'bɛpũ dímp ø u. ⁶ Majãpi u to'o hin di u't' yá mbũi nanguecã, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bũ mi 'yɛmp'u yá xädi ra Xuua.

⁷ Nɛ nu'bũ mi mbenc'u yá xädi ra Xuua, nu ra Jesús bi xih yũ ja'i 'be'a øt' ra Xuua, nɛ bi 'yɛmbi:

—'Be'a gui mbähã guin nuhũ bũ ja ra ðapo 'bũ mi 'bũpũ ra Xuua. Ha gá mbähã gbá nuhũ n'da tengu ra xithi i ɛn ran ðãhi. ⁸ Uague gá mbähã gbá nuhũ n'da ran 'yohũ mahotho rá he mí he. Pɛ gui pãhmbũ to'o mahotho yá he i 'bũpũ ja yũ ngunts'ut'abi u. ⁹ Uague gá mbähã gbá nuhũ n'da rá pøngahyã Ojã. Majuãni ngue gán nuhũ n'da rá pøngahyã Ojã, nɛ nu'a, man'da xũn hɛts'i rá ts'edi a xínda gue'u gá mi'da yũ pøngahyã. ¹⁰ Nguetho gue'a ra Xuua a mí hmam bũ ja rám hman Ojã maya'bũ 'bũ mí 'yɛna: M'bet'o ga pɛhna n'da ran 'yohũ

ngue mam 'bɛhni

da xih yũ ja'i ngue da ðøp'e'e xũn ho, bi 'yɛn Ojã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹¹ Majuãni dí xi ahũ, njon mí 'bũh man'da ran 'yohũ man'da xũn hɛts'i nanguie a rá 'bɛfi bin t'unni xínda gue a ra Xuua. Pɛ hønt'a go to'o ðin uni ngue di manda rá ts'edi Ojã, madague'a hingui hɛts'i rá 'bɛfi ðin t'unni, pɛ man'da xtán hɛts'i bũ dí nɛqui, xínda guerpũ ni nɛqui a ra Xuua ya, bi 'yɛna.

¹² Asta gue'bũ mi ðamp' rá 'bɛfi ra Xuua nɛ guehũ, i honi da yãrpũ di manda rá ts'edi Ojã yũ ja'i. Nɛ nu'u i hmbi i honi, da ðãha da yãrpũ,

bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹³ Nɛ gue'a bi man u yũ pøngahyã maya'bũ u bin ja, nɛ mí ɛm bũ ja yán t'ɛdi Ojã, nɛ gue'u mí man u 'bũ hín nim 'bũh ra Xuua. ¹⁴ Nɛ nu'bũ gui ɛc'yei a dí xi ahũ, gui pãhmbũ ngue tengu'bũ da gue a ra Elías a ra Xuua, ngue gue'a ra Elías gui tømhbũ ngue mí 'bũh maya'bũ. ¹⁵ Nɛ nu'bũ 'bo'o i ja rá zagu di jamansu a dímp mangã ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁶ Ga xi ahũ 'be'a gui øthũ ya, ngue nte gui ɛrpahũ ra güenda. Gui øthũ tengu i øt' yũ t'ãhni 'bũ in ɛni. Din sũsɛ u, nɛ i xih yá mit'ũhnihũ: ¹⁷ “Dá pixt' mam 'bixt'i pɛ hin gá 'yãrpahũ ra güenda, nɛ hin gán nɛhmbũ,” i ɛn'u 'da. “Pɛ nugãhe dá pɛ'be n'da ra 'bɛi ngue tengu'bũ xøn du n'da, pɛ nte gá bɛhmbũ nɛ hin gán zomhbũ,” i ɛn'u mi'da yũ t'ãhni. ¹⁸ Nɛ nguetho gui øthũ, hin gá 'yãrpahũ ra güenda a ra Xuua, ngue him mi ho yán sihmɛ nɛ him bi zi ra vino, pɛ gá 'yɛmdahũ in 'youi ra zĩthũ. ¹⁹ Pɛ nugã, dán ja'igã ua ja ra ximhäi, xũn ho man ts'ihmɛ 'bũ n'dandĩ nɛ ma ts'itægã, pɛ xínga guiecã gui ɛrcahũ ra güenda. Pɛ gui xijũ yũ fɛhni, gui ɛnjũ: “Nuna ran 'yohũ ran zãthu nɛ ra mihni na, nɛ yá amigo yũ ts'om'bãi nɛ yũ ziyate hyãcahäi,” gui ɛnjũ. Pɛ Ojã i pãdi 'be'a xũn ho da 'yøt'e ngue bi zãnga'be, bi 'yɛn a ra Jesús.

N'da ram hma nanguie ran ɛnbi da nu yũ ja'i him bi pãh yá mbũi

²⁰ Nɛ man'da ram hma bi man ra Jesús nanguie yũ hnini bũ bi 'yøt'e xũn ngu yán t'øt'e mixte. Nguetho nu yũ ja'i bũ, njãm'bũ bi nde bi pãh yá mbũi, madague'a bi nu yán t'øt'e mixte. Nɛ bi 'yɛn'a ra Jesús:

²¹ —Huɛhi maha ahũ gyũ mænguhũ bũ ra hnini Corazín nɛ ra hnini Betsaida, nguetho nu'bũ xcã øt'ã yũn t'øt'e xcã ut'ahũ bũ ja ra hnini Tiro nɛ ra hnini Sidón, xtán du yá mbũi nanguie ran to'o mí øt'u nɛ xtí pãh yá mbũi u. ²² Jananguie'a

nu'bu bi zøn ra pa din ja ran juanbi, man'da xun u tho ran unbi gui nuh xinda gue u 'buru Tiro neru Sidón, bi 'yembi. ²³ Ngutho ahü gyu menguhu ra hnini Capernaum. Masque guí emhbu man'da xun hets'i rá ts'edi ni hninihü xinda gue u mi'da. Pëgue hin'na, guehma da mba ma juadi ahü. Nguetho nu'bu xcá ot'ä yan t'ot'e mixte bu ra hnini Sodoma tengu dá ørupa ja ni hninihü, hin xtán guadi nangue ra sibi, nguetho xtím päh yán 'yomfëni yu mengu bu, ne guexta'a di jat'a ra hnini ya. ²⁴ Pë guehma majuani dí xi ahü, 'bu bin ja ran juanbi, man'da xun u tho ran unbi gui nuh, xinda gue a da nu yu mengu bu ra hnini Sodoma, bi 'yën'a ra Jesús.

Ra Jesús i hurpa rá mbui n'da

²⁵ Ne nubaya nu ra Jesús bin yaui Oja ne bi 'yëna:

—Ma Ta i, gra Hmu mahets'i, ne gra Hmu ua ja ra häi, jamadi ya ngue gá japi him bi ba'a ram hma nangue ni ts'edi u im bense ja yán 'yomfënisse, pe gá japi bi badi nangue'e u i hon'a'i, tengu yu t'uhni ngue hin te i paði. ²⁶ Ne gue'a gá 'yot'e ma Ta i, ngue gue'a gá numanhose guí ot'e, bi 'yën'a ra Jesús 'bu min yaui Oja rá Ta.

²⁷ Ne xö bi 'yëmp'u yu ja'i buya:

—Gätho 'be'a i ja, bi 'dacä ma Ta. Ne njon da baqui xun ho, hinda hont'a ma Ta i paqui. Ne njon da badi xun ho ma Ta, hinda hongdä ngue rá Ts'unt'ugui dí paçä a, ne u ngue ma pähä ga japi da badi, bi 'yën'a ra Jesús. ²⁸⁻³⁰ Ne nu'bu gá yähmbu ne gán xömbuihu nangue 'be'a gätho guí øthü, ba ehmbu gui tengahu, ne nugä ga hut'a ni mbuihu. Ne nu'a ra 'befi dí 'da ahü hingui he'i a, tengu bu dí huthu ran thuyä dín hyanbahü ya. Ne nugä dí set ma mbui ne hin'yü ran 'yets'i ma mbui, ne ga xän'nahü ngue njabu gui 'yøthü, ne ga hut'a ni mbuihu, bi 'yën'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi 'yuti nda'a man'da xun ho xtá 'yot'u yu fariseo

¹ Ne nu'a n'da ra pa mi 'yo a ra Jesús bu ja yu huahi. Necähe dá mbähmbe yu xädigähe a, 'bu ra pa ran ts'äya. Dá ndehmehé ne dá taje 'da yu trigo. Dá tënt' ma 'yehé u yu trigo ne dá sahe. ² Nu yu fariseo bi nu 'be'a dá øthe ne bi 'yëmp'a ra Jesús:

—Nu ni xädi bi 'yot'a hin xtá 'yot'e, nguetho bi 'yot'a n'da ra 'befi ra pa ran ts'äya, 'bu mi duc yu trigo.

³ Ne bi da'a ra Jesús, bi 'yëmbi:

—Ha hin gán nuhü bu ja ni søcuahü, ngue ne a ra David bi mbesta a rán t'edi Oja 'bu mi mbähä u 'da, ne bin tumanthuhu, má hin'yü 'be'a da zi u. ⁴ Janangue'a bi yarpu ja rá ngu Oja, bi zi u yu 'bøxtuhme him mi sä da zi u, pe hont'u yu mbäjä mi si u. Pe hin guí emhbu bi 'yot' ra ts'oqui ra David, bi 'yën'a ra Jesús. ⁵ Uague hin guím bëmhbü 'be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangue yu mbäjä 'buru ja ra nijä, ngue ne'bu ra pa ran ts'äya i ot' yá 'befi. Pe hing ra ts'oqui a i ot'e, nguetho gueru ja ra nijä dim pefi. ⁶ Ne nugä dí xi ahü, man'da xun hets'i ma ts'edigä xinda gue ra nijä, hanja guí emhbu bi 'yot' ra ts'oqui ma xädigä, bi 'yëmbi. ⁷ Pe nu ahü hin guí pähmbü 'be'a nam bøn'a im ma bu ja rá m hman Oja ngue i ëna: “Nugä man'da dí nde din ja nin huçatehu, xinda gue gui hyohü yu zu'uë ngue gui pøscahu,” i ën Oja, bi 'yën'a ra Jesús. Nu'bu xquí pähmbü 'be'a nam bøn'a, hin xcami yafu u hin'yü yá ts'oqui, bi 'yën'a ra Jesús. ⁸ Ne nugä guécä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, drä hmu, ne i ja man t'edi ga mangä 'be'a da 'yot' yu ja'i ra pa ran ts'äya, bi 'yëmbi.

N'da ran'yohü ra mbedi rá 'ye bi hoc'a ra Jesús

9 Nε bi thoh p̄aya nε bi ȳar̄p̄a ja ra nij̄a. 10 Nε nu ȳán s̄ūih̄a a ra Jesús mi nde xtán d̄in̄ba n'da ra ts'oūqi ngue mi s̄á xt̄i ȳapi, nε bi t'ε̄mp'a ra Jesús:

—Ha da z̄a da m̄ba ma hoqui a ra pa ran ts'äya n'da ra hȳenni, uague hin'na, bi 'ȳen'̄u. Nguetho mí 'b̄ur̄p̄a n'da ran 'yoh̄u ngue ra mb̄edi rá 'yε.

11 Nε bi d̄a'a ra Jesús:

—Ha i 'b̄u a n'da ah̄u ngue nu'b̄u ni dε'yoh̄u da d̄är̄p̄a ja ra hȳäh̄i gue'b̄u ra pa ran ts'äya, ha hin gui j̄ux̄h̄u. 12 Ha má guet'a n'da ra ja'i ngue hin da z̄a da t'ör̄pa ran ho 'b̄u ra pa ran ts'äya. Nε nu'a, man'da di muui xinda gue ȳu dε'yo, bi 'ȳen'a ra Jesús.

13 Nε nub̄aya, bi 'ȳen'a ra Jesús:

—Dami jūan ni 'yε, bi t'ε̄mp'a ran 'yoh̄u.

Nε bi jūan b̄uya. Nε 'bex bi gohi x̄un ho tengu man'da rá 'yε x̄un ho. 14 Nε nu ȳu fariseo ε̄mmε bin cuε b̄uya. Bi b̄om b̄u ja ra nij̄a, bi nȳase u 'be'a dí z̄a da hyo ra Jesús.

Maya'b̄u bi hma 'be'a bi 'ȳot'a ra Jesús

15 Nε nu'b̄u mi b̄en'a ra Jesús 'be'a mi nde xtá 'yör̄pa u ȳu fariseo, bi b̄om b̄u b̄uya, bi m̄ba n'danni, nε ε̄mmε x̄un ngu ȳu ja'i bi numan̄ho da d̄enthoho. Nε ḡätho mid̄ín hȳenni bi hoc'a ra Jesús. 16 Nε bi xi u njon da xifi to'o a bi hoqui. 17 Nε nu'a bi 'ȳot'a ra Jesús ngue njon bi ndepe da xifi, bin theui a mi hma maya'b̄u 'b̄u mi 'ȳen'a ra p̄ongahȳa Isaiás:

18 Nuna guehna ma 'ȳε̄gä d̄a huahni
ngue ε̄mmε didí huçä nε i hurca
ma mb̄ai,
ga un ma Hogand̄ahi
ngue da xi u i th̄ande ȳu oja z̄εh̄e,
nangue ran jūanbi ga øt'ä 'b̄u
ran z̄εgui ra pa.

19 Nε hin din s̄ate a nε x̄ín dim mbatho, nε hingan ts'edi din ya hap̄u din 'yo.

20 Nε nu'u in ja tengu'b̄u ra xithi bi domp' ran d̄ahi, da xots'i mah̄on'a.

Ngutho u in ja tengu n'da ra sibi mi ts'ut̄ho da huçz̄eh̄e, di japi ngue da dε x̄un ho mah̄on'a, asta gue'b̄u bi z̄oni dim hmu x̄un ho ua ja ra ximh̄ai, nε din jab̄u da 'ȳot'e.

21 Nε ḡätho ȳu ja'i 'dahma 'dan'yo b̄u na ya da d̄omp' ran ho da 'yör̄pa u, i ε̄n Oja, bi 'ȳen'a ra Isaiás maya'b̄u.

Gue'a bi ma nangue ra Cristo rá Thahni Oja.

Bi t'ε̄mbi n'youi rá ts'edi ra z̄ithu a ra Jesús

22 Nε n'da ran 'yoh̄u min 'youi ra z̄ithu nε mi xädä nε mi gore, bi ts'ix̄p̄u 'b̄u a ra Jesús, ngue di hoqui.

Nε 'bexgue bin z̄o yá d̄a, nε bi nȳa b̄uya. 23 Nu'u ḡätho bi nu 'be'a bi 'ȳot'e bi hyonya thoho u, nε bi 'ȳen'a:

—Masque guehna mi man u ȳu p̄ongahȳa, ngue rám bom'beto ra David, ngue rá Thahni Oja, bi 'ȳen'u ȳu ja'i.

24 Nε nu ȳu fariseo 'b̄u mi 'ȳode 'be'a i man ȳu ja'i, bin cuε u, bi 'ȳen'a:

—Nuna ran 'yoh̄u na i h̄on a thi ȳu z̄ithu nguetho in 'youi rá ts'edi a yá hmu, s̄ä ε̄n'̄u.

25-26 Nε 'bex bi b̄a'a ra Jesús 'be'a mim b̄en'u ȳu fariseo nε bi 'ȳε̄mp'u:

—Pε him majūani guí mamhb̄u, nguetho nu ra z̄ithu hin da z̄a din s̄s̄eh̄u yám f̄äts'ih̄u. Nu'b̄u din s̄s̄e din juase yá ts'edi u 'b̄u, tenguthoho 'b̄u n'da ra ts'ut'abi din heque nε din tunhd̄u u yám f̄äts'ih̄u, di 'bes̄e yá ts'edi 'b̄u. Nε ngutho n'da ra hnini o gue n'da ra ngu 'b̄u din heque, pε ḡä dim 'be u. 27 Nu'ah̄u guí ε̄mh̄b̄u d̄ín 'yo'be rá ts'edi ra z̄ithu, janangue'a i s̄ä dí h̄on a thi ȳu z̄ithu, s̄ä guí ε̄mh̄b̄u. Pε xi'b̄u da gue'a dí øt'ä, ha in jab̄u u guí x̄änbah̄u 'b̄u i h̄on a thi ȳu z̄ithu u. Nε gues̄e u i ut'ah̄u ngue him majūani a guí mamhb̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

28 Pɛgue rá Hogandáhi Ojá dá høn a thi yu zĩthu ne dá ut'ahũ ngue ya di manda rá ts'edi Ojá ua guí 'bãhmbũ, bi 'yɛmp'ũ.

29 Nɛ tenguthoho n'da ran 'yohũ 'bũ i 'bũpũ ja rá ngu, hin njongui sã da yũrpũ 'bũ hinga m'bet'o da mba nthurpi yũ 'yɛ, ne nuya sã da yũrpũ ne da hyãspi 'bɛ'a gãtho i ja bũ. Dín jagã bũ, him mí sã xcã mispa yũ zĩthu 'bũ hin xcã tapã ɱ yũ hmu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

30 Nɛ nu'a to'o hingui numan-sugui, man sũi'be a. Nɛ nu'a to'o hingui øt' ma 'bɛfi i di japi dim 'bɛ ɱ mi'da, bi 'yɛn'a ra Jesús.

31 Janangue'a dí xi ahũ, hønt'a go má ts'oqui ne hønt'a go má ts'ore da man a n'da, i sã da mba ma punbi, pɛ nu'bũ i man ra ts'ore nangue rá Hogandáhi Ojá n'da, ya hin da zã da mba ma punbi n'da 'bũ. 32 Pɛ dí xi ahũ, nu'bũ 'bo'o da man ra ts'ore nanguecã, dán ja'igã ua ja ra ximhãi, pɛ i sã da mba ma punbi a. Pɛ nu'a da man ra ts'ore nangue rá Hogandáhi Ojá, pɛ hin jam'bũ da mba ma punbi a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'da'anguui a rá mbũi n'da a rán t'øt'e n'da

33 —Pɛ nu'bũ xũn ho ran t'øt'e ngue dá høn a thi ɱ yũ zĩthu, nde'bũ gui numanhojũ 'bũ, nguetho gui 'yɛmfũ xũn ho ra za gue'bũ xũn ho rán dät'ã. Pɛ nu'bũ hingui ho yũn dät'ã gui 'yɛmfũ hingui ho ra za 'bũ. Nguetho nu yũn dät'ã i zũpũ da bũ a n'da nda'a ní za, bi 'yɛn'a ra Jesús. 34 Nu ahũ, tengu'bũ yũ mɛni ahũ yũ pozũ. Hague dán zã gui mamhbũ n'da ra nde xũn ho 'bũ xũn ts'otho ahũ. Nguetho nu'a i yupũ rá mbũi n'da, gue'a i pøn rá nde n'da, bi t'ɛmp'ũ yũ fariseo. 35 Nu'a ran 'yohũ i yuh ran ho rá mbũi, hønt'a xũn ho im ma, pɛ nu'a ran 'yohũ xũn ts'o, hønt'a im ma, nguetho xũn yuh ran ts'o rá mbũi. 36 Nɛ dí xi ahũ ngue nu'a ra pa din ja ran juãbi, gãtho yũ ja'i da mba ma juãbi nangue a him

bin 'yomfɛni 'bɛ'a í mba a bi man ɱ. 37 Nɛ nangue yũm hma gã mamhbũ dí ts'an'nahũ ran ɱnbi 'da ahũ ne dí mba ma thøgue 'da ahũ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús nte ma hmɛpya bi 'yu 'bũ mi t'ãp yũ hmɛpya

38 Nɛ nubũya, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛmp'ũ 'da ma ngũrpihe yũ fariseo ne yũ xãnbate nijã:

—Gra xãnbate, dami 'yurcahe n'da ra hmɛpya ngue'bũ majuañi Ojá bi 'da'a ni ts'edi.

39 Bi ðã'a ra Jesús:

—Nu'ũ xø 'uegue nangue Ojá ne xũn ts'o yũ mbũi, gue'ũ i àh yũ hmɛpya ɱ. Pɛ hin da t'ut yũ hmɛpya ɱ, pɛ hønt'a n'da ra hmɛpya da t'uti, tengu bi 'yøt'a ra Jonás. 40 Ngue tengu thoho ra Jonás, hyu pa ne hyu xui bi 'yo bũ mbo rá foho n'da ra ðãhuã, ne ngutho din jacã guecã dán ja'igã ua ja ra ximhãi, hyupa ne hyu xui ga o bũ 'bũ ɱ xũn du, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bũ mi 'yɛmp'ũ. 41 Nɛ dí xi ahũ, nu'ũ mí 'bũpũ ra ðãhnini Nínive 'darbũ gam 'bãhmbũ ɱ 'bũ bin ja ran juãbi 'bũ ran zɛgui, ne da 'yut'ahũ i ja ni ts'oquihũ. Nguetho nu'ũ 'bex bi pãh yũ mbũi 'bũ mí 'yø a bi man a ra Jonás, pɛ nu ahũ xø hin guín nde gui pãh ni mbũihũ nangue'a dí mangã. Nɛ nugã, man'da xũn hɛts'i ma ts'edi xinda gue ra Jonás, bi 'yɛn'a ra Jesús. 42 Nɛ'a ra xisu min ts'ut'abi bũ Sur, 'darbũ gam 'bãhmbũ a 'bũ bin ja ran juãbi 'bũ ran zɛgui. Nɛ da 'yut'ahũ ngue i ja ni ts'oquihũ. Nguetho nu'a yatho bá ɛhɛ ngue mi nde da 'yø a 'bɛ'a bi man a ra ts'ut'abi Salomón nangue ran 'yomfɛni bi un Ojá, pɛ nu'ahũ hin guí nde gui 'yøhmbũ a dí mangã. Pɛ nugã man'da i ja rá ts'edi mam hmangã xinda gue ra Salomón, bi 'yɛmp'ũ yũ fariseo a ra Jesús.

Nu rá mbũi n'da da yut' ra zĩthu mahøn'a 'bũ hin da bɛn Ojá

43 —Pε nu'a ran ts'o guidí hohu, din ja ahu tengu bi 'yot'a n'da ra ja'i min 'youi n'da ra zithu. Ne bi bøn a ra zithu, bin 'yo bu ja ra 'yohai, mí honi hapu din säya pe him bi dñi hapu din säya. Ne bi mbeng bu ja rá mbai ra ja'i bu bá nets'i. 44 “Man'da xun ho 'bu ga peng bu bá nets'i,” bi 'yεnse a ra zithu. Ne nu'bu mi mbeng buya, bi zøm bu ja rá mbai a ra ja'i mahøn'a, ne bi nu tengu'bu n'da ra ngu ngue mán joqui bu rá mbai, ne njom mí 'bupu nguetho him bin zam bu rá m hman Oja. 45 Ne xø bi mba buya bá si mí yoto yú minzithuhu ngue man'da εmme xun ts'o i øt'e, ne bi yurpu, bin säya bu rá mbai a ra ja'i. Ne man'da εmme xun ts'o bi 'yot'a ra ja'i buya. Ne gan jahu bu, bi 'yεmp'u yu ja'i a ra Jesús.

Nda'a u i din cuhu ra Jesús

46 Ne nu ra Jesús mí yañu yu ja'i 'bu mi zøm bu a rá mbe ne yún 'yohu. Bi zøm bu ja ra ngu mí 'bai. Pe him bi yurpu, bim 'bätho bu thi, mi nde xtín yaui a rá ts'unt'u. 47 Ne nu'bu 'da buya bi xi a ra Jesús:

—I 'bäcua thi ni mbe ne nin 'yohu, ne in nde gan yañu 'na, bi t'εmp'a ra Jesús.

48 Ne bi da a ra Jesús:

—Ga xi ahu to'o a ma mbe ne to'o u man 'yohu.

49 Ne bi 'yut'u yú xädi buya:

—I 'bäcua ya ma mbe ne ma cu, bi 'yεna. 50 Nguetho hønt'a go to'o i øt' rá pähä ma Ta bí 'bupu mahεts'i, gue u man 'yohu u, ne gue'u man ju u, ne gue'u ma mbe u, bi 'yεn'a ra Jesús.

13

Rán t'uti ra mbomhmudä

1 Ne nubuya bi bøn'a ra Jesús bu ja ra ngu mí 'bai, ne bi mba nín hupu ja ra ndendeja. 2 Ne εmme bim peti bu yu ja'i, janangue'a nu ra Jesús bi ndexpu ja n'da ra mbosa ne bi hyu bu. Pe hingui 'yo a ra mbosa, bá copu ndenthe. 3 Ne bi xänba u yu ja'i,

bi xi i 'da yun t'uti. Ne nu'a n'da ran t'uti bi mam bu, bi 'yεna:

—N'da ra mbomhmudä bi mba bu huahi. 4 Ne nu'bu mi mbon yu hmudä, nu'bu 'da bi zo bu ja ra 'yu, ne bá εh yu doja bi za u. 5 Ne nu mi'da yu hmudä bi zo bu ja yu 'bodo, 'bexgue bi bøts'e nguetho hingui pidi ra häi. 6 Pe nu'bu mambá pøx ra hyadi 'bexgue bi 'yot'u nguetho him mi ja yu 'yu xun ho. 7 Ne nu mi'da yu hmudä buya bi zo bu ja yu 'bo'uñi, ne bi bøx'u yu hmudä. Pe nu'bu min te yu 'uñi buya bi go'mi, ne bim 'bedi. 8 Pe nu'bu 'da bi zo bu ja ra hogahäi, ne bin ja xun ho u. Nu 'da bi ndø'a n'da ciento, ne nu'bu 'da bi ndø'i hyate, ne 'däte ma 'det'a bi ndø u 'da. 9 Pe nu'bu i ja ni zaguhu, dami jamansu 'be'a dí xi ahu, bi 'yεmp'u yu ja'i a ra Jesús.

I än'du yú xädi ra Jesús hanja i xih yun t'uti yu ja'i

10 Ne dá xihmbe ra Jesús buya, dá εmfe:

—Hanja gní xänba yun t'uti yu ja'i, ne hingui pa u 'be'a nam bøn u, dá εmfe.

11 Ne nu ra Jesús bi darcähe buya, ne bi 'yεnje:

—Nu ahu bin ja ahu gá pahmbu a njom mi pah mam'bet'o 'bepu ní manda rá ts'edi Oja, pe nu'bu mi'da, him bin japi da baði, bi 'yεngähe ra Jesús. 12 Ne tengu thoho a ram hma i εna: “Nu'a i ja, man'da xun ngu dñn t'unni, ne nu'a zi ts'utho i ja, ne'a i ja da thänba a,” gan jahu bu. Nu'bu i honi da baði, man'da xun ngu da baði. Pe nangue u hingui honi da baði, ne a zi ts'u mi paði da thänba u. 13 Janangue'a yun t'uti thoho dí xi u, nguetho i øde pe εna gue'bu him bi 'yøde, ne i nu pe tengutho 'bu hin te xtá nu; him bi yut' yú mbai a dá xifi, bi 'yεn'a ra Jesús. 14 Ne majuani i man'a ra pøngahya Isaias nangue u 'bu mi 'yεn'a:

Gui 'yøhmbu pe hin gui pahmbu 'be'a gá 'yøhmbu.

Nε gui nuh_u pε hin gui pəhmb_u 'be'a nām bøn'a guin nuh_u.

15 Nguetho nu ni mbuih_u εmme xam mεtho,

nε njam'b_u gui 'yøhmb_u, tengu'b_u njot'i ni guh_u,

nε njam'b_u gui nuh_u, tengu'b_u guidi ts'ant' ni dāh_u,

nε hin jam'b_u i sä da bεn ni mbuih_u ngue dim pädi nangue ran ts'o, ngue ga nyən ah_u,

i εn Ojā, bi 'yεn'a ra pøngahyā Isaiās 'b_u maya'b_u, bi 'yεn a ra Jesús.

16 Pε nu'ah_u majapi ah_u nguetho i nu ni dāh_u nε i øh ni guh_u, bi 'yεngāhe ra Jesús. 17 Majuqni dí xi ah_u εmme xan ngu yá pøngahyā Ojā nε xan ngu yá ja'i ngue 'dat' Ojā mim bεni, mí nde xtá nuna gātho gui nuh_u ya, pε him bi zā bi nu; nε εmme mí nde xtá 'yøhna gui øhmb_u ya, pε him bi zā bi 'yøde, nguetho him mí zøn ra ora xtám bādi, bi 'yεngāhe dy_u xādigāhe ra Jesús.

'Be'a rán theui a ran t'uti ra mbomhmudā

18 —Nε nuya ga xi ah_u 'be'a nam bøn'a rán t'uti a ra mbomhmudā, bi 'yεngāhe ra Jesús. 19 Nε nu'a to'o bi sih ram hma ngue di manda ua rá ts'edi Ojā, nε him bi bādi 'be'a nam bøn'a, in ja tengu_u y_u hmudā bi zo b_u ja ra 'yu, nε 'bex bá ε'a ra zīthu bi hyax a ra hmudā bi thup_u ja yá mbui_u. 20 Nε nu' y_u hmudā bi zo b_u ja y_u do, tengu'b_u n'da ra ja'i εmme di johya 'b_u ja bi 'yø a ram hma, pε maxøts'e thoho. 21 Nε hinga gātho mbo yá mbui, nguetho hin'y_u yá 'y_u xan ho, nε go zi ts' u din unbi nangue a ram hma, 'bexgue da 'uegue. 22 Nε nu'a ra hmudā dá xi ah_u bi zo b_u ja y_u 'uīni, nam bøni tengu n'da ra ja'i bi 'yø a ram hma, pε hont'a εmme im bεn ra ximhāi nε ra mbeti ngue i hāt'i, janangue'a bi japi bim 'be a nε hin te bin ja rá 'bεfi Ojā nangue'a ra ja'i tengu a. 23 Pε nu'a ra hmudā dá ma ngue bi zo b_u ja ra hogahāi, nam bøni tengu_u

i ømanho a ram hma nε i pädi 'be'a yán theh_u a, nε din te xan ho_u nε da ndøgue tengutho y_u hmudā, ngue nu' y_u 'da bi ndø'a n'da ciento, nε' y_u 'da bi ndø a hyāte, nε' y_u 'da bi ndø a 'dāte ma 'det'a.

Rán t'uti ra hmudā xan ho nε a hingui ho

24 Nε nu ra Jesús b_uya bi xih mi'da yan t'uti_u y_u ja'i, nε bi 'yεmbi:

—Nu'b_u bi 'yøt' ran ts'at'abi Ojā, in ja tengutho 'b_u n'da ra ja'i bi du a n'da y_u hmudā xan ho b_u ja rá huāhi. 25 Pε nu'b_u mín xui nε gātho bin āha, bi mba a rán suiui nε 'darb_u bi duhmi a n'da y_u hmudā hingui ho b_u ja rá huāhi, nε bi mba b_uya.

26 Nε nu'b_u mí bøx b_uya, bi bøx' y_u xan ho nε_u hingui ho, 'darb_u bi bøts'e. 27 Nε nu' yá 'yεhe b_uya bi mba bi xi_u yá hmu: “Nu y_u hmudā

gá tup_u ja ra huāhi, xan ho 'b_u gmi tuhu, hap_u bi nequi_u y_u hmudā hingui ho,” bi 'yεmbi. 28 Nε nu_u yá hmu b_uya bi 'yεmbi: “Nε masque n'da man sui'be bá εhe bi ts'onga ma huāhi,” bi 'yεna. “Ha ga xath_u y_u paxi hingui ho,” bi 'yεn' yá 'yεhe b_uya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi:

“Hin'na, hin da zā gui mbähā gui xath_u y_u paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urp_u thoho nε_u xan ho gui xath_u. 30 Man'da xan ho gui hyethoh_u 'darp_u din te, ja gue'b_u bin ja ran sofo. Nε nub_uya ga xi_u y_u mbεfi ngue nu' y_u hingui ho di peti nε da 'yudi, nε nu_u xan ho b_uya da mbε'ts' b_u ja ma ngu,” bi 'yεn_u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

31 Nε nu' yá hmu bi 'yεmbi: “Nε masque n'da man sui'be bá εhe bi ts'onga ma huāhi,” bi 'yεna. “Ha ga xath_u y_u paxi hingui ho,” bi 'yεn' yá 'yεhe b_uya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi: “Hin'na, hin da zā gui mbähā gui xath_u y_u paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urp_u thoho nε_u xan ho gui xath_u. 30 Man'da xan ho gui hyethoh_u 'darp_u din te, ja gue'b_u bin ja ran sofo. Nε nub_uya ga xi_u y_u mbεfi ngue nu' y_u hingui ho di peti nε da 'yudi, nε nu_u xan ho b_uya da mbε'ts' b_u ja ma ngu,” bi 'yεn_u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

31 Nε nu' yá hmu bi 'yεmbi: “Nε masque n'da man sui'be bá εhe bi ts'onga ma huāhi,” bi 'yεna. “Ha ga xath_u y_u paxi hingui ho,” bi 'yεn' yá 'yεhe b_uya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi: “Hin'na, hin da zā gui mbähā gui xath_u y_u paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urp_u thoho nε_u xan ho gui xath_u. 30 Man'da xan ho gui hyethoh_u 'darp_u din te, ja gue'b_u bin ja ran sofo. Nε nub_uya ga xi_u y_u mbεfi ngue nu' y_u hingui ho di peti nε da 'yudi, nε nu_u xan ho b_uya da mbε'ts' b_u ja ma ngu,” bi 'yεn_u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

31 Nε nu' yá hmu bi 'yεmbi: “Nε masque n'da man sui'be bá εhe bi ts'onga ma huāhi,” bi 'yεna. “Ha ga xath_u y_u paxi hingui ho,” bi 'yεn' yá 'yεhe b_uya. 29 Nε nu yá hmu bi 'yεmbi: “Hin'na, hin da zā gui mbähā gui xath_u y_u paxi hingui ho, nguetho xøhma ts'urp_u thoho nε_u xan ho gui xath_u. 30 Man'da xan ho gui hyethoh_u 'darp_u din te, ja gue'b_u bin ja ran sofo. Nε nub_uya ga xi_u y_u mbεfi ngue nu' y_u hingui ho di peti nε da 'yudi, nε nu_u xan ho b_uya da mbε'ts' b_u ja ma ngu,” bi 'yεn_u yá hmu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε guehna man'da ran t'uti bi mam 'b_u mi xi_u y_u ja'i.

Rán t'uti rá hmudā ra mostaza

31 Nε man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús nε bi 'yεna:

—Nε tengu n'da rá hmudā ra mostaza bi dup_u ja rá huāhi n'da ra ja'i. Nε zi ts'atho a, εmme man'da zi ts' xinda gue_u mi'da y_u hmudā. 32 Pε nu'b_u bin te nε man'da xan ndoho b_u ni nequi, madague'b_u ra

c'ani thoho, pe i te tengu'bu n'da ra za guepu da zä da 'yøt' yú 'bafi yu doja bu ja yá 'ye. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti rá íxi ra hocjani

³³ Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús ne bi 'yæn'a:

—Ne tengu ra íxi 'bu din jap'a ra hocjani, ne gätho bi nden a ra jani buya. In jabu rá ts'edi Oja bu ni nequi ngue di manda ua, bi 'yæn'a.

Maya'bu bi ts'änni da man yun t'uti a ra Jesús

³⁴ Ne ngubu bi 'yøt'a ra Jesús, hønt'u yun t'uti bi 'yut'u yu jã'i 'bu mi xämbi. ³⁵ Ne gue'a bi man'a ra pøngahya maya'bu ngue din ja 'bu mi 'yæn'a:

Ga utä yu jã'i yun t'uti,
Ga xänba a njon mi paði asta gue'bu
go mi mbuh ra ximhäi,
i en Oja, bi 'yæn'a ra Isaías 'bu mim
pøngahya.

'Be'a rán theui a rán t'uti ra hmudä xun ho ne'a hingui ho

³⁶ Ne nubuya bi xi u yu jã'i a ra Jesús ngue da mbengui. Ne nu'bu gätho mí mba u, bi mba ra Jesús bu ja ra ngu. Ne dá tändähe buya. Ne nu'bu mí hyupu ja a ra ngu, dá änhde:

—Dami xije ts'u 'be'a nam bøn'a ran t'uti gá ma nangu ra hmudä hingui ho bi dupu rá huähi a ran 'yøhu, dá emfe.

³⁷ Ne bi 'yængähe ra Jesús buya:

—Nu'a nam bøni ngue yu hmudä xun ho u dí tucä, guecä dán jã'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Ne nu a ra huähi nam bøni gue'a ra ximhäi. Ne nu'a ra hogahmudä nam bøni gue'u di manda rá ts'edi Oja u. Ne nu'a ra hmudä hingui ho nam bøni yu jã'i ngue rá mbeti ra zithu. ³⁹ Ne nu a rán suiu a rá mbeti ra huähi ngue bi dupu yu hmudä hingui ho, gue'a ra zithu a. Ne nu'a ran sofo nam bøni rán zegui ra pa. Ne nu'u yu mbefi

da xoqui nam bøni ngue yäm 'behni Oja mahets'i. ⁴⁰ Ne tengu thoho u yu hmudä bi bøts'e ngue hingui ho ne bi mba ma munts'i ne bi mba nt'udi, din ja bu 'bu ran zegui ra pa. ⁴¹ Nugä ngue dán jã'igä ua ja ra ximhäi, 'bu rán zegui ra pa ga pen'du mam 'behni di peti gätho nangu yu jã'i ra ximhäi. Ne gätho u bi 'yøt' ran ts'o da thøn a thi, ne u gätho midí parpa yú mijã'ihu da 'yøt' yu ts'oqui. ⁴² Ne da thøspu ja ra sibi njam'bu i huët'i, guepu din zoni ne din guxt' yú ts'i bu. ⁴³ Ne nubuya, nu'u to'o i øt' rá pähä Oja, di nec thoho tengu ra hyadi bu di manda rá ts'edi ma Tahu mahets'i. To'o gätho ja yú zagu, di jamansu a dí m mangä ya, bi 'yængähe ra Jesús.

Rán t'uti a ra mbeti man t'qqui

⁴⁴ Ne man'da ran t'uti bi man'a ra Jesús, bi 'yæn'a:

—Nu n'da ran 'yøhu bi dñ'a n'da ra mbeti bu mbo ra häi ngue emme di muui a. Ne bi gärpu mahøn'a. Ne midí johya, ne bi mba buya da mbä 'be'a gätho mi pe'ts'i guepu bi zä bi dän'a ra xequi a guepu bi dñ'a di muui, ngue mi paði man'da da dapi bu. Ne din jabu gui 'yøthu ngue emme gui hyomhbu ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti a ra do emme di muui xum hmadi

⁴⁵ Ne xø bi 'yæn'a:

—Nu n'da ra pøhø ngue mi honi da dän yu do i thim bu mbo ra dehe xum hmadi di muui. ⁴⁶ Ne nu'bu mí dñ'a n'da man'da mahotho xinda gue'u gä min nu mam'bet'o, bi mbä 'be'a gätho mí pe'ts'i ne bi dän'a emme mahotho buya. Ne din jabu gui 'yøthu ngue emme gui hyomhbu ngue di manda rá ts'edi Oja, bi 'yæn'a ra Jesús.

Rán t'uti n'da ra xit'q án t'ei bu ja ra dadqdehe

⁴⁷ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yæn'a:

—Nu'a ní 'yòt' ran ts'ut'abi Oja, in ja tengu n'da ra xit'a ngue i pa nt'ei bu ja ra daqadehe, ne i the hont'a go ní huá i 'bupu mbo ra dehe. ⁴⁸ Ne nu'bu ya bi yu'a yá xit'a yu mbahua, da gux buya, da mba nín hupu ja ra ndenthe ne da huan'du yu huá xun ho da 'yurpu ja yá 'bòts'e ne nu'u hingui ho buya di bunt'i. ⁴⁹⁻⁵⁰ Ne din jabu 'bu rán zegui ra pa, 'darbu dim 'bähmbu u yu ts'om'bäi u xun ho bi 'yòt'e. Ne nu yám 'behni Oja mahets'i da huan'du yu ts'om'bäi ne da 'yentpu ja ra sibi njam'bu i huét'i, nguereu din zom bu u ne din guxt pu yá ts'i, bi 'yengähe ra Jesús.

Mahyoni a mi pezehe ne'a xø bi djim ma'da'yo

⁵¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi 'yengähe yá xädigähe:

—Ha guí pähmbu a dí xi ahü ya.

—Haha, ma Hmu, ya dí pähmbe a guím ma, dá embähe a.

⁵² Ne xø bi 'yengähe buya:

—Nu'u midín xäh ram hma maya'bu, ne a ram hma ma'da'yo da hyumbi din xädi, ngue 'beru ní manda rá ts'edi Oja, hin te di 'beh rán xädi u buya, ne da zä da xänba u mi'da. Din ja tengu'bu n'da ra ja'i i ja 'be'a i pe'ts'i ngue gä mahyoni. Ne'a bi zocpa yám bombøta ne'a bi djinsø. Janangue'a hin te di 'be u 'bupu ja rá ngu, bi 'yengähe ra Jesús.

Yu mengu bu rá hnini zehé him bi 'yéc'yéi rá ts'edi ra Jesús

⁵³ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús buya bi bøm bu. ⁵⁴ Ne bi mba bu rá hnini zehé ngue Nazaret. Ne bin xäpu ja ra nijä, ne nu yu ja'i buya bi hyonya thoho 'be'a bi 'yòt'a, ne bi 'yena:

—Hapu bí hyä rán 'yomfëni na, ngue da zä da 'yòt'a i øt'e. ⁵⁵ Ha hinga guehna rá ts'unt'u ra yaxi na, ngue i 'bucua rá mbe i María. Ne nu yán 'yohu ra Jacobo ne ra José ne ra Simón ne ra Judas. ⁵⁶ Ne u yán ju dí 'bähmbu ua. Pe hapu bí hyä a ran

'yomfëni na, bi 'yén u yá menguhu. ⁵⁷ Ne him bi numanho a ra Jesús. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho yu ja'i in jahu. Nubu ja yá hnini zehé hin da hnumanho n'da rá pøngahyá Oja, xínga gue'u i 'bupu rá ngu da numanho, bi 'yén'a ra Jesús.

⁵⁸ Janangue'a hingui ngu yan t'øt'e mixte bi 'yøru, ngue him bi 'yéc'yéi u 'bupu.

14

Ra Xuua Nxixyá bi thecpa rá 'yuga

¹ Ne min ts'ut'abi bu ra xequi Galilea a ra Herodes. Ne nu'bu mi sifi 'be'a gä bi 'yòt'a ra Jesús 'bu min 'yo bu, bi 'yén'a:

² —Masque ra Xuua Nxixyá a, bi dambëni bu 'bu u xun du, janangue'a i ja rá ts'edi xun ho i øt' yan t'øt'e mixte, bi 'yem buya.

³⁻⁵ Nguetho gueø a ra Herodes bi hyo a ra Xuua Nxixyá. Bin cue a ra Herodes 'bu mi sifi ngue hingui ho a bi 'yòt'e ngue bi zinsø a rá 'bepo, nu'a ra xisu mi 'bähmi a ra Felipe 'bu mi sin'a ra Herodes. Ne nu'a ra xisu, ra Herodías a. Ne bi 'yén'a ra Xuua: “Hingui ho gá 'yòt'e ngue gá sinba rá xisu a nin 'yohu,” bi t'emp'a ra Herodes. Bin cuetho ra Herodes buya bi got'a fädi a ra Xuua ne bi manda dí tu't'i con yu cadena. Ne mim bëni xta hyo a ra Xuua, pe him bi hyo nguetho mi su din cue yu ja'i, ngue nu yu ja'i mi pädí rá pøngahyá Oja a ra Xuua. ⁶ Pe nu'bu mi zøn ra pa bin ja rá ngopa a ra Herodes 'bu mi dät ra jeya mahøn'a, bi 'yòt'a n'da ran ts'ihme ne bin ne a rá t'ixu a ra Herodías. Ne bi numanho a ra Herodes a ran hnei bi 'yòt' buya. ⁷ Ne bi 'yemp'a ra hmute: “Dami 'yädi 'be'a gätho guí nde gui 'yäqui. Majuani dí xi i, ga 'da i 'be'a gätho gui 'yäqui,” bi 'yén'a ra Herodes. ⁸ Ne nu'a ra hmute buya bi 'yä a rá yä ra Xuua Nxixyá ngue

di o ra mbohi, nguetho gue'a xí xi a rá mbe a da 'yáp'a.

⁹ Nε bi du rá mbúi a ra Herodes búa, him mi ndehma da hyo a ra Xuua, pe hin'yü 'be'a sä da 'yøt'e nguetho ya xí xifi di unni 'be'a gä da 'yäpi, nε ya xí 'yøh yü jã'i di unni 'be'a gätho da 'yäpi. ¹⁰ Nε bi manda búa ngue da mba ba thecpa rá yã ra Xuua Nxixyã bũ ja ra fädi, nε ba jät'a n'da ra mbohi din t'un'na ra hmute. ¹¹ Nε nu'bũ min t'unni bi ðen a ra mbohi bi un'na rá mbe búa.

¹² Nε nu yá xädi ra Xuua búa, bá tunba a rá ngøc'yei bũ ja ra fädi, bi 'yägüi. Nε bi mba búa bá xi a ra Jesús ngue ya bi du ra Xuua.

Bi 'uïñ'i cut'a mahuqhi yün 'yohũ ra Jesús

¹³ Nε nu ra Jesús 'bũ mí 'yøde bi du ra Xuua, 'bex dá mbähmbe dá huhe bũ ja ra mbosa mí nde xcá sømhbe bũ 'danguadi, mi ðna xcám 'bũsche n'da zi ora. Pε nu'bũ mi pã ü yü jã'i ngue dá mbähmbe bũ a ra Jesús, nε ü bá nεxpũ ja yá hnini bi ðengähe, bin 'yogua thoho gätho bũ ja rá nyãni a ra ðädehe. ¹⁴ Nε nu'bũ má çähmbe bũ ja ra mbosa a ra Jesús, xün ngu ü yü jã'i xí zøm bũ. Nε ðmme bi huç'ũ búa nε bi hoqui hønt'a go to'o mí ü. ¹⁵ Nε nu'bũ min de búa dá ðmbähe a ra Hmu:

—Ya bin de ya, nε njongui 'bũcua ja ra xequi ua, dami xih yü jã'i da mba bũ ja yü hnini nε da dãm bũ 'be'a da zi, dá ðmbähe a.

¹⁶ Nε bi 'yęn'a ra Jesús:

—Pε hingui jatho da mba, pε gueße ahũ dami 'uïmhbũ, bi 'yęngähe.

¹⁷ Nε dá thähmbe búa:

—Pε hin'yü 'be'a da zi, nε hønt'i cut'a yü hmε i ja ua nε yoho yü huã, dá ðmfε búa.

¹⁸ —Bá çühũ ua, bi 'yęn'a ra Jesús.

¹⁹ Nε bi xih yü jã'i ngue din säya bũ ja yü't'ei, nε bi hyän ü cut'a yü hmε nε yoho yü huã. Bi ndø's' mahęts'i

nε bi 'yáp rán jãpi Ojã, nε bi xem búa nε bi 'dacähe dá ðarpähe yü jã'i. ²⁰ Gätho bin sihmε ü yü jã'i nε bin niyã nε bi bong mi'da yü xequi bi yü'i 'de'ma yoho yü 'bøts'e. ²¹ Nε nu'ü gätho bin sihmε í jua'i cut'a mahuqhi ü yün 'yohũ, nε hin njon bi mbeh yü xisu xinga gue yü t'ühni.

Bin 'yo maxøts'e ra ðädehe a ra Jesús

²² Nε nubúa, bi xije ga mbähmbe ngue ga 'daxhe ra ðädehe mahøn'a. Dá huhe a ra mbosa dá mbähmbe búa. Go bi gøse bũ a ra Jesús, bin 'yęhmbũ yü jã'i. ²³ Nε nu'bũ mi mba ü yü jã'i bi ndezehe bũ ja ra nyuni nε bi nyãui bũ Ojã. Bá hazehε bũ a. ²⁴ Nε nu'bũ má mbähmbe ngue dá huhe ra mbosa, 'bũ mi zøm made ra dehe, bi zeh ran ðähi nε ðmme bin ja yü t'øthe, nε ts'edi midí cos'a ra mbosa. ²⁵ Nε nu'bũ ya mbe mí ts'ũtho da hyats'i, nε 'yo a ra Jesús bũ maxøts'e ra dehe ngue da zũ'a ra mbosa. ²⁶ Nε nu'bũ mambá epũ ra Jesús, nε i 'yo bũ maxøts'e ra dehe dá handähe búa, ba epũ nε hin dí pähmbe ngue gue'a. ðmme dán suhe nε dá mbahmbe:

—Ba ðhnũ n'da ra ánima, dá ðmhbe.

²⁷ Nε bi ðarcähe a ra Jesús:

—Dami hyuthũ nzambũi, o guín suhũ, guecä, bi 'yęngähe.

²⁸ Nε bi ðät'a ra Pedro búa:

—Nu'bũ gue'e ma Hmu i, dami jaqui necä dan 'yo maxøts'e ra dehe nε ga søm bũ guí 'bäi, bi 'yęn'a.

²⁹ —Ba çcua, bi 'yęn'a ra Jesús, bi t'ęmp'a ra Pedro búa.

Nε nu'a ra Pedro búa bi gãpũ ja ra mbosa nε bi ðũ'mi bin 'yo maxøts'e ra dehe ngue in nde da zøm bũ bí 'bä a ra Jesús. ³⁰ Pε bi nu ngue ðmme nts'edi ran ðähi nε 'bex bin su búa, nε bi ðũ'mi bi dont'a mbonthe. Nε nts'edi bi mbah pãya:

—Ma Hmu, dami yãngui, bi 'yęn'a.

³¹ Nε 'bex bi bændba rá 'yε a ra Jesús búa.

—Hanja ts'utho guí εc'yei ngue i ja ma ts'edi ne 'bexgue gá su 'be'a gán nu, bi 'yεmp'a rá hmu.

³² Ne nu'bu mi hyu ra mbosa a ra Pedro ne ra Jesús buya, 'bex bin hε a ran dāhi. ³³ Ne nugāhe mí huhmbe bu mbo ra mbosa dán danyahmuhe bu mí 'bā a ra Jesús ne dá εmfε:

—Majuani maha, gue'e rá Ts'unt'u i Ojā, dá εmfε.

Bi hoc'u yu hyenni bu ra hnini Genesaret a ra Jesús

³⁴ Ne dá thohmbe buya dá sōmhbe bu 'danguadi ra dehe bu mi ja ra xεqui Genesaret. ³⁵ Ne nu'u yu jā'i mi 'buru, 'bu mi nu bi zōm bu ra Jesús, 'bexgue bi mbēnh ra nde hōnbu go haru ja yu hnini ngue ya mí 'buru ra Jesús. Ne bá ts'inbi gātho yu hyenni bu mi 'bucāhe a ra Jesús. ³⁶ Ne bi 'yāh ra mate u ngue bi dārpa rá nyāni rá pahni ra Jesús, ne 'bex bi yān u buya.

15

Ra Jesús bi ma 'be'a di ts'onba rá mbui n'da

¹ Ne nubuya bá ε i 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu xānbate nijā. Bá nεxpū Jerusalén u, ne bi 'yān'na ra Jesús:

² —Hanja u ni xādi hingui ten yān t'ōt'e mam bombōtahū ne him 'be i xat'ye 'bu i sihme, bi 'yεn'u.

³ Bi dā a ra Jesús ne bi 'yεmbi:

—Pe ne ahū guí festhohohū rán t'ēdi Ojā 'bu guí homhbū guí 'yōt' nin t'ōt'e zεhεhū, bi t'εmp'u yu fariseo. ⁴ Nguetho i mam bu ja rām hman Ojā: “Gui numansu ni ta ne ni mbe.” Ne a i mam bu ngue: “Nu'a to'o san rá ta ne rá mbe i jatho da tho,” bi 'yεn'a ra Jesús. ⁵ Pe nu ahū, 'dan'yo thoho guí mamhbū, ngue guí εmhbu xān ho 'bu di yārpa Ojā a mi ja ngue xtā mbāx'a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohū. Ne hin gā xihmbu ngue him bi numansu rá ta 'bu ngubū bi 'yōt'e. ⁶ Gá 'yεmhbu nte ní mba tho yān t'ēdi Ojā 'bu guím

bεnse nin t'ēdihū, bi 'yεn'a ra Jesús, bi t'εmp'u yu fariseo. ⁷ Pe εmme guidi yorpahū a guím bεmhbu, bi 'yεmp'a ra Jesús. Majuani bi man Ojā bu ja rá sōcuā ra Isaías 'be'a guí ōthū ngue bi 'yεna:

⁸ Nuya yu jā'i ya i εsqui nangue yā nde, pe maxōts'e thoho ne hinga gātho yā mbui.

⁹ Ne sāti thoho 'bu i thāndegui, nguetho hōnt'u yān t'ēdi zεhe i xānba u mi'da, i εn Ojā, bi 'yεn'a ra Isaías 'bu maya'bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi zon'du yu jā'i:

—Dami 'yōhmbū 'be'a dí xi ahū janangue'a guí pāhmbū 'be'a nam bōn'a. ¹¹ Hinga gue'a i ts'i di ts'onba rá mbui n'da, pe gue'a ní bōm bu rá nde n'da, bi 'yεn'a ra Jesús.

¹² Ne dá mbāhmbu bu mi 'bāh ra Jesús.

—Nu'u yu fariseo bi bεman'u a gām ma, dá εmfε.

¹³ Ne bi dāh ra Jesús, bi 'yεna:

—Hōnt'a go 'be'a ma paxi him bi 'yεzεhe ma Ta, i jatho da mba nsat'i. ¹⁴ Nte guim bεmhbu nangue u nguetho tengu'bu i xādā u, ne εna da 'yut' ra 'yu yū mixādāhū. Ne nu'bu n'da ra xādā i six'a rá mixādāui, thāmbēni tho gātho yoho da zo bu ja n'da ra hyāhāi, bi 'yεngāhe ra Jesús 'bu má εmfε.

¹⁵ Nu ra Pedro buya bi xi a ra Jesús:

—Dami xije nangue a ran t'uti gá ma mahε'bu, 'be'a nam bōn'a, bi 'yεmbi.

¹⁶ Ne bi dā'a ra Jesús:

—Ha ne ahū xīngui ts'u guí pāhmbū 'be'a nam bōn'a dí xi ahū, bi 'yεna. ¹⁷ Ha hin guí pāhmbū nu 'be'a da zi n'da, da yārpu ja rá nde ne da mba bu ja rá foho, ne hingui zām bu, bi 'yεngāhe. ¹⁸ Pe nu 'be'a gātho da bōn bu ja rá nde n'da i nεxpū rá mbui ne gue'a di ts'on'a n'da.

19 Nguetho guep_u mbo rá mbai n'da ni nEX'u y_u ts'on'yomf_{eni}, ran thodu, ran 'yomt'eni madague'b_u bin that'a n'da o hin gana din thati, ne yam f_e, ne y_u fehni, ne y_un ts'ante, ne gue'u gátho ní nEXp_u rá mbai n'da u. 20 Ne gátho u gue'u ní ts'om'bái n'da ra ja'i u. P_E nu'b_u bin sihm_e ne him bi 'yot'a ran t'ot'e ngue din xat'y_e, hinga gue'a dán ts'on'a, bi 'yengáhe ra Jesús.

N'da ra xisu hin rá menguh_u a ra Jesús bi 'y_ec'y_ei a rá ts'edi ne bi yan'a rá t'ixu

21 Ne nub_uya dá p_omhbe b_u a ra Jesús dá mbähmbe b_u ja rá xequi ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. 22 Ne dán c'athe n'da ra xisu ra mengu Canaan, hing ra israel a. Ne ts'edi bi mbafi, bi 'yemp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, rám bom'beto i ra David, din ja nin hu_gcate nangu_e ma t'ixu in 'youi n'da ra zithu ngue emme di unbi.

23 Nu ra Jesús bi thotho, tengu'b_u him bi 'y_o a bi xifi. Nugáhe b_uya dá xihmbe ra Jesús:

—Dami 'y_orpa ra mate a ra xisu, janangue'a da mbengui, ne i mbafi i tengah_u.

24 Nu ra Jesús b_uya bi 'y_ena:

—Nu Oja bá pengui ga ørpa rá 'befi ngue hont'u ma menguh_u y_u israel ga jamansu, nguetho i 'bai tengu y_u d_e'yo bi 'beh ra 'yu, bi 'y_ena.

25 P_E nu ra xisu bi z_om b_u 'bäh ra Jesús bin danyahmu ne bi 'y_em_bi:

—Gra Hmu, dami zequi.

26 P_E nu ra Jesús bi 'y_em_bi:

—Hingui ho 'b_u n'da ran 'yoh_u da hyanba rá hme yá t'uhni, go di un'd_u y_u t'u'yo, bi 'y_em_bi.

Ngub_u bi xifi nguetho hing ra israel a ra xisu. 27 Bi 'y_en'a ra xisu b_uya:

—Majuani guím ma gra Hmu, p_E ne'u y_u t'u'yo i si y_u xeca hme 'bom b_u ja ra 'bimexa ngue i h_e u yá hmu.

28 Ra Jesús b_uya bi 'yemp'a ra xisu:

—Gra xisu, emme guí _ec'y_ei x_un ho a ma mate. Janangue'a din ja a gá 'yádi, bi 'y_em_bi.

Ne 'bexgue gue'a ra ora bi yan'a rá t'ixu.

Bi hoc mi'da y_u hyenni a ra Jesús

29 Ne nub_uya nu ra Jesús bi b_om b_u. Dá mbähmbe b_u ja ra ndendádehe b_u Galilea ne dá texhe b_u ja ra nyuni, ne bi hyup_u a ra Jesús. 30 Ne x_un ngu y_u ja'i bi z_om b_u mi hudi, ne bá ts'inba y_u dogua, ne y_u xädä, ne y_u gore, ne y_u do'y_e, ne x_un ngu mi'da y_u mbedi ne y_u hyenni bá ts'inba b_u mi hu'a ra Jesús. Ne nu ra Jesús b_uya gátho bi hoc'u. 31 Ne nu y_u ja'i bi hyonya thoho 'b_u mi nu bin ya y_u gore ne bin 'yo u mí dogua ne bi yan'u mi do'y_e, ne bin z_o yá dá u mi xädä. Ne nu'b_u mi nu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús, bi 'y_es_upa Oja, ngue ma Oj_uhe dy_u israelhe. Ne hyu pa dán degáhe b_u y_u ja'i.

Bi 'uj_n'i goho mahuqhi y_un 'yoh_u ra Jesús

32 Ne nu ra Jesús bi zongahe bi 'yengáhe:

—Emme dí**m** b_engä y_u ja'i i 'b_ucua nguetho ya ná hyupa i 'b_ucua ne hin'y_u 'be'a da zi y_u. Ne nu'b_u ga xifi da mba b_u yá ngu, masque hin da hyät'i da z_om b_u ja yá ngu, bi 'y_en'a ra Jesús.

33 Ne dá emhbe b_uya:

—P_E hin hap_u ga t_imh_u ra hme ga unhnd_u y_u ja'i, nguetho emme x_un ngu i 'b_ucua, ne njongui 'b_ucua ngue ga tãmf_u ra hme, dá emfe.

34 —Hangu guí hah_u ra hme th_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

—Yoto thoho y_u hme ne zi yoho y_u t'uhua, dá emfe.

35 Ne nu ra Jesús bi xih y_u ja'i din säya b_u häi. 36 Ne bi hyan'u y_u hme a ra Jesús ne y_u hu_u, ne bi 'yãp rãn jãpi Oja nangue u bi hyani. Nub_uya,

nu ra Jesús bi xen yu hme ne yu huq ne bi dargähe ngue ga unhde yu ja'i bu mi hudi. ³⁷ Ne gätho u mi 'bepu bin sihme u ne bin niya, ne bi bongui yoto yu 'bøts'e 'bu mi niya. ³⁸ Ne goho mahuähi u yun 'yohu bin sihme, ne njom bi mbeh yu xisu ne yu t'uhni. ³⁹ Ne nu ra Jesús buya bi xih yu ja'i da mbeng yu ngu. Ne nu'bu mi mbeng yu ja'i buya dá mbähmbe mahøn'a a ra Jesús, dá huhe ra mbosa mahøn'a ngue ga sømhbe bu ra xequi Magdala.

16

Yu ngurpi yu judío bi yäh mi'da yu hmepyä

¹ Ne nu'bu ma sømhbe bu, bi zøm bu 'da ma ngurpihe ngue yu fariseo ne yu saduceo, in nde da zäp rá mbai a ra Jesús, bi 'yëmbi:

—'Yurcahe n'da ra hmepyä ngue ga pähmbe majuäni Ojä bá pen'ni i, bi 'yë'n.

² —Pe nu'ehu, bi 'yë'n'a ra Jesús, guí nuhu xan theni yu güi 'bu xøn de ne guí emhbü buya ngue din hyadi 'bu bi hyats'i. ³ Ne nu'bu guí nuhu ts'utho xan theni yu güi 'bu xudi, guí emhbü din da'ye buya. Emme guidí yorpahä a guim bëmhbü. Hanja ngue guí pähmbü 'be'a nam bøn'u yu güi guí nuhu ne hin go guí pähmbü 'be'a nam bøn yu hmepyä guí nuhu ya, bi 'yë'n'a ra Jesús. ⁴ Nu ahü guí 'bühmbü ya, gue ahü gyu ts'om'bäihü, xcä 'uehmbü bu rá 'yu Ojä, ne sä guí ähmbü ra hmepyä ya pe hin da t'ut'ahü ra hmepyä. Pe hønt'a ra hmepyä da t'ut'ahü tengu bi 'yøt'a ra Jonás maya'bu, bi 'yë'n'a ra Jesús bi 'yëmp'u yu fariseo. Ne xø dá mbäcähe a ra Jesús buya.

Ra Jesús bi xih yu xädi di jamansu nangue rá íxi yu fariseo

⁵ Ne nubäya dá penje mahøn'a 'danguadi ra dädehe a ra Jesús. Ne dá pumbënihe a ra hme nzai mí sihe ngue min 'youi ra íxi. ⁶ Nu ra Jesús buya bi 'yëngähe:

—Damim fähmbü nangue yá íxi yu fariseo ne yu saduceo, bi 'yëna.

⁷ Ne dá ënsche:

—I man na ya ngue him bá hähü ra hme.

⁸ Ne nu ra Jesús bi badi 'be'a dá bëmhbe ne bi 'yënje:

—Hanja guí emhbü: “Hin'yu ra hme ga sihu.” Pe ts'utho guí ëc'yëihü. ⁹ Ha gá pumbënihu 'bu má 'uïngä goho mahuähi yun 'yohu ngue hønt'i yoto yu hme ne yoho yu t'uhuä, ne bi bong thofo yoto yu 'bøts'e yu hme. ¹⁰ Ne'bu má 'uï'n'i cät'a mahuähi yun 'yohu ngue hønt'i cät'a yu hme mi ja, ne xan ngu yu 'bøts'e bi yu 'bu mi bongui.

¹¹ Hanja hin gá pähmbü 'bu má xi ahü nangue yá íxi yu fariseo ne yu saduceo, pe hin nangue u yu hme dá xi ahü, bi 'yëngähe.

¹² Ja dá pähmbe buya 'be'a nam bøn'a bi xije ra Jesús. Dá pähmbe ngue gue'a yün xädi yu fariseo ne yu saduceo, ne hinga gue'a njuantho ra íxi bi ma.

Ra Pedro bi ma to'o a ra Jesús

¹³ Ne nubäya dá mbähmbe ra Jesús bu ra xequi Cesarea, gueru min ts'ut'abi ra Felipe. Ne bi 'yängähe dyu xädigähe ra Jesús:

—'Be'a im bë'n'u yu ja'i ngue to'ogä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yëna.

¹⁴ Dá thätthe buya:

—Nu'u 'da yu ja'i im bëni gue'e gra Xuua Nxixya, ne nu'u 'da im bëni ngue gue'e gra Elías mi 'bah maya'bu. Ne nu'u 'da im bëni gue'e grá Jeremías ngue maya'bu xøn du, uague man'da rá pøngahya Ojä, i ën'u, dá emfe buya.

¹⁵ Nu ra Jesús buya bi 'yängähe:

—Xi'ahü, 'be'a guim bëmhbü ngue to'ogä.

¹⁶ Ra Simón Pedro buya bi däti:

—Gue'e rá thahni i Ojä ngue ra Cristo, rá Ts'unt'u i Ojä i 'bui.

¹⁷ Ra Jesús bi 'yëmbi:

—Majapi i gra Simón, rá ts'ant'ua i ra Jonás, nguetho nu'a gá ma hinga n'da ra ja'i bi bɛn'ni i, pɛgue Oja ma Ta bí 'buh mahɛts'i bi bɛn'ni i. ¹⁸ Pɛ nɛ'a dí xi i, nu'i gra Pedro, nu'a ni thuhu nam bɔni gue ra do. Nguetho tengu 'bu da gue'e gra dongu guɛpɛ dí mbuh rán ngu Oja, nangu'e'e ga dɛ'mä ga pɛt'ua da 'yɛc'yɛigui. Nɛ hin'yɛ 'bɛ'a da zä di jua u, xing ran dɛte, bi 'yɛn'a ra Jesús. ¹⁹ Nɛ ga 'da a n'da nin t'ɛdi ngue gui xih yɛ ja'i 'bɛpɛ dí yɛt'a n'da bu di manda Oja. Tengubɛ ga 'da a n'da ran sogui ngue gui xocpɛ di manda rá ts'edi Oja. Nɛ nu'a gui 'yɛmbi hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛpɛ mahɛts'i da t'ɛmbi hingui ho a. Nɛ ngutho a gui 'yɛmbi xɛn ho, nɛpɛ mahɛts'i da t'ɛmbi xɛn ho a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Pɛ nubɛya, nu ra Jesús bi hɛgähe hin ga mamhbe bu 'buh yɛ ja'i ngue guɛɛ a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo.

Ra Jesús bi ma da tho nɛ da dɛmbɛni

²¹ Nɛ nu'a ra pa a, bi dɛ'mi bi xije jatho da mba bu Jerusalén di ɛnba bu u ma ngɛrpihe, ngue yɛ dɛc'yɛi nɛ yɛ mbäjä nɛ yɛ xänbate nijä. Nɛ bi xije da tho nɛ da dɛmbɛni 'bu ná hyupa. ²² Nɛ nubɛya bi zixpɛ ma'ueni a ra Pedro nɛ bi zai, bi 'yɛmbi:

—O guidi japi da bɛnt'i i, damin yaɛni, bi t'ɛmp'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²³ Nɛ bi dɛ'a ra Jesús:

—Dami pɔni gra zɪthu. Ní mba, nguetho guí ɛngui hin ga ɔt'ä a bi zän Oja. Hin'yɛ nin 'yomfɛni tengu im bɛn Oja, pɛ hɔnt'a im bɛn yɛ ja'i guím bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

²⁴ Nɛ nubɛya, bi 'yɛngähe:

—Pɛ to'o gätho in nde da dɛngui i jatho hin da bɛn'a rá pähä zɛhe nɛ da hyät yɛn ɛnbi madague'bu da tho. ²⁵ Nguetho nu'a to'o di

huɛczɛhe rá te, da mba ma ɛnbi rá te bu ja ran dɛte, pɛ nu'a to'o hingui su da thɛpa rá te nanguɛcä, da dɪn'a ra te mazai a. ²⁶ Pɛ nu'bu n'da ra ja'i, madague da 'yɔt'e rá mbeti 'bɛ'a gätho i ja ua ja ra ximhäi, pɛ nte ní mbatho 'bu him bi pɔh rá te. Nguetho njo'o n'da ra ja'i da zä da guzɛhe rá te, bi 'yɛn'a ra Jesús. ²⁷ Nguetho nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, nɛ dɪn jagä rá ts'edi ma Ta bu mahɛts'i 'bu bá pengä mahɔn'a, nɛ gätho yám 'bɛhni ban 'yohe 'bu bá ɛcä. Nɛ i ja 'bɛ'a ga undä nangu'e 'bɛ'a bi 'yɔt'a n'da ngu n'da yɛ ja'i. ²⁸ Majuani dí xi ahɛ, hinga gä gní tuhɛ 'bu bi dɛ'mi di manda ma ts'edi ua, guɛcä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

17

N'da ran t'uti bi 'yɔt' ra Jesús

¹ Nɛ nu'bu mi tho i 'dato pa nu ra Jesús bi zix ra Pedro nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua, rán 'yohɛ ra Jacobo, nɛ bi mbähä bu ja ra t'ɔhɔ. ² Nɛ nu'bu mí zɔm bu, bim pä'a ra Jesús. Nu rá hmi bi hyät'i tengubɛ ra hyadi, nɛ nu rá he bi t'axqui tengubɛ ran nɛqui. ³ Nɛ nu'ua ma mixädihe min 'yohɛ, bi nu bi zɔm bu ra Elías nɛ ra Moisés, bin yaɛn ra Jesús.

⁴ Nɛ nu ra Pedro buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, xɛn ho ngue dí 'buhmbe ua, nɛ ga hɔcähe hyu yɛ t'angu. Nu n'da gam 'bɛɛ, nu n'da dim 'buh ra Moisés, nɛ nu'a man'da dim 'buh ra Elías, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Pɛ nu'bu mí ya ra Pedro, bi nɛqui n'da ra güi di fɛxni, ngue bi go'bu, nɛ bi 'yɔt'a n'da ra nde bin ya bu ja ra güi: “Guehna ma Ts'ant'ugä na, ɛmmɛ dídí huɛcä na nɛ dí numanho. Dami 'yɔhmbɛ 'bɛ'a i xi ahɛ.” Gue'a bi man'a ra nde bi 'yɔpɛ.

⁶ Nɛ nu'bu mí 'yɔ a ra nde u ma mixädihe 'bɛx bin dɛnyahmu bu häi nɛ bi nyetho nguetho bin su u. ⁷ Nɛ

nu ra Jesús b̄aya bi mba b̄u mín d̄anyahmu u n̄e bi 'ȳẽmbi:

—Dami ndanj̄u, o guín suh̄u.

⁸ N̄e nu'b̄u mi nd̄ox'x̄u b̄aya njom bi nu, p̄e h̄ont'a ra Jesús mí 'b̄ãp̄u.

⁹ N̄e nu'b̄u mam bá ẽp̄u 'yu b̄u ja ra t'òh̄o b̄aya, bi 'ȳẽn'a ra Jesús:

—Nuya njon gui xihmb̄u 'b̄e'a gá nuh̄u b̄u, jague'b̄u dá th̄ãmb̄ẽnigã b̄u 'b̄u u x̄on du, nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximh̄ãi, bi t'ẽmp'p̄u.

¹⁰ N̄e nu ma mixãdihe b̄aya bi 'ȳãnni:

—Hanja i ẽn'x̄u ȳu x̄ãnbate nija ngue m'bet'o thoho ba penc'a ra Elías, n̄e ja ba ẽ'a rá Thahni Ojã ngue ra Cristo b̄aya, bi 'ȳẽn'x̄u.

¹¹ —Majuãni im ma ngue m'bet'o ba ẽh ra Elías di hoqui gãtho. ¹² P̄e dí xi ah̄u, ya bi z̄oh ra Elías n̄e njon bi b̄ãdi ngue gue'a. P̄e gue bi mba ma anbi n̄e bi mba ma ẽcpi, n̄e ngutho da t'òrcã ya, nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximh̄ãi, bi 'ȳẽn'a ra Jesús.

¹³ Ja bi b̄ãu ma mixãdihe b̄aya gue tengu'b̄u ra Elías a ra Xuua Nxixyã.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra sãndqte

¹⁴ N̄e nu'b̄u mi z̄om b̄u 'b̄uh ȳu jã'i, bi z̄om b̄u n'da ran 'yoh̄u b̄u mí 'bãh ra Jesús, n̄e bi 'ȳẽmbi:

¹⁵ —Gra Hmu, dami 'yørqui ts'x̄u ran huẽcate a ma ts'unt'x̄u, jant'a thoho i sãndqte n̄e h̄onb̄u go i so 'b̄u x̄o 'yagui. Ja'b̄u i so b̄u ja ra sibi, n̄e ja'b̄u i so b̄u ja ra dehe, h̄onb̄u go hap̄u 'yo 'b̄u x̄on zãndqte. ¹⁶ N̄e bá sigã b̄u mi 'b̄u u ni xãdi, p̄e him bi zã bi hyãcp̄a a ran u in 'youi, bi 'ȳẽn'a ran 'yoh̄u.

¹⁷ N̄e bi 'ȳẽn'a ra Jesús:

—Gȳu ts'om'bãih̄u, hin gui ẽc'ȳeih̄u Ojã x̄ãn ho. Hangu ȳu pa ga t̄op'a thoho ah̄u ngue gui 'ȳẽc'ȳeih̄u, bi 'ȳẽn'a ra Jesús. Bá si ní ts'unt'x̄u guím ma, bi t'ẽmp'a ran 'yoh̄u.

¹⁸ Nu'b̄u mi z̄op̄u b̄aya, nu'a ra Jesús bi z̄u a ra z̄ĩth̄u min 'youi, n̄e bi

xifi da b̄oni. 'Bex bi yãn'a ra ts'unt'x̄u b̄aya.

¹⁹ M'b̄ejua b̄aya bin yãh̄u u ma mixãdihe a ra Jesús nub̄u dãm 'b̄usehe.

—Hanja him bi zã dá h̄ongãhe thi a ra z̄ĩth̄u min 'youi a ra ts'unt'x̄u, bi 'ȳẽn'x̄u.

²⁰ Bi dã a ra Jesús n̄e bi 'ȳẽna:

—Him bi zã gá hyõmh̄u thi ra z̄ĩth̄u, nguetho ts'ũtho gui ẽc'ȳeih̄u. Man'da zi ts'ũtho ni t'ẽc'ȳeih̄u xinda gue n'da rá hmudã ra c'u ngue ẽmm̄e zicue. N̄e nu'b̄u da z̄oni gui 'ȳẽc'ȳeih̄u tengu n'da rá hmudã ra c'u, da zã gui xihmb̄u n'da ra t'òh̄o: “Dami 'uegue gui th̄ãn nu n'danni,” gui 'ȳẽmf̄u, n̄e da 'uegue. Hin te gui hyẽmf̄u 'b̄u majuãni gui 'ȳẽc'ȳeih̄u. Gãtho x̄ãn h̄ei i sã gui 'ȳõth̄u, bi 'ȳẽnje. ²¹ P̄e nu'x̄u 'da'x̄u ȳu z̄ĩth̄u tengu min 'youi a ra ts'unt'x̄u, x̄ãn h̄ei da hyõn a thi u, p̄e h̄ont'x̄u ẽmm̄e h̄ãh rá mb̄ui din yãui Ojã n̄e da 'ye't' ran ts'ihme n'da, da zã da hyõn a thi u, bi 'ȳẽngãhe ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mah̄on'a da tho n̄e da d̄ãmb̄ẽni

²²⁻²³ N̄e nu'b̄u mán 'yohe b̄u ra hãi Galilea, bi 'ȳẽnje mah̄on'a a ra Jesús:

—Nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximh̄ãi, dan dãgã b̄u 'b̄uh ȳu jã'i ngue da thogã. P̄e ga th̄ãmb̄ẽni 'b̄u ná hyu pa, bi 'ȳẽn'a ra Jesús. N̄e ẽmm̄e bi du ma mb̄uigãhe b̄aya.

N'da ran t'ãnni to'o i jut ra mb̄eti nanguê ra nija

²⁴ N̄e nu'b̄u má s̄omh̄be b̄u ra hnini Capernaum a ra Jesús, bi t'ẽmp'a ra Pedro:

—Xi ni x̄ãnbateh̄u, ha hingui jut'a ra mb̄eti dí h̄ãxãhe nanguê ra nija, bi t'ẽmbi.

²⁵ Bi dã a ra Pedro b̄aya:

—Hãhã i jut'i, bi 'ȳẽmp'p̄u.

N̄e nub̄aya nu'b̄u mi yãrp̄u ja ra ngu xín sãya a ra Jesús, 'bex bi t'ãn'na ra Pedro:

—'B̄e'a guím b̄ẽni gra Simón, ha n̄e'x̄u yá t'ũh̄ni ȳu ts'ũt'abi i jut'a ra

mbeti ua ja ma häih_u, uague hont'_u y_u ja'i thoho, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

²⁶ Bi dā a ra Pedro:

—Nu'_u y_u ja'i thoho.

—Janangue'a hin mán zähma'be ga jut'ä 'b_u hingui jut'_u y_u t'ähni y_u ts'ut'abi, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

²⁷—P_e ni mba b_u ja ra dādehe, gui hy_u'ts'a n'da ra huā, n_e gui xemba rá nde. Gui tīm b_u n'da ra mbeti, ngue'a xot'a ga jut'ui a ra cota a ra nija, n'dahma hin da bēman'_u u i hax ra mbeti, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

18

Ra Jesús bi ma to'o xtán hēts'i b_u dán nu Ojā

¹ N_e xō dá ānhde a ra Jesús:

—Xiya, to'o man'da x_un hēts'i rán t'ēdi b_u na hnu b_u di manda rá ts'edi Ojā, dá ēmfe.

² Nu ra Jesús b_uya bi zohna n'da ra t'ähni n_e bi gats'i bi mbāmp'_u made, ³ n_e bi 'y_{en}je:

—Majuāni dí xi ah_u, nde'b_u gui pāh ni mbāih_u gui cohmb_u tengu'b_u gy_u t'ähni_u, nu'b_u hin'na hin gui sā gui cāth_u b_u di manda rá ts'edi Ojā 'b_u, bi 'y_{en}je. ⁴ N_e nu'a to'o da gohi tengu'b_u ra t'ähni n_e da 'yōt'e ngue hin'y_u rá ts'edi, gue'a xtán hēts'i rán t'ēdi b_u na hnu b_u di manda rá ts'edi Ojā. ⁵ N_e nu'a to'o da numanho n'da ra t'ähni nangue ma thuhugā, nam bōni bi zingā b_uya, bi 'yēngāhe ra Jesús.

Y_un t'ū't'ate i ja ua

⁶—P_e nu'b_u 'bo'o di japi da 'ue a n'da ra t'ähni ngue i ēc'yēigui, x_un ūtho ran ūnbi da nu. Man'da x_un u xinda gue'b_u da t'ēra ra dojāni rá 'yūga n_e da thōrp_u ja ra dādehe, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

⁷—Nhuēcate ah_u nangue y_um 'bēpate x_un ngu da t'ōt'ah_u. Guehma gui nuh_u u, p_e í huēhi maha to'o di 'bēp'ah_u, bi 'y_{en}a.

⁸ P_e nu'b_u gui ēmh_u gue'a ni 'yēh_u o gue ni guah_u di 'bēp'ah_u gui 'yōth_u ra ts'oqui, p_e x_un ho 'b_u

gui hyēj_u gui 'yēmh_u b_u yatho. Nguetho man'da x_un ho 'b_u dan 'datho ni guah_u o gue dan 'datho ni 'yēh_u 'b_u gā mba b_u ja ra te mazāi, xinda gue'b_u di yoho ni 'y_e o gue di yoho ni gua n_e gui mba b_u ja ra sibi njām'b_u da huēt'i. ⁹ N_e nguetho 'b_u gui ēmh_u gue'a n'da ni dāh_u di 'bēp'ah_u gui 'yōth_u ra ts'oqui, p_e x_un ho 'b_u gui hyāhmb_u gui 'yēmh_u b_u yatho. Nguetho man'da x_un ho 'b_u dan 'datho ni dāh_u 'b_u gui cāth_u b_u ja ra te mazāi xinda gue'b_u di yoho ni dāh_u n_e gui mba b_u ja ra sibi njām'b_u da huēt'i, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

Ran t'uti nangue ra dē'yo bim 'bēdi

¹⁰—Dami jamansuh_u a guí øth_u. Hin gui 'yōth_u tengu'b_u nte di muui u zicue, nguetho dí xi ah_u nu yām 'bēhni Ojā di jamansu u, n_e zāi i 'bōrp_u ja rá hmi ma Ta b_u mahētsi u yām 'bēhni. ¹¹ Nguetho nugā, ngue dán ja'igā ua ja ra ximhäi, bá ēcā ngue ga nyānba y_u te u xōm 'bēdi nangue y_u ts'oqui, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

¹²⁻¹³—'Bē'a guím bēmh_u bi 'yōt'a n'da ran 'yoh_u ngue mí si n'da ciento y_u dē'yo. N_e bim 'bē a n'da. Ha him bi hyon'a bim 'bēdi. P_e bi zōp_u u goho 'dāte ma 'dē'ma gūto b_u mi sapaxi u, bi mba bi hyon'a bim 'bēdi. N_e nu'b_u mi dñi, man'da bin johya nangue'a, xinda gue'u mi'da ngue him bim 'bēdi. ¹⁴ In jab_u ma Tah_u bí 'bōrp_u mahēts'i, in ndepe xinga n'da dim 'bēdi, madague'a hin te di muui b_u na hnu, bi 'y_{en}'a ra Jesús.

N'da ran hocpi nangue y_u 'yēc'yēi

¹⁵ N_e man'da ram hma bi man ra Jesús, bi 'yēngāhe:

—Nu'b_u n'da ni cuh_u b_u ja ram pēti, 'b_u hinga gue'a da 'yōt'e e, gui xi 'b_u gui 'būseui, janangue'a da bādi hingui ho a bi 'yōt'e e, bi 'yēngāhe ra Jesús. N_e nu'b_u bi 'yōmanho a gui xifi, ya gā tāha gā hocpa rá mbāi a ni cu. ¹⁶ P_e nu'b_u hingui ūra pa güenda a gā xifi, gui

six man'da o gue mí yoho yu cu din testigo nangu'e'a guí mammi. ¹⁷ Pɛ nu'bɛ guexta'a him bi 'yɛrpathoho ra güenda a guí mammi mahøn'a, guí mam bu ja ram peti bɛya. Nɛ nu'bɛ him bi 'yɛrpa ra güenda a 'bɛ'a gá xihmbɛ bu, pɛgue gui 'yøthɛ tengu'bɛ hin ni cuhɛ a bɛya, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁸ —Majuani dí xi ahɛ, nu 'bɛ'a guí ɛmhɛ hingui ho ua ja ra ximhäi, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi hingui ho a. Nɛ ngutho a guí ɛmfɛ xɛn ho, nɛpɛ mahɛts'i i t'ɛmbi xɛn ho a, bi 'yɛngähe ra Jesús.

¹⁹ —Nɛ nu'bɛ guí yohmi 'bɛ n'dat'a guím bɛmmi 'bɛ ja a guí ähui ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i, nu'a dí 'da aui a gá 'yähui. ²⁰ Nguetho nu'bɛ dim peti nangu'e ma thuhugä 'da, madague'bɛ yoho o gue hyu, pɛgue dí 'bä i nde bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nɛ bi 'yän'na ra Pedro:

—Gra Hmu, xi'bɛ ja 'bɛ'a da 'yørca n'da ra ja'i, hangu yu nidi ga punbi. Ha xøt'a yoto nidi, bi 'yɛn'a ra Pedro.

²² Bi da a ra Jesús:

—Hinga høn't'i yoto nidi, pɛ nde'bɛ thocpa tho gui punbahɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

N'da ran t'uti a him bi punba rá mimbɛfiui

²³ —Janangu'e'a dí xi ahɛ, nu'a nán ts'ut'abi Ojä, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ra ts'ut'abi 'bɛ mi 'yɛrpa ra güenda hangu in dupate yám fäts'ihɛ. ²⁴ Nɛ nu'bɛ mi nu rá søcuä, 'bɛxgue bi manda ba ts'i a n'da ngue min dupate yu millone thoho. ²⁵ Pɛ nu'a ra ja'i, hin'yɛ 'bɛ'a mi ja ngue xtán zä xtán gut'a min dupate. Nɛ nu ra ts'ut'abi bɛya, mi nde xtá mbä a, nɛ yú t'ähni, nɛ rá xisu mí 'bɛpɛ ja rá ngu, nɛ 'bɛ'a gä mi pɛ'ts'i, ngue da gut'a ndupate. ²⁶ Nɛ nu'a ran 'yohɛ bɛya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yöp ra mate a rá hmu: “Gra hmu, tøpɛ ts'ɛ, jante tho ga jut'i.” ²⁷ Nu rá hmu bɛya bi huɛc'a,

nɛ bi punba a rán dupate nɛ bi thøh pɛya. ²⁸ Pɛ nu'bɛ mi nɛxpɛ, bin c'at'ui n'da rá mimbɛfiui xí hmit'i ts'ɛ ra mbɛti. Nu'a xí mba ma thøgue bɛya, 'bɛxgue bim bɛnt'ate, bi bɛndba rá 'yuga a bin c'at'ui, nɛ bi 'yɛmbi: “Curca a ma mbɛti guí tuc ya,” bi 'yɛmbi. ²⁹ Nɛ nu'a rá mimbɛfiui bɛya bin danyahmu nɛ nts'edi bi 'yöp rá mate, bi 'yɛmbi: “Tøpɛ ts'ɛ, jante tho ga jut'i,” bi 'yɛmbi. ³⁰ Pɛ nu'a xí mba ma punbi him bi dø'mi, bi got'a fädi, ɛmbi din ofädi jague'bɛ da gut'a in dupate. ³¹ Nɛ nu yá mimbɛfiui bɛya ɛmme bi bɛndumbɛi 'bɛ'a bi 'yøt'a xí mba ma punbi, nɛ bi mba bi xi a rá hmu 'bɛ'a bi 'yøt'a. ³² Nu yá hmu bɛya bi manda bá ts'i a ran 'yohɛ mahøn'a nɛ bi 'yɛmbi: “Gra ts'om'bäi, nugä dá pun'ni i 'bɛ gmí 'yác ra mate, madague'a xɛn ngu guí tuqui. ³³ Nde'bɛ nɛ'e xquí huɛc'a ni mimbɛfiui,” bi 'yɛn'a rá hmu. ³⁴ ɛmme bin cuɛ a rá hmu, bi manda da jot'i gue'bɛ go bi gut'a gätho yu millone min dupatesɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús, 'bɛ mi man a ran t'uti.

³⁵ Din jabɛ da 'yøt'ahɛ ma Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i 'bɛ hin gui punbahɛ ni mija'ihɛ ngue gätho ni mbɛihɛ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

19

Man'da ram hma nangu'e ran hyɛgui

¹ Nɛ nu'bɛ mi gua'a man ra Jesús, bi bøm bu Galilea, bi hyax ra 'yu ni mba bu ra xɛqui Judea, 'danguadi ra dæthe Jordán. ² Nɛ xɛn ngu yu ja'i bi denthoho nɛ bi hoqui xɛn ngu yu hyɛnni.

³ Nɛ nubɛya, bi zøm bu'da ma ngurpihe ngue yu fariseo, bu mi 'bäh ra Jesús. Mí honi 'bɛ'a dí yapi, nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha sä da hyɛh rá xisu n'da 'bɛ madí ts'utho 'bɛ'a da 'yøt'e, bi 'yɛn'ɛ.

⁴ Nu ra Jesús bi dæti:

—Ha hin gá nuh_u b_u ja rám hman Ojã, ngue'b_u rá mb_udi tho_u ra ximhäi bi zän Ojã n'da ran 'yoh_u n_e n'da rá xisu. ⁵ N_e i mam b_u: “Nu n'da ran 'yoh_u him man da den'na rá ta o rá mbe 'b_u dim 'b_uhmi rá xisu, p_e dim 'b_uhmi da gohi tengu'b_u n'dan ja'itho,” i ϵ m b_u ja rám hma Ojã. ⁶ Janangue'a nu'b_u n'da ran 'yoh_u i 'b_uhmi rá xisu, p_e hingui yonja'i b_u na hnu, n'datho. N_e nu'a bi zän Ojã, dim 'b_ui tengu'b_u n'dan ja'itho, p_e hin njon da b_eni din hy ϵ gui, bi 'y ϵ n'a ra Jesús, bi t' ϵ mp'u y_u fariseo.

⁷ —Hanja gní 'y ϵ nje, n_e nu ra Moisés bi ma da t' θ t'a n'da rá s θ cuã ran xuni 'b_u da hy ϵ h rá xisu n'da ran 'yoh_u, bi 'y ϵ n'u y_u fariseo.

⁸ X θ bi 'y ϵ n'a ra Jesús b_uya:

—Gue'a bi 'yo't'a ra Moisés, nguetho ϵ mme x_um m_e ni mb_ui_u. P_e nu'b_u rá mb_udi ra ximhäi him m_in jab_u. ⁹ N_e dí xi ah_u, nu'b_u n'da ran 'yoh_u bi hy ϵ h rá xisu n_e him mi 'yomt' ϵ ni a rá xisu, p_e nu'b_u bin that'ui man'da ra xisu a ran 'yoh_u, ya i 'yomt' ϵ ni a b_uya. N_e nguetho 'b_u n'da ran 'yoh_u d_in that'ui n'da ra xisu bi thegui, n_e a ra 'yomt' ϵ ni a b_uya, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

¹⁰ N_e nub_uya, dá ϵ mbähe ra Jesús:

—Nu'b_u hingui sã da hy ϵ h rá xisu n'da, man'da x_un ho 'b_u hin d_in that'a n'da 'b_u.

¹¹ Ra Jesús bi 'y ϵ na:

—P_e hinga gätho da zã d_in jab_u, p_e h θ nt'u bi zän Ojã d_in jab_u.

¹² Nguetho i 'b_u i 'da ngue him bim 'b_uh rá xisu nguetho y_u mbedi gue'b_u go mim 'b_ui. N_e nu'u mi'da y_un 'yoh_u him bim 'b_uh y_u xisu nguetho bi mbocpa ϵ yã hmu. N_e nu'u mi'da, yã pähä z ϵ h ϵ him bim 'b_uh rá xisu nguetho gue'a í ts'änni ngue hin dim 'b_uh rá xisu, ngue nte di h ϵ ni nangué rá 'b ϵ fi Ojã mah ϵ ts'i da 'y θ t'e. Nu'a to'o da b ϵ n'na ram hma na, gue'a da b ϵ a, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

Ra Jesús bi 'yãp rãn jãpi Ojã nangué'u y_u t'uhni

¹³ N_e nub_uya bá ts'inba 'da y_u t'uhni b_u mi 'b_uh ra Jesús, ngue'a mi hndep_e da dospa yã yã y_u t'uhni, n_e da 'yãp rãn jãpi Ojã nangué ϵ y_u t'uhni. Nugähe b_uya, dá h ϵ cpähe ϵ yã ta ϵ y_u t'uhni ngue hin da thop_u 'bã a ra Jesús. ¹⁴ P_e nu ra Jesús bi 'y ϵ nje:

—O guí h ϵ cpah_u y_u t'uhni ngue him ba thocua, p_e dami jaf_u ba thocua, nguetho nu'u to'o di manda rá ts'edi Ojã, tengu'b_u y_u t'uhni ϵ , bi 'y ϵ na.

¹⁵ N_e bi dospa yã yã y_u t'uhni b_uya n_e bi 'yãp rá mfãts'i Ojã. N_e nu'b_u mi jua a bi 'y θ t'a ra Jesús, dá p θ ngähe b_u b_uya.

N'da ra membeti bi nyqui ra Jesús

¹⁶ N_e man'da ra ts'ant'u bi mba b_u 'bã a ra Jesús n_e bi 'y ϵ na:

—Hoga xänbate i, 'b ϵ 'a nin ho da zã ga θ 'ã ngue ga t η ngã ra te, bi 'y ϵ na.

¹⁷ Ra Jesús bi 'y ϵ mp'a:

—Ha guím b ϵ ni 'b ϵ 'a guí ma ngue guí ϵ ngui x_un hogui, nguetho h θ nt'a x_un ho a Ojã. P_e nu'b_u guím nde gui t η n ra te, dami ja'ts'u y_un t' ϵ di.

¹⁸ —Nda'a nín t' ϵ di, bi 'y ϵ n'a ra ts'ant'u.

¹⁹ Bi dã'a ra Jesús:

—O guí hãcpa rá te ni mijã'ui, o guí 'yomt' ϵ ni, n_e o guím p ϵ , n_e o guí man y_u fehni, n_e gui numansu ni ta n_e ni mbe, n_e gui hu ϵ c ni mijã'ui tengu'b_u da gues ϵ i, bi 'y ϵ n'a ra Jesús.

²⁰ —Gätho ϵ xtã ja'ts'i gue'b_u go mán t'uhni, 'b ϵ 'a man'da di 'bedi ga θ 'e, bi 'y ϵ n'a ra ts'ant'u.

²¹ Nu ra Jesús bi 'y ϵ mp'a:

—Nu'b_u guí nde gui t η n ra te, ní mba bá pä 'b ϵ 'a gätho i ja i, n_e gui darpa y_u hyoya a rá muui 'b ϵ 'a gätho gã pä, n_e d_in ja'a man'da di muui b_u mah ϵ ts'i b_uya, n_e nub_uya ba ϵ h ϵ gui tengui.

22 Pɛ nu ra ts'ant'u 'bɯ mí 'yø a bi xifi, ɛmme bi du rá mbɯi, nguetho ɛmme xɯn ngu 'be'a gä mi ja, nɛ bi mbeng thoho bɯya.

23 Nɛ nu a ra Jesús bɯya:

—Majuani dí xi ahɯ, bi 'yɛna, xɯn hɛi da yɯrpɯ di manda rá ts'edi Oja n'da ra mɛmbɛti. 24 Dami 'yøhmbɯ mahøn'a. Man'da hingui hɛi da yut'a ra camello bɯ ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'a n'da ra mɛmbɛti da yɯrpɯ di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛnje.

25 Nɛ dá hyonya thohohe 'bɯ má øhmbe bi ma ra Jesús. “To'o maha da zä din yäni,” dán 'yɛm zehɛhe bɯya.

26 Bi hyɛrcähe ra Jesús nɛ bi 'yɛnje:

—Hin da zä da 'yøzɛhe yɯ jä'i, pɛ nu'a Oja hingui hɛmp'a da 'yørpɯ u yɯ jä'i.

27 Nu ra Pedro bɯya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Gra Hmu, nugähe dá socähe gätho 'be'a mí pɛts'ähe nɛ dá tɛn'nahe, 'be'a maha ga tɛmhbe ya.

28 Ra Jesús bɯya bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ahɯ, 'bɯ bin ja ma'da'yo mahɛts'i nɛ ma'da'yo ra ximhäi, din ja ma ts'edi mixte, ga hupɯ ja ma mɛxa ga øt' ran ts'at'abi, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi. Nɛ ahɯ guí 'dɛ'mayoho ahɯ, 'darbɯ ga huhmbɯ, ga comhbɯ ma ts'edigä, nɛ'ahɯ ga juanbahɯ ma mi israelhɯ dyɯ judíoɯ, bi 'yɛngähe ra Jesús.

29 Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a to'o bi zoh rá ngu, o gue rán 'yohɯ o gue rán ju, o gue rá ta o gue rá mbe, o gue rá xisu o gue yɯ t'ähni bi zogui ngue bi dɛngui, o gue rá huähi, da dāha man'da xɯn ngu xinda guet'a n'da ciento nidi, nɛ a ra te mazäi da hyäni, bi 'yɛngähe ra Jesús. 30 Pɛgue nu'ɯ im bɛni i 'bet'o dim 'bejua u. Pɛ

nu'ɯ t'ɛmbi i 'bejua, dim 'bet'o u, bi 'yɛngähe ra Jesús.

20

N'da ran t'uti bi 'yøt'a n'da ra mɛ'befi

1 Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bɯ bi 'yøt' ran ts'at'abi Oja, din ja tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohɯ mí ja ra dāhuähi. Midi 'yonba yɯ mbɛfi 'bɯ xudi thoho. 2 Nɛ 'bex bi xifi hangu da gu't'i, nɛ bi mba bɯ ja rá huähi u bɯya. 3 Nu'bɯ mbɛ guto xudi, xø i 'yo bɯ hnini a ra mɛ'befi mahøn'a, nɛ bi nu 'da yɯn 'yohɯ mi 'yotho bɯ nɛ bi mbɛn bɯ ja rá huähi. 4 “Ní mbähä, gam pɛhmbɯ, ga jut'ahɯ hangu dí nde ahɯ gui tǎhmbɯ,” bi 'yɛmbi. Nɛ bi mba u bɯya. 5 Nɛ nu'bɯ mi hyuxyadi, xø 'yo bɯ ja ra hnini mahøn'a ra mɛ'befi nɛ bi mbɛnh mi'da bɯ rá huähi. Nɛ'bɯ mi zøn'a hyu nde, xø bi mbɛnh mi'da. 6 Nɛ'bɯ mi zøn a cut'a nde, xø 'yo bɯ mahøn'a nɛ bi nu bɯ mi'da yɯ jä'i: “Hanja ngue xcán dethohɯ,” bi 'yɛmbi. 7 “Nguetho njon bi xije ra 'bɛfi,” bi 'yɛn'ɯ. Nɛ bi 'yɛmp'ɯ: “Ní mbähä bɯ ja ma 'bɛfigä gam pɛhmbɯ bɯ, ga jut'ahɯ hangu dín ndegä ga jut'ahɯ,” bi 'yɛmbi. 8 Nu'bɯ min de bɯya nu ra mɛ'befi bi xi a rá ngurpa mbɛfi: “Dami zøn'dɯ yɯ mbɛfi, m'bet'o gui jut'ɯ m'bejua bi zøni,” bi 'yɛmp'a. 9 Nɛ nu'bɯ mi mba nju't'i u xi zøm bɯ ja ra huähi 'bɯ cut'a nde, bin ju't'i tengu'bɯ gä ra pa xtím pɛfi. 10 Nɛ nu'bɯ min ju't'ɯ bi mbɛmxudi ra 'bɛfi, bi bɛni ngue man'da xtán dāha xɯn ho xinda gue'ɯ n'da ora tho bim pɛfi. Pɛgue 'da'angu bi dāha. 11 Janangue'a bin cue u 'da 12 nɛ bi 'yɛmp'a ra mɛ'befi: “Hanja ngue 'da angu gá jurcahe u m'bejua bi zøhø, nɛ ts'atho bim pɛ u. Pɛ nugähe, gätho ra pa dām pɛhmbɯ, madague'a xām pa ra hyadi,” bi 'yɛmbi. 13 Pɛ bi dāti, bi 'yɛmp'a n'da mí 'bäpɯ: “Xi'e

n'yø, nte man ts'o dá øt'e e. Ha hinga gue'a dá xi i dá jut'i i. ¹⁴Dami hyan'a nin zäbi, ní mba. Nugä, i ja ma pähä 'da angu ga jut'ah_u u rán zεgui bi zøhø. ¹⁵Ha hin'y_u man t'εdi ga øt'ä a dín nde ga øt'ä nanguie ma mbeti, uague guí seya nguetho dá ørpa ran hocjä'i n'da," bi 'yεn'a ra me'befi b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi man a ran t'uti. ¹⁶Nε ngub_u din ja 'b_u bin ts'ut'abi Ojä. Nu'_u m'bejua dim 'bet'o u, nε nu'_u 'bet'o dim 'bejua u. X_un ngu bi zonhd Ojä, pε hinga gätho bi huahni, bi 'yεngähe ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a ngue da du nε da dambεni ra Jesús

¹⁷Nε nu'_u mi ts'utho ga sømhbe b_u Jerusalén, dí 'yohe b_u ja ra nguani. Nε bi gügähe b_u ma'ueni ts'_u a ra Jesús, dí 'de'mayohohe, nε bi 'yεnje:

¹⁸—Nuya ga mbähä b_u Jerusalén. Nu'_u dá sømhbe b_u, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u hmumbäjä nε y_u xänbate nijä, ngue da hyogä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ¹⁹Nε di dägä b_u 'b_u u him ma mijudío_u, nε din thengui nε da thexcä nε di cuarcä b_u ja ra za, ga tu b_u, nε da t'ägui. Pε nu'_u ná hyupa ga thämbεnigä, bi 'yεngähe ra Jesús.

Rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua bi 'yäp rá mate ra Jesús nanguie yá ts'unt'u

²⁰Nε nu'_u rá mbe ra Jacobo nε ra Xuua, ngue yá ts'unt'u ra Zebedeo u, bin danyahmu b_u ja a rá gua ra Jesús, in nde 'be'a da 'yäpi. ²¹Nε nu' ra Jesús bi 'yεmbi:

—'Be'a guí nde ga øt'e e, bi 'yεmbi.

—Dami 'yørca ra mate ngue nu'_u guí 'yøt' ran ts'ut'abi, 'da xti hyut'u ma t'uhni, bi 'yεn'a ra xisu.

²²Bi dā a ra Jesús:

—Pε hin guí pädi 'be'a nam bøn'a gá 'yäqui.

Nε bi 'yän'na ra Jacobo nε ra Xuua:

—Ha guí εna nε'aui guí hyät'ui guí nuui ran unbi tengu gan nugä, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nε bi dā u b_uya:

—Häha, ga hät'be.

²³—Majuani maha, nε'aui guí nuui ran unbi tengu gan nugä, pε hingui sä ga 'da'a ran t'εdi guí ähmi. Pε gue'a ma Ta di un rán t'εdi to'o in ndepe 'da xti hyutho 'b_u dán ts'ut'abigä, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁴Nε nugähe dí 'det'agähe b_uya dán cue 'b_u má øhmbe a 'be'a bi man u yoho. ²⁵Nε gä bi zongahe ra Jesús dí 'de'mayohohe, nε bi 'yεnje:

—Nu'_u y_u ts'ut'abi ua ja ra ximhäi i øt' yá 'yεhe to'o gätho di manda, nε tengu'b_u magueε yá ts'edi u. ²⁶Pε nu'ah_u hinga gue'a guí 'yøth_u a. Pεgue gan 'yεhe thohoh_u nanguie u mi'da 'b_u guí nde din ja ni ts'edih_u. ²⁷⁻²⁸Nε nu'ah_u 'b_u guín nde gam 'bet'oh_u, guí 'yøth_u ngue hin'y_u ni ts'edih_u nε gan 'yεhe thohoh_u, tengu thohogä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, him bá εcä dam hmugä, pε bá εcä dan 'yεhegä nε ga dā ma te gan yanba yá te y_u ja'i, bi 'yεnje ra Jesús.

Yoho y_u xädä bi hoc'a ra Jesús

²⁹Nε nu'_u xø má nεxhe b_u ra hnini Jericó, x_un ngu y_u ja'i bi dentho na ra Jesús. ³⁰Nε mí hup_u yoho y_u xädä b_u ja ra nden'y_u. Nu'_u mí 'yøde mba b_u ra Jesús, bi mbafi:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huεgä'be, bi 'yεn'u y_u xädä.

³¹Nε nu' y_u ja'i min 'yoh_u ra Jesús bi hεcpa u y_u xädä. Pε man'da bi mba u, bi 'yεm mahøn'a:

—Grá Hmu, rám bom'beto i ra David, dami huεgä'be, bi 'yεn'u.

³²Nu' ra Jesús b_uya 'b_u mí 'yø a man u y_u xädä, bi 'yänni:

—'Be'a guín nde ga øt'au, bi 'yεmp'u.

³³Nu'_u bi dāti:

—Grá Hmu, xoga ma dā'be, bi 'yεn'u.

³⁴ Emmē bi huɛc'a ra Jesús ɥ, bi dārpa thoho yá dá, 'bex bi xoh yá dá nē bi dēn'na ra Jesús bɥaya.

21

Yɥ jǎ'i bi 'yɛspa a ra Jesús 'bɥ mí yɥrɥɥ Jerusalén

¹ Nē bi zōm bɥ ja ra ndehnini Betfagé, nubɥ ja ra nyuni Olivos, nē him ma yabɥ ra hnini Jerusalén. Nu ra Jesús bɥaya bi mbēn'ndɥ yoho ma mixádihe, ² nē bi 'yɛmbi:

—Ní mbē nɥ ja ra t'ɥhnini, guehnɥ gua tǐmmi n'da ra buru in 'youi rá bǎsi. Bá xocui, nē bá siui ua ɥ. ³ Nu'bɥ da t'ɛn'auí 'bɛ'a gui jahui, "Nu'a ra hmu da hyon'i ts'ɥ nē 'bexgue ba sin'a thoho'be," gui 'yɛm thohoui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴ Nē guehna bi man ra pōngahyá maya'bɥ ngue din ja 'bɥ mí 'yɛna:

⁵ Gui 'yɛmfɥ yɥ mɛngu bɥ Jerusalén: "Dami nuɥ ya ba ɛcua ni hmuts'ut'abihɥ, nē hin din 'yɛts'i, ba hyux'a n'da zi buru thoho bán 'youi rá bǎsi," gui 'yɛmfɥ, bi 'yɛn'a ra pōngahyá maya'bɥ.

⁶ Nu ma mixádihe bɥaya bi mba nē bi 'yot'a bi xih ra Jesús. ⁷ Nē bá si ra buru nē'a rá bǎsi, nē bi gǎspa yá coto nē bi hyux'a ra Jesús bɥaya. ⁸ Nē nu yɥ jǎ'i Emmē xɥn ngu ɥ bi dēnni nē bi mbōh yá coto bɥ ja ra 'yu nē yá pahni, nē yá paxi yɥ za bi mbōcpa bɥ ngue da thopɥ ra Jesús. Nē bi 'yɛt'inde ra Jesús. ⁹ Nē nu'ɥ i 'bet'o nē'ɥ bim 'bejua bi mbɥh na thuhu bɥaya, bi 'yɛna:

—Mixte thoho rá ts'edi rá m bom'beto ra David. Nē xɥn ngu rán jǎpi in 'youi, nguetho bá ɛhe nangué rá thuhu Ojǎ, ra Hmu. Mixte thoho Ojǎ mahɛts'i, bi 'yɛn'ɥ yɥ jǎ'i bɥ ní mba.

¹⁰ Nē nu'bɥ bi yɥrɥɥ Jerusalén ra Jesús, gátho mí 'bɥrɥ ja ra hnini bi hionya thoho, nē bi 'yǎn'ndɥ mín 'yohɥ ra Jesús:

—To'o nín 'yohɥ na, bi 'yɛn'ɥ.

¹¹ —Guehna ra pōngahyá, ra Jesús, ra mɛngu Nazaret bɥ ra hái Galilea, bi 'yɛn'ɥ bi t'ǎnni.

Bi hyōn a thi ɥ mim pǎ bɥ ja ra nijǎ ra Jesús

¹² Nē nu'bɥ mí zōm bɥ Jerusalén a ra Jesús bi yɥrɥɥ ja rá dǎnijǎ Ojǎ, bi hyōn a thi gátho mím pǎ bɥ nē'ɥ mín tǎi bɥ. Nē bi ndōnpa yá mɛxa ɥ midí pǎh yɥ mbeti, nē bi bɥntpa yǎn thuts'i ɥ mí pǎ yɥ ts'ǎha, nē bi 'yɛmp'ɥ:

¹³ "Í thō a ma ngu ngue da mba nthǎndegǎ bɥ," i ɛn Ojǎ, i ɛm bɥ ja rá m hma. Pɛ nu'ahɥ gǎ 'yōrpadahɥ tengu'bɥ ra hyádo guerpɥ nín 'yǎn'ɥ yɥ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁴ Nē nu'bɥ mí 'bɥrɥ ja ra dǎnijǎ, xō bi zōm bɥ mí'da yɥ xǎdá, nē'ɥ mí dogua. Nu ra Jesús bi hoc'ɥ bɥaya.

¹⁵ Pɛ nu yɥ hmumbǎjǎ nē yɥ xǎnbate nijǎ him bi numanho yǎn t'ot'e bi 'yot'a ra Jesús bɥ. Nē bin cue 'bɥ mí 'yō a bi man'ɥ yɥ t'ɥhni 'bɥ mí 'yɛna: "Majǎpi rá m bom'beto ra David," bi t'ɛmp'a ra Jesús:

¹⁶ —Ha hin guí ø'a 'bɛ'a man yɥ t'ɥhni ngue i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

—Dí øcǎ a i man'ɥ, bi 'yɛn'a. Pɛ xi ahɥ ha hin guím bɛmhɥ a i mam bɥ ja rá m hma Ojǎ ngue i ɛna:

Gǎ japi bi bōmanho a i man ɥ yɥ t'ɥhni 'bɥ i ɛ'ts'i i, bi t'ɛmp'a Ojǎ 'bɥ mí t'ɛmbi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁷ Nē bi zotɥ ɥ yɥ hmumbǎjǎ nē yɥ xǎnbate, dá mbǎcǎhe a ra Jesús, bán oxǎhe bɥ ja ra hnini Betania.

Ra Jesús bi japi da 'yot'a n'da ra za

¹⁸ Nē nu'bɥ mí hyax bɥaya, xō dá pengǎhe a ra Jesús bɥ Jerusalén. Nē bin tumanthuhu bɥ 'yu. ¹⁹ Nē bi nu n'da ra za bɥ ja ra nden'yu, bi mba ɛna da dǎcpa n'da rán dǎt'ǎ. Pɛ hōnt'ɥ yá paxi mí ja. Nē bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nuya, njǎm'bɥ din zɥh nin dǎt'ǎ ya.

Nε 'bexgue bi 'yot'a ra za baya.

²⁰ Nu'bu man nuhe bi 'yot'a ra za, dá hyonya thohohe ne dá änhde ra Jesús:

—Hanja í 'yot'a n'dihi ra za, dá emfe.

²¹ Bi da'a ra Jesús:

—Majuani dí xi ah, nu'bu gui 'yεc'yεigah xun ho, ne n'dat'a guim bεmhbu a rá ts'edi Oja, hinga hont'a dá ot'ä sä gui 'yothu, pe sä gui 'yothu man'da xun hei. Sä gui xihmbu nu ra t'ohø: “Dami 'uegue guin hyozehe bu ja ra deja,” gui 'yεmfu, ne da 'ueh puya. ²² Ne nu Oja dí 'da ah 'be'a gä guí äfu 'bu n'dat'a guim bεmhbu a rá ts'edi Oja, bi 'yεngähe ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús to'o bi un rán t'ēdi

²³ Ne nu'bu má sømhbe bu Jerusalén, xø bin xänbate bu ja ra danija a ra Jesús. Ne xø bi mba bu yu hmumbäjä ne mi'da ma ngurpihe, ne bi 'yän mahøn'a:

—Hanja gni 'yot'a njabu. To'o bi 'da'a nin t'ēdi, bi 'yεn'a.

²⁴⁻²⁵ Bi 'yεn'a ra Jesús baya:

—Necä ga än'nahu to'o bi un rán t'ēdi ra Xuua ngue bi 'yot' ran xixya. Hague Oja uague yu ja'i. Nu'bu gui xiju, necä ga xi ah to'o bi 'dacä man t'ēdi baya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne bin 'yεmzehe u yu hmumbäjä ne yu xänbate nija:

—“Be'a gue ga xihmbu, nguetho nu'bu ga εmfu, “Oja bi un rán t'ēdi a ra Xuua,” ne da 'yεna: “Hanja hin gä 'yεc'yεihu tha.” ²⁶ Ne nu'bu ga εmfu, “yu ja'i thoho bi un rán t'ēdi ra Xuua,” pe da zuju yu ja'i 'bu, nguetho im ben u ngue rá pøngahya Oja a ra Xuua, bin 'yεmzehe u.

²⁷ Janangue'a bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Hin dí pahmbe, bi 'yεntho u.

Nu ra Jesús baya bi 'yεna:

—Xinga guecä ga xi ah to'o bi 'dacä man t'ēdi ga ot'ä a dí ot'ä, bi t'εmp'u.

Ran t'uti a yoho yu ts'unt'u bi sih ra 'befi

²⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu n'da ran 'yohu mi 'bu i yoho yu ts'unt'u. Ne bi 'yεmp'a n'da rá ts'unt'u: “Ní mba bu huahi, bäm pefi,” bi 'yεmbi. ²⁹ Ne bi da'a rá ts'unt'u: “Hin'na, hin ga mba,” bi 'yεntho. Pe m'bejua bin 'yomfēni ts'u ne bi mba bim pefi. ³⁰ Ne'a man'da rá ts'unt'u bi xifi da mba mahøn'a. “Haha, ga mba,” bi 'yεna. Pe him bi mba, bi 'yεn'a ra Jesús. ³¹ Ne xø bi 'yän'ndu yu xänbate nija:

—Nuya, dami xiqui nange ran t'uti dá xi ah, nda'a ní ts'unt'u ngue njuantho bi 'yot'a rá pähä rá ta, bi 'yεn'a ra Jesús.

Nu'u bi dāti:

—Masque nu'a ra ts'unt'u him mi nde da mba 'bu ra mbadi, gue'a njuantho bi 'yot'a rá pähä rá ta, bi 'yεn'a.

Ne nubaya bi 'yεn'a ra Jesús:

—Guehma majuani dí xi ah, nu yu ziyate hyacahäi ne yu xisu 'yomt'ēni, man'da da yurpu di mandá rá ts'edi Oja, pe nu ah hin gui cuthu bu. ³² Nguetho nu'bu mi xi'ahu a ra Xuua Nxixya, bi xän'nahu a ra 'yu xun ho, ne nu ah hin gä 'yεc'yεihu. Pe nu yu hyacahäi ne yu xisu i 'yomt'ēni, man'da go bi 'yεc'yεi u ne bi päh yu mbui. Ne nu'bu gmí nuhu u, ne guexta'a hin gä nde gä päh ni mbuihu, bi t'εmp'u yu hmumbäjä ne yu xänbate nija.

Rán t'uti yu ts'om'bäi mbefi

³³ Ne bi 'yεm mahøn'a ra Jesús:

—Yøhmbu ts'u man'da ran t'uti ga xi ah. Mí 'bu a n'da ran 'yohu mi ja rán uandät'ä, ne bi føt'e, ne bi hyø a n'da ra ngu guerp da themp' yu guindät'ä. Ne bi mbä'ma n'da ra jado xun hets'i, da ndex'u da nu rá häi.

Ne nubaya bi hmit yä häi u 'da yu mbefi, ne bi nde bi mba n'danni a ran 'yohu baya. ³⁴ Ne nu'bu mi

ts'utho din ja yun dät'ä, bá pehn'i 'da yú 'yêhe da duspa u yún dät'ä, nguetho gue'a án yáhu a, ngue di un'ni ts'ü 'be'a da bõm bu. ³⁵ Pê nu'ü yu mbefi bi bent'ü yám 'behni a ra hmu. Nu'a n'da bi mbemthoho. Nu'a man'da bi hyotho. Ne nu'a man'da, bi hyõta dotho a. ³⁶ Ne xõ mahõn'a, bá pehn mi'da xun ngu yú 'yêhe ngue xtan duspa yún dät'ä a rá mbeti ran uandät'ä. Pê nu'ü yu mbefi xõ bi bent mahõn'a 'bu mi zõpü u, ne 'da'angu bi t'õrpe tengu bi t'õrpa u mbudi bi zõpü.

³⁷ Ne nubaya bá pen'na rá ts'unt'ü zehé a rá mbeti ra huáhi. Bi bñi: “Masque da numansu na ma ts'unt'ü.” ³⁸ Pê nu'bu mí nu ba epü rá ts'unt'ü, nu yu mbefi xõ bi bñ'ü: “Nuna, rá ts'unt'ü zehé, da gohmi ra häi na 'bu bi du rá ta. Pê mbähä ga hohü, janangue ga cosehu ra häi büya.” ³⁹ Ne bi bent büya, bi zixpü ma'ueni ne bi hyo, bi 'yên'a ra Jesús.

⁴⁰ Nu ra Jesús bi 'yän'ndü mí 'bäpü:

—Xi'bu da mbase na ra hmu, 'be'a da jap'ü yú mbefi 'bu, bi 'yemp'ü.

⁴¹ Bi dá u büya:

—Masque da hyo u yú mbefi, nguetho emme yu ts'om'bäi u, ne nu rá häi büya di hmit'ü i pädi da gu't'a ra renta 'bu bi zõn ra pa da gu't'i, bi 'yên'ü.

⁴² Ne xõ bi 'yem büya:

—Ha njam'bu gá nuhu bu ja rám hma Ojá a ram hma i éna:

Nu'a ra do bi bant'ü yu gädo 'bu mi hyõh ra ngu,

gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu.

Gue'a bi zän Ojá a,

ne gui hyonya thohohü,

i ém bu rám hma Ojá, bi 'yên'a ra Jesús.

Ne gue'a i mam bu nangue a rá Thahni Ojá ngue ra Cristo.

⁴³ Janangue'a dí xi ahü, Ojá him bi numanho a gá 'yõthü ne da thän'nahü a ra 'befi bu di manda rá ts'edi Ojá, din t'un'dü mi'da ngue

da 'yõt'manho a ra 'befi gmí õthü. ⁴⁴ Ne nu'a ra do bi mba ma bant'i, tengu'bu n'da ra xindo i ti bu ja ra 'yu. Ne hõnt'a go to'o da dang bu ja ra do, din tani, ne hõnt'a go to'o da ze'ma ra do, 'bexgue da 'yêt'i, bi 'yên'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu'bu mi 'yõ'a bi man a ra Jesús, bi bá u yu fariseo ne yu hmumbäjä, gue guesé u bi 'yõt'ü bi sifi. ⁴⁶ Ne mí nde 'bexgue xtám bent'a ra Jesús, pê him bi bent'i, nguetho mi su u yu jä'i, ngue mi ên'ü, rá põngahyá Ojá a ra Jesús.

22

N'da ran t'uti ngue ran thäti

¹ Ne xõ bi thoqui bi xänba yu jä'i nangue yun t'uti thoho bi man a ra Jesús, ne bi 'yemp'ü:

² —Nu'a ní manda rá ts'edi Ojá, i t'õt'e tengu bi 'yõt'a n'da ra ts'ut'abi. Nu'a ra ts'ut'abi bi zän'na n'da ra ngo 'bu min thäta n'da rá ts'unt'ü.

³ Ne bi mben'dü yám 'behni ngue ba sinba yú amigo, pê him bi nde bá êhe. ⁴ Ne xõ bi mbehn mi'da, bi 'yemb'i:

“Dami xihmbü ma amigo ba êhe, nguetho ya dá hoc ran ts'ihmê. Dá manda bi tho 'da man dani xun zaqui ne ya gätho mahoqui, i ên'a ra hmu, gui 'yemfa.” Ne gue'a bi man u yám 'behni. ⁵ Pê him bi 'yarpatho ra güenda u yú amigo, ne bi mba da huáhi a n'da, nu man'da bi mba bäm pätho, ⁶ ne nu'ü mi'da bi bent thoho yám 'behni ne i thenthoho ne bi hyo u. ⁷ Nu'bu mí 'yõ a bin ja, emme bin cue ra ts'ut'abi büya, bi mbenh yú dofai bá ho u yu hyote ne bi 'yump'a yú hnini. ⁸ Ne bi xih mahõn'a u yám 'behni: “Nuya him bá ê'ü ma amigo nguetho hing yún sähu ba êhe. ⁹ Ní mbähä bu ja yu 'yu ne gbá sihu ua hõnt'a go má jä'i gba tímhbü bu, nguetho ya ma hoqui 'be'a da zi ua ja ran thäti.” ¹⁰ Nu yám 'behni büya bi mba bu ja yu 'yu ne bá pen bu ja ran thäti to'o gätho bin c'athü bu, pê

hinga mfādi 'b_u y_u ts'om'bāi o gue y_u hocjā'i 'da. Ne bi yup_u ja rá ngu ra ts'ut'abi y_u ja'í.

11 Ne nu ra ts'ut'abi b_uya bi y_urp_u mbo da nu _u y_u ja'í bi z_om b_u. Ne bi nu n'da ran 'yoh_u ngue him mi he _u y_u he i the 'b_u in ja n'da ran th_uti. 12 Ne bi 'y_un'a ra ts'ut'abi b_uya: "Xi'i grán 'yoh_u, hanja gá cut'ua ne hin guí he y_un s_uui da the ua ja ran th_uti," bi 'y_umbi. P_e nu ran 'yoh_u him bi z_u bi d_uti. 13 Ne bi 'y_ump' _u y_u 'y_uhe ra ts'ut'abi: "Dami turpah_u y_u g_ua na ran 'yoh_u ne y_u 'y_u, ne guí 'y_unth_u b_u ja ra 'b_exui. Din zom b_u ne din guxp_u y_u ts'i _u," bi 'y_un'a ra ts'ut'abi, bi 'y_un'a ra Jesús. 14 Nguetho x_un ngu i ts'ohni p_e hinga g_u y_un s_uh_u ngue da y_urp_u, bi 'y_una.

N'da ran t'änni nangue ra renta bi t'än'na ra Jesús

15 Ne nub_uya bi mba _u y_u fariseo. N'danni bá ny_use _u, bi hyoni 'b_e'a dí _ucpa ra Jesús ngue di y_upi. 16 Janangue bi 'b_ehn p_u 'b_uh ra Jesús _u mi'da y_u mifariseoh_u, ne mi'da ma ng_urp_uihe mi t_en'na ra ts'ut'abi Herodes. Nu'b_u mi z_om b_u, bi 'y_un'a:

—Grá xänbate, dí p_uh_ume g_utho maju_uni guím ma, bi 'y_ump'a ra Jesús _u. Ne guí u a maju_uni rá 'yu Oj_u, ne hin guí su 'b_u da hnumanho i ogue hin'na, bi 'y_un'a. 17 P_e dín ndehe guí xije ts'_u 'b_e'a guím b_eni. Ha din theú y_un t'_udi Oj_u ngue dí juthe ra renta a ra ts'ut'abi Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na.

18 P_e nu ra Jesús bi b_udi 'b_e'a mim b_en' _u ngue in nde da d_uni 'b_e'a dí y_upi. Janangue'a bi 'y_umbi:

—Emme guidí yorpah_u a guím b_emhb_u. H_ontho guí nde guí s_ugdah_u. 19 Xi ni mbeti gní jut ni rentah_u, ga nug_u, bi 'y_un'a ra Jesús.

Bi un'na ra mbeti b_uya. 20 Ne nu'b_u mi nu a ra mbeti, bi 'y_un'a ra Jesús:

—To'o rá hmi na i cuat na ra mbeti, ne to'o rá thuhu mán t'o'ti ua, bi 'y_un'a ra Jesús.

21 —Rá hmi ra ts'ut'abi Roma ne rá thuhu a, bi 'y_un'a.

Nu ra Jesús b_uya bi 'y_ump' _u:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi gui unhd_u a. Nu'a xin rá mbeti Oj_u, gui unhd_u Oj_u a, bi 'y_un'a ra Jesús.

22 Ne nu'b_u mí 'y_o a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho _u ngue mi nde xtí y_upi. Ne x_o bi mbatho _u.

N'da ran t'änni gue'b_u bi d_umb_eni _u x_on du

23 Ne m'bejua b_uya x_o bi z_om b_u 'da ma ng_urp_uihe ngue y_u saduceo. Nu'_u him mí _uç'yei ngue da d_umb_eni _u x_on du, nguetho mi _un' _u, nu rá mb_ui n'da, ma z_u dim 'b_e 'b_u bi du. Ne nu'_u bi 'y_un'na ra Jesús, bi 'y_umbi:

24 —Xänbate i, dím b_enthohe ran t'_udi bi man ra Moisés, ngue nu'b_u da du n'da ran 'yoh_u, 'b_u 'b_uh rá xisu, ne hin ním 'b_u a n'da rá t'_uhni 'b_u mi du, nu'a rán 'yoh_u din th_utui a rá xisu a ra du, ne nu'b_u dim 'b_uh rá mb_udi t'_uhni, da t'_umbi rá t'_uhni a xí du. 25 P_e mí 'b_ucua yoto y_un 'yoh_u midín 'yoh_uz_ehe _u. Nu'a ra mb_udi n'yoh_u bin th_utui n'da ra xisu, p_egue bi du n'dihi a ran 'yoh_u. Ne hin ním 'b_uh y_u t'_uhni 'b_u mi du, janangue'a bi zinba rá xisu a rán 'yoh_uz_ehe. 26 P_e ne'a guexta'a bi du n'dihi, ne hin ní d_untho rá t'_uhni a ra xisu 'b_u mi du. Janangue'a x_o bim 'b_uhmi a man'da rá mbegue. Ne bin ja gue'b_u go mi d_ut'i bim 'b_uhmi g_utho _u y_u mbegue a ra xisu.

27 M'bejua b_uya ne_e ra xisu bi du, bi 'y_un'a. 28 Nuya, dami xije 'b_e'a din ja 'b_u maju_uni da d_umb_eni _u x_on du, ngue guí mamhb_u. Nda'a nín 'yoh_u da 'y_umbi rá xisu a ra xisu, nguetho g_utho yoto bim 'b_uhmi, bi 'y_ump'a ra Jesús 'b_u mi denthoho _u.

29 Bi d_ut' a ra Jesús:

—Nu ah_u guidí 'b_ethoh_u, nguetho hin guím b_emhb_u 'b_e'a mam b_u ja

rá t'ohni Oja, ne xín guí p̄hmbu rá ts'edi Oja. ³⁰ Nu'bu bi dambeni u xon du, ya him man ja ran th̄ati, p̄egue dim 'butho tengu yám 'behni Oja mah̄ts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³¹⁻³² Ne nangue'a ram hma ngue da dambeni u xon du. Ha hin gá nuhu bu ja rá t'ohni Oja 'be'a bi ma nangue u ma ndu mbombotahu 'bu mi 'yɛna: “Nugä drá Ojagä, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob, i ɛc'yɛigui,” bi 'yɛn Oja. Ngubim ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³³ Ne nu'u yu jã'i 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, bi hyonya thoho a bi xifi 'bu mi xänbi.

Ra Jesús bi ma nda'a nín t'ɛdi man'da mahyoni

³⁴ Ne nu mi'da ma ngarpihe ngue yu fariseo, 'bu mi nu hin'yu man'da sä da man'u yu saduceo, bin 'yänzehe 'be'a mí sä ngue dí yap'a ra Jesús. ³⁵ Nu'a n'da ra xänbate nangue u yu fariseo buya, bi 'yän'na ra Jesús:

³⁶ —Xänbate i, bi 'yɛna, nda'a rán t'ɛdi Oja hnehi thoho ga øt'ähe.

³⁷ Bi d̄a a ra Jesús buya:

—Nu'a ran t'ɛdi i ɛna: “Gam b̄mhbu Oja ngue gätho ma mbuihu, ne gätho ma ja'ih̄u, ne gätho man 'yomf̄ɛnih̄u.” ³⁸ Guehna ran t'ɛdi i 'bet'o na, nangue u gä mi'da yan t'ɛdi. ³⁹ Ne'a ɛna: “Dami huɛc ni mi ja'ih̄u tengu bu gn̄i huɛczeh̄e ni ja'ih̄u.” Guehna ná yoho ran t'ɛdi guexta'a mahyoni na. ⁴⁰ Ne nu'bu gá 'yøthu ya yoho yan t'ɛdi, tengu'bu gá jash̄u gätho yán t'ɛdi ra Moisés ne yám hman yá p̄ongahyã Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o rá 'yu a ra Cristo

⁴¹ Ne guexta'a mi 'bäpu yu fariseo, ⁴² ne bi t'ɛmp'u buya:

—'Be'a guím b̄mhbu, to'o rá 'yu a ra Cristo, rá Thahni Oja, bi 'yɛmp'u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi d̄a u yu fariseo buya:

—Nu rá Thahni Oja, rá m bom'beto ra David a, bi 'yɛn'u.

⁴³ Ne xø bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Pe ne gues̄e ra David bi 'yɛmbi rá hmu a ra Cristo 'bu hin ním 'bui, nguetho bi 'yɛna:

⁴⁴ Nu Oja bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Hyucua ja man 'yɛi ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapä gätho u man suihu ngue gui manda u buya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn'a ra David, 'bu mi b̄nba rá Hogand̄ahi Oja 'be'a bi ma.

⁴⁵ Hanja i ɛmbi rá hmu ne xin rá m bom'beto a rá Thahni Oja, ngue ra Cristo, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛmp'u.

⁴⁶ Ne hin'yu 'be'a bi zä dí d̄ati, janangue'a him man'dand̄i bi zä da 'yän'ndu yu fariseo buya.

23

Bi man ra Jesús 'be'a nam bøn'a øt'u yu fariseo ne yu xänbate ni ja

¹ Ne nu ra Jesús bi xi u yu jã'i, necähe buya:

² —I ja yán t'ɛdi da xän'nahu u yán t'ɛdi ra Moisés u yu xänbate ni ja ne yu fariseo. ³ Dami 'yøhmbu 'bu i xän'nahu u, pe hin guí 'yøthu tengu yán t'øt'e i sänzehe, nguetho 'dan'yo thoho gä mi'da i øt'e. ⁴ Ne xun h̄ɛi i xi ah̄u guí 'yøthu, tengu'bu n'da ra 'beni xun hyu i xi ah̄u guí tuxhu, pe nuse'u xingui ts'u in nde da 'yøt'a i sän zeh̄e. ⁵ Ne hont'a i honi da hnumanhu yán t'øt'e i ørp̄u 'buh yu jã'i. Janangue'a di cuat yá d̄ɛ yán t'ɛdi Oja ngue xun ndoho ne i pät' yá 'yɛ, ne ɛmme di ho di hoc yán zadi yá nyampahni. ⁶ Ne ɛmme di ho rá mb̄di d̄in sihm̄e bu i t'øt' yun ts'ihme; ne di ho da mipu ja ran thuts'i mahoqui bu ja ra ni ja. ⁷ Ne ɛmme di ho da t'ɛspa 'bu d̄in zenguate. Ne i honi da t'ɛmbi yá xänbate u. Hontho in nde da hnumansu.

⁸ Pe nu ah̄u o guí ndehu da t'ɛn ah̄u gyu xänbatehu, nguetho hõngdä ni Xänbateju ngue drá Thahni gä, ne

nu'ah_u guidín cuh_u, bi 'yengähe ra Jesús. ⁹ Ne hin gui 'yemf_u ni tah_u 'da _u i 'bucua ja ra häi, nguetho nu'a ni Tah_u bí 'bur_u mahęts'i a. ¹⁰ Ne xín gui ndeh_u ngue da t'ęn ah_u gy_u hmuh_u, nguetho guecä drá Thahni Oj_u ngue ra Cristo, ni Hmuju_u. ¹¹ Nu'a to'o din 'yęhe thoho nangue y_u mij_u'ih_u, pe gue'a man'da xtán hęts'i bu dá nu Oj_u a. ¹² Nguetho nu'a i ęt'e ngue x_un hęts'i, man'da zi cue bu dá nu Oj_u a, pe nu'a i ęt'e ngue hingui hęts'i, pe man'da xtán hęts'i bu dá nu Oj_u a, bi 'yęn'a ra Jesús.

¹³ Ne nub_uya bi 'yęmp'_u y_u xänbate nij_u ne y_u fariseo:

—Huęhi maha ah_u, gy_u xänbateh_u bu ja ra nij_u, ne gy_u fariseoh_u, ęmme guidi yorpah_u a guím bęmh_u, nguetho gá xihmb_u _u mín nde xtán yęrp_u di manda rá ts'edi Oj_u, ngue xquí 'yuth_u ra 'yu, pe ne tengu'bu gá corpa zęhęh_u ra goxthi, nguetho 'dan'yo thoho gá xänbah_u. Neęe ah_u hin da zä gui cuth_u bu, bi 'yęn'a ra Jesús.

¹⁴ Huęhi maha ah_u, gy_u xänbateh_u ne gy_u fariseoh_u, ęmme guidi yorpah_u a guí ęth_u. S_u nya'a guí yaęh_u Oj_u bu ja y_u ngun y_u xisu xon du y_u ndø, ngue guí ęmh_ubu guí äfu rá m fäts'i Oj_u _u, pe ne guí hęspah_u 'be'a bi zopa y_u ndø. Janangue'a man'da x_un ętho ran _unbi gui nuh_u.

¹⁵ Huęhi maha ah_u, gy_u xänbateh_u ne gy_u fariseoh_u, ęmme guidi yorpah_u a guí ęth_u. S_uti thoho gán 'yoh_u hönbu go hap_u ne yatho gá mbähä, ngue gá sømhb_u bu 'bu _u i thęnde y_u oj_u zęhe, ngue gá xihmb_u da den'na nin xädi_u. Pe nu'a to'o bi den'nah_u man'da gá jaf_u bim 'bedi, ne 'da gdí mbähä bu ja ran _unbi maz_uq_i, bi 'yęmp'_u.

¹⁶ Huęhi maha ah_u, gy_u ngęrpih_u, pegue tengu'bu gy_u xädäh_u ne guí xihmb_u _u guí xänbah_u: “Nu'bu ja 'be'a bi ma n'da ra ja'i, ne bi ndønba rá thuhu ra nij_u, hingui jatho di

ja'ts'a,” guí ęmf_u. “Pe nu'bu bi ndønba a rá oro i ja bu ja ra nij_u, i jatho di ja'ts'a bi ma,” guí ęmh_ubu. ¹⁷ Gy_u 'yambuih_u ne gy_u xädäh_u. Guí ęmh_ubu man'da di muui ra oro xinda gue ra nij_u, pegue hin'na maha nguetho gue'a ra nij_u ní t'ęmbi x_un ho a ra oro i ja bu, bi 'yęn'a ra Jesús. ¹⁸ Ne guí ęmh_ubu: “Nu'bu ja 'be'a bi man a n'da ra ja'i, ne bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nij_u, guí ęmh_ubu hingui jatho di ja'ts'i. Pe nu'bu bi ndønba rá thuhu ran t'unni i høxp_u ja ran ts'äya, ya ra ts'oqui a buya 'bu him bi ja'ts'i,” guí ęmh_ubu. ¹⁹ Gy_u 'yambuih_u, tengu'bu gy_u xädäh_u. Guí ęmh_ubu man'da di muui _u y_u 'bøts'e i ja bu xinda gue ran ts'äya. Pegue hin'na maha, gue'a ran ts'äya ní t'ęmbi x_un ho _u y_u 'bøts'e bí ja bu. ²⁰ Nguetho nu'a bi ndønba rá thuhu ran ts'äya bu ja ra nij_u, hinga hont'a ran ts'äya, pe gätho i ndønba rá thuhu 'be'a gätho høxp_u. ²¹ Ne nu'a to'o bi ndønba rá thuhu ra nij_u, hinga hont'a ra nij_u bi ndønba rá thuhu, pe ne a rá thuhu Oj_u bi ndønbi, nguetho rá ngu Oj_u a ra nij_u. ²² Ne'bu n'da bi ndønba rá thuhu mahęts'i, pe hinga hön bu mahęts'i bi ndøni, pe ne a rá thuhu Oj_u bi ndønbi, nguetho bí 'bur_u Oj_u bu mahęts'i.

²³ Huęhi maha ah_u gy_u xänbateh_u ne gy_u fariseoh_u, ęmme guidi yorpah_u a guí ęth_u. Hin njam'bu gá pumbęnih_u gá hyaxh_u bu ja ra nij_u a ná 'det'a y_u 'yęthi y_u tuh_u bi bøxp_u ja ni huęhih_u, tengu bi man ra Moisés, pe gá pumbęnih_u _u y_un t'ędi man'da mahyoni, ngue i ęna: “Da gdí numanho_u ni mij_u'ih_u, ne din ja nin huęcateh_u, ne guí 'yęc'yęih_u Oj_u.” Guehya nde'bu man'da gan ęhya gui 'yøth_u, madague'bu gui thoqui gui 'yøth_u _u mi'da. ²⁴ Pe gá 'yøth_u tengu'bu gám fähmb_u ngue xinga n'da ra 'uę i sä di uaşh_u 'bu ja a guí sih_u, pe nu'a go ra fani ne man'da go hin gá nuh_u bu gmí tuth_u a,

nguetho hin guí p̄ahmbu nda'a nín t'ēdi man'da x̄n ndoho.

²⁵ Huçi maha ah̄u gȳu x̄nbateh̄u ne gȳu fariseoh̄u, ε̄mme guidí yorpah̄u a guím b̄emhb̄u. Gá 'ȳemhb̄u x̄n hotho ah̄u, p̄e gá 'ȳoth̄u tengu'bu n'da ra baso bi mba m'berpe bu max̄ots'e, p̄e hinga nep̄u mbo. Ne tengu'bu n'da ra mbohi h̄on bu ní ndi a h̄ai bi 'berpe, ne guín jah̄u bu nguetho ε̄mme i yuh ni mb̄aih̄u nangue ram f̄e ne ran ts'iyate. ²⁶ Gȳu x̄dāh̄u, nde'bu gui 'ȳoth̄u tengu'bu nep̄u mbo bin sut'i n'da ra mbohi, ne majuq̄ni xtán ho ah̄u buya, bi 'ȳen'a ra Jesús.

²⁷ Huçi maha ah̄u gȳu x̄nbateh̄u ne gȳu fariseoh̄u, ε̄mme guidí yorpah̄u a guím b̄emhb̄u. Ne guín jah̄u tengu'bu ra j̄ado bu ja ran 'ȳāgui ngue x̄n t'axi max̄ots'e, ne mahotho, p̄e nub̄u mbo, yur̄u yu do'yodu ne gá mi'da x̄n x̄tho. ²⁸ Guín jah̄u bu. Nub̄u na nu ah̄u yu j̄a'i, ξna x̄n ho ah̄u. ε̄mme guidí yorpah̄u a guím b̄emhb̄u ne ε̄mme yuh ran ts'o ni mb̄aih̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

²⁹ P̄e í huçi maha ah̄u gȳu x̄nbateh̄u ne gȳu fariseoh̄u. Guidí yorpah̄u a guí oth̄u. Gá hocpah̄u ȳu j̄adon'ȳāgui u ȳu p̄ongahȳa Oj̄a maya'bu bi hyo nim bomb̄otah̄u, ne' u ȳu j̄adon'ȳāgui u guí ε̄mf̄u yu hocj̄a'i gá hocpah̄u. ³⁰ Ne s̄a guí ε̄mh̄b̄u: "Nu'bu di 'bah̄mb̄u u 'bu mi hyo ȳu p̄ongahȳa Oj̄a u mam bomb̄otah̄u, ne xcá uth̄u ngue hingui ho a bi 'ȳot'e, ne xcá 'uethoh̄u," guidín 'ȳεmf̄u. ³¹ Janangue'a gadín juānzeh̄eh̄u ya ngue ȳu 'ȳu ah̄u yu hyote. ³² Dami juah̄mb̄u a ra 'b̄efi bi 'yut'ah̄u nim bomb̄otah̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

³³ Tengu'bu gȳu poz̄uh̄u. Hin da z̄a guí 'dah̄mb̄u bu ja ra sibi nj̄am'bu i huçt'i. ³⁴ Nguetho, nu'bu ba p̄en'nah̄u ma p̄ongahȳa ne ma x̄nbate, hin gui simanhoh̄u u, gui hyoh̄u u 'da, ne gui cuath̄u bu ja ra

za u 'da, ne gui feh̄mb̄u u 'da bu ja ni nijah̄u. Ne ε̄mme gui ucpadah̄u u 'da 'bu i 'yo bu ja ni hninih̄u. ³⁵ Ne nangue a gui 'ȳoth̄u, tengu'bu gá hyoseh̄u u gá ȳan hocj̄a'i bi tho gue'bu go rá mb̄adi ra ximh̄ai, 'bu mí tho ra Abel ngue man ra hocj̄a'i ne asta gue'bu mi tho a ra Zacarías, rá ts'ant'u ra Berequías, gá hyoh̄u bu ja rá goxthi ra nij̄a. ³⁶ Majuq̄ni dí xi ah̄u, tengu'bu ni ts'oqui zeh̄eh̄u u gá ȳan thote i jatho ya, ne da ts'an'nah̄u ran unbi nangue u, bi 'ȳen'a ra Jesús, bi t'ε̄mp'u yu x̄nbate nij̄a ne yu fariseo.

Bi huçt'u yu m̄engu Jerusalén ra Jesús

³⁷ Ne nub̄uya bi xi a n'da ram hma u yu m̄engu bu Jerusalén, bi 'ȳembi: —ε̄mme dím b̄en̄ ah̄u gȳu m̄enguh̄u Jerusalén. Nz̄ai guí hoh̄u yu p̄ongahȳa, ne guidí bat'adoh̄u u mi'da ba p̄en'nah̄u Oj̄a. Ne x̄n ngu yu nidi dím b̄enḡá xcá p̄et'ah̄u xcá jamansu ah̄u, tengu'bu n'da ra sumf̄o di p̄et ȳu t'uh̄ni ne i comp' rá hua, p̄e nu'ah̄u, hin gá ndeh̄u xcá ja ah̄u bu, bi 'ȳen'a ra Jesús. ³⁸ Dami nuh̄u ya, nu ni hninih̄u tengu'bu ya njongui 'b̄ap̄u ya, ³⁹ nguetho hin gui nuj̄u mah̄on'a jaque'bu bi z̄on ra ora ba penḡa ua ne gui 'ȳεsc̄ah̄u. "Maj̄ari a ba ξhe nangue rá thuhu ma Hmuh̄u Oj̄a," gui 'ȳenj̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

24

Bi ma ra Jesús da guah ra d̄anij̄a

¹ Ne nub̄uya, nu ra Jesús bu mi b̄om bu ja ra d̄anij̄a, dá ut̄āhe 'be'a gá mí ja bu ja ra ngu.

—Mahotho ua, dá ε̄mfe.

² P̄e nu ra Jesús bi 'ȳenje:

—Guí nuh̄u ngue mahotho i ja ua, p̄e ḡātho da mba nso't'i, ne x̄inga n'da ra do din t̄ocua ngue hin da mba ma juadi, bi 'ȳen'a ra Jesús.

M'bet'o din ja yu hm̄epya 'bu ran z̄εgui

³ Ne dá nɛxähe dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos. Ne ní mipu ra Jesús dá ändähe 'bu njom mí øde, yá xädigähe:

—Dín ndehe gui xije nda'a ní pa din ja a gám mam bu ja ra ni ja. 'Be'a ní hmɛpya din ja 'bu guá pengui mahøn'a nɛ'bu ran zɛgui ra pa, dá ɛmfe buya.

⁴ Ne bi 'yɛngähe ra Jesús:

—Damim fähmbu 'dahma njon da hyä ah. ⁵ Nguetho xun ngu yu hyäte ba ɛhe da 'yɛna: “Nugä, guécä, rá thahnigä Ojä, drá Cristogä,” da 'yɛn ah. Ne xun ngu da hyät'u nangue ra fɛhni da man u. ⁶ Ne nu'bu gui 'yøhmbu ngue din ja yu sui, o gue'bu gui 'yøhmbu i ja bu ja 'da yu hnini ya, pɛ o guín suhu, nguetho jatho din ja u. Ne nu'bu bin ja u, xinga gue'bu rán zɛgui'bu. ⁷ Nguetho da ndants'u 'da yu ts'ut'abi din suhmbu u yá mi ts'ut'abihu, nɛ da ndanc'u 'da yu hnini din suhmbu mi'da yu hnini. Ne xun ngu yu nidj din ja ra thuhu, nɛ ra daɟɛɛ, nɛ din ja yu 'yámhái bu ja yu xɛqui ua ja ra ximhäi. ⁸ Pɛ nu'u, yá mbudi thoho yun unbi din ja u.

⁹ Ne da mba ma dá ah nɛ da ts'ix ah ngue din un'nah, nɛ da tho ah 'da ah. Ne gätho yu jã'i da zan ah nguetho gui tengah. ¹⁰ Ne nu'u 'da mí ɛc'yɛigui, m'bejua da 'uesɛ. Ne guesɛ u di dá u ma 'yɛc'yɛi da mba ma unbi. ¹¹ Ne dim 'bui xun ngu yu hyäte pøngahyã nɛ xun ngu yu jã'i da hyät'u. ¹² Ne nangue a ran ts'o xtã ngu, him ma din ja yun huɛcate u 'da. ¹³ Pɛ nu'a da hyät'i gue'bu go ran zɛgui, da dãha dim pø a. ¹⁴ Ne gätho na ndoho ra ximhäi da hma 'be'a da zã dí yurpu di manda rá ts'edi Ojä n'da. Ne gätho yu jã'i 'dahma 'dan'yo bu na yã da sifi, nɛ nubuya, gue'a ra pa ran zɛgui a buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹⁵⁻¹⁶ Nu ra pøngahyã Daniel maya'bu bi ma ngue din ja n'da

ran ts'o di ts'oni gätho. Janangue'a nu'bu gá nuhu da mbudi din ja bu ja ra dãnijã a, dami 'dahmbu bu ra xɛqui Judea, ní mbähä bu ja yu dapo. Nguetho nts'utho ran unbi din jabu. ¹⁷ 'Bex gui mbähä. Nu'bu gdi tøhmbu bu maxøts'e ra tøcangu, hin gui cuthu mbo ra ngu ngue gui hyãxhu 'be'a di ja bu. Dami 'dathohu. ¹⁸ Ne nu'bu gdi 'bähmbu bu ja ni huãhihu, hin 'be gui mbähä bu ni ngumhu ngue gba çã ni xi'yohu. Dami 'dathohu. ¹⁹ Huɛcate u yu xisu in hat'uhni u yu pa u, nɛ'u i 'buh yá 'uere, nguetho xun hej thoho da 'da u. ²⁰ 'Yãfu rá mate Ojä hinga gue'u yu pa xtan sɛ din ja ah ran 'dagui, nɛ xinga gue'bu ra pa ran ts'äya, nguetho i man u yun t'ɛdi hinga yatho gan 'yohu a ra pa ran ts'äya. ²¹ Dami 'yãfu rá mate Ojä, nguetho nu'a ran unbi din ja, hin jam'bu n'dandj xøn ja gue'bu go rá mbudi ra ximhäi. Ne nu'bu ya bin ja, hin man'dandj din ja a ran unbi tengu a. ²² Ne nu Ojä da zãba thoho u yun unbi din ja nangue a di huɛc'u xí huahni. Nu'bu hin'na, njon da bongui.

²³ Nu'u yu pa u, “Dami nuhu ua, i 'bãcua ra Cristo,” da 'yɛn ah. Ne nu'u mi'da da 'yɛn ah: “Dami nuhu i 'bãhnu ra Cristo.” Pɛ o guí ɛc'yɛihu u. ²⁴ Nguetho xun ngu yu hyäte dim 'bui, sã da 'yɛn'u: “Guecã, rá thahni Ojä, drá Cristogä,” sã da 'yɛn'u. Ne xun ngu da 'yɛna ngue dim pøngahyã nangue Ojä, nɛ da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e nɛ yu hmɛpya ngue da nde da hyät yu jã'i. Ne da hyoni 'be'a da zã dí hyät'u xí huahn Ojä. ²⁵ Nuya gätho dá xi ah guepu da zã gui pãhmbu 'be'a din ja. ²⁶ Janangue nu'bu da 'yɛn ah: “Ní mbähä, bí 'bãpu ma'ueni a ra Cristo,” da 'yɛn'ah, pɛ o guí pãhä. O gue da 'yɛn'ah: “Bá cuthu ua, i 'bãcua ra Cristo,” da 'yɛn'ah, pɛ o guí cuthu bu. ²⁷ Nguetho nu'bu bá pengä ua mahøn'a, nugä ngue

dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dan jagä tengu rán nequi ra huei ngue dam 'bathogä gätho ra ximhäi. ²⁸ Ne tengu i øt' yu pada, emme di peti bu 'ben u xun du, din jabu a ran ts'embi din ja bu 'bu u yu ts'om'bäi.

'Bu bá peng ra Jesús

²⁹ Ne xø bi thoqui bi man ra Jesús ne bi 'yena:

—Nu'bu bin ja a ran unbi buya, him man di nec ra hyadi ne ra zana, nu'u yu sø 'buru mahets'i da dägüi. Gätho bí ja bu mahets'i gä di 'beh yú ts'edi u. ³⁰ Ne nubuya di nequi bu mahets'i ra hmepeya nanguécä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne gätho yu hnini ua ja ra ximhäi din su. Ne da nugu ba ecä bu ja yu güi, dan 'yo'be ma ts'edi tate thoho, mixte thoho, bi 'yena ra Jesús. ³¹ Ne nts'edi din ya ra thuxi. Ne ba penhdä yam 'behni Oja di peti gätho u bi huahn Oja, gä na ndoho ra ximhäi.

³² Guim bēmhbū 'be'a dí øthū ua ma häihū dyū israelhū, ngue nu'bu dí nuhū bi mbūdi dim pūh yú mbūi 'da yu za, ya dí pāhmbū mi ts'utho ba epū yú pa ra pa'ye. ³³ Ne ngutho 'bu guin nuhū bin ja gätho ya yun unbi dí xi ahū, gui pāhmbū buya ngue mbe rán zegui. ³⁴ Ne majuani dí xi ahū, di 'batho ua 'da ahū 'bu bi mbūdi din ja. ³⁵ Nu ra ximhäi ne mahets'i da zøni da gua u, pe nu'a mam hmangä njam'bu da gua a.

³⁶ Pe njongui pādi nda'a ní pa din ja a dí m angä ya, xinga gue'u yam 'behni Oja mahets'i ne xinga guengä rá Ts'unt'ugä Oja dí pādi, pe hont'a Oja ma Ta i pa a ra ora din ja.

³⁷ Ne tengu thoho bin ja 'bu mí 'buh ra Noé, ngutho din ja 'bu bá pengä mahøn'a, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ³⁸ Nu yu pa u ngue'bu mi ts'utho din ja ra dambunt'i, nu yu ja'i mi 'buhmbu ra Noé hont'a ran ts'ihme mim beñi ne hont'a ran thañi mí honi, gue'bu go mí yurpu ja ra mbosa ra Noé.

³⁹ Ne him bi 'yurpa ra güenda a bi sifi ngue din ja ra 'ye, jague'bu mi mbuh ra 'ye, ne bi yu ra dehe ua ja ra häi ne gätho bi gua u. Ne din jabu 'bu bá pengä mahøn'a, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴⁰ Ne dim 'bu i yoho yun 'yohu bu ja a ra huahi, nu'a n'da da mba nts'its'i ne man'da da ts'opu. ⁴¹ Ne'bu di cum bu ja n'da ra ngu yoho yu xisu, nu'a n'da da mba nts'its'i ne nu man'da da ts'opu.

⁴² Janangue'a dí xi ahū, o guí tonspahū ra t'aha, nguetho hin guí pāhmbū 'be'a ní ora ba e a ni hmuha. ⁴³ Nu'bu n'da ran 'yohu xtām bādi nda'a ní xui xtán yurpu yu bē bu ja rá ngu, xtín äthā, xtán dø'mi, ne hin xtā japi xtā nyurpu ja rá ngu ngue da bepi 'be'a i ja bu. Pe hingui pādi 'be'a ní pa, janangue'a i tøm'i gätho yu pa. ⁴⁴ Janangue'a dí xi ahū, damin sähū nguetho ts'urpu thoho ga søcä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue ra ora njongui tøcpā ga søcä, bi 'yena ra Jesús.

Rán t'uti ra hogambefi ne ra ts'om'bäi mbeñi

⁴⁵⁻⁴⁶ Ne xø bi 'yena:

—Dami 'yøthū tengu'bu gyū hogambefihū. Nu'a ra ngurpambefi 'bu xun ho i øt'e, ne nu'bu da mba n'danni rá hmu da zopu ja rá ngu, da 'yøt'e tengu'bu i 'buse bu rá hmu. Ne nu'bu bá penc'a rá hmu, bi nu bi jamansu rá 'befi, ne xun ngu ran japi da nu a buya. ⁴⁷ Majuani dí xi ahū, nu'a ra ngurpambefi, man'da din t'un ra ts'edi, ne 'be'a gätho i pe'ts'a rá hmu di jamansu a. ⁴⁸ Pe nu'bu ra ts'om'bäi a ra ngurpambefi, ne im beñi ngue him 'be ba penc'a rá hmu, ⁴⁹ ne di unba yú 'yēhe ne i tenthoho yu mihni, ⁵⁰ ts'urpu thoho ba penc'a rá hmu n'da ra pa ngue hingui pā a ra ngurpambefi. ⁵¹ Ne nubuya din t'un'na n'da ran unbi xun utho, ne n'dat'a ran unbi da nuhū di yorpa a im beñi. Ne din zom buya ne din

guxtrə yá ts'i bə ja ran ʌnbi mazəi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

25

N'da ran t'uti nangue yə hmute xti hyən yən thəti

¹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nu'bə bi 'yøt' ran ts'ət'abi Oja, din ja tengu bin ja 'bə min ja n'da ran thəti. Nu'a to'o gā bin sǎ, bi thopə mbo, pɛ nu'ə him bin sǎ, bi gopə thi ʌ. Nu'bə min ja ran thəti, 'dɛt'a yə hmute bi mba, ɛna xtín hyəmhə ʌ din thəti. Nɛ bá the yá bombilla mi tøm'ma ran 'yohə din thəti. ² Pɛ nu'ə cət'a yə hmute yə 'yambəi ʌ, nɛ nu'ə mi cət'a bin 'yomfɛni ʌ. ³ Nɛ nu'ə yə 'yambəi him bi dux man'da ra sibi ngue xta xirpa yá bombilla 'bə bin the a po bə. ⁴ Pɛ nu'ə bin 'yomfɛni, bi dux yá sibi ngue da xirba rá bombilla 'bə bin the a po bə. ⁵ Nɛ nu'a ran 'yohə him 'be bi zøm bə. Nɛ nu yə dø'mate bi zəh ra t'əha ʌ. ⁶ Nu'bə made ra xui bi 'yø a n'da ra nde bi 'yɛna: “Ya ba ɛcua ran 'yohə, ndanshə, ba thəhmbə,” bi 'yɛna. ⁷ Gǎtho bi ndang bəya nɛ bi hoc yá sibi ʌ. ⁸ Pɛ nu'ə yə 'yambəi, bi 'yɛmp'ə bin 'yomfɛni: “Daje ts'ə ni sibi hə nguetho i nde da huɛt ma bombillahe,” bi 'yɛn'ə. ⁹ Pɛ bi dǎ ʌ bi dux yá sibi: “Hín da zǎ, nguetho nu'bə ga 'da ahe go da huɛt' ma sibi hə 'bə. Pɛ xən ho 'bə gui mbähä gba tǎmhəbə.” ¹⁰ Pɛ nu'bə mi mba ba tǎn ra sibi, 'bexgue bi zøm bə a ran 'yohə din thəti. Nɛ nu'ə yə hmute bi dux yá sibi bi yərpə mbo ngue da nu ra ngo ran thəti, nɛ 'bex bi mba njut'i ra goxthi bəya. ¹¹ Nɛ nu'bə mi zøm bə ʌ xí mba bá tǎn ra sibi, bi nu ngue njut'i tho ra goxthi, nɛ bi mba ʌ, bi 'yɛn'ə: “Gra hmu, grá hmu, dami xoqui,” bi 'yɛn'ə. ¹² Pɛ nu'a ra hmu bi dǎt'ə: “Hín dí padi to'o ahə,” bi 'yɛmbi, nɛ him bi xocpi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

¹³ Nɛ bi 'yɛnje ra Jesús bəya:

—Gue'a dí xi ahə, nde'bə gan äthəhə nguetho hin guí pəhmbə a ra pa ba pengä ua, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bə mí 'yɛngähe.

N'darán t'uti yə 'yɛhe bi ts'ocpa ra mbeti

¹⁴ Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bə bi 'yøt' ran ts'ət'abi Oja, da 'yøt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yohə 'bə mi zon'ndə yá 'yɛhe, bi 'yän'na rá mbeti xí zocpi. Nguetho nu'bə mí mba n'danni n'da ra häi, bi zon'ndə yá 'yɛhe da zocpa rá mbeti.

¹⁵ Nu n'da rá 'yɛhe bi zocpa cət'a mahuəhi ngue di pɛpi; nɛ nu man'da, yo mahuəhi bi zocpa a; nɛ nu man'da bi zocpa n'da mahuəhi. Bi unni hangu xøt'a di pɛpi n'da ngu n'da. Nɛ bi mba bəya. ¹⁶ Nɛ nu'a bi unni cət'a mahuəhi, bi pɛpi nɛ bi dǎh mi cət'a mahuəhi. ¹⁷ Nɛ'a bi unni yomahuəhi, yomahuəhi xø bi dǎpi. ¹⁸ Pɛ nu'a bi un'na n'da mahuəhi, bi mba bá cət'a häi a rá mbeti xí un'na rá hmu.

¹⁹ Nɛ him 'be bá penc rá hmu. Pɛ nu'bə mi zøhø bi zon'ndə yá 'yɛhe mahøn'a ngue da nu 'be'a xí 'yøt'ə. ²⁰ M'bet'o bi zøn'a xín t'unni cət'a mahuəhi, nɛ bi dǎp'a rá hmu cət'a mahuəhi ngue rá mbeti zɛhe rá hmu. Nɛ xø bi un'na xí dǎha ngue mi cət'a mahuəhi, nɛ bi 'yɛmbi: “Grá hmu, i ja ua ni mbeti, nɛhna cət'a mahuəhi dá tǎha,” bi 'yɛmbi. ²¹ “Xən ho,” bi 'yɛn'a rá hmu. “Nu'i grá hogambɛfi,” bi t'ɛm bəya. “Xən ho gá 'yørpa a ts'ətho dá 'da i, janangue'a ga 'da i man'da xən ngu ya. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyau,” bi 'yɛn'a rá hmu. ²² Nɛ xø bi zøm bə man'da xí unni yo mahuəhi, nɛ bi 'yɛna: “Grá hmu, i ja ua ra mbeti gá 'daqui, nɛhna mi yomahuəhi dá tǎha i ja ua,” bi 'yɛmp'a rá hmu. ²³ Nɛ nu'a rá hmu bəya bi 'yɛmbi: “Xən ho, grá hogambɛfi,

xən ho gá 'yøt'e, madague'bu hin-gui ngu dá 'da i, nuya man'da xən ngu ga 'da i. Bá thocua mbo 'dat'ua dan johyauí," bi 'yɛmbi. ²⁴ Pɛ nu'bu mí zòm bu a xi hyan'a n'da mahuahi, bi 'yɛmp'a rá hmu: "Grá hmu, mí pácá ngue hin'yu nin huɛcate nɛ nzai guí honi 'bɛpu gdi hyanba rá mbeti yu ja'i nɛ guí hyanba yú huahi u 'da. ²⁵ Janangue'a dá pɛs' thoho a gá 'daqui, dí su guí sɛqui 'bu xcá 'bɛtho, nɛ i ja ua ni mbeti gá 'dac ya," bi 'yɛna. ²⁶ Nɛ nu'a rá hmu buya bi 'yɛmbi: "Gra ndødanhɛi, hingui ho gá 'yøt'e ngue hin gá pɛp'a ra mbeti. ²⁷ Nu'bu guí padi ngue dí numanhogá ga taçá, sä xquí hmi a ra mbeti nɛ xtán dah rán zäbi, nɛ hin xtím 'bɛh puya," bi 'yɛn'a rá hmu. ²⁸ Nɛ bi 'yɛmp'u mí'da yú 'yɛhe mí 'bäpu: "Hyanba na ra mbeti, dami un'na bin t'unni 'dɛt'a mahuahi. ²⁹ Nguetho nu'a bim pɛfi xən ho, man'da xən ngu din t'unni. Pɛ nu'a him bim pɛfi, pɛ da thənba a zi ts'u mí pɛ'ts'i. ³⁰ Nɛ nuna ra ts'om'bäi mbɛfi din, bá høthɛ bu ja ra 'bɛxui guɛpu din zom bu nɛ din guxtpɛ yú ts'i," bi 'yɛn'a ra hmu buya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Nɛ njabu din ja 'bu bi 'yøt'a ran ts'ut'abi Oja.

Ran t'uti nangue ran ts'ɛmbi da t'ørpayu ja'i

³¹ Nɛ bi 'yɛm mahøn'a ra Jesús:

—Nu'bu bá pengä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dam mixtegä, dan ts'ut'abigä; dan 'yohe yám 'bɛhni Oja nɛ ga hupu ja ma mɛxa ngue din ja ma ts'edi xən ho. ³² Nɛ dim pɛti gätho yu ja'i gä na ndoho ra ximhäi bu ga hucä. Nɛ gätho ga huan'du tengu øt'a n'da ra mbändɛ'yo, ngue n'danni ga fä'bu yu dɛ'yo nɛ n'danni ga fä'bu yu dɛnzu. ³³ Nɛ nu yu dɛ'yo ga fämp'u ja man 'yɛi nɛ nu yu dɛnzu ga fämp'u ja ma gaha. ³⁴ Nɛ ga ɛmp'u dim 'bäpu man 'yɛi: "Ba ɛhmbu ua, bi jap'ahɛ Oja. Ga 'da ahɛ ra ts'edi

án ts'änni ngue gui hyamhbu gue'bu go rá mbudi ra ximhäi," ga ɛmp'u. ³⁵ "Nguetho gá 'daju ra hme 'bu mán tumanthuhu; nɛ gá 'daju ra dehe 'bu mán tuthe; nɛ gá säyagahu 'da ahɛ 'bu mán 'yo bu n'danni ni hninihu. ³⁶ Nɛ gá 'daju ma he 'bu gmí nuhu hin'yu ma hegä; nɛ gá nuc 'bu mán hyɛnni, nɛ gá zɛnguagahu 'bu mán ofädi," ga ɛmp'u, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³⁷ Nɛ da 'yɛnc'u: "Grá Hmu, 'bɛ'a ní pa dá øt'ahe a guím ma. Hin dí m bɛmhbe ngue gán tumanthuhu n'dandi nɛ gamá 'uɛn ahe. Nɛ hin dí m bɛmhbe ngue gán tuthe nɛ xcá 'da ahe ra dehe. ³⁸ Nɛ hin dí m bɛmhbe 'bu xcamá säya ahe, nɛ xcá 'da ahe ni he. ³⁹ Nɛ hin dí m bɛmhbe 'bu gamán hyɛnni o gue gamán ofädi ngue xcá nu ahe," da 'yɛngui. ⁴⁰ Nɛ nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmbä u buya: "Majuani dí xi ahɛ, nu'a ran ho gá 'yørpahu n'da ma cuhu, madague'a nte di muui bu na hnu, pɛ guecä gá 'yørcä a," ga ɛmp'u buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹ —Nɛ nubuya, nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmp'u 'bäpu ja ma gaha: "Dami 'uehmbu ua ja ma hmi, ní mbähä bu ja ra sibi njam'bu da huɛt'i, nguɛpu dá sänni dín zø a ra zithu nɛ u yú mizithuhu. ⁴² Nguetho dán tumanthuhu nɛ hin gá 'uɛnjɛ, nɛ dán tuthe, nɛ hin gá sihɛgahu, ⁴³ nɛ hin gá säyagahu 'bu mán 'yo bu n'danni, nɛ hin te má he gá 'daju 'bu gmín nuhu hin'yu ma hegä; nɛ hin gá nugui 'bu mán hyɛnni, nɛ hin gbán nuju 'bu mán ofädi," ga ɛmp'u. ⁴⁴ Nɛ nu'u da 'yɛngui: "Grá hmu, 'bɛ'a ní pa dá nu ahe ngue gán tumanthuhu o gue gán tuthe o gue gán 'yo bu n'danni ra hnini. Nɛ 'bɛ'a ní pa dá nuhe hin mí he ni he; o gue xquín hyɛnni o gue xcamín ofädi," da 'yɛn'u. ⁴⁵ Pɛ nugä drá hmuts'ut'abigä, ga ɛmp'u buya: "Majuani dí xi ahɛ, n'da ma cu madague'a nte di muui bu na hnu, 'bu hin gá 'yørpahu ran ho,

nečä hin gá 'yørcahə ran ho," ga ɛmp'ɸ. ⁴⁶ Nε nu ɸ bəya da nu ran ɸnbi mazai. Pε nu'ɸ bi 'yøt' ran ho din ja ra te mazai ɸ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

26

Nu yɸ ngurpi bi ma da bent' ra Jesús

¹ Nε nu'ɸ mi gua a bi man ra Jesús, bi 'yɛngähe:

² —Nuya man yopa thoho di 'bedi ngue din ja ra dɔmpeti a ran dɔbaxjua, nε nubəya da mba ma dägä ngue da mba ma cuatigä ɸ ja ra za, guēcä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús.

³ Pε nu'ɸ ma ngurpihe ngue yɸ hmumbäjä, nε yɸ xänbate nijä, nε yɸ dɔc'yɛi, bim pɛti ɸ mbo rá mbät't'i rá ngu ra Caifás, nu'a mi hmumbäjä a ra jeya a. ⁴ Nε bi nyase ɸ, bi ma nda'a ní fɛhni da xi a ra Jesús ngue da bent'i da hyo. ⁵ Nε bi ma, 'bε da gua a ra dɔmpeti, ja da tho a. Nguetho bi zu din junthɸ yɸ ja'i mi 'yo ɸ ja ram pɛti.

N'da ra xisu bi hocpa rá ngøc'yɛi ra Jesús

⁶ Nε nu'ɸ mi mbeng ɸ ra hnini Betania a ra Jesús, bi zøm ɸ ja rá ngu a ra Simón mí hɛmb ra t'axca'ya mam'bet'o. ⁷ Nε bi hyupɸ mi ja a rá mɛxa a, ɛna din sihmε. Bi zøm ɸ n'da ra xisu mí tu n'da ra xaro xɸm hmadi, án t'øt'e ra do ra alabastro. Nε mi po ɸ ra 'yɛthi yɸman'u, nε'a ɛmmε di muui a. Nε nu'ɸ mi zøm ɸ a ra xisu ɸ i hudi, bi xo'ts'a rá 'yɛthi bi xispa rá yɔ ra Jesús. ⁸ Nε dán cuɛhe 'ɸ mán nuhe 'bε'a bi t'ørpa ra Jesús, nε dá ɛmhbe:

—Ndeho bi xispa ra 'yɛthi, ⁹ xɸn ho 'ɸ xta 'bä, xtá mba ma darpi yɸ hyoya a ra mbeti, dá ɛmhbe ɸya.

¹⁰ Nε bi bə'a ra Jesús 'bε'a dá bɛmhbe, nε bi 'yɛnje:

—Hanja gní ɸnbahú rá mbui na ra xisu, nε xɸn ho 'bε'a bi 'yørque. ¹¹ Nu yɸ hyoya nzai gam'ɸhmbɸ

ua ɸ, nε hønt'a go má pa da zä gui fäxhɸ ɸ. Pε nugä hin dan zəngä ua, bi 'yɛngähe ra Jesús. ¹² Nuna ra xisu bi hoga ma ngøc'yɛi 'ɸ mi xiscä ra 'yɛthi, ngue da mba nt'äguigä ɸ ja ran 'yägüi. ¹³ Nε majuani dí xi ahɸ, hønɸ go hapɸ da hman a rán ho ma'da'yo Ojä, nehna da hman na bi 'yørca na ra xisu, n'dahma hønɸ go hapɸ da fɛn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Judas bi ma di dä ra Jesús

¹⁴ Nε nubəya, nu'a ma mixädihe ra Judas Iscariote, bi mba bi nyahɸ yɸ hmumbäjä ¹⁵ nε bi 'yɛmbi:

—Hangu gui 'dajɸ ngue ga dá ahɸ ra Jesús, bi 'yɛmp'ɸ.

Nε 'bexgue bi unni 'däte ma 'dɛt'a yɸ mbeti ngue ra t'axi ɸya. Nε xø bi mbeng ɸ 'ɸ a ra Jesús ɸya. ¹⁶ Pε ɛmmε mí honi 'bε'a ní ora da zä dí dä a ra Jesús.

Rán ts'ihmε ra Hmu

¹⁷ Nε nu'a rá mbadi pa ra dɔmpeti nangue ran dɔbaxjua 'ɸ zai dí sihe a ra hmε hinguin 'youi ra íxi, ngue dyɸ judiohe, dyɸ israelhe, dá änhde ra Jesús yá xädigähe:

—Hapɸ guín nde ga hoje a rán ts'ihmε ram baxjua ga sihɸ ya, dá ɛmfe.

¹⁸ Nε bi xi ɸ yoho ma mixädihe a ra Jesús, nε bi 'yɛmp'ɸ:

—Ní mbε ɸ ja ra hnini Jerusalén nε gui xihmi a ran 'yohɸ, gui 'yɛnui: “Nugä, ya mi ts'ɸtho da zøn ma ora, nε dí nde ga si rán sihmε ram baxjua ɸ ja ní ngu, nε ɸ ma xädigä, i ɛn'a bá pengähe,” gui 'yɛnui.

¹⁹ Nε bi 'yøt'a bi xi ɸ ɸya, nε bi hoc'a rán zibde a ram baxjua ɸ ɸya. ²⁰⁻²¹ Nu'ɸ mín de ɸya, dá sømhbε ɸ Jerusalén, 'darpɸ dán sihmεhe ɸ ja ra mɛxa ra Jesús, nε bi 'yɛnje:

—Majuani dí xi ahɸ, i 'ɸ a n'da ahɸ ngue gui dajɸ, bi 'yɛnje.

²² Nε ɛmmε bi du ma mbuihe, nε n'da ngu n'dagähe dá ɛmfe:

—Grá hmu, ha guengä ga dä i, dá εmfe n'da ngu n'daje.

²³ Nε bi dā a ra Jesús:

—Gue'a dí com'be ma mbohi ua dí sihme, gue'a di dägä a, bi 'yεm buya. ²⁴ Guecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, da t'ørca 'be'a gätho i mam bu ja rá m hma Oja ya, pe í huçi maha a ran 'yohu ngue nu'a di dägä. Man'da xun ho 'bu hin xtím 'bu a, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁵ Nε bi dā'a ra Judas buya:

—Xänbate i, ha guecä.

—Häha, gue'e, bi 'yεmp'a ra Jesús.

²⁶ Nε nubuya bi hyaç'a ra hme ra Jesús nε bi 'yáp rán japi Oja, bi xem buya, bi darcähe a.

—Dami sihu na, guehna nim bōni ma ngøc'yei na, bi 'yεnje.

²⁷ Nε bi deç'a ra vaso mi po rán gui ra uva buya, bi un ra jamadi Oja mahøn'a, nε bi 'daje a ra vaso, bi 'yεnje:

—Gätho dami sihu, ²⁸ guehna nam bōni, ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo 'yu bi 'yøt'ahu Oja na. Nε dim fäni dí punba yú ts'oqui ya ja'i. ²⁹ Nε dí xi ahü, him man'dandj ga sigä ra guindät'ä jague'bu bi zøn ra pa ga sihu ma'da'yo bu di manda rá ts'edi ma Ta, bi 'yεngähe ra Jesús.

Ra Jesús bi badi din cøn'a ra Pedro

³⁰ Nε dán tuhmbe a ra thuhu ne dá mbähmbe bu ja ra nyuni Olivos buya. ³¹ Nε bi 'yεngähe ra Jesús mahøn'a:

—Dí padi, nu'bu ni xui, gätho gui sogä thohohu, bi 'yεngähe ra Jesús. Nε gue'a nt'ot'i bu ja rá m hman Oja, i εna: “Ga ho ra mbände'yo ne din 'uext'u yú de'yo buya,” i εn Oja, bi 'yεn'a ra Jesús. ³² Pe nu'bu dá thämbεnigä, ga mbagä bu Galilea ní tñ ahü bu, bi 'yεngähe ngue yú xädigähe.

³³ Nε bi 'yεn'a ra Pedro:

—Madague'bu gätho da 'uegue pe nugä, hin'nagä, bi 'yεn'a.

³⁴ Bi dā a ra Jesús:

—Majuani dí xi i, guet'a ra xui i jabuya ná hyundj xqui cønç 'bu bi mbah ra øni.

³⁵ Nu ra Pedro bi dāti mahøn'a:

—Madague'bu 'darpu ga tuui, pe njam'bu ga cøn'i, bi 'yεna.

Nε n'dat'a gätho dá mamhbe ngue hin ga 'uehmbe u ma mixädihe.

Ra Jesús bi du rá mbui bu ja ra nuandät'ä Getsemani

³⁶ Nε nu'bu má sømhbe bu ra nyuni Olivos, dá cäthe a ra Jesús bu ja ra nuandät'ä mí εmbi Getsemani.

—Dami huhmbu ua ya, ga mbagä ua njongua ts'u, da nyä'be Oja ma Ta, bi 'yεnje.

³⁷ Nε hyu u ma mixädihe bi zits'i, bi zix'a ra Pedro ne'u yoho yú ts'ant'u ra Zebedeo. Nε εmme man'da bi du rá mbui a ra Jesús. ³⁸ Nε bi 'yεmp'u ma mixädihe min 'yohu:

—εna da føh ma mbui a ra dumbui, εna ga tugä. Dami tøcrahü, 'dat'a dan äthahu, bi 'yεmp'u.

³⁹ Nε xø bi däm mi ts'u ra Jesús bu mi huhmbu u, nε bin danyahmu bu, bi nye'ma häi, bi nyäui Oja, bi 'yεmbi:

—Ma Ta i, nu'bu da zä, dami japi hin gan nugä a ra mbohi xcä sänni; pe hin dín nde ma pähä zehε pe hønt'a go ni pähä zehε gui 'yøt'e, bi 'yεmp'a Oja.

⁴⁰ Nε bá peng bu mí hu u xí zopu buya, nε mí ä u. Nε bi 'yεmp'a ra Pedro:

—Ha xinga n'da zi ora xqui sethu a ra t'äha, ngue 'be xcän hyümhbü ts'u. ⁴¹ Damin äthahu ne gui nyähu Oja, gueru da zä hin hapu gui tñju 'bu bi ts'ä ahü ya, nguetho nu ní mbui n'da i ja ra pähä nangue Oja, pe nu ní ngøc'yei n'da xun güent'i thoho.

⁴² Nε ná yondj buya bi mba bi nyäui Oja mahøn'a:

—Ma Ta i, nu'bu ya hin da zä ga socä a xcä sänni, pe hønt'a ni pähä zehε gui 'yøt'e, bi 'yεn'a ra Jesús.

43 Ne xø bi mbeng bu mi 'bu u ma mixädihe. Xø mí aþho 'bu xø mi zøm bu mahøn'a, nguetho emme mí nde t'aha u. 44 Ne xø bi zopu u mahøn'a, ya ná hyundi buya bi mbengui di nyaui Oja, ne guexta'a bi ma. 45 Ne xø bi mbeng bu mí 'buh ma mixädihe mahøn'a, ne bi 'yembi:

—Nuya, 'da'angutho 'bu gán aþmbu ya o hin'na, nguetho ya bi zøn ra ora da mba ma dägä bu 'buh yu ts'om'bäi, gueca dán ja'igä ua ja ra ximhäi. 46 Dami ndanshu, ga mbähä ba nuhu ya ba eua ngue di dägä, bi 'yemp'u.

Bi fent'a ra Jesús

47 Ne guexta'a mí yaþu u ma mixädihe 'bu mi zøm bu a ra Judas, n'da ma mixädihe dí 'de'mayoho gähe. Ne bán 'yohu xøn ngu yu ja'i ba hya yú juai ne yu ts'aza. Ne gue'u yám 'behni yu hmumbäjä ne yu daç'yei, ma ngarpa judíohe. 48 Ne nu'a di dä ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti da 'yot' 'bu bi zøm bu: “Nu'a ga sus 'bu dán zengua'be, gue'a guim benthu a,” bi 'yæn'a ra Judas. 49 Janangue'a nu'bu mí zøm bu 'bä a ra Jesús, bi 'yembi:

—Xude ya 'bu, grá xänbate, bi 'yembi.

Ne bi zæspa rá 'yogu buya. 50 Ne bi da'a ra Jesús buya:

—Xi'e n'yø, ha gue'a gni 'ye a.

Ne nu'u mi'da buya bi hyäm bu 'bä a ra Jesús ne bi bent'i.

51 Ne nu'a n'da ma mixädihe min 'yohu ra Jesús, bi c'os' rá juai ne bi zæspa rá gu a rá 'yehæ ra hmumbäjä.

52 Ne bi 'yæn'a ra Jesús buya:

—Dami pe'ts'a ni juai bu ja rán t'o. Nu'u din tuhni nanguæ ra juai, ne'u dí du ra juai u, bi 'yemp'a. 53 Ha guí æna hin xtan zä ga äp'a rá m fäts'i Oja ma Ta ne ba penhua 'de'mayo munts'i yám 'behni da yañgui, bi 'yemp'a n'da ma mixädihe. 54 Pe nu'bu da gue'a xcä mangä a, hague dán zä ga ja'ts'ä a bi man rá t'ohni

Oja, ngue 'be'a i jatho din ja, bi 'yæn'a ra Jesús.

55 Ne bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—'Be'a guí homhbu ua ngue guí ha ni juaihu ne ni zahu. Ha guí emhbu drä begä, ne nya'a thoho dá xän'nahu bu ja ra danjä ne njam'bu gá bendgahu bu, bi 'yemp'u. 56 Pe gue'a din ja a tengu bi man'u yú pøngahya Oja 'bu maya'bu, bi 'yæn'a ra Jesús.

Ne nugähe buya dyu xädigähe, 'bexgue dá 'dahmbe, dá sohmbe bu ra Hmu.

Bi juanba a ra Jesús u yu ngurpi yu judío

57 Ne bi bent'a ra Jesús, bá si bu 'buh ra Caifás, ngue ra ngarpa mbäjä. Ne ya xím peti gätho ma xänbate nijähe ne yu daç'yei, ma ngurpihe dyu judíohe. 58 Ne bi den'na ra Pedro buya pegue a ná 'bejua thoho, bi zøm bu ja rá ngun'yu a ra hmumbäjä bu haru xi zøn'a ra Jesús. Ne 'darbu bi hyuhmbu yu asmayo, ngue in nde da nu a da t'ørpa a ra Jesús.

59 Ne nu'u yu hmumbäjä ne yu daç'yei ne gä mi'da ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, mi hon'a n'da ra fehni ngue da zä dí yap'a ne da hyo. 60 Pe guehma nte bi dñbi, madague'bu xøn ngu u bin juanni, bi 'yembi majuani u yú fehni. Ne m'bejua buya, bi zøm bu yoho yan 'yohu din testigo, 61 ne bi 'yæn'a:

—Nuna ran 'yohu na bi 'yæna: “Nugä da zä ga xo't'ra danjä ne man hyupa thoho da zä ga høe mahøn'a,” bi 'yæna, bi 'yæn'u bin juan bu.

62 Ne bi ndanc'a ra hmumbäjä buya bim 'bäi, bi t'emp'a ra Jesús:

—Hanja hin guí tha'ti 'be'a i man ya yan 'yohu.

63 Pe nu a ra Jesús bin heþho. Ne bi 'yæn'a ra hmumbäjä buya:

—Nanguæ rá thuhu Oja mahæts'i, dami xije 'bu majuani gue'e grá

Thahni, grá Cristo, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

⁶⁴ Bi da a ra Jesús buya:

—Gue'a gám ma. Ne dí xi ah, guin nuju, guecá dán ja'igá ua ja ra ximhái, dam mixtegá ga com'be rá ts'edi Oja tate thoho rá ts'edi. Ne guin nuju 'bu bá caca mahets'i mahon'a, ba ecá bu ja yu güi, bi t'emp'a ra hmumbäjä.

⁶⁵ Ne nu ra hmumbäjä buya, bi danse rá pahni. Nam bõni embi hingui espa Oja ra Jesús nangu'e a bi ma. Ne bi 'yena:

—Nuna ran 'yohu na, bi man ra ts'ore nangu'e Oja. Him man ga homhbu yu testigo. Ne gátho gahu dá ohmbu a bi ma. ⁶⁶ 'Be'a guí ndehu ga othu ya, bi t'emp'u yú mingarpihu.

Bi da u:

—Nuna i ja rá ts'oqui, i jatho da du, bi 'yena.

⁶⁷ Ne nubuya, 'dahma 'dan'yo bi t'orpa ra Jesús. Bi zox u 'da, bi mbe'mi u mi'da, bi mbenpa rá hmi u mi'da, ⁶⁸ bi 'yembi:

—Nu'bu majuani grá Thahni i Oja, ngue ra Cristo, dami xije to'o bi mberp'i i.

Ne emme bi denthoho.

Ra Pedro bi gon'a ra Jesús

⁶⁹ Ne nu ra Pedro mi hupu thi bu ja ra ngun'yu, ne nu n'da ra xisu rá 'yehu ra hmumbäjä, bi mba bu hu a ra Pedro, bi 'yembi:

—Ena ne'e gmín 'yohu na ra Jesús ra mengu Galilea, bi 'yemp'a ra Pedro.

⁷⁰ Ne bi da'a ra Pedro, bin cõni:

—Hin dí paði, bi 'yena.

Ne gátho u mi 'buru bi 'yø a bi man ra Pedro.

⁷¹ Ne nu'bu mi nde da bõn'a ra Pedro, bi nu man'da ra xisu buya ne bi 'yemp'u mi 'buru:

—Nuna ran 'yohu na min 'youi ra Jesús, ra mengu bu Nazaret, bi 'yena ra xisu.

⁷² Ne xø bin cõn'a ra Pedro:

—Majuani dí mangä ngue hin dí pacá a ran 'yohu guím ma, bi 'yemp'a ra xisu.

⁷³ M'bejua buya nu u 'da mi 'yohu bu, bi mba bu 'bah ra Pedro, ne bi 'yembi:

—Majuani maha, ne'e gmín 'yohu a, mfaði thoho ni ndehu ne 'da'angu bu gna yahu a, bi 'yemp'a.

⁷⁴ Ne nts'edi bi mam buya ne bin juanni, bi 'yena:

—Oja i paði majuani hin dí pacá a ran 'yohu guí mamhbu, bi 'yena ra Pedro.

Ne 'bexgue bi mbah ra tamfo buya. ⁷⁵ Ne nu ra Pedro buya, ja bi ben'a xi man a ra Jesús 'bu mi 'yembi: “Dí paði hin ní mbah ra tamfo 'bu na hyundi xquí cõngui.” Ne bi nexru buya ne emme bin zoni, xun u bi beni nangu'e a bi 'yøt'e.

27

Ra Jesús bi mba ma dá bu 'buh ra ts'ut'abi Pilato

¹ Ne nu'bu mi hyax buya, gátho yu hmumbäjä ne yu dac'yei, ma ngarpihe dyu judiohe, dyu israelhe, 'da'angu bi beni ngue di dá ra Jesús bu 'bu a ra ts'ut'abi, ngue da hyo. ² Ne án thu't'i 'bu mi mba ma dá bu 'bu a ra Poncio Pilato, ra ts'ut'abi bu a.

Bi zut rá 'yuga ra Judas

³ Ne nu'a ra Judas xi dá a ra Jesús, 'bu mi 'yøde 'be'a bi man u ma ngarpihe ngue da hyo a ra Jesús, bi mba buya bi cospa a 'däte ma 'det'a yu mbeti ngue ra t'axi xi un'ndu yu hmumbäjä, bi beni 'be'a bi 'yøt'e. ⁴ Ne bi 'yena ra Judas:

—Hingui ho hma a dá øt'e. Dá fänba rá ji n'da ran 'yohu hin'yu rá ts'oqui, bi 'yemp'u yu hmumbäjä.

Pe nu'u bi daði:

—Him ma güendagähe 'be'a gá 'yøt'e. Ya guí pa'a guím bense bu, bi 'yena yu hmumbäjä.

5 Bá en b_u ra mbeti b_u ja ra nijä a ra Judas b_uya, ne bi mba bá s_ut rá 'y_uga b_u ja ra ndehnini.

6 Ne nu'_u y_u hmumbäjä bi hyäx'a ra mbeti ne bi 'y_ena:

—Hingui sä ga p_es'h_u ua na ra mbeti ngue dim p_ecua mahøn'a, nguetho rán jut'iui ra ji na, bi 'y_en'_u, ne gue'a i mam b_u ja man t'çdih_u.

7 Ne bin 'yänni 'be'a di jap'a ra mbeti. Ne bi b_eni da dämba n'da xequi rá häi a rá 'yøt'ats'øe, guerp_u da t'äh y_u 'damhnini 'b_u da du b_u.

8 Ne asta guetya ní huti “rá häi ra ji” a ra xequi b_u.

9 Ne nu'a bin ja, maya'b_u bi man'a ra pøngahyä Jeremías ngue din ja 'b_u mí 'y_ena ngue: “Da thäx i 'däte ma 'det'a y_u mbeti ngue ra t'axi, rá muui a ra jä'i. Gue'a bi man 'u y_u mengu israel ngue di muui.

10 Ne bi dänba rá häi a ra 'yøt'ats'øe, ngub_u bi xicä ra Hmu,” bi 'y_en'a ra Jeremías 'b_u maya'b_u 'b_u mí ma.

Ra Pilato bi juq_nba a ra Jesús

11 Nu'b_u mim 'bäp_u ja rá hmi ra ts'ut'abi Pilato, bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Ha gue'e grá hmuts'ut'abi y_u judío, bi t'çmbi.

Bi d_a a ra Jesús:

—Gue'a guím ma.

12 Ne nu'b_u mi yäp'_u y_u hmumbäjä ne mi'da ma ngarpihe a ra Jesús, p_e hin te i t_atho a ra Jesús.

13 Nu ra Pilato bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Ha hin guí ø'a i man'_u di yäp'i i, ne hin guí thati.

14 P_e nu ra Jesús guexta'a hin te bi ma. Ne çmme bi hyonya thoho ra ts'ut'abi, him mi pädi 'be'a sä da b_eni.

Bi hma da mba ma cuati b_u ja ra pont'i ra Jesús

15 Ne nu ra ts'ut'abi nzäi midi thø a n'da ra ofädi 'b_u ra pa ra dämpeti ran däbaxjua. Midi thø'a to'o bi huan'nd_u y_u jä'i. 16 Ne mi o b_u n'da ran 'yoh_u i Barrabás, gätho mi fäp_u

'be'a mí øt'a. 17 Nu ra Pilato b_uya bi 'yän'nd_u bim peti b_u:

—To'o guí ndeh_u ga xocpah_u ya. Ha gue ra Barrabás uague ra Jesús ngue nu'a çmbi ra Cristo, bi 'y_emp'_u.

18 Ngub_u bi ma nguetho mi pädi y_u zeyä 'u y_u yäpate.

19 Ne nu'b_u mi hup_u ja ran ts'embate ra Pilato, bi mbenpa ra nde a rá xisu bi 'y_em_i: “Hin te gui 'yørpa a ra hogan'yoh_u, nguetho má xui dá 'ui n'da ra t'ç nts'utho nangue a,” bi 'y_emp'a ra nde bi mbenbi.

20 P_e nu y_u hmumbäjä ne 'u y_u d_aç'y_ei, bi 'ber'_u y_u jä'i da 'yäpi go da mba ma thøgue a ra Barrabás, ne go da mba ntho a ra Jesús. 21 Ne bi 'yän mahøn'a a ra ts'ut'abi:

—Nda'a guín ndeh_u ga thøcä, bi 'y_emp'_u y_u jä'i.

Ne bi d_a 'u b_uya:

—Gue'a ra Barrabás gui thøgue, bi 'y_en'_u.

22 Ne bi d_a a ra Pilato b_uya:

—Xi'a ra Jesús çmbi ra Cristo, 'be'a ga ørpä a thä.

Gätho bi 'y_en'_u 'b_up_u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i a.

23—P_e hin te mán ts'o dá t_inba na, bi 'y_en'a ra Pilato.

P_e nts'edi bi d_a 'u:

—Dami cuatp_u ja ra pont'i.

24 Min nu ra Pilato b_uya ngue hingui sä dim päh yá mbui y_u jä'i, p_e man'da bin junth_u. Janangue'a bi manda bá thunba ra dehe b_uya, bin xut'y_e b_u yá hmi y_u jä'i, ne bi 'y_em b_uya:

—Ne nugä hin ma ts'oquigä rán däte da nu na ran 'yoh_u hin te in dupate, p_e go ni ts'oqui zeh_eh_u, bi t'çmp'_u y_u jä'i.

25 Ne bi d_a 'u y_u jä'i b_uya:

—Häha, madague'a i 'yose ma güendahe a rán däte na ran 'yoh_u, necähe ne mam bom'betöhe dim 'b_u 'b_u niya'b_u, bi 'y_en'_u.

26 Nu ra Pilato b_uya bi xocpa a ra Barrabás, ne bi manda dí fei a ra

Jesús b̄ya. Nε bi manda da mba ma cuati b̄u ja ra pont'i.

²⁷ Nε nu ȳu dof̄ui b̄ya bi zix'a ra Jesús b̄u mí ja yá ngun'u ȳu dof̄ui b̄u ja ra ngunts'ut'abi. Nε gátho ȳu dof̄ui mí 'b̄up̄u bim p̄eti, midi f̄äts'a ra Jesús. ²⁸ Nε bi mb̄oçpa rá he b̄ya nε bi het'a n'da ra he x̄an j̄upoi tengu mi he ȳu ts'ut'abi. ²⁹ Nε nts'edi bi huspa n'da ra corona tengu mí hu'ts' ȳu ts'ut'abi, p̄egue ran thenni thoho bi 'ȳorpe, janangue'a ám 'be ra 'ȳu'ũni a ra corona. Nε bi un'na n'da ra t̄oh̄o rán 'ȳei tengu mí h̄a ȳu ts'ut'abi. Nε bin d̄anyahmu b̄u ja rá hmi nε bi 'ȳẽmbi: "Grá hmuts'ut'abi ȳu judío." Nε bi 'ȳens' ȳu biba, p̄egue ran thenni thoho bi 'ȳorpe.

³⁰ Nε bi ts'ots'i, nε bi hȳanba a rá t̄oh̄o nε bi mb̄arpa rá ȳa. ³¹ Nε nu'b̄u mi gua'a bi 'ȳuspi bi mb̄oçpa a ra he x̄i het p̄ya, bi het'u yá hese mah̄on'a. Nε bi zix b̄ya ngue di cuatp̄u ja ra pont'i b̄u ndehnni.

Bi cuatp̄u ja ra pont'i ra Jesús

³² Nε nu'b̄u mi ts'utho da b̄om b̄u ja ra hnini, bin c'ath̄u b̄u n'da ran 'yoh̄u ra m̄engu b̄u Cirene, í Simón a. Nε bi t'ørpa ra ts'edi da duspa rá pont'i ra Jesús.

³³ Nε bi z̄om b̄u ja ra nyuni ẽmbi Gólgota b̄ya. Nu'a ra Gólgota in nde da ma "ra t'oh̄o nȳaxmu" a. ³⁴ Nε nub̄ya bi un'na n'da ra vino maūspi ra 'ȳẽthi x̄an ju. Nu'b̄u ya mí z̄a a ra Jesús, him bi nde bi zi.

³⁵ Nε nu'b̄u mi jua a bi cuatp̄u ja ra pont'i b̄ya, nu'u ȳu dof̄ui bi 'ȳot'a n'da ran t̄aha nangué rá he ra Jesús. Gue'a bi man'a ra p̄ongahȳa maya'b̄u ngue din ja 'b̄u mi 'ȳẽna: "Da mba ma dat'i a ma he nangué n'da ran t̄aha da 'ȳot'e."

³⁶ Nε mi hup̄u ȳu dof̄ui mi f̄ädi. ³⁷ Nε nub̄u rá ȳa a ra pont'i bi mba nt'o'ti b̄u ram h̄ma bi ma 'b̄e'a í ts'emba a ra Jesús, bi 'ȳẽn'a ra t'oh̄ni: "Nuna ra Jesús na, rá hmuts'ut'abi ȳu judío na."

³⁸ Nε bi mba ma cuatih̄u ra Jesús yoho ȳu b̄ẽ, 'da a n'da yá pont'i. Nε bi 'b̄ämp'u ja rán 'ȳei a n'da nε bi 'b̄ämp'u ja rá ḡaha a man'da. ³⁹ Nε nu ȳu j̄a'i mi thop̄u, bi zani, ⁴⁰ nε bi 'ȳẽmbi:

—Nu'i guí ẽna guí xo't' ra d̄anj̄a nε x̄o man hyupa thoho guí hȳoh mah̄on'a, 'b̄e'a guí øt' ya th̄a. Nu'b̄u majūani gue'e rá Ts'unt'u i Oj̄a, dami ç̄ap̄u ja ra pont'i, gan ȳan̄se, bi 'ȳẽn'u.

⁴¹ Nε'u ȳu hmumbäjä bi 'ȳuspi nε ȳu x̄änbate nij̄a, nε ȳu fariseo, nε ȳu d̄aç'ȳei, gátho ma nḡarpihe, din 'ȳẽmp'u:

⁴² —Bi ȳanba yá te u 'da, p̄e hingui s̄a din ȳan̄se ya. P̄e nu'b̄u majūani da guehna ma hmuts'ut'abih̄u, dȳu israelh̄u, s̄a xt̄an ḡase b̄u ja ra pont'i nε xcá ẽc'ȳeih̄u b̄ya. ⁴³ Bi ma, i ẽna i t̄op'ma rá m f̄äts'i Oj̄a, da z̄a da ȳan a Oj̄a ya 'b̄u, nguetho ya bi ma, guēse rá ts'unt'u Oj̄a na, bi 'ȳẽn'u 'b̄u mi 'ȳuspi.

⁴⁴ Nε'u ȳu b̄ẽ 'darb̄u bi guat'u bi zan a ra Jesús.

Bi du ra Jesús

⁴⁵ Nε nu'b̄u mi hyuxadi b̄ya bim 'b̄exui ra häi, nε jague'b̄u hyunde bi nequi mah̄on'a. ⁴⁶ Nu'b̄u mi ts'utho da z̄on a hyunde, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'ȳẽna:

—Elí, Elí, lama sabactani, bi 'ȳẽna ngue ra nde ra arameo.

Nu'a nam b̄oni: "Ma Oj̄a i, ma Oj̄a i, hanja gá hȳega thoho," bi 'ȳẽna.

⁴⁷ Nu'b̄u mi 'ȳo'a bi man ra Jesús 'da ȳu j̄a'i mi 'b̄äp̄u, bi 'ȳẽna:

—Nuna ran 'yoh̄u na, i mba't'a ra p̄ongahȳa Elías, mí 'b̄u 'b̄u maya'b̄u.

⁴⁸ Nε nu'a n'da mí 'b̄äp̄u 'bex bi mba bá h̄a n'da ẽna ra f̄anj̄o, bi d̄arp̄u ja ra vino nε bi nd̄oçta n'da ra xithi, nε bi 'ūaspa a ra Jesús, ẽmbi da zi. ⁴⁹ Nε bi 'ȳẽn'u mi'da mí 'b̄äp̄u:

—Dami hȳehmb̄u. O te guidí unhd̄u. 'B̄e gan nuh̄u 'b̄u ba ẽh ra Elías da ȳani, bi 'ȳẽn'u.

50 Ne xø bi mbafi nts'edi mahøn'a ra Jesús, ne 'bex bi du baya. 51 Ne nu'a ra ora a baya, nu'a ra 'bø't'e mi ndam bu man'da mbo ra danija bá fupu magats'i bi xet'i ne 'bexgue bi zøt'a häi. Ne bi 'yan ra häi baya, ne bi fø'i 'da yu do hønba go haru. 52 Ne pu ja yan 'yägui bi føh yu jado. Ne nu'bu mi dambeni ra Jesús, bi bøx'u 'da yu 'yεc'yei xi du, bi dambeni bu ja yan 'yägui u, 53 bi mba bu ra hnini Jerusalén u ne bi nu'u 'da yu ja'i u xi du. Pe hinga gätho yu pa.

54 Ne nu'bu mi du ra Jesús, ne nu'a ra hmudofai mí fá a ra Jesús, ne'u mi'da min 'yohu, 'bu mi nu di 'yan ra häi, ne'u gä mi'da bin ja, εmme bin su u, ne bi 'yεn'u:

—Majuani maha, rá Ts'unt'u Oja na ran 'yohu.

55 Ne mí 'bäpu njombu ts'u 'da yu xisu ngue man yüm fäts'ihu a ra Jesús 'bu män 'yohe bu ja ra 'yu, 'bu mambá nexhe bu Galilea. Mi 'bäpu u, nguetho mi nde da nu 'be'a da t'ørpa ra Jesús. Ne nu'u bi nu 'be'a gä bin ja. 56 Ne nu'a n'da mi 'bäpu, ra María Magdalena a; ne'a man'da ra María mi 'bäpu, ngue rá mbe ra Jacobo ne ra José; ne nu man'da ra xisu mi 'bäpu, gue'a rá mbe ra Jacobo ne ra Xuua, yá ts'unt'u ra Zebedeo u; ne'u mi'da yu xisu mi 'bäpu.

Bi mba nt'ägui a ra Jesús

57-58 Ne nu'a ra José, n'da ra membeti bu ra hnini Arimatea, bi mba bu 'buh ra Pilato 'bu mi ts'utho da yuh ra hyadi. Bi 'yädi da 'yäcpa rá ngøc'yei ra Jesús, nguetho mi εc'yei a. Ne bi manda ra Pilato baya din t'unni. 59 Nu ra José baya bi duspa rá ngøc'yei a ra Jesús ne bi mbärpa n'da ra 'bø't'e xan ho. 60 Ne bi gärpä ja rán 'yägui zεhe a ra José. N'da ra hyado xí manda xí mba nthεqui. Nu'bu mi gua'a bi gärpä, bi juaspä n'da ra xindo xan hyu bu ja rá goxthi ra hyado, ne bi mba baya. 61 Ne mi hupu ra María Magdalena, ne

man'da ra María mi hupu ja rá goxthi ra hyado.

Yu dofui bi mbäh ran 'yägui

62 Ne nu'bu mi hyax a ra pa ran ts'äya baya, xudi thoho bi mba u yu hmumbäjä ne yu fariseo, bá nu ra Pilato, 63 ne sä bi 'yεmbi:

—Ma ts'ut'abi ahe, dá bεmhbe man'da bi man'a ra hyäte 'bu him maní du, bi 'yεna: “Nu'bu ná hyupa ga thambeni bu 'bu u xøn du,” bi 'yεna. 64 Janangue'a xan ho 'bu gui pεhni to'o da mbäh ran 'yägui an hyupa, xøhma ba ε u yá xädi 'bu bin xui da gäcpa a rá ngøc'yei, ne da 'yεna bi dambeni baya. Man'da xan ts'o ra fεhni tengu a, xinda gue a bi mansε 'bu mi 'bui, sä bi 'yεn'u yu hmumbäjä ne yu fariseo.

65 Bi dā a ra Pilato baya, bi 'yεmbi:

—Sixhu u n'dan ne'ts'i ni dofui dá 'da'ahu. Dami cothu xan ho bu ja rá goxthi a ra hyado, ne njon da zā da xo't'i.

66 Ne bi mbähä u yu mbäjä ne yu fariseo, bi got'i xan ho a ra hyado ne bi mεpya, ne bá peng baya, bá copu yu dofui ngue da mbädi.

28

Bi dambeni ra Jesús

1 Ne nu'bu ya mi thoh ra pa ran ts'äya, xø rá mbädi ra semana, bi mba mxudi thoho u yoho yu xisu. Nu'a n'da ra María Magdalena ne'a man'da ra María. Nu'bu mí nets'i ní mba bu bí ja a ra hyado. 2 Ne nu'bu mí mba u, 'bexgue nts'edi bi 'yan ra häi mahøn'a. Nguetho bi 'yøt'a rám 'behni Oja xí zøpu 'bu mí 'uec'a ra do mi juaxpu ja rá goxthi ra hyado. 3-5 Ne nu'a rám 'behni Oja di fεxni tengu n'da ra huei. Ne nu rá he baya, xan t'axi tengu n'da ran nequi. Ne nu'u yu dofui 'bu mín nu a rám 'behni Oja εmme bin su, bi fet'i, ne nte sä da 'yøt'e, tengu'bu xi du. Nu'a rám 'behni Oja, mi hupu ja a ra

do xí 'ueque, ne bi 'yεmp'ɥ yɥ xisu 'bɥ mi zɔm bɥ:

—O guín suui. Dí pɔdi ngue guí hommi a ra Jesús xí cuatpɥ ja ra pont'i ɥ. ⁶Pε njo'oua, bi mba nsots'i tengu mi ma. Ba thohmi gui nuui ua mí 'bɛni, bi 'yɛn'a rá m 'bɛhni Ojɔ 'bɥ mi 'yεmp'ɥ yɥ xisu. ⁷Nuya, ní mbε 'dahmantho, gui xihmi yú xádi: “Bi dɔmbɛni bɥ 'bɥ ɥ xɔn du ya,” gui 'yɛnui. Nε nde'bɥ gátho ahɥ gui mbähä bɥ Galilea nε guerpɥ guin c'athɥ bɥ. Nε gue'a bá εcä ua ngue ga xi aui, bi 'yεmp'a rá m 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i.

⁸Nε bi bɔm bɥ ja ra hyado ɥ yɥ xisu, bin su nε xim midí johya. Bin tihi, bi mba bá xi ɥ yú xádi ra Jesús 'bɛ'a bi sifi. ⁹Nε bi zɛpɥ 'yu a ra Jesús ɥ yɥ xisu.

—Xíhats'i, bi 'yεmp'ɥ.

Nu yɥ xisu bɥya bin danyahmu nε bi hyɛp'ɥ yú gua, bi dɔnde bɥya. ¹⁰Nε bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guín suui, ní mbε ba xihmi ɥ ma cuhɥ, ní mbähä bɥ Galilea, ja nín tɔmhɥ bɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra fɛhni bi man yɥ dofɛi

¹¹Nε nu'bɥ mí mbenc'ɥ yɥ xisu, nɛ'ɥ yɥ dofɛi mí fäh ran 'yägüi bi mba bá xi ɥ yɥ hmumbäjä 'bɛ'a gátho bin ja. ¹²Bim pɛti yɥ hmumbäjä bɥya, nε yɥ dɔc'yɛi. Bi ma 'bɛ'a da zä da 'yɔt'e. Nε nubɥya xɔn ngu ra mbɛti bi un'ndɥ yɥ dofɛi ¹³nε bi 'yεmp'ɥ:

—Gui 'yεmhɥ: “Bá ε ɥ yú xádi 'bɥ min xui 'bɥ mán ɔhmbe, bi bɛp'a rá ngɔc'yɛi,” gui 'yεmhɥ, bi 'yεmp'ɥ. ¹⁴Nε nu'bɥ da 'yɔ'a ra ts'ɛt'abi ngue gán ɔhmɥ, nε da 'yɛna da zɥ ahɥ, nugähe dan yɔhe ga fäx ahe, bi 'yɛn yɥ hmumbäjä 'bɥ mi 'yεmp'ɥ yɥ dofɛi.

¹⁵Nε bi hyɔn a ra mbɛti ɥ yɥ dofɛi bɥya. Bi mba da 'yɔt'a bi sifi. Nε nu'a ra fɛhni bi man ɥ, xɔn ngu bi 'yɛc'yɛi ɥ ma mijudíohe dyɥ israelhe. Nε guexta'a ra fɛhni i man ɥ.

Yɥ xádi ra Jesús bi un yún t'ɛdi da mamp'a rá m hma

¹⁶Nε dá mbähmbe bɥ ra häi Galilea bɥya, dí 'dɛ'ma'da gähe, yú xädigähe ra Jesús. Nε dá sɔmhbe bɥ ja ra nyuni xí xije ra Jesús dan c'athe bɥ. ¹⁷Nε nu'bɥ má nuhe, dá εspahe a, pɛ nu'ɥ 'da him mí εc'yɛi gue gue'a. ¹⁸Nε bi hyäm bɥ dí 'bähmbe a ra Jesús nε bi 'yɛnje:

—Gátho ra ts'ɛdi bin 'dacä ga manda gátho ra ximhäi nε mahɛts'i, bi 'yɛnje. ¹⁹Janangue'a ní mbähä ya hɔnbɥ go harɥ 'bɥh yɥ jɔ'i gä na ndoho ra ximhäi, gui xihmbɥ da 'yɛc'yɛigüi. Nε nu'ɥ to'o di dácä yú mbɛi, gui xixyɔbahɥ nangue rá thuhu ma Ta, nε nangue rá thuhu rá Ts'ɛnt'ɥ, nε rá thuhu rá Hogandɔhi Ojɔ. ²⁰Nε gui xänbahɥ da 'yɔt'e 'bɛ'a gátho dá xi ahɥ. Nε guim bɛmhɥ dín 'yohɥ gátho yɥ pa asta gue'bɥ da guah ra ximhäi, bi 'yɛngähe ra Jesús bɥya.

MARCOS Ran ho ma'da'yo bi 'yo't' ra Marcos

Nu ra Xuua Nxixyaq bi ma mi ts'utho da zoh ra Hmu

¹Ja ua rá mbúdi ran ho ma'da'yo nangu'e a ra Jesucristo, rá Ts'unt'ú Ojã. ²Bin ja a mánt'o't'i 'bú maya'bú bú ja rá sòcuã Ojã 'bú mí 'yèna: Nugã ga pèhn'na n'da mam 'bèhni dim 'bet'o bú gni mba.

Nu'a da xih yú jã'i da dõp'e'e, bi 'yèmp'a rá Ts'unt'ú.

³Né'a ra pòngahyã Isaiás bi ma nguehna rá m 'bèhni 'bú mí 'yèna ngue:

N'da ra ja'i din yã nts'edi bú ja ra dãpo ngue da 'yèna:

“Damin sãhú ga simhbú ra hmu mi ts'utho da zòcuã,

Dami hoc ni mbúihú ga tòmhbú xún ho,” da 'yèna a mam 'bèhni, i èn Ojã, bi 'yèna ra Isaiás.

⁴Né gue'a ra Xuua bi 'yõt' ran xixyã bú ja ra dãpo bi man Ojã maya'bú. Nu ra Xuua bi xih yú jã'i din xixyã to'o di pãh yún 'yomfèni né da mba ma punbi yú ts'oqui búya. ⁵Gãtho yú jã'i mí 'búpú ra xèqui Judea, népú ra dãhnihi Jerusalén, bi zòm bú i òt' ran xixyã ra Xuua. Né nu'ú 'da bi pãh yún 'yomfèni né bi mam búya ngue hinguí hõ 'bè'a xí 'yõt'e. Né bi mba ma xixyãba bú ja ra dãthe Jordán ú búya.

⁶Nu ra Xuua mí he n'da ra mba-pahni án t'òt'e ngue yú xingu yú camello né mi ja rán gút'i ra xifani. Né hònt'ú yú t'ãxi nán sihme né ra t'afi t'asa dãpo. ⁷Né bi 'yèna:

—Ba èpú n'da man'da ja rá ts'edi xinda guecã, hin dí sũcã tengu a. ⁸Nugã xtã xixyã ahú nangu'e ra dehe thoho, pè nu'a di 'da'ahú rá Hogandãhi Ojã, bi 'yèmb yú jã'i a ra Xuua.

Bi mba ma xixyãbi ra Jesús

⁹Né nu yú pa bi 'yõt' ran xixyã ra Xuua, bi népú ra hnini Nazaret ra Jesús, ngue ra xèqui Galilea. Né bi zòm bú ra Jesús bin xixyã'a búya bú ja ra dãthe Jordán. Gue'a ra Xuua bi 'yõt' ran xixyã. ¹⁰Né nu 'bú mí bõxpú ja ra dehe búya 'bex bi nu bi xoh mahèts'i né bá çãh rá Hogandãhi Ojã, tengu n'da ra t'azú, bi zõpú 'bãh ra Jesús. ¹¹Né bi t'ò a n'da ra nde mahèts'i bi 'yèna:

—Ma Ts'unt'ú i, dadí huèc'i i né dín numanho i, bi 'yèna a ra nde.

Nu ra Jesús bi ts'ãp rá mbú bi ma'ueni

¹²Né nubúya nu rá Hogandãhi Ojã 'bex bi bènbi da mba bú ma'ueni a ra Jesús. ¹³Né nyote pa bim 'búpú né nyote xui. Né nu ra zìthu ra Satanás bi zãp rá mbú a ra Jesús gãtho yú pa bim 'búpú, né mí 'búhmbú bú yú zate. Pè bi mbãx'ú yúm 'bèhni Ojã mahèts'i a ra Jesús 'bè'a gã bi nu bú.

Nu ra Jesús bi du'mi bi man a rá mba bú ja yú hnini

¹⁴Yá xí jot'a fãdi ra Xuua Nxixyã 'bú mí bõm bú ra Jesús bú ra xèqui Judea, bi mba bú Galilea. Né bi mam bú ran ho ma'da'yo ngue 'bèpú dí manda rá ts'edi Ojã n'da. ¹⁵Né bi 'yèmb yú jã'i:

—Mí ts'utho da zòn ra pa di manda ua rá ts'edi Ojã, dami pãh nin 'yomfènihú, damin unsehú di manda ahú Ojã 'dahma din ja ahú ra te ma'da'yo. Gue'a bi man a ra Jesús 'bú mí 'yèmp'ú yú jã'i.

Ra Jesús bi zohni goho yú mbahuaq

¹⁶N'da ra pa mí 'yo bú a ra Jesús bú ndendãdehe t'èmbi Galilea. Né nubúya bi nu a ra Simón n'yoi rán 'yohú i Andrés a, mí ènxit'ã bú ja ra dãdehe ú, ngue yú 'bèfi yú mbahuaq ú. ¹⁷Ra Jesús bi 'yèmp'ú:

—Ba tenguai ga ja aui guí xihmi yú jã'i da 'yèc'yèigui tengu thoho bú

gní theui yu huq ngubu guí øt'ui, bi 'yemp'u.

¹⁸ 'Bex bi hyepu yú xit'a buya ne bi deni.

¹⁹ Ne ø bi thogui bin 'yo mi ts'u ne bi nu a ra Jacobo n'youi rán 'yohu i Xuua a, gátho u yoho yú ts'unt'u ra Zebedeo u. Mi hubu ja yú mbosa u, midi hoc yú xit'a. ²⁰ Ne ø bi xifi da den'du. 'Bex bi den'du buya bi zopu rá ta bu ja ra mbosa u buya ne yú mbeffi.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu min 'youi ra zithu

²¹ Ne nubaya nu ra Jesús bi yathu bu ja ra hnini Capernaum u xí tenni. Nu ra pa ran säya mí cæpu ja ra nijá ne mi xänba bu yu já'i.

²² Ne nu'u buya, emme bi hyonya thoho 'bu mí 'yø a bi man ra Jesús, nguetho bi xänbi xan ho ne hinga ngubu mí man u ma xänbate sehe ngue dyu israelhe, dyú judiohe. 'Bex gue bi bædi ja rán t'ædi ra Jesús. ²³ Ne mi 'bæpu n'da ran 'yohu n'youi ra zithu ne nts'edi bi mbah pæya, bi 'yæna:

²⁴ —'Be'a guí nde gui 'yørcæhe grá Jesús, grá mængu Nazaret. Ha gui juaje ye. Dí pædi gue'e rá Thahni i Ojå gue xan hotho, bi 'yæna.

²⁵ Pe nu ra Jesús bi dæmhyå ra zithu, bi 'yæmbi:

—Daman he, dami pøm bu ja rá mbæi na ran 'yohu, bi 'yæmbi.

²⁶ Nu ra zithu buya nts'edi bi huq'ts'a ran 'yohu, nts'edi bi mbafi, ne bi bøm buya. ²⁷ Gátho bi hyonya thoho u 'bæpu ne bin 'yæmzehe u:

—'Be'a nam bøn'a dí nuhu ya. 'Be'a ni 'da'yonxädi na, nguetho i ja rán t'ædi na i säh yu zithu ne i su u, bin 'yæmzehe u.

²⁸ Ne 'bexque 'dahmantho bi hman bu gátho ra häi Galilea 'be'a bi 'yøt'a ra Jesús.

Bi hoc'a rá suto ra Simón a ra Jesús

²⁹ Nu'bu mi bøm bu ja ra nijá a ra Jesús bi mbähä ra Simón, ne ra

Andrés, ne ra Jacobo, ne ra Xuua. Bi zømhbü bu rá ngu ra Simón. ³⁰ Ne nu'a rá suto ra Simón 'bem bu rá oi, i hemb ra pa. Ne bi si a ra Jesús. ³¹ Ne bi nu bu i 'ben'a ra xisu buya, bi benba rá 'ye ne bi xots'i. 'Bex bi bøn a ra pa, hin hapu xan'u, ne 'bex bi zä bi hoc yän sihme buya.

Ra Jesús bi hoqui xan ngu yu hyenni

³² Ne nu'bu mí yuh ra hyadi gátho u mi u bá ts'inba a ra Jesús bu mi 'bæi, ne u min 'yohu ra zithu bá ts'inbi. ³³ Bim peti bu ja ra goxthi gátho yu jå'i 'bæpu ja ra hnini. ³⁴ Gátho na ngu yu hyenni bi hoqui, ne bi hyønba thi yu zithu min 'yohu u 'da. Ne nu yu zithu, emme mi ndehma da ma to'o a ra Jesús, pe nu ra Jesús him bi japi din yå u.

Nu ra Jesús bi xänba yu jå'i bu ra xæqui Galilea

³⁵ Ne nu'bu mi ts'utho da hyax buya, bi ndants'a ra Jesús bi bøm bu ja ra hnini, bi mba bu ma'ueni bin yæui Ojå. ³⁶ Ne nu'bu mi hyats'i xan ho buya, bi mba ra Simón da hyoni, ne'u mi'da mi 'bæhmbü bi mbähä da hyomhbü ra Jesús. ³⁷ Pe nu'bu mí dím buya, bi 'yæmbi:

—Mbähä bu ja ra ngu nguetho gátho yu jå'i hon'a bu mahøn'a, bi 'yæmbi.

³⁸ —Hin'na, pe man'da xan ho 'bu ga mbähä bu ja mi'da yu hnini, nepu ga mangä bu mam hman bu, nguetho gue'a bá æcä ua a, bi 'yæn'a ra Jesús.

³⁹ 'Bex bi mbähä buya, bin 'yo gátho ra häi Galilea, bi man räm hman Ojå bu ja yu nijá ne bi hyøn'a thi yu zithu min 'yohu 'da yu jå'i bu bi thogui.

Bi hoc'a n'da ran 'yohu mi hemb ra t'axcåya

⁴⁰ Ne bi zøm bu n'da ran 'yohu bu 'bäh ra Jesús, i hemb ra t'axcåya. Bin danyahmu, bi 'yåp ra mate, bi 'yæna:

—Nu'bu ni pähä da zä gui hogui ts'u, bi 'yëmbi.

⁴¹ Bin yeh rá mbui ra Jesús, bi dä'a ra hyënni, ne bi 'yëmb baya:

—I jagä ra pähä da yän'a ya, bi 'yëmbi.

⁴² 'Bex bim 'be'u yu 'ya mi hëmbi. ⁴³⁻⁴⁴ Nu ra Jesús baya, nts'edi bi hecpi ne bi 'yëmbi:

—Nuya, njon gui xifi 'be'a dá øt'e'e. Ni mba, bán 'yupü 'buh ra mbäjä, gui un bu n'da ra 'bøts'e i man rán t'ëdi ra Moisés da hyäxpü n'da 'bu ya bi yän ra t'axca'ya, ne da fäh baya ngue bi zä i, bi 'yëmbi.

Ne bi xifi da mba baya. ⁴⁵ Pe nu ran 'yohu 'bu mi bøm bu bi mbädi ëmme mma. Ne bi xih yu jä'i 'be'a xi t'ørpe. Jannangue'a nu ra Jesús ya him bi zä da yärpu ja yu hnini ne 'yotho bu ma'uëni nguetho ëmme bi muns yu jä'i 'bu i cärpu ja ra hnini. Pe guehma xun ngu yu jä'i mi zøm bu hapu mi 'yo ngue høn bu go hapu ni nets'i.

2

Bi hoc'a n'da rajä'i mi ts'a rá jä'i

¹ Nu'bu mi tho i ts'u 'da yu pa bi yut mahøn'a bu Capernaum ra Jesús. Nu'bu mí 'yoh yu jä'i ngue 'bäpu ja ra ngu, ² 'bexque xun ngu bi zøm bu yu jä'i gue'bu go mi yupü mbo ra ngu nepu thi. Nu ra Jesús baya, bi xih rám hman Oja u yu jä'i. ³ Ne nubaya, bi zøm bu 'da yän 'yohu i tu n'da ra hyënni ngue mí ts'a rá jä'i. Goho ma 'yohu u yun dute. ⁴ Ne hingui sä da thopu 'buh ra Jesús nguetho mi du bu yu jä'i. Janangue'a bi xø'ts'a n'da xequi ra 'bet'e, bi cämp'u a ra hyënni con rá 'beza. ⁵ 'Bex bi bah ra Jesús ngue mi pä u ngue i jase rá ts'edi, ne bi 'yëmp'a ra hyënni baya:

—Nu'i, n'yø, ni ts'oqui ya xam pun'ni i, bi 'yëmbi.

⁶ Ne nu'u 'da yu xänbate nija, mi hupu. Ne nu'bu mí 'yø'a 'be'a i man ra Jesús, ⁷ bi 'yënsë mbo yä mbui

n'da ngu n'da: “Xina, hanja ni man na tengua. Pe hingui numansu Ojä na, njo'o n'da ra jä'i da zä di punba yä ts'oqui n'da, hinda hønt'a Ojä,” bi 'yënsë yä mbui u. ⁸ Pe nu ra Jesús 'bexque bi bātho 'be'a mbëu u, ne bi 'yëmp'u:

—Hanja ngubu guím bëmhbu mbo ni mbuihu. ⁹ Ha guím bëmhbu ngue nte ni mba tho a dá xicä na ran 'yohu ngue rá ts'oqui ya xam punbi. Ha guím bëmhbu man'da xquí pämbu ngue i ja ma ts'edi 'bu ga xifi da ndants'i, da gax rá fidi din 'yo. ¹⁰ Pe nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, ga ut'ahu ya i ja man t'ëdi ua ja ra häi ngue ga punba yä ts'oqui n'da ra jä'i, jannangue'a ga japi din 'yo na ran 'yohu ya, bi 'yëu a ra Jesús.

Ne nubaya, bi 'yëmp'a mí ts'a rá jä'i:

¹¹ —Nu'i, dí xi i, ndants'i, cax ni fidi, ni mba ni ngu, bi 'yëmbi.

¹² Nubaya, 'bex bi ndants'i, bi gax rá fidi, bi bøm bu i ja ra ngu. Ne bi nu u gätho mi 'bäpu. Ne bi hyonya thoho u. Jannangue a bi 'yëspa Ojä u baya ne bi 'yëu u:

—Njam'bu xtá nuhu tengua bin ja ya, bi 'yëu u.

Nu ra Leví 'bex bi ðen'na ra Jesús

¹³ M'bejua baya xø bi mba mahøn'a bu ja ra ndendädehe a ra Jesús. Ne mi søm bu yu jä'i ne mi xänba bu u. ¹⁴ Nu'bu mí thopu 'bu a ra Leví, i hupu ja rá mexa gue'a ra hyäcahäi a. Nu'a ra Leví rá ts'unt'u ra Alfeo a. Nu ra Jesús baya bi 'yëmbi:

—Ba tengui.

'Bex bi ndants'a ra Leví baya, bi ðenni.

Jesús bin sihmehu yu ts'om'bäi

¹⁵ Ne bin sihmehu ra Jesús ne yä xädi bu ja rá ngu a ra Leví. 'Därpu bin sihmehu 'da yu ziyate hyäcahäi ne mí'da yu ts'om'bäi. Xun ngu mi 'bäpu nguetho xun ngu u ya

xí 'yɛc'yɛi a. ¹⁶ Nɛ nu'u 'da ma xānbatehe bɯ niɟa, yɯ fariseo ɯ, nɛ nu'bɯ mi nu ra Jesús nɛ yú xādi sihmehɯ ɯ yɯ ziyate hyaçahāi nɛ yɯ ts'om'bāi nɛ bi 'yɛmp'ɯ yú xādi ra Jesús:

—Hanja ngubɯ ɔt' ni Hmuhɯ. Hingui ho ɔt'a ngue i sihmehɯ yɯ ziyate hyaçahāi nɛ yɯ ts'om'bāi, bi 'yɛn ɯ.

¹⁷ Nu'bɯ mí 'yøh ra Jesús 'be'a bi man ɯ, bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ɯ im bɛnsɛ xɯn zaqui hingui honi to'o da mbāts'i, hinda hønt'ɯ i pɛʂɛ in zāman'ɯ i honi to'o da mbāx ɯ. Nɛ nugā bá ɛcā ga fāx ɯ i pɛdi ja yú ts'oqui, him bá ɛcā ga fāx ɯ im bɛnsɛ yɯ hocɟa'i, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɛ't' yún sihme

¹⁸ Nu'ɯ yú xādi ra Xuua Nxixyɟa nɛ yú xādi yɯ fariseo mí ɛ't' yún sihme ɯ. Nɛ bi zøm bɯ ɯ 'da bɯ mí 'bɯh ra Jesús ngue bi 'yänni nɛ bi 'yɛmbi:

—Hanja hingui ɛ't' yún sihme ɯ ni xādi nɛ i ɛ't' yún sihme ɯ yú xādi ra Xuua nɛ yú xādi yɯ fariseo, bi 'yɛn ɯ.

¹⁹ Ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti ngue ran thɟati 'bɯ mi ɟat'ɯ, bi 'yɛmbi:

—Pɛ nu'ɯ i 'bɯpɯ ja ran thɟati hin da du yú mbɯi nguetho 'bɯpɯ a ran 'yohɯ din thɟati. Hin da 'yɛna ngue hin din sihme ɯ. ²⁰ Pɛ da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yohɯ nɛ ja da 'yɛ't' yún sihme bɯya, bi 'yɛn a ra Jesús. ²¹ Nɛ nu'a din xā ɯ ma xādigä hin da bømanho 'bɯ nɛ'a ra nyomhma da ɟɛn ya, tengu thoho ra naxca 'bø't'e hin da zā di 'bø't'a ra 'ya'bø't'e nguetho da xɛ thoho mahøn'a. ²² Nɛ ngutho a ra vino ma'da'yo hin da zā da sirpɯ ja ra 'yambot'asɛi nguetho nu'a ra vino ma'da'yo da ɟɛn 'bɯ da sirpɯ nɛ dim fān a ra vino bɯya, gātho 'da dín ts'ontho bɯya. Nu'a ra vino ma'da'yo i pa nsi't'i bɯ ja yɯ mbot'asɛi ma'da'yo, pi 'yɛn'a ra Jesús 'bɯ mí ɟadi.

Bi t'ɛmbi i ɔt' ra 'befi ɯ yú xādi ra Jesús a ra pa ran ts'äya

²³ Nɛ nu'a ra pa ran ts'äya bi mbähä yú xādi ra Jesús, bi thopɯ ja n'da rá huɟhi yɯ trigo. Nu yú xādi bɯya i toc yɯ trigo bɯ bi thogui.

²⁴ Nu yɯ fariseo bi nu 'be'a bi 'yøt'ɯ yú xādi ra Jesús nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús bɯya:

—Hanja ngubɯ i ɔt'ɯ ni xādiɯ ya nɛ i ma man t'ɛdihɯ hin dam pehmbɯ a ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn'ɯ yɯ fariseo.

²⁵ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Ha hin guí nu bɯ ni søcuɟhɯ ngue nɛ ra David bi mbesta rán t'ɛdi Oɟa 'bɯ n'dandɟi 'bɯ min tumanthuhu bɯ bin 'yo nɛ ɯ min 'yohɯ.

²⁶ Janangue'a bi yɛrpɯ ja rá ngu Oɟa nɛ bi zihɯ bɯ yɯ 'bøxthuhme. Pɛ him mi sä xtán zi ɯ nɛ hønt'ɯ yɯ mbäɟa i sä da zi ɯ. Nɛ nu ra Abiatar, ra hmumbäɟa bɯ a, bi 'yɛmp'ɯ.

²⁷ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Í ts'än'na ra pa ran ts'äya nguetho bi ndep yɯ ɟa'i hin ɛ dín ɯnbi, hin í ts'änni ngue da mba nts'upi. ²⁸ Nɛ nugā ngue dán ɟa'igä ua ja ra ximhäi, drá hmugä nɛ i ja man t'ɛdi gam mangä 'be'a da 'yøt' yɯ ɟa'i ra pa ran ts'äya, bi 'yɛn a ra Jesús.

3

Bi hoc'a n'da ran 'yohɯ him mi sä di juɟn rá 'yɛ

¹ Nɛ nu ra Jesús bɯya bi yɛrpɯ ja ra niɟa mahøn'a. Nɛ mí 'bɯpɯ n'da ran 'yohɯ him mi sä di juɟn rá 'yɛ.

² Nɛ mi 'bɯpɯ 'da di ɟxtho ra Jesús 'bɯ di hocpa rá 'yɛ ran 'yohɯ. Nɛ nu'bɯ da nu di hocpi di yɟp pɯya nguetho ra pa ran ts'äya a. ³ Pɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ran 'yohɯ:

—Ndants'i, gam 'bähñɯ made i 'bɯh yɯ ɟa'i, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nubɯya, bi 'yän'dɯ 'bɯpɯ nɛ bi 'yɛmp'ɯ:

—Dami xijɯ ya 'be'a xɯn ho da t'øt' 'bɯ ra pa ran ts'äya. Ha da t'øt'a

n'da ran ho uague da t'ot'a n'da ran ts'o. Ha xən ho 'bɛ da yənba rá te rá mijá'iuí n'da, uague xən ho 'bɛ da hyaçpa rá te rá mijá'iuí n'da.

Pe nu'u hin'yɛ 'be'a sä dí ðati. ⁵ Nu ra Jesús bi hyanman'u yɛ já'i bɛya nɛ bi zɔt rá mbɛi nguetho hin'yɛ ran hocjá'i ɛ. Nubɛya bi 'yɛmp'a mi ɛ rá 'yɛ:

—Dami juən ni 'yɛ.

Nɛ 'bex bi juən rá 'yɛ bɛya, bi go-manho. ⁶ Bi bɔn yɛ fariseo bɛya nɛ in cue. Bin yáɛ mahɔn'a ɛ yán sɛihɛ ngue mi ten ra Herodes, nɛ mí hon ɛ 'bɛpɛ dí hyo a ra Jesús.

Xən ngu yɛ já'i bim peti bɛ ja ra ðáðehe mahɔn'a

⁷ Nu ra Jesús bi 'uegue bi mbähä yá xädi bɛ ja ra ðáðehe nɛ xən ngu yɛ já'i mi 'bɛpɛ ra häi Galilea bi ðenthoho. ⁸ Nɛ ɛ yɛ mɛngu bɛ ja ra häi Judea, nɛpɛ ra hnini Jerusalén, nɛpɛ ra häi Idumea, nɛpɛ 'dan-guadi ra Jordán, nɛpɛ ra xɛqui Tiro nɛ Sidón, bi 'yɔ ɛ 'be'a gätho bi 'yɔt'a ra Jesús. Janangue a gätho bi zɔm bɛ mi 'bɛ a. ⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'u yá xädi:

—Damin säɛ, gui jomhbɛ n'da ra t'ambosa nɛ ja ra ðehe, bi 'yɛmp'u.

Nɛgbɛ bi xifi nguetho i nu man'da man'da ní zɔntho yɛ já'i nɛ nu'bɛ bin ðɛ bɛ yɛ já'i da hyuxpɛ ja ra mbosa ra Jesús bɛya. ¹⁰ Nguetho ya xí hoqui xən ngu yɛ hyɛnni, janangue a ðin tɔnthoho ɛ yən zäman'u in ðe da bɛnba rá pahni ra Jesús ngue mi pɛ ɛ, hɔntho ga thärpa thoho rá pahni 'bex gue da yəngui, mi ɛn'u. ¹¹ Nɛ nu'u min 'yohɛ ra zɪthu bin ðanyahmu bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ mbafi, ɛn ɛ:

—Nu'i gue'e rá Ts'ant'u i Ojɛ, bi 'yɛn ɛ.

¹² Pe nu ra Jesús nts'edi bi hɛcpa ɛ nguetho hingui ðepe gue'u yɛ zɪthu dí bɛ ɛ yɛ já'i gue gue'a rá Ts'ant'u Ojɛ a.

Ra Jesús bi huahni 'de'mayoho yá xädi

¹³ M'bɛjua bɛya bi guam bɛ ja ra nyuni a ra Jesús. Nubɛya bi zohn'dɛ 'da yá xädi nɛ nu'u bi mba bɛ 'bɛh ra Jesús ɛ bɛya. ¹⁴ Nɛ nubɛya bi huahn'dɛ 'de'mayoho, bi zänni ðin 'yohɛ ngue da zä da mbɛhni da xih yɛ já'i rá m hman Ojɛ. ¹⁵ Nɛ bi un yá ts'edi ði hoc yɛ hyɛnni nɛ da hyɔn a thi yɛ zɪthu n'yohɛ 'da yɛ já'i. ¹⁶ Bi zänna ra Simón, nɛ bi zänbi dí huti ra Pedro a. ¹⁷ Nɛ ra Jacobo nɛ'a ra Xuua rán 'yohɛ na ra Jacobo. Gätho yoho yá ts'ant'u ra Zebedeo ya. Nɛ bi zänba yán sɔspathuhu Boanerges, i ðe da ma tengu n'da ra ngäni. ¹⁸ Nɛ'a ra Andrés bi zänni, nɛ ra Felipe, nɛ ra Bartolomé, nɛ ra Mateo, nɛ ra Tomás, nɛ man'da ra Jacobo ngue rá ts'ant'u ra Alfeo, nɛ ra Tadeo, nɛ man'da ra Simón, t'ɛmbi ra cananista. ¹⁹ Nɛ ra Judas Iscariote gue'a ði ðä a ra Jesús. Nɛ nu'bɛ mí gue'a bi un yá ts'edi ɛ, bá ɛh yá ngu.

Bi t'ɛmbi in 'youi rá ts'edi ra zɪthu a ra Jesús

²⁰ Nɛ xɔ bi zɔm bɛ xən ngu yɛ já'i mahɔn'a xɔ him mi pongui ðin sihme ts'u ra Jesús nɛ yá xädi. ²¹ Nu'bɛ mí 'yɔ ɛ yá mɛni ra Jesús 'be'a gätho i ot'a, ɛmbi in ɛt'i, nɛ bá ɛ ɛ bi zɔm bɛ 'bɛh ra Jesús i ðe da zits'i.

²² Nɛ nu yɛ xänbate nijɛ xpí 'yɛ a Jerusalén, sä ɛn ɛ n'youi ra zɪthu ra Jesús, nɛ ɛn ɛ nangue rá ts'edi yá hmu ra zɪthu gue'a ní zä i hɔn a thi yɛ zɪthu ra Jesús, sä bi 'yɛn ɛ yɛ xänbate nijɛ.

²³ Nu'bɛ mí bɛh ra Jesús 'be'a bi man ɛ, bi zon'dɛ bɛya nɛ bi xih yən t'uti da bɛði hinga gue'a man ɛ. Bi 'yɛmp'u:

—Hin da zä a ra zɪthu ðin sɛsɛh yá minzɪthuhɛ, nɛ xtí 'bɛtho rá ts'edi. ²⁴ Tengu n'da ra ts'at'abi bɛ ja ra hnini hingui sä da hyá rá

ts'edi 'b_u din s_usch_u u y_u j_a'i. ²⁵ N_e ngutho n'da ra ngu 'darpu 'b_uhmb_u y_u ts'ant'_u n'da ran 'yoh_u da guase u 'b_u hinga 'dat'a im b_eni. ²⁶ Ngutho u y_u z_ithu 'b_u xt_in s_usch_u y_u hmu, xtan guase u 'b_u hinga 'dat'a im b_en'_u, bi 'y_en'a ra Jes_us.

²⁷ N_e x_o bi xih man'da ran t'uti nangue 'be'a bi 'y_orpa ra z_ithu, bi 'y_embi:

—Njon da z_a da y_arpu ja r_a ngu n'da ran 'yoh_u i ja r_a ts'edi gue'b_u hinga m'bet'o da thu't'i. P_e nu'b_u ya bi thu't'i, hingui h_ei da th_aspi 'be'a g_atho i pes' p_aya, bi 'y_en a ra Jes_us.

²⁸ P_e majua_{ni} d_i xi ah_u h_ont'a go ma ts'oqui bi 'y_ot' y_u j_a'i da mba ma punbi 'b_u da hyon ra punbi, n_e h_ont'a go ma ts'ore bi ma. ²⁹ P_e nu'u to'o im man ra ts'ore nangue r_a Hogand_ahi Oj_a nj_am'b_u da z_a da mba ma punbi u, da nu ran unbi g_atho y_u pa maza_i, bi 'y_en a ra Jes_us.

³⁰ Ngub_u bi xih y_u x_anbate nija ra Jes_us nguetho bi 'y_en'_u hinga gue'a r_a ts'edi r_a Hogand_ahi Oj_a in 'youi ra Jes_us, ngue mi h_on a thi y_u z_ithu.

Ra Jes_us i _embi r_a mbe n_e y_un 'yoh_u u i _ot' r_a p_ah_a Oj_a

³¹ N_e nub_uya b_a _es_e r_a mbe ra Jes_us n_e y_un 'yoh_u. P_e m_i 'b_atho b_u thi nguetho him bi z_a bi y_at'a mbo. N_e bi xi u 'b_arpu mbo:

—Xihmi ts'_u ra Jes_us ngue d_in zohnd_ahe ua thi, bi 'y_emp'_u.

³² N_e nu'u 'darpu m_i huhmb_u ra Jes_us bi 'y_emp'_u b_uya:

—'B_arpu thi ni mbe n_e nin 'yoh_u, i hon a i 'na.

³³ Nu ra Jes_us b_uya bi d_at'_u:

—Ga xi ah_u te'o a ma mbe n_e man 'yoh_u.

³⁴⁻³⁵ N_e bi hyant'_u 'darpu huhmb_u b_uya, n_e bi 'y_ena:

—'B_ucua ya ma mbe, n_e man 'yoh_u, nguetho h_ont'a go te'o da 'y_orpa r_a p_ah_a Oj_a, gue'a man 'yoh_u a, n_e gue'a man ju a, n_e gue a ma mbe a, bi 'y_emp' b_u m_i d_adi.

4

Ran t'uti ra mbomhmud_a

¹ N_e x_o bi x_anba y_u j_a'i mah_on'a b_u ja ra ndend_adehe a ra Jes_us. N_e _emm_e x_an ngu y_u j_a'i bim petih_u b_u. Janangue'a bi y_arb_u ja ra t'ambosa bi d_an i ts'_u b_u ja ra ndenthe. Nu y_u j_a'i bi gop_u ndenthe b_uya. ² Nu ra Jes_us b_uya x_an ngu y_un t'uti bi xih y_u j_a'i 'b_u m_i x_anbi, n_e bi 'y_ena:

³ —'Y_ohmb_u ts'_u ran t'uti ga xi ah_u ya. Nu'a n'da ra u_ahi bi mba b_a pon y_u hmud_a. ⁴ N_e bi zo 'da b_u 'yu. Nub_uya b_a _eh y_u doja bi jua'a nts'a y_u hmud_a x_i zo b_u. ⁵ Nu'u m_i'da y_u hmud_a bi zo b_u ja y_u ndaxnado n_e ts'utho ra h_ai b_u. Janangue'a 'bex bi b_ox_a n'dihi. ⁶ P_e nu'b_u mam b_a p_ox ra hyadi 'bex bi 'yot'_u nguetho hin hap_u s_a da mba y_u 'y_u. ⁷ Nu'u m_i'da bi zo b_u ja y_u d_apo, bi b_ots'e p_egue bi gom' y_u d_apo, n_e nte bi nd_o'_u. ⁸ P_e nu'u m_i'da b_uya bi zo b_u ja ra h_ai x_an ho. Bi b_ots'e n_e bin te, n_e bi nd_ogue. Nu'u 'da 'd_ate ma'det'a bi nd_ogue, nu'u 'da hy_ate, nu'u 'da n'da ciento bi nd_ogue ngue n'da 'b_ai, bi 'y_en a ra Jes_us.

⁹ N_e x_o bi 'y_emp'_u y_u j_a'i:

—H_ont'a go to'o ja y_u z_agu bi 'y_o a d_a ma, bi 'y_embi.

Hanja i xih y_un t'uti y_u j_a'i a ra Jes_us

¹⁰ Nu'b_u m_i 'b_us_eh_u 'de'ma yoho y_u x_adi ra Jes_us n_e'_u m_i'da y_u 'y_ec'y_ei, bi xifi da xi u 'be'a na mb_on a ran t'uti bi ma. ¹¹ Nu ra Jes_us bi 'y_emp'_u b_uya:

—Gue'ah_u bi ja ah_u gui p_ahmb_u a him mam f_adi mam 'bet'o ngue 'b_er_u n_i manda r_a ts'edi Oj_a. P_e nu'u y_u j_a'i thoho gue'u da s_anba y_un t'uti, ¹² madague da nu p_e hin da 'y_orpa masu 'be'a da nu, n_e madague da 'y_ode p_e hin da b_adi 'be'a n_i mba a, n_e hin da b_eni di p_ah y_u mb_ui ngue da hyon ra punbi, bi 'y_en'a ra Jes_us.

Rán theui a ran t'uti a ra mbomh-mudä

¹³ Nε xø bi 'yεmp'ε mahøn'a:

—Nu'bu hin guí pähmbu 'be'a na mbøn'a ran t'uti dá mangä, ha da zä gui pähmbu gätho mi'da ga xi ahε 'bu. ¹⁴ Nu'a na mbøn'a dá mangä, nu'a ra uähi que'a bá man ráh hman Ojä hønbu go hapu. ¹⁵ Guehya bi zo bu ja ra 'yu na mbøni bi 'yømanho ráh hman Ojä ya. Pε nu ra zithu 'bex bi japi bi pumbəni a ram hma bi sifi. ¹⁶ Ximangutya bi zo bu ja yu ndaxnado na mbøni bi 'yøh ram hma nε bin johya. ¹⁷ Pεgue hinga gätho rá mbui bi bəni. Janangue'a nu'bu bi nu yun εcpi nε yun unbi nangue ráh hman Ojä him bi hyät'i, 'bex gue bi zu nε bi 'uegue. ¹⁸ Nε nuya bi zo bu ja ra dapo na mbøni bi 'yømanho ram hma ¹⁹ pε εmme di ho ra ximhäi nε ra mbeti i hä't'i, nε di ho da 'yøt' yú pähä zεhε. Tengu'bu bi gomba ram hma, nε hin di japi din te yú mbui. ²⁰ Pε nuya bi zo bu ja ra häi xun ho, na mbøni bi 'yømanho ráh hman Ojä, bi hyani, nε bin te yú mbui xun ho, nε bi xant'a ram hma xun ho, tengutho yu hmudä, gue bi ndø'a 'däte ma'det'ε 'da, nε hyate ε 'da, nε n'da ciento ε 'da, bi 'yεmp'ε yú xädi 'bu mi xifi 'be'a na mbøn'a ran t'uti bi ma.

Gätho him mam fädi da zøni da fädi

²¹ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Nu'a mam hmangä nts'änni gätho yu jä'i da 'yøde, tengu n'da ra nyot'i nts'änni di yot'i gätho bu mbo ra ngu, hingan ts'änni da mba ma cü'ti bu ja ra 'bihuanza o ra 'bit'ots'i. ²² Nguetho gätho 'be'a him mam fädi da zøni da fädi, nε gätho 'be'a him midí nεqui da zøni da hnu. ²³ Hønt'a go to'o ja yú zagu bi 'yø a dá ma. ²⁴ Nε nu'a di jamansu a i øde da badi xun ho nε Ojä di japi man'da xun ngu da zøni da badi. Pε nu'a hin ε di jamansu a i øde, pε nε'a

zi ts'ε mi pädi dim 'bedi, nε tengu ni t'eni gnán εmhbu gue'a dí t'εn'nahε, nε man'da mbongui thofo din 'da ahε. ²⁵ Din ja ahε tengu ram hma i εna: “Nu'a xun ngu i ja man'da xun ngu din t'unni pε nu'a ts'utho i ja man'da da thənba a.”

Rán t'uti ra hmudä i te

²⁶⁻²⁷ Nu ra Jesús bi 'yεmp'ε mahøn'a:

—Nuya di manda ua rá ts'edi Ojä madague'bu hin di nεqui, tengu thofo n'da ra hmudä 'bu bi du a n'da ran 'yohu, madague'bu hingui nu Hague ám bøts'e pεgue i pädi da bøts'e, nte im bεntho. ²⁸ Nguetho nu'a ra häi dí tεse yu thuhu a. Nu'bu bi mbui bi bøts'e, yu paxi thofo, m'bejua buya da ndøh yú daxi, nε nubuya din thə ε. ²⁹ Nε nu ran 'yohu buya da xoqui nguetho bi zøn ra ora da 'be'ts'i, bi 'yεn a ra Jesús. In jabu rá ts'edi Ojä ngue di manda ua nε njongui nu Hague na te.

Ran t'uti rá hmudä ra mostaza

³⁰ Nε man'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús mahøn'a, nε bi 'yεmp'ε:

—'Bεpε dá bεmhbu Hague di manda ua rá ts'edi Ojä. Ga xi ahε n'da ran t'uti nangue'a. ³¹⁻³² In ja tengu n'da rá hmudä ra mostaza i pa m'boni, nε εmme zicue tho, εmme man'da zicue xinda gue mi'da yu hmudä, pε man'da i te xun ngu yú 'yε, xinda gue gä mi'da yu paxi nε xøgue sä da 'yøt' yú 'bafi yu doja bu ja yú xaha. Njabu rá ts'edi Ojä bu ni nεqui ngue di manda ua, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hanja bi xih yun t'uti ε yu jä'i

³³ Nε xun ngu mi'da yun t'uti bi xänba yu jä'i a ra Jesús 'bu mi xänbi tengu ya i hmangua, pε hønt'ε hingui hεi bu dá fädi bi xifi. ³⁴ Nε nte bi xih mi'da yum hma, hønt'ε yun t'uti bi xifi. Pε nu'bu mi 'busehu yú xädi bi xih puya 'be'a na mbøn'ε yun t'uti bi mam bu 'buh yu jä'i.

Bi xifi din hε ran dahi ra Jesús

³⁵ Nu 'b_u mín de b_uya nu ra Jesús bi 'y_emp' _u yá xádi:

—Nuya ga thohmb_u n_u 'dan-guadi ra d_adehe, bi 'y_emp' _u.

³⁶ Ne nub_uya bi xih y_u j_a'i da mbeng b_u yá ngu. Nu yá xádi b_uya bi 'yon a ra mbosa mi huh_u ra Jesús, bi mbähä b_uya. Ne x_un ngu mi'da y_u j_a'i bi d_en_ni ngue bi hyuse yá mbosa _u. ³⁷ Ne nu'b_u ya i 'yo b_u ja ra dehe ne nts'edi ran d_ahi bin ja, ne bi donts' ra dehe ra mbosa ne mi ts'atho xtán yudi. ³⁸ P_e nu ra Jesús mi hunh ra huhni, ne mi a_ru ja ra mbosa. Nu yá xádi bi 'yá ra Jesús ne bi 'y_embi:

—Xänbate i, ha nte guím b_eni ne nde ga tuh_u, bi 'y_emp' _u.

³⁹ Bi ndants'a ra Jesús b_uya ne bi 'y_emp'a ran d_ahi ne a ra dehe:

—Daman h_e, bi 'y_embi.

'Bex gue bin h_e ran d_ahi ne ra dehe b_uya him mam bi 'y_ani.

⁴⁰ Nub_uya, bi 'y_emp' _u yá xádi:

—Guín suh_u nguetho ts'atho guí _e'y_eigah_u.

⁴¹ Nu yá xádi b_uya bi zu a ra hmu, ne bi hyonya thoho a bin ja. Bin 'y_emzehe n'da ngu n'da _u:

—'Be'a di 'y_et'ui na ran 'yoh_u, ne ya 'bex gue in h_e a ran d_ahi ne ra dehe di hecpi.

5

Ra Jesús bi hyønba thi y_u zithu a ra m_engu b_u Gadara

¹ Nub_uya nu ra Jesús ne yá xádi bi zøm b_u 'danguadi ra d_adehe nub_u ja ra häi Gadara. ²⁻⁶ Ne mi 'b_ur_u n'da ran 'yoh_u min 'youi y_u zithu. Nu'a mi z_am b_u ja ran 'yäg_ui, ne njo'o to'o mi sä da z_am_i nguetho gä i x_ecthoho y_u cadena mi pa nthät'i. X_un ngu y_u ñidi bi thurpa yá 'y_e ne yá gua nangue y_u cadena, p_e gätho i x_ecthoho. Njon mi sä di hecpi. Gätho ra pa ne ra xui mi mbap_u ja ra d_apo o guerp_u ja ran 'yäg_ui, ne mid_i ünba z_ehe nguetho mi hezehe rá j_a'i nangue y_u do. Nu'b_u mí bøm b_u ja

ra mbosa a ra Jesús ne yá xádi, 'bex bá _e a ran 'yoh_u bin c'ath_u, bí 'y_er_u ja ran 'yäg_ui, bin d_anyahmu b_u 'bäh ra Jesús, bi d_ande, ⁷ ne nts'edi mbafi, bi 'y_ena:

—'Be'a guí nde gui 'yørcahe grá Jesús, rá Ts'ant' _u i Oj_a mah_ets'i. Nuya dí ä a ra mate hin gui ungahe, ⁸ bi 'y_en' _u y_u zithu 'b_u mi sifi da bøm b_u rá mbui ran 'yoh_u. ⁹ Ne nub_uya nu ra Jesús bi 'yän'n_u y_u zithu:

—'Be'a ní thuhu, bi 'y_embi.

—Ma thuhu “N'dan nets'igähe” ne _emme x_un ngu gähe, bi 'y_ena. ¹⁰⁻¹² Ne nts'edi dí ä a ra mate gue'b_u ga pømhbe hin gui p_engahe b_u n'danni i ja y_u häi, dami 'yørcahe ra mate gui p_engahe n_u 'b_uh y_u ts'adi ga c_uthe n_u, bi 'y_en' _u. Nguetho hinga yatho mí 'yo _u y_u ts'adi x_un ngu, mi sapaxi b_u.

¹³ Nu ra Jesús ya bi un ran t'edi da y_ur_u 'b_uh y_u ts'adi. Nu'b_u mí y_ur_u ya 'bex bán tih y_u ts'adi bá c_ar_u ja ra nguani _u 'bex bi y_ur_u ja ra dehe _u, ne gä bi du b_u _u b_uya. Mb_e yo mahu_ahi i jua _u.

¹⁴ Nu _u y_un 'yoh_u mid_i jamansu y_u ts'adi, 'bex bi 'da 'b_u min nu 'be'a bi 'yöt' _u y_u ts'adi. Bi mba bá mam b_u ja ra hnini n_er_u hu_ahi a bin ja. 'Bex bi mba y_u j_a'i b_uya da nuse _u 'be'a bi man _u yá mbädi y_u ts'adi. ¹⁵ Nu'b_u mí zøm b_u, bi nu i hup_u a ran 'yoh_u mad_i ünba ra zithu, ya xí zä ne i he rá zi pahni. _emme bi mbidi y_u j_a'i b_uya. ¹⁶ Nu' _u xí nu y_u ts'adi, xø bi xifi x_un ho y_u j_a'i mahøn'a 'be'a xín ja. ¹⁷ Ne nub_uya, nu y_u m_engu b_u _emme bi 'y_ap ra mate ngue 'bex gue da bøn a ra Jesús b_u ja yá häi _u.

¹⁸ Bi mba da ndex ra mbosa a ra Jesús b_uya. Ne nu'a ran 'yoh_u xí ünba ra zithu _emme i nde da den'na ra Jesús gue 'darp_u din 'yoh_u. ¹⁹ P_e nu ra Jesús him bi un ran t'edi ne bi hecpi.

—Ni mba b_u ni ngu, ne gui xi _u nim 'b_uih_u ran ho bi 'yöt'a Oj_a ra

Hmu ngue bi huɛc'a i, bi 'yɛmp'a ran 'yohɛ.

²⁰ Nu'a min 'youi ra zɪthu bɔya, bi mba rá ngu. Bi dɛ'mi bi mam bɔ gátho ra xɛqui Decápolis 'bɛ'a xí 'yɔrpa ra Jesús. Nɛ gátho ɛ bi xifi bi hyonya thoho ɛ.

Ra Jesús bi 'yá'a rá t'ixu ra Jairo nɛ bi hoc'a n'da ra xisu mi hɛmb ra mbeji

²¹ Nɛ nu'bɛ ya mi zɔn ra Jesús bɛ ná 'danguadi ra dɔdehe, ɛmme xɛn ngu yɛ jɔ'i bim pɛti bɛ ndenthe mahɔn'a guɛpɛ bin sáya ra mbosa.

²² Bi zɔ'a n'da rá ngarbi ra nijá i Jairo a, bin dɔnyahmu bɛ ja rá gua ra Jesús. ²³ Nɛ ɛmme bi 'yáp ra mate, bi 'yɛmbi:

—'Yɔrqui ts'ɛ ra mate ga mbähä ba cäx ni 'yɛ ma t'ixu nguetho ɛmmei, janangue'a da yɔni nɛ hin da du, bi 'yɛmbi.

²⁴ Nu ra Jesús bi mbɛ bɔya, nɛ xɛn ngu yɛ jɔ'i bi dɛn'ndɛ, xɔgue bin dɛ bɛ ni mba ɛ. ²⁵ Nɛ bi zɛpɛ 'yu n'da ra xisu ná 'dɛ'mayon jɛya mi hɛmb ra mbeji. ²⁶ ɛmme xí nu ran ɛnbi nangue xɛn ngu yɛ 'yɔthebate xí 'yɔthe. Xi juadi gátho rá mbɛti mi ja, nɛ xingui ts'ɛ bi dɪts'i, xɔgue man'da ɛmmei. ²⁷ Pɛ nuya i hon a ra Jesús nguetho xí 'yɔ'am man yɛ jɔ'i ngue di hoqui hɔnt'a go 'bɛ'a man ɛ. Janangue nu'bɛ mi zɔdi 'bɛx bi yɛt'i nde bɛ ní mba ɛ, bi dárpa rá xɛthapahni ra Jesús bɔya. ²⁸ Nguetho mí ɛnɛ ra xisu, “Hɔntho ga thárpa rá pahni, ya da yɔngui,” mí ɛna. ²⁹ Nɛ nu'bɛ mi dárpa rá pahni ra Jesús 'bɛx bin hɛ a rá mbeji mí hɛmb bɔya. 'Bɛx bi bɔ a ra xisu ngue ya bi zä xɛn ho. ³⁰ 'Bɛx bi bɔh ra Jesús ngue bi hoc'a n'da ra jɔ'i rá ts'ɛdi 'bɛ mí dárpa rá pahni. Janangue bi nyɛ'a ra Jesús, bi hyɛt'ɛ yɛ jɔ'i min 'yohɛ nɛ bi 'yɛna:

—To'o bi dárca ma pahni, bi 'yɛna.

³¹ Nu yá xädi bɔya bi 'yɛmbi:

—Guín nuhma ɛmme dɛ ua yɛ jɔ'i, “To'o bi dárca ma pahni,” nɛ guí ɛna.

³² Nu ra Jesús i tɔ'mi da mansɛ to'o xí dárpa rá pahni. ³³ Nɛ nu ra xisu bɔya, bin su nɛ di fɛt'i nguetho pɔ a xí t'ɔrpe. Nɛ bi mba bɛ 'bäh ra Jesús bin dɔnyahmu bɛ ja rá hmi nɛ bi xifi gátho 'bɛ'a xí 'yɔt'e. ³⁴ Nu ra Jesús bɔya bi 'yɛmbi:

—Nu'i grá zi xisu, bi zä i nguetho gá 'yɛc'yɛigui. Ni mba da hyu ni mbɛi, him man di ɛn'a a gmi hɛmbi.

³⁵ Gátho na yɔui a ra xisu 'bɛx bi zɔpɛ mi'da yɛ jɔ'i bí 'yɛpɛ ja rá ngu a ra Jairo, bi t'ɛmp'a ra Jairo:

—Nu'a ni t'ixu ya bi du. Säti thoho man'da gadi pah na ra xänbate.

³⁶ Pɛ nu ra Jesús 'bɛ mí 'yɔ a bi man'ɛ, bi 'yɛmp'a ra Jairo bɔya:

—O di tu ni mbɛi, hɔntho gui 'yɛc'yɛi ngue majuyani i ja ma ts'ɛdi, bi 'yɛmp'a.

³⁷ Guehma bi thoh pɔya nɛ njom bi japi da dɛnni. Hɔnt'a ra Pedro, nɛ ra Jacobo nɛ ra Xuua rán 'yohɛ ra Jacobo, bi xifi da mbähä bɛ rá ngu ra Jairo. ³⁸ Nu'bɛ mi zɔm bɛ ja rá ngun a ra Jairo bɔya, bi nu ngue i zon'ɛ yɛ jɔ'i 'bɛpɛ, nɛ ɛmme di mbahni na ts'oni. ³⁹ Bi yɛrɛ mbo ra Jesús bɔya, bi 'yɛmp'ɛ 'bɛpɛ: —Hanja ɛmme gadi hɪhɛ na ts'oni. Nuna ra hmute hingui tu pɛgue i ɔha.

⁴⁰ Nu'bɛ mi 'yɔh yɛ jɔ'i 'bɛ'a bi man a, bi den thoho bɔya. Nu ra Jesús bɔya, bi 'yɛmp'ɛ yɛ jɔ'i:

—Dami pɔmhɛ thi, bi 'yɛmbi.

Hɔnt'a rá ta nɛ'a rá mbe ra hmute xí du nɛ yá xädi, bi yáthɛ ra Jesús bɛ 'bɛn a ra hmute. ⁴¹ Nu'a ra Jesús bɔya bi bɛnba rá 'yɛ a ra hmute nɛ bi 'yɛmbi:

—Talita cumi, bi 'yɛmbi. I nde da ma: “Nu'i grá hmute dí xi i, dami ndants'i.”

⁴² Nu'a ra hmute bɔya 'bɛx bi ndants'i nɛ bin 'yo. 'Dɛ'mayon jɛya mi pɛ'ts'a. Nu'ɛ bi yáthɛ mbo bi

hyonya thoho. ⁴³Nu'a ra Jesús b̄uya nts'edi bi 'yεmp'ɸ:

—Njon gui xihmbɸ 'be'a dá øt'ä, bi 'yεmp'ɸ. Ne nub̄uya bi 'yεmp'ɸ ra Jairo:

—Dami 'uɸn na ni t'ixu ya, bi 'yεmbi.

6

Ra Jesús bi zøm b̄u rá hninizεhe

¹Bi bøm b̄u ra Jesús b̄uya, bi mba b̄u ja rá hnini zεhe Nazaret. Bi mbähä yá xädi. ²Ne nu'a ra pa ran ts'äya, bi mbähä yá xädi b̄u ja ra niǰä. Nu ra Jesús b̄uya bi xänba b̄u yɸ jǰ'i. Nu'b̄u mi 'yøh yɸ jǰ'i a bi man'a ra Jesús, bi hyonya thoho ne din 'yεmzεhe ɸ:

—'Be'a nin xädi im man na. 'Be'a ni ts'edi i ja na, ngue i sä i øt' yɸn t'øt'e mixte na. ³Ha hinga guehna ra yaxi na, rá ts'ant'ɸ ra María. Ne yán 'yohɸ ra Jacobo, ne ra José, ne ra Judas, ne ra Simón, ne ɸ yán ju dí 'b̄uhmbɸ ua, bi 'yεn ɸ.

Ne bi ɸt' yá mb̄ui zεhe ɸ. ⁴Janangue'a nu'a ra Jesús bi 'yεmp'ɸ:

—Gätho yá pøngahyǰ Oǰä i hnumansu, pε hønɸu ja rá häizehe neɸu 'b̄uh yá meni, neɸu ja rá nguse hin-gui hnumansu b̄u, bi 'yεn'a.

⁵Ne hingui ngu yɸn t'øt'e bi 'yøɸu ngue xtá 'yut rá ts'edi. Hønt'ɸ zi yoho yɸn zäman'ɸ bi gǰx rá 'yε bi japi bi yǰn'ɸ. ⁶Ne bi hyonya thoho a ra Jesús nguetho him bi 'yεc'yεi ɸ ngue i ja rá ts'edi ɸ yá menguhɸ. Ne nub̄uya bi mba b̄u ja yɸ t'ɸhnihi jombɸ Nazaret, ne bi xänba b̄u ɸ yɸ jǰ'i.

Bi mbεhn'dɸ 'de'mayoho da mamp'a rá m hma

⁷M'bejua b̄uya bi xi ɸ 'de'mayoho yá xädi ngue da mba b̄u ja yɸ hnini. Ne 'da i yoho bi zänni, ne bi un yá ts'edi da hyø'n'a thi yɸ zǰthi in 'yohɸ ɸ 'da yɸ jǰ'i. ⁸⁻⁹Ne bi xi ɸ nte da hyǰx 'b̄u bi mba ɸ. Hønt'a n'da ra tøhø da hyǰts'i n'da ngu n'da ɸ. Ne hønt'ɸ yɸ

thixfani da 'yat'i. Xing yɸn ju'døzǰ, xing yɸn zedi da hyǰts'i, xing ra mbeti, ne xín da gǰx ɸ yoǰo'ts'i yá pahni.

¹⁰Ne man'da bi 'yεmp'ɸ:

—Hønɸu go hapɸ da mba ma säya ahɸ 'b̄u gá sømhɸu b̄u ja yɸ hnini, gam 'b̄uhmbɸ b̄u gue'b̄u go gá nexhɸ b̄u. ¹¹Ne nubɸ hapɸ gui sømhɸu ngue hin da zin ahɸ ne hin da 'yømanho a gui mamhɸu, dami pømhbɸ b̄u, dami huǰu ra häi ja ni xinguhɸ, ra hmεpya ngue gui sohmbɸ b̄u ɸ. Ne majuǰni dí xi ahɸ, nu'a ra hnini hin da zin ahɸ, man'da xɸn ngu ran ɸnbi da nu a 'b̄u bi zøn ra pa ran juǰnbi, xinda gue'a ra hnini Sodoma ne ra hnini Gomorra, bi 'yεmp'ɸ yá xädi.

¹²Ne bi bøm b̄u 'de'mayoho b̄uya, bi mba. Hønɸu go hapɸ bin 'yo bi xih yɸ jǰ'i di päh yán 'yomfēni nangue yɸ ts'oqui bi 'yøt'e. ¹³Ne bi hyø'n a thi xɸn ngu yɸ zǰthi mín 'yohɸ 'da yɸ jǰ'i ne xɸn ngu yɸn zäman'ɸ bi gox ra aceite ne bi japi bi zä ɸ.

Rán dǰte ra Xuua Nxixyǰ

¹⁴Mí ø a ra ts'ut'abi Herodes ngue mí man yɸ jǰ'i 'be'a mí øt'a ra Jesús b̄u mí 'yo, ne bi 'yεmb̄u b̄uya:

—Masque gue'a ra Xuua Nxixyǰ a bi dǰmbēni, janangue'a i øt yɸn t'øt'e ngue i uh rá ts'edi, bi 'yεna.

¹⁵Pε nu'ɸ 'da yɸ jǰ'i, mí εna:

—Ra Elías a ra Jesús.

Ne nu'ɸ 'da i εna:

—Ra pøngahyǰ tengu mi 'b̄uh maya'b̄u.

¹⁶Pε nu ra Herodes 'dat'a im ma, bi 'yεna:

—Gue'a ra Xuua Nxixyǰ a ngue dá manda da ts'εcpa rá 'yuga, masque bi dǰmbēni, bi 'yεn a ra Herodes.

¹⁷⁻¹⁸Nguetho guesε ra Herodes bi mbēnh'dɸ bá bεnt ra Xuua, bi du't'i ne bi got'a fädi. Nguetho in c̄ue ra Herodes 'b̄u mí t'εmbi hin-gui ho a bi 'yøt'e ngue xí zin a rá

'bepo. Ne nu'bu mí zin'a ra xisu, mi 'buhmi a ra Felipe. Ne nu'a ra Felipe, rán 'yohu zehé a ra Herodes. Ne nu ra xisu i Herodías a. Ne gue'a ra Xuua Nxixyá bin yaui ra Herodes, bi xifi hingui ho a bi 'yøt'e. Him bi 'yømanho ra Herodes buya, janangue bi manda dí cot'a fädi ra Xuua Nxixyá.

¹⁹ Ne a ra Herodías bin cue ne emme honi 'bepu dí hyo a ra Xuua. Pe him 'bex bi zá bi hyo. ²⁰ Nguetho nu ra Herodes mi paði ra hocja'i a ra Xuua, ne bi xi u ya mbängoxthi njon da japi da yarpu ngue di unba ra Xuua. Ne nu ra Herodes, ja'bu di manda bá ts'inba ra Xuua ngue i nde da 'yø i ts'u rá m hman ra Xuua. Ne bi 'yømanho tho madague'bu hinga gátho i paði 'be'a nam bøn'a i man ra Xuua.

²¹ Nu'bu mi zøn ra pa rá ngopa ra Herodes, nu ra Herodías buya bi dñi 'bepu dí hyo ra Xuua buya. Bi 'yøt'a n'da ra dñsihme ra Herodes bá si yám fäts'ihu, ne yá hmudofai ne'u ya ngurpi bu ja ra häi Galilea. ²² Nu'bu min sihme u bi yarpu rá t'ixu ra Herodías, bin nese a ra hmute. Nu ra Herodes ne u gä mi huhmbu bu emme bi numanhop rán hnei ra hmute.

—Nuya gui 'yäqui 'be'a gui nde gui 'yäqui, nugä ga 'da i, bi 'yëmbi.

²³ Ne xø bi 'yëmbi:

—'Yëc'yei Oja majuani ga 'da i 'be'a gui 'yäqui madague a gui 'yác made gátho 'be'a dí pe'ts'ä, bi 'yëmbi.

²⁴ Nu'a ra hmute buya bi bøn'i ne bi 'yän'na rá mbe ngue ra Herodías, bi 'yëmbi:

—'Be'a sä ga äpi, mbe.

Nu'a rá mbe buya bi 'yëmbi:

—'Yäp'a rá ya ra Xuua Nxixyá.

²⁵ Bi mbenga n'dihi ra hmute buya bi 'yëmp'a ra Herodes:

—Dí nde 'bexque guehya gui 'dac'a rá ya ra Xuua Nxixyá, gui cärc'a ra mbohi, bi 'yëmbi.

²⁶ Nu ra Herodes buya bi du rá mbai 'bu mi 'yø a bi man a ra hmute, pe hingui sä 'be'a da mam buya nguetho hupu ja ran sihme u xí 'yøde 'be'a bim ma ngue ya xi ma majuani di unni 'be'a da t'äpi.

²⁷ Janangue a guehma bi mbenhna n'da ra dofai bá hanba rá ya ra Xuua. ²⁸ Nu'a ra dofai buya bi mba bá secpa rá ya ra Xuua nubu ja ra fädi ne bá cät'a n'da ra mbohi, bi unna ra hmute buya. Nu ra hmute buya, bi unna rá mbe a rá ya ra Xuua. Ne gue'a bin ja 'bu mi du ra Xuua Nxixyá.

²⁹ Nu'bu mí 'yøh yá xädi ra Xuua ngue bi ts'epa rá ya, bá ε u, bi duspa rá ngøc'yei ne bi mba bi 'yäpu ja ran 'yägui buya.

Bi un ran ts'ihme cüt'a mahuqi a ra Jesús

³⁰ Nu'bu jam bá penc u yá xädi a ra Jesús, bi xifi 'be'a gátho xi 'yørupu bin 'yø, ne bi ma 'be'a gátho bi mam bu 'buh ya ja'i 'bu mi xih rá m hman Oja u. ³¹ Nu ra Jesús bi 'yëmp'u:

—Ga mbähä ts'u nu n'danni ngue dan säyahä ts'u nu, xøhma gui yähmbu, bi 'yëmp'u.

Nguetho xun ngu ya ja'i i søm bu, ní mba ne ní 'yëhe, ne xingui ts'u im bongui din sihme u. ³² Janangue a bi hyu ra mbosa u im bñi da zøm bu ma'ueni u gueru da zá dim 'buse u.

³³ Pe xun ngu mi'da ya ja'i bi hyant'a ra mbosa bu ni mba ne bi baði i hu bu ra Jesús. Ne bá nexpu ja yá hnini u, ne emme bin ti u ne 'yogua thohe ne m'bet'o bi zøm bu da zøn'a ra mbosa. ³⁴ Nu'bu mi gah ra mbosa ra Jesús ne yá xädi, bi nu xun ngu ya ja'i ya xí zøm bu, ne bi huëc'u ngue in ja tengu ya de'yo njo'o di jamansu. Ne 'bex bi du'mi bi xih ya ja'i rá m hman ra Jesús mahøn'a asta gue'bu go mín de. ³⁵⁻³⁶ Nu'bu mín de buya bi t'ëmp'a ra Jesús:

—Emme bin de ya, ne hinga nan sihme ya ja'i, dami penpu ja ya t'uhnini ya da dän ya hme bu

nguetho ma'ueni ua ne hin'y_u 'be'a da zi, bi 'y_en' u yá xádi.

³⁷ P_e nu'a ra Jesús bi 'y_ena:

—Gue'ah_u guí 'uimhb_u y_u ja'i, bi 'y_embi.

Ne bi 'y_en' u yá xádi:

—P_e ha guí _enje gua támhbe yociento ra hme _engue ga unhde y_u ja'i da zi, bi 'y_en' u. ³⁸ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp' u:

—Bá nuh_u b_u hangu y_u hme ja b_u.

Nu' b_u mí b_udi, bi 'y_embi:

—C_ut' a mhme ne yoho y_u hu_u ja ua, bi 'y_en' u.

³⁹ Ne bi xih p_uya:

—Dami xihmb_u y_u ja'i din säya nu i ja y_u 'bot' ei.

⁴⁰ Ne 'dar_u bi hyu u n' da ciento, ne 'dar_u bi hyu u mi yote ma 'det' a, ne njab_u bi 'y_ot' e gátho u mi' da.

⁴¹ Nu' b_u mi gan' u c_ut' a y_u hme ne u yoho y_u hu_u ra Jesús, bi nd_os mah_ets' i, bi 'y_ap rán j_api Oj_a ne bi x_en' u y_u hme. Ne u y_u hu_u b_uya. Nub_uya bi un' d_u yá xádi di darpa y_u ja' i. ⁴² Gátho bin sihme u 'b_ur_u ne bin niy_a x_un ho u. ⁴³ Ne nu' b_u mi jua' a bi p_et' u bi bongui, 'de' mayo 'b_ots' e bi yudi. ⁴⁴ Ne nu' u bin sihme c_ut' a mahu_uhi ma 'yoh_u u.

Ra Jesús bin 'yo max_ots' e b_u ja ra d_adehe

⁴⁵⁻⁴⁶ Nu ra Jesús b_uya bi xih yá xádi m' bet' o da mba u da z_om b_u ra hnini Betsaida, ne bi y_ut' a n' dihi b_u ja ra mbosa u b_uya. Nu ra Jesús him 'bex gue bi mba ne nu' b_u min 'y_ehmb_u gátho y_u ja' i, bi nd_ex_u ja ra nyuni bin y_aui Oj_a b_u. ⁴⁷ Nu' b_u min xui, ya i 'yo b_u ra mbosa b_u made ra dehe. Nu ra Jesús mi 'b_utho b_u bán ts' ogui. ⁴⁸ Ne nu' b_u mí hyant' u 'be' a _ot' u yá xádi, bi nu _engue x_un h_ei b_u ni 'yon yá mbosa nguetho di costa' a ran d_ahi a ra mbosa. Ne nu' b_u maguemb_u da hyax p_uya bá _eh ra Jesús b_u ní mba yá xádi, ba 'yo max_ots' e ra dehe. Ne nu' b_u mi z_udi _ena da mi' ts' a ra mbosa. ⁴⁹⁻⁵⁰ Nu' u yá xádi 'b_u mi nu

bi b_en' u: "N' da ra du i mba b_u," _en' u. Ne _emm_e bi mba u nguetho bin su. Nu' a ra Jesús bi 'y_emp' u:

—Guec_a o te guim b_emh_u. Damin johyah_u, bi 'y_emp' u.

⁵¹ Ne bi nd_ex_u ja ra mbosa b_uya. 'Bex bin h_e ran d_ahi, ne _emm_e bi hyonya thoho yá xádi 'b_u mi nu 'yo max_ots' e ra dehe ra Jesús, ne bin h_e n' dihi ran d_ahi. ⁵² Bi hyonya thoho nguetho him bi b_en' i 'be' a bi nu 'b_u mi 'uim' i c_ut' a mahu_uhi y_un 'yoh_u b_u ndenthe, nguetho hingana p_adi x_un ho u.

Ra Jesús bi hoc' u y_un z_aman' u b_u ja ra x_equi Genesaret

⁵³ Ne bi z_om b_u 'danguadi ra d_adehe b_uya, nub_u ra häi Genesaret, bi zop_u yá mbosa. ⁵⁴ Nu' b_u mi g_ap_u ja ra mbosa, gátho y_u ja' i bi b_udi gue gue' a ra Jesús. ⁵⁵ Ne nu y_u ja' i b_uya 'bex bi mba bá si y_u hy_enni, bi zix_u da thoh ra Jesús. Mi ox_u ja yá 'beza 'da, h_onb_u go hap_u ní nets' i. Ne nu' b_u mi thop_u ra Jesús b_u ja yá häi u, ⁵⁶ h_onb_u go hap_u bi thogui, o gue y_u t' ahnini o gue y_u d_ahnini, o gu_ep_u ma' ueni y_u hnini, ya xí 'bom b_u y_un z_aman' u. Ne gátho b_u bi thogui bi si a ra Jesús: "Mada h_ont' a ni pahni ga th_at' i i," bi t' _embi. Ne h_ont' a go to' o bi d_arpa rá ny_ampahni 'bex bi z_a b_uya.

7

Ra Jesús bi ma nda' a dí ts' onba rá mb_u i n' da ra ja' i

¹ Ne bi n_ex_u Jerusalén 'da y_u fariseo ne y_u x_anbate ni_a, bi z_om b_u mi 'b_uh ra Jesús. ² Ne bi nu u 'da yá xádi ra Jesús i sihme ne hin nin x_u' y_e tengu rán s_u' y_e bi z_anzehe y_un t' _etizehe u. Ne bi 'y_embi _ot ra ts' oquí u. ³ Nguetho nu' u y_u fariseo ne gátho mi' da ma mijudíohe _emm_e i tenda' u y_un t' _edi y_u d_ac' y_ei. Ne nu' b_u hin nin x_u' y_e tengu man y_un t' _edi, ya hin din sihme 'b_u. ⁴ Ne ngutho 'b_u xp_a mbenga täi, him 'bex gue i sihme, 'be din x_u' y_e x_un

ho tengu yán t'édizehé i ten'da. Ne man'da xán ngu yán sət'i i ten'da, tengu yán t'édi yá daç'yei. Yán sət'i ngue yá tasa, ne yá xaro, ne yá t'égui, ne yám 'be't'e yá t'ots'i. ⁵ Janangue nu yá fariseo ne yá xánbate nijá bi 'yánna ra Jesús:

—Hanja u ni xádi hingui ten yán t'édi yá daç'yei ne i sihmé ne hin nin xá'yé, bi 'yemp'u.

⁶ Bi daħ ra Jesús, bi 'yemp'u:

—Nu'ahú yoho nin 'yomfɛnihá, bi 'yemp'u. Ne majuani bi man ra Isaías nangueehú 'bú mim pɔngahya, bi 'yena:

Nuya yá ja'i nangue yá nde i ɛscagui, pɛ maxɔts'e thoho, hinga gátho mbo yá mbái im bɛngui.

⁷ Sāti thoho i ɛscagui nguetho hɔnt'u

yán t'édi zehé i xánba u mi'da, i ɛn Oja, bi 'yɛn a ra Isaías, bi 'yɛn a ra Jesús. ⁸ Gue'a gá 'yɔthú a nguetho gá hyehmbú yán t'édi Oja ne gá tenhdú yán nt'édi zehé yá ja'i nangue yán sət'i yá xaro, ne yá tasa ne xán ngu mi'da guí ɔthú, bi 'yemp'u.

⁹ Ne man'da bi xi u, bi 'yemp'u:

—Ne hɔnt'a ram fɛ'ts'i guí ɔthú nangue yán t'édi Oja, tengu 'bú nte di muui, nguetho hɔnt'u nin t'édi zehéhú guí nde guí tenhdú. ¹⁰ Gue'a gní festahú rán t'édi Oja bi xi a ra Moisés a guí ɔthú, nguetho nu a ra Moisés bi 'yena: “Guí numansu ni tahú ne ni mbehú” Ne man'da ram hma bi ma: “Nu'a to'o da zan rá ta o gue rá mbe, jatho da tho a.” ¹¹⁻¹² Pɛ nu'ahú 'dan'yo thoho guí mamhbú ngue guí ɛmhú hing ra ts'oqui 'bú bi yarba Oja a mi ja ngue xtá mbáx a rá mbe o gue rá ta n'da ran 'yohú. Ne hin gá xihmbú ngue him bi numansu yá ta 'bú ngubú bi 'yɔt'e. ¹³ Gue'a gní combahú ráh hman Oja a, nangue ni t'ɛç'yei zehéhú guí xánbahú mi'da yá ja'i. Ne xán ngu mi'da guí ɔthú, bi 'yemp'u yá fariseo a ra Jesús.

¹⁴ Ne nubúya bi zohni gátho yá ja'i bi 'yemp'u:

—Dami 'yɔhmbú, gátho ahú, ne dami paħmbú na ga xi ahú ya.

¹⁵ Hin'yú 'be'a da yarpu mbo rá mbái n'da, gue di ts'onba bú, pɛgue nu'a ní bɔm bú ja rá mbái n'da gue a dí ts'onba rá ja'i n'da a. ¹⁶ Hɔnt'a go to'o ja yá zagu bi 'yɔ a dí m mangá, bi 'yemp'u yá ja'i a ra Jesús.

¹⁷ Ne bi 'uepu 'búh yá ja'i a ra Jesús, bi mbáhú yá xádi bú ja ra ngu. Ne nubúya bi 'yán'dú yá xádi:

—'Be'a gue na mbɔn'a ran t'uti gá ma.

¹⁸ Ne bi 'yemp'u yá xádi búya:

—Ha ne ahú hin guí paħmbú a dá mangá. Ha hin guí paħmbú hin'yú 'be'a da yarpu mbo rá mbái n'da, gue hinga gue'a dí ts'onba bú a. ¹⁹ Nguetho nu'a 'be'a gátho i si n'da, hin din zam bú rá mbái n'da, pɛ da mba bú rá foho n'da ne da thoho a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Ngubú bi man ra Jesús i ndepe da fadi ngue xán ho 'be'a gátho i ja ua ngue da zi n'da. ²⁰ Ne mi ɛn'a ra Jesús:

—Nu'a ní bɔm bú rá mbái n'da ra ja'i, gue a dí ts'on'a n'da a. ²¹ Nguetho nubú ja yá mbái yá ja'i ní bɔm bú gátho yá ts'on'yomfɛni, ne'bú i 'yomt'ɛni thoho n'da, ne'bú di 'yomt'ɛniba n'da ra xisu ne i 'búh rá xisu, ne'bú i haçpa rá te rá mijá'iu. ²² Ne'bú ɔt' ram fɛ, ne'bú ɔt' ran ts'iyate, ne'bú nzai ɔt' ran ts'o, ne'bú i háte, ne'bú ra 'yasá o gue ran ts'eya, o gue yán c'ate, o gue yán 'yɛts'i, o gue'bú i ɔt'e tengu 'bú hin'yú rán 'yomfɛni n'da. ²³ Gue'u gátho ní bɔm bú yá mbái yá ja'i ne gue'u ní ts'onba yá mbái yá ja'i u, bi 'yemp'u yá xádi ra Jesús.

N'da ra xisu ngue hing yá judío bi 'yɛç'yei ra Jesús

²⁴ Nu'bú mi jua a bin yaħú yá xádi a ra Jesús, bi mbáhú bú ra xɛqui yá hnini Tiro ne Sidón. Ne nu'bú mi dñi hapú din sáya bi nde ngue njon

da bađi, pe njam'bu bi zä bin 'yağui. 25-26 Nguetho 'bex bi zom bu n'da ra xisu mi 'bu a n'da rá t'ixu min 'youi ra zithu. Bi zom bu ngue ya xí 'yöde nangué rá ts'edi ra Jesús. Nu ra xisu, hin ma mijudíohe a, ra mengu bu ra xequi Sirofenicia. Bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne nts'edi bi 'yap ra mate ngue da hyonba thi a ra zithu in 'youi a rá t'ixu. 27 Nu'a ra Jesús bi 'yembi:

—Hin nin säui ga ot'a a guim ma nguetho him ma menguhu. Tenguthoho bu ja n'da ra ngu hin rán sähu rá mbadi da t'in u yu t'u'yo, yá mbadi u go yu t'uhni, bi 'yembi.

28 Bi da a ra xisu buya:

—Majuani guim ma, gra Hmu, pe ne'u yu t'u'yo i sip yá xeni yu ts'ant'u i heru 'bimexa.

29 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a:

—Xun ho ngue ngubu gá beñi, janangue nu ra zithu min 'youi ni t'ixu ya bi böni. Ni mba ya.

30 Nu'bu mi zom bu rá ngu bi nu a rá t'ixu 'bem bu ja rá oi, ya xí 'ue a ra zithu buya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohu i gogu ne i 'bare

31 Ne bi bom bu ra häi Tiro a ra Jesús bi thotho bu ra hnini Sidón, neru yu hnini ra häi Decápolis, ne bi zom bu ja ra dadehe Galilea mahon'a. 32 Bá ts'inba n'da ra gogu ne i 'bare, bi t'ap ra mate ra Jesús da dospa rá ya a. 33 Nu'a ra Jesús bi zixa ra gogu bu ma'ueni ts'u nguepu njongui 'bu yu ja'i, ne bi dimba rá saha bu ja yá zagu, ne nu rá jini bi gospa rá jani. 34 Ne nubuya, bi ndots' mahets'i a ra Jesús ne bin ga'ts'i ne bi 'yena:

—Efata, bi 'yén a ra Jesús.

Nu'a i nde da ma: “Dami xoqui.”

35 Ne 'bex bi xoh yá zagu, ne bi xoh rá nde ne bin ya xun ho buya.

36 Nu ra Jesús buya nts'edi bi xifi njon da xifi 'be'a bi 'yörpe. Pe nu'bu mi sifi hin da ma pe man'da bi ma.

37 Ne gátho u bi xifi emme bi hyonya thoho u, ne bi 'yén'u:

—Xogue xun ho tho gátho i ot'a ra Jesús. Di jap yu gogu da 'yohnahya ne di japi din ya yu gore, bi 'yén u.

8

Ra Jesús bi un ran ts'ihme u goho mahuqi

1 Nu'u yu pa u, xun ngu yu ja'i bim peti mahon'a bu ma'ueni mi 'bu ra Jesús, ne nte mi ja bu 'be'a da zi, nguetho ma'ueni bu. Janangue a bi zohn'du yá xädi ra Jesús ne bi 'yemp'a:

2 —Nhuçcate tho yu ja'i nguetho ná hyupa dí 'buhmbu ua ya, ne hin'yu da zi. 3 Ne nu'bu ga perpu yá ngu yu ja'i ngue ban sihme bu masque da güent ra thuhu bu 'yu nguetho nu'u 'da yabu bá nets'i, bi 'yén a ra Jesús.

4 Bi da u yá xädi buya:

—Ma'ueni ua, haru da zä da thün a da zi ya 'buca.

5 Nu ra Jesús bi 'yän'du:

—Hangu yu hme gui çhu, bi 'yemp'a.

—Yotomhme, bi 'yén u.

6 Nu ra Jesús buya bi xifi da hyupu häi yu ja'i. Ne bi hyun u yotomhme bi 'yap ra jamadi Oja ne bi xem buya, bi un'du yá xädi di darpa u yu ja'i i hupu. 7 Ne yu t'uhua mi çu u, bi japi ne bi un'du yá xädi buya bi darpa yu ja'i hupu. 8 Gätho bin sihme u ne bin niya xun ho. Ne nu'bu mi mba ma peti u bi bongui, bin ja yoto 'bøts'e. 9 Ne nu'u bin sihme mi jua'i goho mahuqi. Ne nubuya, bi xih yu ja'i da mba yá ngu. 10 Ne bi yerpu ja ra mbosa ra Jesús buya ne yá xädi, bi zom bu ra häi Dalmanuta.

Yu fariseo i ap ra hmerpya a ra Jesús

11 'Bex bi zom bu yu fariseo buya bi zä ra Jesús 'bu majuani Oja bi un rá ts'edi ne bi 'yap yu hmerpya mahets'i. 12 Pe nu ra Jesús bin ga'ts'i,

bi du rá mbai nguetho guexta'a hingui εc'yei gue ja rá ts'edi, ne bi 'yεmp'ε:

—Hanja ngue guexta'a guí äju yε hmεpya. Majuani dí xi ahε hin te ma hmεpya ga ut'ahε ya.

¹³ Ne bi zopε ε bεya, bi mba bi yεrpε ja ra mbosa mahøn'a ε, bi mba bε 'danguadi.

Yé xädi ra Jesús bi xifi di jamansu nangué yán xädi yε fariseo

¹⁴ Pε nu yú xädi ra Jesús bi pumbεni him bi hyax ra hmε. Ne høn't'a zi n'dam hmε mi o bε ja ra mbosa. ¹⁵ N'da ran t'uti bi xih yú xädi ra Jesús ne bi 'yεmbi:

—Dami jamansuhε nangué rá íxi yε fariseo ne rá íxi ra Herodes, bi 'yεmp'ε.

¹⁶ Pε yú xädi bεya sä bin 'yεmzεhε n'da ngu n'da ε:

—Masque i xijε nguetho him bá hähε ra hmε.

¹⁷ Pε nu ra Jesús 'bex bi badi ngue him mi pε ε ngue gue'ε yán t'öt'e yε fariseo ne'ε mi ten ra Herodes bi xifi, ne bi 'yεmp'ε:

—Ha gue'a gnín 'yänhdε a, ngue nte bá hähε ra hmε. Hin gadin 'yomfεnihε, xεm me tho ni mbaihε. ¹⁸ Ja ni dähε ne hin guím bεmhε 'be'a gá nuhε, ja ni zaguhε ne hin guím bεmhε a gá 'yøhmbε. ¹⁹ Ne nu'bε má xεngä cät'a yε hmε dá japi bin xändi janague bin niya xεn ho cät'a mahuahi dá 'uįngä, ha'mi 'bøts'e yε xεqui gá pεthε thä.

Ne bi 'yεn ε:

—'Dε'mayo 'bøts'e.

²⁰ Ne nu'bε má xεngä yoto yε hmε dá japi bin xändi janangué a bin niya xεn ho goho mahuahi dá 'uįngä, ha'mi 'bøts'e gá pεthε yε xεqui thä.

Ne bi 'yεn'ε:

—Yoto 'bøts'e.

²¹ —Ha guexta'a hin guí pähmbε a dí m mangä, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä bε ra hnini Betsaida

²² Nu'bε mi zøm bε ra hnini Betsaida ra Jesús ne yú xädi, 'bex bá ts'inba n'da ra xädä, ne bi t'äp ra mate da dädi. ²³ Nu ra Jesús bεya bi bεnba rá 'yε ra xädä ne bi zix bε ma'ueni ts'ε ra hnini. Bi zorpa yú dä ne bi därpa yú xidä, ne nubεya bi 'yän 'bε in nu ts'ε ran nequi. ²⁴ Ne nu'bε min hanni ra xädä bi 'yεna:

—Dín nugä yε ja'i ya, εna yε za, pε i 'yo, bi 'yεna.

²⁵ Ne bi därpa yú dä mahøn'a ne bi japi bi nu xεn ho ran nequi bεya.

²⁶ Ne nu ra Jesús bεya bi mbεnpε rá ngu bi 'yεmbi:

—Hin gui mba bε hnini ne njo'o to gui xifi nangué a dá øt'e'e, bi 'yεmp'a mí xädä.

Ra Pedro bi ma gue gue'a rá Thahni Oja a ra Jesús

²⁷ Ne nu'bε mi bøm bε ra hnini Betsaida a ra Jesús ne yú xädi, bi mbähä bε ja yε hnini ra xεqui Cesarea Filipino. Nu'bε mi mba bε 'yu bi 'yän'ndε yú xädi ne bi 'yεmp'ε:

—'Be'a i man yε ja'i nanguécä, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Ne nu'ε bi dätı:

—Én ε 'da yε ja'i gue'e grá Xuua Nxixya. Ne mi'da i én ε gue'e grá Elías. Ne mi'da i én ε, gue'e 'da ε yε pøngahya mi 'bεh maya'bε, bi 'yεn ε yú xädi.

²⁹ Nu ra Jesús bi 'yänzεhε yú xädi mahøn'a:

—Xi ahε, 'be'a guí mamhbε nanguécä.

'Bex bi dā a ra Pedro, bi 'yεmbi:

—Nu'i gue'e grá Cristo, rá Thahni i Oja, bi 'yεn'a. ³⁰ Ne nu'a ra Jesús bi hεcua yú xädi ngue hin da ma to'o a.

Bi man ra Jesús nangué rán dätεzεhε

³¹ Nu ra Jesús bi dε'mi bi xi ε yú xädi 'be'a da t'ørpe ngue gue'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a, ne bi xi'ε ngue hin da numanho ma ngarbihe yε dät'yei, ne yε ngarba mbäjä ne yε

xānbate nija, nε bi xi ɱ jatho da nu xɛn ngu ran ɛnbi nε da tho, nε da dambɛni 'bɱ ná hyupa. ³² Nε bi xifi xɛn ho 'bε'a da t'ɔrpe, hin'yɱ 'bε'a bi gɔn'dɱ. Pε nu ra Pedro bi zixmanhɛ nε bi hɛcpi, bi 'yɛmbi:

—Njon gui japi da bɛnt'i i, damin yaɲi, bi 'yɛmbi. ³³ Nu ra Jesús bi hyand bɱ mi 'bäh mi'da yá xädi 'bɱ mi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Dami 'uegue nanguε ma hmigä grá zĩthu Satanás. Nu'i hingui sä guim bɛni tengu im bɛn Oja, hɔnt'a guim bɛn a guin nu ua ja ra ximhäi, bi 'yɛmbi.

³⁴ Nu'a ra Jesús bɱya bi zohn'dɱ yɱ ja'i nε yá xädi nε bi 'yɛmp'a:

Hɔnt'a go to'o i nde da dengui, hin da zän zɛhε 'bε'a da 'yɔt'e nε da hyät yɛn ɛnbi madague da tho, nε da bɛni tengu dí m bɛngä. ³⁵ Nguetho nu'ɱ to'o i su da du nanguεcä, pε gätho yɱ pa da nu ran ɛnbi mazai ɱ, pε nu'ɱ hingui su da du nanguεcä nε nanguε mam hmangä, gätho yɱ pa mazai dim 'bɱ ɱ. ³⁶ Hin'yɱ 'bε'a xɛn ho da nu ɱ yɱ ja'i 'bɱ xtí pɛti gätho 'bε'a i ja ua ja ra ximhäi, nε hɔnt'a ran ɛnbi mazai da nu ɱ.

³⁷ Hin'yɱ 'bε'a sä da 'yɔt'a n'da ra ja'i ngue da 'yɛna di pɔsε rá te, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁸ Nε xɔ bi 'yɛna:

—Nε nu'a to'o i pɛ'ts' rá sä nanguεcä nε nanguε mam hmangä bɱ 'bɱ ɱ hingui ɛc'yɛi Oja, nεcä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, xín ga ɛmbi ma t'ɛhni 'bɱ rán zɛgui ra pa a, 'bɱ bá pengä mahɔn'a. Nε dín jagä rá ts'edi ma Ta bɱ mahɛts'i nε gätho yám 'bɛhni ban 'yohe 'bɱ bá ɛcä mahɔn'a, bi 'yɛn a ra Jesús.

9

Ra Jesús bim pä a n'da ora bɱ ja ra nyuni

¹ Nε man'da bi xi ɱ, bi 'yɛmbi:

—Majuɲi dí xi ahɱ, 'bɱ i 'da ahɱ ngue hin gni tuhɱ 'bɱ bi dɱ'mi di manda ua rá ts'edi Oja.

² Nu'bɱ mi tho'a n'dato pa xím man ra Jesús na, bi zixa ra Pedro nε'a ra Jacobo nε ra Xuua bɱ ma'ueni bɱ bí ja n'da ra t'ɔhɔ xɛn hɛts'i. Nu'bɱ mí zɔm bɱ, bi nu yá xädi bim pä'a ra Jesús. ³ Nε rá pahni bim pädi bi fɛxni, nε ɛmme bi t'axqui xinda gue'ɱ gätho mi'da t'ɛmbi xɛn t'axi. ⁴ Nε bi nɛqui bɱ ra Elías n'youi ra Moisés, bin yaɲɱ ra Jesús, mi 'bɱh maya'bɱ ɱ. ⁵ Nu ra Pedro bɱya bi xih ra Jesús:

—Ma xānbate i, xɛn ho ngue gätho dí 'bɱhmbɱ ua ya, bi 'yɛna. Ga hɔhmbε hyu yɱ t'ɛngu. N'da'e nε n'da Moisés, nε n'da Elías, bi 'yɛna.

⁶ Ngubɱ bi ma nguetho him mi pädi 'bε'a bi ma nguetho ɛmme bi mbidi. ⁷ Nε nubɱya, bá ɛh yɱ güi bi gomp'ɱ mi 'bä ɱ nε bi 'yɔ a n'da ra nde ɱ ngue bin ya bɱ ja yɱ güi, bi 'yɛna:

—Guehna ma Ts'ɛnt'ɱ ɛmme dadí huɛqui, dami 'yɔmanhohɱ 'bε'a da man na, bi 'yɛn a ra nde bin ya.

⁸ Nε nu'bɱ min hannɱ ɱ yá xädi ra Jesús, njon mam bi nu, hɔnt'a ra Jesús bi nu i 'bäpɱ.

⁹ Nε nu'bɱ mi gapɱ ja ra t'ɔhɔ, bi 'yɛmp'ɱ yá xädi ngue njo'o to da xifi 'bε'a xi nu bɱ, jague'bɱ bi dambɛnise a ra Jesús gue nu'a bin ja'i ua ja ra ximhäi a. ¹⁰ Jananguε a bi bɛntho a ram hma bi sifi nε him bi ma. Nε bin 'yänzɛhε nε bin 'yɛmp'ɱ:

—Bε'a ní mba a ram hma bi ma ra Jesús ngue da dambɛni.

¹¹ Nε bi 'yän'na ra Jesús ɱ bɱya:

—Bε'a ní mba a i man yɱ xānbate nija ngue jatho duam 'bet'o ra Elías nε m'bejua ra Cristo, bi 'yɛmbi.

¹² Mi dɱ a ra Jesús, bi 'yɛmp'ɱ:

—Majuɲi im man ɱ, bam 'bet'o ra Elías di hoqui gätho 'bε'a ja ua. Nε ha guim bɛmhɱ 'bε'a man rám hman Oja ngue dín ja bɱya, ngue da zɔh man'da dín ja'i ua ja ra ximhäi, da nu xɛn ngu ran ɛnbi nε da t'ɛmbi nte di muui. ¹³ Pε dí xi ahɱ ngue bi zɔcua a gue bi thocpa

rá 'bɛfi ra Elías, nɛ bi 'yɔrpe gátho mí ndese yá ja'í da 'yɔrpe, tengu nt'o't'i nangué a, bi 'yɛna.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zĩthu

¹⁴ Nɛ nu'bu mi zɔpɔ 'bɛh mi'da yá xádi bi nu n'da munts'i yá ja'í ngue madi thɛ'ts'u. Nɛ nu'u 'da yá xánbate ni ja ngue madin junthu yá xádizɛhɛ ra Jesús. ¹⁵ Gátho yá ja'í mi 'bɛpɔ bi hyonya thoho 'bɛ min nu ba ɛpɔ ra Jesús nɛ bin 'yɛmp'u: "Bɛ'a dín ja ya." Nɛ 'bɛx bin tihí bi mba bí zɛngua. ¹⁶ Nɛ nu ra Jesús bi 'yán'dɛ nɛ bi 'yɛmp'u:

—Bɛ'a gue gnín junthu, bi 'yɛmp'u.

¹⁷ Bɛx bi dɔ a n'da ran 'yohɔ mín 'yohɔ yá ja'í:

—Xánbate i, nugá bá sigá ua n'da ma ts'ant'u ngue in 'youi ra zĩthu di japi i gore. ¹⁸ Nɛ hɔnbɔ go hapɔ i sít's'i, nɛ i huá'ts'i, nɛ i pɔn yá fɛgui rá nde bɛya. Nɛ dí cuxt' yá ts'i nɛ dí bɔcabi. Nɛ dá xi u ni xádi bɛya gue da hyɔnba thi ra zĩthu pɛ him bi zá, bi 'yɛn'a.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'ehɔ guexta a hin guí ɛc'yɛihɔ 'bɛ'a dí xi ahɔ. Ha'mi pa ngue ga tɔp'a thoho ahɔ ngue guí 'yɛc'yɛigahɔ. Nu'a ni ts'ant'u ba singa ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁰ Bá ts'i bɛya. Nu'a ra zĩthu 'bɛ mi nu ra Jesús 'bɛx bi dɛxa hái ra ts'ant'u mín 'youi. Nɛ nu'bu mi zo bu hái dín dɔn bɛya, nɛ i pɔn yá fɛgui rá nde. ²¹ Nu ra Jesús bi 'yán'na rá ta ra ts'ant'u:

—Man jam'bu bi mbɔdi.

Bi dɔ a rá ta ra ts'ant'u bɛya:

—Bi mbɔ 'bɛ min t'uhni. ²² Nɛ xɔn ngu yá nidi di japi i apɔ ja ra sibi nɛpɔ po ra dehe 'bɛ i 'yo bu, i nde dí du a. Nu'bu da zá, dami zɛc'be guí huɛga'be, bi 'yɛmbi.

²³ Nu ra Jesús bi dɔdi:

—Háha, nu'bu guí ɛc'yɛi gue i ja ma ts'edi. Gátho dín ja a da nde n'da

ra ja'í 'bu i ɛc'yɛi i ja rá ts'edi Oja, bi 'yɛmbi.

²⁴ Nu'a rá ta ra t'uhni 'bɛx bi dɔti nts'edi:

—Majuani dí ɛc'yɛi pɛ dami jaqui man'da ga ɛc'yɛi xɔn ho, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ mín nu ra Jesús, man'da ni zɔtho yá ja'í, janangué a 'bɛx bi hyɔn a thi ra zĩthu mín 'youi ra ts'ant'u, bi 'yɛmbi:

—Grá gore zĩthu nɛ grá gogu, dami pɔm bu nɛ him man guí cɛrpɔ rá mbɛi na ra ts'ant'u, bi 'yɛmbi.

²⁶ Nɛ nu'a ra zĩthu bi mbafi nɛ nts'edi bi huáspa rá ja'í ra t'uhni, nɛ bi bɔm bɛya. Nu'a ra t'uhni bi gohi tengu 'bɛ xi du. Nɛ xɔn ngu u ɛna: "Bi du." ²⁷ Pɛ nu'a ra Jesús bi bɛnba rá 'yɛ, nɛ bi xots'i, nɛ bim 'báh ra t'uhni bɛya.

²⁸ Nɛ bi mbáhá yá xádi ra Jesús bu ja ra ngu bɛya. Nu'bu mi zɔm bu bi 'yán bu ma'ueni ts'u:

—Hanja him bi zá dá hɔmhbe thi ra zĩthu mín 'youi ra t'uhni, bi 'yɛn'u yá xádi.

²⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nuna ra zĩthu tengu na, hin da zá guí hyɔmhɔ thi 'bɛ hinga m'bet'o guí 'yɛt' nin sihmeɔ nɛ ɛmme gan yáhu Oja, bi 'yɛmp'u yá xádi ra Jesús.

Ra Jesús im ma mahɔn'a rán dɔte

³⁰ Nu'bu mi bɔm bu ra Jesús nɛ yá xádi, bi mbáhá bu Galilea, nɛ nu ra Jesús njom bi ndepe da bádi ngue i 'yo bu. ³¹ Nguetho mí xánba yá xádi nɛ mí ɛmbi:

—Nugá nque dán ja'igá ua ja ra ximhái, da mba ma dágá bu ja yá 'yɛ yɔn 'yohɔ nɛ da thogá. Nɛ nu'bu dá tu, ga thámbɛnigá 'bɛ na hyupa. ³² Pɛ nu yá xádi him bi bádi 'bɛ'a nam bɔn'a bi ma nɛ mí su da 'yánni.

Nu'a i nde dim 'bet'o dín 'yɛhɛ thoho a

³³ Nɛ bi zɔm bu Capernaum bɛya. Nɛ nu'bu mi zɔm bu ja yá ngu, nu ra Jesús bi 'yán 'dɛ yá xádi:

—Bɛ'a gnín junthu bu 'yu.

³⁴ Nε him bi dα u nguetho xin junt pu 'yu, xin 'yānni nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ³⁵ Nu'bu min sāya ra Jesús,

—Bá thāmhbu ua, bi 'yēmp'u 'de'mayoho yá xādi. Nε nubūya bi 'yēmp'u:

—To'o nde di ngurbi da 'yōt'e ngue dim 'bejua thoho nε din 'yēhε nangu'e gātho u mi'da, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁶ Nε nubūya bi japi dim 'bā inde n'da ra t'uhni, nε bi dospa rá xixi nε bi 'yēmp'u:

³⁷ —Nu'a te'o i simanho n'da ra t'uhni nangu'e ma thuhugā, necā i simanhogui. Nε nu'a to'o i simanhogui, hinga hōngdā i simanhogā a pε nε'a Ojā bá pengā ua i simanho a, bi 'yēn a ra Jesús.

Nu'a i ten rá ts'edi ra Jesús rām fāts'iu i a

³⁸ Nu ra Xuua bi 'yēmp'a ra Jesús:

—Xānbate i, xtān nuhe n'da ran 'yohu i ndōn'na ni thuhu 'bu i hōn a thi yu zīthu in 'youi 'da yu jā'i, nε dá hεcpahe, nguetho hin dín 'yohu.

³⁹ Pε nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Nde'bu hin xqui hεcpahu nguetho hin di c'aman'ugā to'o ot' yan t'ot'e mixte nangu'e ma ts'etigā.

⁴⁰ Nε nu'u to'o i 'bui ngue him man sūihu, gue'u mam fāts'ihu u.

⁴¹ Hōnt'a go te'o di 'da ahū ts'u ra dehe ngue i pādi guí tēngahū, majuāni di xi ahū i ja 'be'a di un Ojā a nangu'e ran ho bi 'yōt'ahū, bi 'yēn a ra Jesús.

Nu'a da 'yōt' ran ts'o xun ngu ran unbi da nu a

⁴² Nε xō bi 'yēn'a ra Jesús:

—Hōnt'a te'o di 'bepi da 'yōt' ran ts'o n'da ra t'uhni i εc'yēigui, xun u tho ran ts'embu da nu a. Man'da xun u xinda gue'bu da thurpi rá 'yuga bu ja ra do ngue ra jūni xun hu, nε da t'en bu mbonthe ja ra dejā. ⁴³ Nu'bu ni 'yēhu di ja ahū gui 'yōthu ran ts'o, xun ho 'bu gui 'yōthu tengu 'bu gui hyejū. Madague gan do'yēhu pεgue gui tīmhbū ra te

mazāi, xinda gue'bu di ja yoho ni 'yēhu nε gui nuhu ran unbi mazāi guepu ja ra sibi njām'bu i huēt'i.

⁴⁴ Xun u tho guin nuhu bu 'bu, tengu tho 'bu i sa a ni ngōhu yu zu'uε, nε njām'bu din hε a dí zapi gātho yu pa, nε tengu 'bu n'da ra sibi njām'bu da huēt'i.

⁴⁵ O nu'bu ni guahu di ja ahū gui 'yōthu ran ts'o, xun ho 'bu gui 'yōthu tengu 'bu gui hyejū. Madague gan doguahu pεgue gui tīmhbū ra te mazāi xinda gue'bu di ja yoho ni guahu nε gui nuhu ran unbi mazāi.

⁴⁶ Xun u tho guin nuhu bu 'bu, tengu tho n'da ra du ngue 'bah yá zu'uε sap yá ngō nε njām'bu din hε a ni zapi gātho yu pa, nε tengu 'bu n'da ra sibi njām'bu da huēt'i.

⁴⁷ O nu'bu ni dāhu di ja ahū gui 'yōthu ran ts'o, xun ho 'bu gui 'yōthu tengu 'bu gui hyāhmbū. Madague gan 'dadā thohohū, pεgue gui cūthu bu di manda rá ts'edi Ojā, xinda gue'bu di ja yoho ni dāhu nε gui nuhu ran unbi mazāi. ⁴⁸ Xun u tho guin nuhu bu 'bu, tengu tho n'da ra du ngue 'bah yá zu'uε sap yá ngō nε njām'bu din hε a ni zapi gātho yu pa, nε tengu 'bu n'da ra sibi njām'bu da huēt'i.

⁴⁹ Gātho ahū din ja ahū yan unbi 'dahma gui pōmanhohū, tengu tho u yu 'bōts'e din t'un Ojā i pa ma japi ra u ngue da bōmanho. ⁵⁰ Nu ra u xun ho. Pε nu'bu bi 'beh rá ts'edi ya hin'yū 'be'a sā dín hoqui. Nε ngutho ahū o guidi jafū gui 'behmbū ran ho i ja ahū. Pε guim 'būmanhohū ni mija'ihu.

10

Ra Jesús bi ma njon da hyeh rá xisu

¹ Nu'bu mam bá εpu Capernaum ra Jesús bi zōm bu ra xequi Judea, nε bin 'yo bu rá nyāni ra hāi Judea nεpu 'danguadi ra dāthe Jordān. Bi mbūh yu jā'i bim pēti mahōn'a bu mi 'bāh ra Jesús, nε bi xānbi mahōn'a

tengu nzai mi øt'e. ² Ne nu'bu mi zøm bu yu fariseo, bi 'yän 'bu da zä da hyeh rá xisu n'da ran'yohu, nguetho i nde da ðinbi 'be'a dí yap'a ra Jesús. ³ Nu'bu mi ða a ra Jesús:

—'Be'a mam bu ja rán t'edi ra Moisés nangue ran hyegui.

⁴ Bi ða'bu yu fariseo buya:

—Nu ra Moisés bi ma ngue nu'bu n'da ran 'yohu in nde da hyeh rá xisu, da t'ørpa ra søcuá ngue ran xuni.

⁵ Nu'bu mi ða a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nangue'a xum me ni mbuihu janangue a gue a ran t'edi bi man ra Moisés a. ⁶ Pe nu'bu rá mbudi ra ximhäi, Oja bi zänna n'da ran 'yohu ne rá xisu. ⁷ Janangue a nu'bu n'da ran 'yohu da zin a n'da ra xisu him man i 'yo rá güenda rá ta o gue rá mbe, ⁸ pegue dim 'buhmi rá xisu ne din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. Nu mam 'bet'o mí yonja'i, pe nu'bu bi zini din ja tengu 'bu n'dan ja'itho. ⁹ Ne nu'bu di penba Oja u, njon da zä di xunba u, bi 'yän a ra Jesús.

¹⁰ M'bejua bi zøm bu ja n'da ra ngu ne bi 'yän'du yá xädi:

—'Be'a nam bøn a gám ma, bi 'yän u.

¹¹ Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gätho te'o da hyeh rá xisu ne da zim man'da, nu'a øt' ra 'yomt'eni a. ¹² Ne nguetho n'da ra xisu 'bu da hyeh rá ndø ne da zim man'da ran 'yohu ne'a øt' ra 'yomt'eni a, bi 'yän a ra Jesús.

Nu ra Jesús i numanho yu t'uhni

¹³ Nu'bu 'da yu ja'i bi zix yá t'uhni bu 'buh ra Jesús, i ndepe da dospa yá yá. Pe nu yá xädi bi hecpa u ngue hin da zix yu t'uhni bu 'buh ra Jesús.

¹⁴ Nu'bu mi nu ra Jesús 'be'a bi 'yøt' yá xädi bin cue buya, ne bi 'yän a:

—Dami jafu yu t'uhni ba thocua, 'yo gui corpahu bu, nguetho hønt'u to'o da gohi tengu n'da ra t'uhni ngue din unse di manda rá ts'edi Oja, da yarpu di manda rá ts'edi

Oja u. ¹⁵ Majuani dí xi ahü, nu'bu hin gui cohmbu tengu n'da ra t'uhni hin da zä gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja 'bu, bi 'yän a ra Jesús.

¹⁶ Ne nubuya i thexu yu t'uhni ne bi dospa yá yá ne bi 'yáp rá m fäts'i Oja nangue u.

Ra membeti ts'ant'u bi si a ra te mazai

¹⁷ Nu'bu mi bøn'a ra Jesús bu mí 'bui, 'bex bá ε a n'dihi n'da ra ts'ant'u. Bi zarpu 'yu, bin ðanyahmu bu ja rá gua ra Jesús ne bi 'yembi:

—Hoga xänbate i, 'be'a ga øt'ä ngue din jagä ra te mazai, bi 'yän a.

¹⁸ —Ha guím bēni 'be'a guím ma ngue guí engui xän hogui. Nguetho hønt'a Oja xän ho. ¹⁹ Ha guí pa u yän t'edi Oja ngue i εna: “O guí 'yomt'eni, o guí haçpa rá te ni mijä'iu, o guím pe, o guí man yu fehni, hin gan siyate, ne gui numansu ni ta ne ni mbe, ne gue'a man yan t'edi a,” bi 'yän a ra Jesús.

²⁰ Ne bi ða a ra ts'ant'u buya:

—Xänbate i, gätho yan t'edi dá øt'ä gue'bu go man t'uhni gä.

²¹ Nu ra Jesús emme bi huçc 'bu min hyetui ne bi 'yembi:

—I ja a man'da di 'bedi gui 'yøt'e. Ni mba, bá pä 'be'a gätho i ja i, ne gui darpa yu hyoya ni mbeti buya. Ne din ja a 'be'a m'be'ts'i bu mahets'i gue di muui. Ne nubuya ba çe gui tengui, ne gui hyät' yan unbi madague gui tu, bi 'yembi.

²² Pe nu ra ts'ant'u bi du rá mbui 'bu mí 'yø a bi man a ra Jesús nguetho emme ra membeti a. Janangue a bi 'uetho.

²³ Nu ra Jesús bi hyant'u gätho mi 'bäpu ne bi xih yá xädi buya:

—Emme xän hej n'da ra membeti da yarpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yän a.

²⁴ Ne nu yá xädi bi hyonya thoho a bi man ra Jesús. Pe nu ra Jesús xø bi 'yemp'u yá xädi mahøn'a:

—Ma zu t'uhni ahü, xän hej da yarpu di manda rá ts'edi Oja n'da

'b_u i hu rá mb_ui nangue ra mbeti.
 25 Man'da hingui h_ei ra camello da y_ur_p_u ja rá zagu rá 'yofani, xinda gue n'da ra membeti da y_ur_p_u di manda rá ts'edi Oj_a, bi 'y_emp'_u.

26 Ne x_o man'da bi hyonya tho _u y_u x_ädi ne bin 'y_emz_eh_e _u:

—To'o maha da zä da d_in a ra te maz_ai 'b_u, bi 'y_en _u.

27 Nu ra Jesús bin hy_eth_u y_u x_ädi ne bi 'y_emp'_u:

—Hingui sä da d_inse ra te maz_ai n'da ra j_a'i p_e nu Oj_a g_ätho da zä da 'y_ot'e, bi 'y_en'a ra Jesús.

28 Nu ra Pedro b_uya bi 'y_emp'a ra Jesús:

—Nugähe, g_ätho 'be'a mi jaje xt_a sohmb_e ne dá ten'nahe.

29-30 —Maju_uni, _en a ra Jesús, ne dí xi ah_u ya, h_ont'a go to'o bi zoh rá ngu, o gue y_u cu, o gue rá ta, o gue rá mbe, o gue rá xisu, o gue y_u t'uhni, o gue y_u häi, ngue da dengui, p_e _emme man'da x_un ngu d_in ja ngue y_u ngu, o gue y_un 'yoh_u, o gue y_un ju, o gue y_u mbe, o gue y_u t'uhni, o gue y_u häi, xinda gue _u g_ätho mi ja mam 'bet'o, p_e ne' _u y_un _unbi da nu, ne da nu ran ho g_ätho y_u pa maz_ai 'b_u rán z_egui ra pa. 31 Ne x_un ngu _u mi 'bet'o dim 'bejua ne nu' _u mi 'bejua dim 'bet'o _u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma mah_on'a rán d_ate

32 Nu' _u mi mba b_u 'yu Jerusalén ra Jesús, x_un ngu y_u j_a'i bi d_en_i. Nu ra Jesús mi 'bet'o, min 'yoh_u y_u x_ädi, ne mí 'bejua y_u j_a'i. Ne min su _u y_u x_ädi, midi hyonya thoho _u ngue nde da mba b_u Jerusalén ra Jesús. Ne nu ra Jesús bi zix b_u ma'u_eni ts'_u y_u x_ädi nde da xifi 'be'a da t'ørpe. 33 Ne bi 'y_emp'_u:

—Nuya ná mbähä b_u Jerusalén. Ne nugä ngue dán j_a'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ngurpa mbäjä ne' _u y_u xänbate nija, ne da 'y_orcä ran ju_unbi _u ngue ga tu, ne di dägä b_u 'b_u _u him ma mijudioh_u. 34 Ne da mba nthengui ne da mba m'be'migui, ne da mba

nts'ots'igä, ne da thogui. P_e nu' _u ná hyupa ga th_amb_enigä, bi 'y_emp'_u y_u x_ädi.

Äh ra mate ra Jacobo ne ra Xuua

35 Nu ra Jacobo ne ra Xuua, y_u ts'unt'_u ra Zebedeo, man'da bi hyäm b_u mí 'bäh ra Jesús ne bi 'y_embi:

—N'da ra mate dí nde ga ä'a'be.

36 Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—'Be'a guí nde ga øt'au_i.

37 Ne bi 'y_emp'_u b_uya:

—Dí nde'be 'dar_p_u ga huhmb_u ngue 'da xt_a hutho'be b_u ja ni m_exa 'b_u gán ts'ut'abi, bi 'y_embi.

38 Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Nu'au_i, hin guí p_ahmi 'be'a nam b_on'a guí ähmi. Ha da zä ne'au_i guí säui ran _unbi ga sägä. Ha da zä ne au_i guí hyät'ui ra dumb_ui ga hät'ä.

39 —Da zä, bi 'y_en _u.

Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Maju_uni, nu ran _unbi ga sägä guí säui a, ne nu a ra dumb_ui ga hät'ä ne au_i guí hyät'ui a. 40 P_e hinga gue'a man t'ëdigä gam mangä to'o dan hyuhmbe b_u ja ma m_exa. P_egue gue'a Oj_a di un ran t'ëdi to'o xan zänni, bi 'y_en a ra Jesús.

41 Nu' _u mi 'y_o _u y_u mixädi_u 'be'a bi man ra Jacobo ne ra Xuua, bi mb_udi bin c_ue _u. 42 Janangue'a nu ra Jesús bi 'y_emp'_u g_ätho 'de'mayoho y_u x_ädi b_uya:

—Nu' _u i ja y_u ts'edi ua ja ra häi _emme x_un h_ei i ørpa _u to'o di manda _u, ne _emme d_in 'y_ex'_u. 43 P_e nu'ah_u hinga ngub_u guí 'y_oth_u. P_e h_ont'a go to'o da nde d_in ja rán t'ëdi x_un ho, p_egue jatho d_in 'y_eh_e ngue g_ätho mi'da. 44 Ne nu' _u 'b_u a n'da ah_u ngue i nde d_im 'bet'o, p_egue d_in 'y_eh_e thoho ngue g_ätho mi'da. 45 Tengu thohogä, ngue dán j_a'igä ua ja ra ximhäi, him bá _ecä ngue dam hmugä, p_e bá _ecä ngue dan 'y_eh_e thohogä, ne ga dä ma te gan y_unba y_u te y_u j_a'i, bi 'y_en'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoc'a ra xädä i Bartimeo a

⁴⁶ Ne mi thopu ja ra hnini Jericó ra Jesús ne yá xädi, n'yohu xan ngu yu ja'i. Ne mi hupu nden'yu n'da ra xädä rá thuhu ra Bartimeo, rá ts'ant'u ra Timeo. Mí äh ra mbeti a. ⁴⁷ Ne nu'bu mi 'yode ngue gue'a ra Jesús ra mengu Nazaret ní mba bu, bi mba't'i, bi 'yëmbi:

—Hague Jesús, rám bom'betó i ra David, dami huëgui, bi 'yëna.

⁴⁸ Pe nu yu ja'i bi hecpi, bi xifi din he. Pe nu'a ra xädä man'da nts'edi mbafi:

—Rám bom'betó i ra David, dín ja a nin huçate nanguécä, bi 'yëna.

⁴⁹ Nu ra Jesús bim 'bäh puya, bi zonzna ra xädä. Nu yu ja'i mí 'bejua bi xi a ra xädä:

—Dami ndants'i, gan johya, nguetho in zon'na i ra Jesús, bi 'yëmp'u.

⁵⁰ Bi tonts'a rá coto ra xädä buya, bi ndants'i ne bi mba bu mi 'bäh ra Jesús. ⁵¹ Nu'a ra Jesús bi 'yëmp'a:

—'Be'a guí nde ga ot'a i.

Ne nu ra xädä bi 'yëmbi:

—Xänbate i, dí nde gui xoga ma dä.

⁵² Ne nu ra Jesús bi 'yëmbi:

—Ni mba, bi zä i nguetho gá 'yëc'yëigui, bi 'yëna.

Ne 'bex bin zö yá dä ne 'bex bi den bu ni mba ra Jesús.

11

Bi hyux ra buru a ra Jesús ne bi t'ëspi

¹ Ne mi ts'utho da zöm bu Jerusalén ra Jesús ne u mín 'yohu. Bin 'yo bu hämbu ra hnini Betfagé ne ra hnini Betania, heçpu ja ra nyuni Olivos. Ne nubuya bi mbehndu yoho yá xädi ra Jesús.

² —Ni mbe nu njon nu bí ja ra hnini ne nu'bu gá sømmi, gui tìmmi bu n'da ra buru nthat'i ngue njo'o to xí hyux'a ndandä, ne gua xoc puya ne gua siui ua. ³ Ne nu'bu da t'ën'aui: “Hanja ngubu guí ot'ui,”

'bu da t'ën aui, gui 'yënu: “Nu'a ra Hmu i honi ne xö ba si'be ua mahøn'a,” gui 'yënu, bi 'yë'n'a ra Jesús.

⁴ Ne bi mba buya, ne bi dìm bu a ra buru, nthat'i bu ja ra goxthi nguepu i thoh ra 'yu. Ne bi xoc'u buya.

⁵ Nu'u mi 'bupu bi 'yë'n'u:

—'Be'a guí ot'ui bu, hanja guí xocui ra buru.

⁶ Nu'u yu xädi bi dat'u ne bi xifi tengu xi xih ra Jesús.

—Dami sixui 'bu, bi t'ëmp'u yu xädi buya.

⁷ Bá ts'inba a ra buru a ra Jesús buya ne bi mbøh yá coto u bá si ra buru, ngue bi gäspi ne bi hyuxa ra Jesús buya. ⁸ Ne'u yu ja'i bi mbøh yam 'bexots'e pahni bi ximba bu 'yu, ne nu'u mi'da yu ja'i bi xec yu paxi ne bi mbøcpa bu ja ra 'yu.

⁹ Nu'u mi 'bet'o bu ní mba a ra Jesús, ne u mi 'bejua, gätho í mba u bi 'yë'n'u:

—Majapi a bá penhd Oja, bi 'yënu. ¹⁰ Din ts'ut'abi a tengu tho ma mbombøtahe ra David. Mixte rá ts'edi Oja, bi 'yëm bu ní mba u.

¹¹ Bi yathu bu Jerusalén ra Jesús buya. Ne bi yarpu ja ra dänija, ne bi nu 'be'a gätho i t'ørpu ne bi bøm buya nguetho ya bin de. Bi mba bu ra hnini Betania ne u 'de'mayoho yá xädi bi mbähä.

Ra Jesús him bi numanho ra za him mi züh yá ndät'ä

¹² Nu'bu mi hyax buya bi bøm bu Betania ra Jesús, bi mbeng bu Jerusalén. Ne bin tumanthuhu bu 'yu a. ¹³ Ne mi hant'a n'da ra za ja yá paxi, bi mba da nu 'bu i zupu yá ndät'o. Pe nu'bu mi zöm bu, nte bi dìm bu, hont'u yá xi nguetho hinga gue'u yu pa i züh yá ndät'o, ne säti tho ja yá xi. ¹⁴ Nu ra Jesús buya bi 'yëmp'a ra za:

—Njam'bu to da zi mahøn'a u ni ndät'o, bi 'yëmbi.

Ne bi 'yøh yá xädi a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi hyøn a thi u yu mbä ne u yu däi bu ja ra danija

¹⁵ Ne bi thopu Jerusalén ra Jesús ne yú xädi. Ne bi yurpu ja ra danija mahøn'a. Ne bi hyøn a thi gätho yu mbä ne yu däi mi 'bapu. Ne bi ndønba yú mexa yam pämbeti ne yán thuts'i yu mbät'azu. ¹⁶ Ne njon di japi da thopu nija 'bu i tu yú 'beni. ¹⁷ Ne bi 'yemp'u yu ja'i buya:

—Ha hinga nt'o't'i bu ja rá sœcuä Ojä ngue bi 'yena: “I thø a ma ngu ngueru da dandegui gätho yu ja'i 'bœcuä ja ra ximhäi,” i en Ojä, bi 'yen a ra Jesús. Pe nu'ahu, xcä 'yörpahu tengu 'bu rá hyädo ngueru nin yan u yu be, bi 'yemp'u buya.

¹⁸ Bi 'yø u yu xänbate nija ne yu ngurpa mbäjä 'be'a xí man'a ra Jesús, ne i honi hague dán zä da hyo, nguetho bin su 'bu mi nu gätho yu ja'i madi hyonya thoho nanguie a 'be'a bi xänba ra Jesús. ¹⁹ Nu'bu mín de bi bøm bu a ra Jesús bu ja ra dahnihni Jerusalén ne yú xädi. Bi mbähä bu ra hnini Betania mahøn'a.

Bi 'yot'a ra za

²⁰ Nu'bu mi hyax buya bi thoh mahøn'a bu 'bä a ra za ngue mi ena xtán zip yán dät'o ra Jesús. Nu'bu mi nu'u, ya xí 'yot'i gätho yú 'yu. ²¹ Nu ra Pedro buya bi ben a xí man ra Jesús ne bi 'yembi:

—Xänbate i, ne nunu ra za gá 'yembi him man'dandj da ts'ip yán dät'o ne ya xø 'yot' ya, bi 'yen a ra Pedro.

²² Ne nu'bu mi daj ra Jesús, bi 'yemp'u:

—Dami 'yec'yehi ngue gätho da zä da 'yot' Ojä a xun hej. ²³ Jananguie'a nu'bu ya gá xihmbu n'da ra t'øhø da 'uegue din hyøzehe bu ja ra dejä, din ja a gá mamhbu 'bu hingui yoho guim bœmhbu, ne guí pahmbu majuani gätho sä da 'yot' Ojä a xun hej. ²⁴ Jananguie'a dí xi ahü ngue nu'bu ja a guí äfu Ojä, dami 'yec'yehi ngue di 'da

ahu a guí äfu ne din ja a buya. ²⁵ Ne nu'bu guí yahu Ojä him man guim bœmhbu a bi 'yot'ahu ni mija'ihu, gam punbahü ne'a Ojä di pun'nahü buya. ²⁶ Nguetho nu'bu hin gadim punbahü ni mija'ihu xinga gue'a ni Tahu bí 'bapu mahets'i di pun'nahü, bi 'yemp'u yú xädi ra Jesús.

Ran t'änni nanguie rán t'edi ra Jesús

²⁷ Bi zøm bu Jerusalén ra Jesús ne yú xädi, ne xø bi zøm bu ja ra danija. Ne nu yu ngurpa mbäjä bi zøm bu mi 'bäh ra Jesús, n'yohu yu xänbate nija ne yu daj'yei. ²⁸ Nu'u bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi 'da a ran t'edi gui 'yot'a guí øt'e.

²⁹⁻³⁰ Ne nu ra Jesús 'bu mi dadi bi 'yena:

—Necä ga än'nahü to'o bi un rán t'edi ra Xuua Nxixya, hague Ojä uague yu ja'ithoho. Ne nu'bu gá xijü, necä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'edi buya. ³¹ Nu'u bin 'yemzehe u buya:

—Xi'bu ga xihmbu ngue gue'a Ojä bi un rán t'edi, ne da 'yenjü: “Hanja hin gá 'yec'yehi thä,” da 'yenjü buya. ³² Ne nu'bu ga emhbu yu ja'i thoho bi un ran t'edi ra Xuua, pe hingui sä ga xihmbu tengu a, bi 'yen u, nguetho gätho yu ja'i mi espa ra Xuua ne bi 'yec'yehi ngue rá pøngahya Ojä a. ³³ Ne nu'bu mi daj u yu xänbate nija ne u gätho min 'yohu,

—Hin dí pahmbe, bi 'yenthö u.

Nu ra Jesús bi 'yemp'u:

—Xinga guecä ga xi ahü to'o bi 'dacä man t'edi, bi 'yen'a.

12

Rán t'uti yan ts'ombefi

¹ Nu ra Jesús 'bex bi du'mi bi xi a n'da ran t'uti ne bi 'yemp'u:

—Nu n'da ran 'yohu bi 'yot'a n'da ra nuandät'o, ne bi fø't'e ne bi 'ya'ma n'da ra hyähäi gueru da 'yot'a n'da ran the'ma guindät'o, ne bi hyø a

n'da ra jaḁo xən hęts'i da ndex ɯ da nu rá häi.

Nę bi hmit'ɯ yɯ mbefi a rá häi ngue dim pępɯ, nę bi mba n'danni a ran 'yohɯ. ² Nu'bu bi zøn ra pa din ja ɯ yɯn dät'o, bá pęhna n'da rá 'yęhe ba tu a xí mamhbɯ di unni. ³ Pę nu'ɯ yɯ mbefi bi bent'a ra 'yęhe, nę bi mbe'mi nę bi mbenthoho buya nę nte bi unni. ⁴ Nu rá mbeti ra nuąndät'ä bá pęhn man'da rá 'yęhe buya. Pę nę'a bi mba ma bat'a do a, nę bi mba ma ɯnba rá yą, nę bi zantho, nę xø bi mbenthoho buya. ⁵ Nę bá pęhn man'da, nę xø bá tho a. Nę xən ngu mi'da bi 'behni. Nu'ɯ da bi ɯnba thoho nę nu mi'da bi hyo.

⁶ Mi 'bu a n'da rá ts'unt'ɯ a rá mbeti ra nuąndät'o nę ęmme dí huęc'a. “Nu yɯ mbefi masque da numansu ma ts'unt'ɯ,” bi 'yęnse, nę bá pęn'na buya. ⁷ Pę nu ɯ yɯ mbefi 'bu mi nurpa a rá ts'unt'ɯ, bin 'yęmzehe ɯ: “Nuna, guehna da gohmi ra häi 'bu bi du rá ta. Mbähä ga hohɯ nę nubaya ma mbeti zehɯ ra nuąndät'o,” bin 'yęmzehe ɯ. ⁸ Nę bi bent'i nę bi hyo nę bi 'yem bu ma'ueni bu ja ra nuąndät'o, bi 'yęn'a ra Jesús 'bu mi man a ran t'uti.

⁹ —Nuya guim bęmhbu 'be'a da 'yøt'a rá mbeti ra nuąndät'o, bi 'yęmp'ɯ. Guehma ba ęse nę da hyo ɯ xí hmit'a rá nuąndät'o nę di un ra nuąndät'o ɯ mi'da, bi 'yęn a ra Jesús. ¹⁰ Ha hin gán xähmbɯ rá t'ohni Oją ngue i ęna:

Nu'a ra do bi bent'ɯ yɯ gąḁo, gue'a man'da mahyoni tengutho bu ná thon yɯ guangu.

¹¹ Gue'a bi zänd Oją, hanja gní hyonya thohohɯ, ęm bu rá m hman Oją, bi 'yęn a ra Jesús.

¹² Nu yɯ ngarba mbäjä nę'ɯ min 'yohɯ, bi nde da bent'a ra Jesús nguetho bi bađi ngue go yán t'uti ɯ nange a bi man ra Jesús, pęgue bi zutho din cue yɯ ja'i, janangue him bi bent'i. Bi mbatho ɯ buya.

Ran t'änni nangue ra renta im man ra ts'ut'abi Roma

¹³ Nę bi 'bęnpɯ 'buh ra Jesús ɯ mi'da yɯ fariseo nę ɯ da ma ngarpihe mi ten'na ra ts'ut'abi Herodes. Bi 'behni ngue da 'yän'na n'da ran t'änni nę nu'bu hinga gue a da ma, 'bex gue di yąpi. ¹⁴ Nu'bu mi zøm bu bi 'yęn ɯ:

—Xänbate i, dí pąhmbe gątho ma-juąni guim ma nę njon guí su, nguetho hin guí ørpa masu a man yɯ ja'i nę guí xänba a majuąni rá m hman Oją ɯ yɯ ja'i. Dín nde gui xije, ha din theui yán t'ęđi Oją 'bu dí øthɯ ngue dí juthɯ ra renta im man ra ts'ut'abi bu Roma in ts'ut'abi ua, uague hin'na. Ha xən ho 'bu ga thoqui ga juthɯ uague hin'na, bi 'yęn ɯ. ¹⁵ Pę nu'a ra Jesús mi pađi høntho i nde da dįnbi 'be'a dí yąp'a, janangue a bi 'yęmp'ɯ:

—Hanja gní 'yängahɯ, xi'a ni mbeti gní juthɯ ra renta im man ra ts'ut'abi, gan nugá.

¹⁶ Nę bi un buya.

—To'o rá pøte nę rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yęn a ra Jesús.

Nę nu'ɯ bi 'yęn ɯ:

—Rá pøte nę rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

¹⁷ Mí ḁah ra Jesús nę bi 'yęmp'ɯ:

—Nu'a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu'a xin rá mbeti Oją gui un'na Oją a, bi 'yęmp'ɯ.

Nę nu'ɯ bi hyonya thoho nangue a bi man'a ra Jesús.

Ran t'änni nangue ɯ da ḁąmbęni

¹⁸ Nę bá ę ɯ da yɯ saduceo buya ngue mi ęn ɯ njo'o to da ḁąmbęni. Nę bi 'yän'na ra Jesús, bi 'yęmbi:

¹⁹ —Xänbate i, nu'a n'da ran t'ęđi bi man'a ra Moisés i ęna, ngue nu'bu da du n'da ran 'yohɯ nę njo'o rá t'uhn'i 'bu bi du, nę nu'a rán 'yohɯ zehɯ da zinba a rá xisu a rán 'yohɯ bi du. Nę nu'a rá t'uhn'i dim 'bu da t'ęmbi rá t'uhn'i a xí du. ²⁰ Nę mi 'bu i yoto yán 'yohɯ i din 'yohɯ zehɯ ɯ. Nę nu'a ra 'bet'o n'yohɯ bi zin'a n'da ra

xisu, ne nu'bu mi du njo'o yá t'uhni. ²¹ Janangue'a nu a rán 'yohu a bi du bi zin a ra xisu mahon'a. Ne'a bi du a, ne xinga gue a bim 'buh yá t'uhni a. Ne ná hyu ngutho. ²² Ne gátho u yoto ma 'yohu ne 'dat'a ra xisu bi zini, ne xinga n'da mím 'buh yá t'uhni 'bu bi du u. Ne nzeGui neSe ra xisu bi du. ²³ Nuya dami xije nu'bu majuañi da dambeni yu ja'i, nda'a nin 'yohu dim 'buhmi ra xisu, nguetho gátho yoto bim 'buhmi, bi 'yɛn u yu saduceo. ²⁴ Mi dañ ra Jesús ne bi 'yɛmp'u:

—Nu'ahu 'dan'yo thoho guí mamhbu nguetho hin guím beḡmhbu 'be'a mam bu ja rá t'ohni Oja xín rá ts'edi Oja guí paḡmhbu. ²⁵ Nu'bu bi dambeni u xun du him man ja ran sini bu pegue dim 'butho yu ja'i tengu yám 'behni Oja 'buḡ mahɛts'i. ²⁶ Ne nu'a ram hma ngue da dambeni u xun du, majuañi a ne guím nuhu bu ja rá m hman Oja ngue nu'bu min yaui Oja ra Moisés bu ja ra t'aza bi 'yɛmbi: “Nugá drá Ojagá, nu ra Abraham ne ra Isaac ne ra Jacob ngue nim bombotahu, i ɛc'yeigui,” bi 'yɛn Oja. ²⁷ Nɔtuh bi ma nguetho guexta'a i 'buh yá mbui u. Pe hin guím beḡmhbu, nguetho 'dan'yo thoho guí mamhbu, bi 'yɛn a ra Jesús.

Rán t'ɛdi Oja man'da ja ts'editho

²⁸ Nu'bu min yaḡu yu saduceo ra Jesús, mi 'buḡ n'da ra xánbate nija bi 'yode 'be'a bi man ra Jesús ne bi baḡi ngue xun ho a bi ma. Janangue'a bi 'yánni:

—Nda'a rán t'ɛdi Oja ngue man'da ja ts'editho ga ɔthu, bi 'yɛn'a.

²⁹⁻³⁰ Bi da'a ra Jesús:

—Nu'a rán t'ɛdi Oja man'da jats'editho ga ɔthu, gue'a ran t'ɛdi ngue i ɛna: “Dami 'yohmbu gyá ja'i israelhu, nu'a Oja ra Hmu, n'datho a. Ne guím beḡmhbu a nangue gátho ni mbuihu, ne gátho ni tehu, ne gátho nin 'yomfɛnih, ne gátho ni

ts'edihu,” i ɛn rá t'ohni Oja. Pe guehna ran t'ɛdi man'da ja ts'editho ga ɔthu, bi 'yɛn'a ra Jesús. ³¹ Ne 'da'angutho ui ná yoho ran t'ɛdi ga ɔthu i ɛna: “Gui huɛc ni mija'ihu tengu bu gnin huɛc zehehu,” i ɛn rá t'ohni Oja. Guehya yun t'ɛdi man'da ja ts'editho ga ɔthu xinda gue u mi'da, bi 'yɛn a ra Jesús.

³² Ne nu'a ra xánbate nija, bi 'yɛm buya:

—Xánbate i, majuañi xun ho guím ma, ngue hont'a n'da Oja i 'bui ne njo'o man'da tengu a. Ne ja ts'editho da beñ Oja n'da ngue gátho rá mbui, ne gátho rá te, ne gátho rán 'yomfɛni, ne gátho rá ts'edi, ³³ ne di huɛc rá mija'iu tengu bu nin huɛczehu n'da. Man'da ja ts'editho da 'yot'a n'da u xinda gue u gátho yu 'bots'e ne yun t'unni dí mbospa Oja n'da, bi 'yɛn a ra xánbate nija.

³⁴ Ne nu ra Jesús 'bu mí 'yot a bi man ra xánbate nija bi baḡi ngue n'dat'a Oja im beñi janangue a bi 'yɛmbi:

—Nu'i ts'utho di 'be i ngue da zá guí curpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛmp'a.

Ne nubuya njom man'da bi zápi da 'yán mi'da yun t'ánni.

To'o gue rá Ts'unt'u a ra Cristo

³⁵⁻³⁶ Ne mí xánba yu ja'i a ra Jesús bu ja ra dañija, ne bi 'yɛmp'u:

—Hanja ɛn u yu xánbate nija ngue nu ra Cristo rá m bom'beto ra David a, ne xim mi ɛmbi rá Hmu 'bu hin ním 'bui, nguetho mi ɛn'a ra David: Nu'a Oja bi 'yɛmp'a ma Hmu:

“Dat'ua ga huhmi ga conhui ma ts'edi gue'bu go dá tapá nin suihu ua ja ra ximhái

ne gui manda u buya,” bi t'ɛmp'a ma Hmu, bi 'yɛn a ra David 'bu mí beñba rá Hogandahi Oja nangue 'be'a da 'yot' ra Cristo. ³⁷ Guesɛ ra David bi 'yɛmbi rá Hmu a ra Cristo. Hague nja pe ne rá m bom'beto a, bi 'yɛn a ra Jesús.

Pe nu y_u ja'i, bi 'yømanho gätho a bi man ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a i øt'u y_u xänbate nija

³⁸ Ne bi thoqui bi xänba y_u ja'i a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Gam fähmb_u nangua a i xi ah_u y_u xänbate nija, nguetho hønt'a ran 'yets'i i øt'u ne di ho da hye y_u pahni x_u mba guerp_u i 'yo, ne di ho da mba ma zengua b_u ja y_u tai, ³⁹ ne di ho da hyux b_u ja y_un thuts'i x_un ho b_u ja y_u nija, ne di ho y_u mbädi din sihme b_u ja y_un sihme _u, ⁴⁰ ne i h_uspi 'be'a gätho bi ts'ocpa _u y_u xisu xøn du y_u ndø, ne sä nya'a thoho in y_uh_u Oja ngue i nde da t'εmbi x_un ho tho y_u mbäi. Man'da x_un ngu ran unbi da nu ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'unni man'da di muui b_u na nu Oja

⁴¹ Ne mi hup_u ra Jesús b_u mí ja ra huada guerp_u i pa njät'i ra mbeti rán t'unni Oja. Ne in nu b_u i cät' ra mbeti _u y_u ja'i b_u ja ra huada. Ne bi nu x_un ngu y_u mēmbeti bi thop_u ngue x_un ngu ra mbeti bi gärp_u ja ra huada n'da ngu n'da _u. ⁴² Ne bi zøm b_u n'da ra hyoya xisu xi du rá ndø, ne bi gät'i yocentavo thoho. ⁴³ Ne nu'b_u mi nu a bi 'yøt'a ra xisu b_uya ne bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ah_u nuna z_u hyoya xisu man'da x_un ngu di muui a bi gärp_u ja ra huada xinda gue'_u gätho mi'da. ⁴⁴ Nguetho gätho _u mi'da bi gät'a i pongui, pe nuna ra xisu madague i hyoya na, pe bi gät'i gätho mi pe'tsi, bi 'yemp'u y_u xädi a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi ma ngue da mba nso't'i ra danija

¹ Nu'b_u mi bøm b_u ja ra danija ra Jesús ne y_u xädi, nu'a n'da bi 'yεn'a:

—Xänbate i, hyandi ts'_u n_u ra nija, εmmε x_u ndoho y_u do n'yoh_u ne εmmε mahotho.

² Mi dāh ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Guin nuh_u ngue mahotho ne εmmε ndoho y_u do, pegue da zøn ra pa da so't'i, bi 'yemp'u.

Y_u hmεpya ngue rán zεgui

³ Ne nu'b_u mi zøm b_u ja ra nyuni Olivos, bi hyup_u ra Jesús, hε't ra danija. Ne hønt'u y_u xädi mi 'bühmb_u b_u. Ne nub_uya ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua ne ra Andrés:

⁴ —Nda'a ní pa da mba nso't'i ra nija gá xije, bi 'yεn _u. Nda'a ni hmεpya da hnu 'b_u din ja a guím ma, t'εmp'a ra Jesús.

⁵ Mi dā a ra Jesús ne bi 'yemp'u:

—Gam fähmb_u njon da hyä ah_u, ⁶ nguetho x_un ngu ba εhe ngue sä da 'yεna: “Nugä, guecä drá Cristogä,” da 'yεn'_u. Ne x_un ngu _u da hyät'i.

⁷ Ne nu'b_u gui 'yøhmb_u y_u sui ne'b_u da hma ngue din ja y_u sui, o guin suh_u nguetho jatho din ja _u. Pe nu'b_u din ja _u xinga gue'b_u ran zεgui 'b_u. ⁸ Nguetho nu y_u ja'i b_u 'da y_u häi din sähmi y_u mijä'ih_u. Ne nu 'da y_u ts'ut'abi din sähmb_u y_u mits'ut'abih_u, ne din ja y_u 'y_unhäi, ne x_un ngu y_u ni'di din ja ra thuhu ne y_un 'yo'tsi. Ne guehya y_u mbädi y_un unbi ya, bi 'yemp'u.

⁹ Ne xø bi 'yεn'a:

—Ne gam fähmb_u njon di 'uec'ah_u b_u ja rá 'yu Oja, nguetho da mba ma dä ah_u b_u ja ran juänbate, nep_u ja y_u nija ma mijudíoh_u da 'ber'ah_u, ne nangua guí εc'yεigah_u da ts'on'nah_u b_u 'büh y_u ts'ut'abi, nep_u 'buh y_u dats'ut'abi ngue da ts'εp'ah_u. Ne x_un ho 'b_u din jab_u ne gue'a dí zä gui xihmb_u mam hmangä _u. ¹⁰ Pe m'bet'o thoho da mba nsifi gätho y_u ja'i 'bucua ja ra ximhäi ran ho ma'da'yo dí pø _u.

¹¹ Ne nu'b_u da zix ah_u di dä ah_u b_u 'büh ra ts'ut'abi, pe him 'be gui hyonseh_u 'be'a gui mamhb_u 'b_u da mba ma juän'ni ah_u, nguetho nu'b_u bi zøn ra ora da t'an'nah_u, hønt'a rá Hogandähi Oja da zä di bεn'nah_u

'be'a gui mamhb_u. ¹² Ne nu n'da ran 'yoh_u di manda da tho rán 'yoh_u, ne nu'a rá ta di manda da tho rá ts'ant'ú. Ne da ndants'ú yú ts'ant'ú din tunhd_u u yú ta ne yú mbe ne di manda da tho rá ta ne rá mbe 'da yú ts'ant'ú. ¹³ Ne gátho yú jà'i da zan ah_u nangue a guí εc'yεigah_u. Ne nu'ú to'o gátho da hyät y_un unbi gue'b_u go rán zegui, gue u dim pø u, bi 'yεmp'ú.

¹⁴ Ne bi thoqui bi xi u:

—Ba ε a n'da ra ts'edi x_un ts'o ngue di ts'oni gátho. Ngub_u bi man ra Daniel gue rá pøngahyá Ojá. Ne nu'b_u gá nuh_u dim 'bäp_u guerp_u hin rán säui dim 'bäi, dami 'dahmb_u gyú menguh_u b_u Judea, gui mbähä b_u ja y_u t'òhø guin 'yámhb_u b_u. Nu a to'o da nu ra søcuá i ja ua, da 'yεt'ambüi na. ¹⁵ Ne nu'b_u bin ja a, to'o i 'bäp_u goxthi hin da y_urp_u mbo rá ngu, hin da b_uni ja 'be'a 'be da hyäts'i, 'bex gue da 'dagui. ¹⁶ Ne nu'a to'o 'bäp_u ja yú huähi hin da mbeng b_u ja yú ngu ngue ba çá yú coto, 'bex gue da 'datho b_u. ¹⁷ Huεcate u y_u xisu in hät'uhni ne u 'b_uh yú 'uere y_u pa u. ¹⁸ 'Yäfu rá mate Ojá ngue hin din ja ah_u ran 'dagui 'b_u y_u pa x_un se xøhma hin da zä gui 'dahmb_u. ¹⁹ Ne nu'ú y_u pa u, din ja x_un ngu y_un unbi hin jám'b_u n'dandj xøn ja gue'b_u go rá mbüdi ra ximhäi. Ne nu'b_u ya bin ja, him man'dandj din ja y_un unbi tengü u. ²⁰ Pe nangue u yú 'yεc'yεi, Ojá di japi hingui ngu y_u pa din ja y_un unbi, nu'b_u hin'na njon xtam bongui, bi 'yεn a ra Jesús.

²¹ Ne bi thoqui bi ma, bi 'yεna:

—Ne nu'b_u da si ah_u: “Dami hyanth_u, 'b_ucuä ra Cristo ya, rá Thahni Ojá,” da t'εn ah_u. O gue da t'εn'ah_u: “Ba nuh_u 'b_urp_u ra Cristo ya, rá Thahni Ojá,” da t'εn ah_u, pe o guí εc'yεih_u. ²² Nguetho x_un ngu dim 'b_u u y_u hyäte Cristo ne y_u hyäte pøngahyá da 'yøt' y_u hyonya nt'øt'e nguetho i nje da hyät y_u 'yεc'yεi gue bi huanh Oja, 'b_u da zä da hyät'ú. ²³ Pe nde'b_u gam fäεh_u

nguetho ya dá xi ah_u 'be'a gátho din ja m'bejua, bi 'yεn a ra Jesús.

Nu'a din ja 'b_u bi zøcuä mahøn'a ra Jesús

²⁴ Ne xø bi 'yεmp'ú yú xädi a ra Jesús:

—Ne nu'b_u ya bi guah y_un unbi, nu a ra hyadi di 'b_uh rá ts'edi ne ra zäna him man ja rán nequi. ²⁵ Ne nu y_u sø da dägui. Ne gátho mi'da di 'b_uh yú ts'edi u gä bí ja b_u mahεts'i, di 'yāni. ²⁶ Ne nub_uya da hnugui ba εcä ua ngue dán jà'igä ua ja ra ximhäi, ba ogä b_u ja y_u güi, dan 'yo'be x_un ngu ma ts'edi ne dam mixte x_un ho. ²⁷ Ga pen'd_u yám 'b_uhni Ojá mahεts'i büya, di pet'ú gátho xtá huahni guecuä gátho na ngāni ra ximhäi, bi 'yεn'a ra Jesús.

²⁸ Nuya da zä gui pähmb_u 'be'a gue nin t'uti i ut'ah_u 'da y_u za. Nu'b_u bi bøx yú 'dogui u yú 'yε guí pähmb_u mi ts'utho din ja ra hyethe büya. ²⁹ Ngutho 'b_u ya bin ja gátho u dá xi ah_u, gui pähmb_u ngue mi ts'utho ba pengä ua mahøn'a büya, bi 'yεna. ³⁰ Majuāni dí xi ah_u di 'b_utho ua 'da ah_u 'b_u bi mbüdi din ja a dí xi ah_u. ³¹ Mahεts'i da guadi, necuä ja ra häi, pe nu'a mam hmangä hin jám'b_u da gua a.

³² Pe nu'a ra pa a, njongui pädi 'be'a ní ora din ja a díx mangä, xinga gue u yám 'b_uhni Ojá 'b_urp_u mahεts'i, xinga guecä ngue dán jà'igä ua ja ra ximhäi dí pädi. Hønt'a Ojá ma Ta i pädi, bi 'yεn a ra Jesús.

³³ Ne xø bi 'yεna:

—Thocpa thofo gan nuhmb_u tengü'b_u hin gui tonspah_u ra t'āha. Ne xinga n'da zi ora gui pumb_unih_u Ojá ne thocpa thofo gan yāh_u a, nguetho hin guí pähmb_u ndä'a ni pa ba pengä mahøn'a. ³⁴ Tengu n'da ran 'yoh_u bi mba yatho bi zoh rá ngu, bi un yán t'εdi yú 'yεhe ngue di jamansu b_u, n'da ngu n'da bi xi a da 'yøt'e. Ne bi xi a ra mbängoxthi ngue hin di tonspa ra t'āha. ³⁵ Ne ngutho dí xi ah_u, dami tømhb_u tengü 'b_u

gan äthah_h nguetho hin guí pahmb_h 'be'a ní pa ba pengä ua, o gue'b_h bin de, o gue'b_h made ra xui, o gue'b_h bi mbah_h y_h ðni, o gue'b_h bi hyats'i. ³⁶ Nguetho hin guí pahmb_h nda'a ni ora ba çcä, xi'b_h ba çcä ne ga tñn ah_h b_h gdi ahmb_h. ³⁷ Ne nu'a dí xi ah_h, ngutho dí xicä gätho mi'da: "Dami tømhb_h," bi 'yemp'u yá xädi a ra Jesús.

14

Yá ngurbi y_h judío i nde 'bex gue da bent'a ra Jesús

¹ Ne man yopa da dät ra pa 'b_h mi bēn a xí 'yøt' ma mbombøtahe b_h Egipto dy_h judíohe. Nu y_h ngurpa mbäjä b_hya ne y_h xänbate nija bi bēni 'be'a ni fehni da xi a ra Jesús guerp_h da zä da bent'i ngue da hyo. ² Ne bin 'yemzehe _h:

—Hinga gue a ra pa ra dämpeti gam bent_h ne xøhma din cue y_h ja'i, bi 'yēn _h.

N'da ra xisu bi naspa ra 'yēthi rá yá ra Jesús

³ Ne mi 'b_hra ra Jesús b_h ja rá ngu ra Simón b_h ja ra hnini Betania. Gue'a ra Simón mi hēmb ra t'axca'ya 'b_h mam 'bet'o. Ne nu'b_h mi sihme b_h ra Jesús bi zøp_h n'da ra xisu i tu n'da ra xito nt'øt'e ngue ra do'yaxi, mi po ra 'yēthi emme yaman'u a, ne xän ngu di muui a. Bi xecpa rá nde b_hya ne bi naspa rá yá ra Jesús. ⁴ Nu'u 'da mí 'b_hra, bin cue _h b_hya ne bi 'yēn _h:

—Hanja bim 'beho ra 'yēthi ne x_hm hmadi di muui. ⁵ Mi sä xtá 'bä xtin t'un y_h hyoya a hyu ciento rá muui a ra 'yēthi, bi 'yēn _h.

Ne bi numan'_h ra xisu _h. ⁶ Ne nu ra Jesús bi 'yemp'_h:

—Hanja guín jah_h b_h, o guidi pahmb_h ra xisu nguetho xän ho bi 'yørcä na. ⁷ Nu'ah_h thocpa thoho gam 'b_hmb_h y_h hyoya ne hønt'a go ma pa da zä gui fäx_h _h. Pe nugä hinga thocpa thoho dam 'b_hmb_h. ⁸ Bi 'yørcä ra xisu a mi sä da 'yøt'e,

bi hoga ma ngøc'yēi ngue da t'ägä b_h ja ran 'yägü. ⁹ Majuani dí xi ah_h gue høn_h go hap_h da hman ran ho ma'da'yo gätho na ndoho ra ximhäi, nehna bi 'yørcä ra xisu da hman na, 'dahma ne'a da fēn a, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Judas im ma di dä a ra Jesús

¹⁰ Nu'a ra Judas Iscariote b_hya, ngue'a n'da yá xädi ra Jesús, bi mba b_h 'bah y_h ngurpa mbäjä bi xifi di döp'a ra Jesús. ¹¹ Ne bi hyu yá mbai _h y_h ngurpa mbäjä ne bi xifi di un ra mbeti. Ne bi mbenc'a ra Judas b_hya mi honi jam'b_h di dä a ra Jesús.

Bin sihme_h ra Hmu _h yá xädi

¹² Nu rá mbadi ra pa ra dämpeti ngue ran dābaxjua i ts'i ra thuhme hin'y_h rá ixi, ne i ho ra t'ude'yo. Ne nu yá xädi ra Jesús bi 'yēmbi:

—Hap_h guí ndeje ga hoje ran ts'ihme ra mbaxjua ga sih_h, bi 'yēn _h.

¹³ Ne nub_hya bi xi _h yoho yá xädi: —Ni mbe b_h ja ra dāhnihi Jerusalén, ne nu'b_h gá nuui b_h n'da ran 'yoh_h i tu n'daxaro ra dehe gui tēnui b_h da zøni. ¹⁴ Ne nu'b_h gá sømh_h gui 'yēnui a ra mēngu b_h: "Nu'a ra Hmu bá pengähe ngue ga än'nahe hap_h i ja a ra cuarto ngue ga sihe ran ts'ihme ra mbaxjua," gui 'yēnui. ¹⁵ Ne nu'a b_hya da 'yut'aui n'da ra cuarto i ja b_h magats'i xän ndoho ne mahoqui. Guep_h ja gui hocui b_h a ran sihme ga sih_h, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁶ Bi mba yá xädi b_hya ne bi zøm b_h ja ra dāhnihi Jerusalén ne bi dīm b_h gätho 'be'a xi sifi. Gätho bi hocp_h 'be'a da zi b_h 'b_h bin de, ne bi mbeng b_h 'bah ra Jesús b_hya. ¹⁷ Nu'b_h min de ts'_h, bi mbähä ra Jesús 'de'mayoho yá xädi b_hya. ¹⁸ Gätho bin sihme _h. Ne nu ra Jesús bi 'yemp'_h:

—Majuani dí xi ah_h, dí sihme_h ua n'da gue di dägä, bi 'yemp'_h.

¹⁹ Nu yá xädi b_hya bi du yá mbai, n'da ngu n'da bi 'yänni:

—Ha guecä, bi 'yɛn'ɛ.

²⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi dät'ɛ:

—Go gue'a n'da gue gue'ahɛ guí 'dɛ'mayoho ahɛ gue dí comh ma mbohi'be. ²¹ Majuani nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tugä tengu nt'o't'i nanguécä. Pɛ í huɛhi maha a ran 'yohɛ ngue di dägä. Man'da xən ho 'bɛ hin xtim 'bɛ a, bi 'yɛn a ra Jesús.

²² Gätho na sihmɛ ɛ bi hyac man'da ra hmɛ ra Jesús, bi un ra jamadi Ojä, bi xeni nɛ bi darpa yú xädi bɛya.

—Dami sihmɛ na. Guehna nam bøn'a ma ngøc'yɛigä na, bi 'yɛmp'ɛ.

²³ Nɛ bi dɛc'a ra vaso mi po a nzai mi si ɛ. Bi un ra jamadi Ojä nɛ bi un'dɛ bɛya, bi zi n'da ngu n'da ɛ.

²⁴ —Guehna tengu 'bɛ ma jigä na, i øt' ra 'da'yo nhogui, dim fäni dí yänba yú te yɛ ja'í 'bɛcua ja ra ximhäi. ²⁵ Majuani dí xi ahɛ, hin ga si man'da ra gui uva ja gue'bɛ bi zøn ra pa ga si ma'da'yo bɛ di manda rá ts'ɛdi Ojä, bi 'yɛn a ra Jesús.

Jesús bi badi gue a ra Pedro da gøn'a

²⁶ Nɛ bin tu a n'da rá thuhu Ojä ɛ bɛya. Bi bøm bɛ mi sihmɛ ɛ nɛ bi mba bɛ ja ra nyuni Olivos. ²⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Nu'ahɛ dí paçä ngue gui 'dahmbɛ, gui sogahɛ nán xui ya, tengu nt'o't'i bɛ ja rá m hman Ojä i ɛna: “Ga ho ra mbändɛ'yo nɛ dín 'uɛxt'ɛ yú dɛ'yo,” i ɛm bɛ ja rá t'ohni, bi 'yɛna. ²⁸ Pɛ nu'bɛ dá thambɛnigä dan tĩmhɛ bɛ Galilea, bi 'yɛmp'ɛ yú xädi a ra Jesús. ²⁹ Nu'a ra Pedro bi 'yɛn'a:

—Madague a gätho da 'dah ya 'da, pɛ nugä hin ga soc'i'i.

³⁰ Nu ra Jesús bi dɛ'a bɛya:

—Haha, dí pacä 'bɛ'a gui 'yøt'a ra xui jabɛya, ná hyundi xqui cøngä 'bɛ bi mbah ná yondi ra øni, bi 'yɛn a.

³¹ Pɛ nu'a ra Pedro man'da nts'ɛdi bi 'yɛn'a:

—Nugä hin ga cøn'a i madague'bɛ 'darpɛ ga tuui, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'da'angu bi ma gätho ɛ mi'da yú xädi bɛya.

Ra Jesús i tu rá mbɛi nɛ gue'a ra ora da nu yən ɛnbi a

³² Nɛ bi yarpɛ ja ra nuadøni Getsemaní guepɛ ja ra nyuni Olivos. Nu ra Jesús bɛya bi 'yɛmp'ɛ yú xädi:

—Hyuhmbɛ ua gätho ahɛ, 'bɛ dán yägä'be Ojä ua nan jongua ts'ɛ, bi 'yɛn'a.

³³ Nɛ nubɛya bi zixa ra Pedro, nɛ ra Jacobo, nɛ ra Xuua. Nɛ nu ra Jesús ɛmmɛ bi hyundumbɛi nɛ bin su. ³⁴ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—ɛmmɛ tu ma mbɛi, ɛna da hyog ra dumbɛi. Gui cohmbɛ ua nɛ gan äthahɛ, bi 'yɛmp'ɛ.

³⁵ Nɛ bi mba bɛ njom bɛ ts'ɛ. Bin danyahmu bɛ ja ra häi bin yäui Ojä, gue'bɛ da zä hin da nu ran ɛnbi a da nu. ³⁶ Nɛ bi 'yɛna:

—Ma Ta i, hin te guí hɛmbi, gätho da zä gui 'yøt'e. Dami 'uegä a ran ɛnbi. Pɛ hin dín nde gue gue'a ma pähä zehɛ ga øt'ä pɛ gue'a go guí nde da t'øt'e, bi 'yɛna.

³⁷ Nɛ bi mbeng bɛ xi go ɛ hyu nɛ bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Hague grá Simón, ha guí aha. Ha hingui sä xquin äthä n'da ora.

³⁸ Damin äthahɛ nɛ gui 'yäfɛ Ojä ngue gui serbahɛ 'bɛ'a di bɛn'nahɛ ra zĩthu. Nu rá mbɛi n'da ja ra pähä nangue ran ho, pɛ nu rá ngøc'yɛi n'da xən güent'i a, bi 'yɛn a ra Jesús.

³⁹ Nɛ bi mbeng mahøn'a ra Jesús bin yäui Ojä nɛ guexta'a bi xifi. ⁴⁰ Nɛ nubɛya bi mbeng bɛ bá co ɛ hyu nɛ bi dím bɛ i aha nguetho ɛmmɛ mí ndet'aha ɛ. Janangue nu'bɛ mi zo ɛ hingui paçi 'bɛ'a dí dɛ ɛ. ⁴¹ Ná hyundi bán yäui Ojä, 'bɛ mam bá pengbɛ bá co ɛ hyu, nɛ bi 'yɛmp'ɛ:

—Ahmahɛ ya, damin säyahɛ ya, bi 'yɛn'a. Nuya bi zøn ra ora ngue da mba ma dägä bɛ 'bɛh yɛ

ts'om'bäi, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁴² Dami ndanshü, ga mbähä dan c'athü a di dägä, ya häntua, bi 'yëmp'ü yú xädi a ra Jesús.

Ra Jesús bi bent'ü yün süihü

⁴³ Gätho ná yähu yú xädi 'bex bi zöm bü ra Judas, gue'a n'da rá xädi. Ne xän ngu yu ja'i bi zix'a, mi hä yú juai ne yu ts'ät'ëgui. Ne gue'ü yüm 'behni yu ngarpa mbäjä ne yu xänbate nijä ne yu dác'yei. ⁴⁴ Ne nu'a ra Judas ya xí xi ü: "Nu'a ga süspa rá 'yogu gue a ra Jesús a, 'bex guim benthü büya ne gui sixhü, ne hin gui thøhmbü," xi 'yëmp'ü min 'yohü. ⁴⁵ Janangue a nu'bü mi zøpü mi 'bäh ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, bi 'yëmbi.

Ne bi züspa rá 'yogu. ⁴⁶ 'Bex bi bent püya. ⁴⁷ Ne 'bex bi c'o'ts' rá juai a n'da min 'yohü ra Jesús ne bi zecpa rá zagu rá 'yëhe ra dambäjä. ⁴⁸ Ne nu ra Jesús bi 'yëmp'ü bi bent'i:

—Ha guí ëmhbü drá bëgä ngue guá hähü ni juaihü ne ni zahü ngue gui bentcahü. ⁴⁹ Gätho yu pa dám 'bühmbü, dá xän'nahü bü ja ra dänija ne hin gá bentcahü bü. Pe ja xi jabü thoho, ngue din ja a nt'o't'i bü ja rá m hman Ojä ngue mi hma din ja, bi t'ëmp'ü yüm 'behni yu mbäjä.

⁵⁰ Pe nu'ü yú xädi büya gätho bi 'dagui, bi zøpü a ra Jesús.

Ra ts'ünt'ü ngue bi 'dagui

⁵¹ Hønt'a n'da ra ts'ünt'ü bi dën'na 'bü mi ts'ix a ra Jesús, dim pä't'a ra the'bø't'e, ne mí ën ü ne'a xtám bent'a. ⁵² Pe nu'a hønt'a ra the'bø't'e bi bentpa a, ne bi 'dah püya ne bin 'yo mánxü bü ní mba.

Ra Jesús bi mba ma dä bü 'büh yu mbäjä

⁵³ Nu'bü mi mba ma dä bü 'büh ra dambäjä, bim peti ü ma ngurbihe ngue yu ngarpambäjä ne yu dác'yei ne yu xänbate nijä. ⁵⁴ Ne nu ra Pedro bin tet'i, i 'bejua thoho bü ni mba, gue'bü go mi zöm bü mbo rá mbä't'i rá ngu ra dambäjä, ne bi hyuhmbü

bü ü yu asmayo nijä, bin täspihü ü. ⁵⁵ Nu yu ngurba mbäjä ne gätho ü mi'da i øt' ran juanbata, mi honi to'o da ma xän ho 'bepü dí yap'a ra Jesús ngue da hyo, ne madague'a xän ngu ü bin ya pe xinga n'da ü bi ma njuantho. ⁵⁶ Xän ngu bi man yu fehni pe him bin tün yüm hma. ⁵⁷ Xø bi ndants'ü 'da mahøn'a bi zänba man'da ra fehni ü, ne bi 'yëñ ü:

⁵⁸ —Nuna ran 'yohü bi ma ne bi 'yëna, "Nugä ga yø't' ra nijä ua, nt'ø't'e yú 'yë yu ja'i, ne nu'bü ná hyupa ga hócä n'da ngue hinga nt'ø't'e yú 'yë yu ja'i," bi 'yëñna ran 'yohü, ne nugähe dá øhmbe 'bü mí 'yëñna, bi 'yëm büya.

⁵⁹ Pe xinga gue'ü bin tün ü yüm hman ü. ⁶⁰ Pe nu ra Jesús bin hëtho. Njo'o to bi dätü. ⁶¹ Nu'a ra ngarpa mbäjä bi 'yän mahøn'a:

—Ha gue'e grá Cristo. Ha gue'e rá Ts'ünt'ü i Ojä nuixte rá ts'edi.

⁶² Nu ra Jesús bi dätü:

—Guecä, ne guin nujü, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga com'be rá ts'edi Ojä madä rá ts'edi. Ne guin nujü 'bü bá pengä, ba ëcä bü ja yu güi, bi 'yëñ'a ra Jesús.

⁶³ Pe nu'a ra dambäjä bi danse rá pahni, ëmbi hingui ëspa Ojä ra Jesús nangué a bi ma. Ne bi 'yëm büya:

—Ya hin ga homhbü mi'da yu tés-tigo, ⁶⁴ ne dá øhmbe yu ngue hingui ëspa Ojä na ran 'yohü. 'Be'a guí mamhbü ga ørpahü ya, bi 'yëñ a ra dambäjä.

Ne gätho 'da'angu bi man ü ngue di un ran ts'ëmbi ngue da hyo. ⁶⁵ Nu'ü 'da büya bi zox'a ra Jesús, ne bi gorpa rá dä, ne bi mbë'mi ne bi 'yëmbi, "Grá pøngahyü, man ya, to'o bi mbep'a'i," bi 'yëñ ü. Ne nu yu asmayo bü nijä ëmmë bi mbëmp'a rá hmi.

Ra Pedro bi gøn a ra Jesús

⁶⁶ Nu'bü mim 'bäpü ra Pedro bü mbo ra mbä't'i, bi thøpü n'da ra xisu ngue rá 'yëhe ra dambäjä. ⁶⁷ Ne

bi nu'a ra Pedro din t̄aspi, bi hyɛ't'i nɛ bi 'yɛmbi:

—Ǝna nɛ'e gm̄in 'yoh̄u ra Jesús ra mɛngu b̄u Nazaret, bi 'yɛmp'a ra Pedro.

⁶⁸ Pɛ nu'a ra Pedro bin c̄oni.

—Hin dí p̄adi 'bɛ'a nam b̄on'a guím ma, bi 'yɛn a ra Pedro.

Nɛ bi 'uegue bi mba b̄u h̄ant ra goxthi. Nɛ bi mbah ra tamf̄o b̄aya.

⁶⁹ Ná ya'a ts̄u b̄aya x̄o bi thop̄u ra 'yɛhɛxisu b̄u 'b̄ah ra Pedro, nɛ bi 'yɛmp'u 'b̄up̄u:

—Nuna ran 'yoh̄u, min 'yoh̄u u mi tɛn'na ra Jesús.

⁷⁰ Pɛ nu'a ra Pedro bin c̄oni mah̄on'a. Ná ya'a ts̄u b̄aya, ḡuesɛ u mí 'b̄up̄u mi 'b̄ah ra Pedro bi 'yɛn u:

—Majuq̄ni guín 'yoh̄u u nguetho gr̄a mɛngu Galilea nɛ 'da igu b̄u gn̄a ȳah̄u u, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

⁷¹ Nu'a ra Pedro b̄aya bi 'yɛmp'u:

—Nu'b̄u him majuq̄ni dí xi ah̄u, Oj̄a da zegb̄a, janangue dí xi ah̄u, hin dí p̄ac̄a a ran 'yoh̄u guí mamhb̄u, bi 'yɛn a.

⁷² 'Bex bi mbah ná yond̄i ra tamf̄o b̄aya. 'Bex bi b̄ɛn a ra Pedro 'bɛ'a xí xih ra Jesús ngue xí 'yɛmbi: “Dí p̄ac̄a ngue ná hyund̄i xqui c̄onḡä 'b̄u bi mbah ná yond̄i ra ɔni,” xí 'yɛmp'a ra Jesús. Nɛ nu'b̄u mi b̄ɛn a xí 'ȳot'e, bi du rá mb̄u ra Pedro nɛ 'bex bin zoni.

15

Ra Jesús bi mba ma d̄a b̄u b̄uh ra ts'ut'abi ra Pilato

¹ Nu'b̄u t'uxudi tho, nu ȳu nḡurba mb̄aj̄a nɛ ȳu d̄ac'yɛi nɛ ȳu x̄anbate nij̄a nɛ ḡätho u mi'da ma nḡarbihe dyá judíohe, bin ȳasɛ u. Nɛ nub̄aya bi zix a ra Jesús ngue di d̄ap'a ra Pilato. Bin th̄at' 'b̄u mi zits'í. ² Nɛ nu ra Pilato bi 'ȳän'na ra Jesús:

—Ha gue e gr̄a hmuts'ut'abi ȳu judío, bi 'yɛmp'a.

Bi d̄a a ra Jesús:

—Gue'a guím ma, bi 'yɛna.

³ Nɛ nu ȳu nḡurpa mb̄aj̄a ɛmme bi ȳapi. ⁴ Janangue a nu ra Pilato bi 'ȳän'na ra Jesús mah̄on'a, bi 'yɛmbi:

—Hanja hin ni th̄atya i di ȳapi'i. Nɛ x̄un ngu 'bɛ'a ḡätho i xi'í, bi 'yɛmbi.

⁵ Pɛ nu ra Jesús guexta'a him bi d̄at'a ra Pilato. Janangue'a nu ra Pilato bi hyonya thoho.

Ra Jesús bin t'un ran ts'embi ngue da du

⁶ Nu'a ra pa ram p̄eti ra mbaxjua, z̄ai di th̄o a n'da ra of̄adi ra Pilato h̄ont'a go nda'a da man ȳu j̄a'i. ⁷ Nɛ min of̄adi n'da ran 'yoh̄u i Barrabás, 'darp̄u mi of̄adih̄u u 'da'ingu bi 'ȳoth̄u ngue bin hote u, bi d̄am'ma n'da ra s̄ui. ⁸ Nu'b̄u mi z̄oh̄ ȳu j̄a'i x̄un ngu b̄u mi 'b̄uh ra Pilato, nu'u bi xih ra Pilato di th̄ocpa n'da ra of̄adi tengu nz̄ai bi 'ȳot' 'b̄u ra pa ram p̄eti. ⁹ Janangue a nu ra Pilato bi 'yɛmp'u:

—Ha gue'a ni hmuts'ut'abih̄u gyá israelh̄u, gyá judíohe, ga th̄oc'ah̄u, bi 'yɛmp'u.

¹⁰ Nguetho mi p̄ah̄ ra Pilato di s̄eya thohoba ra Jesús ȳu nḡurpa mb̄aj̄a 'b̄u mi d̄ap'a. ¹¹ Pɛ nu ȳu nḡurpa mb̄aj̄a bi parpa ȳu j̄a'i gue'a ra Barrabás da 'ȳäh̄ ȳu j̄a'i. ¹² Nu ra Pilato x̄o bi 'yɛmp'u mah̄on'a:

—Xina ni hmuts'ut'abih̄u, gyá israelh̄u, gyá judíohe, 'bɛ'a ga ɔrp̄a na b̄aya, bi 'yɛn'a.

¹³ Nu ȳu j̄a'i b̄aya nts'edi bi 'yɛn u: —Go guí cuarp̄u ja ra pont'í na ra Jesús.

¹⁴ Pɛ nu ra Pilato bi 'yɛmp'u: —'Bɛ'a gue man ts'o x̄u 'ȳot'na, bi 'yɛmp'u.

Nɛ nu'u ȳu j̄a'i man'da nts'edi bi 'yɛn u:

—Go cuarp̄u ja ra pont'í na, bi 'yɛn u.

¹⁵ Nu ra Pilato bi nde da 'ȳorpa rá p̄äh̄ ȳu j̄a'i, janangue guehma go bi th̄ocpa a ra Barrabás. Nɛ bi manda da mba m'b̄ei a ra Jesús nɛ da mba ma cuati b̄u ja ra pont'í.

16 Nu y_u dofui b_uya, bi zixa ra Jesús b_u mbo guep_u ja y_un säya y_u dofui, ne bi zo _u gätho y_u mindofuih_u 'b_up_u. 17 Ne bi mba ma hete n'da ra pahni x_un j_upoi a ra Jesús ngue tengu he y_u ts'ut'abi, ne nts'edi bi mba ma huspi n'da ra corona á m'be y_u 'y_u'u_uni nguetho bi den thoho. 18 Ne bi zengua _u ne bi 'y_uns_upa y_u bíba _u: “Damim 'b_umanho gra hmuts'ut'abi y_u judío,” bi 'y_ump 'b_u mi dentho. 19 Ne bi despa rá y_u za ne bi zots'i, ne bin danyahmu, _una i th_unde pegue bi dentho. 20 Nu'b_u mi jua'a bi denni bi tons_upa a ra pahni x_un j_upoi ne bi het'a rá pahni zeh_u. Bi g_uc p_uya ngue bi zits'i da 'd_um'p_u ja ra pont'i.

Ra Jesús bi mba ma cuati b_u ja ra pont'i ne bi du

21 Ne nu'b_u mi mba b_u 'y_u, bin c'ath_u ra Simón, ra m_ungu b_u Cirene, rá ta ra Alejandro ne ra Rufo, bi 'y_u a hu_uhi a. Ne nu y_u dofui b_uya bi 'y_urpa ra ts'edi a ra Simón da duspa rá pont'i a ra Jesús. 22 Ne guep_u ja ra nyuni Gólgota ní ts'ixa ra Jesús. Nu'a Gólgota in nde da ma “ra Nyuni Y_uxmu.” 23 Ne nu'b_u mi z_um b_u, bin t'un ra vino ngue ma u_unts'i n'da ra 'y_uthi x_un ju a ra Jesús. P_u nu'a him bi zi a. 24 Ne nu'b_u mi 'd_um'p_u ja ra pont'i b_uya, nu y_u dofui bi 'y_ut'a n'da ran t_uha _u nangue y_u he ra Jesús ngue i nde da b_udi nda'a ní 'b_ut'e da g_uxa n'da ngu n'da. 25 G_uto xudi 'b_u mi mba n'd_u'mi b_u ja ra pont'i a ra Jesús. 26 Ne mán t'o't'i b_u ja ra pont'i a í y_up'a bi 'y_una, “Rá hmuts'ut'abi y_u judío na,” _um b_u.

27 Ne bi mba ma cuati_u ra Jesús yoho y_u b_u. 'Da a n'da y_u pont'i. Ne bi 'b_um'p_u ja rán 'y_ui a n'da ne bi 'b_um'p_u ja rá g_uha a man'da. 28 Ne nuna bin ja, mi mam b_u ja rá t'ohni Oj_u maya'b_u, bi 'y_una: “Da t'emb_u ngue 'da'anguu _u y_u d_udit's'oqui a.”

29 Ne nu y_u j_u'i bi thop_u, bi _ucpi ne bi dentho, bi 'y_umbi:

—Ha hinga gue e gá ma ngue gui xo't' ma nij_uh_u ne hyupa tho gui hyøh mahøn'a. 30 Sä gui ç_up_u ja ra pont'i ya 'b_u, ne gan y_uns_ue, bi 'y_umbi.

31 Ne ximangutho bi man _u y_u ngurba mb_uj_u bin 'y_ump' _u:

—Nuna, bi y_unba y_u te _u 'da, p_u hingui sä din y_uns_ue ya. 32 Gan nuh_u ra Cristo, rá hmuts'ut'abi y_u judío 'b_u ba ç_up_u ja ra pont'i, gan nug_uh_u, ne ga _uc'y_ui_uh_u b_uya, bi 'y_um 'b_u mi dentho. Ne _u mi cuath_u b_u, bi _ucpa ra Jesús.

Bi du ra Jesús

33 Nu'b_u mi z_un a huxhyadi b_uya bim 'b_uxui g_utho ra häi, ja gue'b_u mi z_un a hyunde bin nequi mahøn'a. 34 Ne nu'a ra ora a _u x_u i huxhyadi, nts'edi bi mbah ra Jesús, bi 'y_una:

—Eloi, Eloi, lama sabactani, bi 'y_una. Nde da ma: “Ma Oj_u i, ma Oj_u i, hanja xcá hy_uga thoho.”

35 Nu'b_u mi 'y_u _u 'da 'b_up_u, bin 'y_ump' _u:

—Nuna, nzo a ra Elías, bin 'y_ump' _u.

36 Ne bán ti a n'da mí h_u n'da tengu ra f_unjo xí 'y_ut'i, bi fosp_u ja ra vino x_un ju, ne bi ndøt'a n'da ra xithi. Pi u_us_upa ra Jesús _umbi da zi, ne bi 'y_ump' _u min 'yoh_u:

—P_u 'b_u ga undä na, ga nuh_u 'b_u da zøh ra Elías di tongui, bi 'y_ump' _u.

37 P_u nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi ne 'b_ux bi du. 38 Ne nub_u mbo ra d_unij_u 'b_ux gue bin x_ungui nde ra 'b_ut'e mi ndam b_u. Bá f_uh mag_uts'i ne bi zøtahäi a bin x_uni. 39 Ne nu'a rá hmu y_u dofui, mi h_ut'a ra Jesús bi mba 'b_u mi du, ne bi 'y_una:

—Maju_uni nuna ran 'yoh_u na, rá Ts'unt' _u Oj_u na, bi 'y_un a ra hmudofui.

40 Ne mi 'b_up_u 'da y_u xisu b_u ma'u_ueni ts' _u, mi hant'a ra Jesús. Nu'a n'da ra Salomé a, ne nu'a man'da ra María, ra m_ungu Magdala, ne nu'a man'da ra María, rá

mbe ra Jacobo ne ra José. ⁴¹ Guehya yu xisu mi ten ra Jesús 'bu mi 'buru Galilea ne mi fäts'i. Ne u mi'da yu xisu bi den 'bu mi mba bu Jerusalén, mi 'bäpu.

Jesús bi mba nt'ägui

⁴²⁻⁴³ Ne ya bin de, ne mim beñi da 'yäcpa n'dihi rá ngoc'yeyi ra Jesús nguetho mi ts'utho da du'ma ra pa ran ts'äya, ne nu ra pa ran ts'äya njongui sä da t'ä a. Janangue a nu ra José ra mengu Arimatea, bi hyut'anzambai bi mba bán yayi ra Pilato, bi 'yap a rá ngoc'yeyi ra Jesús. Nu ra José n'da rá ngurbi yu ja'i israel, pe gue'a n'da majuani mi ec'yeyi Oja ne mi tøm'ma ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. ⁴⁴ Nu ra Pilato bi hyonya thoho 'bu mi sifi bi du ra Jesús. Ne nubuya bi mbehna n'da ba si a rá hmu yu dofai ngue da 'yän 'bu majuani ya bi du. ⁴⁵ Ne nu'bu mi man a rá hmu yu dofai gue bi du, nu ra Pilato bi 'yemp'a ra José:

—Da zä gui tuxa rá ngoc'yeyi ra Jesús 'bu.

⁴⁶ Nu a ra José buya, bi dän a n'da ra 'bø't'e ne bi mba bi tongba rá ngoc'yeyi ra Jesús, ne bi mbant'a ra 'bø't'e xi däi ne bi cu't' pu ja n'da ra hyädo gue ran 'yägui xi mba nthequi bu ja n'da ra t'umba'ye. Ne bi juaspa n'da ra xindo xun ndoho bu ja rá goxthi ran 'yägui. ⁴⁷ Ne nu'a ra María, ra mengu bu Magdala, ne man'da ra María ngue rá mbe a man'da ra José, bi nu hapu bi jät'i.

16

Bi dambeni ra Jesús

¹ Nu'bu mi thoh ra pa ran ts'äya, nu'a ra María ra mengu bu Magdala, ne ra María rá mbe a man'da ra José, ne man'da ra xisu ngue ra Salomé, bi dän yu 'yethi ngue yuman'u ngue da mba bu ja ran 'yägui da gospa rá ngoc'yeyi ra Jesús, tengu man t'øt'ehe dyä judiohe. ² Ne nt'axudi da ndomingo 'bu mi bøx

ra hyadi bi mba bu ja ran 'yägui u buya. ³ Ne bin 'yemzεε u:

—To'o da zä di 'uec'a ra do bí juaxpu ja ra hyädo, bi 'yεn u.

⁴ Ne nu'bu mi zøm bu bi nu buya, ya ma 'ueque a ra do, ngue xun ndoho. ⁵ Ne nu'bu mi yurpu ja ra hyädo buya, bi nu n'da ran 'yohu mi hupu rá hyo ngue rán 'yeyi ra hyädo, mi he n'da ra pahni xun t'axi. Ne nu'u yu xisu bin su 'bu mi nu. ⁶ Pe nu'a, bi 'yemp'u:

—O guin suhu. Dí paçä gui homhu ra Jesús ra mengu Nazaret, ngue bi 'døm'pu ja ra pont'i, pe bi dambeni a, njo'o ua ya. Dami nuhu ua mi 'beni, bi t'emp'u yu xisu.

⁷ Ne xø bi 'yεna:

—Pe nuya ni mbähä gui xihmbu ra Pedro ne'u mi'da yä xädi ne gui 'yεmfu gui tømhu bu Galilea a ra Jesús tengu tho bi xi ahu,” bi t'emp'u yu xisu.

⁸ Ne nu'u yu xisu buya 'bex bi bøn'a n'dihi bu ja ran 'yägui ne bá ε u, εmme di fet'u nguetho bin su, ne njo'o to min nde din yahu ngue bin su.

Ra Jesús bin tømmi ra María Magdalena

⁹ Nu'a ra Jesús bi dambeni 'bu xudi thoho ndomingo. M'bet'o thoho bin tømmi ra María ra mengu bu Magdala, ngue gue'a xi hyønba thi yoto yu zithu. ¹⁰ Ne nubuya bi mba a ra María, bá xip'u yä xädi ngue bi dambeni a ra Jesús, ne mí zon'u ngue tu yä mbai, ngue bi du ra Jesús. ¹¹ Ne nu'bu mi 'yøde ngue bi dambeni ne bi man a ra María ngue bi nuse, pe him bi 'yεc'yeyi u.

Ra Jesús bin tømhu yoho yä xädi

¹² Nubuya bin tømhu mi yoho yä xädi a ra Jesús bu 'yu, 'dan'yo ts'u bu an nu u. ¹³ Ne nu'u, bi mba u buya, bá xi u mi'da ngue xø bi nu mahøn'a, pe ngutho him bi 'yεc'yeyi a bi man u.

*Ra Jesús bi xi ɯ yá xádi da mamp'a
rá m hma 'b ɯ mí ndex mahęts'i*

¹⁴ Rán zεgui tho ho bin tımhbɯ
gátho 'de'ma'da yá xádi ra Jesús.
Mi hupɯ ja ra mεxa ɯ. Nε bi zɯ
ɯ nguetho him bi 'yęc'yei a xi sifi
ngue bi dąmbęni a. ¹⁵ Nε nubɯya bi
'yęmp'ɯ:

—Ni mbähä gátho na ngɯni
ra ximhäi, gui mamhbɯ ran ho
ma'da'yo. Hɔnbɯ go hapɯ i 'bɯh
yɯ jǎ'i gui xihmbɯ. ¹⁶ Nu'a to'o da
'yęc'yei nε din xixyǎ, gan yǎnba rá
te a. Pε nu'a hin da 'yęc'yei, da nu
ran ɯnbi gátho yɯ pa mazǎi a. ¹⁷ Nε
nu'ɯ to'o da 'yęc'yęigui xɯn ngu yɯ
hmępya ga japi da 'yɔt'ɯ. Nanguē
ma ts'edigǎ da hyɔn a thi yɯ zǎthi in
'yohɯ 'da yɯ jǎ'i, nε din yǎ 'dahma
'dan'yo yɯ nde, ¹⁸ nε nu'bɯ da bęnt'ɯ
yɯ pozɯ nte da ja ɯ, ngutho 'bɯ da zi
ra 'yęthi ngue ran dǎte, nte da ja ɯ.
Nε di japi da yǎn ɯ yɯn zǎman'ɯ 'bɯ
da gǎspa yá 'yε, bi 'yęmp'ɯ yá xádi a
ra Jesús.

Bi ndex mahęts'i a ra Jesús

¹⁹ Nε nu'bɯ mi gua a bi xih yá
xádi, bi ts'ix bɯ mahęts'i a ra Hmu,
nε 'darpɯ ní conhui rá ts'edi Oǎ.
²⁰ Nu'ɯ yá xádi bi mba bɯya bi man
rá m hman Oǎ hɔnbɯ go hapɯ bi
mba. Nε nu ra Hmu bi japi da zǎ
da ma xɯn ho nε bi japi da 'yɔt' yɯ
hmępya 'dahma da 'yęc'yei yɯ jǎ'i
yám hman ɯ. Nε hɔnt'a dí xi ahɯ ya.

LUCAS Ran ho Ma'da'yo bi 'Yo't'a ra Lucas

'Be'a í 'yo't' rá sɔcuq ra Lucas

¹ Dí pãcã x̄n ngu ȳm ja'í bi 'yo't' ȳm sɔcuq ngue i man'a bin ja 'b̄m mím 'b̄ucua ja ra ximh̄i ra Cristo. ² Nu'̄m bi 'yo't'̄m, tengu thoho bi x̄ngah̄m ̄m bi nuse 'b̄m mi 'yɔt' rá 'b̄efi ra Cristo, ne tengu thoho bi man'̄m h̄onb̄m go hap̄m. ³ Ne cã dra Lucasgã dí o't'na ra sɔcuq ngue im man'a bin ja, ne dí p̄en'na i, Hague Teófilo, ma amigo i x̄n ho. Ne dá änzeh̄e ȳm ja'í to'o bi nu 'be'a gã bin ja. Ne ɛmme dá hongã 'be'a nt'o't'í gã mi'da ȳm sɔcuq, janangue'a da b̄omanho 'be'a dí o't'ã. ⁴ Nguetho dín nde gui p̄adi x̄n ho ngue majuañi a bi s̄an'na i.

Rám 'behni Ojã bi ma dim 'b̄mh ra Xuua

⁵ Nu'̄m ȳm pa min ts'ut'abi ra Herodes b̄m ja ra x̄equi Judea, mi 'b̄p̄m n'da rá mbãjã ȳm judío, ra Zacarías a. Madim p̄hmb̄m n'dan nets'i ȳm mbãjã bi d̄m'ma ra mbãjã Abías. Nu'a ra Elisabet, rá xisu ra Zacarías, gue'a n'da rá m bom'beto ra Aarón a, ngue ra hmumbãjã maya'b̄m. ⁶ Nu'a ra Zacarías ne ra Elisabet, gãtho yonja'í, Ojã bi numanho ̄m, nguetho x̄n ho ȳm mb̄m, ne mi ɔt'e gãtho yán t'ɛdi Ojã. ⁷ Nu ra Elisabet ne ra Zacarías, x̄n d̄ac'ȳei ̄m ne x̄nga n'dandj̄ mi 'b̄mh rá t'uhni a ra Elisabet.

⁸⁻⁹ Ne nu'b̄m x̄n z̄n ra pa dim p̄p̄m ja ra d̄anjã ̄m n'dan nets'i ȳm mbãjã bi d̄m'ma ra Abías, janangue'a madim p̄p̄m ra Zacarías. Ne z̄i mi thahna n'da ra mbãjã, ngue da ȳp̄m man'da mbo ra d̄anjã da 'yuh ȳm xiza ȳmanho. Ne gue'a ra Zacarías bi mba nthahni ngue da yar̄m mbo. ¹⁰ Ne x̄n ngu ȳm ja'í mi 'b̄p̄m thi mi ȳah̄m Ojã 'b̄m ra ora bi 'yuh ra xiza ra

Zacarías. ¹¹ Ne 'bex bi z̄o a n'da rá m 'behni Ojã b̄m mi 'b̄mh ra Zacarías. Ne mi 'b̄p̄m rá hyo rán 'ȳei ra m̄exa guep̄m mí uh ȳm xiza. ¹² Nu'b̄m mi nu a b̄ya, ɛmme bin su ne hingui p̄adi 'be'a da b̄eni. ¹³ Ne nu'a rá m 'behni Ojã bi 'ȳmbi:

—O guín su Zacarías, nguetho bi 'ȳo Ojã 'be'a guí äpi, nangue ni xisu ra Elisabet din hať'uhni ne dim 'b̄m a n'da rá ts'unt'̄m, ne gui xip rá thuhu dí Xuua. ¹⁴ Ne gan johya ne ɛmme da hyu ni mb̄m, ne x̄n ngu ȳm ja'í din johya 'b̄m bim 'b̄m. ¹⁵ Nguetho Ojã di un ra 'b̄efi nuixte a. Ne nu'a, hin da zi ra vino x̄nga gue'a ra s̄ei, ne din 'youi rá Hogand̄hi Ojã gue'b̄m go bim 'b̄m. ¹⁶ Ne nu'a rá 'b̄efi da 'yɔt'e, gue'a dí japi x̄n ngu ȳm ja'í israel di p̄h yán 'yomf̄eni ne da 'ȳc'ȳei Ojã ra Hmu. ¹⁷ Ne nu'a ni t'uhni bam 'bet'o a 'b̄m bá ɛh ra Hmu mah̄ets'i, ne din ja rá ts'edi tenguthoho ra p̄ngahyã Elías, ne di japi din hocpah̄m ȳm t'uhni ̄m ȳm ja'í. Ne nu'̄m nz̄i hingui ɔde 'be'a pa nsifi, di japi da 'ȳode. Ne nangue rá m hman ra Xuua di p̄h yán 'yomf̄eni ȳm ja'í n'dahma da zã da zimanho ra Hmu 'b̄m bá ɛh̄e, bi t'ɛmp'a ra Zacarías 'b̄m min ȳaui rá m 'behni Ojã.

¹⁸ Nu ra Zacarías b̄ya:

—Hague dán zã ga pãcã a guí xiqui nguetho xtán d̄ac'ȳeigã ne'a ma xisu, bi 'ȳena.

¹⁹ Nu rá m 'behni Ojã bi 'ȳemp'a b̄ya:

—Nugã dí Gabriel ne dí 'bãcã b̄m ja rá hmi Ojã, ne Ojã bá p̄ngã gue ga xi a ran ho din ja ah̄m. ²⁰ P̄e nuya, gan gore ya, nguetho hin guí ɛc'ȳei a dí xi i. Nuya hin da zã gan yã astague'b̄m go bin ja a dá xi a i, nguetho gãtho din ja a dá xi a i, bi 'ȳen'a rá m 'behni Ojã.

²¹ Nu ȳm ja'í mi 'b̄p̄m thi, mi t̄o'ma ra Zacarías, ne him mi p̄a'hanja him 'bexque p̄oni. ²² Ne nu'b̄m mi b̄m b̄m ra Zacarías hingui sã din yã,

hønt'a bi uānda rá 'yε. Nu yu jā'i bi bāh pūya ngue bi nu n'da ran t'uti bu mbo.

²³ Nε nu'bu mi guah yu pa dim pεpu ra Zacarías bi mba rá ngu buya. ²⁴ Nε bin hāt'uhni ra Elisabet, nε nubūya hin hapu í mba an cūt'a zāna, bim 'batho bu rá ngu. Nε bi 'yεna: ²⁵ "Xun ngu rá mate bi 'yørcā Ojā, nuya him man da zangā yu jā'i nguetho dim 'bu'a n'da ma t'uhni ya," bi 'yεnε.

Rám 'behni Ojā mahęts'i bi ma dim 'buh ra Jesús

²⁶ Nu'bu mi tho i cūt'a zāna, nu'a Ojā bi mbehn mahøn'a a rá m 'behni ngue í Gabriel. Bi mbehn pu ra hnini Nazaret bu ra xεqui Galilea. ²⁷ Nu'a, bi zøm bu mi 'bu a ra María. Nu ra María xinga n'dandj bin yāui n'da ran 'yohu, pε ya mi ān'na ra José, n'da rá m bom 'beto ra ts'ut'abi David a. ²⁸ Nu rá m 'behni Ojā bi zengua, bi 'yεmbi:

—Nu'i María ya bi 'yøt'a n'da rá mate Ojā nε guín 'youi a. Pε man'da bi jāp'a Ojā xinda gue'u gātho mi'da yu xisu, bi 'yεmbi.

²⁹ Nu'a ra María 'bu mi nu rá m 'behni Ojā, bin su nε bin 'yomfēni 'be'a ním bøn'a bi sifi. ³⁰ Nu rá m 'behni Ojā bi 'yεmp'a buya:

—O guín su María nguetho guín 'youi rá mate Ojā, ³¹ nε dim 'bu'a n'da ni Ts'unt'u nε gui xip rá thuhu ra Jesús. ³² Nε nu'a, din ja rá ts'edi nε da fādi ngue rá Ts'unt'u Ojā tate thoho rá ts'edi. Nε nu'a Ojā di japi din ts'ut'abi tengu rá m bombøta ngue ra David. ³³ Nε di manda yu jā'i israel gātho yu pa nε hin jā m'bu da guah rá ts'edi a, bi 'yεn'a rá m 'behni Ojā.

³⁴ Nu ra María bi 'yεn'a:

—Hague dán zā din jā bu nε hin jā m'bu dán yā'be n'da ran 'yohu, bi 'yεna.

³⁵ Pε nu rá m 'behni Ojā bi 'yεmp'a:

—Nu rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā di ja í guí tjn ni t'uhni, nε nu'a dim

'bui, rá Ts'unt'u Ojā a. ³⁶ Nε'a ni meni ra Elisabet xun dāc'yēi a, pε dim 'bu a n'da rá ts'unt'u. N'dato zāna ya í hā'a rá t'uhni nε mi εn yu jā'i ngue hin jā m'bu da djn rá t'uhni. ³⁷ Nu Ojā gātho sā da 'yøt'a, hin'yū 'be'a gue hingui sā da 'yøt'e, bi 'yεn'a rá m 'behni Ojā.

³⁸ Nu'a ra María bi 'yεn'a:

—Nugā rá 'yεhęgā Ojā, nu'bu gue'a in nde Ojā, da 'yørque gātho guím ma, bi 'yεna.

'Bex bi mbeng mahęts'i rá m 'behni Ojā buya.

Ra María bi mba bí zengua ra Elisabet

³⁹⁻⁴⁰ Nu'a ra María buya, 'bex bi mba bí zengua yá mení mí 'bupu ja yu nyuni bu ra xεqui Judea, gue'a ra Zacarías nε rá xisu ra Elisabet. ⁴¹ Nε nu'bu mi mba ma zengua ra Elisabet, 'bexque bi 'yān'a rá t'uhni mí o rá mbui. 'Bex bin 'youi rá Hogandāhi Ojā ra Elisabet buya, ⁴² nε bi 'yεna:

—Ojā man'da bi jāp'i í María, xinda gue'u mi'da yu xisu. Nε nu'a ni ts'unt'u dim 'bui, majāpi a. ⁴³ Pε xun ngu ra mate gā 'yørque ngue gā zengua guí, nguetho gue'e rá mbe a ma Hmu. ⁴⁴ Nε di pādi gue'e rá mbe a ma Hmu nguetho nu'bu má øcā nin zengua, 'bex bin johya a ra t'uhni o ma mbui nε bi 'yāni. ⁴⁵ Bi jāp'a Ojā nguetho gā 'yεc'yēi a bi xi í, nε majuāni da 'yøt' Ojā a bi xi í, bi 'yεn'a ra Elisabet, bi 'yεmp'a ra María.

⁴⁶ Nu ra María buya bi 'yεspa Ojā nε bi 'yεna:

εmmε dí εspa Ojā ma Hmu,

⁴⁷ nε din johya ma mbui nanguε Ojā mam pørpate.

⁴⁸ Nguetho Ojā bi bęngā ngue dra hyoya 'yεhęgā, nε gātho yu jā'i da 'yεngui dá tįngā rá mate Ojā.

⁴⁹ Xun ngu ran ho bi 'yørcā Ojā madā rá ts'edi, nε xun hotho

a. ⁵⁰ Ne da nu rá yembai to'o gátho da numansu a.

⁵¹ Nu Ojã nuixte tho yán t'ót'e, bi 'berpa yá ts'edi u din yezehé ngue im bɛni jase yá ts'edi.

⁵² Ne bi 'berba yá ts'edi yu ts'ut'abi, ne go bi un yá ts'edi yu ja'i thoho.

⁵³ Ne bi japi da bã u to'o i honi da bãdi,

pe nu'u to'o him bi hyoni da bãdi bi japi di 'be'u.

⁵⁴ Ne nu Ojã bi mbãxcahu ya ngue dyu ja'i israelgãhu,

ngue bi 'yɛnjũ yá t'uhnigãhu a, ne him bi pumbɛni a ran ho bi ma da 'yørcahu.

⁵⁵ Pe bi 'yót'e tenguthoho bi si a ra Abraham ta t'ørcahu,

yám bom'betoju, gátho yu pa mazai, bi 'yɛn'a ra María 'bu mi 'yɛspa Ojã.

⁵⁶ Ne nu'a ra María hyuzna bi gopu rá ngu ra Elisabet, m'bejua bi mbeng bu rá nguse.

Bim 'buh ra Xuua Nxixyã

⁵⁷ Ne bi zõn ra pa dim 'bu a rá ts'ant'u ra Elisabet. ⁵⁸ Ne gátho yá meni ne yá menguhu bin johya 'be'a bi 'yørpa Ojã a ra Elisabet, ne bi zõm bu rá ngu bi zengua a. ⁵⁹ Nu'bu mi gua'an hyãto pa xim 'bu a ra t'uhni, bi mba nts'its'i da thecua rá xifani. Ne gátho u mi 'buɔu, bi ma da hyãba rá thuhu rá ta ngue dí Zacarías. ⁶⁰ Pe nu rá mbe bi ma ngue hin da zã, pegue jatho da hyux rá thuhu ngue dí Xuua. ⁶¹ Ne gátho mi 'buɔu bi 'yɛna:

—Pe njo'o n'da ni menihu í Xuua, bi 'yɛmbi.

⁶² Ne nu'u, bi uãn yá 'ye, bi 'yãn'na rá ta: “'Be'a rá thuhu a ni t'uhni,” bi 'yɛmbi. ⁶³ Nu rá ta buya bi 'yãh ra søcuã ne bi 'yo't'a n'da ram hma ngue bi 'yɛna: “Dí Xuua a ma t'uhni.” ⁶⁴ 'Bex bi zã bin yã mahõn'a ra Zacarías buya, ne bi 'yɛspa Ojã a. ⁶⁵ Ne bi hyonya thoho gátho mi 'buɔu. Ne gátho yu ja'i mi 'buɔu ja yu nyuni a ra xequi Judea bi 'yõ a bin

ja. ⁶⁶ Ne gátho bin 'yomfɛnise 'be'a da 'yót'a ra t'uhni, nguetho Ojã bi japi.

Bi 'yɛspa Ojã ra Zacarías 'bu mim 'buh rá t'uhni

⁶⁷ Ne bin 'youi rá Hogandãhi Ojã ra Zacarías, ne bim pøngahyã a, bi 'yɛna:

⁶⁸ Ɛmme dí ɛspa Ojã ra Hmu nguetho bi bɛnjũ

dyu ja'i israelgãhu, dyu judiõhu, ngue da yãnjũ.

⁶⁹ Ne nanguehna ma t'uhni bim 'bui, janangue'a dí pãdi him ma ya'a ba pɛnga mam pørpatehu i ja rá ts'edi,

rám bom'beto ra ts'ut'abi David a.

⁷⁰ Gue'a bi bɛnba Ojã u yá pøngahyã maya'bu thoho,

⁷¹ ngue bi ma da yãnjũ nangue man suihu,

ne nangue gátho u i numan'uju.

⁷² Pe nu Ojã bi huɛc'u mam bombõtahu,

ne him bi pumbɛni ran ho mi ɛna da 'yørcahu.

⁷³ Ne majuãni da 'yót' Ojã a bi xih mam bombõtahu ra Abraham,

⁷⁴ ngue bi xifi da yãnjũ nangue u man suihu,

ne hin ga su ga thãndehu a Ojã buya.

⁷⁵ Janangue da gohi xũn ho ma mbuihu bu dá nu a Ojã, ne ga õthu ra hogam'bui bu ja rá hmi.

⁷⁶ Ne nuna ma t'uhni, da 'yɛmb yu ja'i rá pøngahyã Ojã mahɛts'i,

ne da xih yu ja'i di pãh yãn 'yomfɛni, da dõ'ma ra Hmu.

⁷⁷ Ne da xi u da mba ma punbi yá ts'oqui,

ne da mba nhyãni.

⁷⁸ Gátho da 'yót' Ojã nguetho di huɛgãhu

ne ba pɛngahu ra Hmu ngue guesɛ rán nequi ma mbuihu.

⁷⁹ Ne gue'a di yorpa yá mbui u i 'buɔu ja ra 'bexui

ne i 'yo bu ja rá 'yu ran dãte,

ne da zixpə ja ran nequi, bi 'yɛn'a ra Zacarías 'bɥ mím pɔngahyɔ.

⁸⁰ Ne nu rá t'uhni, ngue ra Xuua, bin te má zaqui ne bin te rá mbɛi nangue Ojɔ. Ne nu 'bɥ min te, bim 'bɥpɥ ja ra dɔpo asta gue'bɥ go bi zɔn ra pa bi dɔmp' rá 'bɛfi bi xi Ojɔ, guepɥ 'bɥh yú mi'israelhɥ.

2

Bim 'bɥ'a ra Jesús

¹ Nu 'bɥ mím 'bɥh ra Jesús, gue'ɥ yɥ pa bin ja ra dɔpede bi 'yɔt'a ra hmuts'ɥt'abi ngue ra Augusto César. ² Ne gue'ɥ yɥ pa bin ts'ɥt'abi ra Cirenio bɥ ja ra xɛqui Siria, ne gue'ɥ yɥ pa ja bi dɥ'mi bi 'yɔt' ra pede ɥ. ³ Gátho yɥ jɔ'i bi mba bɥ ja rá hnini zɛhɛ yám bombɔta ngue da thuspa bɥ yú thuhu. ⁴ Janangue nu ra José bi nɛxpɥ ja ra hnini Nazaret ngue ra xɛqui Galilea, ne bi mba bɥ ja ra hnini Belén ngue ra xɛqui Judea, nguetho guepɥ rá hnini a rámbombɔta a ra José, ngue ra David. ⁵ Ne bi mba da thuspa bɥ rá thuhu. Bi mbɛ a ra María rá xisu. Pɛ nu'a ra María ya min hɔt'uhni a. ⁶ Ne nu 'bɥ mi zɔm bɥ ja ra hnini Belén, bi zɔn ra pa dim 'bɥh rá t'uhni bɥya. ⁷ Ne bim 'bɥ a rá mbɛdi ts'ɥnt'ɥ a ra María ngue ra Jesús. Ne bi mbant yɥ bazu, ne bi cǎrpɥ ja rán ts'adɛthɔ yɥ fani bɥ ja ra ngumfani, nguetho hin'yɥ bɥ din sɔya bɥ ja n'da ra ngu.

Yám 'behni Ojɔ bi xih yɥ mbändɛ'yo ngue bim 'bɥh ra Jesús

⁸ Nu'a ra xui a bɥya, mi 'bɥpɥ hántho ra hnini Belén 'da yɥ mbändɛ'yo, madí jamansu yú dɛ'yo ɥ. ⁹ Bex bi nu n'da rámb 'behni Ojɔ ɥ, ne bi yorpɥ rán nequi Ojɔ bɥ 'bɥi, ne ɛmmɛ bin su'ɥ. ¹⁰ Pɛ nu'a rámb 'behni Ojɔ bi 'yɛmp'ɥ:

—O guín suhɥ, nguetho bá ɛcǎ ga xi ahɥ n'da ram hma gue di ja ahɥ gan johyahɥ gyú jɔ'ihɥ ua ja ra ximhái. ¹¹ Nu bɥ ra hnini Belén, ngue rá hnini ra David, ja bim 'bɥ'a

nim pɔrpatehɥ, gue'a ra Cristo ra Hmu bi ma ba pɛn'nahɥ Ojɔ. ¹² Ne nu 'bɥ gá t'imhbɥ n'da ra 'uere xí jǎrpɥ ja rá yánza yɥ fani m'bant'i yám 'bahni, gue'a gdí pǎhmbɥ a bɥya, bi 'yɛn'a rámb 'behni Ojɔ 'bɥ mi 'yɛmp'ɥ yɥ mbändɛ'yo.

¹³ Bex bi nequi n'dan nɛts'i yám 'behni Ojɔ, bi 'yɛspa Ojɔ ngue bin tuhu, ne bi 'yɛn'ɥ:

¹⁴ Nuixte rá ts'edi Ojɔ mahɛts'i.

Ojɔ da hyurpa yú mbɛi gátho ɥ i 'bɛcua ja ra hái, hɔnt'a go to'o da hyɔn'a rá mate, bi 'yɛm 'bɥ min tuhu.

¹⁵ Ne bi mbeng mahɛts'i yám 'behni Ojɔ bɥya. Ne nu'ɥ yɥ mbändɛ'yo bin 'yɛmp'ɥ bɥya:

—Ga mbähä bɥ ja ra hnini Belén, ga nuhɥ a bin ja ngue bi jajɥ ra Hmu ga pǎhmbɥ.

¹⁶ Bi mba n'dihi ɥ bɥya, ne bi dím bɥ a ra María ne ra José ne ra 'uere. Ne nu'a ra uere mi o bɥ ja rá yánza ra fani. ¹⁷ Ne nu 'bɥ mi nu'ɥ yɥ mbändɛ'yo bɥya, bi mam bɥ a xí xih rámb 'behni Ojɔ nangue ra t'uhni bim 'bɥi. ¹⁸ Ne gátho ɥ bi 'yɔ'a bi man'ɥ yɥ mbändɛ'yo, bi hyonya thoho ɥ. ¹⁹ Pɛ nu'a ra María, bi bɛm bɥ mbo rá mbɛi 'be'a gátho bin ja. ²⁰ Ne nu yɥ mbändɛ'yo bi mbeng bɥya, ne bi 'yɛspa Ojɔ, ngue gátho bin ja'ɥ 'be'a gátho bi sifi, ne xí nu.

Bi mba ma dǎpi Ojɔ a ra 'uere Jesús bɥ ja ra dǎnijɔ

²¹ Nu 'bɥ mi gua'an hyɔto pa xím 'bɥi, bi thɛcua rá xifani ra 'uere, ne bi thuspa rá thuhu dí Jesús, ne ngue'a xí xih rámb 'behni Ojɔ a ra María 'bɥ hin ní hyɔ rá t'uhni.

²² Ne nu 'bɥ mí gua'a ra pa nts'änni da dɔ'ma ra María, tengu bi man yán t'ɛdi ra Moisés, ya i sä da mba bɥ ja ra dǎnijɔ bɥ Jerusalén. Ne bi zixa rá t'uhni ɥ ngue di dǎp Ojɔ.

²³ In ja bɥ bi 'yɔt'e nguetho nɛ'a i mam bɥ ja rán t'ɛdi ra Moisés, ngue: “Gátho yɥ mbɛdi ts'ɥnt'ɥ da mba ma dǎpi Ojɔ,” i ɛm bɥ ja yan t'ɛdi.

24 Nε bi hyaxa n'da ra 'bɔts'e bu ja ra danija tengu bi mam bu ja rán t'ɛdi ra Moisés ngue i ɛna: “Yoho yu t'azu uague yoho yu ts'aha ngue da hyo bu ja nija to'o im 'buh yu t'ahni.”

Nu ra Simeón i thex ra 'uere Jesús

25 Nε mi 'bupɔ Jerusalem n'da ran 'yohu i Simeón, ra hocja'i a, mi numansu Oja ne mi tɔ'ma ra pa ngue da mba nhyani u yu ja'i israel, ne min 'youi rá Hogandahi Oja a.

26 Nu rá Hogandahi Oja bi bɛnba ra Simeón gue hin da du asta gue'bu go da nu'a rá Thahni Oja ba pɛhni ngue ra Cristo a. 27 Nε nu'a rá Hogandahi Oja bi bɛnbi da zom bu a ra Simeón bu ja ra danija 'bu mi zom bu rá ta ne rá mbe di dá'a ra Jesús.

28 Nu ra Simeón bi dexa ra 'uere ne bi 'yɛspa Oja buya, bi 'yɛna:

29 Ma Hmu i, pɛ hin te dim bɛngä 'bu ga tugä ya, nguetho dá nugä na gá xiqui ngue ga nugä, ni 'yɛhɛgä.

30 Nuya dá nusegä mam pɔrpatehe,

31 ngue gá sänni ngue da yamba yú te u to'o da bah na.

32 Nuna di japi da nu ran nequi u hing yu judío,

ne gue'a dí t'ɛscahe dyu ja'i israelgähe, dyu judíohe, bi 'yɛn'a ra Simeón 'bu mi dexa ra 'uere Jesús.

Bim pɔngahyɔ ra Simeón 'bu mi nu ra Jesús

33 Nu ra José ne rá mbe ra Jesús bi hyonya toho 'be'a bi man ra Simeón nangu'e'a ra 'uere. 34-35 Nu ra Simeón buya, bi 'yáp Oja da 'yɛnsa rán japi ra José ne ra María, ne bi 'yɛna:

—Nuna ra t'ahni 'bu din dan'yohu nts'änni xun ngu u yú mi'israelhu dim 'bedi 'bu hin da numanho. Pɛ nu'u to'o da numanho da yän'a. Guehna dí fadi 'be'a im bɛm bu mbo yú mbui n'da ngu n'da yu ja'i. Ne nu'i María, gui nu ra dumbui xun u tho ngue 'be'a da t'ɔrpa na ni ts'unt'u, bi 'yɛn'a ra Simeón.

Nε'a ra Ana bim pɔngahyɔ 'bu mi nu ra Jesús

36 Nε'a n'da ra dɔc'yɛi xisu ngue í Ana mi 'bupɔ ja ra danija, ne'a xin rá pɔngahyɔ Oja a. Nu'a, rá t'ixu ra Fanuel a, rá bom'betu ra Aser ngue n'da rá ts'unt'u ra Israel. Nu ra Ana, nu'a nyoto jɛya bim 'buhmi rá ndø ne 'bex bi du. 37 Nε bim 'buse goho 'däte ma goho njɛya, ya xun dɔc'yɛi a. Ne nu ra Ana, mi zam bu ja ra danija a. Min yai Oja ra pa ne ra xui, ne ja yu pa him mi sihme 'bu i thandɔ Oja. 38 Nu'bu min yahu ra Simeón ra María ne ra José, bi zom bu ra Ana, ne 'bex bi xi Oja jamadi 'bu mi nu'a ra 'uere, nguetho bi badi gue yú yante u. Janangu'e'a bi 'yɛmp'u to'o mi tɔmp' yú yante ngue ya bi zoh ya.

Bi mbenc'a ra José bu ra hnini Nazaret ne rá xisu

39 Nu'bu mi 'yɔt'u gätho mi man rán t'ɛdi Oja ngue da 'yɔt'e, nu ra José ne ra María bi mbeng bu ja ra hnini Nazaret bu ja ra xɛqui Galilea. 40 Nε nu'a ra t'ahni bin te mán zaqui a, ne mi ja rán 'yomfɛni xun ho. Ne ɛmme bi jap Oja a.

Dɛ'mayon jɛya pɛ'ts'a ra Jesús 'bu mi mba bu ja ra danija

41 Nu ra José ne ra María zai n'dandɔ n'da jɛya i pa bu ja ra hnini Jerusalén da nu ra dɔmpeti ngue ran dɔbaxjua. 42 Nε nu'bu mi mbɛ'ts'a 'dɛ'mayon jɛya ra Jesús, bi mbähä bu ja ra hnini Jerusalén ngue da nu ra dɔmpeti bu. 43 Nu'bu mi gua'a ram peti, bi mbeng bu yú ngu yu ja'i. Ne nu'bu mi mba bu 'yu ra José ne ra María, him mi pa'u ngue bá copu a ra Jesús. 44 Pɛ mim bɛni min 'yohu yú amigo. Ne n'dapa bin 'yo bu ja ra 'yu. Ne nu'bu mín de bin säya buya, ne njo'o bu ra Jesús. Ne nu rá mbe ne rá ta bi 'yän'du yú amigo: “Ha gbán 'yohu a ra Jesús,” ne'u yú meni bi 'yänni. 45 Pɛ him bi dɔni, janangu'e'a bi mbeng bu Jerusalén, bi hyom bu.

46 Nε ná hyupa b̄ya ja bi d̄im b̄ ja ra d̄anija. Mi 'b̄hmb̄ b̄ ȳ x̄nbate nija. Nε nu'a ra Jesús mi øde 'be'a mi man'̄ nε bi 'ȳn ȳn t'anni 'be'a bi 'ȳøde. 47 Nu ȳ x̄nbate nija b̄ya bi hyonya thoho nanguē ḡtho 'be'a mi p̄'a ra Jesús. 48 Nε nu'a rá mbe nε ra José, bi hyonya thoho 'b̄ mi nu i ȳh̄ ȳ x̄nbate. Nu'a rá mbe bi 'ȳmbi:

—Ts'ant '̄, hanja in jab̄ gá 'ȳorca'be, nguetho nu'a ni ta nec̄a εm̄ε dá hon'a'be nε mi tu ma mb̄i'be.

49 Nu ra Jesús bi d̄adi:

—Pε nde'b̄ hin x̄qui hyonḡi, nguetho guí p̄h̄mi ngue jatho ga øt'ä rá 'be'fi ma Ta.

50 Pε nu'̄, him bi b̄adi 'be'a nam b̄n'a bi man'a.

51 Pε nu'a ra Jesús 'bex bi mb̄äh̄ b̄ ja rá ngu b̄ ra hnini Nazaret, nε nz̄ai mi øt'a i pa nsifi. Pε nu'a rá mbe mim b̄ntho b̄ ja rá mb̄i 'be'a ḡtho bin ja. 52 Nu ra Jesús, in te rá j̄'i nε in te rán 'yomf̄eni. Nε ḡtho ȳ j̄'i mi numanho a nε'a Oj̄a mi numanho a.

3

Xuua Nxixȳq bi d̄a'mi bi man r̄am hma Oj̄a b̄ ma'ueni

1-2 Nu'b̄ ná 'de'ma c̄t'a a n̄jeya in ts'ut'abi ra hmuts'ut'abi Tiberio, nε bin ȳqui Oj̄a ra Xuua b̄ ja ra d̄apo mi 'b̄i, bi xifi di d̄amp'a rá 'be'fi. Nε gue'a ra Xuua rá ts'ant'̄ ra Zacarías a. Nε guet'a ra j̄eya bin ts'ut'abi ra Poncio Pilato b̄ ja ra x̄equi Galilea, nε n'dat'a ra j̄eya bin ts'ut'abi a ra Felipe b̄ ja ra x̄equi Iturea nε ra x̄equi Traconite. Nu'a ra Felipe ngue rán 'yoh̄ ra Poncio Pilato. Nε guet'a ra j̄eya a bin ts'ut'abi ra Lisaniás b̄ ja ra x̄equi Abilinia. Nε 'dat'a ra j̄eya mi nḡarpa mb̄j̄a ra Anás nε ra Caifás b̄ Jerusalén. 3 Nε nub̄ya, bi d̄amp' rá 'be'fi ra Xuua Nxixȳq, bin 'yo b̄ n'danguadi ra d̄athe Jordán nε bi xih ȳ j̄'i di p̄h̄ ȳn 'yomf̄eni nanguē ȳ ts'oqui,

n'dahma da mba ma punbi. Nε bi xifi din xixȳq b̄ya. 4 Nε guehna ra Xuua bi man'a ra Isaías 'b̄ mi 'ȳna:

N'da ra j̄'i din ȳ b̄ ja ra d̄apo nε da 'ȳna:

“Dami p̄h̄ nin 'yomf̄enih̄, ga simhb̄ ra Hmu mi ts'utho da z̄øcua.

Dami hoc ni mb̄ih̄, ga t̄mh̄b̄ x̄n ho.

5 Tengu ȳ mboth̄i nε ȳ t'øhø din jūani

tengu n'da ra 'yu i pa ma hoqui, hingui ndaxni, i ūntho, din ja b̄ ni mb̄ih̄.

6 Nε ḡtho ȳ j̄'i da nu'a ram p̄orpate ba pend Oj̄a,” da 'ȳna, bi 'ȳn'a ra Isaías.

7 Nε bi z̄øm b̄ ȳ j̄'i b̄ 'b̄h̄ ra Xuua ngue in nde din xixȳq ̄. Nε nu ra Xuua bi 'ȳmp'̄:

—Nu'ah̄ tengu thoho 'b̄ gȳ poz̄h̄, nε guí εns̄h̄ hin guin nuh̄ rá muui ni ts'oquih̄ 'b̄ gan xixȳq̄h̄, nε hin gui hoc ni mb̄ih̄.

8 Pε nte di muui 'b̄ guí εmh̄b̄ gán ȳmh̄b̄ ngue ya nim bomb̄tah̄ ra Abraham. Pε n̄hya ȳ do i 'bongua mi s̄a xt̄a 'ȳna ȳ t'uh̄ni ra Abraham gue'b̄ gue'a xt̄an nde Oj̄a a.

9 Nε nu'a to'o ḡtho him bi p̄h̄ ȳn 'yomf̄eni nanguē ȳ ts'oqui, tengu'b̄ ȳ za ngue hingui ho ȳn d̄at'o. Nε nu rán ts'onza Oj̄a ya mahoqui x̄n ho ngue da 'ȳx'̄ ȳ za hingui ho ȳn d̄at'o, nε da th̄sp̄e ja ra sibi din z̄ø, bi 'ȳn a ra Xuua.

10 Nu ȳ j̄'i b̄ya, bi 'ȳn'̄:

—'Be'a s̄a ga øt'ähe 'b̄, bi 'ȳmp'a ra Xuua.

11 Nu ra Xuua bi d̄ati:

—Nu'a to'o i ja yoho ȳ pahni, di un'na n'da to'o hin'ȳ rá pahni. Nε nu'a to'o i ja 'be'a da zi, di unni ts'̄ a to'o hin'ȳ da zi, bi 'ȳna.

12 Nε'̄ da ȳ hȳacah̄i x̄i z̄øm b̄ ngue in nde da mba ma xixȳq̄i, bi 'ȳn'd̄a:

—X̄nbate i, 'be'a s̄a ga øt'ähe.

13 Nu ra Xuua bi d̄ati:

—'Yo guí huspah_u man'da ra renta, pε hønt'a i man rán t'edi ra häi gui hyaj_u.

¹⁴ Nε'u 'da y_u dofai bi 'yänni:

—Nεcähe, 'bε'a sä ga øt'ähe, bi 'yεn'u.

Nu ra Xuua bi dät_i:

—O guí haçuah_u ra mbeti y_u ja'i nanguε ni ts'edizεhεh_u. Nε o gadí yaf_u n'da ra ja'i 'b_u guí paħmb_u him majuḡni a guí mamhb_u. Nε hin guim bεmh_u ngue man'da εmme x_un ngu guí taħmb_u, pε hønt'a nin zäbi guí taħmb_u, bi 'yεn'a ra Xuua.

¹⁵ Nε x_un ngu u ngue mi tø'ma ra Cristo mim bεnse u ngue εmbi ra Cristo a ra Xuua. ¹⁶ Pε nu'a ra Xuua bi 'yεmp'u:

—Nugä dí xixyā ah_u ngue ra dehe thoho, pε ba ε'a n'da ja rá ts'edi xinda guecä, hin dí s_ucä tengu a. Nu'a di hoc'ah_u nanguε rá Hogandāhi Ojā tengu'b_u xtí hoc'ah_u ra sibi. ¹⁷ Nε da huahn'd_u y_u ja'i tengu 'b_u i pa nt'ei y_u trigo. Nu rá xi di 'uec ran dāhi, nε nu y_u trigo da mba m'βε'ts'i, pε nu y_u xi da t'up_u ja ra sibi njām'b_u i huεt'i, in jab_u da 'yøt' 'b_u bi huahn y_u ja'i a ra Cristo, bi 'yεn a ra Xuua.

¹⁸ Nε x_un ngu mi'da y_um hma bi xi u y_u ja'i nanguε ran ho ma'da'yo. ¹⁹ Pε nu ra Xuua bi dāmyā ra ts'ut'abi Herodes nguetho nu ra Herodes bi zin'a rá 'bεpozεhε, ngue rá xisu ra Felipe, í Herodías a ra xisu. Nε hinga hønt'a pε x_un ngu mi'da y_un ts'o bi 'yøt'a, jananguε bi dāmyā. ²⁰ Pε nu ra Herodes man'da x_un ngu rá ts'oqui bi 'yøt'e nguetho bi got'a fādi a ra Xuua.

Ra Jesús bin xixyā

²¹ Nu'b_u mi xixyāba y_u ja'i a ra Xuua, nε'a ra Jesús bi mba b_u, bin xixyā. ²² Nε nu ra Jesús 'b_u mi yaui Ojā, 'bex bá xoh mahεts'i nε bá cā a rá Hogandāhi Ojā tengu n'da ra t'az_u, nε bi zoxp_u ja rá ja'i ra Jesús. Nε bi t'ø'a n'da ra nde mahεts'i bi 'yεna:

—Nu'i ma Ts'unt'u i, εmme dadí huεc'i i, nε dí numanho i, bi 'yεn Ojā.

Nu'u yām bombøta ra Jesús

²³ Nu ra Jesús mi pε'ts'a n'däte ma'det'a njeya 'b_u mi dūmp' rá 'bεfi ua ja ra häi. Nu y_u ja'i mim bεni rá ts'unt'u ra José a ra Jesús. Nε nu ra José rá ts'unt'u ra Elí a. ²⁴ Nu ra Elí, nu'a rá ta, gue'a ra Matat a. Nu ra Matat, nu'a rá ta gue'a ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta gue'a ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta gue'a ra Jana a. Nu ra Jana, nu'a rá ta gue'a ra José a. ²⁵ Nu ra José, nu'a rá ta ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Amós a. Nu ra Amós, nu'a rá ta ra Nahum a. Nu ra Nahum, nu'a rá ta ra Esli a. Nu ra Esli, nu'a rá ta ra Nagai a. ²⁶ Nu ra Nagai, nu'a rá ta ra Maat a. Nu ra Maat, nu'a rá ta, ra Matatías a. Nu ra Matatías, nu'a rá ta ra Semei a. Nu ra Semei, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Judá a. ²⁷ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Joana a. Nu ra Joana, nu'a rá ta ra Resa a. Nu ra Resa, nu'a rá ta ra Zorobabel a. Nu ra Zorobabel, nu'a rá ta ra Salatiel a. Nu'a ra Salatiel, nu'a rá ta ra Neri a. ²⁸ Nu ra Neri, nu'a rá ta ra Melqui a. Nu ra Melqui, nu'a rá ta ra Adí a. Nu ra Adí, nu'a rá ta ra Cosam a. Nu ra Cosam, nu'a rá ta ra Elmodam a. Nu ra Elmodam, nu'a rá ta, ra Er a. ²⁹ Nu ra Er nu'a rá ta ra Josué a. Nu ra Josué, nu'a rá ta ra Eliezer a. Nu ra Eliezer, nu'a rá ta ra Jorim a. Nu ra Jorim, nu'a rá ta ra Matat a. ³⁰ Nu ra Matat, nu'a rá ta ra Leví a. Nu ra Leví, nu'a rá ta ra Simeón a. Nu ra Simeón, nu'a rá ta ra Judá a. Nu ra Judá, nu'a rá ta ra José a. Nu ra José, nu'a rá ta ra Jonán a. Nu ra Jonán, nu'a rá ta ra Eliaquim a. ³¹ Nu ra Eliaquim, nu'a rá ta, ra Melea a. Nu ra Melea, nu'a rá ta, ra Mainán a. Nu ra Mainán, nu'a rá ta ra Matata a. Nu ra Matata, nu'a rá ta, ra Natán a. ³² Nu ra Natán, nu'a rá ta, ra David a. Nu ra David, nu'a

rá ta, ra Isaí a. Nu ra Isaí, nu'a rá ta, ra Obed a. Nu ra Obed, nu'a rá ta, ra Booz a. Nu ra Booz, nu'a rá ta ra Salmón a. Nu ra Salmón, nu'a rá ta, ra Naasón a. ³³ Nu ra Naasón, nu'a rá ta ra Aminadab a. Nu ra Aminadab, nu'a rá ta ra Aram a. Nu ra Aram, nu'a rá ta ra Esrom a. Nu ra Esrom, nu'a rá ta ra Fares a. Nu ra Fares, nu'a rá ta ra Judá a. ³⁴ Nu ra Judá, nu'a rá ta ra Jacob a. Nu ra Jacob, nu'a rá ta ra Isaac a. Nu ra Isaac, nu'a rá ta ra Abraham a. Nu ra Abraham, nu'a rá ta, ra Taré a. Nu ra Taré, nu'a rá ta ra Nacor a. ³⁵ Nu ra Nacor, nu'a rá ta ra Serug a. Nu ra Serug, nu'a rá ta ra Ragau a. Nu ra Ragau, nu'a rá ta, ra Peleg a. Nu ra Peleg, nu'a rá ta, ra Heber a. Nu ra Heber, nu'a rá ta, ra Sala a. ³⁶ Nu ra Sala, nu'a rá ta, ra Cainán a. Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Arfaxad a. Nu ra Arfaxad, nu'a rá ta, ra Sem a. Nu ra Sem, nu'a rá ta, ra Noé a. Nu ra Noé, nu'a rá ta, ra Lamec a. ³⁷ Nu ra Lamec, nu'a rá ta, ra Matusalén a. Nu ra Matusalén, nu'a rá ta, ra Enoc a. Nu ra Enoc, nu'a rá ta, ra Jared a. Nu ra Jared, nu'a rá ta, ra Mahalaleel a. Nu ra Mahalaleel, nu'a rá ta ra Cainán a. ³⁸ Nu ra Cainán, nu'a rá ta ra Enós a. Nu ra Enós, nu'a rá ta ra Set a. Nu ra Set, nu'a rá ta ra Adán a. Ne nu ra Adán, bi zänd Ojã a.

4

Ra Jesús bi nu rán ts'äte ra zïthu

¹ Nu ra Jesús bi nexpã ja ra dãthe Jordán ne min 'youi rá Hogandãhi Ojã. Ne nu'a rá Hogandãhi Ojã bi bẽnbi da mba bũ ma'ueni bũ ja ra dãpo. ² Ne nyote pa ne nyote xui bim 'bũpã ja ra dãpo ra Jesús. Ne bi ts'ãp rá mbũi, bi zã'a ra zïthu. Ne xingui ts'ũ bin sihme gãtho yũ pa bim 'bũpã, ne bin tumanthuhu bũya. ³ Ne bi 'yẽn'a ra zïthu:

—Nu'ũ majuañi gue'e rá ts'unt'ũ Ojã, dami japi dim hme ra do 'bengua, bi t'ẽmp'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Jesús bi dãti:

—Nt'o't'i bũ ja rá m hman Ojã: “Hinga hõnt'a ra hme dím 'bũh yũ ja'i pe ne'a gãtho i man Ojã,” bi t'ẽmp'a ra zïthu. Ne him bi 'yõt'a bi sifi.

⁵ Pe nubũya, nu ra zïthu bi zix a ra Jesús bũ ja n'da ra t'õhõ xũn hẽts'i, ne bi 'yuti hapũ gãtho 'bũ'a ja yũ ts'edi yũ ts'at'abi ua ja ra häi, ⁶ ne bi 'yẽmbi:

—Gãtho guí nu ya ga 'da'a'i, nguetho ma mbetigã. Ya bin'daqui ne sã ga unni to'o gãtho dín nde ga unni. ⁷ Ne nu'ũ gan danyahmu bũ ja ma gua ne gui thãndegui, ga 'da a i gãtho guín nu ya, i ẽn'a ra zïthu.

⁸ Nu ra Jesús bi dãti:

—“Hõnt'a Ojã, ra Hmu, ga thãndehũ ne ga õrpahũ rá 'bẽfi a,” i ẽm bũ ja rá m hman Ojã, bi 'yẽn'a ra Jesús.

⁹ Nubũya, nu ra zïthu bi zix mahõn'a a ra Jesús bũ ra hnini Jerusalén, ne bin tõpũ magãts'i tho ho ra dãniã. Ne bi 'yẽmbi:

—Nu'ũ majuañi gue'e rá ts'unt'ũ i Ojã, damin sãqui, gui sonã häi, ne hin hapũ gui 'uaqui, ¹⁰ nguetho nt'o't'i bũ ja rá m hman Ojã:

Nu'a Ojã ba pen'dũ yãm 'bẽhni da mbãx'i'i.

¹¹ Ne da bẽnt'i i ne hin hapũ gui 'uaqui, i ẽm bũ ja rá t'õhni Ojã, bi 'yẽn'a ra zïthu.

¹² Nu ra Jesús bi dãti:

—Pe ne'a i mam bũ ngue: “Nu Ojã ma Hmuhũ njongui sã da zã'a ngue da bã 'bũ majuañi da 'yõt'a im man'a,” i ẽm bũ ja rá t'õhni Ojã, bi 'yẽn'a ra Jesús.

¹³ Nu'ũ mi gua'a bi man yãn ts'äte ra zïthu, bi 'uepũya, bi zo'a ra Jesús 'da yũ pa.

Ra Jesús bi dũmp' rá 'bẽfi bũ ja ra xequi Galilea

¹⁴ Nu ra Jesús bi mbeng bũ ja ra häi Galilea, min 'youi rá Hogandãhi Ojã. Ne gãtho yũ ja'i mi 'bũpã bi 'yõt'a i õt' ra Jesús. ¹⁵ Ne bi xãnba yũ ja'i bũ ja yũ niã, ne gãtho bi numanho a.

Nu ra Jesús bi mba b_u ja ra hnini Nazaret guep_u bin te

¹⁶ Nu ra Jesús b_uya bi mba b_u ja ra hnini Nazaret, guep_u bin te. Nu ra pa ran s_äya bi mba b_u ja ra nija tengu z_äi mi ørp_u hap_u mí 'yo. N_e bim 'b_äi ngue da n_eh r_{ám} hman Oj_ä.
¹⁷ N_e bin t'un'na rá s_øcu_ä bi 'yo't'a ra p_øngahy_ä Isai_{ás}, n_e bi t_{unt}s'a ra s_øcu_ä guep_u i çna:

¹⁸ Nu'a Oj_ä bi 'y_ens_cä rá Hogand_ähi nguetho bi huang_ä n_e bá p_eng_ä ga xih y_u hyoya ran ho ma'da'yo.

Bá p_eng_ä ngue ga hurpa y_é mb_üi to'o i ja y_u dumb_üi.

N_e ga xocua _u to'o xí b_ent'a ra z_ìth_u tengu'b_u i of_ädi _u.

Ga xocpa y_{án} 'yomf_eni y_u j_ä'i n_e da b_ä'a maju_äni rá 'yu Oj_ä _u.

N_e ga japi him man z_ä ran _u _u di unba y_é hmu.

¹⁹ N_e ga xih y_u j_ä'i ngue bi z_øn ra ora da 'y_ørpa rá mate Oj_ä _u, i çm b_u ja rá s_øcu_ä ra Isai_{ás} guep_u bi n_eh ra Jesús.

²⁰ Nu ra Jesús 'b_u mi gua'a bi n_eh ra s_øcu_ä, bi mbants'i, bi uni da 'bes' mah_øn'a ra s_øcu_ä. N_e bi hyuh p_üya ngue da xi _u 'be'a mí mam b_u. N_e g_ätho y_u j_ä'i mi 'b_ur_u ja ra nija bi hy_et'a ra Jesús. ²¹ Nu'a bi 'y_ena:

—Nu'a dá n_ec_ä ya, mi mam b_u ja rá s_øcu_ä ra Isai_{ás} ngue mi ma din ja, n_e bin ja a ya, nguetho dí 'b_üc_ä ua, bi 'y_ena.

²² N_e g_ätho y_u j_ä'i bin y_ämanho nangue ra Jesús n_e bi hyonya thoho nguetho mahotho a bi man ra Jesús b_u ja ra nija. N_e çn'_u:

—Hanja ngub_u i øt'e, çn'_u nguetho im b_eni gue ra Jesús rá ts'ant'_u ra José.

²³ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp'_u:

—Masque guí nde gui xij_u a ram hma i çna: “Grá 'y_øthebate, damin hocz_eh_e,” masque guí nde gui xij_u a, nguetho guím b_ense_hu, hin dí øt'ua ja ma hnini z_eh_e _u yan t'øt'e nuixte tengu dá øt'ä b_u ja ra hnini

Capernaum, bi 'y_ena. ²⁴ Maju_äni dí xi ah_u, n'da rá p_øngahy_ä Oj_ä hingui hnumansu b_u ja rá häizeh_e.

²⁵ Njab_u bi 'y_øt' ra p_øngahy_ä Eli_{ás} 'b_u maya'b_u. X_un ngu y_u xisu xí du y_é nd_ø mi 'b_üi ngue y_é mijudíoh_u, gue'b_u him bin 'ye hyu j_eya made, n_e bin ja ra thuhu b_u. ²⁶ P_e him bi mb_äx'a n'da ra xisu xí du rá nd_ø b_u ja rá häizeh_e, p_egue bi 'ben b_u ra hnini Sarepta guep_u ra häi Sidón, da mb_äx a n'da ra xisu mi 'b_ur_u, bi 'y_ena. ²⁷ N_e nguetho bi 'y_øt' ra p_øngahy_ä Eliseo, guexta'a x_un ngu y_é mijudíoh_u mi h_emb ra t'axca'ya, p_e xínga n'da bi hoc'a ra p_øngahy_ä ngue y_é m_enguz_eh_eh_u, h_ønt'a ra hmudof_üi Naamán, ra m_engu b_u ra häi Siria, bi hoqui, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁸ N_e nu'b_u mi man'a ra Jesús a bi ma, nu y_u j_ä'i mi 'b_ur_u ja ra nija çm_e bin c_ue b_uya. ²⁹ N_e bi ndants'_u bi b_ent'a ra Jesús n_e bi zixp_u may_ä ra nyuni, im b_eni da hy_øm b_u ja ra mba'ye. ³⁰ P_e nu'a ra Jesús bi tho in de b_u 'b_uh y_u j_ä'i, n_e bi zop_u _u, n_e hin te bin jap'a.

Bi hoc'a n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zìth_u a ra Jesús b_u ja ra nija

³¹ N_e nu'a ra Jesús bi mbeng b_u ja ra hnini Capernaum b_u ja ra häi Galilea, n_e i xänba y_u j_ä'i 'b_u ra pa ran s_äya. ³² N_e g_ätho y_u j_ä'i bi hyonya thoho nangue rán xädi a, nguetho ra Jesús bi 'yuti x_un ho ngue mi ja rán t'çdi gue'b_u mi xänbi.

³³ Nu n'da ra pa mi 'b_ur_u ra Jesús b_u ja ra d_änij_ä n_e mi 'b_ur_u n'da ran 'yoh_u min 'youi ra zìth_u, n_e çm_e nts'edi bi mbafi, n_e bi 'y_ena:

³⁴—Gra Jesús, ra m_engu Nazaret, 'b_e'a guí nde gui 'y_ørcahe, ha guí juaje ya. Nug_ä dí p_äc_ä to'o i, rá Hogam 'b_ehni Oj_ä i.

³⁵ N_e nu ra Jesús bi 'y_em_bi:

—Damin h_e n_e gui p_øm b_u ja rá mb_üi na ran 'yoh_u.

N_e nu'a ra zìth_u nts'edi bi hy_øm_u häi ran 'yoh_u b_u 'b_äh y_u j_ä'i n_e bi b_øm b_u rá mb_üi ran 'yoh_u b_uya, p_e

hin hapu bi unba ran 'yohu. ³⁶ Ne bi hyonya thofo yu ja'i 'be'a bin ja na ran 'yohu. Ne bin 'yemzehe n'da ngu n'da: "Be'a ni ts'edi i ja na ran 'yohu ne i sa i hon'a thi yu zithu," bin 'yemzehe u.

³⁷ Ne bi t'ode gätho ra xequi bu 'be'a bi 'yot'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hocpa rá suto ra Simón Pedro

³⁸ Nu ra Jesús buya bi böm bu ja ra nija, bi mba bu ja rá ngu ra Simón Pedro. Ne nu'a rá suto ra Simón Pedro, xun u, nts'edi ra pa mi ja. Ne bi si a ra Jesús ngue xun u a ra xisu. ³⁹ Nu ra Jesús bim 'bäpu mi 'ben'a ra hyenni, ne bi ma ngue da bön'a ra pa. 'Bex bi bön'a ra pa, hin hapu xun u buya. 'Bex bi ndants'a ra xisu ne bi hoc ran sihme, bi 'uñ'u.

Nu ra Jesús bi hoqui xun ngu yu ja'i

⁴⁰ Ne nu'bu mí yuh ra hyadi, gätho yu hyenni bi ts'ixpu 'buh ra Jesús. Ne 'bex bi yan'u yu hyenni 'bu mi mba nthädi n'da ngu n'da u, bi dä'a ra Jesús. ⁴¹ Ne yu zithu min 'yohu 'da yu ja'i bi japi da bön'u. Ne nts'edi i mba'u, i en'u:

—Nu'i, rá Ts'ant'u i Oja, bi t'emp'a ra Jesús.

Pe nu ra Jesús him bi japi din ya nguetho mi pa'u gue ra Cristo a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi man rá m hma bu ra xequi Galilea

⁴² Ne nu'bu mi hyax buya, t'uxuditho bi mbase bu ma'ueni ra Jesús. Nu yu ja'i bi hyoni gue'bu go mi dñi, ne him min nde'u da mba ra Jesús. ⁴³ Pe nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Nugä jatho ga mbagä mi'da yu hnini, ga mam bu ran ho ma'da'yo, ga xih yu ja'i 'beru ní manda rá ts'edi Oja ua, jananjabu bá pengä Oja, bi 'yena.

⁴⁴ Ne bi thoju ja mi'da yu hnini ja ra xequi Galilea buya, ne bi mam bu rá m hma bu ja yu nija.

5

'Da yu mbahuq bi jap'a ra Jesús xun ngu bi de yu huq

¹ Ne man'da ra pa, ra Jesús mi 'bäpu ja ndendahe Genesaret. Ne emme mi du bu yu ja'i in nde da 'yoh rá m hman Oja, ne hingui sä bu dim 'bä'a ra Jesús. ² Ne bi nu, i hōpu yoho yu mbosa hin te i ja bu mbo. Ne bi zo'u yá mbeti bu ndenthe gue'bu mi mben yá xit'a. ³ Nu'a n'da, rá mbeti ra Simón Pedro, ne bi hyu'a ra Jesús. Ne bi xi'a ra Simón da gon'i ts'u ra mbosa. Ne nu yu ja'i bim 'bäpu ndenthe u. Nu ra Jesús bi xänba u yu ja'i buya. ⁴ Ne nu'bu mi gua'a bi man ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—Dami tham bu xun he ra dehe, ne gui 'yem bu ni xit'a. Guepu da zä gui the yu huq.

⁵ Pe bi 'yēn'a ra Simón:

—Xänbate, gätho ra xui dám pehmbe ne hin te dá thehe yu huq, pe nu'bu guím ma, ga emhbe mahon'a, bi 'yena.

⁶ Ne bi 'yem buya, ne xun ngu bi de yu huq gue'bu go mi mbadi bin tan yá xit'a. ⁷ Ne bi xi'u yá mimbahuqu di ze'i ts'u. Ne bi yuts'i gätho yoho yá mbosa, ne in nde da dom bu mbo ra dehe yu mbosa nangue nán hyu yu huq. ⁸ Ne nu'bu mi nu ra Simón Pedro 'be'a bin ja, bin danyahmu bu ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Dami 'ue'i ts'u nanguecä nguetho nugä drá dādits'ouigä, bi 'yēn'a ra Pedro.

⁹ Ngubu bi ma nguetho bi hyonya thofo ngue xun ngu yu huq bi de. ¹⁰ Ne'a ra Jacobo ne ra Xuua ngue yá ts'ant'u ra Zebedeo, bi hyonya thofo u. Ne nu'u mi comhbu rá 'befi a ra Pedro. Pe nu ra Jesús bi 'yemp'a ra Simón:

—O guín su ne nuya gui du mi gui hyon yu ja'i to'o da 'yēc'yēigui, bi 'yēmbi.

¹¹ Ne nu'bu mí zōm bu ndenthe u yá mbosa buya, bi den'na ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mí hëmb ra t'axca'ya

¹² Nu n'da ra pa mi 'bupɛ ja n'da ra hnini ra Jesús. Ne'a n'da ran 'yohɛ mi 'bupɛ, mi hëmb ra t'axca'ya gátho rá ja'i. Ne nu'a ran 'yohɛ 'bɛ mi nu a ra Jesús, 'bex bim 'bemfo bɛ ja rá gua ra Jesús, ne bi 'yáp ra mate ran 'yohɛ ngue in nde da yáni, bi 'yëmbi:

—Ma Hmu i nu 'bɛ guín nde, da zä gui jaqui da yängä.

¹³ Nu ra Jesús bi dâti ne bi 'yëmbi: —Nugä, dín nde ngue 'bex da zä i. Nuya bi yán'a ya, bi 'yëmbi.

'Bex bi zä'a ran 'yohɛ bɛya.

¹⁴ Ne nu ra Jesús bi hecua a ran 'yohɛ gue hin da mam bɛ 'bɛh yɛ ja'i, pɛ da mam bɛ 'bɛh yɛ mbäjä. Ne bi 'yëmbi:

—Ní mba bɛ 'bɛh yɛ mbäjä, gui 'yót'a rán t'ëdi ra Moisés ngue da 'yót'a n'da 'bɛ bi yán'a ra t'axca'ya, n'dahma da bäh yɛ ja'i ngue ma-juáni bi yán'a, bi 'yë'n'a ra Jesús.

¹⁵ Pɛ nu'a yɛ ja'i guemhma mi ma hɔnbɛ go hapɛ ja yɛ hnini 'be'a gátho ót'a ra Jesús, ne man'da xɛn ngu bi mba bɛ mi 'bɛi ngue da 'yóse ɛ 'be'a i man'a, ngue in nde dín hocpa yán ɛ i hëmp'i 'da'ɛ. Ne xɛn ngu bi hoc'a ra Jesús, madague'a hɔnt'a go mán ɛ mi hëmp'ɛ. ¹⁶ Nu'a ra Jesús bɛya mi pa bɛ ma'ueni guerpɛ hingui 'bɛh yɛ ja'i, dín yáui Ojä.

Nu ra Jesús bi hoc'a n'da mi ts'a rá ja'i

¹⁷ Nu n'da ra pa bi xänba yɛ ja'i ra Jesús. Ne mi 'bupɛ 'da yɛ fariseo ne 'da yɛ xänbate nija, xpí 'yë'ɛ hɔnbɛ go hapɛ i ja yɛ hnini bɛ ra xequi Galilea ne ra xequi Judea, nerpɛ ra dähniini Jerusalén. Ne nu'a ra Jesús bi 'yut'ɛ ngue min 'youi xɛn ngu rá ts'edi Ojä 'bɛ mi hoc yɛn zäman'ɛ. ¹⁸ Ne bi zòm bɛ 'da yɛn 'yohɛ, bá tu n'da ran 'yohɛ xɛn ɛ, mi ts'a rá ja'i a, ox ra 'beza. Ne min nde xtán yërpɛ mbo 'bɛh ra Jesús. ¹⁹ Pɛ ɛmmɛ da yɛ

ja'i bɛ ja ra goxthi, ne hin hapɛ sä dí yut'i. Janangue'a bi zix ra därgɛhe bɛ maxóts'e ra ngu, ne bi xospa rá 'bet'e ne bi çá'ma ran 'yohɛ bɛ made i 'bä'a ra Jesús. Ne ox ra 'beza 'bɛ mi çamp'ɛ. ²⁰ Bi bäh ra Jesús bɛya gue i ɛç'yei xɛn ho ɛ yɛn 'yohɛ gue i ja rá ts'edi a, 'bɛ mi nu'a bi 'yót'ɛ. Janangue'a bi 'yëmp'a ra därgɛhe:

—Amigo, ya ma punbi ni ts'oqui, bi 'yëmbi.

²¹ Pɛ nu'a yɛ fariseo ne yɛ xänbate nija bin 'yëmzehe ɛ: “Hanja na ran 'yohɛ ngue ɛna da 'yót'a i ót' Ojä, ne ya ɛna sä dí punba rá ts'oqui n'da ra ja'i. Hingui numansu Ojä na,” bi 'yëmp'ɛ yɛ xänbate ne yɛ fariseo.

²² Pɛ nu'a ra Jesús i pädi 'be'a im bɛn'ɛ, ne bi 'yëmp'ɛ:

—Hanja in jabɛ guím bëmhbɛ. ²³ Ha guím bëmhbɛ ngue nte ní mbatho dá xicä ran 'yohɛ, ngue rá ts'oqui ya xɛm punbi. Ha guím bëmhbɛ man'da xquí pähmbɛ ngue i ja ma ts'edi 'bɛ ga xifi da ndants'i, dín 'yo. ²⁴ Pɛ ga ut'ahɛ ngue i ja man t'ëdi ua ja ra häi ga punba yá ts'oqui n'da ra ja'i, ngue ga japi dín 'yo na ran 'yohɛ, guecä gue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yë'n'a ra Jesús.

Ne nubɛya bi 'yëmp'a mí ts'a rá ja'i:

—Dami ndants'i, gui çax ni fidi ne gui mba ni ngu, bi t'ëmbi.

²⁵ 'Bex bi ndants'a ran 'yohɛ bi gax rá fidi ne bi mba rá ngu, ne bi 'yëspa Ojä bɛ ní mba. Ne gátho yɛ ja'i mi 'bupɛ bi nu 'be'a bin ja. ²⁶ Ne gátho bi hyonya thoho ɛ, ne bin su, bi 'yëspa Ojä ne bi 'yë'n'ɛ:

—N'da ran t'ót'e nuixte dá nuhɛ ra pa jabɛ ya, bi 'yë'n'ɛ yɛ ja'i.

Ra Jesús bi xih ra Leví da ðenni

²⁷ M'bejua bɛya, bi bòm bɛ ja ra ngu ra Jesús, ne bi thopɛ mi hu'a ra Leví, guerpɛ mi hác rán ju't'i ra häi, nguetho ra hyáčahäi a. Ne nu'a ra Jesús bi 'yëna:

—Dami tenguí, bi t'ëmp'a ra Leví.

28 Nu ra Leví b̄uya, 'bex bi ndants'a, bi zop̄a gátho mi ja ne bi den'na ra Jesús.

29 Ne nu'a ra Leví b̄uya, bi 'yõt'a n'da ran sihm̄e x̄an ndoho b̄u ja rá ngu, ngue bin sihm̄e b̄u ra Jesús. Ne bi zom̄ b̄u ja ran sihm̄e x̄an ngu ȳa hyaçahäi ne x̄an ngu mi'da ȳa ja'i, 'darp̄a bin sihm̄eh̄u ra Jesús. 30 Pe nu'ü ȳa fariseo ne ȳa x̄änbate nijä bi 'ȳena:

—Hanja gní sihm̄eh̄u ȳa d̄adits'oqui ne ȳa ziyate hyaçahäi, bi t'ẽmp'ü ȳä x̄ädi ra Jesús.

31 Nu ra Jesús bi xi a n'da ran t'uti 'b̄u mi d̄at'ü:

—To'o i 'b̄uh mán zaqui hingui hon'a to'o da 'yøthe, pe hont'a to'o x̄an ü i hon'a da 'yøthe. 32 Nugä ma 'b̄efigä ngue ga xih ȳa d̄adits'oqui di päh ȳän 'yomf̄eni. Pe nu'ü to'o ẽnse mahoqui ȳä mb̄ai, ne hingui sä ga ze'ü, bi 'ȳen'a ra Jesús.

Bi t'än'na ra Jesús hanja him bi 'ȳe't' ȳän sihm̄e ȳä x̄ädi

33 Ne bi t'ẽmp'a ra Jesús:

—Nu ȳä x̄ädi ra Xuua Nxixyã nzäi ẽ't' ȳän sihm̄e 'b̄u i ȳäui Ojä, ne'ü ȳä x̄ädi ȳa fariseo, pe nu ni x̄ädi hin jam'b̄u ẽ't' ȳän sihm̄e. Hanja ngue in jab̄u, bi 'ȳẽmbi.

34 Nu ra Jesús bi d̄ati:

—Pe nu'ü i 'b̄ap̄a ja ran th̄ati, hin da du ȳä mb̄ai nguetho 'b̄ap̄a a ran 'yoh̄u din th̄ati. Hin da 'ȳena ngue hin din sihm̄e ü. 35 Pe da zøn ra ora da ts'ispa a ran 'yoh̄u, ne ja da 'ȳe't' ȳän sihm̄e b̄uya, bi 'ȳen'a ra Jesús.

36 Ne xø bi xih man'da ran t'uti, ngue da 'yuti hingui sä ȳä x̄ädizhe ra Jesús da den'na ran yonxädi, ne bi 'ȳẽmp'ü:

—Njo'o n'da ra ja'i da x̄en ma'da'yo rá pahni ngue da mbørba rá 'yapahni, nguetho nu'b̄u da mbørba a, hin da bõmanho ne di ts'ontho a ma'da'yo. 37 Ne njo'o to da xirp̄a ra 'yaxfani mbot'as̄ei ra vino ma'da'yo, nguetho nu'b̄u bin hogui, da fõh ra 'yaxfani b̄uya.

Ne dim fän ra vino ne di ts'on'a ra 'yaxfani, gátho dim 'b̄edi. 38 Nu'a ra vino ma'da'yo da sirp̄a ma'da'yo ra xifani, ngue hin dim 'b̄eh ra vino, ne x̄in din ts'on'a ra xifani.

39 Ne to'o in zäi i si ra nyomvino, pe hingui nde a ra vino ma'da'yo, nguetho man'da x̄u c̄ahi ra nyomvino, ẽn'ü. Guín jah̄u b̄u ngue hin guí numanhoh̄u man x̄ädigä, bi 'ȳen'a ra Jesús.

6

Nu ra Jesús bi ma 'b̄e'a da t'øt' ra pa ran säya

1 Nu n'da ra pa ran säya, nu ra Jesús ne ȳä x̄ädi bi thop̄u ja n'da ran uãtrigo. Nu ü ȳä x̄ädi bi d̄uc'i 'da ȳa trigo. Bi d̄ent ȳä 'ȳe'ü ȳa trigo, bi za b̄uya. 2 Ne nu'ü 'da ȳa fariseo bi 'ȳẽmp'ü:

—Hanja in jab̄u guí øth̄u, nguetho i mam b̄u ja man t'ẽdih̄u hingui sä guí 'yøth̄u ra 'b̄efi a ra pa ran säya, bi 'ȳen'ü.

3 Nu ra Jesús bi d̄ati:

—Ha hin guí p̄ahmb̄u 'b̄e'a mam b̄u ja rá søcuã Ojä ngue ne'a ra David bi mb̄esta man'da rán t'ẽdi Ojä, ne'ü min 'yoh̄u, nu'b̄u mi tumanthuhu. 4 Nu'a ra David bi yarp̄u ja rá ngu Ojä ne bi zi ȳa thuhm̄e rán t'unni Ojä oxp̄u ja ra m̄exa, ne bi un'd̄u min 'yoh̄u. Ne hõnse ȳa mbãjä i sä da zi ü. Pe hin guím b̄ẽmh̄b̄u ra ts'oqui bi 'yøt'a ra David ne ȳän 'yoh̄u nguetho x̄an ho bi 'yøt'ü, bi 'ȳen'a.

5 Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'ȳena:

—Ne nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dra Hmugä, ne ja man t'ẽdi ga mangä 'b̄e'a da 'yøt' ȳa ja'i ra pa ran säya.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yoh̄u mi mb̄edi rá 'ȳe

6 Ne xø man'da ra pa ran säya, nu ra Jesús bi xänba ȳa ja'i b̄u ja ra nijä. Ne mi 'b̄ap̄u n'da ran 'yoh̄u ra mb̄edi rán 'ȳei. 7 Ne'ü 'da ȳa

xānbate niḡa ne 'da yu fariseo mi 'bepu, mi tōmthoho, in nde da nu 'be'a da 'yōt'a ra Jesús ra pa ran sāya, nguetho in nde di yap'a. ⁸ Pe nu ra Jesús i paḡi 'be'a im bēn'u. Ne bi xi'a ran 'yohu mi ja rá mbedi'ye:

—Ba ꝑcua, damim 'bācua da nu'a yu ja'i, bi 'yēmbi.

Ne 'bex bi mba bu ran 'yohu. ⁹ Nu ra Jesús bi 'yēmp'u buya:

—'Be'a i mam bu ja man t'ēdih, nda'a xun ho ga othu. Ha i mam bu ga othu ran ho uague ran ts'o ga othu ra pa ran sāya. Uague i man bu gan yaḡbah rá te n'da uague i mam bu ga jafu da du n'da a ra pa ran sāya, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁰ Nubuya, nu ra Jesús bi hyēt'u yu ja'i, ne bi 'yēmp'a ran 'yohu:

—Dami juan ni 'ye.

Nu'a ran 'yohu bi juan rá 'ye, ne bin hogui xun ho. ¹¹ Pe nu yu fariseo ne yu xānbate niḡa ēmmē bin cue'u ne bi hyoni 'be'a sā da 'yōrpa ra Jesús.

Ra Jesús bi huahn'du 'de'mayoho yá xādi

¹² M'bejua buya bi mba bu ja n'da ra nyuni ra Jesús, haxa in yaui Oja. ¹³ Nu'bu mi hyats'i bi zohn'du yá xādi ngue i ja a da xifi mahōn'a. Ne bi huahni 'de'mayoho din 'yohu ngue yá 'bāih. ¹⁴ Ne nu'u bi huahni, gue'a ra Simón t'ēmbi ra Pedro, gue'a rá thuhu bi xih ra Jesús a. Ne'a ra Andrés, rán 'yohu a ra Simón, ne ra Jacobo, ne ra Xuua, ne ra Felipe, ne ra Bartolomé. ¹⁵ Ne ra Mateo, ne ra Tomás, ne man'da ra Jacobo rá ts'ant'u ra Alfeo, ne ra Simón Zelotes, ¹⁶ ne ra Judas rán 'yohu ra Jacobo, ne ra Judas Iscariote, gue'a xí dá'a ra Jesús 'bu m'bejua. Ne gue'u bi huan'na ra Jesús u ngue yá 'bāih.

Xun ngu yu ja'i bi xānba a ra Jesús

¹⁷ Nubuya, nu ra Jesús ne yu xādi bi gaḡu ja ra nyuni ne bin theu xun ngu yu ja'i bu xun juani,

bí neḡru yu hnini ra xēqui Judea, neḡu ra dāhnini Jerusalén, neḡu ndendaḡehe, gueḡu i ja ra hnini Tiro ne ra hnini Sidón. Ne nu'u, bi zōm bu ngue in nde da 'yōde 'be'a man ra Jesús, ne nu'u mi'da buya, in nde da mba ma hoqui u. Ne nu ra Jesús bi hoc'u. ¹⁸ Ne xun ngu u min 'yohu ra zīthu bi zōm bu, ne nu'a ra Jesús bi hyōn'a thi u. ¹⁹ Ne gātho u min nde da dārpa rá ja'i ra Jesús, nguetho gātho yu hyēnni bi hoc'a nanguē rá ts'ēdi.

Ra Jesús bi ma to'o din johya ne to'o da nu ra dumbui

²⁰ Ne nubuya, nu ra Jesús bi hyēt'u yá xādi ne bi 'yēmp'u:

—Guí hyoyahu, pe ya gá cuthu bu di manda rá ts'ēdi Oja jananguē'a majāpi ah.

²¹ Ne guí tumanthuhuh, pe Oja di ja ah guí tīmhbu a guí homhbu, jananguē'a majāpi ah.

Ne guí sāhu ra dumbui ya, pe Oja da hyut'a ni mbāih, jananguē'a majāpi ah.

²² Ne ngutho 'bu i san ah yu ja'i, ne'bu i 'uegue nanguē ah, ne'bu di c'aman'u ah, ne'bu da ndōm mants'o ni thuhuh ngue guí tengah, guecā ngue dán ja'igā ua ja ra ximhāi, guemhma majāpi ah. ²³ Gan johyah, da hyu ni mbāih 'bu din jabu da 'yōt'ahu yu ja'i, nguetho ngutho bi t'ōrpa u yu pōngahya mam'bet'o, ne i ja 'be'a din 'da ah ngue am 'be'ts'i mahēts'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁴ Ne xō bi 'yēmp'u:

—Pe í huēhi maha ah gyu membetih ngue hōnt'a ni mbeti guím bēmhbu, nguetho ya hin guin nuhu man'da ran johya njām'bu da guadi.

²⁵ Ne í huēhi maha ah, ngue guí ēmhbu hin te gadí 'bēhmbu, pēgue gan tumanthuhuh.

Í huēhi maha ah, ngue ja nin johya zēhēh, nguetho m'bejua da du ni mbāih.

26 Í huçhi maha ah_u ngue gâtho i mamanho nanguê ah_u y_u ja'i. Bin jabu y_u hyâte pøngahya bi numanho gâtho y_u ja'i, bi 'yên'a ra Jesús.

Dami huçc nin sũih_u, bi 'yên'a ra Jesús

27 Pê dami 'yøhmb_u na ga xi ah_u ya, bi 'yên'a ra Jesús:

—Gui huçc nin sũih_u nê gui 'yørpa ran ho u to'o i numan'uh ah_u. 28 Nê dami 'yãp Oja da mbãx'uh di c'aman'uh ah_u, nê gui 'yãp Oja da 'yênspa rán jãpi u di un'nah_u. 29 Nê nu'b_u n'da da mbep'a ni 'yoguh_u, gui 'bãt ni hmih_u da mbep'a man'da nguadi ni 'yoguh_u. Nê nu'b_u n'da da gån'na ni cotoh_u, nê'a ni pahni gui unhd_u. 30 Dami unhd_u 'bê'a gâtho da 'yã ah_u, nê nu'a da thãn'nah_u hingui 'yãhmb_u. 31 Nu'b_u gui ndeh_u da 'yøt'ah_u ran ho ni mijã'ih_u nde'b_u gui 'yørpah_u ran ho.

32 Pê nu'b_u hønt'uh di huçc'ah_u gui huçju, hin te di muui a 'b_u, 'da'angu gá 'yøth_u u him mahoqui yú mbui. 33 Nê nu'b_u hønt'uh bi 'yøt'ah_u ran ho gui ørpah_u ran ho, hin te di muui 'b_u, nguetho in jabu øt'uh him mahoqui yú mbui. 34 Nê nu'b_u hønt'uh gui pãhmb_u i jut'i gui hmit ni mbetih_u, hin te di muui 'b_u, nguetho gue'a i øt' y_u ts'om'bãi, di hmit yú mits'om'bãih_u ngue im bēni da mba ma cospi rá mbeti. 35 Pê dí xi ah_u, dami huçc nin sũih_u, nê gui 'yørpah_u ran ho u, nê gui hmith_u madague'a gui pãdi hin di cos'ah_u. Nu'b_u ngub_u gui 'yøth_u, gue'a nám fãdi gue yú t'uhni ah_u Oja. Nê i ja 'bê'a di 'da ah_u Oja baya. Nguetho gue'a i øt' Oja, gâtho i ørpa ran ho madague'a hin da 'yên'uh: “Jamadi Oja.” Nê gâtho i ørpa ran ho madague y_u ts'om'bãi u. 36 Dami huçc ni mijã'ih_u tengutho b_u í huçc'ah_u Oja ma Tah_u, bi 'yên'a ra Jesús.

Hin gui 'yēmhb_u bi 'yøt' y_u ts'oqui u mi'da y_u ja'i

37 Nê man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yên'a:

—“Nuna bi 'yøt' y_u ts'oqui,” hin gui 'yēmhb_u, nê hin da t'ên'ah_u gá 'yøth_u y_u ts'oqui 'b_u. Nê 'yo gadí yãfu ni mijã'ih_u nê hin da zep'ah_u Oja, pē gam punbah_u nê Oja di pun'nah_u baya. 38 Dami un'du 'bê'a i hon ni mijã'ih_u, nê Oja man'da xan ngu di co'ts'ah_u nê dim fons thoho a di 'da ah_u xinda gue'a gadí un ni mijã'ih_u. Nguetho da 'yøt'ah_u Oja tengu gui ørpah_u ni mijã'ih_u, bi 'yên'a ra Jesús.

39 Nê xø bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yên'a:

—Hingui sã n'da ra xãdã da 'yut ra 'yu rá mixãdãui, ts'ørpu thoho da dãpu ja ra hye u. Nê ngutho n'da ra ja'i hingui sã da 'yut ran ho rá mijã'iuu 'b_u hingui pãse ran ho. 40 Nê ngutho n'da ra xãdi, man'da hingui ngu pãdi xinda gue'a rá xãnbate, nê nu'b_u bi juah rán xãdi, 'da'ingu i pãhmi a. Nu'b_u ts'utho i pã'a ra xãnbate nê ts'utho i pã'a rá xãdi.

41 Nê hingui sã gui mamhb_u nangue to'o i ja zã ts'uh ran ts'o 'b_u xan ts'o ni mbuih_u. 42 Hanja gní 'yēmhb_u gui zehmb_u u mi'da y_u ja'i di hoc yú mbui, nê emme go xan ts'o ni mbuizeheh_u. Jatho 'bê gui hoczehe ni mbuih_u, ja da zã gui zehmb_u u mi'da, bi 'yên'a ra Jesús.

Nanguê rán dät'o dí fq'a ra za

43 Nê man'da bi man'a ra Jesús ngue bi 'yên'a:

—Nu n'da ra hogaza hingui sã din zuh yán dät'o ngue hingui ho. Nê ngutho a n'da ra za hingui ho, hingui sã din zuh yán dät'o xan ho. 44 Nu yán dät'o i zãpu, gue'a ctí pãhmb_u 'bê'a ní za a ra za, nguetho hingui sã din zuh yán dät'o ngue y_u higo b_u ja ra 'uĩnza. Nê xín din zuh yán dät'o ngue y_u uva b_u ja y_u t'ax'uĩni. 45 Ngutho n'da ra ja'i xan ho rá mbui, i øt' ran ho tengu i ja

b_u mbo rá mb_ui. Nε ngutho n'da ra ts'om'b_ui i øt' ran ts'o tengu i ja b_u mbo rá mb_ui, nguetho gátho a i ja b_u mbo rá mb_ui n'da, gue'a ní bøn rá nde n'da a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Rán t'uti u i øt'a man ra Jesús nε'u hingui øt'e

⁴⁶ Nε xø bi 'yεn'a ra Jesús:

—Hanja gní 'yεnj_u ni hmuju_u nε hin guí øth_u 'be'a dí xi ah_u. ⁴⁷ Ga xi ah_u rán t'uti u i øt'a dí mangä. ⁴⁸ Nu'u, i øt'e tengu bi 'yøt'a n'da ran 'yoh_u bi hyø'a n'da rá ngu, nε x_un hε bi 'yamp' ra häi ngue da mbämp'u y_u jado. Nε nu'b_u mam bá εh ra mboxthe, nte bi jap'a ra ngu, nguetho mbo bim foxa ra jado. ⁴⁹ Pε nu'u i øh ma nde nε hingui øt'a dí mangä, rán t'uti u tengu n'da ran 'yoh_u bi hyøh rá ngu nε bi 'yεx maxøts'e y_u jado, nε nu'b_u mambá ε'a n'da ra mboxthe, 'bex bi yøt rán ngu b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

7

Ra Jesús bi hocpa rá 'yεhe n'da ra hmudofu

¹ Nε nu'b_u mi gua'a man'a ra Jesús, bi mba mahøn'a b_u ja ra hnini Capernaum. ² Nε mi 'b_urp_u n'da ra hmudofu, ra mengu b_u Roma a. Nε x_un'u n'da rá 'yεhe, nde da du. Nε nu'a ra hmudofu εmme madi huεc'a rá 'yεhe. ³ Nε nu'b_u mi 'yøde 'b_urp_u ra Jesús bá pehni 'da y_u ngarbi b_u ja ra hnini ngue da zix'a ra Jesús di hocpa rá 'yεhe. ⁴ Nε nu'b_u mi zøm b_u 'b_uh ra Jesús, bi 'yär ra mate da mba, nε bi 'yεmbi:

—Dín nde gui 'yørcahe ra mate gui mba, nguetho nu'a ra hmudofu ra hocj_u'i a, ⁵ nε εmme di huεgah_u ngue dy_ujudío_u. Nε nu'a bi guzehe a í thøh ma nijah_u, madague hing ra judío a, bi 'yεmbi.

⁶ Nu ra Jesús bi mbähä, nε nu'b_u mi ts'utho da zøm b_u ja rá ngu a ra hmudofu, pε nu'a ra hmudofu

bá pehni 'da yá amigo mahøn'a, din c'ath_u a ra Jesús, da 'yεmbi:

—Hingui jatho gui søm b_u ja ma ngu, nguetho nugä hin dí sucä tengu i, ⁷ xíngui sä ga εna ga mba gan yäui, nε hin drá judiógä. Pε dí p_udi ngue i ja ni ts'εdizεhe, ngue nu'b_u guim ma da y_uni, nε 'bex gue da y_uni. ⁸ Tengu thohogä bin 'dac'i ts'u man t'εdi, nε nu'b_u i ja 'be'a dí xi u ma dof_ui, nε'u ma 'yεhe, 'bexgue 'dahmantho in ja. Nε ngutho i, sä guim mantho b_u guí 'b_ui nε 'bexgue da y_un b_uya, bi 'yεn'a ra nde bá pehna ra hmudofu ngue bi man'u yá amigo. ⁹ Nu ra Jesús bi hyonya thoho 'b_u mi 'yø'a bi man'u y_un 'yoh_u ngue bá pehna ra hmudofu, nε bin yεgui bí xi'u mí tenni, nε bi 'yεna:

—Xínga n'da ma mijudío_u dá t_ungä ngue i εc'yεi i ja ma ts'edi tengu a ran 'yoh_u, bi 'yεn'a ra Jesús. Nuya bin ja a bi 'yäui, bi 'yεna.

¹⁰ Nε bi mbeng b_u ja ra ngu u yá amigo a ra hmudofu b_uya, nε bi nu'a rá 'yεhe ra hmudofu ngue ya xí zä.

Nu ra Jesús bi xox rá ts'unt'u n'da ra xisu xí du rá ndø

¹¹ Man'da ra pa b_uya, ra Jesús bi mbähä yá xädi b_u ja ra hnini Naín. Nε x_un ngu y_u j_u'i mí tenni. ¹² Nε nu'b_u mi zøm b_u ndehni, ba εp_u y_u 'yäg_ui, ba tu rá ts'unt'u n'da ra xisu xí du rá ndø. Nε njo'o man'da rá ts'unt'u. Nε x_un ngu y_u j_u'i min 'yoh_u y_u 'yäg_ui. ¹³ Nε nu ra Jesús 'b_u mi nu a ra xisu b_uya, bi huεc'a nε bi 'yεmbi:

—O guí zoni, εn'a.

¹⁴ Nε nub_uya, bi dä'a ra huada mi o ra du a ra Jesús nε bim 'bä'u y_un dute. Nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra du b_uya:

—Grá ts'unt'u, dami ndants'i, bi 'yεmbi.

¹⁵ Nε nu'a xí du 'bex bi ndants p_u ja rá huada nε bin yä. Nu ra Jesús b_uya, bi xi'a rá mbe da zits'i. ¹⁶ Nε

gätho yu ja'i mi 'bäpü bin su, ne bi 'yëspa Oja u.

—Nuya, n'da ra pöngahya nüixte dí 'bähmbü ua, ne Oja da yänjü ya, yú ja'igähü Oja ya, bi 'yëñ'u.

¹⁷ Ne gätho yu ja'i mi 'bäpü, ne pü ra xequi Judea, bi ma 'be'a bi 'yöt'a ra Jesús.

Ra Xuua Nxixya bi mbëhni 'da da 'yänni to'o a ra Cristo

¹⁸ Ne bi si'a ra Xuua Nxixya 'be'a bi 'yöt'a ra Jesús, bi man u yú xädi.

¹⁹ Janangue'a nu ra Xuua bi zon'dü yoho yú xädi ngue da mbën bü 'büh ra Jesús ne da 'yänni: “Ha gue'e ra Cristo mi hma ba ëhe, uague ga thoqui ga tömhbe,” gui 'yëñui, bi 'yëñ'a ra Xuua. ²⁰ Ne nu'bü mi dñ'n'a ra Jesús u yám 'behni ra Xuua, bi 'yëmbi:

—Nu'a ra Xuua Nxixya bá pengä'be nguetho in nde da badi gue'bü gue'e ra Cristo i hma ba ëhe, uague ga thoqui ga tömhbe, bi 'yëñ'u.

²¹ Ne 'bex bi hoc'u 'da yu hyënni a ra Jesús büya, ne bi hyön'a thi yu zithu ngue mín 'yohü 'da yu ja'i, ne bi xocpa yú dā yu xädä. ²² Ne nubüya, bi 'yëmp'u yú xädi ra Xuua:

—Ní mbë ya, gui xihmi ra Xuua 'be'a gá nuui ua, ne 'be'a gá 'yöhmü ya. Gui 'yëñui: “Nu yu xädä i nu ran nequi ya, ne yu dogua i sä i 'yo ya, ne nu'u mi hëmb ra t'axca'ya bi yän'u ya, ne yu gogu i öhna'ya ya, ne'u xí dü bi ndants'i, ne yu hyoya i ö'a ran ho ma'da'yo ya. ²³ Din johya u to'o i ëc'yëi xän ho, ne hin dí 'üt' yú mbüi u,” gui 'yëñui, bi 'yëñ'a ra Jesús.

²⁴ Ne nu'bü mi mbenc'u yám 'behni ra Xuua büya, nu ra Jesús bi ma 'be'a öt' ra Xuua, ne bi 'yëmp'u yu ja'i:

—Nu'bü gá mbähä bü ma'ueni ngue gá nuhü ra Xuua, 'be'a gá bëmhbü ngue gua nuhü bü. Ha guä nuhü n'da ran 'yohü xän güent'i tengu n'da ra xithi i ën ran dahi. ²⁵ Uague gá nuhü n'da ran 'yohü mi

he ra pahni xäm hmadi. Pe nu'u, 'bëpü ja ra ngunts'üt'abi u. ²⁶ Uague guä nuhü n'da rá pöngahya Oja. Majuani a gá nuhü, ne hinga hönt'a n'da rá pöngahya Oja, pe nu'a, xän hëts'i rá ts'edi xinda gue'u mi'da yu pöngahya. ²⁷ Gue'a ra Xuua i hman bü ja rá söcuq Oja, gue i ëna:

Nugä, ga pëhn'na n'da mam 'behni dim 'be'to bü gní mba, da xih yu ja'i da döp'e xän ho, i ëm bü ja rá m hman Oja, bi 'yëñ'a ra Jesús.

²⁸ Xinga n'da ra ja'i mi 'büi ngue nüixte rá 'bëfi tengu ra Xuua. Pe nu'a to'o dim 'bëpü di manda rá ts'edi Oja, nu rá 'bëfi da 'yörpü madague'a ts'ütho, pe man'da nüixte a xinda gue'a ra 'bëfi i öt' ra Xuua ya, bi 'yëñ'a ra Jesús.

²⁹ Ne nu yu hyäçahäi ne mi'da yu ja'i xí xixyaba ra Xuua Nxixya, 'bü mi 'yö a bi man ra Jesús, bi bā'u xän ho i öt' Oja. ³⁰ Pe nu yu fariseo ne yu xänbate nijä, ngue him bi nde'a ran xixya bi 'yöt' ra Xuua, him bi numanho'a bi nde Oja da 'yörpa'u. ³¹ Ne xö bi 'yëñ'a ra Jesús:

—'Be'a nín t'uti ga xi ahü ngue gui pähmbü 'be'a guí öthü. ³² Guí öthü tengu öt' yu t'ühni 'bü in ëni ne i ëmp'u yú mit'ühniü: “Nugähe, dá pëhmbe ra 'bida pe nu'ahü hin gán nehmbü,” ëñ'u 'da. Ne xö ëñ'u mi'da büya: “Pe nugähe, dá pëhmbe yu thuhu tengu'bü xän du n'da, ne nu ahü hin gán zomhbü,” ëñ'u mi'da.

³³ Ne ngutho guí öthü tengu öt' yu t'ühni, ngue nu ra Xuua Nxixya bi zöcuq, ne him bin sihmëhü yu ja'i ne xím bi zi ra vino. Pe nu ahü gá 'yëmdahü in 'youi ra zithu.

³⁴ Pe nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ne bá ëcä ne dí sihmëhe yu ja'i, ne nu ahü sä guí ëñjü drä hyugugä ne drä mihni'gä, ne guí ëñjü dín amigogähe yu ziyate hyäçahäi ne yu ts'om'bäi. ³⁵ Pe nu'bü majuani i ja rán 'yomfëni n'da, da badi to'o

u ngue majuaṅi bi un rán 'yomfɛni Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bin sihme bu ja rá ngu n'da ra fariseo í Simón

³⁶ Ne n'da ran 'yohu mí ten rán xádi yu fariseo, bi xi'a ra Jesús din sihme bu ja rá ngu. Ne bi mbähä ra Jesús buya, din sihme bu. ³⁷ Ne nu'a n'da ra xisu ra 'yomt'ɛni a, ne nu'bu mi 'yode 'buṛu ra Jesús, bi yurpu mi hu a ra Jesús, i tu n'da ra xito an t'ot'e ra do alabastro, mi po ra 'yɛthi yumanho, xam hmadi di muui. ³⁸ Ne nu'a ra xisu mi hupu ja rá gua ra Jesús, ne mi zoni. Janangue bi mboxpu ja rá gua ra Jesús a rá guidä, ne bi ducua rá gua yá xtä, ne ɛmme zäspa rá gua ra Jesús, ne bi xispa rá gua ra 'yɛthi yumanho. ³⁹ Ne nu'a ra mɛngu bu, 'bu mi nu 'be'a i ot'a ra xisu, bi bɛnse: "Him majuaṅi rá pɔngahya Oja a ra Jesús," nguetho ɛmbi hingui paḍi ra 'yomt'ɛni a ra xisu. ⁴⁰ Nu ra Jesús buya, bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá Simón i ja'a ga xi'i.

Nu ra Simón bi 'yɛna:

—Gra xänbate, dami xic 'bu.

⁴¹ Nu ra Jesús buya, bi xih ra Simón n'da ran t'uti, ne bi 'yɛmbi:

—Mi 'bu a n'da ran 'yohu zai di hmih ra mbeti. Ne mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi hmiti cut'a ciento, ne man'da buya bi hmiti yote ma'det'a thoho. ⁴² Ne nu'u gätho yoho hin'yü 'be'a dí co'ts'a ra mbeti xi mba ma hmiti. Janangue nu'a xi hmih ra mbeti buya, bi punba thoho u. Dami xic ya, Simón, nda'a man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ Nu ra Simón bi daḡ puya, ne bi 'yɛna:

—Masque gue'a ran 'yohu min dupate xan ngu, man'da da bɛn'a ra mate bi t'ørpe, bi 'yɛna.

—Majuṅi a guim bɛni, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁴ Nu ra Jesús buya, bi hyɛt'a ra xisu ne bi 'yɛmp'a ra Simón:

—Guí nu na ra xisu 'buca, nu'bu má cut'ua ja ni ngu xingui ts'u gá 'dac ra dehe gue xcá pe't'ä ma gua, pe nu ra xisu i hucua, rá guidä í mbercä ma gua ne yá xtä í dugä ma gua. ⁴⁵ Pe nu'i, hin gá süsca ma 'yogu ngue xqui zenguagui, pe nuna ra xisu him bin hɛ a ní zäspa ma gua. ⁴⁶ Ne nu'i, hin gá cosca ma ya ra aceite, pe nuna ra xisu i hucua, bi xisca ma gua ra 'yɛthi yuman'u. ⁴⁷ Guehna dí xi a i na, xan ngu rá ts'oqui na ra xisu ne xan ngu rá punbi ya, janangue ɛmme im bɛngä na. Pe nu'u im bɛnse ts'utho rá punbi i honi, man'da ts'utho im bɛngä u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁸ Ne nubuya, bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Ya ma punbi ni ts'oqui ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Ne nu'u i sihme bu bin 'yɛmzehe u:

—To'o nín 'yohu na, gue i ɛna sä di punba yá ts'oqui n'da, bin 'yɛmzehe u.

⁵⁰ Pe nu ra Jesús bi 'yɛmp'a ra xisu:

—Gá 'yɛc'yɛigui, janangue ya ma punbi ni ts'oqui ya. Ní mba ya ne gan johya, bi 'yɛmbi.

8

Yu xisu bi mbäxa ra Jesús

¹ Nu'bu mi tho'i 'da yu pa, nu ra Jesús bi mbähä 'de'mayoho yá xádi bu ja yu hnini, ne bi mam bu 'beru ní manda rá ts'edi Oja. ² Ne bi mbähä a ra Jesús 'da yu xisu xi hoc 'bu mí u, ne'u 'da xi hyonba thi yu zithu min 'yohu, ne'a ra María ra mɛngu bu ra hnini Magdala, gue mín 'yohu yoto yu zithu 'bu mi hoc'a ra Jesús. ³ Ne'a ra Juana, rá xisu ra Chuza, n'da ran 'yohu im hmu bu ja rá ngu ra ts'ut'abi Herodes. Ne'a ra Susana, ne xan ngu mi'da yu xisu bi mbähä, mi fax'a ra Jesús ne yá xádi nangue yá mbeti zehé.

Rán t'uti ra mbomhmuḍä

⁴ Ne xan ngu yu ja'i bi nɛxpu i ja mi'da yu hnini, ne bim peti bu 'buh

ra Jesús. Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yemp'ü:

5—Nu n'da ran 'yohü bi mba bü ja rá huähi bá pom bü yü hmudä. Nu'ü 'da yü hmudä bi zo bü ja ra 'yu, ne nu yü jä'i bi neñm büya ne yü doja bi za. 6 Ne 'da'ü yü hmudä bi zo bü ja yü ndaxnado, ne nu'bü mi bõts'e 'bex bi hmanc'a n'dihi, nguetho hin'yü ra dehe bü ja yü do. 7 Nu'ü mi'da yü hmudä bi zo bü ja yü 'uñi, ne nu'bü mi bõts'e, bi gom' yü 'uñi ü, ne him bin te. 8 Ne'ü 'da yü hmudä bi zo bü ja ra hogahäi ne bin te xün ho bü, ne bin xändi, xün ngu bin ja, bi 'yem' bü mi man ran t'uti.

Nu'ü i ja yá zagu, bi 'yõ'a dá ma, bi 'yemp'ü yü jä'i ra Jesús.

Hanja bi xih yün t'uti yü jä'i a ra Jesús

9 Nu'ü yá xädi, bi 'yän'na ra Jesús: —'Be'a nam bõn'a ran t'uti gá ma.

10 Nu'a ra Jesús bi 'yemp'ü:

—Nu'ahü, Ojä bi ja ahü gui pähmbü 'berü ní manda rá ts'edi. Pe nu'ü mi'da, dí xih yün t'uti ü, nguetho in nu yá dá pe hingui pädi 'be'a in nu, ne i ja yá zagu, pe hingui pädi 'be'a i øde, bi 'yén'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a nam bõn'a rán t'uti ra mbomhmudä

11—Nuya, ga xi ahü 'be'a nim bõn'a ran t'uti dá mangä. Nu'ü yü hmudä, ra hmepyä rá m hman Ojä ü. 12 Nu'ü bi zo bü ja ra 'yu, ra hmepyä ü to'o bi 'yõh rá m hman Ojä, pe nu ra zïthu bi japi 'bex bi pumbëni, ne him bi zä bi 'yéc'yéi ngue da mba nhyäni. 13 Ne nu yü hmudä bi zo bü ja yü do, ra hmepyä ü to'o bi 'yõh rá m hman Ojä ne bin johya 'da yü pa. Pe him bi gopü mbo yá mbüi rá hman Ojä ne nu'bü bi zä ra zïthu ü, 'bex bi 'ueh päya. 14 Ne nu'ü yü hmudä bi zo bü ja yü 'uñi, ra hmepyä ü to'o bi 'yõh rá m hman Ojä, pe hõnt'a bi bëni 'be'a dí hyuse yá mbüi, ne 'be'a i ja ua, ne 'be' a bi numanhose, hinga xõt'a din te bü yoho yü hmudä, ne nte bin ja a ra

hoga hmudä. 15 Ne nu'ü yü hmudä bi zo bü ja ra hogahäi, ra hmepyä ü to'o bi 'yõh rá m hman Ojä, ne bi mbes'pü mbo rá mbüi, ne bi xi'ü mi'da yü jä'i, ne xün ngu mi'da bi 'yéc'yéi nangu'e'ü, bi 'yén'a ra Jesús.

Ran nequi hinga nt'agui

16 Ne man'da ran t'uti bi ma ra Jesús, bi 'yëna:

—Xinga n'da ra jä'i di søc yü bombilla ngue da go'mi, o gue da mbõxpu 'bit'ots'i, pe da 'yëxpu m'batho ngue di nec bü mbo ra ngu. 17 Ngutho mam hmangä. 'Be'a gátho dí xi a zehëhü, pe jatho gui xihmbü mi'da yü jä'i, janangu'e'a din ja ran nequi yá mbüi.

18 Dami jamansuhü xün ho 'bü guí øhmbü mam hmangä, nguetho nu'bü guí øhmbü xün ho, sä guí pähmbü xün ho a mam hmangä. Pe nu'ü to'o hingui øde xün ho, di pumbëni a zü ts'ü bi 'yøde, bi 'yemp'ü yá xädi ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o rá mbe ne yá cu

19 N'da ra pa bi mba bü rá mbe ne'ü yá cu ngue da nu'a ra Jesús. Pe him bi zä da nu nguetho emme dü yü jä'i bü mi 'büi. 20 Ne bi si'a ra Jesús i 'bäpü thi rá mbe ne yá cu, in nde da nu a. 21 Nu ra Jesús bi dätü, bi 'yëna:

—Nu ma mbe ne ma cu, gue'ü to'o i øh rá m hman Ojä, ne øt'a i mam bü, bi 'yén'a ra Jesús.

Nu ra Jesús di japi din hë ran dahi ne ra dehe

22 Nu'a ra Jesús n'da ra pa bi hyu n'da ra mbosa, bi mbähä yá xädi, ne bi 'yemp'ü:

—Ga mbähä bü 'danguadi ra dädëhe, bi 'yëna. Ne 'bex bi mba büya.

23 Pe nu'bü i 'yo'a ra mbosa bü ja ra dehe, bin ä'a ra Jesús. Ne emme nts'edi ran dahi bi 'yén'a ra dehe, gue'bü go mi mbo ra dehe bü mbo ra mbosa, nts'utho a bin ja. 24 Pe nu'ü yá xädi, bi 'yents'a ra Jesús:

—Xänbate i, xänbate i, nde da goguahä ra dehe, bi 'yëmbi.

Bi ndants'a ra Jesús, bi hëcua ran dahi ne ra dehe, bin hë'a büya, ne xän ho ra dehe büya. ²⁵ Nu ra Jesús bi 'yëmp'u yá xädi:

—Hanja, ha zü ts'utho gui ëc'yëigahä.

Pë nu'u yá xädi bin su, ne bi hy-onyä thofo. Ne bin 'yëmzëhe u:

—'Be'a din 'yët'ui na ran 'yohä, ne ya 'bexque in hë'a ran dahi ne ra dehe di hëcpi, bi 'yën'u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ran 'yohä min 'youi ra zïthu

²⁶ Ne nu'bü min hë ran dahi, bi thopüya, bi zöm bü ja ra häi Gadara, din hyant'ui bü 'danguadi ra häi Galilea. ²⁷ Ne nu'bü mi gä'a ra Jesús bü ja ra mbosa, bin c'at'ui n'da ran 'yohä ra mëngu bü, min 'yohä yü zïthu a. Ne nu'a ran 'yohä, him mí he rá he, ne him mi 'büpü ja rá ngu, pë mi 'büpü ja yän 'yägüi. ²⁸ Ne nu'bü mi nu'a ra Jesús büya, 'bex bin danyahmu bü ja rá gua ne nts'edi bi mba'a ra zïthu:

—Nu'i Jesús, rá ts'ant'u i Ojä nuixte, 'be'a gui 'yörcähe ya. 'Yörcähe ts'u ra mate, o gadí ñgahe, ²⁹ bi 'yën'a ra zïthu 'bü mi xifi da böm bü rá mbüi ran 'yohä.

Nguetho na ya'a thofo bi ünba ran 'yohä ne i xëcta yü cadena i pa thu't'i, nangue rá ts'edi ra zïthu, ne i sixpü ma'ueni mahön'a. ³⁰ Nu ra Jesús bi 'yänba rá thuhu a ran 'yohä.

—Dí n'dan nets'igähe, bi 'yëm 'bü mi dadi.

Nguetho min 'yohä xän ngu yü zïthu. ³¹ Ne nu'u yü zïthu bi 'yäp ra mate ra Jesús hin da 'yëntpü hapü bí nets'i, nguëpü ja ra mba'ye xän hëtho ne nts'utho. ³² Ne mi 'büpü xän ngu yü ts'üdi mi sihmë bü. ³³ Ne nu yü zïthu bi böm bü ja rá mbüi ran 'yohä ne bi yäpü 'büh yü ts'üdi. Ne gätho yü ts'üdi 'bex bin tihi, bin göxpü ja ra nguani, gätho bi zo bü dehe, bim 'bedi.

³⁴ Nu'u yän 'yohä mi fäh yü ts'üdi, 'bex bi 'dah püya 'bü mi nu 'be'a bi 'yöt'u yü ts'üdi. Bi mba bü ja ra hnini nëpü ja yü huähi, bi ma 'be'a bin ja. ³⁵ Ne xän ngu bi mba bü, ba nuse 'be'a bin ja. Ne bi nu'a ran 'yohä min 'yohä yü zïthu, mi hupü ja rá gua ra Jesús, mi he rá he. Ya xí yäm büya. Ne gätho yü ja'i bin su 'bü mi nu 'be'a bi t'örpa ran 'yohä. ³⁶ Ne nu'u yü ja'i in 'yohä a ra Jesús, 'bü mi hoc'a ran 'yohä, bi xi'u m'bejua bi zöm bü 'be'a gätho bi 'yöt'a ra Jesús. ³⁷ Ne gätho mi 'büpü ja ra häi Gadara bi 'yäp ra mate nguë hin din 'yo bü ja ra xëqui a, nguetho ëmmë min su gätho u. Janangue'a nu ra Jesús, bi hyu ra mbosa mahön'a ne bí mbähä yá xädi büya. ³⁸ Nu'a ran 'yohä min 'yohä ra zïthu, ëmmë in ndehma da dën'na ra Jesús. Pë nu'a ra Jesús him bi japi da mba. Pë bi 'yëmbi:

³⁹—Ní mba ni ngu ne gui mam bü 'be'a bi 'yöt'a'a Ojä.

Ne nu'a ran 'yohä bi mba rá ngu büya, ne bi mam bü rá hnini a ran ho bi 'yörpa ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xoxa rá t'ixu ra Jairo, ne bi hocpü 'yu n'da ra xisu mi hëmb ra mbeji

⁴⁰ Nu'bü mi mbeng bü ra Jesús 'danguadi ra dädëhe, ëmmë bin johya yü ja'i nguetho xän ngu mi tömp'u. ⁴¹ Ne 'bex bi zöm bü 'büh ra Jesús a ra Jairo, n'da ra ngärpi bü ja ra nijä, ne bin danyahmu bü ja rá gua, ne bi 'yäp ra mate da mba ra Jesús bü ja rá ngu. ⁴² Nguetho hönt'a n'datho rá t'ixu mi 'büi, nguë 'de'ma yonjeya mi pë'ts'i, ne in nde da du. Ne nu'bü mi mbähä ra Jesús, ëmmë dä bü yü ja'i bü ní mba.

⁴³ Ne nu'bü mi mba bü 'yu, hin ní zöm bü ja rá ngu ra Jairo, bi zü'a n'da ra xisu mí hëmb ra mbäji, nguë 'de'ma yonjeya mi hëmp'a ran u. ⁴⁴ Pë nu'a ra xisu büya bi därpa rá nyämpahni bü ja rá xüthä ra Jesús, ne 'bex bin hë'a ran u mi hëmbi.

⁴⁵ 'Bex bi 'yän'na ra Jesús:

—To'o bi dārca ma pahni, bi 'yēna.

Pε gātho ɯ mi 'bāpɯ bi 'yēmbi: “Njom bi dā'i.” Ne'a ra Pedro ne mi'da yá xādi bi 'yēmp'a:

—Hanja gní 'yēna 'bo'o bi dā'a i, ne ɛmmε i dɯ yɯ jā'i bɯ gní mba, bi 'yēmbi.

⁴⁶ Pε nu ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Pε dí pādi ngue n'da ra jā'i bi dāqui nguetho ma ts'edigā ín ho'a, bi 'yēna.

⁴⁷ Ne nu'bɯ mi bɯ'a ra xisu hingui sá din cōni, ɛmmε bin su, ne di fet'i, ne bin danyahmu bɯ ja rá gua ra Jesús, ne bi xifi 'be'a í dādi. Ne bi 'yēna ngue 'bex bi yam 'bɯ mi dādi.

⁴⁸ Nu ra Jesús bi 'yēmthoho:

—Grá xisu, bi zá bi yān'i nguetho gá 'yēc'yēi i ja ma ts'edi. Ní mba ya ne da hyu ni mbai, bi 'yēmbi.

⁴⁹ Ne yaui ra xisu a ra Jesús 'bɯ mi zōm bɯ 'da yá 'yēhe ra Jairo xí nexpɯ ja rá ngu, ne bi 'yēmbi:

—Nu ni t'ixu ya bi du'a, sāti thoho guí pah na ra Hmu, bi t'ēmp'a ra Jairo.

⁵⁰ Pε nu'a ra Jesús mi øde 'be'a bi man'a, ne bi 'yēmp'a ra Jairo bɯya:

—O guín su, pε dami 'yēc'yēi ne din nu'a ni t'ixu, bi 'yēmbi.

⁵¹ Ne nu'bɯ mi zōm bɯ ja rá ngu a ra Jairo bɯya, nu ra Jesús him bi japi da tho'a mbo yɯ jā'i bɯ 'ben'a ra hmute xí du. Hønt'a ra Pedro ne ra Jacobo ne ra Xuua, ne rá mbe ne rá ta ra hmute bi thopɯ. ⁵² Ne mi 'bɯpɯ xɯn ngu yɯ jā'i mi zoni ngue xí du'a ra hmute. Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—O guí zombɯ nguetho hingui tu na, i aθho na, bi 'yēn'a.

⁵³ Pε nu yɯ jā'i bi den'na ra Jesús nguetho mi pādi ya xí du'a ra hmute. ⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi bentpa rá 'yε ra hmute ne bi 'yēmbi:

—Nu'i grá hmute, dami ndants'i.

⁵⁵ Ne 'bex bi ndants' pɯya, bin ja rá te, bim 'bɯi mahøn'a.

Nu ra Jesús bi 'yēna:

—Dami 'uĩmmi na ni t'ixuui ya, bi t'ēmp'a rá ta ne rá mbe.

⁵⁶ Nu rá ta ne rá mbe bi hyonya thoho ngue bi dambɛni rá t'ixu. Pε nu'a ra Jesús bi xifi njon da xifi 'be'a bin ja.

9

Nu ra Jesús bi mbehni 'de'mayoho yá xādi da mamp'a rām hma

¹ Nu ra Jesús bi zohn'dɯ 'de'mayoho yá xādi ne bi un yán t'ēdi ngue da hyøn'a thi yɯ zĩthu in 'yohɯ 'da yɯ jā'i, ne di hocua yɯn ɯ i hɛmb yɯ jā'i. ² Ne bi mbehn'dɯ yá xādi dín 'yo bɯ ja yɯ hnini bɯ, ne da mam bɯ 'bepɯ ní manda rá ts'edi Ojɔ, ne di hoc yɯn zāman'ɯ.

³ Ne bi xi'ɯ hin te da hyɔts'i, ne hin da hyɔx rá tōhø xing ra mbeti xinga gue mi'da yá pahni. Da mbatho.

⁴ Ne bi 'yēmp'a:

—Hønt'a to'o rá ngu bɯ guí cɯthɯ, gam 'bɯhmbɯ bɯ gue'bɯ go gá thohmbɯ bɯ ja man'da ra hnini.

⁵ Ne nu'bɯ gá cɯthɯ bɯ ja 'da yɯ hnini ne hin da 'yømanho yɯ jā'i bɯ 'be'a guí mamhbɯ bɯ, ne 'bex gui pømhɯ bɯ ja yɯ hnini ne gui huajɯ rá hāi i pāt ni mbonguahɯ, ra hmɛpya ngue gui zohmbɯ bɯ ɯ, bi 'yēn'a ra Jesús.

⁶ Nu yɯ xādi bɯya bi mba hønɯ go hapɯ ja yɯ hnini ne bi mam bɯ ran ho ma'da'yo. Ne bi hoc yɯ hyēnni.

Nu ra Herodes bi ma bi hyεcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyɔ

⁷ Ne mí ø'a ra ts'ut'abi Herodes 'be'a gātho i øt'a ra Jesús, ne bi hyonya thoho. Nguetho nu'ɯ 'da yɯ jā'i bi bɛni gue'a ra Xuua Nxixyɔ a, gue bi ndants' mahøn'a. ⁸ Nu'ɯ mi'da bi bɛni gue gue'a ra Elías a ra Jesús, uague man'da rá pøngahyɔ Ojɔ ngue bi dambɛni. ⁹ Pε nu'a ra Herodes bi 'yēna:

—Nugá dá manda bi thεcpa rá 'yuga ra Xuua Nxixyɔ, janangue'a dí pādi hinga gue'a ra Xuua a guí

mamhbu. Pɛ to'o maha a, bi 'yɛn'a ra Herodes.

Janangue ɛmmɛ min nde da nuse a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi 'ujn'u cut'a mahuqhi yu ja'i

¹⁰ Nu yá xádi buya bá peng bu xí 'behni, ne bi xih ra Jesús 'be'a bi 'yɔrpɛ bin 'yo. Ne nu'a ra Jesús buya bi mbáseh yá xádi bu ja ra hnini Betsaida. ¹¹ Pɛ nu'bu mi bɔ'u yu ja'i hapu ní mba a ra Jesús, bi denni. Ne nu'a ra Jesús bi zomanho u 'bu mi zúdi, ne bi xi'u buya 'beru ní manda rá ts'edi Oja, ne bi hoc'u gátho yan záman'u.

¹² Pɛ nu'bu mi ts'utho da yah ra hyadi, gátho u 'de'mayoho yá xádi ra Jesús bi xifi da 'yɛt' yu ja'i, da mba bu n'danni ja yu hnini, din sihne bu ne bá opu 'bu bin xui. "Nguetho hin'yu 'be'a da zi ua ma'ueni," ɛn'u.

¹³ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'u yá xádi:

—Pɛ nu'a zehɛhu gui 'ujmhbu.

Nu'u yu xádi buya bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Pɛ hɔnt'u cut'a yu hme ne yoho yu t'ahuq i ja ua. Pɛ hinda hɔn 'bu ga támhbe mi'da yu hme, sá ga 'ujmhbe gátho yu ja'i i 'bucua buya.

¹⁴ Nguetho mbe cut'a mahuqhi mi 'beru yan 'yohu. Nu'a ra Jesús buya bi xi'u yá xádi di japi 'da n'danni da hyu'i yote ma 'det'a yu ja'i. ¹⁵ Ne bi hyu pu ya gátho tengu xi xifi. ¹⁶ Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme ne yu huq, bi ndos' mahɛts'i, ne bi jap'u. Ne bi xeni bi un yá xádi di darpa u yu ja'i. ¹⁷ Ne gátho na ngu yu ja'i bin niya ne bi bong thoho, 'de'mayo 'bɔts'e bi mbes'u yu xádi.

Nu ra Pedro bi ma gue'a ra Jesús ra Cristo

¹⁸ N'da ra pa bin yaɛui Oja ra Jesús, min 'yohu u yá xádi. Nu'bu mi gua'a bin yaui Oja, bi 'yan'da yá xádi:

—'Be'a man yu ja'i nanguecá, 'be'a im bɛn'u to'ogá.

¹⁹ Nu yá xádi bi 'yɛmp'a:

—Nu'u 'da i ma gue'e grá Xuua Nxixya. Ne nu'u mi'da i ma gue'e gra Elías, ne nu'u mi'da i ma gue'e man'da ra pɔngahya mi 'buh maya'bu ngue bi dambɛni, bi 'yɛn'u.

²⁰ Ne nu'a ra Jesús bi 'yänzehe yá xádi:

—Pɛ xi ahu, 'be'a guím bɛmhbu to'ogá.

Ne nu'a ra Pedro bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Cristo rá Thahni i Oja, bi 'yɛmbi.

²¹ Ne nu'a ra Jesús buya bi hecpa yá xádi njon da xifi to'o a.

Nu ra Jesús bi man rán dɔte

²² Ne bi 'yɛmp'u:

—Nugá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhäi, i jatho ga nu ran unbi xan ngu. Nu ma ngurpihu yu dɔc'yɛi ne yu ngurpa mbája ne yu xänbate niya hin da 'yɛc'yɛigui. Ne nu'u da hyogá u, pɛ ná hyu pa ga thambɛnigá ne dam 'bui mahɔn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Ne man'da bi xi'u yá xádi, bi 'yɛmp'u:

—To'o gátho in nde da dengui da hyeh rán t'ɛdi zehɛ ne da hyát yan unbi n'da pa ngu n'da pa, madague da tho. Ne da bɛni tengu díim bɛngá.

²⁴ Pɛ nu'bu 'bu a n'da im bɛn rá te, ne i su da nu yan unbi, pɛ da nu ran unbi mazai a. Pɛ nu'a hinguum bɛn rá te madague da tho 'bu da dengá, di pɔh rá te a. ²⁵ Hin te di muui n'da ran 'yohu 'bu da 'yɔt'e rá mbeti 'be'a gá i ja ua ja ra ximhäi, 'bu hin da dɔn'a ra temazai.

²⁶ Ne nu'a gátho to'o i pes' rá sá nanguecá ne nangue mam hmangá, necá hín ga ɛmbi ma t'uhni u 'bu bá ɛcá ua ne gan 'yohe yá hoga m'behni Oja mahɛts'i, ne din jagá rá ts'edi Oja ma Ta, nugá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhäi. ²⁷ Pɛ majuani dí xi ahu, 'bucua 'da hin da nu ran dɔte asta gue'bu go di da'mi di manda rá ts'edi Oja ua ja ra ximhäi.

Ra Jesús 'dan'yo b_u í nequi b_u ja ra t'øhø

²⁸ Mb_e ná hyäto pa b_uya, ra Jesús bi mbähä b_u ja n'da ra nyuni ra Pedro, ra Jacobo n_e ra Xuua, ngue din yäui Ojä. ²⁹ N_e nu'b_u min yäui Ojä a ra Jesús, 'dan'yo b_u í nequi a rá hmi n_e nu rá pahni ξ mm_e x_un t'axi, di fexni a. ³⁰ N_e 'bex bi nequi b_u ra Moisés n_e ra Elías bin yä_u ra Jesús, mi 'b_uh maya'b_u _u. ³¹ N_e bi hyärp_u n'da ran nequi hap_u mi 'bä _u. N_e nu'_u bi mamhb_u 'be'a da t'ørpa 'b_u bi tho b_u Jerusalén a ra Jesús. ³² P_e nu'a ra Pedro n_e'_u min 'yoh_u bi zä_h ra t'ä_ha _u, p_e nu'b_u min nuhu bi nu di hyärp_u n'da ran nequi b_u 'bäh ra Jesús n_e ra Moisés n_e ra Elías. ³³ N_e nu'b_u ma guerp_u da mba ra Moisés n_e ra Elías, nu ra Pedro bi 'y_ena:

—Ma Hmu i, ξ mm_e x_un ho ngue dí 'b_uhmb_u ua ya, ga hócähe hyu y_u t'angu, 'da'a n'da ni mbetih_u. Nu'i, n_e ra Moisés n_e ra Elías, bi 'y_ena.

P_e him mim b_en'a mi man'a. ³⁴ N_e nu'b_u mi 'y_en'a ra Pedro, 'bex bá cä n'da ra güi bi go'ma ra Moisés n_e ra Elías, n_e ξ mm_e bin su'_u yá xädi ra Jesús. ³⁵ N_e bi t'ørp_u n'da ra nde b_u ja ra güi ngue bi 'y_ena:

—Nuna ma ts'unt'_u dadí huçcä na, dami 'yøhmb_u 'be'a i man na, bi 'y_en'a ra nde.

³⁶ N_e nu'b_u mi gua'a bi man'a ra nde b_u ja ra güi, nu y_u xädi bi nu 'bäse b_u ra Jesús. N_e nu'_u y_u xädi, njom bi xi'_u 'be'a bi nu'_u.

Ra Jesús bi hoc'a n'da ra t'uhni min 'youi ra zïthu

³⁷ Nu'b_u mi hyax b_uya, bi gäp_u ja ra nyuni ra Jesús n_e'_u hyu yá xädi min 'yoh_u. N_e x_un ngu y_u jä'i bin c'ath_u ra Jesús. ³⁸ Nu n'da ran 'yoh_u nts'edi bi mbafi:

—Xänbate i, nurqui ts'_u ma ts'unt'_u nguetho hønna z_u n'datho dí si. ³⁹ N_e ja'b_u im bent ra zïthu n_e ξ mm_e di u mba a, i t_exä hai, n_e ξ mm_e mbafi, n_e di fet rá jä'i, n_e i soh y_u fägui. N_e zäi di ja b_u ra zïthu. ⁴⁰ N_e

dá xi'_u ni xädi di hoqui, p_e nu'_u him bi zä bi hoqui, bi 'y_en'a ran 'yoh_u.

⁴¹ Nu ra Jesús bi 'y_emp'_u:

—Nu'ah_u guexta'a hin guí ξ c'y_ei_h 'be'a dí xi ah_u. Ham'mi pa ngue ga töp'a thohoh_u ngue guí 'y_ec'y_eigah_u.

N_e xø bi 'y_emp'a ran 'yoh_u b_uya:

—Bá si ua ni ts'unt'_u.

⁴² N_e nu'b_u bá si ra ts'unt'_u, bi bent mahøn'a a ra zïthu, bi d_exa häi n_e nts'edi bi u nbi. P_e nu'a ra Jesús bi xi'a ra zïthu da bøn_i, n_e bi hoc'a ra ts'unt'_u b_uya. Bi xi'a rá ta da zix b_uya. ⁴³ N_e gätho y_u jä'i bi hyonya thoho a rá ts'edi Ojä.

Ra Jesús bi ma mahøn'a rán dät_e

N_e guexta'a i yä _u yä jä'i n_e i ma 'be'a gätho i øt'a ra Jesús. Nu ra Jesús b_uya, bi 'y_emp'_u yá xädi:

⁴⁴ —Dami 'yøhmb_u x_un ho a dí xi ah_u ya, nugä ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, da mba ma dägä b_u 'b_uh y_u ts'om'bäi, bi 'y_embi.

⁴⁵ P_e nu'_u yá xädi him mi pädi 'be'a nam bøn'a i man'a ra Jesús, nguetho Ojä hin ní japi da b_u'_u, n_e bi zu da 'yän'na ra Jesús 'be'a nam bøn'a bi man'a.

Ra Jesús bi 'yut yá xädi nda'a dim 'bet'o

⁴⁶ Nu'_u yá xädi bin junze_he _u nangu'e'a to'o dim 'bet'o. ⁴⁷ N_e nu'a ra Jesús mi pädi 'be'a mim b_en _u, n_e bá si n'da ra t'uhni bi mbämp'_u i 'bäi, ⁴⁸ bi 'y_emp'_u yá xädi:

—Hønt'a go to'o da zimanho n'da ra t'uhni tengu na ngue i ξ c'y_eigui, necä bi zimanhog 'b_u ya bi 'yøt'a. N_e to'o bi zimanhogä nam bøn_i bi zimanho ma Ta. N_e nu'a to'o i øt'e ngue nte di muui, gue'a dim 'bet'o a, bi 'y_en'a ra Jesús.

Nu'_u hingui s_uj_u, ma amigoh_u _u, bi 'y_en'a ra Jesús

⁴⁹ Nu ra Xuua b_uya bi xi'a ra Jesús, bi 'y_embi:

—Nugähe dá nuhe n'da ran 'yoh_u bi ndøn'na ni thuhu 'b_u mi hyøn'a

thi y_H zĩthu, nε dá hεcuahe nguetho him man 'yogāhe a ran 'yoh_H.

⁵⁰ Pε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Nde'b_H hin xquĩ hεcua_H, nguetho nu'_H hingui s_Hij_H ma amigoh_H _H, bi 'yεmbi.

Nu ra Jesús bi d_Hamhy_H ra Jacobo nε ra Xuua

⁵¹ Nε ya mi ts'utho da z₀n ra pa da mba mahεts'i ra Jesús. Nε bi nde bi mba b_H Jerusalén, madague i p_Hadi da mba ma _Hnbi b_H. ⁵² Nu'b_H mi mba b_H 'yu, bi xifi da tho'_H 'da y₄ xādi, da hyonbi hap_H din sāya. Nε nu'_H y₄ xādi b_Hya, bi y_Hrp_H ja n'da ra hnini b_H ra xεqui Samaria.

⁵³ Pε nu y_H j_Hi' b_H hinguin ndepe din sāya b_H'a ra Jesús, nguetho him bi numanho ngue ní mba ba nu ra d_Hampeti b_H Jerusalén. ⁵⁴ Nε nu ra Jacobo nε ra Xuua εmme bin cue 'be'a bi man y_H j_Hi' b_H b_Hya. Nε bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ha guín nde ngue ga mandagā'be ra sibi ba c_Hah mahεts'i, nε din z₀'_H gātho 'b_Hcua, bi 'yεn'_H.

⁵⁵ Pε nu ra Jesús bi d_Hamhy_H _H y₄ xādi b_Hya, gue hingui ho a im bεn'_H. ⁵⁶ Nε bi thop_H man'da ra hnini b_Hya.

Hyu y_Hn 'yoh_H εna da den'na ra Jesús

⁵⁷ Nε nu'b_H mi 'yo b_H 'yu ra Jesús bi 'yεn'a n'da ran 'yoh_H:

—Ma Hmu i, nugā ga ten'ni i h₀n_H go hap_H guĩ mba, bi 'yεmbi.

⁵⁸ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nu y_H haho i ja y₄ oi b_H ja y_H hyādo, nε y_H doja i ja hap_H din sāya _H, pε nugā ngue dán j_H'igā ua ja ra ximhāi, hin hap_H i jase ma oigā ua, bi 'yεmbi.

⁵⁹ Nu ra Jesús b_Hya, bi 'yεmp'a man'da ran 'yoh_H:

—Dami tengui, bi 'yεmbi.

Pε nu'a ran 'yoh_H bi 'yεm b_Hya:

—Grā Hmu, 'be ga ācā ma ta 'b_H bi du.

⁶⁰ Nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Pε gue'_H hingui ja ra te ma'da'yo, da 'yā'_H x₀n du. Pε nu'i gui tengui, gui xih y_H j_Hi' 'bεp_H ní manda rá ts'edi Oj_H.

⁶¹ X₀ man'da ran 'yoh_H bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, dín nde ga ten'ni i, pε 'be ga mbagā b_H ma ngu dan 'yε'be ma ta nε ma mbe.

⁶² Pε nu ra Jesús bi 'yεmbi:

—Gātho to'o εna da dengui nε im bεn'a bi zogui, hing y₄n s_Hh_H b_H di manda rá ts'edi Oj_H _H. Nu'a i øt'_H tengu øt'a n'da ran 'yoh_H 'b_H i hεnhāi nε in yεh rá x₀thā, hingui uεntho y₄ the i hεqui.

10

Ra Jesús bi mben'd_H hy_Hte ma'det'a b_H ja y_H hnini

¹ Nub_Hya nu'a ra Jesús bi huan'd_H hy_Hte ma 'det'a y₄ xādi nε bi mbεhni 'da'i yoho b_H ja y_H hnini guerp_H da thosε ra Jesús. ² Nε bi 'yεmbi:

—Tenguthoho 'b_H ya x₀ 'yo't'a n'da ra hu_Hhi, pε z_H yonj_H'i tho _H y_H xofu, x₀n ngu _H y_H j_Hi' da 'yεc'yεi, pε go z_H yoho thoho _H da xifi. Dami 'yāf_H Oj_H ra Hmu ba pεnh mi'da y_H mbεfi da xih y_H j_Hi' da 'yεc'yεi.

³ Bex gui mbāhā ya, nε nugā dí pεn'nah_H tengu'_H y_H dε'yo 'b_H da mba b_H 'b_Hh y_H zate. ⁴ Nε o guĩ h_Hx ni mbeti_H, xín ni buxah_H, xín gui c_Hx_H ná yopare ni thixfani_H, gui mbāthoh_H nε hinga nya'a gui zεnguah_H y_H j_Hi' b_H 'yu.

⁵ Nε nu'b_H guĩ c_Hth_H b_H ja n'da ra ngu ngue di sāya ah_H a ra mεngu b_H, gui zεnguah_H, nε gui 'yāf_H Oj_H da 'yεns_Hpa rán j_Hi' a ra mεngu b_H.

⁶ Nε nu'b_H in nde rán j_Hi' Oj_H a ra mεngu b_H, da gohmi a rán j_Hi' Oj_H 'b_H, pε nu'b_H hinguin nde, nte da gohmi 'b_H. ⁷ Nε nu'b_H gā s₀mhb_H b_H ja n'da ra hnini, gam 'b_Hhmb_H b_H hap_H rá mb_Hdi da mba ma sāya ah_H.

Hin gui p_Hp_H gam 'b_Hhmb_H. Nε gui sih_H 'be'a gātho din 'da ah_H, nε hin gui pes' ni s₀ gui sih_H nguetho gue'a

guí tãhmbu a ngue guí xihmbu rá m hman Oja u. Ne njo'o n'da ra mbefi ngue hin da mba njut'i. ⁸ Ne hont'a go má hnini nguepu da ts'in ah, guí sihu 'be'a gátho di 'da ah u ja'i.

⁹ Ne gui hoc'u yun zãman'u i 'buru, ne gui xihmbu yu ja'i ngue mi ts'utho di manda rá ts'edi Oja ua. ¹⁰ Pe hont'a go nda'a má hnini gui cuthu, ne nu'bu hin da zin ah u ja'i bu, gan 'yohu bu ja ra hnini, ne gui 'yemp'u yu ja'i: ¹¹ "Nugãhe dí huac ma guahe ra fonthãi ua ja ni hninihu, ra hmepya ngue ga sogaha ua. Pe gui pahmbu ena xti manda maha ua rá ts'edi Oja," gui 'yemp'u u. ¹² Ne dí xi ah, nu'bu bi zõn ra pa ran juãbi, man'da xun u tho ran unbi da nu'u, xinda gue'u mi 'buru ja ra hnini Sodoma, bi 'y'en'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yu xãdi.

Da ts'anba rá muui yú ts'oqui u him bi 'yeyei ra Jesús

¹³ Í huçhi gátho ah guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corazin, ne gátho ah guí 'buhmbu bu ja ra hnini Betsaida, nguetho ya gá nuhu yun t'õt'e nuixte dá ot'ã ne hin gá pãh nin 'yomfënihu. Nu yu ja'i mi 'buru ja ra hnini Sidón ne'u mi 'buru ja ra hnini Tiro, nu'bu xtã nu'u yun t'õt'e nuixte gá nuhu ya, xti pãh yun 'yomfëni u, ne xtã hye yu pahni tengu yu 'dõzã ne xtã 'yax yu 'bospi yu ja'i, ra hmepya ngue emme tu yu mbui nangue yu ts'oqui u. ¹⁴ Ne nu'a ra pa ran juãbi Oja, nu ah man'da da zãn'nahu ran unbi xinda gue'u mi 'buru ja ra hnini Tiro nepu ja ra hnini Sidón. ¹⁵ Ne ah guí 'buhmbu bu ja ra hnini Capernaum, gnín 'yexhu a ngue guí emhbu gui sõmhbu bu mahets'i, pe hin'na, pe gueru ja ran unbi mazãi gui mbãhã, bi 'y'en'a ra Jesús.

¹⁶ Ne bi 'yemp'u yu xãdi baya:

—Nu'u i õh ni ndehu, tengu bu ma ndesegã bi 'yõ'u. Nu'u to'o hin da zin ahu tengu tho 'bu him bi zingã'u,

ne nu'u him bi zingã, xim bi zin'a ma Ta bá pengã, bi 'y'en'a ra Jesús.

Bá penc'u hyate ma 'det'a xi mben'na ra Jesús

¹⁷ Nu'bu mambã penc'u hyate ma'det'a yu xãdi a ra Jesús bu bi mbehni, emme bin johya u. Ne bi 'yemp'u:

—Grã Hmu, hinga hont'u yun zãman'u dá hoje pe ne'u yu zithu dá hõmhbe thi 'bu má ndõmhbe ni thuhu, bi 'yembu.

¹⁸ Nu ra Jesús bi 'yemp'u baya:

—Dã nugã rá hmu yu zithu 'bu gmí tafu, bi mba hãi tengu ra huci 'bu xun gãi, bi 'yena, ne ya dá 'da ah ra ts'edi gui tafu rá ts'edi man suihu. ¹⁹ Pe madague gui nes'h u yu pozub u gui thohmbu, ne yu mboz u, pe nte da ja ah. ²⁰ Pe hin gan johyahu ngue bi zã guí hõmhbu thi yu zithu, pe nu'a gdin johyahu ngue bi zin ahu Oja ne bi hyux ni thuhuh bu mahets'i, bi 'y'en'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yu xãdi.

Bin johya ra Jesús

²¹ Nubaya nu rá Hogandãhi Oja bi japi emme di johya ra Jesús, ne bi 'yena:

—Dí ets'a i nguetho gá japi bi bã'a ni ts'edi u i hon'i, tengu yu t'ahni ngue hin te i paði, ne hinga gue'u im bense ja yun 'yomfënisẽ gá japi bi bã'u. Ne gue'a gá 'yõt'e ma Oja i, ngue gue'a gá numanhose guí õt'e, bi 'yemp'a Oja.

²² Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Gátho i ja a ma Ta bi 'daqui. Ne hõnse ma Ta i paçã xun ho ngue rá Ts'unt'ugã, ne hõnsegã rá Ts'unt'ugã dí paçã xun ho a ma Ta, ne'u to'o ga japi da bã'a, bi 'y'en'a ra Jesús.

²³ Ne bi 'yemp'u yu xãdi:

—Gan johyahu ngue guín nuhu a dí õt'ã ya. ²⁴ Majuãni dí xi ah, xun ngu yu põngahyã Oja ne xun ngu yu ts'at'abi mi 'bui, mi nde da nu'a guín nuhu ya, ne da 'yõ'a guí õhmbu ya,

pɛ him bi zä, bi 'yɛmp'ɥ yú xädi ra Jesús.

Rán t'uti a ran 'yohɥ bi huɛc rá mijá'uii

²⁵ Nɛ bi zɔm bɥ 'bɥh ra Jesús n'da ra xänbate nijä, im bɛni da zä'a ra Jesús, nɛ bi 'yänni:

—Xänbate i, 'bɛ'a sä ga øt'ä n'dahma din jagä ra te mazäi, bi 'yɛna.

²⁶ —Bɛ'a mam bɥ ja yün t'ɛdi ra Moisés, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra xänbate nijä bi 'yɛna:

—I mam bɥ: “Gam bɛmhɥ Ojä ra Hmu ngue gätho ma mbɥihɥ nɛ gätho ma tehɥ, nɛ gätho ma ts'edihɥ, nɛ gätho man 'yomfɛnihɥ, nɛ ga huɛc ma mijä'ihɥ tengu bɥ nan huɛc zɛhɛhɥ,” i ɛn rán t'ɛdi Ojä, bi 'yɛn'a ra xänbate nijä.

²⁸ Bi dɔ'a ra Jesús bɥya:

—Majuani guí ma. Nuya gui 'yøt'ɥ nɛ din ja'a ra te mazäi, bi 'yɛmbi.

²⁹ Nu ra xänbate nijä mi papɥ mbo rá mbɥi ngue hinga gue'a mí øt'e, nɛ bi 'yɛmthoho:

—Pɛ to'o ma mijä'i'be ga huɛcä, bi 'yɛn'a.

³⁰ Nɛ nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu n'da ran 'yohɥ mi 'yo bɥ ja ra 'yu, bí nɛxpɥ Njerusalén ní mba bɥ Jericó. Nɛ nu'ɥ 'da yɥ bɛ bi gorpá'yu nɛ bi ɥnba'a ran 'yohɥ, nɛ gätho ɥ yú pahni mi he bi gəspi nɛ'a rá mbɛti. Nɛ bi zopɥ nden'yu a ran 'yohɥ bɥya, ɛna da du. ³¹ Nɛ bi thopɥ n'da ra mbäjä, nɛ bi nu'a ran 'yohɥ 'bɛm bɥ pɛ bi mbächthoho.

³² Nɛ'a man'da ran 'yohɥ, ra mbɛfi bɥ ra nijä a, bi thopɥ, bi nu'a ran 'yohɥ 'bɛm bɥ, nɛ'a bi mbächthoho tengu bi 'yøt' ra mbäjä. ³³ Pɛ nu'a n'da ran 'yohɥ, ra mɛngu Samaria, 'bɥ mi thopɥ bɥya, bi nu mi 'bɛm bɥ a ran 'yohɥ, nɛ bi huɛc'a. ³⁴ Nɛ bi xispa ra aceite nɛ ra vino bɥ xí ts'erbí, nɛ bi mbantpa ra 'bøt'e. Nɛ bi 'yɛxa rá fani bɥya, bi zixpɥ ja

n'da ra ngun'oi nɛ bi jamansu'a. ³⁵ Nɛ nu'bɥ mi hyats'i, bi thopɥ ní mba, nɛ bi zocpi ts'ɥ ra mbɛti a ra mɛngu bɥ, nɛ bi xifi di jamansu'a ran 'yohɥ, nɛ da gurpa rá gasto 'bɥ hin dí gua'a 'bɥ bá peng bɥ ní mba, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɥ mi man ran t'uti.

³⁶ Nubɥya bi 'yän'na ra xänbate nijä:

—Xiya, nda'a nín 'yohɥ bi 'yørpɥ ran huɛcate rá mijä'uii.

Bi dɔ'a ra xänbate nijä:

³⁷ —Nu'a bi mbäts'i.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a bɥya:

—Ní mba din jabɥ gui 'yørpɥ ni mijä'ihɥ, bi 'yɛmbi.

Ra Jesús bi mba bá nu'a ra Marta nɛ ra María

³⁸ Ra Jesús nɛ'ɥ yú xädi mi 'yo bɥ ja ra 'yu ní mba bɥ ja ra hnini Jerusalén, nɛ bi zɔm bɥ ja n'da ra hnini guepɥ 'bɥ'a n'da ra xisu í Marta a. Nɛ nu'a ra Marta bi xi'ɥ din säya bɥ ja rá ngu. ³⁹ Nɛ mi 'bɥpɥ n'da rá juhue í María. Nu'a mi hupɥ i yä ra Jesús, bi 'yø'a bi man'a. ⁴⁰ Pɛ nu'a ra Marta, xɥn ngu ra 'bɛfi i øt'e. Nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu'i, ha hin guí ɥrpɥ ra güɛnda 'bɛ'a øt' ma cu, nde'bɥ gui xifi di zɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Nu ra Jesús bi dɔt'a:

—Ma zɥ Marta, ɛmmɛ guím bɛn'a ni 'bɛfi. ⁴² Pɛ n'datho a mahyoni xɥn ho, nɛ gue'a bi huan'na ra María, nɛ njon di 'uecpa'a mam hmangä i øde, bi 'yɛn'a ra Jesús.

11

Ra Jesús bi xänba yú xädi din yəhɥ Ojä

¹ N'da ra pa bi 'ue'a ra Jesús nɛ bin yəui Ojä. Nɛ nu'bɥ mi gua'a bin yəui Ojä, n'da rá xädi bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu'i, dami xängahe dan yəhe Ojä tengu thohe ra Xuua bi xänba yú xädi.

² Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Ngub_u gui mamhb_u 'b_u gui yāh_u Ojā:

Ma Ta ahe,

Da hnumansu ni thuhu

Nε dín ndehe din ja ua n'dihi ni ts'edi ngue di manda ua.

³ Nε dami 'daje ra hmε dí homhbe ra pa i ja b_u ya.

⁴ Dami punga ma ts'oquihe tengu thoho b_u na punbahe _u i ørcahe ran ts'o.

O gui hegāhe da daje ran ts'o, pε dami yanje nangue ran ts'o, gui 'yεmh_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁵ Nε xø bi xih man'da ran t'uti _u, bi 'yεna:

—Xi'b_u n'da ran 'yoh_u xtí mba b_u rá ngu n'da rá amigo, made ra xui, nε xtá 'yεmbi: “Hmiqui ts'_u hyun thuhmε, ⁶ nguetho nu'a n'da ma amigo ja bi zøm b_u ja ma ngu, nε hin'y_u 'be'a ga unni da zi,” xtá 'yεmbi. ⁷ Nε xi'b_u xtá 'yεmp thoho: “Yo gadí paqui, nguetho ya án thá't'i ma ngu nε ya dá ohmbe gātho ma t'uhni, nε hingui sä ga ndants'i ngue ga 'da'i,” xtá 'yεntho. ⁸ 'Be'a hmaha xtá 'yøt'a ran 'yoh_u 'b_u. Nu'b_u hingui pes' rá sä di thoqui da 'yāpi, nε guehma da ndants'a rá amigo nε di un'na bi 'yādi, bi 'yεn'a ra Jesús. ⁹ In ja b_u 'b_u gui yāh_u Ojā, gui thoqui gui 'yāf_u nε sä thocua thoho gui hyāmh_u. Thocua thoho gui hyomhb_u nε thocua thoho da zā gui tīmh_u. Thocua thoho guin zohmb_u nε Ojā da xoc'ah_u. ¹⁰ Nguetho gātho to'o da 'yādi da hyāni, nε gātho to'o da hyoni, da dīni, nε gātho to'o da zofo da xocpi, bi 'yεna.

¹¹⁻¹³ Nε nu ah_u madague gyá ts'om'bāih_u, xínga n'da ah_u gadí unhd_u ra poz_u ni t'uhnih_u 'b_u i ä ah_u ra huā, nε xíng ra mboz_u gadí unhd_u 'b_u i ä'ah_u ra do'øni, pε hønt'a xøn ho gadí un ni t'uhnih_u. Ha maguet'a Ojā ma Tah_u 'b_u mahεts'i ngue him ba pεn'nah_u rá Hogandāhi 'b_u gui āf_u a, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bi t'εmp'ara Jesús in youi ra zīthu

¹⁴ Nε mi 'b_u n'da ran 'yoh_u hin-gui sä din yā, nguetho madi goreba ra zīthu. Nε nu ra Jesús bi hyøn'a thi ra zīthu nε bin ya ran 'yoh_u b_uya. Nu yā jā'i εmmε bi hyonya thoho. ¹⁵ Pε nu' _u 'da bi 'yεna:

—Nuna ran 'yoh_u sä i høn'a thi y_u zīthu, nguetho gue'a rá hmu y_u zīthu bi un rán t'ēdi na, sä εn' _u 'da.

¹⁶ Nε nu' _u mi' _u da bi zā ra Jesús 'b_u ya majuāni Ojā bi un rá ts'edi, nε bi 'yāp ra hmεpya mahεts'i. ¹⁷ Pε nu ra Jesús mi pāp_u yān 'yomfēni n'da ngu n'da' _u nε bi 'yεmp' _u:

—Nu'b_u din heczehε y_u jā'i 'b_u ja n'da ra hnini, nε ba εh yān sūih_u, hin da zā din tunhd_u yān sūih_u 'b_u. Da mba ma juadi _u. Nε nguetho _u 'b_u ja n'da ra ngu, 'b_u din sūse _u dim 'bedi. ¹⁸ Nε nguetho rá ts'edi ra zīthu, ha da zā din sūse _u ngue di 'beh yá ts'edi, nε sä gui εmh_u, ngue'a rá ts'edi ra zīthu a ná høn'a thi y_u zīthu _u. ¹⁹ 'Be'a ni ts'edi gui εmh_u i ja ni xādi' _u 'b_u i høn'a thi y_u zīthu. Guesε' _u i ut ah_u ngue him majuāni guím mamhb_u. ²⁰ Nugā dí høn'a thi y_u zīthu nangue rá ts'edi Ojā, gue'a ctí pāhmb_u ngue ya di manda rá ts'edi Ojā ua gui 'b_umh_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

²¹ Nε man'da ran t'uti bi ma, nε bi 'yεna:

—Nu'b_u 'b_u'a n'da i ja rá ts'edi nε i ja 'be'a dām fādi xøn ho b_u ja rá ngu, hin te da ja. ²² Pε nu'b_u da zøm b_u n'da ngue man'da i ja rá ts'edi nε da dāpi, da hyānba a nám fādi nε da duspi 'be'a gātho i ja b_u ja rá ngu b_uya.

²³ Nu'a to'o hinga 'da'ingu dí mam'be, man sūi'be a. Nε nu'a to'o hingui øt' ma 'be'fi, di japi dim 'be' _u mi'da.

Rán t'uti ra zīthu bá peng b_u ja rá mb_u i n'da ra jā'i

²⁴ Nε man'da ran t'uti bi ma, bi 'yεna:

—Nu'bu bi bøm bu ja rá mbui n'da ra ja'i ra zithu, bin 'yo bu ja ra 'yohäi, bi hyoni hapu sä dim 'bui, ne nu'bu him bi diäni, bi beñse ba peng mahøn'a hapu mi 'bui. ²⁵ Ne nu'bu mi zøm bu, bi nu njongui 'bupu, ne ma hoqui xan ho. ²⁶ Ne nubuya, bi mba bá hom mi yoto yu zithu man'da xan ts'o xinda gues'e a bin honte, ne gätho bim 'buhmbu bu. Ne nu'a ra ja'i buya, bi gohi man'da xan ts'o xinda gue'bu mi 'bupu n'datho ra zithu, bi 'yæn'a ra Jesús 'bu mi man ran t'uti. Din ja bu u hinga gätho rá mbui i εc'yei.

Ran japi majuani

²⁷ Gätho na ya ra Jesús ne bi da'a n'da ra xisu, bi 'yæna:

—Majapi'a ra xisu bi te'e, bi 'yæmbi.

²⁸ Pe nu ra Jesús buya bi 'yæmp'a:

—Pe ne'u man'da majapi gätho to'o i øh ram hman Oja ne i øt'a gätho i mam bu, bi 'yæmbi.

Yu ts'om'bäi bi 'yäh yu hmepyä mahets'i

²⁹ Bi munts'u yu ja'i bu 'bäh ra Jesús, ne nu ra Jesús bi xi'u man'da ram hma, ne bi 'yæmp'u:

—Nu'ahu gui 'buhmbu yu pa ja bu ya, gyä ts'om'bäihu, gui äju ra hmepyä mahets'i, pe hin te ma hmepyä da t'ut'ahu, pe hont'a n'da ra hmepyä da t'ut'ahu tengu bi 'yøt'a ra Jonás. ³⁰ Ne gue'a ra hmepyä bi 'yøt' ra Jonás, bi bah yu ja'i bu ja ra hnini Nínive majuani Oja bí mbehn'na. Ngutho ahü, sä gui pahmbu majuani bá pengä Oja 'bu gá nuhu 'be'a din jacä, nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yæna. ³¹ Ne dí xi ahü, nu'a ra xisu min ts'ut'abi bu Sur, 'dat'a gui ndans'hü a 'bu bin ja ran juanbi 'bu ran zegui. Ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquihu. Nguetho nu'a yatho bá εhe ngue min nde da 'yø'a bi man'a ra ts'ut'abi Salomón nangue rán 'yomfæni bi und Oja, pe nu

ahü, hin guín nde gui 'yøhmbu a dí mangä ngue dí 'buhmbu ua. Pe nugä man'da i ja rá ts'edi mam hmangä xinda gue ra Salomón, bi 'yæn'a ra Jesús.

³² Ne xø bi 'yæna:

—Ne'u mi 'bupu ja ra hnini Nínive 'dat'a gui ndans'hü u 'bu bin ja ran juanbi 'bu ran zegui, ne da 'yut'ahu ngue i ja ni ts'oquihu, nguetho nu'u 'bex bi päh yä mbui 'bu mí 'yø'a bi man'a ra Jonás, pe nu ahü, xø hin guín nde gui päh ni mbuihu nangue ni ts'oquihu. Ne nugä, man'da xan hets'i mam hmangä xinda gue ra Jonás, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu'a dá pahmbu rán nequi Oja

³³ Ne xø bi 'yæn'a ra Jesús:

—Pe njon di søc'a n'da ra sibi ngue da go'mi, uague di cüt' pu ja ra huada. Pe i tixpu ja ra mbøxasibi, ndepe di yot'i gätho to'o ba εhe. ³⁴ Gue'a ni dähü di ja ahü gui hyanthu ran nequi. Nu'bu xan ho ni dähü, gui hanthu xan ho ran nequi, ne nu'bu hingui ho ni dähü, xam 'bexuitho bu gui hanthu. ³⁵ Ne ngutho ni mbuihu di ja ahü gui pahmbu rán nequi Oja. Nu'bu i hon ni mbuihu rán ho Oja, i ja ahü ran nequi 'bu, nu'bu hin'na, sä gui εmhbu i ja ahü ran nequi, pe hont'a ra 'bexui i ja ahü. ³⁶ Nguetho hont'bu guín ndehu bu ni mbuihu, di 'uec'ahu ra 'bexui a Oja ne di 'da ahü rán nequi, ne nubuya gui 'yøthu tengu'bu gyä sibihu ne gui 'yuthu mi'da rá 'yu Oja, tengu ra nyot'i di yorpu ní mba n'da, bi 'yæn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi xi'u yu fariseo ne yu xänbate nijq maxøts'e thoho i yq'u

³⁷ Ne nu'bu mi gua'a man ra Jesús, n'da ra fariseo bi xih ná ts'ihme a ra Jesús, ne bi mba bin sihmeu. ³⁸ Ne nu ra fariseo bi nu him bin xu'ye ra Jesús, tengu i man yän t'édizehe yu fariseo, ne bi hyonya thoho. ³⁹ Pe nu'a ra Jesús bi 'yæmp'a:

—Nu ahú gyú fariseohú, guí pethú xún ho ni ja'ihú, pɛ guexta'a xún ts'o ni mbúihú. Hònt'a ran ts'iyate guím bɛmhú, gyú ts'om'bái thohohú. ⁴⁰ Xògue, xúm mɛ tho ni mbúihú. Nu Ojã i pãdi 'bɛ'a gadí jafú ni ja'ihú, pɛ nɛ'a ni mbúihú i pãdi 'bɛ'a im bɛni, nguetho Ojã gátho bi zãn'dú, bi 'yɛna. ⁴¹ Pɛ nu 'bú gui huɛc ni mija'ihú nɛ gui fãxhú, da fãh puya mahoqui ni mbúihú.

⁴² Í huɛhi maha ahú, gyú fariseohú, nguetho guí hãxhú bú ja ra nijã a ná 'dɛt'a yú 'yɛthi yú túhu bi bòxpú ja ni huãhíhú, pɛ go hin gá 'yòthú a man'da in nde Ojã ngue 'da xquín numanhohú ni mija'ihú nɛ xquí huɛjú ú. Guehya nde'bú man'da gui 'yòthú, madague'bú gui thoqui gui 'yòthú ú mi'da. ⁴³ Huɛhi maha ahú, gyú fariseohú, ɛmmɛ guí hombhú ngue da hnumansu ahú bú ja ra nijã, nɛ gadí hohú yún zengua 'bú gui 'yohú bú ja ra tái. ⁴⁴ Í huɛhi maha ahú, nu'ahú tenguthoho n'da ran 'yãgui hingam fãdi, nɛ nu'a da thopú hin da bãdi o bú xú 'ya. Ngutho ahú, im bɛn yú ja'ingue xún ho ahú, pɛ him majuãni.

⁴⁵ Nɛ mi 'búpú n'da ra xãnbate nijã, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'í grã Jesús, gra xãnbate i, ɛmmɛ gadí ɔnga ma mbúihɛ a gá ma, bi 'yɛmbi.

⁴⁶ Bi dãt'a ra Jesús:

—Nɛ ahú, gyú xãnbatehú, í huɛhi maha ahú, nguetho ɛmmɛ xún hɛi a gá hyuspahú yún t'ɛdi ra Moisés ngue guí xihmbú yú ja'í da 'yòt'e, pɛ nuse ahú xíngui ts'ú guí ɔthú a guí xihmbú da 'yòt'ú. ⁴⁷ Í huɛhi maha ahú, guí hocpahú yú jãdon'yãgui ú yú pòngahyã Ojã bi hyo'ú nim bombòtahú, ngue guí nde da 'yɛn'ahú yú ja'í xún ho ahú. ⁴⁸ Pɛ gue'a gní 'yuhmbú ngue guín numanhohú yún t'òt'e ú nim bombòtahú, bi hyo'ú yú pòngahyã Ojã nɛ go gadí hocpahú yú jãdon'yãgui bi 'yo ú.

⁴⁹ Pɛ nu Ojã i pãdi 'bɛ'a gátho din ja, janangue'a bi 'yɛna: “Ga pɛhndã ú ma pòngahyã, nɛ'ú mi'da da mam mam hmgã. Nu'ú 'da da tho, nɛ nu'ú 'da da t'ethoho,” bi 'yɛn Ojã. ⁵⁰ Janangue'a gue'a ctí nuhú rán ts'ɛmbi Ojã nangue gátho yú pòngahyã Ojã nɛ yúm 'bɛhni bi mba ntho gue'bú go rá mbúdi ra ximhãi. ⁵¹ Nu rá mbúdi ra Abel bi tho asta gue'bú nɛ'a ra Zacarías bi tho bú mbo ra dãnijã, tengu thoho 'bú ni ts'oquihú a gátho í tho'ú yú pòngahyã Ojã, nɛ gue'a dí'n'nahú a.

⁵² Í huɛhi maha ahú, gyú xãnbatehú, guí pãhmbú 'bɛ'a nam bòn'a rá hman Ojã pɛ hinga gue'a guí xãnbahú yú ja'í. Him majuãni guí tenhdú a nɛ hín gadí jafú da dɛn'dú in nde da dɛnni, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵³⁻⁵⁴ Nɛ bi bòm bú rá Jesús búya. Pɛ nu yú xãnbate nijã nɛ yú fariseo ɛmmɛ bin cue, nɛ xò bi d'ú mi ɛmmɛ bi 'yãn yún t'ãnni, ngue i honi 'bɛpú dí yap'a ra Jesús.

12

Ra Jesús bi ma 'bɛ'a din ja to'o i mam maxòts'e thoho

¹ Nɛ bim peti bú 'búh ra Jesús xún ngu yú ja'í, nɛ ɛmmɛ din tònthoho. Nu ra Jesús bi 'yɛmp'ú yú xãdi:

—Gam fãhmbú nangue yú ixi yú fariseo ngue hin gui tenbahú yún t'òt'e, ɛna xún ho bú na hnu ú pɛ n'dan'yo thoho im bɛn yú mbú.

² Hin gui 'yòthú tengu'ú nguetho gátho 'bɛ'a im bɛm bú mbo rá mbú n'da, da fãdi. Madague'bú ɛn'ú njon da bãdi, pɛ guehma din c'ã yú ts'oqui. ³ Nɛ gátho a i man'a n'da bú njongui ɔde, da hman bú 'búh yú ja'í. Nɛ gátho i mam mant'ãgui n'da bú ja rá ngu, da fãpú 'búh yú ja'í, bi 'yɛmp'ú yú xãdi ra Jesús.

Gui suhú Ojã, bi 'yɛn'a ra Jesús

⁴ Nɛ xò bi 'yɛna:

—Nu'ahú, ma amigo ahú, o guí suhú ú in nde da hyo ahú. Nu'ú, sã da hyo'a ni ja'ihú pɛ hin'yú 'bɛ'a

man'da i sä da 'yøt'e. ⁵ Ga xi ah_u to'o a gui suh_u. Dami suh_u Ojå nguetho nu'a, i sä da hyo ah_u ne i ja rá ts'edi da 'yent'ah_u b_u ja ran anbi mazqi. Majuqni dí xi ah_u, jatho gui suh_u Ojå.

⁶ Ne njom man'da gui suh_u. Guim b_umh_u y_u doja, ts'atho di muui, hønt'a z_u yocentavo di muui _u c_ut'a ndoja, p_e guexta'a i pa mf_eni _u, Ojå im b_en'ä. ⁷ Ne nu ah_u man'da di mu ah_u xinda gue y_u doja b_u ní b_en Ojå, ne asta i paqi hangu na ngu i ja ni xtåh_u. Janangue'a o guín suh_u.

To'o hingui su da ma nangue ra Jesús

⁸ Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'y_ena:

—Majuqni dí xi ah_u, gätho to'o hingui su da mangua ja ra häi gue i paqi, nugä, ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga mam b_u ja y_e hmi yäm 'b_ehni Ojå, gue dí paçä _u. ⁹ P_e nu'a to'o da gøngä ua ja ra häi, necä ga cøngä b_u mahçts'i a.

¹⁰ Nu'a to'o di c'aman'ugä nguecä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, sä da mba ma punbi 'b_u da b_en'a bi ma. P_e nu'ä to'o di c'aman'ä rá Hogandåhi Ojå, hin'y_u rá punbi _u.

¹¹ Nu'b_u pa ma yaqi'ah_u ne da ts'ix ah_u b_u 'b_uh y_u ngurpi ja ra nijå o guerp_u 'b_uh y_u z_e'mi ne y_u ts'ut'abi, p_e o _emm_e guím b_umh_u 'b_e'a sä gui mamhb_u 'b_u da mba ma juqni ah_u, ¹² nguetho nu'b_u gám 'bähmb_u b_u ja rá hmi _u, nu'a rá Hogandåhi Ojå 'bex di b_en'nah_u gui mamhb_u, bi 'y_en'a ra Jesús.

Rán t'uti ra membeti bi b_ense 'b_e'a da hyoni

¹³ Ne nu'b_u min ya'a ra Jesús, mi 'bä inde b_u 'b_uh y_u ja'i n'da ran 'yoh_u, ne bi 'y_em_ubi:

—Xänbate i, dami xih man 'yoh_u da xegäts'ä ra häi bi zoh ma ta'be.

¹⁴ Nu ra Jesús bi 'y_ena:

—Nu'i, grán 'yoh_u, hin dra z_e'migä ngue ga øt'ä a guí ma, bi 'y_em_ubi.

¹⁵ Ne xø bi 'y_emp'ä 'b_urp_u:

—Dami jamansu ni mb_uih_u hin din ja ah_u ran 'y_uya. Nguetho hinga gue'a i ja n'da däm 'b_u'a n'da, madague'a x_un ngu i ja.

¹⁶ Ne nub_uya, bi xi'a n'da ran t'uti, ne bi 'y_emp'ä:

—Mi 'b_u'a n'da ran 'yoh_u ra membeti. Ne nu'a rá häi _emm_e x_un ho, ne x_un ngu 'b_e'a gätho bin ja b_u. ¹⁷ Ne nu'ä y_e ngump_e'ts'i, _emm_e bi yudi ne bi bongthoho 'b_e'a mi ja b_u ja rá huåhi. Ne nu'a ran 'yoh_u b_uya, bi b_eni 'b_e'a sä da 'yøt'e. ¹⁸ Ne bi b_ense: “Nuya, ga xo't' ma ngump_e'ts'i ne ga høh mi'da x_un ndoho, n'dahma din ja hap_u ga p_e'ts'ä 'b_e'a gätho i jagä. ¹⁹ Ne nub_uya, dam 'b_utho, hønt'a dí hyu ma mb_ui ga øt'ä,” bi 'y_ense ran 'yoh_u. ²⁰ P_e nu'a Ojå bi 'y_emp'ä: “Nu'i, hin guí paqi 'b_e'a guím ma, nguetho nån xui ya gui tu. Ne to'o hmaha da gohmi 'b_e'a gätho guím b_eni gui hyonse,” bi 'y_em_ubi, bi 'y_en'a ra Jesús.

²¹ Ngub_u din ja gätho y_u 'y_uya, ngue'a hønt'a i ja ua ja ra ximhäi im b_eni, p_e hinga gue'a rá mbeti dí ya_nba y_e te _u, bi 'y_en a ra Jesús.

Nu Ojå di jamansu y_u t'uhni

²² Ne nub_uya, bi 'y_emp'ä y_e xädi:

—Yo _emm_e gui hyädumb_uih_u 'b_e'a gui sih_u ne 'b_e'a gui hyeh_u. ²³ Ne man'da x_un ho guim b_umh_u ni teh_u xinda gue nin sihmeh_u, nguetho man'da di muui ni teh_u, ne'a ni ja'ih_u man'da di muui xinda gue ni heh_u. ²⁴ Damin 'yomf_enih_u ts'ä 'b_e'a i øt' y_u ca. Nu'ä, hingui øt' y_e huåhi ne hin te i p_e'ts'i 'b_e'a i honi, p_e nu Ojå di jamansu'ä. P_e man'da di jamansu ah_u Ojå xinda gue y_u doja, nguetho man'da di mu ah_u. ²⁵ Nte sä gui t_inseh_u, xinga gue nin sihmeh_u, xinga gue ni heh_u, xinga gue ni teh_u, gue

gam 'bɛhmbɛ ua nya'a thoho.
²⁶ Janangue'a hin gui hɛɔdumbɛihɛ
 ɛ nte di muui.

²⁷ Dami nuhɛ yɛ dɔni. Hin te
 mɔ 'bɛfi i ɔt'e, pɛ guehma i te.
 Nɛ nu'a ra ts'ut'abi Salomɔn mi he
 rɔ pahni mahotho nɛ xɛm hmadi.
 Pɛ nu yɛ dɔni man'da mahotho
 xinda gue rɔ pahni mi he ra Sa-
 lomɔn. ²⁸ Nu'a Ojɔ di jamansu yɛ
 dɔni nɛ di japi din te, madague
 n'da pa thoho i dɔni. Xi ahɛ, ha
 hin guim bɛmhɛ ngue man'da xɛn
 ho di 'da ahɛ Ojɔ. Xɔgue ts'ɛtho
 guí ɛc'yɛihɛ. ²⁹ Janangue o guí
 hɛɔdumbɛihɛ 'bɛ'a gui sihɛ n'da pa
 ngu n'da pa, ³⁰ nguetho nu'ɛ hingui
 ɛc'yɛi Ojɔ, gue'a i ɔt'ɛ. Pɛ nu'ahɛ
 ni Tahɛ 'bɛpɛ mahɛts'i i pɔdi 'bɛ'a
 gɛtho guí homhɛ. ³¹ M'bɛt'o thoho
 guin unsehɛ di manda ahɛ rɔ ts'ɛdi
 Ojɔ, nɛ nubɛya di 'da ahɛ Ojɔ 'bɛ'a
 gɛtho guí homhɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

To'o di mɛmbeti bɛ mahɛts'i

³² Xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—O guin suhɛ, madague'a hingui
 ngu ahɛ, nguetho i hu rɔ mbɛi Ojɔ
 ngue ya guí 'bɛhmbɛ bɛ di manda
 rɔ ts'ɛdi. ³³ Dami pɛhɛ 'bɛ'a i ja
 ahɛ, gui unhdɛ yɛ hyoya, nɛ din ja
 ahɛ xɛn ngu bɛ mahɛts'i. Nubɛ, nte
 dim 'bɛpɛ nɛ njɛm'bɛ din thegue,
 hingui sɔ n'da ra bɛ da yɛrpɛ, xinga
 gue'ɛ yɛ zu'uɛ. ³⁴ Nu'bɛ guecua
 ja ra ximhɛi i ja 'bɛ'a pɛ'ts'a n'da,
 hɔnt'ua im bɛn'a n'da, nɛ nu'bɛ
 guepɛ mahɛts'i, guepɛ im bɛn'a
 n'da bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma da thɔ'mi xɛn ho

³⁵ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Dami tɔgbahɛ nɛ gan sɛhɛ
 tengu'bɛ i sɔ ni sibihɛ. ³⁶ Tengu i
 ɔt' yɛ 'yɛhɛ 'bɛ i tɔm'bɛ yɛ hmu da
 mbeng bɛ xín sihmɛ bɛ ja ran thɔti,
 n'dahma 'bex da xocpa n'dihi 'bɛ bi
 zofɔ. ³⁷ ɛmmɛ din johya ɛ bi dɔ'mi,
 nguetho da xi'ɛ da hyupɛ ja rɔ
 mɛxa, go guesɛ'a ra hmu din 'yɛhɛ
 bɛya, ngue da 'uɛn'ɛ yɛ 'yɛhɛ. ³⁸ Din

johya ɛ bi dɔ'mi madague'a made
 nxui uague t'ɛxuditho 'bɛ bi zɔh ra
 hmu. ³⁹ Nu n'da ran 'yohɛ 'bɛ xtám
 bɔdi 'bɛ'a ní pa da yɛrpɛ ra bɛ bɛ
 ja rɔ ngu, xtán dɔ'mi, hin di japi da
 ɛɛpi 'bɛ'a pɛ'ts'i. Pɛ hingui pɔdi 'bɛ'a
 ní pa da yɛrpɛ ra bɛ, janangue i
 tɔ'mi gɛtho yɛ pa. ⁴⁰ Ngutho ahɛ gui
 tɔgbahɛ nguetho hin gui pɛhmbɛ
 'bɛ'a ní ora ba pengɔ, nugɔ ngue
 dán ja'igɔ ua ja ra ximhɛi, bi 'yɛn'a
 ra Jesús.

*Rán t'uti yɛ 'yɛhɛ xɛn ho nɛ'a hin-
 gui ho*

⁴¹ Nu'a ra Pedro bɛya, bi 'yánni
 'bɛ'a bi man ra Jesús, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, ha hɔngdɛhe guí xije
 ran t'uti, uague gɛtho ɛ mi'da guí
 xifi.

⁴² Nu ra Jesús bi dɔti:

—Nu'a ra 'yɛhɛ xɛn ho, nzɔi i ɔt'
 rɔ 'bɛfi xɛn ho, nɛ di manda bɛ
 ja rɔ ngu rɔ hmu, nɛ di darpa yɛ
 mi'yɛhɛhɛ. Nɛ nu'bɛ bi zɔn ra ora
 din sihmɛ ts'ɛ yɛ mi'yɛhɛhɛ, i 'uɛni
 xɛn ho. ⁴³ Nɛ nu'a ra 'yɛhɛ, da dɛn'a
 rɔ hmu bɛ dim pɛh 'bɛ bi zɔhɔ, da
 nu ran johya a bɛya. ⁴⁴ Nguetho
 majuɛni dí xi ahɛ, nu rɔ hmu di
 un man'da ra 'bɛfi ngue di manda
 bɛya 'bɛ'a gɛtho i pɛ'ts'i. ⁴⁵ Pɛ nu'bɛ
 n'da ra 'yɛhɛ im bɛnse him ba ɛ'a
 n'dihi rɔ hmu, nɛ di dɛ'mi di unba
 yɛ mi'yɛhɛhɛ, madague yɛ xisu o
 gue yɛn 'yohɛ, nɛ i sihmɛzɛhɛ nɛ
 i mihni, ⁴⁶ ts'ɛrpɛ thoho ba ɛh rɔ
 hmu nɛ bi dɛn'a rɔ 'yɛhɛ bɛ hin di
 jamansu rɔ 'bɛfi, nɛ da zɛ'a rɔ 'yɛhɛ
 bɛya. Nɛ da hyɔn'a thi, nɛ da 'yɛmbi
 nte rán jai a. Nɛ da mbɛnpɛ ba
 nu ran unbi bɛ 'bɛh mi'da guexta'a
 him bi 'yɔt'a xí sifi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁷ Nɛ man'da ran t'uti bi xi'ɛ, nɛ bi
 'yɛmp'ɛ:

—Nu n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ mi bɔdi
 'bɛ'a in nde rɔ hmu, nɛ him bi 'yɔt'e,
 pɛ xɛn ɛ tho ram fei din jap'a. ⁴⁸ Pɛ
 nu'a n'da ra 'yɛhɛ 'bɛ hingui pɔdi
 'bɛ'a in nde rɔ hmu, nɛ him bi 'yɔt'a
 i numanho rɔ hmu, pɛ ts'ɛtho ram

fɛi din jap'a. Nu'a to'o bin japi da bɔdi xɛn ngu, jatho da 'yɔt'e xɛn ngu. I jatho da 'yɔt'e n'da ngu n'da hangu na ngu bin japi da bɔdi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Din ja yɛn heque

⁴⁹ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nugã bá ɛcã, pɛ hinga gãtho yɛ ja'i da numanhogui, janangue din sɛ'ɛ 'da. Pɛ guexta'a hinga nan ja xɛn ho. ⁵⁰ M'bet'o ga nu xɛn ngu yɛn ɛnbi, nɛ nu'bu bi zɔn ra pa din ja'a dí m ma, n'da ran ɛnbi xɛn ɛtho ga nugã bɛya. Nɛ xɛn ho 'bu ga nu n'dihi. ⁵¹ Pɛ o guí ɛmhbu din hɛ yɛ sɛi ngue bá ɛcã ua, pɛ man'da din ja yɛ sɛi. ⁵² Nuya din hec yán 'yomfɛni ɛ 'bɛpɛ ja n'da ra ngu. Tengu'bu hyu'ɛ 'bɛpɛ da dengui, yoho ɛ hin da dengui. ⁵³ Nɛ din hec yán 'yomfɛni yɛn 'yohɛ nɛ din sɛhmbɛ yá ts'ɛnt'ɛ nanguecã. Nɛ yɛ xisu din sɛhmbɛ yá t'ixu nɛ din sɛhmbɛ yá ts'ihue, hinga 'da'angu da bɛmhbu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu yɛ ja'i him bi bq'a rá hmɛpya ra Jesús

⁵⁴ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bu guí nuhɛ n'da ra güi ní bɔxpɛ ní yɛh ra hyadi, guí ɛmhbu din 'ye, nɛ din 'ye bɛya. ⁵⁵ Nɛ nu'bu guí nuhɛ ba ɛh ran dɔhi bu sur, guí ɛmhbu xtám pa ra pa bɛya, nɛ xtám pa bɛya. ⁵⁶ Maxɔts'e tho guím mamhbɛ, guí pɔhmbɛ 'bɛ'a din ja ra pa, pɛ nɛ hin guí pɔhmbɛ 'bɛ'a ní hmɛpya guí nuhɛ ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Damin hocpazɛhɛ nin sɛihɛ

⁵⁷ —Hanja ngue hingui sã gan 'yomfɛni 'bɛ'a xɛn ho guí 'yɔthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁵⁸ Nu'bu 'bu'a n'da da zix ahɛ bu 'bɛh ra zɛ'mi in nde di yɔp'ahɛ, nu'bu gá mbe bu 'yu, gan hocuazɛhɛ bu 'yu. Nu'bu hin'na, guehma guí sɔmmi bu 'bɛh ra zɛ'mi, nɛ di manda da jo ahɛ. ⁵⁹ Nɛ hin da zã guí pɔmhbu bu asta gue'bu go

gá juthɛ gãtho bi zãnni guí juthɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

13

Hnɛhi thoho di pãh rán 'yomfɛni n'da

¹ Nɛ bi si'a ra Jesús 'bɛ'a xí t'ɔrpa 'da yɛ mɛngu bu Galilea nɛ bi t'ɛmbi:

—Nu'a ra Pilato bi manda dí ho'ɛ 'da nu'bu mim bɔx yá 'bɔts'e bu ja ra dɔnijã Njerusalén, bi 'yɛmbi.

² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Ha guím bɛmhbu man'da i ja yá ts'oqui ɛ to'o bi mba ntho xinda gue'ɛ mi'da yá mɛnguhɛ.

³ Pɛ hin'na maha. Pɛ dí xi ahɛ, ngubɛ dín ɛn'nahɛ. Gui nuhɛ ran ts'ɛmbi mazaɪ 'bu hin guí pãh nin 'yomfɛnihɛ.

⁴ Nɛ'ɛ 'dɛ'ma hyãto bi du bu Siloé 'bu mi yɔt' ra jãdo, ha guí ɛmhbu man'da mi ja yá ts'oqui ɛ xinda gue'ɛ mi'da 'bɛpɛ Jerusalén.

⁵ Hin'na maha, nɛ ngutho ahɛ guin nuhɛ ran ɛnbi 'bu hin guí pãh nin 'yomfɛnihɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra hmɛpya ra za him bin zɛh yán dät'o

⁶ Nɛ nubɛya, bi xi'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohɛ mi ja n'da rá huɔhi. Nɛ bi 'yɛt'a n'danza ra higo. Nɛ mi pa ran 'yohɛ da nu 'bu di zɛpɛ yán dät'o, pɛ xinga n'dandɪ bin zɛh yán dät'o ra higo.

⁷ Janangue bi zon'na rá mbɛfi bu ja rá huɔhi nɛ bi xifi da 'yɛxa ra za:

“Nuya, ná hyu jɛya ya ngue dí t'ɔ'mi din ja yán dät'o na ra za, pɛ hin te i zɛdi. Dami 'yɛx ya, ndetho í sɛnba yá dehe ra häi a ra za,” bi 'yɛmbi.

⁸ Pɛ nu'a rá mbɛfi bi 'yɛna: “Dím 'bãpɛ man'da jɛya, ga zɛnsra ra häi bu rán dɛi, nɛ ga ponbã xɛn ho yɛ häi.

⁹ Xɔhma din zɛh yán dät'o bɛya. Pɛ nu'bu hin din zɛdi, ga ɛxã 'bu,” bi 'yɛn'a ra mbɛfi bɛya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi man'a ran t'uti.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra mbɛdi xisu

10 N'da ra pa ran säya b̄uya, min x̄anbate b̄u ja ra niḡa ra Jesús. 11 Nε mi 'b̄äp̄u n'da ra xisu ngue ná 'de'ma hȳaṭo jeya madí ʷnba ra z̄iṭhu, him madí japi di jūan rá ja'i. 12 Nε nu'b̄u mi nu'a ra Jesús, bi 'yεmbi:

—Grá xisu, ya bi z̄ä ni ja'i ya, bi 'yεmbi.

13 Nε bi mba nthädi ra xisu b̄uya, bi dä'a ra Jesús, 'bex bi jūan rá ja'i a b̄uya. Nε nu'a ra xisu bi 'yεspa Oḡa. 14 Pε nu'a ra ngurpi b̄u ja ra niḡa εmme bin cue nguetho bi nu ra Jesús bi hoc'a n'da ra ja'i ra pa ran säya. Nε bi 'yεmp'ʷ mi 'b̄äp̄u:

—Nts'änni 'dato pa gam p̄ehmb̄u n'da semana, nε gue'ʷ ȳu pa gua εhmb̄u ngue din hoc'ah̄u ua, pε hinga gue ra pa ran säya gua εhmb̄u da mba ma hoc'ih̄u ua, bi 'yεn'a ra ngurpi b̄u ja ra niḡa.

15 Nu ra Jesús bi 'yεna:

—Xi ah̄u, ha hin guí xoj̄u nin d̄anih̄u nε guí sixh̄u b̄u ja ra dehe madague ra pa ran säya. 16 Nε mi 'b̄äcua n'da ra xisu r̄am bom'бето ra Abraham, ná 'de'mahȳaṭo njeya madí ʷnba ra z̄iṭhu tengu'b̄u ʷn thu'ti, nε guí εmh̄b̄u hingui ho ngue dá xocp̄ä a nangue rá ts'edi ra z̄iṭhu, nguetho ra pa ran säya ya, bi 'yεn'a ra Jesús.

17 Bin hεṭho ʷ ȳán s̄uinh̄u ra Jesús b̄uya, nε bi mbes' ȳú sä. Pε nu'ʷ ȳu ja'i bin johya 'b̄u mi nu ȳan t'öt'e nūixte bi 'yöt'a ra Jesús.

Rán t'uti ra hmudä ra mostaza

18 Nε x̄o bi 'yεn'a:

—'Be'a ní hmεpya sä ga xi ah̄u ngue ga ut'ah̄u 'bεp̄u ní manda rá ts'edi Oḡa ua. 19 Nu'a, tengu rá hmudä ra mostaza. Z̄u ts'ʷ 'b̄u x̄u 'boni, pε nu'b̄u x̄u m̄b̄ots'e, i te tengu n'da ra za, nε ȳu doja i öt' ȳú 'bafi b̄u ja ȳú 'yε, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti rá íxi ra thuhme

20 Nε x̄o bi 'yεna:

—'Be'a man'da ra hmεpya sä ga xi ah̄u ngue ga ut'ah̄u 'bεp̄u ní manda

rá ts'edi Oḡa ua. 21 Nu'a, tengu ra íxi 'b̄u din jap'a ra j̄ani, nε ḡätho bi nden'a ra j̄ani b̄uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra goxthi x̄u n̄ ts'it'i

22 Nu ra Jesús i 'yo ra 'yu ní mba b̄u Jerusalén, nε bi x̄änba ȳu ja'i b̄u ja ȳu hnini bi thogui. 23 Nε nu'ʷ 'da ȳu ja'i bi 'yänni:

—Ha hin ε ngu'ʷ ȳu ja'i dim p̄oh̄o, gue da mba nhȳani, εn'ʷ.

24 Nu'a ra Jesús bi d̄ati:

—Nu'a ní ȳat'a n'da b̄u mahεts'i, tengu n'da ra goxthi x̄u n̄ ts'it'i. Dami hyomhb̄u gui c̄ath̄u b̄u, nguetho dí xi ah̄u, da z̄on ra ora x̄u n̄ ngu da nde da ȳurp̄u, pε ya him man z̄ä. 25 Nguetho da z̄on ra ora da gut ra goxthi ra Hmu, nε dim 'b̄äp̄u thi ʷ 'da da zo'a, da 'yεmbi: “Ma Hmu i, dami xogahe.” Pε nu'a ra Hmu da 'yεmda'ʷ: “Hin dí p̄a ah̄u,” da 'yεmbi. 26 Nε nu'ʷ da 'yεn'ʷ: “Pε dán sihmeh̄u, nε gá x̄angahe b̄u ja ma hninihe,” da 'yεmbi. 27 Pε nu'a ra Hmu da 'yεna: “Pε dí xi ah̄u, hin dí p̄a ah̄u, ní mbäh̄a b̄u, hin da z̄ä gui c̄ath̄u ua, gyá ts'om'b̄äih̄u,” da 'yεmthoho ʷ.

28 Nε εmme da b̄endumb̄u ʷ 'b̄u dim 'b̄äp̄u thi b̄u di manda rá ts'edi Oḡa. Nε din zom b̄u di cuxt' p̄u ȳú ts'i ʷ nangue ran ʷnbi da nu b̄u. Nε da hyant'a ra Abraham 'b̄äp̄u mbo, nε ra Isaac, nε ra Jacob, nε ḡätho mi'da ȳú p̄ongahȳa Oḡa, 29 nε da hnu ʷ x̄u n̄ ngu mi'da ȳu ja'i ngue bi nεxp̄u ḡä na nḡuni ra ximhäi i hup̄u di manda rá ts'edi Oḡa. 30 Nε dí xi ah̄u, to'o εna i 'bet'o ua, dim 'bejua b̄u ʷ, nε nu'ʷ t'εmbi i 'bejua ua, dim 'bet'o b̄u ʷ, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús min nde x̄tí huεc'ʷ 'b̄äp̄u Jerusalén

31 Nu'b̄u mi man'a ra Jesús, bi z̄o'i 'da ȳu fariseo nε bi 'yεn'ʷ:

—Nde'b̄u gui p̄on'a n'dihi ua di manda rá ts'edi ra Herodes, nε in nde da hyo'a i.

³² Bi da' a ra Jesús:

—Nu ra Herodes ra hyäte a. Ni mbähä gui xihmbu ngue nuya ne nixudi ga thoqui ga ot' ma 'befi, ga hön'a thi yu zithu, ne ga hoc yu hyenni bu ga thogui. Nimani buya ga juacä ma 'befi, gui 'yemfu, bi 'yembi. ³³ Nuya, ne nixudi, ne nimani dan 'yogä, i jatho ga som bu Jerusalén, nguetho gueru i tho bu yu pongahya Oja, bi 'yén'a ra Jesús.

³⁴ Ne emme bi du rá mbui ra Jesús nangue'u i 'buru Jerusalén, ne bi 'yena:

—Nu ahü gyu menguhu Jerusalén, gui hohü yu pongahya Oja, ne gadíbat'adohü büren'nahü Oja. Hangu yu pa dá nde ga jamansu ahü tengu tho n'da ra c'u'oni i comp' yu bási 'bu xan de, pe nu ahü hin gá ndehü. ³⁵ Nuya njon da mbäh ni hninihü ne hin din ja ahü rán japi Oja. Ne dí xi ahü, hin gui nuju mahön'a jague'bu bá ecä mahön'a. Ne nu'bu gá nuju, gui 'yénju: “Majapi a bá che nangue rá thuhu ra Hmu,” gui 'yénju, bi 'yén'a ra Jesús 'bu mi 'yemp'u yu mengu bu Jerusalén.

14

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da xan nden rá ja'i

¹ Nu n'da ra pa ran säya, bi mba bán sihme bu rá ngu n'da ra ngarpa fariseo a ra Jesús. Ne gätho i 'buru ja ran sihme emme bi dö'mi da nu 'be'a da 'yot'a ra Jesús. ² Nguetho mi 'buru n'da ran 'yohü xu nden rá ja'i. ³ Ne nu'a ra Jesús bi 'yän'du yu fariseo ne yu xänbate nijä buya:

—Ha din theui yan t'edi 'bu di hoc'a n'da ra hyenni 'bu ra pa ran säya, én'a.

⁴ Pe xinga n'da'u bi dat'a. Nu ra Jesús buya, bi hoc'a ran 'yohü ne bin 'yehmi. ⁵ Ne nubuya, bi 'yemp'u yu fariseo ne yu xänbate nijä:

—Xi'bu n'da ahü, 'bu xtan däh nin danihü ogue ni buruhü bu ja ra

hyähäi a ra pa ran säya, ha hin gui juhü madague ra pa ran säya, bi 'yén'a ra Jesús.

⁶ Pe xinga n'da bi zä bi dädi.

Ra Jesús bi ma hin da hyoni din nuixte zehé n'da

⁷ Nu ra Jesús buya, bi nu'u 'da i hon yän thuts'i, in nde 'daru da hyuhmbu i pa nt'epsi bu ja ran sihme, ne bi 'yena:

⁸⁻⁹ —O gui homhbu ngue 'daru gui hyuhmbu ja yu ts'edi, nguetho nu'bu 'daru gui huhmbu, xi'bu da zom bu n'da ngue man'da da t'epsi, ne da xi ahü ra mengu bu, “Gui ndanju nguetho rán säui da hyuru na,” da 'yén'ahü. “Bá huhnu,” da 'yén'ahü, ne emme gui pes' ni sähu buya. ¹⁰ Man'da xan ho gui hyuxhu bu ma'ueni ts'u 'bu gá cuthu bu ja ran sihme, ne nu'bu bi nu ahü ra mengu bu, da xi ahü: “Amigo ahü, ba ehmbu ua, gui hyuxhu ua man'da xan ho,” da 'yén'ahü. Ne gätho'u 'buru da numanho ahü buya, bi 'yén'a ra Jesús. ¹¹ Nguetho gätho'u din 'yēzēhe, da zōn ra pa da go'ahäi. Pe gätho to'o hin din 'yēzēhe, da zōn ra pa da t'epsi, bi 'yén'a ra Jesús.

¹² Ne xō bi 'yén'a ra Jesús, bi 'yemp'a ra mengu bu:

—Nu'bu gui 'yot'a n'da ran sihme, o gui zon'du ni amigo, xinga gue'u ni cu, xinga gue'u ni menü, xinga gue'u yu membeti guin tot'am'buühü, nu'u, m'bejua da zix'i i gan sihme, tengu gá 'yörpe. ¹³ Pe nu'bu gui 'yot'a n'da ran sihme, dami zon'du yu hyoya, ne yu mbedi, ne yu dogua, ne yu xädä, ¹⁴ ne di jarp'ahü Oja buya. Nguetho nu'u, hin da zä di co'ts'a'i 'be'a gá 'yörpa u. Pe Oja di co'ts'a 'bu bi zōn ra pa da xox'u yu 'yēc'yēi xan du, bi 'yén'a ra Jesús.

Ran t'uti ra dānsihme

¹⁵ N'da ran 'yohü mi sihme bu, 'bu mi 'yot'a bi man ra Jesús, bi 'yena:

—Majapi gätho to'o din sihme bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yén'a ran 'yohu.

16 Ne nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti nangu'e'u to'o njuantho din sihme bu di manda rá ts'edi Oja, ne bi 'yemp'u:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi 'yot'a n'da ra dānsihme, ne emme xan ngu u bi xifi din sihme bu. 17 Ne nu'bu mi gua'a bi hoc ran sihme, bi mben'na rá 'yēhe da xi'u 'bex ba ēhe. 18 Pe gätho u bi ma hingui sä da mba. Nu n'da ran 'yohu bi 'yēna: “Nugä ja dá tängä n'da ma huāhi, jatho ga mba ba nugä. Dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a n'da. 19 Ne nu'a man'da ran 'yohu xø bi 'yēna: “Nugä ja dá tängä cat'a pare yu mbūndani, jatho ga sāpi ga pēpi, dami pungagui, hingui sä ga mba,” bi 'yén'a man'da. 20 Ne xø man'da buya bi 'yēna: “Ja dá singä n'da ma xisu ne hingui sä ga mba bu,” bi 'yén'a.

21 Nu'a ra 'yēhe buya, bi mbengbu ja rá ngu'a rá hmu, ne bi xifi 'be'a gätho bi man'u yan 'yohu. 'Bex bin cue'a rá hmu buya, ne xø bi mbenh mahøn'a ngue da mba n'dihi bu ja yá 'yu ra hnini, ne ba si'u yu hyo-oya, yu mbēdi, ne yu xädä, ne yu dogua da dīm bu, ba ēhe din sihme. 22 Nubuya, nu ra 'yēhe bi 'yemp'a rá hmu: “Būcua ya bá sigä ya, pe him bi yuh ni ngu.” 23 Nu rá hmu buya, bi 'yēmbi: “Ní mba bu ma'uēni ts'u ra hnini, ne dami 'yōrpa ts'edi ba ē'u hōnt'a go to'o gui tīm bu 'yu, da yuh ma ngu. 24 Pe xinga n'da ran 'yohu rá mbūdi dá zohndä da zi na man sihmegä,” bi 'yén'a rá hmu, bi 'yén'a ra Jesús 'bu mi man na ran t'uti. Bi ma nangu'e'u t'ēmbi hin yān sāhu, pe man'da go da yurpu di manda rá ts'edi Oja u.

Da nu yan unbi to'o da den'na ra Cristo

25 Ne xan ngu yu ja'i mi ten bu 'yu ra Jesús. Nu ra Jesús buya, bi nyēgui ne bi 'yemp'u:

26 —To'o gätho in nde da dengui, jatho man'da xan ngu da bēngä xinda guepu nam bēn'a rá ta o gue rá mbe, ogue rá xisu, ogue yá t'uhni, o gue yá cu. Jatho man'da da bēngä xinda guepu nín huēczēhe. Nu'bu hin'na, hin da zä da dengui. 27 Ne to'o gätho hin da hyät yan unbi, ngue i su da tho 'bu da dengui, hin da zä da dengä u.

28 Ne 'be gan 'yomfēnihū ts'u 'bu gui hyāthū gui tengahū, tengutho n'da ran 'yohu 'bu da 'yēna da hyōh rá ngu. 29 M'bet'o din 'yomfēni 'be'a da 'yot'e, nu'bu hin'na, ts'urpu tho ho hinga xot'a dí jua'a rá ngu. Nu yu ja'i buya da denthoho, 30 ne da 'yén'u: “Nuna ran 'yohu bi du'ma rá ngu, pe hinga xot'a bi juadi,” da 'yén'u, bi 'yén'a ra Jesús. 31 Ne ngutho n'da ra ts'at'abi 'bu i 'bu'i 'det'a mahuāhi yá dofui, pe m'bet'o din 'yomfēni 'bu da zä din tunhui a man'da ra ts'at'abi 'bu'i 'dāte mahuāhi yá dofui. 32 Ne nu'bu im bēni hingui sä da dāpi, pe da mbehna n'da rām 'behni da 'yān 'bu da zä din hocpadahu.

33 Ne ngutho ahū, pe jatho 'be gan 'yomfēnihū 'bu da zä gui 'yē'ts' ni pähä zēhēhū, ne him man guim bēmhbū 'be'a i ja ahū, jananguē da zä gui tengahū buya, bi 'yén'a ra Jesús.

Hingui ho ra u 'bu di 'beh rán ho

34 Ne man'da bi man ra Jesús, bi 'yēna:

—Nu ra u mahyoni a, pe nu'bu di 'beh rán ho, hin'yū 'be'a din hogui. 35 Ne nte da mbēfi, xinga gue ra häi sä di hoqui, ne da mba ma bunt'i tho ho. Guín jahū bu 'bu hin'yū nin hohū, bi 'yén'a ra Jesús.

15

Ran t'uti ra de'yo bim 'bedi

1 N'da ra pa, xən ngu yə hyəcahāi nɛ mi'da yə ts'om'bāi bim pɛti bə, da 'yɔde 'bɛ'a i man'a ra Jesús. 2 Janangue'a nu'ə yə fariseo nɛ yə xānbate nijə bi c'aman'ə ra Jesús, nɛ bi 'yɛn'ə:

—Hingui ho øt'na ran 'yohə, nguetho i yəhə nɛ i sihmɛhə yə ts'om'bāi, sǎ bi 'yɛn'ə.

3 Nɛ nu'a ra Jesús bi xi'a n'da ran t'uti, nɛ bi 'yɛmp'ə:

4 —Xi'bə n'da ran 'yohə i 'bə'a n'da ciento yú dɛ'yo, nɛ xtım 'bɛ'a n'da, nɛ hɔnt'ə goho 'dāte ma'dɛ'ma gəto di 'bɛpə, 'bɛ'a da 'yɔt'a. Ha hin da zopə goho 'dāte ma'dɛ'ma gəto, ngue da mba ba hon'a bim 'bɛdi gue'bə go bi d̄ini. 5 Nɛ nu'bə bi d̄ini, da gǎx rá x̄ixi, din johya bəya. 6 Da duxpə ja rá ngu, da zon'də yú amigo, nɛ'ə din tɔt'am'bəihə, nɛ da 'yɛmp'ə: “Dan johyahə ya, nguetho dá t̄ingǎ na ma dɛ'yo bim 'bɛdi,” da 'yɛmp'ə. 7 Ngutho bə mahɛts'i, ɛmmɛ di johya ɛ bí 'bɛpə 'bə bi pǎh rán 'yomfɛni n'da ra d̄adits'oqui ua ja ra ximhāi. Man'da di johya nangue'a, xinda gue'ə mbɛni hingui dim 'bɛdi, ngue ɛna hin'yə yú ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra xisu bi 'bɛh rá mbɛti

8 Nɛ man'da ran t'uti bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nɛ ximangutho n'da ra xisu mi ja 'dɛt'a yú mbɛti nɛ bi 'bɛ a n'da, pɛ 'bɛ'a hmaha da 'yɔt' ra xisu bəya. Ha hin di sɔc rá sibi nɛ da gɔc rá ngu, da hyoni gue'bə go bi d̄ini. 9 Nɛ nu'bə bi d̄im bəya, da zon'də yú amigo nɛ'ə din tɔt'am'bəihə, nɛ da 'yɛmbi: “Dan johyahə nguetho dá t̄ingǎ ma mbɛti dá 'bɛcǎ,” da 'yɛmbi. 10 Ngutho ɛ yám 'bɛhni Ojǎ bí 'bɛpə mahɛts'i, ɛmmɛ di johya 'bə bi pǎh rá mbəi n'da ra jǎ'i ua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ran 'yohə bi huɛc rá ts'unt'ə

11 Ra Jesús bi ma man'da ran t'uti 'bɛpə ní huɛgahə Ojǎ nɛ bi 'yɛna:

—Mi 'bə'a n'da ran 'yohə yoho yú ts'unt'ə mi 'bəi. 12 Nu'a ná yoho rá ts'unt'ə bi 'yɛmp'a rá ta: “Dami 'dac ya 'bɛ'a guím bɛni gui sogə 'bə gǎ tu,” bi 'yɛmbi. Janangue nu'a ran 'yohə bəya, bi unni 'bɛ'a gǎtho in ndepe da gohmi'ə yú ts'unt'ə. 13 Mi tho'i ts'ə yə pa bəya, bi hyǎxa bin t'un'na to'o xí 'yǎh ra erencia, nɛ bi mba. Bi mba n'danni ra hǎi, yatho, nɛ 'bɛxque 'dahmantho bi jua'a bi hyǎts'i, nguetho bi 'yɔt'e 'bɛ'a bi numanhose. 14 Gǎtho bi juadi, x̄ingui ts'ə nte bi 'yɛgui. Nɛ guɛpə ra hǎi xí zøni bin ja n'da ra d̄athu, nɛ x̄ingui ts'ə 'bɛ'a da zi.

15 Pɛ nubəya bi hyon ra 'bɛfi ra ts'unt'ə. Nɛ nu n'da ran 'yohə, ra mɛngu bə, bi xifi di jamansup yú ts'udi. 16 Pɛ njon bi 'ūin'a ra ts'unt'ə nɛ in nde da zi'a mi si yə ts'udi, nguetho ɛmmɛ tumanthuhu. 17 Nɛ nu'bə mi thoh yə pa, bin 'yomfɛni bəya, bi bɛni: “Nubə ja rá ngu ma ta, mbongui thoho 'bɛ'a da zi yú 'yɛhɛ, nɛ nugǎ dí sǎgǎ ran ɛnbi ngue hin'yə ga sigǎ ua. 18 Pɛ man'da xən ho 'bə ga pengǎ nɛ ga xi'a ma ta: “Nu'i ma ta'i, nugǎ dá øt'ǎ ram fɛ'ts'i nangue'e nɛ nangue Ojǎ, 19 nɛ him man sǎ'be gui 'yɛngui ni ts'unt'əgǎ ya. Gui 'yɛngui ni 'yɛhethohogǎ ya, ga ɛmbi,” bi 'yɛnsɛ a ra ts'unt'ə.

20 'Bɛx bi mba bəya bi hyǎx ra 'yu í mba bə 'bəh rá ta. Pɛ nu'bə mi ts'utho da zøn rá ngu, 'bɛx bi hyant'a rá ta ngue ba ɛpə, nɛ ɛmmɛ bin johya, bi huɛc'a rá ts'unt'ə. Bin ti'a rá ta, bin c'at'ui bə 'yu, bi hyafi nɛ bi zɛspa rá 'yogu. 21 Pɛ nu'a ra ts'unt'ə bi xi'a rá ta: “Nugǎ, dá øt'ǎ ram fɛ'ts'i nangue'e nɛ nangue Ojǎ. Nɛ him man sǎ'be gui 'yɛngui ni ts'unt'əgǎ ya,” bi 'yɛmbi.

22 Pɛ nu'a rá ta, bi xih yú 'yɛhɛ: “Dami hethə ra pahni man'da xən ho, nɛ dami cǎrpahə n'da ram fo'yɛ

rá xä, ne gui 'yarpahü yá zapato. ²³ Ne ba sihä ra t'andani xän zaqui ne gui hyohü, gui hojü ran sihme ne dan johyahü. ²⁴ Nguetho nuna ma ts'ant'ü tengu'bü bi du, pe nuya, tengu'bü bim 'bui mahøn'a. Bim 'bedi pe nuya dá tün ya," bi 'yën'a rá ta.

Ne 'bex bin ja ran sihme.

²⁵ Pe nu'a ra 'bet'o ts'ant'ü mi 'yo bü huähi, ne nu'bü mi mba bü ja rá ngu, i øh ra 'bida ne ran johya mi ja bü ja rá ngu rá ta. ²⁶ Ne nu'a, bi zohn'na n'da rá 'yêhe bi 'yänni: "Be'a i ja bü ja rá ngu ma ta," bi 'yëmbi.

²⁷ Ne nu ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Nu'a nin 'yohü bi zøhø, ne ni ta bi hyo ran dani xän zaqui, bi 'yøt'a n'da ran sihme xän ndoho. Nguetho bin johya ngue ya bá penc'a nin 'yohü," bi 'yëmbi.

²⁸ Pe nu'a rá mbüdi ts'ant'ü bin cue ne him bi nde bi yarpü mbo ra ngu. Ne nu'a rá ta bi bøni, bi 'yörpa ts'edi da yarpü mbo. ²⁹ Pe nu rá ts'ant'ü bi 'yëmp'a: "Ëmme xän ngu yä jeya dá øt'ä ni 'befi ne xinga n'dandì dá festhoho a gá xiqui. Ne hin jam'bü xcá 'dac'a n'da ra t'uchibo ngue dan sihmehe ma amigo. ³⁰ Pe nu'bü go mi zø'a ni ts'ant'ü bi juat'a ni mbeti ne xän ts'o bi 'yøt'e, 'bex gá hyo ra t'andani xän zaqui," bi 'yëmbi.

³¹ Pe nu'a rá ta bi 'yëmbi: "Pe ma zü ts'ant'ü i, thocua thoho dí 'bühmi ua, ne gätho 'be'a i jagä, gätho ni mbeti. ³² Pe xän ho 'be'a dá øt'ä nguetho nu nin 'yohü tengu'bü ya xí du ne i 'bui mahøn'a, nu'a bim 'bedi pe ya dá tühbü," bi 'yën'a rá ta, bi 'yën'a rá Jesús 'bü mi man ran t'uti.

16

Ra nt'uti ra ngürpa 'yêhe hinga gue'a bi 'yøt'e

¹ Ne xø bi ma man'da ran t'uti a ra Jesús, ne bi 'yëna:

—Mi 'bü'a n'da ra membeti, ne mi si n'da rá ngürpa 'yêhe bi xifi di manda 'be'a gätho i pe'ts'i. Pe bi si'a ra membeti hingui ho øt' rá ngürpa 'yêhe nguetho i hãczêhe 'be'a i ndese. ² Janangue'a bi zon'na rá 'yêhe ne bi 'yëmbi: "Dá øcä hingui ho'a guí øt'e. Nuya, dami däqui hangu din theui ma 'befi nguetho ya him man gam pecua," bi 'yëmbi.

³ Nu'a ra 'yêhe bi bëm büya 'be'a da 'yøt'e. Bi 'yëense: "Nuya him man zä dam pecua ya, ne hingui sä dam peh na huähi, ne dí pe'ts' ma sä ga ätho ra mbeti, 'be'a hmaha ga øt'ya," bi 'yëense. ⁴ Bi bëm büya 'be'a da 'yøt'e n'dahma dim 'büh yá amigo di ze 'bü hin'yü rá 'befi.

⁵ Ne nu ra ngürpa 'yêhe bi zon'dü to'o i tup'a rá hmu. Ne bi 'yän'na n'da hangu in dupate. ⁶ Ne bi dätì, bi 'yëna: "N'da ciento dambot'egui ra aceite dí tupi." Ne nu'a ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Dami ts'on ni søcuä ne gui 'yo't' ma'da'yo gui hyuxpü ngue hønt'a yote ma'det'a yä dambot'egui guí tupa ma hmu," bi 'yëmbi. ⁷ Ne xø bi 'yän'na man'da ran 'yohü hangu xø in dupate a. Nu'a bi dätì: "N'da ciento t'eni ra trigo dí tupi." Ne nu'a ra 'yêhe bi 'yëmbi: "Dami päh ni søcuä, ne dami hyuxpü goho 'däte t'eni thoho guí tupi."

⁸ Ne nu'bü mi pa'a rá hmu 'be'a bi 'yøt' rá 'yêhe, bi 'yëmbi: "Ëmme guí pa'di 'be'a sä guí 'yøt'e ngue din jase 'be'a gätho gui hyoni," bi 'yën'a rá hmu. Nu yä jã'i 'büh ya, ëmme i pa'di da hyät' yá mijã'ihü n'dahma da dãse. Pe nu'ü i 'yo bü ja ran nequi, hingui pa'di da 'yøt'e tengu na, bi 'yën'a ra Jesús.

⁹ Ne dí xi ahü ngue nu ra mbeti di ts'onba rán 'yomfëni ü 'da, pe da zøn ra pa ngue hin te di muui a, pe nu ni mbeti hü xän ho 'bü gui fãxhü yä jã'i, ne dim 'büh ni amigohü ngue 'darpü gñim 'bühbü bü mahëts'i.

¹⁰ Bü'i 'da zü ts'ütho i ja da 'yøt'e, pe i pa'di di jamansu a, janangue'a

mfādi da bādi di jamansu 'b_u di ja x_un ngu 'be'a da 'yōt'e. Pē 'b_ui 'da z_u ts'ātho i ja da 'yōt'e, nē hingui pādi di jamansu a, janangue mfādi ngue hin da bādi di jamansu 'b_u di ja x_un ngu 'be'a da 'yōt'e. ¹¹ Nu 'b_u hingui pādi di jamansu 'be'a i ja ua ja ra ximhāi, nē xīn da bādi di jamansu rá 'bēfi Ojā. ¹² Nē nu 'b_u hingui pādi di jamansu a hin rá mbeti zēhē, njon da zā di un'na njuāntho rá mbeti 'b_u.

¹³ Njo'o n'da ra jā'i sā dim 'b_u'i yoho yá hmu, nguetho nu'a n'da ra hmu hin da numanho a, nē nu man'da di huēc'a. Uague da 'yōrpa rá 'bēfi a n'da nē da zocpada b_u rá 'bēfi a man'da rá hmu. Ngutho n'da ra jā'i hingui sā da 'yēmbi rá hmu a Ojā 'b_u ēmme di ho ra mbeti, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁴ Nu y_u fariseo ēmme di ho ra mbeti _u, nē nu 'b_u mi 'yō'a bi man ra Jesús, bi dentho.

¹⁵ Pē nu'a ra Jesús bi 'yēmp'ā:

—Nu ah_u gyá fariseoh_u, guí ōth_u 'be'a ní numansu ah_u y_u jā'i, pē nu Ojā i pādi 'be'a i ja b_u mbo ni mbūih_u. Nē nu'ā gātho im bēnsē y_u jā'i ngue di muui, pē hin te di muui b_u na nu Ojā _u, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma din theui _u y_un t'ēdi a rá ts'ēdi Ojā

¹⁶ —Nu mam 'bet'o gán xāhmb_u yān t'ēdi ra Moisés, nē gán xāhmb_u 'be'a bi 'yo't' y_u pōngahyā maya'b_u, bi 'yēmp'ā. Pē nu ra Xuua Nxixyā bi dā'mi bi man ran ho ma'da'yo nē bi ma 'bēp_u ní manda rá ts'ēdi Ojā. Nē x_un ngu y_u jā'i ya i ōt'ra ts'ēdi da yārp_u di manda rá ts'ēdi Ojā.

¹⁷ Pē madague'a, pē xīnga n'dant'ohni dim 'bē'ā y_un t'ēdi. Nu ra ximhāi nē mahēts'i da guadi, pē hin dim 'bē'ā y_un t'ēdi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hingui ho ran hyēgui

¹⁸ —Nē nu'a to'o da hyēh rá xisu nē da zim man'da, ra 'yomt'ēni a. Nē nu'a to'o da zin'a ra xisu bi thegui, nē gue'a dīn 'yomt'ēni a b_uya, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ran t'uti ra mēmbeti nē ra hyoya í Lázaro

¹⁹ Nē bi ma man'da ran t'uti ra Jesús, bi 'yēna:

—Mí 'b_u'a n'da ra mēmbeti nē mahotho rá pahni x_um hmadi a mi hē, nē ēmme mi 'b_umanho b_u ja rá ngu, tengu thoho 'b_u i ja ra ngo. ²⁰ Nē i 'b_u'a n'da ra hyoya, ēmme mi sā ran _umbi, í Lázaro a. Nē gātho rá jā'i mi ja y_u 'ya. Nē mi hup_u ja rá goxthi ra mēmbeti, ²¹ ngue mim bēni da zi 'be'a da hyēp_u ja rá mēxa a ra mēmbeti. Nē nu'ā y_u xā'yo bi decpa yá 'ya b_u i hudi.

²² Bī zōn ra pa bi du'a ra hyoya. Nē nu yám 'behni Ojā bi zixp_u mahēts'i nguēp_u 'b_u'a ra Abraham. Mbējua b_uya bi du'a ra mēmbeti. ²³ Nē nu 'b_u mi du'a ra mēmbeti b_uya, ēmme bi nu ran _umbi b_u bi mba.

Nē bi ndōts'e, bi nu yab_u bí 'b_u'a ra Abraham nē ra Lázaro 'darp_u bí 'b_uhmi. ²⁴ Nu ra mēmbeti bi mbafi, bi 'yēmp'ā ra Abraham: “Nu'i mam bombōta i Abraham, dami huēgui ts'ā, ba penhua ra Lázaro da dāt'ra dehe rá xā, da dārca ma jāni, nguetho ēmme di _ung na ra sibi i ja ua.” ²⁵ Pē nu ra Abraham bi 'yēmp'ā: “Nu'i, mam bom'beto i, dami bēn'i ts'ā 'be'a gá 'yōt'e 'b_u gmi 'b_up_u ja ra ximhāi. Gātho x_un ho 'be'a mi ja i, pē nu'a ra Lázaro hōnt'a ran _umbi bi nu b_u. Pē nuya din johya ua ra Lázaro ya, pē go hōnt'a ran _umbi guí nu ya. ²⁶ Nē man'da dí xī'i, hingui sā n'da da nēxua da zōrp_u guí 'b_ui, nguetho i ja inde n'da ra mba'ye x_un ndoho. Nē nu'i hingui sā gua nēxp_u guí 'b_ui guí sōcua, nguetho i cot'a ra mba'ye b_u,” bi 'yēn'a ra Abraham.

²⁷ Nu ra mēmbeti xō mahōn'a bi xī'a ra Abraham: “Pē nu 'b_u hin da zā ba penhua, pē guí pēn'na ra

Lázaro b_u ja rá ngu ma ta da xi'ua b_up_u 'be'a dí sãgã. ²⁸ Nguetho i b_up_u cat'a man 'yoh_u, ne dí ndepe ne'ua da zøm b_u gui 'bãhmi 'b_u bi du, ne him ba εcua ja ran unbi," bi 'yεn'a. ²⁹ Pε nu ra Abraham bi 'yεmp'a: "Nub_u 'bãh nin 'yoh_u, i ja b_u rãm hman ra Moisés ne yá pøngahyã Ojã, i sã da 'yøx_u 'be'a i man'ua." ³⁰ Pε nu ra membeti bi 'yεn'a: "Pε nu'i ma ta Abraham, hinga xøt'a rãm hman ra Moisés ngue da 'yø'ua man 'yoh_u, pε nu'b_u da ndants'a n'da xøn du ngue da xifi, da 'yø 'b_u." ³¹ Pε nu ra Abraham bi 'yεmbi: "Nu'b_u hin da 'yãrpa ra güenda 'be'a i man ra Moisés ne yá pøngahyã Ojã, xín da 'yãrpa ra güenda 'b_u da ndants'a n'da xøn du," bi 'yεn'a ra Abraham, bi 'yεn'a ra Jesús 'b_u mi man ran t'uti.

17

Xøn duxqui ra ts'oqui

¹ Nu'a ra Jesús bi xih yá xãdi, bi 'yεmp'ua:

—Hin'y_u n'da ra pa hin da ts'ã a ni mbãih_u gue i nde di 'bep ahu gui 'yøth_u ra ts'oqui. Pε ndumbãitho da nu'a to'o di japi da 'yøt' y_u ts'oqui rá mijã'iu. ² Dí xi ahu, to'o di japi da 'yøt' ran ts'o n'da hinga na te rá mbã, man'da xøn ho 'b_u xtín thãrpa n'da ra dojuni rá 'yuga ne xtã t'entp_u ja ra dejã, xinda gue'b_u xtí japi xta 'yøt' ran ts'o a n'da hinga na te rá mbã. ³ Dami jamansu 'be'a gui øth_u. Nu'b_u 'bã'a n'da ni mijã'ih_u bi 'yøt'ah_u ran ts'o, dami xihmb_u hingui ho'a bi 'yøt'ah_u. Ne nu'b_u da 'yømanho a gui xihmb_u, damim punbah_u 'b_u. ⁴ Ne nu'b_u yoto nidi n'dapa da 'yøt'ah_u ran ts'o, ne n'dandí ngu n'dandí da 'yã ahu ra punbi, dami punbah_u gãtho, bi 'yεn'a ra Jesús.

Gãtho xøn hεi sã da 'yøt'a n'da 'b_u i εc'yεi xøn ho

⁵ Nu'ua y_u xãdi bi 'yεm b_uya:

—Grá Hmu, dami jaje ga εc'yεihe xøn ho, bi 'yεmp'a ra Jesús.

⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yεmp'ua:

—Madague'a εmmε z_u ts'utho gui 'yεc'yεigah_u, tengu b_u ni nequi rá hmuðã ra c'u, sã gui xihmb_u ra za 'bãcua da 'uegue ðim 'bãrpa ja ra dejã ne da 'ueh pãya. Hin'y_u 'be'a xøn hεi 'b_u gui 'yεc'yεigah_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Hin ga εmf_u xøn ho dí øth_u 'b_u dí øth_u'a i siji

⁷ —Nu'b_u n'da ran 'yoh_u 'bãh rá 'yεhe di jamansup yá ðe'yo uague ðim pεp_u rá huãhi, ne nu'b_u bin de bá εp_u ja rá ngu b_uya, ha da sifi din sihme. ⁸ Pε hin'na, pε da sifi di hocpa rán sihme rá hmu, ne nu'b_u bi niyã, ja ðin sihme ra 'yεhe b_uya. ⁹ Nu'a ra 'yεhe 'b_u bi 'yøt' rá 'bεfi bi xih rá hmu, hingui t'εmbi "jamadi gá 'yørca ma 'bεfi," hingui t'εmbi, ngue ya ra 'yεhe thofo. ¹⁰ Ne ngutho ahu 'b_u gá 'yøth_u rá 'bεfi Ojã, gui 'yεnthoh_u b_uya: "Hin nte dá øthe ngue dí hnumanhoje, nguetho hønt'a bi xije Ojã dá øthe," gui 'yεmh_u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi hoqui 'det'a yøn 'yoh_u mí hεmb ra t'axca'ya

¹¹ Nu'a ra Jesús 'b_u mi 'yo b_u ja ra 'yu ní mba Jerusalén, bi tho inde b_u ja yán yãni y_u xεqui Samaria ne Galilea. ¹² Ne nu'b_u mi ts'utho da yøt'a n'da ra hnini, ba εp_u 'det'a yøn 'yoh_u i nde ðin c'ath_u ra Jesús. Gãtho mi hεmb ra t'axca'ya u. Ne nu'ua yøn 'yoh_u yab_u ts'ua bim 'bãi ne nts'edi bi mbafi, bi 'yεn'ua:

¹³ —Nu'i Jesús, grã xãnbate i, dami huεgahe ts'ua, bi 'yεmbi.

¹⁴ Nu ra Jesús 'b_u mi nu'ua b_uya, bi xi'ua da 'yut yá jã'i u y_u mbãjã. Ne nu'b_u mi mba u, nu'a ra Jesús bi japi bin hoc yá jã'i b_u ní mba. ¹⁵ Ne nu n'da, 'b_u mi bãdi bi zã rá jã'i, 'bex bá peng b_u 'bãh ra Jesús ne nts'edi bi 'yεspa Ojã. ¹⁶ Bin ðanyahmu b_u ja rá gua ra Jesús, bi 'yãp ra jamadi

nguetho bi yān'a. Ne nu'a, ra mēngu Samaria a, hing rá mijudíohu ra Jesús. ¹⁷ Pē nu ra Jesús bi 'yēna:

¹⁸ —Ha hinga gue'u 'det'a dá hoqui. Hapū i 'bū'u mi guto. Ha hingui sá ba ē'u 'da xti un ra jamadi Ojā. Pē hōnna n'da ran'yohu hing ra judío bi bēn'a ra mate bi 'yōrpa Ojā, ne im bēnsē u mi'da ngue ēna i pā Ojā u, bi 'yēna.

¹⁹ Ne xō bi 'yēmp'a ran 'yohu:

—Damim 'bāi, ní mba ya. Bin yān'a ya nguetho gá 'yēc'yēi gue i ja ma ts'edi, bi 'yēn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'bē'a di ja bu di manda rá ts'edi Ojā

²⁰ Nu'u 'da yu fariseo bi 'yān'na ra Jesús:

—'Bē'a ní pa di manda ua rá ts'edi Ojā, bi 'yēn'u.

Nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Hin da fā 'bu bi manda rá ts'edi Ojā ua. ²¹ Hingui sá n'da da 'yēna: “Guecua di manda ua rá ts'edi Ojā,” xingui sá n'da da 'yēna: “Guembu di manda rá ts'edi Ojā bu,” njon da zā da 'yēna, nguetho guepu ja ní mbūi n'da di manda rá ts'edi Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

²² Ne nubaya, bi 'yēmp'u yú xādi:

—Da zōn ra pa ēmme guin ndehu ba pengā, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi. Pē di 'bētho yu pa ba pengā. ²³ Pē nu'u 'da da 'yēn'ahu: “Guecua i 'bucua ya,” da 'yēn'ahu. Ne nu'u mi'da da 'yēn'ahu: “Guembu i 'bupu a.” Pē 'yo guí øhmbu 'bē'a da man'u. ²⁴ Nguetho nu'bu bá pengā, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, di nequi tengu ra huēi ngue di hyāt'i gātho na nguāni ra ximhāi. ²⁵ Pē m'bet'o thoho ga nugā xūn ngu ran unbi, nguetho yu jā'i 'bucua ya, hin da 'yēc'yēigui.

²⁶ Nu'a ra pa ba pengā, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, nu yu jā'i dim 'būi da 'yōt'u tengu bi 'yōt' yu jā'i mi 'būhmbu a ra Noé. ²⁷ Nu'u yu

pa mi 'bū'a ra Noé, gātho yu jā'i mi øt'e 'bē'a mi numanhose, mi sihme, mi mihni, ne mi sin yū xisu, ne gue'a mi øt'u gātho yu pa gue'bu go mi zōn ra pa bi yut ra dambosa ra Noé. Ne bin dā'ye baya, bi go'mi gātho ra hāi a ra dehe, bi du gātho u yu jā'i mi 'būi. Din jabu da 'yōt' yu jā'i 'bu bá pengā.

²⁸ Ne tengu bi 'yōt' yu jā'i yu pa mi 'bū'a ra Lot, ne nguetho da 'yōt' yu jā'i dim 'bu 'bu bá pengā. Gātho yu jā'i bi 'yōt'e 'bē'a mi numanhose da 'yōt'e, bin sihme, bim mihni, bim pā, ne bin tāi, bi 'yōt' yú huāhi, bi hyøh yú ngu. ²⁹ Gue'bu go mi zōn ra pa bi bōn ra Lot bu ja ra hnini Sodoma, ne bá cāh mahēts'i ra sibi ma uānspi ra azufre, bi juah ra hnini, ne gātho mi 'bupu bi du baya. ³⁰ Ne din jabu da 'yōt' yu jā'i 'bu bi zōn ra pa gua pengā.

³¹ Ne to'o i 'bāpu maxøts'e ra zets'angu, hin da yurpu mbo rá ngu ngue da hyāts'i 'bē'a ja bu, da mba tho. Ne gātho to'o dim pepu ja rá huāhi, hin ba peng bu ja rá ngu. ³² Dami bēmhbū ts'u 'bē'a bi 'yōt'a rá xisu ra Lot 'bu mi sifi da 'da'u, ne man'da bi bēnsē rá ngu, ne gue'a í du'a baya. ³³ Ne gātho to'o in nde da yānsē rá te, da nu ran unbi mazāi a. Pē gātho to'o hin da bēni da yānsē rá te, din ja ra te mazāi a.

³⁴ Nu'bu bi zōn ra ora gua pengā, di apu yoho bu ja rá oi, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a n'da da gopu. ³⁵ Ne nu'bu yoho yu xisu 'darpu i jūni, nu'a n'da da ts'ix'a, ne nu'a man'da da gopu. ³⁶ Ne nu'bu yoho yūn 'yohu i 'yo bu ja yú huāhi, nu'a n'da da ts'ixa, ne nu'a man'da da gopu, ne hōnt'a to'o da 'yēc'yēi, da ts'its'i, bi 'yēn'a ra Jesús.

³⁷ —Grá Hmu, hapu din ja'a guím ma, bi 'yēmp'u yú xādi.

—Nubu hapu di peti yu pada, gui pāhmbu gue di 'bom bu xūn du, bi 'yēn'a ra Jesús.

18

Ran t'uti ra xisu ne ra ze'mi

¹ N'da ra pa, bi xi'a n'da ran t'uti yú xädi ra Jesús, ra hmεpya jatho thocua thoho din yaui Oja ne hin din xombui da 'yädi gue'bu go din ja 'be'a ädi. ² Ne bi 'yεna:

—Mi 'bu a n'da ra ze'mi bu ja n'da ra hnini, him bi numansu Oja xinga gue yú mijá'ih. ³ Ne mi 'buru n'da ra xisu xi du rá ndø. Ne thocua thoho mi søm bu ne mi äpi da mbäts'i nangue rán suiui i 'bui. ⁴ Ne him 'be bi 'yarpa ra güenda 'be'a bi man ra xisu a ra ze'mi. Jague'bu min xombui ne bi 'yεnse: “Nugä, hin dí numansu Oja, xinga gue'u yu ja'i. ⁵ Pe εmme di pac na ra xisu, masque ga øt'ä 'be'a in nde n'dahma hin di thoqui da zøcua ngue di xuhnanyagui,” bi 'yεnse ra ze'mi, bi 'yεn'a ra Jesús.

⁶ Nubuya, bi 'yεmp'u yú xädi:

—Dami bεmhbu 'be'a bi 'yøt'a ra ze'mi. Madague ra ts'om'bäi. ⁷ Dí xi ah, man'da da 'yø'a Oja 'bu gui hyumbi gui 'yäfu rá m fäts'i ngue yú t'uhni ah a. Nu'a Oja hingui tø'mi 'be din xombuizehe a. ⁸ Pe dí xi ah, 'bexque da mbäx ah 'bu gui äfu rá m fäts'i. Janangue'a gui 'yäfu Oja di zet'a ni mbuih, ne hin da du ni mbuih ngue him 'be ba pengä ua. Ne nu'bu bá pengä nugä ngue dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ga tün ah bu gui εc'yεigah, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti n'da ra fariseo ne ra hyacahäi

⁹ Ne xø bi xih man'da ran t'uti u im bεni xän hose, ne i numan'u u yú mijá'ih. Ne bi 'yεna:

¹⁰ —Yoho yan 'yohu bi mba bu ja ra danija, din yaui Oja. Nu'a n'da ra fariseo, ne nu'a man'da ra hyacahäi. ¹¹ Nu'a ra fariseo, bim 'bäi ne bin ya, bi 'yεna: “Jamadi Oja, nguetho nugä xingui ts'u xän ts'o ma mbui, nugä hin drá siyategä, ne hin drá hyätegä, ne hin drá

'yomt'εnigä tengu'u gätho mi'da. Jamadi ngue nugä hin dí øt'ä tengu øt'na ra hyacahäi i 'bäcua. ¹² Nugä zäi dí εt' man sihme yondi 'da semana, ne dí un'a ná 'det'a a dí tåh pu ja ra nija,” sä bi 'yεn'a ra fariseo 'bu min yaui Oja.

¹³ Pe nu'a ra hyacahäi, n'danni ts'u mi 'bäi, ne i su da ndøts' mahεts'i, bi hyε'mahäi, ne εmme tu rá mbui. Ne bi 'yεmp'a Oja: “Ma Oja i, din yeh ni mbui, nguetho drá dädits'oquigä,” bi 'yεn'a ra hyacahäi. ¹⁴ Pe dí xi ah, nu'a ra hyacahäi ya xí punba Oja 'bu mi mbeng bu ja rá ngu. Pe hin'na a ra fariseo, guexta'a xän ts'o rá mbui 'bu mi bøm bu. Nguetho to'o din 'yεts'i, gue'a dín unba u. Pe gätho to'o hin din 'yεts'i, gue'a dí t'εspa u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi jap yu t'uhni

¹⁵ N'da ra pa, nu 'da yu ja'i bá si yú t'uhni bu 'buh ra Jesús ngue da mbanthädi u yú t'uhni. Pe nu'bu mi nu'u yú xädi 'be'a øt' yu ja'i, him bi japi da ts'ix u yu t'uhni bu 'bä'a ra hmu, bi dāmyhä thoho u. ¹⁶ Pe nu'a ra Jesús bi zon'du yu t'uhni ne bi 'yεmp'u yú xädi:

—Dami jafu ba thocua ya yu t'uhni, o gadí hεcua, nguetho gätho to'o da yarpu di manda rá ts'edi Oja, jatho 'be da gohi tengu n'da ra t'uhni. ¹⁷ Dami 'yøhmbu 'be'a dí xi ah: Jatho gui 'yøthu tengu'bu gyú t'uhni bu 'bu gui εc'yεih. Nu'bu hin'na, hin gui cuthu bu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yεn'a ra Jesús.

N'da ra membeti i yqui ra Jesús

¹⁸ Ne nu'a n'da rá ngarpi yu judío, bi 'yän'na ra Jesús:

—Grá hogaxänbate, 'be'a sä ga øt'ä ngue din jagä ra te mazäi.

¹⁹ Bi dāh ra Jesús:

—Ha guím bεni 'be'a guím ma ngue guí εngui xän hogui, nguetho hønt'a Oja xän ho. ²⁰ Guí paði 'be'a i mam bu ja yan t'εdi ngue i εm bu: “O guí 'yomt'εni, o guí hodu, o guím pe,

o guí man ra fehni, ne gui numansu ni ta ne ni mbe,” i mam bu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²¹ Nu ran 'yohu bi dɔti:

—Gátho dí ɔt'á u gue'bu go mán t'ahnigá, bi 'yɛn'a ran 'yohu.

²² Ne nu'a ra Jesús'bu mi 'yøde 'be'a bi ma, bi 'yɛmp'a:

—Gadí 'be'i ts'u. Ní mba, gui pá gátho 'be'a i ja i, ne gui darpa yu hyoya. Gua ɛh pɔya, gui tengui. Ne nubɔya, xan ngu din ja i bu mahɛts'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²³ Pe nu'a ran 'yohu 'bu mi 'yø'a bi man ra Jesús, ɛmme bi du rá mbu, nguetho ɛmme ra membeti a.

²⁴ Nu'a ra Jesús 'bu mi nu bi du rá mbu a ran 'yohu, bi 'yɛna:

—Xan hɛi yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja. ²⁵ Man'da hingui hɛi n'da ra camello da yurpu ja rá gu ra 'yofani, xinda gue'u yu membeti da yurpu di manda rá ts'edi Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁶ Ne nu'u yu ja'i 'bápu bi 'yɛn'u:

—Pe nu'bu in jabu, to'o maha da zä dim pøhø 'bu, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

²⁷ Nu'a ra Jesús bi dɔt'u:

—Nu'a Oja sä da 'yøt'a hingui sä da 'yøzehe yu ja'i, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁸ Nu'a ra Pedro buya, bi 'yɛmbi:

—Nugáhe, gátho a mi jaje dá sohmbé ne dá ten'nahe.

²⁹⁻³⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛna:

—Guehma dí xi ahú, gátho to'o bi zoh rá ngu, ogue rá xisu, ogue yú cu, ogue rá ta, ogue rá mbe, ogue yú t'ahni, ngue bin unse di manda rá ts'edi Oja u, Oja di unni man'da xan ngu xinda gue'a mí ja. Pe ne'a ra te mazai buya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Xø bi ma mahøn'a rán dɔte ra Jesús

³¹ Nu ra Jesús, bi zixpu ma'ueni gátho 'de'mayoho yú xädi, ne bi 'yɛmp'u:

—Dami 'yøhmbu ya. Ga mbähä bu Jerusalén, ne din ja bu 'be'a gátho bi man yu pøngahya maya'bu nanguecä, ngue dán ja'igä ua ja ra

ximhäi. ³² Nu yu ja'i di dägä bu ja rá ts'edi u hing yu judío, ne nu'u da dengui, ne di c'aman'ugui, ne da zoxqui. ³³ Ne da mbɛgbä, ne da hyogä. Pe ná hyu ra buya ga ndants'i mahøn'a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁴ Pe nu'u yú xädi, him bi badi 'be'a nam bøn'a bi man ra Jesús. Nguetho njo'mitho yán 'yomfɛni u.

Nu'a ra Jesús bi hoc'a n'da ra xädä mi haɣta'a mi

³⁵ Ne mi 'yo bu hántho bu ja ra hnini Jericó a ra Jesús, ne mi hupu nden'yu n'da zu xädä mi haɣta'a mí si. ³⁶ Ne nu'bu mi 'yø'a ra xädä ngue xan ngu yu ja'i mba bu, bi 'yänni 'be'a ɔt'u. ³⁷ Ne bi sifi mba bu ra Jesús ra mangu Nazaret. ³⁸ Ne nu'a ra xädä buya, nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Nu'i gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

³⁹ Ne nu'u yu ja'i mi 'bápu, bi xifi din hɛ. Pe madague him mi ndepe din ya, pe man'da nts'edi bi mbafi, bi 'yɛna:

—Gra Jesús, rám bom'beto i ra David, dami huɛgui ts'u.

⁴⁰ Nu'a ra Jesús bim 'bäh pɔya ne bi manda ba ts'inba a ra xädä. Ne nu'bu mim 'bähmi ra Jesús a ra xädä, bi 'yän'na ra Jesús buya:

⁴¹ —'Be'a guí nde ga ɔt'a'i, bi 'yɛmbi.

Ne nu ra xädä bi dɔti:

—Dín nde ga nu ran nequi.

⁴² —Sä guin nu ya, bi zä ni dä nguetho gá 'yɛc'yɛi i ja ma ts'edi, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁴³ 'Bex bi zä bi nu ran nequi rá dä buya. Ne bi den'na ra Jesús. Bi 'yɛspa Oja bu ní mba. Ne'u gátho yu ja'i mi 'bupu, bi 'yɛspa Oja buya.

19

Ra Jesús ne ra Zaqueo

¹ Nu'a ra Jesús bi yurpu ja ra hnini Jericó, mi 'yo bu, ɛna da thogui. ² Ne mi 'bupu n'da ra ngurpa

hyaçahâi, εμμε ra mεmbeti a, í Zaqueo a. ³ Nε nu'a ra Zaqueo, εμμε him ndehma da nu'a ra Jesús, pε him mi sâ nguetho hingui hεts'i, ne εμμε du yu ja'i bu mi 'yo'a ra Jesús. ⁴ Janangue'a, bin tih bi ndexa n'da ra za ra sicómoro, ngue da zâ da nu ra Jesús 'bu bi thopu. ⁵ Nε nu'bu mi zôn'a ra Jesús bu 'bâ'a ra za mi huxa ra Zaqueo, bi ndøts'e ne bi 'yεmbi:

—Zaqueo, bá çâ n'dihi nguetho ga sòm bu ja ni ngu ra pa ya, bi 'yεmbi.

⁶ Nε nu'a ra Zaqueo bin johya, 'dahmantho bi gâi, bi mba rá ngu ne bi zimanho a ra Jesús 'bu mi zòm bu rá ngu. ⁷ Pε nu'bu yu ja'i him bi numanho nguetho bin sâya bu ra Jesús bu ja rá ngu n'da ra ziyate. ⁸ Nε nu'a ra Zaqueo bim 'bâi bi 'yεmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nuya ga undä yu hyoya made 'be'a gâtho i jagä. Nε nu'bu mi siyagä n'da ra ja'i ngue hin rá 'yu 'be'a mi øt'ä, goho nidi ga cospa a dá siyabi, bi 'yεn'a ra Zaqueo.

⁹ Nε nu'a ra Jesús bi 'yεmbi:

—Gá päh nin 'yomfεni ne i ja ra punbi ni ts'oqui ya, ne gâtho i 'bεcua ja ni ngu, gra Zaqueo, rám bom'βεto i ra Abraham. ¹⁰ Nε gue'a ná çcä, ngue guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, ngue gan yanba yú te'u i paði ja yú ts'oqui, ne hin da nu ran unbi mazai, pegue din ja ra te mazai u, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ran t'uti yu 'yεhe him bi xand ra mbeti

¹¹ Nu ra Jesús bi xih man'da ran t'uti u yu ja'i, nguetho bi bεn'u yu ja'i ngue nu'bu da zòm bu Jerusalén ra Jesús, 'bex di japi di manda bu rá ts'edi Oja. ¹² Nε bi 'yεmp'u:

—Mí 'bu'a n'da ran 'yohu, ra ts'ut'abi rá ta. Nε bi mba bu n'danni n'da ra hnini ngue bin nde bin t'un bu rá 'bεfi ngue din ts'ut'abi bu rá häizehe. ¹³ Pε nu'bu mi nets'i, bi zon'du 'det'a yú 'yεhe, 'da'a n'da bi

un ra mbeti ngue ra oro xun ngu di muui. Nε bi 'yεmp'u: “Gui hyomhu 'be'a da zâ gui 'yøthu ngue di xand ma mbeti,” bi 'yεmbi.

¹⁴ Nε nu'u yu ja'i mi 'bapu ja rá häi, him mi numanho a ran 'yohu. Janangue bi mbεhni 'da yám 'behni ngue m'bet'o da zøni da ma ngue hin din t'un rá ts'edi a ran 'yohu. ¹⁵ Pε nu'a ran 'yohu, bin t'un ran t'εði din ts'ut'abi ne bi mbeng bu rá häi buya. Nu'bu mi zòm buya, bi zon'du yú 'yεhe xí un ra mbeti, nde da baði hangu bi hyuxa rá mbeti xí un'na n'da ngu n'da u.

¹⁶ Nu ra mbudi 'yεhe bi 'yεmp'a: “Nuya bin ja 'det'a a ni mbeti,” bi 'yεn'a. ¹⁷ Bi 'yεmp'a rá hmu buya: “Xun ho gá 'yøt'e, gra 'yεhe xun ho, gá xanda zu ts'u dá 'da'i, pε ne ga 'da'a nin t'εði ngue gui manda 'det'a yu hnini,” bi 'yεmbi. ¹⁸ Nu ná yoho ra 'yεhe bi 'yεmp'a: “Nuya bin ja cut'a a ni mbeti gá 'daqui ga xandä,” bi 'yεn'a. ¹⁹ “Nu'i, ga 'da'a nin t'εði ngue gui manda cut'a yu hnini 'bu,” bi 'yεmp'a rá hmu buya.

²⁰ Nε xø man'da ra 'yεhe bi 'yεmp'a rá hmu buya: “I ja ua ni mbeti gá 'daqui. Dá pε'ts'ä xun ho. ²¹ Nguetho dí paçä 'be'a nim 'bâi, ngue ya hin'yu nin huçcate. Guí honi 'bεpu gdi hyanba rá mbeti yu ja'i. Nε guí hanba yú huçi, janangue dá pε'ts'ä ni mbeti ngue dí su ga 'bedi,” bi 'yεn'a. ²² Nu'a rá hmu bi 'yεmbi: “Nu'a gá ma i udi ngue grá ts'om'bâi. ²³ Hanja hin gá hmi'a ma mbeti n'dahma xti hyux'i ts'u,” bi 'yεmbi.

²⁴ Nε bi 'yεmp'u mi 'bapu: “Dami hyanbahu rá mbeti na ran 'yohu ne gui unhdu a ra mbudi 'yεhe, nu'a to'o bi dâha xun ngu,” bi 'yεmbi. ²⁵ Pε nu'u mi 'bapu, him bi nde da 'yøt'e 'be'a bi man yú hmu, nguetho xun ngu i ja a ra mbudi 'yεhe. ²⁶ Pε nu'a ra hmu bi 'yεmp'u: “Nu'a to'o i humbi i øt' ma 'bεfi, hinga hønt'a rán zâbi da dâha, pε man'da xun

ngu ga unni. Pɛ nu'a hingui nde da 'yɔt' ma 'bɛfi, hin te da dɔha, nɛ ga hɔnba'a dá unni,” bi 'yɛna. ²⁷ “Nɛ nu'ɔ him mi ndeje dan ts'ut'abi ua, ba sihɔ, gui scpahɔ yá 'yuga ua,” bi 'yɛn'a ra hmu bɔya, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bɔ mi man ran t'uti.

Ra Jesús bi yɔrpa ja ra hnini Jerusalén

²⁸ Nɛ nu'ɔ mi gua'a bi man ra Jesús, bi thopɔya, ní mba bɔ Jerusalén. ²⁹ Nɛ nu'ɔ mi ts'utho da zɔm bɔ ja ra nyuni guerpɔ i ja ra hnini Betfagé nɛ ra hnini Betania, ³⁰ bi mbɛhni yoho yá xádi, bi 'yɛmbi:

—Ní mbɛ bɔ nán jombɔ ja ra hnini. Nɛ gui tɔmmi bɔ n'da ra t'uburu án thət'i bɔ ja ra nden'yu, nɛ xínga n'da ra ja'i ní hyuts'i. Bá xocui nɛ ba siui ua. ³¹ Nɛ nu'ɔ 'ho'o da 'yán'nau: “Hanja gni xocui ra buru,” gui 'yɛnui: “Nu'a ra hmu i hon'a ra buru,” gui 'yɛnui, bi 'yɛmp'ɔ yoho yá xádi.

³² Nɛ bi mba bɔya, nɛ bi dɔn'a 'bɛ'a xí xí'a ra Jesús. ³³ Nɛ nu'ɔ mi xoc ra buru, bi 'yán'na rá mbɛti:

—Hanja gni xocui na ra buru, bi 'yɛmbi.

³⁴ Bi dɔh yɔ xádi bɔya:

—Nu'a ra Hmu i honi, bi 'yɛn'ɔ. Nɛ bi ndepe da zix bɔya.

³⁵ Nɛ nu'ɔ yɔ xádi bá si ra buru bɔya, nɛ bi gɔspa yá coto bɔ ja rá xúthá ra buru nɛ bi hyuxa ra Jesús.

³⁶ Nɛ nu'ɔ mi mba bɔ 'yu ra Jesús, nu'ɔ yɔ ja'i 'bɛx bi mbɔcua yá pahni bɔ ja ra 'yu ngue da thopɔ a ra Jesús. ³⁷ Nɛ nu'ɔ mi gɔpɔ ja ra nyuni ní mba bɔ Jerusalén, gátho ɔ min 'yohɔ nts'ɛdi i mbafi, bin johya nɛ bi 'yɛspa Oja nangue yan t'ɔt'e nuixte bi nu. ³⁸ Bi 'yɛn'ɔ:

—Majapi ra ts'ut'abi bá ɛhe nangue rá thuhu ra Hmu. Nɛ din ja rán johya Oja yá mbɔi yɔ ja'i. Nuixtetho rá ts'ɛdi Oja, bi 'yɛn'ɔ.

³⁹ Nɛ nu 'da'ɔ yɔ fariseo bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami hɛcua ni xádi din ɛɛ.

⁴⁰ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ:

—Nu'ɔ ga hɛcpá yɔ ngue i ɛspa Oja, pɛ go da 'yɛspa Oja ya yɔ do bongua, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bin zoni nangue yɔ ja'i 'bɔpɔ ja ra hnini Jerusalén

⁴¹ Nɛ nu'ɔ mi hyán bɔ ra hnini Jerusalén a ra Jesús, bin zoni. ⁴² Nɛ bi 'yɛn'a:

—Min ndegá ngue xquí pɔhmbɔ a dí yán'ahɔ bɔ ja ran ɔnbi mazai, pɛ hin gán nde gá pɔhmbɔ, pɛ nuya him man zá, nguetho tengu'ɔ njo'mi ni dáhɔ. ⁴³ Nɛ da zɔn ra pa ba ɛh nin sɔihɔ di mbát'a ni hninihɔ nɛ njon da zá da bɔni ngue din yáni, nɛ gan tunhdɔ ɔ bɔya. ⁴⁴ Nɛ gátho ahɔ ngue gui 'bɔhmbɔ nɔ, da hyo ahɔ nɛ da guah ni hninihɔ. Nɛ da mba nso't'i, nɛ xínga n'da ra jaɔo da gopɔ. Nguetho nu ahɔ xíngui ts'ɔ gá pɔhmbɔ a ra pa xti pɔ ahɔ Oja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nu ra Jesús bi hyɔn'a thi yɔ mbá bɔ ja ra dɔnijá

⁴⁵ Nɛ nu'a ra Jesús bɔya, bi mba bɔ ja ra dɔnijá nɛ bi hyɔn'a thi gátho yɔ mbá mi 'bɔpɔ. ⁴⁶ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɔ:

—Í mam bɔ ja rá m hman Oja: “Í thɔ'a ma ngu ngue da mba nthandegá bɔ,” i ɛn Oja. Pɛ nu ahɔ gá 'yɔrpadahɔ tengu'ɔ ra hyádo guerpɔ nín 'yán'ɔ yɔ bɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Bi t'ɔmanho a bi man ra Jesús

⁴⁷ Nu'a ra Jesús thocua thoho min xánbate bɔ ja ra dɔnijá. Pɛ nu'ɔ yɔ ngɔrpa mbája, nɛ yɔ xánbate nijá, nɛ yɔ dɔc'yɛi, min nde da hyo'a ra Jesús. ⁴⁸ Pɛ hin'yɔ 'bɛ'a da 'yɔt'e ngue da hyo. Nguetho gátho yɔ ja'i bi 'yɔrpa ra güenda 'bɛ'a bi man ra Jesús. Njon bin nde bi ɔt' yá mbɔi ɔ 'da.

20

Rán t'ɛdi ra Jesús

1 Nε nu ra Jesús n'da ra pa bi xänba yu ja'i bu ja ra danija nangueran ho ma'da'yo. Ne'u yu ngarpa mbäjä ne yu xänbate nija, ne yu dāc'yei, gätho bi zom bu. 2 Ne bi t'än'na ra Jesús:

—Hanja sä guí øt'e 'be'a guí øt'e. To'o bi 'da'a nin t'edi, bi 'yembi.

3 Pe nu ra Jesús bi ðati:

—Necä, ga än'nahu, 4 to'o bi un rán t'edi ra Xuua ngue bi 'yøt' ran xixya, Hague Ojä uague yu ja'i, bi 'yena.

5 Pe nu'u bin 'yänzhe u 'be'a dí ðati. Ne bi 'yense:

—Nu'bu ga emfu ngue Ojä bi un'na rán t'edi a ra Xuua, ne da 'yenju buya: “Hanja hin gá 'yεc'yeihu 'bu.” 6 Pe nu'bu ga emfu, yu ja'i thoho bi un rán t'edi, dí bat'adoju yu ja'i nguetho xun ngu yu ja'i εc'yei rá pøngahya Ojä ra Xuua, bin 'yemzhe u.

7 Janangue'a bi t'emp'a ra Jesús:

—Hin dí pahmbe to'o bi un rán t'edi ra Xuua, bi 'yenthō.

8 Necä hin ga xi ahu to'o bi 'dacä ran t'edi ga øt'ä 'be'a dí øt'ä, bi 'yena.

Ran t'uti yu ts'ombefi

9 Ne bi xih man'da ran t'uti a ra Jesús, bi 'yena:

—Mi 'bu'a n'da ran 'yohu bi 'yøt'a n'da ra nuandät'o, ne bi hmit'i 'da yu mbefi. Nu'a rá mbeti bi mba n'danni buya, ne nya'atho bäm 'bup. 10 Ne nu'bu mi zøn yu pa da thuc yun dät'o, nu'a rá mbeti bá pehna n'da rá 'yεhe da duspa 'da yän dät'o, ngue'a än yahu a. Pe nu'u bi zocpa a ra nuandät'o, bi mbemba thoho ra 'yεhe ne bi 'yet'i, xin te bi unni. 11 Ne ná yoho rá 'yεhe bá pehna rá mbeti ra nuandät'o, pe ngutho bi 'yøpa ra 'yεhe, ne'a bi mbemba thoho mahøn'a, bi 'yer buya ne nte bi unni. 12 Ne ná hyu rá 'yεhe xø bi mbehni mahøn'a a ran 'yohu, ngutho bi t'ørpe, bi unba yu mbefi ne bi 'yet'i, xingui ts'u bi unni.

13 Ne nubuya, nu ra mendät'o bi be'ni 'be'a da 'yøt'e. Ne bi 'yena:

“Masque ga pehn'na ma ts'unt'u, dadí huεqui, xøhma da numansu na,” bi 'yense. 14 Pe nu'bu mi nurpa rá ts'unt'u yu mbefi, bi mam buya ngue da hyo, bi 'yεn'u: “Mbähä ga hohu rá ts'unt'u, janangue da zä ga cosehu ra nuandät'o,” bi 'yεn'u. 15 Janangue'a bi zix pu ma'ueni, bi hyøn'a thi ra ts'unt'u, ne bi hyo bu, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne xø bi 'yän'du yu ja'i mi 'bäpu:

—'Be'a guím bεmhbu da 'yøt'a rá mbeti ra nuandät'o ya, bi 'yena.

16 Pe dí xi ahu, ba εse ne da hyo'u, ne n'dan'yo di un'na rá nuandät'o buya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ne nu'bu mi 'yø'u yu ja'i 'be'a bi man ra Jesús, nu'u bi 'yεn'u:

—Ojä da 'yøt'e hin din ja a guím ma, bi 'yεn'u.

17 Pe nu'a ra Jesús bi hyεt'u, ne bi 'yembi:

—Pe 'be'a nam bøn'a rá m hman Ojä nt'o'ti maya'bu 'bu, ngue i εna: Nu'a ra do bi bun't'u yu gädo 'bu mi hyøh ra ngu, gue'a ra do man'da mahyoni, tengu thoho yu guangu, i εm bu ja rá m hman Ojä.

18 Ne tengu'bu da guesεgä a ra do i hman bu. Hønt'a go to'o hingui εc'yeigui, din unbazεhe, tengu'bu da dang bu ja ra do din tani, ne go ga sempä a tengu'bu ra do da ze'mi ne da 'yet'i, bi 'yεn'a ra Jesús.

Bin t'än'na ra Jesús 'bu din jut' ra renta ogue hin'na

19 Nu yu ngarpa mbäjä ne yu xänbate nija 'bu mi 'yø'a ran t'uti bi man ra Jesús nangu'e'u yu hyote mbefi, min nde da got'a fädi ra Jesús, nguetho bi badi tengu'bu guesε u yu hyote mbefi u yu mbäjä ne yu xänbate nija. Pe him bi got'i nguetho bi zutho yu ja'i. 20 Janangue bi bεm mahøn'a buya ne bi mbehni 'da yan 'yohu ngue da 'yän yun t'änni a ra Jesús, n'dahma din ja 'be'a sä dí fent'a ra Jesús ngue

di dá b_u 'b_uh ra ts'ut'abi. ²¹ Nε nu' u y_un 'yoh_u bi xi a ra Jesús:

—Xänbate i, dí p_uhmb_e h_ont'a ma-ju_uni guí ma. Nε dí p_uhmb_e guí xänbi x_un ho h_ont'a go to'o má j_u'i nε hin guí huahni to'o guí xänbi, pε guí xifi x_un ho nangue Oj_u. ²² Dami xije ya, ha din theui man t'εdih_u bi 'daj_u Oj_u 'b_u ga juth_u ra renta a ra ts'ut'abi Roma, uague hin'na, bi 'yεn' u.

²³ Pε nu'a ra Jesús mi p_udi i ts'amhy_u thofo. ²⁴ Nε bi 'yεmp' u:

—Hanja gní 'yängui, xi ni mbeti gní juth_u ra renta ra ts'ut'abi, gan nugá, bi 'yεna.

Nε bi un b_uya.

—To'o rá p_ote nε rá thuhu i cuat na ra mbeti, bi 'yεn' a ra Jesús.

Nε nu' u bi 'yεn' u:

—Rá p_ote nε rá thuhu ra ts'ut'abi Roma i cuat na.

²⁵ Bi d_uh ra Jesús b_uya nε bi 'yεmp' u:

—Nu' a rá mbeti ra ts'ut'abi Roma, gui un'na. Nu' a xin rá mbeti Oj_u, gui un'na Oj_u a, bi 'yεmp' u.

²⁶ Janangue nu y_un 'yoh_u him bi zä xtá hyät' a ra Jesús, pε bi hyonya thofo u 'bε' a bi man' a ra Jesús.

Ran t'änni 'b_u da ndants' u x_un du

²⁷ Nε nu' u 'da y_u saduceo, bi z_om b_u 'b_uh ra Jesús, gue' u hingui εc'yei da ndants' u x_on du. Nu' u bi 'yεmp' a ra Jesús:

²⁸ —Nu' a ra Moisés bi 'daj_u n' da man t'εdih_u nε bi 'yεna: “Nu' b_u bi du n' da ran 'yoh_u ngue mi 'b_uh rá xisu nε njo'o yá t'uhni, nu' a rán 'yoh_u da zinba a rá xisu. Nε nu' a rá mb_udi t'uhni dim 'b_ui, da thuspa rá thuhu a ran 'yoh_u bi du nε da'yεmbi rá ta a,” bi man ra Moisés.

²⁹ Pε gue' a ga än'nahe. Bim 'b_u'i yoto y_un 'yoh_u din 'yoh_u zεhε. Nu' a ra mb_udi n'yoh_u bi zin' a n' da ra xisu, nε m'bejua b_uya bi du a ran 'yoh_u nε him bim 'b_uh rá t'uhni.

³⁰ Nε nu' b_u mi du ran 'yoh_u b_uya, ná yoho rán 'yoh_u bi zin' a ra xisu

mah_on' a, nε x_o bi du a. ³¹ Nε x_o bi zin' a man' da rán 'yoh_u b_uya, 'da'ingu bi 'y_ot' u gätho yoto y_un 'yoh_u, gätho bi du nε xinga n' da bim 'b_uh yá t'uhni. ³² Mbejua b_uya, bi duse ra xisu, bi 'yεn' u. ³³ Nuya, dami xije 'bε' a din ja a ra pa da ndants' u x_un du. To'o da 'yεmbi rá xisu a ra xisu, nguetho gätho yoto bim 'b_uhmb_u ra xisu ua ja ra häi, bi 'yεn' u y_u saduceo.

³⁴ Nε nu' a ra Jesús bi d_uti:

—H_ont'ua ja ra häi din thät' u y_u j_u'i. ³⁵ Nε gätho to'o y_un säh_u da mba b_u mahεts' i 'b_u bi ndants' u x_un du, nε him man ja ran thät_i b_u. ³⁶ Nguetho da gohi tengu tho yám 'bεhni Oj_u u, nε him man da du b_u. Nε ma' da'yo da gohi 'b_u bi xoxa Oj_u u ngue yá t' uhniε Oj_u u.

³⁷ Pε nε' a ra Moisés bi ma da ndants' u x_un du 'b_u mi 'yo' t' i 'bε' a bin ja, nu' b_u mi nu mí z_o ra za 'b_u maya' b_u. Nε i mam b_u ngue nu Oj_u rá Oj_u ra Abraham nε ra Isaac nε ra Jacob, nε nu' u, ná ya' a thofo xí du u 'b_u mi 'yεmp' a Oj_u ra Moisés. ³⁸ Ngub_u bi ma nguetho guexta' a i 'b_uh yá mb_ui. Nub_u na nu Oj_u 'da'ingutho 'b_u i 'b_u' a n' da ogue x_un du n' da. Guexta' a i jatho yá te u x_un du, bi 'yεn' a ra Jesús.

³⁹ Nε nu' u 'da y_u xänbate nij_u, bi 'yεmp' a ra Jesús:

—εmmε x_un ho a gá ma, bi 'yεn' u.

⁴⁰ Nε nu' u y_u saduceo ya him mi sä da 'yän mí' da y_un t'änni.

To'o rá m bom' bεto a ra Cristo

⁴¹ Nε nub_uya, bi 'yεn' a ra Jesús:

—Hague nán zä guí εmf_u ra Cristo rá m bom' bεto ra David a. ⁴² Nguetho bi manse ra David b_u ja ra s_ocu_u bi 'yo' t' a:

Nu' a Oj_u bi 'yεmp' a ma Hmu:

“Hyucua ga conhui ma ts'edi,

⁴³ gue' b_u go dá t_upä gätho u nin säih_u,” i εn Oj_u, bi 'yεn' a ra David 'b_u mi ma nangue ra Cristo.

44 Hanja i ɛmbi rá Hmu, ne rámbom'beto a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma hinga gue'a b_u nán xānbate u y_u xānbate nijā

45 Nu'a ra Jesús b_uya, ní jat'a nyāh_u yá xādi, gātho mi 'bāp_u mi øde 'be'a bi man ra Jesús. Bi 'yɛmp' u b_uya:

46 —O guí ɛrpah_u masu 'be'a da man' u y_u xānbate nijā, nguetho i he yá mbarahni x_um hmadi ngue da t'ɛspi, ne ɛmme di ho da mba ma zengua ngue da 'yɛspa y_u jā'i. Ne ɛmme i honi da hyup_u ja y_un thuts'i x_un ho b_u ja y_u nijā, nep_u ja y_un sihme. 47 Ne i siyabi 'be'a i pɛ'ts' y_u xisu x_un du y_un ndø, ne i tunba yá ngu, ne ní jat'i nya'a thoho i yāh_u Ojā b_u ja y_u nijā. Pɛ nu' u, man'da x_un utho ran ɛnbi da nu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

21

Nu'a ran t'unni man'da di muui

1 Nu'a ra Jesús mi 'bāp_u ja ra dānijā ne bi nu y_u mɛmbeti i cāt yá mbeti b_u ja ra huada, ngue rán t'unni Ojā. 2 Ne bi nu n'da z_u hyoya xisu bi gār_u yoho y_u t'uc'axt'i. 3 Nu ra Jesús bi 'yɛmp' u mi 'bāp_u b_uya:

—Majuāni dí xi ah_u, nuna ra hyoya xisu man'da di muui bi uni xinda gue' u gātho mi'da. 4 Nguetho gātho y_u mɛmbeti 'b_u ya bi gāt'a n'da ra mbeti ja ra huada, pɛ ya mbongui thoho yá mbeti, pɛ nu'a z_u hyoya xisu, bi uni gātho mi ja, xíngui ts' u bi bongui 'be'a da hyonse, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dānijā

5 Nu'a ra Jesús mi ø'a man y_u jā'i: “Mahotho ra dānijā, ne mahotho y_un t'unni i z_up_u.” Pɛ ra Jesús bi 'yɛmp' u:

6 —Nuna gātho guín nuh_u ya, da z_un ra pa hin te din ja ua, xíngui ts' u da bongā n'da z_u xɛqui ngue hin da yøt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ran ɛnbi din ja ua ja ra hāi

7 Ne nu' u 'da y_u jā'i mi ø'a bi man ra Jesús, ne bi 'yānni:

—Gra xānbate i, nda'a ní pa din ja a guím ma, 'be'a ní hmɛpya din ja sá ga pāh_uma.

8 Ne nu ra Jesús bi 'yɛmp' u:

—Dami jamansu 'bɛ'a guí ɛc'yɛih_u. Nguetho da z_un ra pa ba ɛh y_u hyāte da hyā ah_u: “Nugā drá Cristogā,” da 'yɛn'ah_u. Ne da 'yɛn' u: “Ya bi z_un ra pa ran zɛgui,” da 'yɛn' u. Pɛ o guí ɛc'yɛih_u 'be'a da man' u. 9 Ga xi ah_u 'be'a gātho din ja ua ja ra hāi gue'b_u go ba ɛcā mahøn'a. O guí suh_u 'be'a guí 'yøhmb_u, nguetho din ja y_u dāsuí, ne y_u jā'i hinga 'da'angu da bɛni. Pɛ hinga gue'b_u ran zɛgui din ja u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

10 Ne xø bi 'yɛna:

—Ne 'da'a n'danni y_u hāi din ja y_u suí. Ne din s_use n'da ngu n'da y_u ts'ut'abi. 11 Ne din ja ya 'yāmhāi nts'utho, ne din ja ra dāthu, ne ra dāgɛhe, ne din ja y_u hmɛpya nts'utho b_u mahɛts'i.

12 Pɛ hin nín ja a dí m mangā 'b_u bim fɛnt'ah_u ne da mba ma ɛn'ni ah_u. Ne da ts'ix ah_u b_u ja y_u nijā, di ɛn'nah_u b_u. Ne da mba ma dā ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi nep_u 'b_u u ja yá ts'edi. Gātho ngub_u da t'øt'ah_u ngue guí tengah_u. 13 Pɛ nu'b_u da ts'ix ah_u b_u, da zā guí mamhb_u b_u ran ho ma'da'yo. 14 Ne 'yo gadín 'yomfɛnih_u 'be'a guí mamhb_u 'b_u bi mba ma juān'ni ah_u.

15 Nguetho nugā, ga bɛn'nah_u 'be'a da zā guí mamhb_u ra ora gam 'bāhmb_u b_u. Ne nu'a ga bɛn'nah_u, xíngā n'da nin suih_u da zā da dāti 'be'a guí mamhb_u b_u.

16 Ne madague'b_u, ni tah_u ogue ni mbeh_u, ogue ni cuh_u, ogue ni mɛnih_u, ogue ni amigoh_u, pɛ guemhma di dā ah_u b_u 'b_uh y_u ts'ut'abi. Ne 'da'ah_u da tho ah_u ngue guí ɛc'yɛigah_u. 17 Ne gātho da ts'an ah_u nanguecā. 18 Pɛ o guín suh_u

nguetho xinga n'da ni xtahũ dim 'bepũ ja ni yãhũ. ¹⁹ Pɛ nu'bu gui hyãthũ yũn ʼnbi, Ojã di 'da ahũ ra te mazã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma 'be'a din ja ra dãhnini Jerusalén

²⁰ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'bu guin nuhũ xí mbät ra hnini Jerusalén yũ dofã, gui pãhmbũ mi ts'utho da guah ra hnini. ²¹ Nɛ nu'bu bin ja bũ Njerusalén, gãtho u 'bũpũ ja ra xɛqui Judea xũn ho 'bu da 'dagui da mba bũ dãpo bũ ja yũ nyuni. Nɛ'ũ i 'bũpũ ja ra hnini, xũn ho 'bu da bõni, nɛ gãtho i 'bũpũ dãpo hin da 'yɛna da mba bũ ja ra hnini. ²² Nguetho gue'a ra pa di un rán ʼnbi Ojã u, nɛ gãtho din ja tengutho i mam bũ ja rá hman Ojã din ja. ²³ Nɛ nu'bu bin ja a, huɛcate u in hãt'uhni, nɛ'ũ gãtho u 'bũh yũ 'uere. Nguetho ndumbũitho rán ts'embĩ Ojã din ja ua ja ra hãi nɛ xũn ngu yũn ʼnbi da nu yũ jã'i. ²⁴ Nɛ nu'ũ 'da'ũ dí mba ntho ra juai, nɛ nu'ũ mi'da da ts'ixpũ n'danni yũ hãi nɛ da gohi tengu'bu i ofãdi. Gue'ũ hing yũ judío di ts'on na ra dãhnini nɛ di manda ua, gue'bu go da zõn ra pa da hyãba yũ ts'edi Ojã, bi 'yɛn'a ra Jesús.

'Bũ bi zõn ra pa ba ɛh ra Cristo

²⁵ Nɛ man'da bi man ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu Ojã da 'yõt' yũ hmɛpya bũ ja ra hyadi, nɛpũ ja ra zãna nɛpũ ja yũ sõ. Nɛ yũ jã'i 'bũcua ja ra hãi ɛmmɛ din su'ũ 'bu da 'yõde nts'edi da 'yɛn ran dãhi yũ dejã. ²⁶ Nɛ ɛmmɛ da güent yũ mbũi nangue ra mbidi din ja. 'Nɛ da zu 'bu da bɛni 'be'a din ja gãtho ua ja ra ximhãi. Nɛ gãtho 'be'a bí ja bũ mahɛts'i di 'yãni. ²⁷ Nɛ nu'bu bin ja a dí xi ahũ, 'bex gua ɛcã, ngue dán jã'igã ua ja ra ximhãi, ba ɛcã bũ ja yũ güi, ban 'yo'be ma ts'edi xũn ngu ngue dán nuixtegã. ²⁸ Nɛ nu'bu gán nuhũ da

mbũdi din ja, dami hyuthũ nzãmbũ nɛ gui ndõs'hũ mahɛts'i, nguetho ba ɛh ni pørpatehũ da yãn ahũ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

²⁹ Nɛ man'da bi man ra Jesús ngue bi man'a n'da ran t'uti, bi 'yɛna:

—Gan 'yomfɛnihũ ts'ũ 'be'a di ja ra za ra higo nɛ'ũ mi'da yũ za. ³⁰ Nu'bu guin nuhũ i põx yũ paxi yũ za, gui pãhmbũ 'bex ba ɛh yũ pa xũm pa. ³¹ Ngutho 'bu bi mbũ'a dí xi ahũ, gui pãhmbũ mi ts'utho di manda rá ts'edi Ojã ua bũya.

³² Majuãni dí xi ahũ, nu yũ jã'i 'bũcua ya, hinga gãtho xtí du 'bu bi mbũdi din ja a dí xi ahũ. ³³ Nu bũ mahɛts'i nɛ ra ximhãi da guadi, pɛ nu'a mam hmangã hin da gua'a, bi 'yɛna.

³⁴ Janangue dami jamansu 'be'a gui õthũ, o guin nde gui 'yõthũ ni pãhã zehɛhũ, nɛ hinga hõnt'a guim bɛmhũ nin sihmɛhũ. Dami jamansu a gui 'yõthũ, hin ga tĩn'nahũ ngue gdí õthũ a 'bu bá pengã. ³⁵ Nguetho njon da bã'a ra ora ba ɛcã, pɛ gãtho yũ jã'i 'bũcua ja ra ximhãi da nu. ³⁶ Dami tõm thohohũ nɛ thocua thoho gan yãhũ Ojã, n'dahma din ja ni ts'edihũ gui hyãthũ yũn ʼnbi din ja. Nu'bu ngubũ gui 'yõthũ, hin gui pɛs' ni sãhũ 'bũ gã 'bãhmbũ bũ ja ma hmigã, nugã ngue dán jã'igã ua ja ra ximhãi, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bũ mi xih yũ xãdi 'be'a gãtho din ja.

³⁷ Nɛ nu'a ra Jesús 'bũ mi 'bũpũ Jerusalén, gãtho yũ pa mi xãnba u yũ jã'i bũ ja ra dãnijã. Pɛ nu'bu ra xui bũya, mi pa bũ ja ra nyuni Olivos. ³⁸ Nɛ gãtho yũ xudi mi pa bũ yũ jã'i bũ ja ra dãnijã, da 'yõ'a i man ra Jesús.

22

Bi hma da tho ra Jesús

¹ Nuya mi ts'utho da zõn ra pa da ts'i ra hmɛ hin'yũ rá íxi. Gue'ũ yũ pa ra dãmpeti ran dãbãxjua. ² Nu'ũ yũ

ngurpa mbäjä ne yu xänbate nija, mi honi 'be'a dí hyo ra Jesús. Pe mi su'ü 'be'a da 'yot' yu jä'i 'bu da hyo'a.

³ Ne nu'a ra zithu bi yut' rá mbui ra Judas Iscariote, gue'be'a n'da rá xädi ra Jesús. ⁴ Nu'a ra Judas bi mba, bin yähu yu ngurpa mbäjä ne yu hmu dofui, ne bi xifi 'be'a da 'yot' 'bu di dä'a ra Jesús. ⁵ Nu'ü bi hyu yú mbui 'bu mi man'a ra Judas 'be'a da 'yot'e. Ne bi xifi da gut rán zäbi ra Judas. ⁶ Ne nu ra Judas büya, bi dö'ma ra ora 'bu njongui 'buru yu jä'i ngue di dä'a ra Jesús.

Rán sihme ra Hmu

⁷ Ne mi sön ra pa bin ja ra dants'ihme i ts'i ra hme hin'yü rá íxi, ne i ho ra t'ude'yo. ⁸ Ne nu'a ra Jesús bi mben'na ra Pedro ne ra Xuua ne bi xifi di hoc ran sihme ran dābaxjua, da zī 'bu bin de. ⁹ Nu ra Pedro ne ra Xuua büya:

—Hapü guín nde ga hoc'be, en'ü.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yemp'ü:

—Nu'bu gán 'youi bu ja ra ndenhnini ne gui nuui n'da ran 'yohü i tu n'da ra xaro ra dehe, dami tendui a ran 'yohü, ne gui cut'ui bu ja ra ngu da yut'a. ¹¹ Ne gui xihmi a ra mengu bu: “Nu'a ra xänbate bá pēnga'be ngue gui xic'be hapü i ja ra cuarto ngue ga sägähe ra dānsihme,” gui 'yēnui. ¹² Ne nu'a ran 'yohü da zix aui bu magats'i hapü i ja ra cuarto xun ndoho. Guerü gui hocui rán sihme ran dābaxjua, bi 'yemp'ü yú xädi.

¹³ Nu ra Pedro ne ra Xuua büya bi mba bi dñi tengutho bi man'a ra Jesús. Ne bi hocru ran sihme büya.

¹⁴ Nu'bu mi zön ra ora büya, nu'a ra Jesús ne mi'da yú xädi bi zöm bu ne bin sihmeü. ¹⁵ Nu ra Jesús bi 'yemp'ü yú xädi:

—Emme dán ndegä ga sihu na ran sihme ran dābaxjua 'bu di 'bedi ga tugä. ¹⁶ Ne dí xi ahü, him man'dandj ga sigä na ran sihme jague'bu bi zön ra pa ngue gán

yamhbü xun ho 'bu gám 'buhmbü bu di manda rá ts'edi Ojä.

¹⁷ Nu ra Jesús büya bi deca n'da baso ra vino ne bi un ra jamadi Ojä, ne bi 'yemp'ü yú xädi büya:

—Dami comhbü na po na ra baso, gui sihu. ¹⁸ Nguetho dí xi ahü, hin ga sigä mahön'a asta gue'bu go da zön ra pa di manda ua rá ts'edi Ojä xun ho.

¹⁹ Ne nubüya, bi hyac ra hme ne nu'bu mi gua'a bi un ra jamadi Ojä büya, bi xeni ne bi darpa ü yú xädi, bi 'yēna:

—Nuna ra hme na, ma ngoc'yēigä na, ga ungä nanguē ahü. Ne n'dandj ngu n'dandj 'bu guí sihu, guim bēnjü, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁰ Ne nu'bu mi guadi bin sihme ü, nu ra Jesús bi dec'a ra baso ra vino ne bi un'dü yú xädi ne bi 'yemp'ü:

—Nuna, ran hoqui ma'da'yo, guehna nam böni ma jigä ngue bi hoc'a ra 'da'yo'yu bi 'yot'ahü Ojä na, bi 'yēna.

²¹ Pe dí huhmbü ua n'da di dägä.

²² Ne nugä, ngue dán jä'igä ua ja ra ximhäi, da thogä, ngue gue'a bi zänd Ojä, pe í huēhi maha a di dägä, bi 'yēn'a ra Jesús.

²³ Nu yú xädi, 'bex bin 'yänzehe to'o di dä'a ra Jesús.

Ra Jesús bi ma to'o dim 'bet'o

²⁴ Ne man'da ran junt'i bi 'yot'ü yú xädi ngue to'o dim 'bet'o nanguesē ü. ²⁵ Pe nu ra Jesús bi 'yemp'ü:

—Nuua ja ra häi, nu yu ts'ut'abi ne'ü i ja yú ts'edi, xun hēi i örpa yu jä'i 'bu di manda ü, i øt'e yú 'yēhe ü, ne i t'ēmbi xun ho a i øt'e. ²⁶ Pe nu ahü, hin gan jahü bu. Nu'a to'o dim 'bet'o, da 'yot'e dim 'bejua thofo. Ne nu'a to'o din ngarpi, da 'yot'e din 'yēhe thofo a. ²⁷ Nu yu hmu 'bucua ja ra häi, hin dim pe'ü, pe gue i tøm'i da mbep'ü yú 'yēhe, pe nugä madague dí m hmugä, pe dí øt'ä ngue ni 'yēhegahü, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁸ Ne man'da bi xifi, bi 'yēna:

—Pε nu'ah_u, dán hy_umhb_u 'b_u má nugá y_un _unbi ua ja ra ximhái. ²⁹ Janangue ga 'da'a nin t'ɛdih_u, tengutho bi 'dacá ma Ta. ³⁰ Nε nu'bu_u bi z_on ra pa ga øt' ran ts'ut'abi, 'darp_u dan johyah_u, nε gui comhb_u ma ts'edi gui ju_unba_u ma mi'israelh_u, dyá judíoh_u, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús i pɛdi 'be'a da 'yøt'a ra Pedro

³¹ Nε bi t'ɛmp'a ra Pedro:

—Ma z_u Pedro, nu'a ra z_ithu bi 'yäh ran t'ɛdi ngue da zä'a ni mb_uih_u, in nde ah_u gan 'uɛxth_u tengu'b_u i 'uɛxt ran d_uhi yá häi ra trigo. ³² Pε nugá, ya dá äp ma Ta him má zä gui pumbɛni ni t'ɛc'yɛih_u. Nε nu'bu_u gán 'yomfɛni ts'ɛ, gui 'yɛc'yɛi x_un ho mahøn'a, nε gui zɛrpa yá mb_ui ni mi'yɛc'yɛih_u, bi 'yɛmbi.

³³ Nε nu'a ra Pedro bi d_uh p_uya:

—Nugá, ga tɛn'na i madague dan ofádiui ogue ga tuui, bi 'yɛna.

³⁴ Bi d_u'a ra Jesús b_uya:

—Gra Pedro, dí xi'i, nu'bu_u hin ní mbah ra øni, ná hyund_i xquí cøngui, bi t'ɛmp'a ra Pedro.

Ra Jesús bi ma mi ts'utho da nu ran _unbi

³⁵ Xø bi 'yɛmp'ɛ yá xädi b_uya:

—Nu'bu_u ra mb_udi dá pɛn'nah_u b_u gá mamhb_u ran ho ma'da'yo, nε hin te gá hyäxh_u. 'Be'a gá 'yøth_u, ha bin ja 'be'a gätho gá hyomhb_u, uague hin'na.

Nε gätho yá xädi bi 'yɛna:

—Hin te dá 'bɛhmbe.

³⁶ Pε nuya n'dan'yo gui 'yøth_u, gui tux ni buxah_u, nε gui hyäx ni mbɛtih_u. Nε nu'bu_u hin'y_u ni espadah_u, gui pä ni pahnih_u gui tämh_u n'da. ³⁷ Nguetho i jatho din jagá tengu i mam bu ja rá hman Oj_u, i ɛm b_u: “Y_u ja'i da 'yɛmbi ra ts'om'bäi a,” i ɛm b_u ja rá hman Oj_u nanguecä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁸ Nε nu'ɛ yá xädi bi 'yɛmbi:

—Gra Hmu, i jaje yoho y_u espada, bi 'yɛn'ɛ.

—Dí gua'ɛ, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Jesús in yqui Oj_u bu ja ra nyuni Olivos

³⁹ Nu'a ra Jesús b_uya, bi bøm b_u ja ra cuarto mi sihmɛ _u, bi mba b_u ra nyuni Olivos, bi mbähä yá xädi. ⁴⁰ Nε nu'bu_u mi zøm b_u, nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'yäf_u rá ts'edi Oj_u gue da zä gui hyäth_u yán ts'äte ra z_ithu, bi 'yɛmbi.

⁴¹ Nε nu'a ra Jesús bi 'ue'i ts'ɛ b_u mí 'bäh yá xädi, nε bin danyahmu, bin y_uqui Oj_u. ⁴² Nε bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, nu'bu_u ni pähä, dami japi ngue hin ga sigä a ra mbohi gá sänni ga sigä, pɛ hin dín nde ma pähäzɛhɛ pɛ go ni pähä dín nde ga øt'ä, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴³ 'Bex bi nɛqui b_u n'da rá m 'bɛhni Oj_u mahɛts'i ngue bá hanba a í zɛrpa rá mb_ui. ⁴⁴ Pε nu'a ra Jesús ɛmmɛ bi du rá mb_ui, nε man'da nts'edi bin y_uqui Oj_u. Xøgue ra ji a rá xänthe mi täp_u häi.

⁴⁵ Nε bi ndants'a ra Jesús b_uya, bi mba b_u 'b_uh yá xädi. Pε nu'ɛ, gätho min äha nguetho bi güent yá ja'i _u nangue ra dumb_ui mim bɛni.

⁴⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Hanja gnán ähm_u. Dami nuhm_u, gan yä_u Oj_u janangue'a da zä gui tähm_u rán ts'äte ra z_ithu, bi 'yɛmbi.

Bi fent'a ra Jesús

⁴⁷ Nε nu'bu_u min yä_u yá xädi, 'bex bá ɛp_u n'da nets'i y_u ja'i, nε bá 'bet'o ra Judas, gue'a n'da rá xädi ra Jesús. Nε nu'a bi zøm b_u 'b_uh ra Jesús nε bi z_uspa rá 'yogu 'b_u mi zɛngua. ⁴⁸ Pε nu'a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Grá Judas, ha ran ts'ɛ'ts'i guí däg_ui, nugá ngue dán ja'igä ua ja ra ximhái, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁹ Nε nu'ɛ mi'da yá xädi 'b_u mi nu 'be'a bin ja, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha ga japähe ma espadahe, ɛn'ɯ.

⁵⁰ Pɛ him bi dɔ'mi 'bɛ'a da si'a n'da ɯ, 'bex bi zɛcua rān 'yɛizagu rá 'yɛhe ra ngurpa mbäjä. ⁵¹ Pɛ nu'a ra Jesús 'bex bi hɛcua yá xädi:

—O guí ɔthɯ a, bi 'yɛmbi.

Nɛ 'bex bi hocua mahɔn'a a rá zagu a rān 'yohɯ. ⁵² Nɛ nu'a ra Jesús 'bex bin yáɯɯ yɯ já'i ngue bá ɛhe da zits'i. Min 'yohɯ yɯ ngurpa mbäjä nɛ yɯ ngurpa mbädi bɯ ja ra dānijā, nɛ mi'da yá ngurpi yɯ judío. Nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha drá bɛgä ngue guá hāɯɯ ni espadahɯ nɛ ni zahɯ ngue gui sixcahɯ, bi 'yɛna. ⁵³ Hanja hin gá bentcahɯ bɯ ja ra dānijā, nɛ zānt'a min xānbategā bɯ. Pɛ nuya bi zɔn ra ora din ja a bi zānd Ojā nɛ n'da ora thoho gui tajɯ, nɛ'a ra dāmants'o n'da ora thoho da dāqui, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Ra Pedro bi gɔn'a ra Jesús

⁵⁴ 'Bex bi fɛnt'a ra Jesús nɛ bi ts'ixpɯ ja rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu'a ra Pedro bi dɛnni a na 'bejua thoho. ⁵⁵ Nɛ mi zɔ bɯ n'da ra sibi bɯ mbo rá mbät'ti rá ngu ra hmumbäjä. Nɛ nu ra Pedro madin tāspihɯ bɯ yɯ já'i. ⁵⁶ Nɛ mi 'bāpɯ n'da ra hmute ngue ra 'yɛhe bɯ. Nɛ nu'bɯ mi nu'a ra Pedro, bi 'yɛna:

—Nuna rān 'yohɯ hucua, min 'yohɯ ra Jesús.

⁵⁷ Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni, nɛ bi 'yɛna:

—Nu'i grá xisu, xɔgue hin dí pācā to'o a guí ma, bi 'yɛna.

⁵⁸ Nu'bɯ mi tho n'da zɯ t'ɯ ora, n'da rān 'yohɯ bi nu'a ra Pedro nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Nu'i grān 'yohɯ, gue'e gmin 'yohɯ ra Jesús.

Pɛ nu'a ra Pedro bin cɔni:

—Hinga guecā, bi 'yɛna.

⁵⁹ Nɛ nu'bɯ mi thoh man'da ora, xɔ man'da rān 'yohɯ bi 'yɛmbi:

—Nugā, dí pācā na rān 'yohɯ. Guehna n'da rá xädi ra Jesús.

Nɛhna ra mɛngu Galilea na, bi 'yɛna.

⁶⁰ Pɛ nu'a ra Pedro bi dāti:

—Nu'i grān 'yohɯ, hin dí pācā 'bɛ'a guím ma, bi 'yɛna.

Nɛ 'bex bi mbah ra ɔni bɯya. ⁶¹ Nu'a ra Jesús 'bex bin yɛgui nɛ bi hyant'a ra Pedro. 'Bex bi bɛn'a ra Pedro xí xi'a rá Hmu, ngue bi 'yɛmbi: “Dí pācā nu'bɯ hin ná mbah ra ɔni, hyundí xquí cɔngui,” ngue xí 'yɛmbi. ⁶² Nɛ nu'a ra Pedro bɯya, bi mba bɯ thi nɛ bin zoni, bi bɛnman'ɯ 'bɛ'a bi 'yɔt'e.

Ra Jesús bi t'ɯspi

⁶³ Nɛ nu'ɯ yɛn 'yohɯ mi fā'a ra Jesús, bin ɯspate tho'ɯ. ⁶⁴ Nɛ bi gorpa rá dā ra Jesús, nɛ bi mbɛmp' pɯya, nɛ bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Grá pɔngahyā, xije to'o bi mbɛp'a'i, bi 'yɛmbi.

⁶⁵ Nɛ ɛmmɛ xɯn ngu rān ts'o bi xi'a ra Jesús.

Ra Jesús bi juqɯba yá ngurpi yɯ judío

⁶⁶ Nɛ nu'bɯ mi hyax pɯya, bim peti bɯ yɯ dāc'yɛi, nɛ yɯ ngurpa mbäjä, nɛ yɯ xānbate nijā. Nɛ nu'ɯ bi zixpɯ madím peti gātho yá ngurpi yɯ judío, ngue di juqɯba ra Jesús. Nɛ bi 'yɛmp'a:

⁶⁷ —Dami xije ya, ha majuāni gue'e grá Cristo, rá Thahni i Ojā.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dāti:

—Madague'a ga xi ahɯ, hin gui 'yɛc'yɛigahɯ. ⁶⁸ Nɛ ngutho'bɯ ga ān'nahɯ n'da rān t'ānni, hin gui thāhmbɯ, bi 'yɛn'a ra Jesús. ⁶⁹ Pɛ nuya, bi zɔn ra ora ga com'be rá ts'edi Ojā nuixte thoho, nugā ngue dán jā'igā ua ja ra ximhāi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁷⁰ Nɛ nu'ɯ mi hupɯ bi 'yānni:

—Ha gue'e rá Ts'unt'ɯ e Ojā 'bɯ.

Nɛ nu'a ra Jesús bi dāti:

—Gue'a guí mamhbɯ, bi 'yɛna.

⁷¹ Pɛ nu'ɯ bɯya, 'bex bi 'yɛn'ɯ:

—Hingui jatho ga homhb_u mi'da y_u testigo, nguetho ya bin juanzeh_e, ne dá øhmb_u a bi ma, bi 'y_en'ü.

23

Ra Pilato bi juq̄nba ra Jesús

¹ Janangue'a bi ndants'ü, bi zix'a ra Jesús b_u 'b_uh ra ts'ut'abi Pilato. ² Ne gätho ü bi yap'a ra Jesús. Ne bi 'y_emp'a ra Pilato:

—Nuna ran 'yoh_u i 'bäcua, emme i hät y_u ja'i, ne bi xih y_u ja'i ngue hin din jut y_u renta im man ra ts'ut'abi Roma, ne bi manse ngue gues_e ra Cristo, ra hmuts'ut'abi na, bi 'y_en'ü madí yap'a ra Jesús.

³ Ne nu'a ra Pilato b_uya, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ha majuq̄ni gue'e rá hmuts'ut'abi y_u judío.

Ra Jesús bi dätí:

—Gue'a gá ma, bi 'y_en'a ra Jesús.

⁴ Nu ra Pilato b_uya bi 'y_emb y_u ngurpa mbäjä ne y_u ja'i mi 'bäp_u:

—Xínga n'da ra ts'oqui dá t̄n_bä na ran 'yoh_u, bi 'y_ena.

⁵ Pe emme man'da nts'edi bi man'ü y_u yapate:

—Nuna ran 'yoh_u bi d_u'ma n'da ran heque nangu_e 'be'a bi xänba y_u ja'i. Gue'a bi 'yörp_u ja ra häi Galilea, ne p_u ra xequi Judea, ne nuya bi zøcua ja ra hnini Jerusalén, ngue da 'yøt'ua, bi 'y_en'ü.

Ra Herodes bi juq̄nba ra Jesús

⁶ Nu'b_u mi 'yøde 'be'a bi man y_u ja'i, nu ra Pilato bi 'yänni:

—Ha ra m_engu b_u Galilea na ran 'yoh_u 'b_u.

⁷ Ne nu'b_u mi b_uadi gue ra m_engu b_u Galilea a ra Jesús, bi manda da ts'ixp_u 'b_uh ra Herodes. Nguetho ra Herodes ra ts'ut'abi b_u ja ra häi Galilea, ne gue'a ra pa i 'b_up_u ja ra d_uhnini Jerusalén a. ⁸ Ne nu'a ra Herodes, 'b_u mi nu'a ra Jesús, bin johya, nguetho mi øde 'be'a gätho mi øt' ra Jesús, ne in nde da nu n'da ran t'øt'e nuixte. ⁹ Ne nu'a ra Herodes, x_un ngu bi 'yän

y_un t'änni, pe nu'a ra Jesús him bi 'y_urpatho ra güenda, xíngui ts'ü bi d_udi. ¹⁰ Ne hinga yatho mi 'b_uh y_u ngurpa mbäjä, ne y_u xänbate nijä, ne emme ts'edi bi mbafi, di yap'a ra Jesús. ¹¹ Pe nu'a ra Herodes ne y_u dof_ui, emme bi denthoho a ra Jesús, ne xíngui ts'ü bi numansu'a. Ne nu'ü y_u dof_ui bi het'a ra pahni tengu y_u pahni y_u hmuts'ut'abi, ne bi mb_enh mahøn'a b_u 'b_uh ra Pilato. ¹² Ne madín s_uhmi a ra Herodes a ra Pilato, pe nu ra pa a, bin amigoui b_uya.

Nu ra Pilato bi manda dí ho ra Jesús

¹³ Ne nu'a ra Pilato bi zon'd_u y_u ngurpa mbäjä ne'ü mi'da y_u ngurpi y_u judío. ¹⁴ Ne bi 'y_em_ubi:

—Guá sih_u na ran 'yoh_u 'bäcua, ne gá xij_u ra hyäte na. Pe x_un ngu y_un t'änni xtá ändä ne xínga n'da ra ts'oqui dá t̄n_bä na, bi 'y_ena. ¹⁵ Ne xínga gue'a ra Herodes bi ma xtán d̄n_ba n'da rá ts'oqui, ne bá penho ua mahøn'a. Ne hin'y_u 'be'a bi 'yøt'na ran 'yoh_u gue dí nu ran d_ute. ¹⁶ Nuya, ga manda da 'bei ne nub_uya ga thøtho, bi 'y_ena.

¹⁷ Nguetho nu ra Pilato nz_ui di thø'a n'da ra ofädi 'b_u i ja ram peti ran d_ubaxjua. ¹⁸ Pe nu y_u ja'i emme bi mbafi ne n'dat'a bi man ü:

—Dami hyo na ran 'yoh_u, ne go gui thø'a ra Barrabás, bi 'y_en'ü.

¹⁹ Ne nu'a ra Barrabás, ra hyodu a, ne mi ofädi nguetho bi parpa y_u ja'i din s_uhmb_u ra ts'ut'abi. ²⁰ Pe nu'a ra Pilato, emme min nde di thø'a ra Jesús, ne bi zäpi din y_uh_u y_u ja'i mahøn'a. ²¹ Pe nu'ü y_u ja'i emme i mbafi. Ne bi 'y_en'ü:

—Cuarp_u ja ra pont'i, bi 'y_en'ü.

²² Ne ná hyund_i b_uya, bi 'yän'na ra Pilato:

—'Be'a ní ts'oqui bi 'yøt'na ra Jesús, xínga n'da ra ts'oqui xtá t̄n_bä ngue dí nu ran d_ute, pe 'be da gua'a m'bei ga xocä b_uya, bi 'y_en'a.

23 Pɛ man'da nts'edi bi mbah yu ja'i, nɛ n'dat'a bi ma ngue di cuarpu ja ra pont'i ra Jesús. Nɛ bi dāha 'be'a min nde buya. 24 Nguetho nu'a ra Pilato bi manda da t'ot'a 'be'a go i nde yu ja'i. 25 Go bi thø'a ra Barrabás, ngue bi man yu ja'i, madague'a ín ofādi a nam parpate nɛ nɛ'a ín hodu. Pɛ nu'a ra Jesús, go bi dāp'u yu ja'i da 'yørpe tengu mim bɛni da 'yørpe.

Nu ra Jesús bin cuatpu ja ra pont'i

26 Nɛ nubuya, bi ts'ixa ra Jesús bu ndehni. Nɛ bin c'athu n'da ran 'yohu, í Simón, ra mɛngu bu ra hnini Cirene, ngue ní mba bu ja ra hnini Jerusalén. Nɛ bi fɛnt'i nɛ bin japi da duspa rá pont'i ra Jesús. 27 Nɛ n'dan nɛts'i yu ja'i bi den'na ra Jesús. Nɛ nu'u da yu xisu zom bu ní mba, i tu yú mbai 'be'a da t'ørpa ra Jesús. 28 Pɛ nu'a ra Jesús bi hyɛt'u nɛ bi 'yɛmp'u:

—Gyú zu xisuhu, ngue gyú mɛnguhu Jerusalén, o guí zomhbu ngue ga tugá, pɛ man'da go guí zomhbu nangue 'be'a guí nusɛhu, gyú mɛnguhu Jerusalén, nɛ ní t'uhnihu. 29 Nguetho da zøn ra pa xun u tho ran unbi guin nuhu. Nɛ him man guí samhbu u yu xisu him bi dɪn yú t'uhni, pɛgue guim bɛmhbu majapi u, nguetho ya njo'o yú t'uhni da nu'a ran unbi xun u tho tengu da nu ni t'uhnihu. 30 Nɛ da 'yɛn'i 'da: “Man'da xun ho 'bu xtan yøt' yu t'øhø nɛ yu nyuni xtan gogbahu, xinda gue'bu ga thoqui ga nuhu ran unbi xun u tho,” da 'yɛn i 'da. 31 Nɛ guí pəhmbu, nu'bu xun u tho ran unbi bi t'ørpa n'da ngue hin'yu rá ts'oqui, man'da xun u tho da t'ørpa u ja yú ts'oqui, bi 'yɛn'a ra Jesús 'bu mi xih yu xisu i zoni.

32 Nɛ'u yoho yan 'yohu bi ts'its'i ngue 'darpu da thohu a ra Jesús. Pɛ gátho u yoho mi ja yú ts'oqui u. 33 Nɛ gátho bi zøm bu ja n'da ra nyuni t'ɛmbi ra yaxmu. Guepu bi mba ma cuati bu ra Jesús nɛ'u yoho yan

'yohu. N'da a n'da bi guarpu ja yu pont'i. 34 Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛna:

—Ma Ta'i, dami punba a i ørcā ya yu ja'i, nguetho hingui pađi 'be'a i øt'e, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nɛ nu'u yu dofai bi 'yøt'a n'da ran taha to'o da gaxa rá pahni ra Jesús. 35 Nɛ mi hand thoho yu ja'i. Nɛ nu yú ngurpi, ɛmme bi den thoho nɛ bi 'yɛna:

—Nunhu ran 'yohu bi pø'i 'da, i sä dim pøse ya gue'bu gue'a ra Cristo rá Thahni Oja nu, bi 'yɛn'u.

36 Nɛ'u yu dofai ɛmme bi den-thoho nɛ di säti di un'na ra vino xun ju, ɛmbi da zi a ra Jesús. 37 Nɛ bi 'yɛmbi:

—Nu'bu gue'e rá Hmuts'at'abi yu judío, damim pøse 'bu, bi 'yɛn'u yu dofai.

38 Nɛ mán t'o't'i n'da ra xithe bu ja ra pont'i bu ja rá ya ra Jesús. Nɛ nt'o't'i bu: “Nuna rá Hmuts'at'abi yu judío na.”

39 Nɛ nu'a n'da ran 'yohu mi cuat rá pont'i mi 'bāpu nán ja rá hyo ra Jesús, bin sante thoho. Nɛ bi 'yɛna:

—Nu'bu majuañi gue'e grá Cristo, hanja hin gám pøse, necā'be xquí pøc'be, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

40 Pɛ nu'a man'da ran 'yohu mi cuarpu buya, bi hecpa a bin sante nɛ bi 'yɛmbi:

—Ha xingui ts'u guí su Oja, nɛ 'dat'a man unbihu, bi 'yɛna. 41 Pɛ nugüi, ran dāte rán säui a dá øt'ui. Pɛ nuna ra Jesús, xingui ts'u ran ts'o bi 'yøt'na, bi 'yɛmbi.

42 Pɛ nubuya, bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Dami bɛnc 'bu bin ja ni ts'edi ngue guí manda ua, bi 'yɛna.

43 Nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Majuañi dí xi'a'i, ga sømmi nám pa ya bu mahɛts'i, bi 'yɛmbi.

Bi du ra Jesús

44 Pɛ nu'bu huxyadi, bim 'bexui gátho ra ximhái, asta gue'bu hyunde. 45 Nɛ nu'bu mim 'bexui, bin xɛngui nde ra 'bøt'e i ndam bu

mbo ra dānija. ⁴⁶ Nε nu'a ra Jesús nts'edi bi mbafi, nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí dā'a ma te ya, bi 'yεna.

Nε 'bex bi du baya.

⁴⁷ Nε nu ra hmodofai mi 'bāpυ, 'bυ mi nu 'be'a bin ja, bi 'yεspa Oja, nε bi 'yεnse:

—Majuani nunυ ran 'yohυ hin te mi ja ra ts'oqui, bi 'yεna.

⁴⁸ Nε gātho na ngu yυ ja'i 'bāpυ ngue yυ nute, 'bυ mi nu 'be'a bin ja, 'bex bi mba yá ngu, bi bεndumbai nε bi hyonya thoho. ⁴⁹ Pε nu'υ yú amigo ra Jesús n'danni ts'υ mi 'bāi. Nε'υ 'da yυ xisu mi ten'na ra Jesús 'bυ mambá nεxpυ ja ra hāi Galilea, gātho bi nu 'be'a bi t'ōpa ra Jesús.

Bi t'ā'a ra Jesús

⁵⁰⁻⁵¹ Nε mi 'bυ'a n'da ran 'yohυ, í José, ra mengu bυ ra hnini Arimatea, n'da rá hnini yυ judío bυ ra xεqui Judea. Nu'a, ra hoc'ja'i a, nε mi hnumansu. Nε mi tōm' ra pa di manda ua rá ts'edi Oja. N'da rá ngurpi yυ judío a, pε hinga 'da'ingu bi bεmhbu υ bi juamba ra Jesús. ⁵² Nε nu'a ra José bi mba bυ bí 'bυh ra Pilato nε bi 'yāp rá ngōc'yei ra Jesús ngue da 'yāgui. ⁵³ Nε bi tong bυ ja ra pont'i a ra Jesús. Nε bi mbantpa rá ja'i ra Jesús n'da ra hoc'bō't'e xun ho, nε bi gārpυ ja n'da ra hyādo xinga n'dandí bi 'yo n'da ra du. ⁵⁴ Nε nu'bu mi 'yāgui, gue'a ra pa din sā yυ ja'i ngue da nu ra pa ran sāya.

⁵⁵ Nε nu'υ yυ xisu, mi ten'na ra Jesús 'bυ xí nεxpυ ja ra hāi Galilea, bi den'na ra José nε bi nu hapυ bi jāt'a ra Jesús, nε mi nu hapυ án ja rá ya. ⁵⁶ Nε nu yυ xisu bi mba baya, di hoc ra 'yεthi i yuman'u, nε ra acete da gōspa rá ja'i ra Jesús. Pε nu'bu mi mbu'a ra pa ran sāya, bin sāya tengu thoho bi mam bυ ja yún t'ēdi.

24

Bi dambēni ra Jesús bυ ja rán 'yāgui

¹ Nε t'uxuditho ra pa ndomingo, nu'υ yυ xisu bi dux ra 'yεthi bi hoqui, nε bi mba bυ ja ran 'yāgui ngue ra hyādo guerpυ mi o ra Jesús.

² Nε nu'bu mi zōm bυ, bi nu, ya xí mba njunni a ra do mi juaxpυ ja ra hyādo. ³ Nε 'bex bi yērpυ mbo, pε him bi dīm bυ rá ja'i ra Jesús. ⁴ Nε nu'bu mi 'bāpυ nε din 'yomfēni 'be'a bin ja, 'bex bim 'bāhmbυ yoho yám 'bēhni Oja, mi he yú pahni di fεxni. ⁵ Nε nu'υ yυ xisu, εmme bin su nε bi hyε't'υ yun 'yohυ. Nε bi 'yεmp'υ:

—Hanja gní hyomhbυ ua n'da ran 'yohυ i 'bui, guecua ja ran 'yāgui. ⁶ Nu'a guí homhbυ, bi ndants'a, njo'o ua a. Nde'bu guim bεmhbu a bi xi ahu 'bυ gām 'bυhmbubυ ja ra hāi Galilea. ⁷ Ngue bi ma jatho da nu ran unbi, nε da mba ma dā bυ 'bυh yυ ts'om'bāi, nε da du bυ ja ra pont'i, nε nu'bu ná hyu pa da dambēni, bi 'yεn'ahu, bi 'yεn'υ yám 'bēhni Oja.

⁸ Nε nu'υ yυ xisu bi bεm baya 'be'a xí man'a ra Jesús. ⁹ Nε bi nεxpυ ja ran 'yāgui, bi mba bυ 'bu'υ 'de'ma'da yú xādi ra Jesús nε'υ gātho mi'da, nε bi xi'υ 'be'a bin ja bυ ja ran 'yāgui. ¹⁰ Nε nu'υ yυ xisu, ra María Magdalena a n'da, nε ra Juana a man'da, nε ra María rá mbe ra Jacobo a man'da, nε'υ mi'da min 'yohυ gue'υ bi xi'υ yú xādi a ra Jesús 'be'a bi nu bυ ja ran 'yāgui. ¹¹ Pε nu'υ yú xādi, him bi 'yεc'yei 'be'a bi man yυ xisu, nε bi 'yεmbi bi bεnse 'be'a bi man'υ.

¹² Pε nu'a ra Pedro, bi mba n'dihi bυ ja ran 'yāgui nε bi nu bυ mbo. Nε bi nu mi 'bōntho bυ ra 'bō't'e má mbant'i ra Jesús. Nε bi mbeng bυ ja rá ngu baya, bi hyonya thoho 'be'a bin ja.

Ra Jesús bin 'yohυ bυ 'yu 'da yú 'yεc'yei

¹³ Nε gue'a ra pa bi mba yoho yυ 'yεc'yei bυ ja ra hnini Emaús ngue hinga yatho, hyu ora tho ná 'yo. ¹⁴ Nε i mam bυ ní mba 'be'a bin ja

b_u Jerusalén. ¹⁵ Nε gätho ná yä'u, bi z_up_u 'yu a ra Jesús nε bin 'yoh_u. ¹⁶ Nε nu'u bi nu a, pε him bi badi to'o a. ¹⁷ Nε nu'a ra Jesús bi 'yän'da:

—'Be'a guí mammi.

Nε nu'u yoho bim 'bäp_u b_uya, nε εmme tu yú mbai.

¹⁸ Nε nu'a n'da í Cleofas bi dāti, bi 'yēna:

—Masque hōn'a zεhε hin guí pađi 'be'a bin ja b_u Jerusalén y_u pa í ja b_uya, bi 'yēmbi.

¹⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yānni:

—'Be'a bin ja b_u.

Nε bi xih p_uya 'be'a bin ja, bi 'yēmbi:

—Nu ra Jesús, ra mēngu Nazaret, n'da rá pōngahyā Ojā εmme mi ja rá ts'edi, bi 'yōt' yān t'ōt'e nuixte nε bi hoc yān zāman'u. Nε bi 'yōt' ran ho b_u na nu Ojā, nε nu y_u jā'i bi numansu a. ²⁰ Nε nu'u y_u ngarpa mbājä nε mi'da ma ngarp_uhi, bi dā'a ra Jesús b_u 'b_uh ra ts'at'abi ngue da tho. Nε bi mba ma cuati b_u ja ra pont'i b_uya. ²¹ Nε nugähe, dá bεmhbe gue'a da yānj_u dyä jā'i israelgäh_u, nε xtín jase ma ts'edi zεhεh_u mahōn'a. Pε ya ná hyu pa ya bi tho. ²²⁻²³ Pε nu'u 'da y_u xisu ma mi 'yεc'yēihe, mán t'axuditho bi mba b_u ja rán 'yäg_ui, guep_u bí o ra Jesús, pε him bi dīm b_u a, nε bá peng b_u ja ra ngu bi xije 'be'a bi nu, nε bi man'u bi nu 'da yām 'behni Ojā mahęts'i, bi xifi i 'b_u'a ra Jesús. Nε εmme dadí hyonya thohe. ²⁴ Pε nu'u 'da man 'yohe, bi mba b_u ja ran 'yäg_ui nε ngutho bi man'u ngue hin'y_u b_u rá jā'i, bi 'yēn'u y_u 'yεc'yēi.

²⁵ Pε nub_uya, nu'a ra Jesús bi xi'u min 'yoh_u:

—Nu'au, guí 'yāmbaiui nε xingui ts'u guí εhya guí 'yεc'yēiui 'be'a gätho bi man yú pōngahyā Ojā. ²⁶ Nguetho gätho u bi ma jatho da nu ran anbi ra Cristo, gue'b_u go bi gonhui rá ts'edi Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

²⁷ Nε nub_uya, bi xi'u 'be'a gätho bi man y_u pōngahyā ngue din ja, nε 'be'a nam bōn'a nt'o't'i b_u. Bi d_u'mi b_u rá mbadi rá sōcuā ra Moisés nε bi xifi gätho u mi'da yú sōcuā Ojā.

²⁸ Nε nu'b_u mi ts'atho da zōm b_u ní mba, nu ra Jesús bi 'yōt'e teng_u 'b_u da thogui. ²⁹ Pε nu'u yoho min 'yoh_u bi zāmmi din oxh_u b_u, nguetho bin de. Nε nu'a ra Jesús b_uya, bi gohmb_u b_u u.

³⁰ Nε nu'b_u min sihmeh_u, nu ra Jesús bi hyāc ra hme, nε bi un ra jamadi Ojā, bi xeni, bi un'd_u mi 'b_up_u b_uya. ³¹ 'Bexgue 'dahmantho bi badi to'o a ra Jesús teng_u'b_u ja bin zō yú dā. Pε nu'a ra Jesús 'bexque bim 'bεtho b_u, him bi nu hap_u í mba. ³² Nε nu'u yoho bin yāse u, bi 'yēn'u:

—Pε hanja hin dá pāhmi 'b_u mán c'ath_u b_u ja ra 'yu. Ha him bin johya ma mbaiui 'b_u mí xicui 'be'a nam bōn'a rām hma Ojā, bin 'yεmzεhε u.

³³ 'Bex bi ndants'i, bi mbeng b_u Jerusalén, nε bi dīm b_u u 'dε'ma'da ngue madím petih_u mi'da y_u jā'i. ³⁴ Nε εmme madí johya u, nε i ma ngue bi ndants'i mahōn'a ra Hmu nε bin yāi ra Pedro. ³⁵ Pε nu'u bi zōhō ngue min 'yoh_u ra Jesús b_u'y_u, bi xi'u mi'da 'be'a bi 'yōrp_u 'yu. Nε bi xi'u ngue gue'a í bā'a ngue bi xen ra hme ra Jesús.

Ra Jesús bin 'yuse b_u 'b_uh yú xādi

³⁶ Nε nu'b_u gätho na yä'u y_u xādi, ya xí 'bäp_u ra Jesús 'b_u mi nu. Nε bi zεngua u, bi 'yēmbi:

—Gan johyah_u.

³⁷ Nε εmme bin su, bi bēni gue i nu n'da ran dāhi, ngue him majuāni. ³⁸ Pε nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Hanja ngue in jab_u nin 'yomfēnih_u, nε hingui sä guí 'yεc'yēigah_u. ³⁹ Dami hyεtcah_u, nε guin nuh_u ma 'yε nε ma gua, nε guí nuh_u ngue gueczehεgā. Dami thāqui, janangue da zā guí pāhmb_u ngue i ja a ma ngōc'yēi. Pε nu'a n'da ran dāhi teng_u guím bεmh_u,

hinguin 'youi rá ngøc'yei a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁰ Nɛ nubɥya, bi 'yut'u yá 'yɛ nɛ yá gua. ⁴¹ Pɛ guexta'a him 'bexque bi 'yɛc'yei nguetho bi hyonya thoho, nɛ xín di johya ɥ. Nu ra Jesús bɥya, bi 'yápi 'bɛ'a da zi. ⁴² 'Bex bi un'na n'da xɛqui ra huɔ. ⁴³ Bi hyám bɥya nɛ bi za, nɛ gátho yɥ já'i mi 'bɥpɥ bi nu. ⁴⁴ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Nuya bin ja 'bɛ'a gátho dá xi ahɥ 'bɥ mám 'bɥhmbɥ. Ya dá xi ahɥ gue din ja a nt'o't'i bɥ ja yún t'ɛdi ra Moisés, nɛpɥ ja yá sɔcuɔ yɥ pøngahyɔ, nɛ'a nt'o't'i bɥ ja yɥ thuhu, yɥ salmo, nɛ ya bin ja, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴⁵ Nu ra Jesús bɥya, bi xocpa yún 'yomfɛni ngue da zá da bɔ'ɥ 'bɛ'a nam bøn'a ráɥ Hman Ojɔ. ⁴⁶ Nɛ bi 'yɛmp'ɥ:

—Nt'o't'i bɥ ja ráɥ Hman Ojɔ gue da nu ran ɯnbi ra Cristo, nɛ da tho, nɛ ná hyu pa da dɔmbɛni. ⁴⁷ Nɛ nt'o't'i bɥ ngue dí mbɥpɥ Jerusalén da hman ran ho ma'da'yo, nɛ gátho ná ngɯni ra ximhái, nɛ da sih yɥ já'i di páh yún 'yomfɛni nɛ da mba ma punbi yá ts'oqui, ngue nangue rá thuhu ra Cristo. ⁴⁸ Nu ahɥ, sá guim mamhbɥ majuɔni ran ho ma'da'yo, nguetho gá nuhɥ 'bɛ'a gátho bin ja. ⁴⁹ Nɛ gua pɛn 'nahɥ rá Hogandɔhi Ojɔ bi mam ma Ta di 'da ahɥ. Pɛ jatho gui tømhbɥ ua Jerusalén, gue'bɥ go bá ɛh mahɛts'i rá ts'edi gan 'yohɥ, bi 'yɛn'a ra Jesús, bi 'yɛm'bɥ min yɔhɥ yá xádi.

Bi ndex mahɛts'i ra Jesús

⁵⁰ Nu'bɥ mi gua'a bi man ra Jesús, bi zixɥ yá xádi bɥ ja ra 'yu ní mba bɥ Betania, nɛ guɛpɥ bi 'uɔ'ts' yá 'yɛ nɛ bi jɔp'ɥ bɥya. ⁵¹ Pɛ nubɥya bi zopɥ ɥ yá xádi nɛ bi ndex mahɛts'i. ⁵² Nɛ gátho ɥ mi 'bárpɥ bi 'yɛspi nɛ ɛmmɛ bin johya yá mbɥi ɥ. Nɛ bi mbeng bɥ Jerusalén bɥya. ⁵³ Nɛ gátho yɥ pa bin de bɥ ja ra dɔniɔ, mi numansu Ojɔ nɛ bi un ra jamadi Ojɔ bɥ. Nɛ hønt'a dí xi'a ya.

Xuua
Ran ho ma'da'yo bi
'yo't'a ra Xuua rá xädi
ra Jesús, ne xin rá 'bäiui
a

Nu'a ra Cristo t'ëmbi ram Hma

¹ Nu'a ra Cristo tengu'bu ram hma nguetho di jaju ga pãhmbu Oja a. Ne ya xmi 'bu 'bu hin te mi ja ra ximhäi, ne i 'bãhmi Oja a, ne nu'a Oja a. ² Ne gue'a mi 'bãhmi Oja 'bu rá mbudi thoho. ³ Gätho bi 'yot'e 'be'a i ja. Nu'bu hin xtá 'yot'a, hin te di ja 'bu. ⁴ I jase rá te, ne gue'a ní ja yá te u yu ja'i, ngue di 'yomfënip yá mbui u. ⁵ Janangue'a nu'a tengu ran nequi di yorpü ja ra 'bexui. Pe nu'a ra 'bexui hin da zä di huët'a ran nequi.

⁶ Nu Oja bi huahna n'da ran 'yohu gue'a ra Xuua Nxixyã a. ⁷ Nu'a ra Xuua Nxixyã bi thahni da ma nangue'a ran nequi majuañi, ndepe gätho da 'yëc'yëi ran nequi yu ja'i, nangue'a bi man'a ra Xuua. ⁸ Pe nu'a ra Xuua Nxixyã hinga gue'a ran nequi a, pe bi ma nangue'a ran nequi. ⁹ Nu'a ran nequi majuañi, bá ëcua ja ra ximhäi, ndepe gätho din ja ran nequi yá mbui yu ja'i.

¹⁰ Nu'a ran nequi majuañi bi 'yot' ra ximhäi, ne bim 'bucua, pe nu yu ja'i ua ja ra ximhäi him bi bãdi gue gue'a. ¹¹ Í zøcua dí 'bãhmbë ngue ma mengugähe a. Pe xun ngu u him bi 'yømanho a. ¹² Pe gätho to'o bi zim bu mbo yá mbui a ra Cristo, ne bi 'yëc'yëi gue yá yante a, gue'a í zä bi xand mahøn'a Oja u ngue bi 'yot'e yá t'uhni zehë u. ¹³ Pe nu'bu bi xand mahøn'a Oja n'da, hinguin ja tengu'bu xum 'bu a n'da ra 'uere, ngue bi ndese yu ja'i ne nangue yá ja'i zehë, pe bim 'bui mahøn'a nangue Oja.

¹⁴ Ne nu'a tengu'bu ram hma bin ja'i a, ne mi 'bãhmbë a. Ne dá nuhe rá nuixte nguetho rá 'dats'unt'u Oja a, hin hapu i se a rá mate, ne gätho majuañi bi ma. ¹⁵ Nu'a ra Xuua Nxixyã bim pøngahyã nangue'a. Ne ts'edi bi ma bi 'yëna:

—Nuna guehna dá mangä 'bu má xi ahü, m'bejua ba ëhe, pe man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bu 'bu rá mbudi thoho, ne hin'na gä, mí ëngä, bi 'yën'a ra Xuua Nxixyã.

¹⁶ Ne gätho gahu dyu 'yëc'yëihü, dá hãmhbu rá mate xun ndoho, ne thocua thoho di 'dajü man'da rá mate. ¹⁷ Nu ra Moisés bi xãngahü yán t'ëdi Oja. Pe nu ra Jesucristo bi 'dajü rá mate ngue majuañi dí zingdahü Oja a. ¹⁸ Njo'o n'da ra ja'i da zä da nu Oja ngue xtám bãse, hinda hont'a rá 'dats'unt'u dim pãseui a rá Ta, ne gue'a bi jaju dá pãhmbu a.

Ra Xuua Nxixyã bi ma to'o a

¹⁹ Nu'u ma ngurpihe dyu judiohe dyu israelhe ngue mi 'bãpü ja ra dãhnini Jerusalén, bi mba u 'da yu mbäjä ne'u 'da yám fãts'ihü, bi zøm bu 'bãh ra Xuua Nxixyã da 'yänni to'o a. ²⁰ Ne nu'a bin juãmi, him bin cøni, ne bi 'yëna:

—Hinga guecä dra Cristo gue xü huand Oja, bi 'yën'a.

²¹ Ne bi t'änni mahøn'a:

—To'o e, ha gue'e gra Elías.

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yën'a.

—Ha gue'e gra pøngahyã bi man ra Moisés gue ba ëhe.

Ne bi ðati:

—Hin'na, bi 'yëntho.

²² Ne bi t'änni mahøn'a:

—To'o e. Xije. Nu'bu gui xije ne da zä ga xihmbë u bá pøngähe baya.

²³ Ne bi ða'a ra Xuua Nxixyã baya:

—Nugä guecä bi man ra pøngahyã Isaiás 'bu mi ma: “Dim 'bu a n'da dim 'bãpü ma'ueni ra hnini, ne ts'edi da ma di hoc yá mbui yu ja'i gue da 'yømanho ra Hmu 'bu bi

zøhø,” bi 'yɛn'a ra Isaías, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁴ Nɛ nu'u bi zøm bɥ, yúm 'behni yɥ fariseo ɥ. ²⁵ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Xuua:

—Hanja gní 'yøt' ran xixyá 'bɥ hinga gue'e grá Cristo, xínga gue'e grá Elías, xínga gue'e man'da ra pøngahyá bi man ra Moisés.

²⁶ Nu'a ra Xuua bɥya bi dæt'ɥ, bi 'yɛna:

—Nugä, ra dehe thoho ná xixyába yɥ ja'i, pɛgue i 'bä inde n'da ran 'yohɥ ua dí 'bähmbɥ, ngue hin guí pähmbɥ 'be'a di 'yɛt'ui a. ²⁷ Nuna guehna dá mangä ngue m'bejua di dæmp' rá 'befi, pɛ man'da nuixte xinda guecä, janangue'a hin dí sæcä tengu a, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixyá.

²⁸ Nɛ guehya gätho yæn t'änni bi hmam bɥ ja ra xɛqui Betábara, n'danguadi ra dæthe Jordán, guerpɥ bi 'yøt' ran xixyá ra Xuua.

Tengu ra t'ude'yo ra Cristo

²⁹ Nu'bɥ mi hyats'i, nu ra Xuua Nxixyá bi nu ba ɛpɥ ra Jesús, nɛ bi 'yɛmp'ɥ mí 'bähmbɥ bɥ:

—Dami hyanthɥ ya, tengu'bɥ ra t'ude'yo, nguetho bi zänba Ojá dim 'bøts'e zehɛ, gue di hocpa yú ts'oqui yɥ ja'i 'bɥcua ja ra ximhäi. ³⁰ Nunɥ guehnɥ mí m mangä nɥ 'bɥ má ɛngä: “Ba ɛ a n'da ran 'yohɥ m'bejua, nu'a man'da nuixte xinda guecä, nguetho ya xmi 'bɥ 'bɥ rá mbɥdi thoho, nɛ hin'nagä.” ³¹ Nɛ nugä him mí pæcä to'o a t'ɛmbi ra Cristo. Pɛ bi siqui ga xixyá ahɥ nanguue ra dehe, ngue gui pähmbɥ to'o a ni yantehɥ, ma mi israel ahɥ, bi 'yɛna.

³² Nɛ bi ma majuani ra Xuua Nxixyá, bi 'yɛna:

—Dá nugä rá Hogandähi Ojá bá çah mahɛts'i, tengu n'da ra t'azɥ, nɛ bi gohmi ra Jesús 'bɥ má ørpa ran xixyá. ³³ Ja dá pæcä bɥya ngue gue'a. Nguetho nu Ojá ngue bi xiqui ga øt' ran xixyá nanguue ra dehe, nɛ bi xiqui: “Nu'bɥ guin nu ma Hogandähi da çai nɛ da gohmi

n'da ran 'yohɥ, gui pædi ngue gue'a di un ma Hogandähi yɥ ja'i,” bi 'yɛngui. ³⁴ Nɛ gue'a dá nugä a bɥya, janangue dí m mangä: “Guehna rá Ts'unt'ɥ Ojá na,” dí ɛngä, bi 'yɛn'a ra Xuua Nxixyá.

Yú mbɥdi yú xädi ra Jesús

³⁵ Xø man'dapa bɥya mí yo'be mi 'bähmbe ra Xuua Nxixyá yú xädigä'be a. ³⁶ Nu ra Xuua Nxixyá bɥya bi hyandi ngue 'yo bɥ ra Jesús, nɛ bi 'yɛnc'be:

—Dami nuui ya ra t'ude'yo ngue'a rá m 'behni Ojá, bi 'yɛna.

³⁷ Nu'bɥ má ø'be a bi ma, dá ten'be ra Jesús. ³⁸ Nɛ nu'a ra Jesús bin yɛ 'bɥ má ten'be nɛ bi 'yänga'be:

—'Be'a guí hommi, bi 'yɛnc'be.

Nɛ dá ä'n'be a:

—Rabí, nde da ma, xänbate i, hapɥ guí 'bɥi.

³⁹ Nɛ bi xic'be ra Jesús:

—Ga mbähä gua nuui bɥ dí 'bæcä.

Dá mbähmbe bɥya nɛ dá nu'be hapɥ mí 'bɥi. Nɛ man'da ora dám 'bɥ'be bɥ 'bɥ má sømhbe bɥ, nguetho mbe goho nde 'bɥ má sømhbe bɥ.

⁴⁰ Nɛ nu'a man'da gue min 'yohe 'bɥ mi xic'be ra Xuua Nxixyá ga ten'be ra Jesús, ra Andrés a, rán 'yohɥ ra Simón Pedro. ⁴¹ Nuna ra Andrés 'bex bi mba bá xi a rán 'yohɥ.

—Ya dá tùm'be ra Mesías, bi 'yɛna. Nu'a nde da ma rá Thahni Ojá a, ngue gue'a ra Cristo a.

⁴² Nɛ nu ra Andrés bɥya, bi zix'a ra Simón guerpɥ bí 'bä a ra Jesús. Nɛ nu ra Jesús 'bɥ min nu, bi 'yɛmbi:

—Nu'i gra Simón rá ts'unt'ɥ i ra Jonás. Nuya ga xi a man'da ni thuhu ga hut'a ra Cefas, n'dat'a ra Pedro gue nde da ma, ra do.

Ra Jesús bi zon'na ra Felipe nɛ ra Natanael

⁴³ Xø man'dapa mahøn'a bɥya bi bɛn a ra Jesús da mba bɥ ra häi Galilea. Nɛ nu'bɥ má mbähmbe bin tùmmi ra Felipe.

—Dami tɛngui, bi 'yɛmp'a.

⁴⁴ Nuna ra Felipe ra mɛngu bɥ Betsaida, nɛ ra Andrés, nɛ ra Pedro. ⁴⁵ Nɛ nu'bɥ mi mba ra Felipe nɛ bi dɪn'a ra Natanael, bi 'yɛmbi:

—Ya dá tɪngähe a gue mi hmam bɥ ja rá sɔcuə ra Moisés, nɛpɥ ja yá sɔcuə yá pɔngahyá Ojə mi hma, nɛ gue'a ra Jesús ra mɛngu Nazaret, rá ts'unt'ɥ ra José, bi 'yɛn'a.

⁴⁶ Nu ra Natanael bɥya bi 'yɛna:

—Hague dán zä di nɛqui n'da ra hocjə'i bɥ Nazaret.

Nu ra Felipe bɥya bi 'yɛmp'a:

—Ga mbɛ gua nuse.

⁴⁷ Nɛ nu'bɥ min nu ra Jesús gue ba ɛpɥ ra Natanael, bi 'yɛnje bɥ mi 'bähmbe:

—Dami nuhɥ nɥ ran 'yohɥ ba ɛhnɥ ya, gue rán säui njuəntho da t'ɛmbi ra israel, nguetho hingui yoho rán 'yomfɛni, bi 'yɛna.

⁴⁸ Bi 'yɛn'a ra Natanael bɥya:

—Hanja guí pədi gue hingui yoho man 'yomfɛnigä nɛ njəm'bɥ gá nugui, bi 'yɛna.

Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'bɥ hin ní zo a ra Felipe, dí pədi 'bɛ'a gnám bɛm 'bɥ gmi hupɥ ja ra za, bi 'yɛmp'a.

⁴⁹ Nu ra Natanael bɥya bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, rá Ts'unt'ɥ i Ojə, gue'e bi zän'na Ojə gam hmuts'ut'abi nanguecähe dyɥ israelhɥ, dyɥ judíoɥ.

⁵⁰ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Ha gue'a guí 'yɛc'yɛigä a dá xi i, gue'bɥ má xi i: “Dí pədi 'bɛ'a gnám bɛm 'bɥ gmi hupɥ ja ra za.” Pɛ man'da nuixte guin nu 'bɥ m'bejua xinda guehna dá xi i. ⁵¹ Nguetho majuəni dí xi i, guin nuhɥ da xoh mahɛts'i, ngue guin nuhɥ yám 'bɛhni Ojə ba cəh mahɛts'i, nɛ da zɔpɥ hapɥ gä dan 'yogä, nɛ da ndets'e, gue guecä dán jə'igä ua ja ra ximhäi, bi 'yɛn a ra Jesús.

2

N'da ran thəti bin ja bɥ Caná

¹ Nɛ nu'bɥ mí tho'a nyopa bɥya bin ja n'da ra dənts'ihmɛ 'bɥ mín thəta n'da ra ts'unt'ɥ bɥ Caná ra häi Galilea. Nɛ bi zɔm bɥ rá mbe ra Jesús, bi mbäx'ɥ bi hoc ran ts'ihmɛ. ² Nɛ ra Jesús nɛcähe yá xädigähe bi ts'oncahe bɥ ja ran ts'ihmɛ. ³ Nɛ nu'bɥ min theh ra gui'uva dá sihe, bi 'yɛn'a rá mbe ra Jesús:

—Bin the'a ra gui'uva, bi 'yɛmp'a ra Jesús.

⁴ Bi də'a ra Jesús bɥya:

—Ma mbe i, 'bɛ gám bɛnɛ 'bɛ'a ga ɔt'ä, nguetho hinga na sɔn ra ora ga ɔt'a n'da ran t'ɔt'e nuixte, bi 'yɛmp'a rá mbe.

⁵ Nɛ nu'a rá mbe ra Jesús bɥya bi xi ɥ yɥ 'yɛhɛ 'bɥpɥ:

—Hɔnt'a go 'bɛ'a da xi ahɥ ra Jesús, dami 'yɔthɥ, bi 'yɛna.

⁶ Nɛ mí hɔpɥ 'dato yɥ xaro ngue yɥ do, mbɛ goho 'däte litro i hät'ɥ. Nguetho i ja ran t'ɛdi ma mi judíohe gue i jatho din xət'yɛ. ⁷ Nɛ nu'bɥ mí zɔn ra ora bi man ra Jesús, bi xi ɥ yɥ 'yɛhɛ 'bɥpɥ:

—Dami yus'hɥ yɥ xaro nanguɛ ra dehe.

—Nɛ bi yus' pɥya. ⁸ Nɛ bi 'yɛmbi mahɔn'a:

—Dami 'yä i ts'ɥ ra dehe nɛ gui un'na ra ngərpa 'yɛhɛ, bi 'yɛna.

Nɛ bi un bɥya. ⁹ Nɛ nu'bɥ mí zä a ra ngərpa 'yɛhɛ gue xín gui'uva a ra dehe, bi zä mancəhi. Pɛ him bi bədi hapɥ bi nɛqui, pɛ nu yɥ 'yɛhɛ gue bi 'yä a ra dehe mi pə ɥ. Janangue'a nu ra ngərpa 'yɛhɛ bi ma bá ts'i a ra ts'unt'ɥ da 'yänni nanguɛ ra gui'uva, gue nu'a ra ts'unt'ɥ go din thəti.

¹⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a:

—Pɛ hanja 'bɛ bin niyə ɥ yə jə'i, gá un'na ra gui'uva xən cəhi, nɛ hinga gue'a zəi ɔt' yə jə'i a. Pɛ zəi rá mbədi thoho di un a xən cəhi bɥ ja n'da ran ts'ihmɛ, nɛ nu'bɥ bin niyə yə jə'i din t'un'na hin ɛ ho, bi 'yɛn'a ra ngərpa 'yɛhɛ. Nɛ xinga gue'a mí pə a.

11 Ne guehna rá mbúdi ran t'ót'e nuixte bi 'yót' ra Jesús bu Caná ra hái Galilea, gue bi 'yuh rá ts'edi. Ne man'da dá εc'yēihe buya yú xädigähe a.

12 M'bejua buya dá mbähmbe ra Jesús bu ra hnini Capernaum, ne rá mbe ne yün 'yohu. Pe hinga nya'a dám 'bühmbe bu.

Ra Jesús bi mbaxt'a ra dānijā

13 Dá mbähmbe ra Jesús bu Jerusalén 'bu ma guepu dá dāt' ra pa mahøn'a ran dābaxjua gue 'bu mi hyo ra t'udε'yo bu Egipto mam bombōtahe. 14 Ne nu'bu mí yurpu mbo má mbä't'i ra dānijā, bi nu ngue 'burpu yu mbändāni ne yu mbädε'yo ne yu mbäts'āha mim pä bu. Ne mí 'burpu u yam pämbeti öt' yú 'befi bu. 15 Ne bi 'yót'a n'da ram fei gue ra xāhi gue í dex'u yu mbä. Ne gätho bi hyøn a thi yu mbä ne yün dāni ne yú de'yo. Ne bi 'uēnba yú mbeti yam pämbeti, bi ndønba yú mēxa. 16 Ne bi t'ēmp' u yu mbäts'āha:

—Ní mbähä, dami six ni dojahu. Hingui sä gui 'yøthū ra nguntāi ua rá ngu ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

17 Ne 'bex dá bēmhbe a mán t'o't'i ja rá t'ohni Ojā: “Éna da guah ma mbūi nangue ra dumbūi 'bu má nu a ni ngu, nguetho εmmε dín ndepe xtán hotho bu,” bi 'yēmp a rá Ta ra Cristo, bi 'yēn rá t'ohni.

18 Nu' u ma ngurpihe dyu judíohe bi 'yän buya, ne bi 'yēmbi:

—'Be'a ní hmēpya gui 'yurcahe ya, n'dahma da zā ga pāhmbe 'bu i ja nin t'ēdi gui 'yót'a gá 'yót' ya, gue gá hyøn a thi yu mbä, bi 'yēn'u.

19 Nu ra Jesús bi dāt'u:

—Ga xi ahū ra hmēpya gá 'yāju. Nu'bu gui xothū ra nijā ua, ne hyupa thoho dá hōh mahøn'a, bi 'yēmp'u.

20 Bi 'yēn'u ma ngurpihe buya:

—Pe yote ma 'dato njeya án guahna ra nijā, ne gui éna, nhyupa thoho gdí hyøh mahøn'a, bi 'yēn'u.

21 Pe nu'a ra nijā bi man a ra Jesús, bi ma nangue rá ngoc'yēi zēhe. 22 Nu'bu mí zøn ra ora bi du ne bi dāmbēni, 'bexgue dá bēmhbe 'be'a xí man'a, ne man'da dá pāhmbe majuāni a bi man rá t'ohni Ojā ne yām hman ra Jesús.

Gätho i pāse ra Jesús

23 Ne nu'bu mām 'bühmbe bu Jerusalén, gue' u yu pa ran dābaxjua, xun ngu éna bi 'yēc'yēi ra Jesús 'bu mín nu yün t'ót'e nuixte bi 'yørpu. 24 Pe nu'a ra Jesús hinga gätho bi xi u 'be'a mí m bēni, nguetho bi bādi 'be'a di ja yú mbūi gätho yu jā'i, bi bādi hin da 'yōmanho u. 25 Ne hinga hnehi tho da sih ra Jesús 'be'a im bēn yu jā'i nguetho ya i pä a ra Jesús 'be'a di ja yú mbūi.

3

Bin yqui ra Jesús a ra Nicodemo

1 Mí 'bu a n'da ran 'yohu, n'da ra fariseo, gue' u min éhya da 'yót' yän t'ēdi Ojā, í Nicodemo a. Nu'a n'da rá ngurpi ma mijudíohe. 2 N'da ra xui bi zøm bu 'būh ra Jesús, ne bi 'yēmbi:

—Xänbate i, dí pāhmbe Ojā bi zän'ni i gui xāngahe, nguetho hin xtán zā xquí 'yót' yün t'ót'e nuixte 'bu hin di zε a Ojā, bi 'yēna.

3 Nu ra Jesús bi dādi, bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, nu'a hin dim 'būi ma'da'yo, hin da zā da yurpu di manda Ojā, bi 'yēmbi.

4 Nu ra Nicodemo bi 'yēm buya:

—Hague dán zā dim 'būi ma'da'yo n'da gue'bu xun dāc'yēi n'da. Ha da zā da yut' mahøn'a bu ja rá mbūi rá mbe ne dim 'būi mahøn'a.

5 Nu'a ra Jesús bi 'yēmp'a:

—Majuāni dí xi a i, gue nu'a to'o him bim 'būi ma'da'yo nangue ra dehe ne rá Hogandāhi Ojā, hin da zā da yurpu di manda Ojā.

6 Nguetho nu'bu din xānd yu jā'i, xø yu jā'itho yú t'uhni, pe nu' u di xānd rá Hogandāhi Ojā, gue' u i ja rá te Ojā bu ja yú mbūi u. 7 Janangue'a o

gadi hyonya thoho a dí xi a i, jatho gam 'bɛi ma'da'yo. ⁸ Nɛ tengu ran dahi i 'yo hɔnbɛ go hapɛ in nde, nɛ guí øde di hi, pɛ hin guí pɛdi hapɛ ní 'yɛɛ o hapɛ ní mba. Njabɛ i øt' rá Hogandahi Ojɔ 'bɛ bi xɔnd mahɔn'a n'da, hingam 'batho ha bin ja 'bɛ mí un ra 'da'yote, pɛ mfɛdi ngue i ja a, bi 'yɛn a ra Jesús.

⁹—Hín dí pɛdi 'bɛ'a nam bɔn a guí man ya, bi 'yɛn'a ra Nicodemo.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nu'i grá xɔnbate, zai guí xɔnba rɔm Hman Ojɔ ɛ ma mi israelhɛ, hanja hin guí pɛdi 'bɛ'a dí xi a i. ¹¹ Majuɔni dí xi i, dí m mangá a dí pɛcá, nɛ dí m ma majuɔni 'bɛ'a xtá nugá, pɛ hin guí hɔmhɛ mam hmangá. ¹² Dá xi'a rá 'bɛfi Ojɔ i øt' ua ja ra ximhái, pɛ hin gá 'yɛc'yɛi. Pɛ dami 'yɛc'yɛi a, janangue'a da zá ga xi i 'bɛ'a rán 'yomfɛni Ojɔ, ngue 'bɛpɛ ní nɛqui rá 'bɛfi i øt' ua.

¹³ Nɛ hɔngdá da zá ga mangá ua a, nguetho drá mɛngugá bɛ mahɛts'i nɛ bá ɛcá bɛ, guecá ngue dán ja'igá ua ja ra ximhái. Nɛ njo'o man'da ra ja'i ngue bi yɛt mahɛts'i nɛ bá pengui ngue da mangua 'bɛ'a øt' Ojɔ. ¹⁴ Nɛ tengu thoho bi 'yøt' ra Moisés, gue bi cuarpɛ magɛts'i n'da ra pozɛ nt'øt'e ra t'ɛgui, nu'bɛ mín 'yo bɛ ja ra ɛhái, ngutho jatho din jacá din cuarcá magɛts'i, guecá gue dán ja'igá ua ja ra ximhái. ¹⁵ Nɛ nu'bɛ bin jacá tengu a, nɛ hɔnt'a go to'o da 'yɛc'yɛi 'bɛ'a dá tugá bɛ, hin da nu ran ɛnbi mazai, pɛgue din ja ra 'da'yote mazai a, bi 'yɛn a ra Jesús, bi 'yɛmp'a ra Nicodemo.

Ojɔ di huɛc'ɛ 'bɛcua ja ra ximhái

¹⁶ Nguetho ɛmmɛ di huɛgahɛ Ojɔ gue dí 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhái. Janangue'a bi 'dajɛ rá 'dats'ɛnt'ɛ ngue ma yɔntɛhɛ, n'damhɛ hin da nu ran ɛnbi mazai to'o gátho di dáp rá mbɛi a, pɛgue din t'un ra 'da'yote mazai. ¹⁷ Nguetho in nde Ojɔ da yɔnjɛ guejɛ dí 'bɛhmbɛ

ua ja ra ximhái, nɛ hinguin nde di 'dajɛ rá muui ma ts'oquihɛ, nɛ gue'a bí mbɛnhua rá Ts'ɛnt'ɛ ua ja ra ximhái a.

¹⁸ Nɛ nu'a to'o di dáp rá mbɛi a rá Ts'ɛnt'ɛ Ojɔ, hin da nu a rá muui yá ts'oqui. Pɛ nu'a to'o hin di dáp rá mbɛi a, pɛ guehɛma da nu a xí ts'ɛnbi da nu nangue yá ts'oqui, nguetho hingui ɛc'yɛi a rá 'dats'ɛnt'ɛ Ojɔ. ¹⁹ Nɛ gue'a bí mbɛn Ojɔ ran nɛqui ua ja ra ximhái, gue ní nɛqui 'bɛ'a di ho yɛ ja'i. Nu'ɛ to di ho ra 'bɛxui hingui sɔm bɛ ja ran nɛqui, nguetho øt' ran ts'o. Mfɛdi xɛn ho din ɛnba ɛ. ²⁰ Nguetho gátho ɛ i øt' ran ts'o hin di ho ran nɛqui, nɛ hingui sɔm bɛ ja ran nɛqui, ngue i su hin da hnumanho 'bɛ'a øt'ɛ. ²¹ Pɛ nu yɛ ja'i i honi da 'yøt'a ran ho, i pa bɛ ja ran nɛqui, n'dahɛma da hnu gue gue'a Ojɔ di zɛ ɛ da 'yøt' ran ho.

Nu ra Xuua Nxixyɔ bi ma mahɔn'a nangue ra Jesús

²² M'bɛjua dá mbáhmbe ra Jesús dyú xádihe, dá mbáhmbe bɛ ja ra hái Judea, nɛ dám 'bɛhmbe bɛ 'da yɛ pa nɛ dá xixyɔbahe yɛ ja'i bɛ. ²³ Nɛ'a ra Xuua Nxixyɔ mí øt' ran xixyɔ bɛ Enón 'darpɛ ra xɛqui Salim, nguetho xɛn ngu yɛ mbøthe i pøpɛ, ²⁴ ngue'bɛ hin ní jot'a fádi ra Xuua Nxixyɔ.

²⁵ Bin junthɛ 'da ɛ yá mijudío hɛ yá xádi ra Xuua, gue bi bɛni man'da di muui rán xixyɔ i øt'a ra Jesús. ²⁶ Bi zɔm bɛ 'bá'a ra Xuua Nxixyɔ ɛ yá xádi bɛya, nɛ bi 'yɛmbi:

—Xɔnbate i, nu'a ran 'yohɛ gmín 'youi bɛ 'danguadi ra dɛthe Jordán, gue gá xije to'o a, pɛ nuya i øt' ran xixyɔ, nɛ gátho yɛ ja' i tɛnni.

²⁷ Nu ra Xuua Nxixyɔ bɛya bi 'yɛmp'ɛ:

—Guesɛ Ojɔ bi zɔnni hangu nangu ra 'bɛfi n'da ngu n'da ngue da zá da 'yøt'a n'da. ²⁸ Nu'ehɛ guí pɛhmbɛ 'bɛ'a gátho dám mangá gue dá xi ahɛ, hinga guecá drá Cristo, pɛ nugá bám 'bɛt'ogá, gue

dá xih yu ja'i din sä da den ra Cristo. ²⁹ Tengu'bu n'da ra hmute din thäti, da den'na rá ndø. Ne nu'a rá amigo a ran 'yohu bin thäti, i 'bäpu i ø'a i ma, ne di johya gue i ten'na rá ndø a ra hmute. Dín jadä büya, dadín johyagä 'bu dín nu i ten yu ja'i a ra Jesús. ³⁰ Nu'a ra Jesús jatho da dāha gue nugä, pe nugä jatho ga 'becä, bi 'yēn a ra Xuua Nxixya.

Bi 'yēh mahęts'i ra Jesús

³¹ Nguetho nu'a ra Jesús bá ēh mahęts'i, man'da nuixte a xinda gue u gāthogahu. Pe nuju dām 'buhmbu nangue yu ja'i ua ja ra ximhäi, dyu mēnguhu ua ja ra ximhäi, ne hinga gātho da zā ga pāhmbu, hōnt'a 'be'a da zā da bā'a n'da ua ja ra ximhäi. Pe nu'a bá ēh mahęts'i man'da xun ho ngue gātho mi'da, ³² ne im ma 'be'a bi nu bu ne 'be'a bi 'yōrpu. Pe hingui ngu bi hyānba rām hman a. ³³ Nu'a to'o bi hyānba rām hma, bi bādi majuāni bi man Ojā ngue gue'a rá Ts'unt'u a. ³⁴ Nguetho bá penh Ojā a, ne guese Ojā i yā 'bu i yā a, nguetho nte di 'beh rá Hogandāhi Ojā a. ³⁵ Nu'a ra Ta ēmmē in numanho rá Ts'unt'u, janangue'a bi un ran t'ēdi gātho di manda rá 'befi. ³⁶ Nu'a to'o i ēc'yēi rá Ts'unt'u Ojā ya i ja ra 'da'yote mazāi, pe nu'a hingui ēc'yēi rá Ts'unt'u Ojā, hin da nu ra te pe guexta'a da nu rá cue Ojā mi ja da nu, ne gātho yu pa mazāi.

4

Nu ra Jesús bi 'yāp ra dehe ra xisu bu Samaria

¹ Ne nubüya nu yu fariseo bi 'yø a man yu ja'i ngue man'da xun ngu i ten ra Jesús ne man'da xun ngu di xixyābi, xinda gue'a ra Xuua Nxixyā. ² Pe nu ra Jesús him bi 'yøzehe ran xixyā, pe hōngdāhe yū xādigāhe dá øthe ran xixyā. ³ Ne nu'bu mi bā'a ra Jesús 'be'a mi 'yø u yu fariseo, bi bēni da 'ueho, ngue hin da bēn yu fariseo din sahmī ra

Xuua. Bi bøm bu ja ra häi Judea büya, ne dá mbāhmbē mahøn'a bu ra häi Galilea.

⁴ Pe guemhma bá thohmbe bu ja ra häi Samaria. ⁵ Ne nu'bu má thohmbe bu, dá sømhbē bu ja ra hnini Sicar, mbe hāntho ra xequi bi un'a ra Jacob, bi un'na ra José rá ts'unt'u. ⁶ I jabu n'da ra pozo ra dehe gue bi 'yøt'a ra Jacob maya'bu. Ne guēpu bin säya ts'u ra Jesús, nguetho bi yāh ra 'yu. Mbe huxhyadi 'bu má sømhbē bu. ⁷ Ne bi zøm bu n'da ra xisu ra mēngu Samaria, da gux ra dehe. Bi 'yēn'a ra Jesús:
—'Daqui ts'u ni dehe, ga sigä ts'u, bi 'yēmp'a.

⁸ Ne gātho gāhe dyu xādigāhe xtā sohmbe bu ra Jesús, ne dá cūthe bu ja ra hnini ga tāmhbē 'be'a gātho ga sihe.

⁹ Nu'a ra xisu bi 'yēna:

—Hanja gní zoqui ne guí äc ra dehe, nguetho nu'i grā judío, ne nugä drā mēngu Samaria, bi 'yēmbi.

Ngubu bi man ra xisu nguetho nu ma mijudíohe hinguin zomanho yu mēngu bu Samaria. ¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yēmbi:

—Nu'bu xquí pā a rá mate Ojā in nde di 'da'i, ne'bu xquí pāqui to'ogui gue dí ä'a ra dehe, xquí 'yāc ra dehe di un ra te, ne nugä xcä 'da'a 'bu, bi 'yēna.

¹¹ Ne nu ra xisu bi 'yēna:

—Nu'i grān 'yohu, hin'yu nin juxthe, ne xun hē ua po na ra dehe. Hapu ja a ra dehe di un ra te guím ma. ¹² Pe nu mam bombøtahū ra Jacob bi zi ra dehe i po ua ne u gātho yū t'uhni ne yūn dāni. Ne bi zogahe ra pozo ja ua. Ha man'da ja ni ts'ēdi ngue guí ēna man'da xun ho ra dehe gui 'daje, bi 'yēn'a ra xisu.

¹³ Ne nu ra Jesús bi dāt'a büya:

—Hōnt'a go to'o i sithe ua, gue'a nám 'bu u yu pa ja büya, pe i tuthe mahøn'a. ¹⁴ Pe hōnt'a go to'o da zi ra dehe dadí ungä, njām'bu din tuthe mahøn'a, pe din ja tengu

n'da ra mbøthe b_u mbo rá mb_ui njam'b_u din thegue, ne gue'a nám 'b_uh mazai n'da a, bi 'y_ena.

¹⁵ Nu'a ra xisu bi 'y_em_bi:

—Grán 'yoh_u, 'daqui ts'_u ra dehe guím ma gue hin dan tuthe mahø'n'a, ne hin gua ξ cä mahø'n'a ua ja ra pozo ga j_ux ra dehe b_uya.

¹⁶ Nu'a ra Jesús bi ðat'a:

—Grá xisu, ní mba bá si a ni ndø.

¹⁷ Nu'a ra xisu bi ðat'a:

—Njo'o ma ndø, bi 'y_en_tho.

Nu'a ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Majuani guím ma, njo'o ni ndø.

¹⁸ Nguetho ya hin guí 'b_uhmi 'da _u c_ut'a y_un 'yoh_u xcán th_uth_u, p_e nu'a guí 'b_uhmi ya hin ni ndøse a. Janangue'a majuani njo'o ni ndø, bi 'y_en'a ra Jesús.

¹⁹ Bi ða'a ra xisu b_uya:

—Nu'i grán 'yoh_u, masque grá pøngahy_u Oj_u. ²⁰ Xiqui ts'_u 'be'a ga øt'ähe, nguetho nu ma tahe mí th_unde Oj_u ua ja ra t'øhø, p_e nu ah_u gy_u judío ah_u guí ξ mhb_u, jatho da mba n'da b_u Jerusalén da ðande Oj_u b_u, bi 'y_ena.

²¹ Nu ra Jesús b_uya bi 'y_emp'a:

—Grá xisu, dami 'y_ec'y_ei a ga xi i, ϵ maguep_u da zøn ra pa hinga hønt'ua ja ra t'øhø, xinga høn_ub_u Jerusalén din th_unde ra Ta. ²² Sä guí ξ na guí th_undeh_u Oj_u, p_e hin guí th_undeh_u tengu bi zän zeh_e Oj_u ngue din th_unde. Nugähe dy_u judiohe dí th_undehe a bi zän Oj_u nguetho bi zän Oj_u ma t' ξ c'y_eihe, ne'a ra Yante bi zän'na Oj_u ra judío a. ²³ P_e bi zän Oj_u n'da ra xequi b_u din th_unde, guerp_u ja ní mb_ui n'da. Ne mi ts'_utho da zøn ra ora, p_e ya bi zøni, ngue da ðande Oj_u nangue yú mb_ui _u to majuani da ðande, ne hin nangue y_un t'øt'e ua ja ra ximhäi. Nguetho nu'a Oj_u i honi to'o da ðande nangue yú mb_ui. ²⁴ Nguetho hin di nequi Oj_u. Janangue'a hønt'a go to'o da ðande Oj_u, jatho da ðande nangue rá mb_ui ne nangue i t_en'na ram hma majuani, bi 'y_en'a ra Jesús.

²⁵ Nu'a ra xisu b_uya bi 'y_em_bi:

—Dí p_ucä ba ξ a rá Thahni Oj_u ngue ra Cristo a. Ne nu'b_u bá ξ he da xängah_u x_un ho gätho.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'y_em_bi:

—Guecä drá Cristogä dín zo'a i ya, bi 'y_em_bi.

²⁷ Nu'b_u mí gua'a bi man ra Jesús, ϵ xø dí sømhb_e b_u dy_u xädigähe. Ne dá hyonya thohohe gue nu ra Jesús mi y_uqi a ra xisu. P_e xinga n'dagähe gue dá änhde hanja bin y_uqi o 'be'a bin xifi. ²⁸ Nu ra xisu b_uya 'b_ex bi zop_u rá mbamhmi, ne bi mba b_u hnini bi xih y_u j_u'i:

²⁹ —Mbähä ne gua nuh_u n'da ran 'yoh_u bi xicä gätho 'be'a xtá øt'ä. Ha hinga gue'a ra Cristo b_u, bi 'y_emp'a.

³⁰ Bi mba y_u j_u'i b_uya da zøm b_u 'bä a ra Jesús. ³¹ P_e nu'b_u hin ni zøm b_u y_u j_u'i, nugähe dá xihmbe ra Jesús:

—Xänbate i, xi'b_u gan sihm_e ya, dá ξ mfe.

³² P_e bi ða'a ra Jesús, ne bi 'y_enje:

—Ja man'da ní niy_u ma mb_uigä, p_e hinga ná p_uhmb_u, bi 'y_enje.

³³ Dän 'yänz_ehe:

—Ha 'b_ui to'o bi 'u_uni, dán 'y_emfe b_uya dy_u xädigähe.

³⁴ Nu'a ra Jesús bi 'y_enje:

—Tengu'b_u man ts'ihmegä a ngue ga øt'ä rá pähä a bá pengä ne ga juacä rá 'befi a. Ne gue'a man'da ní niy_u ma mb_uigä a. ³⁵ Janangue'a gue'a dí xi ah_u a ya, nguetho ya ba ξ hn_u y_u j_u'i. Ne ha guí ξ mhb_u di 'b_eh man goho z_una din ja ran sofo. P_e dami hyanth_u y_u ba ξ hn_u, tengu'b_u n'da ra hu_uhi ya x_u 'yot'i gue da mba nsoqui, nguetho 'b_exque da zä ga c_uth_u b_u di manda Oj_u y_u.

³⁶ Ne nu'_u to i pa ma c_ut'i b_u din z_um b_u hønt'b_u go njam'b_u. Janangue'a nu'_u to da xoqui di johya, ne nu'_u to bi duhu ne'_u bi xoqui 'da dán johya thoho. ³⁷ Nguetho majuani rán theui rá 'befi Oj_u a bi 'yøt'a n'da ra j_u'i, “bi zop_u rá hu_uhi bi duhu, ne n'dan'yo bi xoqui,” ngue i man

yü jã'i. ³⁸ Ya xtá xi ahü gui xojü hapü hin gá tuhmbü, xín gá uafü, pë n'dan'yo bi 'yõt' ra 'bëfi bü, pë guehna gui comhbü 'bë'a da dã ü, bi 'yëngähe ra Jesús.

³⁹ Në nu'bü mí mam bü ja ra hnini ra xisu, xän ngu yü mænguhü bi 'yëc'yëi gue ra Cristo a ra Jesús, nguetho bi man'a ra xisu gue xí xi a ra Jesús gátho 'bë'a xí 'yõt'e. ⁴⁰ Nu'bü mí zöm bü yü mængu Samaria bü 'bäh ra Jesús, bi 'yëñ'ü:

—Dami 'bücuja ja ma hninihe, bi t'ëmp'a ra Jesús.

Në dán dehe bü nyopa büya. ⁴¹ Në ëmmë man'da xän ngu bi 'yëc'yëi yü jã'i bü, nangue rá m hmanse ra Jesús. ⁴² Bi t'ëmp'a ra xisu büya:

—Ya dí ëc'yëihe ya, pë hinga hönt'a gá xije ná ëc'yëigähe ya, pë n'e'a dá øsehe bi man na ra Jesús. Në dí pähmbe majuani ra Cristo na, rá m pörpate yü jã'i 'bücuja ja ra ximhäi, bi 'yëñ'ü yü jã'i.

Ná mbähmbe Galilea a ra Jesús

⁴³ Nu'bü mí gua'a nyopa dá pömhbe bü ra hnini Sicar, dá haxhe ra 'yü mahøn'a ní mba bü Galilea. ⁴⁴ Në bi manse ra Jesús, nubü rá häi zëhe n'da ra pøngahyã hin da hnumansu bü. ⁴⁵ Pë nu'bü má sømhbe bü ra häi Galilea, bi numanho ma mænguhe bü. Nguetho xí nu yän t'öt'e nuixte bi 'yõt'a ra Jesús bü Jerusalén 'bü mín ja ra dämpeti ran dábaxjua, ngue n'e'ü xí mba bü ü.

Bi yqn rá ts'ünt'ü rá m fäts'iui ra ts'üt'abi

⁴⁶ Në dá mbähmbe ra Jesús mahøn'a bü ra hnini Caná ra häi Galilea, guerpü xí päh ra dehe bin gui'uva. Në mí 'büpü n'da rá m fäts'iui ra ts'üt'abi xän ü rá ts'ünt'ü, në i 'bëm bü ja rán oi nubü ja ra hnini Capernaum. ⁴⁷ Nu'bü mí 'yöde gue bi zöh mahøn'a bü ra häi Galilea ra Jesús në i 'büpü ra hnini Caná, në bá ëpü 'büh ra Jesús büya, bi 'yörpa ra ts'ëdi da zixpü

Capernaum bü ná 'bën a rá ts'ünt'ü, da xospi nguetho nde da du a. ⁴⁸ Në bi dã a ra Jesús:

—Pë ha jatho m'bet'o guin nuhü yü hmëpya në yän t'öt'e nuixte, ja gui 'yëc'yëigahü büya.

⁴⁹ Pë man'da i humbi sits'i, në bi 'yëmbi:

—Pë mbehma ts'ü cuø, xøhma da du ma t'ühnigä.

⁵⁰ Në bi dät'a ra Jesús:

—Ní mba bá nu, nguetho hin da du ni t'ühni.

Në nubüya bi 'yëc'yëi a rá m hman a ra Jesús, në bi mba büya. ⁵¹ Në bá thã ü 'da yü 'yëhe 'bü mín mba bü 'yü bi xifi:

—Bi zã ni ts'ünt'ü ya, ëñ'ü.

⁵² Në bi 'yänni:

—'Bë'a ma ora bi zã.

Në bi t'ëmbi:

—N'dande mande bi bøn ra pa, bi 'yëñ'ü.

⁵³ Në 'bex bi bã'a rá ta gue gue'a ra ora mín yäui ra Jesús 'bü mí 'yëmbi da yän a rá ts'ünt'ü. Janangue'a nu'a ran 'yohü bi dáp rá mbüi ra Jesús büya, n'e'ü gátho mi'da 'büpü rá ngu.

⁵⁴ Guehna bi 'yõt' ra Jesús 'bü mambá penje bü Judea dá sømhbe bü Galilea. Ya ná yondj ra hmëpya bi 'yörpü ja ra häi Galilea.

5

Bi yqn ran 'yohü bü Betesda

¹ M'bejua büya bin ja man'da ra dämpeti ma mijudíohe. Në dá mbähmbe ra Jesús bü Jerusalén.

² Nübü Jerusalén mí po bü n'da ra mbothe mbe hántho bü ja rá goxthi yü dë'yo, gue ma ndehe dyü judíohe dí ëmfë Betesda. Në jabü cüt'a yü 'dözangu midí mbä't's'a ra dehe. ³ Në xän ngu i 'bom bü yü mbëdi, 'da ü yü xädä në ü yü dogua në ü bi ts'a yü jã'i. Në gátho ü i t'ö'mi di 'yän ra dehe. ⁴ Nguetho ja'bü bí ëh mahëts'i n'da rá m 'bëhni Ojã në i äñ ra dehe. Në nu'bü xän nu di 'yän ra dehe, në

nu'a rá mbædi da yæpæ ja ra dehe din ho a rá mbædi i ja. ⁵ Nε mí 'bεm bæ n'da ran 'yohæ, ya ná 'däte ma 'dε'ma hyæto njeja madí ts'a rá ja'i, him mi sá din 'yo. ⁶ Nε nu'bæ mín nu a ra Jesús, nε bi bædi nya'a thoho mi hæmbi, bi 'yεmbi:

—Ha guín nde xtán ho i, bi 'yεmp'a.

⁷ Bi dæt'a ra mbædi:

—Dín ndehma thæ, n'yø, pε njongui 'bæcua da zixcä næ ja ra dehe. N'dandí ngu n'dandí dí εna ga cæhnæ ja ra dehe, 'bex go i 'bet'o æ 'da.

⁸ Bi 'yεmp'a ra Jesús bæya:

—Dami ndants'i jæx ni fídi nε gan 'yo, bi 'yεmbi.

⁹ 'Bex bin hoh rá ja'i 'bæ mí ndants'i, nε bi gæx rá fídi nε bin 'yo. Nε nu'a gue'a ra pa ran ts'äya a. ¹⁰ Nu'æ 'da ma mijudíohe bi 'yεmp'a ran 'yohæ xín hoh rá ja'i:

—Nuya ra pa ran ts'äya ya, hin-gui sá gui çæx ni fídi, bi t'εmp'a.

¹¹ Bi dæ'a ran 'yohæ:

—Pε nu'a bi hoga ma ja'i, gue'a bi xiqui nguetho bi 'yεngui: “Dami ndants'i gui çæx ni fídi nε gan 'yo,” bi 'yεngui, bi 'yεn'a mí ts'a rá ja'i.

¹² Nε nu'æ 'da ma mijudíohe bi 'yänni:

—To'o nín 'yohæ bi xi i gui çæx ni fídi nε gan 'yo, bi 'yεn'æ.

¹³ Nε nu'a him mi pædi to'o xí hocpa rá ja'i, nguetho nu ra Jesús bi yæt'inde bæ 'yo yæ ja'i xæn ngu.

¹⁴ M'bεjua bi mba ra Jesús bæ ja ra dænija. Nε nu'bæ mi dín'a ran 'yohæ bæya, bi 'yεmbi:

—Bin ho a ya, nde'bæ hin gmi 'yøt' mí 'da yæ ts'oqui. Man'da ts'edi ran ænbi guín nu 'bæ gui 'yøt' mí 'da yæ ts'oqui, bi 'yεmbi.

¹⁵ 'Bex bi mba a ran 'yohæ bæya, da xi æ ma mijudíohe xí 'yänni, gue gue'a ra Jesús bi hoqui. ¹⁶ Janangue'a bi dæp'æ ma ngærpíhe dyæ judíohe dí æpa ra Jesús, nε im bæni da hyo. Nguetho εn'æ: “I øt' rá

'bæfi a ra pa ran ts'äya.” ¹⁷ Pε nu ra Jesús bi 'yεmp'æ:

—Nzæi dim pæh ma Ta, janangue'a nεcä jatho dam pæcä, bi 'yεmp'æ.

¹⁸ Pε nanguehna bi man ra Jesús, nu'æ ma ngærpíhe bæya man'da bi bæni da hyo, nguetho hinga hønt'a bim pæfi ra pa ran ts'äya í æcpi, pε nε'a í ma gue gue'a Ojæ rá Ta, nam bøni 'da i guui Ojæ.

I ja rá ts'edi rá Ts'ænt'æ Ojæ

¹⁹ Janangue'a nu ra Jesús bi 'yεna:

—Majuæni dí xi ahæ, nte sá ga øzehægä pε hønt'a 'bε'a dín nu øt' ma Ta. Nε gätho 'bε'a i øt' ma Ta, gue'a dí øt'ä a. ²⁰ Nguetho nu ma Ta εmme in numanhogui ngue rá Ts'ænt'ægä a, nε i urqui 'bε'a gätho i øt'e. Nε da 'yurcä mí 'da yæn t'øt'e man'da nuixte xinda gue æ gán nuhæ, nε gui hyonya thohohæ. ²¹ Nguetho tengu ma Ta i xox'æ xæn du nε di un ra te mahøn'a, nguthogä, rá Ts'ænt'ægä a, dadí un ra te mahøn'a æ to'o gätho dín nde ga unni. ²² Nε nu ma Ta hingui juænbatese, pε bi 'dacä ra ts'edi go dan juænbategä rá Ts'ænt'ægä a. ²³ Nguetho in nde ma Ta gätho yæ ja'i da numansugui gue rá Ts'ænt'ægä a, tengutho ma Ta i hnumansu. Nu'bæ 'bæ a n'da hingui numansugui, xinga gue ma Ta i numansu a, gue gue'a bá pengä.

²⁴ Majuæni dí xi ahæ, nu'a øh mam hmangä nε i εc'yei ma Ta bá pengä, gue'a i ja ra 'da'yote mazæi a. Nε hin da nu rá muui rá ts'oqui pε tengutho 'bæ xí thæmbæni bæ 'bæ æ xæn du, nguetho yæ i ja ra 'da'yote mazæi a. ²⁵ Majuæni dí xi ahæ, ya bi zøn ra ora da 'yøh mam hmangä æ xæn du nangue yá mbæi, pεgue din t'un ra 'da'yote 'bæ da 'yømanho mam hmangä rá Ts'ænt'æ Ojægä. ²⁶ Nguetho tengu ra Ta i jæse ra te rá mbæi, nε bi 'dacä ra ts'edi din jæse ra te ma mbæigä, nε gue'a ra 'da'yote dí un yæ ja'i. ²⁷ Nε bi 'dac ra ts'edi

dan juanbategä, nguetho dán ja'igä ua ja ra ximhäi, dí pađi 'be'a i sä n'da. ²⁸ O gadi hyonya thohohä a dá xi ahü, nguetho da zön ra ora gätho yu ja'ixu t'ägui da 'yöth ma nde 'bu dá zohni. ²⁹ Ne da böx'u bi 'yöt' ran ho, din ja ra 'da'yote mazai. Ne da böx'u bi 'yöt' ran ts'o, da nu ran unbi mazai.

Di dä majuañi nangué ra Jesús

³⁰ Ne man'da bi man'a ra Jesús, bi 'yena:

—Nugä hin te dí m angä nangué man 'yomfenise. Pe nu'a i xic ma Ta gue'a dí m angä a. Ne'a 'be'a dí sä ndä, xun ho a, nguetho him ma pähä zehé dí honi ga öt'ä, pe hönt'a rá pähä ma Ta bá pengä. ³¹ Nu'bu höngdä xcä däse majuañi gue i ja ma ts'edi, nte di muui a mam hmangä 'bu. ³² Pe ne a ma Ta di dá majuañi ngue rá Ts'unt'ugä a, ne dí paçä ngue majuañi im ma 'bu im ma nanguécä.

³³ Nu ahü gá penhdü 'da da 'yän'na ra Xuua Nxixyá nanguécä. Ne nu'a ra Xuua bi ma majuañi a. ³⁴ Ne madague'bu hin xtí dá majuañi, pe guemhma ja ma ts'edigä. Pe dadí beñ'nahü a bi man ra Xuua Nxixyá ngue man'da da zä gui 'yéc'yéigahü ne gan yamhbü büya. ³⁵ Ne tengü ra sibi di hyät'i ne i fät yu zu'ué, bin ja bu ra Xuua Nxixyá, gá numanhohü 'da yu pa. ³⁶ Ne nu'a ra Xuua Nxixyá bi ma nanguécä. Pe i ja 'be'a gue man'da i udi nanguécä xinda gue'a rá m hman ra Xuua, ne gue'a ra 'befi bi 'dacä ma Ta gue ga juacä. Ne gue'a é xö i uh majuañi bá pengä ma Ta. ³⁷ Ne'a ma Ta gue'a bá pengä, di dá majuañi nanguécä, pe nu'ahü njam'bu gá 'yömanhohü 'bu mín ya, xín gá 'yörpahü ra güenda 'bu mín 'yuse.

³⁸ Mfađi hin gá hyamhbü rá m hma bu ja ni mbühü, nguetho nu'bu xqui hyamhbü a, xqui 'yéc'yéigahü gue bá pengä a. ³⁹ Nu ahü thocpa

thoho guidín xähmbü yü söcuá Ojá, nguetho gui emhbü gue'a gní tühmbü ra te mazai a. Pe nu'ü gätho yu söcuá guidín xähmbü gätho im ma nanguécä. ⁴⁰ Nu ahü hin guín nde gui xijü gan yan'na ni tehü, pe hinda hönt'bu gui xijü gan yan ahü din ja ahü ra te mazai 'bu, bi 'yén a ra Jesús.

⁴¹ Ne xö bi 'yena:

—Pe madague'bu njon da numansugui, pe guexta'a rá Ts'unt'ugä Ojá. ⁴² Pe dí pađi hanja hin gui pajü, nguetho hín guín numansuhü Ojá nangué ni mbühü. ⁴³ Bá écä nangué rá thuhu ma Ta, pe nu'ehü hin guín numanhohü. Pe nu'bu ba é a n'da nangué rá thuhu zehé, man'da guín numanhohü a. ⁴⁴ Njam'bu da zä gui 'yéc'yéigahü, nguetho gui homhbü da numanho ahü yu ja'i, ne hin gui homhbü da numanho ahü Ojá ngue hönt'a i 'bui. ⁴⁵ Ha gui emhbü guecä ga yáp'ahü bu 'büh ma Ta. Pe dí xi ahü gue gue'ü yám hman ra Moisés gue'ü dí nequi i ja ni ts'oquihü ü, pe sä guím behbü gue'ü dí yan'ahü ü. ⁴⁶ Pe nu'bu xqui 'yéc'yéihü yam hma bi 'yo't' ra Moisés, xqui 'yéc'yéigahü ya, nguetho bi ma nanguécä. ⁴⁷ Pe hin gui éc'yéihü 'be'a bi 'yo't' ra Moisés, janangué'a xín gui éc'yéihü 'be'a dí mangä ya, bi 'yén'a ra Jesús 'bu mín yähü ma ngarpihe dyu judíohe.

6

Ra Jesús bi 'ujñ ü cut'a mahuqi

¹ Ne nu'bu mí tho i 'da yu pa, m'bejua büya, dá mbähmbe ra Jesús bu 'danguadi ra dađehe Galilea, n'dat'a ra dađehe Tiberias. ² Ne xun ngu yu ja'i bi dengähe nguetho bi nu yan t'öt'e nuixte bi 'yöt'a ra Jesús nangué ü mín zäman'ü. ³ Ne dá mbähmbe ra Jesús bu ja n'da ra nyuni, ne dá huhmbe bu. ⁴ Ne nu'ü yu pa ü mí ts'utho da zön ra pa ga öt'ähe ra dämpeti ran dábaxjua, dyu

judíohe. ⁵ Ne nu'a ra Jesús bin hanní ne bi hyandi xan ngu yu ja'i ba epu. Nu'a ra Jesús bi 'yemp'a ra Felipe buya:

—'Bepu dí zä ga tämhbu 'be'a da zi yu ba xhnu.

⁶ Gue'a bi man ra Jesús nguetho in nde da badi 'be'a dí dat'a a ra Felipe. Pe nu ra Jesús mí pasc 'be'a da 'yozehé. ⁷ Ne bi dat'a ra Felipe:

—Pe hin dí gua'u yu mahuahi tho dá tämhbu a da zi yu ba xhnu 'bu di ja, madague'bu zu ts'utho din t'unni n'da ngu n'da, bi 'yena.

⁸⁻⁹ Ne nubuya nu'a man'da ma mixádihe ra Andrés, rán 'yohu ra Simón Pedro, bi xi a ra Jesús:

—'Bucua n'da ra ts'unt'u i ha zu ts'u rán zedi, gue cut'a yu hme ra cebada, ne yoho yu t'ahuu. Pe hin dí gua'u yu ja'i nguetho xan ngu u, bi 'y'en'a ra Andrés.

¹⁰ Ne bi 'yengdahe ra Jesús:

—Jafu din säya yu ja'i, bi 'yena.

Nguetho mi ja bu ra 'bot'ei. Ne bi hyupu häi buya, ne mí jua i cut'a mahuahi u yan 'yohu. ¹¹ Ne nu'a ra Jesús bi hyan'a ra hme, ne bi 'yap rán japi Oja nangué ra hme ne bi 'daje yu xädigähe. Ne nugähe dá darpähe u yu ja'i buya, ne u yu hua, ne bin niya gätho yu ja'i. ¹² Ne nu'bu mín niya yu ja'i, nu ra Jesús bi xicähe:

—Pethu u gätho 'be'a bi bongui, gue nte dim 'bedi, bi 'yenje.

¹³ Ne nu'bu má pethe buya bi yu u gätho 'de'ma yoho ma 'bøts'ehe yu xequi, 'bu mín niya yu ja'i nangué cut'a yu hme. ¹⁴ Nu'bu mín nu ran t'øt'e nuixte u gue bi 'yøt'a ra Jesús, bi 'y'en'u buya:

—Masque majuani guehna ra pøngahya mí hma da zøcua ja ra ximhäi, bi 'yenu.

¹⁵ Pe nu'a ra Jesús bi badi 'be'a mben u yu ja'i ngue nde da bent'i, im benbi din ts'ut'abi. Janangué'a bi zoh yu ja'i buya, bi mbase, ne man'da bi guam bu ja ra dapo.

Ra Jesús bin 'yo maxøts'e ra dehe

¹⁶ Nu'bu mín de buya dá mbäsehe bu ja ra dadehe. ¹⁷ Ne dá hux ma mbosahe, gue ga sømhbe bu ja ra hnini Capernaum. Ne hin ná nuthe ra Jesús 'bu mí zue ra 'bexui. ¹⁸ Ne nts'edi bi 'y'en ran dahi a ra dehe buya. ¹⁹ Nu'bu mí dan i ts'u ra mbosa mí huxhe ne dá sømhbe made ra dadehe, dá nuhe ba epu ra Jesús, ba 'yo maxøts'e ra dehe, ní 'yepu ja a ra mbosa mí huxhe. Ne xmmé dá suhe nguetho him min nuhe xan ho, him mi pähmbe ngue gue'a ra Jesús. ²⁰ Nu ra Jesús bi 'yenje:

—Guecä, o guín suhu.

²¹ Ne bi hyu ma mbaihe, ne dá xihmbe a ra Jesús da hyuxpu ja ra mbosa. Ne ena ya xmi 'bähmbe bu ndenthe ná mbähmbe buya nubu ra hnini Capernaum.

Bi thon'a ra Jesús

²² Nu'bu mí nec puaya, nu'u yu ja'i 'bepu haru xi 'uin a ra Jesús, bi bëm buya gue hønt'a n'da ra mbosa mí høpu a ran de dán sihmehe, ne hin dá mbähmbe ra Jesús 'bu má huhe ra mbosa, pe dá mbäsehe. ²³ Pegue m'bejua thoho bi zøm bu mi'da yu mbosa bí nexpu Tiberias, ne bi zøm bu jom bu dán sihmehe 'bu mí 'yap rán japi Oja ra Jesús. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí hyon'a ra Jesús ne him bi dım bu, xinga guecähe, bi hyux'u mi'da yu mbosa buya ne bi zøm bu ja ra hnini Capernaum, i hon a ra Jesús.

Ra Jesús ra hme dám 'buh mazqi n'da a

²⁵ Ne nu'u yu ja'i 'bu mí dım bu ra Jesús bu 'danguadi ra dadehe, bi 'yänni:

—Mán jam'bu gä søcua, bi 'yemp'u.

²⁶ Nu'a ra Jesús bi 'yemp'u:

—Majuani dí xi ah, hin gni hyonju gue gui pähmbu a ran t'uti dá ut'ah, pe nu'a guín niyahu 'bu gmín sihmehe gue'a gni hyonju a. ²⁷ Pe dami 'yes'hü ngue hønt'a gni hyomhbu ra hme nám 'bühmbu yu

pa ja bɥa. Pɛ m'bet'o thoho dami hyomhbɥa a ra hmɛ nám 'bɥh mazai n'da a gue ga 'da ahɥ, guecã dán ja'igã u ja ra ximhãi. Nguetho gue'a ran t'ɛdi bi 'dac Oja ma Ta, bi 'yɛna.

²⁸ Nu yɥ ja'i bɥa bi 'yãn'na ra Jesús nɛ bi 'yɛmbi:

—'Be'a sä ga øt'ãhe gue ga tɥmhbe a guím ma, bi 'yɛn'ɥ.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi ðadi:

—Nu'a in nde Oja gui 'yøthɥ gui sinjɥ bɥ ni mbɥihɥ, guecã bá pɛngã Oja, bi 'yɛna.

³⁰ Nɛ bi t'ɛmp'a ra Jesús:

—'Be'a ní hmɛpya gui 'yurcãhe, ngue da zã ga sin ahe bɥ ma mbɥihe. Ha da zã gui 'yøt'e tengu bi 'yøt'a ra Moisés. ³¹ Nguetho nu'ɥ mam bombøtahɥ bi zi ra maná 'bɥ mí 'yo bɥ ja ra ɥhãi, tengu mán t'o'ti bɥ ja rá søcuq Oja, i ɛna: “Nu'a ra Moisés, bi un yɥ ja'i ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i,” i ɛna, bi 'yɛn'ɥ yɥ ja'i.

³² Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Majuani dí xi ahɥ, hinga gue'a ra Moisés bi un'a ra hmɛ bí 'yɛh mahɛts'i, pɛ Oja bi un a. Nɛ hinga gue'a ra hmɛ nám 'bɥh mazai n'da a ra maná mi si ɥ. Pɛ nuya, nu ma Ta di un a njuantho ra hmɛ mahɛts'i gue nám 'bɥh mazai n'da a. ³³ Nɛ nu'a njuantho ra hmɛ di un Oja, bí 'yɛh mahɛts'i a, gue dãm 'bɥh mazai ɥ yɥ ja'i 'bɥcua ja ra ximhãi, bi 'yɛna.

³⁴ Nɛ bi 'yɛn'ɥ:

—Daje thocpa thoho a ra hmɛ guím ma, n'yø.

³⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ:

—Guecã drá hmɛ dãm'bɥh mazai n'da a. Nu'a to'o da zingã bɥ ja yú mbɥi tengu'bɥ i sihmɛ, nɛ njãm'bɥ din tumanthuhu yú mbɥi nɛ xín din tuthe bɥa. ³⁶ Pɛ tengu dá xi ahɥ, hin guí ɛc'yɛigahɥ, madague'bɥ gá nuhɥ 'be'a dá øt'ã. ³⁷ Pɛ nu'ɥ to'o bi 'dacã ma Ta, gue'ɥ di ðacã yú mbɥi ɥ. Nɛ nu'ɥ di ðac yú mbɥi, njon ga ɛmbi hin da zã ga sini. ³⁸ Nguetho

bá ɛcã mahɛts'i ngue ga øt' rá pãhá a bá pɛngã, nɛ him bá ɛcã ga øt' ma pãhá zɛhɛ. ³⁹ Nu'a rá pãhá ma Ta bá pɛngã, gue'a nte ga 'bɛcã gãtho bi 'dacã, pɛ ga xoxã ɥ 'bɥ rán zɛgui ra pa, nɛ dim 'bɥi mazai. ⁴⁰ Nu rá pãhá ma Ta, gue hønt'a go to'o da badi rá Ts'unt'ugã Oja, nɛ da 'yɛc'yɛigui, din ja ra te mazai ɥ. Janangue'a ga xoxã ɥ 'bɥ rán zɛgui ra pa, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁴¹ Nɛ bi mbɥi bi ɥcpa a ra Jesús ɥ ma mijudiohe 'bɥ mí 'yø a bi ma, gue bi 'yɛna: “Nugã drá hmɛ majuani gue bá cãh mahɛts'i.” ⁴² Nɛ bin 'yɛmzɛhɛ ɥ:

—Ha hinga guehna ra Jesús, rá ts'unt'ɥ ra José na, rá ta nɛ rá mbe dí pãhmbɥ. Hanja ní 'yɛna bí 'yɛh mahɛts'i, bi 'yɛn ɥ.

⁴³ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɥ bɥa:

—O gadí c'aman'ɥjɥ n'da ngu n'da ahɥ. ⁴⁴ Xínga n'da sä da dengui 'bɥ hin di un ra pãhá a ma Ta, gue'a bá pɛngã, nɛ ga xoxã 'bɥ rán zɛgui ra pa ɥ, ga undã ra te mazai. ⁴⁵ Tengu mán t'o'ti bɥ ja yú søcuq yú pøngahyã Oja, bi 'yɛna: “Gãtho yɥ ja'i da xãnba Oja,” bi 'yɛn'ɥ. Janangue'a nu'ɥ to'o gãtho bi hyãni xɥn ho a bi xãnba Oja, nɛ gue'ɥ di ðac yú mbɥi ɥ.

⁴⁶ Pɛ hin dí ɛna 'bo'o xɥn nu Oja, hinda høngdã gue bá nɛxã bɥ, dín nugã a. ⁴⁷ Majuani dí xi ahɥ, nu'a to'o ɛc'yɛigui i ja ra 'da'yote mazai a. ⁴⁸ Nugã drá hmɛ majuani gue nám 'bɥh mazai n'da. ⁴⁹ Nu'ɥ mam bombøtahɥ bi zi ra maná bí 'yɛh mahɛts'i 'bɥ mín 'yo bɥ ja ra ɥhãi, pɛ guehna bi du ɥ. ⁵⁰ Pɛ nugã drá hmɛ majuani, bá nɛxã bɥ mahɛts'i, gue sä da zin'a n'da tengu'bɥ i sihmɛ, nɛ njãm'bɥ da du. ⁵¹ Nugã drá hmɛ majuani, bá ɛcã mahɛts'i, tengu ra hmɛ i si n'da i ja rán zaqui yɥ pa i ja bɥ ya. Pɛ nu'a ra hmɛ dím mangã, din ja ran zaqui mazai to da zi. Nɛ gue'a ma ja'igã a gue ga uni,

ngue din ja ra 'da'yote u 'bucua ja ra ximhäi, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵² Bin junzehe u ma mijudíohe buya, bin 'yɛmzehe u:

—Hague nja ran 'yohu sä di 'daju rá ja'i ga sahu, bin 'yɛmp'u.

⁵³ Ne nu ra Jesús bi da't'u:

—Majuani dí xi ahü, nu'bu hin gui sihu ma ngoc'yɛi ne ma ji, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, hin'yü mbo ni mbuihu ra 'da'yote mazai.

⁵⁴ Nu'a to'o da za ma ngoc'yɛi ne da zi ma ji, i ja ra 'da'yote mazai, ne ga xox 'bu rán zegui ra pa. ⁵⁵ Nguetho nu ma ngoc'yɛi ne ma ji njuantho ran ts'ihme ngue däm 'buh mazai n'da. ⁵⁶ Nu'a to'o da za ma ngoc'yɛi ne da zi ma ji dí zam bu ja yá mbui, ne i ja ra te nanguecä. ⁵⁷ Tengu thofo dí ot'be ma Ta, nu'a i jase rá te, ne i jagä ra te nangu'e'a buya.

Ne bá pengä gue ga thocpa a ra te u to da zingä, tengu'bu i sagä. ⁵⁸ Nuna ra hme dí xi ahü gue bá cah mahets'i, hinga ngu a bi zi mam bombotahu, nguetho bi du u. Pe nu'a to'o da zi ra hme dí m mangä ya, gue'a dí m 'buh mazai a, bi 'yɛn'a ra Jesús.

⁵⁹ Ne guehna ram hma bi man'a ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra nijä bu Capernaum.

Yam hma di un ra 'da'yote mazai

⁶⁰ Nu'bu mí gua'a bi man ra Jesús, bi 'yɛn'u mí tenni:

—Hingui ho a bi xiju nu ya, to'o da hyät'i da 'yode, xun ngu u bi 'yɛna.

⁶¹ Nu ra Jesús bi ba'di 'be'a bi bɛn'u yu ja'i, gue him bi numanho rá m hma, ne bi 'yɛmp'u:

—Ha guím bɛmhbu hingui ho a dá xi ahü. ⁶² 'Be'a guim bɛmhbu 'bu gá nuju ga texä bu mahets'i gueru bá nexä, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi. ⁶³ Pe nu'a nam bɛn'u yam hma dá xi ahü, hingan juantho gui saju, pe gui 'yɛc'yɛihu ngue ga un ma te nangu'e ahü, ne din ja ahü ra

te buya. ⁶⁴ Pe 'bu i 'da ahü hin gui ɛc'yɛigahu, bi 'yɛn'a ra Jesús.

Nguetho xmi pa'di to'o hin da 'yɛc'yɛi, ne xmi pa'di to'o di dá a.

⁶⁵ Ne bi 'yɛmp'u mahon'a:

—Janangu'e'a dá xi ahü, hingui sä n'da ra ja'i ba xhe da dengui 'bu him bi jap'a ma Ta bi dác rá mbui.

⁶⁶ Nu'bu mí 'yoh mahon'a u mí tenni, xun ngu bi 'ue u ne him bin 'yohü mahon'a. ⁶⁷ Janangu'e'a nu ra Jesús bi 'yängahe dí 'de'mayohogähe:

—Ha ne ahü gui sogahu, bi 'yɛnje.

⁶⁸ Nu ra Simón Pedro bi da't'a:

—Ma Hmu i, pe njo'o man'da da zä ga tenhde nguetho nu'i ja nim hma di un ra 'da'yote mazai. ⁶⁹ Ne nugähe dí ɛc'yɛi ahe ne dí pa'mbe gue gue'e grá Cristo rá Ts'ant'u i Oja i 'bui, bi 'yɛna.

⁷⁰ Bi da'a ra Jesús:

—Nugä xtá huan'nahü gui 'de'mayohohü, pe nu'a n'da ahü i ten ra zithu, bi 'yɛnje.

⁷¹ Pe nu'a bi man ra Jesús, gue'a ra Judas a, rá ts'ant'u ra Simón Iscariote, nguetho gue'a di dá a. Ne gue'a n'da mín 'yohe a, mí 'de'mayohogähe.

7

Hingui ɛc'yɛi yan 'yohuzehē a ra Jesús

¹ M'bejua buya, bin 'yo bu mí'da yu hnini bu Galilea. Him bi nde bi mba bu ja ra xequi Judea, nguetho nu ma ngurpihe dyu judíohe, dyu israelhe, nde xtá hyo bu. ² Ne ma gueru da dät ra pa ngue zai dim peti ma mijudíohe, 'bu xu hyoh yu t'angu, im bɛni 'be'a bi 'yɛrpa Oja u mam bombotähe 'bu mín 'yo bu ja ra ahü. ³ Nu yan 'yohü a ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Nde'bu gui pɛngua ní mba bu ja ra xequi Judea, ba nu a bu i ten'ni i nangu'e'a gui ot'e. ⁴ Nguetho njo'o to da 'yah rá 'bɛfi 'bu in nde da t'ɛspi. Nu'bu majuañi gui ot' yan

t'ot'e nuixte bá ut yu ja'i, ne gátho ra ximhäi da ba'a i, bi t'emp'a ra Jesús.

⁵ Ngubü bi xih yán 'yohü nguetho him mi εc'yei u. ⁶ Nu a ra Jesús bi 'yemp'ü büya:

—Hinga na søn ra ora bi ts'ängä ga mbagä bü, pe nu'ahü hønt'a go 'be'a má ora da zä gui mbähä bü. ⁷ Nu'ü 'bücuja ra ximhäi hin di u'ahü nguetho 'da i gu gui øthü u, pe go di ugä u nguetho díim mangä gue hingui ho øt'ü. ⁸ Ní mbäsehü 'bü guín ndehü, nugä hin ga mba ya nguetho hinga na søn ra ora ga mba bü, bi 'yena.

⁹ Nu'bü mí gua'a bi man büya bim 'but pu mi'da yu pa bü ra xequi Galilea.

Bin xänbate ra Jesús bü ja ra dämpeti

¹⁰ Nu'bü mí mba bü Jerusalén u yán 'yohü, m'bejua bi mba bü ra Jesús. Mbé bin 'yäntho nguetho bi nde him 'bexque da hnu. ¹¹ Ne nu ma ngurpihe dyü judíohe i 'bapü, bi hyon'a ra Jesús bü ja ram peti. Ne bin 'yem zehé u:

—Нарü i 'büi 'bü, bin 'yemp'ü.

¹² Ne xün ngu yu ja'i bin yanjo'dre nangu'e'a ra Jesús, nu'ü 'da im ma ngue xün ho a, ne nu'ü 'da i ena: "Häte a."

¹³ Pe xinga n'da bin ya ts'edi nangu'e'a ra Jesús nguetho i su ma ngurpihe 'bapü.

¹⁴ Nu'bü mí tho'i ts'ü yu pa, ya bi zo i nde yüm peti i t'örpu, ja bi mba bü ja ra danija ra Jesús büya ne bin xänbate bü. ¹⁵ Ne nu ma ngurpihe bü ja ra nija bi hyonya thoho ne bi 'yén'ü:

—Hague nja i sä da ma xün ho ráim hman Oja na ran 'yohü, ne him bi zu'a man xädiü, bin 'yem zehé u.

¹⁶ Bi da a ra Jesús:

—Nu'a man xädigä him mam hmansegä a pegue ráim hman a to bá pengä. ¹⁷ Nu'bü 'bü a n'da gue nde da 'yøt' rá pähä Oja, da ba 'bü rán xädi Oja, o gue da ba 'bü mam

hmansegä. ¹⁸ Nu'bü 'bü a n'da im ma 'be'a mbense, i honi da hnu-mansuse. Pe nu'bü 'bü a n'da i honi da t'εspa rá hmu, im ma majuani a ne hingui häte a.

¹⁹ Ne xø bi 'yena:

—Bi 'daju yün t'edi ra Moisés, pe xinga n'da ahü gui øthü nguetho bi ma njon din hote, ne guín nde gui hyoju, bi 'yén'a ra Jesús.

²⁰ Ne bi da'ü yu ja'i thoho:

—Masque bi bæn'na ra zithu a gám ma, njo'o to in nde da hyo i, bi 'yén'ü.

²¹ Nu ra Jesús bi da't'ü:

—Nugä dá øt'a n'da ra 'befi 'bü ra pa ran ts'äya, ne gátho ahü gá hyonya thohohü. ²²⁻²³ Pe ne'ahü, nu'bü din tün i yoho yün t'edi bi man ra Moisés, nu'a n'da bi ma gue gui hycpahü yá ja'i yu 'uere, ne nu man'da büya ra pa ran ts'äya, gui huanhdü nda'a gui øthü, gue gui hycpahü yá ja'i yu 'uere. Nguetho hin guín nde gui festahü a rán t'edi ra Moisés. Ne hinga hønt'a ra Moisés bi ma da thecpa yá ja'i yu 'uere, pe ne'ü mam bombøtahü bi ma. Ne ngutho dá øt' 'bü má hoc'a n'da ra hyenni 'bü ra pa ran ts'äya. Hanja gní süju ne gue'a n'yoi bü rán t'edi ra Moisés dá øt'ä. ²⁴ Pe damin 'yomfënihü xün ho 'bü gui ena gui juanbahü n'da ra ja'i. Jatho 'be gui pahmbü 'be'a nam bøn'a i øt'a n'da, bi 'yén'a ra Jesús.

Bin 'yän'dü 'bü gue'a ra Cristo

²⁵ Ne nu'ü 'da yu mengu bü Jerusalén bin 'yemp'ü:

—Ha hinga guehna ran 'yohü im ma ma ngurpihü da hyo. ²⁶ Pe hague in ja, in xänbate ua bim peti gátho yu ja'i i ne nte i xih ya. Uague bi bæn'ü ma ngurpihü gue majuani ra Cristo na ra Jesús, gue bi huand Oja dim Hmu ua. ²⁷ Pe nuna ran 'yohü, dí pahmbü hapü bá nexna, pe nu'bü bá ε a majuani ra Cristo, njo'o to 'da baði hapü di nex'a, bin 'yem zehé u.

28 Nu'bu mín xānbate ra Jesús bu ja ra dānija, nts'edi bi 'yēna:

—Guím bēmhbū guí pajū ne guím bēmhbū guí pāhmbū hapū bá nexā. Pē hin bá εcā nanguesgā, pēgue bá pengā a majuāni i ja rá ts'edi. Nu'ehū hin guí pāhmbū a. 29 Nugā dí pačā a nguetho bá nexā bu i 'bu a, ne gue'a bá pengā a, bi 'yēna.

30 Ne 'bexque nde da bent pūya, pē njom bi zā bi bent'i nguetho hin ní zōn ra ora da bent'i. 31 Ne xūn ngu yū jā'i bi 'yēc'yēi gue majuāni ra Cristo a. Ne bi 'yēn'ū:

—Guehma majuāni ra Cristo na ra Jesús gue mí hma ba εhe, nguetho njon da zā da 'yōt' yūn t'ōt'e man'da nuixte, bi 'yēn'ū.

Bi 'bēnh yū asmayo da bent'a ra Jesús

32 Nu'bu mí 'yōh yū fariseo ne yū dāmbājā 'be'a bi man yū jā'i nangu'e'a ra Jesús, bi xi ū 'da yū asmayo būya da bent'a ra Jesús ngue da got'i. 33 Nu'a ra Jesús 'bu mí thoqui bin xānbate, bi 'yēna:

—Mi ts'ūtho dí 'būhmbū ua nguetho ga mba bu bi 'bu a bá pengā. 34 Ne nu'ahū būya gui hyonjū pē hin da zā gui tñjū, ne hin da zā gui sōmhbu bu hapū dam 'būcā, bi 'yēna.

35 Ne bin 'yēmzēhe ma ngurpihe:

—Hapū da mba gue hin da zā ga tñhbu. Ha da mba bu n'danni 'bu ū ma mijudíohū, ne da xānba ū, ne'ū n'dan'yo yū jā'i gue yū griego. 36 'Be'a ním bōn'a man'a: “Gui hyonjū ne hin gui tñjū, ne hin da zā gui sōmhbu hapū ga mba,” εnjū, bin 'yēmzēhe ū.

Tengu n'da ra dāthe da nexpū ní mbūi n'da

37 Nu rán zεgui ra pa nangu'e yūm pēti mí ōt'ū, gue'a ra pa εmb yū jā'i man'da xūn ndaxqui a. Ne 'bāpū ra Jesús ne nts'edi im man'a:

—Nu'a to'o dí 'be a man'da mahyoni thoho rá mbūi, tengu'bu i tuthe, ba εhe ga un'na mahyoni thoho,

tengu'bu da zi ra dehe. 38 Ne nu'a to'o da zi ra dehe dí m angā, din ja tengu n'da ra dāthe da nexpū rá mbūi gue di un mahōn'a ra 'da'yote, tengu xí man rá t'ohni Ojā, bi 'yēn'a ra Jesús.

39 Ne gue'a bi ma nangu'e rá Hogandāhi Ojā da hyāni to'o gātho da 'yēc'yēi. Pē hin ní zōh rá Hogandāhi Ojā 'bu mí m ma nguetho hin ní ndex mahēts'i ra Jesús gue tpa pengahū a.

'Dahma 'dan'yo bi bēn yū jā'i

40 Nu'bu mí 'yōh yū jā'i 'be'a bi man ra Jesús, bi 'yēn i 'da:

—Masque majuāni rá pōngahyā Ojā mí hma ba εhe.

41 Ne nu mi'da bi 'yēna:

—Nu'a, ra Cristo gue rá Thahni Ojā a.

Pē nu mi'da bi 'yēna:

—Pē ha dí 'yεpū Galilea ra Cristo.

42 Nguetho bi man rá t'ohni Ojā, gue ra Cristo ba εhe nangu'e rá 'yū ra David, ne di nequi bu ra hnini Belén guepū mí 'būh ra David, εn'ū.

43 'Bex bin hec yū jā'i nangu'e'a bi man'ū, ne 'dahma 'dan'yo 'be'a mí m bēni ngue to'o a ra Jesús. 44 Ne 'da ū nde da bent'i ngue da got'i, pē xínga n'da bi zā bi bent'i.

Him bi 'yēc'yēi yū ngurpi

45 Nu'bu mbenc'ū yū asmayo bu 'bu ū yū dāmbājā ne yū fariseo, nu'ū bi 'yānni:

—Hanja hin guá sihū a dá xi ahū, bi 'yēn'ū.

46 Ne nu yū asmayo būya bi dādi:

—Pē him mí 'bu a n'da im ma tengu man'a ra Jesús, bi 'yēn'ū.

47 Ne bi dā ū yū fariseo būya:

—Ha ne ahū bi hyā ahū. 48 Pē xínga n'dagāhe dyū fariseohe dí εc'yēihe a, xínga gue'ū mi'da ma mingurpihe. 49 Pē nu ū yū jā'i thoho gue hingui pāh yūn t'ēdi, hōnt'ū i εc'yēi a ran 'yohū ū, pē da nu ran ūnbi mazāi ū, bi 'yēn'ū.

⁵⁰ Ne nubuya nu ra Nicodemo, gue'a xí zøm bu 'buh ra Jesús 'bu n'da ra xui, bi 'yemp'u yá mi-fariseohu:

⁵¹ —Nu'a man t'ëdihü, hingui sä ga juanbahü n'da ra ja'i 'bu hin dá øhmbu 'be'a da manse, ne'bu hin dí pähmbu majuani 'be'a i øt'e, bi 'yena.

⁵² Ne bi da ü, bi 'yembi:

—Nu'i tengu'bu ne'i guí 'yepu Galilea, nguetho ne'i guím ma tengu im man yu 'yambu. Pe dami hyomhu ja rá søcuq Oja gue'bu di nequi bu Galilea n'da rá pøngahya Oja.

⁵³ Ne n'da ngu n'da bi mba yá ngu buya.

8

Ra xisu ra 'yomt'ëni

¹ Pe nu ra Jesús bi mba bu ja ra nyuni Olivos. ² Ne nu'bu t'uxudi tho bi mbeng bu ja ra danija mahøn'a ne bi hyupü. Ne gätho nan ngu yu ja'i bá øhe nangue'a ne bi xänba ü. ³ Ya xí ya bu ra Jesús 'bu mí zøm bu yu fariseo ne yu xänbate nija, bi zispa n'da ra xisu gue bi nu 'bu mín yaui n'da ran 'yohu hing rá ndø. Ne bi mbä'minde bu 'buh yu ja'i. ⁴ Bi 'yemp'a ra Jesús:

—Xänbate, nuna ra xisu dá tømhbe bu i øt' ran 'yomt'ëni. ⁵ Ne nu ran t'ëdi bi xijü ra Moisés, tengu na bi 'yøt' ra xisu ya, ne i jatho da mba ma bat'ado gue da du. Xi'e, 'be go guí xije ya, bi 'yep'u yu fariseo ne yu xänbate nija.

⁶ Pe guehna bi man ü nguetho i sätho ra Jesús, i honi 'berü dí yaqi. Ne 'bex bi mbom thoho a ra Jesús ne bi 'yo't' rá saha bu häi tengu'bu hin xtá 'yø'a bi man'ü. ⁷ Pe man'da bi thoqui bi 'yänni, nu ra Jesús bim 'bäh püya ne bi 'yemp'u:

—Nu'bu 'bu a n'da ahü hin'yü ni ts'oquihü, gue'a di d'u'mi da 'yemba ra do ra xisu a.

⁸ Ne bi mbo'mi mahøn'a bu häi ne bi 'yo't' rá saha bu ja ra häi.

⁹ Ne nu'bu mí 'yø'u 'be'a bi man ra Jesús, bi d'u'mi 'dahmi 'datho bi mba, m'bet'o bi mba a man'da xín dæc'yei asta gue'bu go mín the ü yu yapate, nguetho bi bæse mbo yá mbui i ja yá ts'oqui. Ne hønt'a ra Jesús bi gohmbu bu ü mí xänbi, ne'a ra xisu. ¹⁰ Ne nu'bu mí'm 'bä'a ra Jesús ne bi nu njo'o bu yu yapate, pe hønt'a ra xisu bi gorü, bi 'yembi:

—Grá xisu, harü bi mba ü bi yap'i i. Ha njo'o ua ü in nde xtí 'da'a rá muui ni ts'oqui.

¹¹ Ne bi da'a ra xisu:

—Grá Hmu, xinga n'da.

Ne nu ra Jesús bi 'yembi:

—Necä, xinga guecä ga 'da'a rá muui ni ts'oqui. Ní mba ya, pe hin gui 'yøt' mi'da yu ts'oqui.

Rá nyot'i yá mbui yu ja'i

¹² Nu ra Jesús bi thoqui bi xänba yu ja'i mahøn'a, bi 'yena:

—Nugä, drá nyot'i yá mbui yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui him man 'yo bu ja ra 'bexui, pe din ja ran nequi yá mbui gue ra 'da'yote mazai, bi 'yemp'u.

¹³ Janangue'a nu'bu mi da ü 'da yu fariseo mi 'berü, bi 'yembi:

—Pe nu'i guím manse 'be'a guí øzehë, janangue'a säti thoho a guím ma, sä bi 'yep'u.

¹⁴ Nu'a ra Jesús buya bi dæt'ü ne bi 'yemp'u:

—Madague'bu dí'm manse nanguesegä, pe di muui a, nguetho dí paçä harü bá nexä ne harü ná mbagä. Pe nu ahü hin guí pähmbu harü bá nexä o harü ná mbagä.

¹⁵ Nu'ehü sä gadí juanbahü n'da 'bu hin guí pähmbu xän ho 'be'a øt'a n'da. Pe nugä madague'bu dí paqi 'be'a øt'a n'da, pe njon dadí juanbä ya. ¹⁶ Pe nu'bu dí'm mangä 'be'a øt'a n'da, majuani dí'm ma, nguetho hin dí 'dase pe n'dat'a dí'm mam'be ma Ta gue bá pengä ua. ¹⁷ Nt'o't'i bu ja yän t'ëdi zai guidín xähmbu, gue nu'bu yoho yän 'yohü 'da'angu da ma 'bu xän juanni, mfädi gue ya

majuqani a bɣya. ¹⁸ Nugä dí xi ahɯ to'ogä, n'dahma gui pajɯ, ne'a ma Ta bá pengä di jaqui da faqui, bi 'yɛna.

¹⁹ 'Bex bi 'yɛn'ɯ:

—Harɯ 'bɯh ni ta, bi 'yɛmbi.

Nɛ nu ra Jesús bi dɔt'ɯ:

—Hin guí pajɯ, xínga gue'a ma Ta gui pɔhmbɯ. Nu'bu xquí pajɯ, ne'a ma Ta xquí pɔhmbɯ 'bu, bi 'yɛna.

²⁰ Nɛ guehna bi man ra Jesús 'bu mín xänbate bu ja ra dɔnija guerɯ i pa m'be'ts'i ra mbeti. Nɛ njom bi bent'i gue xtan got'i nguetho hin ní zɔn ra ora dím fent'i.

Him bi zä bi mbähä ra Jesús

²¹ Nu ra Jesús bi thoqui bi xih mahɔn'a ɯ:

—Nugä ga mbagä, nɛ m'bejua gui hyonjɯ, nɛ gui tuhu 'bu hin nín hotho ni ts'oquihɯ. Nubɯ harɯ ga mbagä hin da zä gui mbähä bu, bi 'yɛna.

²² Nɛ bi 'yɛn ɯ ma ngɯrpihe:

—Ha dín hyose nanguese nguetho bi ma: “Nubɯ ga mbagä, hin da zä gui mbähä bu,” bi 'yɛnɯ, bi 'yɛn'ɯ.

²³ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Nu'ahɯ i ja ahɯ rán 'yomfɛni ra ximhäi nguetho gyɯ mɛnguhɯ ua ja ra ximhäi. Pɛ nugä 'da'angu dím bɛm'be Ojɔ, nguetho hin dra mɛngüä ua ja ra ximhäi. ²⁴ Janangue'a dí xi ahɯ, nu'bu hin gui 'yɛc'yɛihɯ 'be'a dím manse gue to'ogä, gui tuhu nɛ njɔm'bu din hoh ni ts'oquihɯ, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ bi 'yän'ndu bɣya:

—To'o i, bi 'yɛn'ɯ.

Nu'a ra Jesús bɣya bi 'yɛmp'ɯ:

—Ya xtá xi ahɯ to'ogä nɛ guexta thohogä. ²⁶ I ja man'da xɯn ngu ga xi ahɯ 'berɯ nín ja ni ts'oquihɯ. Pɛ majuqani a dím ma nguetho majuqani a bá pengä. Nɛ nu'ɯ yɯm hma di bɛngä a, gue'ɯ dím mangä ua ja ra ximhäi ɯ, bi 'yɛna.

²⁷ Pɛ nu'ɯ ma ngɯrpihe 'bu mí xi ɯ, him bi bɔ ɯ gue'a bi ma ra Jesús gue

Ojɔ bá penhua. ²⁸ Janangue'a xɔ bi 'yɛn'a ra Jesús:

—Nu'bu gá cuarcahu bu magɔts'i, guecä dán ja'igä ua ja ra ximhäi, m'bejua bɣya ja gui pɔhmbɯ to'ogä. Nɛ ja gui pɔhmbɯ bɣya nte dím manse, pɛ gätho xtá ma bi xänga ma Ta. ²⁹ Nu a ma Ta gue bá pengä ua, n'dat'a dím bɛm'be, nɛ njɔm'bu i sogä a nguetho zɔi gätho dí ɔt'ä a in numanho, bi 'yɛn'a ra Jesús.

³⁰ Nu'bu mí man na, xɯn ngu ɯ mi'da bi 'yɛc'yɛi mahɔn'a.

Yú 'yɛhe a ra ts'oqui

³¹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ 'da ma mijudíohe ngue ɛna bi 'yɛc'yɛi a:

—Nu'bu gui thoqui gui tɛnhdu mam hmangä, majuqani ma 'yɛc'yɛi ahɯ 'bu. ³² Nɛ da zä gui pɔhmbɯ 'be'a nam bɔn'ɯ yɯm hma majuqani, nɛ gue'a dí yɔn ahɯ gue da zin ahɯ Ojɔ, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi dɔ ɯ:

—Pɛ nugähe, dyɯm bom'betoje ra Abraham janangue'a ya yú t'uhnigähe Ojɔ. Nɛ njɔm'bu midí mandagähe man'da ra hmu. Hanja gní xije da mba nhyɔnigähe gue da zinje Ojɔ, bi 'yɛn'ɯ.

³⁴ Nɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ɯ:

—Majuqani dí xi ahɯ, nu'a to'o ɔt' ra ts'oqui, rá hmu ra ts'oqui a. ³⁵ Nehna man'da guim bɛmhbu, hin gui sä gui comhbɯ ran ho ra Abraham, pɛ tengu'bu yú 'yɛhe thoho ahɯ a. Pɛ hɔnt'ɯ njuɔntho yú t'uhni da gomhbɯ ran ho mazɔi. ³⁶ Nugä njuɔntho rá Ts'unt'ɯ Ojɔgä. Nɛ nu'bu guecä ga jɯc'ahɯ bu ja yɯ ts'oqui, majuqani da zin ahɯ ma Ta nɛ yú t'uhni ahɯ a 'bu. ³⁷ Nɛ madague'bu bi xɔnt'ahɯ ra Abraham, tengugä, pɛ guín nde gui hyojɯ, nguetho hin harɯ da zä da yɯt' mam hma bu ja ni mbɯihɯ. ³⁸ Hɔnt'a bi 'yurcä ma Ta dím mangä. Ngutho ahɯ, hɔnt'a bi 'yut'a ni tahɯ guí ɔthu, bi 'yɛmp'ɯ.

³⁹ Nɛ bi dɔ ɯ ma mijudíohe mí 'bäpɯ:

—Ra Abraham ma tahe.

Nε nu ra Jesús xø bi 'yεmp'α:

—Nu'bα majuαni yá t'αhni ahα ra Abraham xquí comhbα ran 'yomfεni ra Abraham 'bα. ⁴⁰ Pε nuya guín nde gui hyojα, guecá dí xi ahα a majuαni gue'a bi xānga ma Ta. Pε hinga ngubα bi 'yøt' ra Abraham tengu guín nde gui 'yørcahα. ⁴¹ Janangue'a dí xi ahα, guí øthα rá 'bεfi man'da ni tahα, bi 'yεna.

Nε 'bex bi 'yεn'α:

—Hin dyα 'betat'αhni gāhe, pεgue n'datho ma tahe 'bαi, Ojα a, bi t'εmp'a ra Jesús.

⁴² Nu'a ra Jesús bi dαt'α:

—Nu'bα da gue'a Ojα ni tahα, xquí numanhøjα 'bα, nguetho bá εcā bα bí 'bα Ojα. Nε hin bá εcā nangue ma ts'edi zεhe pε gue'a Ojα bá pεngā ua. ⁴³ Hanja hingui sá gui pαhmbα 'be'a dí m angā. Nguetho hin guín nde gui pαhmbα a. ⁴⁴ Nguetho ra zīthu ni tahα, nε guí honi gui 'yøthα rá pāhā a. Nε nu'a, rá mbαdi thoho bi dα'mi bin hote, nε guet'α yα pa i ja bα ya i øthoho. Nε nu'a, him bin zαmmi a majuαni nguetho him bi numanho a. Nε hønt yα fεhni man'a nguetho rām 'bāi a. Nε in ta nangue gātho yα fεhni. ⁴⁵ Pε nugā dí m ma majuαni, janangue'a hin guí εc'yεigahα. ⁴⁶ To'o ahα da ma majuαni dí øt' ran ts'o o gue dí m man ra fεhni. Pε nu'bα gātho majuαni a dí xi ahα, hanja hingui sá gui 'yεc'yεihα. ⁴⁷ Nu'a to'o bim 'bαi nangue Ojα, i ømanho rām hman Ojα a, pε nu'ahα hin guí ømanho rām hman a nguetho hin gām 'bαhmbα nangue Ojα, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ya xmi 'bαh ra Cristo 'bα hin ním 'bαh ra Abraham

⁴⁸ 'Bex bi dα'α ma mijudíohe bαya:

—Ha him majuαni dí m mamhbe, gue nu'i grá mangu bα Samaria, gue him majuαni grá mbom'βeto ra

Abraham. Nε guí 'bαhmi n'da ra zīthu, sá bi 'yεn'α.

⁴⁹ Nu ra Jesús bi dαt'α:

—Nugā hin dí 'bα'be n'da ra zīthu pε dí numansu ma Ta. Nu'ahα hin guí numansujα. ⁵⁰ Nε hin dí honi gue da hnumansugui pε i 'bα a n'da gue i honi da hnumansugui, nε di αnbi to'o hingui numansugui. ⁵¹ Majuαni dí xi ahα, nu'a to'o da 'yεc'yεi a dí m mangā hin da nu ran dαte a, bi 'yεna.

⁵² 'Bex bi dα'α ma mijudíohe:

—Nuya dí pαhmbε go gue'e guí 'bαhmi a ra zīthu, nguetho bi du ra Abraham nε gātho yá pøngahyα Ojα, pε sá guí εna, hin da du to'o da 'yεc'yεi i. ⁵³ Ha guí εna man'da guín nuixte xinda gue'a ma tahe ra Abraham nε yα pøngahyα, nε maya'bα xαn du α. To'o guí εna gue gue'e 'bα, bi 'yεn'α.

⁵⁴ Nu'a ra Jesús bi dαt'α:

—Nu'bα xcá honi dan nuixte zεhegā, sāti thoho 'bα. Pε nangue a rá ts'edi ma Ta, gue'a nán nuixtegā a, gue'a guí εmfα ni Ojαhα. ⁵⁵ Pε njām'bα gā pαhmbα a. Pε nugā dí pαcā a, nε nu'bα xcá mangā hin dí pαcā a, xcám fεhnigā 'bα, tengu ahα. Pε majuαni dí pαcā a nε dí øt'a im man a. ⁵⁶ Nu a ra Abraham, zαi guí εmfα ni tahα, pε bin johya 'bα mi bαdi da zø n ra pa ba εcā ua. Nε bi t'uti gue ga søcā ua, nε bin johya 'bα mi nugui, bi 'yεna.

⁵⁷ Nε sá 'bex bi 'yεmp'α ma mijudíohe:

—Hin guí pε'ts'i yote ma 'dεt'a njεya nε guí εna gá nu ra Abraham, bi 'yεn'α.

⁵⁸ Nε nu ra Jesús bi 'yεmp'α:

—Majuαni dí xi ahα, nu'bα hin ním 'bαh ra Abraham, xmi 'bαcā, nguetho zαi dí 'bαi, bi 'yεmp'α.

⁵⁹ 'Bex bi gαx yα do α, εna di bat'i, pε nu ra Jesús 'bex bi yαt'i nde bα 'bαh yα jα'i, bin 'yαni nε bi bøm bα ja ra dānijā bαya.

9

Ra xädä 'b_u mim 'b_ui bi yqni

¹ Nu'b_u má mbähmbe b_u 'yu ra Jesús, dá nuhe n'da ran 'yoh_u, ra xädä gue'b_u go mim 'b_ui. ² Ne nugähe dy_u xädihe dá änhde:

—Xänbate i, to'o bi 'yöt' ra ts'oqui, ha gue'a rá ta o gue rá mbe, uague rá ts'oqui zeh_e gue bin xädä, dí εmf_e.

³ Nu'a ra Jesús bi 'yεngähe:

—Xinga guehna ran 'yoh_u ne xinga gue'a rá ta ne xinga gue'a rá mbe, pε hont'a ran t'öt'e nuixte da 'yörpa Oj_a gue da nu y_u j_a'i. ⁴ Nuj_u i jatho ga humbi ga örpah_u rá 'b_efi Oj_a ya tengu'b_u ma patho ya, nguetho da zön ra pa ga tuh_u, ne hin man da zä ga öth_u ra 'b_efi ua ja ra ximhäi b_uya. ⁵ Nu'b_u dí 'b_ucua ja ra ximhäi dí xänba y_u j_a'i, tengu'b_u dí xocpa y_u dá da nu ran nequi, bi 'yεnje.

⁶ Nu'b_u mí jua'a bi ma, bi zoh rá jini b_uhäi, ne í 'yöt' ra böhäi rá jini ne gue'a í gospa rá dá ra xädä a b_uya.

⁷ Ne bi 'yεmp'a ra xädä:

—Ní mba bán xädä n_u ja ra mbothe Siloé.

Bi mba ne bán xädä. Ne nu'b_u mam bá pengui in nu ran nequi b_uya. ⁸ Ne nu'ü din töt'am'b_ui_u ne'ü mí'da y_u j_a'i gue z_ai mín nu 'b_u mín xädä, nu'b_u mín nu _u, bin 'yεmp'a:

—Ha hinga guehn_u ra xädä n_u mí h_axta'a 'b_e'a mí si.

⁹ 'Da'ü bi ma:

—Guehn_u.

Ne nu'ü mí'da bi 'yεna:

—εna ngun_u a pε hinga guehn_u.

Pε nu ra xädä bi d_adi:

—Guecä, bi 'yεn'ü.

¹⁰ Ne bi 'yän'd_u b_uya:

—Hague nja bi xoh ni dä.

¹¹ Ne nu ra xädä bi d_adi:

—Nu'a ran 'yoh_u rá thuhu ra Jesús bi 'yöt' ra böhäi ne bi gosca ma dä. Ne bi 'yεngä: “Ní mba b_u ja ra mbothe Siloé ne guan xädä b_u,” bi 'yεngä a. Ne dá mba dán xädä, ne bi

zä dá nu ran nequi ma dá b_uya, bi 'yεna.

¹² Ne bi t'εmp'a:

—Har_u i 'b_u a.

Ne bi d_ah p_uya:

—Hin dí p_adi, bi 'yεntho.

Bi t'örpa ran t'änni a mí xädä

¹³ Ne bi zix b_u 'b_uh y_u fariseo b_uya. ¹⁴ Nu'a ra pa bi 'yöt' ra böhäi ra Jesús ne bi xocpa rá dá ra xädä, ra pa ran ts'äya a. ¹⁵ Nu y_u fariseo bi 'yänni mahön'a:

—Hague nja bi nu ran nequi ni dä.

Ne bi 'yεmp'a:

—Bi gosca ra böhäi ma dä, ne bán xädä, ne nuya dín nu ran nequi, bi 'yεna.

¹⁶ Janangue'a bi 'yεn'ü 'da y_u fariseo:

—Nu'a ran 'yoh_u guím ma, hingui numansu Oj_a nguetho hingui numansu ra pa ran ts'äya, sä bi 'yεn'ü.

Pε nu'ü mí'da _u bi 'yεna:

—Pε nu'b_u ra ts'om'bäi hin xtán zä da 'yöt' y_un t'öt'e nuixte gue i öt'a.

'Bex bin hec'ü b_uya. ¹⁷ Ne bi t'än'na ra xädä:

—'B_e'a guím ma nangue'a bi xoc'a ni dä.

Ne bi 'yεna:

—Nu'a, n'da rá pøngahy_a Oj_a a, bi 'yεna, ne bi bøm b_uya.

¹⁸ Pε nu'ü him bi 'yεc'yεi gue gue'a mí xädä, jague'b_u mí zonpa a rá ta ne rá mbe. ¹⁹ Ne bi 'yän'd_u:

—Ha gue'a ni ts'ant'au_i gue mí xädä a. Hague nja in nu ran nequi ya, bi 'yεn'ü.

²⁰ Bi d_a'a rá mbe ne rá ta:

—Dí p_a'be gue gue'a ma ts'ant'ü'be gue mí xädä 'b_u mim 'b_ui. ²¹ Pε hin dí p_a'be hague in ja in nu ran nequi ya, hin dí p_a'be to'o bi xocpa rá dá. Nu'a x_un d_an'yoh_u ya, dami 'yänhd_u, da manse to'o.

²² Ngub_u bi man rá ta ne rá mbe nguetho i su ma ngarp_ihe dy_u judíohe. Gue bi zän'na n'da ra nde, gue da hyön'a thi b_u ja ra nij_a _u to'o

da ma bá p̄enh Oj̄a a ra Jesús, ne ma zä hin da hnumanho b̄u ja yú hnini. ²³ Janangue'a bi 'ȳenthó rá ta ne rá mbe: “X̄h̄n d̄an'yoh̄u ya, dami 'ȳänhd̄u,” bi 'ȳenthó u.

²⁴ Janangue'a bi zonh mah̄on'a ran 'yoh̄u mí xädä, ne bi 'ȳemp'a:

—P̄e dami ma majūani gue gue'a Oj̄a bi xoc'a ni d̄ä. P̄e nu'a ran 'yoh̄u gá ma, dí p̄ahmbe ra ts'om'bäi a, bi 'ȳen'.

²⁵ Ne nu'a mí xädä bi d̄adi:

—Hin dí p̄açä 'b̄u ra ts'om'bäi a, o gue hin'na, p̄e h̄ont'a dí p̄adi mí xädägä, ne d̄in nu ran nequi ya.

²⁶ Ne bi 'ȳembi mah̄on'a:

—'Be'a bi 'ȳot'a'i 'b̄u mí xoc'a ni d̄ä.

²⁷ Ne bi d̄a'a:

—Nugä ya xtá xi ah̄u ne hin gá 'ȳeç'ȳeīh̄u. Ha gui 'ȳeç'ȳeīh̄u 'b̄u ga xi ah̄u mah̄on'a. Ha ne ah̄u guín nde gui t̄enhd̄u a 'b̄u, bi 'ȳena.

²⁸ 'Bex bin sante thoho u 'b̄u mí 'ȳemp'a:

—Nu'i rá xädi i a ra ts'om'bäi. P̄e nugähe yú xädigähe a ra Moisés.

²⁹ Dí p̄ahmbe Oj̄a bin ȳaui ra Moisés, p̄e nu'a ran 'yoh̄u guí ēspi hin dí p̄ahmbe hap̄u bi neç'a rán t'ëdi a, bi 'ȳen'.

³⁰ Bi d̄a'a mín xädä b̄uya:

—Nugä dadí hyonya thoho nangue'a gá mamhb̄u, gue hin guí p̄ahmb̄u hap̄u bí 'ȳe a rán t'ëdi, ne ya bi xoga ma d̄a a. ³¹ Ne dí p̄ahmb̄u hin da 'ȳomanho Oj̄a 'b̄u da 'ȳap rá ts'edi n'da ra ts'om'bäi, p̄e nu'bu 'b̄u a n'da i th̄ande Oj̄a ne ørpa rá p̄ähä, i ø Oj̄a 'b̄u i äp rá ts'edi. ³² Ne gätho ȳu j̄eya x̄u thogui nj̄am'bu bim 'b̄u a n'da bi xocpa rá d̄ä n'da mi xädä 'b̄u mí mím 'b̄u. ³³ Nu'a ran 'yoh̄u dím ma, nu'bu hin di f̄ax Oj̄a a, hin te sä da 'ȳot ȳu nuixte 'b̄u, bi 'ȳen'a mí xädä.

³⁴ Ne bi t'ëmp' mah̄on'a:

—Nu'i grá d̄adits'oqui, janangue'a guí xädä 'b̄u gmím 'b̄u. Ha go gui xängahe, bi 'ȳen u.

Ne bi hȳon a thi gue ma zä hin da numanho ma mijudíohe b̄uya.

I xädä yú mb̄u u 'da

³⁵ Nu'bu mí 'ȳo'a ra Jesús gue bi th̄on'a thi ra xädä, bi d̄ini ne bi 'ȳänni:

—Ha guí ēç'ȳei rá ts'ant' u Oj̄a, bi 'ȳembi.

³⁶ Ne bi d̄at'a:

—Ma Hmu, to'o a guím ma. Dami xiqui ts' u, ga ēç'ȳei a, bi 'ȳena.

³⁷ Ne nu ra Jesús bi 'ȳemp'a:

—Guecä guín nug ya, ne dí ȳaui ya.

³⁸ Ne bi 'ȳembi:

—Ma Hmu i, dí ēç'ȳei a ya.

Ne bin d̄anyahmu b̄u ja rá hmi b̄uya. ³⁹ Ne nu ra Jesús bi 'ȳena:

—Janangue'a dām 'b̄ucä ua ja ra ximhäi, gue ga japi dí nequi 'be'a mb̄eni n'da ngu n'da. Ne nu' u in nu ran nequi din xädä, bi 'ȳena.

⁴⁰ Ne nu' u 'da ȳu fariseo bi 'ȳo h rām hman a, bi 'ȳen' u:

—Ha necähe dí xädähe, bi 'ȳen' u.

⁴¹ Ne nu ra Jesús bi 'ȳemp'a:

—Nu'bu xquí p̄ahmb̄u gue guí xädäh̄u, xtán zä xtím pun'nah̄u 'b̄u ne njon xtá xi ah̄u gue ja ni ts'oquih̄u b̄uya. P̄e guí ēns̄eh̄u guín nuh̄u ran nequi, janangue'a hin dim pun'na ni ts'oquih̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús.

10

Ran t'uti nangue rá mbä'ti yu de'yo

¹ —Majūani dí xi ah̄u, bi 'ȳen'a ra Jesús, nu' u hin dí ȳarpu ja rá goxthi a rá mbä't'i yu de'yo, ne dí dons pu ja ra mbä't'i, yu b̄e u. ² P̄e nu' u dí ȳarpu ja ra goxthi, njūantho yu mbände'yo u. ³ Ne da xocpa a ra mbängoxthi ne da yut'ambo ra mbände'yo b̄uya. Ne nu' u yú de'yo i ørpa rá nde a rá mbädi ne i øt'a i xifi. Ne i nd̄onba yú thuhu nguetho i p̄a u yú mbeti a. Ne i sixpu ja yu 'bot'e'i. ⁴ Ne nu'bu mí gac pu thi gätho u yú de'yo, di 'bet'o 'b̄u i sits'i, ne nu' u yú de'yo i tenni nguetho i p̄arpa rá nde 'b̄u

im mba't'i. ⁵ Hingui tenna n'dan'yo n'da ra ja'i, pe i 'dagui, nguetho hingui parpa rá nde a n'dan'yo, bi 'yena.

⁶ Nu'a ran t'uti bi man'a ra Jesús, pe hingui pa u 'be'a nam bøn'a bi si u.

Ra Jesús ra hogambände'yo

⁷ Janangue'a 'bex bi 'yembi mahøn'a:

—Majuani dí xi ah, nugä drá goxthigä a ra mbä't'i guepu i 'buh yu de'yo. ⁸ Pe gätho u im bēni dim 'bet'o zēhe xinda guecä, ne gue'u yu bē u. Pe nu'u yu de'yo hingui ørpa yu nde u. ⁹ Nugä drá goxthigä, nu'a to'o da yut'i nanguecä, ma zä da ts'imanho bu. Ne da badi gue rá ngu bu, janangue i 'yo ne da ðini 'be'a dí zerpa yá mbui, tengutho ra de'yo i tin yu t'ei.

¹⁰ Nu'u yu bē ní 'yēhe dim pē ne din hodu ne di ts'onbi gätho rá 'befi Oja. Pe nugä ná ēhe gue dí tin ra te n'da ne din ja ra te i juadi xun ho.

¹¹ Nugä drá hogambände'yo ne ga 'beh ma te gue gan yan u ma de'yo.

¹² Pe nu'u 'da yu mbefi, hont'u yán zäbi nde da ðaha, ne him majuani yu mbände'yo, gue hin yá mbeti u yu de'yo. Janangue'a nu'bu in nu ba epu n'da ra zate, i soppu yu de'yo ne i 'dagui. Ne nu ra zate buya im bent'u yu de'yo ne im maxt'i. ¹³ Nu'u yu mbefi i 'dagui nguetho hin'yu yán huécate nanguue yu de'yo, ne hont'u yán zäbi ní hyu yá mbui.

¹⁴ Nugä drá hogambände'yo, ne dí pah ma de'yo ne nu'u i paqui.

¹⁵ Tengu thohe dí øt'be ma Ta, i paqui ne dí paçä a. Ne ga ungä ma te ngue gan yan u ma de'yo. ¹⁶ I 'buh mi'da ma de'yo gue hinga guecua i 'bucua. Ne'u jatho gua sigä. Ne da 'yø 'bu dá mba't'i. Janangue'a 'darpu din 'yo gätho ma de'yo. Ne gätho ga fäh puya nguetho hōngdä drá mbände'yogä.

¹⁷ Çmme numanho ma Ta 'be'a ga øt'ä gue ga ungä ma te nanguue

de'yo. Pe ga thambēnigä mahøn'a. ¹⁸ Xinga n'da ra ja'i da zä da hyogui, pe nugä ga unse ma te. Ja ma ts'edi ga uni ne ja ma ts'edi ga thambēni, nguetho gue'a bi xic ma Ta, bi 'yēn'a ra Jesús.

¹⁹ Nanguue'a bi man ra Jesús, bin hec ma mijudíohe mahøn'a. ²⁰ Xun ngu u bi 'yena:

—Nuna 'bahmi ra zithu ne ran gat'i na. Hanja gní 'yøhmbu 'be'a man na, bi 'yēn'u 'da.

²¹ Pe nu'u mi'da bi 'yena:

—Pe hinguin jabu rá m hman a in 'youi ra zithu. Ne mfadi hin'yu rá ts'edi ra zithu da xocpa yá dā yu xädä, bi 'yēn'u mi'da.

Him bi hnumanho a ra Jesús

²² Nu yu pa xun se bin ja ran ts'ihme bu Jerusalén ngue ra ðampeti bi 'yøt' ma mijudíohe. ²³ Nu ra Jesús mí 'yo bu ja rá ngun'yu ra ðanija ní hu ra Salomón. ²⁴ Nu'u 'da ma mijudíohe buya bi mbä'ts'a ra Jesús, ne bi 'yēmp'a:

—Hanja gní jachthohe dan 'yänhde nanguue'e, pe dami xije njuantho 'bu gue'e grá Cristo, bi 'yēn'u.

²⁵ Ne nu ra Jesús bi ðat'u:

—Ya xtá xi ah, pe hin gá 'yēc'yēigahu. Ne'a ra 'befi dí øt'ä nanguue rán t 'ēdi ma Ta, i udi to'ogä. ²⁶ Pe nu ah hin guí ēc'yēihu nguetho him ma de'yo ah, tengu xtá xi ah. ²⁷ Nu'u ma de'yo i ømanho ma nde, ne dí parpa yá mbui u ne i tengui. ²⁸ Ne dí un ra 'da'yote mazai u ne njam'bu dim 'bedi. Ne njo'o to'o da zä da huä'ts'u i o ma 'yē. ²⁹ Nu a ma Ta bi 'dacä u, man'da nuixte a, ne njo'o man'da tengu a. Ne njo'o to da zä da huä'ts'u i o rá 'yē ma Ta. ³⁰ Nugä ne ma Ta n'datho dí com'be, bi 'yēn'a ra Jesús.

³¹ 'Bex bi gux yu do mahøn'a ena di bat'i ngue da hyo. ³² Pe nu ra Jesús bi 'yēmp'u:

—Xɛn ngu yɛ 'bɛfi xɛn ho xtá ut'ahɛ ngue bi xic ma Ta. Nda'a ní 'bɛfi guín nde gdí bajɛ yɛ do, bi 'yɛna.

³³ Nɛ bi 'yɛmp'ɛ yɛ judío:

—Hin nanguɛ yɛ 'bɛfi xɛn ho dí ɛna ga ba ahe, pɛ nanguɛ hin guí ɛspa Ojɔ gue gá 'yɛna, n'datho guí cohmi Ojɔ, nɛ grá jɔ'i thoho, bi t'ɛmp'a ra Jesús.

³⁴ Nu ra Jesús bi dɔt'ɛ:

—Ha hinga nt'o't'i bɛ ja yɛn t'ɛdi gadín xáhmbɛ, gue bi 'yɛn Ojɔ: “Nu ahɛ tengu'bɛ gyá ojáhɛ,” i ɛm bɛ ja ra t'ohni. ³⁵ Gue bi 'yɛmbi tengu'bɛ yɛ ojɔ ɛ bi un rán t'ɛdi Ojɔ. Nɛ hingui sá dim 'bɛh rá T'ohni Ojɔ. ³⁶ Pɛ hanja gní 'yɛnjɛ hin dín numansugá Ojɔ 'bɛ dí m mangá, rá Ts'unt'ɛ Ojɔgá, guécá gue bi huangá ma Ta nɛ bá pɛngá ua. ³⁷ Nu'bɛ hin dí ɔt'á tengu ɔt'a ma Ta, hin gui 'yɛc'yɛigahɛ 'bɛ. ³⁸ Pɛ nu'bɛ dí ɔt'á tengu ɔt'a ma Ta, dami pɔhmbɛ ngue hɔnt'a Ojɔ sá i ɔt'ɛ yɛ nuixte dí ɔt'á. Jananguɛ'a da zá gui 'yɛc'yɛihɛ gue n'datho ran 'yomfɛni dí com'be ma Ta, bi 'yɛna.

³⁹ Jananguɛ'a bi 'yɛna da bent'i mahɔn'a ɛ ma mijudíohe mí 'bápu. Pɛ nu ra Jesús bi 'uegue.

⁴⁰ Nɛ bi mbeng mahɔn'a bɛ 'danguadi ra dɔthe Jordán, guɛpɛ rá mbɛdí mí ɔt' ran xixyá ra Xuua, nɛ bim 'bɛpɛ 'da yɛ pa. ⁴¹ Nɛ xɛn ngu yɛ jɔ'i bá ɛpɛ 'bɛh ra Jesús. Nɛ bi man ɛ:

—Madague'bɛ nte man t'ɔt'e nuixte bi 'yɔt' ra Xuua Nxixyá, pɛgue gátho majuɔni a bi mam 'bɛ mí xijɛ nanguɛhna ra Jesús, bi 'yɛn'ɛ.

⁴² Nɛ xɛn ngu ɛ bi mba bɛ, bi 'yɛc'yɛi a ra Jesús.

11

Bi du ra Lázaro

¹ Mí 'bɛpɛ Betania n'da ran 'yohɛ in záman'ɛ, í Lázaro. Nɛ mí 'bɛhmbɛ yoho yán ju, ra María nɛ ra Marta.

² Nɛ nuna ra María, guehna bi xispa ra 'yɛthi rá gua ra Jesús ɛmme yaman'u nɛ bi 'yonbi nanguɛ yá xtá. Guehna rán ju ra Lázaro na, gue xɛn ɛ. ³ Jananguɛ'a nu'ɛ yán ju bi mbɛhna n'da ra nde bɛ 'bɛh ra Jesús nɛ bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu a'be, xiya 'bɛ'a ga ɔthɛ ya, xɛn ɛ a guidi huɛqui, bi 'yɛmbi.

⁴ Nɛ nu'bɛ mí 'yɔh ra Jesús, bi 'yɛna:

—Nu'a ran ɛ hing ran dɔte a pɛ hɔnt'a gue da hnu rá ts'ɛdi Ojɔ nuixte thoho, nɛcá rá Ts'unt'ɛ Ojɔgá, bi 'yɛna.

⁵ Nu ra Jesús ɛmme madi huɛc'a ra Marta nɛ rá juhue nɛ'a ra Lázaro.

⁶ Pɛ nu'bɛ mí 'yɔde xɛn ɛ ra Lázaro, him 'bɛx bi nde da mba, 'bɛ bi dɔm' man yopa guɛpɛ mí 'bɛhmbɛ. ⁷ M'bejua bɛya bi xije dyɛ xádigáhe a:

—Ga mbähä bɛ Judea mahɔn'a, bi 'yɛnje.

⁸ Pɛ dá ɛmfe bɛya:

—Xänbate i, ha gui mba bɛ mahɔn'a, nguetho nu ma mijudíohe 'bɛpɛ him maya'bɛ gue nde di bat'a do i, dá ɛmfe.

⁹ Nu ra Jesús bi xije n'da ran t'uti bɛya:

—Ha hinga gue'a 'de'mayo ora n'da pa. Nu'bɛ ma pa i 'yo n'da ra jɔ'i, hin di fet rá gua nguetho in nu hapɛ i pa. ¹⁰ Pɛ nu'bɛ 'yoxui n'da, di fet rá gua nguetho hinguin nu hapɛ i pa. Nu'a bi ma gue hingana sɔn ra ora da du.

¹¹ Nɛ m'bejua bi 'yɛnje mahɔn'a:

—Nu'a ma amigohɛ ra Lázaro i áha. Nɛ ga mbähä ga ents'á a, bi 'yɛna.

¹² 'Bɛx dá ɛmbähe a bɛya:

—Ma Hmu ahe, nu'bɛ i áha da yam 'bɛ, dá ɛmfe.

¹³ Pɛ nu ra Jesús bi ma gue bi du 'bɛ mí ma i áha. Pɛ dá ɛmhbɛ gue i átho. ¹⁴ 'Bɛxque njuɔntho bi man ra Jesús:

—Ya bi du ra Lázaro. ¹⁵ Pɛ nanguɛ ahɛ, xɛn ho gue hin dá

nugä 'bɛ mɪn hyɛn'na, gue man'da gui 'yɛc'yɛigahɛ 'bɛ guin nuhɛ 'bɛ'a ga øt'ä ya. Nuya ga mbähä ba nuhɛ.

¹⁶ Pɛ nu'a ra Tomás nɛ i t'ɛmbi ra Go, ma mixädihe, bi 'yɛnje:

—Mbähmahɛ 'bɛ, madague'a 'darpɛ ga tuhɛ.

Nu ra Jesús di un ra te ɛ xɛn du

¹⁷ Nu'bɛ má sɔmhbe bɛ ra Jesús bɛya, ya ná goho pa xí t'ä a ra Lázaro. ¹⁸ Nu bɛ Betania hinga ya bɛ Jerusalén, mbɛ made ora na 'yo. ¹⁹ Janangue'a xɛn ngu ma mijudíohe bi mba bɛ rá ngu ra Marta nɛ ra María gue da hyurpa yá mbɛi ɛ, nangu'e'a rá ida bi du. ²⁰ Nu'bɛ mí 'yøh ra Marta gue ba ɛpɛ ra Jesús, bi mba nɛ bin c'at'ui bɛ 'yu. Pɛ nu ra María bi gotpɛ ja rá ngu. ²¹ Nɛ nu'a ra Marta bi 'yɛmp'a ra Jesús:

—Ma Hmu i, nu'bɛ xquím 'bɛque ua, hin xtán du ma ida. ²² Pɛ madague'bɛ ya bi du ya, pɛ dí pɛcä di 'da'a Ojã hønt'a go 'bɛ'a gui 'yäpi, bi 'yɛna.

²³ Nu a ra Jesús bi ðat'a:

—Nu'a ni ida da ndants' mahøn'a, bi 'yɛna.

²⁴ Nu ra Marta bi 'yɛna:

—Dí pɛcä da ndants'a rán zɛgui ra pa a, nɛ ɛ gätho xɛn du, bi 'yɛna.

²⁵ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Nugä guecä dadí un ra te ɛ xɛn du. Nu'a to'o da 'yɛc'yɛigui, madague'a da du, pɛ ga japi da ndants'i nɛ din ja ra 'da'yote mazäi.

²⁶ Nɛ nu'a to'o 'bɛi nanguecä nɛ ɛc'yɛigui, njãm'bɛ da du a. Ha gui ɛc'yɛi a dí xi i, bi 'yɛmbi.

²⁷ Nɛ bi 'yɛmp'a:

—Hãha ma Hmu i, dí ɛc'yɛi gue gue'e grá Cristo, rá Ts'ant'ɛ i Ojã, gue'e míhma gua ɛcua ja ra ximhäi, bi 'yɛna.

Bin zon'a ra Jesús

²⁸ Nɛ nu'bɛ mí gua'a bin yãui ra Marta a ra Jesús, bi mbeng bɛ rá ngu nɛ bin yãjodreui a rá juhɛ ra María, nɛ bi xi a:

—Bí 'bãpɛ ra xãnbate nɛ in zon'na i, bi 'yɛna.

²⁹ Nɛ nu'bɛ mí 'yø a 'bɛ'a bi sifi, bi ndants'a nɛ bi mba n'dihi guepɛ 'bãh ra Jesús. ³⁰ Nu ra Jesús him 'bex bi zøm bɛ ja ra hnini, pɛ bim 'bãtho bɛ ndehnini guepɛ xín yãui ra Marta. ³¹ Nu ma mijudíohe mí hupɛ mbo rá ngu ra María gue i hurpa rá mbɛi, nu'bɛ mí nu bi ndants'a ra María nɛ bi mba n'dihi, bi ðen'da ma mijudíohe bɛya, nɛ bi 'yɛn ɛ: “Masque ní mba ban zøm bɛ ja ran 'yãgui na.”

³² Nu'bɛ mí zøm bɛ ra María bɛ bí 'bãh ra Jesús, bin ðanyahmu bɛ ja rá gua, nɛ bi 'yɛmp'a:

—Nu'bɛ xquím 'bɛque ua, hin xtán du ma ida 'bɛ, bi 'yɛna.

³³ Nu'bɛ mɪn nu ra Jesús gue i zon'a ra María, nɛ ɛ ma mijudíohe zoni gue'ɛ bi ðenni, bin gãs' pɛya nɛ bi hyundumbɛi. ³⁴ Nɛ nu ra Jesús bi 'yãnni:

—Hapɛ bi t'ä a ra Lázaro.

Nɛ bi t'ɛm bɛya:

—Ma Hmu ahe, ga mbähä gua nu, bi t'ɛmbi.

³⁵ Nɛ a ra Jesús bin zøm bɛya.

³⁶ 'Bex bin 'yɛm zɛhɛ ma mijudíohe bɛya:

—Nunɛ ya mfãdi ɛmmɛ madi huɛc'a, bin 'yɛmp'ɛ. ³⁷ Nɛ nu'ɛ 'da bi 'yɛn'ɛ:

—Nuna guehna bi xocua yá dä ra xädä. Ha hin xtán zä xti japi hin xtán du ra Lázaro 'bɛ.

Nu ra Jesús bi xox'a ra Lázaro bɛ ja rán 'yãgui

³⁸ Nu'bɛ mí zøm bɛ ja ran 'yãgui ra Jesús, bin gã'ts' mahøn'a. Nu ran 'yãgui n'da ra hyãdo a nɛ bi juaspa n'da ra xĩndo. ³⁹ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmp'ɛ:

—Dami 'ueju ts'ɛ na ra xĩndo.

Pɛ nu ra Marta, rán ju a xí du, bi 'yɛmbi:

—Ma Hmu i, masque xɛn xã ya nguetho má goho ma pa ya bi du, bi 'yɛna.

40 Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Pε dí xi i mahøn'a, nu'bũ gui 'yεc'yεi gue i ja ma ts'edi, guin nu rá ts'edi Ojã nuixte, bi 'yεmbi.

41 'Bex bi mba ma 'ueque ra do bũya. Nε nu ra Jesús bi ndøts'e nε bi 'yεna:

—Ma Ta i, dadí 'da a ra jamadi, nguetho gá 'yøh ma nde 'bũ má äp'i'i nanguetha ra Lázaro. 42 Nε dí pãdi thocpa thoho guí øh ma nde. Pε nu'a dí xi a ya, ngue dí ndepe da 'yøh ya i 'bãcua ya, n'dahma da 'yεc'yεi gue gue'e bá pengã ua.

43 Nε nu'bũ mí jua'a bin yãui Ojã bin yã nts'edi:

—Lázaro, bá pøni.

44 Nε nu'a xí du bá pøm bũ ja rán 'yãgui bũya, nsøt'e thoho ra 'bøt'e rá 'yε nε rá gua, nε nu rá yã n'dan'yo ra 'bøt'e mán søt'e. Nu ra Jesús bi 'yεmp'ũ:

—Xothũ, da zã din 'yo bũya, bi 'yεn'a ra Jesús.

Ihma da fent'a ra Jesús

45 Nε xũn ngu ma mijudiohe ngue xí den'na ra María, bi 'yεc'yεi ra Jesús 'bũ mí nu a bi 'yøt'e. 46 Pε nu mí'da bi mba bá xih yũ fariseo 'be'a bi 'yøt' ra Jesús. 47 Janangue'a bi man yũ dambãjã nε yũ fariseo ngue 'darpũ dim petihũ yá mi ngørpihũ, nε bin 'yεm zεhe ỹ:

—'Be'a sä ga øthũ, nguetho nu'a ran 'yohũ i øt'e xũn ngu yan t'øt'e nuixte. 48 Nu'bũ hin ga hεcpahũ, gãtho yũ jã'i da 'yεmbi yá ngørpi. Nε nubũya nu yũ romano da zãjũ ngue da bœni ya dá tenhdũ man'da ra Hmu, nε hinga hønt'ũ dí tenhdũ ỹ, nε di juarca ma dũxca nijãhũ nε di juajũ bũya.

49 Nε nu'a n'da í Caifás, ra dambãjã a ra jeya a, bi 'yεna:

—Ha hin guí pãhmbũ 'be'a da zã ga øthũ ya. 50 Ha hin guí pãhmbũ man'da xũn ho 'bũ n'datho da du n'dahma hinga gãtho na ngujuũ ga juahmbũ, bi 'yεna.

51 Pε him bi bœnse a bi ma, pε nangu'e'a ra dambãjã a ra jeya a, janangue'a bi jap Ojã da ma 'be'a da t'ørpa ra Jesús, gue da du da yãje dyũ judiohe. 52 Pε nu ra Jesús 'bũ mí du, hinga høngdãhe in nde da yãnje, pε nε ỹ gãtho mí'da i 'bũi hønbnũ go bi zã gãtho na ndoho ra ximhãi, 'darpũ dam 'bũhmbũ a. 53 Nε nangu'e'a xí man ra Caifás, 'da'angu bi bœn ỹ gãtho ma ngørpihe bũya. Nε gue'a ra pa bi ma njuãntho da hyo ra Jesús.

54 Janangue'a m'bet'o bi 'uetho ts'ũ bũ 'bũh ma ngørpihe, nε bi mba bũ ja rá nyãni n'da ra uhãi, nε dãm 'bũhmbẽ bũ 'da yũ pa bũ ja ra hnini Efraín.

55 Nε mí ts'ũtho da zøñ ra pa ran dãbaxjua, n'da ra dãnts'ihmε bi zãngahe Ojã maya'bũ dyũ judiohe. Janangue'a xũn ngu yũ jã'i 'da'a n'danni bi nets'i bi mba bũ Jerusalén. Nguetho bi sije m'bet'o thoho ga hoc ma jã'ihe bũ, nangu'e ra dehe. 56 Nε nu'bũ mí zøm bũ ja ra dãnijã ỹ 'da ma mijudiohe, bi hyom bũ a ra Jesús nε bin 'yãn'dũ n'da ngu n'da ỹ:

—'Be'a guím mamhbũ, ha ba øh ra Jesús da nu ram peti ua uague hin'na, bin 'yεmp'ũ.

57 Nu yũ dambãjã nε yũ fariseo bi 'yεn'ũ:

—Nu'bũ 'bũi to i pãdi hapũ i 'bũi, jatho da ma, n'dahma da zã gam benthe, bi 'yεmp'ũ yũ jã'i.

12

Pa nsispi ra 'yεthi rá gua ra Jesús

1 Di 'bœh man 'dato pa din ja ra dãnts'ihmε bũ Jerusalén nangu'e ran dãbaxjua, nε bi mba mahøn'a bũ Betania a ra Jesús, nguepũ rá ngu a ra Lázaro, gue'a xí jap ra Jesús bi dambœni bũ ja rán 'yãgui ngue xí du. 2 Nu'bũ mín de, nu ra Marta bi 'yørpa n'da ran ts'ihmε ra Jesús. Nε'a ra Lázaro 'darpũ bin sihmehũ bũ ja ra mæxa. 3 Nε bi mba ra María bũ mí huh ra Jesús, bi xispa rá gua

made litro ra 'yēthi εμμε yaman'u ne xam hmadi, ne í 'yonba ra 'yēthi nange rá xtā. Ne gātho ra ngu bi yan'g'a ra 'yēthi. ⁴ Ne mí 'bup'á rá ts'ant'á ra Simón, ra Judas Iscariote a, n'da ma mixádihe a, ne gue'a bi dá a ra Jesús. Ne nu'bu mín nu a bi 'yøt'a ra María, bi 'yēna:

⁵ —Hanja him bi 'bā a ra 'yēthi, yu mahuāhi thoho xtín ja rá muui gue xtín t'un yu hyoya, sā bi 'yēn a ra Judas.

⁶ Ngub'á bi man a nguetho ra bē a, ne him majuāni di huεc yu hyoya. Pē rá 'bēfi a gue ní mbēscā ma mbetihe dyu xádihe ne'a rá mbeti ra Jesús. Ne nzāi hāc zēhe ra mbeti 'b'á in nde. ⁷ 'Bex bi 'yēn'a ra Jesús:

—O guidí hεcpa na ra xisu, nguetho bi 'yørcā a rán sāui da 'yørqe, nguetho mi ts'ūtho ga tu nge da t'āgagui. Janangue'a mí pēsta'a ra 'yēthi na, xtí jacā ma jā'i 'b'á dá tu. ⁸ Pē thocpa thoho gam 'b'ahmb'á yu hyoya, pē nugā hinga thocpa thoho dam 'b'ahmb'á ua, bi 'yēn'a ra Jesús.

I hma da tho ra Lázaro

⁹ Nu'bu mí 'yøde xan ngu ma mi-judíohe, gue 'b'up'á ja rán ngu ra María a ra Jesús, bi mba bá nu, pē hinga hōnt'a ra Jesús in nde da nu, pē ne'a ra Lázaro gue xí xox ra Jesús bu ja rán 'yāgui. ¹⁰ Janangue'a nu yu dāmbājä bi bēni ne'a ra Lázaro da hyo. ¹¹ Nguetho gue'a ra Lázaro í japi man'da xan ngu bi 'yεc'yēi a ra Jesús u ma mijudíohe.

Bi t'εspa ra Jesús 'b'á mí yut'a Jerusalén

¹² Nu'bu mí hyax bāya dá mbāhmbe ra Jesús bu Jerusalén. Ne nu'bu yu jā'i xan ngu xí zøm bu Jerusalén gue in nu ra dāmpeti, bi 'yøde da mba bu ra Jesús. ¹³ Janangue'a bi gāx yú xí yu jāxiza ne bi mba bá thap'á 'yu. Ne nts'edi bi 'yēn'a:

—Nujxte tho rá ts'edi Ojä di jāp na ma Hmuts'at'abih'á dyu israelh'á, dyu judíohe, bi zøcua ya nange rá thuhu Ojä, bi 'yēn'á.

¹⁴ Nu'a ra Jesús i hux'a n'da ra t'uburu xí dīni, tengu mán t'o't'i bu ja rá m hman Ojä. ¹⁵ Gue mán t'o't'i: Him man gan suh'á ya gyu mēnguh'á ua Sión, nguetho ba εh ni hmuts'at'abih'á, da hyux'a n'da ra t'uburu, mí εn rá t'ohni maya'b'á.

¹⁶ Pē nuje dyu xádihe him 'bexque dá pāhmbe 'b'e'a nám bøn na bin ja, pē nu'bu mí mbeng mahεts'i ra Jesús dá bēmhbe bāya gue guehna bi t'ørpa ra Jesús gātho mán t'o't'i maya'b'á.

¹⁷ Nu'bu yu jā'i mí 'b'ahmb'á ra Jesús 'b'á mi xox'a ra Lázaro, xí ma gue xí xox'a ra Lázaro. ¹⁸ Janangue xan ngu yu jā'i bi mba bá thā a ra Jesús, nguetho bi 'yø a xin ja. ¹⁹ Janangue'a nu yu fariseo bin 'yεmzēhe u:

—Nte ts'á ní mbatho 'b'á dadí hεcpah'á yu jā'i. Ha hin guín nuh'á ya gātho ra ximhāi i tenn'á ra Jesús, bin 'yεmp'á.

I hon ra Jesús u yu mēngu bu Grecia

²⁰ Ne nu'bu 'da bi mba bu Jerusalén da nu ram peti bu, yu mēngu bu ja ra hāi Grecia u. ²¹ Ne bin tīmhb'á ra Felipe u 'b'á mām 'b'ahmbe bu Jerusalén. Ne nu ra Felipe, ma mixádihe a, ra mēngu bu Betsaida ra xequi Galilea. Ne nu yu mēngu bu Grecia bi 'yēn'á:

—Hague n'yø, dín nde dan yāhe ts'á ra Jesús, bi 'yēn'á.

²² Nu'a ra Felipe bāya bi xi a ra Andrés, ne nu'bu bāya bi xi a ra Jesús. ²³ Ne nu ra Jesús bi dāt'á:

—Ya mí ts'ūtho da zøn ra pa dan uixtegā 'b'á dá tu, guecā dán jā'igā ua ja ra ximhāi. ²⁴ Majuāni dí xi ah'á, tengu n'da ra hmudā, nu'bu hin da thup'á ja ra hāi nge dim 'b'ep'á, hin dín xāndi. Pē nu'bu da

thuhu, da zä din xändi xən ho.
 25 Nu'a to'o i su din ʌnba 'bʌ da
 dengui, da mba ma ʌnbi rá te a,
 pɛ nu'a hingui su din ʌnba 'bʌ da
 dengui guecua ja ra ximhäi, din ja
 ra te mazäi a. 26 Nguetho nu'bʌ 'bʌ
 a n'da in nde din 'yɛhɛ nanguecä,
 jatho da bɛni tengu díɱ bɛngä, nɛ
 ga com'be ma ts'edi bʌ mahɛts'i
 bʌya. Nu'bʌ 'bʌ a n'da din 'yɛhɛ
 nanguecä, nu'a ma Ta da numanho
 a.

Ra Jesús im ma da tho

27 —Pɛ nuya ɛmmɛ tu ma mbʌi, bi
 'yɛn'a ra Jesús. 'Bɛ'a sä ga xih ma Ta.
 Ha sä ga äpi di 'uegä 'bɛ'a din jacä
 ya. Pɛ hingui sä, nguetho gue'a bá
 ɛcä ngue gan nu'a i jatho gan nugä
 ya, bi 'yɛn'a ra Jesús.

28 Nɛ nubʌya bin yäui rá Ta:

—Ma Ta a i, dami jaqui gan nugä
 hɔnt'a go nda'a dí t'ɛs'i i, bi 'yɛmbi.

'Bɛxque bi t'ɔ'a n'da ra nde bʌ
 mahɛts'i, bi 'yɛna:

—Pɛ ya dí ja'i guín nu, nɛ guin nu
 mahɔn'a, bi 'yɛna.

29 Nɛ nu'ʌ yʌ ja'i mí 'bähmbʌ bʌ, bi
 'yɔh rá nde Ojä nɛ bi 'yɛn'ʌ 'da:

—Bin gäni.

Nɛ nu'ʌ mí 'da:

—Masque n'da ráɱ 'bɛhni Ojä
 mahɛts'i bi zofo, bi 'yɛn ʌ.

30 Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'ʌ:

—Nu'a ra nde gá 'yɔhmbʌ, nts'edi
 bi zocä Ojä, hin nague ga paçä bi
 'yɔh ma nde, pɛ guɛpʌ gui paɱmbʌ
 ya i ɔh ma ndegä a. 31 Nuya mi
 ts'ʌtho ga ɔt'ä a dí faɱi nda'ʌ da mba
 ma ʌnbi, nɛ nda'ʌ hin da mba ma
 ʌnbi. Nɛ mi ts'ʌtho ga tap ra zithu,
 gue in ts'ʌt'abi ua ja ra ximhäi a, nɛ
 da ts'änba ya da t'ɛrbʌ ja ran ʌnbi.

32 Nu'bʌ dá cuat'ä bʌ ja ra pont'i,
 gue'a dá zohn'dʌ gätho yú mbʌi yʌ
 ja'i ga xifi di dác yú mbʌi gan yʌn'ʌ,
 bi 'yɛn'a ra Jesús.

33 Nɛ guehna mi man na, ngue mi
 ndepe xtám baɱ yʌ ja'i 'bɛ'a nín däte
 dí tho a. 34 Nɛ nu yʌ ja'i bʌya bi
 dät'a:

—Nugähe ya dá ɔhmbe im mam
 bʌ ja rán t'ɛdi Ojä, i 'bʌi mazäi a ra
 Cristo. Nɛ guí ɛnsɛ jatho gui tu bʌ
 ja ra pont'i, gán ja'i ua ja ra ximhäi.
 To'o e ngue guí ɛnsɛ gán ja'i ua ja
 ra ximhäi. Masque hinga gue'e gra
 Cristo 'bʌ.

35 Nu ra Jesús 'bɛx bi 'yɛmp'ʌ:

—Him min ngu yʌ pa ga xän'nahʌ
 ya, ngue drán nɛquigä. Nde'bʌ gan
 'yohʌ bʌ ja ran nɛqui ya, nɛ hin da
 zʌ ahʌ ra 'bɛxui. Nguetho nu'a to'o i
 'yo bʌ ja ra 'bɛxui hingui paɱi harʌ i
 'yo. 36 Dami hyaɱmhʌ ran nɛqui ya,
 janya i ja ya, nɛ din ja ran nɛqui ní
 mbʌihʌ bʌya, bi 'yɛmp'ʌ.

Nɛ nu'bʌ mí jua a bi man ra Jesús
 bi mba, bin 'yʌnse.

*Hinguin nde da 'yɛc'yɛi ʌ ma mi-
 judíohe*

37 Pɛ guexta'a him bi 'yɛc'yɛi xən
 ngu ma mijudíohe, madague'a xən
 ngu yʌn t'ɔt'e nuixte bi nu bi 'yɔt' ra
 Jesús. 38 Pɛgue bin ja tengu thoho
 bi man ra pɔngahyá Isaías 'bʌ mí ma
 'bɛ'a din ja, bi 'yɛna:

Ma Hmu i, to'o maha bi 'yɛc'yɛi a dá
 mamhbe
 nɛ to'o bi ba' bʌ gmí 'yuh ni ts'edi, bi
 'yɛna.

39 Him bi zä bi 'yɛc'yɛi ʌ 'da
 nguetho nu'bʌ him min nde ʌ, bi
 mba njapi tengu bi man ra Isaías
 'bʌ mí ma mahɔn'a:

40 Nu'a Ojä bi gomba yú dä ʌ nɛ bi
 mɛp yú mbʌi ʌ,
 gue din ja tengu'bʌ din xädä,
 nɛ hin din ja yán 'yomfɛni yú mbʌi,
 nɛ hin da zä di päh yú mbʌi gue
 xtí punba Ojä ʌ, bi 'yɛn a ra
 Isaías.

41 Guehna bi man ra Isaías 'bʌ mí
 'yut Ojä din ja rá ts'edi nuixte ra
 Cristo, nɛ bi mam bʌya 'bɛ'a da
 'yɔt'a ra Cristo.

42 Pɛ xən ngu ma ngurpihe mim
 bɛnse ngue ɛc'yɛi ra Jesús. Pɛ him
 bi ma gue ɛc'yɛi ʌ, nguetho i su xtá
 hyɔn a thi yʌ fariseo bʌ ja yú ni ja,
 gue má zä da zan'ʌ. 43 Nguetho
 man'da bi bɛni 'bɛ'a da man yú

mija'ih_u, gue da 'yεmbi x_un ho _u, xinda gue'b_u go xtá 'yεmp Oja x_un ho _u.

Dí mba ma juq_nbi n'da _u yám hman ra Jesús

⁴⁴ Pε nu ra Jesús nts'edi bi ma:

—Nu'a to'o i εc'yεigui, i εc'yεi a bá pεngui. ⁴⁵ Nguetho nu'a to'o i paqui, i pa a bá pεngä. ⁴⁶ Nu'a bá εcä gue ga yorba yá mb_ui _u 'b_ucua ja ra ximhäi. Nu'a to'o da dengui hin din 'yo b_u ja ra 'bεxui a. ⁴⁷ Nu'a to'o da 'yøh mam hmangä ne hingui εc'yεi, pε hinga guecä ga ju_nbä a, nguetho hin ná εcä ga øt' ran ju_nbate, pε ná εcä ua gan y_n _u 'b_ucua ja ra ximhäi. ⁴⁸ Nu'a to'o hin da 'yεc'yεigui ne hin da 'yø a dí m mangä ya, nu'a mam hma dá mangä ya, gue'a dí ju_nba _u 'b_u rán zεgui ra pa. ⁴⁹ Nguetho him mam hmanse a dá ma, pε nu'a ra Ta gue bá pεngä bi xiqui 'bε'a dá mangä ne 'bεp_u ná xänba y_u ja'i. ⁵⁰ Ne dí paçä da d_n ra te mazai _u to'o da hy_n rám hma ma Ta. Ne gue'a i xicä a ne dí mangä a b_uya, bi 'yεn'a ra Jesús.

13

Ra Jesús bi x_uguaba yá xädi

¹ Nu'b_u mi ts'utho da mb_uh ra d_umpeti nangue ran d_ubaxjua, ne mi pa_uh ra Jesús ya mi ts'utho da zøn ra ora da bøngua ja ra ximhäi, da mbeng b_u bí 'b_uh rá Ta. Ne gätho y_u pa mi 'b_ucua, midí huεc'_u to gätho bi 'yεc'yεi a, ne nuya man'da di huεc'_u di huεqui.

² Ne nu'b_u mán sihmehe ra Jesús 'b_u bin de, nu'a ra z_ithu b_uya bi bεnba ra Judas rá ts'unt'_u ra Simón Iscariote gue di dá a ra Jesús. ³ Nu ra Jesús i pa_udi bí nεxp_u 'b_uh rá Ta ne da mbeng b_u mahøn'a, ne i pa_udi gue rá Ta bi unni gätho 'bε'a i ja gue di manda zεhe. ⁴ Pε guehma bin 'yεhe nanguecähe. Nguetho bi ndants' 'b_u m_n sihme ne bi mbø'a n'da rá pahni, n nde nte di hεni. Ne bi dut' rá foho n'da ran thu'yε.

⁵ Ne nu'b_u mí xit' ra dehe ra ximbo, bi d_u'mi bi mberca ma guae ne bi dugahe nangue'a ran thu'yε mim bongui b_u rá foho.

⁶ Ne nu'b_u mí zøm b_u huh ra Simón Pedro, nu ra Pedro bi 'yεmp'a b_uya:

—Ma Hmu i, ha gui perca ma gua, bi 'yεna.

⁷ Nu ra Jesús bi d_uti ne bi 'yεmbi:

—Maju_ni hingui sä gui pa_uh ya 'bε'a nam bøn'a dí øt'ä, pε m'bejua da zä gui pa_udi, bi 'yεmbi.

⁸ Nu ra Pedro xø bi 'yεmp'a:

—Nj_um'b_u dan uni gui perca ma gua.

Pε nu ra Jesús bi d_ut'a:

—Nu'b_u hin ga pe't'ä ni gua, nte man j_ui 'b_u, bi 'yεna.

⁹ Nu ra Simón Pedro b_uya bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, hinga hønt'a ma gua 'b_u, ne'a ma 'yε ne'a ma ya, bi 'yεmbi.

¹⁰ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Pε ya ma zä bi bo ah_u nangue ni ts'oquih_u, nguetho nu'a to'o bin hi ya bí bo rá ja'i. Pε hønt'_u ni guah_u zai da 'be't'e ngue p_ur_u y_u fonthäi hap_u guí 'yoh_u. Pε nu n'da ah_u him bin hi, bi 'yεna.

¹¹ Ngub_u bi ma nguetho bi pa_udi i hup_u a di dá a. Janangue'a bi ma hinga gätho dán hihe.

¹² Nu'b_u mí jua a bi x_uguagahe, bi hye mahøn'a rá pahni ne bin säya. Bi 'yεnje b_uya:

—Ha guí pa_uhmb_u 'bε'a nam bøn'a dá øt'ah_u ya. ¹³ Nu ah_u guí εnj_u drá xänbategä ne guí εnj_u drá Hmugä. X_un ho guím mamhb_u nguetho gue'a dí øt'ä a. ¹⁴ Dá pe't'ä ni guah_u, guecä ni xänbatej_u ne ni Hmuja. Janangue'a ne ah_u gam perpa ni guah_u n'da ngu n'da ah_u, ngue gui 'yøth_u gui cohmb_u häi ne 'da gdám fäxtah_u. ¹⁵ Nuya dá ut'ah_u 'bε'a gui 'yøth_u nguetho d_n nde ah_u gui 'yøth_u tengu dá øt'ah_u. ¹⁶ Maju_ni dí xi ah_u, man'da nu_ixte n'da ra Hmu xinda gue'ya yá mbεfi, man'da

nuijxte a i pehnate xinda gue'a ram 'behni. ¹⁷ Nu'b_u guí p_hmb_u a dí_m mangä ya ne thocpa tho_ho gui 'y_oth_u a, gan johyah_u nangue Oj_a 'b_u.

¹⁸ Pe hín dí_m mangä gätho ah_u da zä gan johyah_u nangue Oj_a, nguetho dí p_at'a ni mb_ui_hu n'da ngu n'da ah_u gue dá huan'nah_u. Pe guehma dá huahni gätho ah_u, n'dahma din ja 'be'a bi man rá t'ohni Oj_a ngue bi 'y_ena: "Nu'a n'da dí sihme'be, gue'a di dägä a." ¹⁹ M'bet'o dí xi ah_u 'be'a da t'orcä, janangue'a da zä gui thoqui gui 'y_ec'y_eigah_u gue drä Cristogä 'b_u ya bin ja. ²⁰ Majuq_uni dí xi ah_u, nu'a to'o da 'y_omanho a im man a n'da mam 'behnigä, i simanhogä a ne i simanho a bá pengä, bi 'y_enje.

Ra Jesús i p_qdi di dä a ra Judas

²¹ Nu'b_u mí jua a bi man ra Jesús, bi du rá mb_ui, ne bi xije mah_on'a:

—Majuq_uni dí xi ah_u, i 'b_u a n'da ah_u di dägä, bi 'y_enje.

²² Nugähe b_uya dy_u xädigähe, dán hy_ethe n'da ngu n'daje ne dán 'yänhde: "To'ogah_u di dä 'b_u," dán 'y_emfe. ²³ Ne nugä 'darp_u mi hu'be ra Jesús nguetho ϵ mm_e midí hu_egä. ²⁴ Nu ra Simón Pedro b_uya bi u_anga rá 'y_e, ndeque ga änni nda'a di dä a. ²⁵ Nugä b_uya gue 'darp_u mí hu'be ra Jesús, dá änni:

—Ma Hmu i, to'o a guím ma, dá ϵ mbi.

²⁶ Bi 'y_engä a ra Jesús b_uya:

—Nu'a ga cärpa a ra hme ra t_uh_u gue ga unni, gue'a di dägä a, bi 'y_engä a b_uya.

Ne 'bex bi un'na ra hme a ra Judas Iscariote rá ts'unt' u ra Simón. ²⁷ Ne nu'b_u mí zi ra hme, 'bex bi y_at' ra z_ith_u rá mb_ui. Ne nu ra Jesús bi 'y_embi:

—Nu'a guí nde gui 'y_ot'e dami 'y_ot'a n'dihi ya, bi 'y_ena.

²⁸ Ne xínga n'dagähe mi h_uhmbe b_u ja ra m_exa gue dá p_hmb_e 'be'a nám b_on a bi xifi. ²⁹ Pe 'dagähe dí_m

b_emhbe gue gue'a bi xih ra Judas da mba da däi 'be'a ga homhbe 'b_u bin ja ra d_ants'ihme. Ne nu mi'da gähe dí_m b_emhbe gue bi xih ra Judas da mba di unni ts' u ra mbeti y_u hyoya, nguetho mí h_a ra buxa i o ma mbetihe. ³⁰ Ne nu'b_u ya xí zi ra hme, 'bex bi mba n'dihi. Ya bin xui b_uya.

Ra 'da'yont' ϵ di

³¹ Nu'b_u ya xí mba ra Judas, nu ra Jesús bi 'y_engähe:

—Nuya di nequi dan u_ixtegä guecä dán j_a'igä ua ja ra ximhäi. Ne nu'a ga θ 'ä ya, gue'a man'da dí nequi gue x_un ho_ho Oj_a. ³² Ga udi nuijxte x_un ho_ho Oj_a, ne nu Oj_a da 'yudi gue nuijxte x_un hogä guecä ngue dán j_a'i ua ja ra ximhäi. Ne mi ts'utho ya din ja a dí_m mangä. ³³ Ma z_u t'uhni ah_u, man'da z_u ora dam 'b_uhmbe ya. Ne m'bejua guim b_en_u. Ne ga xi ah_u ya tengu dá xi u ma ng_ur_pih_u, hingui sä 'darb_u ga mbähä hap_u ga mbagä. ³⁴ Nuya ga xi ah_u n'da ran t' ϵ di ma'da'yo, gue 'da xtín hu_ectah_u n'da ngu n'da ah_u. Tengu tho_ho b_u dá hu_ec'ah_u, ngub_u gan 'y_or_pah_u n'da ngu n'da ah_u. ³⁵ Nangue 'da g_din hu_ectah_u n'da ngu n'da ah_u, gätho y_u j_a'i da b_adi guí tengah_u, bi 'y_enje.

Ra Jesús i p_qdi din c_on'a ra Pedro

³⁶ Nu ra Simón Pedro bi 'y_emp'a:

—Ma Hmu i, hap_u gui mba.

Nu ra Jesús bi d_at'a:

—Hingui sä 'bex gui tengä ya hap_u ga mba. Pe m'bejua da zä gui mba b_u ga mbagä.

³⁷ Janangue'a nu ra Pedro bi 'y_emp'a:

—Hanja hingui sä 'darp_u ga mb_e ya, madague'a ne_cä da thogä nangue'a ga t_en'ni i, bi 'y_ena.

³⁸ Nu ra Jesús bi d_at'a:

—Ha majuq_uni gui tengui madague'b_u da tho i, nguetho ná hyund_i xquí c_ong 'b_u bi mbah ra tamf_o, bi 'y_embi.

14

Ra Jesús ra 'yu ní zòm bu bí 'buh rá Ta

¹ —Pε o di tu ni mbuih_u. Guí εc'yeih_u Ojā janangue'a necā dami 'yεc'yeigah_u. ² Nub_u rá ngu ma Ta bí ja bu x_un ngu y_u ngu mahotho. Nu'b_u hin te di ja bu, xcá xi ah_u 'bu. Pεgue i ja bu, janangue'a nu'b_u dá mbagā gua hoc'ah_u hap_u dam 'buhmb_u. ³ Nε nu'b_u dá mbagā ba hoc'ah_u bu dam 'buhmb_u, nε ba pengā mahōn'a ga six ah_u bu ngue 'darpu dam 'buhmb_u buya. ⁴ Nub_u ga mbagā guí p_uhmb_u nε guí p_uhmb_u ra 'yu, bi 'yεnje.

⁵ Pε nu'a ra Tomás bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, hin dí p_uhmb_e hap_u gui mba, xín dí p_uhmb_e a ra 'yu, bi 'yεna.

⁶ Nu ra Jesús bi 'yεmp'a:

—Nugā drá 'yugā nε guēcā ní fa a majua_uni nε dadí ungā ra 'da'yote mazāi. Njon da zā da zōm bu 'buh ma Ta hinda hōnt'bu da 'yεc'yeigui. ⁷ Nu'b_u majua_uni xquí paj_u nε'a ma Ta xquí p_uhmb_u 'bu. Pε ja gá p_uhmb_u ya nguetho ya guín nuh_u a ya, bi 'yεnje.

⁸ Pε nu ra Felipe bi 'yεmp'a:

—Ma Hmu i, pε hin dín nuhe a ni Ta, dami jaje gan nuhe nε nte ga 'behmbe, bi 'yεna.

⁹ Nu ra Jesús bi dāt'a:

—Ha guexta'a hin guí paqui nε nya'a tho xtám 'buhmb_u. Nu'a to'o x_un nugui, ya x_un nu ma Ta. Hanja gní 'yεngui: “Yurcahe ni Ta.” ¹⁰ Ha hin guí εc'yei gue n'datho dí com'be ma Ta. Nu'u y_um hma dí xi ah_u him mam hmanεgā u, pε y_um hman a ma Ta i 'bucua ja ma mbuigā, nε gue'a di jacā ga øt'ä a dí øt'ä.

¹¹ Dami 'yεc'yeigah_u gue n'datho dí com'be ma Ta. Pε nu'b_u x_un hēi gui p_uhmb_u, dami p_uhmb_u gue hōnt'a Ojā sá i øt'u y_u nuixte dí øt'ä. Janangue'a da zā gui 'yεc'yeih_u gue n'dat'a dí com'be ma Ta. ¹² Majua_uni dí xi ah_u, nu'b_u gui 'yεc'yeigah_u, nu

ra 'befi dí øt'ä, nε ah_u da zā gui 'yøth_u 'bu. Nε man'da nuixte y_u 'befi da zā gui 'yøth_u nguetho ga mba bu bí 'buh ma Ta. ¹³ Nguetho hōnt'a go 'be'a gui 'yähmb_u 'bu 'da angu dím bεmhbu, ga øt'ä, janangue'a da t'εspa ma Ta nangue a ga øt'ä, rá Ts'unt'ugä a. ¹⁴ Hōnt'a go 'be'a gui 'yāqui 'bu n'dat'a dím bεmhbu, ga øt'ä.

Ra Jesús bi ma ba penpa rá Hogandāhi Ojā

¹⁵ Nε man'da bi man ra Jesús, bi 'yεna:

—Nu'b_u majua_uni hōngdā guín numanhoj_u, dami pεs'h_u 'be'a gātho dí xi ah_u. ¹⁶ Nε ga äp ma Ta ba pεn'nah_u man'da nim fäts'ih_u da mbäx ah_u tengu dá øt'ah_u, nε gam 'buhmb_u mazāi a buya. ¹⁷ Gue'a rá Hogandāhi Ojā a, nε di ja ah_u gui p_uhmb_u a majua_uni. Pε nu'u di ho ra ximhäi hin da zā da zini, nguetho hin'y_u 'be'a dí bā a, xingui pādi 'be'a rá 'befi a. Pε nu ah_u guí p_uhmb_u a nguetho dí 'buhmb_u a, nε da zōn ra pa din zām bu mbo ni mbuih_u. ¹⁸ Hin gan jah_u tengu y_u hyoya t'uhni 'bu dá mbagā, nguetho ba pengā dam 'bucā bu mbo ni mbuih_u. ¹⁹ Mi ts'atho ya him man da nuc'u di ho ra ximhäi. Pε nu ah_u da zā guín nuj_u nangue ni mbuih_u, nε zāi gam 'buhmb_u nguetho zāi dí 'bucā. ²⁰ Nε nu a ra pa da zōh rá Hogandāhi Ojā, da zā gui p_uhmb_u gue dam 'bup_u mbo ni mbuih_u, nε gam 'buhmb_u bu ja ma mbuigā buya. Nε da zā gui p_uhmb_u dí 'bui nangue ma Ta. ²¹ Hōnt'a go to'o i øt' man t'εdigä nε pε'ts'a mam hmangä, gue'a majua_uni hōngdā i numanhogä a. Nε nu'a ma Ta necā ga huεc'be a, nε ga japi da bādi x_un ho ma ts'edi, bi 'yεnje.

²² Nu'a ra Judas, pε hinga gue'a ra Judas Iscariote, bi 'yän'na buya:

—Haguen ja hōngdāhe gui jaje ga p_uhmb_e x_un ho ni ts'edi, nε hin'na u di ho ra ximhäi, bi 'yεna.

23 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nu'bu i 'bu a n'da ahü majuqni hõngdä i numanhogui, da mbesca mam hmangä a 'bu. Ne di huëc'a ma Ta büya, ne ba ë'be, ne dan zam'be bu mbo rá mbüi a. 24 Pe nu'a to'o hingui numanhogui, hingui pe'ts' mam hmangä a. Ne nu'a mam hmangä, him mam hmansegä pe rám hma ma Ta gue'a bá pengä ua, bi 'yëna.

25 Ne xø bi 'yëna:

—Nuya yam hma dá xi ahü gätho yu pa dám 'bühmbu ua ja ra ximhäi. 26 Pe nu'a nim fäts'ihü rá Hogandähi Ojä gue ba penh'nahü ma Ta, tengu'bu da guecesgä a, nu'a di bën'nahü yam hma xtá xi ahü, ne da xän'nahü 'be'a gätho mi'da.

27 Dadín 'yëhmbu ya, dami hyámhbu ran t'unni ngue ran johya dadí 'da ahü ya, ne thocpa thoho din ja ahü. Hinguin ja tengu rán johya ra ximhäi. O di tu ni mbühü ne hin din su ni mbühü. 28 Ne nu'bu majuqni guín numanhoju, din johya ni mbühü nanguenhä dí xi ahü: “Ga mba bu bí 'buh ma Ta.” Ne man'da ja rá ts'edi xinda guecä. 29 Nugä xtá xi ahü 'be'a gätho din ja gueru da zä man'da gui 'yëc'yëigahü 'bu ya bin ja.

30 Nuya him ma nya'a dan yähu ya, nguetho ba eru rá ngurpi ra ximhäi. Pe njam'bu bi dæcpä a, janangue hin'yü rá ts'edi da dæcpä a ya. 31 Pe jatho ga øt'ä a ma 'befi ga øt'ä ya, n'dahma da bā ü 'bucua ja ra ximhäi hõnt'a ma Ta dín numanhogä, ne zäi dí øt'a i xiqui. Janangue'a ga ndansü ya ga mbähä, bi 'yënje ra Jesús.

15

Rá za ra uva majuqni ne'ü yü 'yë

1 Nu ra Jesús bi 'yëna:

—Nugä drá za majuqni, ngue i züh yán dät'o. Ne nu'a ma Ta di jamansu a. 2 Ne nu'ü yü 'yë hingui, ja yán dät'o, nu'a ma Ta da hyëqui,

ne da mbøgue. Pe nu'ü yü 'yë i ja yán dät'o, di hoqui gue din ja mi'da yán dät'o. 3 Nu'ahü ya mahoqui ahü nangue mam hmangä dá xi ahü. 4 Dami thojü ngue thocpa thoho dam 'bühmbu. Nguetho hingui sä gui 'yøthü rá 'befi Ojä 'bu hin gui thoqui gui hyámhbu ma tegä, tengu n'da rá 'yë ra za hingui sä din jase yán dät'o 'bu hin da nexpü rá te a rá za.

5 Nugä tengu'bu drá za, nu ahü tengu'bu yü 'yë ahü ra za i züh yán dät'o. Nu'a to'o da guat'i nanguecä, da hyänga ma ts'edi ne din züdi xän ngu yán dät'o. Pe nu'a hin da guat'i nanguecä nte din ja. 6 Nu a to'o da hyegä din ja tengu n'da ra 'yëza 'bu bi däse, da 'yot'i, da mba ma bant'i ne i pa ma peti da t'upü ja ra sibi.

7 Nu'bu gui thoqui gui cuathü nanguecä ne'bu din zam bu ja ni mbühü mam hmangä, dami 'yähmbu 'be'a guín nde gui 'yähmbu ne din ja büya. 8 Ne nu'bu din ja xän ngu nin dät'ohü, gue'a dí 'yu a rá nuixte ma Tahü a, ne gue'a dí fädi majuqni ma 'yëc'yëi ahü a. 9 Tengu thoho bu ni huëgä ma Ta, ngubü na huëc'ahü. Dami thoqui guin ndehü man huëcate. 10 Nu'bu gui pëspü ni mbühü gätho dí xi ahü ne gui 'yøthü a, da zä thocpa thoho gui pähmbu man huëcate 'bu. Tengu bu na pe'ts'ä rám hma ma Ta, janangue'a thocpa thoho dí päh rán huëcate.

11 Gätho ya dí xi ahü n'dahma ga comhbu a man johyagä, ne da yupü ni mbühü ne da bonts' thoho büya. 12 Nu'a man t'ëdi dí xi ahü, gan huëju n'da ngu n'da ahü, tengu bu na huëc'ahü. 13 Nu'a ran huëcate man'da xän ho, gue di un rá te n'da nangue ü yü amigo da yäni. 14 Nu ahü ma amigo ahü 'bu guí øthü 'be'a gätho dí xi ahü. 15 Him ma xi ahü ma 'yëhe ahü, nguetho nu a ra 'yëhe hingui pädi 'be'a i øt' rá hmu. Pe nuya dí xi ahü ma

amigo ah_u, nguetho ya dá xi ah_u gátho bi xicá ma Ta. ¹⁶ Nu'ah_u hin gá huangah_u, p_e go dá huan'nah_u n_e dá sán'nah_u din z_uh nin dät'oh_u, nangue gui 'yøth_u ma 'b_efigä n_e da hyät' mazai. Janangue'a hønt'a go 'b_e'a gui 'yähmb_u ma Ta nangue n'dat'a dím b_emhb_u, din ja b_uya. ¹⁷ Nuna man t'ëdigä dí xi ah_u, gan huëj_u n'da ngu n'da ah_u.

Nu ra ximhäi di ucpa ra Jesús n_e'u i tenni

¹⁸ N_e xø bi 'y_en'a ra Jesús:

—Nu'b_u di h_ec'ah_u u di ho ra ximhäi, dami p_ahmb_u m'bet'o thoho bi ugä. ¹⁹ Nu'b_u da 'da angu gui øth_u u di ho ra ximhäi, nu'u da numanho ah_u u 'b_u. P_e hin gui øth_u tengu øt'u nguetho dá huan'nah_u. Janangue'a di h_ec'ah_u ya. ²⁰ P_e guim b_emhb_u a ram hma dá xi ah_u: “P_e man'da rán säui da hnumanho n'da ra Hmu xinda gue'u yá mb_efi.” N_e nugä hingui hnumanhogui, janangue'a ha ma gue'adah_u, da hnumanho ah_u. N_e him bi t'ømanho a dá ma, janangue'a ngutho hin da t'ømanho a guim mamhb_u. ²¹ N_e din ja b_u da t'øt'ah_u nangue gui tengah_u. Nguetho nu'u di ho ra ximhäi hingui p_a a bá pengä.

²² Nu'b_u hin xcá søcä ua gue xcá zofo, hin xtám b_adi gue ja yú ts'oqui 'b_u. P_e nuya hingui sä da gøñ yú ts'oqui u ya. ²³ Nu'a to i pøh rá cue nanguecä, n_e a ma Ta i numan'u. ²⁴ Nu'b_u hin xcá øt' y_an t'øt'e njo'o sä da 'yøt'e, hin xtám b_adi gue ja yú ts'oqui 'b_u. P_e nuya ya bi nu man t'øt'e nuixte. P_e bi cuethohogä u. P_e nu'u bi ugä gue'a ma Ta bi w'p'u. ²⁵ P_e gue'a mán t'o't'i b_u ja rán t'ëdi Oj_a maya'b_u, bi 'y_ena: “Din ja ra cue nanguecä, p_e hin'y_u 'b_e'a dín cue u,” mí ñ ra t'ohni z_ai dín xä u.

²⁶ P_egue ga xicá ma Ta ba p_en'nah_u rá Hogand_ahi, n_e da mbäx ah_u di ja ah_u gui p_ahmb_u a majuani n_e da xi ah_u nanguecä. ²⁷ N_e ah_u da zä guim mamhb_u majuani

nanguecä, nguetho gátho y_u pa xtám'b_uhmb_u gue'b_u go má t_um' ra 'b_efi n_e guehya, bi 'y_en'a ra Jesús.

16

¹ N_e man'da bi man ra Jesús bi 'y_ena:

—Guehya dí xi ah_u n'dahma hin gui hyegah_u 'b_u gá nuh_u y_un _unbi. ² Nguetho da hyøñ ah_u thi b_u ja yú nij_a ma mijudíoh_u, n_e da zøñ ra pa da hyo ah_u n_e da b_eni gue'a ní 'yørp_a rá 'b_efi Oj_a a. ³ N_e din ja b_u da 'yøt'ah_u, nguetho him bi b_acä, xinga gue'a ma Ta. ⁴ P_e nuna dí xi ah_u, janangue'a nu'b_u bin ja, guim b_emhb_u b_uya gue gue'a xtá xi ah_u. N_e nuna dí xi ah_u ya, hin dá xi ah_u mäm'bet'o, nguetho hin ní zøñ ra ora ga mba.

Nu rá 'b_efi rá Hogand_ahi Oj_a

⁵ —Nuya ga mbagä b_u bí 'b_u a bá pengä. N_e xinga n'da ah_u gui ängah_u ya hap_u ga mbagä. ⁶ Nguetho i tu ni mb_ui h_u ngue dá xi ah_u ga mbagä. ⁷ P_e guehma majuani dí xi ah_u, man'da x_un ho nangue ah_u ngue ga mbagä. Nguetho nu'b_u hin ga mbagä, hin da zä ba ñ nim fäts'ih_u 'b_u. P_e nu'b_u dá mbagä, ba p_en'nah_u nim fäts'ih_u gue rá Hogand_ahi Oj_a. ⁸ N_e nu'b_u bi zøcua ja ra ximhäi rá Hogand_ahi Oj_a, di jap y_u j_a'i ua ja ra ximhäi da b_adi i ja yú ts'oqui, n_e di japi da b_adi drá 'yugä nangue ran ho, n_e di japi da b_adi din ja rá muui ran ts'o. ⁹ Nu rá Hogand_ahi Oj_a di b_enba y_u j_a'i gue i jatho yú ts'oqui nguetho him bi xiqui gan y_anba yú te. ¹⁰ N_e di b_enba y_u j_a'i gue drá 'yugä nangue ran ho. Da f_adi nguetho ga th_am_beñi n_e da zingä ma Ta b_u bí 'b_ui, n_e hin da hnugä ua ja ra ximhäi. ¹¹ N_e nu rá Hogand_ahi Oj_a di b_enba y_u j_a'i ngue din ja ran _unbi rá muui ran ts'o, nguetho da ts'änba rá muui a rá 'b_efi ra z_ithu gue nu'a rá ng_arpi ra ximhäi.

¹² Guexta'a i jagä xən ngu dín nde ga xi ahü, pε hin gui hyäthü gui 'yøhmbü mi'da 'bü ga xi ahü. ¹³ Pε nu'bü bi zøcua rá Hogandähi Ojä, da xän'nahü gätho a majuqani. Nε nte da manse nanguese, pε hønt'a 'be'a da xi Ojä, gue'a da xi ahü a. Nε da xän'nahü 'bεpü gdí 'yøthü rá 'befi Ojä, nε da xi ahü 'be'a gätho man'da dín ja. ¹⁴ Nε di japi da fädi i ja ma ts'edi xən ho, nguetho ga un mam hma da xän'nahü nanguecä. ¹⁵ Nu'a nam bøni n'dat'a ra ts'edi i jac'be ma Ta, janangue'a dá xi ahü, ga un mam hma da xän'nahü nanguecä.

Ni dumbüihü dim pommi ran johya

¹⁶ —Nε hin guin nujü man'da pa o gue manyopa, pε sä guin nujü mahøn'a mi'da yü pa, nε m'bejua ga mba bü bí 'büh ma Ta, bi 'yεna.

¹⁷ 'Bex bin 'yän'dü 'da ma mixädihe:

—'Be'a ní mba bi ma, nε εna: "Hin guin nujü man'da pa o gue manyopa, pε sä guin nujü mahøn'a 'da yü pa, nε m'bejua ga mba bü bí 'büh ma Ta," bi 'yεnjü. ¹⁸ 'Be'a ní mba gue bi xijü na, 'be'a da 'yøt'e 'da yü pa. Hingui sä ga pähmbü 'be'a man na, bin 'yεmzεhe ma mixädihe.

¹⁹ Nu ra Jesús mi pädi 'be'a nde da 'yänni, gue 'be'a nam bøn'a xí man a, nε bi 'yεnje:

—Ha gadín 'yänzεhεhü 'be'a nám bøn'a däm mangä 'bü má xi ahü: "Hin guin nujü man'dapa o manyopa, pε sä guin nujü mahøn'a mi'da yü pa," gue dá εngä. ²⁰ Majuqani dí xi ahü, da du ni mbüihü nε gan zomhbü, pε nu'ü yü jä'i i ten ra ximhäi dín johya ü. Pε m'bejua büya nu ni dumbüihü dim pommi ran johya. ²¹ Tengu n'da ra xisu 'bü bi zøn ra ora dim 'büh rá t'ähni, i tu rá mbüi nguetho in nu ran ünbi, pε m'bejua dín johya 'bü bim 'büh rá t'ähni büya, nε him mam bεn a ran ünbi mín nu. ²² Nε ngutho ahü i tu ni mbüihü ya. Pε gan nu ahü

mahøn'a nε da hyu ni mbüihü, nε njon da zä da hyäc'a nin johyahü büya.

²³ Nε nu'bü bi zøn ra ora a dím mangä ya, nte gui 'yängahü. Pε majuqani dí xi ahü, hønt'a go 'be'a gui 'yäfü ma Ta 'bü 'dat'a dím bεmhbü, nε dín ja büya. ²⁴ Nte ganä äfü ma Ta nanguε ma thuhugä, pε nuya dami 'yäfü ya nε dín ja ahü, janangue'a da yuh ni mbüihü ran johya.

Nura Jesucristo bi 'berpará ts'edi ra ximhäi

²⁵ —Nuya yäm hma dá xi ahü, yün t'uti ü, bi 'yεn'a ra Jesús. Pε da zøn ra ora hin ga xi ahü mi'da yün t'uti, pε njuqantho ga xi ahü xən ho nanguε Ojä. ²⁶ Nε nu'bü bi zøn'a ra pa dím mangä, da zä gui 'yäpzehehü ma Ta nanguε ya guí päjü, nε him man ga thocpä a guí äfü ma Ta. ²⁷ Nguetho guesε ma Ta di huεc'ahü nanguε guín numan-hojü, nε gá 'yεc'yεihü gue guerpü bí 'büh ma Ta bá nεxä. ²⁸ Nugä bá nεxä bü 'büh ma Ta, nε dá søcua ja ra häi. Nε ga pøngä mahøn'a ua ja ra häi, ga mba bü bí 'büh ma Ta, bi 'yεnje.

²⁹ —Nuya mfädi 'be'a guí xije ya, nguetho hin guí xije n'da ran t'uti ya, dá εmfε büya. ³⁰ Nuya dí pähmbe nte guidí 'bedi gui pädi, nguetho m'bet'o thoho guí pädi 'be'a dím bεmhbe 'bü ya ja a dín nde ga än'nahe. Nε gue'a ná pähmbe gue guerpü bí 'bü Ojä gbí 'yεque, dá εmfε.

³¹ Nu ra Jesús bi 'yεnje mahøn'a:

—Ha majuqani guí εc'yεigahü. ³² Pε nuya bi zøn ra ora gan 'uεxthü, gui 'dahmbü, n'da an 'danni guí mbähä. Nε gätho ahü gui sogahü. Pε hin dan 'dase nguetho dí 'bü'be ma Ta. ³³ Nuya yäm hma dá xi ahü, n'dahma guexta'a gan johyahü nanguecä, madague'bü guin nuhü ran ünbi nanguε ra ximhäi. Pε o di tu ni mbüihü, pε guim bεmhbü dá täpä ra ximhäi.

17

Bin yqui rá Ta ra Jesús

¹ Nu'b_u mí jua a man ra Jesús, bi ndòts'e, nε bin y_qui rá Ta:

—Ma Ta a i, ya bi zòm ma or-agä din ja a gá sängui. Dami jap ya εmme da bõmanho 'be'a ga øt'ä ya, ni ts'ant'ugui, nε gue'a dí fädi nuixte x_n ho i b_uya. ² Nguetho ya xcá 'dac ra ts'edi ga unni 'be'a xcá sänba _u gätho i 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a ga un ra 'da'yote maz_qi _u gätho gá 'daqui. ³ Nε nu'a to'o i ja ra 'da'yote maz_qi, maju_qni dím p_qhmb_u _u, gue gue'e høn'a thoho i maju_qni grá Oj_q, nε nugä drá Jesu-cristogä gue guá pengä dan y_qntegä ua.

⁴ Ya ní mba b_u ga juacä ra 'befi gá 'daqui, guerp_u da b_qh y_u j_q'i ua ja ra ximhäi εmme x_n hotho i. ⁵ Ma Ta i, nu'b_u ya dá juacä, dami jaqui ga conhui ni nuixte b_u guí 'b_ui, tengu tho mín j_uui 'b_u má hin'y_u ra ximhäi. ⁶ Nuya dá xih y_u j_q'i nangue e, gue nu'_u gá huanhua ja ra ximhäi. Ni mbeti _u, nε gá 'daqui, nε bi mbε'ts'a nim hma dá xänba _u. ⁷ Nε i p_q _u ya gue gue'e gá 'dac ra ts'edi dá øt' ra 'befi dá øt'e, nε _u y_um hma dá mangä. ⁸ Nguetho bi hy_qn'a ram hma gá xiqui dá xifi. Janangue'a i p_qdi maju_qni bá nεxä b_u guí 'b_ui, nε bi 'yεc'yεi gue gue'e gueá pengä dan y_qntegä ua.

⁹ Nugä dí äp'a ya gui fäx'i ts'_u _u, nε hin dí ä a nim fäts'i nangue _u i tēn ra ximhäi. Pε høn't_u gue gá 'daqui nguetho ni mbeti _u. ¹⁰ Nε nu'_u gätho ma mbeti ni mbeti _u, nε nu'_u gätho ni mbeti ma mbeti _u. Nε gue'_u i udi nuixte x_n hogä _u.

¹¹ Nuya him man dam 'bucua ja ra ximhäi. Ga mbagä b_u guí 'b_ui. Pε nu'_u go di thoqui dim 'bucua _u. Janangue'a, ma Hogata i, dami jamansu _u gätho gá 'daqui nangue ni ts'edi zεhε, gue da gohi tengu'b_u n'danj_q'itho tengu gauí. ¹² Gätho y_u

pa däm 'b_uhmbe _u gá 'daqui, dá jamansu _u nangue ni ts'edi gá 'daqui. Nε xinga n'da bim 'bedi, høn't'a n'da nts'änni dim 'bedi, tengu mán t'o'ti b_u ja ni søcu_q maya'b_u ngue ngub_u din ja.

¹³ Nε nuya mi ts'atho ga mba b_u guí 'b_ui, pε nuna dím mangä ya ngue dí 'bucua ja ra ximhäi, janangue'a da yuh yá mb_ui _u i øh ya nangue man johyagä. ¹⁴ Nugä dá un'na nim hma nε bi hy_qm b_uya. Janangue'a di εcpa ra ximhäi _u, nguetho hing yá mēngu ua ja ra ximhäi _u, tengugä hind rá mēngugä ua ja ra ximhäi. ¹⁵ Hin dí ä'a i gue gui 'uec'_u nanguecua ja ra ximhäi _u, pε dí ä'a i guí jamansup yá mb_ui hin da d_qp ra z_qth_u _u. ¹⁶ Nu'_u hing y_u mēngu ua ja ra ximhäi _u, tengu thohogä. ¹⁷ Dami xänbi x_n ho a nim hma maju_qni, janangue'a da 'uegue x_n ho nangue y_un ts'o i ja ua ja ra ximhäi. ¹⁸ Tengu tho b_u guí 'dac ra 'befi dá jap y_u j_q'i ua ja ra ximhäi da b_q i, nguthogä dí un ra 'befi _u, di jap y_u j_q'i ua ja ra ximhäi da b_q'a i. ¹⁹ Dan unse janangue'a nε'_u tengu'b_u da du nangue yá ny-omb_ui, nε da zä da dēn'na ram hma maju_qni.

²⁰ Nε nu'b_u bi mam mam hmammi _u i εc'yεigä ya, nε nu'b_u bi 'yεc'yεigä _u da sifi, nε'_u dí äp'a nim fäts'i nangue gätho _u b_uya. ²¹ Janangue'a gätho da gohi tengu'b_u n'danj_q'itho, tengu thohogauí ma Ta i, n'datho dí conhui. Dami japi n'dat'a da b_qn _u, nguetho n'dat'a man 'yomfēniui dá unui gätho _u. Janangue'a da 'yεc'yεi _u i tēn ra ximhäi, gue gue'e guá pengä dan y_qntegä ua ja ra ximhäi. ²² Nu ra ts'edi gá 'daqui dá undä _u, gue da zä da gohi tengu'b_u n'danj_q'itho, tengu gauí. ²³ Nugä dí 'b_uhmbe _u, nε'e dí 'b_uhmi, janangue'a maju_qni da zä gätho 'dat'a gam b_qmhb_u. Nε da nu _u i tēn ra ximhäi, da b_qdi gue

gue'e guá pəngä dan yəntegä ua ja ra ximhäi, ne da bə u i ten ra ximhäi gue ɛmmɛ guidi huɛc' u tengu bə gni huɛgagui.

²⁴ Ma Ta i, dín nde 'darpə dan zəmhbu u gá 'daqui, gue da nu mazəi a ran ho tətə thoho gá 'daqui. Nguetho zəi guidi huɛgä ne gue'bu go má hin'y u ra ximhäi. ²⁵ Ma Hogata a i, nu ra ximhäi hingui pə'a i. Pɛ nugä dí pə'a i, ne' u 'da gá 'daqui i pədi gue gue'e guá pəngä. ²⁶ Nugä dá japi bi bə'a i, ne man'da man'da ga japi da bədi gätho nin ho, gue da zä dín ja xən ho nin huɛcate bə mbo yú mbui u, tengu tho bə nan jagä nin huɛcate. Ne dan zəh bə ja yú mbui u, bi 'yɛmp'a rá Ta.

18

Bi fent'a ra Jesús

¹ Nu'bu mí jua'a bin yaui rá Ta, dá mbähmbe ra Jesús bəya dy u xädihe, dá 'daxhe n'da ra t'uhye gue ra Cedrón, ne dá cəthe bə ja n'da ra nuəndät'o. ² Nu'a ra Judas, gue'a di dá a ra Jesús, mí pəpə ja ra nuəndät'o nguetho zəi mí pähmbe bə ra Jesús. ³ Nu y u fariseo ne y u dəmbəjä bə pəhn'də 'da y u dofui ne mi'da y u n 'yoh u gue bán 'yoh u ra Judas. Gätho i hə y u sibi ne yú juai. ⁴ Nu ra Jesús i pədi gätho 'be'a dín ja ngue da t'ørpe. Janangue'a bi mba bin c'ath u, ne bi 'yän'də:

—To'o guí homhbə, bi 'yɛmbi.

⁵ Ne bi də u:

—Dí homhbe ra Jesús ra mɛngu bə Nazaret, bi 'yɛn' u.

—Guecä, bi 'yɛn'a ra Jesús bəya.

Ne i 'bähmbə bə ra Judas gue di dá. ⁶ “Guecä,” bə mí 'yɛn'a ra Jesús, 'bex bi goh yú xətha u y u n hyonte ne bi 'ya u bəya nangue ra mbidi. ⁷ Nu ra Jesús bi ma mahə'n'a:

—To'o guí homhbə.

Ne bi də u:

—Dí homhbe ra Jesús ra mɛngu bə Nazaret, bi 'yɛn' u.

⁸ Nu ra Jesús bi dət' u bəya:

—Ya dá xi ah u, guecä. Pɛ nu'bu həngdä guí honjə, hinga nɛhya ma xädi guí sixh u, bi 'yɛna.

⁹ Ne guehna bi man na ra Jesús bin theui a bi xih rá Ta 'bə mín yaui, ngue xí 'yɛmbi: “Gätho gá 'daqui xinga n'da ga 'bedi,” xí 'yɛmbi. ¹⁰ Nu ra Simón Pedro bəya bi gəx a rá juai mí hə ne bi 'yespa rán 'yɛizagu a rá 'yɛhe ra dəmbəjä, rá thuhu Malco a. ¹¹ Pɛ nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Fo'ts' ni juai a nin t'ojuai. Nuna ra mbohi xən zənga ma Ta ha hin ga sigä na, bi 'yɛmbi.

Bi ts'ix bə 'buh ra hmumbəjä a ra Jesús

¹² 'Bex bi bənt' u y u dofui ne' u yú hmu ne y u policía bi mbɛn ma mi-judiohe, ne bi du't'i. ¹³ M'bet'o bi zixpə 'buh ra Anás rá ndəhyə a ra Caifás, ne nu'a ra Caifás, ra dəmbəjä a ra jɛya a. ¹⁴ Guehna ra Caifás ngue xí xi u yú mi ngərpih u, gue man'da xən ho 'bə n'datho da du, xinda gue'bu gätho ga juahmbə.

Nu ra Pedro bi gən'a ra Jesús

¹⁵ Nu ra Simón Pedro, necä bəya, dá ten'be ra Jesús. Ne madim pə'be a ra dəmbəjä, janangue'a bi zä dá cət'a bə bi mba ma cət'i a ra Jesús bə mbo rá mbə't'i a rá ngu ra dəmbəjä. ¹⁶ Pɛ nu ra Pedro mí 'bəpə thi bə ja ra goxthi. Pɛ dá pəngä bəya gue dá əp ra mate a ra mbəngoxthi, janangue'a bi zä bi yət'ambo ra Pedro bəya. ¹⁷ Nu'a ra mbəngoxthi bəya, gue n'da ra xisu, bi 'yɛmp'a ra Pedro:

—Nu'i ha hinga gue'e rá xädi'i nu ran 'yoh u, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pedro bi dət'a:

—Hin'na, hinga guecä, bi 'yɛna.

¹⁸ Madín təspih u yú 'yɛhe ra dəmbəjä ne y u policía a ra Pedro, nubə ja ra sibi xí 'yudi, nguetho xən sɛ.

Nu ra hmumbəjä bi juənba ra Jesús

19 Nu ra dambäjä bi 'yänna ra Jesús to'o gátho i tenni, ne bi 'yänni 'be'a ním hma im ma 'b_u in xänbate.

20 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Nugä zäi dá mam b_u ja ma nijähu nepe ja ra danija, guerpe zäi dim peti gátho ma mijudíohu. Njam'b_u dá mangä b_u njongui 'b_uh y_u ja'i. 21 Ne ndetho guí ängui 'be'a dá mam 'b_u mán xänbate. Nde'b_u gui 'yän'du bi 'yøh mam hmangä. Nu'u i pädi 'be'a dá mangä u, bi 'yena.

22 Ne nu'a ra Jesús 'b_u mí dät'a ra dambäjä, ne nu'a n'da ra ngurpa dofai bi mbemp'a rá hmi, bi 'yembi:

—Hanja ngub_u gá xih ra dambäjä, bi 'yembi.

23 Nu ra Jesús bi 'yemp'a:

—Nu'b_u ja 'be'a dá mangä gue hingui ho, dami ma. Pe nu'b_u nte dá mangä, hanja gní pegbi, bi 'yembi.

24 Nu ra Anás buya bi mbenhna ra Jesús b_u 'b_uh ra Caifás, rá mi dambäjäui.

Nu ra Pedro bi gøm mahøn'a ra Jesús

25 Ne mí 'bäpe ra Simón Pedro madín taspí a. Ne än'du i 'bähmbu:

—Ha ne'e rá xädi'i nu.

'Bex bin cøni:

—Hinga guecä, ena.

26 Nu'a n'da rá 'yehu ra dambäjä buya, gue dim meniu i ra 'yehu xí 'yespa rá zagu ra Pedro 'b_u mí 'yena da yan'a rá Hmu, bi 'yembi:

—Ena gue'e dá nu a b_u ja ra nuandät'o, bi t'emp'a ra Pedro.

27 Ne bin cøm mahøn'a ra Pedro. 'Bex bi mbah ra tamfö.

Nu ra Pilato bi juanba ra Jesús

28 T'uxuditho bá ts'i b_u ja rá ngu ra Caifás a ra Jesús, ne bi ts'ix b_u ja ra nguts'ut'abi. Pe nu ma ngurpihe dy_u judíohu dy_u israelhe, him bi yuzehu b_u mbo nguetho en yán t'edi din ts'on yá ja'i 'b_u da yurpe ja yá ngu u hing yu judío, ne hin da zä da zi ran ts'ihme nangu ran dabaxjua

'b_u xtán yurpe mbo. 29 Janangue'a nu ra ts'ut'abi Pilato, bi mba b_u thi gue da zo u yu yapate, ne bi 'yän'du:

—'Be'a gní yafu a ran 'yohu, bi 'yena.

30 Ne bi dät u ma ngurpihe:

—Nu'b_u hin gra ts'om'bäi, hin xcá dá ah_u 'b_u, bi 'yén'u.

31 Ne nu ra Pilato bi 'yemp'u:

—Dami sixhu 'b_u, ne gui juanbahu nanguue nin t'edi zehehu, bi 'yena.

Ne nu ma ngurpihe bi dät'a:

—Pe hin'y_u man t'edizehuhu gue'a ga hohe n'da, bi 'yén'u.

32 Nu'a bi man'u bin theui a bi man a ra Jesús 'b_u mí ma 'be'a mán däte dí du a, gue da mba ma cuati b_u ja ra pont'i. 33 Nu ra Pilato bi mbeng mahøn'a b_u ja ran ts'embate ne bi 'yänna ra Jesús:

—Nu'i ha gue'e grá hmuts'ut'abi yu judío, bi 'yembi.

34 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Ha guím bense 'be'a guím ma, uague n'dan'yo bi xi i nanguecä, bi 'yembi.

35 Nu ra Pilato bi 'yem buya:

—Hin drá judíogä. 'Be'a gá 'yøt'e tha, ngue bi dá'a ua ni mijudíohu ne ni dambäjähu.

36 Nu ra Jesús bi dät'a:

—Hin däm hmuts'ut'abigä ua ja ra ximhäi. Nu'b_u xcám hmuts'ut'abigä ua, xtín tunhdu u ma ja'igä u bi bendgui 'b_u, ne hin xtí dägä ua 'b_u. Pe nu ma ts'edigä him bi nequi ua ja ra ximhäi a, bi 'yena.

37 Nu ra Pilato bi 'yembi mahøn'a:

—Ha majuañi grá hmuts'ut'abi 'b_u, bi 'yembi.

Nu ra Jesús bi dät'a:

—Majuañi guím ma gue drá hmuts'ut'abigä ne gue'a däm 'bucä ua ja ra ximhäi, ne gue'a ná ecä ua gue ga u'a majuañi. Nu'u to'o in nde da ba'a majuañi, da 'yømanho a dím mangä u, bi 'yena.

38 Nu ra Pilato i ena:

—Be'a maha a majuḡni, njon da zā da bādi nda'a a majuḡni, bi 'yeḡmthoho.

Bi ts'ānba rān ʌnbi ra Jesús

Ne nu'bu mí jua'a bi man ra Pilato, bi mba bu thi din yaḡu ʌ yá yaḡate mahōn'a, ne bi 'yeḡmp'u:

—Nte mán ts'o dá t̄nbi. ³⁹ Pe nu'ahḡ zai guí xijḡ ga thōc'ahḡ n'da ra ofādi 'bu bi dāt' ra pa ran dāḡaxjua. Ha guín ndehḡ ga thōc'ahḡ ni hmuts'ʌt'abihḡ, bi 'yeḡn'a.

⁴⁰ Ne bi mbēdi bi mbafi nts'edi ʌ, bi 'yeḡn'a:

—Hin'na, hinga gue'a, pe nu'a ra Barrabás, gue'a gui thōgahe a, bi 'yeḡn'a ma ngərpihe.

Nu ra Barrabás, n'da ra hyote a.

19

¹ Nu ra Pilato bi manda dí fei a ra Jesús. ² Nu yḡ dofai baya bi 'yōrpa n'da ra corona gue yḡ 'yḡu'ini, ne nts'edi bi huspa rá ya ra Jesús. Ne bim pārba n'da ra 'bō't'e xḡn jḡpoi tengu dim pāt' yḡ hmuts'ʌt'abi. ³ Ne bi den baya ne bi 'yēnsa yá biba, bi 'yeḡmbi:

—Biba, grá hmuts'ʌt'abi yḡ judío, bi 'yeḡmbi. Ne bi mbē'mi baya ngue yá 'ye.

⁴ Bi mba bu thi mahōn'a a ra Pilato, bin yaḡu ma ngərpihe:

—Nuya ga dá ahḡ na ran 'yohḡ, dami paḡmbḡ nte dá t̄nba n'da ran ts'o gue xḡ 'yōt' na, bi 'yeḡna.

⁵ Bi ts'ix bu thi ra Jesús baya, ya i hu'ts' ra corona ngue nt'ōt'e yḡ 'yḡu'ini, ne he ra 'bō't'e xḡn jḡpoi.

—I 'bācua na ran 'yohḡ ya, bi 'yeḡn'a ra Pilato.

⁶ Nu'ʌ yḡ dāmbāja ne ma ngərpihe 'bu mín nu a ra Jesús, nts'edi bi mbafi, ne xḡn ngu yḡ nidi bi 'yeḡna:

—Dá du, dá 'dōm'pḡ ja ra pont'i.

Nu ra Pilato bi 'yeḡmp'u baya:

—Dami sizeheḡ 'bu guín nde gui cuathḡ bu ja ra pont'i, nguetho nugá hin te dá t̄nba n'da ran ts'o xḡ 'yōt' na, bi 'yeḡmp'u.

⁷ Nu'ʌ ma ngərpihe bi dāḡpaya:

—Nugāhe i jaje n'da man t'ēdihe gue da du n'da im ma tengu im ma na, nguetho bi mansē gue rá Ts'ʌnt'ʌ Oja, bi 'yeḡn'a.

⁸ Nu'bu mí 'yō a ra Pilato mí ḡn'a ra Jesús gue rá Ts'ʌnt'ʌ Oja a, man'da bi zu a. ⁹ Ne bi zix pḡ mbo ja ran ts'embate mahōn'a a ra Jesús, bi 'yānni:

—Harḡ e majuḡni guí nets'i.

Pe nu ra Jesús him bi dāti.

¹⁰ Nu ra Pilato bi 'yeḡmp'u:

—Hanja hin gní thārcagui. Ha hin guí pādi ja ma ts'edi ga cuat'a bu ja ra pont'i, ne ja ma ts'edi ga xoc'a bu, bi 'yeḡmbi.

¹¹ Nu ra Jesús bi dādi:

—Hin xtín ja ni ts'edi ne nte sä gui 'yōrque 'bu hin xtán zān Oja 'be'a gui 'yōrque. Pe nu'ʌ bi dāgā ua, man'da ja yá ts'oqui ʌ xinda gue'e, bi 'yeḡn'a ra Jesús.

¹² Ne nubaya nu ra Pilato ḡmmē bi hyoni 'berḡ dí hyetho a ra Jesús. Pe nu ma ngərpihe nts'edi bi mbafi, bi 'yeḡn'a:

—Nu'bu gui hyet na, nin saiui a ma hmuts'ʌt'abihḡ ra César 'bu. Nguetho nu'bu 'bō'o da ma gue im hmuts'ʌt'abi zehē din saḡmi a ra César 'bu, bi 'yeḡn'a.

¹³ Nu'bu mí 'yōhna ra Pilato, bá si bu thi mahōn'a a ra Jesús bu ja rá ngun'yu ran juḡnbate magāts'i, dí ḡmfe ma ndehe Gabata. Ne bi hyux ra Pilato bu ja rá mēxa ran juḡnbate. ¹⁴ Nu'a ra pa a, i pa ma hoqui yḡn ts'ihmē da ts'i 'bu bi hyats'i, nanguē ran dāḡaxjua. Ne di 'bēh mits'ʌ da zōn i huxhyadi. Ne nu ra Pilato bi 'yeḡmp'u ma ngərpihe:

—Nuya 'bācua na ni hmuts'ʌt'abihḡ, bi 'yeḡmp'u.

¹⁵ Pe nts'edi bi mba ʌ:

—Dá du, dá duhma, dá 'dōm'pḡ ja ra pont'i, bi 'yeḡn'a.

Ne nu ra Pilato bi 'yeḡmp'u:

—Hanja gní 'yeḡnjḡ gam ma da 'dōm'pḡ ja ra pont'i ni hmuts'ʌt'abihḡ, bi 'yeḡmbi.

Pe nu yu dambäjä bi dadi:

—Njongui 'bucua man'da ma hmuts'ut'abihe, hont'a ma hmuts'ut'abihü bü Roma ngue ra César, bi 'yēn'ü.

¹⁶ Nu ra Pilato büya bi 'yot'a bi nde yu mbäjä, bi manda dí cuati bü ja ra pont'i ra Jesús. Ne bi ts'ix büya.

Bi mba n'dø'mi bü ja ra pont'i ra Jesús

¹⁷ Ne bi zix yu dofai a ra Jesús büya, ne i tuzehē rá pont'i bü ní mba, da zøm bü ja n'da ra nyuni t'ëmbi Gólgota, nde da ma ra Nyuni nyaxmu. ¹⁸ Ne nu'bü mí zøm bü, bi mba n'dø'mi ra Jesús bü ja ra pont'i. Bim 'bä inde rá pont'i, ne n'da an 'danguadi bim 'bä ü mi'da yu pont'i, bi guarpu ü mi yoho.

¹⁹ Nu ra Pilato, bi 'yo't'a n'da ram hma bi 'yēna: “Nuna ra Jesús ra mēngu bü Nazaret, rá hmuts'ut'abi yu judío na,” bi 'yo't'i. Ne nu'a ra t'ohni bi mba n'dø'mi bü ja ra pont'i.

²⁰ Xun ngu ma mijudíohe dyü israelhe bi nu büya 'be'a nt'o't'i bü, nguetho mbe ndehnini tho bü. Ne nt'o't'i nangu ma ndesche ra hebreo, ne yá nde yu mēngu bü Grecia gue ra griego, ne yá nde yu mēngu bü Roma gue ra latín. ²¹ Nu'ü yu dambäjä büya bi 'yēmp'a ra Pilato:

—Hanja gá 'yo't'i gue ma hmuts'ut'abihe. Pe dami hoqui da ma: “Bi manse: Nugä drá hmuts'ut'abi yu judío,” da 'yēna, bi 'yēn'ü.

²² Pe nu ra Pilato bi dat'ü:

—Ya nt'o't'i 'be'a dá o't'ä, dá guet'a, bi 'yēntho.

²³ Nu'bü mí cuar bü ja ra pont'i ra Jesús, nu yu dofai büya bi gäspa yá he, goho munts'i bin ja yá he, n'da ngu n'da yu dofai n'da n'da munts'i bi gax'ü. Pe nu rá pahni rám 'bexøts'e hin hapü ma zøte a. ²⁴ Janangue'a bin 'yēmzehü ü:

—Nde'bü ga øthü n'da ran taha to'o da böni din theui rá pahni na.

Ne nu'a bi man'ü bin theui a mán t'o't'i bü ja rá t'ohni Ojä gue njabü da 'yot'ü, mi ēna: “Bi mba ma darqui ma he, n'da a n'da munts'i bi gax'ü 'da. Pe nu'a mam 'bexøts'e bi t'ot'a n'da ran taha to'o da gats'i,” mí ēn rá t'ohni. Gue'a bi 'yot' yu dofai a.

²⁵ Nuya mí 'bäpu ja ra pont'i rá mbe ra Jesús ne a rá juhue, ne'a ra María rá bømbe a ra Cleofas, ne'a ra María ra mēngu bü Magdala a. ²⁶ Ne nu'a ra Jesús 'bü mín nu a rá mbe, necä gue madí huëgä, bi xi a rá mbe büya:

—Ma mbe i, dami 'yēmbi ni ts'ant'ü nü ma xädi guí 'bähmi, bi 'yēmbi.

²⁷ Ne bi 'yēngä ra Jesús büya:

—Dami bëni tengu'bü ni mbe nü ma mbegä, bi 'yēngui.

Ne 'bex dá sixä bü ja ma ngu büya, ne dá jamansu a.

Bi du ra Jesús

²⁸ Ne nu'bü mí man a ra Jesús bi bah püya gue bi juah rá 'befi mí mam bü ja rá T'ohni Ojä gue din ja. Ne bi 'yēmbüya:

—Dí tuthe, bi 'yēna.

Ne'a bin theui a mán t'o't'i a bi ma. ²⁹ Ne mí høpu n'da ra t'axaro i po ra guindät'o xun ju. Nu'ü mí 'bäpu büya bi gärpü ja ra guindät'o a n'da ēna ra funjo gue bi zinni, bi fospa rá yä ra xithi büya ne bi hyurpa rá nde ra Jesús da zü'ts'i. ³⁰ Nu'bü mí zü'ts'a ra Jesús:

—Ya bi guah ma 'befi, bi 'yēna.

'Bex bin ye'mahäi rá yä, ne bi unse rá te bi du büya.

Bin sümba rá 'bøts'e ra Jesús

³¹ Nu ma ngurpihe hingui ndepe da guathoho bü ja yu pont'i ü yu jä'i 'bü ya xü hyats'i, nguetho gue'a ra pa a ya man'da tate nangu ra dämpeti. Janangue'a bi t'äp ra mate ra Pilato da mba n'uacpi yá juängua gue da du n'dihi ü, ne da mba ma tongui büya. ³² 'Bex bi mba ü yu dofai, ne bi 'uacpa yá juängua ü yoho mí cuarpu ja yu pont'i guerpü

mí 'bäh rá pont'i ra Jesús. ³³ Pɛ nu'bu mi zòm bu cuat'a ra Jesús, bi nu gue ya xí du, janangue'a him bi 'uacpa yá juangua a.

³⁴ Pɛ nu'a n'da ra dofui bi sunba rá 'bi'bòts'e ra Jesús a ra ts'at'ɛgui. 'Bex bi bòn ra ji nɛ ra dehe. ³⁵ Nɛ nugä gätho dá nuse 'be'a bi t'ørpa ra Jesús. Janangue'a majuaɲi na dí o't'ä ya. Nɛ guehna dí o't'ä na n'dahma da zä gui 'yɛc'yɛihɛ. ³⁶ Nɛ nu 'be'a gätho bin ja, bin theui a mán t'o't'i bu ja rá sɔcuə Ojə gue din ja. Nɛ man t'o't'i: "Xínga n'da rá do'yo da mba n'uacpi," mí ɛn ra t'ohni. ³⁷ Nɛ man'da bi hmam bu ja rá T'ohni Ojə, bi 'yɛna: "Nu'u di ucpi da nu gue gue'a bi mba ma sunbi ra ts'at'ɛgui rá 'bòts'e," mí man'a ra T'ohni.

Bi t'ä'a ra Jesús

³⁸ Nɛ nubaya nu ra José ra mɛngu bu Arimatea, nu'a n'da rá 'yɛc'yɛi ra Jesús, pɛ him mi ma gue mí ɛc'yɛi nguetho mí su ma ngərpihe, pɛ nuya bi 'yäp ran t'ɛdi ra Pilato di tongba rá ngɔc'yɛi ra Jesús bu ja ra pont'i da 'yägui. Nɛ nu'bu mín t'un ran t'ɛdi ra José, bi mba buya nɛ bi tongba rá ngɔc'yɛi ra Jesús. ³⁹ Nɛ bá ɛh ra Nicodemo buya, gue gue'a xí zòm bu mí 'büh ra Jesús n'da ra xui. Nɛ i tu ra 'yɛthi ɛmme i yaman'u, mbe 'däte ma 'det'a kilo nan hyu, ma thəpi ra mirra a ra áloes. ⁴⁰ Nu'bu mi mbantpa rá ngɔc'yɛi ra Jesús ra hoc'bòt'e xun ho, nɛ bi 'yərpa ra 'yɛthi guerpɛ ním fɪx ra 'bòt'e, tengu zai dí øthe dyu judíohe 'bu dí ähmbe n'da ra du. ⁴¹ Nɛ i ja bu n'da ra mba'ye jombu ja ra pont'i xí 'døm'ma ra Jesús, nɛ nubu häi oqui bu n'da ra hyädo ngue ran 'yägui, mahoqui pɛ njon ní 'yo bu n'da ra du. Nɛ jabu n'da ra nuəndät'o bu rá goxthi a ra hyädo gue ran 'yägui. ⁴² Nɛ nu'a ra pa man'da tətə thohe nangue ran dəbaxjua ɛ ma guerpɛ da mbədi. Janangue'a bi cə't'a n'dihi

bu ja ra hyädo a rá ngɔc'yɛi ra Jesús, nguetho hinga yatho bu.

20

Bi dəmbɛni a ra Jesús

¹ T'uxuditho domingo hin ní nɛc ra häi nu ra María ra mɛngu bu Magdala bi zòm bu ja ran 'yägui. Bi nu gue xí mba njənni a ra xɪndo mi juax bu ja rá goxthi ran 'yägui. ² Bá pengui nɛ bán tihi, bi zòm bu mí 'bu'be ra Simón Pedro nɛ bi 'yɛnc'be:

—Bin jəc ma Hmuhɛ. Nɛ hin dí pədi hapu bi thux ya, bi 'yɛnc'be.

³ Dá mbɛ'be bu ja ran 'yägui buya. ⁴ ɛmme dán ti'be, bin ts'ogui ts'u ra Pedro, nɛ m'bet'o go dá sɔngä bu ja ra hyädo. ⁵ Dá c'ə't'ä bu mbo dá nu hont'u yu 'bòt'e cəx bu ngue xí 'bant'i. Pɛ him 'bex dá cə't'ä mbo. ⁶ Nɛ nu'bu mí zòm bu ra Simón Pedro, 'bex bi uɛntho bu mbo, nɛ'a bi nu cəx bu yu 'bòt'e. ⁷ Nɛ nu'a n'da ra 'bòt'e xí 'banba rá yə ra Jesús n'danni mí cəts'i, ma do'mi a. ⁸ Nɛcä dá cə't'ä mbo buya, madague'bu m'bet'o dá sɔngä bu. ⁹ Nɛ nu'bu má nu 'be'a di ja bu, dá ɛc'yɛigä gue majuaɲi bi dəmbɛni a ra Jesús. ¹⁰ Dá peng'be bu ma ngu'be buya.

Nu ra Jesús bi nɛqui bu mi 'bä a ra María

¹¹ Pɛ nu'a ra María bi gotho bu ja rá goxthi ra hyädo nɛ i zoni nɛ di c'ərpɛ mbo. ¹² Nɛ bi nu yoho yəm 'bɛhni Ojə mahɛts'i i he yu t'axcahe. I hupɛ n'da bu mí ja rá yə ra Jesús nɛ hupɛ man'da bu mí ja yú gua. ¹³ Nɛ bi xi a ra María:

—Grá xisu, hanja gná zoni, bi 'yɛmp'a.

Nɛ nu ra María bi dət'u:

—Nguetho bin jəc'a ma Hmu nɛ hin dí pədi hapu bi thuts'i, bi 'yɛna.

¹⁴ Nɛ nu'bu mín hanni ra María, bi nu ra Jesús i 'bäpɛ. Pɛ him mi pədi gue gue'a. ¹⁵ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Grá xisu, hanja gná zoni, to'o guí honi, bi 'yɛmbi.

Pɛ nu ra María mí m bɛni gue gue'a ran 'yohɛ di jamansu ra nuɔndát'o. Janangue'a bi 'yɛmbi:

—Nu'bɛ gue'e gá jɔga ma Hmu, dami 'yurqui ts'ɛ hapɛ gá pɛgui nɛ ga tuxä, bi 'yɛmbi.

¹⁶ Nɛ nu ra Jesús bi ndɔnba rá thuhu:

—María, bi 'yɛmbi.

Nu ra María 'bɛx bi 'bät't'i xɛn ho bɛya, bi nu nɛ bi 'yɛna:

—Raboni, nde da ma, “Xänbate i,” bi 'yɛmbi.

¹⁷ Nɛ nu ra Jesús bi 'yɛmbi:

—Pɛ hingui sä 'bɛxque gui thäcä ya nguetho di 'bɛh mí ts'ɛ ga mba bɛ bí 'bɛh ma Ta. Janangue'a 'bɛ ní mbahma bá xi ɛ ma cuui ga pengbɛ bí 'bɛh ma Tagä, nɛ ahɛ ní Tahɛ a, nu'a ma Ojägä a, nɛ ahɛ ní Ojähɛ a, bi 'yɛmbi.

¹⁸ Nu'a ra María ra mɛngu bɛ Magdala bi mba bɛya, nɛ bi xije dyɛ xädihe gue bi nu ra Hmu nɛ bi xije 'bɛ'a bi man'a.

Nu ra Jesús bi nɛqui bɛ mí 'bɛ ɛ yá xädi

¹⁹ Nɛ nu'bɛ mín de guet'a ra pa domingo, nthɛ't'i yá jut'i ra ngu bɛ däm 'bɛhmbe nguetho dá su ma ngɛrpihe, nɛ nu'bɛ má nuhe, 'bä inde bɛ dí 'bɛhmbe ra Jesús. Nɛ bi 'yɛna:

—Daman johyahɛ, bi 'yɛnje.

²⁰ Nɛ nubɛya bi 'yurcahe yá 'yɛ guɛpɛ xí 'dɔmbi, nɛ rán zɛ'bɔts'e guɛpɛ xín sɛnba ra ts'at'ɛgui. Nɛ nu'bɛ má nuhe, dá pɛhmbe majuɔni ma Hmuhe a, nɛ ɛmmɛ dán johyahe bɛya. ²¹ Nɛ bi ma mahɔn'a ra Jesús:

—Daman johyahɛ. Nɛ tengu tho bɛ í 'dac ra 'bɛfi ma Ta dá jap yɛ jã'i ua ja ra ximhäi da bãdi, nguthogä dí 'da ahɛ ra 'bɛfi gui jafɛ yɛ jã'i ua ja ra ximhäi da bãdi, bi 'yɛnje.

²² Nɛ nu'bɛ mí jua a bi man na, bi huigähe ran ðahi n'da ngu n'dagähe bɛya.

—Dami hyɔmhɛ rá Hogandähi Ojã, bi 'yɛnje. ²³ Nu'a to'o di päh yá mbɛi nangue yá ts'oqui, i ja nin t'ɛdiɛ gui xihmbɛ ma punbi a. Pɛ nu'a hin di päh yá mbɛi nangue yá ts'oqui, i ja nin t'ɛdiɛ gui xihmbɛ him ma punbi a, bi 'yɛnje.

Bi hyɔxɛnjuɔni a ra Tomás

²⁴ Pɛ nu ra Tomás gue'a i t'ɛmbi ra Go a, n'da ma mixädihe, njo'o bɛ 'bɛ mí nɛqui ra Jesús. ²⁵ M'bɛjua bɛya dá xihmbe ra Tomás:

—Nugähe dá nuhe ra Hmu.

Pɛ nu ra Tomás bi 'yɛna:

—Pɛ nugä dí ɛna him majuɔni a guí xijɛ hinda hɔnt'bɛ gan nuse hapɛ bim fospa yɛ clavo yá 'yɛ, nɛ ga fospa ma saha hapɛ bim fox yɛ clavo nɛ ga fot ma 'yɛ bɛ ja rá 'bi'bɔts'e, sä ga ɛc'yɛi 'bɛ, bi 'yɛnje.

²⁶ Nu'bɛ mí dät'an hyɔto pa bɛya däm pɛtihe mahɔn'a. Nɛ'a ra Tomás. Nɛ nthɛ't'i yɛ jut'i tengu mam'bet'o, pɛ xɔ bi nɛqui bɛ ra Jesús mahɔn'a, bim 'bä inde bɛ dí 'bɛhmbe.

—Daman johyahɛ, bi 'yɛnje mahɔn'a.

²⁷ Nu'a ra Jesús bɛya bi xi a ra Tomás:

—Dami fos' ni saha ua bim foscä yɛ clavo nɛ guin nu ma 'yɛ, nɛ bá 'uɔt ni 'yɛ gui fo'ts'ua ja ma 'bɔts'e. O guí ɛna him majuɔni pɛ dami 'yɛc'yɛi, bi 'yɛmbi.

²⁸ Nu ra Tomás bi 'yɛmp'a:

—Ma Hmu i, ma Ojã i, bi 'yɛna.

²⁹ Nu'a ra Jesús bi 'yɛmp'a:

—Tomás, guí ɛc'yɛi ya nguetho ya gá nugui. Pɛ nu'ɛ to da 'yɛc'yɛigui 'bɛ nte ní nu, man'da di jãp Ojã ɛ, bi 'yɛmbi.

'Bɛpɛ án t'o't' na ra søcuɔ

³⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ hyonya nt'ɔt'e dá nuhe bi 'yɔt' ra Jesús, hinga gätho dá o't'ä ua ja ra søcuɔ. ³¹ Pɛ hɔnt'ɛ 'da dá o't'ä dí ja ahɛ gui 'yɛc'yɛihɛ gue majuɔni ra Cristo a ra Jesús rá Ts'unt'ɛ Ojã a. Nɛ nu'bɛ gue'a gui 'yɛc'yɛihɛ din 'da ahɛ ra 'da'yote mazãi.

21

Bi nequi ra Jesús b_u ndenthe

¹ M'bejua b_uya dá nuhe ra Jesús mahøn'a, bi jaje dá p_hmbe man'da x_un ho b_u ja ra d_adehe Tiberias, n'dat'a ra d_adehe Galilea. Ne ga xi ah_u g_atho bin ja. ² M_in 'yohe ra Simón Pedro ne ra Tomás i t'ẽmbi ra Go, ne ra Natanael ra m_engu b_u Caná ra x_equi Galilea, ne man 'yoh_ug_a y_a ts'unt'u g_a'be ra Zebedeo, ne mí yoho ma mixädihe. ³ Ne nub_uya bi 'y_enje ra Simón Pedro:

—Nug_a ga mba na 'bahu_a, bi 'y_enje.

—Ga mbäh_a 'b_u, dá ẽmfe.

Dá mbäh_mbe b_uya 'bex dá huhe n'da ma mbosahe. Pe g_atho ra xui nte dá thehe y_u hu_a. ⁴ Ne nu'b_u mí hyax b_uya mí 'b_ap_u ndenthe a ra Jesús. Pe nug_ahe him 'bexque dá p_hmbe gue gue'a. ⁵ Bi 'y_enje ra Jesús:

—G_yu ts'unt'uh_u, ha nte g_a theh_u y_u hu_a.

—Hin'na, dá ẽmfe.

⁶ Nu ra Jesús bi 'y_enje b_uya:

—Pe dami 'y_ent ni xit'ãh_u b_u ja rán 'y_ei ra mbosa, ne 'bex gui theh_u b_uya.

Dá øthe a bi xije ra Jesús, ne ẽmme x_un ngu dá thehe y_u hu_a, him mí s_a ga juxhe ra xit'ã. ⁷ Ne nug_a gue mad_i hu_eg_a ra Jesús, dá ẽmp'a ra Pedro:

—Guehn_u ma Hmuh_u n_u.

Nu'b_u mí 'yøh ra Simón Pedro gue gue'a ra Hmu a, 'bex bi hye rá he nguetho xí mbøgue. Ne bin s_ac_pu ja ra mbosa gue bi zø'n'a n'dihi b_u i 'bäh ra Jesús. ⁸ Pe nuje dá coh_mbe b_u ja ra mbosa, z_un jante dá søm_hbe b_u ndenthe nguetho dí jut'ãhe ra xit'ã ne yup_u y_u hu_a. Ne hinga yatho ndenthe, mb_e n'da ciento metro. ⁹ Ne nu'b_u mí zøm b_u ndenthe ra mbosa mí huhe, dá nuhe n'da ra sibi i zø b_u, ne n'da ra hu_a i oxp_u ja y_u d_espi, ne mí oxp_u ra hme.

¹⁰ Ne nu ra Jesús bi 'y_enje:

—Bá c_u 'da ni hu_ah_u xcá theh_u.

¹¹ Nu ra Simón Pedro b_uya, bi mba bá jut'a ra xit'ã b_u ja ra häi i yuh y_u hu_a, n'da ciento ne yote ma 'd_e'ma hyu y_u hu_a x_un ndoho. Pe hin hap_u bi x_et'a ra xit'ã. ¹² Nu ra Jesús bi xije:

—Ba ẽhmb_u dan sihm_eh_u, bi 'y_enje.

Pe x_inga n'daje xcá änhde to'o a, nguetho dá p_hmbe gue gue'a ma Hmuhe. ¹³ Ne bi mba b_u zø ra sibi a ra Jesús bi hy_ac ra hme, ne bi 'daje, ne ra hu_a.

¹⁴ Ne ná hyund_i dá nuhe ra Jesús b_uya gue bin 'yuse, gue'b_u go mí d_amb_eni b_u ja rán 'yäg_u.

Iy_uqui ra Jesús a ra Simón Pedro

¹⁵ Nu'b_u mán niy_ahe, nu ra Jesús bi 'y_emp'a ra Simón Pedro:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha man'da guí numanhogui xinda guehya 'da.

Nu ra Pedro bi 'y_emp'a:

—H_aha ma Hmu i, guí p_adi gue dí numanho i.

Nu ra Jesús bi 'y_emb b_uya:

—Dami 'u_in u ma t'ud_e'yo, nangue mam hmang_a gui xänba y_u j_a'i i ẽc'y_eigui.

¹⁶ Ná yond_i xø bi 'y_emp'a:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha maju_ani guí numanhogui.

—H_aha ma Hmu i, guí p_adi gue dí numanho i, bi 'y_embi.

Ne nu ra Jesús bi 'y_emp'a:

—Dami f_ah ma d_e'yo 'b_u.

¹⁷ Ne ná hyund_i b_uya bi 'y_embi:

—Simón rá ts'unt'u i ra Jonás, ha guí numanhogui, bi 'y_embi.

Ne bi du rá mb_ui ra Pedro, nguetho ya ná hyund_i bi 'yän 'b_u i numanho. Ne bi d_ati:

—Ma Hmu i, g_atho guí p_adi, guí p_adi dí numanho i.

Ne nu ra Jesús bi 'y_embi mahøn'a:

—Dami 'u_in'u ma z_u d_e'yo dadí hu_ecä. ¹⁸ Nu'b_u gm_in ts'unt'u z_ai gán 'yose høn_u go hap_u guín nde guí mba, ne guí tuz_ehe rá ngut'i ni foho.

Pε nu'bu gán dác'yei gui ñng ni 'ye ne n'dan'yo da tut'i i, ne da zix'i i hapu hin guín nde gui mba, bi 'yεmbi.

¹⁹ Guehna bi man ra Jesús, gue da bah ra Pedro 'be'a nín dāte da nu a, ne gue'a dí 'yudi xan hotho Oja a. Ne nu ra Jesús bi 'yεmp'a ra Pedro mahøn'a:

—Dami tengui gui thoc'a ma 'befigä, bi 'yεmbi.

Bi t'än'na ra Jesús nangue a ra Xuua

²⁰ Ne nu'bu mí du'mi bi den buya bi nyεgui, bi nugä gue nequi dí tet'i, guecä madí huεgä ra Jesús, ngue 'darpu xtá hu'be bu ja ra mexa 'bu män sihmehe gue'bu má änni to'o di dä a. ²¹ Ne nu'a ra Pedro 'bu mín nugui dí tet'i, bi 'yän'na ra Jesús:

—Ma Hmu i, 'be'a nín dāte xin da nu na ra Xuua, bi 'yεmbi.

²² Nu ra Jesús bi dāti:

—Nu'bu ma pähä di 'batho ua gue'bu go dá söcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui. Pε nu'a ni 'befi gui tengui gui thoc'a ma 'befi, bi t'εmbi.

²³ Pε janangue'a mi manse yu 'yεc'yei gue njam'bu ga tugä. Pε hinga ngubu bi man ra Jesús, pε bi 'yεna: “Nu'bu ma pähä di 'batho ua gue'bu go dá söcä mahøn'a, hin ni 'befi gui 'yängui,” xí 'yεmp'a.

²⁴ Guecä rá xädigä gue bi man ra Jesús, ne guecä xin dí o't' na ra söcuä 'be'a dá nu gue majuañi bin ja. Ne dí pähmbe majuañi na dí o't'ä ya. ²⁵ Ne xan ngu mi'da yuñ t'öt'e bi 'yöt'a ra Jesús. Pε nu'bu gätho xcä o't'ä, hinga xöt'a gätho xtín ja ua ja ra ximhäi 'bu. Ne hönt'a dí xi ahya.

HECHOS Yán t'òt'e yá 'bäihü ra Jesucristo

Bi man ra Jesús ba èh rá Hogandähi Ojä

¹ Nu'i Teófilo, rá mbüdi ra søcuä dá o't'a'i mäm'bet'o, dá xi'i gätho bi 'yòt' ra Jesús nu'bü mi dämp' rá 'bëfi. Ne dá xi'a'i gätho ngue bi ma 'bü mín xänbate. ² Ne dá xi'a'i gätho bi 'yòt'a ra Jesús asta gue'bü mi mba mahëts'i. Ne nu'bü mi 'bücuä ja ra häi, nu rá Hogandähi Ojä bi xih ra Jesús 'bë'a da xih yá 'bäihü gue da 'yòt'e. Nu'ü yá 'bäihü, gue'ü yän 'yohü bi huanh ra Jesús ngue man yá xädi ü. ³ Nu ra Jesús bi nu ran ünbi ne bi du. Ne gätho nyote pa 'bü mí ndants'i mahøn'a, bin 'yuse bü 'büh yá 'bäihü, ja'bü bi hnu, ja'bü hin'na. Ne bi 'yuti xän ngu yän t'òt'e guepü bi nde da fädi gue i 'büi. Ne bi xi'ü nangué rá 'bëfi i òt' Ojä ua ja ra ximhäi, ne 'bëpü dí manda Ojä ü gätho dim 'büi.

⁴ Nu'bü mím 'bühmbü yá 'bäihü mahøn'a a ra Jesús, ne bin sihmeü, bi xi'ü da dämp'ü Jerusalén 'bë'a bi ma majuqani rá Ta gue ba èhe. Ne èn'a ra Jesús:

—Ya xcá 'yøhmbü dá mangä mam'bet'o ngue ba penh Ojä rá Hogandähi. ⁵ Nu'a ra Xuua bi 'yòt'ahü ran xixyá nangué ra dehe thoho, pë mi ts'ütho ya ga 'da ahü rá Hogandähi Ojä, bi 'yën'a ra Jesús.

Bi ndex mahëts'i ra Jesús

⁶ Nu'bü mim peti ü, bi 'yänni:

—Ma Hmu ahe, hague guehya yü pa jabüya gui 'yòt'e din ja ma ts'ëdi zehëhü mahøn'a, dyü israelhü.

⁷ Bi dä'a ra Jesús:

—Hingui sä gui pähmbü nda'a ní pa xän zän ma Tahü da 'yòt'a 'bë'a gätho da 'yøzehe. Hin ni 'bëfilhü gui pähmbü. ⁸ Pë nu'bü bá èh rá

Hogandähi Ojä, ne gam 'bühmbü, din ja ni ts'ëdihü. Ne nu'bü bin ja, gui xihmbü yü jä'i ua ra dähmini Jerusalén nanguécä, ne gätho ua ra häi Judea, nepü ra häi Samaria, ne gätho na ngüni ra ximhäi.

⁹ Nu'bü mi gua'a man ra Jesús bi mba mahëts'i. Nu yá 'bäihü bi nu nu'bü mi ndex mahëts'i. Ne n'da ra güi bi go'mi ne him bi nu yá 'bäihü mahøn'a. ¹⁰ Ne mi 'bäpü, mi ndø'ts' mahëts'i, 'bex mi 'bähmbü yoho yäm 'bëhni Ojä mahëts'i, i he yü t'axca pahni. ¹¹ Ne bi 'yëmbi:

—Nu'ahü gyü mængühü Galilea, hanja gnü 'bähmbü ua ya ne gnü ndøs'hü mahëts'i. Nu ra Jesús bi ndex ua gui 'bähmbü, ne tengutho bü á ndets'e, ngutho 'bü bá çah mahøn'a, ne guet'a ra Jesús a.

Bi thahn'na ra Matías räm poniui ra Judas

¹² Nu yá 'bäihü ra Jesús bi nëxpü ja ra nyuni Olivos büya, bi mba bü ra hnini Jerusalén, ne hinga yatho, ndehni. ¹³ Ne nu'bü mi yërpü ja ra hnini bi ndexpü n'da ra cuarto magäts'i guepü i 'bü'ü. Gue'ü i 'büpü ü, ra Pedro, ne ra Xuua, ne ra Jacobo, ne ra Andrés, ne ra Felipe, ne ra Tomás, ne ra Bartolomé, ne ra Mateo, ne ra Jacobo rá ts'ünt'ü ra Alfeo, ne ra Simón gue t'ëmbi ra Zelote, ne ra Judas rán 'yohü ra Jacobo. ¹⁴ Gätho ya 'darpü bim peti ne zäi min yähü Ojä. Ne bi zøpü 'da yü xisu ne ra Maria rá mbe ra Jesús, ne'ü yän 'yohü ra Jesús.

¹⁵ 'Darpü madím peti ü n'da ciento ne 'däte njä'i. Ne nu'ü yü pa'ü bi ndants'a ra Pedro ne bi 'yëna:

¹⁶ —Ma cu ahü nangué ra Cristo, nu rá Hogandähi Ojä maya'bü bi jap'a ra David da 'yòt' ra søcuä, ne bi ma 'bë'a da 'yòt' ra Judas, nguetho mí pä Ojä 'bë'a da 'yòt'a. Gue'a ra Judas ngue bi dä'a ra Jesús nu'bü mi fënt'i. Ne gue'a bin ja nguetho gätho 'bë'a män t'ò'ti bü räm hman Ojä din ja. ¹⁷ 'Dat'a ra

'befi dá øthe ra Judas nguetho ra Jesús bi huahn'na ra Judas tengu bu á huancähe. ¹⁸ Ne bi thän'a n'da ra häi nangu'e'a í mbä'a ra Jesús. Nu'bu mi zohäi ra Judas, bi nyepu häi, ne bi foh rá foho, ne bi böni gätho yú xéfo. ¹⁹ Gätho yu ja'i mi 'bupu Jerusalén bi 'yöde 'be'a bin ja. Jananjabu bi mba ma hutu ra häi ngue yú nde'u, Acéldama, gue nde da ma bim fäm bu ra ji. ²⁰ Nguetho nt'o't'i bu ja rá søcuá ra Salmos:

Din häitho ra häi
ne njon dim 'bupu,
ne nt'o't'i ngue n'dan'yo da hyän rá
'befi mi ja xtá 'yöt'a.

²¹ Janangue'a jatho ga huahndu a dam pëhmbë. Jatho ga huahndu n'da rám poniui ra Judas, gue'a n'da madí hyänje gätho yu pa mí 'buhmbe ra Hmu, ra Jesús. ²² Ne ga huahndu n'da bi nu 'bu mi xixyába ra Jesús a ra Xuua, ne madí hyänje gätho yu pa däm 'buhmbe ra Jesús, gue'bu go mí mba mahëts'i, bi nu, nguetho n'dat'a ga mamhbe ngue bi ndants' mahøn'a ra Jesús 'bu mi du, bi 'yën'a ra Pedro.

²³ Ne nubäya bi ndønba yú thuhu to'o da thahni, gue yoho yän 'yohu bi hndøni. Nu'a n'da ra José Barsabás ne í Justo, ne nu'a man'da ra Matías. ²⁴ Ne nu'u yu ja'i bin yähu ra Hmu büya, ne bi 'yëna:

—Ma Hmu ahe, guí parpa yú mbui gätho, dami 'yurcahe ya yoho nda'a xcá huahni. ²⁵ Nu'a ga comhbe ra 'befi ngue ma 'bäigähe ra Jesucristo, ngue'a xtá 'yöt'a ra Judas. Nguetho xí 'uepu ja rá 'befi nangué rá ts'oqui, bi mba da nu'a rán säui da nu, bi 'yëm 'bu min yähu Ojä.

²⁶ Nu yu 'yëc'yëi büya bi 'yöt'e tengu'bu n'da ran täha, ngue nde da bät'nda'a bi nde Ojä. Bi böni gue gue'a ra Matías. Ne nu yu 'yëc'yëi büya bi huahn ra Matías, ne bi gomhbu yú 'befi u 'de'ma'da yú 'bäihu ra Cristo.

2

Bi zøh rá Hogandähi Ojä

¹ Pe guexta'a di thoqui dim peti gätho yu 'yëc'yëi, din ja'a mí tø'mi, gue bá penh Ojä a rá Hogandähi, ne bin theui n'da ra dämpeti mí sänba Ojä u yu israel, t'ëmbi Pentecostés. ² 'Dahmantho bi zøpu di hi, tengu'bu n'da ra ndønthi gue bí 'yëh mahëts'i a. Ne nu'a ní hi bu, bi yus'pu ja ra ngu guepu mi hu'u. ³ Bi nequi tengu yu t'usibi ne 'da'i ts'u bi zox yú yä yu ja'i n'da ngu n'da u mi 'bupu. ⁴ Ngue n'da ngu n'da mi 'bupu, gätho bin t'un rá Hogandähi Ojä, ne bi hät ra ts'edi xun ho u. Ne bi mbüdi 'dahma 'dan'yo bu án yät'bu n'da ngu n'da'u nangué rá ts'edi rá Hogandähi Ojä in 'yohu.

⁵ Ne nu'u yu pa'u bi zøm bu Jerusalén u yu judío, da 'yöt'a ra dämpeti mí xi Ojä maya'bu, ngue bá nexpu gätho yu häi ua ja ra ximhäi. ⁶ Ne nu'bu mi 'yöt'a di hi u yu ja'i, bim peti bu, ne n'da ngu n'da u bi zo'u yu 'yëc'yëi nangué yú ndese, ne him bi zä bi bëni ha bin ja. ⁷ Ne bi hyonya thoho ne him bi bädí 'be'a nam böni, ne bin 'yëmb zehë u:

—Hague án zä bin ja bu, bin 'yëmp'u. Ha hinga gue'u yu mēngu bu Galilea gätho i yä ua ya. ⁸ Hanja sä i sijm ma ndesehu n'da ngu n'dajm. ⁹ Ne nuju n'da'a n'danni bá nexhu, ne 'dajm, 'bu'i 'da bá nexpu Partia, nepu Media, nepu Elam, nepu Mesopotamia, nepu Judea, nepu Capadocia, nepu Ponto, nepu ra häi Asia. ¹⁰ Nepu Frigia, nepu Panfilia, nepu ra häi Egipto, nepu ra häi Africa jom bu Cirene. Ne nu'u mi'da yu romanos u, madague'bu gätho yu judío u, ne nu mi'da u gue ëc'yëi tengugahu dyu judío hu, ne 'buh mi'da bá nexpu Creta, nepu Arabia. ¹¹ Ne dí øhmbe i mam ma ndehu nangué yän t'öt'e gue i øt' rá ts'edi Ojä, bin 'yëmp'u.

12 Ne gätho madi hyonya thoho, ne hingui pädi 'be'a da beñi. Ne n'da ngu n'da bi mance u:

—'Be'a ní mba na in ja ya.

13 Pe nu'u mi'da bi ma:

—Iti u.

Bi zoh yu ja'i ra Pedro

14 Ne nu ra Pedro buya 'darpu mí 'bähmbu u mi 'de'ma'da yu 'bäihü ra Cristo, ne nts'edi bin ya, bi 'yena:

—N'yohu ahü dyu judiohu ne gätho ahü guí 'bühmbu ua Jerusalén, dami 'yöhmü xun ho 'be'a ga xi ahü ya. 15 Nuje hin dí itihe tengu guím bëmhbü, nguetho ja guto ya. 16 Pe nuna guehna gue bin ja ya, gue'a bi man ra Joel rá pøngahya Oja, bi 'yena:

17 Din ja bu n'da ra pa ba ehe, en Oja, gue ga pen'nahü ma Hogandähi gätho nangu yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi.

Ne nu'u ni ts'ant'uhü ne ni t'ixuhu dim pøngahya.

Ne ni ts'ant'uhü da nu'u yun t'uti tengu yu t'i

ne ni dac'yelü da 'ui yu t'i.

18 Nu'bu bin ja, nu'u ma 'yehé, yun 'yohu ne yu xisu, ga penpä ma Hogandähi u,

ne dim pøngahya nangueca.

19 Ne ga uh yu hmepya bu magats'i, nepu ja ra häi, yu hmepya ra ji, ne ra sibi ne ra 'bifi.

20 Ne nu'a ra hyadi ya hin din ja rán nequi,

ne ra zana xtan theni tengu ra ji.

M'bet'o nja bu din ja, m'bejua da zøn ra pa dua eh ra Hmu mahets'i,

ne nu'a ra pa a, nuixte thoho ne nts'utho 'be'a din ja.

21 Ne nu'a ra pa dua ehe, din ja gue hont'a to'o xí mba't'a ra Hmu da yan Oja a.

Ngubu bi 'yo't'a ra Joel 'bu maya'bu, bi 'yena ra Pedro.

22 Nu ra Pedro xø bi 'yemp'u mahøn'a:

—N'yohu ahü dyu israelhu, dami 'yöhmü ma nde. Dí m mangä

nangue ra Jesús ra mengu Nazaret. Oja bi japi ngue bi 'yøt' yun t'øt'e nuixte nangue rá ts'edi Oja, ne yu hyonya nt'øt'e, ne yu hmepya, guepu da zä gui pähmbu ngue Oja bi ze'a. 23 Ne maya'bu Oja mi pädi 'be'a gá 'yørpahü rá Ts'ant'u. Ne Oja mi sänni gue gá cuathu bu ja n'da ra pont'i nangue yu 'ye yu tonto, ne gá hyohu. 24 Pe nu'a Oja bi xox 'bu mí du, ne bi hyacua ran date, nguetho hin'yu rá ts'edi ran date xtán zä xtán zam'ma ra Jesús. 25 Nguetho bi man ra David gue 'be'a da nu ra Jesús, 'bu mí 'yena:

Nugä thocua thoho dí nugä Oja bu ja ma hmi.

Ne di 'dac ra ts'edi, janangue'a njon da zä di 'uegagui.

26 Janangue'a i hu ma mbui, ne dadín johya 'bu dí m mangä nangue'a.

Ne nu'bu din sunya ma ja'i bu ja ran 'yägü, dí tøp'ma ran ho da t'ørcagui.

27 Nguetho hin gui hyegä ma te da gopu guepu o'u xun du,

Ne hin gui japi da 'ya ma ngøc'yei, guecä, ni Hoga t'uhnigui.

28 Ne gá 'yurqui 'bepu däm 'bühmi maza mahøn'a,

ne nu'i gui jaqui ngue din ja ran johya ma mbui nu'bu dá nut'a ni hmi,

bi 'yena ra Pedro tengu bi man ra David.

29 Ne xø bi 'yena ra Pedro:

—N'yohu ahü, da zä ga xi ahü majuani nangue ma ngurpa mbombøtahü ra David mi 'bui maya'bu, him bi mance nanguese 'be'a da t'ørpe, nguetho bi du, ne guexta'a i o bu rán 'yägü i ja ua dí 'bühmbu. 30 Pe nu ra David bim pøngahya 'bu mí man na, ne mí pädi majuani 'be'a bi xi'a Oja, gue n'da rá m bom'betø ra David din ts'ut'abi nangue yu israel tengu ra David, ne guehna ra Cristo na. 31 Ne mi päh ra David 'be'a din ja, janangue'a bi ma nangue da ndants' mahøn'a

ra Cristo, ne hin da ts'opu nidu rá te, ne xín da 'ya rá ngøc'yei a. ³² Nguethna ra Jesús, Oja bi xox 'bu mi du, ne nu'a dí pãhmbu majuañi gãtho gahe, ne dí mamhbe nguetho dá nuhe 'be'a bi t'ørpe. ³³ Oja bi xots'i ne bi zixpu ja rá ts'edi, ne bi un'na rá Hogandãhi tengu xí man Oja, janangue'a bi 'dacãhe buya. Gue'a rá Hogandãhi i øt'e 'be'a gãtho guín nuhu ya, ne guí øhmbu ya. ³⁴ Nguetho ra David him bi ndex mahets'i, pe gue'a im manse a: Nu'a ra Hmu bi xi'a ma Hmu: "Dami hyucua ja ma ts'edi, ³⁵ asta gue'bu ga tãhui man suiui," bi 'yæn'a ra David, bi 'yæn'a ra Pedro. ³⁶ Ne xø bi 'yæna:

—Gãtho ahu ma mi israel ahu, gui pãhmbu ya majuañi bi jap Oja dim hmu a gá cuathu bu ja ra pont'i, ne guehna ra Jesús, ne gui pãhmbu gue bi huan Oja a, bi 'yæn'a ra Pedro.

³⁷ Nu'bu mi 'yøh yu ja'i 'be'a bi man'a ra Pedro, emme bi du yú mbui, 'bu mí 'yøde gue rá Ts'unt'u Oja a xí hyo. Ne bi t'ãn'na ra Pedro ne yán 'yohu:

—Man 'yohu ahu, 'be'a da zã ga øthe ya, æn'u.

³⁸ Nu ra Pedro bi ðati:

—Gui pãh nin 'yomfænihu nangue ran ts'o, ne gan xixyãhu n'da ngu n'da ahu nangue rá thuhu ra Jesucristo. Ne din ja ra punbi ni ts'oquih, ne di 'da ahu rá Hogandãhi Oja. ³⁹ Nguetho bi man Oja di 'da ahu ran t'unni gue'a rá Hogandãhi Oja, ne ni t'uhnihu din t'unni, ne gãtho u hønbu go hapu i 'bui din t'unni, gue hønt'a go to'o da zohn'na Oja ra Hmu, bi 'yæn'a ra Pedro.

⁴⁰ Ne nu ra Pedro man'da xan ngu bi xifi ne bi hecui, ne bi 'yæmbi:

—Damin yãmhbhu nangue'a ran unbi da nu'u yu ts'om'bãi i 'bucua ya, bi 'yæn'a ra Pedro.

⁴¹ Ne gãtho to'o bi 'yømanho a bi man ra Pedro bi mba ma xixyãbi.

Nu ra pa gue bi man ra Pedro, mbe hyu mahuãhi yu ja'i bi 'yæc'yei. ⁴² Ne nu'u bi thocta'a bi xãnba yú 'bãihu ra Cristo u, ne bi hyu yú mbui nguetho 'da'angu im bæni. Ne thocua thoho bim peti gue din yãhu Oja, ne da zi ra xecahme, ngue bi bæñ rán ðate ra Hmu.

Yum 'bui u mbudi bi 'yæc'yei

⁴³ Gãtho yu ja'i bi numansu Oja ne emme bi hyonya thoho 'be'a bin ja nangue yan t'øt'e nuixte ne yu hmepya bi 'yøt' yú 'bãihu ra Cristo. ⁴⁴ Ne gãtho gue bi 'yæc'yei n'dat'a in numanho n'da ngu n'da, ne nu'a 'be'a mí pe'ts'i n'da ngu n'da, 'da nan gomthoho. ⁴⁵ Ne nu'bu n'da mí honi 'be'a madí 'bedi, nu'a man'da buya bi mbã 'be'a mí pe'ts'i, bi un'na buya. ⁴⁶ Ne mpa 'bu mpa 'bu madím peti bu ja ra ðanija. Ne nu'bu xan sihme, bin sãnbi bi mba bu ja yú ngu yú mi'yæc'yehu, ne bin johya yú mbui, ne 'dat'a im bæni. ⁴⁷ Ne bi 'yæspa Oja, ne bi hnumansu u nangue gãtho yu ja'i. Ne nu Oja bi japi n'dapa ngu n'dapa i carpu ja rá ts'edi mi'da yu ja'i, gue bi zin'u.

3

Bi zã ra dogua

¹ N'da ra pa 'bu hyunde, gue'a ra ora 'bu nzai mí yãhu Oja yu ja'i, bi mba bu ra ðanija ra Pedro ne ra Xuua. ² Mi 'bup u n'da ran 'yohu ra dogua gue'bu go mim 'bui. Ne nzai bi thuxpu ja rá goxthi ra ðanija. Nu ra goxthi t'æmbi mahotho. Nu ran 'yohu da 'yãp yan t'unni yu ja'i i thopu mbo. ³ Nuna, nu'bu min nu ra Pedro ne'a ra Xuua ní mba bu ja ra ðanija, bi 'yãp ran t'unni. ⁴ Nu ra Pedro n'youi ra Xuua, nu'bu min nu i hupu, bi 'yæmbi:

—Hyandgã'be.

⁵ Nu ra dogua bi hyant'u, mi tø'mi da hyani 'be'a di un'du. ⁶ Pe nu ra Pedro bi 'yæmbi:

—Xíng ra t'axi xíng ra c'axt'i dí hãgã, pe nu'a i jagui dadí 'da'a'i.

Nangue rá ts'edi ra Jesucristo mɛngu bɛ Nazaret, damí ndants'i nɛ gan 'yo, bi 'yɛmbi.

⁷ Nura Pedro bi bɛntpa rán 'yɛi, bi xots'i. 'Bex bin hɛts'edi rá gua, nɛ rá hyudi xɪngua. ⁸ Nɛ n'da sɛgui thoho bi 'yɔt' bɛ mi ndants'i nɛ bin 'yo. Nɛ'a bi yuthɛ bɛ ja ra dɛnijɛ, sɛgui nɛ 'yo, nɛ ɛspa Ojɛ. ⁹ Gátho yɛ jɛ'i bi nu ran 'yohɛ ngue bin 'yo nɛ bi 'yɛspa Ojɛ. ¹⁰ Nɛ mi pɛdi gue nu'a mi hupɛ ja ra goxthi mahotho bɛ ja ra dɛnijɛ mi áh ra mbɛti. Nɛ gátho bi hyonya thoho 'bɛ'a bin ja ran 'yohɛ.

Nu ra Pedro im mam bɛ ja ra ngun'yu t'ɛmbi Salomón

¹¹ Nu'a mi dogua hingui nde da hye'a ra Pedro nɛ ra Xuua, nɛ bá ɛpɛ xɛn ngu yɛ jɛ'i guepɛ ja ra ngun'yu mi 'bá ɛ, t'ɛmbi Salomón, nɛ madí hyonya tho'ɛ. ¹² Nu'bɛ mí hyant'ɛ yɛ jɛ'i a ra Pedro, bi 'yɛmbi:

—N'yohɛ ahɛ dɛm israelhɛ, hanja gadí hyonya thohɛ nanguehna ra dogua, nɛ hanja gní hyandga'be. Ha guí ɛmhɛ gue ma ts'edise'be nɛ man hose'be gue xtá jap'be bin 'yo na. ¹³ Hin'na maha, pɛ ga xi ahɛ Hague bin ja. N'dat'a Ojɛ gue mí ɛspa mam bombɔtahɛ ra Abraham nɛ ra Isaac nɛ ra Jacob, bi zixpɛ mahɛts'i a rá Ts'ant'ɛ, nɛ bi un rá ts'edi. N'dat'a ra Jesús gue gá dɛhɛ bɛ ja rá hmi ra Pilato nɛ gá cɔmhɛ bɛ. Nu ra Pilato mim ma xtá mba nthɛgui. ¹⁴ Pɛ nu'ehɛ gá cɔmhɛ n'da xɛn ho, nɛ gue'a rá Thahni Ojɛ a. Nɛ gá 'yáhmɛ n'da ra hyodu da soc'ahɛ. ¹⁵ Nɛ gá mamhɛ gue da mba ntho ra Hmu gue di un ra te. Pɛ Ojɛ bi xoxpɛ 'bɛ'ɛ xɛn du, gue'a dá nuhe nɛ dadín juɛnhde. ¹⁶ Bi zá na ran 'yohɛ nguetho bi 'yɛc'yɛi ra Jesús. Nɛ guehna ran 'yohɛ guín nuhɛ ya, nɛ guí pɛhmɛ to'o na.

¹⁷ Pɛ nuya, n'yohɛ ahɛ, dí pɛcá ngue hin gmí pɛhmɛ 'bɛ'a xcá 'yɔthɛ 'bɛ gmí hyohɛ ra Jesús, nɛ ximangutho ni ngɛrpihɛ. ¹⁸ Pɛ Ojɛ bi japi bin ja 'bɛ'a gátho bi ma

maya'bɛ, gue bi man yɛ pɔngahyɛ nangue ran ɛnbi bi nu ra Cristo rá Thahni Ojɛ. ¹⁹ Janangue'a nuya, damí pɛh nin 'yomfɛnihɛ nɛ guí dɛp ni mbɛihɛ Ojɛ. Nɛ nu Ojɛ bɛya da zá da duc'a ni ts'oquihɛ nɛ di 'da ahɛ ran johya ni mbɛihɛ. ²⁰ Nɛ nu Ojɛ ba pɛnhua mahɔn'a ra Jesús nɛ gue'a ra Cristo xa ts'anni di jɛcuahɛ. ²¹ Nu ra Jesús jatho da gopɛ mahɛts'i jague'bɛ da zɔn ra pa da mba ma hoqui gátho ua ja ra ximhái, tengu bi man Ojɛ maya'bɛ, nangue yú nde yú hoga pɔngahyɛ. ²² Pɛ bi 'yɛnɛ a ra Moisés: “Nu'a ra Hmu ma Ojɛhɛ, da zánna n'da rá m 'bɛhni ngue gue'a nin 'yohɛhɛ tengugá. Damí 'yɔhmɛ 'bɛ'a gátho da man'a. ²³ Nɛ din ja, hɔnt'a go to'o má jɛ'i hin da 'yɔmanho a, da mba ma 'ueque nangue yú t'ɛhni Ojɛ, nɛ da mba ma 'bɛpi rá te,” bi 'yɛn'a ra Moisés.

²⁴ Nɛ majuaɛni, gátho bi man yú pɔngahyɛ Ojɛ gue'bɛ mí man ra Samuel nɛ gátho mí da yɛ pɔngahyɛ m'bejua mí 'bɛi, gátho bi ma 'bɛ'a gátho da 'yɔt' Ojɛ, nɛ gue'ɛ dí nuhɛ yɛ pa jabɛya. ²⁵ Guejɛ dɛm bom'bɛtoju yú pɔngahyɛ Ojɛ, nɛ ndejɛ Ojɛ ga cɔmhɛ rán hogui bi 'yɔrpa ma ngurpa bɔtahɛ nu'bɛ mi t'ɛmp'a ra Abraham: “Nangue n'da nim bom'bɛto dim 'bɛh niya'bɛ, dí mba ma japi gátho yɛ jɛ 'i guecua ja ra hái,” bi t'ɛmp'a. ²⁶ Janangue'a nu'bɛ mi xoxa Ojɛ a rá Ts'ant'ɛ gue bi du, m'bet'o thoho bá pɛnhua dí 'bɛhmɛ, ngue nde di 'uegahɛ n'da ngu n'dajɛ nangue ma ts'oquihɛ, bi 'yɛn'a ra Pedro.

4

Pa ma juqɛnbi ra Pedro nɛ ra Xuua

¹ Nu'bɛ mi xánba yɛ jɛ'i ra Pedro nɛ ra Xuua, bá ɛh yɛ mbájɛ nɛ'ɛ yɛ hmu bɛ ja rá dɛnijɛ yɛ judío, nɛ yɛ saduceos. ² Nu'ɛ ɛmmɛ bin cue ɛ, nguetho bi xánba yɛ jɛ'i gue bi ndants'a ra Jesús bɛ 'bɛ'ɛ xɛn du.

3 Nu'ɥ bi bɛnt'a ra Pedro nɛ ra Xuua, nɛ bi got'a fādi, jague'ɥ mi hyats'i bi juɔnbi, nguetho xɛn de 'ɥ mi got'i. 4 Pɛ xɛn ngu ɥ xí 'yøh ram hma bi ma, bi 'yɛc'yɛi. Mbɛ í jua'i cut'a mahuɔhi yɛn 'yohɥ ngue bi 'yɛc'yɛi.

5 Nu'ɥ mi hyats'i bim peti ɥ Jerusalem yɛ ngɔrpa mbäjä nɛ yɛ dɔc'yɛi nɛ yɛ xänbate nijä. 6 Mi 'ɥɔpɥ ra Anás ra dambäjä a, nɛ ra Caifás, nɛ ra Xuua, nɛ ra Alejandro, nɛ gätho mi'da yá mɛni ra dambäjä, bim peti ngue di juɔnba ra Pedro nɛ ra Xuua. 7 Nɛ bi manda da ts'ispa ra Pedro nɛ ra Xuua, nɛ bim 'bäpɥ ja yá hmi nɛ bi 'yänni:

—'Bɛ'a má ts'ɛdi o gue to'o rán t'ɛdi ngue xcá 'yøt'ui na.

8 Nu ra Pedro ɥɔya n'youi xɛn ngu rá ts'ɛdi rá Hogandahi Ojä, bi 'yɛmbi:

—Gyá ngɔrpihɥ yɛ jä'i nɛ gyɛ dɔc'yɛihɥ dyɛ jä'i israelhɥ. 9 Ha guí ängahe nam pa ya nangue ran ho bi t'ørpa na ran 'yohɥ, nɛ hague nja bi zä na ran 'yohɥ ngue mi ɥ. 10 Nu'ɥ majuɔni guí ängahe, guí 'yøhmbɥ ya, nɛ gätho ma mi'israelhɥ, ngue nangue rá ts'ɛdi ra Jesucristo, gue'a í zä in 'yo na ran 'yohɥ ya. Gue'a ra Jesús ra mɛngu ɥ Nazaret, gue gá cuathɥ ɥ ja ra pont'i, nɛ nu Ojä bi xoxpɥ 'ɥ'ɥ xɛn du. 11 Guehna ra Jesús hin gá nde gá pɔhmbɥ, ngue tengu'ɥ gyɛ gɔdohɛ gá samhɥ n'da ra do. Pɛ nuya Ojä bi japi ngue tengu'ɥ n'da ra do man'da mahyonidä ɥ pa nthø ra ngujädo. 12 Njo'o man'da da zä di pø'a n'da hinda hønt'a ra Jesús. Nguetho him bi zän Ojä man'da ra ts'ɛdi ua ja ra ximhäi gue da zä di pøjɥ, hinda hønt'a ra Jesús, bi 'yɛn'a ra Pedro.

13 Nɛ madi hyonya thoho ɥ yɛ juɔnbate 'ɥ mí badi him bi zu dín yɔhɥ ra Pedro nɛ ra Xuua, gue mí padi him bin xädi. Pɛ bi bɛm ɥɔya, bin 'yohɥ ra Jesús ra Pedro nɛ ra Xuua. 14 Nɛ nu'ɥ min nu ran 'yohɥ xí zä gue mi 'ɥhmbɥ ɥ, hin'yɛ 'bɛ'a

man'da sä da xifi. 15 Nɛ bi mbɛhn ɥ thi ɥ yoho n'da zɛ ora, ngue nde dín 'yän'du 'bɛ'a da zä da 'yørpe. 16 Nɛ bin 'yän'du:

—'Bɛ'a sä ga øthɥ nangue yɛn 'yohɥ, nguetho majuɔni n'da ran t'øt'e nuixte bi 'yøt'ɥ. Nɛ gätho 'ɥcua Jerusalem i padi, hingui sä ga cømhɥ. 17 Pɛ guehma nde'ɥ ga sɔhmbɥ n'dahma njon da xifi nangue ra Jesús, gue him man'da di thoc ram hma ɥ 'ɥh yɛ jä'i, bi 'yɛn'ɥ.

18 Bi zohn mahøn'a ɥ, bi xih pɔya, gue him man'dandí da ma, xín da xänba yɛ jä'i nangue ra Jesús. 19 Bi dɔh ra Pedro nɛ ra Xuua, bi 'yɛmbi:

—'Bɛ'a go guím bɛnsehɥ ngue i nde Ojä ga øt'be, ha gue'a guím mamhɥ o gue'a man Ojä a ga øt'be. 20 Nguetho jatho ga mamhɛ 'bɛ'a xtá nuhe nɛ 'bɛ'a xtá øhmbe, bi 'yɛn'ɥ.

21 Nu'ɥ man'da mi dɔmhyä ɥ, bi hyɛgui nguetho him mi tɔni 'bɛ'a dí ɔnba ɥ. Nu'ɥ i supi dín cue yɛ jä'i 'ɥ xti ɔnba ra Pedro nɛ ra Xuua, nguetho gätho yɛ jä'i mí ɛspa Ojä nangue'a xín ja. 22 Nguetho nu ran 'yohɥ mi ponga nyote njeya mi pɛ'ts'i, ngue bi t'ørpa ran t'øt'e nuixte, gue bi zä.

Nu yɛ 'yɛc'yɛi bi 'yäp Ojä hin dín su

23 Nu'ɥ mi theh ra Pedro nɛ ra Xuua, bá ɛpɥ guepɥ mi 'ɥh yɛ 'yɛc'yɛi. Nɛ bi xifi gätho xí xi'ɥ yɛ mbäjä nɛ yɛ dɔc'yɛi. 24 Nu'ɥ, nu'ɥ mí 'yøde, bi zo Ojä, n'dat'a im bɛni, nɛ bi 'yɛn'ɥ:

—Ma Ojä ahe, gue gra Hmu, gá 'yøt' mahɛts'i nɛcua ja ra häi nɛ ra dejä nɛ gätho ɥ i jabɥ. 25 Nɛ nu ní Hogandahi bi bɛnba mam bombøtahe ra David, ni 'yɛhɛ, 'ɥ mí 'yɛna:

Hanja nín 'yo'ts'ɥ yɛ jä'i gue hingui tɛn'na Ojä, nɛ im bɛn'ɥ gue him majuɔni.

26 Yá hmuts'ɔt'abi yɛ häi ya bi dɛ'mi bi zä bi dɔmp' ra sɔi.

Nε yu ts'ut'abi bim peti
din sahmbu ra Hmu Oja ne ra Cristo
rá Thahni Oja,
bi 'yɛn'a ra David.

²⁷ Nguetho majuani bim peti ua
ja ra hnini ra Herodes, ne ra Pon-
cio Pilato, ne yu ja'i ngue hing
yu judío, ne ma mi'israelhe, ne bi
zah ni hoga Ts'unt'u Jesús, gue'a
gá huahni. ²⁸ Nu'u bi 'yot'u gátho
'be'a xcá sän mam'bet'o gue bin ja.
²⁹ Nuya ma Hmu ahe, damí nu'u
gue nde di unje, ne damí 'daje ni
ts'edi, ni 'yɛhɛgähe, ga huthe ran
zambui ga mamhbe nim hma. ³⁰ Nε
ga uthe yu ja'i ni ts'edi gue da zä'u
yan zäman'u. Nε gui 'yut yan t'ot'e
nuixte ne yu hmepya nangue ni
Hoga ts'unt'u ra Jesús, bi 'yem 'bu
min yahu Oja u.

³¹ Nε nu'bu mí jua'a bin yahu Oja,
nu ra ngu gueru xim peti bin huani,
ne gátho u man'da bi hya yá ts'edi
nangue rá Hogandahi Oja. Nε gátho
yu 'yɛc'yɛi bi hyut'an zambui, bi
mamp'a rá m hman Oja.

Bi gohmi 'be'a gátho mi ja

³² Gátho yu 'yɛc'yɛi i 'bui tengu
n'danja'i tho, 'dat'a i ot'e, 'dat'a im
bɛni. Xinga n'da bi ma gue jase yá
mbeti, ne gátho 'be'a mi ja mi cohmi.
³³ Nε nu yá 'bäihü ra Cristo, nu'bu
mí thoqui bi ma gue bi ndants'a ra
Hmu Jesús 'bu mi du, ne bi jap Oja
bin ja rá ts'edi yám hma, ne xun ngu
rá mate Oja bin t'un'ndu n'da ngu
n'da u. ³⁴ Gátho yu 'yɛc'yɛi nte madi
'bedi 'be'a gátho mi honi, nguetho
xun ngu bi mbä yá häi o gue yá ngu
mí ja, ne bi un ra mbeti yá 'bäihü ra
Cristo. ³⁵ Nε nu'u bi darpa u to'o di
'be a da hyoni. ³⁶ Nε gue'a bi 'yot'a
n'da ra 'yɛc'yɛi, ra José na, ra mangu
Chipre, rá yu ra Leví, pε nu'u yá
'bäihü ra Cristo bi zänba man'da rá
thuhu gue dí Bernabé, nde da ma
i hurpa rá mbui n'da. ³⁷ Nε gue'a bi
'yot'e, bi mbä n'da rá huahi mi ja, ne
bá hā ra mbeti, ne bi dā bu 'buh yá

'bäihü ra Cristo, ngue di un'du nte
mi ja.

5

Rá ts'oqui ra Ananías ne ra Safira

¹ Pε nu'a man'da ra 'yɛc'yɛi í
Ananías mi 'bupu, ne rá xisu, bi mbä
yá häi. Nu'a rá xisu ra Safira a.
² Nε bi gøn'i ts'u ra mbeti ne 'dat'a
bi bε mmi rá xisu. Nε bá hāc made
ra mbeti, bi gäpü 'bu'u yá 'bäihü ra
Cristo. ³ Pε nu ra Pedro bi 'yemp'a:

—Nu'i grá Ananías, hanja guí
cū't' ni mbui ra zithu, ra Satanás,
gue di 'bep'i'i gui xih ra fehni rá
Hogandahi Oja, ngue gá hyac'i ts'u
ra mbeti guí pá ni häi. ⁴ Nu'bu hin
xquí pá ni häi, ha hin xquí cohmi
gue ni mbeti zehε. Nε nu'i gá pá
ni häi, ha hinga gue ni 'bɛfizehε
xquí 'yot'e nangue ni mbeti. Hanja
ngubu guím bɛni. Hinga gue'u yan
'yohu gá xih ra fehni, pεgue Oja gá
xih ra fehni, bi 'yɛn'a ra Pedro.

⁵ Nε nu'bu mí 'yø'a ra Ananías
'be'a bi man'a ra Pedro, 'bex bi
du. Nε gátho to'o bi 'yøde nangue'a
ɛmme bin ja ra mbidi yá mbui
u. ⁶ Nu'u yan 'yohu mi 'bupu
bi ndants'i, bi mbant'a ra ánima
Ananías, bi duts'i, bi 'yägüi.

⁷ Nε nu'bu mí tho'i ts'u nhyu ora,
bi zøh ra Safira, rá xisu ra Ananías,
ne him mi paði 'be'a bi thogui. ⁸ Nu
ra Pedro bi 'yän'na ra xisu:

—Xiqui hangu guí päui ni häi,
tengu man ni ndø, bi 'yɛn'a ra Pe-
dro.

—Hāha ngubu rá muui, bi 'yɛntho
ra Safira.

⁹ Nu ra Pedro bi 'yemp'a buya:

—Hanja 'dat'a gá bεmmi, hanja
sä gá cøn rá Hogandahi Oja. Nuya
'bäcua ja ra goxthi u gue bá äc'a ni
ndø, ne'e da dux'a ya, bi 'yɛmbi.

¹⁰ Nε 'bex bi yøpü ja rá gua ra Pe-
dro, ne bi du. Bi yat'u yan 'yohu, bi
nu, ya xi du, ne bi duts'i, ne bi 'yägüi,
'darpü thoho bi 'youi rá ndø. ¹¹ Nε

εμμε bi mbidi gátho u yu 'yεc'yεi, ne'u gátho mi'da bi 'yode bi mbidi.

Xun ngu yun t'ot'e nuixte bi 'yot'yú 'báihra Cristo

¹² Xun ngu yu hμερρα, ne yun t'ot'e nuixte bi 'yot'yú 'báihra ra Cristo bu 'buh yu ja'i. Ne gátho madim peti bu ja ra danija gueru t'εmbi rá ngun'yu ra Salomón, ne 'dat'a im ben'u. ¹³ Ne nu'u mi'da u gue hingui εc'yεi, bi zu din uans'hra yu 'yεc'yεi, ne bi hnumansu yu 'yεc'yεi. ¹⁴ Pe man'da man'da xun ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu, yun 'yohu ne yu xisu. ¹⁵ Ne nanguε bi 'yot'yun t'ot'e nuixte yú 'báihra ra Cristo, jananjabu i ts'oru ja 'yu yu hyenni gueru da tho'u, i oxpu ja yú t'ots'i ne yú fidi. Ne nu'bu da thoru rá xudi ra Pedro da yani. ¹⁶ Ne xun ngu bi bøm bu ja yu hnini gueru han bu Jerusalén, bi mba bu Jerusalén, bi zix'u yun záman'u, ne'u min 'yohu yu zithu. Gátho bi zá.

Ra Pedro ne ra Xuua bi hnuman'u

¹⁷ Jananguε'a yu dambaja ne gátho min 'yohu, nu'u εmbi yu saduceos, εmme bin ja yun ts'εya yú mbui u. ¹⁸ Jananguε'a bi bent'u yú 'báihra ra Cristo ne bi got'a fadi. ¹⁹ Pe nu'a n'da ram 'behni bí 'yεh mahεts'i 'bu min xui, bi xocua ra jut'i yu ofadi ne bi zixpu thi. Ne bi xifi:

²⁰ —Ní mba, damam 'báhbua bu ja ra danija, dami xihmbu yu ja'i gátho nanguε ram 'bui ma'da'yo, bi 'yεna.

²¹ Nu'u, nu'bu mí 'yøh na, bi yurpu ja ra danija 'bu mi t'uxuditho, ne bi xánba yu ja'i.

Ne nu'bu mí peti yu hmumbaja bu ja n'da ra ngu, ne'u min 'yohu, ne madin zohni yu ngarpi ne yú dqc'yεi yu israel, ne sä bi mbenpu fadi yu asmayo gue ba si yú 'báihra ra Cristo. ²² Pe nu'bu mi zøm bu ja ra fadi yu asmayo, njom bi ðim bu u. Bi mbeng mahøn'a bu bí 'buh yu hmumbaja, ²³ ne bi 'yεmbi:

—Dá tım'be ra goxthi xø man thæ'ti thohe ne yu mbädi mi 'bäpu thi ja ra goxthi. Ne nu'bu ma xoc'be, njo'o to'o dá tım'be bu mbo, bi 'yεn'u.

²⁴ Ne nu'bu mi 'yø'a rá hmu yu mbädi bu ja ra danija, ne yu hmumbaja, bi hyonya thohe. εmme bi du yú mbui: “Haru maha nín se'a øt'u,” din 'yεmp'u. ²⁵ Bex bi zøn'a n'da, bi xifi:

—Nu'u yun 'yohu gá cothu fädi bí 'bäpu ja ra danija ya, ne i xánba u yu ja'i, bi t'εmp'u.

²⁶ Ne bi mba rá hmu yu mbädi buya, ne in 'yohu yu mbädi. Ne xø bá si yú 'báihra ra Cristo, ne him bi unbi, nguetho mí su xtí mba ma bat'ado. ²⁷ Ne nu'bu bá ts'i bu ja ra junta, bi 'yän yun t'änni a ra hmumbaja. Bi 'yεmp'u:

²⁸ —Ha hin dá hec'ahu gue hin gui xánbahu yu ja'i nanguε ra Jesús. Pe hin gui øhmbu 'be'a dá mangähe. Nuya gátho yu ja'i 'bucua Jerusalén i pah ram hma guí mamhbua. Ha guí εnje go ma ts'oquihe bi du ra Jesús.

²⁹ Nu'a ra Pedro ne'u mi'da yun 'yohu bi ðati:

—Jatho ga øthe 'be'a i xije Oja xinda gue i xije yu ja'i. ³⁰ Nu Oja gue bi ðande ma ngarpa bøtahu, bi xox'a ra Jesús, nu'a gue'a gá hyohu 'bu gmí cuathu bu ja ra za. ³¹ Pe Oja bi zixpu bi gonhui rá ts'edi, ngue dim hmu ne dim pørpate. Ne da japi di pah yú mbui yu ja'i israel ne di punba yú ts'oqui. ³² Ne nugähe dí mamhbe majuani nanguεhna. Ne'a rá Hogandähi Oja ing ma majuani nanguεhna. Ne nu Oja bi un rá Hogandähi to'o gátho bi 'yεc'yεi, gue da bæε gue majuani a, bi 'yεn'a ra Pedro.

³³ Ne nu'bu mí 'yø'u hupu, ε mme bi ðe ra cue, ne min nde xtá hyo u. ³⁴ Pe bi ndants'a n'da ran 'yohu mi hupu ja ra junta, nuna n'da ra fariseo rá thuhu ra Gamaliel. Gue'a n'da ra xánbate yün t'εdi yu judio. Ne gátho yu ja'i in numansu a. Nu'a bi

manda da ts'ixp_u thi n'da z_u ora _u i pa ma ju_umbi. ³⁵ Ne bi 'y_una:

—N'yoh_u ah_u, dy_u israelh_u, dami jamansu 'be'a guí ørpah_u ya y_un 'yoh_u. ³⁶ Nguetho hin ε hu_u maya'b_u bi ndants'a n'da ran 'yoh_u ra Teudas, mi εna mi jase rá ts'edi. Ne x_un ngu y_u ja'i bi d_uenni, mbe goho ci_uento. Ne nte dá ørpah_u p_u bi tho, ne g_utho mi t_uenni bin 'u_uxt'i 'da'a n'danni bi mba. ³⁷ M'bejua b_uya, bi ndants' ra Judas ra m_ungu ra h_ui Galilea. Nu y_u pa bin ja ra pede bin t_ut'i 'da y_u ja'i. P_u ne'a bi mba ntho, ne g_utho mi t_uenni bin 'u_uxt'i. ³⁸ Janangue'a dí xi ah_u, dami h_uehmb_u ya y_un 'yoh_u, nguetho nu'b_u rá ts'edi z_ueh gue ra 'be'fi i øt'e, da mba ma juadi 'b_u. ³⁹ P_u nu'b_u rá 'be'fi Oj_u i øt'e, hingui sä guí h_ucpah_u. Nu'b_u guí εna guí h_ucpah_u, gan s_uhmb_u Oj_u 'b_u, bi 'y_un'a ra Gamaliel.

⁴⁰ Nu' _u, bi 'y_umanho 'be'a bi man ra Gamaliel, ne nu'b_u mí xifi da y_ut'a mbo mahø'n'a y_u 'b_ui h_u ra Cristo, bi mba m'be'i, ne bi xi' _u hin d_un x_unbate nangue ra Jesús, ne bi h_uetho b_uya. ⁴¹ Nu'b_u mí b_um b_u ja ra junta _u, bin johya y_u mb_ui, nguetho ya bi nu ran _unbi nangue ra Jesús. ⁴² Ne x_unga n'da ra pa mi ε't'i gue him mi mamp'a ra hogam hma nangue ra Jesucristo, ne bi x_unba y_u ja'i nub_u ja rá d_unij_u y_u judío, ne p_u ja y_u ngu.

6

Bi thahni yoto má 'yoh_u ngue dim f_uxte

¹ Nu' _u y_u pa _u man'da x_un ngu bi 'y_uç'y_uei. Nu' _u 'da b_uya gue i y_u ra griego, bi d_u'mi bi z_u' _u i y_u ra hebreo, i εna hingui pa ma p_ueti x_un ho _u 'da y_u m_unguh_u, gue y_u xisu x_un du y_u ndø, gue'b_u pa ma dat'i y_un ts'ihm_u n'da pa ngu n'da pa. ² Nu' _u 'de'mayoho y_u 'b_ui h_u ra Cristo bi ma gue dim p_ueti y_u 'y_uç'y_uei b_uya, ne bi xifi:

—Hingui sä yoho ga øt'ähe, hingui sä ga thoqui ga unhde y_un ts'ihm_u y_u ja'i, nguetho jatho ga mamhbe r_um Hman Oj_u. ³ Janangue'a ma z_u cu ah_u nangue ra Cristo, dami huahnd_u 'da gue gue'ah_u yoto y_u hogan'yoh_u gue i h_u ra ts'edi x_un ho nangue rá Hogand_uhi Oj_u in 'yoh_u, ne x_un ho y_un 'yomf_uni, di darpa y_un ts'ihm_u y_u ja'i ngue nte i ja. ⁴ P_u nugähe ga thoje dan y_uhe Oj_u ne ga mamhbe r_um Hman Oj_u.

⁵ Ne g_utho _u gue madi p_ueti b_u, bi 'y_umanho _u 'be'a bi man' _u y_u 'b_ui h_u ra Cristo. Ne bi than'na ra Esteban, n'da ran 'yoh_u εmm_u εç'y_uei x_un ho ne in 'youi x_un ho rá Hogand_uhi Oj_u. Ne bi than'na ra Felipe, ne ra Prócoro, ne ra Nicanor, ne ra Timón, ne ra Parmenas, ne ra Nicolás, nu'a mí tenba y_u t'εç'y_uei y_u judío 'b_u hin ní 'y_uç'y_uei ra Cristo, nu'a bá ne xp_u ja ra hnini Antioquía. ⁶ Ne g_utho bi ts'ixp_u 'b_uh y_u 'b_ui h_u ra Cristo. Ne nu' _u bi g_uspa y_u 'y_u y_u _u b_uya, ne bin y_uh_u Oj_u ngue da mb_ux' _u nangue ra 'be'fi bin t' _un'd_u.

⁷ Ne man'da man'da bi hman r_um hman Oj_u, janangue'a man'da x_un ngu y_u ja'i b_u Jerusalén bi 'y_uç'y_uei. Ne' _u y_u mb_uj_u b_u ja y_u nij_u y_u judío, x_un ngu bi 'y_uç'y_uei ne bi d_uenni.

Bi f_unt'a ra Esteban

⁸ Nuna ra Esteban, x_un ngu r_um f_uts'i Oj_u bi unni ne rá ts'edi, ne bi 'y_ut' y_un t'øt'e nuixte ne y_u hm_upya nangue rá ts'edi Oj_u b_u 'b_uh y_u ja'i. ⁹ P_u nu' _u 'da y_un 'yoh_u bi d_u'mi bin junth_u ra Esteban, gue' _u i pa b_u ja n'da rá nij_u y_u judío guep_u i pa y_u ja'i min 'y_uh_u, ne' _u 'da y_u m_ungu b_u ra h_ui Cirene, ne p_u ja ra hnini Alejandría, ne p_u ja ra h_ui Cilicia, ne 'da y_u m_ungu b_u ra h_ui Asia, g_utho bin junth_u ra Esteban. ¹⁰ P_u him bi z_u bi d_up'a ra Esteban, nguetho x_un ngu r_un 'yomf_uni mi ja, ngue mi y_u con rá ts'edi rá Hogand_uhi Oj_u. ¹¹ Janangue'a nt' _ugui thoho bi

'bɛp'i 'da da man ra fɛhni, da 'yɛna: "Dá øhmbe a bi ma, bi c'aman'u ra Moisés gue bi 'dac man t'ɛdihɛ, nɛ bi c'aman'u Ojɔ," bi t'ɛmp'u 'da. ¹² Bi parpa yu ja'i bɛya, nɛ yu dɔc'yɛi, nɛ yu xänbata nijɔ, bi fɛnt'a ra Esteban nɛ bi ts'ixpɛ bi ja ra junta nguɛpɛ i ja rán juänbata yu hmumbäjä. ¹³ Nɛ bi mba nthoni 'da da man yu fɛhni, nɛ bi 'yɛna:

—Hingui ɛ'ts'a ní c'aman'u na ra dänijɔ nɛ'u yän t'ɛdi ra Moisés. ¹⁴ Nguetho dá øhmbe bi man na ran 'yohɛ, bi 'yɛna: "Nu ra Jesús ra mengu Nazaret da xo't' ra dänijɔ nɛ di päh yün t'øt'e gue bi xijɛ ra Moisés," bi 'yɛn na ra Esteban, sä bi 'yɛn'u.

¹⁵ Gätho mi hupɛ ja ra junta bi hyand ra Esteban, nɛ bi nu ngue majuani in 'youi xän ngu rá ts'ɛdi Ojɔ.

7

Din juan ra Esteban

¹ Nu'a ra dambäjä bi 'yän'na ra Esteban:

—Ha majuani 'bɛ'a si'a ya.

² Nu ra Esteban bi dadi:

—N'yohɛ ahɛ, gyɛ ta ahɛ, dami 'yøhmbe ya 'bɛ majuani guɛcä di øt'ä a i sicä. Nu'a Ojɔ nuixte thoho bin yäui ma ngurpa bøtahɛ ra Abraham, nu'bɛ mí 'bɛpɛ Mesopotamia, nɛ hin ní mba bɛ ra häi Harán. ³ Ojɔ bi xifi: "Dami pøngua ni häi, nɛ gui socua ni mení, nɛ gua ɛpɛ n'da ra häi ga ut'a'i," bi 'yɛmbi. ⁴ Janangue'a bi bøm bɛ ra häi Mesopotamia, nɛ i t'ɛmbi Caldea, nɛ bim 'bɛpɛ ra häi Harán. Nu'bɛ ya bi du rá ta, bi nɛxpɛ Harán nɛ Ojɔ bá si ua ja ra häi dí 'bɛhmbe ya. ⁵ Pɛ nu ra Abraham hinga gue'a ra ora bi xi Ojɔ di un'na ra häi, xinga n'da xɛqui da ma gue rá häi zɛhɛ. Pɛ majuani bi xifi di un ra häi gue da gomhbɛ yám bom'beto. Nu'bɛ mi xifi, mán jo'o yú t'uhni ra Abraham.

⁶ Nu'a Ojɔ bi 'yɛmbi: "Nu nim bom'beto ban 'yɛhɛ bɛ n'danni ra häi, nɛ da mba ma unbi goho ciento nɛya." ⁷ Nɛ xø bi 'yɛmbi: "Nugä ga unbä u yu ja'i 'bɛpɛ ja ra häi guɛpɛ din 'yɛhɛ, nɛ m'bɛjua bɛya nu'u ba pøm bɛ guɛpɛ min 'yɛhɛ, nɛ ba ɛcua ja ra häi, nɛ guɛcua da dandegui," bi 'yɛn Ojɔ. ⁸ Ojɔ bi 'yøt'ui ran hoqui ra Abraham, nu rá hmɛpya a gue da mba nthɛqui rá xifani, nɛ'u yú xifani yú ts'unt'u. Bin jabɛ 'bɛ mim 'bɛh ra Isaac rá ts'unt'u ra Abraham, ná hyäto pa bi mba nthɛqui rá xifani. Nɛ nu'bɛ mín dän'yohɛ ra Isaac, bim 'bɛh ra Jacob rá ts'unt'u, nɛ nu'bɛ min te ra Jacob bim 'bɛ'i 'dɛ'mayoho yú ts'unt'u, nu'u gue'u ma ngurpa bøtahɛ u, bi 'yɛn'a ra Esteban.

⁹ Nɛ xø bi 'yɛna:

—Nu'a n'da rá ts'unt'u ra Jacob, ra José a. Nɛ nu yän 'yohɛ ra José bi seyabi, nɛ bi mbä. Nɛ nu'a to'o bi däi bi zixpɛ ja ra häi Egipto. Pɛ Ojɔ min 'youi ra José. ¹⁰ Nu Ojɔ bi zɛh ra José nanguɛ gätho yün unbi bi nu, nɛ bi un räm fäts'i nɛ bi un rán 'yomfɛni xän ho. Nɛ nu'a ra Faraón, ra hmuts'ut'abi bɛ ja ra häi Egipto, bi numanho a ra José, nɛ bi japi di manda gätho ra häi bɛ nɛpɛ ja rá ngu.

¹¹ Nɛ bin ja n'da ra dathu bɛ gätho ra häi Egipto, nɛpɛ ra häi Canaán, nɛ nu yu ja'i bi nu ran unbi nguetho xø ma hin'yɛ 'bɛ'a da zi ma bøtahɛ bɛ mí 'bɛpɛ. ¹² Nɛ nu'bɛ mi 'yøh ra Jacob gue mi pa m'bɛ'ts'i bɛ 'bɛ'a da ts'i bɛ ja ra häi Egipto, bi mbɛn'du 'da yú ts'unt'u, gue'u ma bøtahɛ u. ¹³ Nɛ nu'bɛ mi mba mahøn'a yün 'yohɛ, guɛxta'a him mi pɔ'a ra José. Nu ra José bi 'yɛmp'u: "Dadin 'yohɛhɛ." Nɛ nu'a ra José bi xi'a ra Faraón gue gue'u yün 'yohɛ u. ¹⁴ Nu ra José bɛya bi ma din zohni rá ta, ra Jacob, nɛ gätho ná ngu mi 'bɛpɛ ja rá ngu, gue i jua'i hyäte ma'dɛ'ma cɛt'anjä'i. ¹⁵ Janangue'a nu ra Jacob bi mba bɛ ja ra häi Egipto nɛ bi du

bū. Nε'ū yá ts'unt'ū mam bombōtahū bā tu bū ũ. ¹⁶ Pε nu'ū, him bā t'āpū, pε bi thuxpū Siquem nubū ra hāi mí 'būi, nε bi t'āpū ja n'da ra jādo. Nu ra jādo gue'a bi dān'a ra Abraham gue bi mbā yá ts'unt'ū ra Hamor, ra mēngu Siquem.

¹⁷ Nu'bū mi ts'ūtho da hyān yū pa tengū bi xi Ojā ra Abraham, gue di un rá hāi yūm bom'beto, εmme bin xānd yū jā'i būya, gue ma mi'israelhū, nubū ja ra hāi Egipto. ¹⁸ Nε nubūya bi ndants' man'da ra Faraón bū Egipto, nguetho gātho ní hutī yū Faraón yū ts'ūt'abi Egipto. Nε nuna man'da ra Faraón him mí pāh ra José. ¹⁹ Janangue'a bi ũcpi nε bi ũnba ũ mam bombōtahū. Nε bi manda da mba ma būnbi gātho yá ts'unt'ū a ra pa dim 'būi, gue da du, nguetho in ndepe him man'da din xānd yū jā'i israel. ²⁰ Nu'ū yū pa'ū bim 'bū'a ra Moisés. Nu'a, n'da ra t'ūhni madī nεqui din hocjā'i, nε mi numanho Ojā. Nhyuzna bi jamansu rá ta nε rá mbe bū ja yú nguse. ²¹ Pε nu'bū mi thōn'a thi ra 'uere Moisés, nu rá t'ixu ra Faraón bi dīni. Nε bi zini nε bi tede tengū'bū ε rá t'ūhni zεhε. ²² Nu'a ra Moisés būya gātho mi sānbi 'be'a mí pāh yū mēngu Egipto. Nε gātho i pōmanho 'be'a mi ma, nε xān ngu mi sá da 'yōt'e.

²³ Nε nu'bū mi mbe'ts'a nyote njeya, bi bēni da mba bí zengua harū madīm pēh yá mēnguhū gue yū jā'i israel. ²⁴ Nu'a n'da ũ, bi nu ran ũnbi ngue bi ũnba n'da ra jā'i egipto. Nu'bū mi nu'a ra Moisés, bi yāni, bi cospa ra pengui bi hyo ngue bi du ra jā'i egipto. ²⁵ Nu ra Moisés mim bēni gue mi pā'ū yū jā'i israel 'be'a da 'yōt' Ojā, gue ra Moisés da yān'ū, di japi him man da nu ran ũnbi. Pε him mi pā'ū yū jā'i. ²⁶ Man'da pa būya bi nu mahōn'a ra Moisés gue bin tuhni yoho yūn 'yohū israel, nε nu ra Moisés bi zā bi hocua yá mbūi, bi 'yēmbi: “N'yohū aui gadín cuui, 'be'a guí εnui a guí

ōt'ui gadín sūhmi,” bi 'yēmbi. ²⁷ Pε nu'a gue mi ja rá ts'oqui bin cue, nε bi ndōn'na ra Moisés, bi 'yēmp'a: “Ha i ja nin t'ēdi gui hegā'be, to'o bi xi'i gan ts'ūt'abi ngue gui hogā'be. ²⁸ Ha guí εna gui hyogui tengū'bū gmí hyo ra mēngu Egipto mán de,” bi 'yēmbi. ²⁹ Nu ra Moisés nu'bū mi 'yōde 'be'a bi man'a ran 'yohū, bi 'dagui, bi mba bū 'danguadi ra hāi Madián. Nε mí 'būpū tengū bū nam 'bū'ū yū 'dan'yo jā'i, nε guepū ja bim 'būpū yoho yá ts'unt'ū.

³⁰ Nε nu'bū mi tho'a nyote njeya ngue mi 'būpū, bi nεqui n'da rām 'behni Ojā mahēts'i bū ja ra t'ūza mi zō ra sibi, nubū ja ra ũhāi, jombū ra t'ōhō t'ēmbi Sinaí. ³¹ Nu'bū mín nu ra Moisés, madī hyonya thoho, bi mba bi hyān'i ts'ū bū ja ra t'ūza εna da nu 'be'a i ja bū. Bi 'yōrpa rá nde ra Hmu mahēts'i būya, ³² bi 'yēmbi: “Nugā drá Ojā gue i thānde ni ngārpa mbombōtahū. Nugā dra Ojā gue i thānde ra Abraham, nε ra Isaac, nε ra Jacob,” bi 'yēmbi. Pε nu ra Moisés bi fet'i nε bin su, him bi hyānzambūi gue xpi hyandi. ³³ Nu'a ra Hmu bi 'yēmbi: “Dami c'oc ni thīxfani nguetho nuua guí 'bāi, xān ho ua, ngue ya dí 'bācā ua,” bi 'yēn Ojā. ³⁴ Nε xō bi 'yēn Ojā: “Dá nu ma t'ūhni 'būpū ra hāi Egipto ngue i pa ma ũnbi. Nε dá ōcā yá hmbafi ũ. Bá εcā ya gue ga japi da thēgui. Nε nuya gui mba bū Egipto,” bi 'yēn Ojā, bi t'ēmp'a ra Moisés, bi 'yēn'a ra Esteban.

³⁵ Nu ra Esteban xō bi xi'ū yū juānbate mahōn'a, bi 'yēna:

—Guehna ra Moisés bi ts'ū 'bū mí 'yēna xtī hecua yoho yūn 'yohū ma mi'israelhū, nε bi t'ēmbi: “Ha i ja nin t'ēdi gui hegā'be, to'o bi xi'i gan ts'ūt'abi.” Guehna ra Moisés, Ojā bi mbēnpū ngue din ts'ūt'abi nangue yū jā'i israel, nε bi japi bi mba nthēgui. Nε nu'a bi 'yōt'a ra Moisés, bi 'yōt'e nangue rām 'behni Ojā mahēts'i bi nεqui bū,

nu'bu mi de ra t'aza. ³⁶ Nuna ra Moisés bi 'yot' yan t'ot'e nuixte ne yu hmeppa nubu ja ra häi Egipto. M'bejua buya bi gæcpu thi yu ja'i bu ja ra häi Egipto, nepu ja ra thenga deja bi 'yot'a n'da ran t'ot'e nuixte, nepu ma'ueni nguepu bin 'yo yote njeya yu ja'i. ³⁷ Guehna ra Moisés bi xih yu ja'i israel: "Oja da huan'nahu n'da ra pøngahya gueru 'buh nin 'yohuhu, tengutho bu bi huancä. Nu'a jatho gui 'yøhmbu 'be'a da man'a," bi 'yena, bi 'yen'a ra Esteban.

³⁸ Nu ra Moisés gue'a bin 'yohu yu ja'i bu ma'ueni. Ne nubu ja rá ya ra t'øhø Sinai bin yaui rá m 'behni Oja mahets'i, 'bu mi gopu ja rán duí ra t'øhø mam bombøtahu. Ne bi hyanba rá m hman Oja ra Moisés gue njam'bu da guadi, ne gue'a bi thogahu a ya.

³⁹ Pe nu'u mam bombøtahu him bi nde bi 'yec'yei a ra Moisés, him bi nde bi denni xun ho, pe bi numan'utho ne bi goh yá mbui, mím bém bu Egipto. ⁴⁰ Nu'u bi 'yemp'a ra Aaron, ra hmumbäja: "Dami 'yorcahe 'da yu oja da zixcahu. Nguetho hin dí pahmbe 'be'a bi ja a ra Moisés gue bá jugähe bu ja ra häi Egipto," bi 'yen'u. ⁴¹ Nu'u bi 'yot'a n'da ra t'undani buya, embi yá oja, ne bi hyo yan dani ne bi mbøx yá 'bøts'e. Ne madín johya a bi 'yot'e nangue yá 'yesc. ⁴² Pe nu Oja bi 'uegue nangue'u, ne bi hyegui da dande ra hyadi, ra zana, ne yu sø, nguetho nt'ot'i bu ja rá søcuä yu pøngahya:

Pe hanja hinga guecä gá pøscahu 'bu gmí hyohu yan dani 'bu gmí 'buhmbu nyote njeya bu ma'ueni,

i en Oja, bi 'yen'u yu pøngahya.

⁴³ Pe hinga guecä gá thandegahu pe guä tuhü n'da ra ngu'bøt'e gueru gá thandehu a gá sänba zehé ra thuhu, gá emfa ra Moloc.

Ne guä tuhü n'da rá hmite ra sø gá 'yemb zehehu ra oja Renfán, ngue gá nde gá thande zehehu. Janangue'a ga un'nahu ne ga pen'nahu man'da yatho xinda gueru ra häi Babilonia, i en Oja, bi 'yen'u yu pøngahya.

⁴⁴ Pe guehma mi tu n'da ra ngu'bøt'e gue mí sänba Oja u ma ngarpa bombøtahu 'bu mín 'yo bu ma'ueni, gueru da dande Oja u, bi 'yot'e tengu xí xi Oja ra Moisés, nu'bu min yaui bu ja ra t'øhø. Bi xifi da 'yot'e tengu ra hmeppa xí nu. ⁴⁵ M'bejua buya, nu'bu mí ngarpi ra Josué, pe guexta'a ra ngu'bøt'e bá tu'u ma ngarpa bombøtahu 'bu mí zøm bu ja ra häi xí xi Oja. Ne mí 'bupu mi'da yu ja'i gue hing yu israel. Nu Oja buya bi hyøn'a thi yu 'dan'yo ja'i ne bim 'bupu yu israel buya. Ne guexta'a mí jatho ra ngu'bøt'e nu'bu min ts'at'abi ra David. ⁴⁶ Nu'a Oja emme mí numanho ra David, gue 'dat'a Oja mí thande ra Jacob. Nu'a ra David bi 'yap rán t'edi Oja da hyømba rá ngu gue rá m poniui ra ngu'bøt'e. ⁴⁷ Pe nu ra Salomón rá ts'ant'a ra David a, gue'a bi hyømba rá ngu Oja. ⁴⁸ Pe nu'a Oja nuixte thoho hingui 'bupu ja yu ngu nt'ot'e ngue yá 'ye yan 'yohu. Ngubu bi man ra pøngahya 'bu mi thocpa rá m hma ra Hmu mahets'i, ne bi 'yena:

⁴⁹ Nuua mahets'i i ja ma ts'edi, necua ja ra ximhäi ja ma ts'edi, 'be'a ní ngu guín nde gui hyøguahu, o haru guí emhbu ja ma säya.

⁵⁰ Ha hinga guesegä dá øt'ä gätho ja ua ya,

en Oja, bi 'yen'a ra pøngahya, bi 'yen'a ra Esteban.

⁵¹ Ne bi thoc'a ra Esteban bi xi'u yu mbäja i ørpa ran juanbi:

—Nu'ahu xingui ts'u guí øhmbu 'bu ja'a si ahü, ne xam me ni mbuihu, xingui ts'u di cu't' ni zaguhu. Thocua thoho guí sáman'uhu rá Hogandahi Oja tengutho mam bombøtahu, guín jahü bu. ⁵² Xinga n'da rá

pøngahya Oja gue him bi hyo mam bombøtah, n'dat'u yu pøngahya gue bi ma dua x̄h ra Hoga Cristo, gue'a gá dāh̄n̄ ne gá yaf̄n̄ ne xin gá hyoh̄n̄. ⁵³ Nu'u yam̄ 'bēhni Oja mah̄ts'i bi 'daj̄m rān t'ēdi Oja, p̄e hin guí w̄rpah̄m ra güenda a 'be'a bi ma, bi 'yēn'a ra Esteban 'b̄m mi 'yēmp'u yu ngurpi.

Bi tho ra Esteban

⁵⁴ Nē nu'bu mi 'yøh ya 'be'a bi ma ra Esteban, bi dē ra cue yú mb̄i nē bi yēxp̄a yú ts'i. ⁵⁵ Pē nu ra Esteban mí h̄a ra ts'edi x̄n ho rá mb̄i nangue rá Hogand̄hi Oja in 'youi, nē bi ndøs' mah̄ts'i nē di nēc tho ho har̄m 'b̄m Oja. Nē bi nu ra Jesús 'darp̄m 'b̄hm̄i Oja nē i ja rá ts'edi. ⁵⁶ Nē bi 'yēna:

—Pē dami ndøs'h̄n̄ n̄ dín nugā, n'yø, nsoqui mah̄ts'i nē dín nugā a bin j̄a'i ua ja ra ximh̄ai, i 'b̄h̄n̄n̄ ja rān 'yēi Oja, bi 'yēna.

⁵⁷ Pē nu'u b̄ya man'da bi got yú zagu, nē bi mbafi nangue yú cue, gātho bi muxp̄m 'bāh̄ ra Esteban. ⁵⁸ Nē bi ḡw̄cp̄m ja ra hnini nē bi bat'ado b̄m ma'ueni. Nē nu'u gue bim bate, bi mbøh yú coto nguetho in nde nte di hēn'u. Bi mbøp̄m ja rá gua n'da ran 'yoh̄m ní huti ra Saulo, nē bi 'yēn'u:

—Gui jamansu ts'u ma cotogāhe, bi t'ēmp'a. ⁵⁹ Nē nu'bu gātho ní mba ma bat'ado ra Esteban, bi zo'a Oja, bi 'yēmbi:

—Nu'i ma Hmu Jesús, dami hyānga ma te ya.

⁶⁰ Nē bin danyahmu, nts'edi bi mbafi, bi 'yēna:

—Ma Hmu i, o guí w̄rpa ra güenda nanguehna ra ts'oqui bin ja ya.

Nē nu'bu mi man na, bi du b̄ya.

8

Nu ra Saulo bi un ran w̄nbi yu 'yēc'yēi

¹⁻³ Nē nu'a ra Saulo 'da'angu bi mamhb̄m u bi hyo'a ra Esteban. Janangue'a nu ra pa ngue bi nu

ran w̄nbi ra Esteban, nu yu 'yēc'yēi mi 'b̄w̄p̄m Jerusalén bi mba ma w̄cpi. Nē x̄n ngu u bi mba b̄m mi'da yu hnini b̄m ra h̄ai Judea, nēp̄m ra h̄ai Samaria, p̄e bi gop̄m u 'dē'mayoho yú 'b̄aih̄m ra Cristo. Nē 'da'u yu 'yēc'yēi bi 'yāh̄ ra Esteban, nē ēmme bin zoni nangue'a. Nu ra Saulo ēmme madi w̄cp̄a yu 'yēc'yēi, nē mi w̄cp̄m ja yu ngu mi six w̄n 'yoh̄m nē yu xisu, nē bi got'a fādi.

I hman ran ho ma'da'yo nub̄m ra h̄ai Samaria

⁴ Pē nu'u bi 'dagui, bi mamp'a rān ho ma'da'yo ra Cristo b̄m n'danni ním pa. ⁵ Nu'a ra Felipe bi mba b̄m ja n'da ra hnini ra h̄ai Samaria, nē bi xih̄ yu j̄a'i nangue ra Cristo. ⁶ Gātho yu j̄a'i bi 'yømanho 'be'a bi man na ra Felipe 'b̄m mi nu w̄n t'øt'e nuixte bi 'yøt'a. ⁷ Nguetho x̄n ngu yu j̄a'i bi hyønb̄a thi yu zithu, nē nts'edi bi mba 'b̄m mí bøn'u. Nē nu'u mí 'uē'ts' yu j̄a'i nē'u yu dogua gātho bi zā. ⁸ Janangue'a ēmme bin ja ran johya b̄m ja ra hnini.

⁹ Nē mí 'b̄w̄p̄m n'da ran 'yoh̄m í Simón, mi øt' ran thāte, nē nu'u yu mēngu Samaria madi hyonya tho ho. Nu ra Simón min ndep̄ yu j̄a'i da b̄ēni jase rá ts'edi. ¹⁰ Nē gātho na ngu'u, yu t'w̄h̄ni nē yu dāc'yēi, nu'bu mí 'yø'u 'be'a bi man a, bi 'yēna:

—Nuna ran 'yoh̄m na, ja ra ts'edi tengu Oja, ēn yu j̄a'i.

¹¹ Nu'u mi numansu ra Simón nguetho nya'a tho ho mi hāte. Nē bi hyonya tho ho u 'be'a bi 'yøt'a. ¹² Pē nu yu j̄a'i bi 'yēc'yēi 'be'a bi man'a ra Felipe nu'bu mí ma ra Hogamh̄ma 'b̄ep̄m ní manda rá ts'edi Oja, ngue bi ma nangue ra Jesús. Nē bi mba ma xixyābi w̄n 'yoh̄m nē yu xisu. ¹³ Nē'a ra Simón ēna bi 'yēc'yēi, nē nu'bu mín xixyā, bi dēn'na ra Felipe. Nē nu'bu mín nu yu hmēpya nē w̄n t'øt'e nuixte bi 'yøt' ra Felipe, bi hyonya tho ho ra Simón.

14 Nε nu'bu mi 'yø'u yá 'bäihü ra Cristo 'burü Jerusalén gue bi 'yεc'yei yu mεngu Samaria, bi mbenpü ra Pedro ne ra Xuua u mi'da yá 'bäihü ra Cristo. 15 Nu'bu mi zøm bu büya, bin yähu Ojä, bi 'yäp rá ts'edi ngue da hyän rá Hogandähi Ojä yu 'yεc'yei 'burü. 16 Nguetho hin ní zøh rá Hogandähi Ojä bu ja yá mbüi u, pe hønt'a nangue rá thuhu ra Hmu Jesús bin xixyá u. 17 Nu ra Pedro ne ra Xuua büya, bi gäs pa yá 'yε yá yá yu 'yεc'yei, ne bi hyän rá Hogandähi Ojä büya.

18 Pε nu ra Simón, nu'bu mi nu bi hyän rá Hogandähi Ojä u bi gäx yá 'yε yá 'bäihü ra Cristo, bi 'yut ra mbeti büya. 19 Bi 'yεmbi:

—Dami 'dac ma ts'edi gue hønt'a to'o ga cäx ma 'yε da hyän rá Hogandähi Ojä tengu guí øt'ui, ma gá jut'aui, bi 'yεna.

20 Pε nu ra Pedro bi 'yεmbi:

—Di jua Ojä ni mbeti, ne'e, nguetho guím bëni nangue ra mbeti sä gui tän'a 'bε'a di un Ojä. 21 Nguetho hinga gue'e ga comhbü na ra 'bεfi, mfädi ya him mahoqui ni mbüi bu ja rá hmi Ojä. 22 Dami päh ni mbüi nangue ran ts'o. Dami 'yäp rá punbi ra Hmu, ne da zä di pun'na'i nangue ran ts'o gá bëni. 23 Nguetho dí pädi εmme ja ran ts'eya ni mbüi, ne εmme xøn ngu ran ts'o ja ni mbüi guím bëni.

24 Nu ra Simón bi däti:

—Nu'aui gui 'yähmi ts'ü rá ts'edi ra Hmu nanguecä, ngue hin gan nugä a gui mammü, bi 'yεmp'ü.

25 Nu'bu mim 'bü'i ts'ü bu ra Xuua ne ra Pedro, ne xí mamp'a rá m hma ra Hmu mahεts'i, bi mbeng bu Jerusalén. Pε him 'bex bi zøm bu, ne m'bet'o gätho ná ngu ra häi Samaria bi man'a ran ho ma'da'yo bu bi thogui.

Nu ra Felipe ne ra mεngu Etiopía

26 Nu'a n'da rá m 'bëhni Ojä mahεts'i bi zøm bu bí 'bü'a ra Felipe, ne bi 'yεmbi:

—Ní mba 'danguadi guerpü bí thoh ra 'yu ní mba Gaza, gue ní bøm bu Jerusalén. Nuna ra 'yu ní mba bu ra huenhäi na, bi 'yεmp'a rá m 'bëhni Ojä.

27 Bi ndants'a ra Felipe 'bex bi mba bu. Bi nu, i 'yo bu 'yu n'da ran 'yohü xøn hεts'i rá 'bεfi, di jamansup rá mbeti ra xuts'ut'abi Candace bu ra häi Etiopía. Janangue'a i t'εmbi ra eunuco, ngue nde da ma, m'boqui. 28 Nu'a xpí mbeng bu Jerusalén guerpü bá thände Ojä. 29 Nu rá Hogandähi Ojä bi 'yεmp'a ra Felipe:

—Gui mba gui sü'a ran 'yohü i hux ra carro.

30 Nu ra Felipe bin tih päya ne bi zädi. Nu'bu mí zøm bu, bi 'yøde gue mi neh ra søcuä ran 'yohü, gue rá søcuä ra Isaiás rá pøngahyá Ojä. Ra Felipe bi 'yän büya:

—Ha guí pädi 'bε'a nam bøn'a ra søcuä gadín xäh ya.

31 Bi dä'a ran 'yohü:

—Hague dán zä ga päcä nu'bu njon da xängui.

Ne bi xih ra Felipe da ndets'e din hyümmi bu.

32 Nε nu'a ra søcuä madin xäh ran 'yohü mim ma gue:

I ts'ix'a n'da ran 'yohü tengu n'da ra de'yo i ts'its'i ngue da hyo.

Nε tengu n'da ra t'ude'yo nu'bu i äxpä rá xingu, hin di c'uēhe, ne ngutho a ran 'yohü hin din yä.

33 Nε nu'bu mín nu ran ünbi, njom bi yäni, njom bi mbäts'i.

Nε njon da zä da ma hangu da denni,

nguetho bi thäcua rá te ua ja ra ximhäi.

Gue'a bi man ra søcuä bi nu ran 'yohü.

34 Nu ran 'yohü büya bi 'yän'na ra Felipe:

—Dami xiqui ts'ü to'o nín 'yohü na da nu ran ünbi, uague guesε na ra pøngahyá bi nu, uague n'dan'yo, bi 'yεmbi.

yá judío, né yá hmuts'ut'abi, né yá ja'i israel ngue yá judío. ¹⁶ Né ga xifi xán ngu yán unbi da nu nanguécã, go bi 'yén Ojã.

¹⁷ Bi mba ra Ananías baya, né nu'ba mi yárpá ja ra ngu, bi gáx rá 'yé rá yá ra Saulo né bi 'yémbi:

—Ma cu'i Saulo, nu ra Hmu Jesús, nu'a gue gá nu ba 'yu 'ba guá xhe, bá pécã ua ya gue di ja i da xoh ni dá. Né di ja i gui hyá ra ts'edi xán ho nangué rá Hogandáhi Ojã gan 'youi, bi 'yena.

¹⁸ Né 'bex bi hyø'u mi comba yá dá tengu ra xihua. Né 'bex bi hyand ran nequi yá dá ra Saulo, 'bex bi ndants' paya né bin xixyá. ¹⁹ Né nubaya, bin sihme né bi zac mahøn'a rá ja'i. Né bãm 'ba'i ts'u ba bí 'ba'i 'da yá 'yéc'yéi ba ra hnini Damasco.

Nu'a ra Saulo bi mam ba rám Hman Ojã ba Damasco

²⁰ Né nu ra Saulo baya 'bex bi dá mi bá mam ba rám Hman Ojã ba ja yá nijá yá judío. Né bi xifi gue nu ra Jesús rá Ts'unt'u Ojã a. ²¹ Gátho mi øde bi hyonya thoho né bi 'yena:

—Ha hinga guehna ran 'yohu na mi cot'a fádi gátho mi ndønba rá thuhu ra Jesús ba Jerusalén. Né ha him bá xcuá ngubá da 'yøt'e, né da zits'i nthu't'i ba 'bah yá hmumbãjá, bin 'yemp'u.

²² Pé nu ra Saulo man'da bi hyá ra ts'edi bi ma xán ho. Né nu yá judío 'bapá Damasco nte mi sã da ma, nguetho bi xifi, nu 'be'a gátho mán ts'änni da'yøt'a rá Thahni Ojã gue ra Cristo, pé gue'a bi 'yøt'a ra Jesús, guerpá bi 'yuti n'dat'a.

Nu'a ra Saulo bi 'dagui, xna xtám bent yá judío

²³ Né nu ra Saulo 'ba mím 'bapá nya'a ts'u yá pa, n'dat'a mí man'u yá judío hing yá 'yéc'yéi, ngue da hyo. ²⁴ Pé nu ra Saulo mi øde 'be'a mbøn'u yá judío. Nu'u mí fäh yá goxthi ba ja ra ndehini, guerpá ma mbã't'i ra jãdo. Ma pa né ra xui mí fäh yá

goxthi ngue nde da hyo. ²⁵ Pé nu yá 'yéc'yéi bi zix ra Saulo gue ra xui, í çã'ma n'da ra 'bøts'e ba thi ba ja ra jãdo ngue ma føt't'e ra hnini. Gue'a í 'da'a.

Ra Saulo 'bapá ja ra hnini Jerusalén

²⁶ Nu'ba mí zøm ba Jerusalén ra Saulo, mim bñni gue xtín 'yohu yá 'yéc'yéi. Pé nu'u mím su'u né him mí x'yéi gue ra 'yéc'yéi ra Saulo. ²⁷ Pé nu ra Bernabé bi zix'a ra Saulo guerpá 'bah yá 'bãihu ra Cristo. Né bi xifi ngue bi nu ra Hmu ba 'yu, né bin yáui ra Hmu. Né bi xifi bi hyut' ran zambái ba Damasco nu'ba mím ma nangué ra Jesús. ²⁸ Nu yá 'yéc'yéi bi zim baya, né bin 'yohu ba Jerusalén. ²⁹ Né nu ra Saulo bi hyut' ran zambái bi mamp'a rám Hman Ojã nangué ra Jesús. Pé nu'u 'da yá mijudíohe gue í yá ra nde ra griego, madin junthá ra Saulo, né'u nde da hyo'u. ³⁰ Nu'ba mí 'yøh yá 'yéc'yéi gue nde da tho ra Saulo, bi zixpá Cesarea né bi mbenpá Tarso.

³¹ Nuya bin hç yán unbi yá 'yéc'yéi gátho ra häi Judea, né ra häi Galilea né ra häi Samaria. Né bin te yá mbái nangué Ojã. Bi numansu ra Hmu né bi nu rám fãts'i rá Hogandáhi Ojã. Né man'da xán ngu bi 'yéc'yéi.

Bi zã'a ra Eneas

³² Nu'a ra Pedro mí 'yo mi nu u yá 'yéc'yéi 'bapá ja yá hnini, né bi zøm ba ja ra hnini Lida gue da nu yá 'yéc'yéi 'bapá. ³³ Né bi ðim ba n'da ran 'yohu ní hu Eneas, nhyãto njeya xí 'yoi gue xán u, xín t'e'ts' rá ja'i. ³⁴ Nu ra Pedro bi 'yemp'a:

—Eneas, da zã'i nangué ra Jesús, dami ndants'i pants' ni fidi, bi 'yémbi.

'Bex bi ndants'a ra Eneas baya. ³⁵ Né gátho ngue 'bapá Lida nepá Sarón bi 'yéc'yéi ra Hmu 'ba mím nu'a bin ja, né bi hyése yá t'ç'yéi.

Nu'a ra Dorcas bi dqmbñni 'ba mi du

³⁶ Nε nu'u yu pa u, mí 'bupu ja ra hnini Jope n'da ra xisu gue ra 'yεc'yεi, í Tabita, nε í Dorcas ngue rá nde yu griego. Nuna ra xisu εmme xan ngu ran huεcate mí ørpa yá mijá'ihu. ³⁷ Pε nuya bin zāman'u, nε bi du. Nu'bu mí 'berpa rá ja'i, bi jāxpu bí ja n'da ra t'ots'i magats'i. ³⁸ Nu ra hnini Lida mí hān bu Jope. Nu'bu mí 'yøh yu 'yεc'yεi, gue 'bupu Lida ra Pedro, bi mbēhn'du yoho yan 'yohu gue ba ørpa ra ts'edi ba εhe. ³⁹ Nu ra Pedro buya 'bex bán 'yohu u. Nu'bu mí zøhø, 'bex bi ts'ixpu magats'i ja a ra cuarto gueru mí 'bā'u yu hyoya xisu mí zoni. Nε bi 'yut yá he xí t'ørpabi, gue bi 'yørpa ra Dorcas 'bu mí 'bui. ⁴⁰ Pε nu ra Pedro bi xifi:

—Dami pømhbu ts'u n'da za ora gātho ah.

Nε bin danyahmu nε bin yaui Oja. Nε bi hyant'a gue bi du, bi 'yεmbi:

—Tabita dami ndants'i, bi 'yεmbi.

'Bex bi zøt' rá dā, nε nu'bu mín nu ra Pedro, bi hyudi. ⁴¹ Nu ra Pedro buya bi bentpa rá 'ye nε bi xots'i, bim 'bāi. 'Bex bi zohn'du yu 'yεc'yεi nε yu hyoya xisu buya:

—Dami nuhu na xí du, nε bi dambēni ya, bi 'yεmp'u.

⁴² Nu'bu mí 'yø'u gātho ra hnini Jope, xan ngu bi 'yεc'yεi ra Hmu.

⁴³ Nε nu ra Pedro xan ngu ts'u yu pa bá copu Jope, bām 'bupu rá ngu ra Simón. Nu ra Simón ra hoca xindani a.

10

Ra Pedro nε ra hmudofui Cornelio

¹ Mí 'bupu n'da ran 'yohu í Cornelio, nubu ra hnini Cesarea. Gue nuna ran 'yohu im hmu nangue'u n'da munts'i yu dofai gue'a ní t'εmbi Italiano u. ² Nuna ra Cornelio madague'bu hing ra judío a, pε nu'a nε gātho 'bupu rá ngu mi thānde Oja nε mí numansu a. Nzai mí un yan t'unni yu hyoya

nε nzai min yaHu Oja. ³ N'da ra pa mbε hyunde, tengu'bu bi 'uj 'bu mí nu n'da rá m 'bēhni Oja mahεts'i, bi yarpu ja ra cuarto mí 'bāi, bi zofo:

—Cornelio, bi 'yεmbi.

⁴ Nε nu'bu mí hyandi, bin su nε bi dādi:

—'Be'a ma Hmu.

Nu ram 'bēhni bi 'yεmbi:

—Nu'a Oja im bēn'i, nε i ø'bu guí yaui, nε in nu Oja 'bu gdí un yan t'unni yu hyoya. ⁵ Nuya, gui pēhn'du 'da yan 'yohu bu Jope da dīm bu n'da gue ra Simón, nε guet'a ra Pedro a, nε gua penhua. ⁶ Nu'a ra Pedro i 'buhmbu n'da ran 'yohu í Simón gue ra hoca xindani a, nε i 'bupu ndendeja. Nu'a da xi'a'i 'be'a guí 'yøt'e, bi 'yēn'a rá m 'bēhni Oja.

⁷ Nu'bu mí gua'a im ma, 'bex bi mbeng mahεts'i ram 'bēhni. Nu ra Cornelio buya bi zohni yoho yá 'yεhe nε n'da ra dofai ngue i numansu Oja, ngue rá 'yεhe a. ⁸ Nε nu'bu mí xifi gātho 'be'a bi xih rá m 'bēhni Oja mahεts'i, bi mbēnpu Jope u buya.

⁹ Man'da pa buya mbε huxyadi nu'bu bá epu 'yu yām 'bēhni ra Cornelio, hāntho Jope, nu ra Pedro bi ndexpu thi bu ja ra ze'ts'angu bu mí 'bui, gueru din yaui Oja. ¹⁰ Nu'a ra Pedro εmme bin tumanthuhu, nε gātho ní mba mahoqui ran ts'ihme, nu ra Pedro buya bi nu n'da ran t'uti, tengu'bu bi 'uj. ¹¹ Nε bi nu nsoqui mahεts'i, nε bá cai tengu n'da ra the'bøt'e xan ndoho gue mfent'i yá ts'at'i. ¹² Nε ba 'yo bu ja ra 'bøt'e hønt'a go 'be'a má zu'uε i ja goho yá gua, nε yu zate, nε yu pozu, nε yu doja. ¹³ Nu ra Pedro bi 'yø'a n'da ra nde, bi t'εmbi:

—Dami ndants'i gui hyo gue gui sa.

¹⁴ Bi dā'a ra Pedro:

—Hin'na ma Hmu, nguetho njām'bu xtá sagā xan ts'o, gue'a i man nin t'εdi hingui ho 'bu ga sa.

¹⁵ Nε bi 'yεmbi mahøn'a:

—'Yo guí ɛna hingui ho 'be'a dá sändä da ts'a, ngue gätho dí hocä ɱ, bi 'yɛmp'a ra nde.

16 Ná hyundj bi sifi, bi ndex mahøn'a mahɛts'i ra 'bø't'e. 17 Nu ra Pedro, nu'bɱ gätho madí hyonya thoho nɛ im bɛni 'be'a ní mba'a xí nu tengu ra t'j, 'bex bi zøh yám 'behni ra Cornelio. Nɛ mí 'bäpɱ thi ja ra goxthi rá ngu ra Simón, nɛ xí 'yänni hapɱ ja'a ra ngu. 18 Nu'bɱ mí zøm bɱ, bi 'yänni:

—Ha 'bɱcua ra Simón Pedro.

19 Nɛ gätho nín 'yomfɛni ra Pedro 'be'a ní mba a xí nu, nu'a rá Hogandɱhi Ojɱ bi 'yɛmbi:

—'Bɱpɱ hyu yɱn 'yohɱ i hon'i. 20 Dami ndants'i, gui çai nɛ gui mbähä ɱ yɱn 'yohɱ, gui tenni nɛ hin gan su, nguetho nugä bá penhdä ɱ, bi 'yɛmbi.

21 Nu ra Pedro bɱya bi gɱpɱ mi 'bäh yɱn 'yohɱ gue bá penh ra Cornelio, nɛ bi xifi:

—Nugä guecä guí hongui. 'Be'a gní hyonjɱ.

22 Bi dɱ'ɱ:

—Nu ra Cornelio ra ngɱrpa dofɱi bá pɛncähe. Nu ra Cornelio n'da ra hocjɱ'i gue i numansu Ojɱ. Nɛ gätho yɱ judío i ndømanho nangue'a. Nɛ n'da ram 'behni mahɛts'i bi xi'a da zonh'na'i, gue gui mba bɱ rá ngu, nɛ da t'ømanho 'be'a gätho gui xifi, bi 'yɛn'ɱ.

23 Nu ra Pedro bi xifi da yɱrpɱ mbo ra ngu, bin oxpɱ bɱya. Nu'bɱ mí hyats'i bi mbähä ra Pedro. Nɛ'ɱ 'da yɱ 'yɛc'yɛi mí 'bɱpɱ Jope bi mbähä.

24 Man'da pa bɱya bi zøm bɱ ra hnini Cesarea. Nu ra Cornelio xí zohni gätho 'bɱpɱ ja rá ngu nɛ yá amigo, ngue dim pɛti bɱ ja rá ngu. Gätho i tøm'bɱ. 25 Nu'bɱ mí zøm bɱ ja ra goxthi ra Pedro, bá pøn ra Cornelio, bi dɱdi nɛ bin dɱnyahmu bi dɱnde. 26 Pɛ nu ra Pedro bi gu'ts'i nɛ bi 'yɛmbi:

—Dami ndants'i nguetho nugä dran 'yohɱ thohogä tengutho i, bi 'yɛna.

27 Nɛ i yɱui gätho án yɱt'a mbo rá ngu. Nɛ bi nu xɱn ngu xím pɛti bɱ.

28 Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɱ bɱya:

—Guí pɱhmbɱ hin 'yɱ man t'ɛdihe dyɱ judíohe gue dan uɱns'hɱ o gue ga çuthe bɱ ja ni ngumhbɱ, nguetho hin gyɱ judío ahɱ. Pɛ Ojɱ xɱ 'yurcagui gue xinga n'da yɱ jɱ'i ga ɛmhbe hin da zä dan yámanhohe, ogue ga ɛmfɛ hingui ho. 29 Janangue'a nu'bɱ gmí zoncagui, bá ɛcä nɛ nte mán t'änni dá änni. Nuya dín nde ga pɱdi hanja gá zoncagui, bi 'yɛn'a.

30 Nu ra Cornelio bi 'yɛm bɱya:

—Ná goho pa tengu ra ora jabɱya, dá ɛ't' man ts'ihmɛ 'bɱ mán yɱgä'be Ojɱ, 'bex bi zø'a n'da ran 'yohɱ ua dí 'bɱi, mí he ra pahni di fɛxni. 31 Nɛ bi 'yɛngui: “Cornelio, Ojɱ bi 'yøde 'be'a gám ma nɛ bi nu yɱn t'unni gá un yɱ hyoya, nɛ im bɛn'a'i. 32 Nuya guin zohna ra Simón Pedro 'bɱpɱ Jope bɱ ja rá ngu ra Simón ra hoca xindɱni a, nɛ i ja rá ngu bɱ ndendejɱ. Nɛ nu'bɱ da zøcua gan yɱui,” ɛn'a ram 'behni mahɛts'i 'bɱ min zoqui. 33 Jananjabɱ dá zonh'na 'i nɛ xɱn ho guá ɛhe. Nuya gäthogähe dí 'bɱhmbe ua ngue da nuje Ojɱ, ga øhmbe 'be'a gätho da xije Ojɱ, gue gui xije, ɛn'a ra Cornelio.

Bi sih ran ho ma'da'yo a ra Cornelio

34 Nu ra Pedro bi 'yɛmp'ɱ:

—Nugä dí pɱçä ya hingui huahna Ojɱ to'o da numanho gue'bɱ ra judío o hing ra judío. 35 Nu Ojɱ da zini hønt'a go nda'a ní nde i yɱ, ngue to'o gätho da numansu'a, nɛ to'o i øt' ran ho. 36 Guí pɱhmbɱ ram hma bá pɛncähe Ojɱ dyɱ israelgähe, dyɱ judíogähe, bi ma nangue ra Jesucristo, gue nu'a di hocpa ní mbɱi n'da, guehna rá Hmu ɱ gätho hønt'a go 'be'a ní nde i yɱ. 37 Nɛ

guí p̄hmb̄u ram hma nanguē ra Jesucristo bi hmam b̄u gātho ra hāi Judea, bi mb̄u Galilea, gue' b̄u ya xī juah rá 'bēfi ra Xuua Nxixyā gue bi ma di xixyāba yu jā'i. ³⁸ Nē guí p̄hmb̄u Ojā bi un rá ts'edi rá Hogandāhi Ojā ra Jesús, ra mēngu b̄u Nazaret. Nu ra Jesús hōnb̄u go hap̄u bin 'yo mí øt' ran ho, nē gātho u mín 'yoh̄u ra zīthu bi hyōnba thi ra zīthu. Gātho bi 'yøt' u nguetho min 'youi Ojā. ³⁹ Nē nugāhe ma 'bāigāhe a ra Jesús, dí mamhbe majuāni, nguetho dá nuhe 'bē'a gātho bi 'yøt' ra Jesús nub̄u ma hāihe dyu judíohe, nēp̄u ma nḡarpa hninihe Jerusalén. Nē m'bejua bi tho, bi guarp̄u ja ra pont'i. ⁴⁰ Pē Ojā bi xox'a ná hyupa, nē bi japi dá nugāhe x̄un ho. ⁴¹ Pē njom mi'da bi nu, hōngdāhe gue xī huancāhe Ojā. Jananguē dí mamhbe majuāni, gue ya majuāni dán sihmegāhe ra Jesús 'b̄u mi ndants' 'b̄u mi du. ⁴² Nē nu'a bi mbencāhe gue ga xihmbe yu jā'i nē ga mamhbe, gue gue'a bi huahn'na Ojā da 'yørpa ran juānbi yu jā'i 'b̄u nē' u x̄un du. ⁴³ Nē guehna mīm man' u gātho yá p̄ngahyā Ojā, gue gātho to'o da 'yēc'yēi nanguē ra Jesús, da hyān ra punbi nanguē yá ts'oqui, bi 'yēn'a ra Pedro.

Nu' u hing yu judío bin t'un rá Hogandāhi Ojā

⁴⁴ Nē i yā ra Pedro, 'bex bá ēh rá Hogandāhi Ojā, gātho bi gohmb̄u yu jā'i i øh rām hma ra Pedro. ⁴⁵ Nē nu' u yu judío min 'yoh̄u ra Pedro madí hyonya thoho 'b̄u mí b̄adi bin t'un rá Hogandāhi Ojā u hing yu judío. ⁴⁶ Nguetho bi 'yøde bin yā 'da yu nde hing yá ndese u, gue bi 'yēspa Ojā 'b̄u mí yā. ⁴⁷ Nē bi 'yēn'a ra Pedro, bi 'yānni:

—Ha s̄a da mba ma hēcpi ya 'b̄ucua gue hin din xixyā, nē ya x̄u hyān rá Hogandāhi Ojā tengugah̄u, bi 'yēna.

⁴⁸ Nē bi ma di xixyābi nanguē rá thuhu ra Jesucristo. M'bejua b̄uya

bi 'yāp ra mate ra Pedro da gohmb̄u b̄u mi'da yu pa.

11

Nu ra Pedro i xih yu 'yēc'yēi b̄u Jerusalén Hague án zā bi 'yēc'yēi u hing yu judío

¹ Nē nu' u mi'da yá 'bāih̄u ra Cristo nē yu 'yēc'yēi b̄u ra hāi Judea mí øde gue yu jā'i hing yu judío bi hyān rām hman Ojā. ² Pē nu' b̄u mí mbeng b̄u Judea ra Pedro, nē bi zøm b̄u Jerusalén, nu' u 'da yu judío yu 'yēc'yēi b̄u, bi zū'a ra Pedro. ³ Nu' u bi xi'a ra Pedro, bi 'yēmbi:

—Hanja gá mba b̄u yá ngu yu jā'i ngue hing yu judío, nē gán sihmeh̄u u.

⁴ Nu ra Pedro b̄uya bi xifi 'bē'a gātho x̄in ja, gue' b̄u mí dū'mi bi xi Ojā gue da zøm b̄u rá ngu ra Cornelio. Bi 'yēna:

⁵ —Mí 'bucā b̄u ra hnini Jope, nē mí yāgā'be Ojā. Dá nugā tengu' b̄u dá 'uī, bá cāh mahēts'i tengu n'da ra the' bøt'e. Nē bá cāi mfent'i goho yá ts'āt'i, nē bi zøp̄u dí 'b̄u. ⁶ Nu' b̄u má handi dá nu hōnt'a go 'bē'a má zu' uē 'b̄ucua ja ra hāi. Dá nu' u ja goho yá gua, yu zu' uē nē yu zate nē mi'da. Nē dá nu yu poz̄u nē yu doja. ⁷ Nē dá ø'a n'da ra nde bi xiqui: “Pedro, dami ndants'i gui hyo gue gui sa,” bi 'yēngui. ⁸ “Hin'na ma Hmu,” dá ēmbi, “nguetho njām' b̄u dá sagā a man nin t'ēdi ngue hin ga sahe.”

⁹ Pē nu ra nde mahēts'i bi xiqui mahøn'a: “Pē 'yo guí ēna hingui ho 'bē'a dí sändā da ts'a, ngue gātho dá hocā yu,” bi 'yēngā a ra nde.

¹⁰ Nhyundj bi 'yøt'e njab̄u, bi mba ra 'bøt'e b̄u mahēts'i b̄uya. ¹¹ Nē 'bexque gue'a ra pa bi zøp̄u hyu yān 'yoh̄u b̄u ja ra goxthi guēp̄u dām 'bucā, gue yām 'bēhni bá nēxp̄u Cēsarea, nē bi hyongui. ¹² Nē nu' a rá Hogandāhi Ojā bi xiqui ga tēnni, nē nte mán t'ānni ga ānni. Nē 'bācua ya 'dato yu 'yēc'yēi ngue dá mbāhmbe. Nē dá cāthe b̄u ja rá ngu n'da ran

'yohu í Cornelio. ¹³ Ne nu'a bi xije gue bi nu n'da rá m 'behni Oja mahets'i mí 'bäpü ja rá ngu, gue bi xifi da mbenpü ja ra hnini Jope 'da yan 'yohu, da 'yänni nanguécä. ¹⁴ Ne bi xifi gue ga xifi hague dán zä dim pøhø, ne'u 'bäpü rá ngu. ¹⁵ Ne nu'bü mí jua'a bi xic ra Cornelio, dá du'mi dá zocä büya. Ne nu'bü má du'mi dá mangä, nu rá Hogandähi Oja bá xhe ne bi gohmbü ü mí 'bäpü büya, tengutho bi 'yørcahu rá mbüdi thoho. ¹⁶ Ne nubüya dá bængä rá m hma ra Hmu Jesús nu'bü mim ma: "Nu ra Xuua bi xixyá ahü ra dehe, pè nugä ga 'da ahü rá Hogandähi Oja," bi 'yengähe ra Jesús, bi 'yén'a ra Pedro.

¹⁷ Ne xø bi 'yëna:

—Nu'bü n'dat'a ran t'unni bi un Oja ü, tengutho bi 'daju 'bü ya xtá x'c'yëihü ra Hmu Jesucristo, ha da zä ga serpä a in nde da 'yøt' Oja, bi 'yén'a ra Pedro.

¹⁸ Nu'bü mí 'yø'u yu 'yëc'yëi 'bäpü Jerusalén 'be'a bi man ra Pedro, him mam bi züi pè bi 'yëspa Oja, ne bi 'yén'u:

—A, njabu øt Oja 'bü, gue ne'u yu ja'i hing yu judío di japi di päh yün 'yomfëni nangué yü ts'oqui, ngue ne'u din ja ra temazäi ü, bi 'yén'u.

Nu yu 'yëc'yëi dim peti bü Antioquia

¹⁹ Nu'u 'da yu 'yëc'yëi ngue bi nu ran ünbi bü Jerusalén 'bü mí mba ntho ra Esteban, bin 'uëxt'u. Nu'u 'da bi mba bü n'danni yu häi Fenicia nerpü Chipre nerpü ja ra hnini Antioquia. Bi man rán ho ma'da'yo ra Cristo bü bim 'büi, pè hønt'u yü mijudíoü bi xifi. ²⁰ Pè nu'bü mí zøm bü Antioquia 'da yu mængü bü Chipre nerpü Cirene, bi zo'u hing yu judío, gue ne'u bi xifi nangué ra Hmu Jesús. ²¹ Nu'u mí ja ra ts'edi xün ho nangué Oja ü, janangué'a xün ngu yu ja'i hing yu judío bi 'yëc'yëi, bi hyëse yü t'ëc'yëi, ne bi dën'na ra Hmu.

²² Ne bi 'yø'u yu 'yëc'yëi 'bäpü Jerusalén gue bi 'yëc'yëi ü 'da hing yu judío bü Antioquia. Janangué'a bi mbenpü a ra Bernabé. ²³ Ne nu'bü mí zøm bü, bi nu ngue i nu rá mate Oja yu ja'i i 'bäpü. Bin johya rá mbüi ra Bernabé büya, ne bi zofo, bi xifi hin da hyëgui, pè din 'yomanho bü ja rá 'yu Oja, ne da 'yørpä rá 'bëfi Oja ngue gätho yü mbüi. ²⁴ Nuna ra Bernabé n'da ra hocjä'i na, ne mí hã rá ts'edi xün ho rá mbüi nangué rá Hogandähi Oja in 'youi, ne mí x'c'yëi xün ho. Janangué'a xün ngu mi'da yu ja'i bi 'yëc'yëi ra Hmu.

²⁵ Nubüya, bá pøm bü ra Bernabé, bi mba bü Tarso bi hyom bü ra Saulo. Ne nu'bü mí dñi, bi zixpü Antioquia. ²⁶ Ne n'dajëya bäm 'bühmi bü, ne mi pa bü ja ram peti ne bi xänbi xün ngu yu ja'i. Guerpü ra mbüdi bi t'ëmbi yu cristiano ü yu 'yëc'yëi, gue mí nde da ma, i tèn ra Cristo ü.

²⁷ Nu'u yu pa ü, bá nerpü Jerusalén 'da yu pøngahyá, bi mba bü Antioquia. ²⁸ Nu'a n'da í Agabo, bi ndants'i bim 'bäpü madim peti yu 'yëc'yëi, ne bi ma con rá ts'edi rá Hogandähi Oja. Bi ma gue din ja ra thuhu gätho ra ximhäi. Ne nuna bin ja 'bü mim hmuts'üt'abi bü Roma a ra Claudio. ²⁹ Ne nu'bü mín ja ra thuhu, nu'u yu 'yëc'yëi bü Antioquia bi zänni hangü na ngu ts'u ra mbeti da badi n'da ngu n'da, gue da 'benpä ü yü mí 'yëc'yëihü 'bäpü ra häi Judea, ngue da mbäx'i ts'u. ³⁰ Ne ngubü bi 'yøt'e, bi mbenpä ra mbeti ü yü ngärpi yu 'yëc'yëi bü Judea, bi hyäx'a ra Bernabé ne ra Saulo.

12

Bi tho ra Jacobo ne bi mba mfent'i ra Pedro

¹ Nu'u yu pa ü, nu ra ts'üt'abi Herodes bi manda da mba mfent'i yu 'yëc'yëi, bi du'mi di ünba ü. ² Ne bi manda ngue bi tho ra Jacobo rán 'yohü ra Xuua, ra juai í tho a.

³ Nu'bu mi baḡ ra Herodes gue i numanho yu judío hing yu 'yεc'yεi gue bi hyo ra Jacobo, bi bent'a ra Pedro, ne bin theui n'da ra dāmpeti mí sānba Oḡ u yu israel, t'εmbi dābaxjua. ⁴ Janangue'a him 'bex bi tho ra Pedro, pe bi jot'a fādi. Ne bi manda 'de'ma 'dato yá dofai ra Herodes di jamansu ra goxthi, 'da'i goho n'da cat'i. Mím be'n'a ra Herodes xtán zixpu 'buh yu ja'i, mí εna xtá hyo bu 'bu mí gua'a ram peti ran dābaxjua. ⁵ Nu ra Pedro guexta'a mí pa m'bādi xun ho bu ja ra fādi, pe nu yá mi 'yεc'yεihū bim peti, ne εmme bin yaḡu Oḡ nangue ra Pedro.

Oḡ bi guc'a ra Pedro nu'bu mí ofādi

⁶ Nu ra xui a gue mi εn'a ra Herodes xtán guc 'bu mí hyats'i, nu ra Pedro mi cāt'inde yoho yu dofai, ne nu'a, nthu't'i yoho yu cadena, ne bin aḡa. Ne xō mí 'bāpu mi'da yu dofai bu ja rá goxthi ra fādi. ⁷ N'dahmantho bi zōpu 'buh ra Pedro n'da rām 'behni ra Hmu mahεts'i. Ne bi necpu mbo ra fādi. Nu ram 'behni bi 'yaḡba rá hyo ra Pedro, bi 'yā'a, ne bi 'yεmbi:

—Ndants'a n'dihi, bi 'yεmbi.

Nu yu cadena bi xose gue'a mán thu't'i rá 'yε. ⁸ Ne nu ram 'behni bi 'yεmp'a mahōn'a:

—Dami tāt' ni ngu't'i ne gui 'yu't' ni thiḡfani.

Nu ra Pedro bi 'yōt'e tengu bi si'a. Ne xō bi 'yεmbi:

—Hye ni dāpahni ne gui tengui.

⁹ Nu ra Pedro bi den'na ram 'behni, bi bōm buya. Pe him mí pā 'bu majuḡni gue'a rām 'behni Oḡ bi zits'i, uague tengu'bu bi 'uḡtho. ¹⁰ Ne nu'bu mi thopu bí 'bāh rá mbadi yu mbādi, ne bi thopu ná yoho 'bāh yu mbādi, bi zōm bu bí ja ra jut'it'εgui bu ja ra 'yu ní mba bu hnini. Bi xose ra jut'i ne bi bōm buya. Ne nu'bu mín 'yo bu 'yu, bi 'ue'a rām 'behni Oḡ, bi ts'o'a ra Pedro buya. ¹¹ Nu'a

ra Pedro, nu'bu mi baḡi 'be'a gātho bin ja, ngue majuḡni ne hing ra t'j, bi 'yεnse:

—Dí pāsegā ya gue ra Hmu mahεts'i bá pehna n'da rām 'behni, ne bá juḡā bu ja rá ts'edi ra ts'ut'abi Herodes, ne bi yaḡā nangue 'be'a nde xtá 'yōrcā ma mijudíohe, bi 'yεnse ra Pedro.

¹² Ne nu'bu mín 'yomfēni ts'u, bi mba bu ja rá ngu ra María, rá mbe ra Xuua Marcos, ne xun ngu madím peti bu, i yaḡu Oḡ nangue ra Pedro.

¹³ Ne nu'bu madí jāt ra jut'i bu thi ja ra mbā't'i, bi mba bu n'da ra hmute, ra 'yεhe, í Rode, gue da baḡi to'o i 'bāpu. ¹⁴ Ne nu'bu mí 'yōrpa rá nde ra Pedro, bi baḡi to'o, ne εmme madí johya. Pe him 'bex bi xocuabi nguetho in nde m'bet'o bi xi'a n'dihi yu ja'i 'buḡu, gue 'bāpu ra Pedro bu ja ra goxthi. ¹⁵ Nu yu ja'i bi 'yεmbi:

—Guí hāte.

Pe nu'a ra hmute guexta'a mi ma gue gue'a ra Pedro. Ne nu'bu bi ma:

—Gue'a rán dāhi a.

¹⁶ Pe nu ra Pedro bi thoc thoho di jāt ra jut'i, ne nu'bu mi xocpi ne bi nu gue gue'a ra Pedro, bi hyonya thoho u. ¹⁷ Pe nu'a ra Pedro bi uḡba rá 'yε, ndepe din he. Ne bi xifi ha án zā bi gucpu ja ra fādi ra Hmu. Ne bi 'yεmp'u yu ja'i:

—Dami xihmbu a man'da ra Jacobo, gue ra Santiago a, ne'u mi'da yu 'yεc'yεi 'be'a bin ja, bi 'yεna.

Ne bi bōn'a ra Pedro bi mba n'danni. ¹⁸ Nu'bu mi hyats'i, εmme bin ja ran cui, gue'da xnin 'yānthoho yu dofai, nguetho him bi baḡi 'be'a bin ja ra Pedro. ¹⁹ Ne nu ra Herodes bi manda dí honi pe him bá thiḡni. Ne nubuya bi 'yān'du yu mbāngoxthi hague bin ja, ne bi manda ngue da tho'u buya. M'bejua bi bōn'a ra Herodes ra hāi Judea, bi mba bu ja ra hnini Cesarea, ne bām 'buḡu.

Bi du a ra Herodes

²⁰ Ne nu ra Herodes εmme mí numan'u yu ja'i 'buḡu ra hnini Tiro

neꝑu Sidón. Pe nu yu ja'i bim peti, pe m'bet'o bin amigohu ra Blasto, rá m fäts'iu ra ts'ut'abi Herodes. Ne bi sih ra Blasto din hocpah u ra Herodes, nguetho jatho dí neꝑu 'be'a da zi yu ja'i bu bí ja rá häi ra Herodes. ²¹ Janangue'a bi zän man'da ra pa buya, nu yu ja'i bim peti. Nu ra Herodes bi hye rá pahni emme xun ho, ne bi hyupu ja rá mexa, ne bin høt'ahya. ²² Ne emme bi mbahni yu ja'i ne bi 'ye'n'u:

—Hing rá nde n'da ran 'yohu bu na ya nu, pegue rá nde n'da ra oja, sä en'u.

²³ Dahmantho n'da rá m 'behni Oja mahets'i bi japi 'bex bin zäman'u ra Herodes, nguetho him bi ma ngue hinga gue'a Oja a, him bi 'yespa Oja. 'Bex bi nequi yu zu'ue mbo rá foho, bi du buya.

²⁴ Pe nu rá m Hman Oja bi thoqui bi hma, gätho bu n'danni bi 'yøh rá m Hman Oja yu ja'i.

²⁵ Nu ra Bernabé ne ra Saulo, nu'bu mi guah yé 'befi, gue bi sifi da hyax ra mbeti bu Jerusalén, bá peng buya, bán 'yohu ra Xuua Marcos, bi zøꝑu Antioquia mahøn'a.

13

Nu ra Bernabé ne ra Saulo bi dämp' yu 'befi ngue bi mamp rá m hman Oja bu n'danni yu häi

¹ Nubu ra hnini Antioquia mi 'buꝑu yu 'yeꝑ'yei ngue nzai dim peti. 'Da'u yu pøngahya, ne 'da'u yu xänbate. Mí 'buꝑu ra Bernabé, ne Simón t'embi Negro, ne ra Lucio ra mengu bu Cirene. Ne mí 'buꝑu ra Manaén, nu'a 'darpu bi mba ma tedeui ra Herodes rá ts'ut'abi ra häi Galilea, ne mí 'buꝑu ra Saulo. ² N'da ra pa nu'bu mí 'yøt' ram peti u, ne mí e't' yün ts'ihme, ne nu'a rá Hogandahi Oja bi 'yemp'u:

—Dami 'ueju ya yoho yun 'yohu, ra Bernabé ne ra Saulo, nguetho xtá huanhdä u da 'yøt' ra 'befi dá xifi, bi 'yembi.

³ Nu'bu mí 'ye't' yün ts'ihme mahøn'a, bi 'yöp rá m fäts'i Oja 'bu mí dospa rá ya ra Bernabé ne ra Saulo.

Bin 'yehmbu buya:

—Oja da zix ahu, bi 'yembi.

Nu'u bi 'behni bi mam bu rá m Hman Oja bu Chipre

⁴ Nubuya nu rá Hogandahi Oja bi zix'a ra Bernabé ne ra Saulo, bi mba bu ra hnini Seleucia. Nu'bu mí neꝑu, bi hyu ra barco, bi mba bu ra häi Chipre, ra t'uhäi i ja bu made ra de ja. ⁵ Ne nu'bu mi zøm bu ra hnini Salamina, bi mam bu rá m Hman Oja bu ja yé nija yu judío. Ne ra Xuua Marcos mín 'yohu ne bim fäꝑu. ⁶ Nu'bu mi thøꝑu gätho ra häi Chipre, bi zøm bu ja yé hyodi ra hnini Pafos. Ne bin tømhbü n'da ra judío gue ra baði, ena rá pøngahya Oja pegue ra hyäte a, nu rá thuhu í Barjesús. ⁷ Nu'a mín 'youi bu ja rá 'befi ra Sergio Paulo, rá ts'ut'abi ra häi bu. Nu'a ra Sergio Paulo n'da ran 'yohu emme mí ja rán 'yomfëni xun ho. Nu'a bi zohna ra Bernabé ne ra Saulo nguetho nde da 'yøh rá m Hman Oja. ⁸ Pe nu ra baði Barjesús, n'dat'a ra Elimas, bi 'yu't'a ra ts'ut'abi, nguetho hingui ndepe da 'yeꝑ'yei a i sifi, ne bin junth u ra Bernabé ne ra Saulo. ⁹ Nu ra Saulo, n'dat'a ra Pablo a, n'youi xun ngu ra ts'edi nange ra Hogandahi Oja a, emme bi hyet'a ran 'yohu ngue ra baði. ¹⁰ Ne bi 'yemp'a:

—Nu'i gra ndøhyäte emme guín 'youi gätho 'be'a xun ts'o. Nu'i gra ts'ant'u i ra dämants'o. Nu'i gadí ucua 'u gätho xun ho. Ha njam'bu gui 'ye'ts'a gní xih yu ja'i hingui ho 'bu da den Oja. ¹¹ Nuya da 'yøt'a'i ran unbi ra Hmu mahets'i. Gan xädä gue hin da zä gui nu ran nequi 'da yu pa, bi 'yemp'a ra Pablo.

'Bex bin xädä, bi ga 'bexui rá dä, ne bi hyoni to'o da garpa rá 'ye'a buya. ¹² Nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi 'be'a bin ja, bi hyonya toho, 'bex bi 'yeꝑ'yei buya, nguetho ya bi baði

majuṗni a rán xädi ra Hmu mahęts'i
ngue mím man'a ra Pablo.

*Ra Pablo nę ra Bernabé nubᵃ ra
hnini Antioquía, gue ra häi Pisidia*

¹³ Nu ra Pablo nę'ᵃ mím 'yohᵃ bi
hyu ra barco, bi nęxpᵃ Pafos nę
bi zøm bu Perge bu ja ra häi Pan-
filia. Pę nu ra Xuua Marcos bá ę'a,
bá sotho ᵃ mím 'yohᵃ, nę bá peng
mahøn'a bu Jerusalén. ¹⁴ Nu ra
Pablo nę'a ra Bernabé mím 'youi, bi
nęxpᵃ Perge bi mba bu man'da ra
hnini Antioquía bu ra häi Pisidia.
Nę nu'bu mi zøn ra pa ran säya,
bi yurpu ja rá nijā yᵃ judío nę bi
hyurpu ᵃ. ¹⁵ Nu'bu mi gua'a man'ᵃ
'bᵃpu, ngue rá sęcuṗ yán t'ędi yᵃ
judío nę rá sęcuṗ yᵃ pøngahya, nu'ᵃ
di jamansu bu ja ra nijā bi xi'a ra
Pablo nę ra Bernabé:

—N'yohᵃ auí, nu'bu ja auí ts'ᵃ
n'da ran zofo, dami xije ts'ᵃ.

¹⁶ Bi ndants'a ra Pablo buya, bim
'bäi, bi uṗn rá 'yę ngue ndepe da
'yøh yᵃ jā'i, nę bi 'yęmbi:

—N'yohᵃ ahᵃ ma mi'israelhu, nę
gätho ahᵃ guín numansuhᵃ Ojā,
dami 'yøhmbᵃ ya. ¹⁷ Nu'a Ojā gue
dí tenhdᵃ dyᵃ israelhu, bi huan'dᵃ
mam bombõtahᵃ nę bi japi bin
xāndi xᵃn ngu nu'bu mí 'bᵃpu ra
häi Egipto, nę mí 'bᵃpu tengu yᵃ
n'dan'yo jā'i. Nę nu Ojā buya bá
juc'ᵃ nanguę rá ts'ędi bu mi 'buí.
¹⁸ Nę madague'a him madí dāp Ojā
yá mbᵃi ᵃ 'bu min 'yo mbe nyote
njęya bu ma'ueni ᵃ, pę guehma bin
ja rá yembᵃi Ojā. ¹⁹ Nę bi un'na ra
häi Canaán ᵃ ma mi'israelhu gue di
manda zęhe, 'bu mí jua'a bi hyo'ᵃ
yoto yᵃ nde xmí 'bᵃpu. Nę bin zām
bu ma mi'israelhu buya. ²⁰ Nu Ojā
buya bi japi bim 'bᵃh yá zę'mi, nę
goho ciento nę yote ma'det'a njęya
madí manda ma mi'israelhu, asta
gue'bu go mím 'bᵃh ra pøngahya
Samuel. ²¹ M'bejua bi ndese yᵃ
jā'i n'da ra hmuts'ᵃt'abi di manda
ᵃ. Nę bi jap Ojā a ra Saúl dim
hmuts'ᵃt'abi buya. Nu ra Saúl, rá ta

a ra Cis, gue rá m bombøta ra Ben-
jamín mí 'bᵃh maya'bu. Nę nu'a ra
Saúl bim hmuts'ᵃt'abi yote njęya.
²² Nu'bu mi 'uec Ojā ra Saúl buya,
bi japi bim hmuts'ᵃt'abi ra David.
Nę mi man Ojā, bi 'yęna: “Nuna ra
David, rá ts'ᵃnt'ᵃ a ra Isaí, ęmme dín
numanho, nguetho da 'yørca a ma
pähä nę 'be'a gätho dín nde,” bi 'yęn
Ojā, bi 'yęn'a ra Pablo 'bu mím zo'ᵃ
yᵃ mijudíoᵃ bu ra hnini Antioquía,
ra häi Pisidia.

²³ Nę bi thoqui bi man ra Pablo,
bi 'yęna:

—Nę gue'a ra David rá m
bom'beto na ra Jesús gue bá
pęcahu Ojā, ma pørpatehu dyᵃ
israelhu, dyᵃ judíoᵃ, tengu mí
man Ojā maya'bu. ²⁴ Ya ma guerpᵃ
di dämp'rá 'bęfi ra Jesús, nu ra
Xuua mí xih ma mi'israelhu gue
din xixyṗ to'o gätho bi päh yᵃ mbᵃi
nanguę yᵃ ts'oqui. ²⁵ Nu'bu mi
ts'ᵃtho da du a ra Xuua, nu'a mí
mam buya: “Nu'a gá bęmhbu gue
gucä pę hinga gucä. Pę m'bejua
ba ęhe, nę hin dí sacä tengu a,
nguetho ęmme xᵃn hęts'i rá ts'ędi
a,” mí ęn'a ra Xuua, bi 'yęn'a ra
Pablo.

²⁶ Nę bi thoqui bi man ra Pablo,
bi 'yęna:

—Man 'yohᵃ ahᵃ, yám
bom'betojᵃ ra Abraham, nę mi'da
ahᵃ gue nę'ahᵃ guí numansuhᵃ
Ojā, guejᵃ bá pęcahu na rá m hma
Ojā, nę i ma hague dán zä di pøjᵃ.
²⁷ Pę nu ma męnguhᵃ mí 'bᵃpu
Jerusalén, nę yᵃ ngurpi ᵃ, him mi
pādi gue gue'a ra Jesús mí o't' yᵃ
pøngahya, madague'bu i hman bu
ja ma nijāhu gätho yᵃ pa ran säya.
Jananguę'a bi 'yørpa ra Jesús tengu
mán t'o't'i 'bu mí yāpi gue da hyo.
²⁸ Nu ra Jesús nte min dupate, pę
bi si'a ra Pilato gue di manda da
tho. ²⁹ Nę nu'bu mí 'yørpe 'be'a gätho
mán t'o't'i bu ja rá m hman Ojā, nę
m'bejua buya bi mba ma ca'mi bu
ja ra pont'i, nę bi t'ägüi. ³⁰ Pę nu

Oja m'bejua ts'u bi xoxpu 'bu'u xun du. ³¹ Ne nu yan 'yohu min 'yohu mam'bet'o a ra Jesús 'bu mi nexpu ra hai Galilea, ne bi mba bu ra dahnini Jerusalén, ne guet'u i xih ya ja'i u ya.

³² Necä'be di xi ahü ya nangué ra Jesús, ran ho ma'da'yo gue'a mí xi Oja u ma bötahü 'bu mí ma gue 'be'a majuani din ja. ³³ Ne gue'a bin ja a ya. Gue bi jacuahü 'bu mí xox'a ra Jesús, gue gueju dyam bom'betöju u bi xi Oja majuani. Tengu män t'o't'i bu ja ram Hman Oja, ná yoho ra Salmo, i éna: “Nuya nam pa ya, dí é'ts'i'i, da nu'u ya ja'i ya gue majuani ma Ts'ant'u i,” mí éñ Oja 'bu mí 'yén'a, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁴ Ne xø bi 'yén'a ra Pablo:

—Ne bi xox Oja a ra Jesús 'bu mí du, ne hin da du mahøn'a. Ne gue'a bi man Oja, 'bu mí 'yéna: “Dat'a ra hoganjapi ga 'da'i tengu dá xih majuani ra David,” bi 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

³⁵ Ne xø bi 'yéna:

—Ne gue'a bi mam bu man'da ra Salmo gue bi 'yo't'a ra David, bi xi Oja: “Hin gui jap'a ni Hoga Ts'ant'u da 'ya a rá ngøc'yéi,” bi 'yémbi. ³⁶ Pe nu ra David nu'bu mí jua'a rá 'befi ngue bi 'yøpa rá pähä Oja gätho mí 'bucua ja ra hai, bi du. Ne 'darpü yán 'yágui yá bøta bi t'ägui, ne bi 'ya bu rá ngøc'yéi a büya. ³⁷ Pe nu'a rá ngøc'yéi ra Jesús, bi xox Oja a, him bi 'ya a. ³⁸ Ma cu ahü, dín nde ahü gui pähmbü, nangué ra Jesús i jajü ra punbi nangué ma ts'oquihü, ne gue'a dí xi ahü a ya. ³⁹ Hønt'a go to'o gahü ga dáp ma mbühü a ra Jesús, din jajü ra punbi gätho ma ts'oquihü. Ne madague'a dí øthü yán t'édi ra Moisés bi xi Oja, pe hinga gue'u dí punga ma ts'oquihü u. ⁴⁰ Dami 'yéc'yéihü ra Cristo ya, janangue'a hin gui nuhü 'be'a bi man yu pøngahyá bu ja ram Hman Oja, nu'bu mí ma:

⁴¹ Damin 'yomfënihü ts'u a gnán thennate thohü,

nguetho dí øt'ä n'da ra 'befi nuixte yu pa jabüya gui 'bühmbü.

Pe nu'bu hin gui 'yéc'yéihü 'bu 'bo'o i xi ahü, gui hyonya thohohü 'bu bi mba ma ün'ni ahü, ne gui tuhü büya.

Gue'a mí man yu pøngahyá 'bu mí 'yén Oja, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴² Ne nu'bu mí bøm bu ja ra nijä ra Pablo ne'a mín 'youi, ne nu'u 'da gue madim peti bu bi 'yáp ra mate gue da xih mahøn'a 'bu ni yoto u, tengu xí xih ya. ⁴³ Ne nu'bu mí gua'a ram peti bu ja ra nijä, xun ngu yá mi-judíohü ne'u i éc'yéi tengu yu judío, bi den'na ra Pablo ne ra Bernabé. Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi xifi ngue di thoqui da 'yéc'yéi ra Jesús, gue dí 'dajü rá mate Oja a.

⁴⁴ Janangue'a nu'bu mí zøn'a hyäto pa büya, ngue ra pa ran säya, mbe gätho na ngu yu ja'i 'bøpu ja ra hnini bim peti bu, ngue da 'yøh ram Hman Oja mahøn'a. ⁴⁵ Pe nu'bu mí nu'u yu judío ngue ní mba bu ja yá nijä gätho yu ja'i, ne bin seya u büya. Ne bin junthü ra Pablo ne mí éñ'u him majuani a bi ma, ne bi c'áman'u a. ⁴⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé bi hyut'ran zambüi ne nts'édi bi ma:

—Bi zän Oja m'bet'o thoho bi sijü ram Hman Oja dyu judíohü, ne hin gá hyámhbü. Janangue'a hin nin sähü gui hyámhbü ra temazäi. Pe ga mbähmbe ga xihmbe yu ja'i hing yu judío ya. ⁴⁷ Nguetho ra Hmu mahëts'i bi mbencähe ne mi ma:

Ya dá penh'nahü gui xihmbü yu ja'i hing yu judío, din ja ran nequi yá mbüi.

Ne gätho ra ximhäi gui mamhbü hague dán zä ga yanba yá te yu ja'i,

ne gue'a bi xije ra Hmu a, bi 'yén'a ra Pablo.

⁴⁸ Ne nu'bu mí 'yøh yu ja'i ngue hing yu judío 'be'a bi man ra Pablo, bin johya yá mbüi, ne bi 'yéna:

—Xun ho ram Hman Oja, bi 'yén'u.

Nε bi 'yεc'yεi to'o gätho män thahni gue din t'un'na ra temazaï. ⁴⁹ Nε nu räm Hman Oja, ya gätho bu ja ra häi Pisidia bi hma. ⁵⁰ Pε nu'u 'da yu judío bi parpa u 'da yu xisu, gue'u 'da mí sòm bu ja yú nijä ne mí pa nt'εspi bu ja ra hnini, ne'u mi'da yun 'yohu gue yu ngurpi bu ja ra hnini. Nε nu'u bi ucra ra Pablo ne ra Bernabé buya, ne bi xifi da bøm bu ja yú häi. ⁵¹ Janangue'a nu ra Pablo ne ra Bernabé bi huac yú gua yu fonthäi, ngue n'da ra hmεpya nde da ma, da nu rán theui a bi 'yøt'u. Nε bi mba bu ja ra hnini Iconio buya. ⁵² Pε nu yu 'yεc'yεi bu Pisidia εmme bin johya, ne bi hyä ra ts'edi xan ho nanguε rá Hogandähi Oja.

14

Ra Pablo ne ra Bernabé nubu ra hnini Iconio

¹ Nubu Iconio, bi yurpu ra Pablo ne ra Bernabé bu ja yú nijä yu judío, ne bi mam bu a räm Hman Oja. Nε bi ma xan ho, janangue'a xan ngu yú mijudío bu bi 'yεc'yεi, ne'u yu jä'i gue hing yu judío. ² Pε nu'u 'da yu judío ngue him bi 'yεc'yεi εmme madin 'yuthu u hing yu judío, bim parbi da zu'u yu 'yεc'yεi. ³ Pε nu ra Pablo ne ra Bernabé nya'a bim 'burpu, nguetho xan ngu bi 'yεc'yεi bu, ne bi hyut' ran zambui bi ma nanguε ra Hmu mahεts'i. Nu ra Hmu bi un yú ts'edi u ngue da 'yøt' yu hmεpya ne yun t'øt'e nuixte, guεpu da bah yu jä'i, Oja in 'yohu ra Pablo ne ra Bernabé. ⁴ Pε nu yu jä'i bu ja ra hnini bin heque. 'Da'u bi den yu judío hing yu 'yεc'yεi, ne 'da'u bi den ra Pablo ne ra Bernabé. ⁵ Janangue'a, nu yu ngurpi bu ja ra hnini bi un ran t'edi u hing yu 'yεc'yεi, yu judío u'da, hing yu judío u 'da, gue da zu'u, ne di bat'ado u. ⁶ Pε nu ra Pablo ne ra Bernabé, bu mí badi 'be'a nde da 'yørpe, bi 'dagui, bi mba bu ja ra hnini Listra, ne pu ra hnini Derbe nubu ra häi Licaonia. Nε bin 'yo gätho ra xεqui bu.

⁷ Ne pu bá mam bu rán ho ma'da'yo ra Cristo bu u.

Bi mba ma bat'ado ra Pablo bu Listra

⁸ Nubu ja ra hnini Listra mí 'burpu n'da ran 'yohu, ra dogua, ngue ya xín jabu 'bu mim 'bui. Nε mí hurpu nguetho hin jam'bu bin 'yo. ⁹ Nu ran 'yohu i øde 'be'a bi man ra Pablo. Nu'bu mí hyεt a ra Pablo, mí paði 'be'a mí m bεn'a zu dogua, ngue ya i εc'yεi gue dí hocpa rá gua ya. ¹⁰ Janangue'a nu ra Pablo nts'edi bi ma:

—Ndants'i gam 'bäi.

Nu ran 'yohu buya 'bex bi zägui bin 'yo. ¹¹ Nε nu'u yu jä'i, nu'bu mín nu 'be'a bi 'yøt'a ra Pablo, nts'edi bi mbafi, ne bin yä yú nde 'u licaonia, bi 'yεna:

—Nuya yu oja ya, pe bi nequi tengu'bu yun 'yohu, bi zøcua ja ra häi dí 'bahmbu, bi 'yεn'u.

¹² Nu ra Bernabé bi 'yεmbi tengu rá thuhu yú oja zεhe ra Júpiter, ximangutho a ra Pablo bi 'yεmbi tengu rá thuhu yú oja zεhe ra Mercurio. Nguetho man'da mi yä'a ra Pablo, ne i εmbi rá pøngahya ra Júpiter a ra Mercurio. ¹³ Nu'a ra mbäjä buya, ngue mí pep'a yú oja Júpiter, mí ja bu n'da ra ngu bu ndehnini, guεpu mí thande ra Júpiter yu jä'i. Nu'a ra mbäjä ne'u 'da yu jä'i bá si yun dani guεpu 'buh ra Pablo ne ra Bernabé, εmbi ra Mercurio ne ra Júpiter, gue da hyo yun dani da mbøspe. Nε bá ca yu døni, gätho da mbøspe. ¹⁴ Pε nu'bu mí bah ra Bernabé ne ra Pablo 'be'a i nde da 'yøt'u yu jä'i, bi yurpu 'buh yu jä'i, bi dun yú pahni, ndepe da bah yu jä'i hingui numanho 'be'a nde da 'yøt'u, ne bi 'yεmbi:

¹⁵ —N'yohu ahu hanja ngubu gní 'yøthu. Nguetho dyán 'yohu thohe'be, pe bá ε'be ua gue dín nde ga xi a'be gui 'yεs'hü 'be'a guí øthu, nguetho säti thohe 'be'a guím bεmhbu. Nde'bu gui 'yεs'hü gní thandehu u guí εmfu yu oja ua ja

ra häi, ne gui thāndehū majuāni Ojā. Nguetho gue'a bi 'yōt' mahēts'i neēua ja ra häi ne ra deĵa ne gātho i ja ua. ¹⁶ Nu'ū yū pa bi thogui, Ojā bi hyetho yū jā'i da 'yōzēhe yā pāhā zēhe. ¹⁷ Pē nu Ojā būya zāi i urcahū rá hogan 'yomfēni i ørcahū, gue bí penh ra 'ye ne di japi din ja ma huāhihū, ne di 'dajū 'be'a dí sihū ne di 'dajū ran johya ma mbūihū, bi 'yēn'a ra Pablo.

¹⁸ Madague'bū ngubū mí man ra Pablo, pē xān hēi bū í hēcpa yū jā'i gue hin da mbøspe.

¹⁹ Pē bi zōm bū 'da yū judío bá nexpū ra hnini Antioquía bū ja ra häi Pisidia, nepū Iconio, ne nu'ū bi parba yū jā'i da zāh ra Pablo ne ra Bernabé. Nu yū jā'i būya bi bat'ado ra Pablo ne bi gurpū häi, bi hyøn'a thi bū ja ra hnini, ne ēmbi gue ya bi du. ²⁰ Pē nu'bū mí zōh yū 'yēc'yēi bū 'bēn'a ra Pablo, bi ndants' pūya, ne bi mba mahøn'a bū ja ra hnini. Nu'bū mí hyax būya bi mbē ra Bernabé bū ja ra hnini Derbe.

²¹ Nubū ja ra hnini Derbe bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ne xān ngu bi 'yēc'yēi. Ne nubūya, nu ra Pablo ne ra Bernabé bá nexpū, bi thoh mahøn'a bū ja yū hnini Listra ne Iconio nepū Antioquía bū ra häi Pisidia. ²² Guepū bi thoqui bi hāt ra ts'edi yū mbūi yū 'yēc'yēi, ne bi xifi di thocta a dí 'yēc'yēi, nguetho gātho to'o da yūrpū di manda rá ts'edi Ojā, jatho da nu xān ngu yūn ũnbi. ²³ Ne nubūya nu ra Pablo ne ra Bernabé bi 'ye't' yūn ts'ihmē 'bū mí huan'dū din ngurpi n'da ngu n'da bū ja yūm peti. Ne bi 'yāp Ojā ngue da mbāx'ū yū ngurpi. Ne bi dāp'a Ojā ũ gātho na ngu ũ yū 'yēc'yēi gue di jamansu, nguetho bi 'yēc'yēi Ojā ũ.

Bá peng bū ra Pablo ne ra Bernabé bū Antioquía ra häi Siria

²⁴ Ne nubūya ra Pablo ne ra Bernabé bi thopū ra häi Pisidia ne bi zōm bū ra hnini Perge nubū ra häi

Panfilia. ²⁵ Ne guepū bi mamp'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. M'bejua būya bi mba bū ra hnini Atalia. ²⁶ Guepū bi hyu ra barco bi mba bū Antioquía bū ra häi Siria, guepū ra mbūdi xí un Ojā yū 'bēfi ũ, ne xí t'āp rām fāts'i Ojā ũ. Ne nuya bi juah ya. ²⁷ Nu'bū mí zōm bū, bi ma dim peti yū 'yēc'yēi, ne bi xifi gātho bi 'yōt'e ngue bi zē'a Ojā, ne bi xifi ne'ū hing yū judío bi jap Ojā bi 'yēc'yēi. ²⁸ Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé, nya'a bim 'bahmbū yū 'yēc'yēi bū būya.

15

Bim peti yū ngurpi bū Jerusalén

¹ Nu'ū yū pa ũ bi zōm bū Antioquía 'da yūn 'yohū bi nexpū ra häi Judea. Ne sā bi xi'ū yū 'yēc'yēi hing yū judío ngue hingui sā dim pø'a n'da 'bū hinga nthēqui yū xifani, tengū bi xānba ra Moisés ũ yū judío. ² Nu ra Pablo ne ra Bernabé nts'edi bin junthū ũ, janangue'a bi t'ēmbi da mba bū Jerusalén, ne'ū mí'da yū 'yēc'yēi, din yāhū bū yū 'bāihū ra Cristo ne'ū mí'da yū ngurpi bū, nangue 'be'a bi man'ū yūn 'yohū.

³ Janangue'a nu'ū yū 'yēc'yēi bū Antioquía bin 'yēhmbū būya, bi mbēnpū ja ra 'yu ũ. Ne nu'bū mí hyax ra 'yu ní mba Jerusalén, bi thopū ja ra häi Fenicia nepū ra häi Samaria. Ne nubū bi thogui, bi xih yū 'yēc'yēi ngue bi hyē'ū yū t'ēc'yēi zēhe ũ hing yū judío, ne bi dēn ra Cristo. Ne nu'bū mí 'yō'ū yū cu nangue ra Cristo 'be'a bi man ra Pablo, bin johya būya.

⁴ Nu ra Pablo ne ra Bernabé ne'ū mín 'yohū būya, bi zōm bū Jerusalén. Ne nu yū 'bāihū ra Cristo ne'ū mí'da yū ngurpi mí 'būpū, ne gātho mí'da yū 'yēc'yēi, bin johya 'bū mín nu'ū, ne bim petihū. Ne nu ra Pablo ne ra Bernabé bi ma gātho 'be'a bi 'yōt'e, ngue bi zē'a Ojā 'bū mí xi'ū hing yū judío. ⁵ Pē 'da'ū yū judío, yū fariseo ũ ngue mí ēc'yēi, bim 'bāi ne bi 'yēna:

—Jatho da mba nthēqui yá xifani yu 'yēc'yēi gue hing yu judío, nē da sifi da 'yōt' yán t'ēdi ra Moisés, bi 'yēn'á.

⁶ Nu'á yá 'bāihá ra Cristo báya, nē'á mi'da yu ngurpi, bim peti ngue bin 'yān'dá 'bē'a man'da xán ho da 'yōt'e. ⁷ Nē nu'bá nya'a thoho madín 'yomfēni á, bim 'bā'a ra Pedro, nē bi 'yēna:

—N'yohá ahá, guí pāhmbá gue maya'bá ts'á bi xicá Ojá n'dandj gue ga xi'á 'da yu já'i hing yu judío ran ho ma'da'yo. Nē nangué dá mangá, bi zā bi 'yōde nē bi 'yēc'yēi. ⁸ Nu Ojá gue i pāpá yá mbái yu já'i, bi jajá ga pāhmbá i sin'á hing yu judío, nguetho bi un rá Hogandáhi Ojá á, tengu bi 'dajá dyá judío'á. ⁹ Nu Ojá him bi 'yōt'a n'da ran heque nanguējá dyá judío'á nē'á hing yu judío, pē nē'á bi japi bi bo yá mbái ngue bi 'yēc'yēi. ¹⁰ Nuya hanja guí ģmhbá hin da zin Ojá á gue him bi 'yōt' yán t'ēdi ra Moisés, pē ya bi zin Ojá á. Nguetho guí ģmhbá i jatho da 'yōt'á yán t'ēdi, tengu'bá guí hyōspahá n'da ra 'bēni, gue hin dá háthá, xínga gue'á mam bombōtahá xtá hyāt'i, bi 'yēn'a ra Pedro.

¹¹ Nē xō bi 'yēna:

—Pē nujá dí ģc'yēihá ngue da mba ma pōhōgāhá nangué rá mate ra Hmu Jesús, ngutho'á hing yu judío, bi 'yēn'a ra Pedro.

¹² Nē nubáya bi yá ra Bernabé nē ra Pablo, nē bi xi'á 'bē'a gátho bi 'yōt'e nangué rá ts'ēdi Ojá, yu hmēpya nē yán t'ōt'e nuixte ngue bi 'yōrpá 'báh yu já'i hing yu judío. Nē gátho ná yá'á njom bin yá. ¹³ Nu'bá mí gua'a bi ma ra Pablo nē ra Bernabé, nu ra Jacobo Santiago bi 'yēmp'á madim peti bá:

—N'yohá ahá guí 'yōhmbá ya 'bē'a dí mangá. ¹⁴ Nu ra Simón Pedro ya bi xijá ha ín ja Ojá ra mbádi bi huahn'ni 'da yu já'i hing yu judío ngue da 'yēc'yēi. ¹⁵ Nē ngutho bi

man yu pōngahyá 'bá maya'bá, 'bá mi 'yōt'i 'bē'a bi man Ojá.

¹⁶ Bi 'yēna:

M'bejua gua pengá mahōn'a, nē ga japi din thāndegui mahōn'a tengu mi thāndegui nu'bá mí 'báh ra David.

Tengutho 'bá di hoc mahōn'a n'da ra nijá gue xán yōt'e.

¹⁷ Nē gátho mi'da yu já'i da hyongui, guecá dra Hmu mahēts'i.

Gátho to'o yu já'i hing yu judío ngue ma mbēti á, da hyongui.

¹⁸ Njabá bi man Ojá maya'bá nē bi japi bi fāhya gue'bá go maya'bá.

¹⁹ Janangué'a dí xi ahá ya, ģn'a ra Jacobo, nde'bá hin te ga xihmbá da 'yōt'a xán hēi á hing yu judío, gue nu'á xí hyēē yá t'ēc'yēi nē i ten'na Ojá. ²⁰ Pē ga othá n'da ra sōcuá, nē ga xihmbá á da hyēgui gátho yán t'ōt'e yu hmite, nē hin da 'yōt' yán 'yōmt'ēni, nē hin da za ra ngō gue him bi bōn rá ji 'bá mí tho, nē hin da zi ra ji. ²¹ Janangué'a hin di ámba yá mbái to i ten yán t'ēdi ra Moisés, nguetho xán ngu yu jēya xí thogui i hmam bá ja yá nijá yu judío yán t'ēdi ra Moisés, gátho yu hnini i hma 'bá ra pa ran ts'áya, bi 'yēn'a ra Jacobo.

²² Gátho yu 'yēc'yēi nē yá 'bāihá ra Cristo nē mi'da yu ngurpi bi numanho 'bē'a bi man'a ra Jacobo. Nē mi ģn'á gue da thanh'ni 'da da 'bēhni da mbāhā ra Pablo nē ra Bernabé bá Antioquía. Nē bi thanh'na ra Judas t'ēmbi Barsabás nē ra Silas, nē gue'á 'da yá ngurpi yu 'yēc'yēi á. ²³ Nē nu ra sōcuá ngue bi gāts'i bi ma:

“Nugāhe, ma 'bāigāhe a ra Jesucristo, nē mi'da gāhe gue dyá ngurpigāhe, nē gátho ni cuje nangué ra Cristo, dí pen'nahá ra sōcuá, ma cu ahá, nē dadí zēngua ahe. Dadín cuhá nangué ra Cristo gyá já'ihá ngue hin gyá judío'á guí 'báhmbá bá Antioquía, nēpá gátho

ra häi Siria neꝑu ra häi Cilicia. ²⁴ Nugähe dá øhmbe ngue 'da yun 'yohu bi nexua bi mba bu, ne bi pat'ahu ne bi xi ahu ngue jatho da mba nthequi ni xifanihu ne gui 'yøthu rán t'edi ra Moisés. Pe nu'u hin dá penhdähe u. ²⁵ Nugähe dám petihe ne dá sänhde 'da yun 'yohu da mbähä ra Pablo ne ra Bernabé. ²⁶ Nu ra Pablo ne ra Bernabé emme dí numanhohe, nguetho hingui su din 'yo bu hapu ena da tho, ngue da ma nangué ma Hmuhu ra Jesucristo. ²⁷ Ne dá penhde ra Judas ne ra Silas da xi'asehu 'be'a dá othe. ²⁸ Nguetho rá Hogandahi Oja bi xije, ne dá numanhohe, ngue hin ga 'da ahü mi'da yun t'edi xun hei gui 'yøthu nangué yun t'edi ra Moisés. Hønt' ya zu ts'u yun t'edi dá ot'ahe. ²⁹ Nuya dí xi ahe ya, ngue hin gui sihu 'be'a bi 'bøspa yu hmite, xinga gue ra ji gui sihu, xinga gue gui sahu ra ngø gue him bi bøn ra ji 'bu mi tho. Ne hin gui 'yøthu yun 'yomt'eni. Nu'bu gui hyehmbu gätho 'be'a dí xi ahe, xun ho 'bu. Oja da mbäx ahü. Ne hønt'a dí xi ahe ya," bi 'y'en'a ra søcuä bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago 'bu mi ja ram peti bu Jerusalén, bi gaꝁ ra Pablo.

³⁰ Ne nubuya, bi mbähä ra Pablo, ra Bernabé, ne ra Judas, ne ra Silas bu ja ra hnini Antioquia. Nu'bu mi zøm bu, bi ma dí peti yu 'yēc'yēi ne bi dá ra søcuä büya. ³¹ Ne nu'bu mi nu'u 'be'a mí mam bu ja ra søcuä, bin johya yá mbui nangué ran zofu bi sifi, ngue bi hyurpa yá mbui. ³² Nu ra Judas ne ra Silas, ne'u, yu pøngahyü u. Ne nangué rán zofu u bi hyurpa yá mbui yu 'yēc'yēi. Ne bi mbäts'i da 'yēc'yēi xun ho. ³³ Nu ra Judas ne ra Silas bim 'bupu Antioquia 'da yu pa. M'bejua bin 'yēte yu 'yēc'yēi, bi mbēhni da mbeng bu 'bu'u ngue bá penh'du. ³⁴ Ne m'bejua him bi nde bi mbeng bu ra Silas, ne bá copu Antioquia. ³⁵ Ne ra Pablo ne ra Bernabé bi gopu Antioquia.

Nu'u ne'u gätho mi'da yu xänbate bin xänbate bu, ne bi mamp'a rám Hman ra Cristo.

Ná yondi bi mba n'danni ra Pablo, bi man rám Hman Oja

³⁶ Nu'bu mí tho' i 'da yu pa, ra Pablo bi 'yēmp'a ra Bernabé:

—Ga mbe bu ja n'da ngu n'da yu hnini xtán 'youi xtám mammi rám Hman Oja. Ga nuui ma cuhu nangué ra Cristo 'be'a di ja'u.

³⁷ Nu ra Bernabé bi nde da zix'a ra Xuua Marcos. ³⁸ Pe nu ra Pablo him mi nde da zix'a, nguetho nu'a bi 'dapu Panfilia, ne him bi thoc rá 'befi bu. ³⁹ Ne hinga 'da'angu bi bēmmi ne bin heque. Nu ra Bernabé bi zix'a ra Marcos bi hyu ra barco í mba bu ra t'uhäi Chipre. ⁴⁰ Nu ra Pablo bi huanh'na ra Silas ngue da mbe. Ne nu yu 'yēc'yēi bu Antioquia bin yahu Oja, bi 'yap rá mate Oja nangué'u. Bi mba büya. ⁴¹ Ne nu'u bi thopu ra häi Siria neꝑu Cilicia, ne nya'a ts'u bim 'bupu hapu bi thogui, gue bi hat ra ts'edi xun ho yu 'yēc'yēi bu.

16

Nu ra Timoteo bin 'yohu ra Pablo ne ra Silas

¹ Nu ra Pablo ne ra Silas bi mba bu ra hnini Derbe neꝑu Listra. Ne bin timbu bu n'da ra 'yēc'yēi, ra Timoteo na. Nu rá mbe ra judío, ne ra 'yēc'yēi a, pe nu rá ta, ra mengu bu Grecia a. ² Nu yu 'yēc'yēi bu Listra neꝑu Iconio bi mamanho nangué ra Timoteo. ³ Ne nu ra Pablo bi nde din 'youi a, janangué'a bi hyēcpa rá xifani, gue hin di u't' yá mbui yu judío. Nguetho gätho yu judío 'bupu i paði ngue rá ta ra mengu bu Grecia a. ⁴ Ne gätho yu hnini bu bi thogui bi xih yu 'yēc'yēi da 'yø't'e 'be'a bi man ra Jacobo ne yá 'bäihu ra Cristo ne yá ngurpi yu 'yēc'yēi bu Jerusalén, ngue 'be'a xun ho da 'yø't'u hing yu judío. ⁵ Ne gätho yu 'yēc'yēi bi thochtatho bin te yá mbui nangué 'be'a bi 'yēc'yēi. Ne

mpa 'b_u mpa 'b_u man'da i hux'a ná ngu y_u 'y_ec'y_ei.

Nu ra Pablo bi 'ui tengu'b_u n'da ra m_engu Macedonia

⁶ Nu 'u bi thocp_u ra häi Frigia nep_u ra häi Galacia b_uya, nguetho him bi jap'a rá Hogand_uhi Oj_u xtá man ram hma b_u ra häi Asia. ⁷ Nu 'b_u mi z_om b_u ra häi Misia _ena xtá mba b_u ra häi Bitinia, p_e nu rá Hogand_uhi Oj_u xínga guerp_u bi japi da mba b_u. ⁸ Bi thorp_u ja ra häi Misia b_uya, bi mba b_u ra hnini Troas b_u ndendej_u. ⁹ Ne nub_uya nu ra Pablo bi nu n'da ran t'uti 'b_u mín xui, tengu'b_u ra t'_i, _ena gue'b_u n'da ran 'yoh_u ra m_engu Macedonia mí 'b_ap_u ja rá hmi, ne bi 'y_em_bi: “Ba _ecua ja ra häi Macedonia ne gui zeje ts'_u,” bi 'y_ena. ¹⁰ Ne nugá dra Lucas, dí o't'á ra s_ocua i ja ua, dín nde ga mbähmbe b_u ra Pablo. Ne nangu'e'a bi t'ut'a ra Pablo, janangue'a 'bex dán sähe ga mbähmbe b_u ja ra häi Macedonia, nguetho dá haxhe nju_uni ngue'a Oj_u bi zoncähe b_u, in ndeje ga mamhbe b_u ran ho ma'da'yo dí yanj_u a.

Bi z_om b_u Filipos ra Pablo ne ra Silas

¹¹ Nu 'b_u má p_om_hb_e b_u Troas dá huhe n'da ra barco ne nju_uantho dá u_enthe b_u ja ra t'uhäi Samotracia gue i jab_u made ra dej_u. Nu 'b_u mi hyats'i dá thohmbe b_u Neápolis. ¹² Dá nexhe b_u Neápolis b_uya ne dá s_om_hb_e b_u ra d_ahnini Filipos, rán guat'i ra häi Roma. Nu ra hnini Filipos man'da ja rá ts'edi xinda gue mi'da y_u hnini b_u ra häi Macedonia. Ne däm 'b_uh_mb_e b_u 'da y_u pa. ¹³ Ne nu 'b_u ra pa ran säya dá p_om_hb_e b_u ja ra hnini, dá mbähmbe b_u ja ra ndend_uthe guerp_u zant'a mín y_uh_u Oj_u y_u ja'i. Ne dá huhmbe b_u, dá xihmbe rá_m Hman Oj_u u y_u xisu ngue madím p_eti b_u. ¹⁴ Ne nu n'da ra xisu í Lidia ra m_engu b_u Tiatura, bi 'y_ode 'be'a dá mamhbe. Nu'a ra Lidia ra mbä'b_ot'e na, i pä ra 'b_ot'e x_un j_upoi ngue x_un

ho. Nu'a i _ec'y_ei ne mi numansu Oj_u, janangue'a bi xocua rá mb_ui da 'y_ode x_un ho 'be'a bi man'a ra Pablo. ¹⁵ Nu ra Lidia bin xixy_u b_uya ne gätho 'b_up_u rá ngu. M'bejua bi xicähe:

—Nu 'b_u gui _ena majua_uni dí _ec'y_ei ra Hmu mah_ets'i, ba _ehmb_u ua ja ma ngu gam 'b_uhmb_u ua 'da y_u pa, bi 'y_enje.

Ne bi 'y_orcahe ts'edi janangue'a dá mbähmbe.

¹⁶ N'da ra pa nu 'b_u má mbähmbe b_u z_ai bi y_uh_u Oj_u y_u ja'i, dán c'athe n'da ra hmute ra 'y_ehe. Nu'a man ra 'y_ode nangu'e ra z_ith_u min 'youi, ne mí t_aha x_un ngu ra mb_eti dí un'd_u yá hmu. ¹⁷ Nu'a ra hmute mi ten'na ra Pablo necähe. Bi mbafi bi 'y_ena:

—Nuya y_un 'yoh_u, yá mb_efi Oj_u nuixte thoho, i xängah_u hague dán zä dam p_ohmb_u, bi 'y_ena.

¹⁸ Ne x_un ngu y_u pa ngub_u mi _ot' ra hmute. Madí x_om_bi ra Pablo ne bi xi'a ra z_ith_u min 'youi ra hmute:

—Nangu'e rá thuhu ra Jesucristo dami p_om b_u rá mb_ui na ra hmute, bi 'y_em_bi.

'Bexque bi b_on ra z_ith_u b_uya.

¹⁹ Nu 'b_u mí p_ah yá hmu ra hmute gue him man zä da d_ap rán zäbi, bi bent'a ra Pablo ne ra Silas, ne bi zixp_u ja ra tai guerp_u 'b_uh y_u ze'mi. ²⁰ Ne nu 'b_u mi dá b_u 'b_uh y_u ze'mi, bi 'y_en'_u:

—Nuya y_un 'yoh_u 'b_ucua, y_u judío ya. Ne in nde di ts'on y_u ja'i 'b_ucua ja ma hninih_u. ²¹ Ne i man y_un t'_ot'e gue hingui sä ga _oth_u, nguetho nuj_u dy_u romanoh_u. Ne hin'y_u man t'_edi ga _oth_u a i xij_u, sä bi 'y_en'_u y_u y_apate.

²² Ne bi munts' y_u ja'i ngue nde da z_u'_u. Nu y_u ze'mi b_uya, bi manda da 'b_ocua yá pahni, da mba m'bei ra Pablo ne ra Silas. ²³ Ne nu 'b_u mi juadi ngue _em_me xi 'bei, bi mba njot'i b_u ja ra fädi. Ne bi sih ra mbängoxthi da mbädi x_un ho. ²⁴ Nu 'b_u min t'un ran t'_edi ra mbädi

bi zixp_u man'da mbo. Ne bi zεmba yú gua b_u ja ra fádi. zα.

²⁵ Nu'b_u mi zōm made ra xui b_uya, nu ra Pablo nε ra Silas min yāh_u Ojā nε bin tuh yú thuhu Ojā. Nε gātho mi'da y_u ofādi mi øde. ²⁶ Nε 'dahmantho 'b_u mi mbūdi bin ja n'da ra 'yānhāi, gue'b_u go mi guhni yú guangu ra fādi. Gātho y_u jut'i bin xozεhε nε gātho y_u t'εgui man thāt'i y_u ofādi bin xozεhε. ²⁷ Nε nu'b_u mi nuh rá mbāngoxthi ra fādi, bi nu gātho nsoqui y_u goxthi, bi g_ux rá juai b_uya gue nde xtín hyosε, nguetho mim bēni ngue εmbi gātho xí 'da' u y_u ofādi. ²⁸ Pε nu ra Pablo nts'edi bi mba't'i, bi 'yεmbi:

—O gadín unba zεhε nguetho gātho dí 'bucāhe ua.

²⁹ Nε nu'a ra mbāngoxthi b_uya bi 'yā'a n'da ra sibi, bi yarp_u mbo, nε εmme di fet'i nguetho min su. Nε bi yōrp_u ja rá gua ra Pablo nε ra Silas.

³⁰ Nε bi gūcp_u thi u, nε bi 'yānni:

—N'yoh_u aui 'bε'a sā ga øt'ā nguerp_u da zā dam pōcā, bi 'yεna.

³¹ Nu ra Pablo nε ra Silas bi 'yεmbi:

—Dami dāp ni mbūi ra Hmu, ra Jesucristo, di pun'na ni ts'oqui, nε da zimanho i, nε'u gātho 'būp_u ni ngu, 'b_u di dāp yú mbūi a, bi 'yεmbi.

³² Nub_uya bi xih rán ho ma'da'yo ra Cristo nε gātho 'būp_u rá ngu.

³³ Nε nu'a ra mbāngoxthi nε gātho 'būp_u ja rá ngu bin xixyā a ra xui a.

³⁴ Nu'a ra mbāngoxthi b_uya bi zix'a ra Pablo nε ra Silas b_u ja rá ngu, nε bi 'uūni. Ne'a, nε gātho 'būp_u ja rá ngu εmme bin johya nguetho bi 'yεc'yēi Ojā.

³⁵ Nu'b_u mí hyats'i, nu'u y_u zε'mi bi mbēnh'da y_u asmayo da xih ra mbāngoxthi da bōm b_u ja ra fādi ra Pablo nε ra Silas. ³⁶ Nε nu'a ra mbāngoxthi bi xi'a ra Pablo b_uya:

—Nu y_u zε'mi bá pēnh ra nde ga xoc'aui. Nuya sā gui pōmmi nε nte gui jaui, bi 'yεmbi.

³⁷ Pε nu ra Pablo bi 'yεmbi:

—Nugā'be dí cā'be ran t'ēdi bi bōm b_u Roma, pε guehma bi 'benzagā'be b_u 'būh y_u jā'i, nε him 'bε bi juāngā'be pε bi goctā'be. Nuya ha εn'u gui jūgā'be ngue njon da nu. Hin'na, hingui sā. Bá xifi ba εεε da xogā'be, bi 'yεna.

³⁸ Nu y_u asmayo b_uya bi mba bi xih y_u zε'mi 'bε'a bi ma ra Pablo. Nu y_u zε'mi nu'b_u mi 'yōde ngue i cā y_un t'ēdi b_u Roma a ra Pablo nε ra Silas b_uya, εmme bin su. ³⁹ Nε nu'b_u bá εh y_u zε'mi b_uya, bi xocuabi nε bi 'yāp ra punbi, nε bi xi'u:

—Yōrcahe ra mate gui pōmmi ua ja ra hnini, bi 'yεmbi.

⁴⁰ Pε nu ra Pablo nε ra Silas 'b_u mí bōm b_u ja ra fādi, bi mba b_u ja rá ngu ra Lidia. Nε nu'b_u mi nu y_u cu nangue ra Cristo, bi hāt ra ts'edi yú mbūi u, nε bi mba b_uya.

17

Ran 'yo'ts'i b_u Tesalónica

¹ Nu'a ra Pablo nε ra Silas bi thop_u ja ra hnini Anfípolis nep_u Apolonia nε bi zōm b_u ja ra hnini Tesalónica. Guep_u Tesalónica bí ja b_u n'da rá nijā y_u judío. ² Nε nhyu semana bim 'būp_u, nε nu'b_u xān dāt y_u pa ran sāya, bi mam b_u rām Hman Ojā a ra Pablo. ³ Nε jante thoho bi xifi xān ho nangue ram hma mán t'o'ti maya'b_u, gue gue'a ra Cristo jatho da nu ran unbi nε da du, nε m'bejua da ndants' mahōn'a b_u 'bū'u xān du.

—Nε gue'a bi nu ra Jesús a mán t'o'ti tengui dí xi ah_u, janangue'a ga pāhmb_u gue gue'a ra Cristo rá Thahni Ojā a, bi 'yεm 'b_u mi xānbi.

⁴ Nε nu'u 'da y_u judío bi dāp yú mbūi ra Cristo, nε bi den'na ra Pablo nε ra Silas. Nε εmme xān ngu y_u mēngu b_u Grecia ngue mi numansu Ojā bi 'yεc'yēi. Nε xān ngu y_u xisu y_u mēngu b_u grecia gue mí hnumansu, bi 'yεc'yēi. ⁵ Pε 'da y_u judío ngue him mí εc'yēi bin sēya, nε bi zōnh'n_u y_u ts'om'bāi bi xifi di parba y_u jā'i, asta gue'b_u gātho

ra hnini bi parbi. Ne nu'u bi mba bu rá ngu ra Jasón, bi 'uεxpα bu rá ngu, i hon'a ra Pablo ne ra Silas, εna da gɛqui gue di dā bu 'bɛh yɛ jǎ'i. ⁶ Ne nu'bu him mi dɛn ra Pablo ne ra Silas, bi zix'a ra Jasón, nts'edi bi gɛts'i, ne mi'da yɛ 'yεc'yɛi, bi zixpu 'bɛh yɛ zε'mi bu ja ra hnini. Bi mbafi ne bi 'yεna:

—Guehna n'dat'a mbεmhbu u yan 'yohu gue ya bi ts'oní gátho ra ximhái, ne bi zɔcua ya. ⁷ Ne nuna ra Jasón bi sāyaba bu rá ngu. Ne nu'u hingui numansu rán t'ɛdi ma ts'ut'abihu bu Roma, nguetho εn'u i 'bɛh man'da ra ts'ut'abi guehna ra Jesús, bi 'yεn'u yɛ ts'om'bái.

⁸ Nu yɛ jǎ'i ne yɛ zε'mi bin cue 'bu mí 'yɔde 'be'a bi man'u. ⁹ Ne nubuya nu ra Jasón ne'u mi'da bi thɛcua ra mbeti gue da bɔm bu ja ra hnini ra Pablo ne ra Silas, ne bi mba ma thɔgue buya.

Bi zɔm bu Berea ra Pablo ne ra Silas

¹⁰ 'Bexque guet'a ra xui a bin 'yεhmbu yɛ 'yεc'yɛi a ra Pablo ne ra Silas. Bi mba bu ja ra hnini Berea. Ne nu'bu mí zɔm bu, bi mba bu ja rá nijǎ yɛ judío. ¹¹ Nu yɛ judío gue 'bɛpu, man'da xɛn ho yú mbai xinda gue'u 'bɛpu Tesalónica. Nguetho 'bexque bi xoc yú mbai, mí ja ra pǎhǎ ngue da hyǎn a bi man ra Pablo. Ne gátho yɛ pa bi neh yú sɔcuǎ Oǎ maya'bu, ngue nde bu da bǎdi 'bu dín theui u i man'a ra Pablo. ¹² Ne xɛn ngu u bi 'yεc'yɛi. Ne yɛ xisu, yɛ mɛngu bu grecia, ngue mi hnumansu, xɛn ngu bi 'yεc'yɛi, ximangut yan 'yohu bi 'yεc'yɛi. ¹³ Ne nu yɛ judío bu Tesalónica nu'bu mi bǎdi gue i man ran ho ma'da'yo bu Berea a ra Pablo, bi mba bu buya ngue di parba yɛ jǎ'i. ¹⁴ Pɛ nu yɛ 'yεc'yɛi 'bex bi zix'a ra Pablo bu ndendejǎ. Pɛ nu ra Silas ne ra Timoteo bi gopu Berea. ¹⁵ Nu'u min 'yohu ra Pablo bi zixpu ja ra hnini Atenas buya. Ne bi mbeng bu, ne

bi xi'a ra Silas ne ra Timoteo gue ra Pablo ndepe da mba bu n'dihi bu 'bai.

Bi zoh yɛ mɛngu Atenas a ra Pablo

¹⁶ Ne nu'bu min dɔ'mate ra Pablo bu Atenas, εmme bi du rá mbai 'bu mín nu gátho ra hnini xí muns' yɛ nyogui. ¹⁷ Janangue'a nu ra Pablo bin yǎhu yɛ judío bu ja ra nijǎ, ne'u mi'da ngue mi thǎnde Oǎ. Ne gátho yɛ pa mi yǎhu yɛ jǎ'i ngue gátho mi tɛm bu ja ra tái. ¹⁸ Ne'u 'da yan 'yohu gue i tenba yú t'εc'yɛi zεhe yɛ Epicúreos, ne mi'da i tenba yú t'εc'yɛi zεhe yɛ Estoicos, bin yǎhu ra Pablo. Nu'u 'da bi ma:

—'Be'a ní mba i man na ra ndemhyǎ n'yohu.

Ne'u mi'da bi ma, bi 'yεna:

—Masque im ma ngue 'bɛh mi'da yɛ oǎ, bi 'yεn'u.

Ngubu bi ma nguetho bi man ra Pablo nange ra Jesús, ne bi ma ngue bi ndants' 'bu mi du. ¹⁹ Nu'u bi zix'a ra Pablo bu ja ra nyuni t'εmbi Areópago bu ja ra hnini gueru zǎi i hman yan zofo. Ne bi xi'a ra Pablo:

—'Be'a ním hma guín nde gui xije, dín nde ga pǎhmbɛ. ²⁰ Nguetho guí xije 'dan'yo yɛm hma ngue hin dí pǎhmbɛ, ne dín nde ga pǎhmbɛ 'be'a nám bɔn'a, bi 'yεn'u.

²¹ Nguetho yɛ mɛngu bu Atenas ne'u mi'da yɛ 'damhnini mí 'bɛpu, hɔnt'a numanho da 'yɔt'a, gue da 'yɔde 'be'a gue ma' da'yo, ne da ma.

²² Ne nu ra Pablo bi 'bǎ'inde bu ja ra junta gueru Areópago. Ne bi xi'u:

—N'yohu ahɛ gyɛ mɛnguhu ua Atenas, dá nugǎ εmme guí thǎndehu yɛ oǎ. ²³ Nu'bu mán 'yogǎ bu ja ni hninihu dá nugǎ 'be'a guí thǎndehu. Ne dá nugǎ n'da ra mɛxado gueru guí thǎndehu man'da ra Oǎ, ne man t'ot'i bu: “Ra Oǎ ngue njongui pǎdi to'o a.” Nuya ga xi ahɛ ya nange ra Oǎ guí thǎndehu pɛ hin guí pǎhmbɛ to'o.

²⁴ Nu'a Oǎ ngue bi 'yɔt' ra ximhái ne gátho 'be'a i ja ua, nu'a gue'a ra

Hmu mahęts'i neꝑua ja ra häi. Nu'a hingui 'bupɥ ja yɥ ngu i hõh yɥ ja'i. ²⁵ Ne nte di 'bedi, hingui jatho da hyani 'be'a da 'yõrpa yɥ ja'i nguetho gue'a di un ra te ne di un ran zaqui gätho to'o i 'bui. Ne gätho mi'da mahyoni di uni.

²⁶ Ne 'dat'a ra ji bi 'yõt' Oja gätho yɥ ja'i ngue gätho yɥ nde, ndepe dim 'bui gätho na nguni ra ximhäi, ne bi zänba yɥ pa dim 'bucua ja ra häi, ne bi zänbi hapɥ dim 'bui. ²⁷ Njabɥ bi 'yõt' Oja, ndepe gätho yɥ ja'i da hyon'a Oja nguere da dɥni. Pe majuani hinga yatho i 'bɥ Oja 'bɥ ga homhbɥ ga paɥmbɥ a. ²⁸ Nguetho nu Oja bi jajɥ däm 'buhmbɥ, ne bi jajɥ dí 'yohɥ, ne dadí 'yambɥ. Tengu bi man'i 'da ni 'yosõcuahɥ nu 'bɥ i ęna: "Nujɥ yá ja'igähɥ Oja nguetho bi zänni däm 'buhmbɥ ua," bi 'yęn'ɥ. ²⁹ Nu 'bɥ gue'a Oja di 'dajɥ ma tehɥ, hanja gni 'yęmfɥ Oja a ra hmite ra c'axt'i o gue ra t'axi o gue ra do nt'õt'e ngue yá 'yę yɥn 'yohɥ, nangue yɥn 'yomfęnise. ³⁰ Pe nu Oja him bi 'yõrpa ra güenda 'be'a mim bęnse ɥ yɥ ja'i 'bɥ him mi bɔ Oja mam'bet'o. Pe nuya Oja bi ma ngue gätho yɥ ja'i di päh yɥn 'yomfęni. ³¹ Nguetho xɥn zän Oja n'da ra pa din ja ran t'änni nangue ra ximhäi. Da 'yõt'ran t'änni xɥn ho n'da ran 'yohɥ ngue bi huanh Oja. Nuna ran 'yohɥ, Oja bi xox 'bɥ mi du, janangue'a da bɔh yɥ ja'i hingui hęi da 'yõt' ran juanbi, bi 'yęn'a ra Pablo.

³² Ne nu 'bɥ mí 'yõt' yɥ ja'i 'be'a mí man'a ra Pablo, gue bi ndans' 'bɥ mi du, 'da'ɥ bin thennate ne 'da'ɥ mí ęna:

—Ga õhmbɥ mahõn'a nanguehna bi ndants'i.

³³ Nu ra Pablo bi 'uepɥ buya. ³⁴ Pe nu 'ɥ 'da bi den'na ra Pablo ne bi 'yęc'yęi. Nuna n'da, ra Dionisio na, gue n'da ra ze'mi bɥ guere madím peti yɥ ja'i bɥ Areópago. Ne n'da ra xisu, ra Dámaris, ne'ɥ mi'da bi den'na ra Pablo.

18

Bi zõm bɥ Corinto ra Pablo

¹ M'bejua buya nu ra Pablo bi bõm bɥ Atenas, bi mba bɥ ra hnini Corinto. ² Ne bin tɥmmi bɥ n'da ra judío í Aquila, ra męngu ponto. Ja ní sõhõ bí 'yępɥ Roma bɥ ra häi Italia ra Aquila ne rá xisu Priscila, nguetho nu ra hmuts'ıt'abi Claudio bá hõn'a thi gätho yɥ judío bɥ ra dɔhnini Roma. Nu ra Pablo bi mba bá nu'a ra Aquila ne ra Priscila buya. ³ Ne bin zɔm bɥ yá ngu, nguetho 'dat'a ra 'bęfi i õt'e, i õt' yɥ ngu'bõt'e. ⁴ Ne gätho yú pa yɥn Säya mí pa bɥ rá niја yɥ judío a ra Pablo, ne bi mam bɥ rá m Hman Oja ne bi hyoni 'berɥ dí 'yęc'yęi yɥ judío ne'ɥ hing yɥ judío.

⁵ Nu 'bɥ bá ępɥ ra häi Macedonia ra Silas ne ra Timoteo, bi nu ra Pablo gue gätho yɥ pa ęmme mi mam rá m Hman Oja. Mí xänba yɥ judío ngue gue'a ra Jesús majuani ra Cristo mí tõ'bɥ yɥ judío ngue din yante a. ⁶ Pe nu yɥ judío bi dɥ'mi bi ɥcpa a, ne bi man yɥ ts'ore nangue ra Pablo. Ne nu ra Pablo buya bi huac rá pahni, n'da ra hmępya gue hingui numanho 'be'a i õt'ɥ. Bi 'yęmbi:

—Ya ni ts'oqui zehęhɥ ngue hin gá hyan ra te mazai, tengu'bɥ gán hyosehɥ. Nuya hingui pa ma güendagä, nguetho ya dá xi ahɥ. Pe nuya ga mbagä ga xih yɥ ja'i hing yɥ judío, bi 'yęn'a ra Pablo.

⁷ Ne má zä bi bõm bɥ ja rá niја yɥ judío a ra Pablo, bi mba bɥ ja rá ngu ra Justo. Nu'a, n'da ran 'yohɥ ngue i thände Oja, ne nu rá ngu, 'darpɥ jaui rá niја yɥ judío, ne guere din xänbate bɥ mahõn'a. ⁸ Nu ra Crispo, n'da ra ngurpi bɥ ja rá niја yɥ judío, bi 'yęc'yęi ne gätho 'bupɥ rá ngu. Ne xɥn ngu yɥ męngu corinto mi õh ran ho ma'da'yo, ne bi 'yęc'yęi, ne bi mba ma xixyabi. ⁹ Nu ra Hmu mahęts'i bi zo'a ra Pablo

bɔya, nu'bu min xui, tengu'bu bi 'ui n'da ra t'i. Ne bi xifi:

—O guin su, pe dami thoqui gan ya, hin gan heŋtho, ¹⁰ nguetho dadí hyun'a'i, ne njon da zá di un'na'i, ne xun ngu i 'bucua ja ra hnini da 'yɛc'yɛigui, bi 'yɛn Oja.

¹¹ Nubɔya nu ra Pablo bi gopu ja ra hnini Corinto n'da jeya made, ne bi xänba ráam Hman Oja u yu ja'i.

¹² Pe nu'bu min ts'ut'abi ra Galiön nubu ra häi Acaya, nu 'da'u yu judío bim peti ngue nde da zu'a ra Pablo. Ne bi zix'a ra Pablo bu 'buh ra ts'ut'abi. ¹³ Bi 'yɛmbi:

—Nuna ran 'yohu na bi xänba yu ja'i ngue da dände Oja, pe n'dan'yo im ma, hinga gue'a tengu man t'ɛdihu, ɛn'u.

¹⁴ Ne nu ra Pablo in nde din ya, pe nu ra ts'ut'abi ra Galiön 'bex bi 'yɛmp'u yu judío:

—Nu'bu xcuá sihu na ran 'yohu nangué n'da ran ts'o xtá 'yot na, xcá ocá a guim mamhu. ¹⁵ Pe guin cuehu nangué rá t'ɛc'yɛi na, ngue nde da xi ahu to'o gui thändehu, ne nangué nin t'ɛdi zehehu. Hin dí nde dan juanbate nangué nin t'ɛdi zehehu, janangué'a dami hocpa zehehu, bi 'yɛn'a ra Galiön.

¹⁶ Bi 'yet'i, bi hyon'a thi buya. ¹⁷ Nubɔya gátho yu mengu bu ja ra hnini gue hing yu judío bi bent'a ra Sóstenes, ra ngurpi bu ja rá nija yu judío, ne bi 'benza bu ja rá hmi ra ts'ut'abi. Pe nu ra ts'ut'abi ra Galiön him bi 'yörpamasu.

Bi mbeng bu ra häi Siria a ra Pablo

¹⁸ Nu ra Pablo buya bi thoqui bim 'bupu nya'a ts'u yu pa mahon'a bu Corinto. M'bejua bi 'yɛ'u yu 'yɛc'yɛi, bin 'yohu ra Aquila ne ra Priscila, ne bi hyu ra barco bi mba ra häi Siria. Ne nu'bu mí jua'a ra hmɛpya gue bi te rá xtá, bi 'yax rá ya buya, gue'a bi 'yörpu Cencrea. N'da ra hmɛpya nangué ram hma xi man ra Pablo gue bi xi Oja di ja'ts'i. ¹⁹ Nu'bu mi

zom bu ra hnini Éfeso ra Pablo, bi zopu ra Priscila ne ra Aquila ne bi mba bu rá nija yu judío. Ne bi xih yu judío bu rán ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁰ Nu yu judío mi ndepe xtán gopu 'da yu pa, pe nu ra Pablo him bi nde.

²¹ Bin 'yɛte ne bi 'yɛmbi:

—Jatho ga mba bu Jerusalén ga nu bu ra dämpeti da 'yot' ma mi-judío hu. Pe nu'bu rá pähä Oja gua pengä mahon'a, bi 'yɛna.

Bi nexpu, bi hyu n'da ra barco buya.

Ná hyundi bi mba n'danni ra Pablo

²² Nubu Cesarea bi gapu ra Pablo bu ja ra barco, ne bi mba bu Jerusalén, bi zengua yu 'yɛc'yɛi bu ja ra nija, ne 'bex bi mba bu Antioquia.

²³ Nu'bu mim 'bupu 'da yu pa, bi mba bu ja n'da ngu n'da yu hnini bu ja ra häi Galacia ne pu Frigia, bi hat ra ts'edi yú mbui yu 'yɛc'yɛi 'bupu.

Ra Apolos bi mamp ráam Hman Oja bu Éfeso

²⁴ Nu'u yu pa u bi zom bu Éfeso n'da ra judío, rá thuhu Apolos, ra mengu bu ra hnini Alejandría. Nu'a bi badi xun ho ráam Hman Oja maya'bu. ²⁵ Ne bi sänbi zu ts'u nangué ra Hmu, ra Jesucristo. Ne ɛmme bin johya ne nts'edi bi ma xun ho 'bu min xänbate, bi ma majuani nangué ra Jesús. Pe hont'a ráam hma ra Xuua Nxixya mí pađi, ne rán xixya. ²⁶ Ne nu ra Apolos bi hyut'an zambu him bi zu bi mam bu ja rá nija yu judío. Pe nu'bu mí 'yoh ra Priscila ne ra Aquila 'be'a man'a, n'danni bi zits'i ne bi xänbi man'da xun ho ngue rá 'yu Oja. ²⁷ Ne nu'bu mí nde da mba ra Apolos ra häi Acaya, gueru Corinto, nu yu cu nangué ra Cristo bi xifi ngue xun ho da mba. Bi 'yörpa n'da ra söcuq da gats'i, bi xih yu 'yɛc'yɛi bu ngue da zini. Ne nu'bu mi zom bu, bi hat ra ts'edi yú mbui yu 'yɛc'yɛi bu, ne bi mbäts'i gátho bi 'yɛc'yɛi rá mate ra Cristo. ²⁸ Nguetho nu'bu min

yáha yá judío gue hing yá 'yɛc'yɛi, bi dāha, ngue ya mí yá con rá ts'ɛdi Ojā. Bi 'yuti nangué rām Hman Ojā maya'bu, gue gue'a ra Jesús ra Cristo mí hmam bu, gue mí tɔ'bu.

19

Bi zøm bu Éfeso ra Pablo

¹ Nu'bu mí 'bupɔ Corinto ra Apolos, ne nu ra Pablo buya i 'yo gátho yá hnini maxɔts'e, ne bi zøm bu ra hnini Éfeso. Ne bin tɔmhbu bu 'da yá 'yɛc'yɛi. ² Nu ra Pablo bi 'yän buya:

—Ha bin 'da aha rá Hogandāhi Ojā nu'bu gmí 'yɛc'yɛiha, bi 'yɛna.

Nu'bu bi dāti:

—Hin'na, njām'bu dá øhmbe gue i 'buh rá Hogandāhi Ojā, bi 'yɛn'bu.

³ Nubuya bi 'yän'na ra Pablo:

—'Be'a ním hma gá hyámhbu 'bu gmín xixyáha, bi 'yɛmp'bu.

Ne bi 'yɛn'bu buya:

—Tengu thoho bi man ra Xuua Nxixyá, bi yɛn'bu.

⁴ Ne nu ra Pablo bi 'yɛmbi:

—Guim bɛmhbu 'be'a bi man ra Xuua, nguetho nu'a ra Xuua bi xixyá yá jã'i to'o bi päh yän 'yomfɛni nangué yá ts'oqui, ne bi xih yá jã'i da 'yɛc'yɛi n'da ba ɛhe m'bejua, gue ra Jesús ra Cristo na, bi 'yɛna.

⁵ Ne nu'bu mí 'yøh rām hman ra Pablo, nu'bu bi mba ma xixyabi nangué rá thuhu ra Hmu Jesús. ⁶ Ne nu'bu mí dospa yá yá yá jã'i ra Pablo, bi hyän rá Hogandāhi Ojā u. Ne n'dan'yo yá nde bin yá'bu buya, ne bim pøngahyá bi man rām Hman Ojā. ⁷ Ne nu'bu yá jã'i gue bi 'yɛc'yɛi, í jua'i 'de'mayoho u.

⁸ Nu ra Pablo bim 'bupɔ nhyuzna bu Éfeso buya. Bi hyut'an zambai bin yá bu ja rá nijá yá judío, bi xih yá jã'i Hague dán zä di manda Ojā bu ja yá mbai, ne bi hyoni 'bepɔ dí 'yɛc'yɛi yá jã'i. ⁹ Pɛ nu'bu 'da bi 't' yá mbai, hingui nde da 'yɛc'yɛi, ne bi man ra ts'ore nangué

rá 'yu Ojā, guerpɔ madím pɛti yá jã'i. Janangué'a bi 'ue'a ra Pablo buya ne bi mbähä yá 'yɛc'yɛi bu ja n'da ra ngxädi, nu'a ra Tiranno ra xänbate bu. Nu'bu xäm pøn yá xädi, i cat'a ra Pablo buya ne gátho yá pa mín xänbate bu. ¹⁰ Nyo jɛya njabu bi 'yøt'a ra Pablo. Ne gátho yá jã'i 'bupɔ ja ra häi Asia, yá judío ne'bu hing yá judío mí øh ran ho ma'da'yo nangué ra Hmu, ra Jesús. ¹¹ Ne xän ngu yän t'øt'e nuixte bi 'yøt'a ra Pablo, ngue bi 'yøt' Ojā. ¹² Nguetho bi dā'bu yá bayu o gue yá 'bøt'e a ra Pablo, gue'bu bi mbɛnpa u yän zäman'bu buya, ne gátho bi zä, ne bi bøn'bu yá zɔthu min 'yohu.

¹³ Nubuya 'da yá judío ngue zäi yá mbonni, ɛna pãdi da hyøn'a thi yá zɔthu, ne sä i ndønpa rá thuhu ra Jesús. Bi dā'mi bi xih yá zɔthu:

—Dami pøni nangué rá thuhu ra Jesús, gue'a ra Jesús i man ra Pablo, sä ɛn'bu.

¹⁴ Ne nuya guehya yoto, yá ts'ant'bu n'da ra judío, ra Esceva, ra hmumbäjä a. Ne nu'bu yá ts'ant'bu ɛna da hyøn'a thi n'da ra zɔthu. ¹⁵ Pɛ nu ra zɔthu bi dādi:

—Nu ra Jesús dí pãcä ngue ja rá ts'ɛdi, ne ra Pablo dí pãcä ngue ja rá ts'ɛdi, pɛ nu'eha, to'o eha, bi 'yɛn'a ra zɔthu.

¹⁶ Ne nuna ran 'yohu min 'youi ra zɔthu, bi zäspa maxɔts'e guerpɔ mi 'bä'bu yoto má 'yohu, bi dāha bin tunhdu ne bi unbi, gátho di dänba yá pahni. Ne bi bøm bu thi yän 'yohu, ya xí unbi gátho, nte he yá he.

¹⁷ Ne nu'a bin ja, gátho bi t'øpɔ ja ra hnini Éfeso. Gátho yá judío ne'bu hing yá judío bi 'yøde ne gátho mí ja ra mbidi. Ne gátho bi 'yɛspa ra Jesús, ra Hmu buya.

¹⁸ Ne xän ngu u gue mí ɛc'yɛi, bi zøm bu, bi nde da gomanho yá mbai, ne bi dā ra güenda a xí 'yøt'e. ¹⁹ Ne'bu 'da mím bãdi bá çá yá søcuá, ngue yá libro yän xädi yá bãdi, ne bi hyøspɔ ja ra sibi, gátho da nu'bu mí

'bupɸ. Nɛ nu'bu mi mbede hangu gátho di muui, mbɛ mí jua'a yote ma 'det'a mahuɸi yɸ mbeti gue ra t'axi. ²⁰ Nɛ man'da xɸn ngu bi 'yɛc'yɛi rá m hman Ojɸ yɸ jɸ'i bu Éfeso, man'da bi fɸdi ja rá ts'edi Ojɸ.

²¹ M'bejua buya bi bɛn'a ra Pablo da mba bu Jerusalén, pɛ m'bet'o da zɸm bu ra hái Macedonia, nɛpɸ ra hái Acaya. Nɛ bi 'yɛna:

—Dam 'bucá ts'u bu Jerusalén, m'bejua ga mbagá bu ja ra dɸhnini Roma, bi 'yɛna.

²² Nɛ bi mbɛnpɸ Macedonia u yoho yám fáts'ihɸ, ra Timoteo nɛ ra Erasto, pɛ guesɛ ra Pablo bim 'bupɸ mi'da yɸ pa bu Éfeso gue ra hái Asia.

Ran 'yo'ts'mahyɸ bu Éfeso

²³ Nu yɸ pa u, xɸn ngu bi ndesui nangue rá 'yu Ojɸ bu Éfeso, ²⁴ Nguetho nu'a n'da ran 'yohɸ í Demetrio, rá 'bɛfi da 'yɔt' yɸ zu t'angu ngue ra t'axi, ngue yá pɔte ra dɸnijɸ guepɸ i pa nthɸnde ra ojɸ Diana. Nu'a, nɛ'u madím pɛhmbɸ, xɸn ngu bi dɸha nangue ra 'bɛfi i ɔt'u. ²⁵ Nu ra Demetrio buya bi zɸnh'du 'da'angu ra 'bɛfi mí ɔthɸ, nɛ bi xifi:

—N'yohɸ ahɸ guí pɸhmbɸ nangue ma 'bɛfihɸ xɸn ngu ra mbeti dí tɸhmbɸ. ²⁶ Dí nuhɸ nɛ dí ɔhmbɸ hinga hɔnt'ua ra hnini Éfeso pɛ gátho ra hái Asia, 'bɛ'a ɔt' na ra Pablo, i xih yɸ jɸ'i gue nu'u yɸ ojɸ nt'ɔt'e yá 'yɛ yɸn 'yohɸ ɛmbi ngue hing yɸ ojɸ u. Nɛ xɸn ngu yɸ jɸ'i bi pɸh yán 'yomfɛni nɛ bi 'yɛc'yɛi a bi man ra Pablo. ²⁷ Nuya dán thehɸ n'da ra 'yɸnthɸ, ngue nu ma pɔte dí ɔthɸ njon da dái. Nɛ dim 'bɛh rá ts'edi rá ngu ra ojɸ Diana, ngue i nuixte. Nɛ da t'ɛmbi nte di muui. Pɛ nu'a ra Diana gue'a ojɸ a, nɛ gátho yɸ jɸ'i 'bucua ja ra hái Asia nɛ gátho ra ximhái i thɸnde a, sá bi 'yɛn'a ra Demetrio.

²⁸ Nɛ nu'bu mí 'yɔ'u, ɛmmɛ bi dɛ ra cue. Nɛ nts'edi i mbafi:

—Xɸn ngu rá ts'edi ra Diana gue ma ojɸhɸ dyɸ mɛnguhɸ ua Éfeso.

²⁹ Nɛ gátho bi yɸntonto gue 'bupɸ ja ra hnini. Nɛ gátho bin tihi 'darɸ ní muxɸ ja n'da ra ngu xɸn ndoho, nɛ bá bɛnt' ra Gayo nɛ ra Aristarco, bi zixɸ, nɛ nu ra Gayo nɛ ra Aristarco, yɸ mɛngu bu Macedonia min 'yohɸ ra Pablo bu 'yu. ³⁰ Nɛ'a ra Pablo nde xtá mba bu 'buh yɸ jɸ'i, pɛ nu yɸ 'yɛc'yɛi bi japi hin da mba. ³¹ Nɛ 'da'u gue mi ja yá ts'edi bu ja ra hái Asia madin amigohɸ ra Pablo, bi mbɛnpɸ ra nde gue hin da mba bu bí mux yɸ jɸ'i. ³² Nɛ 'dahma 'dan'yo bi man'u n'da ngu n'da nguetho gátho bi yɸntonto. Nɛ xɸn ngu u hingui pɸdi hanja bim peti bu. ³³ Nu ra Alejandro mi 'bá'inde bu 'buh yɸ jɸ'i, bi mba njɸqui bu ja yá hmi yɸ jɸ'i buya, nguetho ndep'u yá mijudíohɸ din yɸ. Nu'a ra Alejandro buya bi uɸnba rá 'yɛ ndepe din hɛ yɸ jɸ'i, nguetho nde da xifi nte mán ts'o mí ɔt' yɸ judío. ³⁴ Pɛ nu'bu mi nu yɸ jɸ'i ngue ra judío ra Alejandro, mbɛ ma nyo ora bi mbafi, nɛ 'da'ingu bi ma:

—Xɸn ngu rá ts'edi ra Diana ma ojɸhɸ dyɸ mɛnguhɸ ua Éfeso.

³⁵ Nu ra secretario bu ja ra hnini buya, bi japi ngue bin hɛ yɸ jɸ'i, bi xifi:

—Dyɸn 'yohuhɸ, dyɸ mɛ'efesohɸ, hingui 'bucua n'da ran yohɸ gue hingui pɸdi dí jamansuhɸ ra ojɸ Diana, guejɸ dyɸ mɛ'efesohɸ, nɛ gátho dí ɛspahɸ ra do bi dáh mahɛts'i, gue rá pɔte ra Diana. ³⁶ Nɛ nuna njo'o da zá da gɔni. Janangue'a daman 'yomfɛnihɸ ts'u nɛ hin gui 'yɔthɸ a hin da bɔmanho. ³⁷ Nu yɸn 'yohɸ ngue guá sihɸ ua, him bim pɛ bu ja rá nijɸ ra ojɸ Diana. Nɛ him bi man ra ts'ore nangue'a ma ojɸhɸ ra Diana, bi 'yɛna.

³⁸ Nɛ xɔ bi 'yɛn'a ra secretario:

—Nuna ra Demetrio nɛ'u mi'da gue dim pɛhmbɸ, nu'bu i ja 'bɛ'a i nde dí yɸpa n'da, nde'bu gue

din yaui bu ja ra dangu n'dahma n'da ngu n'da da zã din yaſe. ³⁹ Ne nu'bu ja man'da gui nde gui 'yøthbu, dami xihmbu ra ze'mi da 'yøt'a n'da ra junta, guepu da mba ma hoqui. ⁴⁰ Nguetho dí su da hnercahu häi 'bu da t'angahu nangue ra mbahni dá øthbu ra pa jabuya, nguetho hin'ybu 'be'a sä ga mamhbu nangue'a dá øthbu ya, bi 'yena.

⁴¹ Ne nu'bu mi gua'a im ma, bi 'yet' yu ja'i.

20

Nu ra Pablo bi mba bu ra häi Macedonia nepu ra häi Grecia

¹ Ne nu'bu min he nin 'yo'ts'mahya bu ra hnini Éfeso, nu ra Pablo bi zonh'du yu 'yec'yei. Ne nu'bu mí un ran zofo, bin 'yete buya, bi mba bu Macedonia. ² Ne gätho bi zengua yu'yec'yei gätho ra häi Macedonia, bi hat ra ts'edi yu mbui nangue ram hman Oja bi xi'u. Ne m'bejua bi zom bu ja ra häi Grecia mahøn'a. ³ Hyuzna bim 'bupu, ena xtã hyu ra barco, gue xtã mba bu ra häi Siria, pe nu'u 'da yu judío ena xtãndäqui. Ne nu'bu mí badi 'be'a nde xtã t'ørpe, bin 'yomfëni ne bá peng bu ja ra häi Macedonia. ⁴ Ne min 'yohu ra Pablo ra Sópater ra mengu berea a, ne'a ra Aristarco ne ra Segundo, yu mengu tesalónica u, ne nu ra Gayo ra mengu derbe a, ne nu'a ra Timoteo ne ra Tíquico ne ra Tróximo, yu mengu asia u. ⁵ Nu'u bim 'bet'o bi mba ni tøguahe bu ra hnini Troas, ne nugã dra Lucascã, dí o't' ra søcuã jaua, dín hyunbahe u. ⁶ Nu'bu mí guah yu pëti nangue ran dãbaxjua, dá huhe ra barco dá nexhe bu ra hnini Filipos, ncüt'a pa dán 'yohe dá sømhbe bu Troas guepu i tøguahe u mi'da. Ne nyoto pa dãm 'buhmbe bu.

Nu ra Pablo i 'bupu Troas

⁷ Nu'a ra pa domingo dãm petihe yu 'yec'yei bu ja ra hnini Troas, dá sihe ra xecahme, gue dá bëmhbë rán däte ra Hmu. Ne nu'a ra Pablo bi man ram Hman Oja. Ne nya'athoho bin ya gue'bu go mi zom made ra xui, nguetho da mba 'bu bi hyats'i. ⁸ Ne emme xun ngu ra sibi mí zø bu ja ra cuarto magats'i guepu bim peti yu ja'i. ⁹ Ne huxpu ja n'da ra ventana n'da ra ts'unt'u í Eutico, ne emme bi ndet'aha, nguetho ra Pablo nya'a bin ya. Nu ra ts'unt'u bi dop ra t'aha, bi dägui, ná hyu tøque ra ngu bu bi dägui. Ya xí du 'bu mi thats'i. ¹⁰ Ne bi gah ra Pablo, ní nyexpu 'ben'a ra ts'unt'u ne bi hyufi, ne bi xi'u buya:

—O di tu ni mbuihu, ya bi dãmbeñi na.

¹¹ Nu ra Pablo bi ndex mahøn'a bu ja ra cuarto buya, ne dán sihmehe. Ne nya'a thoho bin ya ra Pablo mahøn'a, gue'bu go mi bøx ra hyadi, ja bi mba buya. ¹² Ne nu'bu mí ts'ix'a ra ts'unt'u gue bi dägui, ne i te 'bu mí zom bu rá ngu, gätho bin johya u.

Bi mba bu Mileto ra Pablo

¹³ Nugähe dá hugähe ra barco ne dá mbähmbe bu ra hnini Asón nguetho nubu dan c'athe ra Pablo, ngubu bi xije mam'bet'o, gue xí 'yën ra Pablo din 'yogua thoho. ¹⁴ Ne nu'bu mán tïmhbe bu Asón a ra Pablo, dá sixhe dá huhe ra barco ne dá sømhbe bu ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne dá nexhe bu, ne man'da pa dá sømhbe bu ní he't'a ra t'uhäi Quío gue i jabu made ra deja. Ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra t'uhäi Samos gue i jabu made ra deja. Ne dán säyahe ts'u bu ra hnini Trogilio, ne man'da pa buya dá sømhbe bu ra hnini Mileto. ¹⁶ Nguetho nu ra Pablo bi nde bi thoctho bu ra hnini Éfeso, hingui nde din säya bu ra häi Asia. Nguetho di xoni da zøn'a n'dihi bu Jerusalén, ya dí 'bupu 'bu ra pa ra dãmpeti t'ëmbi Pentecostés.

Nu ra Pablo bi zonh'du yá ngurpi yu 'yεc'yεi bu Éfeso

¹⁷ Ne nu'bu má sòmhbε bu Mileto, ra Pablo bi ma dín zonh'du yu đac'yεi, ngue yá ngurpi yu 'yεc'yεi dim peti bu ra hnini Éfeso. ¹⁸ Ne nu'bu mi zòpυ u, bi 'yεmp'a ra Pablo:

—Nu'ehυ guí pəhmbu 'be'a gátho mam 'bui dá øt'a ua ra hāi Asia, asta gue'bu go rá mbuđi dá sòcā ua. ¹⁹ Gátho yu pa dām 'bućā ua dá ørpa rá 'befi ra Hmu mahεts'i, ne hin dadín 'yεts'i. Ne xun ngu ma guidā dá fāni gue'bu má həh ma mbui dá əp Ojā nangue ahυ. Ne xun ngu ran unbi dá nu ngue bi 'yòrcā yu judío. ²⁰ Pε nugā hin te dá cøn'nahυ pε dá xi ahυ gátho 'be'a da mbəx ahυ. Ne dá xān'nahυ bu dim peti yu ja'i, ne dá xān'nahυ bu ja ni ngumhbυ. ²¹ Ne dá xifi xun ho yu judío ne'υ hing yu judío, ngue di pāh yān 'yomfēni nangue Ojā, gue da 'yεc'yεi ma Hmuhυ ra Jesucristo. ²² Pε nuya, rá Hogandəhi Ojā i ørca ra ts'edi ga mbagā bu Jerusalén, ne hin dí pəđi 'be'a gua thocā bu. ²³ Pε hønt'a dí pəcā gue dan ofādi bu Jerusalén, ne ga nugā xun ngu yun unbi, nguetho gueε rá Hogandəhi Ojā bi xiqui hønba go hapu dá thocā bu ja yu hnini. ²⁴ Pε hinga guet'a dím buen'a, hin te di muui ma tesεgā nangue zεhεgui. Hønt'a ran johya dí nde ga nu 'bu dá juah ra 'befi bi 'dacā ma Hmuhυ ra Jesús, gue'a ga mangā ran ho ma'da'yo nangue rá mate Ojā.

²⁵ Ne gátho ahυ dá xi ahυ rá m Hman Ojā gue 'bepυ ní mandagahυ Ojā, ne dí pəcā xinga n'da ahυ gui nurcahυ ma hmi mahøn'a. ²⁶ Nuya nam pa ya dí xi ahυ, hingui pa ma güendagā 'bu gui 'behmbu rán ho Ojā ya. ²⁷ Nguetho hin te dá cøn'nahυ, gátho dá xi ahυ 'be'a nde Ojā gui pəhmbu. ²⁸ Nuya gui jamansu 'be'a gui 'yøthυ, ne da zā bu gui jamansufu yá mbui ni mi

'yεc'yεihυ buya. Ne gue'a ra 'befi bi 'da ahυ rá Hogandəhi Ojā, gue gui jamansufu yá 'yεc'yεi ra Hmu, gátho ná ngu'υ i 'buhmbu ra Cristo, nguetho rá jise ra Cristo í gurpa yá ts'oqui 'bu mí du. ²⁹ Pε nu'bu dá mbagā, dí pəcā m'bejua ba ε'i 'da tengu yu zate, nde da za'υ yu de'yo, din jabu da 'yøt'ahυ gue di un'na ni mbuihυ gyu 'yεc'yεihυ. ³⁰ Ne 'da'υ gue gueε ahυ da ndants'i, ne hinga njuantho da man rá m Hman Ojā, gue da ndep'a dí ten'du mi'da. ³¹ Janangue'a gui jamansu ni mbuihυ ngue hin da hyā ahυ u. Ne guim bεmhbu gue nhyu jεya, ma pa ne ra xui, dá xān'nahυ n'da ngu n'da ahυ, ne εmme dán zoni nangue ahυ.

³² Nuya dadí dā ahυ Ojā. Ne ga soc'ahυ rá m Hman Ojā, nu'a i ma nangue rá mate Ojā, gue'a ram hma di zεt'a ni mbuihυ, ne gue'a dín ja ahυ gátho i ja Ojā, tengu tho u gátho mi'da i pa nthahni. ³³ Nugā hin dá nde a ni mbetihυ, xinga gue ni pahnihυ. ³⁴ Pε guí pəhmbu dām pεpzehe ne dá undā 'be'a gátho mí hon'υ dán 'yogāhe. ³⁵ Dá øt'a gue dá honse man ts'ihmε, dá ut'ahυ gue dam pəhmbu ne ga fāxhυ u hin 'yu 'be'a da hyoni. Ne gam bεmhbu 'be'a bi ma ma Hmuhυ ra Jesús 'bu mí 'yεna: “Man'da di johya ní mbui n'da 'bu di uni, xinda gue'bu din t'unna n'da,” ngubυ bi man ra Hmu, bi 'yεn'a ra Pablo.

³⁶ Ne nu'bu mi gua'a rá m hma ra Pablo, bin đanyahmu gátho mí 'bu pυ, ne bin yəhυ Ojā. ³⁷ Ne nu'υ gátho bin zoni, ne bi hyu'a ra Pablo ne bi zəspa rá 'yogu. ³⁸ Nu'υ εmme bi du yá mbui, nguetho ra Pablo bi xi'υ him man'dandı da nu mahøn'a. Ne nu'υ bi zix'a ra Pablo bu ja ra barco buya.

21

Bi mba bu Jerusalén ra Pablo

¹ Nε nu'bu má n hychmbe yu 'yεc' yei, dá huhe ra barco, nε njuantho 'bex dá sòmhe bu ja ra t'uhái Cos ngue i ja bu made ra deǵa. Nε man'da pa buya dá thohmbe bu ja ra hnini Pátara. ² Nubu, dá tìmhbe n'da ra barco ní mba bu ra hái Fenicia, dá huhe buya dá mbähmbe. ³ Nε nu'bu má thohmbe nhandi thoho ra t'uhái Chipre i ja bu made ra deǵa, ngaha dá mbähmbe dá sòmhe bu ra hái Siria nubu ra hnini Tiro, gueru da zoh rá 'beni ra barco. Nε dá çahmbe buya, dá mbähmbe bu ja ra hnini. ⁴ Nu'bu má tìmhbe bu yu 'yεc'yei buya, dám 'buhmbe nyoto pa. Nε nu rá Hogandahi Oǵa bi bεnba yu 'yεc'yei 'be'a da thoh ra Pablo 'bu da mba bu Jerusalén. Janangue'a bi xifi hin da mba. ⁵ Nε nu'bu mí gua'a nyoto pa, dá pømhbē bu. Nε gátho yu 'yεc'yei, yan 'yohu nε yu xisu nε yu t'uhni, dá mbähmbe asta gue dá pømhbē bu ja ra hnini. Dán danyahmuhe bu ja ra ndendeǵa buya, nε dán yahe Oǵa. ⁶ Nubuya dán 'yεhmbe nε nugähe dá huhe ra barco, pε nu'u bi mbeng bu ja yu ngu.

⁷ Bá nεxhe bu Tiro, dá mbähmbe nε dá çahmbe 'bu má sòmhe bu Tolemaida. Nu'bu má zenguahe yu cu, dán tehe bu n'da pa. ⁸ Nu'bu mi hyats'i, gátho gahe ngue dín 'yohe ra Pablo dá thohmbe bu ra dahnini Cesarea. Nε dán säyahe bu ja rá ngu ra Felipe. Nu'a ra Felipe zai mi mam bu rán ho ma'da'yo Oǵa. Nu'a, n'da gue'u yoto má 'yohu nthahni mín 'yohu ra Esteban. ⁹ Nε nu ra Felipe mi 'bui goho yú t'ixu him bin thati, nε nu'u, yu pøngahya u, bi man rám Hman Oǵa. ¹⁰ Nε nu'bu mám 'buhmbe bu 'da yu pa bi zø'a n'da rá pøngahya Oǵa í Agabo, bá nεxpü ra hái Judea. ¹¹ Nu'bu mi zøm bu dí 'buhmbe a, bi gaspa a rá ngut'i ra Pablo nε bi duzehe yú gua nε yú 'ye ra Agabo, nε bi ma:

—Nu rá Hogandahi Oǵa bi bεngä ngue ngubu da 'yøpa yu judío a rá

mbeti na ra ngut'i bu Jerusalén, nε din dá bu 'buh yu ja'i ngue hing yu judío.

¹² Nu'bu má øhmbe 'be'a bi man ra Agabo, gátho gahe nε yu mēngu bu, dá ørpahe ra ts'edi hin xtá mba ra Pablo bu Jerusalén. ¹³ Nu ra Pablo bi 'yεm buya:

—'Be'a guí øthu guí zomhbū. O gadí mngahū ma mbūi. Nugä dadín sägä hont'a go 'be'a da t'ørcagui, o gue da thurqui o gue da thog bu Jerusalén nangue ra Jesús, ma Hmu.

¹⁴ Nε him bi zä dá sàmhe, dá hεthe buya nε dá εmhbe:

—Nu'a rá pähä Oǵa da t'øt'e.

¹⁵ Nε m'bejua buya dán sähe nε dá mbähmbe ra Pablo bu Jerusalén.

¹⁶ Nε 'da'u yu 'yεc'yei bu Cesarea dá mbähmbe. Nε nu'bu má sòmhe bu Jerusalén, nu'u bi zixcähe bu rá ngu ra Mnasón, ra mēngu chipre. Nε maya'bu thoho mí εc'yei ra Mnasón. Gueru rá ngu dán säyahe.

Bi zengua ra Jacobo ra Pablo bu Jerusalén

¹⁷ Nu'bu má sòmhe bu Jerusalén, nu yu cu nangue ra Cristo bu, bi hyu yú mbūi 'bu mi nuje, nε bi zimanhoje. ¹⁸ Man'da pa buya dá mbähmbe ra Pablo dá huhe ra Jacobo Santiago, nε'u gátho mí 'bupū, yú mingarpihū, yu dāc'yei. ¹⁹ Nu ra Pablo bi zengua u nε 'bex bi dū'mi 'dahmi'datho bi ma 'be'a gátho bi 'yøt' Oǵa nangue rá 'be'fi ra Pablo, nubū 'buh yu ja'i ngue hing yu judío.

²⁰ Nε nu'bu mi 'yø'u 'be'a bi man ra Pablo gue bi 'yømanho 'bu mí sih rám Hman Oǵa, εmme bin johya nε bi 'yεspa Oǵa. Pε nu'u, bi 'yεmbi:

—Pε guí paði, ma zu cu'i Pablo gue yu mahuahi thoho yu judío i εc'yei ya, nε gátho i εna jatho da 'yøt' yán t'ēdi ra Moisés. ²¹ Nε nu'u bi sifi 'be'a gátho gá 'yøt'e. Nε sä εn'u gá xānbi gue gátho da hych yán t'ēdi ra Moisés u yu judío gue 'bupū 'buh yu ja'i hing yu judío, nε gá xifi ngue hin

da mba nthɛqui yá xifani, nɛ hin da 'yɔt' yán t'ɔt'e yu judío, ɛn'ɛ. ²² Nuya 'bɛ'a sá ga ɔthɛ ya, guehma dim pɛti ɛ ma mi 'yɛc'yɛihɛ yu judío, gue da gohmahyá'a'i, nguetho da 'yɔde ya gá sɔhɔ, bi 'yɛmbi. ²³ Nuya nde'bɛ gui 'yɔt'e 'bɛ'a ga xi ahe. Nuya 'bɛcua goho yán 'yohɛ ngue bi ma da 'yɔt'a n'da ran hogui nangue Ojɔ, nɛ jatho da 'yɔt'e. Nuya gui 'yɔt'e 'bɛ'a da 'yɔt'ɛ. ²⁴ Nu'i gue'e gui six bɛya yán 'yohɛ, nɛ gui 'yɔt'e tengu jatho da 'yɔt'ɛ, ngue mi ma n'da ran hogui nangue Ojɔ. Nɛ gátho gui jurpa yá gásto ɛ, gui támb yu dɛ'yo ngue da mbɔts'e. Nɛ nubɛya sá gui 'yáx ni yáhu tengu i ɔt' yu já'i nu'bɛ xán guah yu pa yán hogui. Nɛ gátho yu já'i sá da bádi ngue him majua'ni'bɛ'a bi man'ɛ 'da nangue'e. Nɛ da bah pɛya nɛ'e guí ten'na rán t'ɛdi ra Moisés. ²⁵ Pɛ nangue yu já'i hing yu judío ngue bi 'yɛc'yɛi, ya dá pɛnpahe n'da ra sɔcuá, nɛ dá xihmbe hin da zi 'bɛ'a bi 'bɔspa yu hmite, xín da za'a ra ngɔ ngue him bi bɔn rá ji, xín da zi ra ji. Nɛ hin da 'yɔt' yán 'yomt'ɛni, bi 'yɛn'a ra Jacobo Santiago.

Bi mba mfent'i ra Pablo bɛ dɔnija Jerusalén

²⁶ Nu ra Pablo bi zix'ɛ yán 'yohɛ bɛya, nɛ bi 'yɔt'e tengu bi 'yɔt'ɛ. Nɛ bi mbáhɛ bɛ mbo yá dɔnija yu judío, ngue da ma nda'a ní pa da guah yá pa ran hogui. Nɛ bi ma nda'a ní pa di un yu 'bɔts'e.

²⁷ Hin ɛ ní zɔn'a yoto pa mi juah ran hogui, nu yu judío gue hing yu 'yɛc'yɛi, yu mɛngu ra hái Asia, bi nu bɛ mbo ra dɔnija ra Pablo. Nu'ɛ bi parba yu já'i nɛ bi bent' ra Pablo.

²⁸ Bi mbafi:

—N'yohɛ ahɛ dyɛ israelhɛ, dami zeje gam benthɛ na ran 'yohɛ 'bácuá, i xánba yu já'i hɔnbɛ go hapɛ i pa ngue hingui hojɛ, nɛ ɛna nte di muui yán t'ɛdi ra Moisés nɛ nte di muui ma dɔnija'ɛ. Nɛ hinga hɔnt'a bi 'yɔt'e, pɛ man'da, bá si ua mbo

ra dɔnija yu já'i ngue hing yu judío. Janangue'a bi ts'on'a ra hoganija ngue majapi, sá ɛn'ɛ.

²⁹ Nguetho mi nu min 'youi ra Pablo bɛ ja ra hnini n'da ra mɛngu ɛfeso í Trófimo. Nɛ mi manɛ ngue ɛmbi bi zixpɛ mbo ra dɔnija.

³⁰ Nɛ nubɛya gátho ra hnini bin ja n'da ran 'yo'ts'i, nɛ gátho ní muxpɛ 'báh ra Pablo, bi bent'i, bi gɛcpɛ thi ra dɔnija. Nɛ 'bɛx bi gut' yá nija. ³¹ Nɛ nu'bɛ mí zápi ɛna xtá hyo ra Pablo, nu ra hmudofɛi mí ɔde ngue gátho ra hnini Jerusalén bin 'yo'ts'i. ³² Nu'a 'bɛx bi zix'ɛ yu dofɛi nɛ gátho yu hmudofɛi, nɛ bi mba n'dihi bɛ 'bɛh yu já'i. Nɛ nu'bɛ mi nu yu já'i gue mba bɛ yu dofɛi nɛ yu hmudofɛi, 'bɛx bin hɛ ním 'benza ra Pablo. ³³ Nɛ nu'a ra hmudofɛi bɛya bi bent' ra Pablo ɛna da got'i, nɛ bi manda ngue da mba nthat'i yoho yu cadena. M'bejua bi t'an'dɛ, nɛ bi t'ɛmp'ɛ:

—To'o na, 'bɛ'a bi 'yɔt'na.

³⁴ Pɛ nu yu já'i ɛmme madí mbahni nɛ gátho 'dahma 'dan'yo bi ma. Janangue'a nu ra hmudofɛi him mi sá da bádi hanja bin 'yo'ts'i. Bi manda ngue da zixpɛ ja ra ngundofɛi a bɛya. ³⁵ Nɛ nu'bɛ mí zɔm bɛ ja rá 'dede ra ngu, bi dux'ɛ yu dofɛi a ra Pablo, nguetho nu yu já'i man'da nde da bent'i mahɔn'a. ³⁶ Nguetho xán ngu yu já'i bi dɛnni bi mbafi:

—Dami hyohɛ, ɛn'ɛ.

Nu ra Pablo bin juan zɛhɛ bɛ ja yá hmi yu já'i

³⁷ Nɛ nu'bɛ manguepɛ da zixpɛ mbo ja rá ngu ra Pablo bi 'yán'na ra hmudofɛi:

—Dami 'yɔrqui ts'ɛ ra mate dan yáui ts'ɛ, bi 'yɛna.

Nu ra dofɛi bi dádi:

—Ha guí pɛ'a rá nde yu griego.

—Háha, bi yɛn'a ra Pablo.

³⁸ —Oh, ha hinga gue'e gra mɛngu Egipto, ngue gá dɛp'a n'da ran 'yo'ts'i nɛ gá sixpɛ ma'ueni

ne dá unba u gätho bi 'yęc'yei i, ne dá cot'a fädi u. ²⁰ Ne nu'bu mi mba ntho ra Esteban mi 'bäcä bu, ne 'da'angu dá bęmhbe u bin hote, ne dá jamansup yá pahni u." ²¹ Pe nu ra Hmu bi xiqui: "Ní mba, nguetho ga pęnh'na bu yabu gueru 'buh yu jã'i ngue hing yu judío," ngubu bi xiqui, bi 'yęn'a ra Pablo.

Nu ra Pablo bi mba ma dă bu 'buh yu hmudofui

²² Nu'bu bi 'yømanho 'be'a bi man'a ra Pablo, asta gue'bu mí ma da mba bu 'buh yu jã'i hing yu judío. Nubuy bin cu'e u yu judío i 'bäpu gue hing yu 'yęc'yei, bi mbafi ne bi 'yęna:

—Dá tho na ran 'yohu, man'da xun ho 'bu hin di thoqui dim 'bui, bi 'yęn'u.

²³ Man'da bi mbafi bi huã't' yá pahni ne bi 'yents' yu fonthäi. ²⁴ Nu ra hmudofui bi manda da ts'ixpu mbo ra Pablo, ne bi manda da mba m'bei, ngue ndep'a dín juan'na ra Pablo hanja ná mba' u yu jã'i. ²⁵ Ne nu'bu i pa nthat'i ra Pablo ngue ra xifani, bi 'yän'na ra dofui ngue mi 'bäpu:

—Ha i ja nin t'ę dihu gui fe'a n'da ra romano nu'bu hin ní t'ørpa ran juanbi, bi 'yęn'a ra Pablo.

²⁶ Ne nu'bu mi 'yø'a ra dofui a bi man ra Pablo, bi mba bá xi'a rá hmu ne bi 'yęmbi:

—Dami jamansu 'be'a guí ørpa na ran 'yohu, n'da ra romano na.

²⁷ Ne bá ę'a ra hmudofui buya, bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha majuaní gue'e gra romano.

Nu ra Pablo bi dădi:

—Haha, bi 'yęna.

²⁸ Nu ra hmudofui bi 'yęmp'a:

—Xun ngu ra mbeti dá jut'ä ngue dán romanogä.

Nu ra Pablo bi xi'a:

—Pe nugä mbudi thoho ma ta bin t'un ran t'ędi gue din romano, janangue'a man'da dra romanogä.

²⁹ Ne nu'a ra hmudofui bin su nguetho ya xi du't'i ne nu'a ra Pablo

ra romano na. Janangue'a nu'bu nte bi 'yørpa ra Pablo, ęna xtá mbei.

Nu ra Pablo mi 'bäpu ja rá junta u yá hmumbäjä yu judío

³⁰ Ne nu'bu mi hyats'i, nu ra hmudofui nde da badi hanja í yap'u yu judío, bi xocta'a ra Pablo mán thu't'i, ne bi manda dim peti yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío. Ne bi zix'a ra Pablo bu dim peti.

23

¹ Nu ra Pablo ęmme madín hyęthu bu, ne bi xifi:

—N'yohu ahü, nugä zai dí øt'ä'a i xicpa ma mbui Oja, asta gue ra pa jabuya, bi 'yem 'bu mí da'mi din ya.

² Pe nu ra Ananías, ra dambäjä, bi xi'u gue 'darpü mi 'bähmbu ra Pablo, da mberpa rá nde. ³ Nu ra Pablo bi xi'a ra Ananías buya:

—Ojä da mberp'a'i nguetho yoho ni mbui. Sä guí ęmhbu hin dá øt' yan t'ędi, pe go gue'ahu hin guí øthu yan t'ędi, ngue gadí manda da 'berca ma nde.

⁴ Ne nu'bu 'darpü mi 'bähmi bi 'yęmbi:

—Hanja gní that'a ra dambäjä ngue bi huahn'na Oja.

⁵ Ra Pablo bi dădi:

—Cu ahü, hin dí paçä ngue ra dambäjä a, nu'bu xcá paçä hin xcá thatä 'bu, nguetho nt'o't'i gue hin ga c'aman'u ma ngurpihu, bi 'yęmbi.

⁶ Ne nu'a ra Pablo 'bu mí nu'bu 'da gue hupu ja ra junta, bi badi hinga 'da'ingu yá t'ęc'yei u, nguetho 'da'u bi den'du i man yu saduceo ne nu mi'da bi den'du i man yu fariseo. Janangue'a nu ra Pablo bi 'yęmp'u 'bupu ja ra junta:

—N'yohu ahü, nugä dra fariseogä, ne xin rá ts'unt'ugä n'da ra fariseo. Nugä dí 'bäcua ne guí ørcahu ran juanbi nguetho dí ęc'yei gue i ndants' mahøn'a u i tu, bi 'yęn'a ra Pablo.

⁷ Ne nangu'e'a xí man na ra Pablo bin junthu yu fariseo u yu saduceo,

ne gätho bin hecpe ja ra junta.
 8 Nguetho i man'ya saduceo gue hingui ndants' mahon'a u i tu, ne i ma ngue njo'o yam 'behni Oja mahets'i, ne i ma ngue njo'o yan dahi. Pe nu ya fariseo gätho i ec'yei.
 9 Bin ja n'da ra mbahni, ne nubaya bin ndants'i 'da'u ya xänbate u ya fariseo, bi 'yenn'u:

—Nuna ran 'yohu 'bäcua, nte män ts'o bi 'yot'e. Xi'bu majuani n'da ran dahi o gue n'da ram 'behni Oja mahets'i bin yaui, nde'bu hin ga sahmbu Oja, bi 'yena.

10 Pe nu'u 'buru ja ra junta, emme bin su'u, asta gue'bu mi zu ra hmudofai da sen'inde ra Pablo. Bi xih ya dofai buya gue ba jecpe 'buh ya ja'i, ne da zix mahon'a bu ja ra ngundofai.

11 Ne nu'bu min xui, ra Hmu mahets'i bim 'bahmi ra Pablo ne bi 'yembi:

—O di tu ni mbai Pablo, nguetho ngutho gui ma bu ja ra dahnini Roma nangueca, tengutho ga man-gua Jerusalén.

Mi ena xtá tho ra Pablo

12 Nu'bu mi hyats'i, 'da'u ya judío 'da'ingu bi ben'u da hyo ra Pablo, ne bi ma jatho di ja'ts'a bi man'u. Ne bi 'yenn'u ngue hin din sihme, xing ra dehe da zi, asta gue'bu go bi hyo. 13 Ne mi pongui yote má 'yohu u 'da'angu bi ma ngue da hyo ra Pablo. 14 Nu'u bi mba bu 'buh ya hmumbaja ne ya dac'yei, ne bi xifi:

—Nugähe dá mamhbe majuani 'be'a ga øthe, ne hin dan sihmehe asta gue'bu go dá hohe ra Pablo. 15 Janangue'a nu ah u ne'u mi'da guin 'yohu bu ja ra junta, nu'bu nixudi gui xihmbu ra hmudofai ba si'a ra Pablo, gui 'yembi gue gui 'yänhd u mi'da yan t'anni. Janangue'a nugähe buya, dan sähe gua täcuahe bu ja ra 'yu, ga hohe, bi 'yenn'u.

16 Pe nu rá 'be'ue ra Pablo bi 'yøde 'be'a nde da 'yørpa yan 'yohu. Bi

mba bu ja ra ngundofai ne bi xi'a ra Pablo. 17 Nu ra Pablo bi zonh'na n'da ra dofai buya, bi 'yembi:

—Dami six na ra ts'ant'u bu bí 'buh ra hmudofai, nguetho i ja 'be'a da xifi.

18 Nu ra dofai bi zixpe 'bu'a rá hmu, ne bi xifi:

—Nu'a ra Pablo ngue i ofadi, bi zoncagui ne bi 'yác ra mate gua siua na ra ts'ant'u, nguetho ja 'be'a da xi'i.

19 Nu ra hmudofai bi bentpa rá 'ye ra ts'ant'u, n'danni bá anni:

—'Be'a guin nde gui xiqui.

20 Nu'a ra ts'ant'u bi xi'a ra hmudofai buya:

—Nu'u 'da'u judío bin yase'u, bi ma da 'yá'a ra mate 'bu nixudi, ngue gui sixpe mahon'a bu ja ra junta ra Pablo, nguetho da 'yenn'i, da 'yän mi'da yan t'anni. 21 Pe 'yo guí øt'e 'be'a da xi'i, nguetho i pongui yote má 'yohu ya judío ngue xän jot' ra 'yu, i täcua bu ra Pablo. Nu'u, 'da'angu xäm ma ngue xín din sithe xín din sihme asta gue'bu go bi hyo ra Pablo. Ne i tøp'a thohe 'be'a go gui ma, bi t'emp'a ra hmudofai.

22 Nu ra hmudofai bi hecua ra ts'ant'u ngue njon da xifi, ngue ya xi xi'a ra hmudofai. Ne nubaya bi xifi da mba.

Nu ra Pablo bi mba m'behni bu 'buh ra Félix

23 Nubaya nu ra hmudofai bi zohn'du yoho ya ngarpa dofai, bi xifi din sä yociento ndofai da mba bu ra hnini Cesarea 'bu gäto nxui. Ne da mbähä mi hyäte ma 'det'a ya dofai ngue din tögue, ne da mbähä mi yociento ya dofai ngue i cu yan ts'at'egui. 24 Ne bi manda da thøspa ya fani ngue da hyux a ra Pablo. Ne bi xifi di jamansu xän ho bu 'yu, asta gue'bu go bi dä bu 'buh ra ts'at'abi Félix. 25 Ne bi 'yo't'a n'da ra søcuq ra hmudofai, bi mbenpa ra ts'at'abi Félix.

26 Ne bi 'yenn'a ra søcuq:

“Nugä dra Claudio Lisias, dadí zengua'i, gra Félix, gra hoga

ts'ut'abi. ²⁷ Nuna ran 'yohu na, nu'bu mi bent' yu judío, nde xtá hyo. Pe dá yámhbe nangué xan ngu yu dofai, nguetho dá ócá ngue ra romano na. ²⁸ Nugá him mí paði hanja bi mba ma yaði, dá sixpu ja rá junta yu judío. ²⁹ Pe nubaya dá øde ngue hont'u yán t'edi zehé yu judío ngue í mba ma yaði, ne hin'yu 'be'a dí tho, o gue dín ofádi. ³⁰ Ne nu'bu mi sicá 'be'a nde da 'yot' yu judío, ngue nde da hyo, 'bex dá penh'na bu guí 'bui. Ne dá xi'u yu nyapate gue da xi'i 'be'a ní mbéspara hnuman'u. Ne hont'a dá xi'a ya," bi 'yén'a rá søcuq ra hmudofai.

³¹ Nu yu dofai buya bi 'yot'e tengu bi xi'u yá hmu. Nu'u bi zix'a ra Pablo 'bu min xui, asta gue'bu mí zøm bu Antípatris. ³² Nu'bu mí hyax buya, bá peng bu yu dofai gue him madín togue. Pe nu'u gátho madín togue bi thoqui bi zix'a ra Pablo u. ³³ Nu'bu mí zøm bu ra hnini Cesarea, bin dáp ra søcuq ra ts'ut'abi, ne bi mba ma dá bu ra Pablo. ³⁴ Ne nu'bu mí nu'a ra ts'ut'abi a ra søcuq, bi 'yán'na ra Pablo:

—Hapu ni häi.

Ne nu ra Pablo bi xifi gue ra mengu bu ra häi Cilicia. ³⁵ Nu ra ts'ut'abi buya bi xi'a ra Pablo:

—Nugá ga ócá 'be'a gui mam 'bu bi zø'u dí yap'i'i.

Ne bi manda da mba m'bädi bu ja rá nguts'ut'abi ndudån Herodes.

24

Nu ra Pablo bin juqñ zehé bu 'buh ra Félix

¹ Ne nu'bu mi jua'a cat'a pa, bi mba bu ra Ananías, ra hmumbjäq, ne 'da yu dác'yei, ne ra Tértulo ran hocpate. Ne bi xi'a ra ts'ut'abi 'be'a í mba ma yaði ra Pablo. ² Nu'bu mí ts'onh ra Pablo, bi du'mi bin yaþate a ra Tértulo. Nu'a bi xi'a ra Félix:

—Nugáhe dí pahmbe ngue nangu'e i ja ran johya ua ra häi dí 'buhmbe. ³ Ne gáthogáhe man'da dí 'buhmbe xan ho nangué 'be'a guí

øt'e. Ne gátho yu pa dí xi'ahe ra jamadi nangué'e. ⁴ Nuya hingui ngu 'be'a ga xi'a'i, pe gui 'yorca ra mate gui 'yøde 'be'a dí xi ahe. ⁵ Nuna ran 'yohu, emme ra ts'om'bäi na, ne emme dí parba yu judío hønba go hapu 'bui ngue gátho ra ximhäi. Ne nuna, rá ngarpi 'da'u yu ja'i t'embu yu nazareno. ⁶ Nu'a mí nde xti ts'on ra danija bu Jerusalén, pe nugáhe dá benthe, ne dí emhbe xcá juanbahe tengu im mam bu ja man t'edihe. ⁷ Pe nu ra hmudofai, ra Lisias a, con rá ts'edi bá jucpu mi 'buhmbe. ⁸ Ne bi xije dan yafe ua. Nuya, nu'bu gui 'yán zehé a, gui paði gue majuañi 'be'a gátho ní mba ma yaði, bi 'yemp'a ra ts'ut'abi a ra Tértulo.

⁹ Ne nu'u yu judío min 'yohu, 'da'angu bi man'u. ¹⁰ Ne nu ra ts'ut'abi bi un ran t'edi ra Pablo gue dín ya buya. Nu ra Pablo bi ma, bi 'yena:

—Nugá i hu ma mbui ngue sä dan juandä ua, nguetho guí paði 'be'a nám 'buhmbe dyu judíohe, gue xan ngu yu jeya guín ts'ut'abi ua. ¹¹ Nu'bu guí nde guí paði, sä guí paði, ja mán 'de'mayo ma pa ya gue dá mba bu Jerusalén, dá thande Oja bu. ¹² Ne nu'u ma mijudíohe him bi nu 'bu 'bo'o xcán junthe, xím bi nu 'bu 'bo'o xcá parbi, xínga gueru ja ma danijahe, xínga gueru ja ma t'unijahe, xínga gueru gátho ra hnini. ¹³ Nuya hingui sä dín juañni xan ho nguetho him majuañi 'be'a ní yaþpä ya. ¹⁴ Pe nuya dadín juandä gue dí tendä ra 'yu ma'da'yo, ne gue'a embi him majuañi u. Pe guet'a ra 'yu mí ten'du ma ngarpa botahe, gue mí numansu Oja nguetho dí ec'yei 'be'a gátho mán t'o'ti bu ja rá søcuq yán t'edi ra Moisés ne yá søcuq yu pøngahya. ¹⁵ Ne nugá dí tøm'i 'be'a nín ho da 'yot' Oja, tengui tøm'p' ya i 'bäcu. Nugáhe dí ec'yeihe ngue gátho xan du da ndants'i, ne'u bi 'yot' ran ho, ne'u bi 'yot' ran ts'o.

16 Janangue'a gätho dí øt'ä 'be'a di bęngä Oja n'dahma hin hapu da thįnga ma ts'oqui, xįnga guepu 'bu Oja xįnga guepu 'buh yu ja'i, bi 'yęna.

17 Ne xø bi 'yęna:

—Ne nu'bu mi thogui xun ngu yu jeya, bá pengä bu Jerusalén ngue ga un yun t'unni ma menguhe, ne ga un yun t'unni bu ja ma danijahe.

18 Ne ngubu dá øt'ä bu danija, dá thąnde Oja. 'Da'u yu judío, yu mengu bu ra häi Asia dán tįmhbe bu buya. Ne njom mí 'bupu xun ngu yu ja'i, xįng ra sui mi ja bu. 19 Nu'u gue dán tįngähe bu, nde'bu gue'u xtambá 'yęcua u, xtá mangua 'bu ja 'be'a dá øt'ä bu. 20 O gue guehya yun 'yohu 'bäcua da ma 'bu ja 'be'a bi nurcă 'bu má mbagä bu ja ra junta. 21 Hønt'a nts'edi dá mangä bu, ne dá ęmbä u: “Nu ahü guí ørcä ran ts'ęmbi nam pa ya nguetho dí ęc'yei ngue i ndants'u i tu,” dá ęngä, bi 'yęn'a ra Pablo.

22 Ne nu'bu mi 'yø'a ra Félix 'be'a bi man ra Pablo, 'bex bi ma da guah ra junta, nguetho xun ngu ts'u mi pa'a ra Félix nangue rá 'yu Oja. Ne bi xi'u:

—Nu'bu dambá ęcua ra hmudofui, ra Lisias, sä ga pačä 'be'a gätho bin ja.

23 Ne nu'a ra Félix bi manda da thoqui da mba m'bädi ra Pablo. Ne bi manda ngue da t'ørpa ran ho nangue'a, ne nu'u yá amigo sä da mba bu ne di unni 'be'a gätho da hyoni.

24 Nu'bu mí tho'i ts'u 'da yu pa, nu ra Félix bá peng bu ja ra hnini Cesarea, bán 'youi rá xisu í Drusila, nu'a ra judío a. Ne bi zon'na ra Pablo, ndepe da ma hague dán zä n'da da 'yęc'yei ra Jesucristo. 25 Ne nu'bu mi man ra Pablo nangue ram 'bui njuantho, ne bi ma ngue di jamansu 'be'a da 'yøt'a n'da, ne bi ma din ja ran t'änni 'bu ran zegui nangue yu ts'oqui, nu ra Félix bin su buya, ne bi xifi:

—Hønt'a gá xic ya, 'be nım 'bähma bu ja ra fädi mahøn'a, ne nu'bu da bongui ga zon'na'i mahøn'a, bi t'ęmp'a ra Pablo.

26 Nu ra Félix mí ęna xtán gu'ti ts'u, n'dahma xti thø'a ra Pablo. Janangue'a njant'a thoho min zohni ne min yaui. 27 Ne nu'bu mi gua'a nyojeya bi mba ma poni a ra Félix, ne bi hyu'a ra Porcio Festo. Nu ra Félix 'bu mí bøm buya, bi zopu ra Pablo bu ja ra fädi, nguetho mí su da numan'u yu judío 'bu xti hocpi.

25

Nu ra Pablo din juqn bu 'buh ra Festo

1 Nu ra Festo bi mba bu ra häi guepu din ts'ut'abi, ne hyupa bim 'bupu ra hnini Cesarea, bi mba bu ra hnini Jerusalén buya. 2 Nubu Jerusalén, yu hmumbäjä ne yá ngurpi yu judío bi xi'a ra Festo, bi nyapi nangue ra Pablo. 3 Ne bi 'yørpa ts'edi bi 'yöp ra mate ngue da zohna ra Pablo ngue da zøm bu Jerusalén, nguetho im bęn'u da gorpa bu 'yu, gue nde da hyo. 4 Pe nu ra Festo bi xifi ngue ofädi bu Cesarea ra Pablo, ne “mi ts'utho ga mbagä ya,” bi 'yęmbi.

5 Ne bi xifi:

—Nde'bu ga mbähä 'da ahü gue ja ni ts'edihü, ne nu'bu ja män ts'o bi 'yøt'a, sä gui yafu.

6 Nu ra Festo, masque mbe man 'det'a pa bim 'bupu Jerusalén, bi mba bu Cesarea buya. Nu'bu mí hyax buya, bi mba bu ja rán juqnbate, ne bi manda ba ts'i ra Pablo. 7 Ne nu'bu mi zøm bu ra Pablo, nu yu judío ngue bá nexpu Jerusalén bi mbä'ts'i. Ne ęmme xun ngu 'be'a xun ts'o í yaui. Pe hingui sä da bøm majuani 'be'a bi man'u.

8 Nu ra Pablo bi ma nangues buya:

—Nte dá øt'ä ngue hingui ho nangue man t'ędihe dyu judiohe, xįnga gue'a ra danija, xįnga gue'a rán t'ędi ra hmuts'ut'abi bu Roma, bi 'yęn'a ra Pablo.

⁹ Nu ra Festo nde da 'yøt'a dí numanho ɯ yɯ judío, janangue'a bi 'yän'na ra Pablo:

—Ha guí nde gui mba bɯ Jerusalén, gueɯ ba øt'a ran juɯnbi bɯ, nangue 'be'a í yɔp'a yɯ judío.

¹⁰ Nu ra Pablo bi dɔdi:

—Hin'na, guecua rán säui da t'ørcä ran juɯnbi ua, nguetho bi 'da'a ran t'ɛdi ra hmuts'ut'abi 'bɯɯ Roma gue guí 'yørcä ran juɯnbi ua. Nε nte mán ts'o xtá ørpa yɯ judío, gue guí sixcä bɯ. Nu'i guí pɔdi xɯn ho ngue te dá øt'ä. ¹¹ Pε nu'bɯ xtá øt'ä n'da ran ts'o gue i man nin t'ɛdi gui hyogui, jatho ga tu 'bɯ, hin ga 'dagui nangue man dɔte. Pε nu'bɯ him majuañi 'be'a ní yɔcpä ɯ, njo'o n'da i ja rán t'ɛdi di dägä bɯ ja yú 'yε ɯ. Nugä dí ä'a ran t'ɛdi gui thocä bɯ 'bɯh ra hmuts'ut'abi bɯ Roma, bi 'yɛn'a ra Pablo.

¹² Nu'bɯ min yɔhɯ yám fäts'ihɯ a ra Festo, bi xi'a ra Pablo:

—Nu'bɯ guí ɛna ga dä ahe bɯ Roma, da zä 'bɯ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Festo i yqui ra ts'ut'abi Agripa

¹³ Nu'bɯ mi tho'i 'da yɯ pa, n'da rá ts'ut'abi yɯ judío, ra Agripa na, ne'a rán ju, Berenice, bi zøm bɯ Cesarea di zɛngua a ra ts'ut'abi Festo. ¹⁴ Nε nu'bɯ mi 'bɯɯ 'da yɯ pa, nu ra Festo bi xi'a ra Agripa nangue ra Pablo, bi 'yɛmbi:

—O bɯ n'da ran 'yohɯ, i ofädi, ngue bi zocua ra Félix, í Pablo a. ¹⁵ Nε nu'bɯ má mbagä bɯ Jerusalén, nu yɯ hmumbäjä nε yɯ dɔc'yɛi ngue yɯ judío bi xicä nangue ra Pablo. Nu'ɯ mi äp ran ɯnbi nangue'a. ¹⁶ Nε nugä dá xi'ɯ: “Pε nugähe dyɯ romanogähe hingui sä ga hohe n'da 'bɯ hinda nadí juɯnbähe ɯ, nε dim 'bäɯ ja yú hmi to'o di yɔpi, din yɔsɛ.” Ngubɯ dá xifi. ¹⁷ Nε nu'bɯ mi zøcua yɯn yɔpate, nu'bɯ mi hyats'i, 'bex dá mba bɯ ja man juɯnbate nε dá manda da ts'ixɯ a ra Pablo. ¹⁸ Nu'bɯ mí 'bähmbe bɯ yɯn yɔpate,

pε xínga n'dare bi ma gue yɯ ts'oqui tengu mím bɛngä ngue xtá ma. ¹⁹ Pε hønt'a n'da ram hma madín junthɯ nangue 'be'a mi ɛc'yɛi zɛhɛ ɯ yɯ judío. Nε nangue n'da ran 'yohɯ í Jesús nín junt'ɯ, ngue bi du, pε nu ra Pablo nts'edi bi ma ngue i 'bui, bi 'yɛna.

²⁰ Nu ra Festo bi thoqui bi ma:

—Nε nugä hin dí pɔcä ga øt'ä ran juɯnbi nangue 'be'a ɛc'yɛi yɯ judío. Janangue'a dá äñ'na ra Pablo 'bɯ nde da mba bɯ Jerusalén, da mba ma juɯnbi bɯ. ²¹ Pε nu ra Pablo bi 'yác ran t'ɛdi, nde ga dä bɯ 'bɯh ra hmuts'ut'abi Augusto bɯ Roma. Dá manda bɯya da 'bädi asta gue'bɯ bi zä ga pɛhndä bɯ 'bɯh ra hmuts'ut'abi, ɛn'a ra Festo.

²² Nu ra ts'ut'abi Agripa bɯya, bi xi'a ra Festo:

—Nugä dín nde ga øde 'be'a da man'a ran 'yohɯ.

Bi dɔ'a ra Festo bɯya:

—Nixudi da zä gui 'yøde.

²³ Man'da pa bɯya bi mba bɯ ja rá ngu ran juɯnbate ra Agripa nε ra Berenice. Nε bi mba bɯ mbo gätho ja yú ts'edi, min 'yohɯ yɯ hmudofäi nε yɯ ngɯrpi bɯ ja ra hnini Cesarea. Nε bi ts'ini xɯn ho nguetho i ja yáts'edi. Nε nu'a ra Festo bi manda da ts'ixɯ ra Pablo. ²⁴ Nε nubɯya bi 'yɛn'a ra Festo:

—Nu'i gra ts'ut'abi Agripa, nε ahu gyɯn 'yohɯh gätho guí 'bɯhmbɯ ua ya, guí nuhɯ na ran 'yohɯ. Nε gätho yɯ judío 'bɯɯ Jerusalén nε'ɯ 'bɯcua Cesarea madín yɔpi nanguehna. Nu'ɯ njɔm'bɯ mi ɛ't'a mi xiqui ngue mi ädi da mba ntho. ²⁵ Pε nu'bɯ má pɔcä ngue nte bi 'yøt'a rán säui dí tho, dá ɛngä ga pɛnpɯ 'bɯh ra hmuts'ut'abi bɯ Roma, nguetho mí manse da mba ma dä bɯ. ²⁶ Pε hin'yɯ 'be'a sä ga o't'ä a xɯ 'yøt'e ngue ga pɛnpa ma hmu. Janangue'a dá zonhdä na ran 'yohɯ, gui 'yøhmbɯ ts'ɯ 'be'a da man ya, ma ts'ut'abi Agripa i. Nε nu'bɯ

gá 'yøhmbu, masque da zä gui xijü büya 'be'a da zä ga o't'ä nangue ran yäpi. ²⁷ Nguetho dí ɛna hingui ho ga pɛnpɛ n'da ra ofädi, nɛ nte má sɔcuä da jãts'i ngue da mam bu hanja i ofädi, bi 'yɛn'a ra Festo büya.

26

Nu ra Pablo bin juän zehɛ bu 'buh ra ts'ut'abi Agripa

¹ Nu'a ra Agripa bi xi'a ra Pablo:

—Da zä gui manse nangue'a zehɛ, bi 'yɛmbi.

Nu ra Pablo bi uän rá 'yɛ nɛ bi ma nanguesɛ. Bi 'yɛna:

² —I jagä ran johya, nguetho sä dam 'bäcä ua ja ni hmi, gra ts'ut'abi Agripa, nɛ sä gam mangä nangue 'be'a i yäcpä ma mijudíohe. ³ Nguetho gui pädi xün ho 'be'a gätho yün t'øt'e yu judío, nɛ gui pädi 'dahma 'dan'yo ma t'ɛc'yɛihe dyu judíohe. Janangue'a dí ä'a ra mate, gui 'yøt'i ts'u xün ho 'be'a gam mangä.

Rám 'bui ra Pablo 'bu hin ní 'yɛc'yɛi

⁴ Nu'u gätho ma mijudíohe i pädi 'be'a ním 'bui dá øt'ä bu 'buh ma mɛnguhe, 'bu män t'uhnigä nɛ'bu mám 'bücä bu Jerusalén, asta guehya. ⁵ Nu'u hin'yu ra pähä da ma, pɛ maya'bu mi pädi ngue nya'a tho ho dá tenni xün ho tengu man yu fariseo. Nu yu fariseo man'da ɛhya da 'yøt' man t'ɛdihe dyu judíohe xinda gue'u mi'da. ⁶ Nuya dí 'bäcua ja ran juänbate, nangue'a 'be'a dí ɛc'yɛi. Nugä dí ɛc'yɛi 'be'a bi xi'a Ojä ma ngurpa bombøtahe, ngue da xox'u xün du. ⁷ Nugähe yám bom'beto u 'de'mayoho yú ts'unt'u ma ngurpa bombøtahe ra Jacob, dí ɛhyahe ma pa nɛ ra xui nangue rá 'bɛfi Ojä. Nɛ nugähe dí tømhbɛ 'be'a bi man Ojä, gue da xox'u xün du. Nugä dí ɛc'yɛi gue majuäni bi du'mi bi 'yøt'a, nɛ gue'a ní yäcpä ya ma mijudíohe, ma ts'ut'abi Agripa i. ⁸ Hanja gní bɛmhbu ngue hingui

sä Ojä da xox'u xün du, bi 'yɛn'a ra Pablo.

Bi man ra Pablo madí unba yu 'yɛc'yɛi

⁹ Nɛ xø bi 'yɛm mahøn'a:

—Guec zehɛgä, nya'a tho ho dá bɛngä ngue mi ɛngä xün ho 'bu ga sücä ra Jesús, ra mɛngu Nazaret. ¹⁰ Nubu Jerusalén xün ngu yu 'yɛc'yɛi dá cot'a fädi, nguetho bi 'dacä ran t'ɛdi yu hmumbäjä. Nɛ nu'bu mi t'ɛna da mba ntho, 'da'angu dá bɛmhbe. ¹¹ Nɛ xün ngu yu nidü dá unba u yu 'yɛc'yɛi bu ja ma nijähe dyu judíohe. Nɛ dá säpi dá serpa yú t'ɛc'yɛi. Nɛ nugä ɛmmɛ min cuɛgä nangue'u, nɛpɛ ja yu hnini yatho dá mbagä, dá un ran unbi u, bi 'yɛna.

Bi mam mahøn'a ha bin jabu bi 'yɛc'yɛi

¹² Nɛ xø bi 'yɛm mahøn'a:

—Nɛ dá çaxä ra sɔcuä, ngue rán t'ɛdi yu hmumbäjä, ngue ga unba yu 'yɛc'yɛi. Dá hã ra 'yu ná mba bu ra hnini Damasco. ¹³ Nu'i ma ts'ut'abi Agripa i, nu'bu mbɛ huxyadi dá nu bu 'yu n'da ra nyot'i bí 'yɛh mahɛts'i, nɛ man'da madí hyät'i xinda gue ra hyadi. Nɛ nu'a bi hyärpɛ dí 'bähmbe. ¹⁴ Nɛ nu'bu gätho má tãnje bu häi, dá øcä n'da ra nde ngue ma ndesɛ í ts'oqui, ra hebreo, i ɛna: “Saulo, Saulo, hanja gní ungui. Xün hɛi gui øt'e, tengu n'da ra mbændani i pa ma süni ra t'o hndepe dim pɛfi xün ho, nɛ i nete tho ho,” bi 'yɛngui. ¹⁵ Nɛ nugä dá änni: “To'o i, ma Hmu.” Nu ra Hmu bi dadi: “Nugä dra Jesús, guecä gadí ungui. ¹⁶ Nuya dami ndants'i, gui 'bäi. Nuya dán 'yusegä ua n'dahma gui ma nɛ gan juänni nangue gätho 'be'a gá nu ya, nɛ gätho 'be'a ga ut'a m'bɛjua.” ¹⁷ Nɛ bi 'yɛngui: “Nuya ga pɛhn'na'i bu 'buh yu jã'i hing yu judío, nɛ ga jamansu i nangue 'be'a da nde da 'yøt'a'i yu judío, nɛ yu jã'i ngue hing yu judío. ¹⁸ Nɛ nangue nim hma, ga japi da

xoc yá mbúi yá jà'i ne him man din 'yo b̄u ja ra 'bexui, p̄e din ja ran nequi yá mbúi. Ne ga japi da 'uep̄u ja rá ts'edi ra zĩthu, ne din 'yo b̄u ja rá ts'edi Oj̄a ma Ta. Ne din ja ra punbi yá ts'oqui. Ne da nu ra te maz̄a ɱ, ne gátho ran japi ga unni, tengu mi'da dá 'uec̄á," bi 'ȳenḡa ra Jesús, bi 'ȳen'a ra Pablo.

Ra Pablo him bi mb̄esta a bi man ra Hmu 'b̄u mín 'yuse

¹⁹ Ne nu ra Pablo bi thoqui bi xi'a ra ts'ut'abi Agripa:

—Nuḡa hin dá festhoho 'be'a bi xic̄á ra nde gue bá ɛh mah̄ets'i. ²⁰ Rá mb̄udi dá xi'ɱ 'b̄up̄u Damasco, gue di p̄ah yán 'yomf̄eni ne din 'yo b̄u rá 'yu Oj̄a. Ne dá xifi da 'yot' ra 'befi x̄n ho nguere da f̄adi x̄u p̄ah yán 'yomf̄eni. Ngutho dá manḡá b̄u Jerusalén, ne p̄u gátho ra h̄ai Judea, ne dá xic̄á yá jà'i ngue hing yá judío. ²¹ P̄e nangu'e'a 'be'a dá manḡá, nu'ɱ 'da yá judío bi bentc̄á b̄u ja ra danija, mi nde xta hyogui. ²² P̄e asta gue yá pa jab̄aya i f̄axc̄á Oj̄a. Ne dí xi'ɱ ja yá ts'edi, ne dí xi'ɱ hin'yá yá ts'edi. Ne h̄ont'a dí x̄nbi 'be'a bi man ra Moisés ne 'be'a bi man yá p̄ongahȳa, ngue bin ja. ²³ Nu'ɱ, bi ma ngue jatho da nu ran ɱnbi ra Cristo, ne gue'a ra mb̄udi da mba nsots'i b̄u 'b̄u'ɱ x̄n du. Da mba nsots'i guere da z̄a di un ran nequi yá mbúi ɱ yá judío, ne'ɱ hing yá judío, bi 'ȳen'a ra Pablo.

Ra Pablo ndepe da 'ȳe'c'yei ra ts'ut'abi Agripa

²⁴ Ne nu'ɱ ngub̄u mi man ra Pablo, nu ra Festo nts'edi bi mbafi:

—Nu'i gra Pablo, guín ḡat'i, ɛmme x̄n ngu guí p̄ah ra s̄ocua janangu'e'a guín ḡat'i.

²⁵ Bi d̄a'a ra Pablo b̄aya:

—Hin dí j̄at'á, gra hoga ts'ut'abi gra Festo. P̄e gátho dí manḡá majuani a. ²⁶ Nu ra Agripa in ts'ut'abi b̄u 'b̄u'ɱ yá judío, i 'b̄ucua, i p̄adi nangu'e 'be'a gátho dí manḡá. Janangu'e'a hin dí su ga mangua ja

rá hmi. Ne dí h̄axa njuani ngue i p̄adi, nguetho him bi t'agui 'be'a bin ja, bi 'ȳen'a ra Pablo.

²⁷ Ne x̄o bi xih ra ts'ut'abi Agripa:

—Ma ts'ut'abi Agripa i, ha guí ɛ'c'yei 'be'a bi man yá p̄ongahȳa Oj̄a. Nuḡa dí p̄ac̄á gue guí ɛ'c'yei, bi 'ȳembi.

²⁸ Nu ra Agripa b̄aya bi d̄at'a ra Pablo:

—Nu'i, guí nde 'bex ga p̄ac̄á man 'yomf̄eni, ngue ga ɛ'c'yei ra Cristo.

²⁹ Nu ra Pablo bi 'ȳemp'a:

—'Bexgue guehya, oque niya'b̄u ts'ɱ, Oj̄a i p̄adi 'be'a dín ndeḡá. Dín nde gue guí 'ȳe'c'yei, ne ah̄u gátho guí 'b̄uhmb̄u ua guí ̄ohmb̄u 'be'a dí manḡá ya. Ne dín nde gui cohmb̄u tenguḡá, p̄e h̄ont'ɱ yá cadena hin'na ɱ, bi 'ȳembi.

³⁰ Ne nu'ɱ ngub̄u mi man ra Pablo, ra Festo ne ra Agripa bim 'b̄ai, ne'a ra Berenice ne'ɱ mi'da mi hup̄u. ³¹ Ne nu'ɱ mi mba b̄u thi, n'da ngu n'da bin ȳase ɱ:

—Nu'a ran 'yoh̄u ra Pablo, nte bi 'yot'a ngue da du, xinga gue'a din of̄adi, bin 'ȳemz̄eh̄e ɱ.

³² Nu ra Agripa bi 'ȳemp'a ra Festo:

—Nu'ɱ hin xtá ma din dá b̄u 'b̄uh ra hmuts'ut'abi b̄u Roma, s̄a da mba nso'ts'i 'b̄u, bi 'ȳembi.

27

Bi 'benp̄u Roma a ra Pablo

¹ Nu'ɱ ya xí hma ngue ga huhe ra barco, ne ga mb̄ac̄áhe b̄u Roma, ra h̄ai Italia, nu ra Pablo ne mi'da yá of̄adi bi mba ma d̄api a ra ngarpadof̄ui, rá thuhu ra Julio, rá ngarpadof̄ui ra hmuts'ut'abi Augusto b̄u Roma. ² Dá huhe ra barco ngue bi nexp̄u ra hnini Adramitio, ne ɛn'ɱ da thop̄u ja yá hnini b̄u ja ndendej̄a b̄u ra h̄ai Asia. Dá nexhe b̄u b̄aya, ne dá mb̄ahmbe ra Aristarco, ra mengu ra hnini Tesalónica b̄u ra h̄ai Macedonia. ³ Nu man'da pa dá s̄omhbe b̄u ra hnini Sidón, dán s̄ayahe b̄u. Nu ra

Julio min yamanhoui ra Pablo, ne bi un ran t'edi da mba bu 'buh yu amigo. Ne nu yu amigo bi un ran säya. ⁴ Ne nu'bu mä nexhe bu, dá thohmbe bu nthë'ti ra t'uhäi Chipre i ja bu made ra dejä. Dá thothe bu n'danguadi nguetho emme ts'edi ran dahi bu njombu. ⁵ M'bejua dá thohmbe bu ja ra häi Cilicia ne ra häi Panfilia ja bu ndendejã. Dá sòmhbë bu ra hnini Mira bu ra häi Licia.

⁶ Guepu bi dïm bu n'da ra barco a ra hmudofui ngue bá nexpu Alejandría, ní mba bu ra häi Italia. Ne nu'a ra hmudofui bi jaje dá huhe ra barco. ⁷ Ne xun ngu yu pa zu njante thoho dán 'yohe bu ja ra dejã, ne xun heï dá thohmbe bu gátho rá nyani ra t'uhäi Gnido. Nu ran dahi him bi jaje njuantho dá uenthe, janangue'a yabu dá cäthe njombu ja ra t'uhäi Creta, guepu nthë'ti ra t'uhäi Salmón. ⁸ Ne xun heï dá thohmbe bu gátho rá nyani ra t'uhäi Creta, ne dá sòmhbë bu ja yán säya yu barco, t'ëmbi Buenos Puertos. Ne hinga yabu ja ra hnini Lasea.

⁹ Ne xun ngu yu pa ya dá 'behmbe nangue ran dahi, ne nts'utho bu dïn 'yo ra barco bu ja ra dehe, nguetho yu pa ya i ja yan dahi. ¹⁰ Nu'a ra Pablo bi xi'u min 'yohu:

—N'yohu ahü dí xi ahü, nu'bu ga thohmbu, ga nuhu n'da ra 'yanthi nguetho xun heï thoho bu dí mba ma 'yoni ra barco. Ne hinga hont'a ra barco ne ra 'beni ga 'behmbu, pe ts'arpu thoho necähu ga tuhu, bi 'yemp'u.

¹¹ Pe nu ra hmudofui man'da mi ëc'yëi 'be'a bi ma rá mbëti ra barco ne ra hmu ngue madí 'yoni, xinda gue'a 'be'a mi man ra Pablo. ¹² Nubu Buenos Puertos hingui ho ngue da goru ra barco yu pa xu se. Janangue'a nu'u mbë gátho u mi ëna xcá sòmhbë bu ra hnini Fenice, guepu xcám 'buhmbe yu pa xu se. Nubu Fenice, ra hnini bu ra t'uhäi

Creta, man'da ja yán säya xun ho bu yu barco, nguetho hin ë ts'edi thopu ran dahi.

Ran dahi bi 'yen ra dejã

¹³ Ne n'da ra pa bi pom bu bí 'yeh ran dahi, ne hinga nts'edi i 'yo. Ne ën'u xun ho 'bu da thogui. Janangue'a bi gux'a ra t'ëgui mi o bu mbo ra dehe, ngue rán ts'ammi ra barco. Dá thohmbe buya, zu njante thoho á tho'a ndendejã ra barco bu ra t'uhäi Creta. ¹⁴ Ne 'bex bá ë'a n'da ran dahi emme nts'edi, bá nexpu Creta. ¹⁵ Ne nu'bu mí mbüdi bi ndøn ra barco ran dahi, him mí sä da mba ma 'yoni buya, dán unthe buya, ne dá tändahe ran dahi bu í mba. ¹⁶ Ne dá cäthe bu heɾpu ja ra t'uhäi Clauda i ja bu made ra dejã, nguetho bi täc'i ts'u ran dahi ra häi. Ne xun heï bu dá juxhe bu mbo a n'da zu t'ubarco ngue mí jut'a ra barco. ¹⁷ Ne nu'bu mí cɛrpu mbo ra t'ubarco, bi mba m'bänba yu xahi a ra barco ngue hin da xot's' yu xithe. Ne nu'u buya mí supi da 'yen ran dahi ra barco bu ja ra 'bomu, ne da dontpu guepu t'ëmbi Sirte. Janangue'a bi gacua yán thäcan dahi ra barco. Ne bi duxtho ran dahi ra barco bu ja ra dehe. ¹⁸ Man'da pa buya bi dü'mi bi hyörpu ja ra dehe yu 'beni mi hørpu mbo ra barco, ndepe hin di hyu ra barco, nguetho emme nts'edi mi enje ran dahi. ¹⁹ Ne ná hyu pa buya dá sosegähe, dá hómhbë thi 'be'a gátho mí honi 'bu di 'yon ra barco. ²⁰ Ne xun ngu yu pa emme mi ja yu güi, ne nya'a him bin c'q ra hyadi, xinga gue yu sò 'bu xun xui. Ne dá nuhe n'da ran dätëndahi emme nts'utho. Ne dí su ga tuhe.

²¹ Ne nya'a thoho njom bin sihme. Nu ra Pablo bim 'bäi bi 'yëna:

—N'yohu ahü nde'bu xquí 'yöde 'be'a dá mangä. Nde'bu xcambän säyahü bu Creta, ne hin xcá nuhu ran unbi ya, ne hin xquí 'beh ni

'benih_u. ²² Pε nuya, o di tu ni mb_uih_u, nguetho xinga n'da ah_u gam 'behmb_u, pε hont'a ra barco dim 'bedi. ²³ Nguetho dām 'bā'be n'da rām 'behni Ojā mahęts'i má xui, gue nugā rá mbetigā Ojā nε dí thānde a. ²⁴ Nε nu'a ram 'behni bi xiqui: "O guín su Pablo, nguetho jatho da mba ma dá'i b_u 'b_uh ra hmuts'ut'abi b_u Roma. Nε nu'a Ojā hin di japi da du_u guí 'b_uhmb_u ua ja ra barco, tengu gá 'yāpi," ęn'a rām 'behni Ojā mahęts'i. ²⁵ Nuya, n'yoh_u ah_u, dan johyah_u, nguetho dí ęc'yei gue majuaņi da 'yot' Ojā tengu bi xic rām 'behni. ²⁶ Pε nu ran dāhi da 'yenj_u b_u ja n'da ra t'uhāi i ja b_u made ra dehe, bi 'yęn'a ra Pablo.

²⁷ Nε nu'b_u ya xí gua'i 'de'ma goho ma pa dí 'yohe, nub_uya bi 'yengāhe ran dāhi b_u ja rá xęqui ra dejā t'ęmbi Adria, 'b_u min xui. Nε nu'_u y_u mbęfi gue di 'yon ra barco, mím bęni hinga yab_u ja n'da ra häi. ²⁸ Nε bi 'yeni hangu nan hę ra dehe, 'dāte ma 'de'ma'dato metro nan hę. Nε bi dān'i ts'_u ra barco, bi 'yeni mahøn'a, nε nuya hont'i 'dāte ma yoto metro nan hę ra dehe. Janangue'a bi bādi him ma yatho b_u ndenthe. ²⁹ Nu'_u mi supi da zōm b_u ndenthe ra barco, gue din the_u y_u do. Janangue'a bi 'yent'i goho y_u t'ęgui ngue yān ts'āmmi ra barco, bi 'yentp_u ja rá xuthā ra barco, ndepe hin din 'yo. Nε ęmme mi xōnni din nęqui. ³⁰ Nu y_u mbęfi di 'yon ra barco mim bęni xtā 'dagui, bi cā'ma man'da ra t'ūbarco b_u ja ra dehe. Pε bin häte, nguetho ęna gue'_u y_u t'ęgui xtā 'yent' mi'da b_u ja rá yā ra barco, gue yān ts'āmmi. ³¹ Pε nu ra Pablo bi 'yęmp'a ra hmudofai, nε'_u y_u dofai:

—I nde da 'dah y_u di 'yon ra barco, pε nu'b_u da 'dah y_u, hin da zā gui ponj_u 'b_u.

³² Nu y_u dofai b_uya bi hęcua yān thāt'i ra t'ūbarco, nε bi dux ra dehe, janangue'a njom bi 'dagui.

³³ Nε nu'b_u t'ānęqui tho nu'a ra Pablo bi xifi nde'b_u din sihmε. Bi 'yęna:

—Nuya, ná 'de'magoho ma pa ya ngue mí tutho ni mb_uih_u, nε hin gān sihmεh_u. ³⁴ Nuya dí øt'ah_u ra ts'edi gui sih_u ts'_u ra hme. Nu'a dí zac ni jā'ih_u a, nε guep_u da zā xinga n'da gam 'behmb_u nε njon din anbi, xingui ts'_u.

³⁵ Nε nu'b_u mi jua'a bi man'a ra Pablo bi hyāca n'da ra thuhmε, bi un ra jamadi Ojā b_u ja yú hmi gātho mí 'b_up_u, nε bi xeni bi d_u'mi bi zi. ³⁶ Nu'a bi man ra Pablo bi hyurpa yú mb_ui_u, bin sihmε ts'_u b_uya. ³⁷ Nε nugāhe i juaje yociento nε hyāte ma 'de'ma 'dato njā'i mi 'b_uhmb_u b_u ja ra barco. ³⁸ Nε nu'b_u mi juadi bin sihmε_u, nu'a ra trigo mi hōp_u ja ra barco bi hyōm b_u ja ra dehe, ndepa dí cāh nan hy_u ra barco.

Bi xen ra barco ra dehe

³⁹ Nε nu'b_u mí hyats'i, him mi pādi 'be'a rá thuhu ra häi bi hyandi. Nu'b_u mi nu mi ja b_u n'da ra 'yethe gue him mí ja y_u do, guep_u mim bęni mi sā xtí c_ut' ra barco. ⁴⁰ Bi hęcua yān thāt'i yān ts'āmmi b_uya, bi zop_u dehe. Nε bi xocua yān thut'i yān thācadehe ngue yām 'bā't'i ra barco. Nε bi 'yęspa mahøn'a n'da ran thācandāhi. Nu ran dāhi b_uya bi 'yon ra barco, nε bi d_u'mi bi hyām b_u ja ra ndendejā. ⁴¹ Pε nu'b_u má sōmhbe hap_u hingui hę ra dehe, dán tįmhbe b_u yoho y_u 'yethe, n'da n'danni ní yęhe. Nu'a rá yā ra barco bi yarp_u ja ra 'bomu nε bin d_u b_u, nε him mi sā da thogui. Pε nu rá xuthā b_uya bi mb_udi bi xen ra dehe, nguetho nts'edi din the b_u y_u dehe. ⁴² Nu y_u dofai b_uya, ęna da hyo y_u ofādi, ngue mi supi din xaha, da 'dagui. ⁴³ Pε nu ra hmudofai him mi ndepe gue nε ra Pablo da tho, him bi japi da 'yot'e 'be'a mim bęn'_u y_u dofai b_uya. Bi manda ngue to'o pāh nan xaha, ra mb_udi da zo b_u ja ra dehe nε din xaha, da zōm b_u ja

ra häi. ⁴⁴ Nε'ü mi'da ngue him mi pah nan xaha, bi 'yoxpü ja yü xithe o gue yü xεca barco. Nε gätho bi zömanho bü ja ra häi.

28

Bi zöm bü ra häi Malta a ra Pablo

¹ Nε nu'bü má söhmbe bü ja ra häi, bi sije ngue rá thuhu ra t'ühäi Malta, i ja bü made ra dehe. ² Nu yü mεngu bü εmme bi 'yörcahe ran ho, nguetho bi 'yurcahe n'da ra sibi nguεpü dán täspihe. Bin 'ye bü nε xü seje. ³ Nu ra Pablo bi pet yü 'yont'o, bi 'yüspü ja ra sibi, 'bex bi bö'n'a n'da ran däte pozü bü ja ra t'o, nu'bü mi zä ra sibi. Nε nuna ra pozü bi zap rá 'yε ra Pablo, nε bin zärpü. ⁴ Nu'bü mi nu yü mεngu bü ngue i zärpü ja rá 'yε ra Pablo ra pozü, bi 'yε'n'ü:

—Masque ra hyodu na ran 'yohü, masque him bi du bü ja ra dehe, pε nuya m'bejua da gut'a 'be'a xí 'yöt'e.

⁵ Pε nu ra Pablo bi huqc rá 'yε, nε bi däh ra pozü, nín so bü ja ra sibi, nε nte män übi bi nu ra Pablo. ⁶ Nε nu'ü 'bäpü, mi tøm'i nde da nu 'bü da nden bü bi zapi, o gue da 'yagui nε 'bex da du. Nε nu'bü ná nya'a mi tøm'i, hin te bi ja, bi pä'a mim bε'n'ü. Nε ε'n'ü: “Masque n'da ra ojä na.”

⁷ Nu'a rá ts'üt'abi ra t'ühäi Malta, í Publio a, mí jase n'da xεqui rá häi jombü dán täspihe. Nε bi xije ga mbähmbe bü rá ngu. Nε hyu pa däm 'bühmbe bü, nε εmme xün ho bi 'yörcahe. ⁸ Nu rá ta a ra ts'üt'abi Publio ya xmi ü 'bü má sömhbe bü, mi ja ra pa nε ra mbøni. Nu ra Pablo bi mba bü da nu, bin yäui Ojä nε bi gäx rá 'yε, nε 'bex bi zä büya. ⁹ Nε nu'bü min ja 'be'a bi 'yöt'a ra Pablo, gätho mi 'büpü ja ra häi ngue mín zäman'ü bi zöm bü, nε gätho bi hoqui, bi zä büya. ¹⁰ Nε xün ngu yün t'unni bi 'daje, nε nu'bü má mbäcähe, xø bi 'daje gätho 'be'a ga homhbe bü ja ra barco.

Bi zöm bü Roma ra Pablo

¹¹ Nhyuzna däm 'bühmbe bü ja ra t'ühäi Malta, dá huhe n'da ra barco büya. Nu ra barco mi hø bü gätho yü pa xü se, ngue bá nεxpü Alejandría. Nu rá thuhu ra barco t'εmbi yü gon'yohü Cástor nε Pólux. ¹² Nε dá huhe ra barco, dá nεxhe bü ra t'ühäi Malta büya, nε dá sömhbe bü n'da ra hnini Siracusa, ngue 'dan'yo ra häi, nε hyupa dán dehe bü. ¹³ Dá nεxhe bü, nε dá cäthe bü ja ndendejä asta gue'bü go má sömhbe bü ra hnini Regio. Nε man'da pa büya bin 'yo xün ho ran dahi, nε ná yopa dá sömhbe bü ra hnini Puteoli, gue ra häi Italia, nε dá çäcähe büya. ¹⁴ Nübü, dá tühmbe 'da'ü yü cu nangue ra Cristo. Nu'ü bi xije dan säyahe bü nyoto pa. M'bejua büya dá haxhe ra 'yu í pa bü ra dahnini Roma. ¹⁵ Nε nu'ü yü cu nangue ra Cristo mi 'büpü Roma, mi øde ba ghmbe bü 'yu. Bá εh püya, bi daje bü ja ra hnini Foro de Apio, nε bi daje mi'da bü ra hnini Tres Tabernas. Nε nu ra Pablo 'bü mí nu, bi xi Ojä jamadi, nε nu Ojä bi hyurpa rá mbüi büya. ¹⁶ Nε nu'bü má sömhbe bü ja ra dahnini Roma, nu ra hmudofüi bi dá bü yü ofädi bü 'büh rá hmu yü mbädi. Pε nu'a ra Pablo bin t'un ran t'εdi dim 'büse bü ja n'da ra ngu, nε hönt'a n'da ra dofüi da mbädi.

Bi man räm Hman Ojä ra Pablo bü Roma

¹⁷ Nε nu'bü mi tho'an hyupa, nu ra Pablo bi zon'dü yü ngürpi yü judío ngue mí 'büpü. Nε nu'bü mim pεti bü 'bü'a ra Pablo, bi 'yεmbi:

—Man 'yohü ahü, nte man ts'o dá ørpä ü ma mijudíoü, xín dá festa yün thände bi thocta ü ma ngürpa bombötahü, pε guehma bi mba ma dägä bü 'büh yü romano bü Jerusalén. ¹⁸ Nε nu'bü mi 'yörca ran juäni, nu'ü mi nde xtá hyega thoho, nguetho nte dá øt'ä ngue da thoguü. ¹⁹ Pε nu ma mijudíoü him mi nde xtá hyega thoho, janangue'a

dá äh ran t'ëdi di dägä ua Roma. Pë hin'yü 'bë'a dím bëni dá yapä ü ma mijudíohü. ²⁰ Janangue'a dá zohn'nahü dan nuhü ne dan yähü. Nujü dyü israelhü, dí tømhbü din ja 'bë'a bi man Ojä gue din ja. Pë dí ëc'yëi ngue ya bi dü'mi bin ja 'bë'a bi man Ojä, jananjabü nthu't'igä ra t'ëgui ja ua, bi 'yën'a ra Pablo.

²¹ Nu'ü bi xi'a ra Pablo:

—Nugähe nte mä söcuä bi 'bëngähe ní 'yëpü Judea nangue'e. Xínga n'da man 'yohühü bí nëxpü, bi man ran ts'o nangue'e, njo'o to'o bi yap'a'i. ²² Pë dín nde gui xije ts'ü 'bë'a guím bëni, nguetho hønübü bi zä i hma hingui ho 'bë'a guí ëc'yëihü, bi 'yën'a.

²³ Në nu'ü bim pëti man'da ra pa nangue'a xí ma, në xän ngu ü bi zøm bü mí 'bü'a ra Pablo. Nu ra Pablo büya gätho ra pa bi xifi nangue rá 'bëfi i øt' Ojä ua ja ra ximhäi, në 'bëpü ní manda Ojä ü yü jä'i. Bi hyoni 'bëpü dí 'yëc'yëi ra Jesús, në bi 'yuti hapü nt'o't'i nangue ra Jesús bü ja rá söcuä ra Moisés, në yä söcuä yü pøngahyä. ²⁴ Nu'ü 'da bi 'yëc'yëi 'bü mí man ra Pablo, pë 'da'ü him bi 'yëc'yëi. ²⁵ Në nu'bü him mí sä'ü ngue 'da'angu da bëni, bi mbüdi bi mba. Pë nu ra Pablo man'da ram hma bi xi'ü:

—Nuna rá Hogandähi Ojä ma-juäni bi ma nu'bü mim pøngahyä ra Isaías, në bi xi'ü ma ngürpa bombøtahü. ²⁶ Në bi t'ëmp'ü:

Ní mba bü 'büh ni mijudíohü, në gui 'yëmbi:

“Nu ahü zäi guí øhmbü nangue ni zaguhü, pë hin guí pähmbü 'bë'a guí øhmbü.

Në guín nuhü nangue ni dähü, pë hin guí pähmbü 'bë'a guín nuhü,”

ngubü bi 'yëmb yü jä'i.

²⁷ Nguetho nu yü jä'i xäm më yü mbüi,

në xíngui ts'ü cü't' yä zagu 'bë'a øde.

Në tengu'bü di ts'änt' yü dä, nguetho su da nu,

su da 'yøde,

nguetho hingui nde di päh yü mbüi guëpü da zä xcá hocpa yü mbüi, ën'a rá Hogandähi Ojä 'bü mí mím pøngahyä ra Isaías, bi 'yën'a ra Pablo.

²⁸ Në bi thoqui bi 'yëmbi:

—Dami pähmbü ngue nuya da si'ü hing yü judío 'bëpü da zä dí zin Ojä ü, në gätho yü pa dí mba bü. Në nu'ü, man'da da 'yø'ü, bi t'ëmp'ü yü judío.

²⁹ Në nu'bü mí gua'a bi ma ra Pablo, nu yü judío bi mba, në bin junzëhë ü 'bü mí mba'ü, nangue 'bë'a bi man'a ra Pablo.

³⁰ Në nu'a ra Pablo bim 'büpü nyo jëya bü ja ra ngu xí mihi. Në gätho to'o bi mba bü, bi numanho.

³¹ Në nu ra Pablo bi ma 'bëpü dí manda Ojä ü, në bi xänbi nangue ma Hmuhü ra Jesucristo. Në nu'a ra Pablo him mi supi to'o da 'yøde, në njo'o to bi hëcpi.

ROMANOS

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra ngɯrpa dɔhnini Roma

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo. Nɛ bi xic Ojɔ ma 'bäigä'be ra Cristo, nɛ bi huangui gam mangä rán ho ma'da'yo Ojɔ. ² Nɛ guet'a ram hma mi man Ojɔ bɯ ja rá hoga t'ohni bi 'yo't'ɯ yɯ pɔngahyɔ maya'bɯ. ³ Nɛ n'dat'a ram hma im ma nangue ra Jesucristo rá Ts'unt'ɯ Ojɔ a, nɛ nangue'a bim 'bɯcua ja ra ximhäi, rá m bom'beto ra David a. ⁴ Pɛ nu'bɯ mi dambɛni bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, ja bi 'yu Ojɔ xɯn ho gue rá Ts'unt'ɯ Ojɔ a bɯya nte hɛmbi nangue rá Hogandahi in 'youi. Gue'a ma Hmuhɯ a. ⁵ Nɛ rá mate zɛhɛ bi xiqui ma 'bäigä'be ra Cristo, ga japi da'yɛc'yɛi yɯ ja'i gátho yɯ hnini, nɛ gue'a dí hnumanho ra Cristo a bɯya. ⁶ Janangue'a in ndec Ojɔ ga mba ga fäx'a ni t'ɛc'yɛihɯ, nguetho bi zon'nahɯ Ojɔ bi ja'ahɯ yá mbɛti ahɯ ra Jesucristo. ⁷ Guehna dí ot'ahɯ na ya gátho ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra dɔhnini Roma, ngue bi huɛc'ahɯ Ojɔ nɛ bi zon'nahɯ, nɛ bi 'uec'a ni mbɯihɯ in nde ahɯ hɔnt'a guim bɛmhbɯ a. Dí äp Ojɔ ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ da hyut'a ni mbɯihɯ nangue rá mate zɛhɛ.

ɛmme in nde da zɔm bɯ Roma ara Pablo

⁸ M'bet'o thoho dí xi ahɯ ɛmme dadí johyagä, nguetho dí ø'a man yɯ ja'i hɔnbɯ go hapɯ dí 'yo ngue guí ɛc'yɛihɯ xɯn ho. Janangue'a dí xi Ojɔ jamadi nangue gátho ahɯ. Nɛ di thocpa ra jamadi ma Ojɔhɯ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ i pɔ Ojɔ hin dí ɛ'ts'a ná yɔ'be nangue ahɯ. Nɛ dí hɔh ma mbɯi dí ørpa rá 'bɛfi 'bɯ dí m man a

ran ho ma'da'yo nangue rá Ts'unt'ɯ. ¹⁰ Nɛ dí äp rá mate Ojɔ ngue hin da ya'a ga mbagä bɯ guí 'bɯhmbɯ. Nɛ hin dí pɔdi 'bɛ'a da zä dá sɔm bɯ, pɛ go pɔ Ojɔ, nɛ xɔmhma thoho da nde Ojɔ ga mba bɯ. ¹¹ Nguetho ɛmme dí n de gan nu ahɯ, ga fäx ahɯ din ja ahɯ man'da xɯn ngu rá ts'edi Ojɔ, nɛ man'da gam 'bäihmbɯ xɯn ho bɯya. ¹² Nɛcä da zä gui fäxcahɯ, janangue'a da zä 'da xtám fäxtahɯ nangue ma t'ɛc'yɛihɯ dí comhbɯ. ¹³ Ma zi cu ahɯ dí n de gui pɔhmbɯ ngue xɯn ngu yɯ nidí mí ɛna xcá mba bɯ, pɛ hinga na sä. Pɛ guehna dí n de ga mbagä bɯ nɛ da hnurca ma 'bɛfi bɯ guí 'bɯhmbɯ, tengu bɯ mi'da yɯ hnini xtá mba. ¹⁴ Nguetho i 'yo ma gɛünda ga xänba yɯ ja'i, nɛ ɯ 'bɯrɯ ja yɯ hnini nɛ ɯ yɯm 'bündapɔ ja'i, nɛ'ɯ pɔh ra sɔcuɔ nɛ ɯ hingui pɔdi, gátho ga xänbi. ¹⁵ Janangue'a nɛ ahɯ ɛmme jag ra pähä ga xän'nahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, gátho ahɯ guí 'bɯhmbɯ bɯ ja ra dɔhnini Roma.

Nu ran ho ma'da'yo ní yɔn ɯ to'o gátho da hyɔn a

¹⁶ Nɛ hin dí pɛs' ma sä gam mangä ran ho ma'da'yo, nguetho gue'a ram hma rá ts'edi Ojɔ a dí yɔn ɯ to'o gátho da hyɔn a. Nɛ mbɯdi bi sije dyɯ israelgähe, nɛ xø bi si ɯ mi'da bɯya. ¹⁷ Nguetho nu ran ho ma'da'yo i xijɯ 'bɛ'a ní hogahɯ, gue ga hɔnthohɯ rá mate, nɛ hin'yɯ 'bɛ'a man'da dí zinjɯ Ojɔ a. Tengu mán t'o't'i: "To'o bi 'yɛc'yɛi rá mate Ojɔ, bi hocpa yá ts'oqui, bin t'un ra 'da'yote bɯya."

Gátho yɯ ja'i in dupate yɯ ts'oqui

¹⁸ Nguetho nu'bɯ hin da yɔn Ojɔ yɯ ja'i i jatho di ɯnbi, nangue'a 'dan'yo thoho i thɔnde, nɛ i øt'e 'bɛ'a gä má ts'oqui. Nɛ nu'a majuɔni nde di bɛnba Ojɔ ɯ, pɛ di hɛcpada ɯ, nguetho man'da in numanhosɛ yá ts'oqui. ¹⁹ Pɛ i pɔhma 'bɛ'a sä da fɔdi nangue Ojɔ, nguetho guesɛ Ojɔ

di bɛnbi. ²⁰ Nɛ madague'bu hin di nɛqui Oja, pɛ da zã da bãh yu ja'i gue magueŝe Oja nɛ i ja rá ts'edi mazai a, nguetho in nu 'bɛ'a gãtho bi 'yot'ua ja ra hãi. Nɛ gue'bu go rá mbudi ra ximhãi mi sã xtã fãdi xun ho. Nɛ mi sã xtãm bãh yu ja'i xtã numansu Oja. Janangue'a njon da zã da xi Oja nte in dupate. ²¹ Nɛ mi sãhma xtãm bã Oja, pɛ him mi nde xtã numansu a nɛ him bi xifi jamadi 'bɛ'a gãtho bin t'un'du. Pɛ bi du'mi bi bɛn a n'da ran 'yomfɛni nte ní mba tho. Janangue'a bi 'bɛh ra hogan'yomfɛni. Nɛ njãm'bu bi zã da bɛni 'bɛ'a xun ho da 'yør pɛya. ²² Sã ɛna pãŝe u, nɛ guɛpu í 'bɛpu ra hogan 'yomfɛni buya. ²³ Nu Oja tãte xun ho a, gue i 'bui mazai. Pɛ nu'u bi 'yøzɛɛ yu ja'i bi bœni tengu yú pøte yu ja'i dim 'bedi, nɛ yu doja nɛ yu zate nɛ yu pozã, man'da bi 'yɛmbi oja u. ²⁴ Janangue'a bi hyɛ Oja u. Nɛ man'da bi 'yøzɛɛ 'bɛ'a gãtho bi numanhosɛ buya gue ran 'yomt'ɛni. Nɛ bi ts'onŝe yú ja'i n'da ngu n'da u. ²⁵ Bi hyɛ a majuani Oja nɛ go bi 'yɛc'yɛi u him majuani Oja. Bi dãnde gãtho bi 'yot' Oja ua ja ra ximhãi xinda gue'a Oja gue bi 'yot'u. Pɛ hœnt'a Oja mixte xun ho a gãtho yu pa mazai. Janangue'a hœnt'a ga ɛspahu a. ²⁶ Nɛ gue'a í hyɛ Oja u. Nɛ nubaya bi zã bi 'yot' ran ts'o, gue'bu go mí 'yot' man'da xun ts'o, nɛ yu xisu bi pã a bi zãnba Oja xtã 'yot'e, gue bi 'yasãba yú mixisuhu tengu'bu ran 'yohu zɛɛ. ²⁷ Nɛ yun 'yohu bi hyɛh yún t'ɛdi mi sãn Oja xtín thãt'u yu xisu ngue xtí manda, nguetho ɛmme in nde di 'yasãba yú min'yohuhu, nu'a him mi sã xtã 'yot'e. Pɛ bi hyonŝe ran unbi gue yú ja'i zɛɛ u 'bu mí 'uegue. ²⁸ Nɛ nu'bu him mi numanho a ran 'yomfɛni majuani nanguɛ Oja, ngutho bi hyɛ Oja u, nɛ man'da bi bɛn u yú ts'on 'yomfɛni nɛ bi 'yot' yun ts'o him mi sã xtã 'yot'e. ²⁹ Nɛ ɛmme di yus' yú mbui gãtho yu ts'oqui, ran

'yomt'ɛni, ra ts'om'bãi, ran ts'iyate, ra nɛxmate, ran ts'ɛya, ran thote, ran sui, ran thãte, ran ucate, ran c'ãte. ³⁰ Nɛ yu zãnfɛhni u, nɛ i san Oja, nɛ hingui su n'da ra ja'i, nɛ din 'yɛx'u, nɛ ma magueŝe u, thocpa tho ho i honŝe mi'da yu ts'oqui hingui pãdi da 'yot'e, nɛ i fɛsta'a 'bɛ'a man yú ta nɛ yú mbe. ³¹ Nɛ hingui nde din 'yomfɛni u, nɛ hin di ja'ts'a man u, nɛ hin'yu yún huɛcate, nɛ hin'yu yú yembui. ³² I pãhma di unba Oja u gãtho yu pa mazai, gue'a yún sãhu a nguetho i øt' ya i hmangua. Pɛ man'da guexta'a i øt'e nɛ man'da di johya 'bu xun ngu u 'da'angu øthu u.

2

Di unba Oja u to'o di ho yu ts'oqui

¹ Janangue'a hingui sã ga ɛmhbu him man sãhu a ran unbi hœnt'a go to'o gahu. Nguetho nu'bu dí numan'uhu u 'da nanguɛ yú ts'oqui, nɛ dí ɛmhbu go yún sãhu da nu ran unbi u, pɛ gue'a nãn juanba zɛɛɛhu a 'bu gue n'dat'a dí øthu. ² Pɛ dí pãhmbu gue yún sãhu 'bu di unba Oja u øt' yu ts'oqui. ³ Pɛ sã dí ɛmhbu ngue go ga ponju rán juanbi Oja, ngue go dí ɛmfu hingui ho øt'u 'da, nɛ ya 'da'angu dí øthu u. ⁴ Ha hin dí pãhmbu hanja him 'bexque di unghu Oja nanguɛ ma ts'oquihu. Pɛ gue'a ní jaju ga pãh ma mbuihu xun ho a. Pɛ nuju dí fɛstahu rá yembui i øcahu. ⁵ Pɛ nu'bu xun mɛ ní mbui n'da, nɛ xingui ts'u coh rá mbui nanguɛ yú ts'oqui, pɛ ɛmme di pet yun unbi da t'ørpa 'bu bi zøn ra pa, ngue rá muui a bi 'yot'e, nɛ da zemp Oja a. ⁶ Nɛ n'da ngu n'da din t'un'na rán thɛui 'bɛ'a bi 'yot'e. ⁷ Nu Oja di unt'a ra temazai 'bu 'bo'o zai øt'a ran ho, nguetho honi dim 'buhmi Oja, nɛ i honi da 'yot'a i numanho Oja, nɛ i honi da t'ørpa ran ho njãm'bu din thegue. ⁸ Pɛ nu'bu dadín suhmbu Oja, nɛ hin dí numanhohu a ra 'yu majuani pɛ

hønt' yu ts'oqui go dí numanhohu, pe gue'a dí 'daju ra cue Oja a 'bu, ngue emme nts'utho. ⁹ Nts'edi yun unbi ne 'be'a gátho má dumbui da nu'u n'da ngu n'da to'o gátho nzai øt' yu ts'oqui, neje dyu israelhe, ne ahü hin gyu israelhu. ¹⁰⁻¹¹ Pe hønt'a go to'o da hyoni da 'yøt' ran ho, di japi 'darpü dim 'bühmi Oja ne da numanho Oja a, ne da hyurpa rá mbui thocpa thoho, necähe dyu israelgähe, ne ahü hing yu israelhu. Nguetho gátho 'da'anguju bu na nuju Oja. ¹² Ne nu'u hing yu israel him bi sih yün t'edi Oja. Ne madague'bu him bi sifi, pe guehma da nu yun unbi to'o di thocta yu ts'oqui. Ne ngutho u yu israel ngue bi sih yün t'edi Oja, ne gue'u yün t'edi Oja dí juanba u to'o di thocta yu ts'oqui. ¹³ Nguetho nu'bu da batho yün t'edi Oja n'da, hin da numanho Oja a 'bu, hinda hønt'bu da 'yøt'a hman bu. ¹⁴ Nu'u hing yu israel, him bin t'un yün t'edi Oja ngue ran hocja'i xtá 'yøt'e. Pe guehma i pæse mbo yu mbui nda'a xun ho, nguetho ja'bu i øt'a rán theui u yün t'edi Oja ngue ran hocja'i. ¹⁵ Ne madague'bu him bi sih yün t'edi Oja u 'da, pe tengu 'bu mán t'o't'i bu ja yu mbui u yün t'edi Oja, ne guese yu mbui i xifi ngue hingui ho a bi 'yøt'e, o ja'bu xun ho. ¹⁶ Ne gue'a dí juanba Oja u gátho yu ja'i, nangue ra Jesucristo 'bu bi zøn ra pa. Ne di juanba u nangue u i æse mbo yu mbui u. Ne gue'a i mam bu ja ran ho ma'da'yo ngue dí m mangä.

Sä in 'yex'u 'da yu israel u yün t'edi Oja

¹⁷ Pe nu ahü ma mi'israel ahü, guidin 'yexhu nguetho gyu mangu israelhu, ne, "hønsegahu i numanhoju Oja, nguetho bi 'daju u yün t'edi," sä guí emhbu. ¹⁸ Ne gá pähmbu rá pähä Oja, nguetho gán xähmbu yün t'edi, ne gá pähmbu nda'a xun ho da zä da 'yøt'a n'da. ¹⁹ Ne guím bæsehü guí uthu ra 'yu

u yu xädä, guím bæmhbu yu nyot'i ahü u i 'yo bu ja ra 'bexui. ²⁰ Ne sä guí emhbu ja nin t'edi guí xänbahü yu 'yambui, nguetho guí pähmbu u yün t'edi Oja ngue majuani, ngue di un ran 'yomfëni n'da. ²¹ Pe nu'bu gue'a guí øthu ma mi'israel ahü guí xänbahü mi'da, hanja hin gán xäsehü thä. Guí xihmbu mi'da ngue hin dim pe, pe hanja go guím pæsehü thä. ²² Guí xihmbu mi'da ngue hin din 'yomt'ëni, pe hanja go guí 'yomt'ëni zehëhu. Guí xihmbu mi'da hin da 'yæspa u yu hyäte oja, pe ha hin guím bæmhbu ngue go guí cæzehëhu bu i thände yu ojaæ u, ne guí pæfu 'be'a guí numanhohu bu. ²³ Gnä yathu a ngue'a guí emhbu guí pähmbu yün t'edi Oja. Pe man'da gadí jafu hin da numansu Oja u mi'da, nguetho guí festahu u yün t'edi bi ma. ²⁴ Janangu'e a bin ja tengu mán t'o't'i, ngue di c'aman'u Oja u hing yu israel 'bu i nu a ran ts'o guí øthu, gyu israelhu. ²⁵ Pe nu'bu xcä øthu yün t'edi Oja bi man ra Moisés, xun ho ngue am hmepya ma ja'ihu, ngue dyu israelhu. Pe nu'bu hin dí tenhdü u, säti thoho am hmepyagahu 'bu, ne nte ja bu a uh ma hmepyahü. ²⁶ Ne nu'u hing yu israel ngue him bi mba ma hmepyabi yu ja'i, nu'bu øt' yün thehu u yün t'edi Oja, nu'u i numanho Oja u, tengu'bu xtá hmepya bu na nu Oja u. ²⁷ Ne nu'u hing yu israel ngue nte ma hmepya i ja, pe nu'bu i øt' yün t'edi Oja, gue'u dí jajü din c'a ma ts'oquihu u, dyu israelhu. Nguetho sä dá mepya ma ja'ihu, tengu man'a ran t'edi, ne hin dá øthu a rán säui ma hmepyahü. ²⁸ Ne madague'bu n'dat'a mam bombøtahü ra Abraham, pe hinga gue'a ní 'yøt'e rá t'uhni Oja n'da a. Ne xín nangue'a am hmepya maxøts'e rá ja'i n'da. ²⁹ Pe hinda hønt'bu hmepya ma mbuihu nangue rá Hogandahi Oja, nu'a njuantho ra hmepya i nu Oja a. Ne nu'bu njabu ma mbuihu,

hin gam bɛmhɓu ngue da numan-
hojɓu ma mijá'ihu, pɛ hɔnt'a Ojɔ gam
bɛmhɓu da numanhojɓu.

3

¹ Nu'bu 'bo'o da 'yɛngui: “Pɛ
hanja bi huand Ojɔ u yu israhel thɔ,
nɛ 'bɛ'a nam bɔn'a ra hmɛpya bi si
u,” gue'bu 'bo'o da 'yɛngui. ² Pɛ xun
ngu 'bɛ'a í huand Ojɔ u. M'bet'o
thoho gam bɛmhɓu bin t'un rám
hman Ojɔ maya'bu u ndu mam
bombɔtahɓu. Nɛ gue'a ga xi u to'o
da 'yängui. ³ Pɛ xun ngu u him bi
nde. Pɛ ha gam bɛmhɓu bi zɛpu
a mí ɛna xtá 'yɔrpa Ojɔ yu já'i 'bu.
⁴ Hin'na maha, pɛ guehma guese
Ojɔ di já'ts'a rám hma, madague'bu
gátho xtín hɛtho yu já'i nangué rá
'bɛfi. Nɛ tengu bi man rá t'ohni Ojɔ,
gátho di já'ts'a bi ma, nɛ hin hapu
ga tɪmhɓu ngue him bi 'yɔt' Ojɔ a
mí ma, 'bu ga ánhɔu. ⁵ Pɛ sá ɛn u
'da hingui ɔh rám hman Ojɔ: “Hin-
gui ho 'bu di ɔngahu Ojɔ nangué
ma ts'oquihu, nguetho man'da di
nɛcmanho rán ho Ojɔ 'bu gátho xun
ts'otho ga ɔthu,” ɛn'u yu já'i. ⁶ Pɛ
hingui sáhma ngubɓu ga mamhbɓu,
nɛ xun ho 'bu di ɔngahu Ojɔ nangué
ma ts'oquihu, nguetho jatho da
'yɔt' ran ts'ut'abi nangué gátho ra
ximhá. ⁷ Nɛ sá ɛn u 'da: “Man'da
dí ɛspahu Ojɔ nangué ma fɛhnihu
dí mamhbɓu. Pɛ hanja di ɔngahu
'bu, tengu'bu dyu 'yɔt'a ts'oquihu,
nɛ man'da dí uhmbɓu ngue njám'bu
dim fɛhni Ojɔ,” sá ɛn u 'da. ⁸ “Nɛ
mbähä ga ɔthu ran ts'o, n'dahma di
nɛqui a ran ho,” i ɛnjɔ dí ɛmhɓu
u 'da 'bu dí ɛna hin ní yanjɔ Ojɔ u
yán t'ɛdi, gue'u to i sanjɔ. Pɛgue da
ts'ɛmba u nangué yám hman u.

Gátho dín dupatehu yu ts'oqui

⁹ Pɛ ha gam bɛmhɓu man'da
xun hojɓu dyu israhelhu. Pɛ hin'na,
tengu thoho dá xi ahɔ 'bu rá
mbɔdi, nguetho 'da'angu dyu 'yɔt'a
ts'oquihu, nɛ'u yu israhel nɛ'u hin yu
israhel. ¹⁰ Nɛ mán t'o'ti:

Njo'o n'da xun ho, xinga n'da.

¹¹ Njo'o n'da i ja rán 'yomfɛni,
nɛ njo'o i hon Ojɔ ngue nde da
dɛnni.

¹² Gátho gahu dá 'uethohɓu, nɛ 'da án
ts'ontho 'bɛ'a dá ɔthu.

Xínga n'dajɔ dí ɔthu ran hocjá'i.

¹³ ɛmme xun ts'o ma ndehɓu,
tengu'bu n'da ra hyähái bu ja
ran 'yägui ngue hingan jo'mi,
xun xɔ, in jabɓu ma ndehɓu.

Nguetho ɛmme dí mamhbɓu yu
fɛhni,

nɛ ran ɔte i pɔm ma ndehɓu,
tengu'bu dyu pozahu.

¹⁴ Nu ma ndehɓu ɛmme yupu ran
ts'ante ngue xun ju.

¹⁵ Nu ma guahu, ɛmme i ɛhya na
'dihhi ngue dan hotehu.

¹⁶ Pɛ í huɛhi thoho u 'burɓu hapu dí
'yohu, ngue xun ts'o 'bɛ'a dí
ɔrpahu u.

¹⁷ Nɛ hin dadí hocpahu yú mbɔi
ma mijá'ihu, xínga gue'a ma
mbɔi zɛhɛhu.

¹⁸ Nɛ xíngui ts'u dím bɛmhɓu ngue
ga numansuhɓu Ojɔ.

Nɛ gue'a bi man rá t'ohni Ojɔ 'bu
maya'bu a. ¹⁹ Nɛ nu'a mí hman
bu ja ram hma maya'bu ngue bi
xije Ojɔ dyu israhelgáhe, ga pɔhmbɓu
gátho i ja ma ts'oquihu bu na nuju
Ojɔ. Janangué'a gátho ra ximhá
dín hɛtho 'bu bi 'yɔrpa ran juɔnbi
Ojɔ. ²⁰ Nɛ nu'u yán t'ɛdi Ojɔ, xínga
n'da ra já'i dí 'yɛmbi xun ho u ngue
bi xijɔ ran hocjá'i xcá ɔthu. Pɛ nu'u
yán t'ɛdi, ja ga tɪmhɓu bu 'bɛ'a dá
ɔthu.

*Da yanjɔ Ojɔ 'bu ga hɔmhɓu rán
hoqui*

²¹ Janangué'a nuya bi t'urcahu
man'da ran hoqui ngue dí 'yɛnjɔ
xun hojɓu Ojɔ, nɛ hin nangué u yán
t'ɛdi ngue bi xijɔ xcá ɔthu ran ho,
madague'bu midí nɛqui ts'u bu ja
ram hma maya'bu a ran hoqui dí
xi ahɔ ya. ²² Gue ga hánthohu a
rán hoqui Ojɔ nangué ra Jesucristo
di hoga ma ts'oquihu hɔnt'a go

to'o gahũ. ²³ Nguetho njo'o gahũ dá jās'hũ gátho ran ho nguere xta numanhojũ Ojã, pe gátho dá øthũ yũ ts'oqui bũ án nujũ. ²⁴ Janangue'a bi zãnni di hogazehũ Ojã ngue rán t'unni thoho, nguetho bi gurca ma ts'oquihũ ra Cristo Jesús. ²⁵ Nguetho bi zãn Ojã a ra Cristo ngue bim 'bøts'e zehẽ, bi gurca ma ts'oquihũ nangue rá ji. Ne gue'a ní yãñ u to'o da hyãñ'a bi 'yørpe.

Ne ngutho nangue u mí 'bũh maya'bũ, nu'bũ mi du ra Cristo, ja bi nequi a í punba yũ ts'oqui u to'o mí nde rá punbi Ojã. Ne ja bi 'yu Ojã bũya 'be'a í thøtho u. ²⁶ Ne ja bi 'yu Ojã a rán jut'i ma ts'oquihũ, janangue'a da zã di hogahũ ya, ne da zimanhojũ ngue guejũ dá ãc'yeihũ rá mate ra Jesús. ²⁷ Pe xiya, hapũ bi go'a man 'yets'ihũ. Bi mba ma 'berquigahũ. Pe hague nja. Nguetho hin dá jās'hũ yãn t'ẽdi Ojã, pe bin 'dactahũ rá mate 'bũ má ãc'yeihũ a. ²⁸ Ne dí pãhmbũ ngue bi hogahũ Ojã 'bũ má hãnthohũ rá m hma nangue rán hoqui. Ne hin da 'yãngahũ 'bũ xcá jās'hũ, o hin'na. ²⁹ Pe sã dí ãmhũ dyũ israelhũ hõngdahũ í numanhojũ Ojã. Pe í jatho ga pãhmbũ ngue ne'ũ hin yũ israel in nde da numanhojũ Ojã. ³⁰ Nguetho n'datho a Ojã, ne gátho to'o da hyãñ rá mate gátho 'da ni hocpada Ojã u ne da zimanho, ne u yũ israel, ne u hing yũ israel. ³¹ Pe ha dí ãñ ahũ nte di muui yãn t'ẽdi Ojã ngue dí ãñ ahũ ga hãnthohũ rá mate. Pe hin'na, pe man'da dí jās'hũ yãn t'ẽdi Ojã ya, nangue ra Cristo rá mate Ojã í fãxcahũ.

4

Ran t'uti nangue ra Abraham

¹ Xi a mam bombøtahũ ra Abraham ngue dyũ israelhũ, 'be'a í hocpa yũ ts'oqui Ojã a thã, ne 'be'a í 'yẽmbi xũn ho a. ² Pe hinga gue'ũ 'be'a gátho bi 'yøt'e í t'ẽmbi xũn ho a, nguetho nu'bũ da gue u, ya mí

ja 'be'a xtín 'yẽzehẽ 'bũ. Pe hin te ín 'yẽx'a ra Abraham bũ án nu Ojã a. ³ Pe tengu man rá t'ohni Ojã, nu ra Abraham bi 'yẽc'yei tho a ram hma 'bũ mí xifi 'be'a da 'yørpa Ojã. Ne gue'a í 'yẽmbi xũn ho a bũya. ⁴ Nu'bũ xta xijũ Ojã ngue gue'a rá 'bẽfi ga øthũ dí 'yẽnjũ xũn hojũ a, pe hing ra mate thoho a dí 'yẽnjũ xũn hojũ 'bũ, pe tengu'bũ man zãbithohũ a 'bũ. ⁵ Pe nu Ojã hingui xijũ n'da ra 'bẽfi dí 'yẽnjũ xũn hojũ, nguetho hinguin zaqui ma mbũihũ nangue ma ts'oquihũ. Janangue'a í xijũ ga hãnthohũ a rá mate di hoga ma ts'oquihũ, ne gue'a dí 'yẽnjũ xũn hojũ a bũya. ⁶ Ne'a ra David ngubũ bi 'yørpũ ja rá t'ohni Ojã maya'bũ ngue:

Ëmmẽ di johya n'da ra jã'i ngue da 'yẽmp Ojã xũn ho, ne hin da 'yørpa ra güenda 'bũ xũn ho xta 'yøt'e o hin'na.

⁷ Nguetho bi mba ma punbi yũ ts'oqui, ne him man din c'ã, bi 'yẽna.

⁸ Ne ãna:

Di johya u to'o bi mba ma hoqui yũ ts'oqui ne nte da thĩnba 'bũ bi mba ma juãñbi,

bi 'yẽn'a ra David. ⁹ Pe ha guím bẽmhũ ngue hõnt'ũ am hmẽpya yũ jã'i da nu na ran johya í hman-gua. Ha hin guím bẽmhũ ngue ne u hin gam hmẽpya, da zin Ojã, ngue'bũ 'da'angu im bẽmhũ a ra Abraham 'bũ mi hyãntho a ra mate bi man Ojã, ne gue'a í t'ẽmbi xũn ho a bũya. ¹⁰ Pe ga ãñ'nahũ, ha m'bejua bi t'ẽmbi xũn ho a ra Abraham, 'bũ mi hmẽpya rá jã'i. Uague m'bet'o thoho bi t'ẽmbi xũn ho. Pe hinga m'bejua maha, pe 'bexque bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ hin ní hyec rá jã'i. ¹¹ Ne m'bejua bi sifi da hyec rá jã'i, ngue ra hmẽpya ya xĩ 'yẽmp Ojã xũn ho a. Pe bi 'yẽmbi xũn ho 'bũ mi hyãntho a ram hma 'bũ hin ní hyec rá jã'i. Janangue'a í ãmbi rá ta ra Abraham u to'o gátho í ãc'yei tho a bi man

Ojã. Ne'ũ hing yũ israel, ngue him bi mba nthẽqui yũ jã'i, ne'ũ da t'ẽmbi xũn ho ỹ. ¹² Ne jũ dyũ israelhũ gue dá hẽc ma jã'ihũ, dá'igu bũ na 'yẽnjũ xũn hojũ Ojã a ra Abraham, 'bũ 'da'angu dím bẽmhũ ra Abraham 'bũ hin ní hyc rá jã'i.

Ga hãmhbũ rãm hma Ojã nangue ran jãpi i xijũ

¹³ Ne nu Ojã bi mam majũni a da 'yõrpa ra Abraham, ngue bi 'yẽmbi: "Ga 'da'a ran jãpi ne'ũ nim bom'beto gãtho ná ndoho ra ximhãi, ne ga 'da ahũ ra 'da'yo hãi," bi 'yẽmp Ojã a ra Abraham. Pẽ hin nangue n'da ra 'bẽfi nín t'un na ran jãpi na, pẽ nangue bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ mí hyãntho na ram hma bi sifi. ¹⁴ Pẽ nu'ũ dím bẽmhũ gue gue'ũ yũn t'ẽdi dí jãp Ojã n'da, pẽ dím bẽmhũ nte ní mba tho a man'da ran hogui 'bũ, ngue ga hãnthohũ a rãm hma, ne hin da zã dí jãpahũ Ojã 'bũ. ¹⁵ Nguetho nu'ũ dí ẽna gue gue'ũ yũn t'ẽdi Ojã ga homhbũ, o gue'ũ dí pãsehũ xcã õthũ, pẽ dí festahũ ỹ, ne hõnt'a ran ỹnbi ga nuhũ 'bũ. Pẽ nu'ũ hin xtín ja yũn t'ẽdi, o gue'ũ hin xcã pãsehũ mbo ma mbãihũ, hin xtí nequi yũ ts'oqui 'bũ. ¹⁶ Pẽ hingui ma nangue yũn t'ẽdi dí jãpahũ o gue'ũ dí pãsehũ, nguetho hin xcã nuhũ ran ho 'bũ. Pẽ i ma ga hãnthohũ rãm hma nangue rá mate, ne nubũya da zã majũni gãtho gahũ ga nuhũ ran ho bi sih ra Abraham da nu yãm bom'beto. Ne madague'ũ njuãntho dyũm bom'betojũ ra Abraham o hin'na, pẽ 'da'angu dím bẽmhũ ra Abraham. Janangue'a ma tahũ ra Abraham bũ nam bẽn Ojã. ¹⁷ Ne gue'a nam bõn'a mí xi Ojã ra Abraham 'bũ mí 'yẽmbi: "Nu'ĩ grã Abraham, ga õt'e'e ngue grã ta xũn ngu nim bom'beto gãtho nan ndoho ra ximhãi." Ne nu'a ra Abraham bi hyãn'a ram hma bi sifi, nguetho bi bãdi jase rá ts'edi Ojã, gue da zã dí un ra ts'edi ỹ xũn dãc'yẽi ne ỹ xũn du.

Ne tengu'ũ ya bin ja 'bũ mí ma Ojã, nguetho majũni da 'yõt'e. Ne gue'a bi bẽn'a ra Abraham. ¹⁸ Ne nu ra Abraham him mí sã xtín ta nangue ỹ yãm bom'beto dim 'bũ. Pẽ bi hyãn a ram hma 'bũ mi sifi: "Xũn ngu nim bom'beto dim 'bũ gãtho nan ndoho ra ximhãi." Ne bi dõ'mi din ja, janangue'a bin ja bũya. ¹⁹ Ne madague'ũ xí thoh yũ pa i 'bũ ngue xtím 'bũh yũ t'ũhni, nguetho ya xí ndõ, xí mbe'ts'a n'da ciento njeya, ne 'da'angu xín dãc'yẽiui a rá xisu ra Sara, him mí sã xtím 'bũh yũ t'ũhni, pẽ him bi 'bẽh rá ts'edi rá t'ẽc'yẽi, bi bãdi majũni dim 'bũh rá t'ũhni. ²⁰ Ne xingui ts'ũ bi bẽni ngue hin da 'yõt' Ojã a bi ma, nguetho bi bãdi hingui hẽmp'a da 'yõt' Ojã. Janangue'a bi hyãn rá ts'edi Ojã a bũya, ne gue'a í 'yẽspa Ojã a. ²¹ Ne n'dat'a mim bẽni ngue jase rá ts'edi Ojã di jã'ts'a bi ma. ²² Ne nu'a bi hyãntho a ram hma 'bũ mí sifi 'bẽ'a da 'yõrpa Ojã, ne gue'a í hocpa Ojã a, ne bi 'yẽmbi xũn ho, i ẽm bũ ja rãm hman Ojã. ²³ Pẽ hinga hõnt'a ra Abraham bi t'ẽmbi xũn ho 'bũ mi hyãntho a ram hma bi man Ojã. ²⁴ Pẽ ne jũ, bi hogahũ Ojã ne bi 'yẽnjũ xũn hojũ 'bũ má hãnthohũ a ram hma bi xijũ Ojã, ngue bi xox'a ma Hmuhũ ra Jesús 'bũ mi du. ²⁵ Nu'a bi un rá te bi gurca ma ts'oquihũ, ne bi t'ãgui. Ne bi xox Ojã a, janangue'a dí pãmhbũ majũni bi dãha bi xogahũ.

5

Díyãmãnhohũ Ojã nguetho bi pun-gahũ rá Ts'ũnt'ũ

¹ Bi hogahũ Ojã 'bũ má hãmhbũ rán hoqui bi ma. Midín sũhmbũ Ojã, pẽ nuya dí yãmãnhohũ, ngue bi hogahũ ma Hmuhũ ra Jesucristo. ² Ne bi zixcahũ ra Jesucristo bũ i ja rá mate Ojã, nguetho dá hãmhbũ rán hoqui, ne dí 'bũhmbũ bũ. Ne dadín johyahũ gue di tõmhũ a ran ho tãte thoho da 'yõrcahũ. ³ Ne

hinga hõnt'a ran ho dí tømhbũ nán johyahũ ya, pε nε ɯ yɔn ɯnbi dín nuhũ ya, guexta'a dadín johyahũ. Nguetho nu'ɯ yɔn ɯnbi ní jajũ ga háthũ xɔn ho ɯ. ⁴ Nε nu'bu dí háthũ xɔn ho, gue'a dín te ma mbũihũ a. Nε nu'bu bin te ma mbũihũ, gue'a ná tømhbũ a ran ho di 'dajũ Ojã bũya. ⁵ Nε dí pãhmbũ hin da hyãjũ Ojã nangue ran ho dí tømhbũ, nguetho di huẽgahũ. Nε nu'a rá Hogandãhi bi 'dajũ, di jajũ dí sãhũ rán huẽcate Ojã ẽmmε xɔn ngu. ⁶ Nε him mí sã xcán yãnse ma tesẽhũ, nguetho bi güendga ma mbũihũ nangue ma ts'oquihũ. Pε bi du ra Cristo 'bũ mi zõn ra pa bi man Ojã, ngue bi yãnjũ dyũ ts'om'bãihũ. ⁷ Pε hinga ngubũ rán huẽcate n'da ra jã'i, hõnt'bu ra hocjã'i rá amigo, da nde di 'bẽh rá te ngue xtãn yãn a, pε nu'bu ra ts'om'bãi, hin da nde di 'bẽh rá te 'bũ. ⁸ Pε nu Ojã i urcahũ tãte thoho xɔn ho rán huẽcate, nguetho hin dyũ hocjã'ihũ, pε bi du ra Cristo bi yãnjũ 'bũ man dyũ ts'om'bãihũ. ⁹ Nuya bi hoga ma ts'oquihũ nangue rá ji ra Jesucristo, nε bi zimanhojũ Ojã. Janangue'a dí pãhmbũ majuãni da yãnjũ ra Jesucristo nangue rá cue Ojã 'bũ rán zεgui. ¹⁰ Nε nu'bu midín sũhmbũ Ojã, pε bi hogahũ rá Ts'unt'ũ zehẽ 'bũ mi du. Nε i 'bũh ya, janangue'a bi zã di thoqui di 'dajũ ra hogambũi ya, nε da xoxcahũ 'bũ rán zεgui. ¹¹ Pε nε a i ørcahũ ya dadín johyahũ nangue dadín amigohũ Ojã ya. Nguetho bi 'uegahũ 'bẽ'a midín sũhmbũ Ojã a ma Hmuhũ ra Jesucristo.

Ra Adán bim pommi ra Jesucristo

¹² Pε n'datho maha ran 'yohũ bi dũmp' ra ts'oqui ua ja ra ximhãi, gue nu ra Adán. Nε bi dũmp' ran dãte nangue rá ts'oqui a bũya. Nε gue'a gãtho ran dãte bi thoc'ũ yũ jã'i a bũya. Nguetho tengu'bu 'dat'a dá øthũ ra ts'oqui ra Adán. ¹³⁻¹⁴ Nε

ngutho bin ja ɯ bi xãnd ra Adán, guehma bi du nangue yã ts'oqui, madague'bu him bi si'a n'da ran t'ẽdi tengu bi sih ra Adán. Gue gãtho yũ jã'i mi 'bũ 'bũ him mi hman yãn t'ẽdi Ojã, gue hin nám 'bũh ra Moisés, pε bi du, nguetho yã hmu a ra Adán. Pε bi zõh man'da ra hmu ngue rãm poniui ra Adán, nu'a ra Jesucristo a, gue mí hma ba ẽhe. ¹⁵ Pε n'dan'yo thoho bi 'yõt' ra Adán nε ra Jesucristo. Nu'a ra Adán, bi un ran dãte gãtho yũ jã'i, nangue rá ts'oqui a. Pε nu ra Jesucristo ẽmmε man'da xɔn ngu rá ts'edi, nguetho rá mate zehẽ bi punga ma ts'oquihũ hõnt'a go to'o da hyãn a. Nε gue'a rán t'unni Ojã bi 'dajũ. ¹⁶ N'dat'a rá ts'oqui ra Adán, ín ɯnba yũ jã'i. Pε nu ra Cristo bi gut'i xɔn ngu yũ ts'oqui nangue rá mate zehẽ, janangue'a da zã da xocpa yũ jã'i. ¹⁷ Nε nangue ra ts'oqui bi 'yõt'a n'da ra jã'i ngue ra Adán, gue'a án ja rá ts'edi ran dãte a nangue gãtho yũ jã'i a bũya. Pε nu to'o gãtho da hyãn rá mate Ojã, da mba ma hoqui yã mbũi, 'darpũ dim hmuhũ a ra Jesucristo, nε din ja bũ dim 'bũhmbũ gãtho yũ pa mazãi. ¹⁸ Nu'ũ bi xãnt'a ra Adán gãtho bi ts'ãnba ran ɯnbi nangue rá ts'oqui ra Adán. Pε nu ran ho bi 'yõt'a ra Jesucristo, da zã da xocpa yũ jã'i, nε di un ra temazãi. ¹⁹ Nu'a ra Adán bi mbesta'a rãm hman Ojã, gue'a ín ts'om'bãi gãtho ɯ bi xãndi. Pε nu ra Jesucristo 'bũ mi 'yõt'a bi man Ojã, gue'a ín hocjã'i ɯ to'o gãtho bi xãnt'a. ²⁰ Nu Ojã bi un yãn t'ẽdi, da fãdi ẽmmε xɔn ngu yũ ts'oqui i ja. Nguetho nu'bu dí pãhmbũ ngue ẽmmε xɔn ngu yũ ts'oqui i jajũ, ga pãhmbũ bũya, ẽmmε man'da xɔn ndoho rán huẽcate Ojã ngue di pũngahũ. ²¹ Tengu thoho a ra ts'oqui bim hmu, nε mí nde xtĩ 'dajũ ran dãte. Nε ngutho a rá mate Ojã, bim hmu nε gue'a bi pũngahũ, nε bi 'yẽnjũ xɔn hojũ, nε di 'dajũ ra te

mazai nangue ma Hmuh ra Jesu-cristo.

6

Bi 'berca man 'yomfɛnisɛh a rán dɔte ra Cristo

¹ 'Be'a maha gam bɛmhbu bɛya, ha ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui 'bu, n'dahma man'da xtán ndoho rán huɛcate Oja di pungahɛ. ² Pɛ hingui sáhma ngubɛ gam bɛmhbu, ngue xɔ ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui. Pɛgue dín jahɛ tengu n'da ra du hingui ɔ 'bu sifi da 'yɔt' yɛ ts'oqui. Hague dán zä ga thoqui ga ɔthɛ yɛ ts'oqui 'bu. ³ Ha hin dím bɛmhbu 'be'a nám bøn'a ran xixyá dí ɔthɛ. Nám bœni bi 'berca ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bu mí du ra Cristo. ⁴ Nɛ nu'a ran xixyá nam bœni bi t'ä a ma ts'on 'yomfɛnihɛ 'bu mí t'ä a ra Cristo. Nɛ bi 'dajɛ ran 'yomfɛni ma'da'yo 'bu mi xoxa rá Ta nangue rá ts'edi mixte. Janangue'a bi zä 'darbu dí 'buhmbu bu ja ra 'da'yote nɛ dí ɔthɛ yán thehɛ a. ⁵ Nu'bu mí du ra Cristo, nɛ'a ma ts'on 'yomfɛnihɛ bi du bɛya. Janangue'a nu'bu mi xox Oja a ra Cristo, dám 'buhmbu ma'da'yo nɛ ma'da'yo dím bɛmhbu ya. ⁶ Nɛ dí pɔhmbu tengu'bu mi mba ma cuati ma ts'on 'yomfɛnihɛ bu ja ra pont'i 'bu mi du bu ra Cristo. Janangue'a bi thɔcpa rá ts'edi man 'yomfɛnisɛhɛ, ngue hin di mandagahɛ yɛ ts'oqui. ⁷ Nguetho tengu'bu n'da ra du, ya him ma 'yɔt' ra ts'oqui, pɛ ya bi mba ma thøge bu ja rá ts'edi ra ts'oqui. ⁸ Bi du ma ts'on 'yomfɛnihɛ nangue bi du ra Cristo, janangue'a dí pɔhmbu 'darbu dí 'buhmbu ra Cristo ya. ⁹ Nɛ dí pɔhmbu ngue bi ndants' mahøn'a ra Cristo 'bu mi du, nɛ him man'dandɔ da du mahøn'a, him man ja rá ts'edi ran dɔte mahøn'a nangue ra Cristo. ¹⁰ Nguetho má zät'a n'dandɔ bi du ra Cristo nangue ma ts'oquihɛ, nɛ nuya nám 'bui di japi da fɔh rá ts'edi Oja ya. ¹¹ Janangue'a

i jatho ga pɔhmbu tengu'bu dá tuhɛ nguetho bi thagahɛ rá ts'edi ra ts'oqui nanguejɛ, nɛ hin dín nde ga ɔhmbu yɛ ts'oqui ya. Nɛ nuya nám 'buhmbu dí jafɛ da fɔh rá ts'edi Oja, nangue ra Cristo Jesús dí 'buhmbu. ¹² Janangue'a hingui sä dan hyɛhmbu ngue di mandagahɛ ra ts'oqui mahøn'a, ngue di 'bɛcpahɛ ga ɔthɛ 'be'a im mam man 'yomfɛnisɛhɛ. ¹³ Nɛ hingui sä ga un ma jɔ'ihɛ da 'yɔt' yám pɛfi ra zɔthɛ, ngue ga ɔthɛ yɛ ts'oqui. Pɛgue dan unshɛ bu 'bu Oja ngue bi 'dajɛ ra 'da'yote 'bu mí du man 'yomfɛnisɛhɛ. Nɛ ga un ma jɔ'ihɛ da 'yɔt' yám pɛfi Oja, ngue ga ɔthɛ ran ho. ¹⁴ Nɛ hin man sähɛ di mandagahɛ ra ts'oqui ya, nguetho dín 'yohɛ a rá mate Oja ngue di zerca ma mbaihɛ. Nɛ hin di mandagahɛ yán t'ɛdi Oja, nu'bu hingui sä di zerca ma mbaihɛ h.

Hin ga ɛc'yɛihɛ yɛ ts'oqui, pɛ ga ɛc'yɛihɛ Oja

¹⁵ Pɛ nu'bu rá mate thoho Oja dín 'yohɛ ya, nɛ hin di mandagahɛ yán t'ɛdi Oja, ha da zä ga ɔthɛ yɛ ts'oqui 'bu. Pɛ hingui sä ngubɛ gam bɛmhbu. ¹⁶ Ha hin dí pɔhmbu nu'bu dadí dɔp ma mbaihɛ a n'da ra hmu ngue ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi, ma hmuhɛ a 'bu, nɛ dí tɛnhɛ a bɛya. Nu'bu gue'a ra ts'oqui ma hmuhɛ, hœnt'a ran ɛnbi mazai di 'dajɛ a. Pɛ nu'bu da gue'a Oja ma hmuhɛ, dí ɔthɛ a i xijɛ, nɛ dí 'dajɛ ra hogambɛi, nɛ dam 'bɛmanhohɛ a Oja gátho yɛ pa bɛya. ¹⁷ Pɛ jamadi Oja nangue ahɛ. Nɛ madague'bu gá pɛp ni hmuhɛ ra ts'oqui mám'bet'o, pɛ nuya i ja ni pähä gui thoctahɛ 'be'a bi 'yut'ahɛ 'bu gmín dähɛ bu ja rán xädi Oja. ¹⁸ Nɛ bi mba njɛc'i ahɛ nangue rá ts'edi ra ts'oqui, janangue'a guín 'yɛhɛhɛ rá ts'edi ran ho ya. ¹⁹ Dí xi ahɛ yɛn t'uti, n'dahma hingui hɛi bu dí pɔhmbu. Nguetho tengu bu dán dähɛ bu ja yɛ ts'oqui, gue dá ɔthɛ gátho yɛn ts'o

dím bɛmhɓu. Pɛ ngutho ya, mbähä dan dähɓu bu ja ran ho, gue dam 'bähmbu ga øthu gätho rá hoga'befi Oja. ²⁰ Pɛ nu mám'bet'o xíngui ts'u mi ndehɓu ran ho 'bu mín 'yɛhɛhu yu ts'oqui. ²¹ Pɛ nte mán ho bi bøn'a ma 'befi dá øthu. Nɛ nuya dí pɛs' ma sähɓu 'bu dímb bɛmhɓu 'be'a dá øthu mam'bet'o, nɛ gue'u mí sixcahu bu ja ran unbi mazai u. ²² Nɛ nuya bi mba njɔguigahu nangue rá ts'edi ra ts'oqui, nɛ dín 'yɛhɛhu bu 'bu Oja ya. Janangue'a man'da da hnurca ma hoga 'befihu bu. Nɛ i ts'ixcahu bu dan zámhu bu, gätho yu pa mazai. ²³ Nu'a rán zäbi da dɔ u to'o øt' yu ts'oqui, ran unbi mazai a. Pɛ nu'u to'o i 'bähmbu ra Cristo Jesús ma Hmuhu, di unda Oja ra te mazai u, nɛ hingui jut'u.

7

Tengu'bu dán thqthu ra Cristo

¹ Ma zi cu ahɓu, ga xi ahɓu n'da ran t'uti ya. Guim bɛmhɓu hague in ja u yán t'edi, di manda n'da 'bu i 'bui, pɛ nu'bu bi du, ya ma hin'na. ² Tengu'bu n'da ran 'yohu i 'buh rá xisu. Nɛ nu rá xisu i jatho dín zámhi a rá ndø gätho yu pa i 'bui. Pɛ nu'bu bi du rá ndø, him man zä di manda a rá xisu. ³ Pɛ nu'bu hinga na tu rá ndø, nɛ nu'bu dim 'bähmi man'da ran 'yohu ra xisu, da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni 'bu. Pɛ nu'bu bi du rá ndø, bi mba ma thøgue bu mi 'bähmi rá ndø. Nuya da zä dim 'bähmi a man'da ran 'yohu, nɛ hin da t'ɛmbi ra 'yomt'ɛni buya. ⁴ N'da ran t'uti nangueju, ngue bi mba ma thøguegahu nangue ma hmuhu mí 'bähmbu, ngue yán t'edi Oja, nguetho tengu'bu dá tuhɓu 'bu mi du ra Cristo. Nɛ gue'a ma hmuhu dán thqthu 'bu mí xox Oja a ya. Nɛ 'darbu dí 'bähmbu a ya, pɛ gue'a ní zä ga øthu xun ho rá 'befi Oja ya. ⁵ Pɛ nu'bu mi 'bathohu a man 'yomfɛnischu ɛmme xøt' yu ts'oqui midí hohu. Janangue'a nu'bu mi

xiju u yán t'edi Oja ngue hin ga øthu u dí numanhosɛhu, man'da dá øthu u buya. Nɛ nu'u bin ja ma 'befihu, ran dɔte nɛ ran unbi a buya. ⁶ Pɛ nuya ma thøguegahu nangue u yán t'edi Oja nguetho bi du man 'yomfɛnischu mi pa ma hɛcpi. Janangue'a dí ørpahu rá 'befi Oja ya, nangue ma'da'yo ra ts'edi, nɛ gue'a rá Hogandahi Oja a. Nɛ hin dí tɛnthohohu u maya'bu nt'o'ti nangue yán t'edi Oja.

Nán c'q ma ts'oquihu u yán t'edi Oja

⁷ 'Be'a gam bɛmhɓu buya, ha ga ɛmfu hingui ho u yán t'edi Oja. Hin'na maha, xun ho yán t'edi Oja, nguetho gue'a dá pɔcä ngue i ja ma ts'oquigä. Nugä hin jam'bu xcä pɔcä gue dí øt' ra ts'oqui ngue ran ts'eya. Pɛ nu'bu má bɛngä a ran t'edi ngue i ɛna: "O gadí seyaba ni mijä 'iui," ja dá pɔcä i ja ma ts'oqui. ⁸ Pɛ nu'bu má bɛngä 'be'a man na rán t'edi Oja, man'da dá øt'ä ran ts'eya mí o ma mbuigä buya. Pɛ nu'bu hin xcä cɛt' ma mbui a ran t'edi, hin xtí nɛqui xun ho yu ts'oqui o ma mbuigä 'bu. ⁹ Janangue'a nu'bu him ma ná bɛngä nangue rán t'edi Oja, him mi pɔcä ngue drá ts'om'bäigä. Xø mi 'butho, dá bɛnsɛ ngue xun hogä. Pɛ nu'bu má bɛngä nangue'a ran ho xcä øt'ä, dá festä a. Nɛ ja dá pɔcä buya ngue ran dɔte mazai a man zäbi. ¹⁰ Janangue'a nu yá hogant'edi Oja, ngue xtí 'dac ra te 'bu xcä ja'ts'ä u, pɛ nangue hin dá ja'ts'ä u, mí ja xtí 'dac ran dɔte. ¹¹ Nɛ mí ɛngä xcám 'bamanho nangue yán t'edi Oja. Pɛ bi mu'tu yun t'edi a ma ts'oqui, janangue'a mí ja xtí ungä u yán t'edi Oja buya. ¹² Pɛ xun hohma u yán t'edi Oja, nɛ n'da ngu n'da ran t'edi gätho xun hotho u, nɛ i ma nangue rá pähä Oja u, nɛ hin hapu di 'bedi. ¹³ Pɛ ha gue'a rá hogant'edi Oja í zixcä bu ja ran dɔte 'bu. Hin'na. Pɛ nu'u yun t'edi nán

c'a ma ts'oqui i o ma mbuigä, ngue n'dan'yo thoho dí øt'ä. Ne mí ja xtí 'dac ran unbi nangué a. Da zä ga paḥmbu buya ngue majuaṇi xun ts'o u ma ts'oquihü, nguetho di jap'a rá hogant'ëdi Oja da 'yörcahü ran unbi.

I ørcahü ran sui a man 'yomfënisëhü

¹⁴ Dí paḥmbu bi man yün t'ëdi Oja a rá Hogandähi. Pe n'dan'yo thoho dí m bëmhbü. Nugä dán däse bu ja ra ts'oqui, ne dá øt' ma hmu a. ¹⁵ Pe xingui ts'u dí paçä 'be'a dí øt'ä, nguetho hin dí øt'ä a majuaṇi dín nde. Pe nu'a xingui ts'u dí numanho, go dí øt'ä a. ¹⁶ Ne dín juan zehëgä 'bu hin dí øt'ä yün t'ëdi Oja, pe nu'a nán juan zehëgä gue'a ná paçä xun ho yün t'ëdi Oja a buya. ¹⁷ Pe hinga guecä dí øt'ä 'bu dí øt'a xun ts'o, pegue ma nyon 'yomfënisë i 'bupü mbo ma mbuigä gue'a di 'becpi ga øt'ä a. ¹⁸ Ne dí paçä ngue nu ma nyon 'yomfënisë, hin te manho i ja. Dín ndehma thocpa thoho ga øt'ran ho, pe ja'bu hingui sä. ¹⁹ Dín nde ga øt'ä ran ho, pe hin dí øt'ä a, ne hin dín nde ga øt' ran ts'o, pe go dí øt'ä a. ²⁰ Nubuya, dí paçi ngue hinga guecä dá øt'ä a him ma pähä 'bu dí øt'e, pegue gue'u yu ts'oqui o ma mbuigä. ²¹ Ne njabu dí øt'ä, ngue nu'bu dín nde ga øt'ä ran ho, pe man'da hingui heji ga øt'ä yu ts'oqui. ²² Ne nu'a e ma mbuigä, gue ëmme dadí hohma a rán t'ëdi Oja. ²³ Pe dín nugä man'da ran t'ëdi gue rán t'ëdi ra ts'oqui i o ma ja'igä, ngue dín saḥmi a rá hogant'ëdi Oja ngue dí numanhogä. Nguetho ne'a xø in nde da xiqui ga ørpa rá pähä. ²⁴ Pe í huëhi mahagä nangué ma nyon 'yomfënisëgä, i ørca ran sui, in nde da zixcä bu ja ran daṭe, ngue gätho yu dumbü gätho yu pa mazäi. To'o maha da zä da yaṅgui. ²⁵ Pe jamadi Oja, da yaṅgui nangué ma Hmuḥu ra Jesucristo. Ne nuya dí ørpa rán t'ëdi Oja nangué ma 'da'yon

'yomfënisë, madague'bu numanho ra ts'oqui a ma nyon 'yomfënisë.

8

Hønt'a rá Hogandähi Oja nám 'buhmbü ya

¹ Janangué'a, nuya, hin te da gugbahü a rá muui a ma ts'oquihü, nguetho dí 'buhmbü ra Cristo Jesús, ne hin dí m bëmhbü man 'yomfënisëhü ya, pe dí m bëmhbü rá Hogandähi Oja. ² Dí comhbu ra 'da'yote ra Cristo Jesús nangué rá ts'ëdi rá Hogandähi Oja. Ne gue'a í thøgahü bu ja rá ts'ëdi ra ts'oqui, ngue mí ña xtí 'dajü ran unbi mazäi. ³ Nu yün t'ëdi Oja hin dá hä't'i dá øthü, janangué'a him bi zä bi 'dajü ra hogambu u guepu xtá numanhoju Oja. Pegue bi 'dactahü ra hogambu Oja 'bu mam bá penhua rá Ts'ant'ü zehë, ngue bin ja'i a, tengu'bu n'da ma mí ts'om'bäihü, bin däse, bi nu ran unbi nangué ma ts'oquihü. Ne gue'a í yaṅju nangué ra ts'oqui midí mandagahü. ⁴ Ne gue'a í zä bi 'dajü ra hogambu tenguthoho 'bu dá ja's'hü yün t'ëdi bu an nuju Oja. Janangué'a hin dí m bëmhbü man 'yomfënisëhü ya, pe nuya hønt'a rá Hogandähi Oja dí m bëmhbü ya. ⁵ Pe nu'a to'o 'bui nangué rán 'yomfënisë, im beṇi da 'yøt'e 'be'a í numanhose, pe nu'a to'o i 'bui nangué rá Hogandähi Oja, im beṇi a rán 'yomfëni Oja di un'na rá Hogandähi. ⁶ Ne nu'a to'o i ten'na rán 'yomfënisë, ra dumbü a ngue gätho yu pa ne ran unbi mazäi. Pe nu'a to i ten rá Hogandähi Oja, ra te a ne ran johya gätho yu pa mazäi. ⁷ Nguetho nu man 'yomfënisëhü rán suiui Oja a, ne hin jam'bu da hyät'i da 'yøt'ü yün t'ëdi Oja, ne hingui nde da 'yøt'ü. ⁸ Janangué'a nu'ü to'o i ten thoho yün 'yomfënisë, hingui hä't'i da 'yøt'a i numanho Oja ü. ⁹ Pe nuju hin dí m bëmhbü a man 'yomfënisëhü ya, nguetho 'bupü

mbo ma mbaihu a rá Hogandahi Oja. Pe nu'bu 'bu a n'da hingui 'bahi rá Hogandahi ra Cristo, hin te rán jai ra Cristo a 'bu. ¹⁰ Ne madague'bu o tho ran u ne ran date ma ja'ihu nanguie ma ts'oquihu, pe nanguie ra Cristo i 'bupu mbo ma mbaihu, dí 'bumanhohu ngue ya bi hogahu Oja. ¹¹ Ne nu'bu 'bupu mbo ma mbaihu rá Hogandahi Oja, gue n'dat'a rá Hogandahi bi xox'a ra Cristo Jesús 'bu mi du, jananguie'a ne'a ma ja'ihu di un ra 'da'yote 'bu bi xoxcahu. ¹² Jananguie'a ma zi cu ah, hin'y ran t'edi ga tenhda a man 'yomfenisehu ngue rá páhä ma ngoc'yelhu. ¹³ Nguetho nu'bu dí othu rá páhä man 'yomfenisehu, ga tuhu 'bu. Pe nu'bu thocpa thoho dan samzehehu nanguie rá Hogandahi Oja, tengu'bu ga hosehu man 'yomfenisehu, ne dam 'buhmbu 'bu. ¹⁴ Nguetho nu'bu din uni di manda rá Hogandahi Oja, hont'u yá t'uhni Oja u. ¹⁵ Ne nu rá Hogandahi Oja dá hammbu hin di jajü dan suhu mahon'a. Ne hinga ngu 'bu min 'yehetu bu ja yu ts'oqui min suhu bu. Pe bi zinju yá t'uhnigahu a, nanguie rá Hogandahi. Jananguie'a, "ma zi Ta ahe," dí emfu Oja ya. ¹⁶ Ne nu rá Hogandahi Oja di benga ma mbaihu, gue majuañi yá t'uhnigahu Oja. ¹⁷ Ne nanguie yá t'uhnigahu Oja, ga comhbu rá herencia Oja bin t'un ra Cristo. Nguetho nu'bu ga comhbu rán unbi ra Cristo, ne ga comhbu rá herencia bu bí ja rá ts'edi buya.

Ne'a ma ngoc'yelhu di pärcahu Oja

¹⁸ Pe gambemhbu emme zi ts'atho ran unbi dín nuhu ya, pe nu'u yun ho gan nuhu m'bejua emme mixte thoho. ¹⁹ Ne gátho 'be'a bi 'yot' Oja emme i t'omi 'be'a da t'orpa u 'bu bi zón ra pa din t'un yun ho mixte thoho u yá t'uhni Oja. ²⁰ Nguetho nu 'be'a gátho bi 'yot' Oja, gátho him bi gohi xun ho, pe hin yá

ts'oquizehe u, pe nanguie rá ts'oqui ra Adán. Pe bi zänd Oja gue hin da gohi xun ho ra ximhäi, nguetho ndep'u yu ja'i da hyon'a ran ho da 'yörpa 'bu m'bejua. ²¹ Nguetho nu yu ximhäi bi 'yot' Oja, gátho da mba ma hoqui nanguie'a ran ts'oni bin ja, ngue him man ja yu 'yanthi ne yan unbi, ne 'be'a Gä i ja. Ne gátho u 'dat'a da mba ma hoquigahu yá t'uhnigahu Oja, 'bu bi pärcu ma ja'ihu. ²² Nguetho dí pahmbu gátho 'be'a bi 'yot' Oja, tengu'bu gátho 'da na mbahni thoho gue'bu go maya'bu ne asta guehya, tengu'bu xun u, ne tu yá mbai, tengu'bu in nde dim 'buh rá 'uere n'da ra xisu. ²³ Neseгахu tengu thoho 'bu 'da na mbahni thohohu gátho 'be'a i ja, madague'bu bi du'mi bi ts'inju ya, gue dí 'buhmbu rá Hogandahi Oja, gue'a rá mbadi a ran ho da 'yörcahu Oja. Pe dí sähu ran u nanguie ma mbaihu gátho yu pa dín dö'matehu ua, gue'bu go ne'a ma ngoc'yelhu da yangahu. ²⁴ Ne gue'a dá pahmbu 'bu mi zinju, ngue him 'bex da mba mahoqui gátho ma ngoc'yelhu. Jananguie'a dí tömhbu ya. Pe nu'bu 'bexque xcá nuhu a dí tömhbu, ya hin di tömhbu a ya 'bu, ne hingui jatho ga tömhbu a ya bin ja. ²⁵ Pe nuya dí tömhbu a hinga nan ja, ne dí häthu yan unbi, gue'bu go bi päju xun ho Oja. ²⁶ Ne gátho yu pa dín dömhohohu, di zejü rá Hogandahi Oja, nguetho xun güent'igahu, gue hin di pahmbu dan yahu Oja xun ho, ja'bu dí çastahu bu nam beñ Oja. Pe guesé rá Hogandahi i yau i Oja bu ja ma mbaihu 'bu dí yahu a. ²⁷ Ne nu Oja di asca ma mbaihu 'bu dí yahu a. Ne i pañi 'be'a dí äfu, nguetho din theui rá páhä zehé a bi bengahu rá Hogandahi Oja.

Pe dí tafu xun ho yan unbi nanguie ra Cristo

²⁸ Ne dí pahmbu di jap Oja dí 'yörcahu ran ho a 'be'a Gä dí thohmbu ua, ngue nuju emme dí

numanhohu a Oja. Nguetho ya bi zanni 'beru dá cohmbu m'bejua. ²⁹ Ngue nu'u to'o bi huanh Oja mam'bet'o, guet'u bi zanni da gohi tengu rá Ts'unt'u zehé. Janangue'a dim 'bet'o rá Ts'unt'u zehé ngue xun ngu yú cu dim 'bejua. ³⁰ Ne nu'u bi zänd Oja mám'bet'o, ne guet'u in zonz Oja u ya ngue da yarpu bí 'bai. Ne nu'u in zonz Oja, gue'u i embi xun ho u ya, ngue bi hocpa yú ts'oqui. Ne guet'u da gohi tengu rá Ts'unt'u zehé. ³¹ 'Be'a gam bémhbu buya, nguetho guesé Oja i numanhoju. To'o maha da zä da 'yörcahu ran ts'o. ³² Nu Oja xinga gue rá Ts'unt'u zehé bi huéqui, pé bi dáp ran däte nangueju. Janangue'a gätho di 'daju 'be'a i ja, nte da gongahu. ³³ Pé nuju to'o maha a da xi Oja ngue hingui ho dí øthu, ngue yú thahnigahu Oja. Nguetho guesé Oja thocpa thoho di hoga ma ts'oquih. ³⁴ To'o gue da zä da xi Oja ngue dan unbahu nangue ma ts'oquih, nguetho guesé ra Cristo bi du, bi nu ran unbi nangueju, ne xø bi xox Oja buya, ne bí 'buru gueru i conhui rá ts'edi Oja. Ne thocpa thoho i äp rá mate Oja nangueju. ³⁵ 'Be'a maha da zä di 'uegahu, gue hin gan nuhu a rán huécate ra Cristo. Ha gue'u yan unbi, uague yu dumbai, uague yan ucpi, uague ra thuhu, uague ra 'yáhe, ua gue'bu nts'utho hapu dí 'yohu, uague da thoju nangue ra juai. Ha gam bémhbu ngue hin di huégahu ra Cristo 'bu din nuhu u. ³⁶ Pé hin'na, nguetho ya nt'o't'i:

Thocpa thoho t'ena da thoju nangue Oja dí ec'yéih, ne im bēni tengu'bu dyu de'yohu gue nts'anni da tho.

³⁷ Pé nu gätho yan unbi, dí tafu xun ho, nangue ra Cristo di huégahu.

³⁸ Ne dí pahmbu majuani hin'yu n'da ra ts'edi da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu a rán huécate ra Cristo. Xinga guehya gue dí 'bahmbu, ne xinga gue'bu dá tuhu. Ne xinga gue'a n'da

rám 'behni Oja mahets'i, ne xinga gue'a n'da rám 'behni ra zithu, xinga gue man'da ra ts'edi. Ne xinga gue'a 'be'a gätho i ja ya, o din ja nixudi o nimani, da zä di 'uegahu. ³⁹ Ne xinga gue'u 'buru mahets'i, ne xinga gue'u 'bucua ja ra häi, ne hin'yu 'be'a gätho i ja ngue da zä di 'uegahu gue hin ga nuhu rán huécate Oja i ørcahu ra Cristo Jesús ma Hmuhu, nguetho gätho bi 'yøzehé Oja u.

9

Bi huand Oja yu israel maya'bu

¹ Nu ra Cristo dí 'bu'be, i pađi majuani dí xi ahu ya, ngue emme dadí huécmahagä ma mijudíohe yu israel. Pé ne'a rá Hogandahi Oja i xicpa ma mbai ngue majuani dim mangä. ² Ne thocpa thoho din nu ran unbi ngue ma mbai ne emme tu ma mbai nangue ma mijudíohe. ³ 'Be'a sä ga øt'ä ngue xim pø'u ma mi'israelhe. Ha ga xi Oja di 'berca ma te ngue njam'bu ga nu ra Cristo. Ngue gue'a ga øt'ä 'bu gue'a dí pø u. ⁴ Nguetho nuje dyu israelhe bi thahn ma ngarpa bøtahe ngue bi nde dyu t'ahni Ojaje, ne bi nu rá Thai Oja ma bøtahe ne bi bah pøya ngue Oja mí 'bahmbu. Ne gue'u bi 'yøthu ran hoqui a Oja u, ne gue'u bin t'un yan t'edi Oja nangue 'beru dám 'bushmanhohe. Ne bi sih yan t'øt'e dí dände Oja. Ne bi sih majuani nangue 'be'a gä da 'yörpe. ⁵ Ne nu'u ma mi'israelhe i 'bah ya, yú t'ahni ndu ma ngarpa bombøtahe ngue bin yäui Oja maya'bu. Ne guet'u yu israel bu ám 'bu'a ra Cristo 'bu min ja'i ua ja ra ximhäi. Pégue Oja a, rá Hmu ngue gätho 'be'a i ja, janangue'a gätho yu pa mazai ga numansuhu a. Ne hont'a gam bémhbu a ya. ⁶ Pé xun ngu hingui ec'yéi u ma mijudíohe yu israel. Pé hin gam bémhbu ngue bi zepu a bi man Oja, ngue hin di ja'ts'a ran hoqui bi ma. Pégue gam bémhbu

ngue'a hinga gätho majuani yu israael u yu t'uhni ra Israel bu nam ben Oja, gue'bu mi ma di jap yu israel. ⁷ Ne hinga gätho yu t'uhni ra Abraham bu nam ben Oja u bim 'bui, pe hont'a bi xi a Oja ngue dim 'bui. Tengu bi man Oja: "Pe hont'u di xant'a ra Isaac, ngue ni ts'unt'u, ga embi ni t'uhni," bi 'yemp Oja a. ⁸ Nu'a in nde da 'yurcahu ngue njo'o n'da ra t'uhni Oja bim 'bui nangué rá ta o gue rá mbe. Pe hont'u bim 'bui nangué'a bi man Oja, da 'yembi yu t'uhni. ⁹ Ne guehna bi xi a Oja a ra Abraham: "Ni jeya, tengu ya, ga ut'au ma ts'edi ne din ja a di xi i, gue dim 'bu a n'da ra ts'unt'u ra Sara," bi 'yemp Oja a. ¹⁰ Ne ngutho nangué yu ts'unt'u ra Isaac, Oja bi ma nda'a da numanho. Bin ja ngue bim 'bu i yoho yu ts'unt'u ra Rebeca, nangué a ra Isaac a rá ta u. ¹¹ Pe nu'bu hin nim 'bu u yoho, hin ni 'yot' ran ho, ne xin ni 'yot' ran ts'o, pe Oja mi sanni 'be'a din jap'u. Janangue'a bi za bi japi nda'a bi nde di japi, nangué bi ndese, ne hin nangué yan t'ot'e bi 'yot'u. ¹² Ne nu'bu hin nim 'buh yu t'uhni, bi xi Oja a ra Rebeca: "Nu'a m'bet'o dim 'bui, din 'yehé nangué'a m'bejua dim 'bui." ¹³ Ne tengu nt'o't'i, man'da ram hma i ena: "Dá numanho a ra Jacob ngue ra Israel, pe nu ra Esau hin dá numanho," bi 'yén Oja. ¹⁴ Xiya, ha gam bémhbu hingui ho 'be'a bi 'yot' Oja, ngue bi huahna n'da, ne hin'na a man'da. Pe hingui sa ga embu hingui ho ot' Oja. ¹⁵ Pe tengu bi xi Oja a ra Moisés: "Ga un ra mate to'o din nde ga unni, ne ga huéqui to'o din nde ga huéqui," bi 'yén Oja. ¹⁶ Di pahmbu ya, nangué in ndese Oja di un rá mate ne hin nangué bi ndese n'da, o gue bi 'yot' yan t'ot'e ngue bi beni di dah rán japi Oja. ¹⁷ Ne tengu bi man ra t'ohni, bi sih ra ts'ut'abi bu Egipto, ngue ra Faraón: "Dá san'ni i ngue gan ts'ut'abi, ne ga

mep'a ni mbui ngue hin gui 'yot'a ga xi i. N'dahma da za ga ut'a ma ts'edi 'bu ga penh yu 'yanthi bu ja ni hai. Ne da farca ma ts'edigä gätho na ngani ra ximhai buya," bi 'yén Oja. ¹⁸ Janangue'a ga pahmbu ya, Oja di un rá mate to'o in ndese di unni, ne guese Oja di mep rá mbui n'da to'o in nde di mep rá mbui, tengu thoho bi 'yörpa a ra Faraón. ¹⁹ Pe ha 'bo'o da 'yangä buya: "Nu'bu in jabu i ot' Oja, hague dán zä da 'yena i ja rá ts'oqui n'da 'bu, ne njon da zä da zerpa a in nde Oja gue xtám beni 'be'a xun ho xtá 'yot'e." ²⁰ Pe hingui sä ngubu gui mamhbu, gyu ja'ihu, to'o ahu ngue gui xihmbu hingui ho ot' Oja. Xi'bu n'da ra ts'oe ngue ra jahai, ha da zä da 'yanni to'o bi 'yot'e: "Hanja ngubu gá 'yörque," ha da zä da 'yena. ²¹ Ha hin'yu rá ts'edi a to i ot' ra ts'oe, ha hingui sä da zän zehé 'be'a da 'yörpa n'da ra bohäi 'bu, ngue da zän'na n'da mahotho, ne'a man'da him mahotho, ne n'dat'a ra bohäi ni 'yot'e. ²² Nguetho in ndese Oja da 'yuh rá cue nangué u to yan sähu di unbi. Ne madague'bu i hät'i set rá mbui nangué u to di unbi. Pe nu'bu hingui beni 'beru nan dö'ma Oja, gue'a man'da di nequi xun ho rá cue Oja ne rá ts'edi 'bu bi unba u buya. ²³ Janangue'a da fadi tate xun ho rá mbui Oja 'bu bi un rá mate u mi'da yu ja'i, madague'bu ne'u yan sähu xti unbi, tengu thohogahu. Ne nuya m'bet'o thoho di hogahu Oja, ngue da zä ga comhbu rán ho. ²⁴ Ngue gueju bi zongahu Oja, nangué ma 'yahu 'dahma 'dan'yo, ne u yu judío, ne u hin yu judío, pe hont'u bi numanhose bá si. ²⁵ Ne gue'a bi mam bu ja rá söcuq ra Oseas, bi 'yena:

Nu'u him mi embä ma t'uhni, gue'u
ga embi ma t'uhni u ya.

Ne nu'u him madí huécä, pe nuya ga
huécä u ya, bi 'yén Oja.

²⁶ Ne mi en ra t'ohni:

Nub_u hap_u bi t'ɛn ah_u: “Him ma t'uhni ah_u,”

guep_u da t'ɛn ah_u b_uya ngue y_u t'uhni ah_u Oj_a i 'b_ui.

27 Pɛ nangue y_u israel bi man ra Isaías: “Madague'b_u ɛmmɛ xtá ngu ɛ yám bom'beto ra Israel, tengu y_u 'bomu b_u ja ra deǵa, pɛ hont'ɛ zi yoho dim pøhø,” bi 'yɛna.

28 Nguetho Oj_a di juanba ra ximhäi, nɛ di jua'a n'dihi rán ts'ɛmbi bi ma.

29 Nɛ tengutho mi ma mam'bet'o ra Isaías, bi 'yɛna:

Nu'b_u hin xtá 'yɛ Oj_a 'da y_u hmudá nanguej_u, dy_u israelh_u,

gätho xtí juaj_u 'b_u, tengu ra hnini Sodoma, nɛ ra hnini Gomorra, ngue bi jua Oj_a, bi 'yɛna.

X_un ngu y_u israel him bi nde bi hy_un rá mate Oj_a

30 Pɛ xiya, Hague bin ja nangue y_u ja'i hin y_u judío. Bi t'ɛmbi x_un ho nguetho bi hy_untho rá mate Oj_a ngue bi hocpa y_u ts'oqui, madague'b_u him mímb_u b_uni xtá 'yøt' ran hocǵa'i i mam b_u ja y_un t'ɛdi Oj_a. 31 Pɛ nu y_u israel gue mí honi xtá 'yøt' ran hocǵa'i i mam b_u ja y_un t'ɛdi Oj_a, pɛ him bi zøni ngue xtá t'ɛmbi x_un ho ɛ. 32 Pɛ hanja him bi t'ɛmbi x_un ho ɛ y_u israel. Nguetho him bi nde bi hy_untho rá mate Oj_a nguep_u xtá t'ɛmbi x_un ho ɛ. Pɛ bi b_uni xtá hnumanho 'b_u mi 'yøzɛhe y_un t'ɛdi Oj_a ɛ. Nɛ nu ra Cristo b_uya tengu'b_u n'da ra do 'bɛm b_u ja ra 'yu, guep_u di fet rá gua n'da, nɛ bi d_ung b_u y_u israel 'b_u mi 'yɛna xtán d_uh ra 'dih_u. 33 Nɛ gue'a mán t'o'ti b_u rámb hman Oj_a, i ɛna:

Dami bɛmh_u, dí høp_u n'da ra do b_u Sión, nguep_u da d_ung b_u n'da, nɛ dim 'bedi.

Pɛ nu'a to'o da 'yɛc'yɛi a, hin da mbɛs' y_u sä, pɛ guehma da hnumanho.

10

1 Ma zi cu ah_u, ɛmmɛ dí h_uh ma mb_ui dí äp rá mate Oj_a di pø ɛ ma mi'israelhe. 2 Nɛ dí paði ngue majua_uni ɛmmɛ ɛh_uya ɛ nangue Oj_a, pɛgue hingui paði ndana majua_uni rá 'yu Oj_a ɛ. 3 Nguetho hingui nde da b_uði 'bɛp_u dí 'yɛmp'a Oj_a ngue xtán ho. Im b_uni din hoc zɛhe nangue y_un hose, nguetho im b_uni dí numanho Oj_a 'bɛ'a øt'ɛ. Janangue'a hingui nde din uni xtí hoc Oj_a ɛ, nangue ran hoqui bi zänd Oj_a. 4 Pɛ gätho to'o bi 'yɛc'yɛi ngue gue'a ra Cristo bi hoqui, bi 'yɛ'ts'a ní hyoni ngue xtín hoqui nangue y_un t'ɛdi.

To'o gätho da 'y_up rámb fäts'i ra Hmu, da y_un ɛ

5 Nu ra Moisés bi 'yo'ti 'bɛ'a da 'yøt'a n'da nangue y_un t'ɛdi nguep_u xtán zøni xtá numanho Oj_a n'da. Ngue bi 'yɛna: “Nu'ɛ y_u ja'i 'b_u di ja'ts'ɛ y_un t'ɛdi, gue'ɛ di japi dim 'b_uɛ,” bi 'yɛna. 6 Pɛ nu'a ran hoqui ga h_umh_u rá mate Oj_a, o guí ɛmh_u x_un hɛi b_u dá t_umh_u a, gue ba sønseh_u b_u mahɛts'i ba sisɛh_u ua ra Cristo. 7 Nɛ o guí ɛmh_u ga mbähä b_u 'b_u ɛ x_un du ngue ba sisɛh_u b_u a ra Cristo. 8 Pɛ 'bɛ'a i man'a ran hoqui 'b_u. Pɛ hingui hɛi b_u dá t_umh_u a. Nɛ ɛna: “Gui hy_untho h_u rá mate Oj_a, nɛ da zä da 'yo ni mb_uih_u b_uya, nɛ da zä da 'yo ni ndeh_u b_uya.” Nɛ gue'a ram hma dímb mamh_u a. 9 Ngue nu'b_u ga ɛmh_u ma Hmu_u ra Jesús, nɛ ga ɛc'yɛih_u mbo ma mb_uih_u ngue bi xox Oj_a a 'b_u mi du, da y_unju Oj_a 'b_u. 10 Nguetho gue'a ní 'yɛnj_u x_un hoj_u Oj_a a ga ɛc'yɛih_u mbo ma mb_uih_u, nɛ gue'a ní pøj_u Oj_a a gam mamh_u nangue ma ndeh_u. 11 Nɛ mí ɛn rá t'ohni Oj_a: “To'o gätho da 'yɛc'yɛi a bá pɛnh Oj_a, hin da thäda ɛ,” bi 'yɛna. 12 Nɛ hin gam bɛmh_u ngue n'dan'yo y_u hmu i 'b_u ɛ y_u judío nɛ ɛ hing y_u judío. Pɛ n'dat'a y_u hmu ngue gätho y_u ja'i i

'bui, ne 'da dí unthoho xun ngu to'o gátho da 'yáp rá m fäts'i. ¹³ Nguetho nu'u to'o gátho da 'yáp rá m fäts'i ra Hmu, di pø u, mi ðn ra t'ohni maya'bui. ¹⁴ Pø hague dán zä da 'yáp rá m fäts'i ra Hmu 'bui him bi bā a rá mate bu ja rá mbui. Ne hague dán zä da hyan rá mate 'bui him bi 'yøde. Ne hague dán zä da 'yøde 'bui njon da xifi nanguie ra Cristo. ¹⁵ Ne hague dán zä da mba n'da da xifi 'bui hingam 'behni. Jananguie'a i ðn rá m hman Ojā: "Mahotho i øt'a n'da 'bui i man ran ho ma'da'yo di 'dajū ran johya, hapui 'yo," bi 'yena. ¹⁶ Pø hinga gátho i ømanho u i sih ran ho ma'da'yo. Tengu bi man ra Isaías, bi 'yena: "Ma Hmu i, nda'a u bi 'yømanho a dá mamhbe ya." ¹⁷ Pø nu'bui 'bui to'o da sih ram hma nanguie ra Cristo, da zä da hyan rá mate Ojā 'bui. ¹⁸ Pø dí an 'bui hin xtamá 'yø u yu judío. Pø hagen ja ngue him bi 'yec'yei ra Cristo. Bi 'yøhma, nguetho hønbi go hapui bi mba rá m hman Ojā, bin 'yo gátho ná nguni ra ximhäi. ¹⁹ Ne xø dí an'nahui, ha him mí pā u yu israel ngue man'da da t'embui yú t'uhni Ojā u hing yu israel. Bi bahma, nguetho nubui ja rá søcuā ra Moisés mí ðn Ojā:

Ga ja ahui gan seyahu 'bui ga simanho 'da yu jā'i him mí embā ma t'uhni.

Ne ga ja ahui gan cuehu 'bui ga simanho 'da yu 'yambui jā'i, bi 'yemp Ojā u yu israel.

²⁰ Ne bi xifi xun ho bu ja rá søcuā ra Isaías, bi 'yen Ojā: "Bi ðingā u 'da him mí hongui, ne dá japi da bāc'u him mí āngui," bi 'yena. ²¹ Pø nanguie yu israel bi 'yen Ojā, "Gátho ra pa dá 'uāppa ma 'yē, dá zon'ndui, pø bi mbesca thoho ma 'yē, ne bi ugā thoho u," bi 'yen Ojā.

11

'Da u yu israel bim pøh ya

¹ Pø ga an'nahui mahøn'a, ha gátho bi hye u yú t'uhni Ojā, gue nu u yúm bom'beto ra Israel. Pø hin'na. Nguetho gueczhegā drá me'israel, ngue mam bombøtagā ra Abraham, ne ra Benjamín. ² Pø Ojā hinguie he u njuantho yú t'uhni ngue'u bi huan 'bui mam'bet'o. Ha hin guím bæmhbi 'be'a bi man rá t'ohni Ojā, gue bi sih ra Elías 'bui mí yāp'u yú mí israelhui. Ne bi 'yena: ³ "Ma Hmu i, bi hyo ni pøngahyā u yu israel, ne bi xot'a bu ja ni mexa mí pa m'bøts'e ni 'bøts'e, ne høngdā dá pongā, nequi nde da hyogui," sā bi 'yen a ra Elías. ⁴ Pø ha hin guím bæmhbi 'be'a í dā Ojā buya ngue bi t'emb ra Elías. "Pø hin'na, hin guí 'dase," bi 'yembi. "Pø dá jamansup yú mbui u yoto mahuāhi yan 'yohui israel, gue'u him bin danyahmu bu 'bāh ra pøte ra Baal," ngue mí t'embui oja. ⁵ Ne ngutho ya, 'bui i 'da yu israel him bi 'uegue nanguie Ojā, ngue gue'u to bi huand Ojā nanguie rá mate thoho. ⁶ Ne gam bæmhbi nu'bui rá matethoho Ojā bi huan'ndui, ga pāhmbui buya hin nanguie yan t'øt'e i øt'a n'da ní huan'na n'da. Nguetho nu'bui xtā hnumanho nanguie yan t'øt'e bi sifi, hin xtín ja rá mate tho Ojā 'bui, ne nte nam bøn'a rá mate Ojā 'bui. ⁷ Xiya, 'be'a gam bæmhbi nanguie yu israel, ne hinguin ngu u bi ðini 'be'a mí honi, gue da t'embui xun ho. Pø hønt'u nthahni bi ðini, ne bim pøhø. Pø nu'u mí'da bi mep yú mbui u. ⁸ Ne gue'a mán t'o't'i: "Ojā bi pumbenip yú mbui, tengu'bui bin āha. Ne bi japi him bi zā bi nu ne him bi zā bi 'yøhnahyā. Ne guexa u yu pa i jabui ya," bi 'yen rá t'ohni Ojā. ⁹ Ne ngutho bi man ra David: Da mbøspa Ojā, pø hin da bēni 'be'a nam bøn u yu 'bøts'e da 'yøt'u, ne gue'a dán unba u.

¹⁰ Ne din dādā, hin da nu ran nequi. Ne nu yú xūtha dim mboqui ma zā, nanguie yú ts'oqui xun ngu i tuts'i, bi 'yen a ra David.

Nɛ'ɯ 'da hing yɯ israel bim pøh ya

¹¹ Pɛ dí än'nahɯ mahøn'a, nu'bu mí 'ue'ɯ yɯ israel, ha bi bɛn Ojɔ him man'dandɔ da 'yɛnsɔpá rán jɔpɔ ɯ 'bu. Pɛ hin'na. Pɛ nangue'a bi zan rá mate Ojɔ ɯ yɯ israel, nɛ gue'a í zä bim pø ɯ hing yɯ israel bɯya. Pɛ gue'a bi 'yøt' Ojɔ, n'dahma din sɛya yɯ israel 'bu bi nu ɯ bi hyän rá mate Ojɔ, nɛ da hyon Ojɔ mahøn'a. ¹² Nu Ojɔ bi zä bi jɔp'ɯ 'da yɯ jɔ'i hing yɯ israel gätho ná ndoho ra ximhäi, nangue bi 'ue'ɯ yɯ israel. Nɛ bi dɔn rá mate Ojɔ ɯ hin yɯ israel 'bu mí thɔcpá rán jɔpɔ Ojɔ ɯ yɯ israel. Janangue'a man'da xɯn ngu rán jɔpɔ da nu ɯ hing yɯ israel 'bu bá peng bu 'bu Ojɔ ɯ yɯ israel mahøn'a. ¹³ Guehna dí xi ahɯ na ya, ngue hin gyɯ israel ahɯ, nguetho drám 'behnigä nangue ahɯ. Nɛ dín nde ga ja ahɯ guí pømanhohɯ nangue ra Cristo, ¹⁴ n'dahma din 'yomfɛni ɯ ma mi-judíohe yɯ israel 'bu bi nu a rán ho gá tɔmhbu, janangue'a man'da xtá ngu dim pø ɯ bɯya. ¹⁵ Nɛ nu'bu mí hyɛ Ojɔ ɯ yɯ judío, bi zä bi hocpa ɯ hing yɯ judío 'bucua gätho ua ja ra ximhäi. Pɛ ɛmmɛ man'da xɯn ho dɔn ja ua gätho ra ximhäi 'bu bi ts'im mahøn'a xɯn ngu ɯ yɯ judío. Nɛ dín ja tengu'bu ya bi ndants'ɯ yɯ du. ¹⁶ Nu mam bombøtahe mí yəhɯ Ojɔ maya'bu, yá mbɛti Ojɔ ɯ, tengu'bu yá 'bøts'e Ojɔ ɯ. Nɛ tengu'bu mí 'bøspa Ojɔ ra mbɛdi thuhmɛ 'bu øt ra thuhmɛ, janangue gätho a ra jɯni rá mbɛti Ojɔ bɯya. Nɛ nu'bu mí huand Ojɔ a ra Abraham, nɛ gue'a í than'ndɯ yá 'yɯ a bɯya, tengu'bu n'da ra za xɯn zaqui rán dɯi, nɛ'ɯ yá 'yɛ xɯn zaqui ɯ. ¹⁷ Pɛ bi ts'ɛcpa 'da ɯ yá 'yɛsɛ a ra hogaza. Nɛ nu ahɯ hing yɯ israel ahɯ nɛ tengu'bu bá ts'ɛc'ahɯ bu gmí tøhmbɯ tengu n'da ra za hingui ho. Nɛ bi t'ɛs'ahɯ bu bi ts'ɛcpa ɯ 'da yá 'yɛ ra hogaza. Nɛ gá comhbɯ rán zaqui a ra za, gueh bá nɛxpɯ rán dɯi, ngue nu ra Abraham

bi huand Ojɔ maya'bu. ¹⁸ Pɛ hingui sä gdá yəthɯ a ngue bi t'ɛs'ahɯ bu bi ts'ɛc'ɯ 'da yá 'yɛ ra za. Dami bɛmhbu ngue hinga gue ahɯ guidí unhdɯ rán zaqui a rán dɯi ra za, pɛ gue'a rán dɯi ra za i øt'ahɯ rán ho Ojɔ bu guí tøhmbɯ. ¹⁹ "Pɛ man'da xɯn hoje, nguetho bi ts'ɛc'ɯ 'da yɯ 'yɛ, nɛ go bi t'ɛscähe ua," masque guí ɛmhbu. ²⁰ Majuɔni bi ts'ɛc'ɯ 'da yɯ israel nguetho him bi nde rá mate Ojɔ. Bi bɛni xɯn hose. Nɛ guí tøhmbɯ bu 'da ahɯ ngue hing yɯ israel ahɯ, nguetho guí pəhmbɯ hønt'a rá mate Ojɔ nán ho ahɯ. Pɛ o guím bɛmhbu gán tøsehɯ bu, pɛ gan jamansuhɯ. ²¹ Damí bɛmhbu him bi yən Ojɔ ɯ 'da yá 'yɛsɛ ra za. Ha má gue'adahɯ da yən ahɯ 'bu guím bɛmhbu xɯn hose ahɯ. ²² Pɛ nu'bu 'bo'o hingui nde rá mate Ojɔ, pɛ da nuse a rán säui a to'o da 'uepɯ ja rá mate. Pɛ nu ahɯ guí nuhɯ rá mate Ojɔ 'bu guí thoqui guim bɛmhbu a. Pɛ nu'bu hin'na, nɛ ahɯ da ts'ɛc'ahɯ mahøn'a bu ja ra za 'bu. ²³ Nɛ nu'ɯ yá 'yɛsɛ a ra hogaza, ngue yɯ israel, nu'bu da 'yɛc'yɛi rá mate Ojɔ, da t'ɛs' mahøn'a bu ja yá zase. Nguetho ja rá ts'edi Ojɔ da 'yɛs' mahøn'a bu bi zɛqui. ²⁴ Nu'bu mam bá ts'ɛc'ahɯ bu gmí tøhmbɯ ja n'da ra za hingui ho, nɛ bi t'ɛs'ahɯ bu ja man'da ra za ngue hin ni zasehɯ, pɛ man'da hingui hɛi da ndøpɯ mahøn'a ɯ yá 'yɛsɛ nguetho rá zase.

Da zøni n'dat'a dim pøhø xɯn ngu yɯ israel

²⁵ Ma zi cu ahɯ, dín nde ahɯ guí pəhmbɯ a ja bi t'uhya, n'dahma hin gan 'yɛzɛhɛhɯ hing yɯ judío ahɯ. Dín nde guí pəhmbɯ, 'da yɯ patho bi mɛh yá mbɛi ɯ 'da ɯ yɯ israel, ja gue'bu bi zøn ra pa xtí cəthɯ xɯn ngu ahɯ hønt'a go to'o hing yɯ judío ahɯ. ²⁶ Nɛ m'bejua bɯya, xɯn ngu dim pø ɯ yɯ israel. Nɛ gue'a bi man rá t'ohni Ojɔ, bi 'yɛna:
Di nequi n'da yá yənte ngue yá mi'israhɯ bu Sión,

da yaŋ'a ra Jacob nangué yá ts'oqui.

Ngue ra Israel a ra Jacob.

²⁷ Nε ja gue'bu ga ja'ts'a dá xifi, ga punba yá ts'oqui, bi 'yεm bu ja rá t'ohni Oja maya'bu.

²⁸ Nu'u yu israel i øt'e ngue yán suih Oja ya, ngue'a hingui εc'yεi ra hogamhma. Pε gue'a í zä bi zin ah Oja a. Pε guehma di huεc Oja u yu israel, nguetho bi than 'bu maya'bu u yá ngurpa bombøta. ²⁹ Nguetho njam'bu da goh rá mbui Oja nangué u to xí zohni, pε majuaŋi di un'na bi ma, tengu'bu ya xí um 'bu mí ma 'be'a di unni. ³⁰ Nε nu ah hin gyu israel ah gmi øthu ram fe'ts'i nangué Oja mam'be't'o. Nε m'bejua ne u yu israel bi mbesthoho Oja. Janangue'a bi zä gá tĩmhbu rá mate Oja. ³¹ Nε gue'a in ja ya, ngue i festa a rá mate Oja u yu israel, ne guí tĩmhbu rá mate Oja ya. Pε gue'a dí dĩn rá mate Oja mahøn'a u yu israel.

³² Oja bi ma, njo'o n'da ra ja'i bi 'yεc'yεi a nguetho ja yá ts'oqui. Nε bi 'yøt' Oja buya gue njon da hyät'i din hoc zεhe, nguetho in nde gätho di un rá mate di hoqui to'o gätho in nde dim pøhø. ³³ εmme xun ngu rá mate Oja, ne εmme xun ndoho rán 'yomfɛni. Nε hin'yu ngue hingui pa Oja. Njo'o n'da ra ja'i da baði 'be'a nam bøn'a i øt' Oja, ne njongui sä da baði 'be'a gätho i sänd Oja da 'yøt'e.

³⁴ Njo'o n'da ra ja'i da baði da 'yøt'e tengu rán t'øt'e Oja, ne njon da 'yut Oja 'be'a da 'yøt'e. ³⁵ Nε njo'o n'da ra ja'i da hyoni 'be'a di un Oja ne ngue'a dí 'yεmbi dín dupate Oja a.

³⁶ Nguetho gätho bí 'yεpu 'bu Oja, ne gätho di 'yonse Oja u, ne gätho bi 'yøt'u gue di pεpzehe u. Janangue'a nde'bu ga εspahu Oja gätho yu pa mazai. Nε hønt'a gam bεmhbu a ya.

nde'bu gätho ma ja'ih bu dan umhbu bu 'bu Oja gue ga ørpahu rá 'befi. Nε gue'a majuaŋi ná thandeh Oja a, ne gue'a ra 'bøts'né in numanho Oja a. ² Nε hin gam bεmhbu ga homhbu 'be'a gätho xun ho nangué yu pa i jabu ya, tengu i øt'u 'bucua ja ra ximhäi. Pεgue thocpa thoho ga päh man 'yomfɛnih gam bεmhbu ma'da'yo. Janangue'a thocpa thoho ga homhbu ga paħmbu nda'a rá pähä Oja, ngue nda'a xun ho ga øthu, ne nda'a numanho Oja buya.

³ Bi 'dacä rá ts'edi Oja ga ørpa rá 'befi nangué rá mate. Janangue'a dí xi ah, ngue 'ne ah gätho n'da ngu n'da ah bin tat'ahu rá mate Oja nangué rá 'befi. Janangue'a hin gan 'yεxhu, pεgue gui pašehu nda'a ní 'befi bi zän'nahu n'da ngu n'da ah, nangué rá m fäts'i Oja. ⁴ Tengü ní ja'i n'da, ngue an ts'änni xun ngu yá xεqui. Nε hinga gätho 'dat'a ra 'befi øt'e, pε 'dahma 'dan'yo yá 'befi u yu xεqui. Ngutho dí øthu. ⁵ Nε madague'bu xun nguju, pε tengu'bu n'danja'itho ma ja'i dí comhbu ra Cristo. Nε tengu ní ja'i n'da, 'da nam fäxta n'da ngu n'da yu xεqui, ngutho dí øthu ngue dí comhbu rá 'befi ra Cristo. ⁶ Bi 'daju ra ts'edi Oja gue ga øthu rá 'befi 'dahma 'dan'yo, nangué rá mate zεhe. Pε nde'bu ga øthu xun ho. O nu'bu n'da dim pøngahya da hyoni 'bepu dí ma xun ho a di bεnba Oja, nangué rá m fäts'i. ⁷ O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi dim fäxte 'be'a di 'be a n'da, pε di ja'ts'i xun ho, ngue da mbäx yá cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi din xänbate, din xänbate 'be'a nam bøn'a rá m hman Oja. ⁸ O nu'bu n'da ra zote, pεgue da xifi nda'a xun ho da 'yøt'u yá cu. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi di un rá mbeti, pε hin da bεni da hnumanhose. O nu'bu yu ngurpi ngue di manda rá 'befi Oja, di ja'ts'i xun ho nangué ra ts'edi bin t'unni. O nu'bu n'da bin t'un ra 'befi da mbäx u yu hyoya ne yun zäman'u, mpähä thoho da mbäts'i.

12

Dam 'buhmbu ngue hønt'a Oja gam bεmhbu

¹ Ma zi cu ah, ts'edi dí xi'ahu, nu'bu dí paħmbu rá mate Oja, pε

Gam bɛmhbu nda'a xun ho dá tɛnhdu Oja

⁹ Nɛ hingui yoho gam bɛmhbu 'bu ga huɛju n'da, pɛ majuani ga ɔthu ran huɛcate. Nɛ xingui ts'u gam bɛmhbu ga ɔthu a hingui ho, pɛ dan ɛyahu ga ɔthu a 'bɛ'a gátho xun ho, nɛ nzai ga ɔthu a. ¹⁰ Dan huɛju n'da ngu n'daju nguetho dadín cuhu. Nɛ n'da ngu n'da man'da da bɛni da 'yɛspa rá mijá'iuu, xinda gue'bu da t'ɛspa zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hin ga cuthu ran danhyɛi ma mbuihu, pɛ dan ɛhya ga ɔrpahu rá 'bɛfi ma Hmuhu. ¹² Dan johyahu nangue'a ran ho dí tɔmhbu, nɛ hin dan xɔmbuihu nangue yun unbi. Nɛ thocpa thoho yu ora thoho dan yahu Oja. ¹³ Ga fáxhu yu 'yɛc'yei 'bu ja 'bɛ'a di 'bɛdi. Nɛ mpähá thoho ga säyabahu yu ja'i bu ja ma ngumhu. ¹⁴ Pɛ ga áfu ran japi nangue u to di ughu, nɛ hin ga áfu ra 'yanthi. ¹⁵ Nɛ 'dat'a dan johyahu to'o di johya, o nu'bu 'bo'o tu rá mbui, 'da dán du ma mbuihu buya. ¹⁶ Nɛ gátho 'dat'a gam bɛmhbu. Nɛ hin da bɛn'a n'da man'da xun ho xinda gue rá mijá'iuu, pɛ din amigohu u yu ja'i hin'yu yú ts'ɛdi. Nɛ hin gam bɛmhbu ngue jase man 'yomfɛnihu. ¹⁷ Nu'bu 'bo'o ɔrcahu ran ts'o, hin ga cospahu ran ts'o. Pɛ gam bɛmhbu nda'a xun ho ga ɔrpahu, ngue 'bɛ'a gátho i hnumanhu. Nɛ nubuya da nu gátho yu ja'i ngue xun ho ma mbuihu. ¹⁸ Nɛ dam 'bumanhohu u gátho yu ja'i 'bu da zä. ¹⁹ Ma zi cu ahu, hin ga cos'hu ra pengui 'bu ja'a da t'ɔrcahu. Pɛ 'bɛ ga tɔmhbu ts'u di unba Oja 'bu gue'a in nde di unba u. Nguetho nt'o'ti: "Ma 'bɛfi zɛhɛgá ngue ga unba n'da nɛ ga un rán thɛui a bi 'yɔt'e," bi 'yɛn Oja. ²⁰ Janangue'a nu'bu tumanthuhu man suihu, ga 'uimhu. Nɛ nu'bu tuthɛ, ga sithebahu. Nguetho nu'bu njabu dí ɔrpa man suihu, xun u da bɛni ngue'a midí ughu, nɛ xɔhma thoho da goh yú mbui buya. ²¹ Hin ga cos'hu ran

ts'o pɛ ga ɔrpahu ran ho, gue'a dá tafu a ran ts'o a buya.

13

Ga ɔthuyun t'ɛdi yu ts'ut'abi

¹ Gátho gahu ga ɛc'yɛihu ra ts'ut'abi ua ma häihu. Nguetho njo'o n'da ra ts'ut'abi ua ja ra häi ngue bi zän zɛhɛ yun t'ɛdi. Pɛ Oja bi zänni ngue din ja yú ts'ɛdi. ² Janangue'a nu to din suhmi ra ts'ut'abi, din suhmi a to bi zänba rá ts'ɛdi a, nɛ i honse rán use. ³ Nguetho nu'u yu ts'ut'abi ua ma häihu, hin ga suhu 'bu dí ɔthu ran ho, hinda hont'bu ga ɔthu ran ts'o ga suhu 'bu. Pɛ nu'bu dín nde hin ga suhu ra ts'ut'abi, pɛ ga ɔthu ran ho, nɛ da numanhoju buya. ⁴ Nguetho nu'u yu ts'ut'abi, Oja bi zänni da mbäxcahu. Pɛ nu'bu dí ɔthu ra ts'oqui, ga suhu 'bu, nguetho i ja rán t'ɛdi di unba n'da. Nɛ Oja bi un yun t'ɛdi di unba u to'o ɔt'ra ts'oqui. ⁵ Janangue'a i jatho ga ɛc'yɛihu yun t'ɛdi u yu ts'ut'abi, n'dahma hin di unghu. Nɛ gue'a di bɛngahu Oja 'bu in zoc ma mbuihu. ⁶ Nɛ janangue'a ga juthu 'bɛ'a gátho i äju yu ts'ut'abi, n'dahma di thoqui da 'yɔt' yú 'bɛfi ngue bi zänba Oja, nɛ i taf yun zäbi u. ⁷ Mpähá thoho ga juthu xun ho to'o gä i ja yun t'ɛdi da 'yádi 'bɛ'a gä da 'jäju. Ga jut'a ma häihu, nɛ ga juthu yu puesto, nɛ mi'da yu cota i äh ra ts'ut'abi. Nɛ ga numansuhu yun t'ɛdi u to'o gátho i ja yun t'ɛdi.

Ga ɔrpahu ran ho ma mijá'ihu

⁸ Nɛ ga juthu 'bɛ'a gátho dín dupatehu, nɛ hin te gam bɛmhbu ngue dín dupatehu buya. Pɛ gam bɛmhbu ngue dan huɛju n'da ngu n'daju. Nguetho nu to gátho ja yun huɛcate bi ja'ts'i gátho yun t'ɛdi Oja u. ⁹ Nguetho gue'a bi man'u yun t'ɛdi Oja bi 'yɛna: "O guí 'yomt'ɛnihu, nɛ o guí hɛcpahu rá te ni mijá'ihu, nɛ o guim pɛhu, nɛ o guidí ɛyabahu 'bɛ'a pɛ'ts' ni mijá'ihu." Nɛ nu 'bɛ'a gátho mi'da

yæn t'ɛdi i man yæn t'ɛdi, nu'u gátho n'dat'a i ma: "Gui huɛc ni mijá'ihæ tengu bɯ gní huɛczehɛ ni ja'ihæ." ¹⁰ Nu'a øt' ran huɛcate, hingui ørpa ran ts'o rá mijá'iu i. Janangue'a di ja'ts'u yæn t'ɛdi Ojå a ran huɛcate i øt'a n'da. ¹¹ Nε man'da ga humbi ga øthɯ na, nguetho dí pãhmbɯ ya bin de, ya bi thoh yɯ pa. Damin 'yomfɛnihɯ xæn ho ya ngue daná hãmhɯ yɯ pa gan nuhɯ ra Hmu, xinda gue'a dá øthɯ 'bɯ ja má dɯ'mi dá ɛc'yɛihɯ. ¹² Ya bi thoh ra xui, ya maguepɯ da hyats'i. Mbãhã ga bænthɯ yæn t'øt'e ra 'bɛxui, ga he man thãquihɯ, ngue dan sãmzɛhɛhɯ janangue'a da dãh ran nequi. ¹³ Mbãhã ga øthɯ a rán säui ran nequi, hin dan ðtihɯ, nε hin dam muns'hɯ bɯ ja yæn johya zehɛ yɯ ja'i. Nε xín dan 'yomt'ɛnihɯ, xínga gue'a ma pähã zehɛhɯ ga øthɯ, xín ga øthɯ yɯ sui, xín ga øthɯ yæn ts'ɛya. ¹⁴ Pɛ jatho gam bɛmhɯ ga hãmhɯ rá ts'ɛdi a ma Hmuhɯ ra Jesucristo, ngue ga øthɯ tengu bi 'yøt'e, nε him ma gam bɛmhɯ ga øthɯ rá pähã ma ngøc'yɛihɯ.

14

'Dahma 'dan'yo bɯ na ɛc'yɛihɯ

¹ Nu'bɯ 'bɯ a n'da ra 'yɛc'yɛi gue hin ε pãdi xæn ho, pɛ ga simanhohɯ bɯ ja mam pɛtihɯ ɯ. Nε hin dan junthɯ nangue 'bɛ'a im bɛni ngue xæn ho da 'yøt'e. ² Nguetho 'dahma 'dan'yo im bɛnɛ 'bɛpɯ ní 'yɛc'yɛi Ojå. Nu'ɯ 'da im bɛni xæn ho da zi gátho 'bɛ'a i ts'i. Pɛ nu mi'da im bɛni hingui ho 'bɯ da za ɯ 'da yɯ ngø. ³ Nε nu ra 'yɛc'yɛi gue i si nε i sa gátho 'bɛ'a i ja, pɛ hin da zan'a n'da to'o mbɛni hingui ts'i. Nε ximangutho a n'da to'o hingui si, pɛ hin da 'yɛmbi hingui ho øt'a i si gátho 'bɛ'a i ts'i. Nguetho Ojå 'da nan zintho. ⁴ Nu'i, to'o e, gue guí ɛmbi hingui ho øt' ni mi'yɛhɛhɯ. Nu rá hmuse n'da da mam 'bɯ xæn ho 'bɛ'a øt'a n'da rá 'yɛhɛ, o hin'na. Pɛ

guehma da bømanho n'da ngu n'da ra 'yɛc'yɛi, nguetho i ja rá ts'ɛdi ra Hmu di japi da bømanho. ⁵ Nε i 'bɯ i 'da yɯ 'yɛc'yɛi im bɛni din säya 'da yɯ pa. Nε nu mi'da bɯya im bɛni xæn ho 'bɯ hin din säya 'da yɯ pa. Pɛgue n'da ngu n'da da bɛnɛ 'bɛ'a xæn ho da 'yøzɛhɛ. ⁶ Nguetho nu to din säya 'da yɯ pa, din säya nangue da bɛn Ojå. Nε ngutho 'bɯ hinga gä i si yæn ts'ihmɛ ɯ 'da, njabɯ øt'e nguetho im bɛn Ojå, nε i xifi jamadi Ojå nangue ɯ 'da i si. Ximangutho a to gátho i si, njabɯ i øt'e nguetho im bɛni Ojå bi un'na, nε di un ra jamadi Ojå. ⁷ Njo'o gahɯ gue gam bɛmhɯ dyú hmusehɯ. Pɛ yú mbetigahɯ a ma Hmuhɯ. Nε ngutho 'bɯ dí 'bãmhɯ nε ngutho 'bɯ dá tuhɯ. ⁸ Nguetho dán dãsehɯ bɯ 'bɯ Ojå gátho yɯ pa dí 'bãmhɯ. Nε ngutho 'bɯ dá tuhɯ, dan dãhɯ bɯ 'bɯh ma Hmuhɯ nε guexta'a yɯ mbetigahɯ a. ⁹ Nε gue'a í du nε í ndants'a ra Cristo mahø'n'a, ngue dim hmu nangue ɯ xæn du nɛ'ɯ i 'bui. ¹⁰ Pɛ 'da ahɯ hanja gní numan'ɯ a ni cuhɯ ngue guí xihmbɯ hingui ho 'bɛ'a i si. Nε nu mi'da ahɯ guí pãhmbɯ xæn ho 'bɛ'a gátho i ts'i, pɛ hanja gní numan'ɯ 'da ni cuhɯ guí ɛmfɯ nte di muui 'bɯ hingui nde da zi 'da yæn ts'ihmɛ. Nguetho gátho gahɯ dam 'bãmhɯ bɯ ja rá hmi ra zɛ'mi ngue'a ra Cristo. ¹¹ Nguetho nt'o't'i 'bɛ'a bi man Ojå gue'bɯ mí 'yɛna: Guehma majuani din ja a dí m ma, ngue gátho yɯ ja'i din danyahmu bɯ dí 'bui, nε gátho din juan bɯ ja ma hmi ngue guecã drá Ojå, bi 'yɛn Ojå. ¹² Janangue'a dí pãhmbɯ, gátho gahɯ ga dãfɯ ra güenda Ojå nangue man t'øt'e zehɛhɯ.

Hin ga jafɯ da dɔng bɯ ja ra ts'oqui n'da ma cuhɯ

¹³ Him ma numan'ɯhɯ n'da ngu n'dajɯ. Pɛ hønt'a gam bɛmhɯ hin ga jafɯ n'da ma cuhɯ di fet rá gua bɯ ja yɯ ts'oqui. ¹⁴ Dí pãcã nangue

ran 'yomfɛni bi 'dac ma Hmuh ra Jesús, gue hin'yú 'be'a da ts'i ngue hingui ho. Pɛ nu'bu mbɛnse n'da hingui ho da ts'i, ra ts'oqui a 'bu da zi 'bu. ¹⁵ Pɛ nu'bu 'da ni cuhu hingui numanho nin ts'ihme zehɛhu, nde'bu hin gui thoqui gui sihu, nguetho hin guí ɔrpahu ran huɛcate 'bu guidí thoqui gui sihu. Pɛ o guí ɔthu nangué ran ts'ihme dí 'ue u 'da ni cuhu bi pɔh ra Cristo 'bu mi du. ¹⁶ Pɛ guí 'yɛs'hu a ní jafu da ts'an'a guí pɔhmbu xun ho. ¹⁷ Nɛ hin gam bɛmhbu nangué ran ts'ihme ná ɔthu rá 'bɛfi Oja. Pɛ nu rá 'bɛfi Oja, ga ɔthu ran hocja'i, nɛ 'dat'a gam bɛmhbu, nɛ dan johyahu nangué rá Hogandahi Oja dí 'buhmbu. Gue'a nam bɔni gue rá 'bɛfi Oja a. ¹⁸ Nɛ nu'bu njabu i ɔt'a n'da, majuani i ɔrpa rá 'bɛfi ra Cristo a 'bu. Nɛ Oja da numanho a, nɛ'u yú mijá'ihu da numanho a. ¹⁹ Mbähä dan ɣyahü dan hocpa ma mbuihu n'da ngu n'daju, nɛ 'da däm fäxtahu din te ma mbuihu n'da ngu n'daju. ²⁰ Nɛ hin ga ts'onbahu rá 'bɛfi Oja nangué man ts'ihmehu. Mfadi gue gätho xun ho da ts'i. Pɛ hingui ho 'bu dadí unbahu rá mbui n'da ma cuhu nangué 'be'a dí sihu. ²¹ Man'da xun ho 'bu ga ɛs'hu a na unbahu yú mbui 'da ma cuhu nangué ra ngø dí sahu, o ra vino o 'be'a gä ní dehe dí sihu. ²² Nu'bu bi bɛn'nahü Oja nɛ guí pɔhmbu gue xun ho 'be'a guí sihu, xun ho a 'bu. Nɛ'a Oja in numanho. Pɛ hin dá yathu a. Nɛ di johya n'da 'bu xise rá mbui xun ho 'be'a gätho i ɔt'e, nɛ hin te mbɛm büya. ²³ Pɛ nu'bu n'da im bɛni hingui ho da ts'i 'be'a gätho i ja, pɛ nu'bu bi zi büya, ya ra ts'oqui a bi 'yɔt' 'bu. Nguetho 'bexque bi bɛni bi mbɛsta'a rá pähä Oja 'bu mi zi. Nɛ'u 'be'a gätho dí ɔthu, nu'bu hin dí pɔhmbu majuani rá pähä Oja a, ra ts'oqui 'bu dí ɔthu a 'bu.

15

Ga homhbu 'bɛpɛ dí zac yú mbui ma cuhu

¹ Pɛ nuju 'bu dí pɔhmbu xun ho 'be'a da zä da 'yɔt'a n'da, pɛ nde'bu man'da gam bɛmhbu ga fäxhu u hin ɛ pɔdi xun ho, xinda gue'bu ga ɔthu 'be'a gätho dím bɛnsehü xun ho. ² Pɛ n'da ngu n'daju ga ɔthu 'be'a i numanho ma mi 'yɛc'yɛihu gue 'be'a dín te yú mbui u. ³ Tengu ra Cristo, him bi 'yɔt'e 'be'a di hose pɛ bi 'yɔt'e 'be'a bi numanho Oja. Janangué'a bi 'yɛmp'a rá Ta: “Go dá tuxä yan ts'ante bi si i,” bi 'yɛn a ra Cristo. ⁴ Nɛ 'be'a gätho bi t'ot' maya'bu bu ja rá m hman Oja, bi t'ot'i ngue da xängahu, nɛ di zerca ma mbuihu, di jajü ga tɔmhbu rá m fäts'i Oja, hin dan xɔmbuihu. ⁵ Oja di jajü dan zámhbu bu, nɛ di zerca ma mbuihu. Nɛ dí äp rá mate di ja ahü 'da'angu guim bɛmhbu n'da ngu n'da ahü, nguetho 'darbu guí 'buhmbu ra Cristo Jesús. ⁶ Nɛ janangué'a da zä n'dat'a guim bɛmhbu 'bu guí thandehu Oja, ngue nu rá Oja nɛ rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo.

Gä da sih ra hogamhman u hing yu judío

⁷ Janangué'a n'da ngu n'da ahü gan numanhohü, nɛ u yu judío nɛ u hing yu judío, tengu thoho ra Cristo 'da nan zimanhogdahü n'da ngu n'daju. Nɛ gue'a ná ɛspahu Oja a. ⁸ Nguetho bí 'yɛh ra Cristo ngue din 'yɛhe nangué yu judío. Nɛ bi jä'ts'a mi man Oja maya'bu ngue bi sih yám bombɔta yu judío ba ɣh ma yantehu. Janangué'a bi fadi majuani bi man Oja. ⁹ Pɛ nɛ u hing yu judío nɛ u yu judío bi jap ra Cristo 'darbu bi 'yɛspa Oja u nangué rá mate. Tengu män t'ot'i 'be'a bi xih rá Ta ra Cristo:

Ga xi u hing yu judío nangué ni mate,

nɛ ga xifi ɛmmɛ xun ho i, bi 'yɛmb rá Ta a ra Cristo.

¹⁰ Nɛ man'da bi man ra t'ohni:

Gan johyah_u ya gy_u ja'i gue hin gy_u judío ah_u, gan 'yoh_u u bi huand Oja_u ngue y_u judío.

11 Ne man'da bi mam bu:

Dami 'yεspah_u ra Hmu Oja_u gy_u ja'ih_u ngue 'dahma 'dan'yo bu gná yah_u gätho ná ng_uni ra ximhäi,

gätho gui numansuh_u Oja_u.

12 Ne bi 'yεn a ra pøngahya_u Isaías:

Dim 'bu a n'da rá_m bom'bet_o ra Isai gue ne' u hing y_u judío da 'yεmbi rá Hmu,

ngue da dø'bu rá_m fäts'i a, bi 'yεna.

13 Nu'a Oja_u di jaj_u dí tømhb_u ran ho bi xij_u. Janangue'a dí äp Oja_u da hyut'a ni mb_uih_u nangue gui εc'yεih_u a. Ne xingui ts' u nte guim bεmh_u, pe thocpa thoho gui tømhb_u da mbäx ah_u rá Hogandähi Oja_u nangue rá ts'edi.

I man ra Pablo hanja bi 'yo't' na ran zof_o

14 Ma zi cu ah_u, dí paçä gue x_un ngu ni hogamb_uih_u, ne i ja nin 'yomfεnih_u x_un ho, ne gui pa_uhmb_u 'da gdín xänba thohoh_u n'da ngu n'da ah_u. 15 Pe guehma dá hut'anzamb_ui dá ot'ah_u na, ngue dadí bεn'nah_u 'be'a gá pa_uhmb_u. Nguetho gue'a ran t'εdi bi 'dacä Oja_u nangue rá mate. 16 Nguetho rá mbεfigä ra Cristo Jesús bu 'bu u hing y_u judío, dí_m mangä ran ho ma'da'yo. Ne tengu'bu drá mbäjä dadí hocpa rá 'bøts'e Oja_u, nu'a nám bøni dadí hoc'a ni mb_uih_u ngue hing y_u judío ah_u n'dahma da numanho ah_u Oja_u. Ne mahoqui ah_u nangue rá Hogandähi Oja_u guín 'yoh_u. 17 Janangue'a εmmε i hu ma mb_uigä nangue 'be'a gätho bi 'yørpa u hing y_u judío a ra Jesucristo, bi jaqui bi bøm_uanho rá 'befi Oja_u dá øt'ä bu i 'bu u. 18 Pe hingui sä gam mangä 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo nangue u mi'da yá mbεfi. Pe hønt'a da zä gam mangä 'be'a bi 'yørp_u dá_m pεcä. Ne bi jap u hing y_u judío da dεn'na ra Cristo nangue ram

hma dá xifi ne nangue y_un t'øt'e bi 'yuti. 19 Nguetho bi 'yøt' y_u hmεpya, ne y_un t'øt'e mixte nangue rá ts'edi rá Hogandähi Oja_u. Ne dá ja'ts'ä ma 'befi dá mangä ran ho ma'da'yo nangue ma yänteh_u ra Cristo. Dá d_u'mi dá mangä bu Jerusalén, ne dá mangä gätho y_u xεqui nán zant'i ra häi gue'bu go má søm bu Ilírico, gätho dá mangä bu ram hma. 20 Ne guehna dá nde ga øt'e, gue dá mba dá mamp'a ram hma guep_u him mi fäp_u rá thuhu ra Cristo. Ngue hin dá nde dá mba bu ja yá 'befi u mi'da bi mbεn'na ra Cristo. 21 Pe dá øt'ä tengu bi mam bu ja rá t'øhni, ngue i εna:

Nu' u 'da gue njäm'bu mi sifi pe nuya da bäh ya.

Ne nu' u 'da njäm'bu mi øde da zøni da badi nangue rá 'yu Oja_u.

Im bεni da mba bu Roma a ra Pablo

22 Ne janangue'a him 'bexque bi zä dá mba bu guí 'b_uhmb_u. Nguetho guexta'a mi ja ma 'befi ua bí ja ra xεqui ua nán jongua. 23 Pe nuya ya nte mi ja ua ma 'befi ya. Ne x_un ngu y_u nidi mín nde xcä mba bu guí 'b_uhmb_u bu Roma. 24 Ne mí ts' u tho ya ga mbab_u ga zεngua ah_u ne dam 'b_uhmb_u bu 'da y_u pa. Ne nu'bu dá thop_u España, da zä dan hy_umh_u ts' u bu ja ra 'yu ní mba bu. 25 Pe 'be ga mba bu Jerusalén, ne ga dá bu a ra mbεti dí mbäx u y_u 'yεc'yεi bí 'b_up_u. 26 Nguetho bi bεn u y_u cu bí 'b_up_u Macedonia nep_u Acaya ngue da mbäx'i ts' u y_u hyoya 'yεc'yεi bí 'b_up_u Jerusalén, ngue ga hax 'bu dá mba bu. 27 Ne gue'a bi zänni da 'yøt' u hing y_u judío, nguetho in nde di co'ts'a ra mate bi t'ørpe. Nguetho bi gomhb_u rán japi Oja_u u hing y_u judío u y_u judío gue yá mi 'yεc'yεih_u 'b_up_u Jerusalén. Janangue'a nde da mbεnbi ts' u ra mbεti u. 28 Ne nu'bu ya dá dá a 'be'a bi 'bεhni, ja ga mba bu Roma ga nu ah_u bu, ne ga thocä bu España

buya. ²⁹ Ne nu'bu dá sɔngä bu guí 'bühmbu, dí pãcä da 'yenscahu rán jãpi xan ngu a ra Cristo nangué dí pãhmbu rám hma. ³⁰ Ma zi cu ahü 'yörcahu ts'u ra mate emme guí 'yãfu rám fãts'i Ojã nanguécã, nangué 'dat'a ma Hmuhu ra Jesucristo ne nangué rá Hogandãhi Ojã bi jajü dan huẽju. ³¹ Dami xihmbu Ojã da yãngui nangué u hing yu 'yẽc'yeyi bu ra häi Judea, guet'a ra xẽqui bu Jerusalén. Ne dami 'yãfu rá mate Ojã nangué u yu cu bí 'bupü Jerusalén, ngue da hyãmanho a ra mbeti ga hãx bu ga unni, ngue bi mben'ndu hing yu judío bu Macedonia nepu Acaya, ngue'u yá cu. ³² Ne nu'bu da nde Ojã dan johyagã 'bu dá mbagã bu, dan säya ts'u bu guí 'bühmbu. ³³ Ne nu Ojã nzãi i hurpa rá mbai n'da, pẽ ne ahü da hyut'a ni mbaihu. Ne hont'a gam bẽmhbu a ya.

16

Nu ra Pablo i penba ran zengua yá amigo

¹ Nuna man juhü ra Febe, mi ts'atho da mba bu guí 'bühmbu ya ne di zengua ahü na. Nuna, rá 'befi im fãxte ram peti bu Cencrea. ² Ne dami simanhohü na, nangué rá thuhu ma Hmuhu, ngue nuju dyu 'yẽc'yeyihu gue'a man sähu ga øthu. Ne dami fãxhu 'be'a gãtho ní 'befi da 'yøt'a ra Febe, nguetho guesẽ bi mbãx u xan ngu mi'da, necã bi mbãxqui. ³ Dami zenguagui ts'u bu ra Priscila, ne ra Aquila rá ndø, ma mimbefihe nangué rá 'befi ra Cristo Jesús. ⁴ Ne nugã 'bu mi t'ẽna xtã thogã, ne u mi t'ẽna xtã tho u 'bu mí yãngã 'bu n'dandj. Gue'a ná undã ra jamadi Ojã nangué u. Pẽ hinga hõngdã pẽ ne u gãtho yám peti yu 'yẽc'yeyi ngue hing yu judío, 'da xna undãhe ra jamadi Ojã nangué u. ⁵ Ne dami zenguagui ts'u u gãtho dim peti bu rá nguse ra Aquila. Ne'a ma amigogã ra

Epeneto dami zenguagui ts'u bu a. Nu'a ra mbadi 'yẽc'yeyi bu ja ra häi Acaya a. ⁶ Ne'a ra María, dami zenguagui ts'u bu. Nu'a emme xan ngu ra 'befi bi 'yøt'e nangué ahü. ⁷ Ne a ra Andrónico ne ra Junias ma mijudíohe, ne 'darbu dá sähe ran unbi. Nu'u gãtho yá 'bãihu ra Cristo i numanho u, ne m'bet'o bi 'yẽc'yeyi ra Cristo u xinda guecã. ⁸ Ne a ra Amplias dami zenguagui ts'u bu. Dadí huẽcã a nangué rá thuhu ra Hmu. ⁹ Ne dami zenguagui ts'u bu ra Urbano, ma mimbefi'be nangué ra Cristo, ne ra Estaquis ngue dadí huẽqui. ¹⁰ Ne a ra Apeles dami zenguagui ts'u bu. Nu'a emme bi ts'ã rá t'ẽc'yeyi, ne bi bõmanho. Ne u 'bupü ja rá ngu ra Aristóbulo dami zenguagui ts'u bu. ¹¹ Ne a ra Herodiön ma mijudío'be, ne u 'bupü ja rá ngu ra Narciso, gue nu yu 'yẽc'yeyi 'bupü, dami zenguagui ts'u bu. ¹² Ne a ra Trifena ne ra Trifosa dim pefi nangué ra Hmu, gãtho dami zenguagui ts'u bu. Ne a ra Pérsida mahuẽqui a, ne a xan ngu ra 'befi bi 'yøt'e nangué ra Hmu. ¹³ Ne dami zenguagui ts'u a ra Rufo, an thahni da 'yörpa rá 'befi ra Hmu, ne a rá mbe tengu'bu ma mbegã a. ¹⁴ Ne a ra Asíncrito, ne ra Flegonte, ne ra Hermas, ne ra Patrobas, ne ra Hermes, ne u yan 'yohu bí 'bühmbu u, dami zenguagui ts'u bu. ¹⁵ Ne a ra Filólogo, ne ra Julia, ne ra Nereo ne a rán ju a, ne'a ra Olimpás, ne'u gãtho mi'da yu 'yẽc'yeyi bí 'bupü. ¹⁶ Ne damin zenguahü n'da ngu n'da ahü nangué ran huẽcate. Ne gãtho yám peti yu 'yẽc'yeyi ja ua i pen'nahü ran zengua.

N'da ran zofu rá zẽgui bi man ra Pablo

¹⁷ Pẽ dí xi ahü ma zi cu ahü, damim fãsehü nangué u to'o in nde di hec'ahü gue di 'uec'ahü nangué a ra hogamhü gán xãnbahü. Pẽ hin guí 'yãrbahü ra güenda u. ¹⁸ Ne nu'u yu 'yãt'ate, hingui ørpa rá 'befi

ma Hmuh_u ra Jesucristo _u. Ne i häte thoho nangue ξ mm ϵ x_un ho 'be'a mma ne i sixmanho ah_u. Pe i härpa yú mb_ui _u 'da hingui p_udi dim fäse. Ne gue'_u yú 'befi z ϵ he i øt'_u. ¹⁹ Pe nu'_u mi'da gätho i p_udi hin guí festah_u rá_m hman Oj_u. Janangue'a i hu ma mb_uigä. Pe dadí hec'a thohoh_u ngue'a dín nde ah_u gui p_uhmb_u gätho 'be'a x_un ho, pe nu'a hingui ho hin dín nde ah_u gui p_uhmb_u a. ²⁰ Ne nu Oj_u ngue'a nz_ui di hoc ra sui, nu'a di ja ah_u 'dahmantho gui 'y ϵ th_u b_u häi ra z_uth_u nangue _u to in nde di hec'ah_u. Janangue'a gui comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo. Ne h_unt'a gam b ϵ mhb_u a ya. ²¹ Nuna ra Timoteo i pen'nah_u ran zengua, ma mimbefi'be na. Nehna ra Licio nehna ra Jasón, nehna ra Sosípater, ma mijudíohe ya, gätho i pen'nah_u ran zengua. ²² Nugä dí Terciogä rá 'yosøcuagä ra Pablo, dí o't'ä ra søcu_u ja ua, dadí zengua ah_u nangue ma Hmuh_u. ²³ Nehna ra Gayo, i pen'nah_u ran zengua, nuna di säyagui ua rá ngu drá Pablogä, ne _u gätho y_u 'y ϵ c'y ϵ i di säyabi ua rá ngu. Nehna ra Erasto i ja rá 'befi i h_ux ra mbeti ua ja ra hnini, nehna man 'yoh_uh_u ra Cuarto, gätho i pen'nah_u ran zengua. ²⁴ Dami comhb_u rá mate ma Hmuh_u ra Jesucristo gue gätho ah_u.

H_unt'a Oj_u ga ξ spah_u gätho y_u pa maz_ui

²⁵ Z_ui ga ξ spah_u Oj_u, nu'a i ja rá ts'edi di zet'a ni t' ϵ c'y ϵ i_u 'b_u guím b ϵ mhb_u ran ho ma'da'yo ngue 'be'a bi 'y δ t' ra Jesucristo, tengu dím mangä. Nguetho nuya i si ah_u ram hma ngue maya'b_u thoho him mí f_udi. ²⁶ Pe nuya i pa mhman ya, ne i sifi gätho y_u j_u'i h_unb_u go hap_u i 'b_ui gätho ra ximhäi. Ne nu'a ram hma i hman ya, guet'_u y_um hman _u yú p δ ngahy_u Oj_u maya'b_u. Ne i hman ya nangue rán t' ϵ di Oj_u gue i 'b_ui maz_ui, in ndepe gätho y_u j_u'i da

'y ϵ c'y ϵ i ra hogamhma. ²⁷ ξ mm ϵ x_un ho rá 'yu Oj_u bi 'daj_u, janangue'a ga ξ spah_u Oj_u gätho y_u pa maz_ui nangue ga ξ spah_u ra Jesucristo. Ne h_unt'a dí xi ah_u ya.

1 CORINTIOS

Ná n'da ra sɔcuá bi

'yɔrba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra dɔhnini

Corinto

Ran zɛngua

¹ Ma zi cu ahɥ guí 'bɥhmbɥ bɥ ra dɔhnini Corinto, dí ɔt'ahɥ ra sɔcuá i jaua. Dí zɛngua ahɥ gátho gyɥ 'yɛc'yɛihɥ Ojá. Nɛ nugá drá Pablogá, bi huangá Ojá, nɛ rá páhã zɛhɛ bi xiqui gam mangá rám hman ra Jesucristo hɔnbɥ go hapɥ. Nɛ'a man 'yohɥhɥ ra Sóstenes dí 'bɥ'be ua, di zɛngua ahɥ. ² Nu'a ra Cristo Jesús bi 'uec'a ni mbɥihɥ bɥ ja ra ts'oqui. Nɛ bi zon'nahɥ guí 'yɔrpahɥ rá 'bɛfi Ojá. Nɛ tengu'bɥ 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ɥ mi'da to'o gátho i thɔnde ma Hmuhɥ ra Jesucristo, ngue n'dat'a ra Hmu dí comhbɥ ɥ. ³ Nɛ dí äpä Ojá ma Tahɥ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo ngue di 'da ahɥ yán japi, nɛ'a rán johya guí hyɔmhɥ a.

Bi dɔn yán japi Ojá nguetho i 'bɥhmbɥ ra Cristo

⁴ Bi 'da ahɥ yán japi Ojá nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo Jesús. Gue'a ná undá ra jamadi Ojá a ya. ⁵ Nɛ nte di 'bɛpɥ ja nim petihɥ, nguetho 'darpɥ guí 'bɥhmbɥ ra Cristo. Pɛ gá i ja ahɥ ran 'yomfɛni da zã guí pɔhmbɥ xɥn ho a ya, nɛ da zã guim mamhbɥ xɥn ho rá 'bɛfi Ojá ya. ⁶ Nɛ gue'a rám hman ra Cristo gá hyɔmhɥ, gue'a gní bɔmanhohɥ a ya. ⁷ Janangue'a i juadi xɥn ho rá ts'edi bi 'da ahɥ Ojá nangue rá 'bɛfi guí ɔthɥ gátho gní tɔmhɥ dí 'yɛh mahɔn'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁸ Nɛ di ja ahɥ Ojá gan zɔmhɥ bɥ gue'bɥ go rán zɛgui yɥ pa, janangue'a nte ma ts'oqui da dɔn'nahɥ 'bɥ bá peng ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nguetho dí pɔhmbɥ

nzai di jã'ts'a im man Ojá, nɛ gueɛe Ojá bi zoncahɥ dam 'bɥhmbɥ rá Ts'unt'ɥ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

Bin sɥh yɥ 'yɛc'yɛi

¹⁰ Dí äcã ra mate n'dat'a guim bɛmhɥ, nguetho guí tɛnhɥ a ma Hmuhɥ ra Jesucristo. Nɛ 'yo guidín hejɥ, pɛ jatho n'datho guim bɛmhɥ nɛ n'dat'a guí 'yɔthɥ.

¹¹ Gue'a dí xi ahɥ a, ma zi cu ahɥ, nguetho bi xicã 'da yɥ cu ngue yá menguhɥ ra Cloé, bi xiqui 'be'a guí ɔthɥ. ¹² Nguetho guí ɛmhɥ 'da ahɥ guí tengahɥ, nɛ ɛn'i 'da tɛn ra Apolo, nɛ ɛm mi'da tɛn ra Pedro, nɛ ɛm mi'da ngue tɛn'na ra Cristo. ¹³ Pɛ ha guim bɛmhɥ gá xɛmhɥ ra Cristo. O xigã ha dá tugã bɥ ja ra pont'i nangue ahɥ. Uague guim bɛmhɥ ngue gán xixyɔhɥ nangue ma thuhugã.

¹⁴ Pɛ jamadi Ojá ngue njo'o to dá xixyã ahɥ, hɔnt'a ra Crispo nɛ ra Gayo. ¹⁵ N'damhma njon da zã da ma bin xixyã nangue ma thuhugã. ¹⁶ Nɛ hɔnt'ɥ gátho 'bɥpɥ rá ngu ra Estéfano dá xixyãbi. Pɛ hin dím bɛngã 'bɥ 'bo'o xcamá xixyãbi mi'da, uague hɔnt'ɥ. ¹⁷ Nguetho hinga gue'a ra 'bɛfi bi xicã ra Cristo ga ɔt' ran xixyã, pɛ bi xiqui gam mangá ran ho ma'da'yo. Pɛ nu'bɥ dím mangã a, pɛ hin dí yá tengu bɥ na yá yɥm bɔmhyã, nguetho hɔnt'a dí honi da bɔh yɥ jã'i ma ts'oquihɥ í du ra Cristo bɥ ja ra pont'i. Janangue'a din ja ra ts'edi ram hma di hocpa yá ts'oqui ɥ.

Gue'a ra Cristo ní 'dajɥ ran 'yomfɛni Ojá

¹⁸ Pɛ nu'a ram hma ngue ra Cristo bi du bɥ ja ra pont'i, ɛmbi nte ní mbatho ɥ ní mba bɥ ja ran ɔnbi mazai. Pɛ nujɥ ná mbãhã bɥ ja ra temazai, dí pɔhmbɥ gue'a ram hma ní zinjɥ Ojá ngue bi du ra Cristo bɥ ja ra pont'i, bi hoga ma ts'oquihɥ. ¹⁹ Nɛ i ɛm bɥ rá t'ohni Ojá:

Ga uti ngue nte ní mbatho ʘ im ma
jase yán 'yomfɛni,

ne ga h̄apɔ yú ts'edi zeh̄e yʘ ja'i, ga
em bʘ ma'ueni, bi 'yɛn Oj̄a.

²⁰ Nguetho bi z̄an Oj̄a hin te ní
mbat ʘ to'o ɛna jase yán 'yomfɛni,
ne'ʘ emme bin x̄ase yám hmanse yʘ
ja'i, ne'ʘ ɛna paɗi da dah yʘm hma.
Nguetho hingui s̄a da yʘn a n'da ʘ
nangue yám hman ʘ. ²¹ Ne bi b̄ense
Oj̄a, bi z̄an b̄aya ngue hin dí b̄a Oj̄a
n'da ʘ yán 'yomfɛnise. Pe bi z̄anni da
yʘn ʘ to da hȳan'a r̄ám hma nangue
ra Cristo bi du, madague'bʘ t'ɛmbi
nte ní mbatho. ²² Nguetho nu ma
mijudíohe im b̄eni gue'ʘ yʘn t'ot'e
mixte da nu 'bʘ gue'a n'da ram
hma ngue majuʘni. Ne nu'ʘ da ni
m̄enguh̄a ngue hing yʘ judío ah̄
nz̄ai i honse n'da ram hma ngue i
ɛmb zeh̄e majuʘni. ²³ Pe nu'a ram
hma dí m̄ mamhbʘ ngue bi du bʘ
ja ra pont'i ra Cristo, njonguin nu-
manhose a. Ne'ʘ yʘ judío i san tho
'bʘ i sifi, ne'ʘ hing yʘ judío i ɛmbi
nte ní mbatho 'bʘ i sifi. ²⁴ Pe nuʘ
ngue bi zoncah̄a Oj̄a, madague'bʘ
dȳ judío h̄a ogue hin dȳ judío h̄a,
pe n'dat'a dí p̄ahmbʘ i ja rá ts'edi Oj̄a
di hoga ma ts'oquih̄a nangue'a ra
Cristo bi du. Janangue'a bi nequi
ɛmme x̄an ndoho rán 'yomfɛni Oj̄a.
²⁵ Ne nuna ra 'yu bi z̄an Oj̄a, pe
man'da di muui na, madague'bʘ
t'ɛmbi hin te ní mbatho, xinda
gue'ʘ yú 'yuse bi z̄an zeh̄e yʘ ja'i.
Ngue gue'a í t'ɛmbi hin'yʘ rá ts'edi
Oj̄a a, ngue bi du ra Cristo, pe
man'da x̄an ngu bʘ ní nequi a,
xinda gue'ʘ ḡátho yán t'ot'e zeh̄e yʘ
ja'i. ²⁶ Ma zi cu ah̄a ngue bi zoncah̄a
Oj̄a, gam b̄emhbʘ Hague dín jah̄a bʘ
na nuʘ ra ximh̄ai, ngue x̄an nguʘ
dyú 'yamb̄ih̄a, ne x̄an nguʘ hin'yʘ
ma ts'edih̄a, ne x̄an nguʘ ngue bin
hyoya ma tah̄a. ²⁷ Pe bi huan Oj̄a
ʘ i t'ɛmbi yʘ 'yamb̄i, n'damh̄a da
mbe'ts' yú s̄a ʘ i jase yán 'yomfɛni.
Pe gue'a í huan Oj̄a ʘ hin'yʘ yú ts'edi
bʘ na nu ra ximh̄ai, janangue'a da

mbe'ts' yú s̄a ʘ i jase yú ts'edi. ²⁸ Ne
bi huan Oj̄a ʘ nte di muui bʘ na nu
ra ximh̄ai, ne'ʘ to'o i pa nts'ani, pe
man'da in numanho Oj̄a ʘ, ne gue'a
dí 'berpa yú ts'edi ʘ to'o ɛna i ja se
yán t'ɛdi. ²⁹ Janangue'a njon di jap
Oj̄a dín 'yɛzeh̄e. ³⁰ Ne bi jajʘ Oj̄a
'darp̄a d̄ám 'b̄uhmbʘ ra Cristo Jesús,
ne gue'a ní 'dajʘ ran 'yomfɛni Oj̄a a,
ne nangue'a ra Cristo ní zimanhoʘ
Oj̄a, ne gue'a í 'ȳorcah̄a Oj̄a ngue yú
t'uh̄ni gah̄a a, ne gue'a ní yʘnjʘ bʘ
ja ran ts'o. ³¹ Nguetho i mam bʘ
ja rá t'oh̄ni Oj̄a, hin'yʘ 'be'a man'da
ran ho da z̄a da man'a n'da, hinda
h̄ont'a ran ho bi 'ȳorpa Oj̄a.

2

*H̄ont'a ram hma 'be'a í du ra
Cristo í ja rá ts'edi*

¹ Ma zi cu ah̄a, nu'bʘ má mbaḡa
bʘ guí 'b̄uhmbʘ, ngue dá xi ah̄a
r̄ám hman Oj̄a majuʘni, pe hin
dá huan thohoḡa yʘm hma guerp̄a
da numanhoḡa ra ximh̄ai, ne hin
te dá ma nangue man 'yomfɛnise.
² Ne nu'bʘ má b̄eni ga mba bʘ guí
'b̄uhmbʘ, pe dá b̄eni h̄ont'a ga xi
ah̄a 'be'a ín anba ra Jesucristo 'bʘ
mí du bʘ ja ra pont'i. ³ Ne nu'bʘ
mám 'b̄uhmbʘ bʘ, dá ot'á hin'yʘ ma
ts'edi, nguetho dá su Oj̄a hin da nu-
manho 'bʘ xcá ūaspa mam hmanse,
ne dá fet'i. ⁴ Ne nu'bʘ mán yʘh̄a
bʘ ngue dá xi ah̄a ram hma, hinga
gue'a mam hmanse ngue mahotho
bi p̄at a ni mb̄ih̄a, pe h̄ont'a rá ts'edi
rá Hogand̄ahi Oj̄a bi z̄a bi hoc a ni
mb̄ih̄a. ⁵ Janangue'a hinga gue'ʘ
yán 'yomfɛni 'da yʘn 'yoh̄a bi ja ah̄a
gá 'yɛc'yɛih̄a Oj̄a, pe h̄ont'a rá ts'edi
zeh̄e Oj̄a bi ja ah̄a gá 'yɛc'yɛih̄a.

Rá Hogand̄ahi di japi dí fq Oj̄a

⁶ Pe nu'a ram hma dí m̄ mamhbʘ
nangue ra Cristo, go i p̄a ʘ x̄an
ho yú t'ɛc'yɛi, ngue ran 'yomfɛni
majuʘni a. Ne hinga gue'a rán
'yomfɛni ra ximh̄ai bi b̄a ʘ x̄an ho
yú t'ɛc'yɛi, xinga gue'ʘ yám hmanse
ʘ yú nḡarpi ra ximh̄ai, ne nu'ʘ mí

ts'utho di 'beh yú ts'edi. ⁷ Pε nu ran 'yomfɛni dí m mamhb_u him mám fadi, pεgue urcah_u Oj_a ya, nanguε ra Cristo mi sanni da yanj_u 'b_u him mani 'yot' ra ximh_{ai}, nε da zixcah_u b_u mahɛts'i ní comhb_u rán ho b_uya.

⁸ Pε xinga n'da _u i εna jase yú ts'edi ua ja ra ximh_{ai} ngue i p_arpa rán 'yomfɛni Oj_a. Nu 'b_u xtám b_a'_u 'da, hin xtí cuarp_u ja ra pont'i a ra Hmu mixte. ⁹ Pε tengu mán t'o't'i b_u ja rá t'ohni Oj_a:

Hin da z_a da b_asε n'da a ran ho bi zán Oj_a da 'y_orpa _u to'o hont'a Oj_a im b_eni,

nε nj_am'b_u da z_a da 'y_osε n'da, nε nj_am'b_u da z_a da nuse n'da, bi 'y_en rá t'ohni Oj_a.

¹⁰ Pε nu_u dí p_ahmb_u a, nguetho bi xij_u rá Hogand_ahi Oj_a. Nε nu rá Hogand_ahi Oj_a di _ats'i x_un ho b_u ja rán 'yomfɛni Oj_a, nε gue'a i xij_u a b_uya. ¹¹ Tengu y_u j_a'i hin jon da z_a da b_arpa rá mb_ui rá mij_a'iui, pε hinda hont'a rá mb_ui zεhε n'da i p_adi. Nε in jab_u Oj_a, njon da b_arpi 'be'a mb_eni, pε hinda hont'a rá Hogand_ahi zεhε i p_adi. Nε di bεngah_u a. ¹² Nguetho bi 'daj_u rá Hogand_ahi Oj_a, nε hinga gue'a rán 'yomfɛni ra ximh_{ai}, ngue in nde di bεngah_u rán 'yomfɛni Oj_a, nε g_atho y_u hogant'unni bi 'daj_u nanguε rá mate x_un ndoho. ¹³ Pε nu 'b_u dí m mamhb_u rán 'yomfɛni Oj_a, pε hin dí u_asph_u y_um hma nanguε man 'yomfɛni sεh_u, pε hont'_u y_um hma bi x_angah_u rá Hogand_ahi Oj_a, nε da z_a dí xihmb_u x_un ho _u to'o bin t'un rá Hogand_ahi Oj_a. ¹⁴ Pε nu'a hingui 'b_uhmi rá Hogand_ahi Oj_a, hingui s_a da hy_ani 'be'a g_atho i x_angah_u rá Hogand_ahi Oj_a, nε εmbi r_am hman a n'da ra 'y_amb_ui. Nε nj_am'b_u s_a da b_adi, hinda hont'_u b_u dim 'b_uhmi rá Hogand_ahi Oj_a. ¹⁵ Pε nu'a ra j_a'i ngue 'b_uhmi rá Hogand_ahi Oj_a da z_a da b_adi 'be'a nam b_on'a 'be'a g_a i ja, ngue nda'a da numanho nε nda'a hin da numanho. Pε nu'a hing ra 'y_ec'y_ei hin da z_a da b_arpa

yán 'yomfɛni _u y_u 'y_ec'y_ei. ¹⁶ Njon da 'y_ense da b_arpa rán 'yomfɛni Oj_a ra Hmu, njo'o da xifi x_un ho 'be'a da 'yot' Oj_a. Pε nu_u dí comhb_u a rán 'yomfɛni a ra Cristo.

3

I comhb_u Oj_a rá 'befi _u y_u mbefi

¹ Ma zi cu ah_u, nu 'b_u mám 'b_uhmb_u b_u him bi z_a dá xi ah_u _u x_un h_ei tengu i si _u in 'youi x_un ho rá Hogand_ahi Oj_a. Pε dá xi ah_u tengu 'b_u gmí 'yothoh_u ua ja ra ximh_{ai}, uague tengu 'b_u ja gním 'b_uhmb_u nanguε ra Cristo. ² Pε dá xi ah_u a hingui h_ei tengu 'b_u ra xi'ba thoho dá 'da ah_u, nguetho tengu 'b_u hin ní z_a gui sih_u x_un ho ra h_uε. Nε ngutho ya, guexta'a hont'a ra xi'ba da z_a gdín sihmeh_u. ³ Nguetho hin guín zac ni mb_uih_u. Nε guín nde gam mixte zεhεh_u, jananjab_u gadín s_uhmb_u. Pε ha hin guí _oth_u tengu 'b_u gy_u j_a'i thohoh_u ua ja ra ximh_{ai}. ⁴ Nguetho guím mamhb_u to'o guí t_enhd_u, nε 'da'ah_u guí εmh_u guí t_engah_u, nε mi'da εna t_en ra Apolo. Pε gue'a gní 'y_oth_u tengu 'b_u gy_u j_a'i thohoh_u. ⁵ 'Be'a dadí mu'be a ra Apolo. Ha hin guí p_ahmb_u ngue y_u mbefi thoho g_a'be Oj_a, ngue dá f_axa'be g_a 'y_ec'y_eih_u ra Hmu, nanguε ra 'befi bin 'dac'be n'da ngu n'da g_a'be. ⁶ Nug_a dá tuh ra hmud_a b_u, nε nu'a ra Apolo bi u_api, pε nu'a Oj_a bi japi bin te nε bi b_ox _u y_u hmud_a. ⁷ Jananguε'a hin'y_u rá ts'edi a bi duh ra hmud_a, xinga gue'a bi u_api, pε hont'a Oj_a i ja rá ts'edi ngue bi japi bin te y_u hmud_a a. ⁸ Nε nug_a dí comhma'befi'be a ra Apolo, nε nug_a dá tuhu, nε nu'a ra Apolo bi u_api. Nε di 'dac'be Oj_a 'be'a in nde di 'dac'be nanguε ra 'befi dá _ot'be n'da ngu n'da g_a'be. ⁹ Nεsε Oj_a dí comhbe rá 'befi. Nε nu'ah_u tengu 'b_u y_u hu_ahi ah_u Oj_a ngue bi thuhu.

Nε nu'ah_u tengu'b_u n'da ra ngu ngue i h_o a Oj_a. ¹⁰Nε nug_a tengu'b_u n'da dr_a ngurpaga_oo nanguε r_a mate zεhε Oj_a, ngue d_a f_a'mi x_un ho y_a guanguj_ado a ra ngu. Nε nu man'da pε di thoqui dim pεp_u ja a ra ngu. Pε n'da ngu n'da ra mbe_fi 'b_u dim pεp_u ja a ra ngu, pε i jatho dim pε_fi x_un ho. ¹¹Nε njon da z_a di p_arpa a r_a guanguj_ado ra ngu, nε h_ont'a ra Jesucristo ngue r_a guangu n'da r_a ngu Oj_a. ¹²Pε nu' u to'o di thoc'a ra ngu, s_a da huahni x_un ho 'be'a da japi. X_un ho 'b_u x_otho y_u do d_i f_o't'a ra ngu, nε nu r_a 'bet'e, x_otho y_u t'εgui u. Pε 'bo'o im bε_ni d_i f_o't' y_u za, o gue y_u 'yox'yo, nε 'bo'o im bε_ni d_i mbet' y_u paxi. ¹³Nε nu y_a 'be_fi n'da ngu n'da y_u 'yεc'yεi da hnu hangu nangu di muui 'b_u bi z_on ra pa din ja ran ju_anbi. Nguetho da z_on ra pa da ts'_a nanguε ra sibi, nε da f_ah p_uya gue'b_u x_un ho bi 'y_ot r_a 'be_fi n'da ngu n'da y_u 'yεc'yεi. ¹⁴Nε nu'b_u n'da ra mbe_fi bi hy_at' ra sibi a r_a ngu bi hy_oe, da d_ah r_an z_abi b_uya. ¹⁵Pε nu'b_u bin z_o a ra ngu bi hy_oe, nε nte da d_ah r_an z_abi b_uya nanguε r_a 'be_fi bi 'y_ot'e. Nε maguep_u hin xt_am bongui, tengu u 'da bi 'da 'b_u min z_o y_a ngu. ¹⁶Pε ha hin gu_i p_ahmb_u ngue gue ah_u y_a ngu ah_u Oj_a, nε nu r_a Hogand_ahi Oj_a i 'b_up_u mbo ni mb_uih_u. ¹⁷Nε nu'a to'o da 'yεna di ts'onba r_a ngu Oj_a, εmme x_un ngu y_un unbi da 'y_orpa Oj_a. Nguetho nu r_a ngu Oj_a x_un ndaxqui a, nε guesε ah_u r_a ngu ah_u Oj_a. ¹⁸Nε hin da z_a gui thoqui gan hy_azεhεh_u ngue guim bεmh_u jase nin 'yomfεni_u. Pε jatho gam pumbεni_u a guim bεnseh_u, jananguε'a da z_a gui t_imh_u a nju_antho ran 'yomfεni x_un ho. ¹⁹Pε nu r_an 'yomfεni ra ximh_ai nte di muui b_u na nu Oj_a. Nε gue'a m_an t'o't'i b_u r_am hman a, ngue nu'a n_in 'yomfεnise n'da 'b_u i εna dim mixte, pε di jap Oj_a dim 'bεse b_u n'da b_uya. ²⁰Nε man'da bi man

ram hma, ngue nu'a to'o εna jase y_an 'yomfεni, pε go i p_a a ra Hmu ngue nte di muui u y_an 'yomfεni. ²¹Jananguε'a hin guim bεmh_u man'da di muui n'da ra ja'i. Pε Oj_a bi 'da ah_u g_atho ni ngurp_ih_u ngue da mb_ax ah_u. Nε g_atho u i j_aua ja ra ximh_ai nε'u 'be'a g_a i 'b_ui, nε bi z_an Oj_a di zε ah_u u. ²²Nεc_a ngue dr_a Pablog_a d_i f_ax ah_u, nε ra Apolo, nε ra Pedro. Pε nε'a 'be'a g_atho d_in nuh_u ua ja ra ximh_ai i f_axcah_u ga p_ahmb_u Oj_a, nε ra te i f_axcah_u, nε ran d_ate, nε ra pa i jab_u ya, nε ra pa ba εhε. Nε jananguε'a g_atho ni mbeti_uh_u. ²³Nguetho y_a mbeti ah_u ra Cristo nε nu ra Cristo r_a mbeti Oj_a a.

4

Y_a 'be_fi i o_t' y_a 'b_aih_u ra Cristo

¹ Pε nug_a nε ra Apolo, nε jatho guim bεmh_u ngue y_a 'yεhε g_a'be ra Cristo, bin 'dac'be ra 'be_fi ngue ga xi a'be r_am hman Oj_a him m_am f_adi. ² Pε damim bεmh_u, n'da ra 'yεhε tho ho 'b_u bin t'un ra 'be_fi, i jats'edi tho di ja'ts'a sifi. ³ Pε hin d_i urp_a a ra g_uenda a guim bεmh_u, ximangutho u mi'da y_a ja'i εngui hin d_i ja'ts'i. Nε x_inga guεc_a i s_a ga p_ase 'b_u d_i ja'ts'i uague hin'na. ⁴ Pε nu ma mb_uig_a d_im bεni hin d_a soh ma 'be_fi. Pε madague'b_u ngub_u d_im bεnse, pε jatho ga t_o'mi gue'b_u go da nuse Oj_a 'be'a d_a o_t'_a. ⁵ Pε hin go m'bet'o gui 'yεmf_u hingui ho bi 'y_ot'a n'da. Pε 'be gui t_omh_u ba εh ra Hmu, nε g_atho di nequi b_uya 'be'a mim bεmh_u mbo ma mb_uih_u n'da ngu n'daj_u. Nε di un Oj_a b_uya 'be'a r_an s_aui a bi 'y_ot'a n'da ngu n'da ra 'yεc'yεi. ⁶ Nu ram hma d_i xi ah_u, ma zi cu ah_u, nanguεc_a'be ra Apolo, pε n'da ran zof_o ngue hin da donts'i 'be'a gui 'y_oth_u. Nε him man guim bεmh_u i ja r_a ts'edi n'da ra x_anbate, nε x_in guim bεmh_u n'datho x_un ho x_inda gue'u mi'da. Jananguε'a hin gui thoqui gan 'yεxh_u. ⁷ Pε to'o

bi ja ahꞰ ngue xꞰn ho ahꞰ xinda gue'Ʞ mi'da. Gätho 'be'a i ja ahꞰ bi 'da ahꞰ OjꞰ. Ne nu'buꞰ guí pꞰhmbꞰ bin 'da'adahꞰ 'be'a gá i ja ahꞰ, pꞰ hanja gnán 'yꞰꞰehꞰ, tengu'buꞰ gá tꞰnshꞰ a ran ho i ja ahꞰ. ⁸ PꞰ guí øthꞰ tengu'buꞰ gám hmusehꞰ, ngue hin te guidí 'behmbꞰ, nꞰ tengu'buꞰ ya bin 'da a ni ts'edihꞰ ngue guidí mandahꞰ gátho mi'da. PꞰ nuya tengu'buꞰ ya gá sogahꞰ. PꞰ hyøcta hmaha 'buꞰ xquí søni ngue xtín ja ni ts'edihꞰ, nguetho nꞰcáhe n'dat'a xtín 'dac ma ts'edihꞰ 'buꞰ. ⁹ PꞰ nugáhe ngue ma 'báihe ra Cristo, díꞰm bꞰmhbe OjꞰ bi 'yørcáhe ngue i hnuháigahꞰ xinda gue gátho mi'da. Ne tengu'buꞰ dyú ofádihe i pꞰ'ts'i da thojꞰ. Ne i pa ma unguigahꞰ 'buꞰ i thengahe ra ximhái. Ne'Ʞ yám 'behni OjꞰ mahꞰts'i di hyonya thoho nangue 'be'a dí sáhe. ¹⁰ Ne nuje t'Ʞnje dyú 'yámbáihe, nguetho dí tꞰnhde ra Cristo. PꞰ nu'ahꞰ Ʞmme guí homhbꞰ da t'Ʞn ahꞰ i ja nin 'yomfꞰnihꞰ nguetho guí Ʞna guí tꞰnhdꞰ ra Cristo. PꞰ nugáhe hin'yꞰ ma ts'edihꞰ buꞰ na hnuje, pꞰ nu buꞰ na hnu ahꞰ tengu'buꞰ Ʞmme i ja ni ts'edihꞰ. Ne Ʞmme i pa nt'Ʞ'ts'i ahꞰ, pꞰ nugáhe i pa nts'ani gáhe. ¹¹ Ne gátho yꞰ pa xꞰ thogui, nꞰ gátho yꞰ pa i jabꞰ ya, Ʞmme dí sáhe ra thuhu, nꞰ ra tuthe, nꞰ dyú 'yáhehe, nꞰ pa m'be'migahꞰ, nꞰ hin hapꞰ pøni i ja ma ngumhbe. ¹² Ne Ʞmme dí yáhmbe ngue dadím pꞰsꞰhe nangue ma 'yehꞰ. Ne Ʞmme i ts'anje, pꞰ man'da dí áfe rán japi OjꞰ nangue Ʞ i sante. Ne Ʞmme pa ma ungui gahꞰ, pꞰ mpähá thoho dí háthe 'be'a i t'ørcáhe. ¹³ Ne di c'aman'uje, pꞰ man'da díꞰ zomanhohe. Ne nguetho yꞰ pa jabꞰ ya, i t'ørcáhe tengu'buꞰ dyú ngoháihe ra ximhái ngue hin'yꞰ 'be'a dadí muje. ¹⁴ PꞰ hin díꞰ nde ahꞰ guí pꞰ'ts' ni sáhꞰ nanguehna dí xi ahꞰ. PꞰ dadí 'da ahꞰ n'da ran zofø, nguetho tengu'buꞰ ma t'ahni ahꞰ Ʞmme dadí huꞰc'ahꞰ. ¹⁵ PꞰ madague'buꞰ xquín

nuhꞰ 'det'a mahuꞰhi ni ngurpihꞰ i xán'nahꞰ nangue ra Cristo, pꞰ hønt'a n'datho ni tahꞰ i 'bái, ngue guecá, nguetho rá mbúdi thoho dá xi ahꞰ nangue ra Cristo, jananjabꞰ gá 'yꞰc'yꞰihꞰ buya. ¹⁶ Janangue'a dí á'ahꞰ ra mate ngue guí 'yøthꞰ tengu dí øt'á. ¹⁷ Ne gue'a dá pꞰhndá buꞰ ra Timoteo, ngue di zꞰ ahꞰ. Ne nu'a tengu'buꞰ majuꞰni ma ts'ant'Ʞ ngue Ʞmme dadí huꞰqui, nꞰ di ja'ts'i xꞰn ho, nguetho Ʞ'yꞰi xꞰn ho a ra Hmu. Ne di bꞰn'nahꞰ ngue 'be'a dí øt'á ngue dí tꞰnni xꞰn ho ra Cristo Jesús. Ne ngutho díꞰm mangá bu hapꞰ gátho i ja yám peti ya 'yꞰc'yꞰi. ¹⁸ Nu buꞰ guí 'búhmbꞰ, i 'búrꞰ 'da im bꞰni jase yú ts'edi, im bꞰni ngue hin ga mba buꞰ. ¹⁹ PꞰ mi ts'utho ga mba buꞰ gan nu'ahꞰ 'buꞰ da nde OjꞰ. Ne ga pꞰdi to'o gátho i Ʞna i jase yú ts'edi. Ne hinga hønt'Ʞ yám hma ga øts'e, pꞰ gan nu 'buꞰ majuꞰni i ja yú ts'edi nangue OjꞰ. ²⁰ Nguetho nu'buꞰ majuꞰni di manda OjꞰ buꞰ ja rá mbái n'da, hinga høntho da bádi din yꞰ xꞰn ho, pꞰ din ja ra ts'edi njuantho. ²¹ Ha guín ndehꞰ ga fꞰmhya ahꞰ 'buꞰ dá mbagá buꞰ, uague guín nde ga huꞰc'ahꞰ 'buꞰ dá søngá buꞰ.

5

Da thøn'a thi n'da ra 'yꞰc'yꞰi bi 'yøt'e tengu'buꞰ ran 'yomt'Ʞni

¹ Ne dí øcá bin thꞰtui rá hømbe n'da ra cu. PꞰ n'da ran thꞰti gá 'yøthꞰ Ʞmme xꞰn ts'otho, tengu'buꞰ ran 'yomt'Ʞni. Ne njo'o to'o numanho tengu a, xínga gue'Ʞ yꞰ ja'i hingui Ʞc'yꞰi OjꞰ. ² Ne sä Ʞmme guidín 'yꞰxhꞰ guí ꞰmhbuꞰ nte guidí 'behmbꞰ. PꞰ xingui ts'Ʞ tu ni mbáihe nangue 'be'a bi 'yøt'a. Hanja ngue hin guí hømhbꞰ thi a. ³ PꞰ madague'buꞰ njo'ogá buꞰ guí 'búhmbꞰ, pꞰ tengu'buꞰ 'darpu dí 'búhmbꞰ, ngue dá sándá a ran unbi da nu a bi 'yøt' ra ts'oqui, tengu tho 'buꞰ ya dí 'búcá buꞰ. ⁴ PꞰ i jatho gátho gam petihꞰ nangue

rá thuhu ma HmuhꞤ ra Jesucristo. Ne tengu thofo 'bꞤ necá dí 'bꞤcá bꞤ, janangue'a dá 'da ahꞤ ran t'ęđi i ja ua. Pe gan 'yohꞤ rán t'ęđi ma HmuhꞤ ra Jesús. ⁵ Ne nu'a ran 'yohꞤ, dami hyomhbꞤ thi da bent'a ra zı̄thu, di unba rá ngoc'yei, n'damhma da 'yáp rá punbi OjꞤ nangué rá ts'oqui. Ne da ză da yꞤn OjꞤ nangué rá mbꞤi 'bꞤ bi zon ra pa bá peng ra Hmu bꞤya. ⁶ Pe hingui sá gan 'yęxhꞤ. Ha hin guí pꞤhmbꞤ n'da ram hma, ngue ts'ũtho ra íxi pꞤ i sinni gátho ra jani. ⁷ Dami hyomhbꞤ thi a ra nyo'ixi ngue ran ts'o guí 'bꞤhmbꞤ di ts'on'na nim petihꞤ. Janangue'a xtán ho ahꞤ, tengu ra thuhmꞤ an t'ot'e nangué ra jani ma'da'yo ngue nte ma íxi da mbꞤ, i ts'i 'bꞤ ndꞤbaxjua. Ne i jatho dan hojꞤ, gue'a bi nde a ra Cristo 'bꞤ mim 'bꞤts'e zehꞤ bi hoga ma ts'oquihꞤ. Ne gue'a ra hmꞤpya mi u Ꞥ yꞤ jꞤ'i 'bꞤ ndꞤbaxjua mi pꞤxa n'da ra t'ũde'yo. ⁸ Janangue'a thocpa thofo hont'a xꞤn ho ga othꞤ, ne hont'a ra 'yu majuaꞤi ga tenhdꞤ. Ne gue'a ra thuhmꞤ a ngue hin'yꞤ ra íxi. Pe hin ga othꞤ tengu ra nyo'ixi, ngue 'be'a gátho dín numanhose nangué man 'yomfꞤnisehꞤ, ne 'be'a gátho mi'da xꞤn ts'o. ⁹ Pe nu ra sꞤcuꞤ dá pen'nahꞤ mam'bet'o, ne hin gá pꞤhmbꞤ 'be'a dín nde xcá xi ahꞤ, ngue dá xi ahꞤ hin gan 'yohꞤ n'da ra 'yomt'ęni. ¹⁰ Pe hin dí ęn ahꞤ him man zohmbꞤ Ꞥ hinga na pꞤđi, madague'bꞤ yꞤ 'yomt'ęni, ne yꞤ ziyate, ne yꞤ bꞤ, ne'Ꞥ thꞤnde yꞤ hyáte ojꞤ. Nguetho nu'bꞤ gui sothohꞤ Ꞥ, ne gui 'uehmbꞤ ua ja ra ximhái 'bꞤ. Pe hinga gue'a dá xi ahꞤ a. ¹¹ Pe nu'a mi nde xcá xi ahꞤ, ngue hin gui 'yęmfꞤ ni cuhꞤ Ꞥ 'da, ne xín gui comhbꞤ rá 'befi OjꞤ n'da 'bꞤ ęmbi ra cu 'bꞤ guexta'a ran 'yomt'ęni ot'e o gue'bꞤ bin thꞤtui a him mi sá xtín thꞤtui, o ran ts'iyate, o i thꞤnde yꞤ hyáte ojꞤ, o ne'Ꞥ yꞤ ucuate, o gue ra ı̄ti, o gue ra bꞤ. Pe

o guín 'yohꞤ Ꞥ tengu Ꞥ, xínga 'darpꞤ gan sihmꞤhꞤ Ꞥ. ¹²⁻¹³ Nguetho ni 'befihꞤ ja juꞤnbahꞤ ni mi'yęc'yeihꞤ 'bꞤꞤ Ꞥ ni nim petihꞤ. Janangue'a gui hyomhbꞤ thi a bi 'yot' ra ts'oqui bꞤ gui 'bꞤhmbꞤ. Pe nu'Ꞥ hinga ná ęc'yei, hingui sá ga juꞤnbahꞤ Ꞥ, hont'a OjꞤ di juꞤnba Ꞥ.

6

Să dın hocpa zehꞤ yꞤ 'yęc'yei

¹ Hanja gnín yꞤp zehꞤhꞤ bꞤ 'bꞤh ra ze'mi, nu'a hing ra 'yęc'yei. Hanja hinga gue'Ꞥ ni mi'yęc'yeihꞤ gui xihmbꞤ di hoc'ahꞤ. ² Ha hin guí pꞤhmbꞤ ngue ga juꞤnbahꞤ ra ximhái 'bꞤ rán zęgui yꞤ pa, nguetho yá t'ũhni gahꞤ OjꞤ. Hague má guet'Ꞥ yꞤn sꞤi dí othꞤ hin ga hojꞤ, nguetho man'da hingui hęi dan hocpahꞤ. ³ Ne asta gue'Ꞥ yám 'bꞤhni OjꞤ mahęts'i ga juꞤnbahꞤ. Ha má guet'Ꞥ yꞤn junt'i dí ozehehꞤ yꞤ pa i jabꞤ ya ngue hin da ză ga hojꞤ. ⁴ Janangue'a nu'bꞤ ja n'da ran junt'i, pe hin ga xihmbꞤ n'da ra ze'mi, nguetho hin dí comh ma 'befihꞤ a. ⁵ Gue'a dí xi ahꞤ a, janangue'a jatho gui pꞤts' ni sáhꞤ 'be'a gui othꞤ. Ha njo'o n'da ahꞤ i ja ts'Ꞥ ran 'yomfꞤni ngue'a di hoc'ahꞤ nangué ran sꞤi gui othꞤ. ⁶ Ha i jatho da zix rá cu bꞤ 'bꞤh ra ze'mi n'da ra 'yęc'yei, ne hing ra 'yęc'yei a ra ze'mi. ⁷ Ne nu'a gní 'yothꞤ yꞤn junt'i, ne gue'a gním 'behmbꞤ a. Hanja hin gní hyáthꞤ a ran ts'o i t'ot'ahꞤ, ne hin guídí jafꞤ da fę ahꞤ 'be'a gui pꞤshꞤ. ⁸ Hin guí hāthꞤ, nguetho guesꞤ ahꞤ gui oꞤpahꞤ ran ts'o ni cuhꞤ, ne gui pꞤfꞤ 'be'a i pꞤts'i. ⁹ Pe ha hin guí pꞤhmbꞤ ngue hin da ză da yꞤꞤꞤ di manda OjꞤ n'da ra ts'om'bái. Ne o sá guim bꞤmhꞤ da zin OjꞤ Ꞥ yꞤ 'yomt'ęni, o gue'Ꞥ i thꞤnde yꞤ hyáte ojꞤ, o gue'Ꞥ in nutonto yá xisu yá mim 'yohꞤhꞤ, o gue'Ꞥ di 'yásăba yá mim 'yohꞤhꞤ tengu'bꞤ ra xisu. ¹⁰ Ne hin da yꞤꞤꞤ di manda OjꞤ Ꞥ yꞤ bꞤ, o yꞤ ziyate, o yꞤ ı̄ti, o yꞤ ucuate, o

y_u nexmate. ¹¹ In jab_u gá 'y_oth_u 'da ah_u, p_e bi mba m'be't'e ni ts'oquih_u, n_e gue_se Oj_a bi 'y_ot'e yá t'ahni ah_u. N_e bi hoc'ah_u nangue a guí εc'y_eih_u ra Hmu Jesús, n_e nangue a guí 'b_uhmb_u rá Hogand_ahi ma Oj_ah_u.

Rá mbeti Oj_a ma j_a'ih_u

¹² Maju_ani a ram hma ngue i ja man t'εdih_u ga øth_u 'be'a gátho dín ndeh_u. P_e m'batho a da bømanho ga øth_u. Maju_ani ngue i ja man t'εdih_u ga øth_u 'be'a gátho dín ndeh_u. P_e hin gan nde ga øth_u a da d_ac_pa ma mb_uih_u. ¹³ N_e maju_ani a ram hma nangue ran ts'ihm_e, ngue nu'b_u in ndehm_e ma fohoh_u, dan sihm_eh_u. P_e hin'y_u 'be'a man'da nts'änni nangue ma fohoh_u, n_e da zøn ra pa ngue da man Oj_a him man dan sihm_eh_u. P_e nu'b_u in nde ran 'yom't'εni ma j_a'ih_u, hingui sá ga øth_u a, nguetho nu ma j_a'ih_u bi zán Oj_a dim 'b_up_u ra Hmu. ¹⁴ N_e da xox Oj_a ma j_a'ih_u nangue rá ts'edi, tengu thoho a ra Cristo bi xox 'b_u mi du. ¹⁵ Ha hin guí p_ahmb_u ngue nu ma j_a'ih_u, gue'a rá j_a'i ra Cristo a. Ha da zä ga haj_u n'da xequi rá j_a'i ra Cristo, ngue ga øt' ran 'yom't'εni, tengu'b_u n'danj_a'i tho ga øt'be n'da ra xisu ra 'yom't'εni. P_e hingui sá ga øth_u tengu a. ¹⁶ P_e gue'a i øt' ra 'yom't'εni b_u na nu Oj_a, tengu bi mam b_u ja rá t'ohni, ngue nu'x mi yonj_a'i, p_egue bi 'y_ot'e tengu'b_u n'danj_a'i tho bi gohi. ¹⁷ P_e nu'a ra j_a'i 'b_u in 'youi ra Cristo, tengu'b_u n'danj_a'i tho da 'y_ot'ui. ¹⁸ Janangue'a da zä gui 'dahmb_u b_uya nangue'a ran 'yom't'εni. Nguetho nu mi'da y_u ts'oqui di ts'onba b_u maxøts'e rá ngu Oj_a, p_e nu ran 'yom't'εni di ts'onba b_u mbo rá ngu Oj_a. ¹⁹ Ha hin guí p_ahmb_u ngue nu ni j_a'ih_u rá nguse rá Hogand_ahi Oj_a a, nguetho 'b_up_u mbo ma j_a'ih_u a, gue'a bi 'daj_u Oj_a a. N_e nu ni j_a'ih_u hin ni mbeti zεh_eh_u a. ²⁰ Nguetho Oj_a bi 'y_ot'e rá mbeti ah_u, n_e tengu'b_u

x_um hmadi bi gut'i. Janangue'a ga ørpah_u rá 'b_efi Oj_a nangue ma j_a'ih_u n_e nangue ma mb_uih_u.

7

Ran zofo nangue ran th_ati

¹ P_e nuya ga xi ah_u a guí ängah_u. N_e ya dí xi ah_u ngue x_un ho 'b_u da zet'a n'da ran 'yoh_u, hin da hyon rá xisu. ² P_e εmme x_un ngu ran 'yom't'εni i ja. Janangue'a man'da x_un ho 'b_u dim 'b_uh rá xisu n'da ran 'yoh_u, n_e dim 'b_uh rá ndø n'da ra xisu. ³ Nu ran 'yoh_u i jatho dim 'b_uhmi x_un ho rá xisu. N_e ngutho ra xisu, i jatho dim 'b_uhmi x_un ho rá ndø. ⁴ Nguetho nu n'da ra xisu hin di manda zεh_e a rá j_a'i zεh_e, p_egue di manda a rá ndø. N_e ngutho n'da ran 'yoh_u hin di manda zεh_e a rá j_a'izeh_e, p_egue di manda a rá xisu, nguetho n'dat'a ram 'b_ui øt'e. ⁵ P_e hin da 'ue'a n'da nangue rá xisu, n_e xín da 'ueh ra xisu nangue rá ndø. P_e hinda hønt'b_u gá b_emhb_u gan y_ah_u Oj_a 'da y_u pa da zä gui sεth_u. P_e i jatho 'da'angu guim b_emhb_u ni xisuh_u. N_e m'bejua b_uya da zä gan y_ah_u ni xisuh_u mahøn'a. Nguetho nu'b_u nya'a ts'x y_u pa hin guí y_ah_u ni xisuh_u, xømhma thoho da hyä ah_u ra z_ith_u 'b_u hingui sá gui sεth_u. ⁶ Nu'a dí xi ah_u, tengu'b_u n'da ran t'εdi. P_e hin dadí hεc'ah_u 'b_u guín nde gan th_ath_u o xin guín nde gam 'b_usεh_u. ⁷ P_e dí εnsεgä ngue x_un ho 'b_u gátho dim 'b_usε tengugä. P_e hingui sá, nguetho n'da ngu n'da bin 'daj_u ra ts'edi nangue Oj_a, ngue 'dahma 'dan'yo ga øth_u n'da ngu n'daj_u. ⁸ P_e dí xi ah_u, nu'x to'o hinga na din th_ati, n_e'x x_un du yá xisu, n_e'x x_un du yá ndø, man'da x_un ho 'b_u ya hin gan simhb_u, tengu thohogä. ⁹ P_e nu'b_u hingui sá da zethoho n'da, man'da x_un ho da hyon rá m p_epiui, ngutho n'da ra xisu, n_e ngutho n'da ran 'yoh_u. Nguetho εmme di xømbs_ui ngue njongui 'b_uhmi. ¹⁰ N_e

dí xi ɯ to'o i 'bɯhmi yá ndø, hingui sä da zogui. ¹¹ Nε nu'bu bi zoh rá ndø n'da ra xisu, i jatho dim 'buɛ, o gue dim 'bɯhmi mahøn'a a rá ndø. Nε ximangutho n'da ran 'yohɯ, hingui sä din xummi a rá xisu. Nε nuna ran t'ɛdi i jaua dí xi ahɯ, him mam hmansεgä, pεgue rá m hma ma Hmuhɯ ra Jesucristo 'bu mi'buɛua ja ra ximhäi. ¹² Nε nu man'da ram hma dí xi ahɯ him bi man'a ma Hmuhɯ 'bu mi'buɛua. Nε nu'a ram hma dí xi ahɯ, nu'bu n'da ra cu, ngue hing ra 'yεc'yεi a rá xisu, pε nu ra xisu 'bu in nde ma zä dí m 'buɯ, pε man'da xɯn ho 'bu di thoqui dim 'bɯhmi. ¹³ Nε ngutho n'da ra xisu 'bu ra 'yεc'yεi, nε hing ra 'yεc'yεi a rá ndø, pε nu rá ndø 'bu ma zä in nde dim 'bɯhmi a rá xisu, pε man'da xɯn ho 'bu di thoqui dim 'bɯhmi. ¹⁴ Nε nu Ojã di jamansu n'da ran 'yohɯ ngue hing ra 'yεc'yεi, ngue'bu ra 'yεc'yεi a rá xisu. Nε ngutho n'da ra xisu ngue hing ra 'yεc'yεi, pε Ojã di jamansu ngue'bu ra 'yεc'yεi a rá ndø. Nu'bu hin xtan jabɯ, ya hin xti jãp Ojã ni t'ɯhniɯ 'bu. Pεgue ya majãpi nangue Ojã ɯ. ¹⁵ Pε nu'a ran 'yohɯ hing ra 'yεc'yεi, o gue n'da ra xisu, nε nu'bu in nde da zo a ra 'yεc'yεi mi 'bɯhmi, man'da xɯn ho 'bu di thøtho da mba. Nε hingui sä da 'yøɾpa ra ts'edi dim 'bɯhmi 'bu ya hingui nde. Nguetho Ojã bi zãngahɯ dam 'bɯmanhohɯ ngue nte man sui din ja. ¹⁶ Nε nu'bu gui 'bɯhmbɯ ɯ hing yɯ 'yεc'yεi, xømhma tho ho da yãn yá mbɯi 'bu gui fãxhɯ da dɿn ra 'yu, nε'ahɯ gyá xisuhɯ, nε'ahɯ gyãn 'yohɯhɯ. ¹⁷ Pε jatho gui 'yøthɯ a dí bømanho a rá ts'edi bi 'da ahɯ Ojã, n'da ngu n'da ahɯ, ngue nda'a bi zãn Ojã gdám 'bɯhmbɯ, tengu gmí øthɯ 'bu hin ní zon'nahɯ Ojã. Nε ngutho dí xicã mi'da ngue hønɯ go hapɯ i ja yám peti yɯ 'yεc'yεi. ¹⁸ Nε nu'ɯ to'o nthεqui yá xifani 'bu mi 'yεc'yεi Ojã, pε i jatho guexta'a rá hmεpya yá jã'i nguetho

yɯ judío. Nε nu'bu n'da ngue him mán thεqui rá xifani, pε hin da bɛni ngue m'bejua tho da hyεgui. ¹⁹ Nguetho nte ni mba tho 'bu am hmεpya uague hin'na. Pε man'da i jats'editho ga øthɯ a i xijɯ Ojã. ²⁰ Pε n'da ngu n'da da 'yøt'e nda'a da zä dãm 'bɯi, tengu mi øt 'bu hin ní 'yεc'yεi. ²¹ Nu'bu gmín 'yεhɛhɯ bu 'bɯh yɯ jã'i 'bu gmí dãp ní mbɯihɯ Ojã, pε hingui jatho gui pãh ní 'bεfihɯ. Pε nu'bu da xi a ní hmuhɯ ngue gui pømhbu, pε man'da xɯn ho 'bu gui pømhbu buya. ²² Nε nu'bu n'da ra 'yεhɛ, 'bu mi dãp rá mbɯi ra Cristo, bi mba ma thøgue bu na nu Ojã. Nε ximangutho n'da ra jã'i ngue him bin 'yεhɛ, pε bin 'yεhɛ nangue ra Cristo. ²³ Ngue nu Ojã bi 'yøt'e yá t'ɯhni gahɯ, nε tengu'bu xam hmadi bi gut'i. Janangue'a 'yo gui tænthohohɯ 'bε'a di 'bεp ahɯ gui 'yøthɯ yɯ jã'i 'bu i xi ahɯ gui 'yøthɯ yɯ ts'oqui. ²⁴ Nε n'da ngu n'da ahɯ, ma zi cu ahɯ, gui thoqui gui 'yøthohohɯ ni 'bεfihɯ, tengu gmí øthɯ 'bu hin gní 'yεc'yεihɯ Ojã. Pε man'da gui thoqui gui 'yøthɯ xɯn ho guerpɯ da numanho Ojã. ²⁵ Nε nu man'da ram hma gui ängahɯ nangue'ɯ njo'o yá xisu o yá ndø, pε hin'yɯ n'da ram hma bi manse a ma Hmuhɯ ra Jesucristo 'bu mim 'buɛua ja ra häi. Pε ga xi ahɯ a dí m bεngä. Nε xɯn ho 'bu gui 'yøthɯ a dí m mangä, nangue a rá mate ma Hmuhɯ bi 'dac ran 'yomfɛni. ²⁶ Nε nu mam hmangä dí xi ahɯ ya, nangue njo'o yá xisu o njo'o yá ndø, xɯn ho 'bu din jatho tengu in ja ya. Nguetho nu'ɯ yɯ pa jabɯ ya, xɯn hεitho 'bu gan nuhɯ yãn ɯnbi 'bu dán simhbɯ. ²⁷ Nε nu'bu n'da i 'bɯh rá xisu, hin da bɛni ngue da hyεgui, nε nu'bu n'da njo'o rá xisu, hin da bɛni da hy-oni. ²⁸ Pε nu'bu guín ndehɯ gan simhbɯ, hin guim bεmhbu ngue ra ts'oqui a. Nε ngutho 'bu n'da ra hmute da bɛni din thãti, pε hin da

'yɛmbi ra ts'oqui a. Pɛgue nu'bɛ gan simhbɛ, man'da xɛn hɛi ram 'bɛi gui 'yøthɛ, xinda gue'bɛ njon xtɪm 'bɛ ahɛ. Nɛ dɪn nde gan yɛn ahɛ nanguɛ ɛ xɛn hɛi. ²⁹ Ma zi cu ahɛ, nu'a nam bøn a dí xi ahɛ, him mɪn ngu yɛ pa dam 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhɛi. Jananguɛ'a i jatho ga humbahɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojɔ yɛ pa ní mba bɛ. Nɛ nu'ɛ to'o i 'bɛh yá xisu bɛya, nɛ xingui ts'ɛ da bɛni da 'yɛ'ts'a rá 'bɛfi Ojɔ nanguɛ a rá xisu. ³⁰ Nɛ hingui sá nya'a ga ɛshɛ rá 'bɛfi Ojɔ 'bɛ ya dɪn nuhɛ ra dumbɛi, nguetho dí xønhdɛ ga juahmbɛ n'dihi rá 'bɛfi Ojɔ. Nɛ xingui sá nya'a dan johyahɛ nanguɛ ma amigohɛ, xínga gue'ɛ dí tãmhɛ nya'a gan numanhohɛ. ³¹ Nɛ nguetho ɛ to'o gátho i øt' yá 'bɛfi zehɛ ua ja ra ximhɛi, pɛ man'da zi ts'ɛtho da bɛni. Nguetho mi ts'ɛtho da guadi 'bɛ'a gátho dɪn nuhɛ ya. ³² Jananguɛ'a dɪn nde ahɛ nguɛ man'da ts'ɛtho guim bɛmhɛbɛ 'bɛ'a di hɛn ahɛ ua ja ra ximhɛi. Nɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ nguɛ njo'o rá xisu, pɛ man'da ɛmmɛ da bɛn a rá 'bɛfi Ojɔ, nguetho 'bɛsɛ, nɛ i honi 'bɛ'a da numanho Ojɔ. ³³ Pɛ nu'bɛ ya i 'bɛh rá xisu, nɛ hinga hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ da hyom bɛya, nɛ'a rá xisu da numanho nɛ da hyonbi 'bɛ'a gátho da hyoni. ³⁴ Nɛ nu'a n'da ra xisu nguɛ njo'o rá ndø, pɛ man'da da zã hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ da bɛni da 'yøt'e. Pɛ nɛ'a rá ja'i nɛ'a rá mbɛi hønt'a rá 'bɛfi Ojɔ øt'e. Pɛ nu'a ra xisu 'bɛ ya i 'bɛh rá ndø, nɛ da 'yøt'e dí numanho a rá ndø. ³⁵ Nɛ nuna dí xi ahɛ dɪn nde ga fãx ahɛ, nɛ hin dɪn nde ga ɛn'nahɛ. Nɛ dɪn nde ahɛ gui 'yøthɛ a xɛn ho, nguɛ hin di hɛi ni mbɛihɛ 'bɛ gui 'yøthɛ rá 'bɛfi Ojɔ. ³⁶ Pɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ nguɛ i 'bɛ a n'da rá t'ixu, nɛ ya bi zøn ra ora dɪn thɛti. Nɛ im bɛni hingui ho 'bɛ da zãmmi, nɛ ɛmmɛ in nde rá t'ixu dɪn thɛti, xɛn ho 'bɛ di thɛpa a rá t'ixu, nɛ hin da 'yɛmbi ra ts'oqui

a. ³⁷ Pɛ nu'bɛ n'da ran 'yohɛ hin te im bɛn rá mbɛi nguɛ dɪn thɛt'a rá t'ixu, nɛ nu'bɛ ja rán t'ɛdi rá ta da zã da xifi, pɛgue man'da xɛn ho 'bɛ dim 'bɛtpɛ. Nɛ n'dat'a im bɛni nguɛ gue'a xɛn ho da 'yøt'a. Nɛ da bɛdi xɛn ho a bi 'yør bɛya. ³⁸ Jananguɛ'a nu'ɛ to'o di thɛpa yá t'ixu, xɛn ho i øt'e, pɛ nɛ'ɛ to hingui nde di thɛpa yá t'ixu, pɛ man'da xɛn ho i øt'ɛ. ³⁹ Pɛ nu'bɛ n'da ra xisu bi hyon rá ndø, pɛ i jatho dim 'bɛhmi gátho yɛ pa i 'bɛ a rá ndø. Nɛ nu'bɛ ya bi du a rá ndø, 'bɛ in nde dɪn thɛt mahøn'a, xɛn ho nguɛ dɪn thɛti, pɛgue n'da rá mi'yɛc'yɛiui dɪn thɛtui mahøn'a. ⁴⁰ Pɛ dí ɛnsɛgã nguɛ man'da dɪn johya 'bɛ hin dɪn thɛti mahøn'a. Nɛ dɪm bɛni nguetho di bɛngã rá Hogandɛhi Ojɔ.

8

'Da yɛn t'ãnni nanguɛ yɛ 'bøts'e

¹ Nɛ nuya dɪn nde ga xi ahɛ a gá 'yãngahɛ, 'bɛ da zã gui sahɛ a ra ngø xí 'bøspa ɛ yɛ hyãtɛ ojɔ, uague hin'na. Nɛ majuɛni guim mamhbɛ nguɛ gátho gahɛ dí pãhmbɛ xɛn ho a. Pɛ nu'a gní pãhmbɛ, gue'a gnín 'yɛxtahɛ a. Pɛ man'da gue'a ran huɛcate nan te rá 'bɛfi Ojɔ a. ² Pɛ nu'bɛ gui ɛnsɛhɛ gui pãhmbɛ ran 'yomfɛni, pɛ guɛpɛ na fãpɛ bɛya nguɛ hinga ná pãhmbɛ xɛn ho, nguetho guidín 'yɛxhɛ. ³ Pɛ nu'bɛ majuɛni dɪn numanhohɛ Ojɔ, nɛ dí comhbɛ rán 'yomfɛni Ojɔ 'bɛ. ⁴ Nuya, nu'ɛ 'bɛ'a gátho bí 'bøspa ɛ yɛ hmite, pɛ dí pãhmbɛ hing yɛ ojɔ ɛ ɛmbi n'youi. Nɛ dí pãhmbɛ n'datho Ojɔ 'bɛi, nɛ hønt'a i ja rá ts'ɛdi a. ⁵⁻⁶ Nɛ madague'bɛ t'ɛmbi 'bɛh yɛ ojɔ ua ja ra hãi nɛpɛ mahɛts'i, nɛ t'ɛmbi xɛn ngu yɛ ojɔ nɛ yɛ hmu, pɛ nujɛ, hønt'a n'datho a Ojɔ dí 'bɛhmbɛ, nguɛ ra Ta, nɛ bi zãnni 'bɛ'a gátho i ja, nɛjɛ bi zãngahɛ ga ørpahɛ rá 'bɛfi. Nɛ hønt'a n'datho a ra Hmu dí 'bɛhmbɛ, nguɛ gue'a ra Jesucristo a, nɛ gue'a i 'yøt' Ojɔ

'be'a gätho i ja, ne gue'a bi 'dajü ra te xün ho ma mbühü a. ⁷ Pe hinga gätho yu cu guí 'bühmbü i pädi xün ho nangu e yu hyäte ojä, ne zäi mi thände u, janangue'a ena guexta'a im bëm 'bü ya bi za a ra ngø xí 'bøts'e. Ne i ense ngue'a ra ts'oqui a 'bü ya bi za, nguetho hinguin zaqui yú t'ęc'yëi. ⁸ Pe hinga gue yün ts'ihme dí sihu nan numanhojü Ojä. Xin gam bëmhbü ngue'a nan numanhojü a 'bü dí sihu o hin dí sihu. ⁹ Pe i jatho gui jamansufü yü mbü ni cuhu. Ne mamí jafü da dangbü ja ra ts'oqui, nguetho hinga na pädi 'be'a guí øthü 'bü guí øthü a guí pähmbü xün ho. ¹⁰ Pe xi'bü da nu ahü 'da ni cuhu gue'a guí sihmebü bü ja yü nijü yu hmite. Ne guí pähmbü xün ho 'be'a guí sihu. Pe nu'ü ni cuhu im bense gue'a ra ts'oqui a 'bü da ts'i. Ne xi'bü sä da 'yëna da hyut'an zambü da zi u xí 'bøx büya. ¹¹ Jananjabü nu nin 'yomfënihu gue'a nam 'beh ni cuhu a, nguetho hinga na pädi xün ho. Pe nu'ü ni cuhu, gue'a í du ra Cristo a ngue da yänba yü te. ¹² Janangue'a nu'bü ngubü guí øthü, pe guí ørpahü ra ts'oqui ra Cristo 'bü, nguetho guí ørpahü ra ts'oqui ni cuhu ngue hinguin zaqui yü t'ęc'yëi, ne guidí ts'onbahü yü mbü. ¹³ Ne nugä drá Pablogä, nu'bü gue'a ra ngø dí sagä nin ünba rá mbü n'da ma cu, pe man'da xün ho 'bü him man ga sagä ra ngø 'bü, janangue'a hin ga japi da mbeng bü ja yu ts'oqui n'da ma cu.

9

Da bëni nda'a xün ho da 'yøt' yü 'bühü ra Cristo

¹ Ne nugä man'da ja man t'ëdi xcá øt'ä 'be'a gätho dín numanho ga øt'ä, nguetho majuäni ma 'bäigä'be a ra Cristo, ngue dá nusegä a ra Hmu. Ne mfädi majuäni bin 'dac man t'ëdi nguetho dá ja ahü gä 'yęc'yëihu Ojä nangue rám fäts'i ra

Hmu. ² Ne masque i 'büh mi'da engui him ma 'bäigä'be ra Cristo, pe nu'ahü guí pähmbü, ne mfädigui nangue ahü. ³ Ne gue'a ga xicä u to'o da 'yängui nangue man t'ëdi. ⁴ Ne i ja man t'ëdi xcá täh man zäbi o xtín 'dac man ts'ihme. ⁵ Ne i ja man t'ëdi xcán thät'be n'da ra xisu, ngue ma mi'yęc'yëi'be, ne xcá sits'i hönbü go hapü dí 'yo, tengü i øt'ü yün 'yohü ra Cristo, ne ra Pedro, ne mi'da yü 'bäihü ra Cristo. ⁶ Pe ha guím bëmhbü hin'yü man t'ëdi'be a ra Bernabé ngue xcá ε'ts' ma 'bëfi zehε'be ngue'a ná täh man ts'ihme'be. ⁷ Nguetho njo'o n'da ra dofui i juzehε yü gasto zehε. Ne n'da ra jä'i 'bü i øt' ran uändät'ä i jant'ëdi da zi. Ne yu jä'i 'bü dí 'yëh yü de'yo, i jant'ëdi da zip yü xi'ba u yü de'yo 'bü in nde. ⁸ Pe hinga hønt'ü yu jä'i im ma tengü na dí xi ahü, pe ne'a Ojä im ma tengü na, ne gue'a män t'o'ti bü ja rán t'ëdi Ojä a. ⁹ Nguetho nu'a rán t'ëdi Ojä bi 'yo't'a ra Moisés: "Pe nu'bü n'da ra mbündäni i pü, hingui sä da thurpa rá nde, n'damhma da zä da za u yu xi'yømpøhø i jabü," bi 'yëna. Pe ha gam bëmhbü hønt'ü yün däni in nu Ojä. ¹⁰ Ha hin dí pähmbü ngue neju da t'ørcahü a i hmangua, nguetho n'da ran t'uti a, man t'o'ti nangueju. Ne tengü'bü dadím pëhmbü bü ja ra häi, ngutho u yu duju ne'ü yu mbeju, ne xün ho 'bü da bëni da däh yün zäbi nangue yü 'bëfi øt'e. ¹¹ Ne nugä'be tengü'bü ya dá tu'be ra hmudä bü guí 'bühmbü nangue ra te. Pe xiya ha guím bëmhbü hingui ho 'bü xcá xoc'be ngue ga si'be. Nu'a nam bøn'a dí xi ahü, tengü'bü ya xquí jurca'be. ¹² Pe nu'ü mi'da yu xänbate i häni 'be'a guidí unhdü, ne man'da i ja man t'ëdi'be xcá häm'be 'bü xcá nde'be. Pe hinga gue'a dí hongä'be ngue'a ga tä'be. Xün ngu u gätho dadín 'yëpta'be, nguetho dí su'ahü hin xquí hyämhbü a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹³ Pe guí

paḥmbu 'be'a i øt'u to'o dim pepu ja yú niḡa ra mijudíohe, hønt'a i tøm bu ja ra niḡa i si, ne gue'a nam pep u yun t'unni din t'un'na Oḡa bu. ¹⁴ Ne nguthogähe ya, ngue'a díim mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, bi zän ra Hmu ngue gue'a däm pepähe a ráim hma. ¹⁵ Pe hin dí øt'u yun t'ëdi gä bin 'daqui. Ne hinga gue'a nam bøn'a dá ot'ahu a, ngue gui 'dajm man zäbigä. Pe man'da xun ho 'bu ga tugä, xinda gue'bu 'bo'o da uḡngui, ne ndetho dí 'uega man johya. ¹⁶ Pe nu'bu hønt'a ga øt'ä ngue ga mangä ráim hman ra Cristo, pe hin dí guah man johyagä a 'bu, nguetho gue'a in 'dac ma 'befi a. Nguetho jats'edi tho gam mangä a ram hma. ¹⁷ Pe nu'bu mpähä thoho dí øt'ä rá 'befi ma Hmu, ne i ja 'be'a dí taḡa. Pe nu'bu ðats'edi tho ga øt'e ts'utho, pe guemhma 'yo ma güenda ga juadi. ¹⁸ Pe 'be'a nin jurca 'bu mpähä thoho díim man rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pe man'da dí taḡ ran johya 'bu nte dí taçä ra hmε. Janangue'a man'da xun ho 'bu nte ga taḡa, madague'bu i ja man t'ëdi ngue xcä taḡa nangue'a ma 'befi. ¹⁹ Ne madague'bu hingan ts'änni ngue dan 'yḡhëgä, ne njo'o n'da ra jaḡi ngue'a ma hmu, pe dí cohi tengu'bu drä 'yḡhëgä u gätho yu jaḡi, nguepu da zä ga zedi da ðin ra 'yu xun ho u mi'da xun ngu. ²⁰ Janangue'a nu'bu dí 'buhmbe ma mijudíohe, ngue i øt' yun t'ëdi bi xi Oḡa yu judío, necä dí øt'ä u, madague'bu hin di mandagä u. Janangue'a da zä ga zerpa yú mbu da 'yëc'yëi ra Cristo. ²¹ Pe nu'bu dí 'buhmbe u hingui paḥ yun t'ëdi bi xi Oḡa yu judío, necä hin dí øt'ä u. Janangue'a da zä bu ga zedi da 'yëc'yëi ra Cristo. Pe hingui nde da ma ngue dí sotho u yun t'ëdi Oḡa, nguetho dí tendä a im man ra Cristo. ²² Ne nu'bu dí 'buhmbe u xun güent'i thoho yú t'ëc'yëi, pe necä dí øt'ä tengu'bu xun

güent'i thohogui, janangue'a i sä bu dí zedi da 'yëc'yëi ra Cristo. Ne gue'a dí øt'ä, ngue 'da'iguje n'da ngu n'da yu jaḡi, ne dí honi xun ho 'beru dí 'yëc'yëi yu jaḡi. ²³ Guehna gätho dí øt'ä na, janangue'a da zä ga comhbu rán jaḡi ra Cristo hønt'a go to'o ní jaḡi da hyan'a ran ho ma'da'yo. ²⁴ Pe guín nuhu yun t'uti nangue'u i tihi, madague'bu i tihi, pe n'datho a i taḡ ran t'unni. Pe dami tihmbu ya nguepu da zä gui taḡmbu. ²⁵ Ne tengu thoho yun 'yëni ua ja ra ximhäi, emme din jaman-suse, ne hingui nde da 'yøt'a di hëni. Pe hønt'a dim 'bedi i taḡ u. Pe nu'bu in jabu ga øthm, ga taḡmbu a da hyät'i mazai. ²⁶ Ne nugä tengu'bu dí øt' ra 'dih, dí haç ra 'yu i uenḡtho bu hapu i ja ran taḡa. Ne tengu'bu 'bo'o dadin tun'be, pe hinga ha sätho dí pucpi, pe dí paḡi hapu dí täpi xun ho. ²⁷ Pe dí sam zehε ma ngøc'yëi, dín ndepe da 'yøt'a dí xifi, n'damhma hin go ga 'becä a 'be'a dí xi' u mi'da ngue da ðaḡa.

10

Ma heçpi yu 'yëc'yëi nangue yu hmite

¹ Ne gue'a dín nde ahm gui paḥmbu a, ma zi cu ahm, ngue 'be'a bi 'yøt' mam bombøtahe maya'bu, gätho mi cot ra güi bu ní mba u, ne bi zits'i. Ne gätho bi 'daxpu 'danguadi ra thengdeḡa. ² Ne gätho bin yam bu ja ran unbi 'bu mi den ra Moisés, tengu'bu ya yú yante a. Ne janangue'a i t'ëmbi tengu'bu bin xixyḡ nangue'a ra deḡa bu bi thogui ne ra güi. ³ Ne gätho 'da'an zitho ra maná ngue ra hmε bi un Oḡa hapu ní mba. ⁴ Ne gätho bi zi ra dehe bi bøm bu ja ra do, tengu'bu bi zip rán zaqui a ra Cristo, ne tengu'bu ya bin 'yohu ra Cristo bu ní mba u. ⁵ Ne madague'bu bi t'ørpe gätho u, pe emme xun ngu u him bi nu-manho Oḡa a bi 'yøt'e. Ne hønbu go hapu bin c'uaxt' yú do'yo bu ja yu

dapo bi thogui. ⁶ Ne gue'a urcah_u a, janangue'a hin gan ndeh_u ga o_{th}u y_u ts'oqui, tengu mi o_t'u 'b_u mi 'yo b_u ja ra dapo. ⁷ Janangue'a o gui thandeh_u y_u hyäte oja, tengu mi o_t'i 'da _u, tengu män t'o_t'i, ngue bin sihme_u _u ne bim mihni, bi ndants'i bin ne 'b_u mi dande ra pöte xí 'yözehé. ⁸ Janangue'a hin ga o_{th}u ran 'yomt'eni tengu mi o_t'i 'da, ne n'dapa thoho án du 'däte ma hyu mahuahi njä'i. ⁹ Pe hingui sä ga säh_u ra Hmu nangue ma ts'oquih_u, tengu mi o_t'i 'da, ne x_un ngu bi du, bi za y_u c'eyä. ¹⁰ Janangue'a hin ga säman'uh_u nangue Oja, tengu bi 'yot'_u 'da, ne gue'a bí mbenh Oja n'da ram 'behni mahets'i ngue'a bi hyo _u. ¹¹ Ne gue'a bin ja a tengu'b_u ya n'da ran t'uti ngue i suj_u dan jah_u b_u. Ne gue'a xmán t'o_t'i 'be'a däm 'b_uhmb_u y_u pa i jab_u ya ngue rán zegui. ¹² Janangue'a nu'b_u dím b_umh_u tengu bi 'yot'_u, pe hingui sä ga _umh_u, nangue ra ts'edi bi 'daj_u Oja hin'y_u 'be'a ga suh_u. Pe i jatho _ummé dam fäseh_u, ngue hin ga tanj_u b_u ja y_u ts'oqui. ¹³ Pe nu'b_u i ts'ác ma mbuih_u ga o_{th}u y_u ts'oqui, tengu'b_u i ts'äp y_u mbui gätho mi'da y_u ja'i. Pe dí pahmb_u di zerca ma mbuih_u Oja ga taf_u ran ts'äte. Pe nu'b_u _una da sij_u mi'da x_un hej ngue hin da zä ga taf_u, hin di jaj_u Oja gan nuh_u _u. Ne i urcah_u 'ber_u dá taf_u _u dín nuh_u. ¹⁴ Ne nuya, ma zi cu ah_u, ne xingui ts'_u guim b_umh_u gui thandeh_u y_u hyäte oja. ¹⁵ Ne guehna dá xi'ah_u na ya, nguetho i ja nin 'yomf_unih_u, ne sä gui p_useh_u 'be'a nam b_un'a dá xi ah_u. ¹⁶ Ne zäi dí äf_u Oja rán japi 'b_u dí sih_u ran ts'ihme bi zän'na ra Cristo b_u ja ram peti. Ne nu'b_u dí sih_u rán gui ra uva, ha hin dím b_umh_u ngue dí comhb_u rá ji ra Cristo ngue bi hogah_u. Ne'b_u dí x_umh_u ra hme ne dí sih_u a, ha hin dím b_umh_u ngue dí comhb_u rá ja'i ra Cristo ngue bi _unba 'b_u mi hogah_u. ¹⁷ Madague'b_u _ummé x_un

nguj_u ngue dá sih_u _u, pe n'dat'a ra hme, ne gue'a ní 'y_urcah_u n'datho ma ja'i dí comhb_u a ra Cristo. ¹⁸ Ne tengu bi 'yot'_u ma mi'israelhe, gä bi zi y_un t'unni mí pa nt'unni Oja, ne gue'a í gomhma rá te Oja a. ¹⁹ Janangue'a hin nin säh_u gui comhb_u a i si_u pa m'b_uspe y_u hmite, madague'b_u hingui ndaxqui _u y_u ngö i pa m'b_uspe _u, ne hin'y_u y_u ts'edi _u y_u hmite. ²⁰ Pegue dí xi ah_u, nu'_u 'da ngue hingui p_u Oja, i p_uspa y_u hmite, pegue y_u z_uth_u i h_uni. Janangue'a hin dín nde'ah_u gui com'ma gui sih_u _u y_u 'b_uts'e, n'damhma hin gui comhb_u rá 'befi y_u z_uth_u. ²¹ Hingui sä ga thecpah_u rá tasa ra Cristo 'b_u dí thecpah_u rá tasa y_u z_uth_u. Ne hingui sä ga comhb_u rá ngöc'y_ui ra Cristo 'b_u dí comhb_u y_u 'b_uts'e y_u z_uth_u. ²² Uague guim b_umh_u go gui muth_u a Oja. Ha man'da i ja ni ts'edih_u xinda gue Oja.

I sä 'be'a da 'yot' y_u 'y_uc'y_ui, pe da b_un ran hu_ucate

²³ Majuani a ram hma ngue da zä ga o_{th}u 'be'a go dín numanhoh_u. Pe nu'b_u ga o_{th}u 'be'a gä i ja, hinga gä x_un ho b_u dán gohi. Majuani da zä da 'yot'e h_unt'a go numanho n'da ra ja'i, pe hinga gätho nan te rá 'befi Oja _u. ²⁴ Pe i jatho ga huanhd_u nda'a man'da x_un ho, ngue da zä ga fäxh_u _u mi'da, ne hin nangue man hoseh_u. ²⁵ Pe dami sih_u 'be'a gätho i 'bä b_u ja ra täi, ne hingui jatho gui 'yänhd_u 'be'a di ja a ra ngö 'b_u m'b_uts'e o hin'na. ²⁶ Nguetho gätho rá mbeti Oja _u gätho i ja ua ja ra häi, ne ra ngö, ne'a ra ximhäi b_uya. ²⁷ Ne nu'b_u 'bo'o da zix'ah_u na ts'ihme b_u ja y_u ngu _u hing y_u 'y_uc'y_ui, ne nu'b_u guin nde gui mbähä, dami sah_u 'be'a gätho di 'da'ah_u, ne hin te gui 'yänhd_u, ne o guim b_umh_u ngue di hec'ah_u Oja ngue gui sih_u. ²⁸ Pe nu'b_u n'da ngue da xi'ah_u: "Nuna ra ngö bi mba m'b_uspe y_u hmite," da t'än'ah_u, pe o gui sih_u b_uya,

janangue'a hin gui ɛnbahɛ rá mbɛi a to bi xi'ahɛ, nguetho im bɛni hingui nde Ojɔ gui sihɛ a. ²⁹ Nguetho i jatho gui jamansup rá mbɛi ni mijɔ'iu, madague'bu guí paɔi ngue xɛn ho a ra ngø. Pɛ masque 'bu'i da ahɛ guín nde gui 'yãngahɛ: "Hanja ngue ga ɛt' man ts'ihmɛhɛ 'bu 'bo'o hingui numanho a, pɛ tengu'bu hin'yɛ ma ts'ɛdihɛ 'bu. ³⁰ Nɛ nu'bu dadí unhde ra jamadi Ojɔ nangue man ts'ihmɛ dí sihe, hanja ngue sã di c'aman'uje ɛ da," gue'bu 'bo'o da 'yãngui. ³¹ Pɛ dí xi'ahɛ, dami jamansuhɛ a guí ɔthɛ, uague ran ts'ihmɛ guí sihɛ, o 'be'a gãtho guí ɔthɛ, pɛ hønt'a dí t'ɛspa Ojɔ gui 'yøthɛ. ³² Nɛ ɛmmɛ ga jamansuhɛ 'be'a dí ɔthɛ ngue njon ga jafɛ da dɔngui, xinga n'da ra judío, xínga gue'ɛ hing yɛ judío, nɛ xínga gue'ɛ ma mi'yɛc'yɛihɛ. ³³ Nguthogã ya, ɛmmɛ dí honi ngue ga ɔt'ã 'be'a gãtho da numanho mi'da yɛ ja' i xɛn ngu, nɛ hin dí honi 'be'a dín numanhosɛgã. Pɛgue dí honi nangue mi'da, nguepɛ da zã da dɔn ra tema'da'yo ɛ gã mi'da xɛn ngu.

11

¹ Pɛ dí xi'ahɛ gui tɛnhɛɛ a dí ɔt'ã, nguetho dí ɔt'ã a i ɔt'a ra Cristo dí tɛndã.

'Be'a da 'yøt'yɛ xisu bu ja ram peti

² Pɛ xɛn ho guí ɔthɛ ngue'a guím bɛnthohɛ 'be'a gãtho dá xi'ahɛ, ngue bi bɛngã Ojɔ ga xi ahɛ. ³ Pɛ dín nde ahɛ guí paɔmbɛ, ngue nu ra Cristo, go rá hmu n'da ngu n'da ran 'yohɛ, nɛ nu yɛ xisu, tengu'bu yú hmu ɛ yú ndø. Nɛ dín jahɛ bu nangue Ojɔ. Nɛ in jabɛ a ra Cristo, rá Hmu a Ojɔ a. ⁴ Pɛ nu'bu n'da ran 'yohɛ i yaui Ojɔ bu i ja ram peti, o gue im man ram hma, pɛ hingui sã da hyu'ts' rá fai, tengu'bu hin'yɛ rá ts'ɛdi. ⁵ Pɛ nu'bu n'da ra xisu i yaui Ojɔ bu ja ram peti, o gue im man ram hma, i jatho da gomp' rá ya, ngue hin da mispa a rá ndø,

nɛ hin da 'yøt'e tengu'bu nt'axi rá ya. ⁶ Pɛ nu'bu n'da ra xisu hingui nde da gomp' rá ya, man'da xɛn ho 'bu da 'yaɔ rá ya 'bu. Pɛ nu'bu guím bɛmhɛ ra 'yaɔ 'bu nt'axi n'da ra xisu, o gue'bu tengu'bu hin'yɛ yú xtɔ, pɛ man'da xɛn ho 'bu xtán gomp' rá ya. ⁷ Pɛ nu n'da ran 'yohɛ hingui sã da hyu'ts' rá fai bu ja ram peti, nguetho i udi i ja rá ts'ɛdi xɛn ho, tengu'bu guesɛ Ojɔ i 'bɛpɛ. Pɛ nu n'da ra xisu i udi man'da ja rá ts'ɛdi n'da ran 'yohɛ. ⁸ Nguetho mbɛdi bi 'yøt' Ojɔ a ran 'yohɛ, nɛ m'bejua bɛya bi thɔcpa n'da rá do'yo'bøts'e a ran 'yohɛ, nɛ gue'a í t'øt' ra xisu a bɛya. ⁹ Nu ran 'yohɛ hin í t'øt'e ngue da mbãx'a ra xisu, pɛ í t'øt'a ra xisu ngue da mbãx'a ran 'yohɛ. ¹⁰ Nɛ ɛ gue'a dím mangã a, ngue nu yɛ xisu i jatho da gomp' yú ya, janangue'a da 'yudi ja yú ts'ɛdi yú ndø. Nɛ gue'a dín numanho yám 'bɛhni Ojɔ mahɛts'i a bɛya. ¹¹ Pɛ nu bu ja rá 'bɛfi ra Cristo, hin da bømanho 'bu hønt'ɛ yɛn 'yohɛ dim pɛpɛ, xín da bømanho 'bu hønt'ɛ yɛ xisu, pɛgue gãtho 'da dãm fáxtahɛ ɛ. ¹² Nguetho majuani nu'a ra xisu nt'øt'e nangue rá do'yo'bøts'e a ran 'yohɛ, pɛ guexta'a majuani ím 'bu a n'da ran 'yohɛ nangue rá mbe. Nɛ gãtho bi zãn Ojɔ din jabɛ. ¹³ Pɛ dami bɛnsɛhɛ 'be'a man'da xɛn ho gui 'yøthɛ, nangue n'da ra xisu 'bu in yaui Ojɔ, 'bu hingan jo'mi rá ya. Ha guí ɛmhɛ xɛn ho i ɔt'e uague hin'na. ¹⁴ Nɛ dí paɔmbɛ 'yaɔ 'bu xtã mba rá ya n'da ran 'yohɛ. ¹⁵ Nɛ ngutho n'da ra xisu, gue'a ní nɛcmanho a rá xtɔ 'bu xɛ mba. Nɛ gue'a í ts'ãna n'da ra xisu a, ngue'a xtã mba yú xtɔ, tengu'bu ya rán jo'maya a. ¹⁶ Pɛ nu'bu 'bo'o in nde dán junt'a 'be'a dí xi ahɛ, pɛ hingui sã dán junthɛ a. Nɛ i jatho ga xifi ngue ngutho i t'ørpɛ ja mi'da yám peti yɛ 'yɛc'yɛi.

Da hnumansu ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu

17 Pɛ nu'a man'da ga xi ahɛ ya, hingui sã ga ɛn'ahɛ xɛn ho guí ɔthɛ. Nguetho hingui sã di zɛt'a ni mbɛihɛ a guí ɔthɛ bɛ ja nim pɛtihɛ, pɛ man'da di ts'on'nahɛ. 18 Nguetho i siqui 'bɛ'a guí ɔthɛ 'bɛ guídím pɛtihɛ, guídín junthɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ dí ɛc'yɛi ngue majuaɲi a i siqui. 19 Masque guím bɛmhɛ jatho gan hejɛ. Pɛ guepɛ bi fadi nda'a majuaɲi yɛ 'yɛc'yɛi. 20 Nguetho nu bɛ ja nim pɛtihɛ guí sihmɛhɛ, pɛ him majuaɲi gue'a ran t'ɔt'e bi xic ma Hmuɛ guí ɔthɛ. 21 Pɛ nu'bɛ ra ora guí sihmɛhɛ, ɛmmɛ guídín uɛmhɛ nin ts'ihmɛhɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nu'a 'da xínga n'damhɛ gá unhdɛ, nɛ nu'ahɛ bɛya gue'bɛ go ɛmmɛ gán niyahɛ. 22 Ha hin'yɛ ni ngumhɛ ngue gan sihmɛhɛ bɛ. Nguetho guídí ts'onbahɛ rá 'bɛfi Ojɛ, nɛ guídí 'yásabahɛ ɛ ni cuhɛ nte gá unhdɛ. 'Bɛ'a guíɛna ga xi ahɛ. Ha guíɛna ga ɛn'ahɛ xɛn ho a guí ɔthɛ. Pɛ hin'na.

Nangue 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu

23 Janangue'a dín nde ga xi ahɛ mahɔn'a ya 'bɛ'a nam bɔn a ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu. Nɛ tengu thoho bi xãngã ra Hmu, nɛ ngutho dí xi ahɛ. Ngue n'dat'a ra xui bi mba ma dã ra Hmu Jesús, nɛ bi hyac ra hmɛ, 24 bi 'yãp ra jamadi Ojɛ nɛ bi xɛm bɛya. Nɛ bi 'yɛna: "Dami sihɛ na, nuna ma ngɔc'yɛigã na, ngue din ɛnbi nangue ahɛ. Nɛ gui thoqui gui 'yɔthɛ na, n'damhɛ guim bɛnjɛ." 25 Nu'bɛ mi jua a bi zi a ra hmɛ, bi dec a ra tasa bɛya, ngue mi po ra gui'uva, nɛ bi 'yɛna: "Nuna nam bɔni ngue ya di hoc'ahɛ xɛn ho ra 'da'yo'yu da 'yɔt'ahɛ Ojɛ nangue ma jigã. Nɛ n'dandí ngu n'dandí gui sihɛ, guim bɛnjɛ dá tugã nangue ahɛ," bi 'yɛn'a ra Jesús. 26 Janangue'a n'dandí ngu n'dandí ga sihɛ ra hmɛ nɛ ra gui'uva, dí uhmbɛ rán dɛte ra Hmu gue'bɛ go bá pɛnga mahɔn'a.

'Bɛpɛ dá fɛn ran ts'ihmɛ bi zãn ra Hmu

27 Pɛ nu'a to'o hin din 'yomfɛni, nɛ sã i si a ra hmɛ nɛ ra gui'uva, ya i ja rá ts'oqui, nguetho hingui numansup rán dɛte a ra Hmu bi du. 28 Janangue'a i jatho m'bet'o da bɛsɛ n'da 'bɛ'a i ja mbo rá mbɛi, nɛ nubɛya da zã da zi ra hmɛ nɛ'a ra gui'uva. 29 Nguetho nu'bɛ i si a ra hmɛ nɛ i si rán gui ra uva, nɛ hingui bɛni 'bɛ'a ín ɛnba ra Hmu 'bɛ mi du, nɛ hɔnt'a ran ɛnbi da nu a. 30 Nɛ gue a guí ɔthɛ a, janangue'a xɛn ngu xɛn ɛ ahɛ nɛ xɛn güent'i ahɛ, nɛ ya xcã tuhɛ 'da ahɛ. 31 Pɛ nu'bɛ m'bet'o dadí juanbazehe ma mbɛihɛ, hin da zɛgbahɛ ra Hmu 'bɛ. 32 Pɛ nu'bɛ hin dadí juanbazehe ma mbɛihɛ, guemhɛ da 'yɔrcahɛ ram fɛi 'bɛ. Pɛ man'da xɛn ho 'bɛ da mbɛgbahɛ ra Hmu ya, n'damhɛ hinga 'darpɛ gan nuhɛ ran ɛnbi ra ximhãi. 33 Janangue'a ma zi cu ahɛ, nu'bɛ guídím pɛtihɛ, ngue gui sihɛ ra hmɛ nɛ ra gui'uva, nde'bɛ hin gan uɛnsehɛ, pɛ gui tɔmhɛ din 'da ahɛ n'da ngu n'da ahɛ. 34 Nɛ nu'bɛ 'bo'o i tumanthuhu, hin da bɛni din sihmɛ bɛ ja ram pɛti, pɛ jatho 'bɛ din sihmɛ bɛ ja rá ngu, n'damhɛ hin da mbɛp ahɛ Ojɛ nangue'a nim pɛti guí ɔthɛ. Nɛ nu'a 'bɛ'a gãtho man'da guí ɔthɛ, ga hoc'ahɛ 'bɛ dá mba bɛ.

12

'Dahma 'dan'yo yɛ ts'ɛdi bi un rá Hogandɛhi Ojɛ

1 Nɛ nuya ma zi cu ahɛ, dín nde ahɛ gui pãmhɛ 'bɛ'a nam bɔn a ra ts'ɛdi di 'dajɛ rá Hogandɛhi Ojɛ nangue ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi 'dahma 'dan'yo. 2 Guí pãmhɛ 'bɛ'a gá 'yɔthɛ 'bɛ him maní 'yɛc'yɛihɛ, nɛ gá hyã 'dahɛ yɛ hyãte ojɛ, nɛ hingui yã ɛ. 3 Janangue'a dín nde ahɛ gui pãmhɛ a majuaɲi ya. Nu'bɛ guí ɔmhɛ 'bo'o i yã nangue rá Hogandɛhi Ojɛ, da 'yɛmbi rá Hmu a ra Jesús 'bɛ i yã. Pɛ nu'bɛ i san'a ra

Jesús 'bũ i yã, him majuãni in 'youi rá Hogandãhi Ojã a. ⁴ Nẽ 'dahma 'dan'yo yũ 'bẽfi da zã da hyãn'a n'da ngu n'da yũ 'yẽc'yẽi, pẽ n'dat'a rá ts'edi rá Hogandãhi Ojã ngue di unni. ⁵ Nẽ 'dahma 'dan'yo 'bẽpũ ní 'yõrpa rá 'bẽfi Ojã n'da ngu n'da, pẽ n'dat'a ra Hmu dí õrpahũ rá 'bẽfi. ⁶ Nẽ gãtho bi ts'ãnbi 'bẽ'a da mbẽfi n'da ngu n'da yũ 'yẽc'yẽi, pẽ n'dat'a Ojã di bẽnbi 'bẽ'a da 'yõt'e. ⁷ Nẽ nu Ojã bi 'dajũ ra ts'edi, janangue'a gãtho dí uhmbũ ngue dín 'yohũ rá Hogandãhi Ojã. Nẽ gue'a bi 'yõrcahũ Ojã a, n'damhãma da zã 'da dãm fãxtahũ. ⁸ Nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da man'a rá hogan'yomfẽni Ojã ngue him mãm fãdi, pẽ nangue rá Hogandãhi Ojã di bẽnbi da ma. Nẽ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da ma xũn ho 'bẽ'a nam bõn'a rãm hman Ojã. Nẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã bi unni gãtho yũ 'bẽfi 'dahma 'dan'yo. ⁹ Nẽ nu mi'da bin t'un ra ts'edi da bãdi dín t'un'na i ãp'a Ojã. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da xox yũ hyẽnni, nẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã di unni. ¹⁰ Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi ngue da 'yõt' yãn t'õt'e mixte ngue hingui sã da 'yõt'a n'da ra jã'i. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da ma 'bẽ'a dín ja. Nẽ nu'ũ 'da bin t'un ra ts'edi da bãdi nda'a ním hma bi bẽnba rá Hogandãhi Ojã, nẽ nda'a bi bẽnba ra zĩthu. Nẽ nu'ũ 'da bũya bin t'un ra ts'edi dín yã man'da ra nde ngue hingam fãdi 'bẽ'a nam bõni. Nẽ nu'ũ 'da bũya da ma 'bẽ'a nam bõn'a bi man a. ¹¹ Pẽ gãtho ya i õzẽhẽ rá Hogandãhi Ojã, nẽ di darpi n'da ngu n'da 'bẽ'a da ndese Ojã da 'yõt'e.

Gãtho n'danja'i tho dí comhbũ

¹² Nẽ tengu n'da ra jã'i ẽmmẽ xũn ngu ní hut rá jã'i, pẽ n'danja'i tho i cohi. Nẽ in jabũ ra Cristo nanguejũ. ¹³ Nẽ dá gue'bũ dyũ judiõhũ o dyũ griegohũ, o dá gue'bũ dyũ 'yẽhẽhũ o hin'na, pẽ n'dat'a rá Hogandãhi Ojã dá hãmhbũ bũ ja ma mbũihũ, tengu'bũ 'darbũ í nẽx ra dehe dá

sihũ. Nẽ gue'a í 'yõrcahũ ngue n'danja'i tho dín jahũ. ¹⁴ Pẽ nu rá jã'i n'da, hinga n'datho ní huti, pẽ ẽmmẽ xũn ngu i ja yũ thuhu, ngue i juadi xũn ho n'da ra jã'i. ¹⁵ Pẽ nu'bũ n'da ra gua da 'yẽnse ngue hinga gue'a ra 'yẽ: “Janangue'a hin te dí pẽcã 'bũ,” ẽna. Pẽ hingui sã ngubũ da bẽni, nguetho rá gua ra jã'i a. ¹⁶ Nẽ nu'bũ n'da ra zagu da bẽni: “Hin te dí pẽcã,” nguetho im bẽni hinga gue'a ra dã a. Pẽ hingui sã ngubũ da bẽni, nguetho rá zagu ra jã'i a. Nẽ hingui sã da bẽni ngue hing rá ngõ ra jã'i a. ¹⁷ Nguetho nu'bũ gãtho xtín jã'i a rá dã n'da, 'bẽ'a dí 'yõhnahyã 'bũ. Xi'bũ gã xtín zagu rá jã'i n'da, nẽ hin'yũ rá xiyu, 'bẽ'a xtán zã xtãm bãhã tengu rá xiyu. ¹⁸ Pẽ nu Ojã bi zãnni 'bẽ'a gãtho i ja rá jã'i n'da, nẽ n'da ngu n'da bi un rá ts'edi ngue da zã da 'yõt'e 'bẽ'a gãtho in ndepe da 'yõt'e. ¹⁹ Pẽ nu'bũ n'daxẽqui tho, ha dán zã dín ja tengu ra jã'i. ²⁰ Pẽ in jabũ n'da ra jã'i, ẽmmẽ xũn ngu yũ xẽqui i ja, guepũ nan ho a n'da ra jã'i. ²¹ Pẽ nu rá dã n'da hingui sã da 'yẽmp a rá 'yẽ, ngue nte ní mbãts'i, xinga gue'a rá yã hingui sã da 'yẽmp ẽ yũ gua nte ní mbãts'i. ²² Pẽ hingui sã ngubũ da ma, nguetho n'da ngu n'da yũ xẽqui gãtho i ja yũ 'bẽfi. Pẽ nu yũ xẽqui ma jã'ihũ ngue dí ẽmfũ nte i pẽfi, pẽ man'da ẽmmẽ di muui ẽ. ²³ Nẽ nu 'da yũ xẽqui dí ẽmfũ di 'bẽdi, pẽ man'da ga hojũ n'damhãma xtán ho. Nẽ nu yũ xẽqui dí ẽmfũ hingui sã da hnu, pẽ man'da dí jamansuhũ n'damhãma hin da ts'ani. ²⁴ Pẽ nu 'bẽ'a di necmanho nangue ma jã'ihũ, ya hin'yũ 'bẽ'a man'da ga jafũ. Pẽ Ojã bi hoqui gãtho ma jã'ihũ, nẽ bi japi ngue man'da bi muui a dí ẽmfũ hingui ho. Janangue'a hin da t'ẽmp a n'da xẽqui nte di muui. ²⁵ Janangue'a hin da zã dín hec yũ 'yẽc'yẽi, tengu'bũ yũ xẽqui ma jã'ihũ, pẽ 'da xtín jamansu n'da ngu n'da. ²⁶ Janangue'a nu'bũ n'daxẽqui ma

ja'ih_u x_un u, ya 'da nan u tho g_utho ma ja'ih_u b_uya. O nu'b_u n'da ra x_equi ngue hin hap_u i s_a, ya di johya g_utho ma ja'ih_u b_uya. ²⁷ P_e guim b_emhb_u nangue nim p_etih_u, n_e gue'a r_a ja'i ra Cristo a, n_e n'da ngu n'da ah_u tengu'b_u n'da a n'dax_equi ah_u r_a ja'i ra Cristo. ²⁸ N_e ngub_u bi z_an Oj_a nangue ram p_eti d_i o_{th}_u, ngue 'b_e'a n_i 'b_efi d_i o_{th}_u n'da ngu n'daj_u. N_e nu'u y_u 'b_aih_u ra Cristo man'da bi ts'_anbi da hnumansu u. N_e nu y_u p_ongahy_a Oj_a, n_e'u bi ts'_anbi da hnumansu u, p_e hinga 'da'igu. N_e n_a hyu b_uya y_u x_anbate nangue r_am hman Oj_a, n_e bi ts'_anbi n_e'u da hnumansu u, p_e hinga 'da'iguh_u u mi'da. N_e'u mi'da i o_t' y_an t'o_t'e mixte, n_e'u mi'da i o_the y_u hy_enni, p_e n_e'u mi'da to'o i f_ax y_u mi'y_ec'y_eih_u nangue ran hu_ecate o_rpe, n_e'u mi'da y_u ngurbi di manda ram p_eti, n_e'u to'o 'dahma 'dan'yo b_u na y_a ngue y_u nde hingam f_adi, g_utho bi ts'_anba y_u 'b_efi n'da ngu n'da. ²⁹ P_e ha g_utho ah_u ni 'b_aih_u ra Cristo 'b_u, uague y_u p_ongahy_a ah_u Oj_a 'b_u, uague gu_i e_mhb_u g_utho gan x_anbateh_u, uague g_utho gu_i 'y_oth_u y_an t'o_t'e mixte 'b_u. ³⁰ Ha g_utho i ja ni ts'_edih_u ngue gu_i xoxh_u y_u hy_enni, uague g_a 'dahma 'dan'yo y_u nde gu_i y_ah_u, ha g_utho gu_i p_adi guim mamhb_u 'b_e'a nam b_on'u y_u nde x_un h_ei. N_e maju_ani d_i xi ah_u ngue hin'na. ³¹ P_e dami hyomhb_u Oj_a ngue di 'da ah_u ra ts'_edi nda'a man'da d_i f_ax ni mij_a'ih_u. P_e nuya ga ut'ah_u man'da ra 'b_efi 'b_e'a ct_i f_ax ni mij_a'ih_u p_e xinda gue mi'da.

13

Nangue'a ran hu_ecate

¹ P_e nu'b_u g_a x_can y_ah_u y_u nde y_u ja'i, o tengu b_u na y_a u y_am 'b_ehni Oj_a mah_et's'i, p_e nu'b_u hin'y_u man hu_ecateh_u, hin te n_i mba tho 'b_e'a d_i o_{th}_u 'b_u, tengu thoho n'da ra dambu o gue'u y_u xit'egui

z_antho n_e ndetho e_mme x_un h_ei. ² N_e madague'b_u i ja ma ts'_edih_u gam mamhb_u ram hma ngue d_im p_ongahy_ah_u nangue Oj_a, p_e nu'b_u hin dad_i hu_eto to d_i xihmb_u ram hma, nte n_i mba tho. O nu'b_u x_ca p_ahmb_u 'b_e'a g_utho an t'_agui nangue Oj_a, o gue'b_u x_ca p_ahmb_u 'b_e'a g_utho man'da x_un h_ei, o nu'b_u ga p_ahmb_u da t'_orcah_u a d_i a_f_u Oj_a, n_e'u y_u t'_oh_o da z_a da 'uegue, p_e nu'b_u hin'y_u man hu_ecateh_u, hin te dad_i muh_u 'b_u. ³ O nu'b_u x_ca unh_u y_u hyoya 'b_e'a g_utho d_i p_esh_u, p_e nu'b_u hin d_a b_emhb_u a ran hu_ecate, ya nte d_a t_ahmb_u b_u na nu Oj_a 'b_u. N_e ma xinda gue'b_u g_utho ma ja'ih_u x_ca umhb_u ngue x_t_in z_o, p_e nu'b_u him bin ja man hu_ecateh_u, ya nte d_a t_ahmb_u b_uya nangue r_an j_api Oj_a. ⁴ P_e nu'a ran hu_ecate nam b_oni, ra yemb_ui, n_e hin d_in x_omb_ui, n_e hin d_in s_eya, n_e x_in n_a y_at'a ngue ja r_a ts'_edi, x_ingui honi da t'_es_pa z_eh_e. ⁵ N_e nu ran hu_ecate nam b_oni, p_es_pa r_a s_a r_a mij_a'iui, n_e hingui honi nangue r_an hose p_e i honba ran ho r_a mij_a'iui. N_e hingui s_aman'ho, n_e hingui o_rpa ra g_uenda ran ts'o bi t'_orpe 'b_u maju_ani ja r_an hu_ecate. ⁶ N_e nu'u di hu_ec y_u mij_a'ih_u, hin di johya 'b_u 'bo'o in nu i o_t' ra ts'oqui, p_e e_mme di johya 'b_u 'bo'o in nu i ten'na ra 'yu maju_ani. ⁷ N_e nu'a i ja r_an hu_ecate, hingui sumanh_ei di hu_ec'a n'da, madague'b_u i o_rpa ran ts'o. N_e hinjam'b_u e_c'y_e 'b_u t'_em_bi o_t' ran ts'o a to di hu_equi. P_e nu'b_u i p_adi bi 'y_ot' ran ts'o, i t_o'mi d_in 'yomf_eni. N_e hinjam'b_u e'_ts'a n_i 'y_ot' ran hu_ecate. ⁸ P_e nu'u 'da g_a d_i o_{th}_u ya, da z_oni da z_e'u. Nguetho da z_on ra pa ngue njom mam p_ongahy_a nangue Oj_a, n_e njom mam ma nangue mi'da y_u nde 'dahma 'dan'yo ngue hingam f_adi. N_e nu'u to'o i ja y_u ts'_edi da ma 'b_e'a g_utho x_un h_ei da f_adi nangue Oj_a, p_e him ma man'u,

'bũ ya gátho ga pãhmbũ xũn ho. ⁹ Pẽ nuya nu to'o bin t'unni da man'a xũn hẽi, pẽ hinga gátho i pãdi xũn ho nangue Ojã. Nẽ'ũ to bin t'unni dim pøngahyã, pẽ hinga gã im ma. ¹⁰ Nẽ nu'a dí øthũ ya ngue dí 'bũhmbũ yũ pøngahyã, pẽ ya him ma homhbũ 'bũ dá pãhmbũ xũn ho, nguetho hinga gátho im man'ũ. ¹¹ Nẽ tengu'ũ mán t'ũhni, dá yãhũ tengu'ũ na yã yũ t'ũhni, nẽ ngubũ dãm bẽmhũ, tengu'ũ nam bẽn yũ t'ũhni. Nẽ nu'ũ mán dãn'yohũhũ bũya, ya dá bẽmhũ ngue ga sohmbũ 'bẽ'a gátho mí øthũ 'bũ mán t'ũhni. ¹² Nẽ gue'a dí øthũ yũ pa i jabũ a ya, nẽ hingui sã gan nuhũ 'bẽ'a di ja Ojã. Tengu thoho 'bũ dí hẽthũ n'da ran hyẽdã hingui di nẽqui xũn ho rá hmi n'da ra jã'i. Pẽgue da zøni ngue da zã ga pãhmbũ xũn ho 'bũ dá nusehũ Ojã. Nuya hingui sã ga pãhmbũ xũn ho ha in ja, pẽgue da zøni ga pãhmbũ xũn ho, tengu thoho Ojã i pãjũ ya. ¹³ Pẽ hyu i jãjũ ngue hinjãm'ũ ga juahmbũ. Nu'a n'da, ngue'a ga pãhmbũ ma-juãni da 'yøt'a ran ho bi man Ojã, nẽ nu'a ná yoho ngue'a ga tømhbũ a i mam bũya, ná hyu bũya, ngue a ran huçate. Nẽ man'da xũn ngu di muui ran huçate xinda gue'ũ mi'da i hmangua.

14

Nangue'ũ 'dahma 'dan'yo bũ na yq

¹ Pẽ man'da ga humbi ga øthũ ran huçate. Nẽ a man'da di bẽngahũ rá Hogandãhi Ojã, dam pøngahyãhũ ga mamhbũ rá m hman Ojã. Nẽ m'bejua ts'ũ da zã ga øthũ mi'da yũ 'bẽfi di bẽngahũ rá Hogandãhi Ojã bũya. ² Pẽ nu'ũ to'o i yã n'da ra nde hingam fãdi, hønt'a Ojã da zã din yãui, nẽ hinga gue'ũ yũ jã'i i yãhũ. Nguetho njongui øde 'bẽ'a im ma. Nẽ masque rá Hogandãhi Ojã di bẽnbi, pẽ nt'ãgui thoho. ³ Pẽ nu'ũ to'o dim pøngahyã

nangue ra nde ngue'a mfãdi, i xih yũ mijã'ihũ, nẽ da zã di japi din te yã mbũi, nẽ di zerpa yã mbũi, nẽ ẽmme di un ran johya yã mbũi. ⁴ Pẽ nu'ũ to'o i yã n'da ra nde ngue hingam fãdi, masque di zese rá mbũi, pẽ nu'ũ to dim pøngahyã, gã di ze'ũ yũ mi'yẽc'yẽihũ. ⁵ Nẽ dín ndehmagã gátho ahũ gan yãhũ 'dahma 'dan'yo yũ nde. Pẽ ẽmme man'da dín nde ahũ gátho gui mamhbũ rá m hma Ojã nangue ra nde ngue mfãdi. Nguetho man'da xũn ho a, xinda gue'ũ gan yãhũ mi'da yũ nde gue n'dan'yo hinda høn'ũ da zã gui mamhbũ 'bẽ'a nam bøn'a gã mamhbũ, nẽ gátho din te yã mbũi yũ 'yẽc'yẽi bũya. ⁶ Jannangue'a ma zi cu'ahũ, xi'ũ hønt'ũ yũ nde hingam fãdi gam mangã 'bũ dá mbagã bũ, 'bẽ'a ním fãts'i ga øt'ahũ 'bũ. Pẽ man'da xũn ho 'bũ ga xãn'nahũ rá m hman Ojã nangue ma ndesehũ, nẽ ga 'da ahũ n'da ran 'yomfẽni hin gui pãhmbũ, nẽ ga xãn'nahũ 'bẽ'a bi 'yurcã Ojã. ⁷ Nẽ gam bẽmhũ 'bẽ'a i øt' yũm 'bixt'i nẽ yũ 'bida. Nu'ũ hingui ja yã te pẽ i yã. Pẽ nu'ũ hingui pømanho a im ma, ya hingam fãdi 'bẽ'a ní 'bẽi a bũya, nguetho 'da nan gẽtho. ⁸ Nẽ ngutho n'da ra thuxi bũ ja ra sui, da ma xũn ho a ra 'bẽi ngue dín tunh yũ dofũ. Pẽ nu'ũ hin da mba m'bixt'i xũn ho, njon da bãdi 'bẽ'a nam bøni, nẽ njon dín sã da mba ra tuhni. ⁹ Nẽ ngutho ahũ 'bũ hin gui yãhũ n'da ra nde nt'øde xũn ho, hague dán zã da fãdi 'bẽ'a guím mamhbũ. ¹⁰ Nẽ masque ẽmme xũn ngu yũ nde i ja ua ja ra ximhãi, nẽ gátho xũn ho 'bũ 'bo'o i pãdi 'bẽ'a nam bøni. ¹¹ Pẽ nugã, nu'ũ hin dí pã a ra nde ní ts'oqui, ya xcã øt'be tengu'ũ n'da an 'danni ma hnini'be, nẽ hingui sã dam pã'be. ¹² Nu'a gui ndehũ ẽmme dín ja ni ts'edi hũ nangue rá Hogandãhi Ojã, pẽ dami 'yãfũ 'bẽ'a ní ts'edi da zã dín te yã mbũi gátho yũ 'yẽc'yẽi gui 'bũhmbũ. ¹³ Nu'ũ

n'da ra ja'i din ya man'da ra nde hingam fadi, pe da 'yap ra ts'edi Oja da za da ma 'be'a nam bõni. ¹⁴ Nu'bu di ya'be Oja nanguie man'da ra nde n'dan'yo, go i ya ra Hogandahi Oja i o ma mbai, pe hin di thocpa ran 'yomfeni u mi'da 'buru, ngue 'be'a nam bõn'a di ma. ¹⁵ 'Be'a xun ho ga ot'e. Pe nde'bu dan ya'be Oja nanguie ra Hogandahi, pe i jatho ga japi da ba u mi'da 'buru ngue 'be'a nam bõni. Ne ngutho 'bu dan tuh yu thuhu, ga epa Oja nanguie ra Hogandahi, pe guexta'a i jatho ga beni 'be'a nam bõni, ne ga japi da ben'u mi'da buya. ¹⁶ Nguetho nu'bu gui epahu Oja nanguie n'da ra nde hingam fadi, ne madague'bu di ben'nahu ra Hogandahi Oja, pe nu'bu 'da hin da za gui comhbu a ram hma 'be'a gni 'yepahu Oja, nguetho hingui padi 'be'a nam bõn'a gui mamhbu. ¹⁷ Ne madague'bu majuani guidi unhu ra jamadi Oja gue'bu n'dan'yo ra nde gui yahu, pe hin guidi zepahu ya mbai ni mijai'ihu, ngue ne'u di un ra jamadi Oja. ¹⁸ Jamadi Oja nguetho man'da i sa dan yaga yu nde hingam fadi xinda gue ah. ¹⁹ Pe nu bu ja yam peti, madague'bu hont'i cut'a thoho yam hma ga ma gue'u nt'ode xun ho, pe man'da xun ho, xinda gue'bu ga ena ga mam bu 'det'a mahuahi yam hma gue'u hingam fadi 'be'a nam bõni. Nguetho din nde ga xanba yu cu. ²⁰ Ma zi cu ah, o gui othu tengu'bu gyu t'uhni ah, pe damin 'yomfeni xun ho 'be'a man'da xun ho gui 'yothu bu ja nim petihu. Nguetho gyu dajai'ihu, madague'bu i t'en'ahu gyu 'uerehu ngue'a hin gui nde gui 'yothu yu ts'oqui. ²¹ Bi 'yem bu ja ra t'ohni Oja: "Madague'bu da japi ba eh yu 'damhnini ngue 'dan'yo bu na ya, ngue da zo u 'bucua, pe ngutho him bi 'yurpa ra guenda a dam mangä u," bi 'yem Oja. ²² Jananguie'a ga pahmbu n'da ra hmerpa 'bu 'bo'o din ya man'da

ra nde n'dan'yo, i uh ra ts'edi Oja, hndepe da 'yec'yei u hingui nde da 'yec'yei. Ne hinga gue'u yu 'yec'yei i pa nt'orpe yu hmerpa. Pe nu ra ts'edi ngue da man ram hman Oja nanguie yu ndese u, xun ho ngue'a da xanbi gatho yu 'yec'yei, ne hin nanguie'u emme xum me yu mbai, hingui nde da 'yec'yei. ²³ Pe xi'bu bim peti gatho yu 'yec'yei ne gatho 'dahma 'dan'yo yu nde i ya, ne da zom bu 'da ngue hing yu 'yec'yei, o gue'u hinga na padi xun ho. Ha hin guim bemhbu ngue da 'yem'ahu gui jathu. ²⁴ Pe nu'bu gatho gui mamhbu ram hma Oja ngue ra nde madi, ne da yurpu 'da hing yu 'yec'yei o gue'u hinga na padi xun ho. Ne da base buya ngue ja yu ts'oqui, ne da badi 'be'a i ja yu mbai zeh 'bu bi 'yothu a gui mamhbu. ²⁵ Ne nu'a nt'agui bu mbo yu mbai da japi di nequi xun ho. Ne din danyahmu ne da 'yap ra punbi Oja buya. Ne da 'yena: "Majuani maha gui 'bahmbu Oja," da 'yem buya.

Da t'ot'e xun ho a ram peti

²⁶ Nuya, ma zi cu ah, din nde ga xi ah 'be'a man'da xun ho gui 'yothu 'bu guidim petihu. Pe nde'bu 'be guim bemhbu 'be'a din te yu mbai gatho yu 'yec'yei, ne da za gan tuhmbu n'da ra thuhu guin nde gan tuhmbu buya, o gue n'da ram hma guin nde gan xanbatehu, o gue n'da ram hma bi ben'nahu Oja ngue gui mamhbu, o n'da ram hma gui nde gui mamhbu n'da ra nde hingam fadi 'be'a nam bõni, pe gue'bu di 'bai to'o da man a 'be'a nam bõni ngue hingam fadi. ²⁷ Pe nu'bu gui yahu man'da ra nde n'dan'yo, hont'u yonja'i din ya, ne nu'bu xun ngu, hyunja'i. Ne hinga n'dat'a ra ora din ya gatho. Nubuya i jatho dim 'bu a n'da da ma 'be'a nam bõn a bi hma. ²⁸ Pe nu'bu njongui 'buru n'da i padi da ma 'be'a nam bõn'a bi hma, man'da xun ho 'bu nte da mam bu ja nim petihu.

Da zä din ya, pe n'danni din yaſeui Oja. ²⁹ Ximangutho u i man räm hman Oja nangué ra nde mſädi, din ya yoho o hyu. Ne nu'u to'o bin t'un ra ts'edi da bađi 'be'a nam bøn'a ram hma, da mam 'bu hingui ho, ua gue'bu xun ho. ³⁰ Ne nu'bu i hupu n'da bi bēnba Oja da ma 'be'a im bēni da ma, pe 'be di jua a i ya bu, ne gui jafu din ya a man'da buya. ³¹ Janangué'a da xot'a gan yaſu 'dahmi 'datho, ne gätho ahū to'o gätho di bēnba Oja din ya. Nubuya tengu 'bu gán niyaſahu yu cu nangué yu mbui ne gätho da hya yu ts'edi yu mbui buya. ³² Nu'u to i man räm hman Oja i jatho da zamzehe rá mbui zehē, madague'bu Oja bi bēnbi din ya, pe jatho da dō'mi ts'u, 'be din ya a man'da. ³³ Nguetho nde Oja da ts'anni 'be'a gätho din ja bu, ne hinga 'da ni thaſ thoſo 'be'a gätho i ot' Oja. Ne in jabu i t'ot'e hōnbu go hapu i ja yám peti ma mi'yēc'yēihū. ³⁴ Ne nu yu xisu hingui sä din ya bu ja yu dāmpeti, nguetho hin'yū yān t'ēdi din ya u, ne i jatho da 'yō'a 'be'a da sifi, ne hin dim 'bet'o, tengu i mam bu ja rá t'ohni Oja. ³⁵ Ne nu'bu in nde da 'yānni 'be'a nam bøn a hman bu, i jatho da 'yān'na rá ndō bu ja rá nguse, nguetho hin di necmanho 'bu i ya n'da ra xisu bu ja ram peti. ³⁶ Ha guim bēmhbū gá dūmzehehū rá 'befi Oja, ngue guí ēmhbu da zä gui sänzehehū 'be'a gui 'yōthū. Uague guim bēmhbū hōn'adahū gá hyāmhbū a ram hma. ³⁷ Pe nu'bu majuāni bi 'da ahū rá ts'edi Oja gui mamhbū rām hma, o gue'bu majuāni bin 'da ahū nin 'yomfēnihū nangué rá Hogandāhi Oja, nu'bu, jatho gui 'yōthū a dá ot'ahū 'bu, nguetho rá manda ra Hmu a. ³⁸ Ne nu'bu 'bo'o hingui nde da 'yō'a dá ot'ahū, pe hingui sä gui 'yōrpahū ra güenda a. ³⁹ Janangué'a ma zi cu ahū, man'da ēmme gui hyumbi gui mamhbū rām hman Oja nangué ra

nde mſädi. Pe hin gui hecpahū to'o in nde din ya man'da ra nde. ⁴⁰ Pe gan 'yomfēnihū xun ho, ne 'darpū dí mba gui 'yōthū, ne hinga 'da dí thaſ thoſo 'be'a gätho gui 'yōthū.

15

Bi ndants' mahōn'a ra Cristo

¹ Nuya ma zi cu'ahū, dín nde ga xi ahū mahōn'a ran ho ma'da'yo, tengu dá xi ahū mam 'bet'o. Ne gue'a ram hma gá hyāmhbū, ne gue'a gním 'bāhmbū xun ho a. ² Ne guet'a ram hman a gní yan ni tehu a 'bu guidí thoqui gui ten thoſohū a dá xi ahū. Pe nu'bu hin'na, sāti tho guí ēmhbu guí othū 'bu. ³ Ne dá ja ahū gá pāhmbū a ram hma bin 'dacā ngue man'da jats'edi tho ga pāhmbū. Ngue dá xān'nahū bi du ra Cristo, bi hoga ma ts'oquihū, tengu thoſo mán t'ot'i bu ja rá t'ohni Oja. ⁴ Bi t'āgui, ne bi xox Oja 'bu ná hyupa, tengu thoſo mí mam bu ja rá t'ohni Oja. ⁵ Ne nu'bu mi dāmbēni ra Cristo, m'bet'o bin 'yuse bu 'būh ra Pedro, ne m'bejua buya bi nu mi'da yu xādi. ⁶ Ne m'bejua buya xō 'bexque bi nequi bu 'darpū mīdīm peti cat'a ciento yu cu. Ne ēmme xun ngu i 'būtho u ya, madague'bu xun du u 'da. ⁷ Ne m'bejua bi nu ra Jacobo, ne m'bejua mahōn'a bi nu gätho u yu 'bāihū. ⁸ Pe rán zēgui thoſo necā bi zä dá nugā ra Cristo bu 'yu. Ne ēmme xun hēi bu dá ēc'yēigā a ram 'būi ma'da'yo, tengu'bu n'da ra 'uere hingui sä dim 'būi, ne ēmme din unbi. ⁹ Ne him man zā'be ngue xtá t'ēngā ma 'bāi'be ra Cristo, ne man'da ts'ūtho dadí mu'be xinda gue'ū mi'da yu 'bāihū, nguetho ēmme dá unbā u yu 'yēc'yēi Oja. ¹⁰ Pe nu Oja rá mate zehē bi jaqui tengu dín jagā ya. Ne hinga sāti thoſo rá mate Oja bi 'yōrque, nguetho ēmme dá humbi xinda gue gätho mi'da yu 'bāihū ra Cristo. Pe hinga guecā dá ot' ra 'befi, ne gue'a rá mate zehē Oja bi

zequi dá øt'e. ¹¹ Madague'bu guecá o gue'u mi'da bi xän'nahü, pe n'dat'a ram hma dí mamhbe ngue bi du ra Cristo nangué ma ts'oquihü, ne bi xox Ojä 'bu mi du. Ne gue'a ram hma gá 'yç'yehü a.

Da xox Ojä u xun du

¹² Pe xi a ram hma dí mamhbü, ngue bi dambëni ra Cristo 'bu mí du, pe hanja gní 'yëmhbü 'da ahü büya, ngue hingui sä da dambëni u xun du. ¹³ Nu'bu hin da dambëni u xun du, pe xinga gue'a ra Cristo xtán dambëni 'bu, ne guexta'a ya xun du a ya 'bu. ¹⁴ Ne nu'bu hin xtán dambëni a ra Cristo, hin'yü rá ts'edi a ram hma dí mamhbü 'bu, ne ndetho guí 'yohü bu 'bu. ¹⁵ Ne nu'bu ngubü guím bëmhbü ngue hingui sä da dambëni u xun du, guí nubethäni gahe 'bu ngue dí mamhbe bi xox Ojä a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁶ Nu'bu hingui sä da dambëni n'da ra du, pe xinga gue a ra Cristo xtán zä xtán dambëni 'bu. ¹⁷ Ne nu'bu guexta'a ra du a ra Cristo, säti thoho guí çc'yehü a 'bu, ne guexta'a him mahoqui ni ts'oquihü 'bu. ¹⁸ Ne nu'bu ngubü guím bëmhbü, pe ne'u yu 'yç'yehü xun du bu ja rá 'ye ra Cristo, ne má zä dim 'berü 'bu Ojä 'bu, gue'bu ya má zä bim 'be a ra Cristo 'bu mí du. ¹⁹ Pe nu'bu hontya dí nuhü ran ho nangué ra Cristo, ha hin guím bëmhbü ga nuhü man'da ran ho 'bu dá tuhü 'bu. Pe huëhigahü 'bu nte ga nuhü, xinda gue'u Gä mi'da yu jä'i ngue nte mbëni da nu. ²⁰ Pe majuäni maha bi dambëni ra Cristo 'bu mí du. Ne tengu'bu rá mbädi n'da ra thä bi sopü ja n'da ra huähi, ne gue'a nam böni ngue da xox Ojä u to'o gätho i 'buhmi ra Cristo. ²¹ Tengu thoho 'bu mí dümp' ran däte ua ja ra ximhäi n'da ran 'yohü, ngue ra Adán, ne ngutho a man'da ran 'yohü ngue ra Cristo, bi dü'mi ngue da ndants' mahön'a yu du. ²² Ne tengu tho u gätho bi

xänd ra Adán, gätho i tu, pe nu gätho di xänd ra Cristo, gätho da mba nsots'i. ²³ Pe hinga gätho n'dat'a ra ora da mba nsots'i, nguetho rá mbädi a ra Cristo, ne nu'bu bá èh ra Cristo, gätho u xu huahni da mba nsots'i m'bejua. ²⁴ Ne nubüya, ba èh rá pa ran zegui. Nguetho nu'a ra Cristo xí dapi 'be'a gätho má ts'edi, ngue yän süihü Ojä, ne gätho to'o i hæse yün t'çdi, ne to'o di manda zehé, ngue'u yu jä'i ne'u yu zithu. Ne nu'bu ya bi dähä, di un'na Ojä rá Ta rá ts'edi mahön'a. ²⁵ Nguetho nu ra Cristo, im Hmuts'üt'abi ya, ne gue'bu go bi dähä di 'berpa yú ts'edi u gätho yän süihü. ²⁶ Ne nu'a ran däte ran zegui thoho da dapi, ne má zä dim 'be a büya. ²⁷ Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Ojä, di japi da däh ra Cristo 'be'a gätho má ts'edi i ja. Pe njon da bëni ne'a Ojä rá Ta da dapi, nguetho guesé bi un rá ts'edi ra Cristo a. ²⁸ Ne nu'bu gätho bi dä a ra Cristo u 'be'a Gä ní ts'edi i ja, ne nu'a ra Cristo büya, ngue rá Ts'ünt'ü Ojä, ne din däsé bu 'bu Ojä rá Ta. Nguetho m'bet'o xí un rá ts'edi. Nubüya da hönsé Ojä din ja rá ts'edi büya. ²⁹ Ne man'da guí øthu guídín xixyähü nangué'u xun du. Pe hanja gní 'yëmhbü him mam 'bu u xun du büya. ³⁰ Ne hanja hin dí su man dätehe, gätho u yu pa dí 'buhmbe ua thä, gue'bu xcá pähmbe hin ga ndanshe mahön'a. ³¹ Ne majuäni thocpa thoho dadím pom'be ran däte. Ne gue'a dí xi ahü a ngue'a dín nde ahü gui pähmbe 'be'a dí øt'ä. Nguetho èmmé dí numanho ahü, ma zi cu ahü, ngue n'dat'a ma Hmuhü ra Jesucristo dí çc'yehü. ³² Ne dá hä't'i xun ngu yän unbi, ne xi u yu zate dán tunhdä'be ua Éfeso, ngubü i èmb yu jä'i. Pe 'be'a ní mba a dá øt'ä 'bu hin da dambëni u xun du. Pe nu'bu hin ga ndanshü mahön'a, mbähä dan sihmehü ya ne dam minhdü, nguetho má zä ga tuhü nixudi

mani. ³³ O guídín hyehmbu da thá ahú gui tenhdu yám hman u 'da yu hyáte, janangue'a hin gui 'behmbu yu hogan t'ot'e. ³⁴ Pe damin 'yomfënihú xun ho gui pãhmbu nda'a ram hma gue majuañi, ne gui 'yeshu yu ts'oqui buya. Nguetho gui 'buhmbu 'da hinga ná pãhmbu xun ho Oja. Ne guehna dí xi ahú na, janangue'a gui pes' ni sãhú.

Hague din ja 'bu bi dambëni u xun du

³⁵ Uague guím bëmhbú 'da ahú gui 'yãngahú: "Be'a di ja 'bu bi dambëni u xun du, ne 'be'a ní ngøc'yei din ja mahøn'a." ³⁶ Pe n'da rán t'änni yu 'yambú a. Ha hin gui nuhú 'be'a di ja n'da ra hmudä 'bu pa nthuhu ngue i 'ya rá xi ne ja da bõx'a rá mbú buya. ³⁷ Ne hønt'a go má hmudä gui tuhmbú, hinga guexta'a rá ndä 'bu bi bõts'e. Nguetho gue'a rá ndä gá tuhmbú, ne ra paxi bu dán go 'bu bi bõts'e. ³⁸ Ne hønt'a go nda'a má hmudä da thuhu, gãtho yá xise 'bu bin ja, tengu bi zãba Oja a. ³⁹ Ne hinga 'da'angu ma ngøc'yeihú yu fani o gue yu doja o yu huá. ⁴⁰ Ne in jabú 'be'a gãtho i ja bu mahëts'i ne 'be'a gãtho i ja ua ja ra ximhäi, nu'ú bí ja bu mahëts'i, n'dan'yo thoho nán ho xinda gue'ú ja ua ja ra häi. ⁴¹ Nu'a rán nequi ra hyadi ne ra zãna ne yu sø gãtho 'dahma 'dan'yo. Ne hinga 'da'angu u yu sø, 'dahma 'dan'yo bu ni nequi. ⁴² Ne nguetho nangu'e'bu bi dambëni yu du, ne nu'bu bi t'ä a ra ngøc'yei, da 'ya nguetho nts'ãnbi da 'ya a. Pe nu'bu bi dambëni buya ne hin njãm'bu da du mahøn'a. ⁴³ Nu'a bi t'ãgui hingui ho, pe nu'a da bõts'e emme xun ho a. Nu'bu mi t'ãgui hin'yú rá ts'edi, pe nu'bu mí bõts'e, man'da emme bin ja rá ts'edi. ⁴⁴ Nu'a ra ngø 'bu mi t'ãgui, nts'ãnni hønt'ua ja ra ximhäi dim 'bú. Pe nu'bu bi bõts'e, nts'ãnni dim 'bupú mahëts'i buya. Ne gui pãhmbú i ja ma jã'ihú nangu

ra ximhäi, pe man'da i jatho gui pãhmbú ngue ne'a din ja ma jã'ihú nangué rá Hogandãhi Oja. ⁴⁵ Ne gue'a in ja a tengu mán t'o't'i bu ja rá t'ohni Oja, gue ná n'da ra Adán bi ts'ãnni bin jã'i ua ja ra ximhäi. Pe nu'a ná yoho gue'a di un ra temazã ngue njãm'bu da guadi, gue'a ra Cristo a. ⁴⁶ Ne m'bet'o dãm 'buhmbú nangué ma ngøc'yeihú ngue hønt'ua ja ra ximhäi dim 'bú. Ne m'bejua buya dam 'buhmbú nangué ra ngøc'yei ngue nts'ãnni dim 'bupú mahëts'i. ⁴⁷ Ne nu rá mbúdi ran 'yohú nt'ot'e nangué ra häi. Nu a ná yoho gue'a bí 'yëh mahëts'i, ma Hmuhú ra Cristo a. ⁴⁸ Ne nguetho ma ngøc'yeihú ua ja ra häi, tengu tho a ran 'yohú ngue bi t'ot'e nangué ra häi. Pe nu ma ngøc'yeihú m'bejua din ja tengu thoho rá ngøc'yei a ma Hmuhú ra Cristo, nu'a ran 'yohú bí 'yëh mahëts'i a. ⁴⁹ Ne tengu thoho bu dá nequihú nangué ra Adán nt'ot'e ra häi, ne nguetho bu dá nequihú mahøn'a nangué'a ra mengu bu mahëts'i. ⁵⁰ Ne dín nde ga xi ahú mahøn'a, ma zi cu ahú, ngue nu'a man ngøhú ne ma jihú i jajú ya, hingui sä da gonhui rá ts'edi Oja mahëts'i a. Nguetho nu'a hingui hät'i, hingui sä 'darpú da 'bes'ui a da hyät'i høn'bu go njãm'bu. ⁵¹ Pe dín nde ahú gui pãhmbú a him mam fãdi, ngue hinga gãtho ga tuhú ngue dyá 'yëc'yeihú, pe gãtho da mba ma pãrquigahú ma ngøc'yeihú. ⁵² Ne xøgue n'dan c'uerpadãtho da 'yørcahú 'bu bin yã ra thuxi 'bu rán zëgui ra pa. Ne nu'bu bin yã ra thuxi, 'bex da ndants'i gãtho u yu 'yëc'yei xun du, ne din ja yá ngø him man zã din ts'oni. Ne'ú xí du, ne'ú hin ní du, gãtho da mba ma pädi. ⁵³ Ne nu ma ngøc'yeihú dí hehú ya hin da hyät'i, janangue'a da mba mahoqui ngue da hyät'i mazã buya. Ne i ja rán dãte a ma ngøc'yeihú ya, pegue din jajú a njãm'bu da du. ⁵⁴ Ne nu'bu bin

ma mbui. Ne ahu bi xah ni mbuihu ya, nangu'e'a ram hma ga 'yangahu gue'a hin gmi pahmbu. Ne dami numanhohu yu ja'i tengu u. ¹⁹ Nu yu cu i 'bucua ra hai Asia, gatho i pen'nahu ran zengua. Nu ra Aquila ne ra Priscila ra xisu, ne gatho u dim peti buja ra ngu, ne gatho i pen'nahu ran zengua nangu'e ra thuhu ma Hmuhu. ²⁰ Dami hyanbahu yan zengua gatho yu cu i 'bucua. Damin zengua zehehu n'da ngu n'da ahu ngue 'da gdin huectahu. ²¹ Pe nugä dra Pablogä ga ozehögä n'da ran zengua di pen'nahu nangu'e ma 'yesegä. ²² Nu'bu i 'bu a n'da ngue him majuani i numanho a ma Hmuhu ra Jesucristo, ne hin te ran jai Oja a 'bu, ne da zanba ran unbi a. Ne mi ts'utho ba xh ma Hmuhu da 'yot' ran juanbi a. ²³ Ne nuya da mbax ahu ra mate ma Hmuhu ra Jesucristo. ²⁴ Ne emme dadí huç'ahu gatho ahu nangu'e 'darpu di 'buhmbu ra Cristo Jesús. Ne hont'a di xi ahu ya.

2 CORINTIOS

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra dɔhnini Corinto

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä, nɛ nanguɛ rá pähä Ojɔ ma 'bäigä'be a ra Jesucristo. Dín 'yogä'be ma cuhɯ ra Timoteo. Nɛ dí pɛn'nahɯ bɯ ra sɔcuɔ gyɯ 'yɛc'yɛihɯ ngue dim pɛti bɯ ja rán ngu Ojɔ bɯ ja ra hnini Corinto, nɛ gátho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ja ra xɛqui Acaya. ² Nɛ nu'a Ojɔ ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ dí 'da ahɯ rá mate a, nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ.

Yɯn ɯnbi ra Pablo

³ Jamadi Ojɔ rá Ta ma Hmuhɯ ra Jesucristo, nguetho i ja rá yembɯi nanguejɯ. Nɛ guesɛ Ojɔ thocua thoho i hurca ma mbɯihɯ. ⁴ Nu'a Ojɔ i hurca ma mbɯihɯ nangue gátho yɯn ɯnbi dín nuhɯ. Janangue'a da zä ga hurpahɯ yá mbɯi 'da to'o in nu ran ɯnbi, tengu tho bɯ í hyurcahɯ ma mbɯihɯ Ojɔ. ⁵ Nu'bɯ dí comhbɯ yɯn ɯnbi ra Cristo, nu'a di zerca ma mbɯihɯ, go dín theui ran ɯnbi dín nuhɯ. ⁶ Nɛ nangue ran ɯnbi dín nugä'be, gue'a dín te ni t'ɛc'yɛihɯ, nɛ di zɛt'a ni mbɯihɯ a. Nɛ nu'bɯ di zerca ma mbɯi'be Ojɔ, nɛ ahɯ di zɛt'a ni mbɯihɯ. Nguetho nu'bɯ guím bɛmhɯ a ran ɯnbi dín nu'be, sä gui hyäthɯ nɛ hin gan xɔmbɯihɯ ran ɯnbi guín nuhɯ, tengu thohogä'be. ⁷ Hin ts'ɯ dadí 'yon ma mbɯi'be nangue ni t'ɛc'yɛihɯ. Nɛ dí pɔ'be ngue guí comhbɯ man ɯnbi'be. Ngutho Ojɔ da hyurca ma mbɯihɯ. ⁸ Nugä'be dín nde ahɯ, ma cu ahɯ, gui pɔhmbɯ ngue dán nu'be ran ɯnbi bɯ ja ra häi Asia. Nɛ hin'yɯ ma ts'ɛdi'be ngue xcá häzɛhɛ'be, nguetho ɛmme ts'ɛdi ran ɯnbi dá nu'be, nɛ mi ts'ɯtho xcá tu'be bɯ.

⁹ Majuɔni ɛ maguepɯ xcá tu'be, pɛ gátho ɯ bin ja n'damhma sä ga pɔ'be ngue hin'yɯ ma ts'ɛdi zɛhɛ'be, pɛ ga tɔm'be 'be'a da 'yɔt' Ojɔ, ngue man'da xɯn ndoho rá ts'ɛdi ngue da xox'ɯ xɯn du. ¹⁰ Nu'a Ojɔ bi yängä'be bɯ ja ran dɔte ngue ɛmme nts'utho, nɛ dí pɔ'be ngue Ojɔ da yängä'be mahɔn'a. Nɛ dí ɛc'yɛi'be nɛ dí tɔm'be ngue thocua thoho da yängä'be Ojɔ. ¹¹ Nɛ nu ahɯ sä gui zɛc'be ts'ɯ 'bɯ guín yáhɯ Ojɔ nanguecä'be, nɛ m'bɛjua bɯya da zä gátho ahɯ n'dat'a ga xihmbɯ jamadi Ojɔ nangue 'be'a bi 'yɔrcä'be.

Ra Pablo bi ma hanja him bi mba n'dihi bɯ ja ra hnini Corinto

¹² I hu ma mbɯi'be nguetho di bɛnga ma mbɯi'be ngue xɯn ho 'be'a dí ɔt'be ua ja ra ximhäi, nɛ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be nangue ahɯ. Nɛ hin nangue man 'yomfɛnise'be, pɛ Ojɔ i fäxca'be ngue dí ɔt'be ran ho. ¹³ Dín nde ahɯ gui pɔhmbɯ xɯn ho 'be'a dí ɔt'be, tengu dí ɔt'ahɯ ya. ¹⁴ Nɛ madague'bɯ hin guí pɔhmbɯ gátho ya dí xi'ahɯ, pɛ nu'bɯ bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu Jesús, gan johyáhɯ nangue a ram hma dí ɔt'ahɯ. Nɛ ngutho ga'be da hyu ma mbɯi'be nangue ahɯ. ¹⁵ Majuɔni min ndegä xcá mba bɯ, nɛ nu'bɯ xcá mba bɯ, mi sä nyondj xcá hut'a ni mbɯihɯ. ¹⁶ Mim bɛngä ngue xcá thocä bɯ guí 'bɯhmbɯ, gan nu ahɯ ts'ɯ nu'bɯ má mbagä bɯ ja ra häi Macedonia, nɛ dím bɛngä ga thopɯ mahɔn'a 'bɯ dá pɔngä ua ja ra häi Macedonia. Nɛ nu'bɯ dá mba bɯ, dím bɛngä ngue gui fäxcä bɯ ja ra 'yu Judea. ¹⁷ Pɛ hingui yoho man 'yomfɛnigä, tengu guí ɛnjɯ dí ɔt'ä 'bɯ him má thocä bɯ. Hin dí ɔt'ä tengu ɔt'i 'da ɯ yɯn 'yohɯ ngue yoho im bɛni. ¹⁸ Nɛ majuɔni dá bɛngä xcá mba bɯ 'bɯ má xi ahɯ. Nɛ i pɔ Ojɔ majuɔni dí xi ahɯ. ¹⁹ Nugä nɛ ra Timoteo nɛ ra Silvano ya dá xi ahe nangue ra Cristo Jesús, rá Ts'ɯnt'ɯ Ojɔ. Nɛ nu'a ra Cristo hin di pä a im bɛni,

pe hõnt'a majuani im man a. ²⁰ Ne gue'a ra Cristo ní ja'ts'i 'be'a gátho i sãn Ojã da 'yõt'e, ne nanguie bi hogahã ra Cristo dí pãhmbũ di 'dajũ rá mate Ojã 'bũ dí áfu, ne gue'a ná ãspahũ Ojã a. ²¹ Guet'a Ojã bi 'dajũ ra ts'edi ngue thocua thoho ga tenhdũ ra Cristo, ne n'da ngu n'dajũ bi 'dajũ ra 'befi. ²² Ne guet'a Ojã bi 'yõt'e yú mbeti gahũ a, ne bi 'dajũ rá Hogandãhi mbo ma mbũihũ, guerũ na fãdi majuani di 'dajũ 'be'a gátho man'da. ²³ Majuani a dí xi ahũ ngue hanja hin dá thocã bũ guí 'bũhmbũ. Nu'bũ xcã sõngã bũ a ra pa dá xi ahũ, xcã dãmhyã ahũ ts'ũ 'bũ, nguetho hinga nadí hojũ 'be'a guí õthũ. Ne ndetho ãmmẽ xcã un'na ni mbũihũ 'be'a xcã xi ahũ. Ne dí pãdi majuani a dí xi ahũ ya, ne dí xi Ojã di 'dac ran unbi 'bũ him majuani a díim ma. ²⁴ Pẽ dín nde ahũ da hyu ni mbũihũ, ne hin da du ni mbũihũ 'be'a ga xi ahũ. Ne gue'a dín nde ga õt'ahũ 'bũ dá mbagã bũ. Pẽ hin'yũ man'da sã ga xi ahũ guí 'yẽc'yẽihũ, nguetho i jua'a guí ãc'yẽihũ ngue guí pãhmbũ majuani ra Cristo.

2

¹ Jananguie'a dá ãnsegã, nu'bũ dá mba bũ mahõn'a, hin ga 'da ahũ ra dumbũi mahõn'a. ² Nguetho nu'bũ guím bẽndumbũihũ, hingui sã guí 'dajũ ran johya 'bũ. Ne hõnse ahũ sã guí 'dajũ ran johya, pe hingui sã 'bũ i tu ni mbũihũ. ³ Jananguie'a dá ot'ahũ ra søcuã nguetho dín nde ngue gan 'yomfẽnihũ ts'ũ, ne sã guí hojũ 'be'a gnãm 'bũhmbũ. Ne nu'bũ dá mbagã bũ, ya xquí hojũ a 'be'a man'da gnãm 'bũhmbũ, ne sã guí 'dajũ ran johya bũya ne hin dín ja'ahũ ra dumbũi. Nguetho dí ãnsegã ngue n'dat'a díim bẽmhũ, nu'bũ dín johyagã ne ahũ ja nin johyahũ. ⁴ Ne ãmmẽ mi tu ma mbũi nu'bũ má ot'ahũ ra søcuã, ne ãmmẽ dán zoni, nguetho hin dín

nde guí 't' ni mbũihũ nanguie 'be'a dá ot'ahũ, pe dín nde guí pãhmbũ ngue ãmmẽ dadí huẽc ahũ.

Da mba ma punbi to'o bi 'yõt' ran ts'o

⁵ Hinga hõnsegã pe gátho ahũ i ja ahũ ra dumbũi nanguie 'be'a bi 'yõt' ran 'yohũ ngue bi zin rá hõmbe. ⁶ Pẽ dí ãna xõt'a ya ran unbi gã unhdũ a ran 'yohũ. ⁷ Ne nuya nde'bũ guí punbahũ rá ts'oqui, ne guí hyurpahũ rá mbũi. Nguetho nu'bũ hin guí hyurpahũ rá mbũi, man'da dín ja ra dumbũi ngue njãm'bũ sã dín hogui. ⁸ Nuya dí ã ahũ ra mate ngue guí 'yuthũ xũn ho nin huẽcatehũ a ran 'yohũ. ⁹ Nugã dá ot'ahũ nguetho dín nde ga pã 'bũ guí õthũ tengu dí xi ahũ, uague hin'na. ¹⁰ Nu'bũ guí punbahũ n'da ni mija'ihũ, necã ga punba a. Ne nu'bũ guí punbahũ 'be'a bi 'yõt'a n'da, ne dí punbã a nanguie rán t'ẽdi ra Cristo. ¹¹ Nguetho hin dín ndegã da dajũ ra zĩthu nanguie 'be'a dí õthũ. Dí pãhmbũ 'be'a nde da 'yõt'a ra zĩthu nguetho in nde da hyãjũ.

Him bin sãya a ní bẽm bũ Corinto ra Pablo

¹² Nu'bũ má sõngã bũ ja ra hñini Troas, Ojã ya xí xocua yú mbũi yũ ja'ĩ bũ. Ne hingui heĩ dá mangã bũ rán ho ma'da'yo ra Cristo nguetho yũ ja'ĩ min nde da 'yõde. ¹³ Pẽ hin dán johyagã, nguetho hin dá tĩngã bũ ma cuhũ ra Tito. Ngue xtã xiqui 'be'a guí õthũ bũ. Jananjabũ dá socã yũ ja'ĩ bũ Troas ne dá mbagã bũ ja ra hãĩ Macedonia, ja dá tĩngã bũ a ra Tito.

Nanguie ra Cristo sã ga tafũ ra zĩthu

¹⁴ Pẽ jamadi Ojã, nanguie dín 'yohũ ra Cristo dí jajũ ga tafũ ra zĩthu be'a gátho dí õthũ. Ne hõnbũ go hapũ díim mam'be ran ho ma'da'yo, Ojã di japi da tho a, tengu tho 'bũ n'da ra 'yẽthi i tux ran dãhi i yũmanho. ¹⁵ Ne nanguie dín 'yohũ

ra Cristo, Ojã in numanhojũ, tengu ra 'yẽthi i yũmanho bũ nam bẽn Ojã. Nugã'be dím mam'be ra Cristo Jesús bũ 'bũi gãtho yũ jã'i, gue'ũ i ja yũ temazã, nẽ Ʃ di 'bẽh ra temazã. ¹⁶ Nu a ram hma dím mam'be, da zãnba ran Ʃnbi a 'bũ hingui nde da hyãn a n'da, pẽ nu Ʃ to'o i ẽc'yẽi 'be'a dím mam'be, di un ra te a. Pẽ to'o maha da hyãt'i da'yõt' na. ¹⁷ Hønt'ũ tengu gã'be ngue n'dat'a Ojã dím bẽmhbe, nẽ dyãm 'bẽhnigã'be Ojã, nẽ dyã 'yẽhẽ gã'be ra Cristo, nẽ nu a Ojã in nuc'be. Nẽ nugã'be hin di øt'be tengu øt'ũ 'da xũn ngu ngue in nde da dãse nangue rá 'bẽfi Ojã i øt'e.

3

Rãn hoqui Ojã ma'da'yo

¹ Ha guí ẽmhbũ dí ozẽhẽ ma certificado'be 'bũ dí xi ahũ 'be'a dí øt'be. Ha jatho din ja ma certificado'be ngue da xi ahũ xũn ho dí øt'be tengu i cã yũ hyãte xãnbate guí 'bũhmbũ bũ. O ha guí ẽmhbũ jatho gui 'yørca'be n'da tengu guí ørpa Ʃ 'da. ² Pẽ go guese ahũ ma certificado ahũ nguetho nu'bũ 'bo'o ngue bi bã'a gním 'bũhmbũ, da bãdi 'be'a ma hoga'bẽfi dá øt'ã bũ 'bũ máam 'bũhmbũ bũ. ³ Nẽ nu Ʃ yũ jã'i ngue hingui ẽc'yẽi da nu ahũ, tengu 'bũ bi nu n'da ra søcuã nangue rãm hman Ojã. Pẽ hinga gue ra søcuã nt'o't'i ra tinta o gue nt'o't'i bũ ja ra do ngue da nu Ʃ, pẽ gue'a bi 'yo't'a ra Cristo bũ ni mbũihũ nangue rá Hogandãhi Ojã 'bũ má xãn'nahũ. ⁴ Da zã ngubũ ga xi ahũ ngue xũn ho ra 'bẽfi dí øt'a'be, nguetho i fãxca'be Ojã nangue dín 'yohũ ra Cristo. ⁵ Nẽ hin nangue man hose'be da zã ga øt'be ran ho, pẽ hønse Ojã di 'dac'be ra ts'edi ga øt'be 'be'a dí øt'be. ⁶ Nu Ojã bi 'dac'be 'be'a ga hom'be ngue i juadi xũn ho, ngue da zã ga xi'be yũ jã'i rãn hoqui Ojã ma'da'yo. Nu ran hoqui hinga 'da'anguui i mammi yũn t'ẽdi nt'o't'i maya'bũ. Nguetho

nu'a ran ho ma'da'yo i xijũ di 'dajũ ra temazã a rá Hogandãhi Ojã. Pẽ nu yũn t'ẽdi i xijũ tengu 'bũ ma yãpatehũ, ngue'a hin dí hãt'i ga øzẽhẽhũ a ran ho im mam bũ. ⁷ Pẽ nu'bũ rá mbũdi bin t'un yũn t'ẽdi, pẽ min 'youi a rá nuĩxte Ojã, nguetho ẽmmẽ madi yoxni rá hmi ra Moisés 'bũ madín t'un yũ do nt'o't'i yũn t'ẽdi, janangue'a hingui sã Ʃ yũ jã'i da hyẽrpa rá hmi. M'bejua bũya bim 'be a rá nuĩxte mi ja bũ rá hmi. Pẽ madague'a in 'youi ra nuĩxte Ʃ yũn t'ẽdi 'bũ ja min t'uni, pẽ din yãpate nẽ ran Ʃnbi. ⁸ Nu yũn t'ẽdi min 'youi rá nuĩxte Ojã nẽ bi man a ran dãte. Pẽ ẽmmẽ xũn ngu man'da rá nuĩxte Ojã in 'youi rá 'bẽfi rá Hogandãhi Ojã. ⁹ N'youi rá nuĩxte Ojã yũn t'ẽdi ngue din yãpate, pẽ ẽmmẽ man'da xũn ngu rá nuĩxte Ojã din 'youi ran ho ma'da'yo ngue im man Ojã di hogahũ. ¹⁰ Nuya bim 'bẽh rá ts'edi Ʃ yũn t'ẽdi, nguetho ẽmmẽ man'da i ja rá ts'edi ran ho ma'da'yo. ¹¹ Nu yũn t'ẽdi min 'youi ra nuĩxte, pẽ nts'ãnni 'da yũ patho da hyãt'i, nẽ bi thogui. Pẽ nuya ẽmmẽ xũn ngu ra nuĩxte in 'youi a ran ho ma'da'yo, nẽ njãm'bũ da guadi. ¹² Dí pãhmbũ ngue njãm'bũ dim 'bẽh rá ts'edi a ran hoqui ma'da'yo ngue bi 'yøt' Ojã. Janangue'a sã ga huthũ nzãmbũ gam mamhbũ ran ho ma'da'yo. ¹³ Nẽ nu'bũ dím mamhbũ ran ho ma'da'yo, hin dí øthũ tengu mi øt' ra Moisés maya'bũ, ngue bi gop rá hmi ra 'bøt'e, ndepe hin da nu yũ jã'i israel gue'bũ xtím 'be a rá nuĩxte. ¹⁴ Pẽ nu yũ jã'i him mi pã Ʃ ngue dim 'be Ʃ yũ nuĩxte yũn t'ẽdi nẽ guexta'a yũ pa ya, nu'bũ in nu ra søcuã guepũ nt'o't'i yũn t'ẽdi rãn hoqui Ojã maya'bũ, hingui sã da bãdi. Nguetho tengu 'bũ i ja n'da ra 'bøt'e bũ ja rá hmi da gop rá dã. Nẽ hønt'a ra Cristo sã di 'uecpa a. ¹⁵ Guexta'a yũ mbũi Ʃ 'da i 'bũhya, nu'bũ in nde da dẽn yũn t'ẽdi ra

Moisés ne nu'bu im ma, hingui sä da badi 'be'a nam bön u, nguetho njot'i tho yá mbui. ¹⁶ Pe nu'bu di päh rán 'yomfëni n'da nangue a ra Cristo ne di dáp rá mbui a, din ja ran nequi rá mbui 'bu. ¹⁷ Nu'a ra Cristo, 'da angui rá Hogandähi. Ne nu'bu i 'bup mbo ma mbuihu, ne gue'a í thøgahu bu ja ra 'bexui ne ran unbi. ¹⁸ Ne hingan jo'mi ma mbuihu tengu 'bu dí hanthu xun ho a rá nuixte ra Cristo. Ne tengu n'da ra hyëdá di nequi bu to'o da hyandi, ne ngutho gahu man'da man'da di nequi gahu rá nuixte ra Cristo dí hanthu, ne gue'a ní 'yørcahu a ngue ga cohmbu tengu a.

4

¹ Nu rá mate zehø Ojä ngue bi 'dac'be ra 'befi, janangue'a hingui cuent ma mbui'be nangue ra 'befi dí øt'be. ² Zai hin di thoc man 'yomfënisë'be nangue rá 'befi Ojä, ne hin dí häte'be 'bu dí mam'be rá mhan Ojä tengu i øt'u 'da. Pe dí mam'be ngue majuani a rá mhan Ojä, ne gátho yu jã'i sä da badi ngue dí 'yo'be xun ho bu ja rá hmi Ojä. ³ Hønt'u ngue ní mba bu ja ran unbi hingui pädi 'be'a nam bön a dí mam'be ngue ran ho ma'da'yo. ⁴ Nguetho nu ra zithu t'ëmbi ojä ua ja ra ximhäi i ja ya dí xädäba yá mbui u i tenni, hin di japi ngue da nu nuixte a rán ho ma'da'yo ra Cristo, ngue xti yorpu 'bui. Pe nu'a ra Cristo gue'a ní fa Ojä a, ne 'da angui rá ts'edi. ⁵ Pe nugä'be hin dí mam'be a dí hnumanhoc'be, pe dí mam'be ngue gue'a ra Cristo Jesús ra Hmu a. Ne dí øt'be ni 'yøhe ga'be, nguetho xmmë dí numanho'be ra Jesús. ⁶ Nu Ojä rá mbudi bi manda din ja ran nequi bu mi ja ra 'bexui, guet'a Ojä bi yorbu ja ma mbuihu. Ne nangue ran nequi i jajü bu ma mbuihu, sä ga pähmbu rá nuixte Ojä. Nguetho ra Jesucristo bi jajü dá pähmbu rá nuixte Ojä.

Nám 'buhmbu a ngue dí pähmbu a majuani

⁷ Ojä bi 'dajü rá ts'edi mbo ma mbuihu, tengu n'da ra jähäi bi jãrpu a xun ngu di muui. Tengü 'bu dyu ts'øehü din xen'a n'dihi. Pe guepu na fadi him ma ts'edi zehøhu a ná ørpahu rá 'befi Ojä, pe gueë rá ts'edi a bi 'dajü. ⁸ Nguetho thocua thoho dí nu'be yun unbi, pe hingui tu ma mbui'be nangue rá ts'edi Ojä dí 'yohe. Ne ja'bu hin dí pä'be 'be'a dán go a dí øt'be, pe hin dí mam'be ngue ga hëh ma 'befi'be. ⁹ I 'buh man sui'be pe hin dí 'yosë'be nguetho 'buh mam fäts'ihe ra Cristo, ja'bu in nu ran u ma jã'i'be, pe hin dí tu'be. ¹⁰ Hønbu go hapu ga mbë'be, dí nu'be ran unbi, ne sä xcá tu'be nangue rá 'befi ra Jesús dí øt'be, tengu tho 'bu mi du ra Jesús. Pe nangue dí hät'be yun unbi di nequi dí 'buhmbe ra Jesús, ne di jamansuc'be. ¹¹ Ne thocua thoho xna da thog'be nangue dí øt'be rá 'befi ra Jesús, pe gue'a ní nequi rá ts'edi ra Jesús dí 'yo'be a, ngue i fäxca'be, ne hin'yü ma ts'edi zehø'be. ¹² Janangue'a thocua thoho i thusca man dätëhu, pe gue'a man'da gnim 'buhmbu Ojä xun ho a. ¹³ Nu'a n'da ran 'yohu bi ma maya'bu bu ja rá t'ohni Ojä: "Nugä dí øc'yëigä, janangue'a dí mam'be a," bi 'yëna. Nguetho dí øt'ä'be ya, dí øc'yëi'be, janangue'a dí mam'be a dí øc'yëi'be. ¹⁴ Ne hin dí su'be, nguetho dí pä'be madá thog'be, pe guet'a Ojä ngue bi xox'a ma Hmuhu ra Jesús 'bu mi du, da xoxcä'be tengu bu í xox'a ra Jesús. Ne ahü dan 'yohu 'bu dá sømhbu bu 'bu a Ojä. ¹⁵ Pe nu'u 'be'a gátho dí nu'be nangue ahü, n'damhma man'da xtán ngu ahü guin nuhu rá mate Ojä, ne man'da xtán ngu ahü gui 'yëmfu Ojä, jamadi ni mate. Ne gue'a man'da dí t'ëspa Ojä a büya. ¹⁶ Janangue'a hingui cuent ma mbui'be nangue

a ma 'befi'be, madague'bu man'da man'da in theh rá ts'edi ma ja'i'be. Pe Oja di un ra ts'edi ma mbai'be gátho yu pa. ¹⁷ Nu'u yun unbi dín nuh u ja ra häi hingan ya'a u, pe gue'a man'da dá tĩmhbu ran ho bu mahets'i. Emme man'da xun ngu ra nuixte gan nuh bu, xinda gue ran unbi dá nuh u ja ra häi. ¹⁸ Hin dím bẽmhbu gátho yun unbi dín nuh u ja ra ximhäi, nguetho da tho u. Pe man'da dím bẽmhbu 'be'a gátho hin dín nuh u ja, nguetho nu'a dín jagáhu bu mahets'i hin da tho a.

5

¹ Ne dí pahmbu ngue ma ja'ihu tengu n'da ra ngu u ja ra ximhäi, hinga ya'a da hyät'i. Ne nu'bu da yot' ma ngu u ja ra bu a man'da ma ngumhb bu mahets'i ngue bi hyø Oja. Ne njam'bu da gua a, nguetho him bi hyøh yu ja'i. ² Ne nuju dadín xombaihu nangue ma ngoc'yeyihu i jaju ya, ne dín dõmdah di pãra ma ja'ihu, da gohi ma'da'yo, ngue rán säui bu mahets'i a. ³ Nu Oja di japi ngue din ja ma ngoc'yeyihu bu. ⁴ Pe nuya ngue dí 'buhmbu ua, ne in nu ran unbi ma ngoc'yeyihu ne dín xombaihu. Pe hin nangue a dín nde ga tuh n'dihi, pe man'da dín ndeh u ma ja'ihu ma'da'yo, ngue dím pãrchu ma ngoc'yeyihu i ja ya. ⁵ Nu Oja bi zãnni ngue di pãra ma ja'ihu, ne bi 'daju rá Hogandahi ngue ra hmeɣya majuani din ja. ⁶ Ne dín dõ'mate thoh yu pa dí 'buhmbu ua. Nguetho dí pahmbu nu yu pa dí 'buhmbu ma ja'ihu i jaju ya, hin dí 'buhmbu ma Hmuhu ra Jesús bu ja rá ngu bu mahets'i. ⁷ Dí pahmbu majuani din ja ma ngumhb bu, nguetho dí ẽc'yeyigáhu Oja, madague'bu hin dín nuh. ⁸ Ne dín dõ'mate thoh u ja, pe dí emhb ngue man'da xun ho ga sohmbu ua ma ngoc'yeyihu, ne ga mbäh bu bí 'bu a ma Hmuhu mahets'i. ⁹ Pe man'da hnehi thoho dín nde ga øth bu 'be'a in nde ma

Hmuhu, madague'a dí 'buhmbu ua ja ra häi, uague dí 'buhmbu bu gueru bí 'bai. ¹⁰ Nguetho da zøn ra pa ngue gátho dyu 'yẽc'yeyihu jatho dam 'bähmbu bu ja rá hmi ra Cristo, n'da ngu n'daju. 'Dahmi 'datho ga hãmhb 'be'a yun thehu dá øth u ja ra häi. Ga tãhmbu 'bu xun ho, ga 'behmbu 'bu hin ẽ ho.

Bi hogahu 'be'a nán suhmbu Oja 'bu mí du ra Cristo

¹¹ Ne dí su ga øt'ä a hin da numanho Oja, janangue'a dí humbi dí xifi 'be'a dí 'yẽc'yeyi Oja u yu ja'i. Nugä'be Oja i pãc'be xun ho 'be'a majuani dí øt'be, ne nu ah dín nde ngue gui pãc'be xun ho. ¹² Hin dín nde a'be guim bẽmhbu ngue dím ma nangue man hose'be. Pe dín nde ngue guin numanhoc'be, gueru da zã gui hecuahu yu ja'i ngue i ten'ndu yun 'yohu din 'yẽzehe, pe nu'u yu mbai u him majuani u. ¹³ Pe dí øt'be 'be'a gátho da numanho Oja, nguetho dín numanho'be Oja, madague'a im man yu ja'i dí ton-togä'be. Pe nu'a 'be'a dí øt'ä'be da bõmanho nangue ah. ¹⁴ Nangue rán huẽcate ra Cristo ná øt'be 'be'a gátho dí øt'be, nguetho dí pahmbu ngue bi du bi nu ran unbi nangue gátho yu ja'i. Ne gue'a ní zã dím pomhb ran unbi u, tengu 'bu xtán duse ngue xtán guzehe yu ts'oqui. ¹⁵ Ne bi du ne bi ndants' mahøn'a ngue nde di un ra 'da'yote u gátho yu ja'i. Janangue'a da 'ye'ts'a ní 'yot' yu pähä zeh u to da hyan ra 'da'yote, ne da 'yot'e 'be'a in numanho a. ¹⁶ Janangue'a nuya dá päh man 'yomfɛnih, ne nuya hin ná numanhoh ma mijá'ihu 'be'a di ja, tengu mi øth nu'bu him mi ẽc'yeyihu. Pe gam bẽmhbu tengu bu nam bɛn Oja u. Ne nu'bu him mi ẽc'yeyigä, dím bɛni ngue nu ra Cristo n'da ran 'yohu thoho tengugä, pe nuya hinguin ja bu dím bɛngä ya. ¹⁷ Nguetho gátho to'o in 'yohu ra Cristo tengu 'bu ma'da'yo u, nu

yán yon 'yomfəni zehɛ bi 'bɛ'ɸ, pɛ nuya gátho bi gohi ma'da'yo. ¹⁸ Pɛ gátho bi 'yɔzɛhɛ Ojɔ dám 'bɸhmbɸ ma'da'yo. Nguetho bi hogahɸ 'bɛ'a madín sɸhmbɸ Ojɔ 'bɸ mi du ra Cristo. Nɛ nuya bi 'dajɸ ra 'bɛfiŋgue ga xihmbɸ yɸ jɔ'i 'bɛ'a dí zin a Ojɔ ɸ, nɛ da mba ma punbi yú ts'oqui ɸ gátho i ɛc'yɛi. ¹⁹ Nguetho nu'a Ojɔ mín 'youi ra Cristo nu'bɸ mi 'yɔt'e 'bɛ'a dí hocpa yú mbɸi yɸ jɔ'i ja ra ximhái. Nuya hin da gɸcpa a rá muui ɸ yú ts'oqui gátho to'o da 'yɛc'yɛi a. Nɛ bi 'dajɸ ra 'bɛfiŋgue ga xihmbɸ yɸ jɔ'i 'bɛpɸ dín yámanhohɸ Ojɔ ɸ. ²⁰ Nujɸ ma 'báigáhɸ ra Cristo, ɛmme dí hɸh ma mbɸi dí xihmbɸ yɸ jɔ'i tengu tho 'bɸ xta xise Ojɔ ɸ, ngue da 'yápi di hocpa yú mbɸi, nɛ dín 'yohɸ xɸn ho Ojɔ. ²¹ Nu'a ra Cristo hin'yɸ rá ts'oqui, pɛ bi nu ran ɸnbi nangue ma ts'oquiɸ tengu 'bɸ yú ts'oqui zehɛ. Janangue'a da 'yɛmbi rán ho a rán hosɛ ra Cristo to'o gátho da 'yɛc'yɛi 'bɛ'a í du a.

6

¹ Nɛsɛ a Ojɔ dí comhbe rá 'bɛfi, nɛ janangue'a gátho ma mbɸi'be dí xi ahɸ ngue gui jamansuhɸ rá mate Ojɔ. ² Nguetho Ojɔ bi mam bɸ ja rá t'ohni: “Dá ɔcá ni ndehɸ a ra pa gá zojɸ, nɛ dá ɔt'ahɸ ra mate. Nɛ dá zɛ ahɸ ra pa dá yɸn ahɸ,” ɛn'a Ojɔ. Nuya yɸ pa ja bɸya Ojɔ sá da 'yɔt'ahɸ ran ho, nuya nám pa ya Ojɔ í sá di pɔ'ahɸ. ³ Nɛ dí honi xɸn ho 'bɛ'a gátho ga ɔt'be, ngue hin di ɸt' yú mbɸi 'da 'bɛ'a dí ɔt'be, n'damhɸma njon di c'áman'ɸ rá 'bɛfi Ojɔ dí ɔt'be. ⁴ Nɛ nangue 'bɛ'a dí ɔt'be dín nde ga ut yɸ jɔ'i ngue majuɸni yám 'bɛhniga'be ra Cristo ua ja ra hái. Nɛ gátho dí ɔt'be xɸn ho nɛ hin dín xɔmbɸi'be, madague'bɸ xɸn ngu ran ɸnbi dín nu'be. Nɛ xɸn hɛi 'bɛ'a nám 'bɸ'be, nɛ ja'bɸ hin dí pɔ'be 'bɛ'a ga ɔt'be. ⁵ Nɛ xɸn ngu yɸ nidi í 'bɛnzaga'be, nɛ dí ofádi'be, nɛ dín nu'be 'da yɸn 'yo'ts'i 'bɸ in cɸɛ

yɸ jɔ'i. Nɛ 'da yɸ pa ɛmme dí yá'be nangue ra 'bɛfi xɸn hɛi dí ɔt'be. Nɛ dí áthɔ'be 'da ɸ yɸ xui, hin dí ɔ'be, pɛ dí tɔmda'be 'bɛ'a dín ja. Nɛ 'da yɸ pa hin'yɸ ga si'be. ⁶ Pɛ n'datho ma mbɸi'be tengu rán sáui a majuɸni, nɛ dá ɔt'be ran ho nguetho dín 'yo'be rá Hogandɸhi Ojɔ. Nɛ hin dadí xɔmbɸi'be nangue ma 'bɛfi'be, pɛ dí utá'be yɸ jɔ'i ma yembɸi'be nɛ man huɛcate'be. ⁷ Nɛ dím mam'be a ram hɸma majuɸni, nguetho di zɛc'be Ojɔ ga ɔt'be rá 'bɛfi. Nɛ nangue ma hocjɔ' dí ɔt'á'be, hingui sá di yɸcpa'be yɸ jɔ'i. ⁸ Ja'bɸ i hnumansuc'be, ja'bɸ hin'na, nu'ɸ 'da di c'áman'ɸc'be, nu'ɸ mi'da im ma xɸn ho dí ɔt'be, nu'ɸ 'da im ma dí fɛhnigá'be. Pɛ madague'a xɸn ngu 'bɛ'a man ɸ yɸ jɔ'i, dím mam'be 'bɛ'a ngue majuɸni. ⁹ 'Bɸ i 'da ngue im ma ngue hingui pɔdi 'bɛ'a dí ɔt'be, pɛ 'bɸ i 'da i pɔc'be xɸn ho. Nɛ n'dapa ngu n'dapa i husca man ɔtɛ'be, pɛ guexta'a dí 'bɸ'be. Nɛ xɸn ngu yɸn ɸnbi dín nu'be, pɛ hin dí tu'be. ¹⁰ Nɛ nu'bɸ dín nu'be ra dumbɸi, 'bɛx di 'dac'be ran johya ra Hmu mahɛts'i. Nugá'be dí hyoya'be, pɛ xɸn ngu ɸ dí jap'be da dín a ran ho, nguetho dí xicá'be 'bɛ'a dí un'na Ojɔ. Nɛ hin'yɸ 'bɛ'a da zá gam mam'be ngue ma mbɛti zehɛ'be, pɛ hin'yɸ 'bɛ'a dadí 'bɛ'be, nguetho Ojɔ di 'dac'be gátho dí hom'be. ¹¹ Nu ahɸ ma amigo ahɸ guí 'bɸhmbɸ bɸ ja ra hnini Corinto, ya dá xi ahɸ gátho 'bɛ'a dím bɛni, nguetho dadí huɛc'ahɸ ngue gátho ma mbɸi. ¹² Nugá'be majuɸni dadí huɛc ahɸ, pɛ nu ahɸ hin ɛ ja nin huɛcate nanguecá'be. ¹³ Pɛ dí xi ahɸ tengu tho 'bɸ ma t'ahni ahɸ, dami xoc ni mbɸihɸ nɛ dín ja ahɸ ran huɛcate nanguecá'be, tengu tho dí ɔt'be nangue ahɸ.

Ojɔ i 'bɸpɸ mbo ma mbɸihɸ

¹⁴ O guín 'yohɸ ɸ 'da ngue hingui ɛc'yɛi Ojɔ, nguetho nte yán jahɸ n'da ɸ ɔt' ran ts'o 'bɸ ɔt' ran ho n'da.

Nε nte rán jauri ra 'bexui a ran nequi. ¹⁵ Nε hin te rán jauri ra Cristo a ra Satanás ngue ra zīthu, nε hinga 'dat'a im bεmmi n'da ra 'yεc'yεi a hingui εc'yεi. ¹⁶ Nε hin te rán jauri rá ngu Ojā u yu hmite, nguetho ni mbaihu rá ngu Ojā ngue i 'bui mazai. Nε gue'a bi man Ojā maya'bu: "Nugä dam 'buru mbo yú mbai, nε dan 'yohu, nε nugä ga øt'e yú Ojagä u, nε nu'u ga øt'e ngue ma t'uhnigä u," bi 'yεn Ojā. ¹⁷ Janangue'a bi 'yεn Ojā: "Damí 'uehmbu bu, o guí tenhdu ngue'u hingui εc'yεi, nε 'yo guí sähu 'be'a xun ts'o. Nε ga øt'e ngue ni Ojaju, nε ga sin ahü buya. ¹⁸ Nε ga øt'e ni Tajü nε nu ahü ga øt'e ma ts'ant'u ahü nε ma t'ixu ahü." Gue'a bi man Ojā ngue nuixte rá ts'edi.

7

Bim päh yú mbai yu 'yεc'yεi

¹ Ma amigo ahü dadí huεc ahü, ya xun ngu yan ho bi man Ojā da 'yorcahu, pε jatho ga 'uehmbu bu i ja 'be'a gätho xun ts'o. Nε ga 'uehmbu 'be'a in nde di ts'on ma j'aihu, nε ma mbaihu. Jatho ga homhbu man'da man'da 'be'a dí gua'a dán hoju, ngue gan numansuhü Ojā. ² Nε nu ahü guí 'buhmbu bu ja ra hnini Corinto, dami bεnc'be nanguecä'be, nguetho xinga n'da ahü bi nu ran unbi 'be'a dá øt'ahü, nε hin te dá øt'ä'be ngue di ts'on'na ni mbaihu, nε xinga n'da ahü dá hä ahü ngue m'bejua ga εn'ahü gui jurcahu. ³ Nuya hin dín nde ngue ga dämhyä ahü, nguetho ya dí xi ahü ngue εmme dadí huεc ahü, nε thocua thoho dím bεn ahü, asta gue'bu ga tugä. ⁴ Nugä dí εc'yεi ngue guí øthu ran ho, nε gue'a ní hyu ma mbai a. Nε nu ahü gadí 'daju ran johya, madague xun ngu yan unbi dín nugä'be, pε εmme hu ma mbai ran johya. ⁵ Nu'bu má søngä'be bu ja ra häi Macedonia, εmme xun hεi 'be'a dá øt'be, nguetho hönbu go hapu dá tho'be

bi zuc'be yu jai, nε xun hεi 'be'a nám 'bu'be nε mi ja ra mbidi ma mbai'be. ⁶ Pε nu Ojā nzaí i hurpa yú mbai u to'o i tu yú mbai, nε bi hyurca ma mbai'be 'bu mi zøm bu ra Tito. ⁷ Bi hyurca ma mbai'be nangue gá hyurpa rá mbai ra Tito 'bu gmí 'buhmbu bu. Nu ra Tito bi xicä'be ngue εmme bi du ni mbaihu nangue 'be'a gá 'yøthu ngue hingui ho. Nε bi xicä'be εmme gmín ndehu guin nuju. Nε nu'bu mi c'aman'ugä 'da, nu ahü bu gá yanju. Nε nangue guim bεnju, man'da i hu ma mbai. ⁸ Bi du ma mbai'gä 'da yu pa nangue rá mbadi søcuä dá pεn'nahü bu, pε hin'na ya. Bi du ma mbai nangue ra dumbui dá 'da ahü. ⁹ Nuya dadí johyagä, hin nangue bi du ni mbaihu, pε nangue gá päh nin 'yomfεnihü 'bu mi du ni mbaihu. Nε nu Ojā bi japi ngue bi bømanho 'be'a dá xi ahü. Nε nte man unbi bi gohi 'be'a dá øt'a'be. ¹⁰ Nguetho nu'u i hon Ojā 'bu i tu yú mbai, di japi di päh yú mbai nangue yú ts'oqui, ngue da yan, nε da 'ue'a ra dumbui buya. Pε nu'bu i tu yú mbai ngue hingui pädi 'be'a da 'yøt'e nε im bεn ra ximhäi, hin di päh rá mbai 'bu, pε man'da di un ran däte buya. ¹¹ Nu ni dumbaihu bi 'da ahü ran 'yomfεni xun ho nangue gá hyomhbu Ojā, nε εmme gá hyumbi gá hoju 'be'a bin ja. Nε εmme gá numan'ahü a ngue bi 'yøt' ra ts'oqui, nε εmme gá suhu 'be'a bin ja. Nε gá un ran unbi to'o bi 'yøt' ran ts'o, nε εmme gán εhyahu gui 'yøthu ran ho. εmme gmín ndehu xcä mbagä bu xcä zε ahü. Nε ya gá 'yuhmbu bin ho a ra ts'oqui gmín 'yohu. ¹² Jananjabu gue'a dá øt'ahü ra søcuä a, ngue hinga hønt'a ngue di hoc rá mbai a ran 'yohu ngue bi 'yøt' ran ts'o, xinga gue'a bi t'ørpa ran ts'o, pε nangue ma søcuä dá øt'ahü, Ojā bi zä bi 'yut'ahü ngue majuañi guí tengahu. ¹³ Janangue'a εmme hu ma mbai'be. Nε man'da

dadí johya'be nu'bu mi xic'be ra Tito ngue gá hyurpa rá mbai a nangue 'be'a gá 'yóthú. ¹⁴ Ne dá xih ra Tito, gue da t'omanho a rám hma bu guí 'buhmbú. Ne gue'a gá 'yörpahú, gá 'yómanho a ram hma bi xi ahú. Janangue'a hin dí pē'ts' ma sägä nangue 'be'a dá xifi, pē emme i hu ma mbai. ¹⁵ Nguetho nu'bu mí mba bu ra Tito, emme gá numan-suhú, ne emme gán xhyahú gá 'yóthú 'be'a gátho bi xi ahú. Janangue'a man'da bin ja rán huçcate ra Tito nangué ahú bu. ¹⁶ Ne emme hu ma mbai nguetho sä ga xç'yei ngue majuañi guí óthú ran ho.

8

Yán t'unni yú 'yç'yei

¹ Ma zú cu'ahú, dín nde ahú guí pähmbú 'be'a gátho bi 'yót' rá mate Ojá bu mbo yú mbai yú 'yç'yei dim peti bu ja ra häi Macedonia. ² Nu yú 'yç'yei bu bi nu ran unbi nguetho yú hyoya thoho ú. Pē guemhma emme i ja ran johya yú mbai, ne man'da man'da di unda yan t'unni yú mi'yç'yehú. ³ Nugä dí haxanjuñi ngue bi unni xún ngu, madague'a hin'yú 'be'a da gopú ja rá nguse, ne rá pähäzexe bi uni. ⁴ Ne bi 'yác ra mate ngue ne'ú da gom'ma ram fäts'i din t'un'ndú yú hyoya 'yç'yei bu ja ra häi Judea. ⁵ Ne man'da xún ho bi 'yót'e xinda gue'a dá bęngä, nguetho m'bet'o thoho bi hyon rá pähä Ojá ngue di bęnbi 'be'a da 'yót'e, ne nubaya bi xiqui ngue da mbäxqui ga fäx ú yú cu. ⁶ Nu ra Tito rá mbadi bi xi ahú nangué yan t'unni guí umhbú. Ne dá xi'be ra Tito di jua'a di peti gátho nin t'unnihú gá mamhbú guí umhbú, nangué nin huçcatehú, ngue ra mate thoho. ⁷ Nu ahú emme xún ngu yan ho guí óthú, ne i ja ni t'ç'yehú xún ho, ne sä guím mamfú rám hman Ojá xún ho, ne emme guí pähmbú xún ho, ne emme guí xhyá guí 'yóthú rá 'bēfi Ojá, ne ja

ahú nin huçcatehú nangué'be. Pē nuya xún ho 'bu guí umhbú xún ho nin t'unnihú, n'damhma hin te guí 'bēhmbú nangué rá 'bēfi Ojá guí óthú. ⁸ Nugä drá Pablogä hin dín nde ga manda ahú 'be'a guí óthú. Nuna 'be'a bi 'yót' yú cu bu ja ra häi Macedonia, n'da ra hmēpya a. Nu'bu ngubú guí 'yóthú, da zä ga paçä ngue majuañi i ja ahú nin huçcatehú nangué yú 'yç'yei. ⁹ Nguetho guí pähmbú rá mate ma Hmuhú ra Jesucristo. Nu'a tengú 'bu ra mēmbeti a, pē bin hyoya nanguéjú ngue bi nde din jajú xún ngu. ¹⁰ Nuya i ja a ga xi ahú 'be'a dím bęngä. Xún ho 'bu guí juahmbú 'be'a gá dūmhmbú má jeyá, nguetho emme gán xhyahú má jeyá gá un nin t'unnihú. ¹¹ Nuya dami pethú nin t'unnihú, ne daman xhyahú ya, tengú 'bu rá mbadi gá bēmhbú, ne guí umhbú 'be'a gátho sä guí umhbú. ¹² Nu'bu ja a nde di un a n'da, Ojá da numanho, 'bu gue'a rán theú 'be'a pē'ts'a n'da a di uni. ¹³ Pē hin dí xna go din dānhyxi ú 'da o dim mēmbeti ú 'da nangué a gá unhdú, ne nu ahú býya hin'yú 'be'a guí hyomhbú. ¹⁴ Pē nu'a dí xi ahú, pē nuya xún ngu i ja ahú, xún ho 'bu guí unhdú ts'ú ú 'da hin'yú 'be'a da hyoni. Ne nu'bu da zōn ra pa ngue hin'yú 'be'a guí hyomhbú, nu'ú di ze ahú ú. Janangue'a gátho thocua thoho din ja 'be'a da hyoni. ¹⁵ Ne gue'a mán t'ot'i bu ja rám hman Ojá: "To'o di peti xún ngu, pē hin da bong thoho a da hyonse, pē ne'ú di peti zú ts'útho, hin te di 'bedi."

Ra Tito ne'ú in 'yohú

¹⁶ Dí emfe jamadi Ojá ngue bi 'dac mam fäts'i'be ra Tito, ngue ne'a emme im bęn ahú ne emme xhyá nangué ahú. ¹⁷ Ngue nu ra Tito min nde da 'yót'e 'be'a dá xifi, ne'a mi ja rá pähä zexe da mba bu. ¹⁸ Ne da mbé ra Tito na man'da ra cu ngue dí penhdá bu, nu'a im man rám hman Ojá xún ho, ne gátho

y_u 'yεc'yεi ngub_u im ma nangue'a.
 19 Ma mi'yεc'yεih_u bi huanhna ran
 'yoh_u na, ngue dan 'yohe 'b_u dá
 haxhe ra mbeti b_u Judea. Ne gue'a
 ná uh man huçcatehe ngue dín nde
 ga fäx ma cuh_u, ne dí nuixte ra
 Hmu mahęts'i a. 20 Nugä'be dadí
 jamansu 'be'a dí øt'be nangue y_un
 t'unni x_un ngu, nguetho hin dín
 nde din ja 'be'a dí c'aman'uc'be.
 Ne gue'a í than'nd_u mi'da y_u cu
 ngue ga mbähmbe 'b_u dá haxhe a ra
 mbeti. 21 Nguetho dín nde ga øt'be
 gätho x_un ho b_u na nu Oj_u ne_u na
 nu ma mijä'i'be. 22 Ne ga pen'nah_u
 b_u man'da ra cu mahøn'a ngue da
 mbähä ra Tito. Ne nuna dí pähmbe
 ngue ra 'yεc'yεi x_un ho na. Nehna
 emme xhya da 'yøt'e x_un ho rá 'befi
 Oj_u. Emme nde da mba b_u da nu
 ah_u, nguetho ya dá xihna nangue
 ni hogant'øt'eh_u. 23 Ne nuna ra Tito,
 man 'yo'be nangue ma 'befi dadí
 ze ah_u. Ne nu'x mi'da in 'yoh_u ra
 Tito, yám 'behni x y_u 'yεc'yεi dim
 peti ua. Ne da mbäx ah_u nangue
 rá 'befi Oj_u, gue'a dín nequi x_un ho
 rá nuixte ra Cristo b_u guí 'bühmb_u.
 24 Nuya dami 'yørca'be ra mate gui
 simanhoh_u y_un 'yoh_u, n'damhna
 gätho mi'da y_u 'yεc'yεi da bađi ngue
 majuani i ja nin huçcateh_u, tengu
 tho dím mangä ngue nzäi i ja ah_u
 ran huçcate.

9

*Di pet y_un t'unni nangue y_u
 mi'yεc'yεih_u*

1 Nugä hingui jatho ga xi ah_u
 nangue gui zehmb_u ni mi'yεc'yεih_u,
 nangue y_un t'unni gui unhd_u.
 2 Nguetho dí pađi ngue emme i ja
 ah_u ra pähä gui zehmb_u x. Ne ya
 dá xih y_u ja'i ngue i 'bucua ja ra
 häi Macedonia 'be'a guí øth_u b_u ja
 ra häi Acaya. Dá xihya ngue gán
 xhyah_u gá pet nin t'unnih_u má jey_u.
 Ne y_u cu ua nde da den'nah_u 'be'a
 guí øth_u. 3 Nuya dí pen'nah_u ya
 y_u cu da mbäx ah_u gui peth_u nin

t'unnih_u jannangue'a di ja b_u 'b_u
 dá søngähe b_u, ne din nequi ngue
 guín xhyah_u gui fäxh_u y_u hyoya,
 tengu dá xih y_u cu ua ngue guí øth_u.
 4 Ne nu'b_u ga mbähmbe b_u x 'da
 y_u mengu ua ja ra häi Macedonia,
 ne hin xquín xhyah_u gui pet nin
 t'unnih_u, ga pe'ts' ma säh_u 'b_u.
 Nguetho emme dí εc'yεi guí øth_u
 'be'a guím mamhb_u. 5 Janangue'a
 dá xihya y_u cu dim 'bet'o da mba
 b_u, di ze ah_u, n'damhna da zä gui
 peth_u gätho nin t'unnih_u, di jua a
 gá mamhb_u. Ne nu'b_u dá mbähmbe
 b_u, ya xtí guadi xquí pet'x gätho nin
 t'unnih_u. Ne nu man 'yohe da bađi
 ngue gá umhb_u nangue ni pähä
 zehh_u, ne hin nangue dá xi ah_u.
 6 Dami bεmh_u ya, to'o i tu z_u yoho
 y_u hmudä, z_u yoho da xoc'x, pe to'o
 da duhu x_un ngu, da xoqui x_un
 ngu x. Janangue'a mpähä thoho
 gui unhd_u y_u hyoya y_un t'unni,
 ne nu Oj_u x_un ngu ran japi di 'da
 ah_u b_uya. 7 N'da ngu n'da di uni
 tengu im bεn rá mb_ui zehε di uni.
 O gadí umhb_u 'b_u hin guín ndese
 ni mbüh_u, pe xinga gue'x mi'da
 da xi ah_u gui umhb_u. Nguetho
 Oj_u di huεc'x to'o i ja ran johya di
 uni. 8 Nu Oj_u sä di 'da ah_u x_un ngu,
 janangue'a dí gua a gui hyonseh_u,
 pe ne'a thocua thoho gui unhd_u to'o
 hin'y_u 'be'a da hyoni. 9 Nt'o't'i b_u ja
 rá m hman Oj_u to'o ngue di unni x_un
 ho x y_u hyoya, nu'a rá hogant'øt'e
 da gohi mazäi. 10 Nguetho nu'a Oj_u
 ngue nzäi di un y_u hmudä to'o i
 tup_u ja ra huäh_u, ne di japi din xändi
 ngue din ja 'be'a da zi, guet'a Oj_u
 di 'da'ah_u ra hmudä dán xänd ni
 hogant'øt'eh_u, tengu b_u nan xänd
 y_u hmudä b_u ja ra huäh_u. 11 Nu Oj_u
 di 'daj_u x_un ngu, n'damhna da zä
 xø ga thoj_u x_un ngu b_uya. Ne nu'b_u
 dá undähe nin t'unnih_u, ne to'o
 da hyäni da 'yεspa Oj_u ne di un ra
 jamadi Oj_u. 12 Yoho y_un ho da bøn_u
 nangue nin t'unnih_u, nu y_u 'yεc'yεi
 din ja 'be'a da hyoni, ne gätho x

di un ra jamadi Ojā b̄uya. ¹³ Nε gātho to'o da hyān nin t'unnih̄u da 'yεspa Ojā, nguetho nu nin t'unnih̄u ra hmεpya a ngue majuāni guí εc'yeih̄u rán ho ma'da'yo ra Cristo, nε εmme di johya ngue guí p̄ahmb̄u ni cuh̄u u, nε'u gātho mi'da yu cu. ¹⁴ Nε to'o da hyān nin t'unnih̄u, da 'yāp Ojā da mbāx ah̄u, nε di huεc ah̄u b̄uya, nguetho i ja ah̄u x̄an ngu rá mate Ojā b̄u mbo ni mb̄uih̄u. ¹⁵ Pε jamadi Ojā nangue ran t'unni εmme x̄an ho bi 'daj̄u, ngue rá Ts'ant'̄u, nε hingui sā gam b̄εmh̄b̄u hangu na ngu di muui a. Janangue'a nu'b̄u dím b̄εmh̄b̄u 'be'a bin 'daj̄u, hin ga hyōj̄u 'be'a dí p̄esh̄u 'b̄u.

10

I ja rán t'εdi ra Pablo 'be'a da xih yu 'yεc'yei

¹ Nugā drá Pablogā, εmme dín nde ah̄u guí 'yōhmb̄u a ga xi ah̄u, pε janate tho ga xi ah̄u, tengu tho ho 'b̄u da xi'azεh̄e h̄u ra Cristo. Nguetho guí 'b̄uhmb̄u b̄u 'da u sā εna mbe dín su 'b̄u dí 'b̄uhmb̄u b̄u, ngue'a janate tho dím mangā, pε nu'b̄u dí p̄en'nah̄u ma s̄ocuā, εmme nts'edi dím mam b̄uya, sā εn u 'da. ² Nu'b̄u dá mbagā b̄u, hin dín nde ga ut'ah̄u hangu rá ts'edi man zamb̄u, pε sā ga d̄amhyaḡā ts'u to'o im ma ngue dím b̄εnsεḡā 'be 'be'a dí øt'be. ³ Majuāni dyu ja'i thohoga'be ua ja ra ximh̄ai, pε hin dí t̄im'be ua a ra ts'edi ná t̄af̄u ra ximh̄ai. ⁴ Nuj̄u hinga gue'a ma ts'edizεh̄e nán s̄uhmb̄u, pε rá ts'edise Ojā a ná t̄af̄u rá ts'edi ran ts'o. ⁵ Nangue rá ts'edi Ojā dí h̄εcuah̄u yán 'yεts'i yu ja'i nangue 'be'a p̄ase, nε'u hinguin nde da b̄u Ojā. Nε nu rá ts'edi Ojā da zā di p̄arpa yán 'yomf̄eni yu ja'i ngue 'da'anguui da b̄εmh̄b̄u ra Cristo. ⁶ Nε nu'b̄u ya dá p̄a'be ngue majuāni guí øth̄u 'be'a in nde Ojā, nugā ga hut'anzamb̄ui ngue ga 'uec'̄u 'da guí 'b̄uhmb̄u b̄u, ngue hingui nde da

'yøt'a in nde Ojā. ⁷ Dami b̄εmh̄b̄u ya 'be'a i t'øt'ah̄u. 'B̄u i 'da ah̄u ngue im b̄eni ngue majuāni in 'yoh̄u ra Cristo, x̄an ho 'b̄u, pε jatho da b̄adi ngue n̄εcā'be dín 'yo'be ra Cristo. ⁸ Hin dí p̄e'ts' ma sā x̄an ngu yu nidi ga xi ah̄u, ngue bi 'dac man t'εdi'be Ojā. Nu Ojā bi 'dac'be ra ts'edi ga zε ah̄u man'da guí p̄ahmb̄u Ojā, pε hin nangue ga ts'ongā'be ra 'b̄efi b̄u. ⁹ Nugā hin dín nde guí suh̄u nangue 'be'a dí øt'ah̄u. ¹⁰ Nguetho 'b̄ur̄u 'da di c'aman'ugā, nε εn'̄u: “εmme ja rá ts'edi rá s̄ocuā ra Pablo, pε nu'b̄u i 'b̄ucua hin'ȳu rá ts'edi, nε hingui sā dín yā x̄an ho,” εn u 'da. ¹¹ Pε jatho guim b̄εmh̄b̄u 'da ah̄u ngue tengu b̄u nan ja rá ts'edi u ma s̄ocuḡā, nε ngutho 'b̄u dá xi a zεh̄e h̄u. ¹² Nugā'be hinga 'da'igu dím b̄εmh̄be yu ja'i i 'b̄ur̄u, ngue i ja ran 'yεts'i nangue 'be'a εna p̄ase u. Pε nu'u to'o im b̄eni man'da i p̄ase xinda gue'u mi'da, pε hingui p̄a a majuāni. Nguetho sā i nujs̄pa yá mijā'ih̄u nangue 'be'a im b̄ense. ¹³ Pε nugā'be hin dím mam'be man'da ja man t'εdi'be xinda gue'a bi zānga'be Ojā, pε h̄ønt'a dí øt'be 'be'a i xic'be Ojā. Nε bi xic'be Ojā dam p̄e'be b̄u guí 'b̄uhmb̄u. ¹⁴ Nε njon da zā da 'yεna man'da bi tho'a dá øt'be, xinda gue'a bi xic'be Ojā 'b̄u mb̄udi tho ho dá s̄øm'be b̄u guí 'b̄uhmb̄u dá xi ah̄u rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁵ Nε hin dín nde ga εm'be ngue ma 'b̄efi'be 'be'a bi 'yøt'̄u mi'da b̄u guí 'b̄uhmb̄u, h̄ønt'a ma 'b̄efi'be ga ja ah̄u guim b̄enth̄u ni t'εc'yeih̄u x̄an ho, nε gue'a dí zā ga øt'be man'da ra 'b̄efi b̄u, 'b̄u da xic'be Ojā. ¹⁶ Nε sā ga mbe'be b̄u mi'da yu hnini b̄uya ngue man'da yatho guep̄u njom bi xih yu ja'i rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nε njon da zā da ma ngue n'dan'yo dá thocpa rá 'b̄efi b̄u. ¹⁷ Hingui ho 'b̄u dín 'yεzεh̄e n'da, pε man'da da hyā dumb̄ui da 'yεspa ra Hmu mah̄εts'i. ¹⁸ Nguetho hin te di muui 'b̄u dín 'yεzεh̄e n'da, pε nu'b̄u i øt'e

'be'a da numanho Oja, gue'a di muui.

11

Ra Pablo bi ma nangue yu hyäte

¹ O gadín xombaihu 'be'a dí xi ahya, madague'a dí yäntogä ts'u. ² Pe nugä emme dí hah ma mbai nangue ah, nguetho i ja bu mbo ma mbai rán huçcate Oja. Ne emme dín nde ah hönse ra Cristo guin numanhohu, tengu n'da ra hmute ngue hin di ts'on rá mbai, hont'a in numanho a to'o dim buhmi. ³ Pe dín su ngue di ts'on nin 'yomfënihu nangue ra fehni im man ra zïthu, tengu thoho bi 'yörpa ra zïthu ra Eva rá mbai thoho, ne ts'arpu thoho di ja ah ngue hinga gätho ni mbaihu guin numanhohu ra Cristo. ⁴ Pe emme guí øhmbu 'be'a gätho i xi ah 'da yu ja'i ngue i søm bu guí buhmbu, madague'a i xi ah n'dan'yo ra Jesús ngue'a hin din theui a dá xi ah, ne n'dan'yo n'da ran 'yomfëni in nde di 'da ah, ne i xi ah n'dan'yo thoho nangue ran ho ma'da'yo, xinda gue'a dá xi ah. ⁵ Pe nugä hingui coh ma ts'edigä xinda gue u 'da guí tenhdu, ngue im manse ngue man'da yú 'bäihu ra Jesucristo. ⁶ Pe dí paçä a majuani ran 'yomfëni nangue Oja, ne gue'a dá ut'ahu xän ngu yu nidi, madague'a hingui sä dan hõt'ahya tengu u yän 'yohu. ⁷ Uague guí emhbu hingui ho dá øt'ä nguetho nte dá hac'ahu bu má mangä rán ho ma'da'yo ra Cristo bu. Pe dá øt' ra 'befi dá honse man ts'ihme, nguetho min nde ga ze ah. ⁸ Ne nu'bu má xän'nahu bu, nu' u yu 'yç'yç'i i 'buru mi'da yam peti, gue u bi 'dacä 'be'a dá hongä bu, janangue'a bi zä dá xi ah ran ho ma'da'yo ne nte dá ä ah. ⁹ Ne nu'bu mám buhmbu bu, him mi ja 'be'a dá hongä, ne hin te dá ä ah. Pe nu'bu mí zøm bu ma cuhu yu mengu macedonia, bi 'dacä 'be'a madi 'becä. Ne ngubü ga øt'ahu mahøn'a bu, hin te ga

ä ah. ¹⁰ Ne dím ma majuani bu ja rá hmi ra Cristo, ngue hin te ga hacua yu cu 'buru ja ni häihu Acaya, nangue rá 'befi Oja dí øt'ä bu, ne njon da zä da xiqui ga äh ra mbeti. ¹¹ Ha gue'a dí øt'ä gní 'yemhbu hin dadí huçc'ahu, pe Oja i paçi ngue dadí huçc'ahu. ¹² Ne ga thoqui tengu dá øt'ä, n'damhma di nequi ngue hinga 'da'igu dí øthe yu hyäte madague'bu ná ya't'a çna i øt'e xän ho rá 'befi Oja. ¹³ Nu u im manse u çna yú 'bäihu ra Cristo, pe him majuani im man u, yu hyäte thoho, ne hin yú 'bäihu ra Cristo u. ¹⁴ Pe nde'bu hin gui hyonya thohohu 'be'a i øt'u, nguetho ne se a ra zïthu da zä da hyä ah, da zä da 'yøt'e tengu 'bu n'da ra hogam'behni mahçts'i bá pen'na Oja. ¹⁵ Janangue'a 'da'igu øthu u yú 'yçhe ra zïthu, ne im bën yu ja'i yu hogam'behni u. Pe da zøn ra pa da nu ran unbi din thehu 'be'a bi 'yøt'e.

Ran unbi bi nu ra Pablo nguetho rá 'bäiui ra Cristo a

¹⁶ Pe emme dí nde ah guí 'yøhmbu 'be'a dí xi ah, madague'bu guím bemhbu ngue dí tontogä ts'u bu dí manse 'be'a dí øt'ä. ¹⁷ Nu'bu dím manse 'be'a dí øt'ä, çna gue'bu hinga gue'a bi xicä Oja ngue gam ma, pe çna gue'bu dí tontogä ts'u bu dím mangä tengu na. ¹⁸ Pe nu yän 'yohu bu i xi ah nangue yän hose, nuya necä ga xi ah ts'u nangue man hose. ¹⁹ Nu ah emme xän ho nin 'yomfënihu, pe emme guí çyahu guí øhmbu 'be'a i xi ah yu tonto. ²⁰ Ne emme gadí hohu gan 'yçhehu to'o in nde di manda ah, madague'bu i hä ah o gue i ä ah 'be'a gätho i ja ah. Ne guín numansuhu u emme din 'yçzehe, madague da mbep'a ni hmihu, pe guexta'a guí tenhdu u. ²¹ Nugä'be hingui sä ga øt'be tengu u, pe gue'a gním mamhbu hin'yu ma ts'edigä'be. Nu' u yän 'yohu guí buhmbu bu im man

yán hose. Nécä ga hut'anzambäi gam mangä ts'u nangué man hose, tengu n'da ra tonto. ²² Ná yat'u ngue yu hebreo u, pe necä drá hebreogä. Ne ná yat'u gue yu israel u, pe necä drá israelgä. Ne ná yat'u gue yám bom'betó ra Abraham u, pe necä drám bom'betogä ra Abraham. ²³ Ne ná yat'u ngue yú 'yêhe ra Cristo u, pe nugä man'da drá 'yêhegä a ra Cristo xinda gue'u. Nuya dí m angä tengu n'da ra tonto. Nugä man'da xun ngu ra 'befi dí øt'ä xinda gue'u 'da yun 'yohu, ne man'da xun ngu yu nidí dán ofädigä, ne xun ngu yu nidí dá nu ran unbi nangué yam fei, ne xun ngu yu nidí mi éna xtá thogä. ²⁴ Ne cut'a nidí bi 'yørcä 'däte ma 'de'maguto yam fei u ma manguhe yu judío. ²⁵ Ne nhyundí bi 'benzagä, ne n'dandí yu ja'i bi bat'adogä. Ne nhyundí án xen'a ra barco mi hugä büya, bi zo bu ja ra dehe, ne 'däte ma goho ora dá o bu ja ra dehe büya. ²⁶ Pe xun ngu yu nidí dán 'yogä ne xun ngu yu nidí má gueru xcá tugä bu ja yu dæthe, ne ru 'buh yu bæ. Ne bi gorcä ra 'yu ma manguhe yu judío, ne'u hing yu judío. Ne mi éna xtá thogä bu ja yu hnini ne ru ja yu dapo. Ne dá hu yu barco bu émmé en ra dehe ran dæhi émmé nts'utho. Ne mi éna xtá hyogä u yu hyäte 'yêc'yêi. ²⁷ Ne ja'bu émmé dá yäcä nangué ma 'befi, ne bin unba ma ja'i, ne ja'bu nya'a thoho hin dán açä. Ne ja'bu nya'a thoho hin dán sihmegä, xinga gue ra dehe dá sigä. Ne ja'bu xun se nguetho hinga xøt'a ma pahnegä. ²⁸ Émmé xun hej 'be'a dí øt'ä, ne'u yu 'yêc'yêi gætho hønbu go haru dí m peti émmé dí hædumbüi ga jamansugä u. ²⁹ Ne'a dí øt'ä 'da'angu dí sägähe u 'be'a gætho i sä u, nu'bu 'bu a n'da ra 'yêc'yêi xun güent'i, dí com'be rán güent'i a. Ne nu'bu n'da ra 'yêc'yêi i øt' ran ts'o, nugä émmé dí cuégä nangué a to bi 'bepi da 'yøt'e. ³⁰ Pe

nu'bu i ja a dí n de dá yädä, pe hønt'a dán güent'igä dá yädä. ³¹ Nu Oja rá Ta ma Hmuha ra Jesucristo majapi mazai a, i pædi ngue hing ra fêhni dí m angä. ³² Tengu dá øt'ä n'dandí nu'bu mäm 'bucä bu ja ra hnini Damasco, nu'bu min ts'ut'abi ra Aretas, ne nu'a ra ts'ut'abi bi xi u yu dofui da gorca ra 'yu bu ja ra goxthi rá mbä't'i ra hnini, mim bæni ngue da bendgä bu. ³³ Pe nugä dá pøngä bu ja n'da ra ventana ne dá hugä bu ja n'da ra dæ'bøts'e, ne nu'u ma amigo bi çä'ma ra 'bøts'e ngue ra xæhi bu thi rá mbä't'i ra hnini. Ne him bi bendgä u yu cot'yu. Mahotho dá øt'ä 'bu má pøngä bu ja ra hnini Damasco.

12

Oja bi 'yurpu mahets'i ra Pablo

¹ Nu'bu dí m mansegä 'be'a dí øt'ä, hin te di muui. Pe guemhama ga xi ahu 'be'a bi 'yurcä ra Hmu mahets'i 'bu n'dandí. ² Bi bonga 'de'magoho njeya Oja bi zixcä bu mahets'i. Hin dí pæcä 'bu ne'a ma ngøc'yêi o hin'na, pe Oja pædi 'bepu ín ja. ³ Hønt'a dí pæcä ngue dá mba mahets'i, hin dí pæcä 'bu n'yoi ma ngøc'yêi o hin'na, hønt'a Oja pædi 'be'a dá øt'ä. ⁴ Ne nu'bu mí ts'ixcä bu gueru mahotho, dá øcä 'be'a bi hmam bu, ne njongui man yu ja'i tengu a. Ne him bin 'dac ran t'êdi gam ma 'be'a dá øpu. ⁵ Ne nuna bi t'ørcä i sä xcá yädä a 'bu gue'a xcá bæni gam ma, pe hønt'a man hosegä gam mangä ngue dí pæcä hin'yu ma ts'edi zehégä. ⁶ Nugä i jagä 'be'a xcan 'yêxä 'bu xcá ndegä ne hin dadín hyät'ä tengu 'bu ra tonto, nguetho da zä xcá ma majuaní 'be'a bi t'urcä. Pe hin dí n de ngue gue'a dí t'êscä a, pe dí n de ngue gue'a in nuse yu ja'i a dí øt'ä dí numansugä u, ne'a 'be'a øse ngue dí m angä. ⁷ Nugä dá nugä émmé mahotho bu. Pe nu ra zifhu bi 'dacä n'da ran unbi dí sägä. Ne Oja bi un ran t'êdi da

'yörcä, ndeque hin dan 'yëzhegä nangué 'bë'a bi 'yurcä Ojä. ⁸ Nê hyundî dá äpä Ojä ngue di 'uec'i ts'ü ran ü i jagä. ⁹ Pë nu'a Ojä bi xiqui hin di 'uec'a ran ü, pë di 'dacä rá mate nê rá ts'ëdi sä ga hät'ä ran ümbi. "Nu'bü hin'yü ni ts'ëdizêhê, man'da di nêqui ma ts'ëdigä," i êngä Ojä. Janangué'a nu'bü hin'yü ma ts'ëdi zêhëgä, man'da êmmë dadín johyagä, nguetho dí paçä ngue'a man'da dí nêqui rá ts'ëdi ra Cristo. ¹⁰ Nuya hingui tu ma mbui 'bë'a dí øt'ä, madague'a xün ngu yün ümbi dín nugä, ngue di c'aman'üg yü jä'i, uague i pa ma üguigä. Nê hingui tu ma mbui nangué 'bë'a i ørca yü jä'i 'bü dí øt' rá 'bëfi ra Cristo. Nguetho nu'bü hin'yü ma ts'ëdi, pë man'da di 'dac rá ts'ëdi ra Cristo.

I hq̄h rá mbui ra Pablo nangué yü 'yëc'yëi bü Corinto

¹¹ Nu'a 'bë'a guím bêngahü, jatho ga xi'asêhü 'bë'a dí øt'ä, tengu 'bü drá tontogä. Man'da xün 'bü xquím mansêhü man hogä xinda gue'bü gam mansëgä. Nu yün 'yohü guí ténhdü, hin'yü 'bë'a i ja ü ngue hin'yügä, madague'a nte i jagä a di muui. ¹² Nu'bü má m 'bucä bü, dá ut'ahü ngue majuañi ma 'bäigä'be ra Jesucristo, hin dán xömbui 'bü má ut'ahü yün t'øt'e nuixte nê yü hyonya nt'øt'e gue gá nusehü 'bü má m 'bühmbü bü. ¹³ Hanja guím mamhbü ngue hin dá øt'ahü bü tengu dá øt'ä bü 'büh mi'da yü 'yëc'yëi. Pë 'da'angu dá øt'ahü, pë hønt'a n'da, ngue hin dá ä ahü 'bë'a dá hongä. Ha gue'a gni 'yênjü hingui ho a dá øt'ä. Pë dami pungahü 'bü. ¹⁴ Nuya ná hyundî ga mbagä bü. Nê hin te ga ä'ahü 'bë'a dí hongä mahøn'a, nguetho hin dín ndegä a ni mbetihü, pë dín ndegä gan jahü tengu 'bü ma t'ühni ahü. Nê hinga gue'ü yü t'ühni i pë'ts'i 'bë'a i hon rá ta o rá mbe. Pë nu yü ta nê yü mbe i pë'ts'i 'bë'a da hyon yá t'ühni. ¹⁵ Pë da hyu ma mbui 'bü

da zä ga 'bëdi 'bë'a gätho dí pë'ts'i guepü da zä ga hon'na ran ho ni mbühü, nê guepü go him mi sä dam pëfi ga zë'ahü. Pë masque hin gadí hugahü tengu bü na huëc'ahü. ¹⁶ Nê guím mamhbü majuañi ngue hin te dá hãcä ni mbetihü, pë guím bêmhbü 'da ahü ngue dá taçä ni mbetihü ngue guí êmhbü dá hä ahü. ¹⁷ Ha guím bêmhbü dá hä ahü ngue dá pën'nahü yüm 'bëhni bü. ¹⁸ Nugä dá ndep ra Tito da mba bü, in 'youi man'da ma cuhü. Guí pahmbü hin te bi dâha ngue damä 'yä ahü. Nguetho 'da'ingu dím bêngä'be ra Tito ngue dadí huëc'a'be, nê 'da'ingu bü na øt' má 'bëfi'be. ¹⁹ Ma cu'ahü, dadí huëc'ahü, dín 'yohü ra Cristo. Nê Ojä pañi majuañi a dím mam'be ya, ngue dí hom'be 'bë'a dín te ni mbühü. Janangué'a dí honi ga tapä ü yüm hma him majuañi, ngue im man'ü yü hyäte di üguí. Nê hinga gue'a guím bêmhbü 'da ahü, ngue guí êmhbü dí hom'be guin numan-højü. ²⁰ Pë dí su ngue hin gan numanhogä 'bë'a guí øthü bü 'bü dá mbagä bü. Pë nê da du ni mbühü 'bë'a ga xi ahü büya. Dí su ngue ga tñ ahü gadín sühmbü n'da ngu n'da ahü, nê gadín seyabahü, nê gadín cuefü n'da ngu n'da ahü, nê gadín tañü n'da ngu n'da ahü, nê gadín c'aman'ühü, nê gadín 'yøspatho 'bë'a gadín xihmbü, nê gadín 'yëzêhêhü, nê dí su ga tñ ahü hinga gue'a guí øthü bü ja nim pëtihü. ²¹ Nê nu'bü dá mbagä bü, dí su ngue ma Ojähü di jaqui ga pë'ts' ma sä nangué 'bë'a guí øthü bü. Nê dín jagä ra dumbüi nangué to'o bi 'yøt' ran ts'o mam'bet'o, nê guexta'a hin ni päh yü mbui, him bi 'yöp rá punbi Ojä nangué ran ts'o bi 'yøt'e, gue'ü bi 'yøt' ran 'yomt'ëni, nê'ü bi zinba yü xisu mi'da yün 'yohü.

13

Rán zofo ra Pablo, nê yün zengua

1 Na hyundi ya ga mbagä b_u gan nu ah_u. Ne nu'b_u dá mbagä b_u, ga juänbä u i 'bähmb_u u yoho o gue hyu y_u testigo. 2 Nu'b_u mám 'bucä b_u mam'bet'o dá dämhyä u to'o zäi i øt' y_un ts'o. Nuya ga xi'ä mahøn'a ne gätho mi'da ah_u, nu'b_u dá mbagä b_u mahøn'a, to'o gätho i øt' ran ts'o hin ga huçcthoho u. 3 Ne nu'ah_u da zä gui pähmb_u x_un ho ngue majuäni rá ts'edi ra Cristo 'b_u ja a dím mangä büya, ne him ma ts'edi zehégä. Ne nu'a ra Cristo hingui 'b_uh rá ts'edi ne gui pähmb_u nguetho dim p_up_u mbo ni mb_uih_u rá ts'edi. 4 Nu ra Cristo him mi ja rá ts'edi 'b_u mi du b_u ja ra pont'i, p_u nuya i 'b_ui nangué rá ts'edi Ojä. Necä'be hin'y_u ma ts'edi zeh'e'be tengu tho a ra Cristo 'b_u mi du, p_u nuya dín 'yohe ra Cristo nangué rá ts'edi Ojä, n'damhma da zä ga hoc'ah_u b_u. 5 Nuya n'da ngu n'da ah_u dami b_umh_u x_un ho mbo ni mb_uizeh_u, janangué'a gui pähmb_u majuäni gui çc'y_uih_u o hin'na. Nu'b_u hin gán hyäzeh_u, sä gui pähmb_u majuäni i 'b_up_u mbo ni mb_uih_u ra Cristo. 6 Necä'be dín nde ah_u gui pähmb_u ngue majuäni dí çc'y_ui'be ra Cristo. 7 Dí äp'be rá ts'edi Ojä ngue gui 'yøth_u ran ho, ne hin nangué da bømanho ma 'b_ufi b_u, nguetho man'da dín nde ah_u gam 'b_umanhoh_u ra Cristo, xinda gue'b_u guin numansuc'be. 8 Nugä'be hin dín ndehma ngue ga h_um'be to'o i øt'a majuäni p_u hønt'a dín nde ga øt'be 'b_ue'a di z_u u. 9 Da hyu ma mb_ui'be 'b_u di zac ni mb_uih_u nangué Ojä, madague'a guím b_umh_u ngue hin'y_u ma ts'edi'be. P_u hønt'a dí äp'be Ojä ngue dín te ni mb_uih_u nangué Ojä. 10 Dí o't'ah_u ngue gui hoc ni mb_uih_u, nguetho hin dín nde nts'edi ga dämhyä ah_u 'b_u dá mbagä b_u. Nu Ojä bi 'dacä ran t'edi ngue ga tet'a ni mb_uih_u, p_u him bi 'dac ran t'edi ga u't'a ni mb_uih_u. 11 Nuya hønt'a

dí xi'ah_u ya, ma z_u cu'ah_u, Ojä gui cohmb_u b_u gui 'b_uhmb_u. P_u man'da dín te x_un ho ni mb_uih_u. Ne dami b_umh_u 'b_ue'a gätho dá xi'ah_u, nde'b_u n'dat'a guim b_umh_u n'da ngu n'da ah_u, ne gam 'b_umanhoh_u, ne hin gan s_uhmb_u b_u. Ne Ojä da zä man'da di huçc ah_u ne da hyu ni mb_uih_u. 12 N'da ngu n'da dami zomanhoh_u nangué ran huçcate, nguetho n'dat'a ra Hmu dí tenhd_u. 13 Ne gätho y_u 'yçc'y_ui 'b_ucua i p_uen'nah_u ran zengua. 14 Nu rá mate ma Hmuha ra Jesucristo, ne rán huçcate Ojä, ne rá m fäts'i rá Hogandähi Ojä dí cohmb_u gätho ah_u. Ne hønt'a dí xi ah_u ya.

GÁLATAS

Ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra hǎi Galacia

Ran zɛngua

1 Nugǎ dra Pablogǎ, guecǎ him bi huangǎ yɯn 'yohɯ, pɛ guesɛ a ra Jesucristo, nɛ'a rá Ta, ngue bi xox'a rá Ts'ɯnt'ɯ 'bɯ mi du. 2 Nugǎ nɛ gǎtho ya ma cuhɯ nangue Ojǎ ngue i 'bɯcuɑ dí pɛn'nahɯ ran zɛngua. Guehna ra sɔcuɑ dí ot'ahɯ, nangue gǎtho yɯ 'yɛc'yɛi i 'bɯpɯ ra hǎi Galacia. 3 Dí ǎp Ojǎ ra Ta nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo dí 'da ahɯ rán jǎpi nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ. 4 Nu'a ra Jesús bin dǎse bi gurca ma ts'oquihɯ. Nɛ nangue'bɯ mí du a, bi zǎ da yǎnjɯ nangue ran ts'o i jaua ja ra ximhǎi. Nɛ guehna rá pǎhǎ ma Tahɯ Ojǎ bi 'yɔrcahɯ. 5 Janangue'a dí ɛspahɯ Ojǎ nɛ i ja rá nuixte gǎtho yɯ pa mazǎi.

Hin'yɯ man'da ram hma ngue dímpɔ a n'da

6 Nugǎ xɔgue dadí hyonya thoho hanja 'bexque gǎ hyɛhmbɯ Ojǎ ngue bi zon'nahɯ xquí pǎhmbɯ rá mate ra Cristo, nɛ gǎ hyǎxhɯ n'dan'yo ra 'yu t'ɛmbi ní zin ahɯ Ojǎ. 7 Pɛ hin'yɯ man'da ra 'yu ní zinɯ Ojǎ, hinda hɔnt'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ i 'bɯ'i 'da'ɯ in nde da hyǎ ahɯ, ngue nde di pǎt'ahɯ ra 'yu nangue ra Cristo. 8 Pɛ ya xtǎ xi ahɯ ra 'yu ngue majuǎni dí yǎnjɯ Ojǎ a. Nu'bɯ 'bo'o da xi ahɯ nɛ 'dahma 'dan'yotho da xi ahɯ, da nu rán ts'ɛmbi Ojǎ a, madague'bɯ guecǎ o n'da rǎm 'bɛhni mahɛts'i. 9 Ga xi ahɯ mahɔn'a tengu ya xtǎ xi ahɯ, nu'bɯ 'bo'o xi ahɯ n'dan'yo n'da ra 'yu xinda gue'a gǎ hyǎhmbɯ, Ojǎ da zǎnba ran ɯnbi a. 10 Nuna ram hma dí xi ahɯ nts'ɛdi ts'ɯ. Mfǎdi hin dí honi guin numanhøjɯ, pɛgue dí hongǎ Ojǎ da

numanhogui. Pɛ nu'bɯ xcǎ honi 'bɛ'a dí numanhog yɯ jǎ'i, hingui sǎ xcán 'yɛhɛgǎ nangue ra Cristo 'bɯ.

Hɔnt'a Ojǎ bi bɛnba ram hma im man ra Pablo

11 Ma zɯ cu ahɯ, dí n de ahɯ gui pǎhmbɯ hing rǎm hman yɯ jǎ'i a rán ho ma'da'yo ra Cristo dá xi ahɯ. 12 Nu ran ho ma'da'yo dí m mangǎ, xínga n'da ran 'yohɯ bi xiqui, nɛ hín dá ɔcǎ bɯ ja man xǎdi a, pɛ guesɛ a ra Jesucristo bi jaqui dí pǎdi. 13 Nu ahɯ ya gǎ 'yɔhmbɯ 'bɛ'a mí ɔt'ǎ nu'bɯ mi tɛndǎ yú t'ɛc'yɛi ɯ ma mijudíohe, ɛmme madí undǎ ran ɯnbi ɯ yú 'yɛc'yɛi ra Cristo, nɛ mim bɛngǎ xcǎ juadi gǎtho ɯ. 14 Nɛ mi ɔt'ǎ xɯn ho yú t'ɛc'yɛi ma mɛnguhe yɯ judío, ɛmme mí ɛhya ga jǎ'ts'ǎ ɯ, nɛ xínda gue'ɯ mí'da 'da ingu yɯ jɛya mi pɛs'he. Nguetho ɛmme mín nde xcǎ thocǎ yǎn t'ɔt'e ɯ ndu mam bombɔtahe maya'bɯ. 15 Pɛ nu'bɯ hin nám 'bɯcǎ, Ojǎ xí huan-gui, nɛ m'bɛjua bi zongui nangue rá mate. Nguetho bi ndese Ojǎ a. 16 Janangue'a bi jaqui dá pǎ'a rá Ts'ɯnt'ɯ ngue gue'a ra Cristo, guepɯ bi zǎ gam man rǎm hma bɯ 'bɯh yɯ jǎ'i hing yɯ judío. Nɛ nu'bɯ mi zoncǎ Ojǎ, xínga n'da ra jǎ'i bi xǎngui. 17 Nɛ him 'bex dá mbagǎ bɯ ja ra hnini Jerusalén ngue xcán yǎ'be ɯ mí'da yú 'bǎihɯ ra Cristo ngue m'bet'o xinda guecǎ. Pɛ m'bet'o dá mbagǎ bɯ ja ra hǎi Arabia bɯ njongi 'bɯi, guepɯ dán yǎse'be Ojǎ. M'bɛjua bɯya duǎ pengǎ bɯ ra hnini Damasco. 18 Pɛ xí tho'an hyu jɛya 'bɯ má mbagǎ bɯ ja ra dǎhnini Jerusalén, ja dá pǎcǎ ra Pedro bɯya, nɛ 'de'macɯt'a thoho dǎm 'bɯ'be bɯ ra Pedro. 19 Pɛ hin dá nugǎ mí'da yú 'bǎihɯ ra Cristo, pɛ hɔnt'a ra Jacobo rán 'yohɯ ma Hmuhɯ dá nugǎ bɯ. 20 Pɛ majuǎni na dí ot'ahɯ, nguetho i pǎ Ojǎ hin dí mangǎ ra fɛhni. 21 M'bɛjua bɯya dá mbagǎ bɯ ja ra hǎi Siria nɛ ra hǎi Cilicia. 22 Nɛ nu'ɯ yɯ

'yɛc'yɛi dim peti bʉ ja yám peti bʉ ra hâi Judea, him mi paqui nguetho njám'bu min nugui. ²³ Pɛgue mi øde ngue guecä drá Pablo mi ɛna xcá juah yʉ 'yɛc'yɛi, pɛ nuya díma mangä ráma hman Ojå. ²⁴ Janangue'a bi un ra jamadi Ojå ngue 'be'a bin ja nanguecä.

2

Mi'da yá 'bâihʉ ra Cristo bi zi-manho a ra Pablo

¹ Nu'bu mi tho'a 'de'magoho nɛyɛa dá mbagä mahøn'a bu ja ra daɥnini Jerusalén. Dá mbɛ'be ra Bernabé nɛ dá six'be ra Tito. ² Nugä dá mbâhmbe bu nguetho bi bɛngä Ojå. Nɛ dán yaɥe 'da'u yá ngurpi yʉ 'yɛc'yɛi. Nɛ høn't'u dá xi'be 'be'a níma hma dí xi'ʉ hing yʉ judío, ngue gue'a rán ho ma'da'yo ra Cristo. Nguetho dí su di ʉ't' yá mbɛi 'be'a dí øt'ä, ngue hinga nɛ'u yá t'ɛc'yɛi yʉ judío dí mangä hapu dí 'yo. Nɛ nu'bu hin xtá numanho, xtí ts'onga ma 'be'fi bu 'bu. ³ Pɛ nte bi xic'be, xím bi ma ngue jatho da thecuå rá xifani ra Tito tengu yá t'ɛc'yɛi yʉ judío. Nɛ nuna ra Tito hin ra judío na, pɛ ra griego na. ⁴ Pɛ mi 'bapʉ ʉ 'da yʉ hyäte ngue yʉn 'yøxte, ngue høntho in øxtho, ngue nde da baɥi gue'bu dí øt'ä yá t'ɛc'yɛi yʉ judío o hin'na. Nu'ʉ in nde di hegahʉ 'be'a gätho bi 'daju ra Cristo, ngue bi jaju ga hehmbʉ yán t'øt'e yʉ judío. ⁵ Pɛ xíngui ts'u dán hyehmbe ngue da hyäje ʉ yʉ hyäte, pɛ dá zacuahe a ram hma majuani. Nguetho dí nndehe, høn't'a majuani rán ho ma'da'yo ra Cristo gui 'yɛ't'ambâihʉ a. ⁶ Nɛ nu'ʉ njuantho yʉ ngurpi bu, madague'bu t'ɛmbi man'da ja yán t'ɛdi xinda guecä, pɛ 'da'angudähe, nguetho 'da'angu yʉn 'yohʉthoho bu na nu Ojå. Nɛ him bi xiqui n'dan'yo n'da ram hma ga xänba yʉ ja'i. ⁷ Pɛ nu'ʉ yʉ ngurpi bi hyäxa njuani ngue gue'a Ojå bi 'dacä ra 'be'fi ga xi'ʉ hing yʉ judío a rán ho

ma'da'yo ra Cristo, tengu tho ho ra 'be'fi bi un Ojå ra Pedro nangue da xih ma mijudíohe. ⁸ Nguetho n'dat'a Ojå bi 'dac'be ra ts'edi ra Pedro, nɛ bi xifi da xi'ʉ yʉ judío, pɛ nugä, bi xiqui ga xi'ʉ hing yʉ judío. ⁹ Janangue'a nu'bu mi hyäxa njuani ngue 'da'angu nan he's'i a ra 'be'fi bin 'daje ʉ yʉ ngurpi a ra Jacobo, nɛ ra Pedro, nɛ ra Xuua, bi bɛndga ma 'yɛ'be ra Bernabé. Nu'a nám bøn'a n'dat'a dí ɛc'yɛihe, nɛ n'dat'a díma mamhbe ga mbɛ'be bu 'bu'ʉ hing yʉ judío, dam pɛ'be bu, pɛ nu'ʉ, di thoqui da xih yʉ judío. ¹⁰ Høn't'a bi xic'be jatho ga fäx'be yʉ hyoya, pɛ ngubʉ dí ɛhya ga øt'a.

Nu'a ra Pablo bi daɥmyå ra Pedro bu Antioquia

¹¹ Pɛ nu'bu mi mba bu ja ra hni Antioquia a ra Pedro, nugä dá xip rá hmi, nguetho hingui ho bi 'yøt'e. ¹² Nguetho nu'bu mi zøm bu 'da ʉ ma mijudíohe bi mbɛn'na ra Jacobo, nɛ 'bex bi 'yɛ'ts'a na sihmeʉ ʉ hing yʉ judío, sä bi zu da 'yɛmp'ʉ yá mijudíohe hingui ho bi 'yøt'e. ¹³ Nɛ nu'ʉ mi'da yʉ judío ngue mi ɛc'yɛi bu, bi den'na ra Pedro. Nɛ'a ra Bernabé bi den'ndʉ ngue madí yorba yán t'øt'e. ¹⁴ Pɛ nu'bu má nugä ngue him bin theui ran ho ma'da'yo a bi 'yøt'ʉ, dá xi'a ra Pedro, nɛ gätho mi 'bapʉ: “Nu'i gra Pedro gra judío, pɛ hin gmi øt' yán t'øt'e yʉ judío. Pɛ hanja gni 'yøt' mahøn'a yán t'øt'e yʉ judío, nɛ n'danni guín sihme. Pɛ tengu'bu guí uthʉ ʉ hing yʉ judío ngue da 'yøt' yán t'øt'e yʉ judío,” dá ɛmbi.

Dyʉ judíohe, ní yanje a ra Cristo

¹⁵ Nugähe ngue däm 'bâhmbe dyʉ judíohe, nzai dá øthe yán t'ɛdi Ojå bi sije. Nɛ hin däm 'bâhmbe tengu'ʉ hing yʉ judío, ngue hingui paɥ yán t'ɛdi Ojå ʉ. ¹⁶ Pɛ guehma dí paɥmbe hin dí hogahe ʉ yʉn t'ɛdi gue Ojå bi un mam bombøtahe maya'bu, pɛ høn't'bu ga hámhbe rá mate ra

Jesucristo, di hoga ma ts'oquihe, dy_u judíogähe. Janangue'a necähe ngue dá pãhmbe yán t'ëdi Ojã, pë dá hãmhbe rá mate ra Jesucristo ngue di hogahe. Ne hin dí emhbe di hogahe 'b_u dí øzehhe u yán t'ëdi. Nguetho mán t'o't'i: "Xínga n'da da t'ëmbi x_un ho nanguue yán t'ëdi Ojã." ¹⁷ Ne nugãhe dy_u judíohe, pë nanguue ra Cristo dí homhbe di hogahe ya. Ne gue'a ná es'he a dí m bëmhbbe di hogahe u yán t'ëdi Ojã. Pë hin dí m bëmhbbe ngue dy_u 'yøt'ats'oquihe 'b_u dí es'he u, nguetho gãtho x_un hotho rá 'yu ra Cristo. ¹⁸ Pë nu'b_u gam mangã ngue jatho ga øt'ã mahøn'a yán t'ëdi Ojã bi un ma mijudiohe, ngue gue'u dí hogã u, pë ga cohi dra 'yøt'ats'oqui 'b_u, nguetho hin dí hãt'i ga øt'ã yán t'ëdi tengu in nde Ojã. ¹⁹ Janangue'a dá ε'ts'ã ná bængã ní zingã Ojã u yán t'ëdi, ne dá ten'na ra Jesucristo nguep_u da zã di 'dac ra 'da'yote, ne da zã b_u ga ørpa rá 'bëfi Ojã b_uya. ²⁰ Nuya dãm 'bucã tengutho 'b_u 'darp_u xcã tu'be ra Cristo b_u ja ra pont'i, ngue bi 'berca man 'yomfëniε. Ne gue'a ra Cristo i 'bucua mbo ma mbui ya, di bængã a dí m ma ne 'be'a gãtho man'da dí øt'ã. Pë gue'a nám 'bucã a ngue thocua tho dí hãngã rá ts'edi a rá Ts'unt'u Ojã, ngue bi huëgã a ne bi un rá te nanguecã. ²¹ Ne nugã hin te dí m mangã ngue säti thocho bi du'a ra Cristo. Pë nu'b_u xtí hogah_u u yán t'ëdi Ojã, säti thocho bi du'a ra Cristo 'b_u.

3

Hinga gue'u y_un t'ëdi ín 'daj_u rá Hogandãhi Ojã u

¹ Nu'ah_u ma z_u cu ah_u, ngue gui 'bãhmbe b_u ra häi Galacia, hanja gnán 'yãmbuĩh_u, to'o bi hyã ah_u ngue hin gui 'yøth_u a majuãni. Nguetho rá mbu'di gã 'yøhmbe x_un ho 'be'a nam bøn'a í du'a ra Jesucristo. ² Pë damim bëmhb_u ya nda'a ín 'daj_u rá Hogandãhi

Ojã a, ha gue'u yán t'ëdi Ojã bi man ra Moisés, uague gue'b_u má εc'yëih_u bi du ra Cristo nanguue ma ts'oquih_u. ³ Ne ya gã dũhmbe gán 'yoh_u rá Hogandãhi Ojã nanguue gã 'yεc'yëih_u ra Cristo. Ha gui ãna gui hyëhmbe a, ne gui ãna gan hoczehh_u ya. Hanja gán tontoh_u. ⁴ Ne nanguue gãtho yán unbi gã nuh_u, ha hin te ts'u nin 'yomfëni bi 'da ah_u yán unbi. Nde'b_u gui pãhmbe ts'u 'be'a nam bøn' u yán unbi. ⁵ Pë gã 'yεc'yëih_u 'be'a bi 'yøt'ah_u ra Cristo, ne gue'a ín 'da ah_u rá Hogandãhi Ojã a, ne gue'a ní ja ah_u gui 'yøth_u yán t'øt'e nuixte, ne hinga gue'a gni 'yøth_u yán t'ëdi y_u judío. ⁶ Nu ra Abraham bi 'yεc'yëi a bi xi Ojã da 'yørpe, ne hin y_u man'da 'be'a í ts'imanho a. ⁷ Nde'b_u gui pãhmbe ya ngue gãtho y_u 'yεc'yëi i comhb_u rán jãpi Ojã bin t'un'na ra Abraham, tengu'b_u njuãntho gãtho yú t'ũhni ra Abraham. Nguetho í εc'yëi 'be'a bi man Ojã tengu ra Abraham. ⁸ Nu Ojã mãm'bet'o mi pãdi ngue da numanho u gãtho to'o da 'yεc'yëi 'be'a bi ma, dague'b_u dyám bom'betoh_u ra Abraham o hin'na. Janangue'a Ojã bi xi'a ra Abraham: "Gãtho y_u nde 'dahma 'dan'yo gui comhb_u ran jãpi u da 'yεc'yëigui tengu i," bi t'emp'a ra Abraham. ⁹ Janangue'a gãtho to'o da hyãntho ram hma nanguue ran ho da 'yørcah_u Ojã, n'dat'a ran jãpi ga comhb_u ra Abraham, nguetho n'dat'a rá t'εc'yëi dí øth_u. ¹⁰ Nu'u gãtho ngue í ãna, jatho da 'yøt' yán t'ëdi bi un Ojã y_u judío, gãtho da nu rán ts'embi Ojã u. Nguetho i mam b_u ja rám Hman Ojã: "Nu'b_u gui fësthohoh_u a n'da ran t'ëdi, säti thocho 'be'a mi'da gui 'yøth_u 'b_u, ne guexta'a gui nuh_u rán ts'embi Ojã." ¹¹ Mfãdi ya ngue xínga n'da ra jã'i sä da zin'a Ojã nanguue'a ní 'yøt' yán t'ëdi y_u judío. Pë tengu i mam b_u ja rám Hman Ojã: "Gãtho to'o da hyãntho ram hma nanguue

ran ho da t'ørpe, nu Ojå di hocpa yá ts'oqui, ne di un ra temazaí." 12 Pε nu yán t'εdi Ojå, guí εmhbu guí uaspahú rá mate Ojå u. Pε bi 'yεntho u: "Nu'bu 'bui to'o da hyät'i da 'yøt'e gätho yán t'øt'e yán t'εdi, dí zin Ojå u yán t'εdi 'bu," bi 'yεn'u. 13 Nu'a ra Cristo bi yanjú nangué ran ts'εmbi mi ja xcá nuhú ngue hin dá jas'hú yán t'εdi. Nguetho bi nu ran ts'εmbi nanguéju 'bu mín zupú ja ra pont'i. Ne gue'a nam bøn'a mán t'o'ti bu ja rá m Hman Ojå: "Da nu rán ts'εmbi Ojå a to'o din zupú ja ra za," mi εna. 14 Nangué 'be'a bi 'yøt'a ra Cristo Jesús, sä ga hámhbú rá Hogandáhi Ojå, nangué'a dá εc'yéihú. Ne n'dat'a ran japi bi un Ojå ra Abraham ngue da comhbú yú ja'i hing yú judío, ne gätho mi'da ngue da 'yεc'yéi.

Hingui sä yán t'εdi di ts'onba ran hoqui bi 'yøt' ra Jesucristo

15 Ma zú cu ahú, ga xi ahú n'da ra hmεpya ya. Tengu'bu yoho yán 'yohú i hon yú testigo da 'yøt'a n'da ran hoqui, ne i huspa yú firma ne rá sello ra ze'mi. Njo'o man'da ran 'yohú sä di pädi. 16 Nu ran hogui bi 'yøt'ui Ojå a ra Abraham ne rá m bom'βeto. Pε nu rá m hman Ojå him bi ma ngue gätho yám bom'βeto, pε bi ma hønt'a n'datho, ngue gue'a ra Cristo. 17 Nugä ga xi ahú ya 'be'a nam bøn'a dí m mangä. M'bet'o thoho xí 'yøt'ui ran hogui Ojå a ra Abraham, ne tengu'bu ya bi firmabi ngue njám'bu dim pädi. Ne m'bejua býa bi un yán t'εdi ma mi-judíohe, 'bu ya xí thoqui goho ciento ne 'däte ma 'det'an jεya. Pε hin'yú yá ts'εdi u yán t'εdi ngue di ts'onba a ran hogui bi 'yøt'ui Ojå ra Abraham. 18 Ne nu'bu da gue'u yán t'εdi xtí zinú Ojå, pε hin xtá man'a Ojå a ran hogui í hogazehéhu Ojå 'bu. Pε nu'a ran hogui bi mammi Ojå a ra Abraham, di untho nangué rá mate zehε. 19 Pε hanja í zän'na Ojå u yán t'εdi, gue'bu ya hinga gue'u ørcahú

ran ho u. Pε m'bejua bi man Ojå yán t'εdi, guepu da fädi gätho i ja yá ts'oqui yú ja'i. Pε nu'u yám 'behni Ojå mahεts'i bi xi'a ra Moisés ngue di un yán t'εdi yú ja'i ne hinga guesε Ojå. Ne bi zän Ojå din t'εts' 'bu bi zøh rá m bom'βeto ra Abraham ngue bi ma ba εhε, ngue gue'a ra Cristo. 20 Pε nu Ojå bin yäseui ra Abraham 'bu mí 'yøt'ui ran hogui, njom mi 'bä'inde n'da ra pøngahyá, ne him mi 'bähmi n'da rá m 'behni mahεts'i. Ne hønt'a Ojå bi 'yøt'ui ran hogui ra Abraham.

'Be'a nam bøn u yán t'εdi

21 Pε nu'a Ojå hingui yoho yám hma bi xijú. Nu'bu xcá häthú xcá jas'hú yán t'øt'e u yán t'εdi, gue'u xtí 'dajú ra temazaí 'bu. 22 Pε nu rá m Hman Ojå i ma ngue gätho yú ja'i i ja yá ts'oqui. Ne gätho to'o da 'yεc'yéi 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo, da hyáni 'be'a bi man Ojå ngue di unni. 23 Nu'bu hin ní zøcua häi ra Cristo, mí øthe yán t'εdi Ojå madí mandagahe xán ho, tengu'bu dyú ofädihe. Jague'bu mi zøh ra Cristo, dá hámhbe rá mate bi xogahe. 24 Ne nu yán t'εdi midí mandagahe 'bu hin ná pähmbe ra Cristo. Ne tengu n'da ra t'uhni i pa ma unbi 'bu hingui ho øt'e, pε gue'u dá hámhbe rá mate ra Cristo di hogahe. 25 Nuya dá däh ma mbúihú ra Cristo, ne him man dí homhbú 'be'a man'da dí mandagahú. 26 Nguetho gätho bi 'yørcahú yá t'uhnigahú Ojå 'bu má hámhbú rá mate ra Cristo. 27 Ne gätho dán xixyáhu nangué dí tenhdú ra Cristo ne 'da'angu dí m bεmhbu a. 28 Ne dí 'bühmbú ra Cristo, janangué'a hinga 'dahma 'dan'yo bu na nuju Ojå, dyú judío hu, o gue dyú griegohú, o gue dyú 'yεhεhu o gue hin dyú 'yεhεhu, o gue yán 'yohú, o gue yú xisu. Pε gätho gahú tengu'bu dí 'bühmbú n'danja'itho bu na nu Ojå. 29 Ne nu'bu dí 'bühmbú ra Cristo, tengu'bu ne ahú

gátho bi xandgahú ra Abraham, ne sá ga comhbú ran hogui bi 'yót'ui Ojã a, ne sá ga hãmhbú rán jãpi Ojã bi ma di unni.

4

¹ Nuya dín nde ga xi ahú n'da ra hmɛpya 'bɛ'a mi ørcahe yán t'ɛdi Ojã 'bú him mi tímhbɛ ran 'yomfɛni. Tengu'bú n'da ra t'ut'uhni da du rá ta, ne i 'bú tengu'bú n'da ra 'yɛhɛ bú ja rá ngu, madague'bú xún ngu 'bɛ'a bi zocpa a rá ta. ² Jatho da mba ma manda asta gue'bú go bin te ra t'uhni. ³ Ne gue'a mi øthe a 'bú hin ná pãhmbe, midí mandagahe ú yán t'ɛdi Ojã, gue bi xije 'bɛpú dán 'yohe ua ja ra ximhá. ⁴ Pɛ nu'bú mi zøn ra pa ngue bá pɛnh Ojã rá Ts'unt'ú, ne bim 'bú nanguie n'da ra xisu ngue ma mijudíohe. Ne nu'a rá Ts'unt'ú Ojã bi 'yót' yán t'ɛdi Ojã. ⁵ Jananguie'a bi zã bi hyãgahú gátho yú ts'oqui dín dupatehú nanguie hin dá øthú yún t'ɛdi xún ho, ne bi zã bú bi zinjú Ojã ngue dyú t'uhni gahú búya. ⁶ Ne nuju yá t'uhni gahú Ojã, ne bá pɛngahú a rá Hogandãhi bú ja ma mbúihú. Ne nanguie dí 'búhbú rá Hogandãhi Ojã, sã gam mamhbú ngue ma Tahú Ojã. ⁷ Nuya guí 'búhbú ngue yú t'uhni ahú Ojã, ne hin guí 'búhbú tengu gyú 'yɛhɛhú. Ne nanguie'a 'bɛ'a bi 'yót'a ra Cristo, Ojã di 'da ahú 'bɛ'a gátho i ja, nguetho yú t'uhni ahú.

I hãdumbú ra Pablo nanguie yú 'yɛc'yɛi

⁸ Pɛ nu'bú hin gní pãhmbe Ojã majuãni, ngue gue'ahú hing yú judío ahú, gmín 'yɛhɛhú yú ojã ngue him majuãni. ⁹ Pɛ nu ahú ya gá pãhmbe Ojã, ne'a Ojã i pã ahú. Ha guím bɛmhú guí hyomhbú man'da ra 'yú mahøn'a, ngue gan 'yɛhɛhú yún t'ɛdi Ojã guím bɛnsɛhú dí zin'ahú Ojã ú. Pɛ nu yún t'ɛdi hin'yú yú ts'ɛdi ú, tengutho a ra 'yú gá hyehmbú mam'bet'o, 'bú gmí thãndehú yú ojã him majuãni. Pɛ nte manho da

'yót'ahú mahøn'a ú. ¹⁰ Pɛ nuya guí ɛmhú i ja yú ts'ɛdi ú 'da yú pa, o gue'ú 'da yú zãna, o gue 'da yú jɛya. ¹¹ Nugã dra Pablogã, ɛmmɛ dí su nanguie ra 'bɛfi xtã øt'ã bú guí 'búhbú, ne 'bɛ'a dá xi ahú, ɛna gue'bú nte ní mbatho. ¹² Nu ahú ma zú cu ahú, dín nde ahú gam 'búhbú tengugã, nguetho dá ɛ'ts' yún t'ɛdi mi øt'ã, ne dí 'búcã tengu ahú ngue njãm'bú gá 'yøthú yún t'ɛdi mam'bet'o. Ne nu'bú mãm 'búhbú bú, gán numanhøjú, nte mãm ts'o gá 'yørcahú. Masque nɛhya guí 'yømanhohú na. ¹³ Pɛ guí pãhmbe ngue mi ɛgã, ne gue'a dá mbagã bú. Ne nu'bú mãm 'búhbú bú, dá xi ahú ran ho ma'da'yo búya. ¹⁴ ɛmmɛ xún hɛi ran ú mi jagã, pɛ njo'o ahú gá sanjú ngue xún ɛgui. Pɛ gátho ahú gá sinjú xún ho, tengu'bú dram 'bɛhni mahɛts'igã, o tengu'bú da guecã dra Jesucristogã. ¹⁵ ɛmmɛ mi hu ni mbúihú 'bú má xi ahú ram hma. Ne nu'bú 'bo'o xtãn zã, xtã hyãh rá dá ne xtí 'daqui. ¹⁶ Pɛ nuya, ha guí sújú ya nanguie dí xi ahú majuãni. ¹⁷ Nu yú jã'i ngue i há ahú, høntho in nde di 'uec'ahú nanguiecã, nguetho in nde ahú go guí numansuhú ú ne guí tenhdú ú. ¹⁸ Xún ho ngue guí tenhdú ú 'da, pɛ guí huanhdú to'o majuãni im ma xún ho, madague'a hinga 'darbú dí 'búhbú. ¹⁹ Ma zú t'uhni ahú nanguie ra Cristo, nts'ɛdi gá ɛngahú, tengu'bú n'da ra xisu ngue hinga nam 'búh rá t'uhni, ngue xø ga ja ahú gam 'búhbú ma'da'yo mahøn'a. Ne guexta'a ga thoqui ga nu ran ɛnbi, jague'bú gá pãhmbe xún ho a ra Cristo. ²⁰ Xi'bú di 'búcã bú, n'dahma sã dan yãsehú, nguetho nuua dí 'búcã hingui sã ga pãdi 'bɛ'a guím bɛmhú.

Rá hmɛpya ra Agar ne ra Sara

²¹ Nu ahú ngue guín nde guí 'yøthú yún t'ɛdi ma mijudíohe, ga xi ahú ya 'bɛ'a nam bøn ú yún t'ɛdi. ²² Nt'o'ti ngue mi 'bú'i yoho

yá ts'ant'u ra Abraham. N'da rá ts'ant'u ra 'yēhē xisu, nē n'da rá ts'ant'u a rá xisu zēhē ngue hinga gue'a rá 'yēhē. ²³ Nu rá ts'ant'u ra 'yēhē xisu bim 'bái tengutho 'bū im man yū jā'i dim 'būh yá t'uhni, pē nu rá ts'ant'u a rá xisu zēhē bim 'bái nangue rá ts'edi Ojā nguetho ya xí man'a Ojā ngue dim 'bái. ²⁴ N'da ra hmēpya ngue yoho yū 'yu i hax yū jā'i. Nu ra 'yēhē xisu ní huti ra Agar, rán t'uti ũ yán t'ēdi Ojā bin t'un'na Moisés bū ja ra t'ohō Sinaí. Nē nu ũ to i tēn'ndū, tengu'bū yū 'yēhē ũ. ²⁵ Nu ra Agar i uh ra hmēpya nangue ra t'ohō Sinaí nubū ja ra häi Arabia, nē nguetho ra dāhnini Jerusalén ngue'a i ja bū a ya. Nē nu yū jā'i i 'būpū, i uh ra hmēpya tengu'bū yá 'yēhē ũ yán t'ot'e yūn t'ēdi ũ. ²⁶ Pē nu ra xisu ngue hing ra 'yēhē i uh ra hmēpya nguēpū mahēts'i, ra hnini Jerusalén ma'da'yo. Nē njongui pa ma manda bū nangue yūn t'ēdi. Nē nujū dyū mēnguhū bū. ²⁷ Nt'ot'i bū ja rām hman Ojā:

Gan johya gra xisu ngue hing ra 'yēhē, madague'bū hinga nam 'būh ni t'uhni.

Nts'edi gan yā nangue nin johya, gue'e hin gana nu ran ũbi.

Nguetho dim 'būh mi'da ni t'uhni ngue yá t'uhni Ojā, ēmme xtán ngu, xinda gue'a ra 'yēhē xisu ngue i tīn yá t'uhni nangue bi manse tengu yū jā'i.

²⁸ Ma zū cu ahū, nuya dí øthū tengu ra Isaac rá ts'ant'u ra Abraham, ngue Ojā bi ma dim 'bái. Nguetho yá t'uhnigahū Ojā tengu bi ma. ²⁹ Pē nu man'da ra ts'ant'u ngue bim 'bái nangue bi manse tengu man yū jā'i, bi zū'a ra ts'ant'u ngue bim 'bái nangue rá ts'edi a rá Hogandāhi Ojā, tengutho in ja ya. ³⁰ Im mam bū ja rām hman Ojā; "Dami 'yēthū ra 'yēhē xisu ne'a rá t'uhni, nguetho hin da gonhui 'bē'a i ja rá ts'ant'u

ra xisu ngue hing ra 'yēhē." ³¹ Gui pāhmbū ya, ma zū cu ahū, ngue hin dyū t'uhni gahū ra 'yēhē xisu. Pē tengu'bū dyū t'uhnigahū ra xisu ngue hing ra 'yēhē.

5

Hin dan 'yēhēhū yūn t'ēdi mahōn'a

¹ Nu'a ra Cristo bi yānjū bū min 'yēhēhū mam'bet'o, ngue ya him man dan 'yēhēhū bū. Pē damin zāhmbū bū hapū bi mbāp'ahū ra Cristo, nē 'yo gadín umhbū gan 'yēhēhū mahōn'a. ² Dami 'yōhmbū ya 'bē'a dí xi ahū, nugā dra Pablogā. Nu'bū gui 'yēna gui 'yōthū 'da yūn t'ēdi ngue gui hyēc ni xifanihū, nu'a ra Cristo hin da zā da 'yōt'ahū n'da ran ho a 'bū. ³ Dín nde ga xi ahū mahōn'a. Nu'bū gui dū'mi gui 'yōthū yūn t'ēdi ma mijudíohe, jatho gātho gui 'yōthū, nguetho hinga xōt'a n'datho gui 'yōthū. ⁴ Nu'bū 'bū i 'da ahū ēna ngue ja yá ts'edi ũ yūn t'ēdi di hoc'a ni mbūihū ngue da zimanho ahū Ojā, pē ya gá hēhmbū ra Cristo 'bū, nē gá 'uehmbū bū ja rán huēcate Ojā būya. ⁵ Pē nu rá Hogandāhi Ojā dá hāhmbū 'bū má pāhmbū majuāni ra Cristo, gue'a dí 'yēnjū xūn hojū Ojā a, nē gue'a ná tōmhmbū da zinjū xūn ho. ⁶ Nē nu'bū dí 'būhmbū ra Cristo, madague'bū da mba nthēqui ma xifanihū o hin'na, hin te di muui. Pē man'da hñēhi thofo ga simhbū xūn ho ma mbūihū a ra Cristo, nē gue'a dí jajū ga øthū ran huēcate a. ⁷ Pē nu'bū rá mbūdi thofo, ēmme gmí 'yohū xūn ho bū ja rá 'yu Ojā. To'o bi zāmp'ahū ngue hin guí øthū ra 'bēfi majuāni. ⁸ Him bi zāmp'ahū Ojā, nguetho guesē Ojā bi zon'nahū gan 'yohū bū ja rá 'yu. ⁹ Nu'bū guí 'būhmbū n'da in nde di ts'on'na nin 'yomfēnihū, 'da xni ts'on'natho ni mbūihū 'bū, tenguthoho 'bū rá íxi ra thuhme i sinni gātho ra jūni. ¹⁰ Nugā dí hāxa njuāni ngue ma Hmuhū Ojā di ja ahū 'da'angu gam

bɛmhɓɓɓɓ. Nɛ to'o i 'bɓɓɓɓ ngue in nde di ts'on'na nin 'yomfɛniɓɓ, da nu rán ts'embi Ojɔ́ a, hɔ́nt'a go to'o. ¹¹ Nu'ɓɓ guexta'a dí xicá yɓ ja'i, jatho gui 'yɔ́thɓ yán t'ɛ́di ma mi-judíohe, hin din nugä ran ɓɓpi 'bɓ. Pɛ guexta'a i pa ma ɓguigä nguetho dí m mangä, jatho gui 'yɛ́c'yɛiɓ a ra Cristo, ngue bi du ɓɓ ja ra pont'i nanguɛ ma ts'oquiɓ. ¹² Nu'a to'o in nde da hyɛ́c'a ni xifaniɓɓ, man'da xɓn ho 'bɓ da 'uetho ɓ. ¹³ Nguetho nu aɓɓ, ma zɓ cu aɓɓ, Ojɔ́ bi ja aɓɓ bi thɔ́c'aɓɓ yɓn t'ɛ́di, nɛ bi zon'nahɓ in nde aɓɓ gan 'yɛ́hɛɓ n'da ngu n'da aɓɓ nanguɛ ran huɛ́cate. Nɛ hínguɓ in nde aɓɓ gui 'yɔ́thɓ ni pähä zɛhɛɓ. ¹⁴ Pɛ tengu'ɓɓ dá ja's'hɓ gátho yán t'ɛ́di Ojɔ́ 'bɓ dan huɛ́jɓ n'da ngu n'dajɓ tengu ɓɓ nan huɛ́cɛhɓ. ¹⁵ Pɛ gan ja-mansuhɓ, xɔ́hma ts'ɓrɓ thoho gam 'bɛsɛhɓ 'bɓ gan sɓmhɓ n'da ngu n'da aɓɓ, nɛ gan täthɓ.

Gam bɛmhɓɓɓ rá Hogandɔ́hi Ojɔ́

¹⁶ Pɛ guehna dí xi aɓɓ na ya. Dami 'yɔ́thɓ a di bɛ́n'nahɓ rá Hogandɔ́hi Ojɔ́, nɛ gue'a gní 'yɛ́s'hɓ gní 'yɔ́rpa rá pähäzɛhɛ ni ja'iɓɓ ɓɓya. ¹⁷ Nguetho nín 'yomfɛniɛ n'da, hinga gue'a im man rá Hogandɔ́hi Ojɔ́ a, nɛ nu rá Hogandɔ́hi Ojɔ́ hinga 'da'anguui ní pähäzɛhɛ n'da, nɛ din sɓhmi ɓ. Nɛ nu rá Hogandɔ́hi Ojɔ́ hin di jajɓ ga ɔ́thɓ 'bɛ'a in nde ma ts'on 'yomfɛniɓɓ. ¹⁸ Nɛ nu'ɓɓ gue'a rá Hogandɔ́hi Ojɔ́ dí tɛ́nhɓ, di zɛ́rca ma mbɓiɓ, jananguɛ'a hin da zä da siji dá festahɓ yán t'ɛ́di Ojɔ́. ¹⁹ Gätho mfɔ́di 'bɛ'a nín t'ɔ́t'e n'da 'bɓ ɔ́zɛhɛ 'bɛ'a in nde ní ja'i n'da. Ngue i ɔ́t' ran 'yomt'ɛ́ni, nɛ ran ts'om'bäi, nɛ ra ts'on'yomfɛni, ²⁰ nɛ i thánde yɓ za o gue yɓ hmite, nɛ i ɔ́t' yɓn ja_xtɔ́ni, nɛ i ɔ́t' yɓn sui, nɛ i ɔ́t' ran ts'ɛ́ya, nɛ in cuɛ, nɛ i ɔ́t'a i numanhosɛ, nɛ i ɔ́t' yɓn heque, nɛ i nde n'danni din 'yo, ²¹ nɛ i siyate, nɛ i hote, nɛ mihni, nɛ di

muns' pɓ ja yɓ ngo ngue da 'yɔ́t' yɓ ts'oqui, nɛ n'dan'yo thoho i ɔ́t'e. Nɛ dí xi aɓɓ mahɔ́n'a tengu dá xi aɓɓ, ngue nu'ɓ to'o ɔ́t' ya, hin nan säui da yɓrɓ di manda rá ts'edi Ojɔ́. ²² Pɛ nu'a rá Hogandɔ́hi Ojɔ́ di jajɓ ga ɔ́thɓ ran huɛ́cate, nɛ ran johya, nɛ ní hyu ma mbɓiɓ a, nɛ hin dan xɔ́mbɓiɓ, nɛ ga ɔ́thɓ ra yembɓi, nɛ ran hocja'i, nɛ ga ja's'hɓ dí mamhɓ, ²³ nɛ hin ga säman'ɓhɓ, nɛ ga sɓmzɛhɛ ma mbɓiɓ. Nɛ nu'ɓɓ ga ɔ́thɓ ya, hin'yɓ n'da ran t'ɛ́di da zä dí zɓjɓ 'bɓ. ²⁴ Nɛ nu'a to'o in 'youi a ra Cristo, tengu'ɓɓ xí guarɓɓ ja ra pont'i a rá ts'on'yomfɛni zɛhɛ, ngue him man di manda a rá pähä zɛhɛ nɛ gátho 'bɛ'a mí nde rá ja'i. ²⁵ Pɛ nu'ɓɓ dí 'bɓmhɓɓ rá Hogandɔ́hi Ojɔ́, jatho ga jafɓ di mandagahɓ 'bɛ'a gátho dí ɔ́thɓ 'bɓ. ²⁶ Pɛ nde'ɓɓ hin dan 'yɛ́zɛhɛɓ, jananguɛ'a hin ga bɛ́nbahɓ ɓ mi'da ngue da nde da 'yɔ́t'e tengu'ɓ da bin 'yɛ́ts'i.

6

Dam fäxhɓ n'da ngu n'dajɓ

¹ Ma zɓ cu aɓɓ, nu'ɓɓ 'bɓ'a n'da aɓɓ bi dɔ́ng ɓɓ ja ran ts'o, pɛ nu'ahɓ gue guexta'a guím bɛmhɓɓɓ rá Hogandɔ́hi Ojɔ́, janate tho guin zohmbɓ a, gui zɛ́hmbɓ da mbeng ɓɓ ja rá 'yu Ojɔ́, guim bɛmhɓɓɓ nɛ'ahɓ hin'yɓ ni ts'ɛ́dihɓ, ts'ɓrɓ thoho nɛ aɓɓ gui tɔ́njɓ 'bɓ da ts'ä aɓɓ. ² Nɛ nu'ɓɓ guí comhɓ ni dumbɓiɓ, guí ɔ́thɓ rán t'ɛ́di ra Cristo 'bɓ. ³ Pɛ nu'ɓɓ 'bɓ'a n'da aɓɓ din 'yɛ́zɛhɛ, nɛ hin'yɓ 'bɛ'a pɔ́di, din hyäzɛhɛ 'bɓ. ⁴ Nɛ hinga gue'a nan johyahɓ ngue gam bɛmhɓɓɓ xɓn ho ma 'bɛfiɓ xinda gue mi'da. Pɛ ga ɔ́rparamasu ma 'bɛfiɓ ngue ga ɔ́thɓ xɓn ho, nɛ gue'a dán johyahɓ a ɓɓya. ⁵ Pɛ n'da ngu n'da aɓɓ jatho gui 'yɔ́zɛhɛɓ 'bɛ'a go ní 'bɛfi di 'da aɓɓ Ojɔ́, ngue ni 'bɛfizehɛɓ. ⁶ Nu aɓɓ ngue i sɓn'nahɓ ran ho ma'da'yo, nde'ɓɓ gui fäxhɓ ni xɓnbatehɓ gátho 'bɛ'a i

honi, janangue'a 'da xtám fáxtah. 7 O guím bɛmhɛ́ɛ́ gui nuh ran ho 'bɛ́ guí ɔ́thɛ́ ran ts'o, nguetho guidín hyázehɛ́ɛ́ 'bɛ́ guím bɛ́mhɛ́ɛ́ a, nɛ́ hingui sá ga háthɛ́ Ojá. Tengu'bɛ́ ga tuhmbɛ́ yɛ́ hmudá. Nu'bɛ́ dá tuhmbɛ́ a xɛ́n ho, xɛ́n ho a din ja bɛ́ya, pɛ́ nu'bɛ́ ga tuhmbɛ́ a hingui ho, hingui ho din ja bɛ́ya. 8 Nu'bɛ́ 'bɛ́i to'o i ɔ́t'e ngue i numanhosɛ́ rá ja'izehɛ́, xmá mba di 'bɛ́h ra temazáɪ 'bɛ́. Pɛ́ to'o 'bɛ́i nangué rá páhã rá Hogandáhi Ojá, nu'a din t'un ra temazáɪ. 9 Nde'bɛ́ hin dan xɔ́mbɛ́ihɛ́ ngue ga ɔ́thɛ́ ran ho, nguetho da zɔ́n ra pa da hnurca ma 'bɛ́fihɛ́ 'bɛ́ hin da güent' ma mbɛ́ihɛ́. 10 Janangue'a jant'a thoho ga ɔ́rpahɛ́ ran ho gátho ma mijá'ihɛ́ a ra ora ngue da zã ga ɔ́rpahɛ́. Nɛ́ man'da gam bɛ́mhɛ́ɛ́ ga ɔ́rpahɛ́ ran ho ɛ́ ma cuhɛ́ nangué ra Cristo.

Man'da ran zofɔ, nɛ́ ran zengua ran zɛ́gui

11 Guím nuhɛ́ ya yɛ́ t'ohni xɛ́n ndoho dá ɔ́t'ázehɛ́. 12 Nu'ɛ́ to'o in nde di 'bɛ́p'ahɛ́ ngue gui hyɛ́c ni xifanihɛ́, pɛ́ hɔ́nt'a in nde dí numanho yɛ́ ja'í. I su xtá nu ran ɛ́nbi 'bɛ́ xtá ma, hɔ́nt'a ra Cristo í hogahɛ́ 'bɛ́ mí du bɛ́ ja ra pont'i nangué ma ts'oquihɛ́. 13 Nu'ɛ́ to'o im ma ngue da thɛ́c'a ni xifanihɛ́, pɛ́ nde hɔ́nt'a dí yá't'a gui tɛ́nhɛ́, gue'bɛ́ da zã di 'bɛ́p'ahɛ́ gui hyɛ́c ni xifanihɛ́. Nɛ́ hingui ɔ́t'e gátho yɛ́n t'ɛ́di. 14 Pɛ́ nugã hin dín nde dá yá't'a dí ɔ́zehɛ́. Pɛ́ hɔ́nt'a nán johyagã a í du bɛ́ ja ra pont'i ma Hmuhɛ́ ra Jesucristo. Nɛ́ nugã tengu'bɛ́ 'darbɛ́ dá tu'be ra Cristo, tengu'bɛ́ dá tugã ua ja ra ximhäi, ngue hin dí ɔ́t'ã yán t'ɔ́t'e a. Nɛ́ nu yán t'ɔ́t'e ra ximhäi, hin te rán jai a 'bɛ́'a dí ɔ́t'ã. 15 Pɛ́ nu'ɛ́ in 'yohɛ́ ra Cristo, hin te di muui 'bɛ́ nthɛ́qui o hin'na, pɛ́ man'da di muui ngue i ja ra tema'da'yo. 16 Nɛ́ dí áp Ojá da hyurpa yá mbɛ́i, nɛ́ di un rán johya ɛ́ gátho to'o i 'yo ra 'yu dí xi ahɛ́, nguetho gue'ɛ́ majuqni yá

t'ahni Ojá ɛ́. 17 Nu yɛ́ pa dí mba bɛ́ ya, o ɛ́mmɛ́ gadí ɛ́ngahɛ́ ma mbɛ́i, nguetho i ja yɛ́ mbɛ́di ma ja'í hapɛ́ bi ts'ɛ́gui, nangué dán 'yɛ́hɛ́gã ra Hmu Jesús. 18 Ma zɛ́ cu ahɛ́, dami cohmbɛ́ rá mate ma Hmuhɛ́ ra Jesucristo. Nɛ́ hɔ́nt'a dí xi ahɛ́ a ya.

EFESIOS

Nu ra sɔcuɑ bi 'yorba ra Pablo u yu 'yɛc'yɛi bu ra dɑhnini Ɛfeso

Ran zengua

¹ Nugɑ drɑ Pablogɑ, nangue rɑ pɑhɑ Ojɑ ma 'bɑigɑ'be ra Jesucristo. Nu'ahɑ gyɑ 'yɛc'yɛihɑ bu ja ra hnini Ɛfeso, dɪ ot'ahɑ na ra sɔcuɑ. Nɛ gɑtho gyɑ mbɛti ahɑ Ojɑ nangue guɪ ɛc'yɛihɑ ra Cristo Jesu. ² Dɪ ɑp Ojɑ ma Tahɑ di 'da ahɑ rɑn jɑpi, nɛ rɑn johya da hyut'a ni mbuihɑ, nɛ ma Hmu hɑ ra Jesucristo.

Ojɑ di jɑcuahɑ nangue dɪn 'yohɑ ra Cristo

³ Dɪ ɛspahɑ Ojɑ, nu'a rɑ Ta ma Hmu hɑ ra Jesucristo. Nɛ nangue a dɪn 'yohɑ ra Cristo, nu'a Ojɑ bi jɑcuahɑ nangue gɑtho yɑn jɑpi i ja bu mahɛts'i. ⁴ Nu Ojɑ bi huangahɑ nangue ra Cristo nu'bu ma hin'yɑ ra ximhɑi, nguetho in ndejɑ hin dɪn ja ma ts'oquihɑ, nɛ xtɑn hotho ma mbuihɑ bu na nu Ojɑ. ⁵ Nɛ nangue rɑ pɑhɑ Ojɑ ya xɑ huangahɑ, nɛ nangue ra Jesucristo bi jajɑ ngue dyɑ t'ahngahɑ Ojɑ. Nɛ gue'a bi 'yɔt'e nguetho bi huɛgahɑ. ⁶ Janangue'a zɑi dɪ ɛspahɑ Ojɑ, nguetho ɛmmɛ xɑn ngu rɑn huɛcate bi 'yɔrcahɑ 'darbu dɪ 'bɑhmbɑ a rɑ Ts'unt'u di huɛqui. Nɛ gue'a rɑn jɑpi bi 'dajɑ 'bu mɑ dɑh ma mbuihɑ a rɑ Ts'unt'u. ⁷ Ngue ɛmmɛ bi huɛgahɑ Ojɑ, nɛ gue'a i dɑ a rɑ Ts'unt'u bi pɔjɑ, bi nde bi punga ma ts'oquihɑ. ⁸ Nɛ ɛmmɛ xɑn ngu rɑn huɛcate Ojɑ, ngue bi jajɑ dɑ pɑhmbɑ a rɑ 'yu, nɛ bi 'dajɑ rɑn 'yomfɛni xɑn ho. ⁹ Pɛ bi jajɑ Ojɑ dɑ pɑhmbɑ 'be'a mɑn t'ɑgui, ngue 'be'a mɪm bɛnse da 'yɔt'e ngue da 'yɔt'a ra Cristo. ¹⁰ Nguetho da zɔn ra pa di jua'a 'be'a mɪm bɛn Ojɑ da 'yɔt'e, ngue di jap ra Cristo di manda gɑtho ja

ua ja ra hɑi nɛpɑ mahɛts'i. ¹¹ Nu'a Ojɑ i ɔt'e 'be'a gɑtho mɪm bɛni da 'yɔt'e, nɛ bi huangahɑ maya'bu ngue dan 'yohɑ ra Cristo. Nɛ nangue'a dɪn 'yohɑ ra Cristo, sɑ ga hɑmhbu yɑn jɑpi di 'dajɑ a. ¹² Gue'a bi zɑn Ojɑ nanguejɑ, janangue'a da t'ɛspa Ojɑ 'bu bi hnu a ran ho da 'yɔrcahɑ. Nɛ guecɑhe yɑ mbɑdigɑhe dɑ ɛc'yɛihe ra Cristo, nɛ yɑ mbɑdigɑhe bi 'yɔrcɑhe a. ¹³ Nɛ ahɑ, nu'bu gmɪ 'yɔhmbɑ rɑn ho ma'dɑyo ra Cristo di pɔjɑ, gue ram hma majuaɪni a, gɑ 'yɛc'yɛihɑ a. Nɛ nu'bu gmɪ 'yɛc'yɛihɑ, nɛ ahɑ gɑ hɑmhbu rɑ Hogandɑhi Ojɑ, ra hmɛpyɑ ngue yɑ mbɛti ahɑ Ojɑ, tengu xɪ ma. ¹⁴ Nu rɑ Hogandɑhi i udi ngue majuaɪni ga hɑmhbu rɑn t'unni di 'dajɑ Ojɑ 'bu bi zɔn ra pa da zixcɑhɑ bu mahɛts'i, gɑtho gahɑ ngue yɑ mbɛtigahɑ a. Gue'a nɑ ɛspahɑ nuɪxte thoho a.

Nu ra Pablo i ɑp Ojɑ di un ran 'yomfɛni xɑn ho yu 'yɛc'yɛi

¹⁵ Nɛ nu'bu mɑ ɔcɑ ngue guɪ ɛc'yɛihɑ a ra Hmu Jesu, nɛ i ja ahɑ ran huɛcate nangue ni mɪ'yɛc'yɛihɑ, dɑn yɑ'be Ojɑ, ¹⁶ nɛ zɑi dɪ xi Ojɑ i hu ma mbui ngue di huɛc'ahɑ, nɛ zɑi dɪ ɑpɑ rɑm fɑts'i nangue ahɑ. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Ta nuɪxte thoho, gue'a rɑ Ojɑ ma Hmu hɑ ra Jesucristo, dɪ ɑp'ahɑ ran 'yomfɛni man'da guɪ pɑhmbɑ xɑn ho a. ¹⁸ Nɛ dɪ ɑp'a Ojɑ ngue man'da da xoc'a nin 'yomfɛnihɑ, ngue guɪ pɑhmbɑ a ran ho nuɪxte guɪ tɔhmbɑ, ngue gue'a i zɔn'nahɑ guɪ comhbɑ a. Nɛ guɪ pɑhmbɑ ngue ɛmmɛ nuɪxte thoho di muui 'be'a dɪ 'da ahɑ Ojɑ gɑtho u to'o yɑ mbɛti a. ¹⁹ Nɛ dɪ ɑp Ojɑ guɪ pɑhmbɑ ɛmmɛ xɑn ndoho rɑ ts'edi rɑ Hogandɑhi hin hapɑ nɪn zɛgui, ngue dim pɛpɑ mbo ma mbuihɑ, gɑtho gahɑ dɪ ɛc'yɛihɑ. ²⁰ Nɛ n'dat'a rɑ ts'edi ngue ɛmmɛ se a dim pɛpɑ mbo ma mbuihɑ, gue'a bɑ xox'a ra Cristo bu 'bu u

xan du, ne bi japi ngue da hyupɔ ja rán 'yɛi Ojɔ bɛ mahɛts'i. ²¹ Ne nu'a ra Cristo bin t'un man'da ra ts'edi xinda gue'u to'o gátho ja yú ts'edi bɛ mahɛts'i nɛcua ja ra hái, o gue yɛ ts'at'abi, o gue yɛ ngurbi, o gue'u mi'da di manda. Ne hingui sá n'da da ndɔnba n'da ra thuhu da t'ɛmbi i ja man'da rá ts'edi gue i 'bɛhya o gue yɛ pa dí 'yɛpɛ. ²² Ne gátho 'be'a i ja Ojɔ bi jap'a ra Cristo ngue gátho di manda. Ne bi jap'a ra Cristo ngue di manda gátho yɛ 'yɛc'yɛi, nguetho tengu 'bɛ ma yáhu a di mandagahɛ. ²³ Ne nu yɛ 'yɛc'yɛi i 'bɛi tengu 'bɛ rá ja'i ra Cristo. Ne dí comhbɛ 'be'a gátho i ja ra Cristo. Ne nu rá ts'edi í yu'a 'be'a gá øzɛɛ ua ja ra hái, nɛpɛ mahɛts'i.

2

Dám pøhmbɛ nangue rán huɛcate Ojɔ

¹ Ne mam'bet'o tengutho 'bɛ xta tuhɛ nangue ma ts'oquihɛ, nguetho him mi ørpahɛ masu a ran ho mi siju. Pɛ nuya nu Ojɔ bi 'dajɛ ra temazɔi nangue ra Cristo. ² Ne nu'ahɛ nu'bɛ hin gmí 'yɛc'yɛihɛ, gmí tɛnhɛ yán t'øt'e ra ximhái, nɛ madí manda ahɛ rá hmu yɛ zítu, tengutho yɛ pa ja bɛ ya, gátho to'o hingui ørpa masu Ojɔ, nɛ hingui øt'e 'be'a nde Ojɔ. ³ Ne gátho gáhe 'da'angu tho mi øthɛ 'bɛ mam'bet'o, nɛ mi tɛnhɛ 'be'a min nde ma ja'i zɛhɛhɛ. Ne dá øt' ma páhɛ zɛhɛhɛ. Ne nu'bɛ xcá thoqui xcá tɛnhɛ, ɛmmɛ xcá nuhɛ rá cue Ojɔ 'bɛ, tengu tho ɛ mi'da. ⁴ Pɛ nu'a Ojɔ ɛmmɛ xɛn ngu rá yembɛi i ja, nɛ ɛmmɛ i ja rán huɛcate nanguejɛ. ⁵ Janangue'a bi 'dajɛ ra 'da'yote, tengu 'bɛ 'darbɛ bi xoxgahɛ ra Cristo, madague'bɛ tengu 'bɛ ya xí du ma tehɛ nangue ma ts'oquihɛ. Pɛ nangue rá mate thoho Ojɔ xtám pøhmbɛ. ⁶ Ne nu'a Ojɔ n'dat'a bi xoxgahɛ ra Cristo Jesús, nɛ bi jajɛ 'darbɛ dá huhmbɛ a ra Cristo bɛ

mahɛts'i bɛ nam bɛn Ojɔ. ⁷ Guehna bi 'yøt'e, ngue gátho yɛ pa mazɔi da 'yuh rán huɛcate, nɛ da fadi hin hapɛ sɛ a rá mate bi 'yørcahɛ 'bɛ mí yanjɛ ra Cristo Jesús. ⁸ Bi pøjɛ Ojɔ 'bɛ má hámhbɛ rá mate thoho Ojɔ, nɛ hin nangue yɛ hogant'øt'e dá øthɛ. Pɛ nangue a rán t'unni zɛhɛ Ojɔ xtám pøhmbɛ. ⁹ Ne hin nangue ra 'bɛfi xɛn ho xta øthɛ, janangue'a njon da zã din 'yɛts'i. ¹⁰ Nguetho bi 'yørcɛ zɛhɛhɛ Ojɔ ngue dãm 'bɛhmbɛ ma'da'yo nangue ra Cristo Jesús, guepɛ da zã ga øthɛ xɛn ho rá 'bɛfi bi zãn Ojɔ maya'bɛ.

Nu ra Cristo bi jajɛ dán yqmanhohɛ dyɛ judíohe nɛ'ahɛ

¹¹ Ne nu ahɛ ngue hin gyá judío'ahɛ, o gadín 'yɛxhɛ nangue rá mate Ojɔ, pɛ damim bɛmhɛ ngue yatho gnán hyajɛ Ojɔ mam'bet'o. Ne nte má hmɛpya gmí øthɛ tengu mí øt'áhe ngue dá hɛc ma xifanihe dyá judíohe. Ne gue'a ná hut'a thohohe gyɛ 'yánthɛquihɛ. ¹² Ne nu'ɛ yɛ pa ɛ, hin te nin jahɛ ra Cristo, xín te nin jahɛ ɛ yɛ judío. Ne hin gní pähmbɛ ran hogui ngue mi man Ojɔ da 'yøt'e. Pɛ gám 'bɛhmbɛ ua ja ra ximhái nɛ nte gmí tømhbɛ 'be'a da 'yøt' Ojɔ, nguetho hin gní pähmbɛ Ojɔ. ¹³ Ne gmí 'yo man hɛthɛ nangue a Ojɔ, pɛ nuya bá jun'nahɛ, nɛ sã guin 'yohɛ ra Cristo ngue bi du nanguejɛ. ¹⁴ Pɛ nu'a ra Cristo bi jajɛ dán yqmanhohɛ, dyɛ judíohe nɛ ahɛ ngue hin gyá judíohe. Ne bi jajɛ ngue 'da'angu bɛ na nujɛ Ojɔ yɛ judío nɛ'ɛ hing yɛ judío. Nu'a ra Cristo bi hogahɛ 'be'a madín hyajɛ. ¹⁵ Nguetho bi du ra Cristo, nɛ gue'a í jua ɛ yán t'ɛdi yɛ judío bi xi Ojɔ, ngue yɛn t'uti mi øt'ɛ. Ne bi japi ngue 'da'angu ga comhbɛ ra temazɔi yɛ judío nɛ'ɛ hing yɛ judío, nangue ma'da'yo dí 'bɛhmbɛ ra Cristo ya, nɛ hinga 'dahma 'dan'yo bɛ dán nujɛ Ojɔ. Janangue'a hin dadín sɛhmbɛ ya. ¹⁶ Ne nu'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i

ra Cristo, bi japi da numanho Ojã
 ɸ hɔnt'a go to'o ma ja'i da 'yɛc'yɛi
 a, madague'a yɸ judío, uague hing
 yɸ judío. Nɛ him man sɸhmbɸ ɸ.
 17 Nu'a ra Cristo bi zɔcua ja ra häi nɛ
 bi xijɸ ran ho ma'da'yo, ngue'a dá
 ɛshɸ ran sui mi ɔthɸ a Ojã, guecãhe
 dyɸ judíohe ngue mi hãthe rá 'yu
 Ojã, nɛ ahɸ ngue hing yɸ judío'ahɸ
 ngue gmin 'yomanhɛtho nanguie
 rá 'yu Ojã. 18 Nɛ gue'a ra Cristo
 bi zã dán yãmanhohɸ Ojã rá Ta,
 nguetho n'dat'a rá Hogandãhi bi
 'dajɸ, madague'bɸ dyɸ judíoɸ o
 gue hin dyɸ judíoɸ. 19 Pɛ nuya
 hin guí 'bɸhmbɸ tengu 'bɸ gyú
 'damhninihɸ ya, pɛ 'da'angudahɸ
 ngue dyɸ 'yɛc'yɛihɸ. Nguetho nuya
 gãtho gahɸ dyɸ mɛnguhɸ bɸ bí 'bɸ
 Ojã, nɛ gãtho gahɸ yú t'uhni gahɸ
 Ojã. 20 Nɛ nujɸ dyɸ 'yɛc'yɛihɸ, tengu
 'bɸ n'da ra ngu bi thøe nguɛpɸ dim
 'bɸ Ojã. Nɛ bi dɸ'mi bi hyøh yɸ
 pøngahyã maya'bɸ, nɛ'ɸ yú 'bãihɸ
 ra Cristo nu'bɸ mi ma nanguie ra
 Cristo. Nɛ bi dɸ'mi tengu 'bɸ i
 pa m'bã'mi yú guangujãdo n'da ra
 ngu, nɛ guesɛ a ra Jesucristo a ra
 do mahyoni bim pɛpɸ. Nɛ guenjɸ
 tengu 'bɸ dyɸ fɔt'e'hɸ bɸya. 21 Nɛ
 nu'a ra Cristo tengu 'bɸ ra cemento
 nín zɔt'ɸ yɸ do bɸ pa nthɔts'e a ra
 ngu, ngue da gomanho, asta gue'bɸ
 go bi guadi xɸn ho, guɛpɸ ja rá ngu
 Ojã, tengu ndesɛ Ojã. 22 Nɛ nanguie
 dín 'yohɸ ra Cristo, nɛjɸ tengu 'bɸ
 dyɸ dohɸ ngue dim pɛpɸ ja a rá ngu
 Ojã, guɛpɸ i 'bɸh rá Hogandãhi.

3

*Nu ra Pablo rá 'bɛfi i xih ran ho
 ma'da'yo ɸ hing yɸ judío*

1 Jananguie'a dí äpä rá ts'edi Ojã
 nanguie ahɸ, drã Pablogã. Pɛ dí
 ofãdigã nanguie dí xi ahɸ ran ho
 ma'da'yo, gue ahɸ ngue hing yɸ
 judío'ahɸ. 2 Masque ya gã 'yøhmbɸ
 ngue Ojã bi 'dacã ra 'bɛfi ngue dí
 xi ahɸ rãm hma, nanguie rá mate
 thoho. 3 Nugã ya dá ot'ahɸ ts'ɸ

'bɛ'a bi 'yurcãzɛhɛ Ojã, ngue njom
 mi pãdi, ngue nɛ ɸ hing yɸ judío
 da zin Ojã nanguie ra Cristo. 4 Nɛ
 nu'bɸ gã nuhɸ ra sɔcua, sã guí
 pãhmbɸ a bi xicã Ojã ngue njom
 mi pãdi nanguie ra Cristo. 5 Nɛ
 xɸn ngu yɸ jɛya bi thogui ngue him
 mi xi Ojã yɸ ja'i 'bɛ'a mim bɛni da
 'yøt'e. Pɛ nuya bi 'uega ma mbãihe
 gueje ma 'bãigãhe ra Cristo nɛ ɸ yú
 pøngahyã, nɛ bi jaje rá Hogandãhi
 ga pãhmbɛ 'bɛ'a him mam fãdi, ngue
 i fãh ya. 6 Pɛ nuna him mam fãdi,
 guehna ngue ran ho ma'da'yo sã
 guí pãhmbɸ ya 'bɛ'a i ja ua ya, ngue
 nɛ'ɸ yɸ ja'i hing yɸ judío sã dim
 'bɸhmbɸ Ojã tengutho yɸ judío. Nɛ
 n'dat'a guí comhbɸ yɸ judío ran
 hogui bi 'yøt' Ojã nanguie ra Cristo
 Jesús. Nɛ n'danjã'itho guí comhbɸ
 nanguie rá ja'i ra Cristo, nguetho
 ya gã 'yɛc'yɛihɸ rãn ho ma'da'yo ra
 Cristo. 7 Pɛ nanguie rá mate zɛhɛ nɛ
 rá ts'edi Ojã sã gam mangã rãn ho
 ma'da'yo ra Cristo, madague'a him
 man 'yɛnigã'be. 8 Nugã hin te ts'ɸ
 dadí mu'be, nɛ him man 'yɛni'be
 ngue ga xih yɸ ja'i ngue hing yɸ
 judío rãn ho ma'da'yo ra Cristo. Pɛ
 guehna bi 'dacã Ojã ra mate ngue
 gam mangã a, nɛ ga xih yɸ ja'i njon
 da hyãt'i da mbede hangu nan ngu
 yɸn ho in nde di 'dajɸ ra Cristo.
 9 Nɛ bi 'dac rá 'bɛfi ga japi gãtho
 yɸ ja'i da bãdi 'bɛ'a him mam fãdi,
 ngue 'bɛ'a mim bɛn Ojã da 'yøt'e
 'bɸ rá mbãdi thoho, ngue nɛ'ɸ hing
 yɸ judío da zin Ojã 'bɸ da hyãn rá
 mate ra Cristo. Nɛ gue'a mi sãnni
 da 'yøt' Ojã, n'dat'a Ojã bi 'yøt'e
 'bɛ'a gãtho ja ua ja ra ximhäi, nɛpɸ
 mahɛts'i. 10 Gue'a mím bɛn Ojã da
 'yøpɸ yɸ 'yɛc'yɛi, guɛpɸ da fãdi xɸn
 ho gãtho rá hogan'yomfɛni, da bã ɸ
 i 'bɸpɸ mahɛts'i ngue i ja yú ts'edi.
 11 Nɛ gue'a i øt' Ojã ya, tengu mim
 bɛm 'bɸ ra mbãdi thoho da 'yøt'e,
 nanguie ma Hmuhɸ ra Jesucristo,
 nɛ da 'yøt'e gãtho yɸ pa mazã. 12 Nɛ
 nanguie dí ɛc'yɛihɸ ra Cristo, hin

dí su ga sòmhbù bù nangue ma mbùihù ngue dan yàhù Ojà. Nè dí pàhmbù da 'yòde. ¹³ Janangue'a dí à'ahù ra mate hin da du ni mbùihù 'bù dín nugä ran ùnbi, nangue'a dá xi ahù ran ho ma'da'yo. Xingui ts'ù guim bèmhù ngue'a dín nugä ran ùnbi, pè 'da dán johya thohohù ngue bin 'dac ra ts'edi ga hät' yàn ùnbi.

Rán huçcate ra Cristo

¹⁴ Nu'bu dí m bəngä ngue nè ahù gyù mēnguhù bù bí 'bù Ojà, dín danyahmu dí àp'ahù ra jamadi Ojà rá Ta ma Hmuhù ra Jesucristo. ¹⁵ Nè rá Ta ù gätho yù 'yèç'yèi, nè'ù bi zòm bù mahèts'i, nè'ù 'bütua ja ra ximhäi. ¹⁶ Nè dí àp Ojà ma Tahù nujxte thoho dí muui rá ts'edi, ngue dí zac ni mbùihù nangue rá ts'edi rá Hogandàhi Ojà. ¹⁷ Nè dí àp Ojà ngue din zàm bù mbo ni mbùihù a ra Cristo, nguetho guí èç'yèihù a. Nè dí àp Ojà ngue man'da din te nin huçcatehù, nè nangue nin huçcatehù dí zac ni mbùihù. ¹⁸ Janangue'a nè ahù nè gätho mi'da yù 'yèç'yèi da zä gui pàhmbù hangu nan uant'i, nè hangu na mba, nè hangu nan hē, nè hangu nan hēt'si a rán huçcate ra Cristo. ¹⁹ Nè madague'bù hingui sà gätho ga pàhmbù rán huçcate ra Cristo nguetho èmmè xàn ngu, pè dí àp Ojà ngue man'da man'da gui pàhmbù a, janangue'a da zä gätho da yuh ni mbùihù a rá ts'edi zehè Ojà. ²⁰ Pè xàn ho ga èspahù Ojà gätho yù pa mazäi, nguetho i ja rá ts'edi da 'yòt'e xàn ngu man'da, xinda gue'a 'be'a dí àhmbù o 'be'a dí m bèmhù. Ngue n'dat'a ra ts'edi dí m pèpù mbo ma mbùihù. ²¹ Nè gätho gahù dyù 'yèç'yèihù, xàn ho dan johyahù ga èspahù Ojà, nangue'a ra Cristo Jesús dí pàhmbù, høn'bù go njàm'bù mazäi. Nè høn't'a gam bèmhù a ya.

4

Nu rá Hogandàhi Ojà di jajù n'dat'a gam bèmhù

¹ Nugä drá Pablogä dí ofädigä nangue dí øt'a rá 'bèfi ra Hmu. Nè dí à'ahù ra mate ngue gam 'bùmanhohù tengu nin sähù ngue ya bi zon'nahù Ojà. ² Nè hin gan 'yèxhù, pè gui 'yòthù ngue hin'yù ni ts'edi zehèhù, nè hin gan xòmbù n'da ngu n'da ahù 'be'a i t'òt'ahù, nè hin gan xuhnanyahù n'da ngu n'da ahù, pè gan huejù. ³ Nè èmmè gan jamansuhù ngue hinga 'dahma 'dan'yo guim bèmhù. Pè dami thoqui gui tenhdù rá Hogandàhi Ojà di ja ahù n'dat'a guim bèmhù. ⁴ Nguetho tengu 'bù gätho n'danjà'idähù bù na nujù Ojà dyù 'yèç'yèihù, nè n'dat'a rá Hogandàhi Ojà dí comhbù. Nè n'dat'a dí tòmhbù 'be'a da 'yòrcahù Ojà, ngue gätho bi zongahù. ⁵ Høn't'a n'da ma Hmuhù i 'bù ngue dí mandagahù. Nè n'dat'a ma t'èç'yèihù nangue ma Ojàhù i 'bù, nè n'dat'a man xixyahù dí øthù, ngue dí uhmbù yé mbetigahù Ojà. ⁶ Nè n'dat'a Ojà gue'a ma Tahù dí comhbù, ngue gätho gahù, nè gätho di mandagahù, nè gätho di 'yonjù, nè gätho gahù i 'bùpù mbo ma mbùihù a. ⁷ Nu'a ra Cristo, nangue ra mate thoho, 'dahma'dan'yo yù ts'edi bi 'dajù n'da ngu n'dajù ngue sà ga øthù ra 'bèfi ngue ndejù ga øthù. ⁸ Nè gue'a mán t'òt'i bù ja rá m hman Ojà maya'bù: "Pè gue'a ra Cristo bi un yá ts'edi ù yù jà'i 'bù mí mbeng bù mahèts'i, 'bù mí dambèni. Nè bi 'berba rá ts'edi gätho nan ngu ran ts'o mim bènt'ù yù jà'i." ⁹ Nè nu'bu mi mbeng bù mahèts'i, mfädi ngue guerpù bá nèxpù, nè bi zøcua ja ra häi, nè bi mba nt'ägüi. ¹⁰ Guet'a bá çäi, nè guet'a bi ndex mahèts'i, ngue da yu'ts' rá ts'edi bù mahèts'i, nè høn'bù go hapù, nècua ja ra häi bi yu'ts' rá ts'edi. ¹¹ Nè 'dahma 'dan'yo yù ts'edi bin 'dajù

n'da ngu n'dajɔ nguɛ dyɛ 'yɛc'yɛihɛ. Bin 'dac ma ts'ɛdihe 'dagãhe nguɛ ma 'bãigãhe ra Cristo, nɛ 'da ahɛ di ja'ahɛ gam pɔngahyãhɛ, nɛ mi'da ahɛ di ja ahɛ gadí 'yomhbɛ a ran ho ma'da'yo, nɛ 'da ahɛ di ja ahɛ gam mbãdihɛ, nɛ mi'da ahɛ di ja ahɛ nguɛ gan xãnbatehɛ nangue rá m hman Ojã. ¹² Ngubɛ bi 'yɔt'a ra Cristo, bi un yá ts'ɛdi yɛ 'yɛc'yɛi, nguɛpɛ da zã da 'yɔt'e xɛn ho ra 'bɛfi bi zãnbɛ n'da ngu n'da, nangue rá 'bɛfi Ojã. Jananguɛ'a da zã 'da dãm fáxtahɛ. Nɛ gue'a dín te rá 'bɛfi Ojã a, tengu 'bɛ bi zac rá ja'i ra Cristo. ¹³ Nɛ da zɔni nguɛ gãtho 'dat'a gam bɛmhɛ nangue ma t'ɛc'yɛihɛ, nɛ gãtho n'dat'a ga pãhmbɛ xɛn ho rá Ts'unt'u Ojã. Nɛ gue'a dín te xɛn ho ma mbãihɛ nɛ dam 'bɛmanhohɛ tengu ra Cristo. ¹⁴ Nɛ nu'bɛ gue'a dí homhbɛ, hin da thãjɛ tengu 'bɛ dyɛ t'ũhnihɛ, 'bɛ 'bo'o 'dahma 'dan'yo da xijɛ nguɛ da 'yɛna da hyãjɛ. Nguɛtho nu'ɛ yɛ hyãte ɛna gue'bɛ ɛmmɛ pãdi, pɛ hɔnt'a in ndejɛ ga tɛnhɛ yá fehni. ¹⁵⁻¹⁶ Pɛ ga pãdi ga tɛnhɛ a majuaɓi nangue ran huɛcate. Nɛ gue'a nán te xɛn ho ma mbãihɛ, nɛ di jajɛ tengu 'bɛ n'danja'i tho ga cohmbɛ. Tengu 'bɛ rá ja'igahɛ ra Cristo, nɛ nu'a ra Cristo, tengu 'bɛ rá yã a. Nɛ gue'a nín zɔt'u yɛ 'yɛc'yɛi. Nguɛtho di manda gahɛ nɛ di zɛrca ma mbãihɛ, di jajɛ n'dat'a gam bɛmhɛ, nɛ gãtho ga comhma'ɔt'ehɛ xɛn ho ra 'bɛfi bi 'dajɛ n'da ngu n'dajɛ, nguɛ 'da dãm fáxtahɛ, nangue ran huɛcate. Nɛ gue'a nán te xɛn ho rá 'bɛfi Ojã, tengu 'bɛ bin te xɛn ho rá ja'i ra Cristo.

Dãm 'bɛmhɛ ma'da'yo nangue ra Cristo

¹⁷ Nugã dra Pablogã dím pɔngahyãgã nangue ra Hmu 'bɛ dí xi ahɛ na jaua, nguɛ nu'ahɛ him mam 'bɛmhɛ ya tengu ɛ yɛ ja'i hinga na pã Ojã. Nɛ him

mam 'bɛmhɛ tengu yɛ ja'i nguɛ di manda yá ts'on'yomfɛni zɛhɛ. ¹⁸ Nɛ nu'ɛ i 'yo tengu n'da ra xãdã nangue yán 'yomfɛni, nɛ hingui pãdi 'bɛ'a nam bɔn'a i ɔt'e nguɛtho hingui 'yo bɛ ja rán nɛqui Ojã. Nɛ hinguin nde da bã Ojã nguɛtho ɛmmɛ xɛm mɛ yá mbɛi ɛ. ¹⁹ Nɛ hingui pɛ'ts' yá sã 'bɛ ɔt yɛ ts'oqui, nguɛtho ya xɛm bɛnt ran ts'o, nɛ ɛmmɛ di ho da 'yɔt'e hɔnt'a go 'bɛ'a man ts'o, nguɛtho hin'yɛ mbo yá mbɛi 'bɛ'a di zɛdi nguɛ da zãmmi. ²⁰ Pɛ nu'ehɛ hinga ngubɛ bi xãn'nahɛ ɛ bi xi'ahɛ nangue ra Cristo. ²¹ Ya gá 'yɔhmbɛ nangue ra Cristo, nɛ nu'bɛ majuaɓi gá 'yɔhmbɛ 'bɛ'a bi xi ahɛ, guí pãhmbɛ ya nguɛ gue'a majuaɓi a. ²² Jananguɛ'a dami hyɛhmbɛ gãtho 'bɛ'a gnãm 'bɛmhɛ, nguɛ ni nyon'yomfɛnishɛ i hã ahɛ, nguɛ 'bɛ'a guí ndɛɛ guí 'yɔthɛ. ²³ Nɛ ma'da'yo ni mbãihɛ nɛ nin 'yomfɛnihɛ, nguɛ gãtho ma'da'yo guim bɛmhɛ ya. ²⁴ Nɛ dami hyɛhɛ nguɛ gãtho ma'da'yo tengu bi zãn'nahɛ Ojã nangue rá pãhã zɛhɛ. Nuya dami 'yuhmbɛ ram 'bɛi njuãntho guí 'yɔthɛ, nguɛ nte man ts'o guí 'yɔthɛ ya. ²⁵ Dam 'yɛshɛ a ra fehni nguɛ madín xihmbɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ guim mamhbɛ a majuaɓi. Nguɛtho tengu 'bɛ n'danja'itho dí comhbɛ ra Cristo. ²⁶ Nɛ nu'bɛ guín cuɛhɛ nangue ran ts'o i t'ɔt'e, pɛ damím fáhmbɛ, mamán dã ahɛ ran ts'o. Nɛ hinga n'dapa gan cuɛhɛ. ²⁷ Pɛ xingui ts'ɛ ga cuhɛ ra zĩthu bɛ ja ma mbãihɛ. ²⁸ Nu'bɛ guím pɛhɛ 'da ahɛ, pɛ guí 'yɛshɛ a gnãm pɛhɛ. Nɛ gam pɛhmbɛ xɛn ho, nɛ gue'a gdí tĩmhɛ a guí homhbɛ, nɛ da zã guí fáx'ɛ mi'da nguɛ hin'yɛ 'bɛ'a da hyoni. ²⁹ Nɛ 'yo guím mamhbɛ yɛ ts'ore, pɛ guim mamhbɛ ran ho dí zɛ'ɛ nɛ dí hyu yá mbɛi ɛ to'o guí xihmbɛ. ³⁰ Nɛ 'yo gadí unhdɛ ra dumbɛi a rá Hogandãhi Ojã nangue n'da ra

ts'oqui. Nguetho nu'a i 'bupɯ mbo ma mbɯihɯ, nɛ gue'a da 'yudi ngue yá mbɛtigahɯ Ojã 'bɯ rán zɛgui ra pa, tengu 'bɯ jajɯ ra sello. ³¹ Dami 'yeshɯ a gní bɛman'uhɯ, nɛ hin gan cuehɯ 'bɯ ja 'be'a da si ahɯ o ja 'be'a da t'òt'ahɯ. Nɛ 'yo gadí c'aman'uhɯ n'da ngu n'da ahɯ, nɛ o guím bɛmhɯ ran ts'o nangue ni mijã'ihɯ. ³² Pɛ gan 'yòrpahɯ ran ho n'da ngu n'da ahɯ, nɛ 'da xtán ja ni yembɯihɯ, nɛ gam punbahɯ n'da ngu n'da ahɯ, tengu tho í pun'nahɯ Ojã nangue ra Cristo.

5

Da 'yòt'e xɯn ho ɯ yá t'uhni Ojã

¹ Ga òthɯ 'be'a òt'a Ojã, nguetho yá t'uhni gahɯ a ngue di huɛgahɯ. ² Ngue ga òrpahɯ ran huɛcate ma mijã'ihɯ, tengutho ra Cristo bi huɛgahɯ 'bɯ mín dãse bɯ ja ra pont'í nanguejɯ. Nɛ nu ra Cristo bi un rá te, n'da ran t'unni ngue bi numanho Ojã. ³ Nɛ yá t'uhni gahɯ Ojã, janangue'a xingui ts'ɯ gam bɛmhɯ ran ts'o, hin ga òthɯ ran 'yomt'ɛni, xing ran ts'iyate, nɛ xinga n'da ran ts'o ga òthɯ. ⁴ Nɛ hin gam mamhɯ ra ts'ore o gue ran 'yãnt'ɯ, nɛ hin dan yã mangãt'ihɯ, nguetho hin rán theui rá 'yɛc'yɛi Ojã ɯ. Pɛ ga xihmbɯ Ojã jamadi nangue rán ho bi 'dajɯ. ⁵ Pɛ dí pãhmbɯ hingui sã n'da da yɛrpɯ dí manda ra Cristo nɛ Ojã, nu'bhɯ í òthoho ran 'yomt'ɛni, o gue im bɛn ra ts'on'yomfɛni, o gue í òt' ran ts'iyate. Nguetho nu ra ziyate tengutho 'bɯ í thãnde 'be'a í ja. ⁶ Nɛ njon ga jafɯ da hyãjɯ gue'bhɯ 'bo'o da xijɯ ngue xɯn ho 'bɯ ga òthɯ ran ts'o. Nguetho to'o da 'yòt' ya yɯn ts'o, ɛmmɛ xɯn ngu da nu rá cue Ojã, nangue a him bi 'yòrpa masu Ojã. ⁷ Pɛ hin dan 'yohɯ to'o í òt' ran ts'o, nguetho hin'yɯ 'be'a man jahɯ ɯ. ⁸ Pɛ nu'ahɯ mam'bet'o gmí 'yohɯ bɯ ja ra 'bɛxui. Pɛ nangue guí 'bɛhmbɯ ra Cristo ya guí 'bɛhmbɯ bɯ ja rán nɛqui a. Nuya dãmam

'bɛhmbɯ tengu rán sãui bɯ ja ran nɛqui. ⁹ Nɛ nu'a rán nɛqui Ojã, gue'a dán jahɯ ra hogambɯi a, nɛ gue'a dãm mamhɯ majuani a, nɛ gue'a dá òthɯ ran ho a. ¹⁰ Nɛ dami hyumbi gan xãhmbɯ guí 'yòthɯ 'be'a dí hyu rá mbɯi Ojã. ¹¹ Pɛ xingui ts'ɯ ga òthɯ tengu òt'ɯ í 'yo bɯ ja ra 'bɛxui. Pɛ ga uhmbɯ ngue nte ní mbatho 'be'a òt'ɯ. ¹² Pɛ ga pɛ'ts' ma sãhɯ hin gam mamhɯ 'be'a òt'ɯ í òt' mán t'ãguitho ran ts'o. ¹³ Pɛ nu'a rán nɛqui Ojã di yot'ɯ to'o í 'yo bɯ ja ra 'bɛxui, ndepe da bãdi ngue í ja yá ts'oqui. Nɛ hingui sã da 'yãn mant'ãgui thoho n'da 'be'a òt'e, nguetho nu'a rán nɛqui Ojã di yot'ɯ gãtho ran ts'o. ¹⁴ Janangue'a nt'o't'i: "Daman nuhmbɯ ngue guí ãhmbɯ, tengu 'bɯ gyá duhɯ, nguetho nu'a ra Cristo di 'da ahɯ ran nɛqui," bi 'yɛna. ¹⁵ Janangue'a dami jamansu 'be'a guí òthɯ, nɛ hin gam 'bɛhmbɯ tengu ɯ yɯ jã'i ngue hingui pãdi 'be'a òt'e. ¹⁶ Pɛ madague'a xɯn hɛi yɯ pa í ja bɯ ya, dami hyumbi gam pɛhmbɯ xɯn ho. ¹⁷ Yo guí co'yãmbɯihɯ, pɛ dami hyumbi guí hyoni guí pãhmbɯ rá pãhã ra Hmu. ¹⁸ Pɛ hin dán johyahɯ a ra sɛi, nguetho di ts'ongahɯ a. Pɛ man'da dán johyahɯ rá Hogandãhi Ojã. ¹⁹ Nɛ 'da dán johyabahɯ n'da ngu n'dajɯ ngue dan xihmbɯ 'be'a í òrcahɯ ra Hmu, ngue dan tuhmbɯ yá thuhu Ojã gãtho ma mbɯihɯ dá ɛspahɯ Ojã a. ²⁰ Nɛ thocua thoho ga xihmbɯ jamadi Ojã ra Ta, nangue 'be'a gãtho jajɯ, nangue rá thuhu ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Dim 'bɛmanho ɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja yá n nguse

²¹ Nɛ hin dan junthɯ, pɛ 'da xtán 'yɛhɛ thohohɯ, nguetho gãtho gahɯ dín numansuhɯ ra Cristo. ²² Nɛ nu ahɯ gyá xisuhɯ, dami 'yòthɯ 'be'a im man ni ndòhɯ, tengutho bɯ gní 'yòthɯ a im mam ma Hmuhɯ mahɛts'í. ²³ Nguetho nu'ɯ yɯn 'yohɯ í 'bet'o bɯ ja rá ngu, tengu a ra

Cristo i 'bet'o bu 'buh yu 'yεc'yεi, ngue tengu 'bu guesε a rά jα'i a, nε rάm pōrpate gātho u. ²⁴ Nu'u yu xisu da 'yōt'e 'be'a gātho im man yá ndø, tengu tho yu 'yεc'yεi da 'yōt'e 'be'a gātho im man ra Cristo. ²⁵ Nε nu ahu ma min'yohu ahu, dami huεc ni xisuhu, tengu tho a ra Cristo bi huεc yu 'yεc'yεi, nε bi un rά te nangueju. ²⁶ Nε nu a ra Cristo ngubu bi 'yōt'e, nu'bu mi japi da bo xan ho gātho yu 'yεc'yεi nangue rάm hman Ojα. Nguetho ram hma tengu 'bu ra dehe i pe't'e gātho ran ts'o. Nε nu'a ran xixyα, n'da ra hmεpya ngue ra Cristo bi hoga ma mbuihu. ²⁷ N'damhma da zin u yu 'yεc'yεi, ngue ya gātho mahoqui, nε nte man ts'o din 'yohu. Nε hin'yuh 'be'a da thɪnbi, pεgue gātho i jua a ran ho. ²⁸ Nε gātho yun 'yohu, nde'bu di huεc yá xisu, tengu bu ní huεc rά jα'izehe. Nguetho nu'u to'o di huεc rά xisu, din huεc zεhe a. ²⁹ Nε xinga n'da ra jα'i i san rά jα'izehe, pε din jamansu, nε i 'uɪni xan ho rά jα'i, tengutho i øt'a ra Cristo nangue yu 'yεc'yεi. ³⁰ Nguetho nuju dyu 'yεc'yεih, tengu 'bu rά ngøc'yεi nε rά do'yo gahu a rά jα'i ra Cristo. ³¹ Tengumán t'o't'i: "Nu'bu n'da ran 'yohu i sin rά xisu, i soh rά ta nε rά mbe, n'damhma da zā di manda rά xisu, tengu 'bu ε rά jα'izehe," bi 'yεn'a ra t'ohni. ³² Nε xan heɪ da badi 'be'a nam bøn na, pε dí εngā drá Pablogā, ngue i udi nangue ra Cristo nε nangue yu 'yεc'yεi. ³³ Pε nε im ma, gātho ahu ngue gyun 'yohuh, dami huεc ni xisuhu tengu bu gní huεc zεhehu. Nε nu'ahu gyu xisuhu damin numansu ni ndøhu.

6

¹ Nu'ahu gyu t'ahnih gyu 'yεc'yεih dami 'yōthu 'be'a man ni tahu ni mbehu, nguetho gue'a yun thehu a ngue gui 'yōthu. ² Dami numansu ni tahu nε ni mbehu. Nε gue'a rά Mbadi a rán t'εdi Ojα ngue ní jαp Ojα n'da a, ngue bi

ma maya'bu. ³ Nε guehna ran japi bi ma da nu n'da 'bu da 'yōt'e, ngue din ja ran johya nε xan ngu yu pa dim 'bucua ja ra hāi. ⁴ Nε nu ahu gyá tahu, nu'bu guí sah ni t'ahnih, nde'bu hin gui jafu din cuetho. Pε dami temanho huεc guεpu dí 'yεc'yεi ra Hmu u. ⁵ Nε nu ahu gyu mbefihu nε gyu 'yεhehu, dami 'yōthu xan ho 'be'a im man ni hmuhu ua ja ra hāi, nε guin numansuhu u, nε gui suhu. Nε mpähā thoho gui 'yōthu ni 'befihu, tengutho bu gní 'yōrpahu rά 'befi ni Hmuhu ra Cristo. ⁶ Dami 'yōthu xan ho ni 'befihu, hinga høn'bu in nu ahu ni hmuhu, pε dami 'yōthu tengutho bu gnín 'yεhehu ra Cristo. Nε gātho ni mbuihu, nε gue'a rά pähä Ojα a buya. ⁷ Dami 'yōt' ni 'befihu nangue ran johya, tengu bu gní 'yōthu rά 'befi ni Hmuhu mahεts'i, nε hinga høn't'a dín numanho ahu yu jα'i. ⁸ Nε damim bεmhbu ya, Ojα di cos'ahu ran ho nangue ran ho xcá 'yōthu, madague'a gyu 'yεhehu o gue gyu hmuhu. ⁹ Nε nu ahu gyu hmuhu, pε gui 'yōrpahu a xan ho u ni mbefihu, o gue ni 'yεhehu, tengu tho bu gní ndepe da 'yōt'ahu ran ho. Nε hin gui xihmbu yun unbi, nguetho guí pāhmbu ngue n'dat'a ni Hmuhu mahεts'i. Nε nu a ra Hmu mahεts'i hin di hyespu na nuju.

Di zerca ma mbuihu rά ts'edi Ojα tengu rά he ra dofai

¹⁰ Nε nuya ma zu cu ahu, ga zacua ma mbuihu nangue rά ts'edi Ojα i jaju. ¹¹ Ngue tengu n'da ra dofai i he rά he ngue ra t'εgui ní tacia yun sa u yun saihu. Nε ngutho rά ts'edi Ojα 'bu dí homhbu ngue hin da zā da hyaju ra zithu. ¹² Nguetho hinga gue'u yu jα'i man saihu, pε gue'u yá hmu yu ts'oqui, ngue ra zithu rά hmu ra 'bexui i ja gātho ra ximhāi. Nε u gātho yam fāts'ihu ra zithu in 'youi ran dahi, nε gātho 'be'a rά ts'edi bá nεxpu 'buh rά hmu ma ts'o, gātho man saihu u.

13 Janangue'a tengü 'b_u ga heh_u y_u t'egui ya, nangue gätho rá ts'edi Ojã, ngue ga häth_u ga taf_u yán sã ra zïthu i säc ma mb_ui_h. Ne nu'bu dá tãhmb_u ran sui, ya dá juahmb_u x_un ho, ne dá nuh_u xingui ts'ü dá 'b_uehmb_u. 14 Ne nu y_u t'egui dí xi ah_u, ne gue'ü nán säh_u u. Ngue nu'a ram hma dí tenhd_u, ngue tengü 'b_u ran gat'i ngue ra t'egui gam päth_u. Ne nu'a ná hãmh_u ran hogui bi 'y_orch_u ra Cristo, tengü 'b_u ra coto ngue ra t'egui a, ngue hingui sä da daj_u ra zïthu. 15 Ne nu'a ná yãmanhoh_u Ojã nangue'a ran ho ma'da'yo dá hãmh_u, ne gue'a ná huth_u ran zamb_ui tengü 'b_u dí net' ma zapatoh_u ngue y_u t'egui, ne dan tihmb_u ga sãhmb_u ra zïthu. 16 Ne man'da, nu'a ná pähmb_u majuãni Ojã, ngue tengü 'b_u n'da ra xit'egui ní dãqui gätho yán sã ra zïthu, tengü 'b_u t'engbah_u n'da ra sibi. 17 Ne nu'a ná pähmb_u majuãni dãm pøhmb_u, tengü 'b_u dá pant' ma yãh_u ra fãi ngue ra t'egui, ngue hin gam bẽmh_u a in nde di bẽngah_u ra zïthu. Ne nu'a rãm hman Ojã, tengü 'b_u ra espada di 'daj_u rá Hogandãhi Ojã, gue'a dãm muth_u ra zïthu a. 18 Pe thocua thoho dan yãh_u Ojã, ga äf_u rá ts'edi, xingui ts'ü ga esh_u nan yãh_u Ojã, tengü di bẽngah_u rá Hogandãhi Ojã. Ne dan ãhyah_u hin dan xømb_ui_h, ngue ga äf_u Ojã da mbãx'ü gätho ma mi'yẽc'yẽih_u. 19 Ne nugã drã Pablogã, dami 'yãf_u Ojã nanguecã, n'damh_uma di 'dacã ran 'yomfẽni ne ga hut'anzamb_ui gam mamp'a rãm hma, ne ga xi u hing y_u judío 'b_u'a nde Ojã ngue da bãh ya. 20 Gue'a nán ofãdigã a, ngue dí xicã y_u jã'i 'b_u'a bi xicã Ojã. Dami 'yãf_u rá ts'edi Ojã ngue hin ga su ga thoqui gam mangã rãm hma.

Ran zengua ran zegui

21 Nuya dí penhdã b_u na ma cuh_u ra Tiquico, ngue emme mahũqui. Ne nuna emme øt'e x_un ho rá 'b_ufi Ojã. Nu'a da xi ah_u 'b_u'a gätho

dadí jagã, ne nangue gätho 'b_u'a dí øt'ã. 22 Nuna ra Tiquico da gãx na ra søcuã dí øt'ã, ne da xi ah_u nanguecãhe, ne da hyut'a ni mb_ui_h. 23 Pe Ojã ma Tah_u ne ma Hmuh_u ra Jesucristo da hyut'a ni mb_ui_h, ne di ja ah_u gui huẽ c ni mi'yẽc'yẽih_u, nguetho gã hyãmh_u rán ho mbo ni mb_ui_h. 24 Pe Ojã di 'da ah_u rán jãpi gätho ah_u to'o gätho hin gui 'yẽ'ts'a gnín numanhoh_u a ma Hmuh_u ra Jesucristo. Ne hønt'a dá xi ah_u ya.

FILIPENSES

Ra sɔcuə bi 'yorba ra Pablo ɯ yɯ 'yɛc'yɛi bɯ ja ra daɦnini Filipos

Ran zengua

¹ Nugä drá Pablogä dí yo'be ra Timoteo drá 'yɛɦɛ'be ra Jesucristo. Dí o't'ä'be na ra sɔcuə gätho ahɯ ma zɯ cu ahɯ, ne ɯ yɯ ngurbi ne ɯ yám fäts'ihɯ yɯ ngurbi, ne gätho ɯ i 'bɯɯ ra daɦnini Filipos ngue i ten'na ra Cristo. ² Pɛ dí ndep Ojə ma Tahɯ ne ma Hmuhɯ ra Jesucristo da 'yents'ahɯ rán jəpi ne da hyut'a ni mbɯihɯ.

Nu ra Pablo i äp ra jamadi Ojə nanguɯ yɛc'yɛi

³ Jamadi, dí ɛmp'a ma Ojə, n'dandɛ ngu n'dandɛ dí m bɛn ahɯ, nguetho gue ahɯ mam fäts'i ahɯ bi 'dacə Ojə. ⁴ Nɛ zəi ɛmmɛ i jagä ran johya 'bɯ dí äpə ra jamadi Ojə nanguɯ ahɯ. ⁵ Nɛ dadín johyagä nguetho n'dat'a rá 'bɛfi ran ho ma'da'yo dí comhbɯ, gue'a gní zɛjɯ a, ne gue'a gá 'yøthɯ 'bɯ rá mbɛdi gá 'yɛc'yɛhhɯ, ne asta gue yɯ pa i jabɯya. ⁶ Nugä dí pədi ngue Ojə di thocta a ra hoga'bɛfi ngue bi dɯ mi bi 'yørbɯ ni mbɯihɯ, jananguɯ a di juadi xɯn ho 'bɯ bi zøn ra pa ba ɛɦ mahøn'a ra Jesucristo. ⁷ Nɛ gue'a ná äpə ra jamadi Ojə a, ngue ɛmmɛ dí m bɛn ahɯ. Nɛ tengu'bɯ 'da'angu dí sähɯ ran ɯnbi dí sägä ne gue'a ná comhbɯ rán jəpi Ojə a, dá gue'bɯ dí ofädigä, o gue'bɯ dí 'bäpɯ ja ran juənbate, ngue dadín yən a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí m ma ngue majuəni a. ⁸ Nɛ hønt'a Ojə i pədi hangu nan gu bɯ ná huɛc'ahɯ, ne tengu bɯ ɛmmɛ ni huɛgahɯ ra Jesucristo. ⁹ Hananguɯ'a dí äp Ojə ngue man'da xɯn gu dín ja ahɯ ran huɛcate n'da ngu n'da ahɯ, ne dín ja ahɯ ran 'yomfɛni xɯn ho, ne

guim bɛmhɯ xɯn ho nanguɯ a 'bɛ'a gätho guí øthɯ. ¹⁰ N'damhma gui huanhdɯ 'bɛ'a man'da xɯn ho gui 'yøthɯ, ne n'dat'a guim bɛmhɯ, ne hin hapɯ di nequi ni ts'oquihɯ 'bɯ bi zøn ra pa ngue ba ɛɦ ra Cristo. ¹¹ Nɛ hønt'a ra Jesucristo sä di 'da ahɯ ra hogambɯi, ngue xɯn gu yɯ hoga'bɛfi dín ja ahɯ, ne gue'a dí t'ɛspa Ojə a.

Hønt'a ra Cristo nám 'bɯ a ra Pablo

¹² Ma zɯ cu ahɯ, dín nde ahɯ ngue gui pəhmbɯ, gue'a nán te ran ho ma'da'yo a nám 'bäcä ua. ¹³ Ngue gätho yɯ dofɯi ua ja ran guts'ut'abi, ne'ɯ gätho mi'da yɯ jə'i i pədi ngue rá 'bɛfi ra Cristo a ná 'bäcä ua. ¹⁴ Nɛ dá gue'bɯ dí ofädigä, pɛ gue'a ní hyut'an zambɯi ma cuhɯ ngue'ɯ xɯn gu i 'bɯcua, ne hinguin su 'bɯ im man rá m hman Ojə. ¹⁵ I 'bɯcua 'da ɯ ngue im mamp'a rá m hman Ojə, i seya nanguɯ rá m hman Ojə dí øt'ä. Pɛ i 'bɯɦ mi'da ngue im man rá m hman Ojə ngue nde da 'yøt' ran ho. ¹⁶ Nɛ nu'ɯ ngue ɯ i ja ran ts'ɛya, im ma nanguɯ ra Cristo, nguetho in nde 'bɛ'a da dəsɛ ɯ. Pɛ hinga gätho rá mbɯi im ma, pɛ høntho nde ɯ ngue di yop a ma dumbuigä ua ja ra fädi. ¹⁷ Pɛ nu'ɯ mi'da di huɛgä, ne nde da mbäxgui, ne gue'a ní man rá m hman ra Cristo ɯ, nguetho i pədi 'bɛ'a ná 'bäcä ua, ngue dín yənbə a rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹⁸ Pɛ madague a hønt'a go to'o im mamp'a rá m hman Ojə, dá gue'bɯ n'dat'a im bɛni o hin'na 'bɯ im ma nanguɯ a ra Cristo, ne guexta a ɛmmɛ dadín johya. Nɛ thocuə thoho dan johyagä. ¹⁹ Nguetho dí pədi ngue ga pømanhogä ua ja ra fädi, nguetho zəi guí äfɯ rá ts'ɛdi Ojə nanguɛcä, ne zəi i fäxcä rá Hogandəhi ra Jesucristo. ²⁰ Nugä hin dín ndegä ngue m'bɛjua ga pɛ'ts' ma sä nanguɯ 'bɛ'a dí øt'ä, pɛ ɛmmɛ dín nde ga hut'an zambɯi gam mangä xɯn

ho rām hman Ojā 'b_u bi ts'εgbā. Janangue a gātho y_u jā'i da bāh rān uixte ra Cristo nangue a dí øt'ä, madague'b_u dí 'b_ucä o gue'b_u da thogä. ²¹ Nguetho hønt'a dí 'b_ui nangue ra Cristo, dín ndegä ngue din uixte ra Cristo nangue 'be'a gātho dí øt'ä, ne man'da tho 'b_u dá tugä. ²² Pε nu'b_u guexta a dadí thoqui dí 'b_ucua ja ra häi, sä ga tåh mi'da y_u jā'i ngue da 'yεc'yεi a ra Hmu mahεts'i. Pε hin dí pāse nda a ga huanhni, hague dam 'b_ui, uague ga tu. ²³ Pε nugä εmme x_un hεi ga pādi nda a ngue man'da x_un ho. Pε nu'b_u da hønsegä, man'da dín nde 'b_u ga tu ngue ga mba ním 'b_u'be ra Cristo, nguetho man'da x_un ho nanguécä. ²⁴ Pε man'da x_un ho nangue ah_u ngue guexta a dí 'b_ucä ua ja ra ximhäi. ²⁵ Janangue a dí haxanjuāni guexta a dam 'b_ucä ua ngue ga fāx ah_u ngue dín te ni t'εc'yεih_u. Ne man'da din ja ah_u ran johya 'b_u man'da gá 'yεc'yεih_u ra Cristo. ²⁶ Ne nu'b_u dí 'b_ucä ua ja ra häi, ne guín nuj_u mahøn'a, εmme da hyu ni mb_uih_u nangue ra Cristo, ne gui 'yεspah_u ra Cristo b_uya. ²⁷ Pε damam 'b_uhmb_u 'be'a rān sāh_u rān ho ma'da'yo ra Cristo. Ne madague a 'darb_u dí 'b_uhmb_u o yab_u dí 'b_ucä, pε ga øcä ran ho gui 'yøth_u b_uya, nangue 'da' angu guim bεmh_ub_u, ne gui fāhmb_u ma t'εc'yεih_u nangue rān ho ma'da'yo ra Cristo. ²⁸ Ne hin gui suh_u to'o da z_u ah_u nangue ran ho ma'da'yo. Ne nangue hin gá suh_u, da bādi ngue di 'beh yá te _u, ne da bādi ngue i ja ah_u ra temazāi ngue bi 'da ah_u Ojā. ²⁹ Nguetho hinga hønt'a ran ho bi 'da ah_u Ojā ngue gui 'yεc'yεih_u ra Cristo, pε ne'a man'da ran ho, ngue gui sāh_u y_un _umbi nangue ra Cristo. ³⁰ Ne 'da'angu dí øth_u ya, dadín _unba_u ngue dín yāmh_u a ran ho ma'da'yo, tengu tho_u gá nuh_u dá øt'ä mām'bet'o, ne gui øhmb_u ngue guexta a dí øt'ä ya.

2

Nu rān uixte ra Cristo, hin'y_u ran yεts'i

¹ Nu'b_u gue'a ra Cristo di zε ah_u, ne gui pāhmb_u rān huεcate a, ne nu'b_u guín 'yoh_u rá Hogandāhi Ojā, ne gui pāhmb_u gui 'yøth_u ra yemb_ui ne ra mate, dan johyagä 'b_u. ² Pε dami yusca ma mb_ui ran johya nangue 'be'a gui øth_u ya, ngue n'dat'a guim bεmh_ub_u, ne 'da xctín huεctah_u, ne 'da'angu nin 'yomfεnih_u guim bεmh_ub_u, hinga 'dahma 'dan'yo guim bεmh_ub_u. ³ Ne hin ga øth_u ran 'y_uya, ne hin dan 'yεxh_u, ne hin gam bεmh_ub_u ngue dan uixteh_u, pε man'da da bεnse n'da hingui hose xinda gue' _u gā mi'da. ⁴ Ne hinga hønt'a ga honsεh_u gam bεmh_ub_u, pε ne'a i hon _u mi'da ga fāxh_u. ⁵ Pε n'da ngu'n'da dam bεmh_ub_u tengu tho _u í bεnj_u ra Cristo. ⁶ Nu ra Cristo 'da'angudui Ojā a, pε him bin 'yεzεhe ngue Ojā a, nguetho bi bεnj_u. ⁷ Ngue bá sogui gātho rá ts'edi mahεtsi, ne bin 'yεhe 'b_u mín jā'i ua ja ra ximhäi, ne bi mbāx y_u jā'i. ⁸ Ne nu'b_u mín jā'i xingui ts' _u bin 'yεts'i, pε bi 'yøt'e gātho 'be'a min nde Ojā, ne bi du _u ja ra pont'i tengu n'da ra ts'om'bāi. ⁹ Ne nangue a bi 'yøt' ra Cristo, Ojā bi 'yεspa a, ne bi un ra ts'edi man'da x_un gu, ne gue'a ra thuhu bi unni εmme man'da di muui. ¹⁰ Janangue a nu'a ra Jesús gue'a rān sāui din thāde a, gātho 'b_up_u mahεts'i ne_ucia ja ra häi ne' _u gātho x_un du, y_u jā'i ne yám 'behni Ojā ne y_u zīthu, gātho da 'yεspa ra Jesucristo ra Hmu. ¹¹ Ne gātho nán gu da bādi ne da ma ngue gue'a ra Jesucristo a ra Hmu nangue gātho 'be'a i ja, n'damhma gātho da 'yεspa Ojā ra Ta.

Nu y_u 'yεc'yεi guesε _u y_un yot'i ua ja ra 'bexui

¹² Janangue a ma z_u cu ah_u ngue dadí huεc'ah_u, zāi gá 'yøth_u 'be'a dá

xi ah_u nu'bu 'darbu mám 'buhmbu, pɛ madague'a yaua dí 'bucá ya, man'da hnehí thoho gui 'yøth_u a nin säh_u ngue i 'buh ma pørpateh_u, ne hin gan 'yɛxh_u, pɛ guin numansuh_u Oja. ¹³ Nguetho gue'a Oja dim pɛp_u mbo ma mbuih_u ne gue'a di 'daju rá pähä ne rá ts'edi ngue ga ørbah_u rá pähä Oja. ¹⁴ Ne o gadi yäni thoh_u, xin gan junth_u, pɛ dami 'yøth_u gätho in nde Oja. ¹⁵ N'damhma njon da dingah_u n'da ran ts'o ngue da ma i ja ma ts'oquih_u. Pɛ dam 'buhmbu tengu man säh_u ngue yú hogat'uhni gah_u Oja, guep_u 'bu u ya ja'i ngue i øt' ram f'ts'i. Janangue a ga øth_u buya tengu n'da ran yot'i bu ja ra 'bexui, ngue ga xihmbu rá m hman Oja di un ra te. ¹⁶ Ne nu'bu gui xihmbu rá m hman ra temazai, nugä dan jhyagä 'bu bi zøn ra pa ngue ba ðh ra Cristo, ngue hin'y_u 'be'a dá pɛ'ts' ma sä nangue ra 'befi xtá øt'ä bu guí 'buhmbu. ¹⁷ Nguetho dadí hoc'a ni t'ɛc'yɛih_u, tengu'bu dadí hocä n'da ra 'bøts'e, xän ho 'bu dá undä Oja. Ne nugä 'bu hin dí gua u yän ñngi dá sä 'bu gmí 'yɛc'yɛih_u, pɛ man'da xän ho 'bu ga un ma te ne ga fäm ma ji, ngue dí gua a ra 'bøts'e ga undä Oja nangue gätho ah_u. Guexta a dadín johyagä, ne da zä gui hyamhb_u man johyagä. ¹⁸ Janangue a ga comhb_u man johyagä 'bu bi zøn ra pa da t'ɛna da thogä.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

¹⁹ Ne nu'bu rá pähä Oja 'bex ga pɛn'nah_u bu ra Timoteo da nu ah_u. Ne nu'bu dá paði 'be'a gadi jah_u bu dan johyagä buya. ²⁰ Nguetho njohgui 'bucua man'da ngue im bɛni tengu dí m bɛm'be ra Timoteo nangue ah_u. ²¹ Nguetho gätho mi'da i 'bucua im bɛnse nangue yú 'befi zehɛ, ne him majuani rá 'befi ra Cristo Jesús im bɛm buya. ²² Pɛ ya guí pahmb_u ngue ɛmme di muui nangue 'be'a i øt' na ra Timoteo, ngue dí com'be rá 'befi

Oja, tengu n'da ra ts'unt'u i conhui rá 'befi rá ta. ²³ Pɛ dí tømí hasta gue'bu ga paçä 'be'a din jacä ua. Ne m'bejua ga pɛnhdä bu na ra Timoteo. ²⁴ Pɛ xømhma da nde ra Hmu mahɛts'i ngue da zä ga mba bu n'dihi, gan nu ah_u. ²⁵ Pɛ dí m bɛni ngue m'bet'o ga pɛn'nah_u bu mahøn'a na ra Epafrodito, ma cuh_u, ne dí com'be rá 'befi ra Cristo dí yänba'be a rán ho ma'da'yo. Guehna guä pɛncä'be ua nangue da mbäxca'be. ²⁶ Pɛ nuya ɛmme nde da mba bu gam 'buhmbu mahøn'a, ne ɛmme tu rá mbui ngue ya rá 'yøhmbu ngue mí u a. ²⁷ Ne majuani ɛmme mi u ne mi ts'utho xtán du. Pɛ nangue rá mate Oja ngue him bi du. Ne nu'bu xtán du, man'da ɛmme xän gu ra dumbui xcá nugä 'bu. ²⁸ Pɛ janangue a dí humbi ga pɛnhdä n'dihi na, n'damhma gan johyah_u 'bu guin nuh_u mahøn'a, nɛcä da hyu ma mbuigä ua. ²⁹ Ne nu'bu bi zøm bu dami simhb_u xän ho, ne gui 'yäf_u ra jamadi Oja ngue bi xox a. Ne gätho ya ja'i guin numansuh_u ngue øt'e tengu i øt' na ra Epafrodito. ³⁰ Ne nuna mi ts'utho xtán du nangue rá 'befi Oja, nguetho bi 'yɛn rá te nangue bi zɛqui, ngue bi 'yøt' ra 'befi tengu tho'bu gue ah_u xzuí zɛj_u.

3

Nu ra Cristo 'bu dí ɛc'yɛih_u, gue'a ní bo ma mbuih_u a

¹ Nuya ma zɛ cu ah_u, dí xi ah_u, daman johyah_u nangue ra Hmu mahɛts'i. Nugä hin dadín xømbei ngue ga xi ah_u mahøn'a, gan johyah_u, nguetho nin hos'eh_u ngue dí xi ah_u. ² Daman jaman-suh_u nangue u ya ts'on'yomfɛni ja'i, nguetho nu'bu tengu tho'bu ya satexq'yo, ne i xi ah_u jatho da hmɛpya ni ja'ih_u ngue da mba nthɛqui ah_u. ³ Pɛ nuju majuani am hmɛpya gah_u bu na nuju Oja, nguetho dí thandeh_u Oja nangue rá Hogandahi, ne dadín johyah_u nangue a ra Cristo Jesús,

ne dí p̄hmb̄a hinga gue'a man hosegah̄a ní 'ȳen̄j̄u yú t'uh̄nigah̄a Oj̄a. 4 P̄e nu'būa 'bo'o s̄a ɛ̄na yú t'uh̄ni Oj̄a nangue x̄un hose, p̄e man'da s̄a xcá ɛ̄ngá 'b̄u, nguetho man'da mi p̄omanho man t'øt'egä. 5 Nguetho d̄ám 'b̄ui nangue ȳu judío, ne ná hȳatopa xtám 'b̄ucä 'b̄u mi thegä ma xifani, ne ḡätho dá comhbe a bi xije Oj̄a dyú hebreohe dyú judíohe, nguetho nu'a ma ta ra hebreo a gue a bi x̄and mam bombøta ra Benjamín mi 'b̄uh maya'b̄u. Ne dá tendä 'be'a im man ȳu fariseo, ngue ɛ̄mme dá humbi dá øt'ä u ȳán t'ɛ̄di ȳu judío. 6 Ne nugä ɛ̄mme dá ȳangä a ma t'ɛ̄c'ȳeihe dyú judíohe, janangue a madi unba yú 'ȳɛ̄c'ȳei ra Cristo. Ne mi øt'ä u ḡätho ȳun ho im man u ȳán t'ɛ̄di ȳu judío, janangue'a njo'o to'o mi s̄a da man'a n'da rán t'ɛ̄di Oj̄a ngue dá festhoho. 7 Ne míim b̄engä ní zingä Oj̄a a man hose. P̄e nuya dí p̄adi ndetho di 'berpa nín 'yomf̄eni n'da a. Ne dá ɛ̄'ts'ä a ná b̄engä x̄un ho segä janangue bi zä dá t̄ingä ran ho nangue ra Cristo. 8 Ne madague'a hangu nan gu xtá øzehégä, p̄e ndetho man'da dí 'bedi, nguetho man'da di muui ngue dí p̄açä ra Cristo Jesús ma Hmu. Janangue a ḡätho man hose dá 'bedi, ya him mín numanho, n'damh̄ma bi zä dán 'yo'be ra Cristo. 9 Ne nuya s̄a dam 'b̄u'be ra Cristo, ne ntemanho i jagä 'be'a dí øzehégä nangue ȳun t'ɛ̄di, p̄e nangue a dí ɛ̄c'ȳei 'be'a bi 'yørc̄a ra Cristo, ne gue'a í bo ma mb̄ui a ne in numanhogä Oj̄a. Nguetho Oj̄a in numanho u i hantho rá mate ra Cristo. 10 Ne nuya hønt'a man'da ɛ̄mme dín nde ga p̄adi x̄un ho a ra Crsito. Ngue ga com'be x̄un ho a rá ts'edi bin t'um 'b̄u mi dámb̄eni, nguep̄u da zä dam 'b̄ui x̄un ho 'b̄u dí 'b̄utua ja ra ximhäi, ne da zä dan unba tengu ȳun unbi bi nu a, ne da zä ga com'be rán d̄ate, ngue nde da ma di 'berqui x̄un ho a man yomb̄ui

zeh̄e. 11 Ne nub̄uya xømh̄ma thohe da zä ga com'be x̄un ho a rá ts'edi ra Cristo bin t'um 'b̄u mí dámb̄eni, ngue dam 'b̄ui x̄un ho a ra 'da'yote.

Gan ūenthoh̄u ga tq̄hmb̄u ra 'dih̄i b̄uya

12 P̄e nugä hingui s̄a gam mangä ngue ḡätho dí com'be rá ts'edi ra Cristo, nguetho hin daná søni ngue ḡätho xtán hotho ga øt'e. P̄e guexta a dadí thoqui dí honi ngue ga p̄adi ḡätho 'be'a bi b̄engä ra Cristo Jesús 'b̄u mi b̄endgä. 13 P̄e ma z̄u cu ah̄u dí xi ah̄u ya, ngue hinga ḡätho dí øt'ä x̄un ho, p̄e hin dín nde gam b̄engä mahøn'a 'be'a xtá øt'ä mam'bet'o. P̄e guexta a ɛ̄mme dadí thoqui dí nde man'da ga øt'ä ran ho, ngue ga t̄ah̄a x̄un ho. 14 Ne dín nde gan ūenthō x̄un ho, ngue ga t̄ah̄a ga h̄an a í zoncah̄u Oj̄a b̄u mah̄ɛ̄ts'i ga h̄amhb̄u, nangue dí ɛ̄c'ȳeih̄u ra Cristo. 15 Ne ḡätho ah̄u ngue x̄un te nin 'yomf̄enih̄u nangue ni t'ɛ̄c'ȳeih̄u, nde'b̄u 'da'angu guim b̄emhb̄u tengu dím b̄engä. Ne nu'būa b̄u a n'da ah̄u n'dan'yo guím b̄emhb̄u, nu a Oj̄a di ja ah̄u ngue gui p̄ah̄mb̄u 'be'a nde Oj̄a. 16 P̄e nde'b̄u ga thohmb̄u tengu z̄ai dí øth̄u, nangue rá 'befi Oj̄a. 17 Ma z̄u cu ah̄u, dami tenhd̄u a 'be'a dí øt'ä, ne'u mi'da 'b̄u i øt'a tengu dí øt'ä, dami tenhd̄u u. 18 Nugä drá Pablogä, ga xi ah̄u mahøn'a, ɛ̄mme x̄un gu ȳu nid̄i ya xtá xi ah̄u, nguetho ɛ̄mme tu ma mb̄ui nangue 'be'a i øt'u 'da x̄un gu, i ɛ̄na i 'yo'būa rá 'yu Oj̄a, p̄egue din s̄uh̄mb̄u ra Cristo ngue hingui ɛ̄c'ȳei 'be'a í du b̄u ja ra pont'i. 19 Ne da zøn ra pa ngue da guadi ne di 'b̄eh̄ yú te, nguetho hønt'a 'be'a i si ne 'be'a ndese rá j̄á'i i h̄adumb̄ui. P̄e ɛ̄mme dín 'ȳɛ̄x̄ u nangue 'be'a i øt'u ne hin'ȳu yú 'ȳasä. Ne hønt'a im b̄eni nangue a 'be'a j̄aua ja ra ximhäi. 20 P̄e nujū dyú 'ȳɛ̄c'ȳeih̄u, dyú m̄enguh̄u b̄u mah̄ɛ̄ts'i, ne dadí thoqui dí tømDAH̄u ngue ba ɛ̄h̄ mah̄ɛ̄ts'i a mam

pørpateh_u, ngue gue'a ma Hmuh_u ra Jesucristo. ²¹ Ne nu'a ra Cristo di pãrca ma ngøc'yëih_u tengu rá ja'izehe ngue nuixte thoho, rá rs'edi i ja. Ne n'dat'a rá ts'edi ngue di manda 'be'a gãtho i jaua.

4

Thoscua thoho dan johyah_u nangue ra Hmu

¹ Ma z_u cu ah_u emme dadí huëc'ah_u ne emme dí_m bën ah_u, nguetho xcá 'daj_u ran johya, ne nangue gá 'yëc'yëih_u, gue'a ní nequi x_un ho ma 'befigã a. Ne nuya ma z_u cu ah_u, o gadí uanspa nin 'yomfënih_u nangue ni t'ëc'yëih_u. ² Ne nu aui man ju aui nangue ra Cristo ra Evodia ne ra Síntique, damí 'yørcaui ra mate ngue 'yo gadín sãhmi, nguetho gadín cuui nangue ra Hmu mahëts'i. ³ Ne nu i ma hogamfãts'i' i ngue gá fãxca ra 'befi, damí fãx u y_u xisu ngue dim 'bũmanho, nguetho emme dãm pëcãhe u nu'bu má mamhbe b_u rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne a ra Clemente ne' u mi'da bi mbãxqui, ngue gãtho bi thusca ma thuhuh_u b_u ja ra xøcuq b_u mahëts'i nangue bin 'daj_u ra temazai. ⁴ Pë thocua thoho dan johyah_u nangue ra Hmu, ne dí xi ah_u mahøn'a, dan johyah_u. ⁵ Ne ga fãxh_u ma mijã'ih_u, n'damhma gãtho y_u ja'i da nu ngue dadí jamansuh_u 'be'a nám 'bũhmb_u. Ne gam bëmhb_u ngue mi ts'ũtho ba ëh ra Hmu mahëts'i. ⁶ Ne hin ga hãdumbũih_u nangue 'be'a gãtho dí homhb_u, pë gãtho ga xihmb_u Ojã 'be'a dí homhb_u, ne ga xihmb_u ra jamadi ngue zãi ørcah_u a x_un ho. ⁷ Ne nu Ojã da hyurca ma mbũih_u bũya nangue ran johya hingui sã xtãm bãse n'da, pë gue'a ran johya ní jamansuc ma mbũih_u ne man 'yomfënih_u, nangue dí_n 'yoh_u ra Cristo Jesús.

Gam bëmhb_u 'be'a gãtho x_un ho

⁸ Nuya ma z_u cu ah_u, mi'da jaua ngue dí_n nde ga xi ah_u. Ngue gam bëmhb_u gãtho 'be'a a majuani, ne gãtho 'be'a yãn theh_u ngue dí hnumansuj_u, ne gam bëmhb_u hin di yoho b_u dá øth_u 'be'a dí øth_u, ne hin te man ts'o gam bëmhb_u. Ne gam bëmhb_u ga ørpah_u 'be'a dí hyu yá mbũi u ma jija'ih_u, ne gam bëmhb_u ga øth_u 'be'a mfãdi ngue x_un ho. Ne gam bëmhb_u gãtho 'be'a emme x_un ho, ne gam bëmhb_u ngue 'be'a gãtho da t'ëspi x_un ho. ⁹ Ne gui 'yøth_u 'be'a gãtho dá xãn'nah_u, ne gui tẽnhd_u gãtho 'be'a xtá ut ah_u. Ne nu'bu ngub_u gui 'yøth_u, da zã gan 'yoh_u x_un ho Ojã ngue zãi i hurpa ní mbũi n'da.

Bi 'benpi ts' u ram fãts'i a ra Pablo

¹⁰ Ne nu Ojã bi 'dacã ran johya nangue a gá bënju mahøn'a, ngue gadí zej_u ts' u. Ne dí paçã ngue hin gá pumbëni_u, pë høn't'a nja, him mi sã b_u gui zej_u mam'bet'o. ¹¹ Pë hin dí ëna ngue xcãn ãnbã 'b_u hin xquí fãxcah_u, nguetho ya xtãn zãi ngue i jagã ran johya madague'b_u i ja a ga honi o hin'y_u. ¹² Nugã dí paçã 'be'a nám 'bũmanho n'da ra hyoya, ne dí paçã 'be'a nám 'bũmanho n'da ngue i ja x_un gu. Ne dadín johyagã madague a dí_n niyagã o gue dí tũmanthuhugã. Ne høn't'a go 'be'a dí_n nu, uague x_un gu i jagã o hin'y_u, pë i hu ma mbũigã. ¹³ Ne høn't'a go má ts'edi i ndec Ojã, ya gãtho sã ga øt'e, nguetho i fãxca ra Cristo. ¹⁴ Pë guexta a x_un ho gá 'yøth_u ngue gá zej_u ts' u, ngue i pan hnuman'ugã. ¹⁵ Ne nu ah_u guí 'bũhmb_u b_u Filipos, guí pañmb_u ngue hønse ah_u gá zej_u ts' u nu'bu má pøngã b_u ra hãi Macedonia, ngue rá mbũdi dá mangã ran ho ma'da'yo b_u, ne gá pëncah_u ra mbeti. ¹⁶ Ne nu'bu guexta a mí 'bũcã b_u ra hnini Tesalónica, yondí hyundí gá pëncah_u ra mbeti, gue'b_u má hongã. ¹⁷ Ne hinga høntho dí_n nde ga hãni, pë dí_n nde ngue di jap ah_u Ojã nangue a xcã 'daj_u,

nangue gá zεjɥ. ¹⁸ Nugä ya dá hãni 'be'a guá pɛncãhɥ 'bɥ mi zøcua ra Epafrodito, nε i pongui ts'ɥ 'be'a dí honi. Nε nangue 'be'a guá pɛncãhɥ, nu Ojã i numanho, tengu'bɥ n'da ran t'unni ɛmmε di muui. ¹⁹ Nε nu'a ma Ojãhɥ di 'da ahɥ xɥn ho 'be'a gãtho guí homhbɥ nangue dí 'bɥhmbɥ ra Cristo Jesús. Nguetho nte di 'be'a, nε ɛmmε xɥn ho a di 'dajɥ. ²⁰ Pε dí ɛspahɥ ma Tahɥ Ojã nε gãtho yɥ pa mazãi. Nε hønt'a dí m bɛngä a.

Rán zεgui ran zεngua

²¹ Nε dí pɛn'nahɥ ran zεngua gãtho yɥ 'yɛc'yɛi ngue i 'bɥpɥ, nangue rá thuhu ra Jesucristo. Nε gãtho ya yɥ cu dí 'bɥhmbe ua i pɛn'nahɥ ran zεngua. ²² Nε'ɥ mi'da yɥ 'yɛc'yɛi ngue i 'bɥcua ja ra hnini, gãtho i pɛn'nahɥ ran zεngua. Nε nu'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi ngue dí m pɛcua ja ran guts'ɥt'abi man'da in nde di zεngua ahɥ. ²³ Nε nu ma Hmuhɥ ra Jesucristo dí äpä di 'da'ahɥ rán jãpi gãtho ahɥ. Nε hønt'a dí xi ahɥ a, nε hønt'a gam bɛmhɥ a ya.

COLOSENSES

Ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Pablo ɱ yɱ 'yɛc'yɛi bɱ ja ra dɔhnini Colosas

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Pablogä, ma 'bäigä'be ra Cristo Jesús, nangue rá pähä Ojä. ² Nɛ dí yo'be ma cuhɱ ra Timoteo, dadí zɛngua ahɱ gätho yɱ 'yɛc'yɛi' ngue gui 'bɱhmbɱ bɱ ja ra hnini Colosas, dadín cuhɱ nangue n'dat'a dím bɛmhɱ ra Cristo. Nɛ dín ndehe ngue gätho ahɱ guin nuhɱ rán jɔpi Ojä ma Tahɱ, nɛ da hyut'a ni mbɱihɱ.

Jamadi dí ɛmfɛ Ojä

³ Nu'bɱ dí yɔhe Ojä ngue rá Ta ma Hmuhɱ ra Jesucristo, thocua thoho dí ɛmfɛ jamadi nangue ahɱ. ⁴ Nguetho ya xtá øhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɱ nangue ra Cristo Jesús, nɛ dá øhmbe ngue ja ahɱ ran huɛcate nangue ni mi 'yɛc'yɛihɱ. ⁵ Nguetho gui tømhbɱ 'bɛ'a gätho yɱn ho guin nuhɱ bɱ mahɛts'i, nɛ gui tømhbɱ gue'bɱ go rá mbɱdi gmí 'yɛc'yɛihɱ a ram hma majuañi. ⁶ Nu ran ho ma'da'yo ngue xcá 'yøhmɱ, nuya din xɔndi, nɛ hønɱ go hapɱ i pa, di pãrpa yá mbɱi yɱ jã'i, tengu tho bin ja bɱ gui 'bɱhmbɱ 'bɱ gmí 'yɛc'yɛihɱ njuantho rá mate Ojä. ⁷ Gmí 'yøhmɱ ran ho ma'da'yo gue'a bi xi ahɱ man 'yo'be ra Epafras. Nugähe ɛmmɛ dadí huɛje na, nguetho nuna ran 'yohɱ n'da rá 'yɛhɛ ra Cristo, nɛ di zɛ ahɱ nangue rá 'bɛfi Ojä. ⁸ Nɛ nuna ra Epafras bi xije ngue gadí huɛgahe nangue rá Hogandɔhi Ojä di bɛn'nahɱ. ⁹ Nɛ nu'bɱ ra pa dá øhmbe ngue xɱn ho ni t'ɛc'yɛihɱ nɛ nin huɛcatehɱ, thocua thoho dí äfe rá ts'edi Ojä nangue ahɱ, ngue gui pɔhmbɱ rá pähä Ojä nɛ gui pɔhmbɱ rán 'yomfɛni a rá Hogandɔhi Ojä. ¹⁰ Nɛ dí äfe rá ts'edi Ojä ngue gam

'bɱhmbɱ tengu rán säui ɱ yú t'ɔhni Ojä, nɛ thocua thoho zɔi gui 'yøthɱ a in numanho ra Hmu. Nɛ dí äfe Ojä ngue gui 'yøthɱ yɱ hogant'øt'e, nɛ din te ni mbɱihɱ ngue man'da gui pɔhmbɱ Ojä. ¹¹ Nɛ gätho nan gu rá ts'edi Ojä dí äpãhe nangue gätho yɱn ɱnbi guín nuhɱ, ngue hin gan xømbɱihɱ. Nɛ nangue rá ts'edi Ojä di ja ahɱ ngue hin di ɱn'na ni mbɱihɱ, nɛ din ja ahɱ ran johya. ¹² Janangue a da zä gui 'yɛmfɱ jamadi ma Tahɱ Ojä, nguetho bi hogahɱ da zä ga comhbɱ 'bɛ'a gätho di un yɱ 'yɛc'yɛi' guepɱ bi ja rán nɛqui. ¹³ Nɛ bi yɔñjɱ Ojä bɱ ja rá ts'edi ra 'bɛxui, nɛ bi zixgahɱ bɱ di manda rá Ts'ɱnt'ɱ di huɛqui. ¹⁴ Nɛ nu'a rá Ts'ɱnt'ɱ bi gurca ma ts'oquihɱ, nɛ gue'a í zä bi pungahɱ Ojä a.

Rá 'bɛfi bi 'yøzɛhɛ ra Cristo

¹⁵ Nɛ nu Ojä hingui sä da nu n'da, pɛ nu ra Cristo ngue 'da'angudui Ojä, nɛ bin jã'i ua ja ra häi tengu tho 'bɱ dá nuhɱ Ojä. Nu ra Cristo mi 'bɱ 'bɱ rá mbɱdi thoho, 'bɱ nte mi ja ua. ¹⁶ Nɛ nangue rá ts'edi Ojä ra Cristo bi 'yøt'e 'bɛ'a gätho i ja nɛ to'o gätho i 'bɱi, guecua ja ra häi, nɛpɱ mahɛts'i, nu'ɱ di nɛqui nɛ'ɱ hin di nɛqui, gätho ɱ i ja yú ts'edi, nɛ'ɱ ɛmbi i jase yá ts'edi, pɛ nu ra Cristo bi 'yøt'e gätho ɱ ngue di manda ɱ. ¹⁷ Nɛ nu'a ra Cristo mi 'bɱi nu'bɱ ma hin'yɱ ua ra ximhäi. Nɛ nangue rá ts'edi di jamansu xɱn ho gätho 'bɛ'a bi 'yøt'e, nɛ gue'a ní bømanho a. ¹⁸ Nu gätho yɱ 'yɛc'yɛi i 'bɱi n'dam'bɱi tho i øt'e tengu'bɱ n'danjã'i tho, nu ra Cristo tengu'bɱ rá yɔ a. Nɛ di un ra temazɔi yɱ 'yɛc'yɛi. Nɛ nu'a, rá mbɱdi ngue bi dɔmbɛni a. Janangue a hin'yɱ man'da ra ts'edi nuixte tengu rá ts'edi a. ¹⁹ Nguetho bi zän Ojä hønt'a rá Ts'ɱnt'ɱ bi unni gätho rá ts'edi. ²⁰ Nɛ nu'bɱ mí mbän rá ji ra Cristo bɱ ja ra pont'i, bi 'bɛrpa yá ts'edi ɱ gätho madín sɱhmbɱ Ojä i 'bɱcua

ja ra häi nɛpɛ mahɛts'i. Nɛ gue'a dí hocpi gátho 'bɛ'a i ja, nɛ gue'a dí hocpa ɛ to'o gátho in nde. ²¹ Nɛ nu'a ra Cristo bi hogahɛ, nguetho yatho dá 'uehmbɛ bɛ rá 'yu Ojɔ, nɛ mí ɔthɛ yɛn ts'o, nɛ gue'a dán sɛhmbɛ Ojɔ a. Pɛ nuya Ojɔ sá da numanhojɛ. ²² Nu Ojɔ bi hogahɛ gátho ma ts'oquihɛ, nguetho rá ja'i ra Jesús bi nu ran ɛnbi nɛ ran dɛte nanguejɛ. Janangue'a xtán hotho gahɛ 'bɛ bi dájɛ bɛ 'bɛ Ojɔ, nɛ hin da djɛnga ma ts'oquihɛ. ²³ Pɛ nu'bɛ guín nde ngue dín ja ahɛ bɛ, pɛ jatho thocua thoho gui 'yɛc'yɛihɛ, nɛ hin gui 'yon nin 'yomfɛnihɛ. Nɛ gui thoqui gui tɔmhɛbɛ ran ho ma'da'yo gá 'yɔhmbɛ, nu'a bi sih yɛ ja'i gátho ra ximhäi. Nɛ n'dat'a ram hma dí ɔt'ä ngue dím pɔngahyagä, guecä drá Pablogä.

Rá 'bɛfi ra Pablo

²⁴ Nɛ nugä di johya ma mbɛi 'bɛ dín nu ran ɛnbi nangue ahɛ. Nɛ xɛn zän Ojɔ ga comhbɛ rán ɛnbi ra Cristo, nguetho yá mbɛti gahɛ a. Nu'a bi nu ran ɛnbi nangue gátho yɛ 'yɛc'yɛi, necä dín nu ran ɛnbi tengu bí zän Ojɔ ngue gan nugä. ²⁵⁻²⁶ Nɛ bi huancä Ojɔ gátho yɛ 'yɛc'yɛi ga pɛpi, ngue ga xih ran ho ma'da'yo. Nɛ nu'a ran ho ma'da'yo ní gua a rá m hman Ojɔ a, ngue im ma gátho him mam fadi mam'bet'o. Nguetho gue'bɛ rá mbɛdi thoho njom mí padi. Nɛ nu'bɛ mám 'bɛhmbɛ bɛya, nɛ ja dá pɛhmbɛ bɛya. ²⁷ Nɛ nuna ram hma him mam fadi, ngue dim 'bɛpɛ ra Cristo bɛ mbo ma mbɛihɛ, ngue gátho dyú 'yɛc'yɛihɛ i 'bɛh ra ximhäi, nɛ'ɛ hing yɛ judío. Nɛ nangue dim 'bɛpɛ mbo ma mbɛihɛ ra Cristo, sá ga tɔmhɛbɛ a rán ho nuixte bí ja bɛ mahɛts'i. Nɛ guehna ran t'ɔt'e nuixte in ndejɛ Ojɔ ga pɛhmbɛ ya. ²⁸ Janangue a nu ran ho ma'da'yo dím mamhbe nɛ dí xänbahe xɛn ho, nɛ gátho yɛ ja'i dí xihmbe ran ho, nangue bi 'dacä ran 'yomfɛni Ojɔ. Nguetho dí

ndepe gátho da mba ma hocpi yá mbɛi ɛ, nu'bɛ i padi 'bɛ'a bi 'yɔrɛ ra Cristo. Nɛ da zä dím 'bɛi xɛn ho ra Cristo bɛ mbo yá mbɛi bɛya. ²⁹ Janangue a gátho ma mbɛi dí ɔt'ä ma 'bɛfi, nangue ra ts'edi ngue bi 'dac ra Cristo dí ɔt'ä.

2

¹ Nugä drá Pablogä dín nde ahɛ gui pɛhmbɛ ngue dí hɛdumbɛi dí äpá rá ts'edi Ojɔ nangue ahɛ gyú 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ'ɛ ngue 'bɛpɛ ra hnini Laodicea nɛ gátho ɛ mi'da ngue njam'bɛ mi nugui. ² Dín nde ahɛ ngue da hyu ni mbɛihɛ, nɛ n'dat'a guim bɛmhɛbɛ nangue i ja ahɛ nin huɛcatehɛ n'da ngu n'da ahɛ. Nɛ hin te di 'bɛdi ngue gui pɛhmbɛ nangue ra Cristo, nguetho 'bɛ'a gátho him mam fadi sá gui tɔmhɛbɛ nangue ra Cristo. ³ Pɛ nangue ra Cristo sá gui tɔmhɛbɛ 'bɛ'a him mam fadi nangue rán 'yomfɛni ra Cristo. Nɛ hɔnt'a ra Cristo sá da 'yut ahɛ rán 'yomfɛni Ojɔ. ⁴ Nuna guehna dí xi ahɛ na, nguetho 'bɛ'i 'da nde da hyä ahɛ, ɛmmɛ mahotho im man ɛ, pɛ him majuaɲi. ⁵ Nugä hinga 'darbɛ dí 'bɛhmbɛ ya, pɛ i so ma mbɛi nangue ahɛ. Nɛ ɛmmɛ i hu ma mbɛi 'bɛ dí ɔde ngue hingui cuent' ni mbɛihɛ, nɛ hingui tap a ni mbɛihɛ ɛ yɛ hyäte, nangue ni t'ɛc'yɛihɛ nangue ra Cristo. ⁶ Nde'bɛ thocua thoho gan 'yohɛ ra Cristo Jesús ra Hmu, nguetho ya gá sin a ra Cristo ngue dim Hmu bɛ ja ni mbɛihɛ, nɛ bi du nangue ahɛ. ⁷ Nu ra Cristo tengu'bɛ ra da'yɛ a, nɛ n'dat'a guí comhbɛ rá te ni mbɛihɛ, nɛ gue'a nán te ni mbɛihɛ a. Nɛ dami zacua ni t'ɛc'yɛihɛ, tengu bi sän'nahɛ. Nɛ zai gui 'yɛmfɛ jamadi Ojɔ gátho bi 'da ahɛ.

Dí comhbɛ ra 'da'yote ra Cristo

⁸ Damin jamansuhɛ ngue hin dín ts'on ni t'ɛc'yɛihɛ nangue 'bɛ'a im man i 'da yɛn 'yohɛ, ngue nde da hyä ahɛ. Pɛ im bɛnɛ a i xi ahɛ, nɛ him majuaɲi a i xi ahɛ.

Gue'a yám hmanse yán 'yohu im ma mi'da yu hmu hin di nequi di manda ua ja ra ximhäi, ne hin rán t'edi ra Cristo u. ⁹ Pe nangue a ra Cristo da zä ga pažmbu xun ho Oja. Nguetho Oja bin ja'i nangue rán gøc'yei ra Cristo, ne nte di 'bedi gätho i ja a Oja nangue rá ja'i ra Cristo. ¹⁰ Janangue a nu'bu din 'yohu ra Cristo, i jajü 'be'a gätho di homhbu. Ne nu'a ra Hmuts'ut'abi a, ne hont'a di manda gätho 'be'a i ja. ¹¹ Ne nu'bu má ec'yehü ra Cristo, bi thegahu gätho ma ts'oquihu gätho gahu, ne ahü ngue hing yu judío ahü. Ne gue'a njuantho ran thequi in nu Oja a bi 'yot ahü ra Cristo. ¹² Nguetho nu'bu män xixyahu, tengubü 'darbu bi t'agahu a ra Cristo, ngue dá sohmbu bu ma nyon 'yomfënihu. Ne tengubü 'darbu dá thambënihu ra Cristo bu ja ra 'da'yote, nguetho di ec'yehü rá ts'edi Oja bi xox'a ra Cristo 'bu mi du, nangue rá ts'edi xun ndoho. ¹³ Ne nu'bu hin ní hoc ni mbühü, gätho ahü ngue hing yu judío ahü, tengubü gyá duhu nangue ni ts'oquihu, ne hin gmi comhbu ran hoqui bi man Oja maya'bu. Pe nu Oja bi ja ahü ne'ahü dá comhbu ra tema'da'yo ra Cristo, ne bi pungahu gätho ma ts'oquihu. ¹⁴ Ne nujü hin dá jashü yán t'edi Oja, o gue'a ran hocja'i di pažehu hin dá jashü a, ne gue'a gä din dupatehu a. Pe bi gurga man dupatehu a ra Jesús 'bu mi du bu ja ra pont'i. Ne gue'a ní hogahu Oja a. ¹⁵ Ne nangue a 'be'a bi 'yot' ra Cristo 'bu mi du bu ja ra pont'i, bi 'berpa yá ts'edi u i ena i ja yá ts'edi ngue hin di nequi. Ne bi japi ngue bi mbe'ts' yá sä 'bu mi hnu ngue bi da a ra Cristo.

Ga homhbu ga øthu ngue dyu menguhu bu mahëts'i.

¹⁶ Janangue a njon da zä da xijü ga sufü 'be'a di sihu, ne njon da zä da xijü jatho ga sufü n'da ran go, gue'u yu t'angopa, o gue'u yu pa ran

ts'äya. ¹⁷ Ne nuya yán t'edi embi xun duxqui, bi man Oja maya'bu ngue bi xi u yu judío, pe 'da yu patho u. Ne din t'es' 'bu bá eh ra Cristo u, nguetho yu hmepya thoho nangue a ra Cristo. Pe nuya bi zøh ra Cristo, ne gue'a majuani i ja rá ts'edi a. ¹⁸ Ne masque i si ahü gui 'behmbu rán japi Oja 'bu hin gui thandehu yám 'behni Oja mahëts'i. Pe o gui suhu. Gue'a im man u 'da, nguetho embi ran 'yëts'i 'bu di thandehu ra Cristo, nguetho i ja rá ts'edi. Pe go i en u hing ran 'yëts'i 'bu ga thandehu u i coh yá ts'edi, ngue yám 'behni Oja mahëts'i. Pe im manse, ne him bi 'yut Oja, nguetho emme xun ts'o yán 'yomfëni u. ¹⁹ Pe nu'u hin'yü 'be'a yán jahü ra Cristo. Pe nujü dyu 'yëc'yehü di 'bühmbu ra Cristo tengubü n'danjä'i tho di comhbu. Nu ra Cristo tengubü ra ya, ne di bengahü yán 'yomfëni xun ho, ne gue'a nán te ma mbühü a, tengubü zän Oja.

'Darbu dá tuhu ra Cristo ne 'darbu di 'bühmbu a

²⁰ Ha hin gá tuhu ra Cristo, ne gui ena gá hychmbu yán t'øt'e ra ximhäi. Pe hanja guexta a gní 'yøthu tengubü rá mbeti ahü ra ximhäi, ngue gui ødahü yán t'edi u to'o embi di manda ua ja ra ximhäi. ²¹ Ngue sä i en ahü: "Yo gui thähmbu ya, ne o gui sahu ya, ne o gui haxhu ya." Pe nde'bu hin gan hychmbu ngue di 'berp ahü u yán t'edi u. ²² Pe gätho ya enju ga sufü, pe an ts'änni gätho ga homhbu ne din thegue. ²³ Ne ena gue'bu gue'a ran 'yomfëni xun ho a im man ya yán 'yohu, nguetho im man a n'da ran thande ngue hin din 'yëx a n'da, ne im ma da zethoho 'be'a in nde n'da. Pe mfaði hinga gue'a, nguetho hinga gue'a ní zerpa ní mbüi n'da 'bu im bëni da 'yot' ran ts'o.

3

¹ Pe gam bëmhbu ngue 'darbu dá

thambɛnihu ra Cristo, tengubɛ ya dá sohmbɛ ra ximhái. Janangue a ga homhbɛ ga ɔthu ngue dyɛ mɛnguhɛ bɛ mahɛts'i, ngue ya dí 'bɛhmbɛ ra Cristo, nɛ nu'a i 'bɛpɛ ja rán 'yɛi Ojɔ, i conhui rá ts'ɛdi a. ² Gam bɛmhɛbɛ tengubɛ nam bɛn ɛ 'bɛpɛ mahɛts'i, nɛ hin gam bɛmhɛbɛ tengubɛ nam bɛn ɛ 'bɛcua ja ra ximhái. ³ Gam bɛmhɛbɛ ngue 'darbɛ dá tuhɛ ra Cristo, nɛ nuya 'darbɛ bi 'bɛsca ma tehɛ ra Cristo bɛ bí ja rá ts'ɛdi Ojɔ, bɛ nam bɛn a. ⁴ Nu ra Cristo dá simhbɛ mbo ma mbɛihɛ, nɛ gue'a ma tehɛ i jajɛ a ya. Nɛ nu'bɛ bi hnu a rá ts'ɛdi nuixte ra Cristo, nɛjɛ da hnu ngue dí comhbɛ rá nuixte a.

Hønt'a ma'da'yo gam bɛmhɛbɛ ya

⁵ Janangue a nuya gátho yán ts'o ra ximhái i ja bɛ mbo ma mbɛihɛ ga hɛhmbɛ, tengubɛ dán hyosɛhɛ. Hin dan 'yomt'ɛnihɛ, xin ga ɔthu yɛ 'yásá, nɛ ga ɛshɛ ɛ yɛ ts'on'yomfɛni. Xín dan siyatehɛ, nguetho tengubɛ dí thɛndehɛ ɛ yɛ ojɔ ngue him ma-juáni. ⁶ Pɛgue guehya da nu rán ts'ɛmbi Ojɔ nts'utho, ngue gátho ɛ hin di jamansu 'bɛ'a im man Ojɔ. ⁷ Nu'ehɛ ngubɛ gmí ɔthu 'bɛ gmí 'yohɛ bɛ ja ra 'bɛxui. ⁸ Pɛ nuya dami hyɛhmbɛ 'bɛ'a gmím bɛnbahɛ ni mijá'ihɛ ya, gátho ra cue, nɛ dami hyɛhmbɛ a gní 'yɛt'ambɛihɛ ran ts'o. Nɛ o gadí c'aman'ɛ ni mijá'ihɛ nangue ra ts'ore, nɛ gui 'yɛshɛ nangue ra ts'ore i pøn ni ndehɛ. ⁹ Nɛ o gadín xihmbɛ yɛ fɛhni n'da ngu n'da ahɛ, nguetho ya gá páhmbɛ nin 'yomfɛnihɛ nɛ gátho 'bɛ'a gmí ɔthu. ¹⁰ Nɛ nuya i ja ahɛ ma'da'yo nin 'yomfɛnihɛ. Pɛ nu Ojɔ man'da man'da di 'da ahɛ ran 'yomfɛni, da gohi tengubɛ thoho rán 'yomfɛni ra Cristo, ngue bi 'dajɛ ra 'da'yote. ¹¹ Nu ra Cristo 'da'angu bɛ na nu yɛ jɔ'i, madague hønt'a go 'bɛ'a má jɔ'i, yɛ griego, o gue yɛ judío o gue hing yɛ judío, o gue yɛm 'bɛndapɔ jɔ'i, o gue yɛ 'yɛhɛ,

o gue hing yɛ 'yɛhɛ. Nu ra Cristo in 'yohɛ hønt'a to'o nde da 'yɛc'yɛi, nɛ nangue ra Cristo ga tɛmhɛbɛ gátho dí homhbɛ. ¹² Nɛ nangue rán huɛcate Ojɔ ya bi huancahɛ ngue ga ɛc'yɛihɛ. Janangue a nde'bɛ ga ɔthu ran hocjɔ'i, nɛ hin dan 'yɛxhɛ, nɛ ga ɔrbahɛ ran ho ma mijá'ihɛ, nɛ din ja ma yembɛihɛ, nɛ hin dan xɔmbɛihɛ 'bɛ'a da t'ɔrcahɛ. ¹³ Nɛ dam punbahɛ n'da ngu n'dajɛ nu'bɛ da 'yɔrcahɛ ran ts'o n'da, tengutho bɛ í pungahɛ ra Cristo. ¹⁴ Pɛ man'da ɛmmɛ hɛhɛi thoho ga ɔthu ran huɛcate, hin te dadí 'bɛhmbɛ 'bɛ. ¹⁵ Nɛ ga jafɛ ra Cristo di manda gahɛ, n'damhɛma dim 'bɛmanho ma mbɛihɛ. Nguetho ya bá zoncahɛ Ojɔ ngue dam 'bɛhmbɛ tengubɛ n'danjɔ'itho. Nɛ thocua thoho ga xihmbɛ ra jamadí 'bɛ'a bi 'yɔrcahɛ Ojɔ. ¹⁶ Nɛ gam bɛmhɛbɛ rá m hman ra Cristo, nɛ nangue rá m hma din jajɛ ran 'yomfɛni xɛn ho. Nɛ gue'a dán xánbahɛ a n'da ngu n'dajɛ. Nɛ ga ɛmfɛ jamadí Ojɔ nu'bɛ dí tuhmbɛ yɛ thuhu, o gue dí m mamhbɛ rá m hman Ojɔ. ¹⁷ Nɛ 'bɛ'a gátho dí ɔthu, nɛ 'bɛ'a gátho dí m mamhbɛ, pɛ ga ɔthu a dí t'ɛsɛpa ra Hmu Jesús. Nɛ ga ɛmfɛ jamadí Ojɔ ma Tahɛ, nangue a ra Jesús.

Dam 'bɛmanhohɛ bɛ ja ma ngumhbɛ

¹⁸ Nɛ nu ahɛ gyɛ xisuhɛ, dami 'yøhmbɛ 'bɛ'a im man ni ndøhɛ, nguetho gue'a rán säui n'da ra 'yɛc'yɛi. ¹⁹ Nɛ nu ahɛ gyɛn 'yohɛhɛ, dami huɛc ni xisuhɛ, nɛ hin gui sɛhmbɛ ɛ. ²⁰ Nɛ nu ahɛ gyɛ t'uhnihɛ, dami 'yøthɛ 'bɛ'a gátho man ni tahɛ nɛ ni mbehɛ, nguetho gue'a in numanho Ojɔ a. ²¹ Nɛ nu ahɛ gyɛ tahɛ, nɛ gyɛ mbehɛ, hinga thocua tho gui sɛh ni t'uhnihɛ, janangue a mpähá thoho da 'yøt'a guín numanhohɛ. ²² Nɛ nu ahɛ gyɛ 'yɛhɛhɛ nɛ gyɛ mbɛfihɛ, dami 'yøthɛ 'bɛ'a gátho nde ni hmuhɛ, yɛ jɔ'i. Pɛ hinga hønt'ɛ guim bɛmhɛbɛ da

numanho ah_u u, pɛ gue'a Ojã guín ndeh_u da numanho ah_u. Janangue a gui 'yøth_u x_un ho ni 'bɛfih_u ngue dí numanho ah_u Ojã. ²³ Nɛ nu'uh 'bɛ'a gätho ní 'bɛfi guí øth_u, gui 'yøth_u x_un ho, nguetho hinga hønt'a ra jã'i ni hmuh_u, pɛ nɛsɛ a Ojã. ²⁴ Nguetho ya guí pãhmb_u a ra herencia di 'daj_u ra Cristo, ngue i juadi x_un ho, nɛ gue'a majuãni ní Hmuh_u a. ²⁵ Pɛ nu'uh to'o i øt' ran ts'o, Ojã di cospa a bi 'yøt'e, madague a hønt'a go to'o ni jã'i.

4

¹ Nɛ nu ah_u gy_u hmuh_u, dami 'yørpah_u ran ho ni 'yɛhɛh_u o gue ni mbɛfih_u, nguetho guí pãhmb_u i 'bɔp_u mahɛts'i ni Hmuh_u.

Man'da ran zofo

² Nɛ gätho gah_u hin dan xømbɔih_u nangue dan yãh_u Ojã, nɛ thocua thoho ga xihmb_u jamadi Ojã 'bɛ'a gätho di 'daj_u. ³ Nɛ nu ah_u damin yãh_u Ojã nanguecãhe, ngue di jaje ga thoje gam mamhbe rãh hma, nɛ ga xih yã'jã'i 'bɛ'a bi 'yurcah_u, ram hma ngue him mam fãdi, ngue dim 'bɔp_u mbo ma mbɔih_u ra Cristo. Nɛ nugã dí ofãdigã nguetho dí mangã na ram hma. ⁴ Dami 'yãf_u rá ts'edi Ojã ngue da bømanho 'bɛ'a dí mangã, ngue 'bɛ'a bi 'yurcah_u, nguetho jatho gam mangã x_un ho a. ⁵ Nɛ dami jamansu ni mbɔih_u, janangue a nu yã'jã'i hing yã 'yɛc'yɛi da nu ngue majuãni guín 'yoh_u ra Cristo. Nɛ dãman ɛhyah_u gui xihmb_u nangue ra Cristo. ⁶ Dami zomanhoh_u yã'jã'i, nɛ hin gui 'yãth_u u, pɛ dãmí hyurpah_u yã mbɔi. Pɛ ga pãhmb_u 'bɛ'a dá thãhmb_u n'da ngu n'da, nangue a ran ho di bɛngah_u Ojã ngue ga xihmb_u.

Ran zɛngua ran zɛgui

⁷ Nuna ma z_u cuh_u ra Tíquico, ɛmmɛ dadí huɛcã na, nɛ bi mbãxqui x_un ho ngue dá øt'be rá 'bɛfi Ojã. Nu'b_u bi zøm b_u, da xi ah_u gätho 'bɛ'a dadí jagã. ⁸ Janangue a dí

pɛhndã b_u ya, ngue gui pãhmb_u 'bɛ'a dí jagãhe ua. Nɛ nu'a da hyut a ni mbɔih_u nangue ra Cristo. ⁹ Nɛ da mbɛ ra Tíquico ma cuh_u ra Onésimo, nuna i ɛc'yɛi x_un ho na, nɛhna dadí huɛcã na. Nuna n'da ra mɛngu b_u guí 'bãhmb_u, nɛ da xi ah_u 'bɛ'a gätho bin ja ua. ¹⁰ Nɛhna ma mi ofãdi'be ra Aristarco, i pɛn'nah_u ran zɛngua, nɛ ra Marcos rá mɛni ra Bernabé i pɛn'nah_u ran zɛngua. Nɛ ya dá xi ah_u nangue ra Marcos, nɛ nu'b_u da zøm b_u, dami simhb_u x_un ho. ¹¹ Nɛhna ra Jesús í Justo i pɛn'nah_u ran zɛngua. Pɛ høndi hyutho ya ma mijudiohe ngue yã 'yɛc'yɛi dadim pɛhmbɛ ua nangue rá 'bɛfi Ojã, nɛ guehya hyu ɛmmɛ i hurca ma mbɔi. ¹² Nɛ nuna i pɛn'nah_u ran zɛngua na ra Epafra, n'da ra mɛngu b_u guí 'bãhmb_u, nɛ rá 'yɛhɛ ra Cristo na. Nɛ zã i äp rá ts'edi Ojã nangue ah_u, ngue hin gui pãh nin 'yomfɛnih_u nangue ra Cristo, pɛ njuãntho gui 'yøth_u rá pãhã Ojã. ¹³ Nɛ majuãni dí mangã nangue ra Epafra, ngue ɛmmɛ x_u hyãdumbɔi in yãui Ojã nangue ah_u, pɛ hinga høn'a thoh_u, pɛ nɛ'uh yã 'yɛc'yɛi i 'bɔp_u ja ra hnini Laodicea, nɛ'uh 'bɔp_u ja ra hnini Hierápolis. ¹⁴ Nu'a ra Lucas, ra médico, ɛmmɛ dadí huɛj_u a, nɛ'a i pɛn'nah_u ran zɛngua. ¹⁵ Nɛcã dra Pablogã dí pɛnpa ran zɛngua yã 'yɛc'yɛi ngue i 'bɔp_u ja ra hnini Laodicea, nɛ'a man juh_u nangue ra Cristo ra Ninfas, nɛ gätho u yã 'yɛc'yɛi ngue dim peti b_u rán gu. ¹⁶ Nɛ nu ah_u, nu'b_u gã jua a gã mamhb_u na ra søcuã dí pɛn'nah_u ya, dami thocpah_u u yã 'yɛc'yɛi bí 'bɔp_u ja ra hnini Laodicea. Nɛ'a man'da ra søcuã dá pɛhndã b_u Laodicea, dami nuh_u b_u. ¹⁷ Nɛ nu'i gra Arquipo, pɛ i jaua a dí xi a'i. Dami 'yøt'e x_un ho ra 'bɛfi ngue bi 'da a'i ra Hmu, nɛ hingui ts'ãtho gui 'yøt'e. ¹⁸ Nugã dra Pablogã, dá o'tã ua na man zɛngua nangue ma 'yɛsɛ. Pɛ damim

bɛmhbɛ ngue dí ofädigä. Ojɔ di
jamansu ahɛ nɛ da mbäx ahɛ. Nɛ
hønt'a dí xi'ahɛ ya.

1 TESALONICENSES

Ná n'da ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɯ yɯ

'yɛc'yɛi bɯ ja ra daɬnini

Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablogä nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí ot'ähe na ra sɔcuɔ, nɛ dí pɛnh'nahe ran zɛngua gätho ɯ yɯ 'yɛc'yɛi gue dim pɛti bɯ ja ra hnini Tesalónica, gätho yɯ ja'i ngue in 'yohɯ Ojɔ ma Tahɯ nɛ ra Jesucristo ma Hmuhɯ. Nɛ nu ahɯ nɛ dín ndehe dín ja ahɯ rán jaɔi Ojɔ, nɛ da hyut'a ni mbɯihɯ Ojɔ ma Tahɯ nɛ ma Hmuhɯ ra Jesucristo.

Bi t'ut'ɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ mi'da yɯ häi

² Nɛ zɔi dí xihmbe jamadi Ojɔ nanguɛ ahɯ. Nɛ zɔi dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yaɬe Ojɔ. ³ Nɛ dím bɛn ahɯ 'bɯ dí yaɬe Ojɔ ma Tahɯ, nanguɛ ni t'ɛc'yɛihɯ gní'yøthɯ rá 'bɛfi Ojɔ nɛ nanguɛ nin huɛcatehɯ ɛmmɛ guí humbi gam pɛhmbɯ, nɛ nanguɛ a guí tɔmdahɯ ngue ba ɛh mahøn'a ra Jesucristo, nɛ gue'a gní hyät'i gní sɛthɯ 'bɛ'a gätho guín nuhɯ. ⁴ Ma zɯ cu ahɯ dí pɔhmbɛ ngue ɛmmɛ di huɛc'ahɯ Ojɔ, nɛ bi huan'nahɯ ngue gyɯ mbɛti ahɯ a. ⁵ Nɛ nu 'bɯ rá mbɛdi dá mangähe bɯ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, gá pɔhmbɯ him mam hmansɛgɔ, pɛ nanguɛ rá ts'ɛdi a rá Hogandɔhi Ojɔ guí hyámhbɯ a ram hma bi bɛn'nahɯ gue majuaɔni a. Nɛ guí pɔhmbɯ mam 'bɯihɛ nu 'bɯ mám 'bɯcähe bɯ, nguetho dá ut'ahɯ 'bɛ'a dám 'bɯ a n'da. ⁶ Nɛ nu ahɯ gá tenhdɯ a ram 'bɯi dá ut'ahɛ ngue tengu bi 'yøt' ra Hmu mahɛts'i. Nɛ madague'a xɯn ngu ran ɯnbi gá nuhɯ, pɛ guehɯ gá hyámhbɯ a ram hma nɛ gán johyahɯ nanguɛ rá Hogandɔhi Ojɔ. ⁷ Pɛ nanguɛ mpähä tho ho gá hyámhbɯ ram hma nɛ gám

'bɯmanhohɯ, gätho gá 'yuthɯ 'bɛpɯ dí 'yɛc'yɛi ɯ 'bɯpɯ ra häi Macedonia nɛpɯ ra häi Acaya. ⁸ Nɛ nanguɛ ahɯ gá jafɯ bi fɔ a rán ho ma'da'yo ra Cristo, jananguɛ'a hinga hønɯ ra häi Macedonia nɛ ra häi Acaya, pɛ hønɯ go hapɯ i fɔdi gue ɛmmɛ i ja ni t'ɛc'yɛihɯ nanguɛ Ojɔ. Nɛ him mahyoni ga xihmbe a ram hman ya. ⁹ Nɛ nu 'ɯ gätho yɯ ja'i i ma ngue ɛmmɛ gá simanhoje 'bɯ má mbähmbe bɯ ni hninihɯ. Nɛ i ma nanguɛ gá sohmbɯ ni nyoguihɯ, nɛ nuya guí thändehɯ Ojɔ i 'bɯi ngue majuaɔni a. ¹⁰ Nɛ i ma gue guí tɔhmbɯ ba ɛh mahøn'a mahɛts'i ra Jesús, rá Ts'ɯnt'ɯ Ojɔ. Gue'a bá xox'a Ojɔ bɯ 'bɯ ɯ xɯn du, nɛ gue'a ra Jesús da yaɔnjɯ nanguɛ rán ts'ɛmbi Ojɔ xɯn ɯ tho ngue ba ɛhɛ.

2

Rá 'bɛfi ra Pablo bɯ Tesalónica

¹ Nɛ nu ahɯ ma zɯ cu ahɯ guí pɔhmbɯ ngue hinga säti tho ho dá mbähmbe bɯ guí 'bɯhmbɯ. ² Nɛ guí pɔhmbɯ hangu nangu ran ɯnbi bi mba ma ɯnguigahe nu 'bɯ mám 'bɯhmbɛ bɯ ja ra hnini Filipos. Pɛ madague'a dá nuhe ran ɯnbi, nu Ojɔ bi 'daje ran zambɯi dá xi ahɯ rán ho ma'da'yo ra Cristo, madague xɯn ngu min nde da zɔje. ³ Nguetho hin dá xi ahɯ n'da ram hma him majuaɔni, nɛ hin dá xi ahɯ nanguɛ 'bɛ'a ga tɔsɛhe, nɛ hin dím bɛni ngue høntho xcá hä ahɯ. ⁴ Pɛ nugähe nzɔi dí mamhbe tengu in nde Ojɔ, nguetho Ojɔ bi huangähe ga mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo, nɛ i pɔ Ojɔ ngue hin te dá cømhbe, nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a da numanho yɯ ja'i. Pɛ Ojɔ di ɔsca ma mbɯihɛ. ⁵ Nɛ hin dí huanhde yɯm hma mahotho guepɯ da numanhoje yɯ ja'i. Nɛ hin dí homhbe ngue ga tɔhmbe ra mbɛti. Nu'a Ojɔ i pɔdi 'bɛ'a dí mamhbe. ⁶ Nɛ hin dá homhbe 'bɛ'a dí numansuje yɯ ja'i, xinga

gue ah_u o gue'uh mi'da, madague'a mi sä xcá øt'ahe ts'edi nguetho ma 'bäigähe ra Cristo. ⁷ P_e emme dá tump'a ma mbäihe tengu'b_u n'da ra mbe di jamansu yá t'uhni, nangue man huçcatehe dá øt'ah_u. ⁸ Dín nde ga comhb_u a rá_m hman Oj_a madague'a jatho ga em ma tehe, nguetho emme dadí huçc'ah_u. ⁹ Ma z_u cu ah_u, ha hin guím b_emh_u 'be'a dá øthe 'b_u má_m p_ehmbe b_u ma pa ne ra xui ngue dá honsehe 'be'a dá homhbe, nguetho him mi nde ga pa ahe. P_e ra mate thoho dá xi ah_u rá_m Hman Oj_a. ¹⁰ P_e ha hin guí p_aseh_u, ne a Oj_a i p_adi 'be'a mam 'bäihe nu'b_u má_m 'b_umhbe b_u guí 'b_umh_u gy_u 'y_ec'y_eih_u, ngue h_ont'a Oj_a dín ndehe da t'çspi, ne hin'y_u 'be'a dí mba ma y_açpihe, nguetho gätho x_un ho 'be'a dá øthe. ¹¹ Ne guí p_ahmb_u ngue n'da ngu n'da ah_u dá øthe tengu'b_u ma t'uhni ahe tengutho n'da ra ta di huçc yá t'uhni ne di un ran zofo. Ne xtá h_at'ah_u ra ts'edi ni mbäih_u. ¹² Ne dá xi'ah_u ja ts'editho gui 'y_oth_u ram 'b_ui tengu i numanho Oj_a. Nguetho Oj_a bi zonh'nah_u gui comhb_u a rá ts'edi nuj_xte b_u di manda. ¹³ Ne nz_ai dadí unhde ra jamadi Oj_a nangue ah_u, nguetho nu'b_u má xi ah_u rá_m Hman Oj_a, gá hy_amh_u a maju_ani rá_m Hman Oj_a, ne hin gá 'y_emh_u gue h_ontho rá_m hman ra j_a'i. Ne gue'a ram hma dim p_ep_u mbo ni mbäih_u ya, gätho ah_u ngue guí çc'y_eih_u. ¹⁴ Nu ah_u ma z_u cu ah_u, gá nuh_u ran _ubi gue bi 'y_ot'a ni m_enguh_u, tengutho bi nu y_u 'y_ec'y_ei b_u ra häi Judea nu'b_u mi nu ran _ubi ngue bi 'y_orpa yá mijudíoh_u u. ¹⁵ Nu y_u judí_o bi hyo a ra Hmu Jesús, tengutho bi 'y_orpa yá p_ongahy_a Oj_a mam'bet'o, necähe bi hy_onje thi, ne Oj_a din s_umh_u u, ne njo'o to i numanho u. ¹⁶ Ne nu'b_u má xihmbe y_u j_a'i ngue hing y_u judí_o ra 'yu dí p_o Oj_a u, p_e bi hegähe u y_u judí_o. Janangue'a bin te yá ts'oqui u, ne

nuya bi ts'änni da nu rán ts'embi Oj_a nts'utho u.

Nu'a ra Pablo nde da mba mah_on'a b_u Tesalónica

¹⁷ Ma z_u cu ah_u, nu'b_u má njo'ogähe b_u 'da y_u pa, hin dadí pumb_eni ah_u, p_e dím b_en ah_u ne emme dín ndehe ga mbähmbe b_u, gua nu ahe. ¹⁸ Nugähe mim b_eni ga mbähmbe b_u, ne nugä dra Pablogä mi säpi ga mbagä b_u x_un ngu y_u nidí, p_e 'bex bi z_angua ra zíthu. ¹⁹ P_e gue'a z_eh_eh_u man johya ahe. Nguetho nu'b_u bá çh mah_on'a ma Hmu h_u ra Jesucristo, di nequi x_un ho ma 'befihe, ngue ya gá 'y_ec'y_eih_u. ²⁰ Maju_ani gues_e ah_u man johya ah_u, nguetho tengu'b_u man t'unni ah_u ga dá ah_u b_u.

3

¹⁻² P_e nugä him mí hät'i ga t_o'mi mi'da y_u pa ngue da 'bäx ah_u. Janangue'a dá p_en'nah_u na ma z_u cuh_u ra Timoteo ba fäx ah_u ne di z_e ah_u nangue ni t'çc'y_eih_u, ne dá co'be ua ja ra hnini Atenas. Ne nu ra Timoteo n'da rá 'y_ehe Oj_a ngue dadím p_ehmbe ngue dí mamhbe rán ho ma'da'yo ra Cristo. ³ Nuna ra Timoteo di z_e ah_u ngue hin gui 'uehmb_u b_u ja rá 'yu Oj_a nangue ran _ubi guín nuh_u. Nguetho ya guí p_ahmb_u gue rá pähä Oj_a ga nuh_u ran _ubi nangue'a ga tenhd_u ra Cristo. ⁴ Guí p_ahmb_u 'be'a dá xi ah_u nu'b_u má_m 'b_umh_u, ngue jatho guín nuh_u ran _ubi tengu guín nuh_u ya. ⁵ Ne nu'b_u him mi sä man'da nya'a ga t_o'mi, dá p_ehdä n'dihi b_u ra Timoteo, nguetho dín nde ga p_adi 'be'a guí øth_u nangue ni t'çc'y_eih_u. Nguetho nugä dí su da d_a ah_u ra zíthu, ne säti thoho ra 'befi dá øt'ahe b_u 'b_u. ⁶ P_e nuna ra Timoteo ya bí 'bärp_u guerp_u guí 'b_umh_u ne dá h_amhbe ra nde nangue ni t'çc'y_eih_u ne nangue nin huçcateh_u. Ne bi xije ngue nz_ai emme guím b_enje ne guín nde guín nuje, tengutho b_u na ndegähe

gan nu ahe. ⁷ Janangue'a ma zɛ cu ahɛ, madague'a dín nuhe ran ɛnbi ua, pɛ nu'bu má øhmbe ngue'a gadí zacuatho ni t'ɛc'yɛihɛ, 'bex bi hyu ma mbɛihɛ. ⁸ Nɛ nugähe sä ga häthe ɛ yɛn ɛnbi dín nuhe ua, nguetho dí pɔhmbe gue ya gadí thot'a ni t'ɛc'yɛihɛ nangue'a ra Hmu. ⁹ Thocua thoho dí xihmbe jamadi Ojɔ nangue'a ran johya gadí 'daje. ¹⁰ Nɛ nu ra pa nɛ ra xui dí yɔhe Ojɔ nangue ahɛ, nɛ dí äp'ahɛ rá ts'ɛdi Ojɔ ngue gan nu ahɛ mahøn'a. Nguetho dín nde ga xän'nahɛ 'be'a gadí 'bɛhmbe nangue ni t'ɛc'yɛihɛ. ¹¹ Nɛ dí äcähe Ojɔ ma Tahɛ nɛ'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo gue dí jaje ga mbähmbe bu gua nu ahɛ. ¹² Nɛ ma Hmuhɛ di ja ahɛ ngue 'da gdán huɛctahɛ n'da ngu n'da ahɛ, nɛ gui huɛju gätho mi'da, tengugähe ngue dadí huɛc'ahɛ. ¹³ Gue nu'a ran huɛcate i ja ahɛ dí zac'a ni mbɛihɛ nɛ di ja ahɛ n'dat'a Ojɔ guim bɛmhɛ, nɛ gätho ma hoqui bu dán nu Ojɔ ma Tahɛ nu'bu bá ɛh mahøn'a ma Hmuhɛ ra Jesús dín 'yohɛ gätho xɛm pøhø.

4

Dam 'bɛhmbe a dí numanhoju Ojɔ

¹ Nuya ma zɛ cu ahɛ, dí xi ahɛ nangue rá thuhu ma Hmuhɛ ra Jesús gue gui thoju gui 'yøthɛ 'be'a dá xän'nahɛ. Nɛ gam 'bɛhmbe a dí numanho ahɛ Ojɔ, nɛ man'da gui thoju xɛn ho. ² Nɛ guim bɛmhɛ ya 'be'a gätho dá xän'nahɛ nangue rá thuhu ma Hmuhɛ ra Jesús gue gui 'yøthɛ. ³ Nɛ gue'a nde Ojɔ gue gui dáfɛ gätho ni mbɛihɛ, nɛ hin gui 'yøthɛ ran 'yomt'ɛni. ⁴ Nɛ n'da ngu n'da ahɛ nde'bu gui pɔhmbe guin numansu ni xisu zɛhɛhɛ, janangue'a hin gui 'yøthɛ ran 'yomt'ɛni mi'da yɛ xisu. ⁵ Nɛ hin gui 'yørpahɛ ran ts'o tengu i øt'ɛ yɛ jɔ'i ngue hingui pɔ Ojɔ. ⁶ Nde'bu xínga n'da ahɛ gui 'yøthɛ

gui ɛnba ni min'yohɛhɛ ngue gui nutontofɛ rá xisu. Nguetho Ojɔ dí cos'ahɛ ran ɛnbi 'bu gue'a gui 'yøthɛ, tengu dá xi ahɛ. ⁷ Nguetho Ojɔ bi zongahɛ ga øthɛ ran ho nɛ him bi zongahɛ ga øthɛ ran ts'o. ⁸ Nu'a to'o fɛsthoho ɛ yɛn zofo im mangua, pɛ hin rá m hmanse n'da ran 'yohɛ i fɛsthoho pɛ rán t'ɛdi Ojɔ, ngue bi 'dajɛ rá Hogandɔhi. ⁹ Nu Ojɔ ya bi xän'nahɛ ngue gan huɛju n'da ngu n'da ahɛ, janangue'a hin'yɛ man'da ga xi ahɛ. ¹⁰ Nɛ ya gá 'yuthɛ nin huɛcatehɛ gätho yɛ cu i 'bɔpɛ ra häi Macedonia. Pɛ dí xi ahɛ ma zɛ cu ahɛ nɛ man'da gui 'yuthɛ nin huɛcatehɛ. ¹¹ Nɛ nu ahɛ o gadím pate thohohɛ pɛ gui 'yøzɛhɛ ni 'bɛfi zɛhɛhɛ nɛ gui hyɔdumbɛi gui hyomhbɛ 'be'a gdám 'bɛhmbe, tengu xtá xi ahɛ. ¹² Nu'bu ngubɛ gui 'yøthɛ, da numanho ahɛ ɛ hingui ɛc'yɛi, nguetho hin gui äthɛ 'be'a gui homhbɛ.

Ba ɛh mahøn'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo

¹³ Nuya ma zɛ cu ahɛ dín nde ahɛ gui pɔhmbe 'be'a dín ja ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du, janangue'a hin da du ni mbɛihɛ tengu ɛ yɛ jɔ'i nte mán ho i tø'mi, ngue hingui pɔ Ojɔ. ¹⁴ Nɛ tengu bu na ɛc'yɛihɛ ngue bi du ra Jesús nɛ bi dɔmbɛni a, nɛ ngutho bu dá ɛc'yɛihɛ da dɔmbɛni ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du, nɛ di jap Ojɔ gätho dín 'yohɛ ra Jesús nu'bu bá ɛh mahøn'a. ¹⁵ Guehna rá m hman ra Hmu dí xi ahɛ ya, nuju dyɛ 'yɛc'yɛihɛ gue dí 'bɛthohɛ 'bu bá ɛh mahøn'a ra Hmu, hin dam 'bɛt'ohɛ ga texhɛ mahɛts'i, pɛ nu'ɛ yɛ 'yɛc'yɛi xɛn du dim 'bɛt'o ɛ. ¹⁶ Nguetho gueɛ ra Hmu ba çah mahøn'a mahɛts'i, nɛ ɛmme ts'ɛdi da ma nangue rá ts'ɛdi nu'bu bi zøn ra pa da man Ojɔ. Nɛ rá ngurpa m'bɛhni mahɛts'i ɛmme nts'ɛdi da ma. Nɛ gätho na nguni ra ximhäi da t'ø a rá thuxi Ojɔ. Nɛ gätho ɛ to'o xí 'yɛc'yɛi, ngue xɛn du, da dɔmbɛni, nɛ gue'ɛ rá mbɛdi da

ndexpu mahęts'i. ¹⁷ Ne dim 'bejua u yu 'yęc'yei ngue i 'butho, 'dat'a da zıxcahu, ne dan c'athu ra Hmu bu i ja yu güi ne dam 'buhmbu ra Hmu gätho yu pa mazai. ¹⁸ Ne guehna dá xi ahü gnın hyurpa ni mbuıhu n'da ngu n'da ahü.

5

¹ Ma zu cu ahü, hingui jatho ga xi ahü jam'bu da zön u yu pa din ja u an ts'änni din ja. ² Nguetho nu ahü guı pähmbu xan ho ngue njongui padi, o gue ra pa o gue ra xui ba ęh ra Hmu. Tengu'bu hingui pa a n'da jam'bu ba ę'a n'da ra be. ³ Ne nu'bu da man u hing yu 'yęc'yei gue gätho i 'bushmanho ne nte män ts'o din ja, 'bex ba ęh ran ts'embi da 'yot' Oja ngue hin dim pommi u. Nguetho tengu n'da ra xisu gue bi zön ra ora dim 'buh rá t'uhni, ne hin hapu sä da mbatho. ⁴ Pe nu ahü ma zu cu ahü, hin di pi ahü ngue tengu'bu ba ę a n'da ra be, ne hingan ts'arbu da zöhö, ne di pi u i hupu ja ra 'bexui. Pe guı tömhbu ra pa ba ęh ra Hmu. ⁵ Nguetho gätho gahu dí 'buhmbu bu ja ra 'bexui tengu'bu ra xui. ⁶ Nde'bu hin dam 'buhmbu tengu'bu dí ahmbu, tengu u mi'da, pe dí nuhmbu ne dan 'yomfenihu xan ho. ⁷ Nu ra xui i ah yu ja'i ne ra xui di ho di mihni. ⁸ Pe nuju gue dí 'buhmbu ja rán nequi Oja, nde'bu nzai din jajü ran 'yomfeni xan ho. Ne nuju jatho ga hehu rá ts'edi Oja nangue ma t'ęc'yeihu, ne ran huęcate, ne ga tömdahu rán ho ma'da'yo ra Cristo gue gue'a dí pöju, janangue'a hin da daju ra zıthu. ⁹ Nguetho Oja him bi zangahu ga nuhu rán ts'embi a. Pe bi zangahu ga hamhbu a ran ho ma'da'yo ngue di pöju ma Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁰ Nguetho nu ra Jesucristo bi du nangueju, ngue in nde 'darbu dam 'buhmbu a, madague'bu xtá tuhü o gue dí tehü nu'bu bá ęh mahön'a. ¹¹ Janangue'a

damın hyurpa ni mbuıhu ne gam fäxhu n'da ngu n'da ahü tengutho guı öthu ya.

Nu ra Pablo di un ran zofo yu yęc'yei

¹² Nuya ma zu cu ahü, damın numansuhu u gätho bi huan Oja ngue yan ngurpi bu, ngue xän'nahu ne di 'da ahü ran zofo nangue Oja. ¹³ Dami numanhohu u ne emme guı huęju nangue ra 'befi i öt'e nangue ahü. Ne dami 'yes'hu a gnın junthu bu guı 'buhmbu. ¹⁴ Nuya ma zu cu ahü dí xi ahü, dami xihmbu u i danyhei ngue hingui ho 'be'a i öt'e. Ne dami zehmbu to'o i tu yá mbuı, ne dami zehmbu u ngue hinguin zaqui yá t'ęc'yei. Ne o gadın xömbuıhu nangue gätho u, pe dami fäxhu u. ¹⁵ Ne gan jamansuhu hin guı cospahu ran ts'o 'bu i öt'ahu ran ts'o u 'da, pe gan 'yörpahu ran ho n'da ngu n'da ahü, ne gätho i 'bucua ja ra ximhäi. ¹⁶ Ne daman johyahu gätho yu pa. ¹⁷ Ne 'yo guı es'hu gan yahu Oja. ¹⁸ Ne Oja guı xihmbu jamadi 'be'a gätho bi 'yot'ahu. Nguetho gue'a in nde Oja a guı 'yöthu, gue ahü guın 'yohu ra Cristo Jesús. ¹⁹ Ne 'yo guı serpahu rá ts'edi rá Hogandahi Oja dim pepu mbo ni mbuıhu. ²⁰ Ne 'yo guı öman'uhu 'bu 'bo'o da ma, ngue dim pöngahya Oja. ²¹ Dami bęmhbu gue 'be'a gätho xan ho o hin'na. Nu'bu xan ho, dami pes'hu. ²² Dami 'uehmbu gätho 'be'a män ts'o. ²³ Nu Oja gue bi hoc'ahu, ne di ja ahü gätho ni mbuıhu guım bęmhbu a. Ne di ja ahü ni mbuıhu ne ni tehü nte män ts'o din 'yohu nu'bu bá ęh mahön'a ma Hmuhu ra Jesucristo. ²⁴ Nu Oja gue'a bi zon'nahu, ngubu da 'yot'ahu. Nguetho di ja'ts'a im ma ne da 'yot'e gätho na.

Ran zengua ran zegui ne rán japi Oja

²⁵ Ma zu cu ahü dami 'yafu rá ts'edi Oja nanguecähe. ²⁶ Dami

zɛnguagahɛ ts'ɛ ɛ yɛ cu nanguɛ ran
 huɛcate. ²⁷ Nuyɛ dí xi ahɛ nanguɛ
 rán t'ɛdi ma Hmuhɛ, dami mamhbɛ
 ma sɔcuagä bu 'bui gätho yɛ cu. ²⁸ Nɛ
 gue'a ma Hmuhɛ ra Jesucristo di
 jɔp'ahɛ. Hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

2 TESALONICENSES

Ná yoho ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Pablo ɥ yɥ

'yɛc'yɛi bɥ ja ra dɔhnini

Tesalónica

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Pablo, nɛ ra Silvano nɛ ra Timoteo dí o't'ahɥ na ra sɔcuɔ gátho ahɥ gyɥ cuhɥ nangue ra Cristo guí 'bɥhmbɥ bɥ ra hnini Tesalónica, gue ahɥ guí 'bɥhmbɥ Ojɔ ma Tahɥ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ² Nu'a Ojɔ ma Tahɥ, nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo dí ndepe di 'da ahɥ rán jɔpi nɛ da hyut'a ni mbɥihɥ.

Di ɯnba ɥ yɥ ts'om'bäi 'bɥ bá peng ra Cristo

³ Ma zɥ cu ahɥ jatho ga xihmbe Ojɔ jamadi nangue ahɥ. Nɛ xɯn ho ngue ngubɥ dí m bɛmhbe, nguetho thocua thoho man'da te ni t'ɛc'yɛihɥ, nɛ man'da man'da gnín huɛctahɥ n'da ngu n'da ahɥ. ⁴ Janangue'a man'da jagähe ran johya nu'bɥ dí xihmbe mi'da yɥ 'yɛc'yɛi 'be'a guí ɔthɥ. Nguetho hin gadín xɔmbɥihɥ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, madague'a hangu nangu yɯn ɯnbi guín nuhɥ nɛ 'bɥ 'be'a gátho i t'ɔt'ahɥ ya nangue guí tenhdɥ ra Cristo. ⁵ Nangue a guí häthɥ yɯn ɯnbi, guí uhmbɥ gue jatho di ɯnba Ojɔ ɥ to di ɯn'nahɥ, pɛ nu ahɥ gám pomhɥ a. Nɛ nu'ɥ yɯn ɯnbi guín nuhɥ ya, gue'a ní hoc'a ni mbɥihɥ Ojɔ tengu rán säui bɥ di manda Ojɔ. ⁶ Nɛ xɯn ho da 'yɔt' Ojɔ 'bɥ bi un ran ɯnbi ɥ to di ɯn'nahɥ. ⁷ Nɛ nu Ojɔ di japi din säya nin ɯnbi guí nuhɥ ya, nɛ ngutho da 'yɔrcähe 'bɥ bá ɛh mahɔn'a mahɛts'i ma Hmuhɥ ra Jesús, din 'yohɥ yám 'behni gue i ja yú ts'edi, nɛ ban 'yohɥ ra sibi nts'utho. ⁸ Nɛ nu'bɥ bá ɛhe, di un ran ts'embɥ gátho to'o hingui pɔ Ojɔ, nɛ gátho to'o him

bi 'yɔrpamasu rán ho ma'da'yo ma Hmuhɥ ra Jesucristo. ⁹ Nɛ nu'ɥ to'o da nu ran ts'embɥ x má mba da nu ran ɯnbi ngue njám'bɥ da guadi, nɛ ma 'ueque tho bɥ 'bɥh ra Hmu mahɛts'i, nɛpɥ hapɥ ja rá ts'edi nuixte. ¹⁰ Pɛ nu'ɥ yɥ 'yɛc'yɛi, gue'ɥ dí hnu a rá nuixte a ra Hmu 'bɥ bi zɔn ra pa ba ɛhe. Nɛ gátho yɥ 'yɛc'yɛi da 'yɛspa a, nɛ ahɥ gan 'yohɥ ɥ, nguetho gá 'yɛc'yɛihɥ ran ho ma'da'yo dá xi ahɥ. ¹¹ Janangue a nzai dí yahe Ojɔ nangue ahɥ. Nɛ dí äfe di 'da'a ni mbɥihɥ ngue yán thehɥ ram 'bɥi bi zán'nahɥ. Nɛ nu'a Ojɔ di 'da ahɥ rá ts'edi guí 'yɔthɥ ran ho guím bɛni guí 'yɔthɥ. Nɛ nangue ni t'ɛc'yɛihɥ, Ojɔ di zɛ ahɥ guí 'yɔthɥ rá 'bɛfi. ¹² Nɛ nangue'a 'be'a guí 'yɔthɥ bɥya, nu'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo da t'ɛspi. Nɛ nu'a xin da 'yɛs'ahɥ, nangue rá mate zɛhe a Ojɔ nɛ ma Hmuhɥ ra Jesucristo.

2

Ran 'yohɥ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui

¹ Nuya ma zɥ cu ahɥ, dí xi ahɥ ya 'be'a din ja nu'bɥ bá ɛh mahɔn'a ma Hmuhɥ ra Jesucristo, ngue di pɛrcahɥ 'darbɥ dam 'bɥhmbɥ. ² 'Yo gadí päh nin 'yomfɛnihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ, ya bi zɔn ra pa ba ɛh ra Hmu. 'Yo gadí 'yon ni mbɥihɥ 'bɥ 'bo'o da xi ahɥ bi bɛnba Ojɔ ngue ya ba ɛh ra hmu ya. Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'bɥ 'bo'o da hyä ahɥ ngue da 'yɛn ahɥ dá o't'ähe ra sɔcuɔ dá mamhbe ya bi zɔh ra Hmu mahɛts'i. ³ Nɛ 'yo guí ɛc'yɛihɥ 'be'a gátho i man yɥ jɔ'i. Nguetho him ba ɛh ra Hmu asta gue'bɥ go gátho yɥ jɔ'i i 'bucua ja ra häi ngue hingui ɛc'yɛi din sɥhmbɥ Ojɔ. Nɛ him ba ɛh ra Cristo asta gue'bɥ din 'yo a n'da ran 'yohɥ ngue ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui, ngue m'bejua da t'ɛrpɥ ja ran ɯnbi mazai. ⁴ Nɛ nu'a ra ngɯrpa 'yɔt'ats'oqui da zai gátho yɥ 'yɛc'yɛi gue i thande Ojɔ, nɛ da zɥ ɥ mi'da i thände hɔnt'a

go 'be'a i thãnde, nguetho in nde a dí mba nthãnde zehε. Ne da yãrpã ja n'da ra nijã ne da hyupã, tengu'bu gue'a Ojã a. ⁵ Ha hin guím bẽmhbu guehna dá xi ahũ nu'bu máam 'bũhmbũ bu. ⁶ Pε nuya guí pãhmbũ 'be'a i sãmmi ngue ba εhe, nguetho hinga na sũn ra pa da man Ojã gue ba εhe. ⁷ Pε nuya εmme xũn ngu dim pẽpũ yá mbũi yũ jã'i a rá ts'edi ra zĩthu, ngue hin di nẽqui. Pε i pa nts'ãmbi thoho rá ts'edi asta gue'bu go bi zũn ra pa ngue Ojã di 'uec'a to'o i sãmmi. ⁸ Ne gãtho da nu ran 'yohũ ngue ra ngãrpa 'yõt'ats'oqui. Pε nu'bu bá εh mahũn'a ra Hmu Jesús nuĩxtetho rá ts'edi, da hyo a ran 'yohũ, ngue da huic thoho. ⁹ Ne nu'bu bá εh ran 'yohũ ngue xũn ngu rá ts'edi ra zĩthu in 'youi, ne da 'yõt'e xũn ngu yũ hmẽpya, ne yũn t'õt'e nuĩxte ngue dí hyãt' yũ jã'i. ¹⁰ Ne gãtho 'be'a mánthãte da 'yõt'e, ngue da hyãt' yũ jã'i i 'yo rá 'yu ram 'bedi, gue'ũ him mín nde da 'yεc'yei a majuãni guerpũ mí sã xtím pũhũ. ¹¹ Ne nu'ũ gãtho him bi nde da 'yεc'yei a majuãni Ojã, di japi da 'yεc'yei yũ fehni ne da den'nã ran 'yohũ ngue ra ngãrpa 'yõt'ats'oqui. ¹² Janangue'a gãtho ẽ him bi 'yεc'yei a majuãni pẽ man'da di ho ran ts'o, 'darbũ da nu rán ts'ẽmbi Ojã ẽ.

Nthahni dim pũhũ

¹³ Pε nzãi ga xihmbe jamadi Ojã nangue ahũ 'be'a gãtho bi 'yõt'ahũ ma zũ cu ahũ, ngue di huεc'ahũ ra Hmu. Nguetho Ojã bi huahn'nahũ rá mbũdi thoho ngue di pũ ahũ. Ne nangue gá 'yεc'yẽihũ a majuãni, nu'a rá 'befi rá Hogandãhi Ojã í bo ni mbũihũ. ¹⁴ Ne bi huahn'nahũ Ojã ngue gá 'yεc'yẽihũ 'bũ má xi ahe rán ho ma'da'yo ra Cristo. Ne bi zãn'nahũ Ojã gui comhbũ rá nuĩxte ma Hmuhũ ra Jesucristo. ¹⁵ Nuya ma zũ cu ahũ dami thoctahũ ní t'εc'yẽihũ, ne 'yo gadí uãns'hũ 'be'a guím bẽmhbu, ne 'yo gadí

pumbẽnihũ 'be'a dá xãn'nahũ nu'bu 'darbũ máam 'bũhmbũ, ne'a 'be'a dá xi ahũ nu'bu má o't'ahẽ ẽ yũ sũcũã. ¹⁶ Nuya gue ma Hmuhũ ra Jesucristo, guesε a, ne Ojã ma Tahũ, da hyut'a ní mbũihũ mazãi nangue rán hose Ojã. Nu'a Ojã di huεc'ahũ, ne nangue rá mate bi jajũ ga tũhmbũ 'be'a di 'dajũ. ¹⁷ Ne nu'a Ojã da hyu ní mbũihũ, ne di zet'a ní mbũihũ ngue gui mamhbũ ne gui 'yũthũ 'be'a gãtho xũn ho.

3

Gui 'yãfũ Ojã nanguecãhe, εn'a ra Pablu

¹ Hũnt'a dí xi ahũ ya ma zũ cu ahũ, dami 'yãfũ rá ts'edi Ojã nanguecãhe n'dahma din ja rá ts'edi ráam hman ra Hmu, ne da bũmanho hũnbũ go hapũ ga 'yomhbe. Ne gãtho to'o da 'yũde da hyãni nangue ran johya, tengutho bin ja bũ guí 'bũhmbũ. ² Ne gui 'yãfũ rá ts'edi Ojã ngue da yãnje bũ 'bũh yũ ts'om'bãi jã'i, nguetho hinga gãtho in nde da hyãn ráam hman Ojã. ³ Nguetho nu'a ra Hmu njãm'bu da hyεgahũ pẽ nzãi da mbãjũ, ne i ja rá ts'edi ngue hin di japi di ẽn'nahũ ra dãmants'o. ⁴ Ne nu'a ra Hmu di jaje dí pãhmbẽ ngue gadí thoctahũ guí øthũ 'be'a gãtho dí xi ahe. ⁵ Ne nu'a ra Hmu di ja ahũ man'da man'da gui pãhmbũ rán huεcate Ojã, ne di ja ahũ gui hyãthũ 'be'a gãtho guí thohmbũ tengutho bi 'yõt'a ra Cristo.

Jatho gui 'yõt' ni 'befi zehẽhũ

⁶ Ma zũ cu ahũ dí xi ahũ nangue rá thuhu ma Hmuhũ ra Jesucristo, dami 'uehmbũ ts'ũ bũ 'bũ ẽ ni cuhũ i dãnyhẽi, ngue hingui nde dim pẽfi, gue'ũ hingui ten'na 'be'a dá xãn'nahe. ⁷ Ne nu'ahũ guí pãhmbũ 'be'a gdám 'bũhmbũ, tengu dá ut'ahẽ 'bũ máam 'bũcãhe bũ, ngue hin dãm 'bũndãnyhẽi thohogãhe. ⁸ Ne xĩngui ts'ũ gá 'daje 'be'a dá homhbe. Pẽ dãm pẽhmbẽ ra pa ne ra xui n'dahma bin ja 'be'a

dá homhbe, ne xíngui ts'ua dá pa ahe. ⁹ Madagüe mí sä xcá ähmbe ngue xquí zeje. Pe dá ndehe ga ut'ahe ra hmεpya gui 'yøth_u. ¹⁰ Ne nu'b_u mám 'b_uhm_u b_u, dá xi ah_u, ngue'b_u 'b_u a n'da hingui nde dim pεfi, hin din sihme 'b_u, pe da zä ra thuhu 'b_u. ¹¹ Nguetho dí øhmbe gue 'b_u i 'da ah_u hingui nde dim pεfi, pe di hødänhyçi thoho ne ndetho din thjnt p_u hin yá 'bεfi. ¹² Nuya nangue rá ts'edi ma Hmuh_u ra Jesucristo, dí xi _u to'o hingui nde dim pεfi, ngue da hyanya zεε rá 'bεfi da 'yøt'e, ne da hyonse 'be'a däm 'b_ui. ¹³ Pe nu'ah_u ma z_u cu ah_u, o gadín xømb_ui h_u gui 'yøth_u ran ho. ¹⁴ Nu'b_u 'b_u a n'da ah_u hingui nde da 'yøt'a 'be'a dí xi ah_u, dami hyεth_u 'b_u, janangue'a da mbε'ts' yá sä. ¹⁵ Pe o gadín s_uhm_u, pe gui unhd_u ran zofo tengu'b_u ni cuh_u.

Ran zεgui ran zofo

¹⁶ Ne guesε ra Hmu, hønt'a sä da hyut'a ni mb_ui h_u, hønt'a go 'be'a guí thohmb_u gätho y_u pa. Ne nu'a ra Hmu gam 'b_uhm_u gätho ah_u. ¹⁷ Nugä dra Pablo dí o't'ä na ran zεngua i ja ua ya nangue ma 'yεεgä. Tengu'b_u ma firmagä na, ngue gätho ya ma søcuq. ¹⁸ Nuya nu'a ma Hmuh_u ra Jesucristo di j_up'ah_u, gätho ah_u. Ne hønt'a dí xi ah_u a ya.

1 TIMOTEO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi

'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugá dra Pablogá, ma 'bäigä'be ra Jesucristo nangue rán t'ɛdi Ojɔ ma yantehɔ, nɛ ra Jesucristo, guesɛ'a ran ho dí tɔmhɔ a. ² Dí pɛnh'na n'da ra sɔcuɔ gra Timoteo, tengubɔ majuani ma ts'unt'ɔ i, ngue ya dá xán'na ma t'ɛc'yɛihɔ. Nɛ dí äp Ojɔ ma Tahɔ di 'da'a rá mate nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɔi a ra Cristo Jesús ma Hmuhɔ.

Da mba ma hecpi ɔ n'dan'yo in xänbate

³ Nɛ tengu dá xi'a 'bɔ má mba bɔ Macedonia, nɛ nguetho dí xi'a ya, dami copɔ Éfeso, nɛ gui hecpa ɔ 'da bí 'bɔpɔ, ngue hinga n'dan'yo da ma 'bɔ in xänbate. ⁴ Nɛ dami xifi hin din xäh mi'da yɔ cuento gue 'be'a sä ɛmbi bi 'yɔt'ɔ ndu ma bombɔtahɔ maya'bɔ nɛ'bɔ ɛmme ma 'be'a yá thuhu ɔ, ngue man'da di xant'ɔ yám hma. Nguetho nu'ɔ yám hma tengu ɔ, säti thoho ran 'yomfɛni di un'na n'da, pɛ hin di 'yomfɛniba n'da da 'yɛc'yɛi Ojɔ. ⁵ Pɛ nu'a ma 'befihɔ dyɔ xänbatehɔ, ga xänba yɔ ja'i dan huɛju. Nɛ gue'a ran huɛcate di nɛqui bɔ ma mbɔihɔ 'bɔ m'be't'e a, nɛ'bɔ zai dí ɔthɔ a di bɛngahɔ Ojɔ, nɛ'bɔ hɔnt'a Ojɔ dí m bɛmhɔ a. ⁶ Pɛ nu'ɔ 'da hinga guehya yám hma dín huɛca n'da i honi, pɛ bi 'uepɔ ja rá 'yu Ojɔ, janangue i tɛn yám hma säti thoho. ⁷ Nu'ɔ, ɛmme i honi nde din xänbate nangue yán t'ɛdi Ojɔ bi man ra Moisés, pɛ hingui pɔdi 'be'a im ma. Sä i mants'editho, pɛ nɛ hingui pɔdi 'be'a nam bɔn'ɔ yám hmansɛ i ma 'bɔ i man yán t'ɛdi. ⁸ Dí pɔhmbɔ gue xɔn ho ɔ yán t'ɛdi bi xi Ojɔ ra Moisés. Pɛ bi ts'än yán

t'ɛdi Ojɔ gue dí mba ma hecpi ɔ yɔ dɔdits'oqui. ⁹ Nɛ gue'ɔ yán t'ɛdi dí mba ma hecpi ɔ to'o jase yán t'ɛdi zehɛ, nɛ'ɔ i festa yán t'ɛdi Ojɔ, nɛ'ɔ to hingui numansu Ojɔ, nɛ di ho da 'yɔt' yɔ ts'oqui. Nɛ'ɔ to hingui ɛspa Ojɔ, nɛ i tɛn ra ximhäi, nɛ i ho yá ta nɛ yá mbe, nɛ yɔ hyodu. Gue'ɔ da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɔ, nɛ hinga gue'ɔ hɔnt' Ojɔ mbɛni. ¹⁰ Nɛ bi ts'än yán t'ɛdi Ojɔ dí mba ma hecpi ɔ ɔt' ran 'yomt'ɛni, nɛ'ɔ dín 'yásabi yá min'yohuhɔ tengubɔ n'da ra xisu, nɛ'ɔ i pɛ yá mijá'ihɔ, nɛ'ɔ i man yɔ fehni, nɛ i xih ra fehni yɔ zɛ'mi. Nɛ gátho ɔ n'dan'yo i ɔt'e xinda gue ra hoganxädi, nɛ gue'ɔ da sih yán t'ɛdi Ojɔ ɔ, nguetho i xijɔ hin ga ɔthɔ yɔ ts'oqui. ¹¹ Pɛ nu'a rán ho ma'da'yo ra Cristo dí pärca ma mbɔihɔ Ojɔ a, nu'a mixte xɔn hotho a. Nɛ gue'a ran ho ma'da'yo bi xicá Ojɔ gam mangá.

I xi Ojɔ jamadi ra Pablo, nangue rá mate xɔn ngu

¹² Jamadi dí xih ma Hmuhɔ ra Jesucristo, nguetho bi huangui dram 'bɛhnigá, nɛ i pɔdi ga ja'ts'i, nguetho di 'dac rá m fäts'i ga ɔt'a i xiqui. ¹³ Pɛ nugá ɛmme dra nɛxmategá mam'bet'o, nɛ mí sangá a ra Cristo gue'bɔ go má unba ɔ 'da yá 'yɛc'yɛi. Nɛ xingui ts'ɔ mí pɔcá 'be'a nam bɔn'a mí ɔt'á, nguetho him mí ɛc'yɛigá ra Cristo. Pɛ Ojɔ bi 'dac rá mate bi pungui. ¹⁴ Pɛ ɛmme xɔn ngu rá mate ma Hmuhɔ ra Cristo Jesús, bi jaqui dá dápá ma mbɔi a, nɛ bi jaqui ɛmme dá numanhogá a Ojɔ nɛ dá huɛc ma mijá'i'be. ¹⁵ I ja ua n'da ram hma da zä ga pɔhmbɔ majuani, ngue bi zɔcua ja ra ximhäi a ra Jesucristo di pɔ'ɔ yɔ ts'om'bäi tengugá man'da xɔn ts'o dá ɔt'á. ¹⁶ Pɛ ɛmme xɔn ngu rá mate bi 'yɔrcá Ojɔ, nguetho nde gátho da 'yut mi'da yɔ ja'i ɛmme ja rá yembɔi a ra Jesucristo. Nɛ tengu thohogá, nguetho da 'yɔrpa ɔ to'o di dáp yá mbɔi a, nɛ'ɔ dín ja ra te

mazaï. ¹⁷ Janangue'a ga εspa ma Ojañu gátho yu pa mazaï. Nu'a, ra Hmuts'ut'abi mazaï a, ne njongui sã da nu, ne njam'bu da guadi. Ne n'datho Oja, njo'o man'da, ne gátho i paði. Ne hont'a gam bεmhbu a ya. ¹⁸ Ne nuya gra Timoteo, tengu'bu ma ts'unt'u i, i ja ua a dí xi'a ya. Nu'i gra dofui nangue Oja, dami 'yot' ra hogatuhni, tengu thoho bi xi'a u yú pøngahya Oja. Janangue'a dami hyadumbui gui 'yεc'yεi rá hogamhma Oja, ne gui 'yot'a 'be'a i xi'a 'bu in zop'a ni mbui. ¹⁹ Ne hin gui 'yot'e tengu mi øt'u 'da 'bu mí zop yú mbui Oja, pe bi mbesta'a 'be'a bi sifi, bi ts'onse yú mbui baya. ²⁰ Tengu mí øt'a ra Himeneo ne ra Alejandro. Pe dá juanba u, ne dá xifi bi mba ma dá bu 'buh ra zithu, di unbi, da baði hin da zan Oja.

2

Da mba nt'api rá m fãts'i Oja nangue gátho yu ja'i

¹ Ne i ja ua n'da ram hma ga xi'i, gra Timoteo, ngue mahyoni gui 'yørpu ja ram peti. Ngue nu'bu gui yañu Oja, gui xihmbu nangue gátho yu ja'i, gui 'yãfu rá mate nangue'u, ne gui xihmbu jamadi Oja nangue'a 'be'a bi 'yørpa n'da ngu n'da u yu ja'i. ² Ne'u yu ts'ut'abi ne gátho to'o ja yú ts'edi, dami 'yãfu rá m fãts'i Oja nangue'u, ngue hin din ja yu sui ne xing ra dumbui, ne hin te gam bεmhbu, ne da zã bu ga øthu xun ho 'be'a bi man Oja baya. ³ Ne xun ho 'bu ga øthu a, nguetho gue'a numanho Oja mam pørpatehu a. ⁴ Nguetho in nde Oja da yañi gátho yu ja'i nangue rá ts'edi ra zithu ne di 'yomfɛnibi nangue'a majuani. ⁵ Ne n'datho Oja i 'bui. Ne n'datho a i 'bã'inde ne din hocpate bu bí 'bu Oja, nu'a ra Jesucristo ngue bin ja'i a. ⁶ Nguetho bin dãse ngue gátho bi gurca ma ts'oquihu. Ne guehna ram hma bi xijy Oja 'bu mí zøn ra pa bi ma. ⁷ Ne guehna ram hma i

thangã gam mangã na, ne guehna bí 'bencã na, ne majuani hin dí fehnigã, ngue ma 'befigã ga xãnba u hing yu judio, ga japi dí dãp yú mbui Oja, da yañi, ne da 'yεc'yεi a majuani. ⁸ Ne man'da dí xi'i, hønbu go hapu dim peti yu 'yεc'yεi, xtãn hotho yú 'ye u yan 'yohu di 'ua'ts' 'bu din yañu Oja, ngue nte má cue da bεni, ne xing ran ucuate. ⁹ Ne dí xi'i 'be'a gui xih yu xisu, ngue hin din hoc zεhe nangue ran 'yεts'i, uague di hoc yú ya, uague ra oro o yu thebe o 'be'a xam hmadi da japi. Pe din hoc zεhe nangue yú he rán säui n'da ra hogambui ne ra hogan'yomfɛni. ¹⁰ Ne da baði da 'yot' ra hogambui, ne gue'a ran hoc qui rán säui n'da ra xisu i numansu Oja. ¹¹ Ne nubu ja nim petihu, da ndese yu xisu da sãnbi, ne hin go din xãnbate, ne gátho da 'yøde. ¹² Ne dí xi'i hin dim 'bet'o yu xisu ngue da xãnba yan 'yohu, pe din hεtho. ¹³ Nguetho m'bet'o bi 'yot' Oja a ra Adãn, ne m'bejua a ra Eva, janangue'a hingui sã dim 'bet'o n'da ra xisu. ¹⁴ Nguetho nu ra xisu bi numanho 'bu mí xih ra zithu da 'yot' ra ts'oqui, pe nu ra Adãn him mín nde xtã 'yot'e. ¹⁵ Janangue'a din unba 'bu xam 'buh yú t'uhni u yu xisu, pe da mbãx Oja u 'bu thocpa thoho i εc'yεi, ne'bu din ja yan huεcate, ne'bu din 'yomfɛni xun ho, n'dat'a Oja da bεni.

3

Nda'u yan 'yohu din ngurpi

¹ Majuani a ram hma, nu'bu in nde din ngurpi n'da, in nde n'da ra 'befi xun ho. ² Pe jatho din hocja'i n'da ra ngurpi, ne nte da thjñba n'da rá ts'oqui. Ne hont'a n'da rá xisu da zi, ne da baði da zamzεhe rá mbui ne din 'yomfɛni xun ho, ne di jamansu 'be'a i øt'e, ne di ho di un ran ts'äya bu ja rá ngu, ne da baði din xãnbate nangue rá m hman Oja. ³ Ne njam'bu dim mihni, xín

din ndesui, ne hin da 'yøman'u a i sifi, ne xín din hecpate pe din hocpate, ne hin da nde xən ngu ra mbeti. ⁴ Ne da badi dim 'bet'o bu ja rá nguse, ne nu yá t'uhni da 'yøt'e 'be'a i xifi, nguetho numansu yá ta. ⁵ Nguetho nu'bu hingui paði dim 'bet'o bu ja rá nguse n'da ran 'yohu, hin da badi di jamansu yu 'yεc'yei 'bu. ⁶ Ne hin din ngurpi n'da ra 'da'yo 'yεc'yei, ts'urpu thoho din 'yεts'i tengutho ra zithu, ne da dex'a Oja a. ⁷ Ne nu yu ngurpi da 'yøt'e ngue da hnumansu, ne pu 'bu u hing yu 'yεc'yei da 'yøt'e 'be'a di hnumansu, janangue'a njon di c'aman'u, ne hin da dap ra zithu buya.

Ndana ní jq'i dim fäxte

⁸ Ximangut'u yám fäts'ihu yu ngurpi, ngutho guexta'a jatho din hocja'i, ne 'da'angu da ma, ne hin dim mihni, xín din siyate nangue ra mbeti. ⁹ Ne da badi xən ho 'be'a gätho rán theui a ram hma ne din zam bu, ne zai øt'a xi Oja 'bu in zop yá mbui. ¹⁰ Ne nde'bu 'be da hnu 'bu tenni xən ho, ne nubuya nu'bu hin te da thibi, da zä da 'yøt' ra 'befi dim fäxte buya. ¹¹ Ximangutho 'bu dim fäxte n'da ra xisu, i jatho da hnumansu, pe hin din c'ate, ne xín dim mihni, pe din 'yomfēni xən ho, ne di ja'ts'i 'be'a gä øt'e. ¹² Ne nu n'da ran 'yohu 'bu im fäxte, n'datho rá xisu da zi, ne da badi dim 'bet'o bu ja rá ngu, ne da 'yøt'u yá t'uhni 'be'a da xifi. ¹³ Nguetho nu'bu i øt'e xən ho rá 'befi n'da ram fäts'i, da hnumanho buya, ne man'da da hyut' ran zambu nangue rá 'befi ra Cristo.

Mixte xən ho a ram hma dí εc'yēih

¹⁴ Guehna dí ot'a na ya, gra Timoteo, madague'bu dí m bēni ga mba bu n'dihi. ¹⁵ Pe xi'bu him 'bex da zä ga mba bu, pe ya dá xi'i 'be'a xən ho gui 'yøt'e nangue a rá ngu Oja. Ngue nu yu 'yεc'yei xa hyømba

rá ngu Oja nangue yá mbui, ngue 'dat'a Oja i 'bui. Ne tengu'bu rá nguju Oja gueru na faði xən ho rá m hma Oja, ne dín yámhu a. ¹⁶ Ne gue'a ran ho ma'da'yo dí tenhdu mixte xən ho a, ngue bin 'yuse ra Cristo ua ja ra häi 'bu mín ja'i a, pe bin 'youi rá Hogandahi Oja gueru i faði hin'yu rá ts'oqui a, ne bi nu u yám 'behni Oja mahets'i. Ne bi hmangua dí 'buhmbu hønbu go haru 'buh yu ja'i gue 'dahma'dan'yo bu na ya. Ne bi t'εc'yei ua ja ra ximhäi, bi ts'ix mahets'i bu bí ja rá ts'edi Oja mixte buya.

4

Mi pq Oja da 'ue'u 'da

¹ Nu rá Hogandahi Oja m'bet'o di bēngä ngue da 'ueru ja rá 'yu Oja u 'da. Ngue da 'yømanho u yá nde u yu hyäte xānbate bin xādi nangue yám hman yu zithu. ² Nu yu hyäte hingui sä bu da zop yá mbui Oja, nguetho bi ts'on yá mbui nangue yu fehni zai im ma. ³ Ngue sä di hecpa yu ja'i, i xifi hin din thäti, xín da zi 'da yun ts'ihme, sä εn'u. Pe bi zāngahu Oja ga hāmhu hōnt'a go 'be'a mán ts'ihme 'bu dí xihmbu jamadi Oja, gue nuju dyu 'yεc'yeihu, ne dí pahmbu nda'a majuani. ⁴ Nguetho gätho xən ho 'be'a bi 'yøt' Oja, ne hin'yu 'be'a ga εmbu, pe ga hāmhu ne ga εmfu jamadi Oja buya. ⁵ Nguetho majari ngue'a dí äfu rán japi Oja, ne nu rám hman Oja i εmbi xən ho a.

Rá hogambefi ra Jesucristo a ra Timoteo

⁶ Nu'i gra Timoteo, xən ho 'bu guim bēnba yu cu na ram hma i ja ua, janangue'a gam pēfi xən ho nangue ra Jesucristo. Nguetho bi ha'a ra ts'edi ni mbui a ra hogamhma dí εc'yēih, ngue ra hoganxädi gui tēni. ⁷ Ne o gui arpa ra güenda yám hmanse yu

ja'i sãti thoho ne xun ts'o. Pe dami hyadumbui nangué rá 'befi Oja. ⁸ Ne tengu 'bu zai dadin cunh ma ja'ih, ne da hya ra ts'edi, ne nguho ga othua nangué ma mbuih, da hya ra ts'edi 'bu zai ga humbahua nangué rá 'befi Oja. Ne emme xun ngu di muui 'bu ga humbahua, nguetho i orcahu ran ho yu pa i jabu ya, ne gãtho yu pa mazai. ⁹ Ne majuani na ram hman na, janangué'a nde'bu gãtho ga othu xun ho. ¹⁰ Janangué'a dí hãthu yan unbi ne dí humbi dadim pehmbu, gueru go da zã ga xihmbu xun ho ram hma Oja yu ja'i. Ne da zã ga dãp yã mbui Oja buya, ne dim pøhø. Nguetho n'dat' Oja dí tømhu i 'bui, nu'a in nde da yan'u gãtho yu ja'i i 'bui, ne da yan'u to'o da 'yec'yei a. ¹¹ Nuya yan xãdi i ja ua, thocpa thoho gui hyadumbui emme gui benbi ne gui xãnbi gãtho yu cu bi 'buru. ¹² O to guidi japi da 'yuts'i'i ngue gra ts'ant'u thoho. Pe gui 'yut'u yu cu nangué yan t'øt'e bi xij Oja gue gui 'yøzehe xun ho, gui jamansu 'be'a gui ma, o 'be'a gui 'yøru. Janangué'a gui 'yuti din huçqui n'da ngu n'da, ne di ja'ts'i, ne da zamzehe yã mbui. ¹³ Pe gãtho 'bu hin ná songã bu, pe gui jamansu ni 'befi 'bu gui man ram hman Oja, ne'bu gadi un ran zofo yu ja'i, ne'bu gui xãnbi 'be'a nam bøn'a n'daxequi gui xifi. ¹⁴ Damim pefi xun ho nangué a rá ts'edi Oja bi 'da'i, tengu bi xi'a u 'da yã pøngahya Oja. Ngue bi ben'na ni mbui Oja 'bu mí 'yãp rá mfãts'i nangué'e, ne bi gãx yã 'ye bu ja ni ya. ¹⁵ Thocpa thoho gui 'yøt'a dí xi'i, ne hont'a gui hyadumbui gui 'yøt'a, ne nubaya da nu i gãtho yu ja'i i ngue bin te xun ho ni mbui nangué rá 'befi Oja gui øt'e. ¹⁶ Ne thocpa thoho gui hyadumbui gam fãse nangué ni mbui, ne gui jamansu 'be'a gãtho gui xi u 'buru nangué ram hman Oja. Ne nu'bu ngubui gui 'yøt'e, ne di jap'a Oja, ne'u gã mi'da yu ja'i gui xãnbi.

5

Gafãx ma cuhu

¹ O gui su'a n'da ra dãc'yei, pe dami zofo xun ho, tengutho 'bu ni ta. Ne nu'u yu ts'ant'u gui 'yøt'e tengutho 'bu nin 'yohuh. ² Ne nu yu zi bømbe gui 'yøt'e tengutho 'bu ni mbe, ne nu yu hmute, gui 'yøt'e tengutho 'bu nin ju, ne hin guim ben'a n'da ra 'yãã nangué'u. ³ Ne nubui ja yam peti gui jamansuh n'da ra bømbe 'bu xun du rá ndø, ngue'bu njo'o to'o di jamansu. ⁴ Pe nu'bu n'da ra bømbe xun du rá ndø, ne 'buh yã t'uhni, o gue yã 'beto, da badi rán t'edi Oja a di jamansu yã mbe, tengutho bi 'yøru 'bu mín t'uhni. Ne gue'a in nde Oja. ⁵ Ne nu'bu n'da ra zi bømbe i nyai Oja gã ra pa ne ra xui, ne hont'a Oja im beni, ne nu'bu njo'o to'o di jamansu, pe gui fãxhu a buya. ⁶ Pe nu mi'da yu xisu, xun du yã ndø, ngue hinguum ben Oja, ne i honi da 'yøzehe yã pãhã zeh. Madague'bu i 'bui, pe tengu'bu xun du bu nam ben Oja. Hinga gue'u da mba ma jamansu bu ja ram peti u. ⁷ Ne nuya yam hma i ja ua, gui xãnba u yu cu, janangué'a njon da 'yena hingui ho øt'u. ⁸ Ne nu'bu n'da hin di unni 'be'a di 'be a rá ta o gue rá mbe, o gãtho mi'da yã meni, man'da xun ts'o rá mbui 'bu, xinda gue'bu hin xtã 'yec'yei, ne bi gøn'a ra Cristo. ⁹ Nuya ga xi'i nda'u ní hyoya bømbe gui hyuspa yã thuhu dim peru ja ram peti. Hont'u pe'ts'a hyãte njeya ne emme bim 'bumanhui yã ndø. ¹⁰ Ne i hnumanho nangué yu hoga'befi i øt'e, ne bi jamansu xun ho yã t'uhni, ne zai di säyaba yu ja'i bu ja yã ngu, ne him bin 'yøzehe pe bin 'yehé nangué yã mi'yec'yehi, ne bi hyurpa yã mbui to'o mi tu yã mbui, ne bin ehya bi 'yøt' mi'da yu hogant'øt'e. Ne guehya yu hyoya bømbe gui hyuspa yã thuhu ya. ¹¹⁻¹² Pe nu mi'da yu xisu xun du yã ndø, nu'bu hingui ngu yu

je ya pe'ts'i, hin gui hyuspa yú thuhu gue gui 'yemfa dim pepu. Nguetho ts'arpu thoho da be'ni din thati, ne nu'bu din thati mahon'a hin da 'yot'a ra 'befi mí ma xtá 'yot'e. Ne ra ts'oqui a nguetho him bi ja'ts'a bi ma. ¹³ Ne nu'u, ts'arpu thoho din danyei yú mbui 'bu njo'o yú ndø, ne da hya'da thoho ya ngu, ne hon nan c'ate di ja, im man'a hingui ho, ne sä din thint'i i øt'e ne hin rá 'befi bu. ¹⁴ Janangue'a man'da xun ho 'bu din thati mahon'a, dim 'buh yú t'ahni, ne dim pepu ja yú nguse. Ne nu'bu din jabu da 'yot'e, hin di c'aman'uju man suih bu. ¹⁵ Nguetho i 'bu i 'da ya xisu xun du yú ndø, ne ya xu mbengui ne i ten ra zithu. ¹⁶ Ne dí xi'i mahon'a, nu'bu 'bu a n'da ra cu ngue bi du rá ndø a rá mbe, jatho da mbe'pi, o gue rá nana bi du rá ndø, o gue rá meni, i jatho di jamansu, ne hinga gue'a ra mbeti pa ma peti bu ja ra nijá dí mba ma jamansu u. Janangue'a dí gua'a ra mbeti bu ja ra nijá ngue hont'u njo'o to'o di jamansu da mba m'be'pi bu. ¹⁷ Nu ya ngurpi bu ja ram peti, nu'u to di ja'ts'i xun ho yú 'befi, da t'essa u, ne da mba m'bäts'i 'be'a di 'bedi. Ne nu'u to i humbi din xänbate nangue rá m hman Oja, man'da jats'editho da t'essi. ¹⁸ Nguetho nt'o'ti: "Nu ya uqfanindani 'bu i uahi hingan thu't'i yú nde, pe da zä da za ya paxi i ja bu." Ne man'da ram hma i ja: "Nu'a to dim pefi ja rán t'edi din ju't'i," i ena. ¹⁹ Ne hin gui 'yarpa ra güenda 'bu da mba ma yapí n'da ra ngurpi t'embi bi 'yot' ra ts'oqui, hinda hont'bu di yoho hyu u di yapí gui 'yoh puja. ²⁰ Ne nu'bu majuani bi 'yot' ra ts'oqui, da mba ma hecpi bu dim peti u mi'da, n'dahma gátho din su. ²¹ Ne madague'bu gadín amigoui o hin'na, pe 'da'angu gui 'yorpe. Ne gue'a i jats'edi dí xi'i gui 'yot'a, nguetho in nu a Oja, Oja da badi 'bu guí ja'ts'i, ne'a ra

Hmu, ra Jesucristo, in nu i, ne yú hogam 'behni Oja mahets'i in nu i. ²² Him 'bex gui un ra 'befi n'da ran 'yohu, 'be gui pahmbu 'be'a rá mbui. Nguetho nu'bu n'da gá un ra 'befi, ne da 'yot' ra ts'oqui, guí conhui rá ts'oqui a buya. Janangue'a gan 'yomfeni xun ho, ne nte gan dupate buya. ²³ Nuya dí xi'i gra Timoteo, nangue ni mbui xun u, ne jant'a pants' thoho, dami si zits'utho ra vino, ne hinga hont'a ra dehe gui si. ²⁴ Guim bemhbu ndana u yan 'yohu da sih ra 'befi bu ja ram peti, 'bu i 'da ngue mfadi i ja yú ts'oqui, ne 'buh mi'da ngue hinga mfadi i ja yú ts'oqui jague'bu da zøn ra pa da thimba yú ts'oqui. ²⁵ Ne ngutho nangue ran hocja'i i øt'a n'da, mfadi nangue ya ja'i. Ne nu'bu him 'bexque mfadi, pe m'bejua da fadi, nguetho hingui sä da 'yagui.

6

¹ Nu'u ya 'yehé bí 'buru, da numansu u yú hmu to i ørpa yú 'befi. Ne nu'bu din jabu da 'yot'e, njon di c'aman'u nangue Oja ne njon di c'aman'u rán xadi Oja. ² Ne nu'bu ya 'yec'yei u yú hmu ya 'yehé, pe guexta'a da numansu u yú hmu ne hin da zani ngue'bu mbeni din cuhu u. Pe man'da da be'ni da mbe'pi xun ho, nguetho rá mi'yec'yeiui da mbe'pi, ne di hu'c'a rá hmu. Dami xänba na ram hma, ne thocpa thoho gui be'nba u.

Xun ngu dí tqhmbu nangue rá 'befi Oja nguetho i hurca ma mbuihu

³ Pe i 'bu'i 'da ya xänbate n'dan'yo ram hma in xänbate, ne hin din theui a rá m hma ma Hmuhu ra Jesucristo ngue majuani di zerca ma mbuihu, ne hin din theui a ram hma ga dáp ma mbuihu Oja. ⁴ Pe nu'u, bi 't' yú mbui nangue ran 'yets'i, ne nte i padi. Ne emme honi dí dunba yam hma gueru i furu ran ts'eya, ran heque, ran ts'ante, ran t'at'ate, 'be'a gátho im be'n rá

mbui. ⁵ Ne nu'u thocpa tho din sui n'da ngu n'da u, gue'u bin ts'on yán 'yomfëni, ne hingui sä da badi ndana a majuani. Ne im bëni xan ngu ra mbeti da dāha nangué rá 'bëfi Ojā. Pë o guí øhmbu a i man u. ⁶ Pë majuani xan ngu dí tåhmbu nangué rá 'bëfi Ojā, i hurca ma mbuihu, ne dí 'būmanhohu nangué Ojā. ⁷ Nguetho nte bá hāhu 'bu mám 'būhmbu ua ja ra ximhāi, ne nte da zā ga hāxhu 'bu bi zøn ra pa ga tuhu. ⁸ Pë hin da du ma mbuihu 'bu zī ts'utho dí pes'hū yān ts'ihme ne yu he. ⁹ Pë nu'u to'o in nde dim mēmbeti, hingan ts'ārpū thofo da thāt'i da 'yøt'a ra ts'oqui. Ne tengu'bu da mba nthu'ti rá mbui, ne man'da man'da nín xāndi 'be'a gātho da bëni rá mbui. Pë ndetho din unbazehē, ne din tonto rá mbui 'be'a gātho honi, ne gue'u yān t'øt'e ní zo bu ja ram 'bedi. ¹⁰ Nguetho nu'bu 'bu a n'da emme in nde ra mbeti, gue'a ní mbūdi gātho yu ts'oqui bu rá mbui a. Ne nu'a ní ho ra mbeti u 'da, bi 'uepu rá 'yu Ojā, ne di unba zehē rá mbui nangué ra dumbui.

I øt' ra hogatuhni nangué Ojā a ra Timoteo

¹¹ Pë nu'i gra Timoteo, rá mbëfi'i Ojā, dami 'uegue nangué yān ts'o i mangua. Pë gui hyumbi gui tēn'na ran ho, ne hønt'a Ojā guim bëni da mbāx'i'i, ne gui huεc ni mija'ihu, ne hin gan xømbui, ne din ja ni yembui. ¹² Xan ngu yu jā'i bi 'yø 'bu gmim ma xan ho ni t'εc'yēi. Ne ngutho ya gui hyut'anzambui gui tåha, tengu'bu n'da ra dofui i hāt yān unbi ngue da dāh ran sui. Janangué'a da zā guim bënt'i xan ho a ra te ma'da'yo, gue'a í zon'na a. ¹³ Ne guim bëni Ojā in nu i, nu'a di un yá te 'be'a gātho i 'bui. Janangué'a gui hyut'anzambui ne hin gui su nin dāte. Ne in nu'a ra Jesucristo ngue bi ma xan ho a majuani 'bu mí mba ma dāpi ra Poncio Pilato. ¹⁴ Janangué'a dí xi'i, jats'editheo gui jā'ts'i gātho ra 'bëfi

bin 'da'i, nte gui ts'oni, ne njon da man ran ts'o nangué'a buya. Ne gue'a gui 'yøt'a ya, gue'bu go bi zøn ra pa di nequi ma Hmuhū ra Jesucristo. ¹⁵ Nguetho nu'bu bi zøn ra pa nts'änni, Ojā ba penhua ra Cristo mahøn'a. Ne nu Ojā mixte xan hotho, ne emme di johya, ne i 'dase ngue di manda. Ne nu'a Ojā ra ts'ut'abi xinda gue gātho mi'da yu ts'ut'abi 'bui, ne nu'a ja rá ts'edi xinda gue gātho mi'da ja yá ts'edi. ¹⁶ Ne hønt'a Ojā njām'bu da du. Ne emme di nec thofo hapū bí 'bui, njon da zā da hyām bu, ne njongui sä da nu Ojā. Nu'a emme i t'εspi ne da 'yuh rá ts'edi mazāi. Ne hønt'a gam bëmhbu a ya. ¹⁷ Dami xi'u yu mēmbeti 'yεc'yēi, ngue'u to i ja yá mbeti ua ja ra ximhāi, dami xifi hin din 'yεts'i, ne xín da bëni di muui yá mbeti, nu'u ts'ārpū thofo dim 'bedi. Pë dami xifi hønt'a Ojā da bëni, ngue di muui xan ho, ne da bādi bí nexpū 'bu Ojā gātho xan ho dí pes'hū, ndejū dan johyahū. ¹⁸ Pë dami xifi da 'yøt' ran ho, ne man'da tengu'bu gue'a ná mēmbeti u buya. Ngue hin din 'yūya pē da gomhbu yu jā'i 'be'a pē'ts'i. ¹⁹ Ne nu'bu din jabu ga øthu, ga pes'hū 'be'a majuani di muui, ne ga nuhu xan ngu rán jāpi Ojā 'bu bi zøn ra pa, ne majuani dam 'būmanhohū gātho yu pa mazāi.

N'da ran zofu ran zεgui

²⁰ Nu'i gra Timoteo, dami jamansu xan ho ra 'bëfi nangué rá m hma Ojā bi 'da'i. Ne dami 'uegue nangué'u yūm hma embi ní dīn ran 'yomfëni n'da, pē hingui ho u. Sāti thofo, ne n'dan'yofo ra 'yu i ut'a n'da. Ne nu'u to'o bi dēnni, bi 'bēh rá 'yu Ojā. ²¹ Ne nuya Ojā di 'da ahū rá mate. Ne hønt'a dí xi'a ya.

2 TIMOTEO

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yorba ra Timoteo a ra Pablo

Ran zengua

¹ Nugä dra Pablogä, Ojã bi zänni ma 'bäi'be a ra Jesucristo, ga xih yu ja'i a bi mam majuani Ojã, ngue di un ra temazai u to di dáp yu mbui ra Cristo Jesús. ² Dí pen'na ra sɔcuɔ gra Timoteo, dadí huɛc'a'i tengu'bu ma ts'unt'u i. Ne dí äp Ojã ma Tahu di 'da'a rá mate ne rán huɛcate ne da hyut'a ni mbui, ne ra Cristo Jesús ma Hmuh.

Ra Timoteo da ma ran ho ma'da'yo nangue ra Jesucristo

³ Dí ɛmbä jamadi Ojã 'bu dím bɛn'i, ra xui ne ra pa thocpa thoho, nguetho dí paði guí ɛc'yɛi xun ho tengugä, ngue dá ɔt'a ra 'befi bi 'dacä Ojã, ne ngutho mi ɔt'u mam bombɔtahe 'bu maya'bu. ⁴ Dím bɛn'i gán zom 'bu mán xummi, ne bi däh ni guidä. Ne ɛmme dín nde ga nu i mahøn'a, ne din jagä ran johya xun ho 'bu ga nu i. ⁵ Dím bɛn'i ngue hingui yoho ni mbui. Pe guí ɛc'yɛi xun ho, tengubu na 'yɛc'yɛi ni ndømbe ra Loida ne'a ni mbe ra Eunice. ⁶ Janangue'a dín nde'e thocpa tho guim bɛni bi 'da'a rá ts'edi Ojã 'bu má cãx ma 'ye bu ni ya, ne dí xi'i gan ɛhya gui 'yɔt' rá 'befi Ojã bi 'da'i. ⁷ Nguetho nu'a rá Hogandahi Ojã bi 'daju hin di jajü dan suhu, pe di jajü ga huthu ran zambu, ne dan huɛju n'da ngu n'daju, ne ga sam zehɛ ma mbuihu. ⁸ Janangue'a o guí pes' ni sä gui mamp'a rám hmam ma Hmuh, ne o guí su ngue dí ofädigä nangue Ojã. Pe ne'i dami hyät'i gui set yun unbi tengu thohogä, nangue rám hman Ojã guí ɔt'e. Ne Ojã da mbäx'i'i. ⁹ Ne bi yanjü Ojã ne bi mberca ma mbuihu, ne nubuya bi xijü ga ɔrpahu rá 'befi. Pe hin i yanjü

a rá 'befi Ojã dí ɔthu, pe bi yanjü 'bu má hamhbu rá mate. Ne gue'a bi zän zehɛ Ojã 'bu him maní 'yɔt' ra ximhäi, ngue da yanjü ra Jesucristo. ¹⁰ Nuya bi nequi a mán ts'änni, ngue bi nequi ma yantehu ra Jesucristo, nu'a bi dap rá ts'edi ran däte, ne bi jajü dán 'yohu rá 'yu ra te mazai. Ne gue'a i xijü rán ho ma'da'yo ra Cristo. ¹¹ Ne gue'a ram hma dá mangä, ne bá 'bengä, ne gue'a ram hma dá xänba u yu ja'i hing yu judío. ¹² Janangue'a dí sägä ran unbi ya. Pe hin di pes' ma sä, nguetho dí paçä a to'o dí ɛc'yɛigä, dí paði i ja rá ts'edi da mbesca ma tegä ngue dá däpi, ga pømanho 'bu rán zegui. ¹³ Ne nangue ran ho ma'da'yo dá xän'ni'i, dami thoqui gui 'yɛc'yɛi ra Cristo Jesús ne dami 'yɔt' ran huɛcate bi 'da'i. ¹⁴ Ne dami jamansu ran ho ma'da'yo i 'yo ni güenda, nangue rá Hogandahi Ojã i 'buru mbo ma mbuihu. ¹⁵ Guí paði gätho bi 'ue'u yu cu ngue yu mengu bu Asia, bi 'uegue nanguécä, ne ra Figelo ne ra Hermógenes. ¹⁶ Pe nu'u gätho 'buru rá ngu ra Onesíforo, Ojã dí jap'u. Nguetho nu ra Onesíforo xun ngu yu nidí bi mbäxcagui, ne him bi mbes' rá sä nangue yu cadena i thurcä. ¹⁷ Ne nu'bu mi zøcua Roma a, ɛmme bi hyongui ne bi dñgui. ¹⁸ Nu ra Jesucristo di japi xun ho 'bu rán zegui ra pa, nguetho nu'bu mám 'buru Éfeso, ne ɛmme xun ngu 'be'a gätho bi 'yøru ngue bi mbäx rá 'befi Ojã bu a. Ne man'da guí paði xinda guécä.

2

Ra hoga dofui nangue ra Jesucristo

¹ Pe nu'i tengu'bu ma ts'unt'u i, gra Timoteo, dami hyä ra ts'edi nangue rá mate bi 'da'a ra Jesucristo. ² Nu ram hma gá 'yøde dá mangä, ne xun ngu'u i man'a majuani. Ne n'dat'a ram hma gui thocpa ra 'befi mi'da yu hocja'i,

gui huan'ndu to'o da zä da xänba u mi'da. ³ Dami hyät yan unbi tengugä, nguetho gra hogadofai nangue ra Jesucristo. ⁴ Nu ra dofai hingui sä xtän hēti rá mbui, ngue xän ngu mi'da 'be'a gätho da 'yöt'e tengu mi'da yu ja'i thoho, janangue'a da zä da 'yöt'a i numanho rá hmu ngue bi cu't' ran dofai. ⁵ Nu'a to'o nde da dah ran t'ēni, pe hin da dā 'bu hin da 'yōpa yan t'ēdi a ran t'ēni. ⁶ Nu'a to dim pepu ja ra häi da zi a rá mbudi din ja, janangue'a da hyumbi da 'yöt' rá 'befi, ngue da badi rá mbudi i tase rá 'befi nangue ra mbui zehē. ⁷ Dami pādi 'be'a dí xi'i, Ojā di 'yomfēni'i ngue 'be'a gätho gui 'yöt'e. ⁸ Thocpa thoho guim bēni i 'bu'a ra Jesucristo ya, bi dambēni 'bu mi du, ne nu'a n'da rām bom'beto ra David. Nē gue'a ram hma dí mangā a. ⁹ Janangue'a dí sä ran unbi ya, ne dí ofādi, tengu'bu drá ts'om'bāigā. Pe nu rām hman Ojā hingui ofādi a. ¹⁰ Nē dí hāt'i dí thocā a ra 'befi, madague'bu pa ma unguigā, dín ndepe ne'u dim pō u to'o gätho nthahni. Nē ga comhbu rá ts'edi mixte a ra Cristo, gätho yu pa mazai. ¹¹ Majuani a ram hma, ngue Nu'bu dímb bēmhbu tengutho 'bu 'darbu xcamá tuhū ra Cristo, da zä 'darbu dam 'buhmbu 'bu. ¹² Nē nu'bu dí häthū yan unbi, pe 'darbu ga comhbu bu ja rá ts'edi 'bu. Pe nu'bu dí comhbu a ra Cristo, ne'a da gōnjū a. ¹³ Nu'bu hin dí ēc'yēihū gue majuani a, pe guexta'a majuani a, ne gätho da 'yöt'a bi ma da 'yöt'e.

Ojā da numanho ra hogambefi

¹⁴ Dami bēnba u bí 'bupu nanguehya yam hman ya, nguetho in nu Ojā u. Gui xifi hin din junt'i nangue yam hma. Nguetho sāti tho 'bu din junt'i, ndetho di u't'u to'o i øde. ¹⁵ Nē gan ēhya gan xādi nguetho gra hogambefi nangue a ram hma

majuani. Damin 'yomfēni gui hyoni 'be'a nam bōni n'da ngu n'da ram hma, nē gui pādi 'be'a pe u n'da ngu n'da yam hma, nē gui pepi xän ho. Janangue'a da numanho Ojā a guí øt'e, nē hin gui pes' ni sä. ¹⁶ Nē gui 'uegue nangue yam hma sāti thoho, nguetho nu'u hingui ho u, nē di japi ēmme din ts'om'bāi n'da. ¹⁷ Nē nu'u yam hma, tengu'bu ra sāsi din ndoqui, nē da 'ya rá ja'i n'da. Nguē tengu yam hma i man'a ra Hime-neo nē ra Fileto. ¹⁸ Nu'u bi 'uegue nangue ram hma majuani, nē sä ēn'u ya bin ja ngue ya xän dambēni u yu 'yēc'yēi i 'bu. Janangue'a bi pārpa yū t'ēc'yēi u 'da. ¹⁹ Pe nu rá 'befi Ojā i ørpa yu 'yēc'yēi, hin da zä dim 'bedi, nguetho di jamansu u yū t'uhni Ojā. Nē nu'u yū t'uhni Ojā, ngue i man rá thuhu ra Cristo, i jatho da 'uepu ja ra ts'oqui. ²⁰ Nē nuju dyu 'yēc'yēihū, dí øthū tengu'bu dyam pefihū bu ja rá ngu Ojā. Nē tengu'bu xän ngu yam pefi bi ja bu. Nu'u 'da yu oro, nē yu t'axi, pegue ra za u 'da, nē ra jāhāi u mi'da. Nu'u 'da ēmme pa nthoni, nu'u 'da hin ē mahyoni. ²¹ Nu'bu n'da ra ja'i da 'uesē bu ja ra ts'oqui, da gohi xän ho, tengu n'da ram pefi i pa nthoni, da mba ma jamansu, nē da zä di pepi xän ho rá hmu bu ja rá ngu. ²² Janangue'a dami 'uegue nangue yu ts'oqui di ho yu ts'unt'u, pe gan ēhya gui 'yöt' ran ho in nde Ojā. Nē gui hyā ra ts'edi nangue guim bēn Ojā, nē din ja nin huēcate, nē n'dat'a guim bēmhbu u gā mi'da i ēc'yēi Ojā, nangue'u m'be't'e yū mbui. ²³ Nē gui 'uetho nangue ran junt'i im man'u to'o hin din 'yomfēni, nguetho ja gueru da mbupu n'da ra sui. ²⁴ Pe nu yū 'yēhē ra Hmu hingui sä din sui, pe dín ja yū yembui nangue n'da ngu n'da u, nē din ēhya din xänbate, nē da hyät'i xän ho 'be'a da t'ørpe. ²⁵ Nē nu'bu 'bu'a n'da n'dan'yo im bēni, jante thoho gui 'yuti, xøhma tho Ojā di japi di pāh rá

mbai, da zoni da ba a majuani. ²⁶ Ne da din ran 'yomfeni xan ho baya, nguetho da yani nangué rá 'dihí ra zithu xí bent'i, mín nde a ra zithu xtá 'yörpa rá pähä.

3

I jatho dam fähmbu nangu'e u yu ts'om'bäi

¹ Nu'i Timoteo, dami pađi 'be'a din ja. Ba epu yu pa xan hei, nguetho dim 'bah yu ts'om'bäi. ² Nguetho din huç zehé, ne hont'a ra mbeti da nde. Ne ná yat'a, ne din 'yçzehé, ne din sante, da mbesta'a 'be'a i xih rá ta ne rá mbe, ne hingui bçn ra mate bi t'örpe, ne hingui numansu Oja. ³ Ne hin din ja yán huçcate, ne njam'bu din hoh yá mbai, ne hont'a go 'be'a da xih yá mijá'ihu, ne øzehé yá pähä zehé, ne njo'to to i su, ne i san'u i øt' ran ho. ⁴ Ne yu çandatho, ne hingam 'be din 'yomfeni 'be'a da 'yøt'e. Ne mçeni ma guesé, ne di ho rán johya ra ximhäi xinda gue rá pähä Oja. ⁵ I ja yán t'øt'e tengu yá t'çc'yçi, pe hingui nde da hyän rá ts'edi Oja u. Pe gui 'uegue nangu'e u. ⁶ Ne i pa bu ja yu ngu, i häť' yu xisu, i xifi 'da'angu da 'yøthü ngue'u yu xisu hingui zaqui yá mbai, ngue'a xan ngu yá ts'oqui i tu. Ne man'da ní ts'ixpu ja ra ts'oqui. ⁷ Ne da 'yømanho 'be'a gä ním hma da sifi ne thocpa tho din xädi pe njam'bu da ba a majuani. ⁸ Tengui mi øt'u ra Janes ne ra Jambres, ngue'a mim bađi u, ne midín sühmbü ra Moisés, ngue rá pøngahya Oja. Ne nguetho i øt' yan 'yohu ya, din sühmbü a ram hma majuani. Ne bi ts'on yán 'yomfeni, ne bim 'bedi nangu'e a ra 'yu majuani. ⁹ Pe hingui ngu yu pa da hyät'i, nguetho gätho da t'uti nte ní mbat'u yám hma, tengui bin jap'u yu bađi ngue ra Janes ne ra Jambres.

Rán zçgui ran zofu

¹⁰ Pe nu'i Timoteo, gä tenni 'be'a dá xän'na'i. Ne gui pađi 'be'a dám 'bücä, ne gui pađi hanja dá øt'a a. Gui pađi 'be'a di çc'yçigä, ne gán nu njam'bu dán xømbügä. Ne gui pađi ja man huçcate. ¹¹ Ne gui pađi çmme bi mba ma ugui, ne gán nu 'be'a mán unbi dá häť'ä. Ne gui pađi 'be'a gätho dá thocä bu Antioquia, ne pu Iconio, ne pu Listra, ngue nu yan uçi dá nugä. Pe Oja bi yangui nangué gätho u. ¹² Ne majuani dí xi'i, to'o gätho da nde n'dat'a ra Cristo da dçnni, da mba ma uçi u. ¹³ Nu yu ts'om'bäi ne yu hyäte, man'da man'da xan ts'o 'be'a da 'yøt'e. Ne 'da xtín hyäthoho. ¹⁴ Pe nu'i, dami thoqui 'be'a gán xädi, gui pađi gue majuani a, gue gui pađi to'o bi xän'na'i. ¹⁵ Ne gue'bu go gmín t'uhni, gä pah rá t'ohni Oja, i ja rá ts'edi bi bçn'ni'i gä dáp ni mbai ra Jesucristo, ne gán yani. ¹⁶ Gätho rá t'ohni Oja bi bçnba Oja nangué rá mbai to'o bi 'yo'ti. Ne mahyoni di jaju ga pahmbü 'be'a rán 'yomfeni Oja, ne da xiju 'bu hinga gue'a dí øthü, ne gue'a dí pärcä ma mbaihu a, ne da xängahü ran ho ga øthü. ¹⁷ Janangu'e a nte di 'be a rá mbefi Oja, da zä bu da 'yøt'e 'be'a gätho xan ho.

4

¹ Janangu'e a dí xi'i gra Timoteo, Oja in nuju, ne ra Jesucristo, nu'a i jatho ba pengua da 'yøt' ran ts'ut'abi, di juanba u 'bai ne'u xan du. In nuju, janangu'e a çmme dí xi'i: ² Dami mamp'a rám hma, çmme gan çhya guim ma, hønbu go hapu ne hont'a go ní ora, pe guehma gui xifi n'da ngu n'da yu ja'i. Dami hecpa yu dađits'oqui, japi da 'ye'ts' yá ts'oqui, ne gui çerpa yá mbai baya. Ne jante thoho gui xänbi ne hin gan xømbai. ³ Gui hyumbi nguetho ba epu yu pa njon da nde da 'yø'a ram hma di hocpa yá mbai, pegue da zonh'nu mi'da yu xänbate, da man u 'da yam hma man'da di hose. ⁴ Da goh yá mbai nangu'e a majuani, ne

da dɛn'nɛ yɛm hma him majuani. ⁵ Pɛ nu'i thocpa thoho gan 'yomfɛni xɛn ho. Dami hyät' yɛn ɛnbi, dami ja'ts'i xɛn ho a ni 'bɛfi, nanguɛ rán ho ma'da'yo ra Jesucristo. ⁶ Nɛ nugä, mi ts'ɛtho da zɔn ra pa da guah ran t'unni nanguɛ ma te dadí un Ojã, da zɔn ra ora ga pɔngä ua, ngue ga tu. ⁷ Bi gua a ran tãha dá øt'ä ya nanguɛ'a ran tãha xɛn ho, nɛ bi gua a ra 'dihi dá øt'ä. Dá jamansu ma 'bɛfi nanguɛ ma t'ɛc'yɛi dá øt'e. ⁸ Nɛ nuya bí jabɛ a ran ho di 'dacä ra hoga Inspector, ngue rán thɛui a ran ho dá øt'ä. Nɛ di 'dacä 'bɛ bi zɔn ra pa. Nɛ hinga hɔngdä, nɛ gätho ɛ mi'da gue i xɔnni ba ɛh ra Hmu, nɛ'ɛ gätho din t'un ran ho ɛ.

Bi mba ma bɛnbi ra Timoteo

⁹ Nɛ nu'i, Timoteo, dami 'yøt' ra ts'ɛdi gua ɛcua n'dihi. ¹⁰ Nguetho nu ra Crescente bi mba bɛ Galacia, nɛ ra Tito bi mba bɛ Damacia, nu'a go ra Demas bi mbase bɛ ra hnini Tesalónica, ngue bi ho ra ximhäi in nu ya. ¹¹ Hønt'a ra Lucas dí 'bɛ'be ua. Bá si a ra Marcos 'bɛ guá ɛhɛ, nguetho ga hongua a. ¹² Nɛ dá pɛnh pɛ ja ra hnini Éfeso a ra Tíquico. ¹³ Pɛ nu'bɛ guá ɛhɛ, gua çangui ts'ɛ ma coto dá sopɛ Troas bɛ bí 'bɛh ra Carpo, nɛ'ɛ ma libro gua çangui ts'ɛ, pɛ man'da jats'ɛdi gua çanga yɛ søcuã hinga nt'o't'i. ¹⁴ Nu ra Alejandro ra 'yøt'acobre, xɛn ts'o 'bɛ'a bi 'yørque. Ojã di cospi nanguɛ yán t'øt'e. ¹⁵ Damim fädi hin da 'yøt'e'e tengu bi 'yørcä, nguetho ɛmmɛ bi gorca ma nde 'bɛ mán yã. ¹⁶ Nu'bɛ rá mbädi bi mba ma juangui njom bi mbäxcagui, pɛ gätho bi hyɛga thoho. Ojã di punba ɛ. ¹⁷ Pɛ Ojã dám 'bä'be nɛ bi zerca ma mbäi, jananguɛ'a dá ja'ts'i dá man'a rá m hman bɛ bí 'bɛ'ɛ hing yɛ judío. Nɛ Ojã bi mbäxqui bi yangui nanguɛ yá nde yɛ zate. ¹⁸ Nɛ Ojã da yangui nanguɛ gätho 'bɛ'a xɛn ts'o, nɛ 'bex da zixca bɛ mahɛts'i bɛ di

manda. Ga ɛspahɛ Ojã gätho yɛ pa mazã. Nɛ hønt'a gam bɛmhɛ a ya.

Yɛn zɛngua rán zɛgui

¹⁹ Dami zɛnguagui ts'ɛ ra Prisca, nɛ'a rá ndø, nu'a ra Aquila, nɛ'ɛ 'bɛpɛ rá ngu ra Onesíforo. ²⁰ Nu ra Érasto bí copɛ Corinto. Nu'a ra Tróximo dá sopɛ Mileto ngue xɛn ɛ. ²¹ Dami 'yøt' ra ts'ɛdi gua ɛ 'bɛ hin ní yɛt' yɛ pa xɛn ɛɛ. I pɛnh'na ran zɛngua gätho yɛ cu i 'bɛcua, nu ra Eubulo nɛ ra Pudente, nɛ ra Lino, nɛ ra Claudia, nɛ gätho mi'da yɛ cu 'bɛcua, gätho i pɛnh'na ran zɛngua. ²² Nu ma Hmuɛ ra Jesucristo da mbäx'a ni mbäi, nɛ di 'da ahɛ rá mate Ojã. Nɛ hønt'a dá xi'a ya.

TITO

Ra sɔcuã bi 'yo't'a ra Pablo bi mbɛnpa a ra Tito

Ran zɛngua

¹ Nugã drá Pablogã, dí pɛn'na ra sɔcuã i ja ua grã Tito. Nugã rá 'yɛhɛgã Ojã, nɛ ma 'bãigã'be ra Jesucristo. Ga zedi da 'yɛc'yɛi ɛ bi huan Ojã, nɛ da bã a ram hma majuãni, janangue'a da 'yɔt' ran hocjã'i nangue Ojã. ² Guehna dí ɔt'ã nguetho dín ndep ɛ ga comhbɛ ra temazãi ngue bi ma majuãni Ojã 'bɛ rá mbãdi ra ximhãi. Nɛ nu Ojã hingui sã da man ra fehni a. ³ Nɛ nuya bi zɔn ra pa ngue bi ts'ãnni da hman ran ho ma'da'yo, nɛ bi 'dac man t'ɛdi gam mangã, ngue gueſe Ojã ma ɔntehɛ. ⁴ Nɛ nu'i Tito, tengu'bɛ majuãni ma ts'unt'ɛ i, ngue dá ja i gã 'yɛc'yɛi. Nɛ dí äp Ojã ma Tahɛ di 'da'a rán jãpi nɛ rán huɛcate, nɛ da hyut'a ni mbɛi, nɛ ra Jesucristo ma ɔntehɛ.

I pa nsifi ra Tito 'be'a da 'yɔrpɛ Creta

⁵ Janangue'a dá soc'a bɛ ja ra hãi Creta, ngue gui juadi hapɛ di 'be'a ra 'bɛfi. Ngue gui huan'ndɛ yɛ ngarbi n'da ngu n'da yɛ hnini bɛ gui 'bɛi, ngue nu yɛ ngarbi nangue yɛ 'yɛc'yɛi, tengu dá xi'a mam'bet'o. ⁶ Gui huan'ndɛ to'o nte ma ts'oqui i thɛnbi, nu'a n'datho rá xisu i si, nɛ nu yá t'uhni bi dãp yá mbɛi Ojã, nɛ hingui ɔt'a n'da ran tonto, xinga gue ram fɛ'ts'i i ɔt'ɛ yá t'uhni, janangue'a njon di ɔpã. ⁷ Nguetho nu yɛ ngarbi i 'yo yá güenda a rá 'bɛfi Ojã. Janangue'a da thahni to'o hingui ɔt' ran ts'o, nu'a hin din 'yɛzɛhɛ, nɛ hin din cuɛ, nɛ xín dim mihni, xín din ndesɛi, xín din siyate ngue ra mbeti. ⁸ Nɛ da thahni to'o di säyaba yá mijã'ihɛ bɛ ja rá ngu, nɛ di ho

'be'a gãtho xɛn ho. Nɛ din 'yomfɛni ts'ɛ, nɛ 'da ni huɛcthotho gãtho, nɛ da numansu Ojã nangue n'da ra hogambɛi, nɛ i sãmzɛhɛ rá mbɛi hin din tonto. ⁹ Nɛ din zãm bɛ ja ram hma majuãni, nangue ram hma dadín xãhmbɛ, janangue'a da zã da xãnbã ɛ bí 'bɛpɛ, da mbãts'i. Nɛ nu mi'da bí 'bɛpɛ, ngue'ɛ di ɛcpã rãm hman Ojã, di bɛnbi hapɛ di 'be'ɛ, janangue'a da 'yɛc'yɛi. ¹⁰ Nguetho nu'ɛ to'o im ma da 'yɔthoho yãn t'ɔt'e mi xi Ojã yɛ judío maya'bɛ, i jatho da mba ma hɛcpɛ ɛ. Nguetho nte ní mbat'ɛ yãm hma ɛ, nɛ i hãte ɛ, nɛ i ɔt' yá pãhã zɛhɛ. ¹¹ Nɛ hɔnbɛ go hapɛ i ɛarpɛ ja yɛ ngu, i ɛt'ɛ gãtho i 'bɛpɛ, nangue yãm hmanſe yɛ hyãte, ngue hingui sã da hma. Nɛ hɔnt'a ra mbeti in nde. ¹² Nɛ i ɔt'e tengu mi man'a n'da yá mɛngu zɛhɛhɛ bɛ ra hãi Creta, ngue n'da ra bãſɔcuã, bi ma: “Zã yɛ ndɔbɛthãni ɛ ma mɛnguhe ua, nɛ tengu yɛ zate ngue xɛn ts'o ɔt'ɛ, nɛ hɔnt'a da zi i honi, nɛ ɛmme i dãnhɛi,” bi 'yɛna. ¹³ Nɛ majuãni bi man'a n'da yá mɛnguhɛ. Janangue'a gui hɛcpã ɛ, n'damhã da bɔmanho yá t'ɛc'yɛi ɛ i 'bɛpɛ. ¹⁴ Nɛ gui xifi hin da 'yɛc'yɛibi yãm hman ſɛ ɛ yɛ judío, nɛ xín da numansup yá t'ɛc'yɛi ſɛ yɛ jã'i, gue'ɛ hinguin nde da 'yɔt'a majuãni. ¹⁵ Nu'ɛ to'o xɛn ho yá mbɛi, hɔnt'a xɛn ho im bɛni, pɛ nu'ɛ to'o hin bi dãp yá mbɛi Ojã nɛ xɛn ts'o yá mbɛi, nu'ɛ, hin'yɛ 'be'a numanho ɛ. Nguetho bin ts'on yãn 'yomfɛni, nɛ him bi zã bi 'yɔ'a bi xi Ojã 'bɛ mi zop yá mbɛi. ¹⁶ Nɛ nu'ɛ yɛ jã'i tengu ɛ, ɛna ngue i ɛc'yɛi Ojã, pɛ n'dan'yo thoho yãn t'ɔt'e, guepɛ ní fãdi hingui ɛc'yɛi ɛ. Nɛ xɛn ts'o yá mbɛi nangue'a fɛsthoho 'be'a sifi, hingui sã da 'yɔt' ran ho.

2

Ra Tito din xãnbate nangue ra hoganxãdi

1 Pɛ nu'i gra Tito, dami xānbi 'bɛ'a nín t'ɔt'e rán thɛui a ra hoganxādi. 2 Nu yu zí ndø, dami xifi hin din jti, nɛ da 'yɔt'e ngue da hnumansu, nɛ da bɛni xun ho 'bɛ'a da 'yɔt'e, nɛ da 'yɛc'yɛi xun ho, nɛ da 'yɔt' ran huɛcate, nɛ hin din xɔmbui. 3 Nɛ'u yu zí bømbe, dami xifi da numansu Ojā hapu din 'yo, nɛ njon di c'aman'u, nɛ xín dim mihni, nɛ da 'yuh ra hoga'yu. 4 Nɛ nu yu zí bømbe da xānba yu hmute di huɛc yú ndø nɛ yú t'uhni. 5 Nɛ da xānba n'da ran 'yomfɛni xun ho, hin din 'yomt'ɛni, nɛ di jamansu bu ja yú nguse, din ja ra yembui, nɛ da 'yɔt'a da xih yú ndø, n'damhna njon da zā da man ran ts'o nange rām hman Ojā. 6 Nɛ nu'u yu ts'ant'u, gui xifi din 'yomfɛnise ts'u. 7 Nɛ nu'i Tito, dami 'yut'u mi'da 'bɛ'a gātho guí ɔt'e, ngue dim 'bamanho. Nɛ n'dat'a guim bɛni ngue gui xānbi 'bɛ'a majuani, nɛ gui 'yɔt'e ngue da hnumanho'i 'bu guín xānbate. 8 Nɛ ɛmme xtán ho 'bɛ'a gātho guim ma, n'damhna nte da thj'n'na nim hma. Nɛ da mbɛ'ts' yú sã to'o nde da zujū, nɛ hin hapu di mbu'a 'bɛ'a da ma. 9 Nɛ'u yu 'yɛhɛ i 'buru, dami xifi da 'yɔt'e gātho i xih yú hmu, nɛ hin da dɔti, nɛ mpähā thoho da 'yɔt'a i sifi. 10 Nɛ hin da bɛpi 'bɛ'a pɛ'ts' yú hmu, pɛ da 'yɔt'a gātho in numanho yú hmu. Nɛ nu'bu gātho din jabu da 'yɔt'e, gue'a dí nɛcmanho ram hma nange ma yanteha Ojā. 11 Nguetho bi nɛqui rá mate Ojā ngue in nde di pø'u gātho 'bucua ja ra ximhäi. 12 Nɛ nu rá mate Ojā di bɛngahu ga hehmbu ran ts'om'bäi, nɛ ga hehmbu ma pähä zehɛhɛ. Nɛ di bɛngahu ga sãmzehe ma mbuihu nɛ ga ɔthu ran hocjã'i, nɛ gan numansuhu Ojā gātho yu pa di 'buhmbu ua ja ra ximhäi. 13 Nɛ di bɛngahu ga tømhbū ja gue'bu bi nɛqui a ran johya dí tømhbū, ngue di nɛqui a ma Ojāhu ra Jesucristo tãte tho rá ts'edi, nɛ

ma yanteha a. 14 Nɛ bin dāse a ngue di 'bercahu gātho man ts'om'bäihɛ, nɛ da mberca ma mbuihu, da 'yɔt'e ngue yú t'uhni zehɛgahu Ojā, nɛ di ɛhyagahu nange ran ho ya. 15 Nɛ guehna i ja ua gui xānba buya. Dami xānbi, gui 'yomfɛnip yu cu, nɛ gui hɛcpi, nguetho bin 'da'a ran t'ɛdi xun ho gui 'yɔt'e. Nɛ o guidi japi da mbɛsta'a nim hma.

3

I sih ra Tito nda'a nín zofo da xānba yu 'yɛc'yɛi

1 Nɛ nu'i gra Tito, dami bɛnba u yu cu ngue da numansu ra ts'ut'abi, nɛ'u yam fãts'ihu ra ts'ut'abi gātho da numansu. Nɛ hin da 'yørpa ram fɛ'ts'i, pɛgue mpähā thoho da 'yɔt'e 'bɛ'a gātho xun ho. 2 Nɛ gui xifi njon ga c'aman'uhu, nɛ hin dan junthu, pɛ ma pähä zehɛhɛ da thãcpahu. Nɛ din jajū ra yembui nange gātho yu jã'i. 3 Guim bɛmhbu ngue nɛju dán tontohu mām'bet'o, nɛ mi jase man t'ɛdihɛ, nɛju dán hyãzehɛhɛ, nɛ gātho dán 'yɛhɛhu rá ts'oqui ra ximhäi. Nɛ dá 'bɛh ma pahu nange man ts'om'bäihɛ dá ɔthu, nɛ dá seyabahɛ ma mijã'ihu. Mí ts'anju nɛ xim mí santeha. 4 Pɛ bi zøn ra pa bi nɛqui rá mate Ojā ma yanteha, ngue bi 'yørpa ran huɛcate u yu jã'i. 5 Nɛ bi yanju Ojā. Pɛ hin nange yan t'ɔt'e xun ho dá ɔthu, pɛ bi yanju nange rán huɛcatesɛ 'bu má ɔmanhohu a. Bi 'daju ra 'da'yote 'bu mi mberca ma mbuihu, nɛ dí 'buhmbu ma'da'yo nange rá Hogandahi. 6 Nɛ bi 'daju xun ho rá Hogandahi n'youi xun gu rán japi nɛ rá ts'edi nguetho ra Jesucristo ma yanteha a. 7 Ngue bi hogahu nange rá mate, janangu'e 'darbu dam 'buhmbu nange ra temazai, nɛ gue'a dí tømhbū a ya. 8 Nɛ gātho majuani na im mangua. Gui hyah ni mbui gui xānbi xun ho yu 'yɛc'yɛi 'buru, janangu'e'a da bɛni ɛmme da hyumbi da 'yɔt'a ran ho. Nguetho

xən ho a, nε da mbäx yá mijá'ihə bəya. ⁹ Pε o guidín junthə nangu'e'ə yəm hma nte ní mbatho, nε hinguin junthə nangu'e 'bε'ə yá thuhu ə yəm bombəta maya'bə. O guidín səhmbə nangu'e yən t'ɛdi midí un Ojə yə judío, nguetho səti thoho 'bə dán səhmbə ə. ¹⁰ Nu'bə 'bə a n'da n'dan'yo yəm hma im ma ní dəp'ahə yən junt'i, dami hεcpi. N'dandı o yondı gui hεcpi. Pε nu'bə hın da 'yode, gui hyethohə a. ¹¹ Nguetho nu'a xi'ahə yəm hma ní dəp'ahə yən junt'i, xı bəm bə ja rá 'yu Ojə a, nε øt' yə ts'oqui, nε da nuse bə 'bε'a xı 'yør bəya.

Man'da i xih yá amigo ra Pablo

¹² Dí ɛna ga pɛnhna ra Temio o gue ra Tíquico. Nu'bə bi zəm bə, 'yørqui ts'ə ra mate gua ɛ'a n'dihi, dan c'at'ui bə ra hnini Nicópolis. Nguetho dín nde dam 'bəhmbə bə 'bə bin ja yə pa xən sε. ¹³ Dami fäts'i xən ho a ra Zenas, nu'a im pəngahyá nangu'e yən t'ɛdi. Nε'a ra Apolos, dami zedi da dın'a mahyoni ngue da hyax 'bə bi mbε bə n'danni. ¹⁴ Nguetho nu yə cu da bədi ngue dim pɛfi xən ho nangu'e yá 'bɛfi zεhε, n'damhma da zä da mbäx ə mi'da di 'bε'a mahyoni. ¹⁵ Dami zεngua gahe ts'ə ə bí 'bərə, ngue'ə ma mi 'yɛc'yɛihə, ngue 'da xtán huɛctahə. Nε dí əp Ojə da 'yents'ahə rán jəpi gätho ahə. Nε hønt'a dí xi ahə ya, nε hønt'a gam bɛmhbə a ya.

FILEMÓN

Ra søcuq bi 'yo't'a ra Pablo bi mβnpa a ra Filemón

*Ra Pablo bi 'yorba ra søcuq ra
Filemón*

¹ Nguä drá Pablogä dí ofädigä nangué ra Cristo Jesús. Dí ot'ä'be ra søcuq ra Timoteo, ne ga pen'na'be ma amigo'a'be grá Filemón, man 'yohu i nangué rá 'befi Ojä. ² Ne dadí zengua'be yu 'yεc'yεi ngue zai dim peti bu ni ngu, ne ma cuhu ra Apia. Ne dadí zengua ra Arquipo man 'yohuhu dín yamhbe rá 'befi Ojä. ³ Nu Ojä ma Tahu ne ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu rá mate ne da hyut'a ni mbuihu.

*Rán huεcate ne rá t'εc'yεi ra
Filemón*

⁴ Ne nu'i ma zu cu mahuεqui i, nu'i grá Filemón, dadí undä ra jamadi nangu'e nu'bu dí yä'be Ojä. ⁵ Nguetho dá øde 'be'a guí ørpu guí 'buhmbu, εmme i ja nin huεcate nangué yá t'uhni Ojä bu. Ne dí øde ngue i ja ni t'εc'yεi xun ho nangué ra Jesús ra Hmu. ⁶ Ne dí äcä rá ts'edi Ojä ngue xun ngu yu jä'i da 'yεc'yεi ra Jesús nangué nim hma, ne da hyani 'be'a gätho ran ho di 'dajhu ra Cristo Jesús. ⁷ Gueczεhegä εmme dadí johya, ne i hu ma mbui nangué nin huεcate, ma zu cu i grá Filemón. Nguetho xun ngu gá hyurpa yá mbui yá t'uhni Ojä.

*Bi t'äp ra mate ra Filemón
nangué rá 'yεhε ra Onésimo*

⁸ Nuya madague a i ja man t'εdigä nangué ra Cristo ngue xcá manda i, ⁹ pe man'da xun ho ga ä'a n'da ra mate tho gui 'yøt'e nangué ran huεcate tho, ngue gui simanho mahøn'a na ni 'yεhε ra Onésimo. Nugä drá Pablogä, ya xtán daç'yεigä, ne dí ofädigä nangué

rá 'befi ra Cristo Jesús. ¹⁰ Dí ä'a ra mate nangué ra Onésimo, nu'a tengu'bu ma t'uhnigä nangué ra Cristo, nguetho bi 'yεc'yεi ra Cristo nangué dá xicä ua ja ra fädi. ¹¹ Nu'bu 'da yu pa xu thogui, hin te madí muui ni 'yεhε ra Onésimo. Pe nuya xun ho da 'yørcaui. ¹² Nuya ga pen'nahu ra Onésimo bu guí 'bui. Ne nu'bu bi mba a, da du ma mbui, nguetho εmme dím βen a. ¹³ Ne dín ndepe xtán gocua ra Onésimo, sä xti zεqui ts'u, nguetho dí ofädigä, ngue dím mangä ran ho ma'da'yo, ngue tengu'bu da gue'a zεhe xqui zεqui. ¹⁴ Pe hin dín nde gam ma ngue da gocua 'bu nte guim ma, nguetho nu'a ran huεcate jatho da βense n'da, hin da t'ørba ts'edi n'da a. ¹⁵ Pe nu'a bi 'yøt'na bi 'dapu guí 'bui 'da yu pa, pe bi bømanho, nguetho bi hocpa rá mbui Ojä ya. Ne nuya gadín cuui mazai na ya. ¹⁶ Hin gui sini nangué ni 'yεhε thoho pe gui sini nangué ni zu cu nangué ra Cristo, nguetho nuna ma zu cuhu mahuεqui. Nuya man'da di nuui ya, nguetho hinga hønt'a ni 'yεhε, pe ni zu cu nangué ra Cristo ma Hmuhu ya. ¹⁷ Nu'bu majuani dadín amigoui xun ho, dami sin na ra Onésimo, tengu tho 'bu xqui sin zεhegä 'bu xcá mbasegä bu. ¹⁸ Nu'bu ja 'be'a bi 'yøt'e'e, uague i ja 'be'a i tu'a'i, pe 'yo ma güenda ga juzεhegä. ¹⁹ Nugä ga firmagä, drá Pablogä, janangué da fädi majuani ga ju'tä a rá güenda na. Janangué'a hingui hej gui sin ya ne gadín cuui. Pe nde'bu guin 'yomfēni ts'u, nguetho guengä dá ja'a'i gá tīn a ra temazai 'bu gmí 'yεc'yεi ram hma dá xi'i. ²⁰ Nuya ma zu cu, 'yørqui ts'u ra mate 'be'a dí ä'a'i, nangué guín 'youi ra Hmu. Nu'bu gui 'yut nin huεcate nangué ra Onésimo, da hyu ma mbui 'bu. ²¹ Nugä dá o'tä a ra søcuq i ja ua ya, nguetho dí εc'yεi ngue gui 'yøt'e 'be'a dí xi'a'i. Ne dím βēni hinga hønt'a dí xi'a'i pe

man'da ran ho guim bɛnse 'be'a
 gui 'yøt'e. ²² Dami hoqui ts'u hapu
 sä dan säyagä bu, ne dami 'yäfü
 Oja nangucä, ne Oja da 'yøt'e da
 xogagui, da zä ga mbagä bu, gan
 nu'ahu büya.

*Yün zengua ra Pablo, ne bi ma da
 nu ran japi a ra Filemón*

²³ Nuya dí ofädi'be ra Epafra,
 ne'a di zengua i. Ne nu'a i ofädi
 nangu bi mamp'a rán ho ma'da'yo
 ra Cristo Jesús. ²⁴ Nu ra Marcos
 ne ra Aristarco ne ra Demas ne ra
 Lucas, nuya ma mimbefihe nangu
 rá 'befi Oja di zengua i. ²⁵ Ne nu'a
 ma Hmuhu ra Jesucristo di 'da'ahu
 rán japi a, gätho ahü. Ne hønt'a dí xi
 a ya.

HEBREOS

Ra sɔcuɑ bi 'bɛnba yu 'yɛc'yɛi, yu israel, ngue na yɑ ra hebreo u

Bin 'yusɛ Ojɑ nangue'arɑ Ts'unt'u

¹ Nu'bu maya'bu thoho 'dahmi ts'u bu í 'yu'a rán 'yomfɛni Ojɑ, nɛ 'dahma 'dan'yo bu á xi'u yú pɔngahyɑ. Nɛ gue'u bi xi a mam bombɔtahu, gue dyu israhelu. ² Pɛ nuya rán zɛgui yu pa ya, bi jajɛ ga pɑhmbu xun ho Ojɑ ya nangue rá Ts'unt'u bi zɔcuɑ dí 'buhmbu. Nɛ guesɛ a rá Ts'unt'u í 'yɔt' Ojɑ gátho yu ximhái, nɛ bi zǎnni dim Hmu 'be'a gátho i ja. ³ Nɛ ní 'yɛpu bí 'bu Ojɑ rá Ts'unt'u tengu'bu rá thai ra hyadi, gue'a di jajɛ ga pɑhmbu a rán ho Ojɑ. Nɛ tengu 'bu ra sello, 'da angu da bɔni. Nɛ di 'yonse 'be'a gátho i ja a rá Ts'unt'u Ojɑ, nangue rá m hma i ja rá ts'edi. Nɛ nu'bu mí juasɛ bi hoga ma ts'oquihu ua, bi mbeng bu mahɛts'i 'darpɛ ní mandau i a tate thoho i ja rá ts'edi.

*Man'da i ja rá ts'edi rá Ts'unt'u
Ojɑ xinda gue'u yám 'behni mahɛts'i*

⁴ Nu rá Ts'unt'u Ojɑ 'bu ya xí hogahu, bin t'un rá ts'edi xun ho xinda gue'u yám 'behni mahɛts'i. Nguetho ya rá Ts'unt'u zɛhe Ojɑ a, i conhui rá ts'edi rá Ta xinda gue'u yám 'behni. ⁵ Nguetho:

Nu'í ma 'dats'unt'u í,
dí 'da a ni ts'edi ya,
pɛ njam'bu bi t'ɛmp'u yám 'behni
Ojɑ, pɛ hinda hɔnt'a rá Ts'unt'u zɛhe.
Nɛ:

Nugá dra Ta nangue ma Ts'unt'u,
nɛ xinga n'da rá m 'behni Ojɑ bi
'yɛmbi. ⁶ Pɛ nu Ojɑ 'bu mambá si
ua ja ra ximhái a rá Ts'unt'u, nɛ bi
'yɛna:

Nu ahɛ gyum 'behnihu mahɛts'i,
gátho gui thandehɛ na ma
Ts'unt'u,

bi 'yɛn Ojɑ. Nguetho nu'a rá
Ts'unt'u go da t'ɛspa a bu na nu Ojɑ.
⁷ Pɛ nu yám 'behni mahɛts'i, i ɔt' Ojɑ
yá 'yɛhe thoho u, tengu mán t'o't'i:

ɛmme i tih yám 'behni 'bu i ɔrpa rá
'bɛfi tengu 'bu yan dahi,
nɛ di juadi 'be'a gátho hingui nu-
manho Ojɑ tengu 'bu yu sibi,
nangue rá ts'edi zɛhe Ojɑ.

⁸ Pɛgue bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u Ojɑ:
Nu'í gra Ojɑ, thocpa thoho gam
manda zɛhe mazai,
njam'bu dim 'bɛh ni ts'edi, nɛ guidí
manda xun ho.

⁹ Nɛ bi 'yɛmbi:
Nu'í gra Ojɑ, ɛmme guí numanho a
ran ho, nɛ 'be xingui
ts'u guí nde gui nu a ran ts'o.

Janangue'a ni Ojɑgui man'da dá
'da'a ran johya

xinda gue'u gátho mi'da ni cu gue
ma 'yɛc'yɛi,

bi 'yɛmbi. ¹⁰ Nɛ bi 'yɛmp'a rá
Ts'unt'u a Ojɑ:

Nu'í gra Hmu, rá mbɛdi gá 'yɔt' ra
ximhái,
nɛ gá 'yɔzɛhe 'be'a gá bí ja mahɛts'i,
bi 'yɛn Ojɑ.

¹¹ Nɛ nu'a ra ximhái dim pádi, nɛ
mahɛts'i, pɛ nu'í gam 'búi
mazai.

Gátho yu din ts'oni tengu'bu yu
'yahe.

¹² Nɛ tengu'bu di páh ní he n'da,
din jabu 'bu gá páh ra ximhái.

Pɛ nu'í njam'bu gam pádi gátho yu
pa,

nɛ njam'bu da gua'a ni te.

¹³ Nɛ, dami manda ua ja ma ts'edi
ui,

ja gue'bu ga ja i gui tap'u gátho man
suihu,

bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'u a Ojɑ. Pɛ
njam'bu bi xi u yám 'behni Ojɑ tengu

a. ¹⁴ Gátho yám 'behni bí penhua,
tengu'bu yan dahi gue hin dí nuhu, i
ɔt' yá 'yɛhe Ojɑ nangueju to'o gátho
nts'anni da hyan a ra te njam'bu da
guadi.

2

Jatho ga ɯpaha ra güenda a ní yañju Oja

¹ Pɛ nu'a rá Ts'unt'u Oja bi 'yurcahu rá 'yu Oja, xinda gue u 'be'a mí hma maya'bu. Janangue'a man'da ɛmme jats'editho ga jaman-suh u 'be'a dí øhmbu ya, n'dahma hin ga 'behmbu a, ne xín dam 'behmbu buya. ² Nu'bu mí man'u yám 'behni Oja u yán t'ɛdi Oja maya'bu, pɛ guehma bi nu ran unbi a rán sáui a to bi mbɛsta a bi ma. Pɛ nu'a rá m hma Oja bi man'a rá Ts'unt'u, man'da ja rá ts'edi a. ³ Janangue 'be xíngui ts'u ga ponju 'bu hin dí ɯpaha ra güenda a rá m hma mixte thoho. Ne gue'a ram hma ní yañju Oja a. Ne rá mbadi bi mansɛ ra Hmu 'bu mim 'bucua ja ra ximhäi. Ne m'bejuu bi xiju u yá xádi gue bi 'yø a bi man ra Hmu. ⁴ Ne'a Oja bi 'yudi majuani a ram hma 'bu mí 'yøt' yu hmɛpya ne xun ngu yan t'øt'e mixte. Ne'bu mí 'daju ra ts'edi nangue rá Hogandahi, tengu mí ndese Oja bi darcahu. Ne gue'a í 'yudi majuani a ram hma.

Nu ra Jesús njuanthono bin ja tengu thohogahu

⁵ Pɛ nuna rá ts'edi Oja gue dí mangä, hinga nan ja xun ho. Pɛ hinga gue'u yám 'behni mahɛts'i di jap Oja di manda bu ja ra 'da'yo ximhäi 'bu bin ja rá ts'edi Oja xun ho bu. ⁶ Pɛgue bi zän Oja to'o di manda bu, tengu bi si'a Oja 'bu mí t'anni 'be'a dí 'yɛt'ui yu ja'i: 'Be'a gue ɛ dí pɛhmbe gue ɛmme guím bɛnje, ne dyu ja'i thohohe. Ne man'da guidí jamansuje.

⁷ Pɛ ja 'da yu pa gá jaje him mí ja ma ts'edihe, xinda gue'u nim 'behni bu mahɛts'i.

Pɛgue gá sänni gui 'yɛscahe, ne gui 'dac ma ts'edihe.

Ne gá sänni ga mandahe 'be'a gátho i 'bui ne 'be'a gátho i ja gue gá 'yøt'e.

⁸ Ne gátho gá sän'ndu mí da 'be'a gá gá 'yøt'e gue da 'yɛc'yɛigahe, bi 'yɛm bu mán t'o't'i. Janangue'a hin'yu 'be'a bi zänni gue hin ga mandahu, nguetho bi 'yɛna: "Gátho da t'ɛc'yɛi u yu ja'i." Pɛ hindaná nuhu gue gátho da 'yɛc'yɛigahu. ⁹ Pɛ hinda hønt'a ra Jesús, bin ja tengu mán t'o't'i, bi t'ɛspa 'bu mí du, bin t'un rá ts'edi. Pɛgue xín ja 'da yu pa bin japi him mí ja rá ts'edi xinda gue'u yám 'behni Oja mahɛts'i. Janangue'a bi zä bi du nangue n'da ngu n'daju, nangue rán huɛcate Oja. Ne nu'a ran däte bi nu, gue'a í t'ɛspa a. ¹⁰ Nu Oja bi zän'ndu gátho da hyonse. Ne bi nde bá si xun ngu yá t'uhni bu ja rá ts'edi. Janangue'a xun ho a bi 'yøt' Oja gue bin unba u yá Hmu, guepu bi zä bi yañju xun ho. ¹¹ Ne nu'a ra hocpate ne'u to'o mahoqui, ne n'dat'a yu Ta. Janangue'a hingui pɛ'ts rá sä a ra hocpate da 'yɛmbi yá cu u bi hoqui. ¹² Tengu mán t'o't'i, bi 'yɛna:

Ga xi u ma cu gátho nangue'e,

ne ga ɛs'i'i nubu ja rá m peti ma cu, bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹³ Ne man'da bi man ra Cristo:

Dí tø'mi da mbäxcä Oja.

Ne xø bi 'yɛna:

Dí 'bähmbe ua ya yá t'uhni Oja bi 'daqui,

bi 'yɛn'a ra Cristo. ¹⁴ Nuju yá t'uhnigahu a, dyu ja'i thohohu, ngue i ja ma ngøhu ne ja ma jihu. Ne a ra Jesús bin ja'i ne bin ja rá ngøc'yɛi tengu thoho gahu. Janangue'a bi zä bi du ngue í 'berpa rá ts'edi a rá hmu ran däte, ngue ra zìthu. ¹⁵ Ne guepu da zä di 'uecpa yá mbidi u to'o i su ran däte gátho yu pa i 'bui.

¹⁶ Ne mfadi hinga gue'u yám 'behni Oja mahɛts'i bi 'yørpa ra güenda da yani, pɛgue guenju dyu 'yɛc'yɛihu yám bom'betoj u ra Abraham, nde Oja da yañju. ¹⁷ Janangue'a nu ra Jesús njuanthono bin ja tengu thoho gahu, bi bɛni 'be'a gátho dí m

bɛmhbu, bi zä 'be'a gätho dí sähu. Nu'bu hin xtín jabu, hin xtán zä xtí huɛgahu, hin xtán zä xtí juah rá 'befi Oja gue bi hoga ma ts'oquihu. Gue'a i t'ɛmbi bim hmumbäjä a. ¹⁸ Ne nuya da zä da mbäxcahu to'o i ts'ä nanguie yun unbi, nguetho nese a bi ts'ä nanguie yun unbi, ne bi hyät'i.

3

Nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés

¹ Nuya, ma hoga cu ahü, gue bi huan'nahü 'darpü dam 'bühmbü bü mahɛts'i a Oja. Dami 'yöhmü ya nanguie ra Jesús, nu'a ra põngahyá ne ra hocpate nanguie rá 'yu Oja dí ténhdü. ² Nu ra Jesús bi juah rá 'befi bi un'na Oja, tengutho ra Moisés bi juah rá 'befi gue bi jamansu ü n'dam'bui yú t'ühni Oja. ³ Pe nu ra Jesús man'da sä da t'ɛspi xinda gue'a ra Moisés, tengu tho ho ra ta bü ja n'da ra ngu man'da da t'ɛspi xinda gue'u yú t'ühni. ⁴ Pe madague'bü i ørpa rá 'befi Oja ü yu jä'i, tengu bi 'yöt' ra Moisés, pe nu'a Oja i øzehɛ gätho rá 'befi. ⁵ Nguetho rá 'yɛhe Oja a ra Moisés, ne bi jä'ts' rá befi bi jamansu gätho yú t'ühni Oja maya'bü. Ne nu rá 'befi ra Moisés bi 'yu i ts'ü a rá 'befi ra Cristo da 'yöt' 'bü bi zøhø. ⁶ Pe nu ra Cristo rá Ts'unt'ü Oja a, ne bi jä'ts'i bim hmu nanguie'ü n'dam'bui yú t'ühni Oja. Ne guetahü ya n'dam'bui yú t'ühni gahü Oja, 'bü dadí thoctahü dí pähmbü majuani a, ne'bü dadí thoju a nán johyahü a ran ho dí tømhbü.

Da zin yú t'ühni Oja da hyurpa yú mbui

⁷ Janangue'a i ɛn'a rá Hogandähi Oja bü ja rá t'ohni: Nuya ra pa i jabü ya in zo ahü Oja. Pe ɛmme xun ho 'bü gui 'yöhmü a i xi ahü.

⁸ 'Yo gadí üt' ni mbuihu tengu bi 'yöt'ü mí ten ra Moisés, bi numan'ütho Oja 'bü mín 'yo bü ja ra ühäi.

Ne bi zä Oja ü yu jä'i nanguie 'be'a bi numanhose.

⁹ Nu nim bombøtahü bi 'yörca ran ts'äte ne bi numan'üthogui 'bü nyote njeya mín 'yo bü ja ra 'yu, madague'bü bi nu xun ngu yun t'øt'e gue dá ut ma ts'edi, bi 'yɛn Oja.

¹⁰ Janangue'a dán cuɛgä nanguie'ü yu jä'i, nguetho thocpa tho ho i 'uegue nanguie yú mbui, hin jam'bü bi bü a ra 'yu dá xifi, bi 'yɛn Oja.

¹¹ Janangue'a ɛmme dán cuɛgä nanguie'ü. Majuani dá ma, hin ga singä bü ja ra häi ü ngue da hyu yú mbui, bi 'yɛn Oja.

¹² Ma zi cu ahü, pe dam fähmbü. Xi'bü n'da ahü gui 'uehmbü 'bü din ja ahü ra ts'ombui, gue gui 'yɛna hin gui nde gui 'yɛc'yɛihü Oja, i 'bui. ¹³ Pe n'da ngu n'da ahü damim fäxhü bü ja ra hoga'yu, n'da pa ngu n'da pa, janya i sä ga øhmbü a im ma Oja, yu pa ya. Ne nu'bü din jabü gui 'yøthü, xinga n'da ahü da hyä ahü yu ts'oqui, gue di 'bät'a ni mbuihu. ¹⁴ Nguetho dí comhbü a rán ho ra Cristo 'bü dí thoju a ní hyu ma mbuihu a, gue'bü go rán zɛgui tengu 'bü rá mbüdi dá tømhbü. ¹⁵ Janangue'a i xijü a rá t'ohni Oja ya:

ɛmme xun ho 'bü gui 'yöhmü a rá nde Oja gue in zo ahü ya.

'Yo gadí üt' ni mbuihu tengu bi 'yöt'ü 'da bi numan'ü tho Oja, bi 'yɛna.

¹⁶ To'o ü bi 'yøh rám hma Oja ne bi numan'ü tho. Ha hinga gue ü yu jä'i bi yan Oja nanguie'a ra häi Egipto mín 'yohü ra Moisés. ¹⁷ Ne to'o bi un ra cuɛ Oja gätho nyote njeya. Ha hinga guet'ü bi yan Oja bü ja ra häi Egipto, bi 'yöt' yu ts'oqui, janangue bi du bü ja ra ühäi. ¹⁸ Ne to'o ü

majuani bi t'ɛmbi hin da hyurpa yú mbui Oja. Ha hinga guet'u him bi 'yɛc'yei Oja. ¹⁹ Gam bɛmhbu ya hanja him bi zä bi zin Oja u, nguetho him bi 'yɛc'yei Oja u.

4

¹ Nuya i jatho ga suhu, janya i ja yu pa i xijü Oja da zinju bu ja rá ngu ngue da hyurca ma mbuihu. Xøhma ts'urbu thoho hin da zøni ga cøthu bu. ² Nguetho neju bi siju a ram hma gue dí cøt'a n'da, tengu bi sih yu ja'i mí 'buh maya'bu, gue'u bin 'yohu ra Moisés. Pe nu'u, him bi zä í ts'im bu a ram hma bi sifi, nguetho him bi nde bi bə u gue majuani a. ³ Pe nuju gue dí pəhmbu majuani a ram hma, guenju gue ga cøthu bu da hyurca ma mbuihu Oja. Ne gueru him bi zä bi yat'u 'da, bi 'yɛn Oja:

Janangue'a dán cuɛgä nangu u, ne majuani dá ma, njəm'bu ga singä u gue da hyu yú mbui, bi 'yɛn Oja.

Pe bi du mi bi xih yu ja'i gue da zim bu bu míjua a bi 'yøt' ra ximhäi Oja, ne bin säya bu, bi hyu rá mbui zehɛ. ⁴ Tengu bi ma rá t'ohni gue nubu bi ma, gue:

Ná yoto ma pa bin säya Oja 'bu mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi.

⁵ Pɛgue bi xi'u buya nangu'u 'da mín 'yohu ra Moisés:

“Njəm'bu ga singä u gue da hyu yú mbui,” bi 'yɛn Oja.

⁶ Pe guehma 'bui to'o din säya bu da hyu yú mbui. Pe hinga gue'u 'da bi sifi maya'bu, nguetho him bi 'yɛc'yei a ram hma. ⁷ Pɛgue bi 'yu Oja n'da ra pa mahøn'a, gue ra pa i jabu ya, tengu bi ma ra David nangu u xən ngu yu jeya xí thogu 'bu mí 'buh ra Moisés. Ne gue'a ram hma xí hmangua, gue ɛna:

Nuya ra pa i jabu ya in zo ahu Oja. Pe ɛmme xən ho 'bu gui 'yøhmbu a i xi ahu.

'Yo gadí u't' ni mbuihu tengu bi 'yøt'u 'da bi numan'utho Oja, bi 'yɛn'a ra David.

⁸ Nu'a ra Moisés bim pommi a ra Josué bi thoqui bi zix u yu ja'i. Bi säyabi bu ja a ra häi Canaan bi un Oja, bin johya bu. Pe nu'bu da gue'a ran johya bi man a Oja, hin xtá ma mahøn'a Oja nangu man'da ra pa 'bu. ⁹ Janangue'a guexta'a i ja n'da ra xequi í juadi xən ho, gueru da hyurca ma mbuihu Oja, gue yú t'uhnigahu a. ¹⁰ Nu'u to'o da yat'i gue da hyurpa yú mbui a Oja, din säya nangu gätho yú 'befi u tengu tho Oja bin säya nangu gätho rá 'befi bi hyu rá mbui 'bu mí jua a bi 'yøt' ra ximhäi. ¹¹ Janangue'a nde'bu ɛmme ga ndehu ga cøthu bu. Hin ga øthu tengu u him bi 'yɛc'yei ram hma 'bu mí xi Oja. ¹² Pe nu'a ram hman Oja dim pɛfi tengu'bu ra theni yoho yú het'i, pe man'da i ja rá ts'edi a xinda gue ra theni, ngue i sä da zøru mbo ní mbui n'da, i urcahu 'be'a gätho dímbɛmhbu mbo ma mbuihu, 'be'a majuani dínde ga øthu, ngue nda'a bi bɛngahu Oja, ne nda'a dá bɛnsehɛ. ¹³ Xinga n'da u bi 'yøt'a Oja gue i sä da 'yɑcpɪ 'be'a mbɛni, gätho i pədi, ne di nequi bu ja rá dá a to i hɑscahu ra güenda.

Nu ra Jesús ma hmumbäjähu xən ndoho rá ts'edi

¹⁴ Nu ra Jesús rá Ts'unt'u Oja, i t'ɛmbi ma hmumbäjähu nguetho ma hocpatehu a. Ne bi zøm bu mbo mahɛts'i. Ne i fäxcahu a gue i ja rá ts'edi mixte. Janangue'a ga thoqui ga tɛnhdu a ram hma. ¹⁵ Nu ra Jesús ma hmumbäjähu i pədi hinga gätho dí häthu u dí sähu, nguetho bi zä 'be'a gätho dí sähu. Pe hin jəm'bu bi 'yøt'a n'da ra ts'oqui. ¹⁶ Janangue'a hin ga suhu dan yəhu Oja bu bí ja rá ts'edi, nguetho dí huɛgahu ne di pungahu, ne da mbäxcahu a ra ora dí homhbu a.

5

¹ Bi than'du 'da yu ja'i israel 'bu maya'bu ngue dim hmumbäjä. Ne da 'yöp'a Oja nangu gätho mi'da.

Nε midí thocpa Ojã ɯ yá 'bòts'e nanguε ɯ yɯ zu'uε bi tho, gue ní mba ma punbi yá ts'oqui yɯ já'i. ² Nε nanguε yɯ já'i tho ho ɯ yɯ hmumbäjä, hinga gätho bi 'yòt'e xɯn ho, ngutho ɯ mí'da yá mijã'ihɯ. Jananguε'a bi zã janate tho bi hoc'ɯ yɯ 'yãmbɯi nε yɯ 'yòt'ats'oqui. ³ Nε jatho rá mbɯdi midí un Ojã n'da ra 'bòts'e ra mbäjä nanguε yá ts'oqui zehε, tengu bi 'yòt'e nanguε yá ts'oqui yɯ já'i. ⁴ Njongui sä da 'yòt'e gue dim hmumbäjäse, nε hont'a Ojã sä da huahna n'da ra hmumbäjä, tengu 'bɯ mí huahna ra Aarón. ⁵ Nε ngutho bin ja nanguε ra Cristo, him bi manse gue dim hmumbäjäse, pε Ojã bi un ran t'ɛdi gue dim hmumbäjä, tengu bi ma rá t'ohni Ojã 'bɯ mí 'yεna:
 Nu'i ma 'dats'unt'ɯ i,
 dadí 'da'a ni ts'edi ya.
⁶ Nε bi 'yεmbi mahøn'a:
 Nu'i gam mbäjä gätho yɯ pa ya,
 tengu ra hmεpya bi 'yòt' ra
 Melquisedec,
 bi 'yεn Ojã bɯ ja rá t'ohni. ⁷ Nu ra Cristo 'bɯ mijã 'bɯcua ja ra häi, zã nan yãui Ojã, bi 'yãp rá mfãts'i da dãp'ɯ. Nts'edi bi mbafi nε bin zoni. Pε bi bãdi ja rá ts'edi Ojã da yãm bɯ ja ran dãte. Nε bi 'yò Ojã 'bɯ mí nde din unse bɯ ja rá pähä Ojã. ⁸ Nu'a ra Cristo, madague'bɯ rá Ts'unt'ɯ Ojã a, pεgue bin já'i a, jananguε'a bi xänba yɯn ɯnbi 'be'a dí 'yørpa rá pähä Ojã a. ⁹ Bin jabɯ bi 'yòt'e, jananguε'a bi zøni bi já'ts'i gätho rá pähä Ojã. Nε bi zã bi un'na ra te mazãi gue to'o gätho da 'yεc'yεi a. ¹⁰ Nguetho bi huan Ojã a gue dim hmumbäjä nanguε dyɯ 'yεc'yεihɯ, tengu ra hmεpya bi 'yòt' ra Melquisedec.

Nts'utho 'bɯ ga penjɯ

¹¹ I ja xɯn ngu 'be'a dín nde ga xi ahɯ nanguε a bim hmumbäjä a ra Cristo. Pε xɯn hεi ga xi ahɯ nguetho hin guí honi guí pähmbɯ. ¹² Nε xɯn ngu yɯ pa xɯ thogú gue mí ja ngue

xquín xänbatehɯ, pε guexta'a i jatho da si ahɯ ɯ yɯm hma hingui hεi nanguε Ojã. Nguetho gá cohi gán 'yãmbɯihɯ. I jatho guí sihɯ ra xi'ba tengu'bɯ gyɯ 'uerehɯ, nε hin guí häthɯ guí sihɯ njuãntho ran ts'ihmε. ¹³ Nε nu'a gnán ts'ihmεhɯ ra xi'ba, in ja tengu yɯ 'uere, nε hinda ná pähmbɯ 'be'a ra te gue dãm 'bɯhmbɯ njuãntho. ¹⁴ Pε nu ran ts'ihmε xɯn ho nt'òt'e nanguε yɯ dajã'i. Nε xɯn te yá mbɯi nanguε zãi dín 'yomfɛni, jananguε'a pädi nda'a xɯn ho nε nda'a hingui ho.

6

¹ Jananguε'a nde'bɯ ga thoqui ga homhbɯ gue dan dajã'ihɯ. Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ a rá mbɯdi bi sängahɯ nanguε ra Cristo. Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ gue ga päh ma mbɯihɯ gue mí εna xtã hyojɯ, nε hinga hont'a ga mamhbɯ ga dãp ma mbɯihɯ Ojã. ² Nde'bɯ hinga hont'a ga mamhbɯ ram hma dan xixyãhɯ, nε nanguε ran jäxa'yε, nε nanguε da dãmbɛni ɯ xɯn du, nε nanguε dín ja ran juãmbi 'bɯ rán zεgui, nde'bɯ hinga hont'ɯ ga mamhbɯ ya, nguetho dí pähmbɯ nda'a ɯ. ³ Mbähã ga thojɯ 'bɯ da zã da xoc'a ni mbɯihɯ Ojã, nguetho i ja mí'da. ⁴⁻⁶ Nguetho nu'bɯ hin ga thohmbɯ, xøhma tho ho da bɛni da mbenc i 'da. Nε nubɯya him man'dandí da nde ba pengui mahøn'a. Nguetho nu'bɯ mí numanho n'dandí rán nεqui Ojã, nε bi zãmanho a bi un Ojã, nε bin 'yohɯ rá Hogandãhi Ojã, nε bi zãmanho a rá hogamhɯma Ojã, nε bi bã i ts'ɯ rá ts'edi a ra 'da'yo ximhäi dín ja. Pε nu'bɯ da mbengui, ya him man'dandí da zã di hoc yá mbɯi mahøn'a. Nguetho im bɛni tengu'bɯ da zã di cuat mahøn'a bɯ ja ra pont'i a rá Ts'unt'ɯ Ojã, nε di japí dín thenda a ra Cristo. ⁷ Nguetho tengu'bɯ n'da ra häi a ra já'i, n'dandí ngu n'dandí dín 'ye, i

pøt'e, ne i pøts'e 'be'a pa nthuhu bu. Ne nu'a ra häi nu'bu di japi din ja 'be'a tupu a ra mbe'fi, da hyän rán japi Ojä a. ⁸ Pe nu'bu hin di japi da bøx'a 'be'a bi thupu, ne hønt'u yu 'uini i ja bu, nte di muui 'bu. Ne hin da hnumanho a ra häi 'bu. Ne nze'gui da mba nt'udi nangué ra sibi.

Bi zangba ma mbuihu a ra Jesús, dí tømhbü a ran ho ya

⁹ Pe madague'bu njabu dá mamhbe, ma zi cu ahü, pegue dí haxhe njuani gan jahü tengu ra hogahäi, bin japi bin ja xun ngu 'be'a bi thupu, nguetho bi hoc'a ni mbuihu Ojä. Ne xun ndoho ran japi ba xhe, guin nuhu. ¹⁰ Nguetho xun ho øt' Ojä ngue hin di pumbeni a ra 'befi gá 'yøthü, ne ran huçcate gá 'yuthü u 'da ni cuhü, nangué rá thuhu Ojä, ne nangué a gui ødahü ya. ¹¹ Emmé dí ndehe gui thoju gan xhyahü, n'da ngu n'da ahü, gue'bu go rán zegui ra pa. Janangué'a da zøni gui hyamhbü 'be'a gätho gui tømhbü. ¹² Hin dí ndehe da yandanhyei thoho ahü, pe dami 'yøthü 'be'a mí øt'u 'da 'bu mí bædi majuani a rá hma Ojä, ne bi hyät'i bi zet yá mbui, janangué'a bi hyän a ra herencia bi ma majuani Ojä. ¹³ Nu Ojä 'bu mí xih majuani a ra Abraham, bi ma majuani nangué rá thuhu zehé. Nguetho njo'o man'da xun ndoho rá ts'edi hinda hønse a. ¹⁴ Ne bi 'yæn Ojä: "Majuani xun ngu ran ho ga 'da i, ne ga 'da i xun ngu nim bom'бето," bi t'emp'a ra Abraham. ¹⁵ Nu ra Abraham büya bi hyät'i bi dø'mi, janangué'a bi hyäni 'be'a bi xi a Ojä. ¹⁶ Nu'bu 'da yu jä'i im ma majuani 'be'a da 'yøt'e, i ndønba rá thuhu Ojä, ne ya him ma hyom mi'da yam hma dí hoc'a, nguetho i fädi majuani a bi ma. ¹⁷ Ne'a Ojä 'bu mí nde da 'yurcahu ngue majuani a rá hma, bi man rá thuhu zehé 'bu mí xijü ra herencia. Ngué gueju nts'änni ga hãmhbü a.

Janangué'a ga pähmbü njäm'bu di pä a bi xijü. ¹⁸ Janangué'a yoho bu dá pähmbü, rá hmanse ne rá thuhu zehé, ga pähmbü hin dim fehni Ojä, pe majuani da zinju bu. Ngué gueju bá 'dahmbü bu mí ja xcá tuhü, dá benthü bu hapü da zinju ya. ¹⁹ Janangué'a bi zinju bu a ra Jesús, bi zangba ma mbuihu bu mbo rá ngu Ojä, njäm'bu da hyegahü. ²⁰ Nguetho m'bet'o bi yurpa a ra Jesús. Ne bi xi a Ojä ngue bi hogahü ngue da numanhoju bu. Gue'a nam bøni ma hmumbäjähu, ngue i 'bui mazäi, tengu ra hmepya bi 'yøt' ra Melquisedec.

7

Bim mbäjä ra Jesús tengu ra hmepya bi 'yøt'a ra Melquisedec

¹ Nu ra Melquisedec bim hmuts'ut'abi bu ja ra hnini Salem, ne bim mbäjä nangué Ojä mixtetho rá ts'edi. Ne nu ra Abraham 'bu mam bá tap'u 'da yu ts'ut'abi, bin c'at'ui ra Melquisedec, bi t'äp rán japi Ojä nangué a ra Abraham. ² Ne nu'a ra Abraham büya bi un'na ra Melquisedec a ná 'det'a gue xpí hyänba yün suiü, gue rán t'unni Ojä a ná 'det'a. Ne nu rá thuhu ra Melquisedec nde da ma "ra hoga hmuts'ut'abi." Ne nde da ma gue "ra hmuts'ut'abi di hocpa ra sui," ne gue'a nam bøn'a rá thuhu rá hnini Salem. ³ Ne hinga mfädi to'o rá ta ra Melquisedec, o to'o rá mbe. Ne hinga mfädi nda'a rá 'yu, ne hinga nt'o't'i gue'bu mí m 'bui o gue'bu mí du. Janangué'a tengu'bu rá ts'edi rá Ts'ant'u Ojä bu ín 'yu a ra Melquisedec, gue dim mbäjä gätho yu pa høn'bu go njäm'bu. ⁴ Janangué'a sä ga pähmbü ya gue xun ngu rá ts'edi ra Melquisedec 'bu min ja, nguetho guesé ma ngurpa bøtahü ra Abraham bi un'na ná 'det'a bá tap'u yün suiü. ⁵ Nu rán t'edi Ojä bi xi u yá t'ahni ra Leví gue yá mbäjä yu israel, gue da hyäpa

a ná 'det'a ɥ yú meni, madague'bu yám bom'betɔ ra Abraham ɥ, pɛ nɛsɛ ɥ. ⁶ Pɛ nu ra Melquisedec, madague'bu hingui conhui rá 'yɥ ra Leví gue ra Abraham, pɛ bi un'na ná 'det'a gue'a bá tɔh ra Abraham. Nɛ nu ra Abraham, madague'bu xɥn ngu rá ts'edi bu nam bɛn Ojɔ, nguetho bi xifi majuani da 'yɔrpa a Ojɔ. Pɛ man'da ja rá ts'edi ra Melquisedec nguetho bi t'áp a ran jɔpi a ra Abraham. ⁷ Nɛ mfɔdi nu'a di jɔp'a n'da man'da ja rá ts'edi xinda gue'a pa ma jɔpi. ⁸ Pɛ nu'ɥ yú mbájɔ ra israel zɔi midin t'un'na ná 'det'a, pɛ yɥ jɔ'i ɥ, nɛ i tu ɥ. Pɛ nu man'da ra mbájɔ gue ra Melquisedec, i mam bu ja ra t'ohni tengu 'bu i 'butho. ⁹ Nɛ da zã gam bɛmhbu ya, gue gãtho rá 'yɥ ra Leví, gue yú mbájɔ ra israel, gue i áp'a ná 'det'a ɥ yú meni, gam bɛmhbu gue nɛ'ɥ tengu'bu bin jut'ɥ 'bu mí un'na ná 'det'a xɛqui a ra Melquisedec a ra Abraham. ¹⁰ Nguetho da zã gam bɛmhbu nanguɛ ra Abraham, tengu'bu ya xmín 'yohɥ yám bom'betɔ 'bu mín c'at'ui ra Melquisedec, madague'bu hin nám 'bui. ¹¹ Bim mbájɔ ra Aarón gue rá 'yɥ ra Leví, nɛ rá ngurpa bɔta a ra Abraham a. Nɛ gue'ɥ bim mbájɔ ɥ nanguɛ'ɥ yɥ israel, tengu bi man yún t'ɛdi Ojɔ. Pɛ nu'bu da guehya yú 'bɛfi gue ní yɔn Ojɔ ɥ yɥ jɔ'i, him mi jatho xtí nɛqui man'da ra mbájɔ gue n'dan'yo 'bu, tengu ra hmɛpya bi 'yu a ra Melquisedec, nɛ hin nanguɛ a ra Aarón. ¹² Pɛ nu'bu mí mba ma pádi yɥ mbájɔ, nɛ 'bɛ'a mí øt'e, nɛ ɥ yɥn t'ɛdi mí tenni, mí jats'editho da mba ma pádi ɥ. ¹³⁻¹⁴ Bi 'yɛn ra t'ohni gue nu a man'da ra mbájɔ gue ra Cristo a, bim 'bui nanguɛ man'da rá ts'unt'ɥ ra Israel, ngue hing rá 'yɥ yɥ mbájɔ. Nguetho mfɔdi xɥn ho gue ma Hmuɥ bim 'bui nanguɛ rá 'yɥ ra Judá. Nɛ nte bi ma yún t'ɛdi ra

Moisés, gue dim mbájɔ a rá 'yɥ ra Judá. ¹⁵ Pɛ man'da gui pɔhmbu 'bɛ'a dá mangã 'bu guim bɛmhbu nanguɛ a ra Melquisedec, gue i udi tengu a man'da ra mbájɔ, nu'a ra Cristo a. ¹⁶ Nɛ hin nanguɛ ra 'yɥ bi man ɥ yɥn t'ɛdi da zã dim mbájɔ a ra Cristo. Nɛ xín nanguɛ ɥ yɥn t'ɛdi mí ma 'bɛ'a da t'øt'ua bi dɛn'na, nguetho him mán ts'anni zɔi din ja ɥ. Pɛgue bi zã bim mbájɔ nanguɛ a rá ts'edi a rá tɛsɛ njɔm'bu da zã da guadi. ¹⁷ Gue'a bi man Ojɔ:

Nu'i gra mbájɔ mazɔi,
tengu ra hmɛpya bi 'yøt'a ra
Melquisedec,

bi 'yɛn Ojɔ. ¹⁸ Gue'a án t'e'ts'a ra 'yu gue bi ts'án maya'bu, nguetho mbɛ nte midí muui a. ¹⁹ Nguetho njom bi zã bi hocpa yú ts'oqui ɥ yɥn t'ɛdi bin t'un ra Moisés. Pɛ bi nɛqui man'da xɥn ho, gue i sixcaɥ bu bí 'bu Ojɔ. ²⁰ Nɛ man'da xɥn ho ra 'yu nanguɛ ra 'da'yo mbájɔ, nguetho bi mansɛ rá thuhu Ojɔ 'bu mí un rán t'ɛdi a rá Ts'unt'ɥ. ²¹ Pɛ nu mi'da yɥ mbájɔ 'bu mín t'un yú 'bɛfi, him bi hndɔnba rá thuhu Ojɔ. Nɛ nanguɛhna ra hmumbájɔ, bi mansɛ rá thuhusɛ Ojɔ. Tengu bi mam bu ja rá t'ohni Ojɔ, bi 'yɛmp'a rá Ts'unt'ɥ zɛhɛ:

Nugã dra Ojɔ, dí mansɛ ma
thuhugã, nɛ hin ga pá a dí
ma.

Nu'i gam mbájɔ gãtho yɥ pa mazɔi,
tengutho ra hmɛpya bi 'yøt'a ra
Melquisedec,

bi 'yɛn Ojɔ. ²² Nu ra Jesús, da zã di jɔ'ts'a n'da ran hoqui man'da xɥn ho xinda gue'a mí ja mam'bet'o, nguetho dim hmumbájɔ mazɔi a. ²³ Nu'ɥ 'da yɥ mbájɔ bi zøni xɥn ngu mí 'bui, nguetho i tu, nɛ him bi zã bi thoqui høn'bu go njɔm'bu. ²⁴ Pɛ nu ra Jesús hingui tu, jananguɛ'a njo'o man'da sä da hyɔnba rá 'bɛfi. ²⁵ Jananguɛ'a da zã di hoqui xɥn ho ɥ to'o da zøm bu 'bu Ojɔ ya, nanguɛ a ra Cristo. Nguetho i 'bui mazɔi, da zã thocpa thoho da 'yáp'a Ojɔ

nangue u to da zøm bñ. ²⁶ Njuantho ε gue'a ra Jesús a ma hmumbäjä dí homhbñ. Nguetho xñn hotho a, nte in dupatesε him bi 'yøt' yñ ts'oqui, nε him bi hyañba yúm 'bäi u yñ ts'om'bäi, nε man'da i pa nt'εspi gue i ja rá ts'edi bñ mahçts'i. ²⁷ Nu yñ jä'i 'bñ mim hmumbäjä di thoqui da mbøspa Ojä gätho yñ pa, mbädi bi mbøspe nangue yú ts'oqui zεhe, nε m'bejua yú ts'oqui yñ jä'i. Pε nu ra Jesús him bi 'yøt'e tengu u, nε n'dandj thoho bi mbøspa Ojä 'bñ mi un rá tese, nguetho di muui mazai a. ²⁸ Nu rán t'edi Ojä bi man ra Moisés bi t'εmbi dim hmumbäjä u yñ jä'i thoho, pε him bi hyät'i bi jä'ts'u yún t'edi Ojä. Pε nu'bñ mí manse rá thuhu Ojä, bi ma gue dim hmumbäjä rá Ts'unt'u zεhe. Nε nu'a gätho bi jä'ts'u yñn t'edi nε bi juadi, nte di 'beh ya. Nε gue'a rá m poniui a rán t'edi Ojä bin t'un ra Moisés a ra Jesús.

8

Nu ra Jesús bin hocpate nangue ra 'dayon hogui

¹ Bí 'bñpñ mahçts'i a ma hmumbäjäññ gue ma hocpatehñ, 'darpñ ní mandau i tåte thoho rá ts'edi. Nε guehna man'da jats'edi na dí xi ahñ. ² Nε dim mbäjä bñ majuani i pa nthande Ojä bñ mahçts'i, tengu'bñ ra nijä bi 'yøt' Ojä, nε him bi hyøh yñ jä'i. ³ Gätho yú hmumbäjä u yñ israel, bi ts'anni di un yñ 'bøts'e nangue u yñ zu'uε bi tho, nε mi'da. Janangue'a nε a ra Jesucristo ja 'be'a bi uni, nguetho nε a ra hmumbäjä a. ⁴ Pε hinga guecua ja ra ximhäi bim mbäjä a. Nε nu'bñ xtín zangua ja ra häi, njam'bñ xtán zä xtím mbäjä. Nguetho hing rá 'yñ ra Leví a, nε hing yñ zu'uε bi mbøx'a, tengu bi man rán t'edi Ojä bi man ra Moisés. ⁵ Nε nu'a ra nijä bñ midím pε u yñ mbäjä ua ja ra ximhäi, n'da ra hmεpya thoho gue 'be'a ørpñ mahçts'i. Nguetho bi

sih ra Moisés 'bñ mí dñp'a ra nijä: "Dami jamansu 'be'a gui jap'u i ja bñ, nε 'be'a gätho gui 'yørpñ, tengu thoho dá ut'a 'bñ gmí 'bñpñ ja ra t'øhø," bi 'yçmp Ojä. ⁶ Pε nu ra Cristo bin t'un'na n'da ra 'befi εmme man'da xñn ho xinda gue'u mi'da yñ mbäjä. Nguetho din hocpate nangue ran hogui man'da xñn ho 'be'a gätho i ma da 'yørcahñ. ⁷ Nu'bñ xtán zä xtí hocpa n'da a rá mbädi ran hogui, him mí jatho xtán ja a ná yoho ran hogui. ⁸ Pε nu Ojä him bi zä bi numanho yñ jä'i nangue a ran hogui mí ja, pε guexta'a ndupate bñ na nu Ojä u. Janangue'a bi 'yçna:

Da zøn'a n'da ra pa

ga øt'ä n'da ra 'da'yon hoqui mahøn'a nangue yñ me israel nε yñ me judä.

⁹ Nε hin din ja tengu ran hoqui dá xi u yñ bombøta

'bñ mambä jæcpñ ra häi Egipto, nε dá jamansu.

Dá xifi xtí jä'ts'i, pε him bi hyät'i da 'yøzεhe man hoqui dá xifi, gue man t'edi dá xi a ra Moisés.

Janangue'a him bi zä dá numanho u, bi 'yçn'a ra Hmu.

¹⁰ Pε nu ran hoqui ga ørpa yñ israel 'bñ m'bejua mi'da yñ pa, din ja tengu gam mangä ya.

Ga un man 'yomfçni bñ ja yún 'yomfçni u,

nε ga japi mpähä thoho da dengui.

Janangue'a da numanhogui, nε ga øt'ä gue yú Ojägä u, nε din ja gue ma t'uhni zεhe u bñya.

¹¹ Nε hinga hñchi thoho 'bo'o da xänba u,

nε njon da sänbi gue da baqui,

nguetho gätho da bæc zεhe u,

yñ ngürpi o gue yñ jä'i thoho.

¹² Nε ga punbi nangue ran ts'o,

nε him man gam bεngä u yú ts'oqui, bi 'yçn Ojä. ¹³ In jabñ a ra 'dayon hoqui, nε gue'a í t'εmbi ra nyonhoqui a mí ja, gue ya bi juah rá 'befi a,

ne ní mba b_u dim 'b_edi 'b_u mí man na.

9

Necua ja ra hâi mí ja rá ngu Ojã, ne p_u mahêts'i

¹ Nu'a rá mb_udi ran hoqui, mí ja y_un t'êdi nanguê y_un t'ô't'e mí t'ô'rp_u ja ra nijã ua ja ra ximhâi. ² Ne nu'a ra nijã bi t'ô't'e, bin ja n'da ra cuarto rá mb_udi, t'êmbi x_un d_uxqui, guep_u mí ja rán 'dôgue y_u lámpara, ne ra m_exa gue i c_ux y_u 'bôxthuhm_e. ³ Ne mí ja man'da ná yoho ra cuarto gue nub_u mbo, mán joti n'da ra 'bô't'e, guep_u mí t'êmbi man'da x_un d_uxqui. ⁴ Ne nub_u, mí ja b_u ra m_exa ra oro guep_u mí zô ra x_eca xiza y_umanho. Ne a rá huada ran hoqui gue mán jots'i ra oro gâtho y_u h_yo. Ne nub_u mbo ra huada mí hôrp_u n'da ra xaro gue ra oro, mí o b_u zi ts_u ra hm_e i t'êmbi ra maná. Ne a rá tôh_o ra Aarón gue bi 'dogui, ne _u y_u x_indo bi t'o't'a ra nyonhoqui, gue nu'a y_un t'êdi Ojã maya'b_u. ⁵ Ne nu rán jo'mi ra huada, n'da ra xithe i t'êmbi ran ts'äya ram punbate. Ne mí tô'rp_u yoho y_u p_ote _u y_u mbädi Ojã mahêts'i, mí com'p_u mate ra xithe b_u mí pa nsits'i ra ji dím punba y_u ts'oqui y_u jã'i. P_e hinga xô't'a ga xi ah_u 'b_e'a nam bôn'u gâtho y_u hm_epya mí ja b_u mbo ra nijã. ⁶ Bin jab_u bi t'ô't'e. Nu y_u mbäjä thofo, thocpa thofo mí c_urp_u a rá mb_udi ra cuarto, gue mí ô't' y_u 'b_efi nanguê ran d_unde b_u ja ra nijã. ⁷ P_e nub_u ná yoho ra cuarto man'da x_un d_uxqui, h_ont'a ra hmumbäjä mí thop_u, h_ont'a n'dapa thofo i tho a n'da j_eya. Ne nu'b_u mí y_urp_u, i th_exp_u rá ji y_u zu'uê gue mí xixp_u, nanguê rá ts'oqui z_eh_e 'b_u rá mb_udi, ne nanguê y_u ts'oqui y_u jã'i 'b_u ná yond_i. ⁸ Nu'a rá Hogand_uhi Ojã di jaj_u ga p_uhmb_u, ngue hin ní soc'a ra 'yu ní mba b_u bí 'b_u Ojã 'b_u gâtho mí t'ôthofo ran d_unde b_u ja a ra nijã ua ja ra ximhâi. Ne gue'a

n'da ra hm_epya bi 'yu a ra 'bô't'e mí corp_u man'da x_un d_uxqui, mí corpa b_u _u y_u jã'i. ⁹ Gâtho _u y_un t'ô't'e mí t'ô'rp_u ja a ra nijã, n'da ra hm_epya thofo nanguê a nju_uantho i jaj_u ya. Nguetho y_un t'unni ne y_u 'bôts'e bi un'na Ojã, him bi zã bi hocpa b_u mbo rá mb_u _u mí ô't'e. Jananguê mí pa njorpi b_u _u. ¹⁰ Nguetho h_ont'a mí man y_un t'êdi nanguê y_un ts'ihm_e midí hoqui, ne midín x_ut'i. P_e nu'a gue'a 'da y_un t'êdi gue i ja thi. Ne gue'a bi zän Ojã da 'yô't'_u, ja gue'b_u mam bá êh ra Cristo, ja bi nequi a maju_uni ra 'yu ja rá ts'edi a b_uya. ¹¹ Gue ya bá êh ra Cristo, ne gue'a ma hmumbäjä_u a, nanguê ra 'da'yo rhoqui i ja ya. Ne nu'a ra nijã guep_u dim p_ehna ra mbäjä ya, man'da x_un ho, ne guep_u maju_uni b_u. Ne him bi 'yô't' y_u jã'i, nguetho hing ra ngugua ja ra ximhâi a. ¹² Pegue mahêts'i b_u bi y_ut' na ra Cristo ya, tengu ra hm_epya bi 'yuh y_u hmumbäjä 'b_u mí y_urp_u man'da x_un d_uxqui. Ne ya hin di un y_u ji y_u t'ud_e'yo o gue y_u t'und_uni, p_e bi un rá jise. Ne n'dand_i thofo bi y_urp_u, ne bi y_un_u x_un ho a. ¹³ Nu rán t'êdi Ojã bi t'êmbi x_un ts'o ní ngôc'y_ei n'da 'b_u x_i d_a a n'da ra du. Ne bi ma jatho da mba ma c'uaspa rá ji ra toro ne ra d_e'yo, ne rá 'bospi a ra t'usund_uni gue bi t'up_u ja ra sibi. Ne gue'a dí hocpa ní ngôc'y_ei n'da a. Ja bi zã bi d_unde Ojã _u b_uya. ¹⁴ P_e gam b_emhb_u man'da êmm_e i ja rá ts'edi a rá ji ra Cristo, bi mberca ma ts'on'yomf_eni_u midí 'uegah_u nanguê Ojã, n'dahma da zã ga ôrpah_u rá 'b_efi Ojã gue i 'b_ui. Nguetho hin'y_u rá ts'oqui ra Cristo, ne bin unse b_u 'b_u Ojã, ra 'bôts'e gue maz_i di muui b_u nam b_en Ojã. ¹⁵ Nu ra Jesucristo bin hocpate nanguê ra 'da'yon hoqui 'b_u mí du. Jananguê'a gâtho bi mba mahoqui ma ts'oqui_u, gue guej_u mí t_enhd_u rá mb_udi ra yonhoqui. Hinga h_ongdah_u, p_e ne _u mí 'b_u 'b_u

hin nán ja a ra 'da'yon hoqui. Ne nubaya gátho bi zä dá comhb_u ran japi mazaí gue bi xi Oj_a u bi zohni. ¹⁶ Nu'b_u i man'a n'da to'o da zocpa u 'be'a pe'ts'i, pe 'be da fadi 'b_u majuañi bi du, ja da t'ot'a xi ma buya. ¹⁷ Hingui sä da t'ot'a xi ma 'b_u i 'b_utho, hinda høn'b_u bi du. ¹⁸ In jab_u bin ja 'b_u rá mbadi a ran hoqui bi man Oj_a, gue bin ho 'b_u mí mba m'bänbi rá ji n'da ra zu'uε, ja bi fadi majuañi bi nu ran date buya. ¹⁹ Janangue'a nu'a ra Moisés 'b_u mí xih rán t'edi Oj_a gátho y_u me israel, ne bi c'uaspa ra ji buya. Bi mit' ra thenga xide'yo ne n'da ra t'u'yeza gue n'youi yá paxi, ne bi garb_u ja ra dehe n'youi rá ji ra t'andani ne rá ji y_u chibo, bi c'uaspa b_u ja rá søcuá i man rán t'edi Oj_a, ne gátho y_u ja'i bi mba ma c'uaspi a ra ji buya. ²⁰ Nubaya bi 'yεna: "Nuna ra ji, guehna dí hoc'a ran hoqui na, gue bi man Oj_a nanguej_u. Nuya da zä di punga ma ts'oquih_u," bi 'yεn a ra Moisés. ²¹ Ne nubaya bi c'ua'ts' ra ji b_u ja rá nij_a Oj_a, ne 'be'a gátho mí ja b_u mbo mí pa nthoni b_u ja rán thane Oj_a, gátho bi mboxp_u y_u ji. ²² Ne i mam b_u ja rán t'edi Oj_a, gue gue'a ra ji í hoc'u 'be'a gátho mí t'ot'e. Pe nu'b_u hin dim fän ra ji, hin'y_u ra punbi nangue ra ts'oqui, i εm b_u mán t'ot'i.

Í 'uec y_u ts'oqui a ím 'bøts'e ra Cristo

²³ Nu'a ra nij_a, n'da ra hmepya tho ho mí ja ua ja ra häi, bi mba ma hoqui nangue u yá ji y_u zu'uε mí hma. Janangue'a bin ja ra 'bøts'e man'da x_un ho gue dí hogah_u, tengu'b_u dyá nijah_u majuañi b_u mahets'i. ²⁴ Ne hinga guep_u ja ra nij_a bi 'yøt' y_u ja'i i 'bah ra Cristo ya, nguetho y_u hmepya tho u nangue a majuañi rá ngu Oj_a. Pe ε guep_u mahets'i bi yut'i, i äp Oj_a ya nanguej_u. ²⁵ Nu yá hmumbäjä y_u israel, jeya 'b_u njeya mí carp_u ja ra cuarto man'da x_un daxqui,

midí un ra ji, pe hin rá jise. Pe nu ra Cristo hinga thocpa tho ho di un ra 'bøts'e. ²⁶ Xi'b_u xtín ja tengu y_u hmumbäjä, jeya 'b_u njeya midí un ra ji. Mí jatho x_un ngu y_u nidi xtán du ra Cristo 'b_u, gue'b_u go rá mbadi ra ximhäi. Pe him bin jab_u bi 'yøt'a. Pe nuya n'dandí tho ho bi zocua ra Cristo gue bin unse bim 'bøts'e zεhe, gue í 'uecpa yá ts'oqui y_u ja'i. Ne guehya y_u pa gue di ja'ts'a mí hma mám 'bet'o. ²⁷ Tengu y_u ja'i, nts'änni n'dandí tho ho da du, ne m'bejua da nu ran juñbi. ²⁸ Ne ngutho ra Cristo, n'dandí tho ho bin uni bim 'bøts'e, ngue bi 'uecpa yá ts'oqui u x_un ngu y_u ja'i. Ne m'bejua ba pengua da zin u i tøm'i, pe hin dí 'yεhe dí 'uec y_u ts'oqui mahøn'a.

10

¹ Nu'a ran t'edi bin t'un ra Moisés nangue y_u 'bøts'e bi 'yøt' y_u mbäjä, n'da ra hmepya tho ho nangue'a ran ho bá ghya. Ne hinga gue'a majuañi ran ho a. Ne njam'b_u bi zä bi mba ma hocpi yá ts'oqui u mí øt' y_u 'bøts'e, madague'b_u njeya 'b_u njeya midí uni. ² Nu'b_u da gue'u y_u 'bøts'e xtán zä xtín hoc'u, pe n'dandítho xtí uni, ne xtá 'yε'ts'a ní un y_u 'bøts'e 'b_u. Ne ya xtám bađi n'dandí tho ho bi bo yá ts'oqui buya. ³ Pe nangue y_u 'bøts'e bi uni gátho y_u jeya, bi japi da bēni gue in dupate tho yá ts'oqui. ⁴ Nguetho hinjam'b_u da zä di punba yá ts'oqui n'da u yá ji y_u ndani ne y_u de'yo. ⁵ Janangue'a bi 'yεn ra Cristo 'b_u mí zocua ja ra häi, bi 'yεmp'a Oj_a rá Ta:

Hinga njuantho gue'u y_u zu'uε guí nde.

Janangue gá jaqui dán ja'igä ngue dam 'bøts'egä, bi 'yεn'a ra Cristo.

⁶ Ne hin gnán johya n'da ran t'unni ngue y_u zu'uε bi t'up_u ja ra sibi, xinga gue'u y_u 'bøts'e nangue y_u ts'oqui.

7 Janangue dá engä: “Bá êcä ya ga øt'ä ni pähä ma Ojä i, dam 'bøts'e zehégä,

tengu män t'o't'i b_u ja nim hma,” bi 'yén'a ra Cristo. 8 Nu'a rá mb_udi bi mangua, hin nán johya Ojä _u y_u 'bøts'e gue y_u zu'u_ε bi t'udi nangue yá ts'oqui n'da, madague'b_u gue'a bi man'a n'da rán t'êdi a. 9 P_ε xø bi 'yém mahøn'a b_uya: “Bá êcä ya gue ga øt'ä ni pähä, ma Ojä i, gue dam 'bøts'e zehégä.” Gue nde da ma, dí 'ueh ya y_u 'bøts'e mí ja, n_ε din ja n_u man'da ra 'bøts'e. 10 Nu ra Jesucristo bi 'yøt' rá pähä Ojä, gue bi unse rá jã'i n'dandj thoho bi juadi. Janangue'a bi hogah_u Ojä ya. 11 Nu yá mbäjä y_u israel mí øt'u yá 'b_εfi gätho y_u pa, n_ε thocpa thoho midi un y_u 'bøts'e, madague'b_u hinjam'b_u mí sä di hocpa yá ts'oqui n'da _u. 12 P_ε nu ra Jesucristo n'dandj thoho bin uni bim 'bøts'e nangue ma ts'oquih_u, p_ε him man'dandj din uni. N_ε bí 'b_up_u 'darb_u ní mandauí Ojä ya. 13 N_ε guerp_u bí 'b_up_u ya, gue'b_u go bi dap'u yán s_uih_u. 14 Nguetho nangue n'dandj thoho bin unse, janangue'a bi juadi bi hoc'u to'o bi 'yøt'e yá mbeti. 15 Gues_ε a rá Hogandähi Ojä di jaj_u ga pãhmb_u a mangua, 'b_u mí má:

16 Nu ran hoqui ga ørpa y_u jã'i 'b_u m'bejua, din ja tengu na, ga b_εnba b_u ja yá mb_ui ma pähä zeh_ε, da ndes_ε gue da d_εngui. Nguetho ga un man 'yomf_εni b_u ja yán 'yomf_εni _u.

17 N_ε xø bi 'yém mahøn'a: Him man'dandj gam b_εngä yá ts'oqui, n_ε xinga gue'u y_um f_ε'ts'i mí øt'u,

bi 'yén rá Hogandähi Ojä. 18 Nangue Ojä bi punga ma ts'oquih_u, hingui sä ga unhd_u mi'da yán t'unni dí punga ma ts'oquih_u.

Da zä ga s_ømhb_u b_u 'b_u Ojä

19 Ma zi cu ah_u, gam b_εmhb_u nangue a ra nyonhoqui mi ja, njo'o

n'da ra jã'i thoho mí sä da y_urp_u man'da x_un d_uxqui, n_ε gue'a í t'u'a ra 'bøt'e mí ndam b_u. P_ε nuya bi zä dí c_uth_u b_u ja a rá ngu Ojä mah_εts'i, man'da x_un d_uxqui. N_ε dí c_uth_u nangue a rá ji ra Jesucristo, bi hogah_u. N_ε hin dín suh_u ya. 20 N_ε dí c_uth_u nangue a ra 'yu ma'da'yo gue i 'b_ui. Nguetho bi 'uegah_u ra 'bøt'e mí ndam b_u ja ra goxthi, 'b_u mí unse rá jã'i ra Cristo ya. 21 Nu'a ra Jesús, gue'a ma hmumbäjäh_u, nanguej_u gue yát'uh_unigah_u Ojä. 22 Janangue'a mbähä ga s_ømhb_u b_u 'b_u Ojä ya, n'dat'a gam b_εmhb_u majuäni i ndej_u. Nguetho bi mberca ma mb_uih_u nangue rá ji ra Cristo, hin gam b_εmhb_u gue dín dupateh_u y_u ts'oqui ya. N_ε tengu 'b_u am 'be't'egah_u a ra dehe x_un güe. 23 N_ε ga thoqui ga mamhb_u a ran ho dí t_ømhb_u, hin ga suh_u. Nguetho majuäni di jã'ts'a rá m hma bi xij_u Ojä gue di pøj_u. 24 Mbähä dan xänbah_u ga øth_u ran huçcate, n_ε 'da dán êhyadah_u ga øth_u a. 25 N_ε hin ga øth_u tengu øt'i 'da him mí s_øm b_u ja mam p_εtih_u. P_εge mbähä ga thoqui dam p_εtih_u, n_ε dan xänbah_u n'da ngu n'daja. N_ε man'da ga humbi ga øth_u ya, nguetho ya mí ts'atho ba êh ra Hmu. 26 P_ε nu'b_u dí ndes_ε ga thoctah_u y_u ts'oqui 'b_u ya má pãhmb_u a majuäni, tengu'b_u hin dá jamansuh_u a ra 'bøts'e xtím pungah_u. P_ε ya hin'y_u 'b_ε'a man'da sä ga umhb_u b_uya, gue dí mba ma pungui ma ts'oquih_u. 27 P_ε h_ønt'a ra mbidi gan nuh_u 'b_u, gue ran unbi dí co'ts'a Ojä, nangue ra sibi nts'utho 'b_u bi d_ε, gue di jua _u yán s_uih_u Ojä. 28 Gam b_εmhb_u tengu ran t'êdi bin t'un ra Moisés, gue'b_u 'b_u a n'da i øt' ram f_ε'ts'i, n_ε di n_εqui yoho o gue hyu y_u testigo gue bí nu, bi tho a ra jã'i b_uya, n_ε hin da mba ma hu_εqui. 29 P_ε ha hin dím b_εmhb_u gue man'da nts'utho ran ts'emb_u ga nuh_u 'b_u dím b_εni ga n_εmhb_u b_u

hãi a rá Ts'unt'u Ojã, nε dí εmhbu nte di muui a rá ji xti hoga ma mbaihu, nε'bu dí numan'u tho a rá Hogandahi Ojã gue mí εna xti huεgahu. ³⁰ Pε dí pãhmbu a ra Hmu gue bi ma: "Nugã ma 'befi ga ju't'i, ga un'na rá muui bi 'yøt'e." Nε bi 'yεn ra t'ohni: "Da zεmba yá t'uhni Ojã 'bu di thoqui da 'yøt' ra ts'oqui." ³¹ εmme nts'utho 'bu da dɪnba yá ts'oqui n'da a Ojã bu ja ran juãbi, gue'a i 'bai. ³² Pε dami bεmhbu 'be'a gá 'yøthu u yu pa xu thogui, gue'bu ja gmí tɪmhbu ran nεqui. Xun ho gá 'yøthu, jante tho gá hyãthu yun unbi xun ndoho. ³³ Nε 'da ahu bi mba nthenni ahu, nε bi mba ma un'ni ahu bu ja yá hmi yu jã'i. Nε mí'da ahu gue hin gá suhu da mba ma un'ni ahu 'bu 'darbu gmí 'yohu u bi mba ma unbi. ³⁴ Nε hin gán suhu gue gá zεnguah u ni cuhu 'bãpu ja ra fãdi, nε gán johya thohohu 'bu mí thãn'nahu 'be'a gmí pεs'hu. Nε gá pãhmbu ja ahu bu mahεts'i a man'da xun ho, gue da hyãt'i mazã. ³⁵ O guí εs'hu a gní hyuthu nzambai, janangue'a din 'da ahu n'da ran t'unni xun ndoho. ³⁶ Pε i jatho ga sethu ts'u, n'dahma da zã ga øthu rá pãhã Ojã, janangue ga hãmhbu a bi ma majuañi di 'daju. ³⁷ Nguetho i mam bu ja rá t'ohni Ojã:

Mi ts'utho ba ε'a i ja gue ba εhe,
ya hin da ya'a ba εhe, nε di 'da ahu
a guí tømhbũ.

³⁸ Nε nu'u to da 'yεc'yei majuañigã,
gue'u ga hocpa yá ts'oqui,
ga εmbi xun ho buya, nε ga
un'ndu ra temazã. u.

Pε nu'u bi mbengui hin ga nu-
manho u,

bi 'yεn Ojã. ³⁹ Pε nuju hinga gueju
dá penju gueru xcã nuhu ran unbi
mazã. Pε dí εc'yeihu gue majuañi a
Ojã, janangue'a din jaju ra temazã.

11

Nε gue'a ná εc'yeihu majuañi a
Ojã

¹ 'Be'a nam bøn'a na εc'yeihu ma-
juãni a Ojã. Nãm bœni, gue dí
εc'yeihu majuañi ga hãmhbu a ran
ho bi xiju Ojã. Nε nam bœni ga
εc'yeihu majuañi 'be'a gãtho i ma
Ojã, madague'bu hin dí nuhu a.
² Nu ma bombøtahu bi hnumanho
nguetho bi 'yεc'yei majuañi a Ojã.
³ Dí εc'yeihu majuañi bi 'yøt' Ojã yu
ximhãi, madague'bu hin dá nuhu
'bu mí 'yøt'u. Nu'bu mí 'yεna din ja,
ya bin ja buya, gue bi 'yøt'e nangue
u 'be'a him midí nεqui. ⁴ Nu'a
ra Abel bi un Ojã n'da ra 'bøts'e
xun ho xinda gue a bi un a ra
Caín, nguetho bi 'yεc'yei majuañi
a bi xi Ojã. Nu'bu mí thãnba a
rán t'unni ra Abel, bi fãdi bi nu-
manho Ojã a. Nε madague'bu bi
du ra Abel, pε tengu 'bu 'bũtho, gue
urcahu 'be'a mí øt'a, gue bi 'yεc'yei
majuañi a Ojã. ⁵ Ngutho ra Enoc,
bi 'yεc'yei mbo rá mbai a majuañi.
Janangue'a bi ts'ixpu ja rá ngu Ojã
nε him bi du. Nε him bi thɪngua ja
ra hãi a, nguetho bi zix'a Ojã. Nε
i εn ra t'ohni: "Nu'bu hin ní ts'its'i,
bi hnumanho a." ⁶ Pε nu'bu i 'bu a
n'da i nde da zøm bu 'bu Ojã, pεgue
da 'yεc'yei majuañi i 'bu a, nε da
'yεc'yei majuañi din t'un ran ho a
to i hon Ojã. Nguetho hingui sã da
numanho Ojã n'da 'bu hingui εc'yei
a majuañi. ⁷ Bi 'yεc'yei a ra Noé
gue majuañi a mí xi Ojã din ja a ra
dãmbunt'i, madague'bu hin ní nu.
Nε bi 'yøt'a ra dãbarco bi xifi, gueru
da yãn'u i 'bupu rá ngu. Nε bi 'yεmbi
xun ho Ojã a nguetho mí εc'yei mbo
rá mbai a Ojã. Nε gue'a í nεqui hing
yu 'yεc'yei gãtho ra ximhãi, jãn í
ts'emba u. ⁸ Bi 'yεc'yei majuañi Ojã a
ra Abraham. Janangue'a bi bøm 'bu
mí zon'na Ojã, gue da mba bu ja a ra
hãi bi xi Ojã gue di unni. Bi nεxpu
ja rá hãi zεhe, nε him mí pãdi haru
man ní mba. ⁹ Nε nu'bu mí zøm bu,
pε bin 'yotho bu. Nguetho bi 'yεc'yei
majuañi gue ja nín zãm bu rá ngu
Ojã mahεts'i. Janangue'a bi hyøtho

yá ngum'bø't'e b_u. Nε ngutho bi 'yøt'a ra Isaac rá ts'unt'u, nε a ra Jacob rá 'beto, gue ne'u da gomhb_u ra herencia bi sih majua_{ni} ra Abraham. ¹⁰ Nguetho nu ra Abraham mí tø'mi da zøni nín zám b_u ja n'da ra dahnini gue mahçts'i, din ja høn'b_u go njám'b_u, gue bi bæn Ojå nε bi 'yøzεε. ¹¹ Nε bi 'yεç'yεi majua_{ni} a ra Sara, nε gue'a í hya_n rá ts'edi Ojå a gue dim 'buh rá ts'unt'u. Nε him mí sä xtím 'buh rá t'ahni, gue ya xam bømbe. Pε bim 'b_u'a rá ts'unt'u, nguetho bi ba_{di} majua_{ni} da 'yøt'a bi man Ojå. ¹² Nε ngutho ra Abraham, madague'b_u ya xí thoh y_a pa gue mí sä xtím 'buh yú t'ahni, pεgue bi zøni bim 'buh yám bom'beto εmme xan ngu, tengu y_a sø mahçts'i, o tengu y_a 'bomu b_u ja ra ndendejå, gue njongui hä't'i da mbede. ¹³ Nε gätho _u bi du 'b_u him mani hya_n a ran ho bi xi Ojå. Pε tengu'b_u mí handi yatho b_u bí ja a ran ho bi sifi, nguetho mí εç'yεi mbo yú mbui gue majua_{ni} din t'unni. Janangue'a bin johya 'b_u mí bēni gue da nu a. Jananjab_u bi manse tengu'b_u bi thotho ua ja ra ximhäi _u. ¹⁴ Nε nu _u im ma tengu na, i udi gue i 'yotho nε i hon man'da ra häi guep_u din zai. ¹⁵ Nε nu'b_u xtám bēntho a ra häi b_u xpí bøn _u, mí sä xtá mbeng mahøn'a _u 'b_u. ¹⁶ Pε mí nde n'da ra häi man'da xan ho, gue nde da ma, ra häi mahçts'i. Janangue'a bin johya Ojå gue da 'yεmbi yú Ojå _u, nε bi hocpa yú hnini _u. ¹⁷⁻¹⁸ Nε nu'b_u mí ts'äp rá mbui ra Abraham, gue bi sifi bá si a rá ts'unt'u ra Isaac, da mbøspa Ojå. Nε mí nde xtá 'yøt'e, nguetho bi 'yεç'yεi majua_{ni} a Ojå, madague'b_u bi xifi dim 'buh yám bom'beto 'b_u bi xand ra Isaac. ¹⁹ Gue'a bi bæn'a ra Abraham gue i ja rá ts'edi Ojå da xox _u xan du. Janangue'a tengutho 'b_u bi dambēni b_u 'b_u _u xan du a ra Isaac 'b_u mam bá si mahøn'a a rá ta. Nε n'da ra hmεpya bi 'yøt' na.

²⁰ Nε nanguε a bi 'yεç'yεi majua_{ni} ra Isaac gue da gomhb_u rán ho Ojå _u yú t'ahni, janangue bi sih majua_{ni} ra Jacob nε ra Esaú gue da mba majapi. Nε bi sifi 'be'a bi zänba Ojå n'da ngu n'da _u. ²¹ Nε ngutho a ra Jacob, bi 'yεç'yεi majua_{ni} a ran japi bi man Ojå. Nε ní mba b_u da du, pε bi thocpa a ran japi _u yú 'beto, gue'u yú ts'unt'u ra José. Nε bi dande Ojå 'b_u mí dospa rá yå rá tøhø a ra Jacob. ²² Nε a ra José bi 'yεç'yεi majua_{ni} a bi man Ojå. Janangue'a nu'b_u mí ts'utho da du, bi xi _u yú mεnguh_u gue y_a israel, gue da zøni da mbeng b_u yú häi zεε. Nε bi xifi da thux'a ra ánima 'b_u bi bøm b_u _u, gue'a ra José xí du. ²³ Nε rá ta nε rá mbe ra Moisés 'b_u mim 'buh ra Moisés, bi 'yå'a rá ts'unt'u an hyuzna. Nε him bi numansu a rán t'çdi ra ts'ut'abi gue mí ma xtí tho _u yú ts'unt'u y_a israel. Nguetho midí nεqui din hocjå'i, nε mí εç'yεi majua_{ni} di jamansu Ojå. ²⁴ Nε a ra Moisés guexta'a mí εç'yεi majua_{ni} a Ojå. Janangue'a nu'b_u mín dan'yoh_u, him mam bi nde da t'εmbi rá ts'unt'u a rá t'ixu ra ts'ut'abi b_u Egipto, gue xtán zä xtín jase rá ts'edi. Nε gue'a rá t'ixu a ra ts'ut'abi bi dím b_u mán t'agui nε bi tede. ²⁵ Pε man'da bi nde 'darb_u bin unbah_u _u yú t'ahni Ojå a ra Moisés nu'u yú mεnguh_u, xinda gue'b_u xtán den rán johya ra ximhäi gue ní mba b_u da guadi. ²⁶ Nε nu'b_u mín 'yomfēni ra Moisés, man'da di muui 'b_u n'dat'a y_an ts'ante da nuui ra Cristo, xinda gue'b_u xtí manda 'be'a gätho mí ja b_u ra häi Egipto, nguetho man'da mí numanho 'be'a di un Ojå m'bεjua. ²⁷ Nε nanguε bi 'yεç'yεi majua_{ni} ra Moisés, janangue'a bi bøm b_u ra häi Egipto, nε him bi zu a nán cue a ra ts'ut'abi. Pε bi hyut'an zambui, nguetho bi ba_{di} in 'youi Ojå, madague'b_u him mí nu. ²⁸ Pε bi 'yεç'yεi majua_{ni} a bi xi Ojå a ra Moisés, janangue'a bi 'yøt'a bi xifi,

ngue bi manda dí cots'i ra ji b_u ja yá 'yojut'i y_u israel. Janangue'a him bi thopyá mbadi ts'ant'á y_u israel 'b_u mam bá ɛ́h rám 'behni Ojã. Gue'a t'ɛmbi ndãbaxjua bi da'mi bi 'yøt'á. ²⁹ 'B_u mí 'yɛc'yɛi mbo yá mbui i ja rá ts'edi a Ojã u y_u israel, janangue'a bi jap'a Ojã bi xocpa n'da ra 'yu b_u ja ra dejá, gue bi tho u. Pɛ nu'b_u mí 'yɛna nɛ u xtá 'dax'á y_u mɛ egipto, gue'á mí cute, bi comp' ra dehe bi du u b_uya. ³⁰ Nu y_u israel bi sifi di thɛ'ts'a ra dãhnini Jericó gãtho nyoto pa, nguetho ma mbã't'i ra jãdo a ra hnini. Nɛ nu'a í 'yɛc'yɛi majuañi a Ojã, nɛ gue'a í yøt' ra jãdo a 'b_u mí gua'a nyoto pa di thɛ'ts'i. Nɛ bi zã bi dãp ra hnini u y_u israel b_uya. ³¹ Pɛ mí 'b_upa n'da ra xisu gue ra Rahab. Nɛ madague'b_u man ra 'yomt'ɛni mam'bet'o, pɛ hinga nɛ a bi tho a 'b_u mí tho yá mɛnguh_u gue him mí ɛc'yɛi Ojã. Nɛ nu'a í zimmanho u yám 'behni y_u israel, nɛ gue a í fãdi mí ɛc'yɛi mbo rá mbui a Ojã. ³² Nɛ x_un ngu mi'da xtán zã xcá xi ah_u, pɛ hinga xøt'a y_u ora ga xi ah_u, nangue ra Gedeón nɛ ra Barac, nɛ nangue ra Sansón nɛ ra Jefté, nɛ nangue ra David nɛ ra Samuel, nɛ gãtho mi'da y_u pøngahyã. ³³ Nɛ mí ɛc'yɛi majuañi Ojã u, nɛ gue'a í hyãñ rá ts'edi Ojã u, gue bi dãp y_u jã'i mí 'b_upa n'danni mi'da y_u häi 'b_u mín sãhmb_u. Nɛ bin ts'ut'abi x_un ho. Nɛ mí ɛc'yɛi majuañi a bi sifi, janangue'a gãtho bi zã bi 'yøt' b_uya. Nɛ nu'á mi'da mí ɛc'yɛi majuañi a Ojã, janangue'a him bi za y_u dãzate. ³⁴ Nɛ him bin zø u mi'da bí thøt_u ja ra orno 'b_u ɛmme midí thoni nám pa, nguetho bi 'yɛc'yɛi a majuañi u. Nɛ him bi zã bi tho mi'da 'b_u mí t'ɛmbi xtá tho nangue ra juai. Nɛ nu'b_u mí güent yá jã'i u mi'da, bi jap'a Ojã bi zaqui. Nɛ madague'b_u him mí ja yá ts'edi u mi'da, pɛgue tengu'b_u ya mí ja yá ts'edi 'b_u mí 'yɛc'yɛi majuañi Ojã, nɛ gue'a í 'da u y_u dofai yán sãih_u. ³⁵ Nɛ mí 'b_u i 'da y_u xisu 'da'a n'danni,

gue xí du yá t'uhni. Pɛ bi dãmbɛñi u yá t'uhni 'b_u mí 'yɛc'yɛi majuañi u yá mbe. Nɛ nu'á mi'da bi ndese bi tho nangue'a bi 'benza, nɛ him bi nde bi goh yá mbui guerp_u xtá mba ma thøgue, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuañi da bømanho b_u ja ran dãte u, da mba b_u ja ra te man'da x_un ho. ³⁶ Nɛ nu'a í 'yɛc'yɛi majuañi u mi'da, nɛ gue'a í hyät' y_un ɛcpi gue bi t'ɛspi, nɛ bi hyät' 'b_u mín 'benza, nɛ'b_u bi thu't'i 'da nangue y_u cadena nɛ bi jot'a fãdi. ³⁷ Nɛ bi tho u 'da gue bi mba ma bat'ado. Nɛ nu'á mi'da bi thɛngui nde nangue ra thɛgui. Nɛ mi'da í tho ra juai 'b_u mí sifi da mba ma thøgue. Nɛ mí 'yotho u mi'da, nɛ í huɛhi thoho u, mí he y_u xidɛ'yo, nguetho pa ma ɛcpi. Nɛ mí sä ran u gue mí pa ma ɛnbi. Nɛ gãtho u bi hyät'i, nguetho bi 'yɛc'yɛi majuañi a Ojã. ³⁸ Nɛ him mí fãdi gue man'da x_un ho u, pɛ man'da di muui u xinda gue'á gãtho ra ximhäi. Pɛ ha sä mí 'yotho b_u ja y_u uhäi 'b_u mí 'dagui, nɛp_u ja y_u t'øhø. Nɛ mí 'b_upa ja y_u hyãdo nɛp_u ja y_u hyãhäi. ³⁹ Pɛ gãtho bi hnu-manho nangue bi 'yɛc'yɛi majuañi Ojã. Janangue'a i pa mɛñi thoho u. Pɛ him 'bex bi hyãñ a bi xi a Ojã di unni. ⁴⁰ Nguetho xí zãn Ojã 'be'a man'da x_un ho da 'yøt'e nanguej_u, gue 'darb_u ní hãmh_u ran ho u mí 'b_uh maya'b_u.

12

Thocpa thoho ga tɛnhdu a ma ngarpih_u ra Jesús

¹ Janangue'a nuju i 'b_ui x_un ngu y_u jã'i gue x_u 'yurcah_u a majuañi Ojã tengu ja dá xi ah_u. Janangue'a ga 'uej_u ts'á gãtho di paj_u, nɛ y_u ts'oqui gue tengu'b_u an thu't'i ma guah_u, n'dahma ga häth_u dan tihmb_u nangue'a ran tãha bin 'daj_u guerp_u go him min sä. ² Nɛ thocpa thoho ga hanth_u a ma ngarpih_u ra Jesús, janangue'a da zã n'dat'a ga øth_u b_uya. Nɛ di jaj_u ga øth_u tengu

bi 'yøzɛhɛ, gue bi 'yɛc'yɛi majuani a Ojã, nɛ gue'a í hyät' ran unbi bɯ ja ra pont'í a. Nɛ nu'a ran ðate bi nu, yán ðate ɯ yɯ ts'om'bäi, ɛmmɛ ma ɯcpi a. Pɛ him bi zu da nu a tengu a, nguetho mí pãdi din ja ran johya m'bejua nanguejɯ. Nɛ nuya bí 'bɯpɯ mahɛts'i 'darbɯ ní mandauí Ojã. Nɛ guerpɯ i sixcahɯ bɯ. ³ Nɛ gam bɛmhɯ tengu bi 'yøt' ra Jesús, bi hyät 'bɯ mí ts'ɯi, nɛ 'bɯ bin unba bɯ 'bɯh yɯ ts'om'bäi. Janangue'a hin dan xømbɯihɯ, nɛ hin gam bɛmhɯ gue ga penjɯ. ⁴ Pɛ nu ahɯ hinga ná ɛs'hɯ yɯ ts'oqui guerpɯ gdí tuhɯ. Pɛ dami 'yɛs'hɯ ɯ, madague'bɯ gdí tuhɯ 'da ahɯ. ⁵ Ha gá pumbɛnihɯ a ran zofog ue i xijɯ Ojã, gue yá t'uhni gahɯ a, tengu mam bɯ ja ra t'ohni bɯ i ɛna:

Ma ts'unt'ɯ i, dami bɛni 'bɛ'a dí mbɛp'a a ni Hmu, gue'bɯ bi xi i hapɯ gá 'bɛdi.

Nɛ xín gui sãman'ɯ 'bɯ bi zu i.

⁶ Nu'a ra Hmu i xänba ɯ di huɛqui, nɛ i fɛ ɯ gätho ɯ i ɛmbi yá t'uhni.

⁷ Dami hyäthɯ ɯ yɯm fei, nguetho gue'ɯ i xän'nahɯ ɯ. Nu Ojã i ɛna yá t'uhni ahɯ. Nɛ jo'o n'da ra t'uhni gue hin da xänba rá ta nangue yɯm fei. ⁸ Pɛ nu'bɯ hin da mbɛp'ahɯ Ojã, tengu ɯ gätho yá t'uhni i fei, nu'bɯ, masque hin yá t'uhni ahɯ 'bɯ. Guín jahɯ tengu ra t'uhni gue hinga mfãdi to'o rá ta. ⁹ Nɛ man'da, nu'bɯ mín t'uhnihɯ, gue'bɯ mí mbɛgba ma tahɯ dãm 'bɯhmbɯ ua ja ra häi, dá numansuhɯ ɯ. Hanja man'da hin dín umhbɯ da mbɛgbahɯ Ojã, rá Ta ma mbɯihɯ, janangue ga tɯmhɯ ra te ma mbɯihɯ. ¹⁰ Nu ma tahɯ ua ja ra ximhäi bi mbɛgbahɯ 'bɯ n'dandj, gue mím bɛni xɯn ho. Pɛ nu Ojã 'bɯ i fɛgbahɯ, zãj xɯn ho i ørcahɯ, gue di jajɯ xtán hothogahɯ tengu a.

¹¹ Majuani hin dí ɛmhɯ xɯn ho a ram fei 'bɯ ra ora dí sãhɯ a, nguetho xɯn ɯ. Pɛ nu'bɯ bin hoh ma mbɯihɯ nangue ram fei, nɛ dí 'bɯmanhohɯ bɯya, nɛ i hu ma mbɯihɯ.

Nts'utho 'bɯ ga hehmbɯ rá nde Ojã

¹²⁻¹³ Janangue'a dan ɛhyahɯ mahøn'a gue ga thojɯ a rá 'bɛfi Ojã, nɛ hin ga 'uehmbɯ. Pɛ ga hãxhɯ ra 'yu xɯn juani. Nubɯya nu ni guahɯ guí hɛmfɯ, mí ɛna xtá 'uagui, pɛgue da yãni, da hyã ra ts'ɛdi mahøn'a. ¹⁴ Nɛ gui hyomhbɯ hin gui ðmhɯ n'da ra swi. Nɛ gui hyomhbɯ ra hogambɯi. Nguetho nu'a hin'yɯ ra hogambɯi hin da zã da nu a ra Hmu. ¹⁵ Nɛ 'da gdãm fãxta nin 'yomfɛnihɯ n'da ngu n'da ahɯ, janangue'a hin dim 'bɯ i 'da ahɯ hin da nde rá mate Ojã. Nɛ xínga n'da ahɯ din ja tengu n'da rá 'yɯ ra ts'oqui, gue hin di nɛqui 'bɯ rá mbɛdi, pɛ nu'bɯ bi bøts'e din xãndi, di ts'on ɯ mi'da bɯya. ¹⁶ Nɛ dam fãhmbɯ njon dan 'yomt'ɛnihɯ. Nɛ xín ga samhɯ a rá mate Ojã, tengu bi 'yøt' ra Esau, gue í pä a ra tuhɯ a rán jãpi mí ɛna xtí un'na Ojã, gue rá mbɛdi ts'unt'ɯ ra Isaac. ¹⁷ Nɛ guí pãhmbɯ 'bɛ'a bi 'yøt' ra Esau, gue m'bejua bi nde a ran jãpi mí ɛna xtí un'na rá ta. Pɛ him mam bi zã bi un'na. Nɛ ts'ɛdi bin zoni, pɛ him bi ðjini 'bɛ'a xtá 'yøt' mahøn'a gue xtá hyã'n'a. ¹⁸ Gam bɛmhɯ 'bɛ'a bi 'yøt' yɯ israel, bi zøm bɯ ja n'da ra t'øhø ua ja ra ximhäi, guerpɯ bi ðɛ ra sibi nts'utho, nɛ bi 'bɛxui yɯ güi tengu 'bɯ ra xui, nɛ bin ja ra ndønthj 'bɯ mi sih yán t'ɛdi Ojã ɯ. Pɛgue n'da ra hmɛpya a tengutho bɯ rá ngu Ojã gue ɛmmɛ xɯn ðaxqui. ¹⁹ Nɛ bi 'yøh ra thɯxi, nɛ rá nde Ojã bi 'yø ɯ. Nɛ nu'bɯ mí 'yø a rá nde ɯ yɯ israel, ɛmmɛ bi 'yäh ra mate gue hin da 'yøh mahøn'a, nguetho ɛmmɛ bin su. ²⁰ Him mí hä't'i da 'yø a ra nde bi xifi, bi 'yɛna: “Xínga n'da ra jã'i nɛ xing yɯ zu'uɛ da zã da ðãcua, nu'bɯ da ðãcua, 'bɛxque da tho, nɛ da mba ma 'yɛ'mado o gue da mba ma sãza.” ²¹ ɛmmɛ nts'utho 'bɛ'a bin ja bɯ. Nɛsɛ ra Moisés bi 'yɛna: “Dí fet'i gue dín su.” ²² Pɛ nujɯ ya

njuãntho rá hnini Ojã bũ mahẽts'i dí cũthũ, i papũ ma mbũihũ, gue Ojã zãĩ 'bũi. Nẽ i t'ẽmbi ra t'õhõ Siõn a rá hnini Ojã, nẽ i t'ẽmbi Jerusalén bũ mahẽts'i. Nẽ dá sãmhbũ bũ 'bũh yãm 'behni Ojã mahẽts'i gue yũ mahuãhi thoho, guepũ di munts'i i thãnde Ojã ẽmme di johya. ²³ Nẽ dá cũthũ bũ an thuts'i ma thuhuhũ bũ mahẽts'i, guepũ dãm pẽtihũ gãtho to'o bi hyãn ra herencia bi un Ojã. Nẽ dá cũthũ bũ bí 'bũ Ojã ra Ze'mi di juãnbi gãtho. Nẽpũ 'bũh yũ mbũi ẽ i tu, gue nu'ũ bi t'ẽmbi xãn ho 'bũ mí hoc'a Ojã. ²⁴ Nẽ dá cũthũ bũ 'bũh ra Jesús ma hocpatehũ bũ bí 'bũ a i ørchahũ ran hoqui ma'da'yo. Nẽ dí cũthũ nangue rá ji ra Jesús 'bũ mí tho, í pungahũ Ojã a. Janangue'a man'da xãn ho i xijũ rá ji 'bũ mí tho, xinda gue'a rá ji ra Abel 'bũ mí tho, nu'a i ma di unba a to bi hyo a. ²⁵ Janangue'a i jatho dam fãhmbũ hin ga hehmbũ a rá nde a in zojũ ya. Gam bẽmhbũ him bi zã bi zo a ran unbi ẽ bi mbestã a rá nde Ojã, 'bũ mí ts'ocua ja ra ximhãi. Janangue'a 'be xingui ts'ũ da zã ga sohmbũ ran unbi 'bũ ga festahũ a Ojã, nguetho mahẽts'i bũ in zojũ ya. ²⁶ Nu'bũ mí man yãn t'ẽdi Ojã bũ ja ra t'õhõ, bi japi bi 'yãn ra hãi. Pẽ nuya i ẽn Ojã: "Man'dandĩ ga japi di 'yãni, pẽ hinga hõn ra hãi, pẽ nẽ mahẽts'i," bi 'yẽn Ojã. ²⁷ Nẽ nu'a 'be'a gãtho hingui dũ, da mba ma bũnt'i. Nẽ din zãm bũ ẽ hingui sã da mba ma 'ueque, gue nu'ũ 'be'a gãtho bi zãn Ojã gue din zãm bũ. ²⁸ Nẽ bin 'dajũ bũ di manda Ojã gue hingui sã da mba ma 'ueque. Janangue'a ga xihmbũ jamadi Ojã, nẽ ga thãndehũ ngue ga numansuhũ nẽ ga suhũ. Nẽ gue'a numanho a bũya. ²⁹ Nguetho nu ma Ojãhũ di juadi 'be'a hingui numanho tengu ra sibi.

13

Ga øthũ a dí numanhojũ Ojã

¹ O guí ẽ't's'a gnãn huẽjũ n'da ngu n'da ahũ tengu'bũ guidin cuhũ. ² Nẽ guim bẽmhbũ guí sãyabahũ ja ni ngumhbũ to'o da zõm bũ. Nẽ nu'ũ 'da njabũ mí øt'e, bi zin ẽ 'da yãm 'behni Ojã bá nẽxpũ mahẽts'i nẽ him mí pãdi. ³ Nẽ dami bẽmhbũ ẽ yũ ofãdi, ngue tengu'bũ n'da gnan ofãdithohũ. Nẽ guim bẽmhbũ ẽ bi mba ma unbi, nguetho nẽ ahũ i ja ni jã'ihũ gue sã da mba ma un'ni ahũ. ⁴ Nẽ gãtho ahũ guin numansuhũ a ran thãti gá 'yõthũ ni xisuhũ, nẽ a bi 'yõt'ũ mí'da. Nẽ gam 'bũmanho nangue nin thãtihũ, njon di ts'on a. Nguetho di unba Ojã ẽ to'o da 'yõt' ran 'yomt'ẽni, nẽ ẽ hinga na din thãti, nẽ ẽ xãn thãti nu'bũ i øt' ran 'yomt'ẽni. ⁵ Nẽ 'yo guí numanhohũ xãn ngu ra mbeti. Pẽ gan johyahũ nangue hangu ts'ũ i ja ahũ. Nguetho: "Njãm'bũ ga hec'ahũ, thocpa thoho ga jamansu ahũ," bi 'yẽn Ojã. ⁶ Janangue'a sã dan johyahũ 'bũ dí ẽmhbũ:

I fãxchahũ ra Hmu,

nẽ hin ga suhũ 'be'a da zã da 'yõrchahũ yũ jã'i.

⁷ Dami bẽmhbũ 'be'a bi 'yõt'ũ yũ ngũrpi gue bi xi ahũ ráam hman Ojã. Nẽ guim bẽmhbũ 'be'a bi bõni nangue ra te man nám 'bũ ẽ. Nẽ gui thoju a bi 'yut'ahũ, nangue bi 'yẽc'yẽi majuãni a Ojã ẽ. ⁸ Nu ra Jesucristo hingui dim pãdi, gue'bũ go maya'bũ, nẽhya nẽ gãtho yũ pa hõn'bũ go njãm'bũ. ⁹ Janangue'a hin gan hyehmbũ da ts'ix ahũ bũ ma'ueni, guepũ i hman yãm hma 'dahma 'dan'yo nẽ hingam fãdi. Pẽ nu'a ná bẽmhbũ rá mate Ojã gue'a ní zac ma mbũihũ a, xinda gue'ũ yãn t'ẽdi gue 'be'a i ts'i. Nguetho njo'o to'o xí zac yũ mbũi 'bũ supi 'bũ ja a i si. ¹⁰ Pẽgue i jajũ n'da ran ts'ihme, tengu ra hmẽpya gue ra 'bõts'e mí øt' yũ mbãjã bũ ja ra nijã maya'bũ, him mí ja ran t'ẽdi da zi. ¹¹ Pẽ nu rá hmumbãjã yũ israel 'bũ mí mbõspa Ojã nangue yũ

ts'oqui, bi dexpu mbo a rá ji u yu zu'uε, gueru ja ra cuarto man'da xun daxqui. Pe nu yá ngø u yu zu'uε mí zø bu ndehnini. ¹² Ne gue'a bi 'yøt' ra Jesús, bin unbi bi du bu ndehnini bu 'buh yu israel. Ne gue'a rá jise í hoc yu jã'i. ¹³ Pe ga mbähä ga tenhdu bu ndehnini bu 'buh ra Jesús, tengu'bu n'da na 'bengadah bu ma'ueni. ¹⁴ Nguetho nuua ja ra ximhäi hin'yu ua n'da ma hninihu gue din zai xun ho. Pe dí homhbu ra dahnini gue njam'bu da gua a, gueru nin zamhbu bu. ¹⁵ Ne nde'bu thocpa thoho ga thandehu Oja nanguie ma ndehu, ne ga xihmbu ra jamadi. Ne di thoc'a mam hmamhbu a ra Jesucristo, tengu'bu di un Oja ma 'bøts'ehu. ¹⁶ Ne hin dam pumbenihu a na øthu ran ho, ne hin dam pumbenihu ga comhbu 'be'a jajü, nguetho ne'u tengu'bu yu 'bøts'e i numanho Oja u. ¹⁷ Ne gui 'yøthu a xi a ni ngurpihu, ne gui pahmbu ja yün t'edi da xi ahü 'be'a gui 'yøthu. Nguetho i fät'a ni mbaihu u, ne i jatho di dáp Oja ra güenda nanguie ahü. Gui 'yøthu a dán johya ni ngurpihu, ne hin da du yá mbai. Nguetho nu'bu hin gui 'yøthu a, xín da bømanho ahü 'bu. ¹⁸ 'Yäfu räm fäts'i Oja nanguiecahe, nguetho n'dat'a dí m bëmhbue ga tenhde a, ne dí nde ga øthe xun ho gätho. ¹⁹ Dí ä ahü ra mate, gue emme gui 'yäfu Oja di jaqui ga mbagä bu n'dihi.

I äp rán japi Oja u yá cu

²⁰ Nu Oja ra hocpate a, bi xoxpu 'bu u xun du a ma Hmuhu ra Jesucristo, nu'a di jamansuc ma mbaihu. Ne nu'a rá ji í hoc'a ran hoqui njam'bu da guadi. ²¹ Ne dí äp rá mate Oja da 'yøt'ahü hin hapu gui 'behmbu, n'dahma da zä gui 'yøthu rá pähä a. Ne dí äp rá mate da 'yørcahu 'be'a gätho i nde a rá ts'edi ra Jesucristo. Ga numansuhu Oja gätho yu pa mazai. Ne hønt'a gam bëmhbü a. ²² Ma zi cu ahü, dí ä ahü ra mate hin gan xømbaihu

gui 'yøhmbu na ran zofo, nguetho nuna ram hma dá ot'ahü hingui ngu 'be'a ma. ²³ Ja n'da ram hma dí nde ga xi ahü, nu'a man 'yohuhü ra Timoteo ya bi so'ts'i. Nu'bu da zøcua n'dihi, ga six 'bu dá mba bu. ²⁴ Zenguagahu ts'u bu gätho ni ngurpihu, ne gätho u yu cu gue ma mi'yεc'yεihü. Nehya bá nexpu Italia i pen'nahü ran zengua. ²⁵ Ne dí äp rán japi Oja nanguie gätho ahü. Ne hønt'a dí xi ahü ya.

SANTIAGO Ra sɔcuʒ bi 'yo't'a ra Jacobo Santiago

Ran zengua

¹ Nugä drá Jacobogä, rá 'yɛhɛgä Ojā nɛ ma Hmuh ra Jesucristo. Nɛ hɔnbu go hapu gá mbähä n'da ngu n'da ahü, dí zengua ahü ma mɛni ahü, ngue n'dat'u mam bombɔtahü u 'de'mayoho yú ts'unt'u ra Israel.

Di 'dajü ran 'yomfɛni Ojā

² Ma zi cu ahü, nde'bu dan johyahü 'bu dí sähu yun unbi, hɔnt'a go man unbi dín nuhu. ³ Nguetho dí pɔhmbu nu'bu da ts'ac ma t'ɛc'yɛihü, gue'a ní jajü ga häthü xun ho a. ⁴ Pɛ i jatho ga häthü xun ho nɛ hin gan suhu, nɛ gue'a dín te ma mbuihu a, nɛ di hajü xun ho ra ts'edi, nɛ nte ga 'bɛhmbu buya. ⁵ Pɛ nu'bu hin dí pɔhmbu nda'a xun ho ga ɔthu, ga äfu Ojā ran 'yomfɛni nɛ di 'dajü a. Nguetho di unni xun ho to'o da 'yäpi, nɛ hin di japi da mbɛ'ts' rá sä n'da. ⁶ Pɛ jatho n'dat'a gam bɛmhbu 'bu ja 'be'a dí äfu, nɛ hinga 'dahma'dan'yo gam bɛmhbu. Hin ga ɔthu tengu ra t'øthe bu ja ra dɔdɔdehe, hɔnbu go hapu ní 'yɛn ran dahi. ⁷ Nu ra ja'i i ɔt'e tengu a, sä im bɛni di un'na i äp a Ojā, pɛ nte di unni. ⁸ Nguetho 'dahma'dan'yo im bɛnɛ, nɛ hingui sä n'dat'a da 'yɔt'e. ⁹ Pɛ ɛmme di johya n'da zi hyoya 'yɛc'yɛi, nguetho i paði ɛmme xun ngu di muui bu nan nu Ojā. ¹⁰ Nɛ'a ra mɛmbɛti 'yɛc'yɛi, ɛmme di johya 'bu mi baði hinga gue'a rá mbɛti ní numanho Ojā a, ngue nu rá mbɛti tengu yú dɔni u yu paxi i hɔe. ¹¹ Ngue nu'bu xpám bɔx ra hyadi ɛmme xum pa, di hmang yu paxi nɛ i hɔh yú dɔni buya, nɛ him man di nɛcmanho. Din jabu n'da ra mɛmbɛti 'bu hɔnt'a ra mbɛti in numanho, madague'bu di thoqui

dim pɛfi, pɛ di 'bɛdi 'be'a gätho i pɛ'ts'i.

Ga häthü 'bu bi ts'äjü

¹² Nu'bu ga häthü yun unbi, dan johyahü buya. Nguetho nu'bu mi ts'äjü nɛ dá häthü, ya din 'dajü ra temazai, tengu bi man Ojā di 'dajü 'bu hɔnt'a gam bɛmhbu a.

Dím bɛnɛshü yu ts'oqui

¹³ Nu'bu 'bu'a n'da da bɛni da 'yɔt'a n'da ra ts'oqui, pɛ hin da 'yɛna Ojā bi bɛnbi. Nguetho xun ho Ojā nɛ hingui xifi da 'yɔt' ra ts'oqui n'da ra ja'i, nɛ xín da zä da si Ojā da 'yɔt' ra ts'oqui. ¹⁴ Pɛ n'da ngu n'da yu ja'i 'bu im bɛni da 'yɔt' yu ts'oqui, pɛ bin 'yɔrpazehɛ nangue rán 'yomfɛni sɛ. ¹⁵ Nɛ nu'a 'be'a bi numanho sɛ, nɛ nu'bu mi bɛni da 'yɔt'e, nɛ gue'a dí mbuxca yu ts'oqui rá mbui a. Nɛ nu'bu mi 'yɔt'u yu ts'oqui mi bɛni, nɛ man'da bi thoqui bi 'yɔr buya, nɛ gue'a dí nu ran unbi mazai a buya. ¹⁶ Ma zi cu ahü, hin dan hyäzehɛhu 'bu dí ɔthu yu ts'oqui, gue'a hin gam bɛmhbu Ojā di 'bɛcpahu. ¹⁷ Nguetho xun hotho 'be'a gätho di 'dajü Ojā, nɛ hɔnt'u gätho xun ho bí nɛxpü bí 'bu Ojā, ngue bi zän yu nyot'i ua ja ra häi. Nu'u ja'bu di 'bɛh yün nequi 'bu xu 'bät'u, pɛ nu Ojā njäm'bu di 'bɛh ran ho. ¹⁸ Rá pähä zehɛ Ojā bi xandgahu 'bu má hamhbu rá m hma majuani, nɛ yú t'uhni gahu a buya. Janangue'a man'da xun hoju xinda gue'u mi'da gätho bi 'yɔt'e.

Dan xähmbu ram hma nɛ ga ɔthu yün thehu

¹⁹ Gue'a dí pɔhmbu a, ma zi cu ahü. Janangue'a dan ɛhya dan xähmbu a rá m hma, xinda gue'bu go dan yashu, ogue ga ɛmhbu go dí pashu ngue dan junthu. ²⁰ Nguetho nu'bu dadín junthu, hingui sä ga ɔthu 'be'a nde Ojā. ²¹ Pɛ ga eshu a ná ɔthu yu ts'oqui, nɛ ran ts'o zai dá bɛmhbu. Nɛ hin dan 'yɛzehɛhu. Janangue'a

da zä ga cüt' ma mbuihu a ram hma, tengu'bu n'da ra hmudä da thup, ne din te bu. Ne gue'a dí pøcpa ma mbuihu a buya. ²² Pε hinga høntho dan xäthohu ram hma. Nguetho dán hyäzehu 'bu dí m bεmhbu hin'yü man'da ga øthu. Pε i jatho thocpa thoho ga øthu yün thehu a ram hma dadín xähmbu. ²³ Nguetho nu'bu dí εmhbu dadín xähmbu ram hma, ne hin dí øthu yün thehu, dadí pumbɛni thohu a dán xähmbu 'bu. Tengu'bu dí hεthu ran hyädä ma hmih, ne hin dí zämhbu bu. ²⁴ Dä nuhma a ma hmih, pε 'bex dá pumbɛnihu 'bu má 'uehmbu. ²⁵ Pε nu'bu dan zämhbu a ra 'da'yomhma, gue'a di zejü ga øthu yün thehu a. Ne nu'bu zäi dí øthu a, ne hin dí pumbɛnihu a, di jəcpahu Ojä buya nangue 'be'a gätho dí øthu. ²⁶ Nu'bu sä εna ørpa rá 'befi Ojä n'da, ne hin di jamansu 'be'a ma, din hyäzehu 'bu, ne nte ní mbat'a ní 'yørpa rá 'befi Ojä 'bu. ²⁷ Pε nuna majuani rá 'befi Ojä ma Tahu da numanhu 'bu ga fäxhu yu hyoya t'uhni, ne yu xisu xun du yü ndø, ngue in nu ran unbi. Ne nde'bu dam fäsehü hin di ts'onga man 'yomɛnihü rán t'øt'e ra ximhäi.

2

Hin ga huandahu to'o gan numanhohu

¹ Ma zi cu ahü, nu'bu dí εc'yɛihu ma Hmuhü ra Jesucristo ngue mixte xun ho a, nde'bu ga øthu tengu i øt'a, ngue hin ga huandahu to'o dín numansuhü. ² Xi'bu da zøm bu ja mam petihu n'da ran 'yohu i fo rá 'yε ram fo'yε εmme xum hmadi, ne mahotho rá he. Ne da zøm bu n'da zi hyoya hingui ho rá he. ³ Ne man'da gan numanhohu a mahotho rá he, xinda gue'a n'da zi hyoya. Ne ga εmfu a mahotho rá he: "Nu'i n'yø, damin säya ts'ua ja ran thuts'i," ga εmfu. Ne nu'a zi hyoya buya: "Nu'e, damím 'bäh nu oge damí hyuh nu häi ja rá

hyo ran thuts'i," ga εmfu a buya. ⁴ Ha hin dím bεmhbu ngue yoho man t'øt'ehü 'bu dí samhbu a nan hyoya ü 'da, ne nu'a na mεmbeti ü 'da, gue'a na εspahu ü. Ne guexta'a ra ts'oqui dí øthu 'bu dí huandahu a dín numanhohü. ⁵ Ma zi cu ahü, damí 'yøhmbu na ga xi ahü. Ha him bi huan Ojä xun ngu i hyoya bu na nu ra ximhäi, ngue da dín a man'da di muui, ngue da gomhbu yün japi ü di un yü t'uhni Ojä. Ne gue'a bi ma majuani di un'ndu to'o gätho da bɛn a. ⁶ Pε nuya gá 'yasäbahu yu hyoya. Ha hin dí pähmbu ngue gue'ü yu mεmbeti di unghahu, ne i sixcahu bu ja yu ngunts'ut'abi. ⁷ Ha hinga gue'ü yu mεmbeti dí øhmbu im man ra ts'ore nangue rá hoga thuhu ma Hmuhü ra Cristo. ⁸ Pε: "Ga huεc ma mijä'ihu tengutho bu na huεczehu ma jä'ihu." Guehna xun ho ga øthu na, nguetho rán t'ɛdi ra Cristo mixte thoho a, tengu man t'o't'i bu rá m hman Ojä. ⁹ Pε nu'bu hinga gätho yu jä'i dadí huεju, ra ts'oqui a dí øthu 'bu, ne dín dupatethu a ran t'ɛdi ngue im ma gätho 'da i gu bu dán huεju. ¹⁰ Pε dín ndehü made tho ga øthu gätho rán t'ɛdi Ojä. Pε madahønt'a n'datho rán t'ɛdi Ojä hin dá øthu, ya dín dupatethu gätho rán t'ɛdi Ojä 'bu. ¹¹ Ngubü dí ørpa yün t'ɛdi Ojä ngue bi 'yεna: "O guí øthu ran 'yomt'ɛni," ne: "O guí həcpa hu rá te ni mijä'ihu," bi 'yεna. Madague'bu hin dí øthu ran 'yomt'ɛni, pε dí həcpa hu rá te ma mijä'ihu, guemhma dín dupatethu gätho rán t'ɛdi Ojä 'bu. Nguetho n'dat'a Ojä bi ma gätho yün t'ɛdi. ¹² Pε nu'a rán t'ɛdi ra Cristo, gue'a di zejü ga øthu yün thehu. Ne gue'a rán t'ɛdi dí 'yängahu Ojä a 'bu dá øthu o hin'na. Janangue'a ga jamansuhü a dím mamhbu ne'a dí øthu. ¹³ Ne nu'bu him bi 'yøt' ran huεcate n'da, ne hingui ngu 'be'a dí huεc Ojä a 'bu bi juanbi. Pε nu'bu bi 'yøt' ran huεcate n'da, da bømanho 'bu bi

juṇba Ojā a.

Hingui ho 'bᵤ nte n'youi yᵤn t'ot'e rá t'ɛc'yɛi n'da

¹⁴ Ma zi cu ahᵤ, 'be'a gue ní mba a i ɔt' i 'da sá ɛna ja yᵤ t'ɛc'yɛi, pɛ hingui ɔt'ᵤ yᵤn theᵤ. Hin da yṇ Ojā n'da 'bᵤ sá ɛna ja rá t'ɛc'yɛi. ¹⁵⁻¹⁶ Xi'bᵤ 'bᵤ'a n'da ma cuᵤ ra 'yáhe ne sá ra thuhu. Ne ga ɛmfᵤ: “Ní mba, bá he ni he, ne bān sihmɛ, da hyu ni mbui,” ga ɛmfᵤ. Pɛ nte dá unhdᵤ 'be'a honi. 'Be'a gue ní mba a dá ɔrpahᵤ 'bᵤ. ¹⁷ In jabᵤ n'da 'bᵤ hingui ɔt' yᵤn t'ot'e rán sāui rá t'ɛc'yɛi, nu rá t'ɛc'yɛi nte di muui, tengu'bᵤ n'da ra du ngue hingui di 'yṇi. ¹⁸ Pɛ nu'bᵤ gui 'yɛnjᵤ: “Nu'i ja ni hogant'ot'e, pɛ nugáhe dí ɛc'yɛi mbo ma mbuihe.” Ne ga xi'ahᵤ bᵤya, dami 'yurca ni t'ɛc'yɛi ngue nte n'youi nin t'ot'ehᵤ, gan nugá. Nugá da zā ga ut ahᵤ yᵤn t'ot'e dí ɔt'á, janangue'a di nequi ma t'ɛc'yɛigá ngue majuṇi a. ¹⁹ Guí pṇhmbᵤ i 'bᵤ Ojā, pɛ hin dí gua a zi ts'ᵤ. Nguetho ne'ᵤ yᵤ zīthu i pṇdi i 'bᵤ Ojā, pɛ ɛmme di fet'i, nguetho yᵤn sᵤihᵤ Ojā ᵤ. ²⁰ Gyá 'yāmbuihᵤ, ha hin guí pṇhmbᵤ ngue xingui ts'ᵤ nte di muui ni t'ɛc'yɛihᵤ 'bᵤ hin te guí ɔthᵤ. ²¹ Nde'bᵤ gam bɛmhᵤ ts'ᵤ nangue mam bombotahᵤ ra Abraham. Ja bi nequi a xmi pṇ Ojā xᵤn ho 'bᵤ mi 'yot'a bi xifi, ngue bi gáxpᵤ ja ra do a Isaac rá ts'nt'ᵤ, ngue ɛna xtá hyo xtí un'na Ojā. ²² Nangue bi 'yɛc'yɛi mbo rá mbui, bin ja ra ts'edi bᵤya ngue da 'yot'ᵤ yᵤn theᵤ. Janangue'a rām pɛ ra t'ɛc'yɛi ᵤ yᵤn t'ot'e. ²³ Ne gue'a mi mam bᵤ ja rām hman Ojā, bi 'yɛna: “Nu ra Abraham bi 'yɛc'yɛi a bi man Ojā, janangue'a bi 'yɛmp Ojā xᵤn ho,” ne bi 'yɛmbi rá amigo xᵤn ho Ojā bᵤya. ²⁴ Dí pṇhmbᵤ ya, i ɛmp Ojā xᵤn ho n'da ra jṇ'i 'bᵤ ɔt' rán sāui rá t'ɛc'yɛi, ne hinga sá da 'yɛna ɛc'yɛi Ojā. ²⁵ Ximangutho a Rahab, ngue ra xisu zṇi min 'yomt'ɛni mam 'bet'o. Pɛ bi 'yɛmp Ojā xᵤn ho 'bᵤ midí

nequi rá t'ɛc'yɛi, 'bᵤ mi 'yot'a ran ho bi 'yot'e, ngue bi jamansu ᵤ yᵤ 'yɛc'yɛi 'bᵤ mi mba bá ɛspa rá hnini. Ne bá uti n'dan'yo ra 'yu bá hṇx 'bᵤ mam bá pengui, janangue'a him bi mba mfɛnt'i ᵤ. ²⁶ Ja ga pṇhmbᵤ bᵤya ngue hingui ho rá t'ɛc'yɛi n'da 'bᵤ hingui ɔt'ᵤ yᵤn theᵤ, tengu n'da ra jṇ'i xᵤn du ngue hin'yᵤ bᵤ rá mbui.

3

Ga sṇmzehe ma jṇihᵤ

¹ Ma zi cu ahᵤ, nde'bᵤ hinga gátho dan xānbatehᵤ bᵤ ja ram pɛti. Nguetho dí pṇhmbᵤ Ojā da nu 'be'a dí ɔthᵤ, ne nuje, man'da da 'yāngahe Ojā, xinda gue'bᵤ hin xcán xānbatehe. ² Ne gátho gahᵤ xᵤn ngu yᵤ nidi ja'bᵤ dí ɔthᵤ yᵤ ts'oqui. Pɛ nu'bᵤ 'bᵤ'a n'da xinga n'da ra ts'oqui im ma, ya xᵤn te xᵤn ho rá mbui a, ne i pṇdi di jamansu xᵤn ho gátho i ɔt'a 'bᵤ. ³ Tengu'bᵤ dí cārbahᵤ yᵤn ts'are yᵤ fani, da 'yot'a dí xihmbᵤ bᵤya, ne hinga hont'a rá nde di 'bā't'i, pɛ 'da dí 'bāthoho. Ngutho 'bᵤ i sṇmzehe rá jṇi n'da, ne hinga hont'a rām hma da bṇdi da zṇmi, pɛ da da bṇdi di jamansu xᵤn ho gátho i ɔt'e. ⁴ Ne tengu ra dṇbarco, madague'a xᵤ ndoho, ne ts'edi ran dṇhi i joni, pɛ ɛmme zicue a ní mba ma 'yoni, pɛ hōnbᵤ go da ndepe dí mba a di 'yoni. ⁵ Ngutho ma jṇihᵤ, zicue, pɛ ɛmme xᵤn ngu da bōni nangue 'be'a da ma. O tengu'bᵤ n'da ra despi zicue, pɛ ɛmme xᵤn ngu 'be'a da 'yudi, ne da zā da 'yu a n'da ra xāntho xᵤ ndoho. ⁶ Nguetho ma jṇihᵤ tengu'bᵤ n'da ra sibi. Ne man'da xᵤn ts'o ɔt' ma jṇihᵤ xinda gue'a ma 'yehᵤ ogue ma guahᵤ. Ne gue'a ní ts'oni gátho dí ɔthᵤ a, ne di xṇd ran ts'o gátho ra ximhāi, ngue di bɛnba a ra zīthu. ⁷ Pɛ nu yᵤ jṇ'i man'da da zā di max-ubi hont'a go má zate ne yᵤ doja ne yᵤ pozᵤ ne yᵤ huṇ. ⁸ Pɛ nu rá jṇi n'da, njo'o to da zā di hṇt ra 'yu. Ne i hote, tengu n'da ra pozᵤ, ɛmme in

cue, ran date a rá nde. ⁹ Nangue ma janíh_u sã dí εmh_u dí εspah_u Oja ma Tah_u, pe ne dí äfu ra 'yanthi ma mijá'ih_u. Pe nu'ü, bi zãn'na Oja ü, bi ndepe dim 'bui tengu tho Oja ü. ¹⁰ N'dat'a ma ndeh_u ná yãh_u 'b_u dí εspah_u Oja ne'b_u dí äfu ra 'yanthi ma mijá'ih_u. Pe ma zi cu ah_u, hingui sä ga øth_u tengu a. ¹¹ Ha i sä 'darb_u da bøhmi ra dehe x_un ho a ra dehe x_un xã. ¹² O 'be'a di ja y_u za'ixi, ma zi cu ah_u, ha ne'ü y_u p_ueni i zãp_u. O xi n'da ra zabot'i, ha zãp_u y_u ixi. Xingui sä 'darb_u da bøhmi ra dehe x_un ho a hingui ho.

Bí nexp_u bí 'b_u Oja ran 'yomf_uni x_un ho

¹³ Nu'b_u dí pãhmb_u ran 'yomf_uni, pe ga uhmb_u 'b_u, nangue ran hocjã'i ga øth_u, ne hin dan 'yεzeh_u, guerp_u da fãdi majuãni i ja man 'yomf_unih_u. ¹⁴ Pe nu'b_u x_un ju dí m b_unba ma mijá'ih_u nangue ran ts'eya, ne dadí mispah_u, ne sä dí εmh_u ja man 'yomf_unih_u, pe ra fehni a dí m mamhb_u 'b_u. ¹⁵ Pe nuna ra ts'on'yomf_uni na him bí nexp_u bí 'b_u Oja, pe bi nequida ua ja ra ximhäi, ne dá b_unse ma mbuih_u, ne ra zithu bi b_ungah_u tengu na. ¹⁶ Nguetho nu'b_u dí øth_u ran ts'eya, ne dí n de dan mixteh_u, nu'b_u, dí øth_u gãtho y_u ts'oqui 'b_u, ne y_u sai. ¹⁷ Pe nu ran 'yomf_uni di 'daj_u Oja, n'dat'a gam b_umh_u, ne ga hocpah_u rá mbui ma mijá'ih_u, ne gan numanhoh_u ü, ne din ja man huεcateh_u, ne ga fãxh_u ü, ne hin da goh ma mbuih_u 'b_u ja a dí xihmb_u ü, ne hin ga häth_u ü. ¹⁸ Pe nu'b_u jante thoho ga hocpah_u rá mbui ma mijá'ih_u, dí øth_u tengu'b_u dí pomhb_u ra hmudã dí bøx ran ho 'b_u.

4

Hin ga øth_u rá pähä ra ximhäi

¹ Ha hin guí pãhmb_u har_u di nequi ü yãn sai guí øth_u, ne yãn heque. Ha hinga gue'ü di ho ni

mbui zeh_uh_u a gnín sãhmb_u. ² Nu'a hin ní zã guí tĩmh_u a guín ndeh_u, gue'a gnín hote thohoh_u a. Ne gue'a ran ts'eya a gnín sãhmb_u 'ne gnín tunhd_u, nguetho hingui sä guí tãhmb_u a guín ndeh_u nangue ni pähä zeh_uh_u. Pe hingui tĩmh_u ngue hin guí äfu Oja. ³ Pe madague'b_u guí äfu Oja a guín ndeseh_u, pe hin di 'da'ah_u, nguetho hingui ho guím b_umh_u, guín nde guí xãnd ni pähä zeh_uh_u. ⁴ Sä guí εmh_u hønt'a Oja guím b_umh_u, ne ya guí ten thohoh_u ra ximhäi. Ha hin guí pãhmb_u gadín sãhmb_u Oja 'b_u guín numanhoh_u ra ximhäi. ⁵ Uague guí εmh_u säti thoho bi man rá t'ohni Oja ngue bi 'y_una: "Pe εmme dí n depe da b_ungui, janangue'a dá un ma Hogandãhi di huεc'ü, ne di jamansup y_u mbui," bi 'y_un Oja. ⁶ Pe di zet'a ni mbuih_u Oja, n'damhma da zã hønt'a guim b_umh_u a. Janangue'a εn Oja, di un rá mate n'da 'b_u hin dí n 'yεzeh_u, pe da z_u a n'da 'b_u din 'yεzeh_u, i εn rá t'ohni Oja. ⁷ Damin unseh_u ya ngue di manda ah_u Oja, ne dami sãhmb_u ra zithu, da 'dagui nangue'ah_u. ⁸ Zã damim b_umh_u ngue 'darb_u guí 'b_umh_u Oja, ne zã da hyut'a ni mbuih_u b_uya. Dami 'yesh_u y_u ts'oqui guí øth_u, ne hingui yoho da b_un ni mbuih_u. ⁹ Pe i jatho da du ma mbuih_u nguetho dy_u ts'om'bãi h_u. Ne dan zomhb_u, hingui sä dan thethoh_u. Nu ma thedeh_u dim pommi ra ts'oni, ne nu man johyah_u dim pommi ra dumbui. ¹⁰ Ne ga øth_u ngue hin'y_u ma ts'edi zeh_uh_u b_u ja rá hmi Oja. Ga äfu ra punbi, janangue'a di pun-gah_u ne di jaj_u dan johyah_u b_uya.

Hin dan c'ãman'uh_u

¹¹ Ma zi cu ah_u, o gadín c'ãman'uh_u, nguetho nu'b_u gadín c'ãman'uh_u, masque guím b_umh_u hingui ho rán t'edi Oja i εna dan huεj_u. Ne nu'b_u hin dí øth_u rán t'edi Oja, εna gue'b_u jase man t'edi h_u

'bɥ. ¹² Pɛ hɔnt'a n'da sã di 'dajɥ yɥn t'ɛdi, nguetho Ojã a, nɛ hɔnt'a sã da yãn'a n'da nɛ i sã di jua'a n'da. Pɛ ha ðim bɛmhɥ dyɥ ojahɥ ngue sã ga ɛmhɥ ja yá ts'oqui ɥ 'da.

Hin dí hand bɥ ní 'yɛh man zaquihɥ

¹³ Mbähã dan 'yomfɛnihɥ ts'ɥ ya, nguetho dí ɛnthohɥ: “Nuya ogue nixudi ga mbähã n'danni, dam 'bɥhmbɥ n'da jɛya bɥ, nɛ dam pɛhmbɥ, ga tãhmbɥ,” dadín 'yɛmfɥ. ¹⁴ Pɛ hingui sã gam mamhɥ tengu a, nguetho ya hin dí pãhmbɥ 'bɛ'a ga ɔthɥ, nɛ hin dí hand bɥ ní 'yɛh man zaquihɥ. Tengu tho n'da ra güi, guin nu, jabɥ, nɛ xɔ gán nu, hin'yɥ bɥ. Njarbɥ n'da ra jã'i. ¹⁵ Pɛ nde'bɥ ga ɛmhɥ: “Nu'bɥ da nde Ojã, dam 'bɥhmbɥ ts'ɥ, nɛ ðin ja 'bɛ'a da zã ga ɔthɥ bɥya.” Guehna gam mamhɥ na ya. ¹⁶ Pɛ dán 'yɛzɛhɛɥ 'bɥ hin dá äfɥ Ojã 'bɛ'a da zã ga ɔthɥ. Pɛ ra ts'oqui a. ¹⁷ Nu'bɥ dí pãhmbɥ a ran ho, nɛ hin dí ɔthɥ a, ra ts'oqui a 'bɥ.

5

N'da ran zofo i sih yɥ mɛmbeti

¹ Damin 'yomfɛnihɥ ts'ɥ gyɥ mɛmbetihɥ, gan zomhɥ nɛ ga mbahmbɥ nguetho nts'utho ra 'yãnthi guin nuhɥ. ² Nu'a 'bɛ'a gã guí pɛshɥ tengu'bɥ xɥ 'ya bɥ nam bɛn Ojã, nɛ ni hehɥ tengu'bɥ xɥn za yɥ zu'uɛ. ³ Nu ni mbetihɥ xɥn ts'om bɥ na nu Ojã a, nguetho nin ts'iyatehɥ a gní tɥmhɥ ɥ, nɛ hin gá pãhmbɥ nda'a xɥn ho xqui jafɥ. Nɛ gue'a dí jua ahɥ a tengu'bɥ ra sibi. Nɛ tengu'bɥ guidí munshɥ a ran ɯnbi guin nuhɥ 'bɥ ran zɛgui. ⁴ Gá hyät ni mbɛfihɥ hin gá juarpahɥ yán zãbi 'bɥ min xopɥ ni huqihɥ. Nɛ nu'a ran zãbi gã cɔnba ni mbɛfihɥ, nɛ gue'a dí yap ahɥ a. Nɛ nu'a rá ts'oni ni mbɛfihɥ bi 'yɔ Ojã tãte thoho rá ts'edi, nɛ da hyã ra güenda nanguɛ'ɥ. ⁵ Nu'ahɥ gãm 'bɥhmbɥ nanguɛ nin johya zɛhɛɥ

nguecua ja ra ximhäi gyú ziyatehɥ. Nɛ bi zac ni mbɛihɥ tengu n'da ra ts'adi. Pɛ gue'a ðín ja'ahɥ tengu'bɥ ran thots'adi 'bɥ rán zɛgui ra pa. ⁶ Nɛ nu'ahɥ guí cothɥ fãdi ɥ nte in dupate, nɛ xɔ guí hohɥ bɥya, nɛ hin di mu.

Ga häthɥ 'bɛ'a i t'ørcahɥ

⁷ Janangue'a ma zi cu'ahɥ, nu'bɥ i t'ørcahɥ a, pɛ hin dan xɔmbɛihɥ, nɛ ga tɔmhɥ gue'bɥ go bá ɛh ma Hmuhɥ ra Cristo. Tengu'bɥ dí tuhmbɥ yɥ hmudã ua ja ra häi, dí tɔmhɥ hɔnt'bɥ go njãm'bɥ ba ɛh ra 'ye, di hoqui 'bɛ'a gã xtã tuhmbɥ bɥya. Nɛ ðin ja a mi numanhohɥ ðin ja bɥya. ⁸ Janangue'a ga sethɥ hin dan xɔmbɛihɥ, nguetho ya him maya'a ba ɛh ra Hmu. ⁹ Ma zi cu'ahɥ, hin ga ɛmhɥ rá ts'oqui na n'da ma cuhɥ 'bɥ ðín nuhɥ yɥn ɯnbi, nɛ xɔmhɥa di ɯngahɥ Ojã. Pɛ guim bɛmhɥ mi ts'utho da zɔ'a ra zɛ'mi ya. ¹⁰ Ma zi cu'ahɥ, gam bɛmhɥ gue bi hyät yɥn ɯnbi ɥ yá pɔngahyã Ojã, nɛ ngutho ga häthɥ ɥ. ¹¹ Nguetho dí pãhmbɥ majãpi ɥ i hät yɥn ɯnbi. Xtã ɔhmbɥ ngue bi hyät yɥn ɯnbi a ra Job, nɛ xɥn ngu ran ho bi t'ørpa m'bejua. Nguetho nu'a Ojã xɥn ngu rán huɛcate nɛ xɥn ngu rá mate. ¹² Hnɛhi thoho hin ga uãpahɥ rá thuhu Ojã a mam hmansɛhɥ, xín ga ndɔnbahɥ rá thuhu 'bɛ'a man'da jaua ja ra häi ngue ga ɛmhɥ di zɛrca mam hmansɛhɥ. “Ha guí ɛc'yɛi a dí xi'i uague hin'na,” ga ɛmthohohɥ. Janangue'a hin di ɯngahɥ Ojã.

Dan yãhɥ Ojã

¹³ Nu'bɥ ðín nuhɥ ran ɯnbi, dan yãhɥ Ojã 'bɥ. O nu'bɥ dadín johyahɥ, dan tuhmbɥ n'da ra thuhu ngue dí ɛspahɥ Ojã. ¹⁴ Nu'bɥ xɥn ɯjɥ, ga xihmbɥ yɥ ngarbi bɥ ja ram peti ba ɛhɛ da 'yãp rá mfãts'i ra Hmu, nɛ da jajɥ ra aceite nanguɛ rá thuhu ra Hmu. ¹⁵ Nɛ Ojã dí 'uec'a ran ɥ dí hɛmfɥ, nguetho dá ɛc'yɛihɥ ngue majuãni da yãnjɥ 'bɥ má äfɥ

a. Nε nu'bu ma ts'oquihu a dán hyɛnhdu, pɛ di pungahu. ¹⁶ Nε dan xih ma ts'oquihu n'da ngu n'daju, janangue'a da zä dan 'yafu rá mate Oja n'da ngu n'daju, nε nu'bu xun u n'da da yam buya. Nguetho xun ngu rá ts'edi da 'yot' Oja 'bu da 'yap a majuani n'dat'a Oja im bɛni, nε gue'bu di bɛnba Oja a i ädi. ¹⁷ Tengu a ra Elías, nu'a n'da ra ja'i thoho tengu gahu, nε bi hyah rá mbai bi 'yap Oja ngue hin din 'ye. Nε him bin 'ye ua ja ra ximhai gätho nhyunjeya nε n'dato zana. ¹⁸ Nε xø bin yaui Oja mahøn'a ngue bi 'yap ra 'ye. Nε bá pɛnh'na Oja ra 'ye, nε bi bøx yu hmudä ua ja ra hai buya. ¹⁹⁻²⁰ Ma zi cu'ahu, nu'bu n'da ra 'yɛc'yɛi da 'uepu ja ra 'yu xun juani, nε nu'bu da zä ba sihu mahøn'a, ga paɥmbu ngue dá yaɥbahu rá te a xí 'uegue. Nε madague'bu xun ngu yú ts'oqui, pɛ bi mba ma punbi.

1 PEDRO

Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zengua

¹ Nugä drá Pedrogä, ma 'bäigä'be ra Jesucristo. Dí penh'nahü ra sɔcuɔ gyü 'yɛc'yɛihü ra Cristo, n'da'a n'danni gá mbähä ja ra häi Ponto nɛpü Galacia nɛpü Capadocia nɛpü Asia nɛpü Bitinia. ² Nu ma Tahü Ojã maya'bü thoho bi huanchahü, nɛ bi zänni da 'yɔrcahü yá t'uhni gahü. Nɛ bi 'uega ma mbühü a rá Hogandãhi Ojã, nɛ bi mbän rá ji nanguejü a ra Jesucristo, guerpü nan zä ga ɔthü a i xijü. Dí äp'a Ojã ngue man'da gui hyãmhbü rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbühü büya.

Ga tafü ran dãte

³ Jamadi Ojã, ngue nu rá Ta ma Hmuhü ra Jesucristo, nɛ rá Ojã a. Nguetho xän ngu rán huçcate bi jajü dãm 'bühmbü ma'da'yo. Nuya dí pämhbü gan nuhü ran ho mazã, nguetho bi dãmbɛni ra Jesucristo. ⁴ Nɛ nuya dí tømhbü ü yü erencia di 'dajü Ojã ngue m'be'ts'i bü mahɛts'i, nɛ njãm'bü dim 'bedi, nɛ njãm'bü din ts'oni. ⁵ Nɛ nuya i fãjü Ojã nangue rá ts'edi, nguetho dí ɛc'yɛihü a. Nɛ ya i sänni da yãnjü xän ho 'bü bi zøn ra pa ran zɛgui. ⁶ Nɛ nu'bü dí m'be'ts'i bü yä, nɛ guehya ní 'dajü ran johya, madague'bü da du ma mbühü bü na sähü hõnt'a go man ümbi 'da yü pa ya, 'bü da 'yɛn Ojã. ⁷ Tengu ra oro i ts'ä ngue ra sibi ngue din hogui. Nɛ ngutho ma t'ɛc'yɛihü i ts'ä, nɛ man'da di muui a xinda gue'a ra oro ngue dim 'bedi. Janangue'a di nɛcmanho ma t'ɛc'yɛihü 'bü bá peng ra Jesucristo, nɛ da numanhojü, nɛ di 'dajü ran ho, nɛ 'darbü dam 'bühmbü büya. ⁸ Nɛ nuya madague'bü hinga nán

nuhü ra Cristo, pɛ ɛmmɛ guín numanhohü a. Nɛ madague'bü hin guín nuhü a ya, pɛ gui pämhbü majuanü a. Janangue'a ɛmmɛ dadí johyahü, tengu tho'bü ya dí 'bühmbü ra Cristo bü mahɛts'i. Nɛ hin di jua ü mam hmansɛhü gam mamhbü a ran johya. ⁹ Nguetho ya dí dãmü dí hãmhbü a dí tømhbü, ngue da yãnjü Ojã. ¹⁰ Guehna bi 'yo't'ü yü pøngahyã maya'bü ngue da yãnjü rá mate Ojã. Nɛ bi hyãdumbü min nde xtãm bãdi xän ho 'be'a nam bøn a ram hma bi 'yo't'ü. ¹¹ Min nde xtãm bãdi jãm'bü din ja a, nɛ nda'a ní pa din ja a bi man rá Hogandãhi ra Cristo mi o yá mbüi. Nguetho bi bɛnbi da 'yo't'i 'be'a da 'yɔt' ra Cristo 'bü bi zøhø, ngue da nu ran ümbi ngue da tho, nɛ da t'ɛspa 'bü m'bejua. ¹² Pɛ bi xi Ojã ü yü pøngahyã ngue hin da bãɛ, xinga gue'ü yü jã'i mi 'bühmbü, pɛgue gue'a go i sijü a ya nangue ran ho ma'da'yo. Nɛ nu'ü to bi xijü na, bi ma nangue rá Hogandãhi bá penpa Ojã. Nɛ'ü yãm 'bɛhni Ojã mahɛts'i ɛmmɛ in nde da bãdi 'be'a nam bøn a i sijü ya.

I xijü Ojã ngue xtãn hojü

¹³ Pɛ nuya dan sähü ga ɔthü a rán thehü a dí tenhdü, ngue ga sãmzɛhɛ ma mbühü 'be'a gãtho dí m'be'ts'i bü. Nɛ hõnt'a rá mate Ojã ga tømhbü di 'dajü 'bü bá ɛh ra Cristo. ¹⁴ Nɛ ga ɔthü 'be'a i xijü Ojã, tengu yü t'uhni i ɔt'a i xih yá ta. Nɛ hin ga ɔthü tengu mi ɔthü mam'bet'o ngue ma pähä zɛhɛhü 'bü nte mi pämhbü. ¹⁵ Pɛ gã xtãn hotho ga ɔthü, nguetho xän hotho Ojã ngue bi zoncahü bi 'yɔt'e yá t'uhni gahü a. ¹⁶ Tengu nt'o't'i: "Xtãn hotho ahü nguetho xän hotho gã," bi 'yɛn Ojã. ¹⁷ Pɛ nu'bü dí yãhü Ojã, dí ɛmfü ma Tahü. Pɛ gam bɛmhbü njuãntho da gurcahü 'be'a dá ɔthü n'da ngu n'dajü. Janangue'a dam fãhmbü ngue gan numansuhü Ojã gãtho yü pa dí 'bühmbü ua ja ra ximhäi.

18 Nguetho dí p̄hmbu bi ȳanj̄u Oj̄a nanguē ȳn t'òt'e bi x̄anga ma tah̄u s̄ati thoho. P̄e hing ra mbeti í ȳanj̄u a, nu'a dim 'b̄e'a. 19 P̄e bi ȳanj̄u ra Cristo 'b̄u mi du ngue bi mb̄an rá ji, n̄e h̄ont'a da z̄á di p̄o a n'da a. Nguetho x̄an hotho ra Cristo, tengu n'da ra d̄e'yo mi man Oj̄a maya'b̄u ngue da 'b̄òts'e, p̄e gue'a hing ra mb̄edi n̄e x̄an hotho. 20 Nu ra Cristo bi ts'änni din ȳante 'b̄u hin ní 'ȳòt' ra ximh̄ai a Oj̄a. N̄e ran z̄egui ya ja bi n̄equi ua ja ra ximh̄ai nanguēj̄u. 21 N̄e nanguē ra Cristo bi z̄ocua, gue'a dá ɛ̄c'ȳeīh̄u Oj̄a ya, ngue bi xox a ra Cristo 'b̄u mi du, n̄e bi 'ȳɛspi. Jananguē'a dí p̄hmbu majuāni di 'daj̄u rán ho Oj̄a dí t̄omhb̄u ya. 22 Nuya nanguē rá Hogand̄ahi Oj̄a dá t̄enhd̄u ram hma majuāni, n̄e gue'a dán hoj̄u a. N̄e gue'a dán z̄á ya majuāni ga huɛc ma cuh̄u. Jananguē'a mp̄äh̄a thoho dan huej̄u n'da ngu n'daj̄u nanguē ḡátho ma mb̄uih̄u. 23 Nguetho d̄ám 'b̄uhmb̄u ma'da'yo nanguē r̄ám hman Oj̄a da hyät'i maz̄ai a, n̄e nj̄am'b̄u di 'b̄eh rá ts'edi a. P̄e nu ma t̄eh̄u bi 'dac ma tah̄u n̄e ma mb̄eh̄u, hinga gue'a da hyät'i maz̄ai a. 24 N̄e nt'o't'i: Tengu ȳu paxi thoho ȳu j̄á'i, n̄e ḡátho x̄an ho 'b̄e'a p̄e'ts'i tengu ȳu d̄oni u ȳu paxi. P̄e nu ȳu paxi di hmangui, n̄e ȳu d̄oni i h̄oe. 25 P̄e nu'a r̄ám hman a ra Hmu nj̄am'b̄u dim 'b̄eh rá ts'edi. Gue'a ran ho ma'da'yo i sij̄u a.

2

Nu'a ra Cristo tengu n'da ra do

1 Jatho ga ɛsh̄u ḡátho ran ɛcpate n̄e ra f̄ehni n̄e'b̄u yoho ma mb̄uih̄u, n̄e ga ɛsh̄u ran ts'eya n̄e ran c'ate. 2 N̄e tengu ȳu 'uere ngue ma'da'yo bim 'b̄ui, ngue ɛmm̄e i hon ra xi'ba da zi, n̄e ngutho ga ɛth̄u, thocpa thoho ga homhb̄u rá hogamh̄a Oj̄a, ngue din te x̄an ho ma mb̄uih̄u a. 3 Nguetho ya dá t̄imhb̄u a rá mate

Oj̄a nanguē r̄ám hma, n̄e dá p̄hmb̄u ngue x̄an ho a. 4 N̄e man'da gam b̄ɛmh̄b̄u ga cuath̄u ra Cristo x̄an ho, nu'a bi 'daj̄u ra te. Madague'b̄u i pa ma ɛcpi, tengu'b̄u n'da ra ḡádo di b̄ant'a n'da ra do, p̄e Oj̄a bi huahni man'da di muui b̄u da th̄oh rá ngu. 5 Tengu'b̄u n'da ra do man'da di muui a ra Cristo b̄u ja ra ngu, n̄e nuj̄u i pa ma cuati gah̄u b̄uya, tengu'b̄u dȳu doh̄u, da 'ȳøj̄u rá ngu Oj̄a ngue hin di n̄equi. N̄e ȳu mb̄aj̄a gah̄u Oj̄a, nguetho dí unhd̄u Oj̄a ȳn t'unni ḡátho ma mb̄uih̄u. N̄e di thocpa a rá Ta man t'unnih̄u a ra Cristo, jananguē'a da numanho Oj̄a u. 6 N̄e nt'o't'i maya'b̄u b̄u ja r̄ám hman Oj̄a nanguē 'b̄e'a da t'ørpa ra Cristo. Bi 'ȳɛn Oj̄a:

Tengu'b̄u dr̄a ngurpagādo dá huahna n'da ra do man'da di muui, n̄e dá h̄ørp̄u ja ma dongu b̄u Sión, nub̄u hap̄u ja ma ts'edi, bi 'ȳɛn Oj̄a.

N̄e nu'a to'o da guat'a, hin da mb̄e'ts' rá s̄á 'b̄u bi nu ran jūq̄nbi,

bi 'ȳɛn Oj̄a. 7 Nej̄u x̄an ngu dadí muh̄u nguetho dí cuath̄u a ra Cristo. P̄e madague'b̄u hin da guat'u 'da, p̄e guexta'a din ja tengu bi man Oj̄a, ngue bi 'ȳɛna:

Madague'b̄u him bi numanho u 'da ȳu ḡádo a ra do,

p̄e da gop̄u ja ma dongu, ngue man'da di muui 'b̄u da th̄oh ma ngu,

bi 'ȳɛn Oj̄a. 8 N̄e man'da mi hma:

Nu'a ra Cristo tengu'b̄u n'da ra do ngue di f̄erp̄u rá gua n'da, n̄e dim 'b̄ep̄u,

bi 'ȳɛn ra t'ohni. N̄e bi ts'änbi dim 'b̄ep̄u, nguetho hinguin nde da 'ȳɛc'ȳeī ram hma nanguē ra Cristo.

Ȳu t'uhni gah̄u Oj̄a

9 P̄e nuj̄u, Oj̄a bi huancah̄u bi 'ȳørcah̄u tengu'b̄u n'da'b̄ui gah̄u, ma'ueque ma mb̄uih̄u. N̄e ḡátho gah̄u dȳu mb̄aj̄a gah̄u bi 'dac ma ts'edi h̄u Oj̄a, n̄e ȳu mb̄eti gah̄u a.

Nguetho in nde ga uhmbu ngue mixte xun ho Oja, ngue bá jughu bu ja ra 'bexui mi 'buhmbu, ne bi zixcahu bu ja rán nequi mahotho ya. ¹⁰ Nu'bu mám'bet'o mi 'buhmbu tengu'bu dyu hyoya t'uhnihu, ne nuya dí 'buhmbu yú t'uhni gahu Oja. Pe nu mám'bet'o him mi pahmbu rá mate Oja, pe nuya dá hambahu rá mate Oja ya.

Ga humbi ga othu ngue yú mbefi gahu Oja

¹¹ Ma zi cu ahú, emme dadí huç'ahú. Janangue'a nts'edi dí xi'ahú ga othu tengu'bu hin dyu menguhú ua ja ra ximhäi, hin ga othu rá pähä ma nyon 'yomfënihu ngue i orcahu ran sui ma mbuihu. ¹² Ne thocpa thoho dam fähmbu dan 'yomanhohú, nguetho in nujú u hingui pã Oja. Ne madague'bu i xñju dyu ts'om'bäihú, pe xomhma thoho da zøn ra pa da 'yëspa Oja 'bu bi nu ran hocja'í dí orpahú. Nguetho da zä da xocpa yú mbui Oja u. ¹³ Ne ga othu a im man a ra ts'ut'abi ngue i 'bet'o ua ja ma häihú, janangue'a da hnumanho ma Hmuhú ra Cristo buya. ¹⁴ Ne'u mi'da to'o gätho bi un yún t'ëdi ra ts'ut'abi, gätho ga ç'ç'yi hu. Nguetho i ja yú ts'edi di unba u to'o øt' yu ts'oqui, ne da numanho u to'o øt' ran ho. ¹⁵ Nguetho ne'a Oja rá pähä a 'bu dí othu a, ne gue'a dí 'yë'ts'u yun c'äte im man u yu 'yambui buya. ¹⁶ Nuya hingui orcahu ra ts'edi ga tenhdú yun t'ëdi Oja, nguetho in ndeju mpähä thoho ga tenhdú. Pe hin gam bëmhbú gue'a ní jaju ga othu yu ts'oqui a, pe man'da ga othu ngue yú mbefi gahu Oja. ¹⁷ Ne gan numanhohú gätho yu ja'i, ne ga huç ma mi'yëç'yëi hu, ne gan numansuhú Oja, ne ga çspahu ra ts'ut'abi i 'bet'o ua ma häihú.

Ga othu tengu bi 'yøt ra Cristo bin unbi nangueju

¹⁸ Gyú 'yëhëhu ne gyú mbefihu dami 'yëç'yëi ni hmuhu 'bu gadi zehmbu u. Ne'u yu hocja'í ne'u yu

ts'om'bäi 'bu di un'nahú, gätho guin numansuhú u. ¹⁹ Nguetho man'da da numanho ahú Oja 'bu gui hyäthu yun unbi 'bu nte man ts'o gá 'yøthu, pe bi un'nahú nangue gui tenhdú Oja. ²⁰ Pe nu'bu gan nuhu ran unbi nangue ma ts'oquihu, ne ga häthu, pe hin gam bëmhbú ga tãhmbú n'da ran ho nangue'a. Høntho dá jut ma ts'oquihu. Pe nu'bu ga häthu ran unbi nangue ran ho dí øthu, da numanhoju Oja. ²¹ Oja bi zänni ga häthu yun unbi tengu ra Cristo, bi nde bin unbi nangueju, ne bi 'yurcahu 'be'a ga othu. ²² Nguetho nu ra Cristo njam'bu bi 'yøt' yu ts'oqui, ne njam'bu bi man yu fëhni. ²³ Ne nu'bu mi ts'ani, njam'bu bi dadi. Nu'bu mi mba ma uçi, him bi ma dí co'ts'i. Him bi zu da zan yu ja'i, nguetho bi bædi Oja da numanho a. ²⁴ Nu rá ja'i zehé ra Cristo bi nu ran unbi nangue ma ts'oquihu 'bu mi 'dømp'u ja ra za. Ne gue'a í thøgahu ma ts'on 'yomfënihu a, nguepu da zä ga othu ran ho ya. Nu yun unbi bi zä 'bu mi tho, gue'a í yanjú a. ²⁵ Nujú dá 'behmbú ra 'yu, tengu yu de'yo. Pe nuya bá penjú bu 'büh ma mbände'yohú, nu'a i färca ma mbuihu.

3

Ran zofu bi sih yu xisu ne yú ndø

¹ Nu'ahu gyú xisuhu, gui 'yëspa ni ndøsehú n'da ngu n'da ahú. Ne nu'bu 'da ni ndøhu hingui nde da 'yëç'yëi ráman hman Oja, pe nu'bu bi nu gui 'bumanhohú, xomhma thoho da zøni da 'yëç'yëi u, ne hinga hnehi thoho ja a gui xihmbú 'bu hinguin nde da 'yøde. ² Nguetho da nu ahú gadím fähmbú ngue guín numansuhú Oja, ne hin gui 'yomt'ënihu. ³ Ne nu'bu guím bëni gan hoczehéhu, pe nangue ní mbuihu. Ne hin guim bëmhbú nangue 'be'a gä i ja'ahú thi ngue dí necmanho ahú, ogue ni yähu, ogue ni hehu gui hoju, ogue yu

thebe, ogue yu ts'angu. ⁴ Pe gan hoczehu ngue ni mbuihu, ngue di necmanhothu bu dá nu Oja, ngue hin di nequi, ne nu'a njam'bu dim 'be a. Ngue'a hin gan 'yehzehehu, pe gan johyahu nangu Oja. Ne emme xun ngu di muui bu nam ben Oja a. ⁵ Ne njabu mi ot' yu xisu mi 'buh maya'bu, ngue gue'u yu 'yec'yei mi numansu Oja, nu'u mi hoczehu yu mbui ngue mi numansu ya ndo. ⁶ Tengu ra Sara bi 'yec'yei a rá ndo ngue ra Abraham, ne bi 'yembi rá hmu. Nuya tengu'bu yu t'ixu ah ra Sara 'bu gui othu 'be'a mi ot'e, ngue thocpa thoho gui 'yothu ran ho ne nte gui suhu. ⁷ Ne ngutho di xi'ahu, man 'yohu ah, dam 'bushmanohu ma xisuhu nangu ran 'yomfeni bi 'daju Oja. Ga pahmbu hin'yu yu ts'edi yu ja'i u yu xisu, janangue'a ga faxhu u. Ne gan numansuhu u, nguetho n'dat'a rá mate Oja i conhui rá xisu n'da ran 'yohu, ngue n'dat'a ra te ma'da'yo. Ne nu'bu hin dam 'bushmano ma xisuhu, hin da 'yomanho ma ndehu Oja 'bu.

Ga othu a di benga ma mbuihu Oja

⁸ Ne gátho gahu n'dat'a gam bembhu n'da ngu n'daju, ne gam bembhu tengu'bu 'da dá sáhu 'be'a i sá a n'da. Ne dan huexu n'da ngu n'daju, ne din ja ma yembuihu, ne hin dan 'yehzehehu n'da ngu n'daju. ⁹ Ne hin ga cospahu ran ts'o 'bu 'bui to da 'yorchahu ran ts'o, xin ga cospahu ran ts'ante 'bu 'bo'o da zanju. Pe ga afu ran japi tengu thoho i orchahu Oja, bi zoncahu di 'daju rán japi. ¹⁰ Nguetho nt'o't'i:

Hont'a go to'o in nde dim
'bushmano, ne da nu yu pa
xun ho,

pe i jatho da zam rá jani nangu ran
ts'o,

ne xin da man yu fehni.

¹¹ Ne da hye a ran ts'o, da 'yot' ran
ho.

Ne hin da nde dim 'buh yan suihu,
pe emme da hyoni 'beru di
hocpa rá mbui rá mija'iu.

¹² Nguetho nu ra Hmu in numanho
u to i ot' ran ho,

ne i omanho 'bu ja a api,

pegue da zu u ot' ran ts'o,

bi 'yex rá t'ohni. ¹³ Pe to'o maha
di unghahu 'bu dan ehya ga othu ran
ho. ¹⁴ Pe madague'bu ga sáhu ran u

'bu di othu ran ho, pe gue'a man'da
ná tihmbu rán ho Oja a. Janangue'a
hin ga suhu 'bu in nde di piju u

'da, xin da du ma mbuihu. ¹⁵ Pe
hontho gan numansuhu ra Cristo
mbo ma mbuihu, ngue ma Hmuhu
a. Ne thocpa thoho dan sáhu ga
xihmbu 'be'a di ec'yehu 'bu 'bo'o
da 'yangahu. Pe jante thoho ga

xihmbu ne gan numansuhu u. ¹⁶ Ne
thocpa thoho ga othu a di benga ma
mbuihu Oja. Janangue'a da mbe'ts'
yu sá to'o di c'aman'u ran ho di othu

'bu di tenhdu ra Cristo. ¹⁷ Nguetho
man'da xun ho 'bu gue'a ran ho ná
sáhu ran unbi, 'bu da nde Oja, xinda
gue'bu ga sáhu ran unbi nangu ma

ts'oqui zehuhu. ¹⁸ Ne'a ra Cristo bin
unbi, ne njam'bu bi 'yot' yu ts'oqui.

Pe n'dandi thoho bi du nangu ma
ts'oquihu, gueju dyu ts'om'bäihu,
nguetho bi nde da zixcahu bu bi 'bu
Oja. Ne majuanu bi tho rá ngoc'yei,

pe nu rá mbui guexta'a mi 'bui. ¹⁹ Ne
nu rá mbui ra Cristo 'bu mi du,
bi mba bi zop yu mbui u xun du
ngue ofadi. ²⁰ Ngue yu mbui yu ja'i
nangu u ngue him bi 'yec'yei Oja

'bu maya'bu thoho. Pe Oja mi t'omi
xtá 'yec'yei gátho ní 'yot' ra barco
ra Noé. Guepu bi zä bin yan u zi
hyato njá'i thoho, bi bong 'bu min

ja ran ts'embi, nangu ra dehe ra
dambant'i. ²¹ Ne nu ran xixya nam
bøni, neju däm pomhbu ran ts'embi
nangu bi dambeni ra Jesucristo.

Ne nu ran xixya hinguin nde da ma
ngue i pa m'be't'e ma ja'ihu ngue ra
hái, pe nam bøni di afu Oja di hoga
ma mbuihu. ²² Ne nuya, nu ra je-

sucristo bi mba mahęts'i, darbı da mandauı bı ja r ts'edi Oj. Ne nu'ı gtho y ts'edi i 'bıi i su a ra Cristo, nguetho hont'a i ja r ts'edi xında gue'ı ym 'behni Oj mahęts'i ne y zıthu.

4

Dan darbı r mate Oj

¹ M'bet'o thoho dan shı dın nba ma ngoc'yęihı tengı ra Cristo, ne gue'a nı tc y ts'oqui a. Nguetho nu'a to bin nba r ngoc'yęi, him man da nde y ts'oqui a. ² Ne gtho mi'da y pa dı 'bıhmbı ua ja ra ximhi, hin dm 'bıhmbı nanguie ma ph zehhı, p dam 'bıhmbı ga othı r ph Oj. ³ D xot'a d othı rn t'ot'e ra ximhi, midı hohı ran 'yomt'ęni, ne mi ot' ma ph zehhı, ne mi minhı, ne madın sixhı bı ja y calle ne mi mbahmbı bı, ne dm munshı bı dm minhı, ne mi thndehı y pte, pgue Oj him bi znnı ga thndehı ı. ⁴ Ne nu'ı 'bıcua ja ra ximhi hingui s da bdı hanja hin dı othı ran tonto tengı i ot'ı, jananguie'a i sanjı ı y. ⁵ P Oj dı nba ı to i sanjı, nguetho dı junba Oj ı 'bıi ne'ı xn du. ⁶ Ne nu y j'ı xn du y, bi sıh ran ho ma'da'yo 'bı mi 'bıi, ngue'a ı z bi un Oj ra te y mbıı ı, madague'bı y xn du y ngoc'yęi. Ne gue'a rn sui nanguie y ts'oqui, nanguie gtho y j'ı i tu. ⁷ Nuya bi zn ra pa ran zegui. Jananguie'a dan 'yomfęnihı xn ho, ne ga smzehı ma mbıihı, ngue da z thocpa thoho dan yhı Oj bıya. ⁸ Ne m'bet'o thoho ga othı ngue ęmme dan huęjı n'da ngu n'dajı. Nguetho nu'a to'o ja rn huęcate, dı punba r ts'oqui r mij'ıui, madague'bı xn ngu y ts'oqui. ⁹ Dan syabahı n'da ngu n'dajı bı ja ma ngumhbı nanguie ma ph zehhı. ¹⁰ Ne 'da dm fxtahı n'da ngu n'dajı nanguie r 'bfi Oj 'dahma 'dan'yo bin 'dajı, gue dan darbı a r

mate Oj 'dahma 'dan'yo ngue d hmhı. ¹¹ Ne nu to bin t'un ra 'bfi da mamp'a rm hman Oj, da ma tengı'bı da gues Oj da ma. Nu to bin t'un ra 'bfi da mbx'ı mi'da, da mbts'i nanguie ra ts'edi xn ho bi un'na Oj. Nguie'a da nde dı 'yęspa Oj a 'b'a gtho ot'e, nanguie dı tenhdı ra Jesucristo, nu'a mixte thoho, ne i ja r ts'edi gtho y pa mazı.

Gan nuhı ran nbi nanguie dı tenhdı ra Cristo

¹² Ma zi cu'hı, hin ga hyonya thohohı 'bı i ts'jı yn nbi nts'edi, ne hin ga ęmhı, hague in ja a y. ¹³ P dan johya thohohı, nguetho dı comhbı yn nbi ra Cristo. Ne nu'bı bi nequi xn ho r ts'edi, man'da xn ngu ran johya gan nuhı bıya. ¹⁴ Nu'bı pa ma ęgui gahı nanguie dı tenhdı ra Cristo, p majpi gahı, nguetho mixte thoho r ts'edi r Hogandhi Oj dın nuhı bıya. Ne madague'bı dı cpa ra Cristo ı 'da, p nujı dı ęspahı a. ¹⁵ P nu'bı gan hotehı ne gam pęhı, ogue n'da ran ts'o ga othı, ogue s dan thınthı 'b'a ot' ma mij'ihı, ga p'ts' ma shı 'bı, ne gan nuhı ran nbi nanguie a ra ts'oqui d othı. ¹⁶ P nu'bı dın nuhı ran nbi nanguie dı tenhdı ra Cristo, hin ga p'ts' ma shı 'bı. P ga ęmfı jamadi Oj, ngue dı phmbı ngue dı tenhdı ra Cristo. ¹⁷ Nguetho bi zn ra pa ya dı dı'mi ot' rn ts'embi Oj. P r mbıdı thoho gahı i ořcahı ran ts'embi, ngue y t'hni gahı a. P ts'tho dın nuhı. P nu'ı hingui ęc'yęi rm hman Oj, xn ngu 'b'a g da nu ı 'bı bi zn ra pa da 'yot'e xn ho rn ts'embi Oj. ¹⁸ Ne ęmme xn ngu yn nbi gan nuhı bı dı pjı Oj, ngue dyı 'yęc'yęihı, nguetho ja'bı n'dandı hin dı oħmbı a i xıjı. Ne 'bıh mi'da 'be xıngui ts'ı nde da 'yde, ne i san Oj. Ne nu'ı hin da z dim p ı. ¹⁹ Jananguie'a nu'bı dı shı yn nbi bi zngahı

Oja, pe ga däh ma mbühü Oja di jamansujü. Ne njäm'bu da hyegahü, nguetho gue'a bi 'dajü ra te. Ne ga thoqui ga öthü ran ho.

5

Di jamansu yú de'yo Oja ü yü ngürbi

¹ Nuya n'da ram hma dí xi'ahü, yú ngürbi ahü yü 'yéc'yéi. Necä drá ngürbigä, dá nuse ra Cristo 'bü mi du, necä ga comhbü ran japi din 'dajü m'bejua. ² Ma mi ngürbi ahü dyü mbände'yohü, dí xi'ahü ya, jatho ga jamansuhü yú de'yo Oja, nguetho 'yo ma güendahü ga jamansuhü ü. Ne hin gam bëmhbü i t'örcahü ts'edi, pegue gam bëmhbü ma pähä zehéhü ga öthü. Ne hin nangue a din jurgahü ngue dyü ngürbihü, pe nangue a dín nu-manho sehü a. ³ Ne hin ga süthohü yú t'ühni Oja hapü dí 'bühmbü n'da ngu n'dajü, pe janate tho ga uthü ra 'yu nangue man t'öt'e zehéhü. ⁴ Ne nu'bü bi nequi ma Hmuhü dyú mbände'yohü, di 'dajü ran japi ngue ga tämbü, ngue hin jäm'bü din thegue. ⁵ Ngutho ahü man 'yohü ahü, dami 'yéc'yéihü 'be'a im man yü dác'yéi ngue ni ngürbihü. Ne gätho ahü gan umhbü da si ahü n'da ngu n'da ahü. Ne njäm'bü gan 'yézehéhü, nguetho:

Da zü Oja a din 'yéts'i,

pe di un rá mate a to'o hin din 'yéts'i.

⁶ Janangue'a ga öthü ngue hin'yü ma ts'edi zehéhü bü ja rá hmi Oja, gam bëmhbü hönt'a ja rá ts'edi xínda guejü. Janangue'a da 'yescä zehéhü Oja 'bü bi zön ra pa. ⁷ Ne ga xihmbü Oja gätho ma dumbühü, nguetho di jamansujü a. ⁸ Damin äthähü xün ho, ngue damin fähmbü, nguetho nu man süihü ra züthu i 'yo ua, tengü n'da ra zate i 'yo, in cue, i honi to'o da za. ⁹ Pe dami sühbü a ra züthu nangue rá ts'edi Oja guí éc'yéihü. Ne gam bëmhbü ngue n'dat'ü yün ünbi dín nuhü ma

mi'yéc'yéihü ngue gätho ra ximhäi. ¹⁰ Pe nu Oja émmé xün ngu rá mate, bi zoncahü ga comhbü rá ts'edi mixte gätho yü pa mazai, nangue dí 'bühmbü ra Cristo. Pe m'bet'o thoho dan ünba hü ts'ü, ngue di hoga ma mbühü Oja, ne di häq ra ts'edi ma mbühü, ne di jajü dan zämhbü xün ho bü. ¹¹ Nu Oja nte hëmbi, gätho da zä da 'yöt'e, gätho yü pa mazai. Ne gue'a gam bëmhbü a ya.

Rän zegui ran zengua

¹² Dí penh'nahü ra söcuä i ja ua, ngue da gax a ra Silas, nuna n'da ma cuhü ngue da zä ga éc'yéihü a man a. Nuna ra söcuä ja ua, hingui ngu 'be'a ma, n'da ran zofo thoho, ne dí xi'ahü majuani rá mate Oja a guí tenhdü. Janangue'a damin zämhbü bü. ¹³ I penh'nahü ran zengua ni cuhü i 'bücua Babilonia, nthahni nangue Oja, tengü ahü. Nehna ra Xuua Marcos di zengua ahü, tengü'bü ma ts'ünt'ü na. ¹⁴ Ne zai gan zohmbü n'da ngu n'da ahü nangue ran huécate. Ne dín nde da hyu ni mbühü nangue guí tenhdü ra Cristo. Ne gue'a gam bëmhbü a ya. Hönt'a dí xi'ahü ya.

2 PEDRO

Ná yoho ra sɔcuə bi 'yo't'a ra Pedro

Ran zɛngua

¹ Nugä dra Simón Pedrogä, rá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ ma 'bäigä'be a. Dí pɛnh'nahɛ ra sɔcuə ja ua, ngue gätho n'dat'a dí ɛc'yɛihɛ a bi zāngahɛ Ojā. Nɛ 'da nan zimanhogdahɛ Ojā, nguetho 'da í hoga thohohɛ ra Jesucristo, nu'a ma Ojāhɛ a nɛ mam pɔrpatehɛ a. ² Dí äp Ojā man'da guí pāhmbɛ a, nɛ ma Hmuhɛ ra Jesús. Nɛ man'da guí hyāmhbɛ rá mate, nɛ man'da da hyu ni mbɛihɛ bɛya.

Nu Ojā i ɔrcahɛ dan jahɛ tengu a

³ Nu rá ts'edi Ojā bi 'dajɛ 'bɛ'a gätho ga homhbɛ ngue dam 'bɛhmbɛ ra 'da'yom'bɛi, janangue'a bi zä bɛ dá tenhdɛ Ojā. Nguetho dá pāhmbɛ a bi zoncahɛ 'darbɛ dam 'bɛhmbɛ bɛ bí ja rá ts'edi mixte. ⁴ Nɛ nangue rá ts'edi i ɔrcahɛ ran ho mixte thoho ngue mím ma, nguetho i ɔrcahɛ dan jahɛ tengu a, ngue in yānjɛ bɛ ja rá ts'o'yu ra ximhäi i ɔt' ran ts'iyate. ⁵ Nɛ nu'bɛ dí pāhmbɛ in yānjɛ Ojā nangue ra ts'o'yu, ɛmmɛ ga hādumbɛihɛ ga ɔthɛ 'bɛ'a mangua 'bɛ. Ya dí ɛc'yɛihɛ rá mate bi hogahɛ. Pɛ hinga hɔnt'a, nuya ga ɔthɛ yɛ hogant'ɔt'e. Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ yɛ hogan t'ɔt'e, pɛ man'da ga homhbɛ dan xāhmbɛ ga pāhmbɛ rá 'yu Ojā. ⁶ Nɛ hinga hɔnt'a dan xāhmbɛ rá 'yu Ojā, pɛ man'da ga sāmzɛhɛ ma mbɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sāmzɛhɛ ma mbɛihɛ, nɛ man'da ga sɛthɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga sɛthɛ, nɛ man'da hɔnt'a Ojā gam bɛmhɛ. ⁷ Nɛ hinga hɔnt'a ga ɔthɛ ngue gam bɛmhɛ Ojā, nɛ man'da ga fāx ma mi 'yɛc'yɛihɛ. Nɛ hinga hɔnt'a ga fāx ma mi 'yɛc'yɛihɛ, nɛ

man'da ga huɛjɛ gätho yɛ ja'í. ⁸ Nɛ nu'bɛ ɛmmɛ ga humbi ga ɔthɛ ɛ im mangua, dyɛ hoga mbɛfi gahɛ a ma Hmuhɛ 'bɛ, nɛ da zä ga fāx ma mi ja'ihɛ bɛya, nguetho dí pāh ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ⁹ Pɛ nu'bɛ hin ga ɔthɛ ɛ im mangua, hin dí cɛthɛ xɛn ho ran nɛqui ma mbɛihɛ 'bɛ. Nguetho dí pumbɛni thohɛ ngue m'bɛ't'e ma mbɛihɛ nangue yɛ ts'o'qui mi ɔthɛ. ¹⁰ Pɛ ma zi cu'ahɛ, ɛmmɛ ga hādumbɛihɛ ga uhmbɛ ngue yɛ thahni gahɛ Ojā, ngue bi zoncahɛ a. Nɛ nu'bɛ din jabɛ ga ɔthɛ, hin hapɛ ga tānjɛ 'bɛ. ¹¹ Nɛ din johya Ojā 'bɛ dá cɛthɛ bɛ dí manda rá ts'edi mazäi a ma Yāntehɛ ma Hmuhɛ ra Jesucristo bɛya. ¹² Janangue'a thocpa thoho dín nde ga bɛn'nahɛ na mangua, madague'bɛ guí pāhmahɛ a, nɛ guí zānthɛ bɛ ja ram hma majuāni ngue bí si ahɛ. ¹³ Pɛ man'da xɛn ho 'bɛ ga thoqui ga 'yomfɛni ahɛ, ngue gätho yɛ pa dí 'bɛcä ua gätho ma ngɔc'yɛi, ga ja ahɛ guim bɛmhɛ a dá xi'ahɛ. ¹⁴ Nguetho mits'ɛtho da zɔn ra pa ngue ga soh ma ngɔc'yɛi, ngubɛ bi xicä ma Hmuhɛ ra Jesucristo. ¹⁵ Janangue ɛmmɛ dí humbi dí xi'ahɛ, n'damhɛma thocpa thoho guim bɛmhɛ a 'bɛ dá mbagä.

Dá nuhe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma dāsɛhe

¹⁶ Nugä xtá xi'ahɛ nangue rá ts'edi ma Hmuhɛ ra Jesucristo, din ja 'bɛ bá ɛcua mahɔn'a a. Hinga ngu mi'da yɛ ja'í im bɛnɛ 'da yɛ cuento ngue ní hyät'a n'da. Pɛ nu'a dá nuhe, gue'a dím mamhbe a. Nɛ gue'a xtá xi'ahɛ a, nguetho dá nusehe rá ts'edi mixte ra Cristo ngue ma dāsɛhe. ¹⁷ Gue'bɛ má ɔhmbe n'dandɛ rá nde Ojā bí 'yɛh mahɛts'i mixte thoho, nɛ gue'a í 'yɛspa a rá Ts'unt'ɛ 'bɛ mi 'yɛna: “Guehna ma Ts'unt'ugä na, ngue ɛmmɛ dadí huɛcä na, nɛ ní hyu ma mbɛi na,” bi 'yɛn Ojā. Nɛ bi japi ɛmmɛ bi nɛcthoho. ¹⁸ Nɛ

majuani dá øhmbe rá nde Oja bí 'yéh mahęts'i, nguetho 'darbu mi 'buhmbe ra Jesucristo bu ja ra t'øhø guepu bin ya. ¹⁹ Janangue'a man'da da zä ga pähmbu majuani a mi hmam bu ja yú søcuä yu pøngahya maya'bu, ngue mi ma nangue ra Cristo ba øhe, ne din ja rá ts'edi mixte. Ne nu ram hma man t'o't'i, xun ho 'bu thocpa thoho ga honi ga pähmbu, tengu'bu ra nyot'i di yot'ua ja ra 'bexui, gue'bu go bi zøn ra pa ngue da mbædi gan nuhu yu hmepya ngue udi ya ba epu ra Hmu, ga pähmbu xun ho 'be'a man t'o't'i baya. ²⁰ Ne m'bet'o thoho ga pähmbu ngue xinga n'da ra ja'i sä da bāse n'da rá t'ohni Oja 'bu hin nangue a rá Hogandahi di zedi. ²¹ Nguetho nu'u yú pøngahya Oja ma'ueque yú mbai, him bi bense a ram hma bi 'yot'u, pe guese a rá Hogandahi Oja bi bęnbi 'be'a bi 'yo't' bu mi 'yo't' ram hman Oja u.

2

Dim 'buh yu hyäte xänbate

¹ Ne mi 'buhmbu 'da yu hyäte pøngahya yu ja'i israel maya'bu, ngutho ahü, gam 'buhmbu 'da yu hyäte xänbate. Ne yu zandate tho, nguetho di cu't' yüm hmanse 'bu im man ram hman Oja. Ne nangue u yüm hma dím 'be'a n'da u. Ne hingui ørpa rá pähä a ra Hmu ngue bi gurba yú ts'oqui. Janangue a ja xun dambęni, ya xím 'bedi. ² Ne xun ngu da den'na dí 'yot' yú pähazehü u yu hyäte xänbate. Janangue da mba nthenni thoho a ra 'yu majuani. ³ Ne emme da nde da hyä ahü nangue yüm hma mahotho, nguetho da nde gui juthu u. Pe ya maya'bu thoho bi ts'anni da nu yan unbi u, tengu øt'u, ne guehma da nu nguetho hingui pa ma pumbęni 'be'a da nu. ⁴ Nguetho xinga gue'u yüm 'behni Oja mahęts'i bi yüm 'bu mi 'yot' ra ts'oqui. Ne'u bi hyøtpu

ja ra 'bexui, bi dät'i con yu cadena, guepu bi got'u, da dømp'u ran juanbi. ⁵ Ne xím bi yan yu ja'i 'bu maya'bu a Oja, hinda hont'a ra Noé, ngue bi 'yęc'yęi Oja, ne bi xih yu ja'i xtá 'yot' ran ho. Ne hont'u yotonja'i min 'yohu ra Noé bi yan Oja 'bu mam bá penh ra 'ye, bin ja ra dambunt'i gätho ra ximhäi nangue u yu ts'om'bäi mi 'bai. ⁶ Ximangutho a ra hnini Sodoma ne Gomorra, bi nu ran ts'embi ne bi gohi bim 'bospi u. Janangue'a nu Oja i urcahu 'be'a din jap u yu ja'i hinguin nde da den Oja. ⁷ Pe bi yan a ra Lot ra hocja'i a. Ne nu'a emme madin xømbai nangue u yün t'øt'e u mi sänzehü 'be'a mi øt'e. ⁸ Ne emme madi unba rá mbai a ra hocja'i, nguetho n'dapa ngu n'dapa min nu yün t'øt'e xun ts'o ne mi øh yú ts'ore 'bu 'darbu mi 'buhmbu bu ra hnini Sodoma. ⁹ Janangue'a dí pähmbu ja rá ts'edi Oja i färpa yú mbai u to'o mbęn Oja, hin da 'yot'e tengu øt' yu ts'om'bäi 'bu 'darbu i 'buhmbu. Ne i ja rá ts'edi Oja da gorbü ja ran unbi u yu ts'om'bäi, ne ya in nu ya gätho yu pa tømp'u ran juanbi u. ¹⁰ Ne nu'u 'da i ørpa yú pähä yú ngøc'yęi, man'da da nu ran unbi u. Pe di ts'on yú mbai ngue i øzehü yú pähä zehü, ne i san ma Hmuha ra Cristo. Nu'u yu zambai u, ne yan 'yęts'i u, i thenda u to'o ja yün t'ędi, ne hingui su. ¹¹ Pe nu yüm 'behni Oja mahęts'i man'da i ja yú ts'edi ne yün t'ędi xinda gue'u yan 'yohu i sante, pe i su di cospa ran ts'ante u go i sante, guepu ja rá hmi Oja. ¹² Tengu yu zu'uę i 'bucua ja ra ximhäi, i ts'anba u ngue da fent'i ne ma zä dim 'bedi, ne ngutho u yu hyäte xänbate. Ne i sani 'be'a hingui pađi. Ne nu'bu bi du, hont'a ran unbi mazai da nu. ¹³ I øt' ran ts'o, pe hont'a ran unbi da daħa. Ne im bęni ngue ran johya 'bu di thoc'a ní 'yot' yú pähä zehü gä ra pa. Ne nu'u tengu yan ts'oni ne yu mbædi bu guidim petihu, nguetho di johya

i øt' yá päházehε 'bη guí sihmehη u. ¹⁴ Nε hønt'a ran 'yomt'eni im bεm 'bη i hand yη xisu, nε njam'bη sã da 'yε'ts' yá ts'oqui. I hãt'η 'da hinga na εc'yεi xηn ho, nguetho nu'η thocpa thoho yη ziyate. Pε Ojã di ηnba η. ¹⁵ Nguetho bi zoh ra 'yu xηn juani, bi mbase bη ma'ueni. Nε i ten ra 'yu mi ten ra pøngahyã Balaam, rá ts'unt'η a ra Beor, nu'a εmmε madí ho din ju't'i nangue yη ts'oqui mi øt'e. ¹⁶ Pε bi hεcpa Ojã 'bη n'dandj, ngue bi japi bin yã rá fani hingui sã din yã. Pε bin yã rá fani ngue bi hεcpa a ra pøngahyã, ngue hin da 'yøt'a ra ts'oqui mi εna xtã 'yøt'e. ¹⁷ Pε nuya yη hyãte ya, tengu n'da ra hyãdo εna i po bη ra dehe, pε nte po bη. Nε tengu yη güi i tuxta ran dahi, sã εna din 'ye. Nε nts'anni ra 'bexui man'da xηm pothi da nu η, tengu η, gãtho yη pa mazai. ¹⁸ Nguetho εmmε xη ngu 'be'a ma, pε hin'yη 'be'a nam bøni. Nε i hãt yη jã'i mi εna xtã 'uepη ja ra ts'o'yu. Nε xø i xifi dá 'yøthη yη ts'oqui, nε εmmε da 'yørpa yá pähã yá ngøc'yεi, nε im bēni nte din japi. ¹⁹ Nε i xifi, mathøgue thoho ahη, njon da zamp ahη 'bη gui tεngahe, sã εna. Pε i fεhni η, nguetho guesε η i sãm ra zjthη η. Nguetho nu'bη bi dαp ra ts'oqui n'da ra jã'i, ya rá 'yεhε ra zjthη a bηya, nε hingui sã da mba mathøgue nangue yá ts'oqui. ²⁰ Nguetho nu'bη n'da ra jã'i bin yãni nangue rá ts'o'yu ra ximhäi, nangue bin xãh rãm hma ma Hmuhη mam pøtehη ra Jesucristo, pε nu'bη da mbengui mahøn'a, hingui sã da bøm bη ja yη ts'oqui mahøn'a a. Nε nubηya man'da xηn ts'o da 'yøt'e xinda gue'a mi øt' 'bη him mi pãh ra Cristo. ²¹ Janangue'a nu'η to bi mbenc 'bη ya mi dη'mi da bã'a ra hoga'yu, man'da xηn ho 'bη hin xtí dη'mi, nguetho bi hyεtho rá hogant'εdi Ojã 'bη mi sãnbi. ²² Nε bi 'yøt'e tengu man t'o't'i: "Tengu'bη

n'da ra fo'yo bi zi mahøn'a yá ts'odi xí zani. Nε tengu'bη n'da ra ts'adi bi 'yo mahøn'a ra bøhäi 'bη xín hi."

3

Ra Cristo bi ma majuani ba εh mahøn'a

¹ Ná yoho na ra søcuã dí ot'ahη ya, ma zi cu'ahη. Nε nu gãtho yoho yη søcuã n'dat'a dí m bēni man'da ga bēn'na ni hogan 'yomfēniη. ² N'damhma guim bεmhβη η yam hma mi ma mam'bet'o η yá pøngahyã Ojã. Nε guim bεmhβη mam hmamhbe dá xi'ahe, ma 'bãi gãhe ma Hmuhη ra Jesucristo, nε ma pørpatehη a. ³ M'bet'o thoho ga pãhmbη 'be'a din ja 'bη rãn zegui yη pa. Di nεqui 'da yη 'yηspate da denthoho ra 'yu majuani, gue'η zai øt' yá pähã zehε. ⁴ Nε da 'yεna: "Harη gãn yãhη ngue bi xi'ahη ra Jesucristo ba εh mahøn'a, nε hin jam'bη i sã ba εhε. Nε gue'bη go mi 'bη η ndu ma ngurba bøtahη maya'bη thoho, guexta'a i ja, gue'bη go rá mbadi ra ximhäi," da 'yεna. ⁵ Pε nu'η 'da i εna, i εna nguetho di pumbēni tho 'be'a bin ja maya'bη, nε hinguin nde da badi, ngue bi juah ra ximhäi Ojã nangue ra dambant'i. Nguetho xí 'yøt' Ojã mahεts'i nε ra ximhäi nangue rãm hma. Nε bi japi bi bøx pη ja ra dehe a ra häi, nε gue'a ra dehe in 'yøt' ra häi. ⁶ Pε guet'a ra dehe bi juah ra ximhäi mi ja, ngue bi mbant'i. ⁷ Nε nuya mahεts'i nε ra ximhäi ngue i ja ya, Ojã i sãnni di juadi mahøn'a. Pε i tø'mi da zøn ra pa ngue bi ma ba penh ra sibi ua ja ra häi, gue'a ran ηnbi da 'yøt'a Ojã a nangue yη ts'om'bäi. ⁸ Ma zi cu'ahη, hin ga pumbēni thohη ngue nu'a dí εmfη n'da mahuãhi njeya, da zã da 'yεn Ojã n'dapa tho bη nam bēn a, nε nu'a dí εmfη n'dapa thoho, da zã da 'yεn Ojã n'da mahuãhi njeya bη nam bēn a. ⁹ Nε hingui dαnhyεi Ojã tengu im man i 'da, guemhma

da 'yɔt'e 'be'a bi ma da 'yɔt'e. Pɛ i tɔgbahɯ Ojɔ da zɔni ga coh ma mbɯihɯ, nguetho in nde xinga n'da dam 'behmbɯ. ¹⁰ Pɛ nu'bɯ bá ɛh ra Hmu, tengu'bɯ ba ɛ'a n'da ra bɛ 'bɯ bin xui, hinga mfɔdi 'be'a ma ora da zɔhɔ. Nɛ di juadi gátho ɯ di nɛqui mahɛts'i, ɛmme din thoni ndɔspi, nɛ gátho 'be'a i ja da mbɯnt'i ngue nám pa. Nɛ gátho ra hái, nɛ gátho 'be'a bi 'yɔt' yɯ ja'i ua ja ra hái, gátho din zɔ ɯ. ¹¹ Janangue'a nte man ts'o da bɛn ma mbɯihɯ, nɛ thocpa thoho gan numansuhɯ Ojɔ, nguetho dí pɔhmbɯ da mbɯnt' ra ximhái ra sibi. ¹² Nɛ nuya dín dɔmdahɯ da zɔn ra pa bi man Ojɔ, ngue da 'yuh mahɛts'i, nɛ dim 'bedi gátho jabɯ. Nɛ din hyɛgui 'be'a gátho i ja nangue ra sibi. Nɛ dí xɔnhɯ din ja n'dihi a. ¹³ Nguetho dí tɔmdahɯ ma'da'yo mahɛts'i nɛ ra ximhái, tengu bi ma majuani Ojɔ, ngue din zɔm bɯ ran ho. ¹⁴ Janangue'a, ma zi cu'ahɯ, nu'bɯ dí tɔmhɯ ngue din ja, ga humbi gan nde da numanhojɯ ra Cristo 'bɯ bá ɛhɛ da 'yɔt' ran ts'ɯt'abi. Nɛ nte man ts'oni, nɛ nte man dupate da dɪngahɯ 'bɯ bá ɛh pɯya. ¹⁵ Nɛ gam bɛmhɯ ngue i set rá mbɯi Ojɔ, i tɔ'mi dim pɔ'ɯ 'bɯcua ja ra ximhái. Tengu thoho bi 'yot'ahɯ ma zi cuhɯ ra Pablo nangue rán 'yomfɛni bi un Ojɔ. ¹⁶ Nɛ mbɛ gátho yú sɔcuɔ bi 'yot'i im ma tengu dí ot'ahɯ ya. Pɛ xɯn hɛi da fɔdi 'be'a nam bɔn'i 'da yɯm hma bi 'yot'a ra Pablo. Nɛ 'bɯ'i 'da him bin xádi nɛ him bin zɔm bɯ ja ram hma. Janangue'a nu'bɯ sá im man'a rá t'ohni ra Pablo, oque mi'da yú t'ohni Ojɔ, pɛ hinga gue'a bɯ na hma. Nɛ gue'a ím 'be'i 'da a. ¹⁷ Pɛ nu'ahɯ guí pɔhmbɯ ngue ngubɯ da 'yɔt'i 'da yɯ ja'i. Janangue'a gam fáhmbɯ hin da zix'ahɯ bɯ rá 'yu Ojɔ gmí zɔmhɯ, guɛpɯ i yɔ ɯ yɯ ja'i i honse yúm hmansɛ. ¹⁸ Pɛ man'da damí pɔhmbɯ rá mate ma Hmuɯ ra Jesucristo, nɛ ma pɔrpatehɯ a. Nɛ

nu'a ga ɛspahɯ a ya, nɛ gátho yɯ pa mazai. Nɛ gue'a gam bɛmhɯ a ya. Hɔnt'a dí xi'ahɯ ya.

1 XUUA Ná n'da ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

*Ram Hma ngue di 'dajɔ ra
'da'yote*

¹ Nu'a mí 'bɔ 'bɔ rá mbɔdi thoho, gue'a dá hɛthe ma dáhe, nɛ dá øhmbe a bi ma, nɛ dá nuhe xɛn ho, nɛ dá tháhmbe ma 'yɛhe. Nɛ gue'a ra Jesucristo a, rá m Hma Ojɔ ngue bi ma di 'dajɔ ra 'da'yote. ² Nguetho nu'a di 'dajɔ ra 'da'yote bin 'yuse gue bin ja'i, nɛ dá nuhe, janangue'a dí mamhbe majuaɔi a bin ja, nɛ dí xi ahɔ ya gue zɔi xmi 'bɔi nɛ zɔi dim 'bɔi. Mam bí 'bɔhmi rá Ta nguetho n'dat' Ojɔ a, nɛ bin 'yuse ua dí 'bɔhmbɔ. ³ Nɛ nu'a dá nuhe nɛ dá øhmbe a bi ma, gue'a dí xi ahe a ya, n'dahma nɛ'ahɔ gui pɔhmbɔ a, nɛ gátho dan yámanhohɔ a ra Ta nɛ rá Ts'ɛnt'ɔ ra Jesucristo. ⁴ Guehna dí ot'ahɔ na ya, n'damhma nɛ'ahɔ din ja ahɔ ran johya xɛn ho.

Nu Ojɔ ran Nɛqui a

⁵ Nu'a Ojɔ ran Nɛqui a, nde da ma xɛn hotho a, nɛ hin'yɔ ra 'bɛxui nangue'a. Nɛ gue'a ram hma bi xije ra Jesucristo, nɛ gue'a dí xi'ahɔ a ya. ⁶ Sá dí ɛmhbɔ dí yámanhohɔ ra Jesús, pɛ nu'bɔ guexta'a dí 'yohɔ bɔ ja ra 'bɛxui, dí fehnihɔ 'bɔ, nguetho hín dí øthɔ a rán säui a majuaɔi. ⁷ Pɛ nu'bɔ majuaɔi dí 'yohɔ bɔ ja ran nɛqui guerpɔ 'bɔ Ojɔ, hin'yɔ 'bɛ'a ga ɔhmbɔ bɔ, nɛ dí yámanhohɔ a 'bɔ, nɛ nu rá ji ra Jesús rá Ts'ɛnt'ɔ Ojɔ, thocpa thoho i thugahɔ gátho ma ts'oquihɔ a. ⁸ Pɛ nu'bɔ sä dí ɛmhbɔ hin'yɔ gahɔ ra ts'oqui, dadín hyäzehɛhɔ 'bɔ, nguetho hin dá cɛ't' ma mbɔihɔ a majuaɔi. ⁹ Pɛ nu'bɔ ga mamhɔ ma ts'oquihɔ, gue hingui ho dá øthɔ, da zä dí pungahɔ Ojɔ nangeue ra Cristo bi

gut'i, nɛ da mbercahɔ gátho ran ts'o, tengu mí m ma. ¹⁰ Pɛ nu'bɔ sä dí ɛmhbɔ hin te dá øthɔ yɔ ts'oqui, dí nubɛthɔnihɔ Ojɔ 'bɔ, nguetho bi 'yɛn Ojɔ gátho bi 'yøt' yɔ ts'oqui. Pɛ xingui ts'ɔ dí cɛ't' ma mbɔihɔ rá m hman a 'bɔ.

2

Ma hocpatehɔ a ra Jesucristo

¹ Ma zi t'ahni ahɔ gue dyɔ 'yɛc'yɛihɔ, dí ot'ahɔ ra sɔcuɔ i ja ua, dadí hɛc'ahɔ hin gui 'yøthɔ yɔ ts'oqui. Pɛ nu'bɔ ga øthɔ n'da ra ts'oqui, gue him majuaɔi dí numanhohɔ, pɛ dí 'báhmɔ ma Hocpatehɔ din hocpau i bɔ 'bɔh ra Ta, ra Jesucristo, ra Hocjɔ'i a. ² Nguetho guesɛ a ran t'unni a di hoga ma ts'oquihɔ. Nɛ hinga hɔngdahɔ in nde di hogahɔ, pɛ gátho yɔ ts'oqui ja ua ja ra ximhái in nde di hoqui nangeue bi du ra Cristo. ³ Nu'bɔ majuaɔi dí øthɔ ɔ yán t'ɛdi Ojɔ, da zä ga pɔhmbɔ gue dí yámanhohɔ a bɔya. ⁴ Pɛ sä ɛn i 'da: "Dí pɔcä Ojɔ," ɛn ɔ, pɛ fehni ɔ nɛ hingui ørpa yán t'ɛdi, nɛ hin di cɛ't' rá mbɔi a majuaɔi. ⁵ Pɛ nu'bɔ i øt'a man Ojɔ n'da, hinga ndetho bi huɛc Ojɔ n'da 'bɔ, pɛ bi bømanho a bi 'yørpe. Ga xi ahɔ ya 'bɛpɔ dán zä ga pɔhmbɔ 'bɔ majuaɔi dí 'bɔhmbɔ a ra Cristo. ⁶ Nguetho nu'bɔ ɛn'a n'da gue i 'bɔhmi ra Cristo, "jatho ga øt'ä tengu bi 'yøt' ra Cristo," da 'yɛnse 'bɔ. ⁷ Ma zi cu ahɔ, nu ran t'ɛdi dí ot'ahɔ gue dan huejɔ, him ma'da'yo a, pɛgue guet'a ram hma mbɔdi bi sijɔ maya'bɔ, 'bɔ ra mbɔdi thoho dá pɔhmbɔ ra Cristo. ⁸ Pɛgue tengu 'bɔ ma'da'yo a, nguetho janaguehya dí øthɔ ya tengu bi 'yøt' ra Cristo. Nguetho bi dɔ'mi di 'uegahɔ ra 'bɛxui ma mbɔihɔ ra nyot'i majuaɔi. ⁹ Nu'bɔ sä ɛn'a n'da i 'bɔpɔ ja ran nɛqui, nɛ i san rá cu, pɛ guexta bɔ ja ra 'bɛxui i 'bɔ 'bɔ. ¹⁰ Nɛ nu'a to'o di huɛc rá cu, bin zɔm bɔ ja ran nɛqui a, nɛ

nu'a hin hapu da danc'a. ¹¹ Pe nu'a to'o san ra cu, i 'bupu ja ra 'bexui a, ne i zam bo. Hingui sa da badi nda'a xun ho, nguetho bi 'berpa ran 'yomfeni a ra 'bexui. ¹² Di ot'ahu ma zi t'uhni ah, nguetho di padi xu pun'na ni ts'oquih, bi hoc'ahu ra Cristo. ¹³ Ne nuya 'da ah dyu dac'yehi, di ot'ahu nguetho di padi gui pahmbu a mi 'bai gue'bu ra mbadi thoho. Ne 'da ah gyu ts'unt'uhu, di ot'ahu nguetho di padi ga tafu ra zithu. Ne xo di ot'ahu ya gatho ah ma zi t'uhni ah, nguetho gatho gahu da pahmbu ra Ta. ¹⁴ Ne xo di ot'ahu, dyu dac'yehi, nguetho di padi ga pahmbu a mi 'bai gue'bu ra mbadi thoho. Ne xo di ot'ahu gyu ts'unt'uhu, nguetho di padi i ja ni ts'edih ga tafu ra zithu, nanguie ram hman Oja thocpa thoho guim bexmbu. ¹⁵ O guidi hohu ra pahä ra ximhai, gue hin gui 'yot' ni pahä zehhu. Nguetho nu'bu dadí ho ma pahä zehhu, hin dadi hohu Oja 'bu. ¹⁶ Nguetho nu'bu yu pahä ra ximhai, gatho him bi zan Oja u, 'be'a ga di ho ni ngoc'yei n'da, ne ni da n'da di ho 'be'a gatho in nu nde da mbexeh, ne'bu im beni jase ran 'yomfeni n'da. Pe nu'bu bi nequida ua ja ra ximhai u tengu u. ¹⁷ Pe nu ra ximhai ni mba bu da guadi, ne'bu yun 'yomfeni ra ximhai da gua'u. Pe nu'u orpa ra pahä Oja, dim 'bushmanho gatho yu pa mazai.

Ba eh ran suiui ra Cristo

¹⁸ Ma zi t'uhni ah, ran zegui ya. Ne xta ohmbu ngue di nequi n'da ran suiui ra Cristo. Ne nuya bi mbadi bi nequi xun ngu yu mfats'ihu a ran suiui ra Cristo. Janangue'a di pahmbu mbe ran zegui ya. ¹⁹ Ne gue'u 'da xum bongua di 'buhmbu. Pe him majuani ma mi'yec'yehi u, nguetho nu'bu majuani ma cuhu u, hin xta 'ue u 'bu. Pe bi bon'u janangue'a bi 'yuse gue him majuani ma cuhu u gatho u bi boni. ²⁰ Pe nu ah bi 'daju ra Hogandahi Oja

a ra Cristo. Janangue'a gatho gahu di pahmbu nda'a majuani. ²¹ Di ot'ahu na, pe hin di en'i hin gui pahmbu a majuani. Pe gui pahmbu a, ne gui pahmbu hinguin 'youi ra fehni a majuani. ²² Nu'a gue ena hing ra Cristo a ra Jesús, e gue'a ra ngarpa fehni a, ne ran suiui Oja a, nguetho i ena hing ra Ts'unt'u Oja a ra Jesucristo, ne xingui ec'yehi a ra Ta buya. ²³ Nguetho nu'a to'o hingui ec'yei ra Cristo ra Ts'unt'u Oja xinga gue'a Oja ra Ta i padi. Pe nu'a to'o ec'yei ra Ts'unt'u ne'a ra Ta i parpa a buya. ²⁴ Ne nu'a 'be'a gatho da ohmbu ra mbadi da pahmbu ra Cristo, ga thoqui gam bexmbu a. Nguetho nu'bu di thoqui dim bexmbu a, zai di 'buhmbu a ra Ts'unt'u ne'a ra Ta buya. ²⁵ Ne bi xiju majuani di 'daju ra 'da'yote gue i ja ya ne njam'bu da guadi. ²⁶ Guehna di ot'ahu na, nguetho 'bu i 'da in nde da hya ah. ²⁷ Pe nu ah, nu'a ra Hogandahi bi 'daju ra Jesucristo bin zam bu ma mbuihu a, ne gue'e a i xangahu gatho 'be'a man Oja. Janangue'a him mahyoni to'o da xangahu yan thehu. Ne nu'a i xangahu ra Hogandahi Oja majuani a, hing ra fehni a. Ne di bexgahu dan zammbu bu 'buh ra Cristo. ²⁸ Ne nuya ma zi t'uhni ah, damin zammbu bu 'buh ra Cristo, n'damhma dan johyah 'bu da nuhu ne hin ga pes' ma sahu. ²⁹ Nu'bu di pahmbu gue xun ho Oja, ngutho ga pahmbu gue bim 'bai ma'da'yo nanguie Oja u to'o gatho i ot' ran ho.

3

Yu t'uhnigahu Oja

¹ Dyu 'yec'yehi, gam bexmbu gue emme xun ngu ran huocate ra Ta, ngue bi 'yot'e ngue yu t'uhnigahu a. Janangue'a hingui pajhu u i ten ra ximhai, nguetho njam'bu mi pa Oja. ² Ma zi t'uhni ah, nuya yu t'uhnigahu Oja. Ne hinga na urcahu

hague dán jah_u m'bejua. P_e nu'bu bi nequi 'be'a da 'y_orcah_u, dí p_ahmb_u dan jah_u tengu ra Cristo, nguetho da z_a ga p_ahmb_u hague maju_uni in ja a ra Cristo. ³ Ne n'da ngu n'daj_u 'bu dí t_omhb_u dan jah_u tengu ra Cristo, janangue'a dadín hoc zeh_e ma mb_aih_u, dín ndeh_u da gohi x_un ho tengu ra Cristo. ⁴ Nu'a to'o $\text{\textcircled{t}}$ ' ra ts'oqui i festhoho rán t'èdi Oj_a, nguetho nu'a ra ts'oqui nam b_oni ram f_e'ts'i nangue y_an t'èdi. ⁵ P_e dí p_ahmb_u bi z_ocua ra Cristo gue di 'berca ma ts'oquih_u. Ne nu'a ra Cristo hin'y_u rá ts'oqui a. ⁶ Nu'bu z_ai 'b_uhmi ra Cristo n'da, hingui nde da 'y_ot' y_u ts'oqui a. P_e nu'bu bin z_am b_u ja y_u ts'oqui n'da, nj_am'bu bi cu't' rá mb_ai hague in ja a ra Cristo, ne nj_am'bu bi ndepe di hocpa rá mb_ai. ⁷ Ma zi t'uhni ah_u, njon gui jaf_u da hy_a ah_u, nguetho h_ont'uh gue z_ai $\text{\textcircled{t}}$ ' ran ho bi mba mahoqui _u ne x_un ho _u tengu ra Cristo. ⁸ P_e nu'a z_ai $\text{\textcircled{t}}$ ' ran ts'o, rá 'y_eh_e ra z_ithu a. Nguetho nu ra z_ithu z_ai $\text{\textcircled{t}}$ ' ra ts'oqui gue'bu go rá mb_adi thoho. Ne gue'a í z_ocua ja ra ximh_ai rá Ts'ant'uh Oj_a, gue di ts'onba rá 'be'fi ra z_ithu. ⁹ Nu'uh to'o bim 'b_ai mah_on'a nangue Oj_a, hingan z_ai $\text{\textcircled{t}}$ y_u ts'oqui _u, nguetho í hy_axta Oj_a y_u ta gue ra hogamb_ai. Hingui s_a dín z_am b_u ja y_u ts'oqui nguetho bim 'b_ai mah_on'a nangue Oj_a. ¹⁰ Da z_a ga p_ahmb_u nda'uh y_u t'uhni Oj_a ne nda'uh y_u t'uhni ra z_ithu. Nguetho nu'uh to'o bin z_am b_u ja ra ts'oqui, ne hin di hu_ec y_u cu, hing y_u t'uhni Oj_a _u.

Dan huej_u n'da ngu n'daj_u

¹¹ Nguetho guehna ran t'èdi bi sij_u 'bu rá mb_adi dá p_ahmb_u ra Cristo, ngue dan huej_u n'da ngu n'daj_u. ¹² Ne hin ga $\text{\textcircled{t}}$ th_u a bi 'y_ot'a ra Caín gue í hy_axta a r_am 'b_ai ra z_ithu ne bi hyo rán 'yoh_u. Hanja ngue bi hyo a. Nguetho hingui ho rá mb_ai a, janangue'a bi hyo rán 'yoh_u ngue x_un ho rá mb_ai a. ¹³ Janangue'a,

ma zi cu ah_u, hin ga hyonya thohoh_u ngue'bu di ugah_u y_u j_a'i i ten ra ximh_ai. ¹⁴ P_e nuj_u dí p_ahmb_u dá sohmb_u rá ts'èdi ran $\text{\textcircled{t}}$ te, ne dá s_omhb_u b_u ja rá ts'èdi ra te. Guehna dí p_ahmb_u nguetho dadí hu_ec ma mi'y_ec'y_eih_u. Nu'a to'o hin'y_u rán hu_ecate, bin z_am b_u ja rá ts'èdi ran $\text{\textcircled{t}}$ te a. ¹⁵ Nu'a to'o di $\text{\textcircled{u}}$ p rá cu, ra hyodu a. Ne dí p_ahmb_u njo'o n'da ra hyodu i ja ra 'da'yote maz_ai. ¹⁶ P_e nu ra Cristo bi 'yurcah_u 'be'a nju_antho ran hu_ecate, ngue bi d_ase rá te nanguej_u. Ne jatho ngutho ga $\text{\textcircled{t}}$ th_u, hin ga su ga dá ma teh_u guep_u da z_a ga f_ax ma cuh_u. ¹⁷ P_e nu'a to'o i ja 'be'a i p_e'ts'i, ne i p_adi hin'y_u 'be'a da hyon a rá cu, ne nu'bu hingui $\text{\textcircled{r}}$ pa ran hu_ecate, hingui m b_eni da numanho Oj_a a 'bu. ¹⁸ Ma zi t'uhni ah_u, hinga h_ontho gam manthoh_u ran hu_ecate, p_e guemhma ga $\text{\textcircled{t}}$ th_u a.

Dadín johyah_u 'bu dí y_ah_u Oj_a

¹⁹ Ne nu'bu maju_uni dí $\text{\textcircled{t}}$ th_u ran hu_ecate, janangue dí p_ahmb_u y_u t'uhnigah_u a Maju_uni, ne gue'a nan johyah_u b_u ja rá hmi a. ²⁰ P_e nu'bu ga ju_anba zeh_e ma mb_aih_u, p_e da hyurca ma mb_aih_u Oj_a, madague'bu i p_adi 'be'a g_atho dá $\text{\textcircled{t}}$ th_u, nguetho man'da ja rán hu_ecate xinda guej_u. ²¹ Janangue'a ma zi cu ah_u, nu'bu hin te dí t_omhb_u ja ma mb_aih_u a x_un ts'o, dadín johyah_u ngue dí p_ahmb_u dí y_amanhoh_u Oj_a, ²² ne di 'daj_u 'be'a g_atho dí $\text{\textcircled{a}}$ f_u 'bu dí y_ah_u, nguetho dí $\text{\textcircled{r}}$ pah_u y_an t'èdi, ne dí $\text{\textcircled{r}}$ pah_u g_atho i numanho. ²³ Ne i ja ua y_an t'èdi Oj_a, gue ga $\text{\textcircled{e}}$ c'y_eih_u rá Ts'ant'uh, ra Jesucristo, ne dan huej_u n'da ngu n'daj_u, tengu bi xij_u. ²⁴ Ne nu'a to'o i $\text{\textcircled{r}}$ pa y_an t'èdi, i 'b_uhmi Oj_a ne bim 'b_up_u Oj_a b_u rá mb_ai a b_uya. Ne dí p_ahmb_u dí 'b_uhmb_u Oj_a, nguetho gue'a di b_engah_u rá Hogand_ahi bi 'daj_u.

4

Nda'a rám Hman Oja, ne nda'a rám hman a rán sũiui Oja

¹ Ma zi cu ahũ, hingui sã ga ɛc'yɛihũ 'be'a gãtho ním hma ɛmbi rám hman Oja. Pɛ i jatho ga pãhmbũ 'bũ majuañi ngue gue'a rám hman Oja, uague hin'na. Nguetho xũn ngu yũ hyãte pɔngahyã i 'youa ja ra ximhãi. ² Ne nu'a jatho ga pãhmbũ nda'a ním hma bi bɛnba rá Hogandãhi Oja, nu'bũ im ma ngue rá Thahni Oja ngue bin ja'i nɛ gue'a ra Jesucristo a, gue'a ram hma bi bɛnba rá Hogandãhi Oja a bũya. ³ Pɛ to'o gãtho ngue ɛna hin bin ja'i a rá Thahni Oja gue ra Jesucristo, pɛ nu'a ra hyãte a 'bũ, nguetho bi thocpa rám hman a rán sũiui ra Cristo. Xtã øhmbũ ngue dín 'yo ua rám hma, nɛ ya i 'yo ua rám hman a ya. ⁴ Ma zi t'ũhni ahũ, yã t'ũhniyahũ Oja. Ya dá tafũ ɛ yũ hyãte pɔngahyã, nguetho nu'a dí 'bũhmbũ, man'da ja rá ts'edi a xinda gue'a rán sũiui Oja, ngue i 'bũcua ja ra ximhãi. ⁵ Nu yũ hyãte pɔngahyã, yã mbɛfi ra ximhãi ɛ, nɛ guécua ja ra ximhãi bi nɛquidã yám hman ɛ, janangue'a i ømanho ra ximhãi 'be'a im man ɛ. ⁶ Pɛ nujũ yã t'ũhniyahũ Oja. Janangue'a hɔnt'a to'o i pã a Oja i ømanho ma hmamhbũ ɛ. Pɛ nu'ũ ngue hin yã t'ũhni Oja, hingui ømanho ma hmamhbũ ɛ. Guerũ na pãhmbũ bũya nda'a i tɛn'na majuañi, nɛ nda'a i tɛn'na him majuañi.

Ran huɛcate a Oja

⁷ Ma zi cu ahũ, nde'bũ dan huɛjũ n'da ngu n'dajũ. Nguetho nu ran huɛcate bí 'yɛpũ 'bũ Oja. Ne nu'a di huɛc rá mijã'iui, gue'a bim 'bũi ma'da'yo nangue Oja, nɛ dim pãhmi Oja a. ⁸ Pɛ nu'a hin'yũ rán huɛcate, hingui pã a Oja a, nguetho nu'a Oja ran huɛcate a. ⁹ Oja bí 'yurcahũ ran huɛcate 'bũ mambã pɛnhua ja ra ximhãi rá 'dats'ũnt'ũ bi yañjũ, n'dahma din

jajũ ra 'da'yote. ¹⁰ Oja bí 'yurcahũ ran huɛcate ngue majuañi, nguetho bá pɛnhua rá Ts'ũnt'ũ ngue bin dãse bi gurca ma ts'oquihũ. Ne mada hangu gam bɛmhbũ Oja, pɛ njãm'bũ da zã gam bɛmhbũ, tengu bũ nam bɛñjũ. ¹¹ Ma zi cu ahũ, nu'bũ ɛmmɛ xũn ngu rán huɛcate bi 'yɔrgahũ Oja, nde'bũ nɛjũ dan huɛjũ n'da ngu n'dajũ. ¹² Hingui sã gan nuhũ Oja nangue ma dãhũ. Pɛ mfãdi bin zãm bũ ja ma mbũihũ 'bũ dadín huɛjũ. Ne bi bømanho rán huɛcate i ørcahũ bũya. ¹³ Dí pãhmbũ ngue dí 'bũhmbũ Oja, nɛ nu Oja bin zãm bũ ja ma mbũihũ. Guehna dí pãhmbũ, nguetho bí 'dajũ rá Hogandãhi, ¹⁴ nɛje dí bɛñ'nahũ nguetho dá nusɛhe rá Ts'ũnt'ũ Oja, nɛ dí mamhbe majuañi bá pɛnh Oja ua ja ra ximhãi gue da yañba yã te yũ ja'i. ¹⁵ Nu'a to'o im ma ngue rá Ts'ũnt'ũ Oja a ra Jesús, nu'a Oja bin zãm bũ ja rá mbũi, nɛ nu'a ra ja'i xim mi 'bũhmi Oja a. ¹⁶ Dín nuhũ rán huɛcate Oja, nguetho dí ɛc'yɛibahũ a. Nu Oja ran huɛcate a. Nu'a to'o zã ɛc'yɛi rán huɛcate Oja, nɛ'bũ zãdi di huɛc rá mijã'iui, nu'a i 'bũhmi Oja a, nɛ Oja bin zãm bũ ja rá mbũi a. ¹⁷ Ne nangue dí 'bũhmbũ Oja dí pãhmbũ xũn ho rán huɛcate. Janangue'a dan johyahũ 'bũ bi zøn ra pa din ja ran juãñbi. Nguetho dí 'bũhmbũ tengutho ma Hmuhũ ra Cristo i 'bũhmi Oja, madague'bũ guexa dí 'bũhmbũ ua ja ra ximhãi. ¹⁸ Nu'a to'o i su ran juãñbi, i su nguetho hinga na pãdi xũn ho ran huɛcate i ørpa Oja. Pɛ nu rán huɛcate Oja dí 'uec'a ra mbidi a. Pɛ nu'bũ dín suhũ, dí ɛmhbũ dí ɛngahũ Oja 'bũ. ¹⁹ Dí øthũ ran huɛcate, nguetho m'bet'o bi huɛgahũ Oja. ²⁰ "Dí numanho Oja," sã dí ɛmhbũ, pɛ dadí ɛp ma cuhũ. Dí fɛhnihũ 'bũ. Nguetho nu'bũ hin dadí huɛc ma cuhũ gue zãnt'a dín nuhũ, Hague dán zã ga numanhohũ Oja gue njãm'bũ dín

nuh. ²¹ Ne jaua rán t'ëdi Ojã, bi xij: "Nu'a to'o da numanho Ojã, pë ijatho ngue nê'a rá cu da numanho, nê di huëqui."

5

Dí tafu ra ximhäi nangue ma t'ëc'yëih

¹ Nu'u to'o gätho i ëc'yëi gue bin ja'i Ojã nê n'dat'a ra Jesucristo a, yú t'uhni Ojã u. Ne gätho to'o i numanho Ojã nê'u yú t'uhni Ojã di huëc'u nguetho n'dat'a Ojã yú Ta. ² Ne nu'bu majuañi dín numanhohu Ojã, nê'bu dí øthu yán t'ëdi, dí pãhmbu buya ngue majuañi dadí huëc ma cuhu. ³ Ne nu'bu majuañi dín numanhohu Ojã, ga øthu yán t'ëdi, nê nu'u yán t'ëdi hingui hëi. ⁴ Nguetho nu'u to'o bim 'bui ma'da'yo nangue Ojã bin t'un ra ts'ëdi rá mbui gue da dãp ra ximhäi. Ne dí tafu rá ts'ëdi ra ximhäi nangue dí ëc'yëih ra Cristo. ⁵ To'o ngue i tap rá ts'ëdi ra ximhäi. Nu'a gue i ëc'yëi ngue rá Ts'unt'u Ojã a ra Jesús.

Rá Hogandãhi Ojã di bẽngah rá Ts'unt'u Ojã a ra Jesús

⁶ Nu ra Jesucristo bi zocua ja ra häi. Bin xixyã ra dehe a. Ne n'dat'a gue bi mbãn rá ji 'bu mi du a. Ne hinga hont'a ngue bin xixyã ra dehe, pë nê bi mbãn rá ji, ngue bi du. Nu'a ra Jesucristo, rá Thahni Ojã a. Gue'a im ma majuañi rá Hogandãhi Ojã nguetho hingui sä dim fehni a. ⁷ Hyu u bí 'buh mahëts'i im ma majuañi gue rá Ts'unt'u Ojã a ra Jesucristo. Nu'a n'da, ra Ta, nu'a n'da ram Hma, nu'a n'da rá Hogandãhi Ojã, nê n'dat'a im man'u. ⁸ Ne hyu u i urcahu majuañi ua ja ra ximhäi gue rá Ts'unt'u Ojã a ra Jesucristo. Nu'a n'da, rá Hogandãhi Ojã, nu'a n'da rán xixyã ra Jesucristo, nu'a n'da, rán dãte ra Jesucristo. Ne gätho u hyu n'dat'a i urcahu. ⁹ Dí ëc'yëih yám hman yu ja'i 'bu majuañi, pë man'da ja ts'ëdi tho ga ëc'yëih rá

hman Ojã. Ne bi man Ojã gue rá Ts'unt'u a ra Jesús. ¹⁰ Nu'a to'o ëc'yëi rá Ts'unt'u Ojã, i pãse mbo rá mbui gue majuañi a. Pë nu'a to'o hingui ëc'yëi, i nubethãni Ojã a 'bu, nguetho hingui ëc'yëi a bi man Ojã nangue rá Ts'unt'u. ¹¹ Ne i jaua a ram hma ngue bi ma, gue Ojã bi 'daju ra 'da'yote mazãi 'bu má ëc'yëih rá Ts'unt'u. ¹² Nu'a 'buhmi rá Ts'unt'u Ojã, i ja ra te ma'da'yo a, pë nu'a hingui 'buhmi rá Ts'unt'u Ojã, hingui ja ra te ma'da'yo a.

Dí pãhmbu dí peshu ra 'da'yote mazãi

¹³ Janangue'a dí ot'ahu gyu 'yëc'yëih a rá Ts'unt'u Ojã, n'dahma gui pãhmbu i jaju ra 'da'yote. ¹⁴ Ne dadín johyahue gue dan yãhu Ojã, dí pãhmbu i numanhohu. Ne nu'bu dín theui rá pãhä Ojã a dí ähmbu, dí pãhmbu i ømanho 'bu dí yãhu a. ¹⁵ Ne nu'bu dí pãhmbu ngue ømanho, ga pãhmbu gue da 'yot'a dí ähmbu 'bu. ¹⁶ Nu'bu dín nuhu n'da ma cuhu i øt' ra ts'oqui, ngue him má zã bi hyãx ra ts'o'yu, ga äfu rá mate Ojã nangue a. Nu Ojã buya di japi ba pengui to'o bi 'yot' ra ts'oqui. Pë nu'bu 'bo'o má zã bi hyãx ra ts'o'yu, pë hin dí ën ahue ga äfu rá mate Ojã nangue a. ¹⁷ Gätho u hing yán thehu i øt'a n'da, ra ts'oqui a. Pë ja'bu øt' ra ts'oqui n'da him má zã bi hyãx ra ts'o'yu, janangue'a ga äfu Ojã buya. ¹⁸ Dí pãhmbu to'o gätho bim 'bui ma'da'yo nangue Ojã, hin din zam bu ja yu ts'oqui a. Nguetho i fãh rá Ts'unt'u Ojã a, nê hingui sä di 'uec'a ra zĩthu bu 'bu Ojã a. ¹⁹ Ne dí pãhmbu ngue yú t'uhnigahu Ojã. Ne dí pãhmbu i o rá ts'ëdi ra zĩthu u gätho mi'da i 'bucua ja ra ximhäi. ²⁰ Nujú dí pãhmbu bi zocua ja ra ximhäi rá Ts'unt'u Ojã, nê nu'a bi jaju dá pãhmbu a majuañi. Ne dí 'buhmbu a majuañi nguetho dí 'buhmbu ra Jesucristo. Ne gue'a majuañi Ojã a, nê gue'a di 'daju ra

'da'yote ma mbuih a gue njam'bu
da guadi. ²¹Ma zi t'ahni ah, hin ga
εc'yεih y hyäte oja. Ne hont'a dí xi
ah ya.

2 XUUA

Ná yoho ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yɛi ngurpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ jaua, grá xisu, nthahni nangue Ojã, nɛ guí 'buhmbu bu ni t'uhni. Dadí huɛc'ahu ngue'a n'dat'a dí tenhdu ram Hma majuani. Nɛ hinga hɔngdä dadí huɛc'ahu pɛ nɛ'u gätho mi'da ngue i pã a Majuani. ² Dadí huɛc'ahu, nangue'a ram Hma majuani bin zam bu ja ma mbuihu nɛ njãm'bu dim 'bɛpu a. ³ Ma zi cu ahɛ, 'da'angu dím bɛmhbu a ram hma majuani, nɛ dadín huɛju. Janangue'a dí äp Ojã ma Tahu nɛ'a rá Ts'unt'u ra Jesucristo da goru ni mbuihu a rá mate, nɛ rán huɛcate, nɛ thocpa thoho da hyut'a ni mbuihu.

Ga cohmbu bu ja rán xädi ra Cristo

⁴ Nugä ɛmme dán johyagä 'bu má ɔcä ngue i ten'na ram Hman u 'da u ni t'uhni, tengu i xiju ra Ta. ⁵ Nɛ nuya, grá xisu, nthahni nangue Ojã, n'da ran t'ɛdi dín nde ga bɛn'ni i. Nɛ him ma'da'yo na ran t'ɛdi gue ga xi i, pɛ tengu thoho bi siju rá mbudi dá pãhmbu ra Cristo, ngue dan huɛju n'da ngu n'daju. ⁶ Nu'a ran huɛcate nam bɔni, gätho ga ɔthu yün t'ɛdi Ojã. Nɛ gue'a rán t'ɛdi bi siju rá mbudi gue thocpa thoho dan huɛju. ⁷ Guehna dí xi ahɛ na, nguetho xun ngu yu hyäte i 'youa ja ra ximhäi, ngue i ɛna him bin jã'i a ra Jesucristo. Pɛ nu'u häte u, nɛ i ten rán sɔiui Ojã u. ⁸ Pɛ jatho gam fãhmbu njon da hyä ahɛ, janangue'a hin dim 'bɛ a xtã pɛhmbu. Pɛ dami thojɛ xun ho ni 'bɛfihu, janangue'a gätho gui

tãhmbu 'bɛ'a in nde Ojã di 'da ahɛ m'bejua. ⁹ Pɛ nu'a to'o in nde da mispa rán xädi ra Cristo, nu'a hinguin 'youi Ojã 'bu. Pɛ nu'a to'o copu ja rán xädi ra Cristo, nu'a din 'youi ra Ta nɛ rá Ts'unt'u a buya. ¹⁰ Nu'bu da zɔm bu n'da ɛna im man ráam Hman Ojã, pɛ nu'bu hin din theui ráam hman ra Cristo, hin ga säyabahɛ bu ma ngumhbu, xín ga äfu ráam fãts'i Ojã nangue a. ¹¹ Nguetho nu'a to i äp ráam fãts'i Ojã nangue a, tengu thoho 'bu i fãx'u yün t'ɔt'e gue hingu ho.

Dím bɛni ga mba bu

¹² ɛmme xun ngu 'bɛ'a dín nde ga xi ahɛ, pɛ masque hɔnt'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. Nguetho xɔmhma da zã ga mbagä bu, gan nu ahɛ bu, nɛ dan yãhu bu, janangue a hin te ga 'bɛhmbu ran johya. ¹³ I penh'na ran zengua u yú t'uhni a ni juhue, nɛ'a nthahni nangue Ojã a. Nɛ hɔnt'a dí xi ahɛ ya.

3 XUUA Ná hyu ra sɔcuɔ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Xuua

Ran zengua

¹ Nugä dra dɔc'yei ngurpigä, dí penh'na ra sɔcuɔ ma zi cu i Gayo, mahuɛqui i. Dadí huɛc'i i nangue ram Hma majuani dí ɛc'yeyui. ² Dí äp Ojɔ di ja i gui pømmanho, nɛ dí zac ni ja'i, tengu nán zaqui ni mbui. ³ ɛmmɛ dán johyagä nangue'e, nguetho bi xicä 'da yu cu bá peng bu guí 'bui, ngue guí ten'na ram Hma majuani, nɛ nu'u gätho guí ɔt'e din theui a ram Hma. ⁴ Hin'yam man'da dán johyagä 'bu dí øde i ten'na ram hma majuani u dá xänbi.

Xun ngu rá mate ra Gayo

⁵ Ma zi cu i, xun ngu ni mate ngue'a gadí jamansu ni cuhu, madague'bu hin guí pɔ u. ⁶ Nu'u 'da yu cu gue bá peng bu guí 'bui bi ma nangue'e. Nu'bu mám petihe bi xije ngue i ja nin huɛcate. 'Yørqui ts'u ra mate gui fäx'u 'bu bi zøm bu mahøn'a, nguetho yün sähu da 'bäx'u yüm 'behni Ojɔ. ⁷ Nguetho nu'u 'da bi 'behni da mba n'danni da ma nangue ra Jesucristo, nɛ hin te da 'yäp'u hingui ɛc'yeyi. ⁸ Janangue'a jatho ga jamansuh u. Nɛ nu'bu dí fäxhu u, dí comhbu ra 'befi nangue ram Hman Ojɔ buya.

Nu ra Diótrefes in hecpate

⁹ Dá penh'na n'da ra sɔcuɔ bu ja nim petihu. Pɛ nu ra Diótrefes hinguin nde da 'yøde 'be'a dí mamhbe, nguetho in nde dim 'bet'o nanguesɛ. ¹⁰ Janangue'a, nu'bu dá mbagä bu, ga xi ah u 'bu dám petihu, 'be'a i ɔt'a ra Diótrefes, ngue dí c'aman'uje. Nɛ hinga høn't'a, nɛ hingui sin'u yüm 'behni ya ní nets'i,

nɛ di hecpa u to'o ɛna da zin u, nɛ i høn a thi buya.

Im mamanho nangue ra Demetrio

¹¹ Ma zi cu'i, dí xi i, hin ga tenhd u yün t'ɔt'e yu ts'om'bäi, pɛ ga humbi ga tenhd u yün t'ɔt'e yu hocjɔ'i. Nu'u to'o zai ɔt' ran ho, bim 'bui ma'da'yo nangue Ojɔ. Pɛ nu'u to'o zai ɔt' ran ts'o hingui pɔ Ojɔ u. ¹² Pɛ nu ra Demetrio gätho im mamanho yu cu nangue'a. Nɛ nu yün t'ɔt'e gätho din theui a ram Hma majuani. Nɛcä n'dat'a dí m mangä ngue xun ho a ra Demetrio. Nɛ guí pɔdi ngue majuani dí m mangä.

Rán zegui ran zengua

¹³ ɛmmɛ xun gu 'be'a dín nde ga xi'i, pɛ høn't'a dá huxä ra sɔcuɔ jaua. ¹⁴ Nguetho xømhma mi ts'utho ga mbagä bu ba nu i, nɛ dan yai bu. ¹⁵ Ojɔ da hyut'a ni mbui. I penh'na ran zengua ni amigo 'bucua nɛ dami zenguagahe ts'u n'da ngu n'da u guí 'bahmbu bu. Nɛ høn't'a dí xi ah u ya.

JUDAS

Ra sɔcuɑ bi 'yo't'a rá 'bäiui ra Jesucristo ra Judas

Ran zɛngua

¹ Nugä drá Judascä, drá 'yɛhɛgä ra Jesucristo, nɛ man 'yohugä a ra Jacobo Santiago. Dí o't'ahɛ ra sɔcuɑ hɔnbɛ go hapɛ i 'bɔh yɛ 'yɛc'yɛi, gätho ahɛ ngue Ojɑ bi huahn'nahɛ nɛ ɛmmɛ di huɛc'ahɛ, nɛ ra Jesucristo di jamansu ahɛ. ² Nɛ Ojɑ dí ndepe di 'da ahɛ rá mate xɛn ngu, nɛ da hyut'a ni mbɔihɛ. Nɛ thocpa tho man'da gui hyɑmhɛbɛ rán huɛcate Ojɑ.

Yɛ hyäte xänbate

³ Nu'ahɛ ma zɛ cu ahɛ dadí huɛc'ahɛ, mí ndegä ga o't'ahɛ nangue 'bɛ'a í pɔjɛ Ojɑ gätho gahɛ. Pɛ dí m bɛngä ngue n'dan'yo jatho ga xi ahɛ. Jatho gui hyuthɛ nzambɛi guin yɑmhɛbɛ a rá m hma ma t'ɛc'yɛihɛ ngue bi 'dajɛ Ojɑ, dyɛ 'yɛc'yɛihɛ, n'damhɛma njon da zä di pät'ahɛ 'bɛ'a gui ɛc'yɛihɛ. ⁴ Dí xi ahɛ na, nguetho i 'bɛ i 'da ɛ yɛ hyäte xänbate, gue'ɛ 'darbɛ gadim pɛtihɛ, nɛ him bi xi ahɛ ngue xɛn ts'o im bɛni da 'yɔt'e. ɛmmɛ xɛn ts'otho nɛ hingui 'yohɛ Ojɑ ɛ. Nguetho sä i ɛn ɛ: "Sä gui 'yɔthɛ 'bɛ'a go guím bɛnɛhɛ, nɛ him di ɛn'nahɛ Ojɑ nguetho i ja rá mate," sä i ɛn ɛ yɛ hyäte. Him majuɑni i man ɛ, nɛ nu'ɛ hingui ɛc'yɛi ma Hmuhɛ ra Jesucristo gue'a di mandagahɛ. Nɛ nt'o't'i bɛ ja rá m Hman Ojɑ 'bɛ'a ran ɛnbi da nu ɛ i ma tengu na. Nɛ Ojɑ da 'yɔt'e tengu bi ma. ⁵ Nuya dí nɛ de ga bɛn'nahɛ 'bɛ'a gá pɑmhɛbɛ má m'bet'o, ngue 'bɛ'a bi 'yɔt' Ojɑ maya'bɛ. Nu Ojɑ bi yɑn ɛ yɛ jɑ'i israɛl gue bi gɛcpɛ ja ra häi Egipto, pɛ to'o gätho him bi 'yɔt'e 'bɛ'a nɛ de Ojɑ, gätho Ojɑ bi japi bi du bɛ

ma'ueni ɛ. ⁶ Nɛ nu 'da ɛ yɛm 'bɛhni mahɛts'i mí ja yú ts'ɛdi. Pɛ m'bɛjua bi 'bɛh yú ts'ɛdi 'bɛ mí ts'on yán 'yomfɛni. Janangue'a bá pɔm bɛ mahɛts'i guepɛ mí 'bɛi. Nuya Ojɑ hin di japi da bɔm bɛ ja ra 'bɛxui guepɛ 'bɛhɛ. Nguetho nu'ɛ tengu nthu't'i yɛ cadena bɛ, nɛ da gopɛ asta gue'bɛ go da zɔn ra pa dí n ja rán ts'ɛmbi Ojɑ nts'utho. ⁷ Nɛ'ɛ yɛ jɑ'i mí 'bɔpɛ ja ra hnini Sodoma nɛ ra hnini Gomorra nɛ yɛ hnini mbe 'darbɛ mí jahɛ, bi 'yɔt' ran ts'o. Bi 'yɔt' yɛn 'yomt'ɛni, nɛ yɛn 'yohɛ bi 'yɔrpa ran ts'o yú min 'yohɛhɛ, tengu 'bɛ ra xisu i 'bɛhmi, nɛ yɛ xisu mí ɔt'e tengu a. Pɛ nu Ojɑ bi juadi nangue ra sibi mahɛts'i. Nɛ nu'a 'bɛ'a bi t'ɔrpɛ, Ojɑ bi 'yuh ra hmɛpɛya 'bɛ'a da 'yɔrpa yɛ dɑdits'oqui. ⁸ Pɛ madague'bɛ i ja yɛ hmɛpɛya 'bɛ'a da 'yɔt' Ojɑ, pɛ nu yɛ hyäte xänbate guɛxta'a i ɔt'e tengu mí ɔt' yɛ jɑ'i bɛ ja ra hnini Sodoma. I ma guesɛ Ojɑ i uti 'bɛ'a da 'yɔt'e xɛn ho gue'bɛ i 'ui, nɛ i ɔrpa ran ts'o rá jɑ'izɛhɛ. Nɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi ra Hmu mahɛts'i, nɛ di c'ɑman'ho tho yɛm 'bɛhni mahɛts'i. ⁹ Pɛ nu ra Miguel rá hmu yɛm 'bɛhni mahɛts'i, hingui ɔt'e tengu i ɔt'ɛ yɛ hyäte xänbate. Nguetho nu'bɛ mí nɛ junt'ui ra zithu nangue rá jɑ'i ra Moisés xɛn du, nu'a ra Miguel mí pɑdi ngue hingui ho 'bɛ dí yɑp'a ra zithu ram hma xɛn ts'o. Janangue'a bi t'ɛm thoho a ra zithu: "Ojɑ di hɛc'a'i." ¹⁰ Pɛ nu'ɛ yɛ hyäte i man ran ts'o nangue yɛm 'bɛhni mahɛts'i, nɛ nangue 'bɛ'a gue majuɑni. Pɛ nu'ɛ hingui pɑdi 'bɛ'a gue majuɑni. Hɔnt'a i pɑdi tengu yɛ xɑ'yo nɛ yɛ buru, nɛ i ɔt'e tengu ɛ. Pɛ Ojɑ di un yɛn ɛnbi nɛ di jua ɛ nangue ran ts'o i ɔt'ɛ. ¹¹ Huɛcate ɛ i ɔt' yú pähä zɛhɛ tengutho bi 'yɔt'a ra Caín. Nɛ nu'ɛ i nɛ de da xänba yɛ jɑ'i 'bɛ'a gue him majuɑni, tengu bi 'yɔt'a ra Balaam, n'damhɛma da dɑh ra mbɛti. Nu'ɛ i fɛsthoho yán t'ɛdi a i ja rá ts'ɛdi di mandagahɛ,

tengu bi 'yøt'a ra Coré. Nε'u da mba ma juadi, tengutho ra Coré. ¹² Nε nu'bu guí øt' nin ts'ihmeh, gue'a ra hmεpya gadín huεjü n'da ngu n'da ah, ne i søm bu yu hyäte xänbate, nu'u tengu 'bu i pä't'a xän ts'o bu ja ni pahnih. Nε nu'u xingui ts'u i pε'ts' yá sä da zi nangue yün johya zehε, ne xinguim bεni 'be'a nam bøn'a ran ts'ihmε. Pε nu'u yu hyäte hin te i ja a di muui, tengutho yu güi hinguin 'youi ra 'ye, ne ran dāhi i tuts'i. Nε nu'u tengu tho n'da ra za njām'bu zuh yün dät'o. Tengutho n'da ra za xu 'yot'i bi yøt'e. ¹³ Nε nu'u yu hyäte xänbate 'bu i ya, i mbafi tengu 'bu εmme mahyoni tho u yám hma. Tengu ra dehe bu ja ra dādejā ngue εmme di hī 'bu i εn ran dāhi, pε hønt'a 'be'a xän ts'o min 'youi ra dehe bi zopu ndendejā. Nε nu'u hingui sä da 'yut ra 'yu n'da nguetho tengu yu sø bi dāgui, hin din ja ran yot'i mahøn'a, da gohi ra 'bexui mazāi. ¹⁴ Nu'a ra Enoc bim pøngahyā maya'bu 'be'a nín juānbi da nu a n'da ngue i øt'e tengu i øt'u. Nu'a ra Enoc, ná cut'a a rām bom'βeto ra Adán, bi ma: "Dami 'yøhmbu ya 'be'a da 'yøt' ra Hmu mahεts'i. Ba εhe din 'yohu yu miyone thoho u yám 'behni mahεts'i, ¹⁵ ngue di juānba u gātho u i øt' ran ts'o. Nε di unbi nangue 'be'a hingui ho bi 'yøt'u, ne bi man ran ts'o nangue Ojā gātho u ngue him bi 'yεc'yεi Ojā." ¹⁶ Nε nu'u yu hyäte xänbate i sani nangue dí øt' mam 'buihu tengu i nde Ojā. Nε i ma εmbi ngue'a n'da ra jā'i rá ts'oqui a 'be'a nám 'bu u. Nu'u i øt' ran ts'o tengu i ndese rá mbui u, ne din 'yεzεhe. Nε i xih rán ho u mi'da yu jā'i ngue i honi 'be'a i ndese.

Nu ra Judas bi zqm yu 'yεc'yεi ne bi xifi 'be'a da 'yøt'e

¹⁷ Pε nu'ahu ma zu cu ah, dadí huεc'ahu, o guí pumbεnih 'be'a bi man u yá 'bāih ma Hmuh ra Jesucristo. ¹⁸ Ya bi xi ah ngue dim

'bu i 'da, gue'bu rán zεgui, ngue da den'nah u ne da 'yøt' ran ts'o i ja bu mbo yá mbui u ne gue'a bi si ah. ¹⁹ Nε nu'u yu hyäte di dāmp u yu 'yεc'yεi din junt'i. Pε i sänzεhe 'be'a i øt'e, ne hinguin 'yohu rá Hogandāhi Ojā u. ²⁰ Pε nu'ahu ma zu cu'ahu, o guí øthu tengu i øt' yu hyäte, pε dami tenni xän ho ni t'εc'yεih him ma thāspi, ne gue'a dán te ni mbuihu a buya. Nε dami japi di manda ah rá Hogandāhi Ojā 'bu guí yah Ojā. ²¹ Dami 'yøthu ram 'bui xän ho ngue din theui rán huεcate Ojā, ne dami tømhbū a ra pa ba εh ra Jesucristo ma Hmuh, din ja rá yembui nangue ne di 'dajū ra temazāi. ²² Dami japi da 'yεc'yεi to'o di 'yon yá mbui nangue Ojā. ²³ Dami yām bu ja ran ts'o, tengu tho 'bu gá yām bu ja n'da ra sibi. Nε din ja ni yembui nangue u 'da, pε damin jamansuse ngue hin gui 'yøthu yän ts'o tengu i øt'u. Dami samhbū 'be'a i øt'u gue bi ts'on yá mbui u.

I εspa Ojā ra Judas

²⁴ Nu'a Ojā i ja rá ts'edi di jajū hin ga øthu yän ts'o, ne di dāju bu ja rá hmi mahoqui tho ma mbuihu. Nε εmme din jajū ran johya bu. ²⁵ Hønt'a n'datho Ojā i 'bui, ne hønt'a i pädi xän ho. Nε di pøju nangue 'be'a bi 'yøt'a ra Jesucristo ma Hmuh. Nε nu'a Ojā i ja rá nuixte thoho, nu'a ra Hmuts'üt'abi, ne di manda 'be'a gātho i ja a rá ts'edi, ne gātho mí ja, ne i ja ya, ne din ja mazāi. Nε hønt'a dí xi'ahu ya.

APOCALIPSIS Rán t'uti ra Jesucristo bi nu ra Xuua

Rám hman ra Jesucristo bi sih ra Xuua

¹ Nu'a Ojã bi 'yut yá 'yɛɛ i 'bɛcua ja ra häi. Janangue'a nu ra Jesucristo bá pɛhna n'da rám 'behni mahɛts'i bi 'yurcã dra Xuuagã, rá 'yɛɛgã, 'bɛ'a din ja. ² Ne nugã dra Xuuagã dí o't'ã ya 'bɛ'a gãtho dín nugã, nɛ'a rám hman Ojã nɛ'a rám hman ra Jesucristo i xiqui. Gãtho dí o't'ã ngue da fãdi 'bɛ'a majuani din ja. ³ Din johya gãtho to'o da man'a 'bɛ'a nt'o't'i ua ja ra sɔcuã. Ne din johya to'o gãtho da 'yɔde 'bɛ'a din ja. Ne din johya 'bɛ'a da 'yɔt'e 'bɛ'a gãtho i mangua ja ra sɔcuã, nguetho him maya'a din ja 'bɛ'a gãtho nt'o't'i ua.

I t'orpa ra sɔcuã yɛ 'yɛc'yɛi bɛ ja yoto yɛ hnini

⁴ Nugã dra Xuuagã dí ot'ahɛ ra sɔcuã gãtho yɛ 'yɛc'yɛi dim pɛti bɛ ja yoto yɛ hnini bɛ ja ra häi Asia. Ojã di jãp ahɛ nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ, guet'a Ojã i 'bɛi nɛ mi 'bɛi, nɛ guet'a dim 'bɛi mazã. Ne rá Hogandãhi Ojã i juadi xan ho rá ts'edi, gue i 'bɛpɛ hapɛ di manda rá ts'edi Ojã, i pɛn'nahɛ rán jãpi. ⁵ Ne bí pɛn'nahɛ rán jãpi a ra Jesucristo, nɛ da hyut'a ni mbɛihɛ. Nu'a ra Jesucristo zã i mam majuani, nɛ rá mbɛdi bi dãmɛni 'bɛ mi du, nɛ dim hmuts'ut'abi nɛ di manda gãtho yɛ ts'ut'abi gue i 'bɛcua ja ra häi. Nu'a di huɛgahɛ nɛ bi yãnjɛ nangue ma ts'oquihɛ, bi mberca ma mbɛihɛ nangue ran ts'o, nangue rá ji bi mbãm 'bɛ mi du bɛ ja ra pont'i. ⁶ Nu ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi dan ts'ut'abihɛ nɛ dam mbãjãhɛ ga ɔrpahɛ rá 'bɛfi bɛ i ja rá ts'edi Ojã rá Ta. Ne nu'a ra Jesucristo din ja rá nuixte nɛ rá ts'edi hɔn'bɛ go njãm'bɛ mazã. Ne hɔnt'a gam bɛmhɛ a

ya. ⁷ Nuna ra Jesucristo guet'a ba ɛɛɛ ban 'yohɛ yɛ güi, nɛ gãtho yɛ jã'i da nu. Ne gãtho to'o bí ɛcpi da nu, nɛ gãtho yɛ jã'i i 'bɛcua ja ra ximhäi ɛmmɛ din ja ra dumbɛi 'bɛ bi nu a. Majuani njabɛ din ja 'bɛ bá ɛɛ. Ne hɔnt'a gam bɛmhɛ a ya. ⁸ Nu ra Cristo bi 'yɛna: “Nugã ra mbɛdi dãm 'bɛcã, nɛ njãm'bɛ him mi 'bɛcã,” ɛn'a ra Hmu mahɛts'i nuixte rá ts'edi, nu'a i 'bɛi nɛ mi 'bɛi, nɛ i 'bɛi mazã.

Ra Xuua bi nu madq rá ts'edi ra Cristo

⁹ Nugã dra Xuuagã, ni cujɛ nangue ra Cristo, dí ot'ahɛ ra sɔcuã ya. Nujɛ dí comhbɛ yɛn ɛnbi guin nuhɛ nangue dí ɛc'yɛihɛ ra Hmu mahɛts'i. Nu'a Ojã di manda bɛ ja ma mbɛihɛ, nɛ ra Jesucristo bi 'dajɛ ra ts'edi ngue hin dadí xɔmbɛihɛ 'bɛ'a dí nuhɛ. Ne nugã dra Xuuagã dí ofãdigã bɛ ja ra häi Patmos, n'da ra t'uhãi i ja bɛ ja ra dehe nguetho dím mangã rám hman Ojã nɛ dí mangã nangue ra Jesucristo. ¹⁰ Nu'a ra pa domingo dán yã'be Ojã, nɛ 'bɛx bi bɛngã a rá ts'edi rá Hogandãhi Ojã. Ne dá ɔcã n'da ra nde bɛ ja ma xãthã tengu'bɛ n'da ra thɛxi, ɛmmɛ nts'edi thoho. ¹¹ Ne nu ra nde bi 'yɛna: “Nugã dra mbɛdigã nɛ hinjãm'bɛ ngue him mi 'bɛcã, nɛ zã dí 'bɛcã.” Ne nu'a ra nde bi xicã, bí 'yɛna: “Gui 'yo't' ya 'bɛ'a gãtho gui nu, nɛ gui pɛnpɛ 'bɛh yɛ 'yɛc'yɛi, gue'u dim pɛti bɛ ja yoto yɛ hnini bɛ ja ra häi Asia, guerpɛ ja ra hnini Efeso, nɛpɛ ja ra hnini Esmirna, nɛpɛ ja ra hnini Pérgamo, nɛpɛ ja ra hnini Tiatira, nɛpɛ ja ra hnini Sardis, nɛpɛ ja ra hnini Filadelfia, nɛpɛ ja ra hnini Laodicea.” ¹² Ne nugã dra Xuuagã 'bɛx dá nyɛgui ngue dín nde ga nugã to'o bin yã. Ne dá nugã yoto yɛ lámpara ngue ra oro yá gua. ¹³ Ne dá nugã i 'bã inde bɛ ja yɛ lámpara ra Cristo, ngue'a bin jã'i ua ja ra ximhäi, mi he ra pahni xãm mba, i ɔrɛpɛ ja yá gua,

ne man thu't'i rá tija n'da ran gut'i ngue ra oro. ¹⁴ Nu'u yú xtá tengu ra t'axca xide'yo, ogue tengu ra t'axcase. Ne nu yá dá εmme bi hyät'i tengu'bu n'da ra sibi i sò. ¹⁵ Ne nu'u yú gua, εmme di fexni tengu ra xit'εgui ra bronze di hoc ra sibi ne i pa nthammi xun ho. Ne nu'a rá nde tengu yu dathe xun ngu ne nts'edi di hi. ¹⁶ Ne mi o rán 'yei yoto yu sò, ne bi bòxpu ja rá nde tengu n'da ra espada i yoho yá het'i ngue din juqnbate. Ne nu'a rá hmi εmme bi fexni tengu rá ts'edi ra hyadi 'bu bi hyuxyadi. ¹⁷ Ne nu'bu má nugä, dá tängä bu ja rá gua tengu'bu ya xtä tugä. Pe nuna bi dosca rán 'yei ne bi xiqui: “Yo guín su, nguetho nugä dra mbädigä ne dran zeguigä, ne hinjam'bu him mi 'bucä. ¹⁸ Nugä zäi dí 'bui, guecä dá tugä pe nuya guí nu dí 'bucä ya, ne dam 'bucä mazäi høn'bu go njam'bu. Ne i ja ma ts'edi gue dadí manda hapu i pa u xun du. I jagä ran sogui ngue ga xocpa u 'da, ne ga jurpa u mi'da.” ¹⁹ Ne bi xiqui, bi 'yena: “Dami 'yo't' ya 'be'a gätho guí nu ya, ngue gätho i ja ya, ne'u gätho din ja m'bejua. ²⁰ Ga xi a ya 'be'a ní hmεpya i ja bu man 'yei, ngue yoto yu sò ne'u yoto yu lámpara ngue yu oro yú gua. Gue yoto yu sò, rá hmεpya u yoto yu'm 'behni mahεts'i, gue di ze'u dim peti bu yoto yu hnini, ngue 'da'a n'danni yu hnini i 'bui. Ne nu'u yoto yu lámpara rá hmεpya u yoto yu'm peti yu 'yεc'yεi hapu zäi dim peti.”

2

Ram hma da hmam bu ja ra hnini

Éfeso

¹ Nu'a ra nde bi xicä ngue ga ot'a n'da ra söcuq, ga undä a ram 'behni ngue i fäx u yu 'yεc'yεi bu ja ra hnini Éfeso. Ne nu'a ra söcuq da hmam bu 'buh yu 'yεc'yεi. Nu yu'm hmanε a gue i 'yo inde bu ja yoto yu lámpara, ne i o rán 'yei yoto yu sò. ² Ne nu'a ra nde bi xi'u

yu 'yεc'yεi bu, bi 'yena: “Dí paçä 'be'a gätho gá 'yøthü bu, ne dí paçä hangu nangu ra 'befi gá 'yøthü. Ne dí paçä gue hin gán xømbüi nangue ni 'befihü. Ne dí paçä ngue xingui ts'u gadí jafu da 'yøt' ran ts'om'bäi n'da. Ne gá 'yänhdü 'da yu'm hman u to'o εna yú 'bäihü ra Cristo, ne gá paqmbu yu hyäte thofo u. ³ Ne dí paçä gue hin gán xømbühü ran unbi gá nuhü, ne ra 'befi gá 'yøthü nangue gá 'yεc'yεigahü, ne xingui ts'u gá 'ye'ts' ni t'εc'yεihü. ⁴ Pe i ja ahü ts'u gue hin dí numanhogä, ngue gá 'yes'hü ts'u a guí bεnjü ya ne hín gadín huεjü. Ne hin guín jahü bu 'bu ra mbüdi thofo gá 'yεc'yεigahü. ⁵ Dami bεmhbu ya hangu na ngu bi gá'a ni t'εc'yεihü 'bu gmí 'yes'hü a gní bεnjü ne gá 'ye'ts' nin huεcatehü. Dami päh nin 'yomfεnihü ya. Dami thoju a gmí øthü rá mbüdi thofo. Pe nu'bu guexta'a guí øthü, ga 'uecä n'da ra lámpara 'bu, ne him man ga ja ahü tengu'bu ra lámpara bu guí 'buhmbu, 'bu hin guí hoc nin 'yomfεnihü. ⁶ Pe i ja ahü 'be'a xun ho ts'u, nguetho n'dat'a dí'm bεmhbu gue hin dín numanhohü a i øt'u yu nicolaitas. ⁷ Nu'bu i ja ni zaguhü, guí 'yøhmbu 'be'a da xi ahü a rá Hogandähi Ojä gätho gyu 'yεc'yεihü. Ne nu'u to'o hin da thäpi nangue ran ts'o, ga undä ran t'εdi da za yun dät'o bu ja ra za t'εmbi rá za ra temazäi, gue i 'bäpu 'bu Ojä,” bi 'yεn'a ra nde bi zoqui.

Ram hma da hmam bu ra hnini Esmirna

⁸ Ne xø bi 'yεngui: “Nuya guí 'yorpa ra söcuq ram 'behni gue i fäx yu 'yεc'yεi bu ja ra hnini Esmirna. Ne guí xifi gue mam hmangä, guecä mi 'bucä 'bu ra mbüdi thofo ne dam 'bucä mazäi, nugä dá tugä ne dá ndants' mahøn'a ne dí 'buhya, guí 'yena. Ne nu'a ra söcuq da hmam bu 'buh yu 'yεc'yεi bu ra hnini Esmirna.” ⁹ Ne εn'a ra nde: “Dí paçä 'be'a gätho nín unbi guí

sähü nanguecä. Ne dí paçä gue gyü hyoyahü bü ja ra häi, pε xün ngu i ja ahü nangu Oja. Nugä dí paçä gue di c'aman'ü ahü 'da yü judío gue εnse majuañi yü judío ü, gue nde da ma yú t'ühni Oja ü. Pε him majuañi yú t'ühni Oja ü, pεgue rá m peti ra zithu a i øt'ü. ¹⁰ Ne 'yo guí suhü ran ünbi gue mi ts'ütho din ja ahü. Gui 'yøhmbü ya 'be'a din ja ahü, ngue gui nuhü rán ts'äte ra zithu nu'bü da jo ahü 'da ahü. Ne 'det'apa guin nuhü yan ünbi. Ne nu'bü hin gui 'yε'ts' ni t'εc'yεihü madague'a gui tuhü, gá tåhmbü xün ho a ra te 'bü. ¹¹ Nu'bü i ja ni zaguhü, gui 'yøhmbü ya 'be'a i xi ahü rá Hogandåhi Oja gyü 'yεc'yεihü. Ne nu'ü to'o hin da thåpi nangu ran ts'o, hin da mba bü ja ran ünbi mazå, ne hin di ünba a ná yoho ran dæte," bi 'yεn'a ra nde bi xiqui.

Ram hma da hmam bü ra hnini Pérgamo

¹² Ne bi xic mahøn'a ra nde, bi 'yεna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuå ram 'behni ngue i fåx ü yü 'yεc'yεi bü ja ra hnini Pérgamo, gue da mam bü 'büh yü 'yεc'yεi. Ne gui 'yo't'i 'be'a dí mangä gue i jagä ra espada yoho yú het'i. ¹³ Nugä dí paçä 'be'a guí øthü hapü guí 'bühmbü, guerpü di manda ra zithu. Ne dí paçä gue hin gá hyehmbü ni t'εc'yεihü, xingui ts'ü gá cønju nu'bü mi mba ntho bü a ma hoga'yεhε ra Antipas, guerpü 'büh ra zithu. ¹⁴ Pε i ja ahü ts'ü a gue hin di numanhögä, nguetho i 'bü i 'da ahü i ten rán xädi ra Balaam, nu'a ran 'yohü gue bi xänba ra Balac 'be'a da 'yøt'e gue da hyät'ü yü israel. Nu ra Balac bi xih yü ja'ü da den yün gopa yü hmite, ngue da zi 'be'a bi mbøspa ü, ne da 'yøt' ran 'yomt'εni. ¹⁵ Ne i 'bü i 'da ahü gue hingui nde da 'yε'ts' yün xädi yü nicolaïtas, ne hin di numanho 'be'a øt'ü. ¹⁶ Janangue'a dami päh nin 'yomfεnihü. Ne nu'bü hin'na, ga mbagä bü n'dihi ne ga sü'ü nangu mam hmangä, tengü

ra espada gue i pøm bü ma ndegä," bi 'yεn'a ra nde gue bi 'yεh mahεts'i. ¹⁷ Ne bi thoqui bi xiqui, bi 'yεna: "Ne to'o i ja yå zagu, da 'yøde 'be'a xi'a rá Hogandåhi Oja yü 'yεc'yεi. Ne to'o hin da thåpi nangu ran ts'o, ga undä ra maná mahεts'i gue nt'ågui. Ne ga undä n'da a n'da ra do xün t'axi guerpü nt'o't'i ma'da'yo rá thuhu zεhε. Ne xinga gue'ü mi'da yü ja'ü da bådü 'be'a nt'o't'i bü, hønt'a to'o da hyäni," εn'a ra nde bi 'yεh mahεts'i.

Ram hma da hmam bü ra hnini Tiatira

¹⁸ Ne bi xic mahøn'a, bi 'yεna: "Nuya gui 'yorpa ra søcuå ram 'behni gue i fåx ü yü 'yεc'yεi bü ja ra hnini Tiatira, gue da hmam bü 'büh yü 'yεc'yεi. Gui 'yorpi 'be'a dí mangä rá Ts'ant'ügä Oja, gue i sø ma dá tengü ra sibi i the, ne nu'ü ma gua di fεxni tengü n'da ra bronce ra xit'εgui gue i pa nthämmi xün ho. ¹⁹ Dí paçä 'be'a gätho guí øthü ne dí paçä gue i ja nin huεcatehü ne majuañi guím bεñju, ne ja a ni t'εc'yεihü xün ho. Ne dí paçä gue guí øthü xün ho rá 'befi Oja, ne hin gán xømbüihü. Ne man'da xün ho guí øthü ya xinda gue'bü ra mbüdi tho gá 'yεc'yεihü. ²⁰ Pε i ja ahü ts'ü a hin di numanhögä, nguetho gadí jafü in xänbate bü n'da ra xisu, ra Jezabel, gue'a i εnse rá pøngahyå Oja. Pε nu'a i xänba yü 'yεc'yεi bü da den yün ts'ihmε yü hmite, ne i xänba ran 'yomt'εni. ²¹ Nugä dá tøm'i a ra xisu ngue xtí päh rán 'yomfεni, pε hingui nde, i nde di thocta a ra ts'on'yomfεni. ²² Janangue'a ga un ran ünbi nts'edi, gue din hyεn'na ra xisu, ne'ü gätho to'o i tenni da nu ran ünbi nts'edi gue ga undä. Ne din jabü ga øt'ä nu'bü hin di päh yün 'yomfεni ü ne hin da hyeh ran ts'o i øthü a ra xisu. ²³ Ne nugä ga ho gätho yú t'ühni a ra xisu, guerpü da bå ü gätho yü 'yεc'yεi gue dí paçä yün 'yomfεni yü ja'ü, ne dí paçä 'be'a

gätho in nde yá mbui u. Ne ga cos'ahú 'be'a gá 'yóthú n'da ngu n'da ahú. ²⁴ Pe mi'da ahú bú ja ra hnini Tiatira gue hin guí pãhmbú rán xãdi ra xisu, ne hin guí pãhmbú rán xãdi ra zĩthu tengu i man u 'da gue ɛna pãdi xun ho rán xãdi ra zĩthu. Ne nugã hin ga 'da ahú man'da xun heĩ guí 'yóthú. ²⁵ Pe hont'a ga xi ahú, guim benthú xun ho ni t'ɛc'yehú asta gue'bú go bá ɛcã mahon'a. ²⁶ Ne nu'ú to'o hin da thãpi nanguie ran ts'o, ne'bú di thoqui da 'yót'e 'be'a gãtho dí ndegã asta gue'bú go rán zɛgui ra pa, ga undã ran t'ɛdi di manda 'da yú xequi ra häi, ngue ga combde ra ts'edi bi 'dacã ma Ta. ²⁷ Ne'ú di manda gãtho u yú ja'i ngue 'dahma 'dan'yo bú na yã. Ne da 'yut ram fet'ɛgui u man suihe, tengu'bú da xen ra jahäi a ra bareta ngue din tɛxt'i. Ne gue'a ra ts'edi bi 'dacã ma Ta. ²⁸ Nugã tengu'bú dra Dãso. Ne to'o da 'yót'e 'be'a xun ho, dam 'búhmbé 'bú guá pengã. ²⁹ Ne nu'bú i ja ni zaguhú, guí 'yóhmbú 'be'a i xih rá Hogandãhi Ojã yú 'yɛc'yei," ɛn'a rá Ts'unt'ú Ojã.

3

Ram hma da hmam bú ra hnini Sardis

¹ Ne xø bi 'yɛng mahon'a: "Nuya guí 'yorpa ra søcuã ram 'behni i fãx u yú 'yɛc'yei 'bupú ja ra hnini Sardis. Ne guí xih mam hmangã, ngue dí 'bú'be rá Hogandãhi Ojã i juadi xun ho yú ts'edi. Ne i o ma 'ye u yoto yú sø. Ne nuna mam hma da hmam bú 'búh yú 'yɛc'yei. Nugã dí pãcã 'be'a gãtho guí øthú bú. Nu ahú guí mamhbú maxøts'e thoho, ne sã guí ɛmhmbú guí 'búhmbú nanguie Ojã, pe dí pãcã, nu ahú, tengu'bú ya xun du ni tehú. ² Pe daman nuhmbú ya, ne dami zacuahú a zú ts'ú ni t'ɛc'yehú bi bongui, n'damhma him majuãni da du ni tehú ngue gan unbahú mazã. Nguetho dí pãcã gue hin guí øthú in nde Ojã guí 'yóthú. ³ Dami

bɛmhmbú ya 'be'a bi sãn'nahú. Nuya dami pãh nin 'yomfɛnihú, ne dami tenhdú 'be'a gá pãhmbú rá mbúdi. Pe nu'bú hin guí pãh nin 'yomfɛnihú, ga mbagã bú tengu n'da ra bɛ, ne hin guí pãhmbú 'be'a má ora ga søngã bú, ne ga un'nahú. ⁴ Pe i 'bú'i 'da ahú gue him bi ts'on yú mbui. Ne nu'ú dan 'yohe u, ne da hye u yú pahni xun t'axi nguetho yán sãhú dan 'yohe," bi 'yɛn'a ra nde bí 'yɛh mahɛts'i. ⁵ Ne bi thoqui bi xic ra nde, bi 'yɛna: "Ne nu'ú to'o hin da thãpi nanguie ran ts'o, da hye yú pahni xun t'axi. Ne hin ga ts'onba yú thuhu i huxpú ja ra søcuã i ma to'o i ja ra temazã. Ne gam mangã gue ma mbetigã u, guerpú ja rá hmi ma Ta, guerpú i 'bãh yám 'behni mahɛts'i. ⁶ Ne nu'bú i ja ni zaguhú, dami 'yóhmbú 'be'a i xih rá Hogandãhi Ojã u yú 'yɛc'yei," ɛn'a ra nde.

Ram hma da hmam bú ra hnini Filadelfia

⁷ Ne bi xiqui mahon'a: "Nuya guí 'yo't' man'da ra søcuã, guí un'na ram 'behni i fãx u yú 'yɛc'yei 'bupú ja ra hnini Filadelfia, gue da hmam bú 'búh yú 'yɛc'yei. Ne guí xih mam hmangã gue xun hothogã, hin'yú ma ts'oqui, ne hont'a majuãni dí m mangã. Ne dí hã ran sogui ngue ra hmɛpya i jagã ra ts'edi tengu ra hmɛpya bi 'yú'a ra David. Ne nu'bú ga xocpa n'da bú ja ma ts'edi, njø'o n'da da zã da gurpi, ne nu'bú ga jurpa n'da, njon da zã da xocpi. ⁸ Nugã dí pãcã 'be'a gãtho guí øthú bú, ne dá xoc'ahú rá 'yú Ojã man'da da zã guí 'yørcahú ma 'bɛfi, ne hingui sã n'da ra ja'i da got ra 'yú. Ne dí pãcã ngue hinguin zaqui ni t'ɛc'yehú, pe i ja ahú ts'ú. Thocua thoho gá ten man xãdigã, xingui ts'ú gá hyɛgahú. ⁹ Pe nuya dami 'yóhmbú ts'ú ya 'be'a din ja yú ja'i bú gue i ten ra zĩthu, nu'ú im ma gue yú hoga-judío u, pe him majuãni yú hoga-judío, ngue hingui ten Ojã u. Nugã

ga japi din danyahmu bu ja ni guahu to'o i ten'na ra zithu, n'dahma da ba e emme ngue dadi huex'ahu gyu 'yex'yehi. ¹⁰ Ne nange a da xi ah, ne hin gan xombuihu 'bu mi mba ma un'ni ah, tenguga, janangue'a ga jamansu ah nu'bu bi zon ra pa din ja ran unbi nts'utho ua ja ra ximhai, ngue da ts'a gatho yu ja'i i 'bucua ja ra ximhai. ¹¹ Nuya him maya'a ga mbaga bu. Nde'bu gan jamansuhu gue hin gui jafu n'da di ts'on'na ni t'ex'yehi, ngue hin da za gui hyamhbu 'be'a ga tghmbu. ¹² Ne nu'u to'o hin da thapi nange ran ts'o, ga japi da hyan a ra 'befi nuixte thoho, ngue tengu n'da ra guangu bu ja ra ngu ma Ojah mahets'i, ne njam'bu da bom bu. Ne ga o't'a ra thuhu ma Oja bu ja ra ja'i, ne ga orpu ra thuhu ra hnini ma Oja, Jerusalen ma'da'yo, guet'a ra hnini ba capu bi 'bu Oja mahets'i. Ne'a ma thuhu ma'da'yo ga o't'a bu ja ra ja'i u. ¹³ Ne to'o i ja yu zagu, dami 'yohmbu 'be'a i xih ra Hogandahi Oja u yu 'yex'yehi," bi 'yena.

Ram hma da hmam bu ra hnini Laodicea

¹⁴ Ne bi xiqui mahon'a, bi 'yena: "Nuya gui 'yorpa ra socua ram 'behni i fax'u yu 'yex'yehi 'bupu ja ra hnini Laodicea, da hmam bu a. Ne gui xih mam hmanga gueda za dim mam majuani. Nugä da ot'a 'be'a gatho i ja ua ya gue bi zand Oja. ¹⁵ Nugä di pacä 'be'a gatho ga 'yothu bu, xogue gui 'yo indethu, yoho nin 'yomfënihu, ne 'da xni hothu. Man'da xca numanho ah bu n'dat'a ni t'ex'yehi xqui 'yothu, xtän ho ogue hin di ho. ¹⁶ Pe nugä di san'nah a ga 'yothu, ne ga sox ah. ¹⁷ Guetho nu ah sa gui emhbu gyu membetihu 'be'a gatho gui homhbu, ne gui emhbu hin'yu 'be'a man'da gui homhbu. Pe nugä di pacä gue hin'yu 'be'a i ja ah di muui. Pe huexcate ah, xogue ndumbi thoho ah, tengu'bu gyu

'yqhehu ne gui xadahu," en'a ra nde bi 'yeh mahets'i. ¹⁸ Ne xo bi 'yena: "Nuga gan zo ah ts'u, gua ghmbu ga 'da ah ra temaza, tengu'bu gui tamhbu ra oro mahoqui ngue ra sibi, janangue'a majuani gam membetihu. Ne ga 'da ah ran ho ni mbuihu, tengu'bu gui tan yu pahni xun t'axi gui hyehu, janangue'a hin gui pe'ts' ni sahu ngue hin'yu 'be'a gdi comp' ni ja'ihu. Ne ga xoc'a ni dahu, tengu'bu gui tamhbu ra 'yethi gui cospa ni dahu, janangue'a da za gui nuhu xun ho. ¹⁹ Nugä ga damhya ah ts'u, ne ga 'da ah ts'u ran unbi gatho to'o dadi huexca, n'damha di hoc'a ni mbuihu. Janangue'a daman ghya hu gui pah nin 'yomfënihu. ²⁰ Nuya gui 'yohmbu ts'u, nguetho di 'bacä bu ja ra goxthi, din zo ah. Ne to'o da 'yoh ma ndega ne da xogui, ga carpu, dam 'bu'be bu ne dam pa'be. ²¹ Ne to'o hin da thapi nange ran ts'o, ga japi ga huxhe bu mahets'i, gueru i ja ma ts'edi, tenguthoho 'bu ma tapä ran ts'o ne di hux'be ma Ta bu mahets'i. ²² Ne to'o i ja yu zagu, da 'yoh'a i xi a ra Hogandahi Oja u yu 'yex'yehi," bi 'yena'a ra nde bi xiqui.

4

Ran thande bu mahets'i

¹ Ne nu'bu mi jua a bi mam buya, da ndots'e, ne da nugä nsoqui n'da ra jut'i mahets'i. Ne nu'a ra nde da ocä tengu thoho n'da ra thuxi i ya nts'edi, bi 'yengui: "Ba xcu ne ga ut'a'i 'be'a jatho din ja m'bejua." ² Bex bi 'dacä ra ts'edi ra Hogandahi Oja gue bi za da nugä bu. Ne da nugä bu mahets'i n'da ran thuts'i mahoqui xun ho, tengutho bu hux yu hmuts'ut'abi. Ne mi huxpu n'da. ³ Ne nu'a to'o mi hupu, di fexni tengu yu fexna sodo ra jaspe ogue ra cornalina. Ne bi go'ma ra 'bejuni di fexni tengu ra fexna sodo ra esmeralda. ⁴ Ne bi mbas'

5

pu ja ran thuts'i mi 'däte ma goho yun thuts'i, guepu mi hupu 'däte ma goho yu dact'yei. Gätho mi he yu pahni xun t'axi ne mi hu'ts' yu corona ra oro. ⁵ Ne guepu ja ran thuts'i mi hoinde, bi böm bu ra hui nts'edi, ne ran gäni emme di thoni, ne yu nde. Ne nubu mi hu a n'da, mi ja bu yoto yu sibi gue mi xeh yu t'usibi, rá hmepya rá Hogandahi Oja u, gue í juadi xun ho yu ts'edi. ⁶ Ne nubu mi hu a n'da, mi ja bu n'da ena ra deja, ne ena ra xito. Ne dá nugä goho yun t'uti gue madim 'bät'a ran thuts'i, gue i 'bui. Ne gätho goho yun t'uti mi ja yu dá bu yu hmi ne yu xuthä, ne gätho yu ja'i. ⁷ Nu'a n'da ran t'uti bi nequi tengu n'da ra zate ra león, ná yoho buya bi nequi tengu n'da ra toro, ne ná hyu buya bi nequi tengu rá hmi ran 'yohu, ne ná goho bi nequi tengu n'da ra darents'u madí tants' yu zahua, tengu bu 'yo. ⁸ Ne gätho goho yun t'uti i 'bui, ja n'da ngu n'da 'dato yu hua. Ne gätho yu hua i ja xun ngu yu dá maxots'e nepu mbo. Ne ma pa ne ra xui bi dande Oja, xingui ts'u bin he'a nán tuhu, ne bi 'yem bu min tuhu:
 Xun ho, xun ho, xun hotho Oja
 nuixte rá ts'edi,
 gue'a mi 'bui ne i 'buhya, ne guet'a i
 'bui mazai.

⁹ Ne gätho goho yun t'uti bi dande a gue mi hu inde bu, bi 'yepa a Oja ne bi xifi jamadi Oja gue i 'buhya ne dim 'bui mazai hön'bu go njam'bu. ¹⁰ Ne nu'bu mi dande Oja yun t'uti, gätho 'däte ma goho yu dact'yei bin danyahmu bu ja rá hmi a i hu inde bu, ne bi un'ndu yu corona ra oro gue mi hu'ts'i. ¹¹ Ne bi 'yena:
 Nu'i ma Hmu ahe, ma Oja ahe,
 hön'a thoho nin säui din ja ni nuixte
 ne ni ts'edi, ne hön'a thoho
 nin säui da numansu a u
 gätho i 'bui.
 Nguetho gätho gá 'yot'e 'be'a i ja ya,
 nangu ne pähä zehé, ne gue'a ni
 pähä án ja'u 'be'a i ja ya.

Ra T'ude'yo rán säui di tants'a ra søcuq

¹ Ne nugä dra Xuugä dá nugä a mi hupu ja ran thuts'i mi ca bu rán 'yei n'da ra søcuq m'bants'i ne nt'o't'i maxots'e nepu mbo. Ne mi ja yoto yun cuahmi bu ja ra søcuq. ² Ne dá nugä n'da ram 'behni mahets'i xun zaqui, ne nts'edi bi ma: "Ha 'bu a n'da rán säui da xoc'u yun cuahmi i ja ua ja ra søcuq, ngue di tants'i," bi 'yena. ³ Ne xinga n'da mi 'bupu mahets'i, xinga n'da mi 'bupu ja ra häi, ne xinga n'da mi 'bupu i 'bu u xun du rán säui da xoc yun cuahmi ra søcuq ngue da badi 'be'a nt'o't'i bu. ⁴ Ne nugä dra Xuugä emme dán zongä nguetho njongui 'bui rán säui di tants'a ra søcuq ngue da nu 'be'a nt'o't'i bu. ⁵ Ne nu n'da ra dact'yei bi 'yengui: "O gui zoni," bi 'yengui, "nguetho 'bu'a n'da t'embi ra León nangué rá 'yu ra Judá, ne rá 'yu ra ts'ut'abi ra David, nu'a him bi thapi nangué ran ts'o, ne da zá da xoc'u yun cuahmi ra søcuq." ⁶ Ne 'bex dá nugä n'da i 'bä inde bu 'buh yun t'uti, ne'u 'däte magoho yu dact'yei. Ne nu'a bi nequi tengu n'da ra T'ude'yo bi mba ntho. Nu'a ra T'ude'yo mi ja yoto yu dani ne mi ja yoto yu dá, gue'a ra hmepya rá Hogandahi Oja gue í juadi xun ho yu ts'edi, bá 'behni gätho ná nguni ra ximhäi. ⁷ Ne bi mba bu ne bi ganba ra søcuq gue mi ja bu rán 'yei n'da gue mi hupu ja ran thuts'i. ⁸ Ne nu'bu mi ganba ra søcuq, nu'u 'däte magoho yu dact'yei bin danyahmu bu ja rá gua ra T'ude'yo. Ne n'da ngu n'da mi ha yu arpa'bida, ne gätho mi ja yu ximbo ra oro mayuh rán dega ra za i yumanho, ra hmepya gue ní mba nt'epi Oja, gue i epa Oja u yu t'uhni. ⁹ Ne gätho bin tu a n'da ra thuhu ma'da'yo, en'u:
 Hön'a zehé i nin säui gui xocua yun
 cuahmi ra søcuq,

nguetho ya bi tho i, ne nangue ni ji guí jut'ya yá ja'i, ngue gá 'yørpa yá mbeti Oja ɱ gátho ɱ 'da gue 'dahma 'dan'yo bɱ na ya, ne gátho ɱ 'da gue 'dahma 'dan'yo yá 'ya, ne gátho ɱ 'da gue 'dahma 'dan'yo yá hái mi 'bui.

10 Ne gá un ni ts'edi din ts'ut'abi, ne dim mbâja bɱ di manda rá ts'edi Oja,

ne di manda bɱ ja ra hái, bi 'yɛm 'bɱ min tuhu.

11 Ne nugä dra Xuuagä, 'bex dá nugä ne dá øcä yá nde yam 'behni mahɛts'i ɛmme xan ngu ya munts'i, ngue ya millone thoho madim 'bá't'a mi hupɱ ja ran thuts'i, ne yan t'uti ne ya dác'yei. 12 Ne gátho yam 'behni mahɛts'i nts'edi bin tuhu, ne bi 'yɛm 'bɱ min tuhu:

Nangue bi du ra Jesús ra T'ude'yo, rán säui din t'un rá ts'edi, ne 'be'a gátho di muui,

ne ran 'yomfɛni nuixte, ne ra ts'edi nuixte,

ne da hyamba yám hman ɱ i numansu. Ne da t'ɛspi ne ɛmme da hnumanho.

13 Ne 'bex dá øcä bi mba nt'ɛspi a hupɱ ja ran thuts'i, ne ra Jesús ra T'ude'yo. Gátho i 'bui bi man'ɱ tengu n'dare thoho:

Majapi thoho ne i hnumansu ngue nuixte thoho. Ne din ja rá ts'edi xan ho,

ne gátho i 'bui da 'yɛspi hɔn'bɱ go njam'bɱ mazai. Njabɱ bi ma gátho i 'bupɱ mahɛts'i, neɱ ja ra hái, ne'ɱ xan du, ne'ɱ 'bupɱ ja ya deja, ngue n'dat'a bi man'ɱ.

14 Ne gátho goho yan t'uti i 'bäɱ mahɛts'i bi 'yɛna: "Necähe n'dat'a dímbɛmhbe a," bi 'yɛn'ɱ. Ne gátho 'däte magoho ya dác'yei mi 'bupɱ bin danyahmu i thände a hu'inde bɱ mahɛts'i, ne ra T'ude'yo.

1 Ne nugä dra Xuuagä dá nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xóc'a rá mbadi rán cuahmi ra søcuá ne bi dá'mi di tants'a ra søcuá. Ne n'da ran t'uti bi xicä, ne nt'ode rá nde tengu ran gäni: "Ba ɛcua gua nuua," bi 'yɛngui.

2 Ne dá hɛtä bɱ, ne dá nu n'da ra t'axca ndɔfani. Ne nu'a mi hupɱ mi há n'da ran sa, ne bi mba ma unni n'da ra corona. Ne bi mba bɱ zai da dah yan säi din ja. 3 Ne nu ra Jesús ra T'ude'yo bi xóc'a ná yoho rán cuahmi ra søcuá.

Ne dá øcä a bi mam man'da ran t'uti, bi xicä: "Ba ɛhe, gua nu," bi 'yɛngui.

4 Ne dá nugä, bi bøm bɱ n'da ra thenga ndɔfani. Ne mi hupɱ n'da, ne bi mba ma unni ra espada xam mba.

Ne bin t'un'na ran t'ɛdi gue di japi din sɱ'ɱ ya ja'i gátho 'bupɱ ja ra ximhäi, ngue din hyo n'da ngu n'da ɱ.

5 Ne nu'a ra Jesús ra T'ude'yo bi xócua ná hyu ran cuahmi, ne xø dá øcä rá nde man'da ran t'uti bi xicä: "Ba ɛhe, gua nu," bi 'yɛngui.

'Bex dá nugä bi bøm bɱ n'da ra 'bondɔfani, ne mi hupɱ n'da mi há ra t'ent'i.

6 Ne dá øcä n'da ra nde bi bøm bɱ mi 'bäh yan t'uti, bi 'yɛna: "Hont'a n'da kilo ra trigo da dân'a n'dapa, ne hont'i hyu kilo ra cebada da dân'a n'dapa. Pɛ dami jamansuhɱ ra aceite ne ra vino, o gadí japi dim 'bedi."

7 Ne nu'bɱ mi xóc'a ná goho ran cuahmi a ra T'ude'yo, dá øcä rá nde man'da ran t'uti, bi 'yɛngui: "Ba ɛhe gua nu," bi 'yɛna.

8 Ne 'bex dá nugä bi bøm bɱ n'da ra ndɔfani xan c'axt'i ts'ɱ. Ne mi hupɱ a n'da t'ɛmbi ran däte, ne mí ten'na ran däte n'da gue xí bøm bɱ 'bɱ ɱ xan du.

Nu'ɱ bin t'un ra ts'edi di manda ɱ ná goho bɱ 'bäh ya ja'i gátho ra ximhäi. Ne nu'ɱ bin ja ra ts'edi gue da hyo ya ja'i nangue ra espada, ne nangue din tumanthuhu, ne nangue ra gɛhe, ne ya zate da hyo ya ja'i.

9 Ne nu'bɱ mi xóc'a ná cɱ't'a rán cuahmi ra søcuá a ra T'ude'yo, dá nugä bɱ n'da ra mɛxa guerpɱ i pa m'bøspe Oja, gue

6

Yoto yan cuahmi

bim 'bøts'e zεεε ɤ yu 'yεç'yεi. Ne dá nugá bi hyupɤ 'bimεxa yú te ɤ gátho i tho a rá m hman Ojå, ne bi ma nange ra Cristo. ¹⁰ Ne gátho ɤ mi hupɤ 'bimεxa nts'edi bi 'yεna: "Ma Hmu tåtethoho ni ts'edi, ne xɤn ho i, ne majuaŋi guím ma. Ham'mi pa gui tø'mi ngue gui 'yørpa ran juaŋbi ɤ, ne gui cospa ɤ yu ja'í 'bɤpɤ ja ra ximhäi 'bε'a bi 'yørcahe," bi 'yεn'ɤ. ¹¹ Pe nu'ɤ bin t'un yú pahni xɤn t'axi, ne bi sifi da dø'mi ts'ɤ 'da yu pa, ja gue'bɤ bi gua'ɤ dí du a rá m hman Ojå ɤ yú mi'yεheɤ, ngue tengu ɤ. ¹² Ne nugá dra Xuuagá dá nugá ra T'ude'yo bi xøc'a ná 'dato rán cuahmi a ra søcuå. Ne 'bex bin ja n'da ra 'yåmhäi nts'utho. Ne nu'a ra hyadi gátho 'bex bi boqui tengu n'da ra 'bo'bøt'e, ne nu'a ra zana 'bex bi thengui tengu ra ji. ¹³ Ne gátho yɤ sø bi dāpɤ häi, tengu n'da ra za i høh yán dāt'o 'bɤ i huåŋ ran dāhi. ¹⁴ Ne nubɤ xɤn c'ammi ra ximhäi, bi mba m'bants'i tengu'bɤ ra søcuå, bim 'bedi. Ne gátho yɤ t'uhäi mi ja bɤ ja ra dehe, pe ne'ɤ gátho yɤ t'øhø, bi ma ma pädi bɤ mi ja. ¹⁵ Ne gátho yɤ ts'ut'abi bɤ ja ra häi, ne gátho yú ngurpi yɤ ja'í, ne gátho yɤ hmudofai, ne gátho yɤ mɤmbeti, ne gátho i jase yú ts'edi, ne gátho yɤ 'yεhe, ne gátho hing yɤ 'yεhe, bi mba bɤ dāpo, mi honi hapɤ din 'yaŋi guepɤ ja yɤ hyånhäi, o guepɤ ja yɤ hyådo. ¹⁶ Ne gátho mi nde ɤ da zemba yú yå yɤ do 'bɤ bi xo't' yɤ t'øhø ne da go'mi, ngue i su da nu a rá cue a i huxpɤ ja ran thuts'i mahçts'i, ne'a ra T'ude'yo. ¹⁷ Nguetho bi zøŋ ra pa ran ɤnbi nts'utho, ne njon da zå da hyåt ran ɤnbi.

7

Rá 'bede ɤ yɤ israel bɤ mahçts'i

¹ Ne nubɤya dá nugá goho yɤm 'bɤhni mahçts'i, ne 'da a n'danni mi 'bāpɤ rá nyāni ra ximhäi i sām'ma ran dāhi i 'yo ua gue xínguui ts'ɤ din

'yo bɤ ja ra häi, o guepɤ ja ra dādeja, ne xínga gue di 'yaŋ yɤ za. Ne'ɤ yɤ dādeja hin di 'yaŋi, di nequi tengu n'da ra xito xɤn juāni tho. ² Ne dá nugá n'da ram 'bɤhni mahçts'i bí 'yεpɤ ní bøx ra hyadi, ne nu'a bá hyå a rá sello Ojå ngue i 'bɤi, ne nts'edi bi mba't'ɤ goho yám 'bɤhni Ojå gue i 'bāpɤ yú nyāni ra ximhäi. Gue'ɤ mi 'bāpɤ bin t'un ra ts'edi di ɤnba ra häi ne ra dādeja. ³ Ne nu'a ram 'bɤhni mi hā ra sello, bi xi ɤ mi'da gue da dø'mi ts'ɤ, him 'bex di ɤnba ra häi o gue ra dādeja o gue yɤ za, ja gue'bɤ di selloba bɤ ja yú dε yɤ 'yεç'yεi a rá sello Ojå. ⁴ Ne dá øcå hangu bi 'beh yɤ ja'í di jap ra sello yú dε, n'da ciento ne yote ma sello mahuåhi, bi thåsta ɤ yám bom'beto yú ts'unt'ɤ ra Israel. ⁵ Bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Judá. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Rubén. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Gad. ⁶ Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Aser. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Neftalí. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Manasés. ⁷ Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi ɤ yám bom'beto ra Simeón. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi yám bom'beto ra Leví. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi ɤ yám bom'beto ra Isacar. ⁸ Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi ɤ yám bom'beto ra Zabulón. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi ɤ yám bom'beto ra José. Ne bi thåsta ɤ 'de'mayo mahuåhi ɤ yám bom'beto ra Benjamín.

Yɤ ja'í mi he yɤ pahni xɤn t'axi

⁹ Ne nugá dra Xuuagá, dá handi ne dá nugá xɤn ngu yɤ ja'í ne njon da zå da mbede hangu na ngu dá nugá. Dá nu ɤ i 'bāpɤ gátho ɤ 'da gue 'dahma 'dan'yo bɤ na yå, ne gátho ɤ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú 'yɤ, ne gátho ɤ 'da gue 'dahma 'dan'yo yú häi mi 'bɤi. Ne gátho ɤ

mi 'bäpɥ mí hɛt'a mí huxpɥ ja ran thuts'i bɥ mahɛts'i, nɛ mí hɛt'a ra Jesús ra T'udɛ'yo. Gätho mí 'bäpɥ mí he yá pahni xɥn t'axi, nɛ mí çá yɥ xijam'boza. ¹⁰Nɛ gätho nts'edi bi 'yɛna:

Ξmmɛ dín numanho ahe, ma Ojã ahe,

tätetho ni ts'edi, nɛ'e gra Jesús gra T'udɛ'yo, dí ɛs'ahe ngue gá pøje, bi 'yɛn ɥ.

¹¹Nɛ gätho yɥm 'bɛhni mahɛts'i bi mbä'ts'a mí hupɥ made bɥ mahɛts'i, nɛ gätho 'däte ma goho yɥ dɔç'yɛi nɛ'ɥ gätho goho yɥn t'uti bi mbäs' thoho gätho mí 'bɥpɥ, bin dɔnyahmu, bi nye'mahäi, bi dɔnde Ojã i hu inde bɥ. ¹²Gätho bi 'yɛna:

Nɛcähe 'dat'a dím bɛmhbe, dí ɛs'ahe, ma Ojã ahe, nuixte xɥn ho i.

Nɛ gätho guí pãdi. Zãdí dí xi ahe jamadi nangue ran ho guí ørcahe. Dín numansu ahe, nɛ nte guí hɛmbi, pɛ i ja ni ts'edi xɥn ho, nɛ gam 'bɥi høn'bɥ go njãm'bɥ mazãi.

Nɛ høn'a tho dím bɛn ahe ya, bi 'yɛn'ɥ.

¹³Nɛ nu n'da ra dɔç'yɛi bi 'yängä dra Xuuagä: “Ha guí pãdi hapɥ bá nɛx yɥ.” ¹⁴Nɛ dá ɛmp'a ra dɔç'yɛi: “Nu'i guí pãdi.” Nɛ nu'a ra dɔç'yɛi bi 'yɛngui: “Nu'ɥ gue'ɥ bi 'yɛç'yɛi Ojã 'bɥ mí ja ran ɥnbi ndumbɥi tho bɥ ja ra ximhäi. Nɛ nu'a rá ji ra Jesús gue a í bo yá pahni ɥ, bi japi xtan t'axi. ¹⁵Janangue'a i 'bähnu ja rá hmi Ojã yɥ. Nɛ in 'yɛhe ma pa nɛ ra xui ua ja rá nijã Ojã. Nɛ gue'a i huxpɥ ja ran thuts'i di jamansu yɥ.

¹⁶Nɛ him man'dandï din tumanthuhu yɥ, nɛ him man'dandï din tuthe. Nɛ him man'dandï da nu ran ɥnbi nam pa ra hyadi, xinga gue ɥ mi'da xɥm pa di ɥnbi. ¹⁷Nguetho nu ra Jesús ra T'udɛ'yo gue i 'bɥ inde bɥ mahɛts'i da 'yøt'e tengu 'bɥ ra mbändɛ'yo, nɛ da zixpɥ hapɥ i ja ra dehe gue di un ra te yá mbɥi. Nɛ

nu'a Ojã him man'dandï di japi din zoni.”

8

Ná yoto ran cuahmi nɛ ra t'uts'i ra oro

¹Nɛ nu'bɥ mí xøcua na yoto yán cuahmi ra søcua, made ora njom bin yã bɥ mahɛts'i nɛ nte bi 'yãni.

²Nu'bɥ mí gua'a baya dá nugã yoto yɥm 'bɛhni mahɛts'i zãi i 'bäpɥ ja rá hmi Ojã, nɛ bin t'un yɥ thaxi n'da ngu n'da. ³Nɛ dá nugã n'dan'yo ram 'bɛhni mahɛts'i, bi mba bím

'bäpɥ ja rá mɛxa yɥn t'unni, nɛ mí the n'da ra t'uts'i ra oro nɛ bi mba nt'unni xɥn ngu rá ndɛga ra za din zø bɥ, i yaman'u, nɛ nu'a rá 'bifi da mba ma uaspi yám hma yɥ 'yɛç'yɛi 'bɥ i ɛspa Ojã. Nɛ gätho i zø bɥ ja rá mɛxa ra oro gue i hørpɥ ja rá hmi a Ojã i hu inde bɥ. ⁴Nɛ nu'a ra 'bifi i nɛxpɥ ja rá t'uts'i a ram 'bɛhni,

mauqts'i yám hman yɥ 'yɛç'yɛi 'bɥ i ɛspa Ojã, nɛ bi zøm bɥ bí 'bɥ Ojã.

⁵Nɛ nu'a ram 'bɛhni bi yus' yɥ dɛspi bɥ ja ra t'uts'i ra oro gue mí zø bɥ ja ra mɛxa, nɛ bi 'yem bɥ ja ra ximhäi. Nɛ 'bex dá øcã nts'edi yɥn gäni din thoni. Nɛ dá nu nts'edi yɥ hui bi c'uɛti bɥ ja ra ximhäi, nɛ bin ja n'da ra 'yãmhäi bɥ.

Yɥ thuxi

⁶Nuya bím 'bäpɥ yoto yɥm 'bɛhni mahɛts'i i tø'mi da huixt' yá thaxi.

⁷Nɛ rá mbɔdi ram 'bɛhni bi huixt' rá thaxi, 'bex bi t'en bɥ häi yɥn do, nɛ ra sibi, mauaspi ra ji. Nɛ ná hyu xɛqui ra häi bin zø, bi gopɥ mí yoxɛqui ra häi. Nɛpɥ na hyu xɛqui bin zø yɥ za nɛ yɥ t'ei xɥn c'ammi. Pɛ bi gohi yo xɛqui ngue him bin zø. ⁸Nɛ na yoho yɥm 'bɛhni bi huixt' rá thaxi, nɛ dá nu tengu n'da ra t'øhø xɥn ndoho, i sø nɛ ɛmmɛ ndøspi, nɛ bi mba nt'ent'i bɥ ja ra dãdejã.

⁹Nɛ na hyu xɛqui ra dãdejã bi japi din ji. Nɛ gätho bi du ɥ mí 'bɥpɥ mbo ra dehe. Nɛ gätho yɥ dãmboza gue mí 'yo bɥ bin ts'oni. Pɛ bí go ɥ yoxɛqui ra dãdejã ngue him

bin ts'oni. ¹⁰ Ne ná hyu yam 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi däh mahęts'i n'da ra sō xun ndoho ngue i zō ne ęmme xeh yu t'usibi. Ne bi dāpū ja ná hyu yu dāthe ne ná hyu yu mbøthe bu ja ra ximhäi. ¹¹ Nu rá thuhu ra sō ngue bi dāgui ra Ajenjo na. Ne guerpū bi däh ra sō gātho ra dehe ęmme bi ju'ts'i. Ne xun ngu yu jā'i bi du ngue bi zi a ra dehe xun ju. ¹² Ne nu ná goho ram 'behni bi huixt' rá thaxi. Ne 'bex bi boqui ná hyu xequi ra hyadi, ne'a ná hyu xequi ra zana bi boqui. Ne a ná hyu nęts'i yu sō bi boqui. Ne mbe ngoho ora ra pa ne ra xui him bin ja ran nequi. ¹³ Ne drá Xuuagä dá nu n'da ram 'behni mahęts'i mi 'yo inde bu mahęts'i, ne ęmme nts'edi mbafi, bi 'yęna: "Huęcate, huęcate, huęcate yu jā'i 'būpū ja ra ximhäi, nangue 'be'a din ja 'bu bi huixt' yú thaxi yu mi hyu yam 'behni mahęts'i gue i 'bähnu," bi 'yęna.

9

¹ Ne ná cut'a yam 'behni bi huixt' rá thaxi ne dá nu n'da ra sō tengu n'da ram 'behni mahęts'i ngue hingui ho, bi dāpū mahęts'i bi zōpū ja ra ximhäi. Ne bin t'un'na n'da ran sogui da xoc ra hyāhäi ngue ęmme xun hę ne nts'utho, guerpū i 'bu a ra zıthu. ² Ne nu'bu mí xoc'a, bi bōm bu ra 'bifi xam pothi tengu 'bu fun ra sibi xun ndoho. Ne 'bex bi go'ma ra hyadi a ra 'bifi ne bin uąnts'ui ran dāhi gātho ra ximhäi. ³ Ne xun ngu yu he'yaxi bi bōm bu ja ra 'bifi ngue bin 'yo gātho ra ximhäi. Ne bin t'un yú ts'edi da 'yøt'e tengu ran unbi di un yu mbozu. ⁴ Ne bi sifi ngue hin di ts'on yu t'ei o gue yu za o gue mi'da i ja ua ja ra ximhäi, hōnt'yu yu jā'i di unbi gātho to'o him mi ja rá sello Ojā bu ja yú dę. ⁵ Ne him bi japi da hyo yu jā'i, hōnt'a cut'a zana di unba yu jā'i, tengu i øt' yu mbozu 'bu i sa n'da. ⁶ Ne nu'yu pa gue i 'yo ua yu he'yaxi in nde yu jā'i da du pe hingui sá da du, hōnt'a ran unbi thofo da

nu. ⁷ Ne nu yu he'yaxi di nequi tengu yu fani ęna da mba ra sui, pe nu yú hmi tengu yú hmi yu jā'i, ne i hu'ts' yu corona yu oro. ⁸ Ne nu u mi ja yú xtā tengu n'da ra xisu, ne mi ja yú ts'i tengu yú ts'i ra dązate. ⁹ Ne nu u mi ja bu yú tıya tengu rá xi ra dāhuā, pe xam me tengu ra t'ęgui. Ne di hi yú zahua tengu'bu yu carro i jut yu fani i tihi, ęmme di thoni tengu'bu i pa bu ja ran sui. ¹⁰ Ne nu yú 'yozu tengu yu mbozu, ne cut'a zana bin t'un ran t'ędi di unba yu jā'i, nangue yú 'bite i ja yú 'yozu. ¹¹ Ne nu'a rá hmu u yu he'yaxi 'būpū ja ra hyāhäi ngue ęmme xun hę, ne nu'a rá thuhu ra Abadón ngue rá nde ra hebreo, ne nu'yu griego ęmbi ra Apolión. Pe nu rá thuhu nde da ma, gue nde di ts'oni 'be'a gātho i ja. ¹² Nuya rá mbudi ran unbi bi thogui, pe ba ęh mi yoho yun unbi. ¹³ Ne ná 'dato yam 'behni bi huixt' rá thaxi. 'Bex dá øcā n'da ra nde bi bōm bu ja yú dāni gue'yu mi ja bu goho yú ts'at'i ra mexa ngue ra oro i hōpū ja rá hmi Ojā. ¹⁴ Ne nu a ra nde bi 'yęmp'a ná 'dato yam 'behni mahęts'i gue i ja bu rá thaxi: "Dami xoc'yu goho yam 'behni mahęts'i ngue nthu'ti bu ja ra dāthe Eufrates," bi t'ęmbi. ¹⁵ Ne bi mba nsoqui, nguetho bi dō'mi da zōn ra ora, ne ra pa, ne ra zana, ne ra jęya da soc'yu. Ne da mba u da hyo a ná hyu njā'i bu 'būh yu jā'i gātho ra ximhäi. ¹⁶ Ne yociento millone yu dofai i hux yu ndōfani bi dęn'ndu. Nugä dra Xuuagä dá øcā hangu na ngu bi mba. ¹⁷ Ne in ja bu 'bu má nugä yu ndōfani, ne nu'yu dofai madin tōgue bi dác yú tıya ra t'ęgui ma cūh xun theni, xun c'ammi ne xun c'axt'i. Ne nu'yu yú yā yu ndōfani tengu yú yā yu dązate. Ne bi bōm bu ja yú nde yu ndōfani ra sibi ne ra 'bifi ne ra despi. ¹⁸ Ne na hyu ram 'bede yu jā'i mi 'bucua ja ra ximhäi bi du nangue rán unbi ra sibi, ra 'bifi ne ra despi gue bi bōm bu yú nde yu ndōfani. ¹⁹ Nu

yu ndɔfani mi ja yú ts'edi nangué 'be'a bi bɔm bu ja yú nde, ne mi ja ra ts'edi yú 'yozu, nguetho yú 'yozu i ja yú yá tengu yu pozu di unba yu ja'i. ²⁰ Ne gátho mi'da yu ja'i gue him bi du, him bi päh yún 'yomfɛni, pe guexta'a bi dände yu zithu ne'u yu hmite bi 'yøzehe, yún t'òt'e ra oro ne ra t'axi ne ra fexna t'egui, ne ra do, ne yu za, yu hmite u gue hingui nute ne hingui øhnahya, ne hingui sä din 'yo. ²¹ Ne xingui ts'u bi hyeh yun t'òt'e xun ts'o. Guexta'a bin hyodu ne bim badi ne bin 'yomt'eni, ne bim pɛ.

10

Ra t'usøcuq i cq n'da rám 'behni Ojq

¹ Ne nugä dra Xuuagä dá nugä man'da rám 'behni Ojq bá çah mahɛts'i, mi ja rá ts'edi. Ne bán 'yoi n'da ra güi, ne mi comba ra 'bejuni rá ya. Ne nu'a rá hmi bi yoxni tengu ra hyadi, ne nu'u yú gua madi nequi tengu'bu n'da ra sibi. ² Ne mi çá n'da ra t'usøcuq ma tants'i. Ne nu'a rán 'yeigua mí nemp'u ja ra dadeja, ne nu'a rá gahagua mí nemp'u ja ra häi. ³ Ne nu'a ram 'behni nts'edi bi mbafi, tengu'bu i mba a ra dazate. ⁴ Ne nu'bu mi mbafi, 'bex dá øcä yoto yun gäni. Ne mí engä xcá o't'ä ra søcuq 'be'a dá nugä, pe 'bex dá øcä n'da ra nde mahɛts'i bi 'yengui: "Yo guí o't'ya 'be'a bi ma yun gäni, nguetho hingui sä gui ma 'be'a bi man'u." ⁵ Ne dá nugä rám 'behni Ojq mahɛts'i gue i 'bäpu ja ra dejä nepu ja ra häi, bi 'uq'ts' rán 'yei bu mahɛts'i. ⁶ Ne bi ndønba rá thuhu Ojq i 'bui ne dim 'bui mazai, gue bi 'yøt' mahɛts'i ne ra ximhäi ne ra dejä ne gátho 'be'a i jabu. Bi ndønba rá thuhu, gue majuani hin da dø'mi mi'da yu pa 'be'a din ja. ⁷ Ne ena, nu'bu bi huixt' rá thuxi a ná yoto rám 'behni Ojq gue mi 'buhnü, 'bex din ja buya 'be'a bi xi Ojq yú

pøngahya maya'bu gue din ja, gue him mám fadi. ⁸ Ne nu'a ra nde mahɛts'i bi 'yengä mahøn'a: "Nu'i, ní mba bu, bá çan'a ra søcuq gue i çá'arám 'behni Ojq mahɛts'i i 'bähnu ja ra dejä ne ra häi." ⁹ Janangué'a dá mbagä bu mi 'bä'a ram 'behni mahɛts'i, ne dá xifi gue di 'dac'a ra søcuq. Ne nu'a ram 'behni bi 'yengui: "Çani, ne gui sa. Ne nu'bu gä sa, tengu'bu ra t'aff'asa bu dán zä ni nde, pe nu'bu bi mba bu ni foho emme xtán ju buya." ¹⁰ Ne dá çangä ra søcuq buya, ne dá sagä a. Ne bin ja tengu bi xicä ram 'behni, xu çuhi 'bu má sagä, emme xun u, pe gueru ma foho, emme xun ju. ¹¹ Ne bi xiqui: "Jatho gui mamp'a rám hma Ojq mahøn'a, hønbu go haru 'buh yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya ne 'da n'danni yú häi, nepu 'buh yu ts'ut'abi." Ne gue'a bi sicä a dra Xuuagä.

11

Yoho yu pøngahya

¹ Ne nugä dra Xuuagä, bin 'dacä n'da ra t'eni gue ra za, ne bi t'engui: "Ní mba bu ja ra danija ne gui 'yeni hangu na ndoho ra ngu. Nepu ja ra mexa i pøx yun t'unni yu ja'i." Ne bi siqui ga pede hangu na ngu yu ja'i i thande Ojq bu. ² Pe bi sicä: "O guí eni hangu na ndoho ra häi ma mbä't'i bu thi ja ra danija, nguetho bin t'un'du yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya, gue'u hingui pa Ojq. Ne yote ma yozna din 'yo bu ne di un'na rá hogahnini Ojq." ³ Ne bi 'yengui: "Ga penhdä bu yoho ma pøngahya, ne da hye yu he tengu'bu i tu yú mbui. Ne n'da mahuahi yo ciento ne hyate pa da man'a mam hmangä bu u," en Ojq. ⁴ Ne nu'u yoho yú pøngahya Ojq, gue'u mí u'u yoho yu za ngue yu olivo, ne'u yoho bu tøh yu lámpara gue i 'bäpu ja rá hmi ra Hmu mahɛts'i, gue'a di manda gátho ra ximhäi. ⁵ Ne to'o im be'ni di unba u yoho yun 'yohu gue yú

pøngahya Oja, da bøn ra sibi bu yú nde ngue'a í zø'u. Ne gue'a dí du'u gátho yún suiha u yoho yú pøngahya Oja. ⁶ Ne nu'u yoho yu pøngahya, din ja yú ts'edi ngue di japi hin din 'ye gátho yu pa gue dim pøngahya bu. Ne din ja rá ts'edi gue gátho yu dehe di japi ngue din ji. Ne din ja yú ts'edi hønt'a go 'be'a man unbi dí unba ra ximhäi, hønt'a go ní pa i nde. ⁷ Ne nu'bu mi gua'a rá 'befi Oja u, 'bex bi bøm bu ja ra hyähäi emme xun he tengu n'da ran dætezate, rá m 'behni ra zithu emme nts'utho. Ne bi mba bu, bi zu'u yoho yú pøngahya Oja, ne bi dæha bi hyo u. ⁸ Ne nu'u yú ngøc'yei u yoho bi du, mi 'bem bu ja ra calle made ra dæhnini, gue n'dat'a ra hnini gueru bi du ra Hmu mahets'i bu ja ra pont'i. Ne nu'a ran ts'o bin ja bu ja ra dæhnini 'da'angu nan ts'oui bin ja bu ja ra hnini Sodoma, neru ja ra häi Egipto. ⁹ Ne nhyupa made bi mba yu ja'i gátho 'dahma 'dan'yo bu na ya gue bi nexpu gátho yu häi, bi hyet'u 'bom bu xí du. Ne him bi japi bi mba nt'ägui. ¹⁰ Ne gátho yu ja'i i 'bæcua ja ra ximhäi bin johya 'bu mi du u, ne nangue ran johya, bi un yun t'unni n'da ngu n'da, ne bi hyu yú mbui ngue hin di paha mahøn'a u yú pøngahya Oja, nguetho bi nu ran unbi nangue 'be'a bi 'yørpa u. ¹¹ Pe nu'bu mi tho a nhyupa made mi 'bom bu, pe Oja bi un ra xehya mahøn'a, ne 'bex bi ndants'u, ne gátho to'o bi nu, emme bin su u. ¹² 'Bex bá æ'a n'da ra nde mahets'i nts'edi bin ya, bi 'yemp'u: "Ba æcua ya," bi 'yæna. Ne bi ndex mahets'i u, in 'yohu n'da ra güi. Ne gátho yún suiha mi 'bæpu bi nu 'be'a bin ja. ¹³ Ne nu'bu mi mba u yú pøngahya Oja, 'bex bi 'yan ra häi bu ja ra dæhnini, emme nts'utho. Ne ná 'det'a ra xequi ra hnini bin ts'oni, yoto mahuahi yu ja'i bi du nangue nts'edi ra 'yænhäi. Ne nu'u yu ja'i gue him bi du, emme bin su, ne bi 'yæspa

Oja mahets'i buya. ¹⁴ Nuya ná yoho yun unbi bi thogui, ne 'bex ba æ'a ná hyu ran unbi.

Ná yoto ra thuxi

¹⁵ Ne nu'bu mi huixt' rá thuxi a ná yoto ram 'behni mahets'i gue mi 'bæpu, 'bexque nt'øde bu mahets'i xun ngu yu nde nts'edi bin ya, bi 'yæna:

Nuya gátho ra ximhäi bi dæ Oja ma Hmuha,

ne'a ra Cristo bi huahni,
ne hønt'u di manda bu høn'bu go njam'bu mazai, bi 'yæn'u yu nde i ya mahets'i.

¹⁶ Ne nu'u 'dæte magoho yu dæc'yei ngue mi hupu ja yún thuts'i di mbä't'a Oja bu mi hudi, bin danyahmu ne bi dænde Oja. ¹⁷ Ne bi 'yem 'bu mi dænde:

Nu'i ma Oja ahe nte gui hæmbi,
Nu'i zai gui 'bui, ne zai gmi 'bui,
nuya gá dæ'mi gá 'berpa yú ts'edi gátho mi'da,
ne da zæ gui manda xun ho 'be'a gátho i ja.

Dí xi ahe jamadi, ngue ya gá 'yuh ni ts'edi tæte tho.

¹⁸ Nu'u yu ja'i i 'bæpu høn'bu go hapu i ja yu häi emme bin cue
ngue ya bi zøn ra ora da nu ran unbi.

Nuya bi zøn ra ora da nu nin juanbi, ne gátho u xun du.

Bi zøn ra ora gue gui un'du ya 'be'a bi dæ'u ni 'yæhe ne ni pøngahya.

Ne bi zøn ra ora gue gui un'du yun t'unni gátho bi 'yæc'yei,
hønt'a go to'o i ja yú ts'edi, ne'u hin'yu yú ts'edi.

Ne bi zøn ra ora, gue gui jua'u gátho to'o di unba yú mijä'ihu, bi 'yæn'u.

¹⁹ Ne nu'bu mi gua'a bi man'u yu dæc'yei, dra Xuuagä dá nugä nsoqui ra dænija mahets'i. Ne dá nugä ra huada i hørp mbo, gueru m'be'ts'i ran hoqui bi 'yøt'ui Oja u yú 'yæc'yei. Ne bin ja nts'edi ra huei, ne bin

thoni, ne yun gäni, ne bin ja n'da ra 'yámhäi, ne bi hyøh yun do.

12

Ra xisu ne ra jarga

¹ Ne dá hant'a n'da ran t'uti xun ndoho bu magäts'i, ngue n'da ra xisu mi he ra hyadi ngue rá pahni, ne mi tøpü ja ra zana. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona gue min 'youi 'de'mayoho yu sø. ² Ne nu'a ra xisu mi ha't'uhni a, ne emme mi mbafi ngue xun u, ngue nde dim 'buh rá t'uhni. ³ Ne bi nequi bu man'da ran t'uti tengu n'da ra jarga xun ndoho ne xun theni, emme nts'utho. Ne nu'a ra jarga mi ja yoto yú yá, ne n'da ngu n'da yú yá mi hu'ts' yu corona. Ne mi ja 'det'a yú dani. ⁴ Ne nu'bu mi uan'na rá 'yoza, bi hyøm bu häi ná hyu nets'i yu sø mi ja bu mahëts'i. Ne nu ra jarga 'darbu mi 'bähmi ra xisu, i nde da zap'a rá t'uhni 'bu bim 'bui. ⁵ Ne bim 'bu'a n'da ra ts'ant'u, rá t'uhni ra xisu buya. Ne guehna ra ts'ant'u din ts'ut'abi gätho yu häi, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Pe nu'bu mim 'bui, bi jamansu Oja, ne 'bex bi zixpü mahëts'i bí ja rá ts'edi. ⁶ Pe nu ra xisu bi 'dagui, bi mba bu ma'ueni guerpü bi hocua Oja dim 'bui n'da mahuahi ne yociento ne hyäte pa. Ne din ja bu 'be'a gätho da hyoni. ⁷ Ne nu bu mahëts'i bin ja n'da ra däsui, nu'a rá ngurba m'behni Oja mahëts'i ngue ra Miguel ne gätho u mi'da yám 'behni Oja mahëts'i, bin sühmbu a ra jarga ne'u gätho yú 'yëhe a ra jarga. ⁸ Pe nu'a ra jarga him bi daha, ne Oja him bi japi dim 'bupü mahëts'i buya. ⁹ Ne bi thøn'a thi bu mahëts'i a ra jarga, guet'a ra c'eyá, ra zithu a, rá thuhu ra Satanás, gue i häte gätho ua ja ra ximhäi gue'bu rá mbudi thoho. ¹⁰ Ne nubuya nugä dra Xuuagä dá øcä n'da ra nde mahëts'i nts'edi bin yá bi 'yëna: "Ya bi zøn ra pa da yan'u yu 'yëc'yei, ne da nu a rá ts'edi

Oja, di manda rá ts'edi Oja u, ne a ra Cristo. Nguetho ya bi thøn'a thi bu mahëts'i ra zithu ngue nzai madi yap'u ma cuhu bu ja rá hmi Oja ma pa ne ra xui. ¹¹ Pe gue'a rá ji ra Jesús, tengu'bu ra De'yo, ní dap'a ra zithu u yu 'yëc'yei, ne'bu i ma ngue ëc'yei ra Jesús, ne'bu hingui su da du. ¹² Janangue'a dan johyahü gätho dí 'bühmbu mahëts'i. Pe ndumbui thoho ahü gue guí 'bühmbu bu ja ra häi, nepü ja ra deja, nguetho bi zøm bu ja ra ximhäi ra zithu, ne emme in cue. I pa'di him maya'a yu pa din ja rá ts'edi bu," bi 'yëna a ra nde dá øcä bin yá bu mahëts'i. ¹³ Ne nu'bu mi nu ra jarga zithu ngue bá t'ent'ua häi, bi gu'a ra xisu gue bim 'buh rá ts'ant'u. ¹⁴ Pe nu'a ra xisu bi mba nt'unni yoho yu zahua tengu n'da ra pents'u xun ndoho, ne bi zägui bi mba ma'ueni guerpü him bi zä bi bent'a ra jarga. Ne bi mba ma jamansu bu hyu jeya made. ¹⁵ Nu ra jarga buya bi bøn ra dehe rá nde, tengu'bu n'da ra dathe xun ndoho, ña xtán dux'a ra xisu ra dehe. ¹⁶ Pe Oja bi xoc'a n'da ra hyähäi guerpü bi yu'a ra dehe bi bøm bu rá nde ra jarga. ¹⁷ Pe nu ra jarga buya emme bi de ra cue nangue'a ra xisu, ne bi mba bi zu'u gätho mi'da ngue rá 'yu'a ra xisu, gätho u gue bi 'yøt'a bi man Oja ne bi den'du 'be'a bi man'a ra Jesús.

13

Ran t'uti bi bøxpü ja ra deja, ne ran t'uti bi bøxpü ja ra häi

¹ Ne bi mba bim 'bäpü ja ndenthe a ra jarga zithu. Ne nugä dra Xuuagä dá nu man'da tengu n'da ra zate, bi bøxpü ja ra dadeja. Ne nuna ra zate mi ja yoto yú yá, ne 'det'a yú dani, guerpü mi ja 'det'a yu corona. Ne mán t'o't'i bu yú yá yú thuhu zehé a ra zate embi guesé Oja, ne bi ma mants'o nangue Oja. ² Ne nuna ra zate dá nu, gue bi bøxpü ja ra deja, tengu n'da ram hmasni, pe nu yú

gua tengu yú gua yu oso, ne nu u yú nde, tengu yú nde yu león. Ne nu'a ra jarga bi un zehé rá ts'edi ná yoho ra zate gue xí bõxpü ja ra deǵa. Ne bi un ran t'ǵdi di manda bu hapü i ja rá ts'edi ra jarga zı̄thu, ǵmme xun ngu ra ts'edi mi ja a. ³ Nu'a n'da rá yá mi ja bu n'da ra seni ngue mí ǵmbi dí du a, pε bi zä. Ne gátho yu ja'i mi 'bucua ja ra ximhäi, bi denni, ne bi hyonya thoho nangue rá ts'edi mi ja. ⁴ Ne nu u yu ja'i bi dānde ra jarga, nguetho ya xi un rá ts'edi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa. Ne bi dānde ra zate, ne bi 'yena: "Njo'o man'da tengu na, ne njo'o to'o da zä din sahmi na." ⁵ Ne bin t'un rán t'ǵdi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, da man ra ts'ore xun ts'o nangue Oǵa. Ne bin t'un ran t'ǵdi din ja rá ts'edi yote ma yozna. ⁶ Ne nu'bu mí nya, ǵmme xun ts'o bi ma nangue Oǵa. Bi ndøm mánts'o rá thuhu Oǵa, ne pu bí 'bui, ne gátho u i 'bapü mahǵts'i. ⁷ Ne bin t'un ran t'ǵdi ngue din sahmbu yú t'uhni Oǵa ngue di japi di 'be'u. Ne bin t'un ra ts'edi ngue di manda gátho ná ngu yu ja'i 'bucua ja ra ximhäi, gátho yu häi, ne gátho 'dahma 'dan'yo bu na ya yu ja'i, gátho yu hni. ⁸ Ne gátho yu ja'i bi dānde a. Pe him bi dānde u xmán t'o't'i yú thuhu bu ja rá söcuǵ ra Jesús gue bi 'yo't'a ra T'ude'yo gue'a bi tho. Ne ya mán t'o't'i bu u yú thuhu u 'bu má hin'yü ra ximhäi, im ma to'o i ja ra temazaǵi. ⁹ Nu'u to'o i ja yú zagu, dami 'yõhmbu xun ho ya. ¹⁰ Nu'a to'o di un ran unbi yu ja'i gue da got' ra fädi, ne se a da nu ran unbi ngue da mba njot'i. Ne to'o din hote ngue di sente, ne se a da nu ran dāte ngue da ts'eni. Janangue'a to'o gátho u yú t'uhni Oǵa, jatho hõnt'a da bñi gue yú yante Oǵa, ne hin din xõmbui. ¹¹ Ne nubuya dá nu man'da ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, ne mi ja yoho yú t'udāni tengu n'da ra t'ude'yo. Pe nu'bu mín ya ǵmme nts'utho tengutho ra jarga zı̄thu. ¹² Ne nu'a ran t'uti xí bõxpü

ja ra häi bin ja rá ts'edi tengu ra zate ngue xí bõxpü ja ra dādeǵa ngue mi ja n'da ra seni a n'da rá ya gue xí zä. Ne bi japi gátho i 'bucua ja ra häi da dānde ra mbüdi ra zate. ¹³ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, bi 'yõt' yun t'uti nts'utho, bi japi bá çah mahǵts'i ra sibi ngue da nu yu ja'i. ¹⁴ Ne bi hyät' yu ja'i gátho 'bucua ja ra ximhäi 'bu mí 'yõt' yu hyonya nt'õt'e. Ne hõn'bu i 'bapü ja rá hmi ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, bi zä bi 'yõt'u. Ne bi xih yu ja'i da 'yõt'a n'da ra nyoguido tengu ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, gue mí ja ra seni bu a n'da rá ya, ngue xí zä. ¹⁵ Ne nu'a ran t'uti gue bi bõxpü ja ra häi, bin t'un ran t'ǵdi di japi dim 'bu a ra nyoguido nt'õt'e tengu ra zate bi bõxpü ja ra deǵa. Ne di japi din ya. Ne bi japi da mba ntho gátho to'o him bi dānde a. ¹⁶ Ne bi manda ngue gátho yu ja'i din ja rá hmepya ra nyoguido bu ja rá dε ne pu ja rán 'yei, madague'a hõnt'a go má ja'i, gátho i ja yú ts'edi ne'u hin'yü yú ts'edi, gátho yu mēmbeti ne gátho yu hyoya, gátho yu 'yǵhe ne gátho ngue hing yu 'yǵhe, gátho yu ja'i jatho din ja ra hmepya. ¹⁷ Ne hingui sä n'da ra ja'i dim pä o gue din tai 'bu hin di nequi rá hmepya ra zate xí bõxpü ja ra deǵa, nu bu ja rá ja'i. Gátho jatho din ja ra hmepya ngue nam bõni rá thuhu, o rá número, rá hmepya rá thuhu ra zate. ¹⁸ Jatho gan 'yomfēnih u xun ho ngue gui pāhmbu 'be'a nam bõn'a rá número ra zate, nguetho nu rá número, 'dato ciento ne hyate ma 'dato, rá número n'da ra ja'i.

14

Bin tuhu u bim pøhø

¹ Ne nubuya dá nugä ra Jesús ra T'ude'yo i 'bapü ja ra nyuni t'ǵmbi Sión. Ne mi 'bāhmbu ra Jesús n'da ciento ne yote ma goho mahuǵhi yu ja'i ngue gátho i ja bu ja yú dε rá thuhu ra Jesús ne rá thuhu rá

Ta. ² Ne dá øcä n'da ra nde bu mahęts'i nt'ode tengu yu dehe xun ngu emme di hi ne tengu ran gani nts'edi di thoni. Ne dá øcä tengu'bu yu arpa'bida xun ngu i pei. ³ Ne nu'u n'da ciento ne yote ma goho mahuahi bi yan Oja bu ja ra ximhai, ne bin tupu n'da ra thuhu ma'da'yo bu ja rá hmi Oja gue'a i huxpu ja rán thuts'i, ne guepu 'bäh yan t'uti i 'bui, ne yu dác'yei. Ne njo'o mi'da bi zä bi ba a ra thuhu. ⁴ Ne nu'u, gätho xun hotho u, gue hont'a Oja mbęni. Ne i ten'na ra De'yo hönbu go haru da mba. Ne nu'u gue bi yan bu ja ra ximhai bu 'buh mi'da yu ja'i, yan t'unni man'da xun ho bin t'un Oja ne ra De'yo. ⁵ Ne xinga n'da ra fehni bi thimba u, xogue xingui ts'u yu ts'oqui bu na nu Oja.

Nu'a bi man'u hyu yam 'behni Oja mahęts'i

⁶ Ne nubuya dá nugä man'da ram 'behni mahęts'i mi 'yo inde bu mahęts'i, ne i ca ra søcuä nt'o'ti bu ran ho ma'da'yo hin njam'bu da guadi ne da mba gätho nanguni ra ximhai. Da mba bu gätho yu hai ne nu yu ja'i 'dahma 'dan'yo bu na ya da 'yode hont'a go to'o ni ja'i. ⁷ Ne nu'a ram 'behni mahęts'i nts'edi bi 'yena: "Dami numan-suh Oja ne gui 'yęspahu rá ts'edi nuixte a, nguetho ya bi zøn ra ora da 'yot' rán juabi Oja. Dami thandeha a ya, gue'a gue bi 'yot' mahęts'i ne bi 'yot' ra ximhai. Ne bi 'yot' yu deya ne bi 'yot' yu mbøthe," bi 'yena. ⁸ Ne nu'a man'da ram 'behni mahęts'i mahøn'a bi den'na rá mbadi m'behni, ne bi 'yena: "Ya bin theh rá ts'edi ra dahnini Babilonia ngue emme mi ja rá ts'edi. Nguetho nu'u yu ja'i mi 'bupu bi xandi gätho ra ximhai a ran 'yomt'ęni mi øzehe. Ne gätho u bi 'yot' ran ts'o tengu n'da ra iti gue com'na rá sei gätho mi'da," bi 'yena. ⁹⁻¹⁰ Ne nu'a ná hyu ram 'behni mahęts'i bi den'na ná yoho,

ne nts'edi bi 'yena: "To'o gue da dande ra zate gue bi bøxpu ja ra deya, ne ra nyoguido, ngue i ja rá hmepya bu ja rá de o guepu ja rá 'ye, da nu hangu nangu rá ts'edi rá cue Oja. Nu Oja xingui ts'u da 'ye'ts'a ran unbi di un'ndu nangue rá cue. Ne da nu a ra Jesús ra De'yo ne yu hogam 'behni mahęts'i 'bu bin t'un'na, ngue ra sibi n'youi ra despi. ¹¹ Nu'a ra 'bifi i pøm bu njam'bu din he a hont'bu go njam'bu mazai. Ne nu'u i 'bupu njam'bu din he a ran unbi i nu u ma pa ne ra xui. Gue'u gätho bi dande ra zate xi bøxpu ja ra deya, ne ra nyoguido, gätho u i ja bu ja rá ja'i rá hmepya ne rá thuhu ra zate. ¹² Pe nu ah u gyu 'yęc'yeihu pe nde'bu man'da gui hyadumbuihu gui thoc ni t'ęc'yeihu ne gui hyäthu yan unbi. Nguetho yu t'uhni Oja u gätho di thoqui i øt' yan t'ędi ne di thoqui i ęc'yei ra Jesús," bi 'yęn'a ná hyu rá m'behni Oja mahęts'i. ¹³ Ne nubuya bi 'yęngä man'da ra nde dá øcä mahęts'i: "Dami 'yo't' ya 'be'a ga xi a i. Din johya thoho gätho u xun du 'bu ya mi ęc'yei a ra Hmu Cristo mahęts'i. Majapi thoho, ęn'a rá Hogandahi Oja, nguetho din säya a rá 'befi mi øt'e. Ne nu'a ran ho mi øt'ua ja ra ximhai u, ne nubu mahęts'i da nu rá muui bu."

Rán sofo ra ximhai

¹⁴ Ne dá nu n'da ra güi xun t'axi thoho ne mi hu inde bu ja ra güi a n'da tengu n'da ra ja'i. Ne mi hu'ts'a n'da ra corona ra oro. Ne mi ha ra mbore theni emme het'i. ¹⁵ Ne bá pøm bu rá daniya Oja mahęts'i man'da rá m'behni Oja, ne nts'edi bi xi a mi hupu ja ra güi: "Dami 'yørpa yu ja'i bu hai tengu'bu da hęc yu uva xun yaxpu ja ra nuandät'o. Nguetho ya bi zøn ra ora gue gui pe'ts'u bin ja bu ni huahi," bi 'yęn'a rá m'behni Oja. ¹⁶ Ne 'bex bi 'yot'a mi hupu ja ra güi tengu xi sifi. ¹⁷ Ne man'da ram 'behni bá pøm bu ja rá ngu Oja mahęts'i ne'a mi ha n'da ra

mbore theni εμμε i het'i. ¹⁸ Ne xø bá pøm bη man'da rām 'behni Ojā baya guepη ja rá mēxa yán t'unni Ojā, ne nu'a di manda da ε ra sibi bη. Ne nts'edi bi xi a ram 'behni gue mi hā ra mbore theni: “Dami 'yøt' ya tengu i øt' yη jā'i 'bη i hec yη uva hingui ho nguetho bi zøn ra ora gue da nu ran unbi η nangue rán juānbi Ojā,” bi 'yēna. ¹⁹⁻²⁰ Ne njabη bi 'yøt' rām 'behni Ojā, tengutho 'bη di pet yη uva ne da 'yēn bη ja ran the'mi da bøn rán gui baya. Ne tengutho ra jā'i i ne't'η yη uva da bøn yán gui, ne ngutho da 'yørpa η to da zēmbi, da nu rá cue Ojā εμμε nts'utho. Janangue'a ran t'uti ngue bi mbān rá ji. Ne bi 'yørpη ja ra ndehnini, ne εμμε xηn ngu ra ji bi mbāni, hyuciento kilómetro nan jēnni, ne nan hē tengu 'bη da hycpη ja yú nde yη fani a ra ji bi 'yugui.

15

Yoto yηm 'behni di manda yoto yηn unbi

¹ Ne nugā dra Xuuagā dá nu man'da ran t'uti bη mahęts'i, ne εμμε dá hyonya thoho. Mi 'bāhmbη bη yoto yám 'behni Ojā mahęts'i, gue η di manda yoto yηn unbi din ja ua ja ra ximhāi, ne nu'bη bi thoh yηn unbi, ya bi thoh rá cue Ojā baya. ² Ne dá nu n'da ra xito di nequi tengu ra de jā, rá cūhη xηn theni tengu ra sibi. Ne gātho mi 'bāpη ja ra xito, gue'η gue him bi dānde ra zate xí bøxpη ja ra dehe, bi zedi, hím bi dānde ra nyoguido ngue ra pøte a, ne xím bin jap'a rá número o rá thuhu a. Ne n'da ngu n'da mi hā yη 'bida, ngue yη arpa xí un'na Ojā η. ³ Ne gātho mi 'bāpη bin tuh rá thuhu ra Moisés rá 'yēhe Ojā, ne bin tuh rá thuhu ra Jesús ra Dε'yo. Bi 'yēn'η:

Nu'i ma Ojā ahe, ma Hmu ahe, nuixte thoho ni ts'edi, εμμε xηn ho i, ne ma hyonya thoho nin t'øt'e.

Majuāni nin t'øt'e xηn hotho η. Nu'i grá hoga ts'ut'abi mazāi.

⁴ Xinga n'da dim 'bηi gue hin da dānde i, gue hin da numansu ni thuhu, nu'i ma Hmu ahe. Høn'a thoho i xηn ho i, ma Ojā ahe. Gātho hønt'a go 'be'a má nde da dānde i, nguetho gātho ya bi nu ngue xηn ho 'be'a gātho guí øt'e, bi 'yēn'η.

⁵ Ne nubaya dá nu nsoqui n'da ra jut'i i ja bη mbo rá dāni jā Ojā bη mahęts'i, guepη m'be'ts'i yān t'ędi bi 'yo't' ra Moisés. ⁶ Ne yoto yám 'behni Ojā ngue di manda yηn unbi bη ja ra hāi bi bøm bη. Gātho i he yá pahni xηn t'axi ngue ra lino, ne gātho bi du't' yá tija ra oro. ⁷ Ne nu'a n'da ran t'uti mí 'bāpη bi un'i yoto yη ximbo bi un'ndη yám 'behni Ojā. Gātho ma yudi rá cue Ojā, ne nu'bη 'dah mi'da da mbān η mí po bη ja ra ximbo, gātho yη jā'i i 'bucua ja ra ximhāi da nu rá cue Ojā, gue i 'bηi mazāi. ⁸ Ne gātho rá ni jā Ojā bη mahęts'i ma yudi rá ts'edi ne rá nuixte Ojā tengu ra 'bifi 'bη i yupη mbo ra ngu. Ne xinga n'da sā da yarpη asta gue'bη bi gua'a rá 'befi η yoto yηm 'behni gue di manda yoto yηn unbi ua ja ra ximhāi.

16

Yη ximbo i po yηn unbi ngue rá cue Ojā

¹ Ne dá øcā n'da ra nde gue bi bøm bη ja rá dāni jā Ojā. Ne nu'a ra nde bi xi η yηm 'behni: “Dami fāmhbη bη ja ra ximhāi rán unbi Ojā nts'utho i po η yoto ni ximbohη,” bi 'yēna. ² Nu rá mbādi ram 'behni bi mbām bη ja ra ximhāi rá cue Ojā mí po bη ja rá ximbo. Ne gātho yη jā'i gue bin ja rá hmēpya a ra zate xí bøxpη ja ra dehe, ne'a ra nyoguido ngue i thānde η, bi nu ran η ngue yη sāsī xηn ts'otho. ³ Nubaya ná yoho ram 'behni mahęts'i bi mbān a rá cue Ojā mi po bη ja rá ximbo, bη ja

ra dādeja. Nu'a ra dehe buya bin ra tengu rá ji n'da ra ja'i xun du. Ne gātho mi 'bupə mbo ra deja bi du. ⁴Ne ná hyu ram 'behni mahęts'i bi mbän'a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo hapə ja gātho yu dāthe ne gātho yu mbøthe. Gātho ra dehe mi po bu bin ji. ⁵'Bex dá øcä rá nde rá m 'behni Oja gue'a bi unba yu dehe bi 'yęna: "Nu'i ma hoga Hmu, ma Oja i, zai guí 'bui ne gmi 'bui, xun hotho gātho nin juanı, nguetho rán säui u gá unbi. ⁶Ya gá un ra ji da zi u, nguetho bi hyo u nim 'behni bu häi ne ni pøngahya. Nuya gá cospa ra pengui nanguie 'be'a bi 'yøt'u," bi 'yęna. ⁷Ne dá øcä n'da ra nde bi bøm bu ja ra męxa guepə mí ja yán t'unni Oja, i ęna: "Ma Hmu i Oja nuixte ni ts'edi xun ho, njuantho a nin juanı, ngue rán säui u," bi 'yęna. ⁸Ne nu'a ná goho rá m 'behni bi mbäm bu ja ra hyadi a rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo. Ne ęmmę bin ja rá ts'edi ra hyadi ngue bin zø u mi 'bupə ja ra ximhäi nanguie nam pa ra hyadi. ⁹Ne nu'u gue bi nu ran unbi nanguie rá ts'edi ra hyadi, bi ndømants'o rá thuhu Oja, gue'a bi manda yan unbi, pe guexta'a him bi 'yęspa Oja, him bi päh yán 'yomfęni u. ¹⁰Nuya ná cut'a ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, ne bi mbäm bu hapə i ja rá ts'edi ra zate xí bøxpə ja ra dehe. Ne nupə hapə ja rá ts'edi, gātho xum 'bexui thoho bu. Ne nu'u yu ja'i gue i 'bupə bi zase yá jani nanguie ran unbi bi nu. ¹¹Ne bi c'amants'otho Oja nanguie yan u, ne nanguie yu saši mi ja. Pe guexta'a him bi 'yęts'a ran ts'o mi øt'e, him bi päh yán 'yomfęni. ¹²Ne nu'a ná 'dato ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi mbäm bu ja ra dāthe xun ndoho t'ęmbi Eufrates. Ne bi xä ra dehe ne 'bex bi 'yo't' ra dāthe ngue da zä da thopə yu ts'ut'abi gue ní 'yępə ní bøx ra hyadi. ¹³Ne nugä dra Xuuagä, dá nu hyu yu ts'onthi di

nequi tengu yu 'ue, ngue bi bøm bu ja rá nde ra jarga zithu, nepə ja rá nde ra zate xí bøxpə ja ra deja, ne bi bøm bu ja rá nde ran t'uti xí bøxpə ja ra häi, gue ra hyäte pøngahya. ¹⁴Nguetho nu'u, gue'u yú ts'onthi ra zithu u i ja yú ts'edi ngue da 'yøt' yu hyonya nt'øt'e. Ne nu'u bi mba bu gātho ná nguni ra ximhäi, hønbu go hapə 'bah yu ts'ut'abi, ngue bi japi di pet yu ja'i. Ngue din ja ra dąsui din sähmbu Oja. Ne nu'a ra pa din ja ra sui gātho da nu rá ts'edi Oja nuixte. ¹⁵Ne dá øcä rá nde ra Jesu-cristo ngue bi 'yęna: "Gui 'yøhmbu ya, nugä ba ęcä tengu n'da ra bę. Hinga mfädi njam'bu ga søhø. Din johya thoho u gue him bin aha pe bi jamansu yu he dá unni, jananguie'a hin din 'yahe ne hin din 'yasä buya, ngue im bęntho a ran hoqui dá ørpa u, jananguie'a hin di nequi yú ts'oqui, ne hin da mbe'ts' yá sä," bi 'yęna. ¹⁶Ne gātho bim peti bu yu ts'ut'abi ne yu ja'i bu ja ra xequi t'ęmbi Armagedón, ngue yú nde yu hebreo a. ¹⁷Nuya ná yoto ram 'behni bi mbäm bu rá cue Oja mi po bu ja rá ximbo, bi huic ran dahi 'be'a mi po bu. 'Bex bi t'ø a n'da ra nde bi bøm bu ja rá niya Oja mahęts'i, guepə i hu inde Oja. Ne nu'a ra nde bi 'yęna: "Ya da guadi gātho man ts'embi," bi 'yęna. ¹⁸Ne 'bex bi hyät'i nts'edi yu hui, ne nts'edi bin thoni yu ngäni. Ne bin ja n'da ra 'yanhäi nts'edi hin jam'bu bi nu n'da ra ja'i tengu na, asta gue'bu go mim 'bu u yu mbadi thoho yu ja'i. ¹⁹Nu ra 'yanhäi bi xen'a ra dahnini Babilonia, hyu xequi bi bøni. Ne gātho mi'da yu hnini hønbu go hapə mi ja bi guadi. Ne bi bęn Oja gue xun ts'otho mi øt' yu ja'i 'bupə ja ra dahnini Babilonia, ne nts'edi bi unba u, nanguie rá cue nts'edi a, asta gue'bu go min theh rá cue Oja. ²⁰Ne gātho yu t'uhäi i ja bu ja yu deja bim 'bedi. Ne gātho yu nyuni ne yu t'øhø bim 'bedi, hin'yu buya. ²¹Ne

'bex bi dāp_u mahęts'i y_un do ęmme nts'utho nguetho yote kilo nán hy_u n'da ran do, bi z_ui 'da y_u ja'i. P_e nu _u y_u ja'i bi c'ámants'o Oj_u nangu_e ran _unbi nts'edi bi nu nangu_e y_un do.

17

Ra ng_urpa 'yomt'ęni xisu

¹ N_e nu'a n'da _u yám 'behni Oj_u mahęts'i gue'a mí ja n'da ra ximbo, bi xicā: “Ba ęhe ga ut'a i rán ju_unbi Oj_u da nu ra 'yomt'ęni xisu i hup_u ja y_u dehe 'dahma 'dan'yo b_u gātho ra ximhāi. ² Nu'_u y_u ts'ut'abi b_u ja ra ximhāi bi 'yoth_u ran ts'o a ra 'yomt'ęni xisu. N_e y_u ja'i 'b_ucua ja ra ximhāi bi xānba b_u gue da 'yot' ran ts'o guerp_u 'b_u a ra 'yomt'ęni xisu. Gātho mi ot' ran ts'o tengu'b_u iti thoho,” bi 'y_em 'b_u mi xiqui. ³ N_e nub_uya nu rām 'behni Oj_u bi zixcā b_u ja n'da ra hu_enhāi ma'ueni njon mi 'b_up_u. N_e nu rá Hogand_uhi Oj_u bi jaqui gue dá handi, n_e dá nugā a ra xisu i hux'a n'da ra zate x_un theni. Nu ra zate mi ja yoto y_u y_u n_e 'det'a y_u d_uni, n_e nt'o't'i b_u ja rá ja'i ęna jase rá ts'edi, gue rá thuhu ęna gues_e Oj_u. ⁴ Nu ra xisu mi he n'da ra hoc'b_uot'e x_un ju_upoi n_e x_un theni. N_e ęmme madín 'yot'e x_un ho nangu_e y_u thebe n_e y_um fo'y_e ra oro n_e y_u ts'angu ęmme x_um hmadi thoho, n_e hont'a go mi cuat rá pahni. N_e mi the n'da ra tasa ra oro. P_e gātho 'be'a mi po ra tasa ra hmępya nangu_e gātho y_un ts'o mi ot' ra xisu. ⁵ N_e nub_u ja rá d_e nt'o't'i b_u rá thuhu: “Ra d_uhnini Babilonia, ngue ja rá ts'edi tengu'b_u rá mbe gātho y_u 'yomt'ęni n_e tengu'b_u rá mbe gātho i ot' ran ts'o h_unb_u go hap_u i ja ra ximhāi,” bi 'y_en'a ra t'ohni. P_e hin da b_uq_e n'da 'be'a ním b_un'a. ⁶ N_e dá hant'a ra xisu, tengu' b_u iti thoho nangu_e y_u ji _u gātho bi hyo 'b_u mi d_en Oj_u n_e'b_u mi mamp'a rām hman ra Jesús. N_e nugā drá Xuuagā, dadí hyonya thoho 'b_u má nugā a n'da ran t'uti.

⁷ N_e nu rām 'behni Oj_u mahęts'i bi xiqui: “O gadí hyonya thoho, nguetho ga xi a ya 'be'a ni hmępya a ra xisu, n_e 'be'a ni hmępya a ra zate i hux'a ra xisu, gue i ja yoto y_u y_u n_e i ja 'det'a y_u d_uni. ⁸ Nu'a ran t'uti ngue ra zate gá nu, p_e gue'a n'da mi 'b_ui, n_e hingui 'b_uh ya, p_e him ma ya'a ba ęhe mah_un'a, da b_um b_u ja ra hy_uhāi ęmme x_un h_e. N_e m'bejua da nu ran d_ute x_un ho hin dim 'b_uh mah_un'a. N_e gātho y_u ja'i ngue hinga nt'o't'i y_u thuhu b_u ja ra s_ucua mahęts'i, gue bi t'orp_u 'b_u ma hin'y_u ra ximhāi, di hyonya thoho 'b_u bi nu mah_un'a tengu b_u i hnu ra zate. Nguetho mi 'b_ui, n_e njo'o ya, p_e dim 'b_ui mah_un'a. ⁹ Nu'_u to'o i ja yán 'yomf_uęni x_un ho, s_u da b_uadi 'be'a nim b_un a ra hmępya. Nu yoto y_u y_u ra zate ra hmępya ngue _u yoto y_u nyuni guerp_u i hu a ra xisu. ¹⁰ N_e ra hmępya gue'_u yoto y_u ts'ut'abi, ngue y_u ts'om'b_uai thoho. Bi du _u c_ut'a n_e nu ná 'dato i 'b_up_u ya, n_e ná yoto dim 'b_ui, p_e hingan ya'a din ts'ut'abi. ¹¹ N_e nu'a n'da, ná hy_uto ra ts'ut'abi b_uya, gue'a gue mi 'b_ui, p_e njo'o ya. Nu'b_u bá ęh mah_un'a, di manda tengu _u yoto y_u ts'om'b_uai ts'ut'abi, p_e m'bejua da mba da nu ran _unbi maz_ui. ¹² N_e nu'_u y_u d_uni ra zate gá nu, y_u hmępya ngue 'det'a y_u ts'ut'abi din ja y_u ts'edi 'da y_u t'_u ora tho n_e da gomhb_u rá ts'edi ra zate. ¹³ N_e gātho y_u ts'ut'abi 'dat'a da b_eni ngue di un ra ts'edi di manda ra zate. ¹⁴ N_e gātho y_u ts'ut'abi da z_u'a ra Jesús ra D_e'yo. P_e nu'a ra Jesús da d_uha, nguetho ra Hmu a nangu_e gātho mi'da y_u hmu, n_e ra hmuts'ut'abi nangu_e gātho mi'da y_u ts'ut'abi. N_e nu'_u gātho din 'yoh_u ra Jesús 'b_u bi d_uh_u, gue'_u bi zon Oj_u _u, n_e bi huahni, n_e him bi 'y_e'ts'a ní d_enni,” bi 'y_en'a ram 'behni. ¹⁵ N_e nu rām 'behni Oj_u mahęts'i x_u bi xicā mah_un'a dra Xu-uagā: “Nu y_u dehe gá nu guerp_u mi huh ra xisu, ra hmępya a nangu_e

gätho mi'da yu ja'i i 'buh nanguni ra ximhäi, gätho yu häi gätho yu nde 'dahma 'dan'yo bu na ya. ¹⁶ Ne nu yu dani gá nu, ngue yú hmepya yu ts'ut'abi, ne'a ra zate, m'bejua da zu a ra 'yomt'eni xisu u. Ne nu'u da hyaçpi 'be'a gätho mi ja a ra xisu, ne da zap rá ngoc'yei a, ne da 'yu'ma ra xisu nangué ra sibi. ¹⁷ Nguetho Oja bi bēnba yu ts'ut'abi da 'yot'e tengumim bēn Oja, ngue n'da ngu n'da u di un rá ts'edi ra zate di manda, astague'bu go bin ja 'be'a bi man Oja ngue din ja. ¹⁸ Ne nu'a ra xisu gá nu bu, rá hmepya ra dāhnini gue'a di manda yu ts'ut'abi a, nangué gätho yu häi i ja ua ja ra ximhäi," bi 'yēn'a ram 'behni.

18

Bi 'beh rá ts'edi ra dāhnini Babilonia

¹ M'bejua dá nugā man'da ram 'behni bá çah mahęts'i, ne ęmme i ja rá ts'edi. Ne i ja rán nequi, bi hyät ra ximhäi 'bu mi gāi, tengura hyadi. ² Ne ęmme ts'edi bin ya, bi 'yēna: "Bi guahya, bi guahya rá ts'edi ra dāhnini Babilonia. Ne hont'u yu zıthı dim 'bupı, ne gätho yu ts'onthı. Ne i 'bupı hont'a go 'be'a mán ts'o, ne yu doja gue hingui ho ot'e, xan ts'otho. ³ Nguetho nu yu mengu bu bi xänba ran ts'o gätho yu ja'i mi sōm bu gue i 'buh ná nguni ra ximhäi. Ne gätho yu ts'ut'abi bi gomhbı ran ts'o ra hnini, ngue tengubı ra 'yomt'eni xisu bu. Ne xan ngu yu ja'i 'da n'danni yú häi, bim membeti 'bu mí mbäp'u 'be'a gätho bi numanhose yu mengu bu ja a ra hnini," bi 'yēn'a ram 'behni. ⁴ Ne dra Xuagá dá ocä man'da ra nde bí 'yēh mahęts'i, bi 'yēna: "Ba ęhe gätho yu ja'i ngue ma mbetigä, dami pōm bu ja ra dāhnini, gue hin gui cohma ot'ehu ran ts'o i ja bu, ne hin guin nuhu ran unbi gue da nu u to'o da gopı. ⁵ Nguetho nu'bu sä da mba ma

munts'i yán ts'o i t'örpı, tengubı da zuh nán hęts'i ra ximhäi mahęts'i. Ne nu'a Oja xingui ts'u bi pumbēni ran ts'o 'be'a bi t'örpı." ⁶ Ne bi sih yám 'behni Oja buya: "Nuya dami cospahı ra pengui tenguthoho bi 'yörpa mi'da, dami cospahı ran u gue gui yofı mahōn'a. ⁷ Dami un ya ran unbi ne nts'edi ra dumbıi 'be'a rán theui bi 'yot'e. Nguetho bi bēni maguese, ne bi 'yot' yu ts'oqui bi numanhose, ne xan ngu 'be'a gätho bi hyonse. Tengubı n'da ra xisu da manse mbo rá mbıi, da 'yēna: "Nugä xan ngu ma ts'edigä, hingän ts'ogui thohogä, ne njām'bu din jagä ra dumbıi," ngubı bi ma. ⁸ Pe janangué'a da nu ran unbi di und Oja, ne gätho 'be'a din ja, 'da huętho án ja gätho yu 'yanthı. Ne da nu ra gęhe ne ra dumbıi, ne di juadi nangué ra sibi. Nguetho tate thoho rá ts'edi Oja ra Hmu, gue di un'na rán theui bi 'yot'e. ⁹ Ne nu yú ts'ut'abi gätho yu häi gue zai i comhbı ran ts'o, gätho din zoni ne dim mbafi 'bu i hand rá 'bifi ra dāhnini ngue i zō. ¹⁰ Ne gätho dim 'bāmanhę nguetho ęmme i su da nu ran unbi tengu in nu u i 'bupı ja ra dāhnini. Ne da ma: "Huęcate, huęcate, nguetho mahotho ra dāhnini, ne ęmme mi ja rá ts'edi, pe n'da huętho gue bi ts'embi," da 'yēn'u. ¹¹ Ne gätho yu mbä bu ja gätho ra ximhäi din zoni ne dim mbafi, nguetho njo'o da dāmbi 'be'a da mbä. ¹² Ngue yu oro, yu t'axi, yan 'yot'e, yu perla, ne ra 'bōt'e ra lino xan hu, ra 'bōt'e ra seda, ra 'bōt'e xan tudi xan jupoi ne xan theni, ne gätho yu za gue muman'u, ne'u nt'ot'e yu do'yo, ne gätho u yu za nt'ot'e ęmme xam hmadi, ne'u nt'ot'e ra bronze ngue ra thenga fexna t'ęgui, ne'u nt'ot'e ra t'ęgui, ne'u nt'ot'e ra 'yaxi. ¹³ Ne zai mi 'bä bu yu canela, yu 'yęthi ngue in 'yohı yu tıhu, ra t'aza muman'u, yu 'yęthi i yımanho, yu perfume, yu

vino, yu aceite, ra hocjani, ra trigo, yun dani, yu de'yo, yu fani, yu carro, ne yu 'yehē mi 'bā bu, nguetho mi 'bāp yu te yu ja'i tengu'bu i 'bā yu fani. ¹⁴ Ne da 'yēn'u yu mbā: "Gātho gue xun ho gmi honi bin thegue. Ne gātho yu mbeti ne gātho 'be'a mahotho ya bi mba. Him man'dandj guin nu mahon'a tengu mi ja bu," da 'yēn'u. ¹⁵ Ne nu'u gue bim mēmbeti ngue'u mim pā bu ja ra dahnini, dim 'bāmanhē tho, nguetho i su da nu ran unbi, tengu in nu'u mi 'buḗ. Ne emme din zoni, i tu yu mbui, nguetho njo'o da dai 'be'a i ja da mbā. ¹⁶ Ne da 'yēna: "Dumbui thoho nangue 'be'a bin ja ra dahnini, emme mi ja bu mahotho, ne mi ja bu yu 'bō't'e ra lino, ne yu 'bō't'e xun jupoi, ne yu 'bō't'e xun theni, ne madi nequi bu 'be'a mahotho gue yu oro ne yun 'yōt'e ne yu perla xam hmadi. ¹⁷ Nuya nte jabu ya, n'da oratho am 'bedi gātho emme xam hmadi mi ja bu," da 'yēn'u mim pā bu. Ne gātho yu hmu yu barco ne'u gātho i hu barco, ne gātho yu mbefi di 'yon yu barco, mi 'bāmanhētho. ¹⁸ Ne bi du yu mbui 'bu mi nu ra 'bifi i zō ra dahnini, ne bi 'yēna: "Hin'yu man'da ra hnini mahotho tengu nu." ¹⁹ Ne nu'u, bi 'yux yu yā yu fonthāi, ra hmēpya gue tu yu mbui, ne bin zoni ne bi mbafi, ēna: "Huḗcate ra dahnini emme mi ja rá ts'edi, nguetho gātho gahu dyu hmuha yu barco dām mēmbetihū nu, ne xōgue n'da oratho am 'bedi gātho mi ja bu," bi 'yēn'u. ²⁰ Pe gan johyahu gātho ahū gue guí 'buhmbu ua mahēts'i, gan johyahu nangue 'be'a bin ja ra dahnini, bi ts'embi. Ne dan johyahe gātho gahe ma 'bāihe ra Cristo ua ja ra hāi, ne gātho gyu pōngahyahu Oja, ne gātho gahu ngue dí tenhdū Oja, dan johyahu, nguetho ya bi cos'ahu 'be'a bi 'yōt'ahu yu ja'i mi 'buḗ ja a ra dahnini. ²¹ Ne nubaya n'da rām 'behni Oja mahēts'i ngue xun ngu

rá ts'edi, bi gu'ts'a n'da ra do emme xun ndoho, ne nts'edi bi 'yem bu ja ra dādejā. Ne bi 'yēna: "Tengu thoho din ja ra dahnini Babilonia ngue mi ja rá ts'edi, pe njam'bu da hnu mahon'a, gātho n'da m'bedi thoho. ²² Ne hin da t'ōḗ mahon'a yu mbē'bida, gātho u i pe yu arpa, ne gātho u i huixt yu thuxi, xinga gue'u yu hyuxi. Xinga n'da ran 'yohū dim pēḗ mahon'a, ne njon din cam bu mahon'a. ²³ Ne din çā'beuxi thoho, him man'dandj mahon'a di nequi bu yu sibi, ne njon da 'yōt' ran thāti bu ngue din johya tengu mi ōt'e. Nguetho man'da mi ja yu ts'edi u mi ōt' yu 'befi bu xinda gue'u mi'da gātho ra ximhāi. Pe mi hāt yu ja'i 'bu mi xānbi di ho yu pāhā zehē u gātho mi sōm bu, bí nexḗ ná ngūni ra ximhāi. ²⁴ Ne guēḗ bim fān yu ji u yu pōngahyā Oja, ne u gātho mi'da yu t'ahni Oja, gue bi tho. Pe guēḗ bi tho u, ne gue'a í ts'emba a ra dahnini," bi 'yēn'a rām 'behni Oja.

19

¹ Ne nubaya, dra Xuuagā dá ōcā yu nde n'da munts'i yu ja'i i 'buḗ mahēts'i. Ne bi 'yēn'u: "Dí ḗspahu Oja, nguetho ma pōḗḗtehu a, ne hōnse ma Ojahū i ja rá nuixte ne tate thoho rá ts'edi. ² Xun ho rán ts'embi Oja, nguetho rán sāui bi t'ōḗḗ ra dahnini, tengu'bu ra 'yomt'ēni xisu, gue bi ts'onba yu mbui gātho yu ja'i ra ximhāi. Ne nuya Oja bi cōspa u gātho to'o bi hyo yu 'yehē," bi 'yēna. ³ Ne nts'edi bi mam mahon'a yu nde dá ōcā: "Dí ḗspahu Oja nguetho ya bi juah ra sibi a ra dahnini, ne hin din hē a nín 'yo rá 'bifi," bi 'yēn'u yu ja'i. ⁴ Nubaya gātho 'dāte magoho yu dāç'yei ngue zai di mbā'ts'a Oja, ne'u goho yun t'uti i 'bui, bin danyahmu bu i hu a Oja, ne bi dānde. Ne gātho bi ma bi 'yēn'u: "Nēcāhe, ngubū dímbhe dí ḗspahē Oja," ḗn'u.

Bi zin rá xisu ra De'yo

⁵ Ne dá øcä man'da ra nde bi bøm bu guerpü i hu a Ojå, ngue bi ma: “Dami 'y'εspa ma Ojåhü gätho ü yá 'y'εhe. Dami 'y'εspahü gätho to'o i numansu Ojå, ne'ü i ja yá ts'edi ne'ü hin'na,” bi 'y'εn'a ra nde. ⁶ Ne dá øcä yá nde yü ja'i xün ngu, ngue di hi tengu'bü xün ngu yü dehe, ne tengu'bü bi thoni yün gäni. Ne bi 'y'εm 'bü mi ya: “Dí εspahü Ojå, nguetho di manda ya ra Hmu, ma Ojåhü täte thoho rá ts'edi. ⁷ Gätho dan johyahü, ne da hyu ma mbüihü, ne ga εspahü Ojå ngue i ja rá ts'edi. Nguetho bi zøn ra ora da zin yü 'y'εc'y'ei ra Jesús, ra De'yo, tengu thoho n'da ran 'yohü din thät'ui rá xisu. Ne mahøntho da mba ra xisu, mahoqui thoho. ⁸ Ne bin t'un ran t'εdi da hye ra pahni di fεxni, gue ra lino xíngui ts'ü ts'o. Nu'a ra pahni xün t'axi nam böni ngue bi mba mahoqui yá ts'oqui ü yá t'ühni Ojå ne nubüya i øt' yün thehü.” ⁹ Ne nuna ram 'behni mahεts'i bi xicä 'be'a ga o't' ya: “Din johya gätho to'o ü bi ts'on bü ja ran sihme nangue rán thäti ra De'yo. Majuqani rá mhan Ojå na dí xi a ya,” bi 'y'εng rá m 'behni Ojå mahεts'i. ¹⁰ Ne nubüya dán danyahmu bü ja rá gua ram 'behni mahεts'i. Pe nu'a bi xicä: “O guín jabü, nguetho nugä rá 'y'εhe thohogä Ojå tengu thoho i, ne tengu ni cuhü, gätho ü i mamp'a rá m hman Ojå nangue ra Jesús, gätho dadí jafü da fah ra Jesús,” bi 'y'εng 'bü mi xiqui.

Nu'a n'da bi hyux ra t'axca ndøfani

¹¹ Ne nubüya, dra Xuuagä, dá nugä nsoqui mahεts'i. Ne mi 'bäpü n'da ra t'axca ndøfani pa nthuts'i. Ne nu'a i huts'i, Majuqani a rá thuhu, nguetho zai im mam majuqani a. Ne di Ja'ts'a rá thuhu, janangue'a n'da ngu n'da di un'na rán säui 'bü bi juqñbi, ne xün ho 'bü i øt' ran sui a. ¹² Ne nu'ü yá dá a mi huxpü, mi zø tengu ra sibi, ne mi jabü xün

ngu yü corona bü ja rá ya. Ne nu rá thuhu nt'o't'i bü, hønse mi pädi 'be'a rá thuhu. ¹³ Ne nu rá pahni mi he, bi zinni gätho ra ji, ne nu rá thuhu, ngue rá m Hman Ojå a. ¹⁴ Ne nu'ü yü dofai mahεts'i, gätho mi he ra t'axca lino mahotho, xíngui ts'ü xün ts'o. Ne gätho mi hux yü t'axca ndøfani, ne bi den'na ra mbüdi mi huxpü ja ra ndøfani. ¹⁵ Ne nu'a ra ngarbi i pøxpü ja rá nde n'da ra espada εmme het'i, ngue da dap yün säihü 'büpü gätho yü häi bü ja ra ximhäi. Ne gätho di manda ü büya, ne njon di japi da mbesta'a da ma. Ne tengutho ra ja'i bü ja ran the'ma gui'uva, i nen yü uva, ne ngutho da 'yörpa ü to da zembi, di un rá cue Ojå nts'utho, ngue nu'a nte hεmbi da 'yøt'e. ¹⁶ Ne nt'o't'i bü ja rá pahni ne rá xínthe rá thuhu, ngue ra Hmuts'üt'abi a ngue di manda gätho yü ts'üt'abi, ne rá thuhu, ngue ra Ngärpa Hmu a ngue di manda gätho yü hmu. ¹⁷ Ne dá nugä n'da rá m 'behni Ojå mahεts'i mi 'bäpü ja ra hyadi, ne nts'edi bi mba't'ü gätho yü doja mi 'yo bü magäts'i, bi 'y'εmbi: “Gätho ahü gyü dojahü, ba εhmbü ya, nguetho Ojå bi 'yøt'ahü n'da ra dants'ihme. ¹⁸ Ba εhmbü ya gui sihü yü ngøc'y'ei yü ts'üt'abi ne yü hmudofai, ne'ü gätho mi ja yá ts'edi. Ne yü ndøfani ne gätho mi huts'i, ne gätho yü ja'i yü 'y'εhe ne gätho hing yü 'y'εhe, ne yü hmu uague yá mbefi,” bi 'y'εm 'bü mi mba't' yü doja. ¹⁹ Ne dá nugä ra zate gue xí bøxpü ja ra dædejå, ne 'darbü bim petihü gätho yü ts'üt'abi ngue gätho yü häi, ngue da 'yörpa n'da ra dæsü a mi huxpü ja ra t'axca ndøfani, ne'ü gätho mi tenni. ²⁰ Ne nu ra zate büya bi mba mfent'i a, ne'a ra hyäte pøngahyå bi fent'i, gue'a ran t'uti i bøx ra häi ne xí 'yøt' yü hyonya nt'øt'e bü ja rá hmi ra zate. Ne gue'a mi hät yü ja'i gätho to'o mi ja rá thuhu bü ja rá dæ. Gätho yoho bi t'entpü ja ra sibi ra azufre, tengu

n'da ra dejā na ndoho a ra sibi.
 21 Nε gātho yu jā'i mi tēn'na ra zate,
 bi tho nanguε ra espada mi pōxpū
 ja rá nde a mi huxpū ja ra t'axca
 ndofani. Nε nu'ū yu doja būya bin
 niyā thocho nanguε yu ngōc'yēi.

20

N'da mahuāhi njeya

1 Nε nubūya, dra Xuuagā dá nugā
 man'da rām 'behni Ojā mahęts'i bá
 çai nε bá hyā rán sogui ra hyāhāi
 εmme xun hę nε nts'utho, guerpū i
 'būh yu zīthu. Nε nu'a rām 'behni
 Ojā mi çā n'da ra cadena xun
 ndoho. 2 Nε bi bent'a ra jarga, nε
 t'ęmbi ra c'ęyā, pε guet'a ra zīthu, rá
 thuhu i Satanás. Nε bi mba nthat'i
 n'da mahuāhi njeya nanguε ra ca-
 dena. 3 Nε nu'a rām 'behni Ojā būya,
 bi 'yentpū ja ra hyāhāi a ra zīthu.
 Nε bi go'mi, nε bi hyat'a ran sogui,
 nε bi cuahmi xun ho, ngue hin da
 zā da bōm bū da hyāt yu jā'i, asta
 gue'bū bi gua'a n'da mahuāhi njeya.
 M'bejua da mba nsot'si 'da yu pa.
 4 Nε dá nugā man'da ra hmępya
 mahęts'i, xun ngu yan thuts'i, nε nu
 to'o mi huxpū bin t'un ran t'ędi da
 'yot' ran juānbate, gātho min 'yohū
 u bi tho 'bū mi ma i ęc'yēi ra Jesús,
 nε'bū mi mamp'a rām hman Ojā.
 Gue nu'ū gātho him mi thānde ra
 zate xí bōxpū ja ra dejā nε rá nyo-
 guido. Nε nte mi ja bū yú dę rá
 thuhu ra zate, xínga guerpū ja yú 'yε.
 Nu'ū bi ndants' mahōn'a 'bū mi du,
 nε bin 'yohū ra Jesús bin ts'ut'abi
 n'da mahuāhi njeya. 5 Nε guehya yú
 mbūdi bi xox Ojā bi t'urcā. Pε nu'ū
 mi'da gue bi du, hin da dāmbęni
 asta gue'bū bi gua'a n'da mahuāhi
 njeya. 6 Nε di johya nε majāpi u
 gātho u ra mbūdi da xox Ojā, nε hin
 da nu a na yoho ran dāte ngue ra
 sibi mazāi. Nε dim mbājā nanguε
 ra Cristo bū bi ja rá ts'ędi Ojā, nε din
 'yohū ra Cristo ngue din ts'ut'abi
 n'da mahuāhi njeya.

Da mba nthapi ra zīthu

7 Nε nu'bū bi gua'a n'da mahuāhi
 njeya, da mba nsocui a ra zīthu mi
 ofādi. 8 Nε nu'a ra zīthu būya da
 bōm bū, xō da hyāt mahōn'a yu jā'i
 gātho na ngūni ra ximhāi. Da mba
 bū ja ra hāi Gog nε ra hāi Magog nε
 di japi dim pēti gātho nanguε din
 ja ra dāsūi. Nε xun ngu da dēnni
 hingui sā da 'bede, tengu ra 'bomu
 'bom bū ndendejā, njon da hyāt'i da
 mbede. 9 Nε din 'yęrpa thocho bū ní
 mba bi mbā'ts'i hapū mi 'bū u min
 'yohū Ojā, guerpū ja ra dāhnini di
 huęc Ojā. Pε bá çah mahęts'i ra sibi
 bi juadi gātho yún sūihu. 10 Nε nu'a
 ra zīthu ngue bi hyāt'ū, bi t'entpū ja
 ra sibi i the ra azufre, tengu n'da
 ra dejā na ndoho, guerpū xí t'entpū
 ra zate xí bōxpū ja ra dādejā, nε'a
 ra hyāte pōngahyā gue ran t'uti xí
 bōxpū ja ra hāi. Nε gātho hyu da nu
 ran unbi nanguε ra sibi, ma pa nε
 ra xui hōn'bū go njām'bū gātho yu pa
 mazāi.

Ran zęgui ran juānbī

11 Nε drā Xuuagā dá nugā
 mahōn'a, gue n'da ran thuts'i xun
 ndoho xun t'axi, nε mi hupū Ojā.
 Nε nu ra ximhāi nε mahęts'i bim
 'bε 'bū mi hyant'a mi hupū, nε him
 man ja būya. 12 Nε dá nugā gātho
 u xun du, hōnt'a go 'be'a ní jā'i, mi
 'bāpū ja rá hmi Ojā i hupū. Nε bi
 mba ma tants'i yu sōcuā bū, nε'a ra
 sōcuā im ma to'o i ja ra temazāi. Nε
 gātho bi mba ma juānbi nanguε'a
 nt'o't'i bū 'be'a gātho bi 'yot'a, nu'bū
 mi 'būi. 13 Nε gātho u gue bi du bū ja
 ra dejā, nε gātho u mi'da bi du hōnbū
 go hapū, ngue gātho i 'bāpū 'bū'ū
 xun du, bi bōm bū, nε bim 'bāpū ja
 rá hmi Ojā. Nε bi mba ma juānbi
 nanguε 'be'a gātho bi 'yot' 'bū mi
 'būi. 14 Nε nu'a ra xęqui mi 'bū'ū
 xun du, bi t'entpū ja ra sibi, tengu
 ra dejā na ndoho. Gue'a na yoho
 ran dāte a. 15 Nε nubū ja ra sōcuā
 gue im ma to'o i ja ra temazāi, nε
 nu'ū gātho him man t'o't'i yú thuhu
 bū, bi t'entpū ja ra sibi.

21

Ma'da'yo mahęts'i nę ra ximhäi

¹ Nę nub_uya, dra Xuuagä, dá nugä man'da bi t'urcă, ngue ma'da'yo mahęts'i nę ma'da'yo ra ximhäi. Nguetho ya bim 'będi 'be'a gätho mi ja b_u mahęts'i nę ra ximhäi. Nę hin'y_u ra deĵa b_u ja ra 'da'yo ximhäi. ² Nę dá nugä bá cąh mahęts'i guep_u bí 'b_u Oĵa n'da ra hogahnini, gue'a ra Jerusalén ma'da'yo, mahotho, mahoqui, tengu n'da ra hmute i he ra pahni mahotho da mba dín that'ui rá ndø. ³ Nę dá øcă n'da ra nde nts'ędi bin yą, gue bá nęxp_u ja ran thuts'i b_u bí hu Oĵa, bi 'yęna: "Dami hyand ya, bi gącua mahęts'i rá ngu Oĵa," bi 'yęna, nę nuya ząi dim 'b_uhm_u y_u ją'i a. ⁴ Nę guese Oĵa di un ran johya, nę him man ja y_u guidä y_u ją'i, nę hin dín ja ran dąte mahøn'a b_u, nę hin dín ja y_u dumb_ui b_u. Nguetho gätho 'be'a mán _umbi mi ja, ya bi thogui. ⁵ Nę nu Oĵa ngue i hup_u ja ran thuts'i, bi 'yęna: "Gätho ma'da'yo dá øt'ä ya." Nę bi xiqui, dra Xuuagä: "Dami 'yo't' ya 'be'a dí xi a i, nę sä da t'ęc'yęi nguetho majuąni a." ⁶ Nę bi xiqui mahøn'a: "Ya bi guadi 'be'a gätho dá øt'ä ya. Gätho dá d_u'mi, nę ga juacä ra 'bęfi dá d_u'mi. Ząi dám 'bęcä nę dam 'b_ui maząi. Nę nu'_u to'o i sä ngue di 'bę a ra te mahyoni thohe, tengu'b_u i tuthe, ga undä ra te i juadi, tengu'b_u ra mbøthe im fonts'a ra dehe ga unni, nę hin da gurqui. ⁷ Nę to'o da dąha, ga comhbe 'be'a gätho i jagä, nę ga øt'e ma t'uhnigä _u, nę dy_u Oĵagä _u. ⁸ Pę ga entp_u ja ra sibi _u to'o i su y_un _umbi 'b_u da dęngui, nę'_u to'o yoho yán 'yomfęni, nę gätho _u x_un ts'o yá mb_ui, nę gätho y_u hyodu, nę gätho y_u 'yomt'ęni, nę gätho _u in yąh_u y_u zįthu, nę gätho _u i thąde hont'a go 'be'a gue him majuąni, nę gätho _u i man y_u fęhni. Gätho ya da nu na yoho ran dąte, da t'entp_u i zø ra sibi

ra azufre, tengu ra deĵa na ndoho," bi 'yęn Oĵa.

Ma'da'yo ra hnini Jerusalén

⁹ Nę xø dá nugä man'da ra hmępya bi t'urcă. Nu'a n'da _u yám 'bęhni Oĵa mahęts'i gue min 'yoh_u 'dato y_um 'bęhni, gue'_u mi the y_u ximbo gue bi un y_un _umbi b_u ja ra häi, nę nu'a bi xiqui: "Ba ęhe, ga ut'a ra hnini, tengu'b_u ra hmute bin that'ui ra De'yo." ¹⁰ Nę nu'a rá Hogandąhi Oĵa bi bęngä man'da mahøn'a, tengu'b_u bi zixcă a rá m 'bęhni Oĵa b_u ja n'da ra t'øhø x_un hęts'i, nę bi 'yurca ra hogahnini Jerusalén ma'da'yo, bi gąh mahęts'i guep_u bí 'b_u Oĵa. ¹¹ Nę nu'a ra hnini ęmmę di yoxni nanguę rán hose Oĵa i 'b_up_u mbo. Nę di yoxni tengu ra do ra jasje i pømhyats'i. ¹² Nę nu'a ra hnini mi ja b_u ra mbät't'i, ra jado x_un hęts'i, goho yá ts'ąt'i. Nę nu'a ra mbät't'i, mi ja b_u 'de'magoho y_u dąjut'i, nę n'da ngu n'da y_u jut'i mi 'b_up_u n'da rá m 'bęhni Oĵa mahęts'i, da mbäh ra goxthi. Nę nu'_u 'de'mayoho y_u jut'i, n'da a n'da nt'o't'i yá thuhu _u 'de'ma yoho yá ts'unt'_u ra Israel. ¹³ Nę n'da nguadi min ja hyu y_u jut'i, hyu i xop_u ní bøx ra hyadi, nę hyu i xop_u ní y_uh ra hyadi, nę hyu i xop_u ra norte, nę hyu i xop_u ra sur. ¹⁴ Nę nu'a ra hnini mi fa'ts'i 'de'mayoho y_u do, n'da a n'da nt'o't'i yá thuhu _u 'de'mayoho y_un 'yoh_u gue yá 'bäih_u ra Jesús, ngue ra De'yo. ¹⁵ Nę nu'a rá m 'bęhni Oĵa mahęts'i gue dán yą'be, mi hą n'da ra t'ęni ra oro, tengu'b_u ra metro, gue da 'yęn ra hnini, hangu na ndoho y_u jut'i, nę y_u føt't'e. ¹⁶ Nu'a ra hnini x_un zant'ma ndoho, 'da'angu ná mba, nę 'da'angu nán j_unni. Nę nu'a ram 'bęhni mahęts'i bi 'yęn ra hnini, nę bi 'y_u ra güenda ngue yo mahuąhi nę yo ciento kilómetro ná ndoho, 'da'angu ná mba, 'da'angu nán j_unni, nę 'da'angu nán hęts'i. ¹⁷ Nę nu'a ram 'bęhni bi 'yęni hangu nán

hęts'i rá mbä't'i ra hnini, ne bi 'yü' ra güenda ngue hyäte ma goho metro. Ne bi 'yeni tengutho i 0t' yu ja'i. ¹⁸ Ne nu'a ra mbä't'i nt'0t'e nangue yu do ra jaspe, pe nu ra hnini nt'0t'e nangue ra oro, tengu'bu ra xito a ra oro. ¹⁹ Ne nu'ü 'de'mayoho yu dądo mi fa'ts'a ra mbä't'i, xun ngu nt'ut'i yu t'üdo 'dahma 'dan'yo, ngue di feXni, xum hmadi di muui. Nu'a rá mbüdi ra dądo nt'ut'i yu t'üdo ra jaspe, nu'a ná yoho ra dądo nt'ut'i yu t'üdo ra zafiro, nu'a ná hyu ra dądo nt'ut'i yu ágata, nu ná goho ra dądo nt'ut'i yu esmeralda. ²⁰ Ne nu'a ná cut'a ra dądo nt'ut'i yu ónice, ná 'dato ra dądo nt'ut'i yu cornalina, ná yoto ra dądo nt'ut'i yu crisólita, ná hyąto ra dądo nt'ut'i yu berilo, ná guto ra dądo nt'ut'i yu topacio, ná 'det'a ra dądo nt'ut'i yu crisoprasa, ná 'de'ma'da ra dądo nt'ut'i yu jacinto, ná 'de'mayoho ra dądo nt'ut'i yu amatista. ²¹ Ne gątho 'de'mayoho yu jut'i rá mbä't'i ra hnini nt'0t'e nangue yu perla gue xun t'axi, ne n'da'a n'da yu perla gue bi t'0t'e n'da ngu n'da ra jut'i. Ne nu'a ra calle xun ndoho bu mbo ra hnini nt'0t'e nangue ra oro xun ho, tengu'bu ra xito a ra oro. ²² Ne hin dá nugä n'da ra niją bu, nguetho gątho rá nguse Oją a ra hnini, ngue ra Hmu tątetho rá ts'edi, ne ra De'yo, ne 'darpu i 'buhmbu u i 'bupu ja ra hnini. ²³ Ne nu'a ra hnini, him mahyoni ra hyadi di yorpu, ogue ra ząna, nguetho guese Oją ne ra De'yo di yorpu. ²⁴ Ne nangue'a ra nyot'i i ja bu, gątho di yot'ü ne dim 'bumanho u yu ja'i dim 'bupu gątho yu häi ua ja ra ximhäi. Ne yu ts'ut'abi gątho yu häi dim 'bui di dá bu u yun ho xu 'y0t'e, tengu'bu di um bu yun t'unni xun ngu di muui. ²⁵ Ne nsoquitho yu jut'i gątho ra pa, ne njam'bu da mba njut'i, nguetho njam'bu din xui bu. ²⁶ Ne hont'a go 'be'a gątho di muui, gue bi zän Oją bi 'y0t' yu ja'i 'dahma 'dan'yo yu häi

ua ja ra ximhäi, ne gue'a da hyąxpu u, ní thim bu mbo ra hnini. ²⁷ Pe hin da yorpu ja ra hnini 'be'a xun ts'o, xing yu ts'om'bäi da yorpu, xing yu hyäte. Pe hont'ü to'o bi 'yorpa rá thuhu ra De'yo bu ja rá s0cuą, gue to'o gątho bi un ra temaząi, hont'ü da zä da yorpu.

22

Mi ts'utho ba eh ra Jesucristo

¹ Ne nu'a rá m 'behni Oją x0 bi 'yurcă man'da mah0n'a, dra Xu-uagä. Ngue n'da ra dąthe maho-qui thoho ra dehe xun güe tengu ra xito, t'ęmbi rá dehe ra temaząi. Ne bí nexpu ja rán thuts'i Oją ne ra Jesús ra De'yo. ² Ne bi tho'inde bu ja ra calle xun ndoho bu ja ra hnini. Ne n'da n'danguadi mi 'bäpu yu za t'ęmbi yu za gue di un ra te. Ne nu'ü yu za din züdi, n'dazna ngu n'dazna ma'da'yo yun dät'o din züpu, janangue'a 'demayo nidj din züdi n'dajęya. Ne nu'ü yu xi di un yán zaqui gątho yu ja'i. ³ Ne hin'yü 'be'a dí hnu rán ts'ęmbi Oją bu. Pe din ja bu rá ts'edi Oją ne rá ts'edi ra Jesús ra De'yo. Ne gątho yu 'yęhe da dąnde u ne da 'y0rpa yu 'befi. ⁴ Ne nu'ü dim 'bupu da nu rá hmi Oją, ne gątho din ja rá thuhu Oją bu ja yu dę. ⁵ Ne hin'yü bu ra xui, janangue'a njon da hyom man'da ran nequi, xing ra hyadi, nguetho guese Oją ra Hmu di yozehe bu. Ne nu'ü dim 'bupu din ts'ut'abi gątho yu pa maząi. ⁶ Ne nu'a ram 'behni bi xicą: "Gątho ram hma gá 'y0de, majuąni a, ne da zä da t'ęc'yei gątho. Nu'a Oją ra Hmu, gue'a di un rá Hogandąhi yu p0ngahya, ya bá pęcä ua drám 'behnigä a, ngue ga xi ahü 'be'a din ja, gue yu 'yęhe ahü Oją. Ne him maya'a din ja," bi 'yęna. ⁷ "Dami 'y0hmbu ya," ęn'a ra Jesús, "him maya'a gue gua ęcă. Gan johyahü gątho ahü gue guí ęc'yęihü 'be'a din ja, nt'o't'i bu ja ra s0cuą," bi 'yęna. ⁸ Ne nugä dra Xuuagä, majuąni dá

øde ne dá nugä 'be'a gätho bi t'urqui
 ngue dá o't'ä ua. Ne nu'bu mi gua'a
 'be'a dá øcä ne 'be'a xí 'yurqui, dán
 danyahmu bu ja rá gua ram 'behni
 mahçts'i bi 'yurqui gätho, dí ðna gue
 ga thände. ⁹ Pe nu ram 'behni bi
 xiqui: “O guí thandegui, nguetho
 nugä dra 'yehægä tengu i, ne ni
 cuhu mi'da yu pøngahya, ne gätho
 mi'da u gue i çc'yei 'be'a gá 'yorpü
 ja ra søcuä. Hønse Ojä gui thände,”
 bi 'yena. ¹⁰ Ne xø bi xicä ram
 'behni buya: “O guí pes' thoho na
 gá 'yo't'i, ngue 'be'a dín ja, nguetho
 him maya'a dín ja. ¹¹ Ne nu'ü
 to'o i øt' ran ts'o, thocua thoho da
 'yøt' ran ts'o, ne gätho to'o i øt' ran
 ts'om'bäi, thocua thoho da 'yøt'e. Pe
 nu'ü to'o i øt' ran ho, thocua thoho
 da 'yøt' ran ho, ne to'o mahoqui
 thoho yá mbüi thocua thoho gue
 xtán ho yá mbüi,” bi 'yæn'a rá
 'behni Ojä mahçts'i 'bu mi xiqui.
¹² Ne bi 'yengä ra Jesús buya: “Ne
 guehna dí xi ahü, him maya'a ba
 çcä. Ne n'da ngu n'da ga un rán
 theui 'be'a gätho bi 'yøt'e. ¹³ Nugä
 gätho dá dñ'mi ne ga juacä ra 'be'fi
 dá dñ'mi, dra mbüdigä ne dran
 zeguigä, zäi däm 'bui ne dam 'bui
 mazäi. ¹⁴ Majäpi thoho gätho maho-
 qui yü mbüi nangue Ojä, tengu'bu
 m'beni yü pahni. Janangue'a i ja
 yán t'edi da yurpu ja yü goxthi ra
 hnini. Ne nu'ü to'o da zä da yurpu,
 da zä da zi yán dät'o yu za gue
 t'çmbi yu za di un ra temazäi. ¹⁵ Pe
 hingui sä da yurpu gätho u ngue
 bi 'uegue nangue Ojä. Ne da gopü

thi u gätho i yahu yu zithu, ne gätho
 yu 'yomt'eni, ne gätho yu hyodu, ne
 gätho i thände 'be'a him majuani,
 ne gätho yu jä'i gue di ho da man
 yu fèhni, hingui sä da yurpu u.
¹⁶ Nugä dra Jesús-gä, dá penhdä bu
 mam 'behnigä gue da xi ahü gyü
 'yçc'yehü, gue 'be'a gá 'yorpü ja ra
 søcuä. Nugä dram bom'betogä ra
 David, ne tengu'bu dra Dæsø dín
 'yo'be ran nequi,” bi 'yæn'a ra Jesús.
¹⁷ “Ba çhmbü gätho ahü,” çn'a rá
 Hogandähi Ojä, ne'a rá xisu ra De'yo
 çna. Ne'ü gätho gue i øde, da ma: “Ba
 çhmbü.” Ne ba çcuä gätho i tuthe,
 ne gui sihu ra dehe gue di un ra
 temazäi, ne hin gui juthü a.

Ran zofo ran zegui

¹⁸ Ne nuya dí xi ahü, gätho ahü guí
 nuhu ya yam hma i jaua, ngue i ma
 'be'a dín ja, o gue ahü guí øhmbü 'bu
 i hman ya yam hma nt'o't'i ua, pe
 nu'bu guí çna gui hyuspahü mi'da
 yam hma, pe da hyus'ahü Ojä u yan
 unbi im mangua ja ra søcuä 'bu. ¹⁹ O
 nu'bu guí çmhbu him majuani 'da
 yam hma nt'o't'i ua, çna gue'bu gdí
 'ueju u, pe Ojä di 'uec'ahü yan jäpi
 im mangua ngue hin di ja ahü gui
 çarpü ja ra hogahnini, ne hin di ja
 ahü gui sifü yán dät'o a ra za di un
 ra temazäi. ²⁰ Ne nu'a ra Jesús gue
 bi man ya yam hma gätho i jaua, i
 çm buya, “Majuani ba çcä n'dihi,” bi
 'yena. Ne gue'a dín nde'e, ne dí xi a
 i, ba çhe ma Hmu i Jesús. ²¹ Ne gätho
 ahü dín nde guin nuhu rán jäpi a ma
 Hmuhü ra Jesús. Ne hønt'a dí xi ahü
 ya.